Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Google Livres

ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ
ΑΠΑΝΤΑ.

LVCIANI SAMOSATENSIS Opera,

quæ quidem extant, omnia, Græcè & Latinè, in quatuor Tomos diuisa:

VNA CVM

GILBERTI COGNATI,

ET

IOANNIS SAMBVCI

Annotationibus vtilissimis:

narratione item

de Vita & Scriptis Authoris

IACOBI ZVINGERI:

Adiectis suo loco Tractatuum elenchis, & rerum ac verborum Indicibus.

Editio nitidissima.

Cum Cæsareæ Maj. gratia & priuilegio.

BASILEAE,
PER SEBASTIANVM
HENRICPETRI.

Excellentiſs. & Clariſs.
Viro,

D. IACOBO ZVINGERO,
magni illius Theodori F.

Medico & Philoſopho experientiſſimo acutiſſimóque:

Nec non in inclyta
BASILIENSIVM ACADEMIA
linguæ Græcæ ſumma cum laude
Profeſſori,

LVCIANI SAMOSATENI
Opera Græcè & Latinè
omnia,

Iam denuò diligentiſſimè repurgata, &
SCHOLIIS *augmentata,*

Domino & fautori ſuo plurimùm
colendo,

Obſeruantiæ & amicitiæ
monumentum

D. D. D.

HVLDERICHVS FRÖLICH
Plavenſ. Poëta Laureatus.

MARCVS HOPPERVS
BASILIENSIS
Lectori S.

VCIANVS, pueris & senibus notus, qui etiam grauem Criticorum censuram iam aliquoties sustinuit: vicit, euasit, nostra nihil amplius commendatione opus habet. Sed nouæ istius editionis rationem quî reddamus, officij fortasse nostri fuerit. Sunt itaque duo maximè, quę nobis commendatam eam reddere debent: nempe noua hæc Operis totius partitio, & erudita illa quę Dialogis plerisq; primùm nunc accedunt, Commentaria. Partiendo quidem illud secuti sumus consilium, quum enim talis sit author Lucianus, qui ob Græcæ dictionis elegantiam, puritatem, proprietatem, facilitatem, obq; rerum, historiarum, exemplorum καὶ ποιητικῶν μύθων ὑπὸ κλῶ illam admirandam proponi in Scholis consueuerit atq; adeò circunferendus adolescentibus sit: in vnum verò congestus volumen (præsertim hac forma, qua maior aliquà circunferendis libris apta non est) in magnitudinem non tam deformem, quàm etiam intolerabilem excresceret: placuit in Tomos

aliquot iustæ magnitudinis eum diuidere, qui numero quatuor euasêre: & sic quidem, vt quantum fieri potuit, singuli Tomi omnis generis Dialogos complecterêtur, Deorum videlicet, Marinorum, Mortuorum, & aliorum: ita verò, vt Primus castiores, Secundus grauiores, reliqui duo impuriores κ) τὰς νόθας continerent. Quam tamen rationem si non admodum amussim vbiq; obseruatam deprehenderis, non id absq; consilio factum putabis. At de nouis illis Annotationibus, puta GILBERTI COGNATI, singulis propè Dialogis subnexis, minus multa fortasse mihi dicenda sunt, quòd ipsius authoris ea de re Præfatio hîc sequatur. Verùm quia modestia & verecundia rem propriam iactare & verbis adornare vetant: ne, quod in prouerbio est, alicui obijciatur, σαυτὸν ἐπαινεῖς ὥσπερ ἀσυλάμας: ideo candoris mei & gratitudinis fore duxi, vt de viri illius, GILBERTI inquam nostri laudibus, quas cumulatissimas meretur, nihil dissimulem: vnde colligere facilè quilibet poterit, non friuolas, nec leuis momenti esse posse tanti viri lucubrationes, qui profectò natus est ad honesta literarum studia iuuanda: domi, foris, & vbiq; hæc cura, hoc studium eius est, vt boni cuiuscunq; generis authores delitescêtes eruantur, vindicentur, illustrentur, inq; publicum edantur: id quod nunc cũ Luciano quo-

que

que fieri procurauit. Interea tamẽ & ſuas ſubinde, clauſtris retectis, in apertũ Muſas producit: quemadmodũ videre eſt in laudatiſsimis illis operibus eius, quę ſuperiori anno in tres Tomos digeſta prodiêre, in quibus penè nullam totius Encyclopædiæ partem intactã reliquit. Quid dicã de eius humanitate, prudentia, maxima illa rerum experientia, incõparabili eruditione, & alijs quib. prędítus eſt virtutibus? Aegris, ſi opus ſit, ſalutariter conſulit: mole cauſarum oppreſſos, conſilijs ſuis prudenter iuuat: afflictas cõſcientias piè cõſolatur, Scripturę arcana explicat: vt trium illarum Facultatum, Medicinæ, Iuriſprudentiæ, & Sacroſanctæ Theologię peritiſsimum eum dicas: & ſic (quæ citra adulationem dixero) omnib. ſit omnia: idq; (quod maximũ eſt) tam humaniter, amanter, & propenſo admodum animo facit. Quas ſanè dotes, qui in homine nõ admiretur, veneretur atq; collaudet, quis nõ dicat inuidia eum torqueri? Hęc ideo etiam refero, cãdide Lector, vt cuius viri ſtudio & opera illuſtratus ubi Lucianus veniat, intelligas: eius profectò, qui de authoribus, boni an mali ſint, iudicare poteſt: vt eò minus videlicet legere eum vereare. Vale:

Baſileæ, Anno Virginei partus
1563. Cal. Martij.

GILBERTVS COGNATVS NOZERENVS,

Eximio atq; iuris vtriusq; prudentissimo viro, Domino Ioanni de Plana, illustriss. Principis ANNÆ à Lotharingia Consiliario,

S. P. D.

TIbi, præstantiß. atq; Iurisprudentiß. D. Ioannes de Plana, damus hoc tempore nostras in aliquot Luciani locos Annotationes: quas summo studio ac labore, fide etiam optima, quum hîc mecum esses, adscripsimus. Eas si in eam partem à nobis prolatas acceperis, in quam accipere æquũ est (neque enim quidquam præter studiosorum vtilitatem hac in re quæsiuimus) breui eadem fide plura etiam daturi sumus. Quòd verò orationem meam, qua ille à quorundam calumniis propè ex tempore defensus est, tam amanter expetis: facis tu quidem rem amori in me tuo, & beneuolentiæ consentaneam. Id tamen hisce diebus non expecta. Nam quum ob temporis angustias ad dicendum processerim, paucitate locorum atque imaginibus quibusdam contentus, vnde typus erat, ac velut ὕλη, eorum quæ à me erant dicenda, ex signatis quibusdam locis, quibus orationis lumina, si qua fortè intercurrerent, astruerentur.

rentur. Catera, quæ pauca sanè fuerunt, extemporalitas suppeditauit. Verùm quando ita tibi placere video, vt intelligas nihil à me tibi, cui plurimùm debeo, honestè negari posse, nec debere: dabo operam, quantum in me erit, vt quàm primùm fieri poterit, ad te veniat, ac fortasse pleniore habitu, quàm inter agendum fit visa. Tempus enim aut studium aliquid adijciet. Tu interim quid de ijs sentias, indicabis. Quod vt facias, te etiam atque etiam rogo. Vale: Cognati, tui obseruantißimi, memor. Omnes mei, vnà cum Frontino, saluere te plurimùm iubent, & gaudere. Nozerethi, pridie Cal. Ianuarij, Anno Christiano

M. D. LXIII.

LVCIANI ELOGIVM,

per Gilbertum Cognatum Nozerenum.

LVcianus natus ex Samosata Syriæ ciuitate, non longè ab Euphrate fluuio sita, floruit (vti putant) Traiani Cæsaris fermè temporibus, atq; sub Adriani imperio, qui anno Christi 120. regnare cœpit, pleraq; scripsit. Non minùs elegans, quàm facetus scriptor. In Somnio autem suo generis, educationis, ac studiorũ suorum rationes, tum quomodo statuariæ initiatus fuerit, exponit. Adolescens in Gallia (vt ex Hercule cõiecturam facere licet) & alijs in locis, Rhetoricam publicè professus est. Iuuenis apud Antiochiam etiam, Syriæ vrbem, in foro causas egit: sed cùm eares illi non admodum feliciter succederet, deserta Rhetorica, & iudiciali foro, animum ad scribendum appulit: Pyrrhonios philosophos imitatus, qui nihil adfirmant, sed omnia in vtranq; partem ambigua in medium relinquunt: id quod indicat eius Epigramma, suis præmissum scriptis. Sed si quisquam fuit vnquam qui Horatianum præceptum impleuerit, miscueritq; vtile dulci, hoc est, voluptatem cum vtilitate cõiunxerit: cunctorum certè calculis, Lucianum hoc in primis præstitisse comprobatur. Priscæ autem Comœdiæ dicacitatem, sed citra petulantiam referens, Deũ immortalem qua vafritie, quo lepõre, perstringit omnia quo naso cuncta suspendit, quàm omnia miro sale perfricat, nihil vel obiter attingẽs, quod non

non aliquo feriat ſcommate: præcipuè Philoſophis infeſtus, atque inter hos Pythagoricis potiſsimùm ac Platonicis, ob præſtigias: Stoicis itē propter intolerandum ſupercilium, hos punctim ac cæſim, hos omni telorum genere petit: idq; iure optimo. Quid enim odioſius, quid minus ferendum, quàm improbitas virtutis profeſsione perſonata? Hinc illi blaſphemi, hoc eſt, maledici vocabulum addidêre: ſed hi nimirum, quorum vlcera tetigerat. Pari libertate gentilium quoque deos paſsim & ridet & lacerat, vnde cognomen inditum ἀθέῳ, ſpecioſum profectò, vel hoc nomine, quòd ab impijs ac ſuperſtitioſis ei attributum. Inter Sophiſtas annumeratur: ſed quàm benè, ipſi viderint, tantum enim in dicendo gratiæ, tantum in inueniendo felicitatis, tantum in iocando lepôris, in mordendo aceti, ſic titillat abuſionibus, ſic ſeria nugis, nugas ſerijs miſcet: ſic ridens vera dicit, vera dicendo ridet: ſic hominum mores, affectus ſtudia, quaſi penicillo depingit: neq; legēda, ſed planè ſpectanda oculis exponit, vt nulla Comœdia, nulla Satyra cum huius Dialogis conferri debeat, ſeu voluptatem ſpectes, ſeu vtilitatē. Eius verba ſunt terſa, & phraſis dilucida. Aſianus eſt, verborum apparatu inſtructus ac tumēs: ſermonis Latini non imperitus. Quadragenarius philoſophari cœpit. In Macedonia innoteſcere volens, in conuentu totius Macedoniæ ſe exhibuit, ac ſpecimen aliquod ſui prębuit. Senior iam, in aulam atque familiam Cæſaris ſeſe contulit, & procuratoris Principis in Aegypto conditionem

acceepit. Timocles aulicus, Celsus & Quintillus, illi amici fuerunt. Libri ab eo Græcè conscripti, sunt plurimi: sed ad nostrã ætatem tantũ CLXXI, peruenerũt. Luciani porrò nomine Epigrammata trigintaduo leguntur, passim in magno Græcorum Epigrammatum volumine. Guilhelmus Philander Castilionius, in suo in Vitruuiũ commentario, Appollonij Tyanei octo libris conscriptam vitam Luciano nostro ascribit. Eius autem Dialogus qui inscribitur Cynicus, vsq; adeò D. Ioannem Chrysostomum, (acerrimi iudicij virum, & doctorum fermè omnium Christianissimum, & Christianorum, vt ego certè puto, doctissimum, delectauit, vt bonam eius partem in Homiliam quandam, quã in Ioannis Euangelium commentatus est, inseruerit, neq; immeritò. Erasmus noster adamantinum omnium superstitionum insectatorem eum vocauit. Cæterùm de illius morte nihil certi memoriæ proditum est: nisi quòd podagra consumptus, annos octoginta natus decesserit.

NOSTRVM ELOGIVM, Luciani scriptis probatur.

LVcianus Samosata patriam suam esse, & ab Euphrate fluuio non procul distare, in libro Quomodo scribenda sit historia, dicit. In Piscatore autem, Syriam iuxta Euphratem: & de Syria dea scribens, se esse Assyrium ait. In Bis accusato, se Syrum rhetorem vocat. In Somnio suo, generis, educationis, ac studiorum suorum rationes, tum quomodo statuariæ initiatus fuerit exponit. In

conuentu totius Macedoniæ se exhibuit, ac specimen aliquod sui præbuit. In Herodoto, seu Etio, ex Hercule Gallico, cõiecturam facere licet, in Gallia publicè rhetoricam professum fuisse. Sub finem Apologiæ pro Mercede conductis, inter quæstuosos rhetores locum sibi fuisse ait. In Piscatore dicitur rhetor & causidicus: sed causas cur agere desierit, & animum ad scribendum appulerit, ibidem docet. Contra eum qui dixerat, Prometheus es in verbis, dictionem & dicendi genus suum indicat. In Hermotimo, non est sermonis Latini imperitus: & quadragenarius philosophari cœpit. De saltatione, disciplinis liberalibus innutritus dicitur, necnon in Philosophiæ studijs versatus. In Piscatore, se philosophum profitetur, atq; philosophiæ flosculis sua scripta illustrasse ait. In Apologia pro ijs qui mercede conducti seruiunt, iam senior, in aulam atq; familiam Cæsaris sese contulit, & conditionem procuratoris Principis in Aegypto accepit. Ibidem, Timocles aulicus illi amicus est. In Macrobijs, Quintillus: in Pseudomante, Celsus.

DE VI-

DE VITA ET SCRIPTIS LVCIANI, NARRATIO

IACOBI ZVINGERI Philosophi & Medici Basil.

SAcrificaturi olim προγυμνάσματα præmittere solebãt. Nos ad literaria hæcce Luciani sacra accessuri, præludiorũ vice famosi scriptoris vitam, è probatis auctoribus hinc inde decerptam, ob oculos litãtium collocabimus. Plures fuêre LVCIANI: & quamuis ea, quæ sumus dicturi, facilè hunc nostrum, à reliquis separatura sint: aliorum tamen, vel nominum tenus meminisse iuuabit: vt si quæ sunt, quæ fortè, ambigua incerto auctori adscribi posse videbuntur, omnium iam cognitorum facta comparatione, certius obtinere queat rei veritas. Inter plures autem, antiquorum duntaxat iã meminerimus, qui nominis celebritatẽ ad posteros quoq; propagârunt, & tum politici fuêre tum academici. Politici vnius Suidas mentionem facit, viri probi: qui Orientalis imperij sub Arcadio summam præfecturam tanta æquitatis laude administrauit, vt quæ est virtuti comes inuidia, in offensionem & aulicorum & Imperatoris incurrerit, & à Rufino per occasionem plumbeis globis in ceruicibus fuerit excruciatus. Inter eos, qui academicam vitam secuti sunt, philosophi & theologi memorantur. Philosophus & insignis sophista, nomine olim laudato, hic noster præsens Samosatenus fuit: cui, an quę leguntur in Anthologico penu, acceptũ ferenda sint epigrammata, sub incerto iudice, lis haud vnquam decidenda, adhuc viget. Sunt ea quidem σκωπτικὰ nonnulla: at plura, quod notat H. Stephanus, tam elegantis pietatis, vt ne Christiano quidem auctori pudori essent. Theologi plures leguntur. Apud Cyprianũ est,

est, cui quarta & decima septima epistolarum adscribitur. Fuit & alius Antiochenæ ecclesiæ presbyter, à quo Hebraica biblia recognita, & pristino nitori restituta scribit Suidas: qui tandē sub Maximiano palmā martyrij Nicomediæ sit cōsecutus. Tertius Hierosolymitanæ ecclesię presbyter suo tēpore claruit: & quod Gesnerus obseruat, monumentis literarum, posteris quoq; innotuit. Ex horū numero, philosophū seponimus, de quo inceptum sermonē proferamus: breui & expedita methodo, quæ certa historica fide, de eius Ortu, Vita, & Interitu sciri merentur, planis verbis concipientes. Homo cōsideratur: vel vt est, & viuit: vel vt non est, nimirū quatenus, seu cùm non est, esse incipit Generatione: seu cū est, esse desinit Corruptione & interitu. In ipso Ortu causæ attendendæ & accidentia. Causa efficiēs. Parentes sunt: huius quidē nostri Luciani tenuis fortunæ homines: quos res angusta domi eò adegit, vt puerū Lucianū præclara indole ad literarū studia natum, arti statuariæ addixerint: maius indē, certiusq; lucrū, quo subleuarentur, captantes, & sumptus disciplinæ minores. Nominare quidē eos videtur in Piscatore, vocās se Parrhisiasten, Alethionis Elenxiclei. At ficta sunt nomina: haudquaquā ijs parentes, sed studiū, quo ducatur veritatis, & personatæ sapientiæ odiū designās. Accidentia sunt Locus & Tēpus. Patria Samosata, Syriæ ciuitas, nō longè ab Euphrate, vt seipsum Syrū & Assyriū nō semel cognominet: alibi etiā Patrensem, q̄ ciuitas est Achaiæ: tanquam natus hinc, oriundus illinc, ait Beroaldus in octauū Apuleij. De tēpore natiuitatis nihil certi. Suidas eū sub Traiano, ante quem etiā fuerit, floruisse dicit: alij de Adriano quoq; meminerunt. Sic ortus habet. Vitam eius partimur in maturā & immaturā. Hoc est, qua nōdum sui iuris sub parentū & magistrorū clientela vixit, tanquam ἐφ' ἡλικίαν vitæ perfectæ. Vt enim, recens testa quo semel est imbuta, seruat odorē: sic quæ recētis ætatis rasæ tabulæ, quam Aristoteles vocare solebat, inscribuntur, vel malæ sint, vel secus, per ætatē durant. Igi-

tur

tur Lucianus etiamnum puer auunculo suo fornādus dabatur, homini austero, à quo fingendorū lapidum & marmorum poliendorum dexteritatē hauriret. Pater enim, quod puerū videret proprio naturæ ductu ceram in varias transferre figuras, ad manuariū hocce opificiū perquā idoneum, si rectè eruditetur, futurū existimabat. Cùm verò circa ipsum τὸ ἐργολάβον artis, rupta tabella immitiùs à magistro acciperetur, domum procurrit: & per somniū duas videt mulierculas, statuariæ artis & Liberalium studiorum tutelares deas, ambitiosè de se cōtendentes. Persuasus ergo τοῖς λόγοις rationibus, statuariam valere iubet, totumq; se ad castra Virtutis & eruditionis confert: vbi fidelium præceptorum bonitate breui temporis progressu stipendia non pœnitenda fecit: donec ætatis accedente maturitate seipsum mundo ostendere, & quod dici solet, sapientiam in artem traducere inciperet. In hoc ipso verò perfectæ ætatis momento, ne magnas magni viri dotes confusionis vitio obtenebremus, actiones illius omnes, tū passiones excutiendæ sunt. Homo enim, quoad viuit, & eā attingit ætatē, qua cōpos rationis perfectam viuere vitam ex humanitatis lege tenetur, nihil aliud quàm agit & patitur. Actio omnis ab animæ nutu & imperio dependet. Passiones ex Corporis & Fortunæ affectione nascuntur. De passionibus certè quantumuis nō defuerint secunda & aduersa, quæ vitā præclari viri diuersimodè affecerint, eorū tamen nos haud quicquā tangimus, quādo nihil illorū per antecessores historicos dictū est fide dignū: ad Actiones solas conuersi: quas ad tria illa, quæ in omni hominum instituto necessaria requirūtur, Naturā, Artem, & Exercitationem referimus. Natura quidē nascitur cū homine, at tum demū se profert, quando operati incipit, perfectis ad agendum instrumentis. Ergo quanta fuerit ingenij præstantia Luciani, nō est vel quærendū multis, vel in vllū dubium vocandū. A' prima pueritia, emicuerant indicia artificis ingenij, vt eum pater ad præclarā fingendi artē dexterimum

simum arbitraretur. Humiliores tamē fuēre, quā parerat paternę cogitationes: nec ad scopum, quo tendebat bene natus puer, collineabant. Formandū quippe fuerat aliquid tma diuino dicendi organo: & emendanda scabrities: non lapidū tamen, sed humanorū animorū. Innutritus ergo liberalibus disciplinis, ei, quod natura habebat, Artis accedente auctoramento, perfectionem contulit admirandā: quantam quidē in hominis natiuo vitio corrupti infirmitatē, proprijs næuis, vt dicetur scatentē, quando exomni parte beatus haud quisquā est, cadere potest. Artis vocabulo omnes disciplinas, quas vno cōplexu Philosophia, à nōnullis etiam Encyclopædia & Habitus tū organici tū principales cōprehēdūt, designamus. Quod ad habitus organicos, Rhetor fuit, Poēta, Logicus. Testantur id ipsius scripta: in primis quāta dexteritate aduersarios disputādo cōuicerit: quāta facūdia causas in foro peregerit: quanta facilitate Comicorū personā nō tam ligato, quàm soluto dicēdi genere repræsentārit. Inter principales, & theorici sunt & practici. Ad Metaphysicā classem si Dei cognitionē & verū cultū reducamus: hac parte vel maximè impiū fuisse eū & παμμιαρὸν, vt ait Suidas, libenter fatemur: qui nō solam Dei prouidentiam risui habere, sed & Christū ipsum, humani generis vindicē cauillis & maledictis insectari fuerit ausus: tam ferali rabie, vt per ludibrium ἀνασκολοπεμβόμενον σοφιςὴν scelerate calumniaretur, & quod Ponticus Virunius in quadā epistola obseruat, Ioannis quoq; Euangelium incesseret: quod de Philopatre Dialogo dictū existimari potest. Deos certè Ethnicos cœlo deducit graphicē, tantam impietatem, tam profana scelera, quibus fictitij Dij omnium consensu & scitu sese contaminārint, tartaream veriùs, quā cœlestem, abominandam, nec vllo diuino honore dignandam esse. Id quidē hactenus nec indignè, nec impiè: at quod inde ingratus homuncio, nec ex suijpsius quidem, vt alia taceam, vel corporis vel animi mira structura, ad aliquem veri Dei, & vel saltem ignoti,

Athenien-

Athenienſium exemplo, reuerentiã erigere ſeſe vel voluerit vel potuerit: ſed Epicureorũ fatalem neceſſitatem omni metu Deorum ſublato exoſculatus admiſerit, id verò extremæ impietatis eſſe, antiquitatis, licet ipſius quoq; gentilis arbitrio nõ ignoratur: à qua infame nomen ἀθεΐας optimo iure promeritus eſt. Et hæc eſt mentis humanæ luxuria: dũ ſibi plus æquo plaudit, & perſuaſæ ſapientiç, quaſi eam proprio ſit conatu ſortita, applaudit, tam fœdè exorbitat: ſeq; ipſam Dei vice colit & adorat. Quod ſi verò ad Phyſicam & Mathematicã nos conuertamus, plus quod laudemus, quàm reprehẽdamus ſeſe obijciet. De Aſtrologia ſcripſit quoq;, & quãplurima alijs ſuorũ dialogorũ veſtigia impreſſit naturalis ſuæ cognitionis. In practicis autem habitibus maior eſt ipſius pſtantia. Ethicus fuit, minimeq; deſes veritatis & virtutis ſectator: ſed & alios ſecus agentes re & calamo acerrimè eſt perſecutus: vt ab antiquis μύσφημος καὶ βλάσφημος: à Viue ſubſannator deorũ & hominũ, ab Eraſmo mitiùs, nugator feſtiuus: quòd ludendo acerbitatẽ animi ceu velo obducto occultare ſciret, cognominaretur. Hæc ergo philoſophia eſt, quam admiratũ ſe fuiſſe, & iugiter in honore habuiſſe, ipſe fatetur, vt in dialogo, cui Piſcatoris titulus præfixus eſt, apertis verbis interroganti Philoſophiæ profiteatur, duarũ artium ſe ſcientẽ eſſe, Amãdi virtutẽ & Odio proſequẽdi vitia. Quamuis autẽ nulli hominũ hac quidem parte fuiſſet æquior: ſæuiſſimus tamen aduerſus Philoſophos, virtutũ nomine abutẽtes, ad vitã vitiorũ licentiosè viuendam extitit: qui ſummi boni vice, honorem, lucrum, voluptatem luxuriosè ambirent, effœminati mimi inſtar Achillem vel Theſeum exprimerent, leonina pelle induti, ad Cumani aſini exemplũ, barba nimirũ, inceſſu, induuio philoſophiã mẽtiri infami ſtudio cõtenderẽt. Hęc certè, quãdo ſunt talia, viro aliqn nõ malè Ethico, quamuis peſſimè Theologo, non iniuria calumniandi & inuehendi occaſionem pluſquam ampiam præbuiſſe, quiuis facilè animaduertit. Quando autem leges

modera-

moderatæ censuræ acerbius transiuisse videri potest, inductus verius odio quodam subtristis naturæ, quâ Virtutis studio putatur, & viuam sui imaginem in Timone Misanthropo, q nec Deos pēsi alicuius habere, nec homines solitus fuit, effigiâsse. Viues equidem ad insectandum eum & proscindēdam philosophiam inuidia Plutarchi Cheronensis impulsum fuisse scribit, quem in magno honore esse apud Traianum Cæsarē inuitus & dolens vidisset. Politiæ etiam & Oeconomię studiosus fuit, quod idem scripta eius testatum faciunt: vt cùm iam senior, quod scribit Gilbertus Cognatus, in aulam & familiam Cęsaris se cōtulisset, procuratoris Principis conditionem acceperit. Tales ergo Artis respectu actiones eius fuerūt. Quod ad exercitationē, docuit viua voce, & scriptis similiter inclaruit. Adhuc iuuenem in Gallia, vt & alijs in locis Rhęthoricam professum se esse, ipsemet testatur: quo non succedente, vt Suidas vult, ad scribendum se cōtulit. Sunt autem eius scripta quamplurima, quorum causas omnes, quanta licebit breuitate enumerabimus. Etenim quo Fine tanta contētione animi hominibus penè omnibus, ipsisq; falsis gentium dæmonijs contradixerit, non semel ipse pluribus in locis fatetur: nimirum veritatis & virtutis asserendæ causa: & vt vel sua saltem monitis exorbitans humanum genus in viam rediret, & sapere disceret. Verbis ad hoc vsus est, (quæ ad classem efficientis instrumentalis pertinent) cùm Assyrus fuerit, tersis, ingenio ac moribus suis cōgruentibus: tam apta facilitate, vt cōmunem loquendi elegantiam mira successu expresserit, rebusque dicendis accommodârit, vt & his simul & ijs lector magna animi voluptate perfundatur. Forma, scribendi genus est, quod sequitur: quod ipse contra plures, aliquot in locis defendit. Platonis ergo exemplum secutus, Dialogos scripsit, quibus res ipsa ceu geri videtur, magisq; auditorium & legentium animis imprimi: suo proin instituto plus quam idoneos. Comica

tamen facilitate & argutia illorum diluit grauitatem, tam dextrè, vt si quis vllus miscuit vtile dulci, is Thomę Moro & Erasmo Lucianus sit: qui ipse fatetur corruptos inprimis Philosophorum personatorum mores dicacitate comica indigere: à cuius morsibus non se desiturum profitetur, dum illi fictas personas suæ malitiæ & ignorantiæ detrahant, & in virorum bonorum, vereq; philosophantium ordinem sese recipiant. Materia scriptorum eius varia est, & Historica & Philosophica: sicq; in ordinis aliquam formam, si possit fieri, redigenda. Historiã, partim in genere perpendit, quomodo tractanda sit, præceptis propositis, in Dialogo QVOMODO HISTORIA SCRIBENDA SIT: & exemplis, fictis licet, ad præcepta tamen accommodatis, duobus libris DE VERA HISTORIA: partim in specie: varia nimirum, quæ vel alijs contigerunt, vel sibi. De sua ipsius adolescentia, in INSOMNIO agit: de senectute verò, in qua, ne tum quidem Eloquentiæ exercitia deseruerit, in HERCVLE GALLICO. Quæ ad alios spectant, diuersa sunt: Theologica, in dialogo de DEA SYRIA. Naturalia, de grandæuis, in MACROBIIS. Politica, attinentia, tũ ad plures, de amicitia Scytharum & Græcorum, in TOXARI: de philosophis diuersarum sectarum, apud Aristænetum conuiuantibus, in CONVIVIO: tum ad vnum aliquem: sic Demonactis vitã, in DEMONACTE persequitur: Lucij transmutationem, in ASINO: Alexandri cuiusdã res gestas & vitam, qui se Podalirij filium mẽtiebatur, in ALEXANDRO: Neronis conatus perfodendi Isthmi, in NERONE: Peregrini cuiusdam mortem voluntariam, in oratione de MORTE PEREGRINI. Ipsi præterea Dialogi meras continent narrationes antiquæ & gentilitiæ religionis, fideiq; superstitiosæ, quã scopticè traducere, & narrando duntaxat in contemptum audientium, quibus, modò vellent, facilè liceret inter lupinos & æra facere discrimen, abripere voluit. Plura sunt, quæ de omnibus penè philosophiæ partibus

bus in medium adfert, non tam docendo, quàm arguendo: ita totus ad reprehendendum natus videtur: vtramen hoc ἐλεγξικῷ organo, rem ipsam persuadeat & exprimat. Organica eius sunt multiplicia, & quidem Grāmatica nonnulla: de literis, in IVDICIO VOCALIVM: de solœcismo, in PSEVDOSOPHISTA: de dictionis apophradis proprietate, in PSEVDOLOGISTA: de Oratione affectata, in LEXIPHANE. Poëtica tāgit, in cauillatione poëtarū, quæ inscribitur, DISSERTATIO cū HESIODO. In TRAGOPODAGRA & OCYPO dramatū duorū specimē dat. Rhetorica scripta, vel generalia sunt, quę pertinent vniuersim ad præcepta: vel specialia, quæ ad eius proprium dicēdi genus, quod cum proponit, in BACCHO, & DE ELECTRO: tum contra aduersarios defendit, in ZEVXI, & in apologia contra eum, à quo fuerat PROMETHEVS IN VERBIS appellatus: tum exemplo orationis, in Macedonia habitæ illustrat, in HERODOTO. In vniuersum pertinent ad Rhetorem ea, quæ vel exempli causa, præceptorum illustrandorum, proponi solent, vt sunt Orationes variæ: vel directò ad confirmāda præcepta faciunt: qualis est RHETORVM PRAECEPTOR, in quo de corrupta suorum temporum eloquentia, & affectato dicendi genere cōqueritur. Orationes sunt aliquot illustres, omniū generū. Demonstratiua quidē, Encomiū balnei, in HIPPIA: DEMOSTHENIS PATRIAE: DOMVS: Macedonū quorūdā, IN SCYTHA: podagræ, in TRAGOPODAGRA: pulcritudinis in CHARIDEMO: studij sui erga auditores, in DEFENSIONIBVS. Deliberatiui sunt: dū suadet taurū, supplicij genus, dono oblatum nequaquā pernitendum esse, in PHALARIDE SECVNDO: dum amico, cuidā principali persuadere conatur, vt se commendatum habere velit, in HARMONIDE. Iudicialis est: vt cum quæritur, digmúne sit præmio Tyrannicida, qui filium tyranni occidit, in TYRANNICIDA: qui cum semel est receptus in familiam, sit denuò abdi-

candus, in ABDICATO: an Phalaris taurum æneum missurus Delphos iure ac necessitate tyrannidem arripuerit, & nocentes quosdã pu[illegible]rit, in PHALARIDE PRIMO. Et hæ sunt organicæ ipsius cõmentationes: haud pauciores principales. Ad philosophiã in genere pertinent ea, quæ tum de sectis & contra sectas philosophorũ sui temporis declamat, in BIS ACCVSATO, & HERMOTIMO: tum de auditore philosophiæ, qualis is sit, esseue debeat, lectioni potius, quã librorũ multitudini deditus, in Dialogo, CONTRA INDOCTVM MVLTOS LIBROS EMENTEM: & an Eunuchus possit esse philosophus, IN EVNVCHO. In specie verò sunt alia, quæ ad theoricã & practicam philosophiæ partẽ referenda sunt. Contemplatio de Deo & spiritibus Metaphysica est, heic apud nostrũ auctorem & positiua, in ALCYONE, vbi de Dei potestate, quod illi omnia sint possibilia, disserit (licet secundũ Athen. & Laërtium is dial. sit Leonis philosophi Academici: quando Lucianus, vel putidè negare Deum, vel impiè diuinas ipsius actiones eleuare scitur) & negatiua, dũ festiuè & acriter cõtra Deos, inprimis ethnicos & ipsorũ cultus ridiculos inuehitur. Deorũ ergo Gentilium vanitatẽ insectatur, in CONCILIO DEORVM, in IOVE TRAGOEDO, vt iam de cæteris DEORVM DIALOGIS nihil dicã. Religionem omnem, tum Christianã in PHILOPATRE, tum Ethnicã, in CYNISCO iudibrio habet. In Saturnalia inuehitur, in SATVRNALIBVS: in Sacrificia, in dialogo, DE SACRIFICIIS. Contra vim magicam etiã, incantamenta & spectra, in PHILOPSEVDE. Mathematica quoq; attigit, in dialogo DE ASTROLOGIA. Physica non ex professo: inseruit tamen multis dialogis rerũ physicarũ, vt muscę, alcyonis, dipsadũ, sensuum visus & auditus elegãtes discursus. Inter practica ipsius cõmentaria, & primũ Ethica, nonnulla sunt, quæ de fine, summo bono agunt contra philosophos, in TIMONE MISANTHROPO, in NAVIGIO, in CYNICO: alia quæ de forma,

ma, nimirū de Virtute & moribus, partim in genere omniū hominū, in DIALOGIS VARIIS, & in ICARO-MENIPPO: inprimis aūt philosophorum, in NIGRINO, in VITARVM AVCTIONE, in PISCATORE, in FVGITIVIS: partim in specie: contra libidinem, in AMORIBVS, & DIALOGIS MERETRICIIS: contra calūniantes, non audiendos esse, in oratione, DE NON TEMERE CREDENDO CALVMNIAE: contra assentatores, non nimiū esse laudandū, in dial. PRO IMAGINIBVS: pro arte assentandi, in PARASITO: de humanitate in salutando: quibus verbis vtendum sit: in dialogo, PRO EO QVI INTER SALVTANDVM VERBO LAPSVS FVERAT: de auaritiæ obiecto, nim. de incōmodis diuitiarū, & cōmodis paupertatis, in SOLONE: de natalitia colenda, in TOXARI: de luctus inutili vanitate, in dialogo DE LVCTV. Politica quæ habet, merè sunt particularia, quæ in republica benè constituta, vel requirūtur necessariò, vel fieri assolēt: ita de gymnasijs adolescētū, vt in bonos ciues euadāt, in ANACHARSI: de aulicæ vitę molestijs, quas liber & ingenuus subire non debeat, in MERCEDE CONDVCTIS: de SALTATIONE, in dialogo eiusdem inscriptionis. Oeconomicum etiam aliquid tetigisse videtur, in IMAGINIBVS, describens mulieris virtutes præcipuas, & bona corporis & animi: quæ in primis in domestica administratione sese proferre solent. Est ergo hæc auctoris vita & immatura, & matura, ratione tum naturæ, tum artis & exercitationis. De ipsius interitu annotat Suidas, discerptum à canibus fuisse, cum rabiem suam contra veritatem exercuisset. Cognatus tamen lib. 6. Narrationum podagra consumptum existimat, annos octuaginta natum.

LVCIANI VITA
ex Suida.

LVcianus Samosatensis, cognomento blasphemus, siue maledicus, aut atheos potiùs appellatus, eò quòd in Dialogis suis ridicula etiam illa esse proponit, quæ de rebus diuinis & sacris prodita sunt. Dicitur autem vixisse temporibus Traiani Cæsaris, & deinceps. Cæterùm fuit ab initio causidicus, Antiochiæ, quæ in Syria est, sed cùm ea res illi non satis ex sententia succederet, ad scribendum sese conuertit, scripsitq; adeò infinita. Obijsse autem ipsum, fama est, à canibus laceratum, quoniam & contra veritatem velut rabiem exercuisset. Nam in vita Peregrini Christianismum quoque insectatur, ipsum Christum contumeliosè incessit, scelestus ille. Quare & rabiei istius pœnas sufficientes in præsenti vita dedit, & in futurum hæres æterni ignis, vnà cum satana erit. Hæc ille. Addit autem Volaterranus, nescio quo authore: cùm ab initio Christianus fuisset, postea eiusdem religionis desertorem factum esse, dictitantem se nihil ex ea consecutum, quàm quòd nomen ipsius corruptum esset, ex Lucio, Lucianus, factum. Fuit autem Samosata, vt hoc quoque addamus, vrbs, non longè ab Euphrate sita, Comagenes metropolis. Plinius & Stephanus.

LEVI-

LEVINVS LINIVS
ſtudioſis.

Quid quæris puer? Atticum ſalinum?
Hoc paruo dabit ære Lucianus.
Quid? fandi Latios petis lepôres?
Hos paruo dabit ære Lucianus.

Idem, ad eoſdem.

Huc ades ô ſtudiose puer, ſtudioſa iuuentus
Huc ades, hunc hilari perlege fronte librum.
Nulla Cytheriaco polluta eſt pagina amore,
Quin ſoror hoc Phœbi caſta probabit opus.
Nec Cynicos memorat, caperata aut fronte Catones,
Aut aliud ſi quid ruga ſenilis amet.
Sed grates pueris, Charites que, ſales que, iocos que,
Et quicquid lepidi poſſit habere libellus habet.
Attica ſiue Venus iunat, ſiue Qenotria lingua:
Hanc habet, atque illam, tantulus iſte liber.
Meonide aut Pelio multò eſt facundior author,
Sed vetat imparilis nomen inire modos.
Non minor interpres ſuccedit diuite vena
Vatibus Auſonijs vnus Erāſmus honor.
Nempe hic ſiue pedum terta ſine lege vagatur,
Pulchrum melliſluo Mārcus vt ore ſonat:
Siue pedes ſtrictim numeroſo calce coërcet,
Flaccum præſtat, Virgiliumque refert.
Quicquid liber (inuideas) vel iam ſuperſtite Plauto
Vellet Erāſmiaco Muſa lepôre loqui.
Huc adde ergo puer Latij ſtudioſe lepôris:
Huc ades, hunc hilari perlege fronte librum.

Corn. Grapheus.

Hæc optimi Tirunculi,
Vultis iocis iucundulis,
Et luſibus ſatiarier:
Huic Luciano aſſuefcite.
Ipſe & nuces, ipſe & trochos,
Ipſe & meros luſus habet.

ELOGIA

Adrianus Barlandus, in persona Luciani.

Græcia me genuit, nuper facundus Erasmus
Transtulit in Latium: munere plaude puer.

Adriani Lucæ Hendecasyllabon.

Castæ rumpe moras puer Mineruæ,
Quem linguæ Ausoniæ tenet libido:
Adsis, huc propera, hunc capesse librum
Dextra præcipiti, & reuolue sæpe:
Qui non barbarie scatet nociua,
Nec de Vandalico solo est profectus,
Verùm est eloquij nitens lepore
Romani, salibus meris refertus.
Est & scommatibus iocisq; abundans,
Prauas mordicùs inuehens in artes,
Et mores hominum, simul Deorum
Irridens miserum chorum Ethnicorum.
Vir doctissimus vndecunque Erasmus,
Princeps eloquij vtriusque linguæ,
Fecit parue puelle Lucianum
Argiuum, Latijs loqui camœnis.

IACOBI HERTELII AD GILbertum Cognatum, in Lucianum Iambus.

Quos edidit sales distortus, & iocos
Lepore tinctos LVCIANVS Attico,
Noti fuêre seculis quàm plurimis:
Tunc, Christiano cùm rigaret sanguine
Hortum DEI profana turba gentium,
Cultu sinistrè fascinata dæmonum.
Longè sed hoc sunt notiora seculo
Salsi iocosa LVCIANI dogmata:
Quando redibat liberalibus nitor,

Quem

Quem promerentur, quoque præstant, artibus,
Labore ERASMI sedulo ter Maximi.
Is namque Veneris eruditus Atticæ,
Suaues lepôres dum Latinis auribus
Accommodauit & probè & feliciter,
Insigne nactus Lucianus est decus
Ipsius acri & erudita industria.
(Non diffitemur, & alios conatibus
Et eruditione præstantes viros,
Tulisse Luciano opem percommodam.)
At Lucianus omnium notissimus,
Nunc in manus docilis iuuentutis venit,
Multò, priùs quàm prodijt, politior.
Confusa nam quæ tum fuerunt omnia
Colloquia, nunc sunt sua formam congruam,
Distincta certis & locis, lepôribus,
Dubium est venustiora sint, an ordine.
Quid, Annotationibus doctissimis
Quòd expolita, obscuritate omni procul
Pulsa, legentibus magis nunc proderunt?
GILBERTE Musarum decus grauissimum,
COGNATE doctis & viris gratissime,
Quantæ tibi debentur vni gratiæ?
Nunquam quòd impigro labore desinis
Priscum bonis decus referre literis?
Ausmodi natum esse te laboribus
Ergo ego habeto: multi enim quod tu facis,
Licet velint præstare, non tamen queunt,
Indulgentiæ tantæ carentes dotibus.
Nunc ergo perge in posterum dona optima
Mentis tuæ, tales in vsus conuertere,
Vt te sibi natum putent quàm plurimi.

INDEX DIALOGORVM LVCIANI, EO ORDINE QVO HAC EDITIONE collocati sunt.

TOMO I. continentur hæc.

De somnio, seu vita Luciani. Pag. 3
Contra eũ qui dixerat, Prometheus es in verbis. 87
Nigrinus, siue de moribus philosophorum. 37
Iudicium vocalium. 74
Timon, siue Misanthropus. 87
Alcyon, siue de transformatione. 144
Prometheus, siue Caucasus. 158.

DEORVM dialogi.

Promethei & Iouis. 185
Cupidinis & Iouis. 189
Apollinis & Vulcani. 191
Vulcani & Iouis. 196
Iouis, Aesculapij & Herculis. 199
Iunonis & Iouis. 202
Veneris & Cupidinis. 205
Martis & Mercurij. 214
Iouis & Solis. 217.

MARINI dialogi.

Cyclopis & Neptuni. 222
Alphei & Neptuni. 227
Menelai & Protei. 231
Neptuni & Delphinũ. 235.

MORTVORVM dialogi.

Diogenis & Pollucis. 239
Pluto, seu contra Menippũ. 246
Plutonis & Mercurij. 249
Terpsionis & Plutonis. 252
Zenophantæ & Callidemidæ. 258
Cnemonis & Damippi. 262
Charontis & Mercurij. 264
Cratetis & Diogenis. 275
Luciani Scipio: seu Alexandri, Hannibalis, Minois & Scipionis. 282

Dioge-

Diogenis et Alexandri. 291.

ORATIONES, quarum quædam adhuc inter Mortuorum Dialogos, quædam inter Saturnales epistolas relatę fuêre, nonnullæ quoq; Dramaticæ.

De ijs qui mercede conducti, in diuitum familijs viuũt. 300

Apologia pro ijs qui mercede conducti seruiunt. 367

Tyrannicida. 386

Declamatio D. Erasmi Roterodami, quæ superiori declamationi Luciani respõdeat. 414

Abdicatus. 480

Alexander, seu Pseudomantis. 522

Toxaris, siue amicitia. 588

Icaromenippus, siue Hypernephelus. 672

Anacharsis, siue de Gymnasijs. 721

De luctu. 782

Prefatio, seu Hercules Gallicus. 806

[illegible], seu Cynicus. 813

[illegible] encomium. 821

[illegible] tenere credendo ca-

lumniæ. 836

Patriæ encomium. 871

Demosthenis encomiũ. 882.

TOMO II. continentur hæc.

DEORVM dialogi.

Iouis & Mercurij. 5

Neptuni & Mercurij. 5

Mercurij & Solis. 10

Mercurij & Apollinis. 14

Iunonis & Latonæ. 18

Deorum iudicium. 24

Mercurij & Maiæ. 45.

MARINI dialogi.

Neptuni & Nereidum. 50

Iridis & Neptuni. 54

Xanthi & maris. 58

Tritonis & Nereidum. 62.

MORTVORVM dialogi.

Menippi, Amphilochi & Trophonij. 69

Mercurij & Charontis. 73

Menippi & Cerberi. 77

Charontis & Menippi. 82

Antilochi & Achillis. 65

Menippi & Mercurij. 90

Menippi & Chironis. 93

Menippus, seu Necyomantia 97
Charon, siue contemplates. 131.

SEQVVNTVR Orationes, quarum quædam adhuc inter Mortuorum dialogos, & Meretricum, quædam inter Saturnales epistolas priùs relatæ fuêre, nonnullæ quoq; Dramaticæ.

Hermotimus, siue de Hæresibus, id est, Sectis. 170
Zeuxis, vel Antiochus. 313
Harmonides. 329
Scytha, seu Hospes. 342
Quomodo historia scribenda sit. 361
Historiæ veræ liber primus. 432
Historiæ veræ liber secundus. 477
Lexiphanes. 527
Demonactis vita. 559
Somnium, siue Gallus. 590
Bis accusatus, seu Fora. 651
Rhetorum præceptor. 706
Hippias, seu Balneum. 740
Aduersus indoctum librorũ longa supellectile tumentem, Sermo. 751
De domo. 786
Macrobij, id est, lõgæui. 815
De dipsadibus. 840
Nauigium, seu vota. 852.
Deorum concilium. 902
Decretũ bona fortuna. 919
Saturnalia. 923
Chronosolon, id est, Saturnalium legumlator. 942.

EPISTOLAE Saturnales.

Ego Saturno salutem. 954
Saturnus mihi charissimo S. 963
Saturnus diuitibus, S. 971
Diuites Saturno S. 977.

TOMO III. continentur hæc.

DEORVM dialogi.

Iunonis & Iouis. 5
Veneris & Lunæ. 8
Mercurij & Apollinis. 11
Panos & Mercurij. 14
Apollinis & Bacchi. 18
Apollinis & Mercurij. 22.

MARINORVM dialogi.

Tritonis, Amymones, & Neptuni. 27

Noti

Noti & Zephyri. 30
Doridis & Thetidis 32
Neptuni & Enipei. 36.

MORTVORVM dialogi.

Alexandri & Philippi. 37
Diogenis & Herculis. 48
Menippi & Tantali. 53
Diogenis & Mausoli. 57
Nirei, Therſitæ, & Menippi. 63
Diogenis, Antiſthenis, & Cratetis. 85
Aiacis & Agamēnonis. 73
Minois & Soſtrati. 76
De ſacrificijs. 81
Vitarum auctio. 100
Piſcator, ſeu reuiuiſcentes. 134
Pro eo quod inter ſalutandum verbo lapſus fuerat. 192
Herodotus, vel Aetio. 212
Phalaris primus. 222
Phalaris ſecundus. 242
De Aſtrologia. 252
Imagines. 270
Pro imaginibus. 304
Asinus, ſiue Aſinus. 337
Gallus Tragœdus. 409
Parraſite, ſiue quod ſit parāſitica. 479
Philopſeudes, ſiue incredulus. 553
Allocutio, ſeu Bacchus. 611
Pſeudologiſta, ſiue de Apophrade, hoc eſt, die atro. 622
Diſſertatio cum Heſiodo, Luciani & Heſiodi. 662
Tragopodagra. 671
Ocypus. 726
De Syria dea. 745
Cynicus. 803
Pſeudoſophiſta, ſeu Solœciſta. 824.

TOMO IIII. continentur hæc.

DEORVM dialogi.

Iouis & Ganymedis. 3
Iunonis & Iouis. 9
Veneris & Cupidinis. 13
Apollinis & Mercurij. 17.

MARINI dialogi.

Doridis & Galateæ. 19
Zephyri & Noti. 24
Panopes & Galenes. 29.

MORTVORVM dialogi.

Simyli & Polyſtrati. 32
Aeaci,

Aeaci, Protesilai, Menelai ac Paridis. 37
Menippi, Aeaci, Pythagoræ & Socratis. 39
Protesilai, Plutonis & Proserpinæ. 40
Menippi & Tiresiæ. 50
Cataplus, siue Tyrānus. 53.

ORATIONES, quarum quædam adhuc inter Mortuorum dialogos, quædam inter Saturnales epistolas priùs relatæ fuêre: nonnullæ quoque Dramaticæ.

De saltatione. 89
Eunuchus, seu Pamphilus. 158
Amores. 170
Iupiter confutatus. 244
De morte Peregrini. 266
Fugitiui. 308
Symposium, seu Lapithæ. 336.

DIALOGI meretricij.

Glycera & Thais. 382
Myrtium, Pamphilus & Doris. 384
Mater & Philinna. 389
Melissa & Bacchis. 393
Clonarium & Leæna. 398
Crobile & Corinna. 404
Mater & Musarium. 409
Ampelis & Chrysis. 415
Dorcas, Panychis, Philostratus & Polemon. 418
Chelidonium et Drose. 424
Tryphæna & Charmides. 430
Ioëssa, Pythias & Lysias. 434
Leontichus, Chenidas & Hymnis. 442
Dorio & Myrtale. 448
Cochlis & Parthenis. 453.

NOTHI dialogi.

Philopatris, seu qui docetur. 456
Charidemus, siue de pulchritudine. 487
Nero, siue de fossione Isthmi. 522
Palinurus. 532
Virtus dea. 563.

FINIS.

AVTHORES QVI IN HOC Opere vertendo elaborârunt.

Anastasius.
Baptista Pius.
Bergius.
Bilibaldus Pirckheimerus.
Cornarius.
Erasmus Roterodamus.
Iacobus Micyllus.
Ioannes Sinapius.
Ioan. Sleidanus.
Martinus Bolerus.
Ottomarus Luscinius.
Petrus Mosellanus.
Philip. Melanchthō.
Ponticus Virunius.
Thomas Morus.
Venatorius.
Vincentius Obsopœus.
Vitus Amerpach.
Volaterranus.
Vrsinus Velius.

ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ,
Luciani,

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝΥπνίου, ἢ βίου Λουκιανοῦ.

DE SOMNIO, seu vita Luciani.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Occasio huius narrationis videtur sumpta esse ex secundo Xenophontis, de dictis Socratis, vbi Prodicus sophista eodem modo Herculi, pueritiam egresso, narrat Virtutē ac Voluptatē apparuisse, & vtramq; illū ad se pertrahere contendisse. Consilium autem & scopus in fine ab ipso Luciano explicatur. Nam vt adolescentes præinopia deficientes, & ad deteriora animum applicantes reuocaret, & ad literarum studia conuerteret, sermonem hunc ait à se institutum esse.

Ρτι μὲν ἐπιπάνυ μικρὸς ἐς τὰ διδασκαλεῖα φοιτῶν, ἤδη τῆς ἀληθείας πρόσω ὢν. ὁ δὲ πατὴρ ἐσκοπεῖτο μετὰ τῶν φίλων ὅ, τι μὴ διδάξαιτό μ. ἐπὶ πλείστοις οὖν ἔδοξε πεμπτέα μὲν, μὴ πόνου πολλοῦ, μὴ χρόνου μακροῦ, καὶ δαπάνης ὀλίγης, καὶ τύχης ἐλάττονος λαμπρᾶς. τὰ δ' ἡμέτερα,

Esseram [a] *nuper in ludū ire, facil' iam ætate adolescēs, cū pater vnà cū amicis consiliū capiebat, quámnam artē potissimùm discendam mihi proponeret. Plerisq; igitur videbatur* [b] *humanitas seu literarū studiū & labore multo, & tempore longo, & sumptu nō exiguo,* [c] *deniq; & fortuna quadā, opus habere:* [d] *nostras autem res*

a cùm par-

μικρά τι δεῖν, καὶ ταχέως τινα τὴν ἐπιτυχίαν ἀπαντᾶν. ἐμὲ δέ τινα τέχνην τῶν βαναύσων τούτων ἐκμάθοιμι, τὸ μὲν πρῶτον εὐθὺς ἂν αὐτὸς ἔχειν τὰ ἀρκοῦντα παρὰ τέχνης, καὶ μηδέποτε οἰκότως ἂν δεῖν, τηλικοῦτος ὤν, ἐκ δὲ μακρᾶς καὶ τὴν πατέρα ὑφορᾶν, ἀποφέρων ἀεὶ τὸ γινόμενον. ἀντέρας νυνὶ σκέψεως ἀρχὴ πρόκειται, τίς ἀρίστη τέχνων, καὶ ῥᾴστη ἐκμαθεῖν, καὶ ἀνδρὶ ἐλευθέρῳ πρέπουσα καὶ πρόχειρον ἔχουσα τὴν χορηγίαν, καὶ ἅμα πλουτεῖν τὸν πόρον. ἄπειρος οἶνων ἄλλων ἐπαινοῦντος, ὡς ἕκαστος γνώμης ἢ ἐμπειρίας ἔχει, ὁ πατὴρ ἐς τὸν θεῶνα (παρῆν γὰρ ὁ πρὸς μητρὸς θεῖος, ἅτε ἐρμογλύφος ὢν λοιπόν, καὶ λιθοξόος ἐν τοῖς μάλιστα εὐδοκίμοις) ὁ θέμις, ἔφην, ἄλλην τέχνην ἐπιτρέπειν, οὐ παρόντος ἐκεῖνου, μέλλοντι ἐμοὶ, καὶ λίαν μικρῷ ἔτι ὄντι, καὶ ταχέως πάνυ τὴν ἐπιτυχίαν ἀπαντᾶν. ἐμὲ δέ τινα τέχνην τῶν βαναύσων τούτων ἐκμάθοιμι, τὸ μὲν πρῶτον εὐθὺς ἂν αὐτὸς ἔχειν τὰ ἀρκοῦντα παρὰ τέχνης, καὶ μηδέποτε οἰκότως ἂν δεῖν, τηλικοῦτος ὤν, ἐκ δὲ μακρᾶς καὶ τὴν πατέρα ὑφορᾶν, ἀποφέρων ἀεὶ τὸ γινόμενον. ἀντέρας νυνὶ σκέψεως ἀρχὴ πρόκειται, τίς ἀρίστη τέχνων, καὶ ῥᾴστη ἐκμαθεῖν, καὶ ἀνδρὶ ἐλευθέρῳ πρέπουσα καὶ πρόχειρον ἔχουσα τὴν χορηγίαν, καὶ ἅμα πλουτεῖν τὸν πόρον. ἄπειρος οἶνων ἄλλων ἐπαινοῦντος, ὡς ἕκαστος γνώμης ἢ ἐμπειρίας ἔχει, ὁ πατὴρ ἐς τὸν θεῶνα (παρῆν γὰρ ὁ πρὸς μητρὸς θεῖος, ἅτε ἐρμογλύφος ὢν λοιπόν, καὶ λιθοξόος ἐν τοῖς μάλιστα εὐδοκίμοις) ὁ θέμις, ἔφην, ἄλλην τέχνην ἐπιτρέπειν, οὐ παρόντος ἐκεῖνου, μέλλοντι ἐμοὶ, καὶ λίαν μικρῷ ἔτι ὄντι,

cùm paruas esse et modicas, tum verò celere quoddã auxiliũ postulare. Quòd si igitur artẽ aliquam mechanicã didicissem, fore vt principio statim ab ipsa c arte necessaria vitæ comparare possem, neq; necesse haberẽ adeò æmate iam prouectus, domi, deq; paterna mensa viuerem, sed nõ multò pòst etiã ipsum patrem exhilaraturum esse me, referendo domũ semper aliquid ab artẽ quæsitum. Alterius itaq; consultationis caput propositum inde est, quæ nam ars & optima, & ad discendum facillima, & homine libero maximè digna foret: deinde & minori sumptu atque instrumento egeret, multum autem & sufficientem quæstũ suppeditaret. Proinde alio aliam laudante, prout quisque animo affectus, aut vsu expertus erat, pater ad auunculum aspiciens (aderat enim is quoq;, f statuarius tum habitus optimus, & poliendo marmore inter præcipuos laudatus) Minimè fas, inquit, est aliam artẽ hic vincere, te præsente: sed hunc acceptum (meq; demõstrabat) abduc tecum, & doce

τῷ διδάσκει παραλαβὼν λίθον ἐργάτιν ἀγαθὸν εἶναι, καὶ συναρμοστικὸν τῆς ἁρμονικῆς. καὶ ἀπὸ τούτου, φύσεως γε, ὡς οἶσθα, ἔχων δεξιῶς. ἐπιτιμαίρετο δὲ τοῖς ἐκ τῆς ληρώδους παιδιᾶς. ὁπότε γὰρ ἀφιείην ἀπὸ τῶν διδασκάλων, ἐκκλίνων ἐς τὸν ληρὸν, ἢ βόας, ἢ ἵππους, ἢ καὶ ἀνθρώπους ἀνακαλῶν, ἀκόπως, ὡς ἐλέγετο ὑπὸ τῶν παρ' οἷς παρὰ μὲν τῶν διδασκάλων πληγὰς ἐλάμβανον, τότε δὲ ἔπαινος ὡς πρὸς τοῦ φύσαν τὰ τοιαῦτα ἔλεγον. καὶ χρησὰς ἔχον ἐπ' ἐμοὶ τὰς ἐπῳδὰς, ὡς ἐν βραχεῖ μαθοῦσαν τὸν τέχνην, ἀπ' ἐκείνης γε τῆς παιδιᾶς. ἅμα τε ἦν ἐπιτήδεα & ἐλέγετο ἡμέρα τέχνης ἐνάρχεσθαι, ἐξ ὧν παρεδίδοτο μὲν ὑπὸ θεοῦ, μᾶλλον δὲ ὑπὸ σοφίστρας ὑπὸ πάγματι ἀχθόμενος. ἅμα δέ μοι καὶ παιδιάν τινα ἐκ ἀτερπῆ ἐδόκει ἔχειν, καὶ πρὸς ἀλικιώτας ἐπίδειξιν, ἃ φαι-

& doce lapidum artificem probum, & eorundem compositorem ac statuariũ non bis esse. Poterit enim et hoc, natura, vt scis, præditus felici ac dextera. Pecerat aũt hãc de me coniecturã pater ex ludicris à me aliquãdo è cera cõfictis. Quãdo enim à præceptoribus domũ dimittebar, abradens ceram, nunc boues, nunc equos, interdum per Iouẽ & homines fingebãm, non omnino ineptè, vt tum videbar patri, ob quæ tum à præceptoribus quidẽ plagas accipere solebã: hic aũt ad probandam ingenij dexteritatem, hæc quoq; in parte laudis ducebãtur. Atque adeò bonam ex eo spem de me omnes concipiebant, vt qui breui adeò artem hanc, secundum fingendi illam facilitatem perdiscere possem. Simul igitur & idonea dies videbatur ea esse auspicãdæ arti, & ipse tradebar auunculo, non admodũ, per Iouem, iniquè aut grauiter ferens. Sed mihi etiam lusum quendam non insuauem ipsa res videbatur habere: & apud æquales ad ostentationem & laudem facturum esse,

ἃ φαινόμην θύειν τι γλύφων, ἢ ἀγαλματίδιά τινα μικρὰ κατασκευάζων ἐμαυτῷ τε, καὶ ἑταίροις, οἷς πειρέμην. ἢ τόγε πρῶτον ἐκεῖνο ἢ σωφρονεῖν ἐδόκουν τοῖς ἀρχομένοις ἐπιτηδεύειν. ἐπεὶ καὶ γάρ τινά μοι λόγον ὁ θεὸς, ἐκέλευσέ μοι ῥῆμα καθικέσθαι, πλακὸς ἐν μέσῳ λαμυγός, ἐπὶ πᾶν τὸ λοιπὸν, Ἀρχὴ δὲ τοῖ ἥμισυ παντός. σκληρότερον ἦ κατῳκισμένον ὑπ' ἀπαιδίας, καὶ ἁλίσκῃ ἢ πλάξ. ὃ δὴ ἀγανακτήσας, σκυτάλῳ τινὶ λαμυγὶ πλησίον λαβών, ὡς πρᾶος ὢν πρὸς πάντας μετατέρχεται· ὥστε λάκρυά μοι τὰ προοίμια τῆς τέχνης. ἀφορμὰς οὖν ἐκεῖθεν ἐπὶ πλεῖον οἰκίαν ἀφικνοῦμαι, σωτῆρας ἀνακαλούμενος, καὶ λακρύων τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπλήστως, καὶ λιγυρόμενος πλὴν σκυτάλῃ, καὶ τὰς μάλωπας ἐπάκνυον. ἢ καταγόρευε ποτὲ μὲν τινα ὠμότητα, προσθεὶς ὅτι ὑπὸ φθόνου ταῦτα ἔδρασε, μὴ αὐτὸν ὑπερβάλωμαι κατὰ πλὴν τέχνην.

si & deos sculpere, & parua quædã simulachra, cùm mihi, tum illis quibus vellem, adornare possem. Ac tũ primùm quidẽ illud, & incipiẽtib⁹ solitũ, fiebat. celtẽ enim quendã auunculus mihi tradens, paulatim tabulã lapidem, quæ in medio posita erat, cõtingere, atq; artè aspicari iubet, tritũ illud admonẽs: Dimidiũ facti, quì cœpit, habet. Cæterùm durius impingente me, præ imperitia, vt fit, tabulã rumpitur. Auunculus aũt indignatus, & scuticã quandã propè iacentẽ corripiẽs, nequaquã manſuetè, aut vti docẽtem cõueniebat, excepit, atq; initiauit me, h ita vt mox in lachrymas proœmium artis mihi verteretur. Aufugiens igitur inde, domum redeo: continueq; vlulando, & lachrymis oculos opplendo, commemorabam scuticam, demonſtrabam vibices, inimiamq; illius crudelitatem accuſabam: hoc quoque addens, quòd inuidia quadam iſta feciſſet auũculus, videlicet metuẽs ne ſe in arte ſuperarẽ.

Iraſcente

ἔγανακτησαμένης ἢ μητρὸς, καὶ τοῖς ἀδελφοῖς λοιδορησαμένης, ἐπὰ νύξ ἐπῆλθε, καὶ κατέλαβεν ἔτι ἔνδακρυς, καὶ τὸν νύχθ' ὅλην ἐννοῶν μικρὸν οὐδὲν ἔστεναγμα καὶ μέριμνα ἀδημονία ἢ ἀρημένα. Καὶ ταῦτα ἢ ὀνείρου φαντάσματα, ὦ ἄνδρες, ἀκούσεσθε, ἀπὸ καὶ φανερώτερα. ἵνα γὰρ καὶ Ὁμήρου εἴπω, θεός μοι ἐνύπνιον ἦλθεν ὄνειρος ἀμβρόσιον δὴ νύκτα, ἐναργὲς ἔτυμος, ὥστε μηδὲν ἀπολείπεσθαι τῆς ἀληθείας, ἔτι γοῦν καὶ μετὰ βαθὺν χρόνον, τάδε σχήματα μοι τῶν φαινομένων ἐν ὄμμασιν ἐναργῆ ἐστιν, καὶ οὐδὲν ἀπεσβεσμένον ἐναυλος. ὅτω σαφῶς πάντα ἰῶ. δύο γυναῖκες ἀναβάσεσθαι τῶν ὀχημάτων, ἐλκόμην μὲν πρὸς ἑαυτὴν ἑκατέρα μάλα βιαίως, καὶ διαρρῆξαι μικροῦ δεῖν με διεσπάσαντο πρὸς ἀλλήλας φιλοτιμούμεναι. καὶ δὴ ἄρτι μὲν ἦν ἑτέρα ἐπικράτει, καὶ παραμικρὸν ὅλον ἐχώμι. ἄρτι δ' αὖ

Irascête itaq; matre, & multa fratri conuitia faciente, posteaquam nox superuenit, dormiui, plenus adhuc lachrymarū, totāq; nocte cogitabundus iacens. Atq; hactenus quidē quæ diximus, ridicula puerilia q; sunt: quæ verò deinceps audietis, neq; quaquā cōtemnenda sunt, ô viri, sed quæ admodū auscultādi cupidos auditores quoque requirant. Nam vt iuxta Homerū dicam: Venēre mihi diuno somnia nutu, Almam per noctē, ita clara & manifesta, vt nihil ab ipsa veritate distarent. Adhuc igitur etiā post tantū tēporis interuallum, & habitus eorum quæ mihi tum apparuēre, in oculis hærent, & ipsa vox auribus quasi insonat, adeò tum plana fuerunt omnia. Duæ mulieres manibus corripientes trahebant me in diuersum, vtraque ad se videlicet, violentè admodum & validè. Parum itaque abfuit, quin me discerperent, dum inter se ambitiosè adeò contendunt. Nam modò hæc superabat, & progemodum totum tenebat me: modò

ἡ ἄλλη αὖθις ἀπὸ τῆς ἑτέρας ἀχόμην. ἐδόκουν δὴ πρὸς ἀλλήλας ἑκατέρα ἐμὲ μὲν, ὡς αὐτῇ ὄντα μετὰ ταῦτα βέλτιον. ἡ μὲν, ὡς μάλιστα ἀπορίαν ἀντιποιοῖτο. ἐᾶν δὴ ἐμὲ μὲν ἐργατικὴν μὴ ἀνθρωπικὴν, μὴ αὐχμηρὰ τοῦ κόμου, τὸν χεῖρα τύλων ἀνάπλεων, διεζωσμένην τοῦ ἱματίου τιτάνου μετρίως μεστὸν, οἷον ἐμὲ ὁ θεὸς ὁπόταν ξέοι τοὺς λίθους. ἡ ἑτέρα δὲ, μάλα εὐπρόσωπος, μὴ τὸ σχῆμα εὐπρεπὴς, μὴ κόσμου τοῦ ἀναβολαίου. τοῦτο δ' ὄν ἐφιᾶσί μοι διακάλλαι, ὁπότερα βέλτιόν μοῦ σωφρονεῖν αὐτῶν. πότερα δὴ σκληρὰ ἐκάνην, μὴ ἀνθρώδης ἀλλ' ἐργώδη, φίλτατε, ἐμοὶ ἐνδικνῦσι τέχνην ἀμοί, ἐν ᾗ χθὲς ἤρξω μανθάνειν, οἰκεία τοι μὴ συγχωρεῖς οἴεσθαι. ὅτι δὲ πάντως σε (ἀπὸ τοῦ ὀνόματος μαντεύομαι) λιθοξόος ἐν, καὶ τὸ θεῖον ἀμφοτέρω, καὶ μάλα εὐδοκιμεῖτον δι' ἡμᾶς. ἐὰν θέλοις λάρναν μὴ φαύλην ἀφ' ἧς παρὰ

altera, eademq; me ad se retrahebat. Clamabant autē ambæ, accusabantq; mutuò sese: hæc, quòd me fuū videlicet illa posidere vellet: illa verò, quòd hæc frustra aliena sibi vsurparet. Erat aūt altera quidē operaria, & virili aspectu, squalida coma, manus callo passim obductas habens, succincta veste, & marmoreo puluere oppleta, qualis & ipse auunculus cuius esse solebat tunc cùm lapides poliebat. Altera verò facie admodum honesta, habitū decentem præ se ferens, & vestes ornatas ac mundas induta. Postremò autem permittunt meo iudicio, vt vtri earū conuenire mihi putē, sententiam ipse feram. At prior quidem dura atq; virili illa sic cœpit: Ego, chare puer, Statuaria sum, ea quam tu heri discere cœpisti, familiaris adeò tibi & cognata à parentibus. Nam & auus tuus (addens nomen aui materni) marmorarius fuit, & auunculus pariter & patruus tuus eandē artem exercuêre, & per nos inter præcipuos celebrati sunt. Quòd si igitur voles deinceps ac nugis circa

περὶ τούτους ἀνέχῃ (λέγω δὲ τοὺς ἑτέρους) ἐπιτίμα δὲ μηδενί· σοὶ δὲ μετ' ἐμοῦ, πρῶτα μὲν ὀρθῶς γενναίως, καὶ τοὺς ὁμοίους ἔχειν λαμπρούς, φίλους δὲ πανταχοῦ καὶ ἀπὸ παντὸς ἀμείνους, καὶ οὔποτε ἄπῃ ἐπὶ τοῦ ἀποδημεῖν, τοῦ πατρίδα καὶ τοὺς οἰκείους λαθεῖν, ἐδὲ ἐπὶ λόγοις ἐπαινήσουταί σε πάντες. μὴ μυσαχθῇς δὲ τῷ σώματος τὸ εὐτελές, μηδὲ τῷ ἱματίῳ τὸ μιναρόν. ὦ γὰρ τῶν ἵππων ὁρμῆς καὶ φαλίας ἐκείνου, ἴδοις τὸν Δία, καὶ Πολύκλειτος τοῦ Ἥρας ἅρμα ἐποίησε, καὶ Μύρων ἐκινήθη, καὶ Πραξιτέλης ἐθαυμάσθη. κοσμεῖται γοῦν οὗτοι μετὰ τῶν θεῶν. ὁ δὲ τούτων ἐς χρόνος, πᾶς μὲν ὁ ἑλληνὸς αὐτοῖς παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις χρόνος; ἐμοὶ τὸν πατέρα ἐφίλησας, πρίβιλλον δὲ ἔφηβον καὶ τοῦ πατρίδα. ταῦτα καὶ ἔτι τούτων πλείονα ἀγαθοῦ, μὴ βαρβαρίζοντος, πάμπολλα ἔπραξε τύχη,

circa quas ista versatur (indicans alterã) abstimere, ac mecũ degere, principiò generosè educaberis, humerosq; habebis validos, & ab omni inuidia alienus eris, neq; vnquã in terras alienas atq; externas hinc abibis relicta patria, atq; domesticis tuis: neq; etiam ob verba & orationem modò laudabunt te omnes. Neq; verò auerseris corporis hanc fragilitatẽ, aut vestium sordiem. Nam ab his initijs profectus etiã Phidias ille, Iouẽ spectandũ exhibuit, & Polycleteus Iunonẽ fabricauit: præterea Myron laudibus vectus est, & Praxiteles in magna admiratione fuit. Adorantur itaq; nunc illĩ cũ ipsis illis Dijs quos fecũdo ipsi. Quòd si igitur horum vnus tu quoque fores, quomodo non celebris & ipse apud omnes homines fieres? Patrem certè beatum efficeres, & patriam tuam omnibus spectabilem redderes. Hæc, atque etiam plura his, balbutiendo, & pleraque barbarè pronunciando, dixit

τίχνη, μάλα δὲ σπουδῇ σωσάρσα, καὶ πείθῃ με παρωμένη, ἀπ' ὀλίγου μιμνήσκει τὰ πλεῖστα γὰρ ἤδη μοι τῶν μυθίων διέφυγε. ὑπὸ δ' οἰῶ ἐπαύσατο, ἄρχεται ἡ ἑτέρα ἤδη πως ἐγὼ δή, ὦ τέκνον, παιδεία σοι ἤδη σωθήσει, καὶ γνωσίμη, ἢ καὶ μηδέπω δῆς τέλος με πεπείρασαι. ἰδίπα μὲν οὖν τὰ ἀγαθὰ ποιεῖ διδοξόν γνώμην, αὐτὴ προαρπάζει δόξαν γὰρ ὅτι μὲν ἐργάτης ἔσῃ ὧν σώματι πονῶν, ἤδη τοῦτο τῶν ἄπασαν ἐπίδηλα τῷ βίῳ τεθαμβῶν. ἀφανὴς μὲν αὐτὸς ὢν, ὀλίγα κοὶ ἀγνωτὰ καμβάνων, ταπεινὸς τῷ γνώμῳ, εὐτυχὴς δὲ τῷ πρόσθεν, οὔτε φίλοις ἐπιδικάσιμος, οὔτε ἐχθροῖς φοβερὸς, οὔτε τοῖς πολίταις ἐγνωτός. ἀπ' αὐτὸ μόνον ἐργάτης, καὶ τῶν ἐπ τῷ ποιεῖ δίκης εἶς, ἀεὶ τὸν προὔχοντα ὑποπτήσσων, καὶ τὸν λίγαν ἀνάβλεπον θεραπεύων, καγὼ

Statuaria valdè sanè studiosè omnia connectens, & me in suam sententiā adducere cupiens: sed nō vltrà memini. plurima enim memoriam iam effugerūt. Cæterùm vbi tandem finē fecit, tum altera illa in hunc fermè modū orditur: Ego verò, ô fili, k *Humanitas sum, iam nunc cōsueta ac nota tibi: tametsi ad finē aut plenum nondum periculū mei feceris. Quāta igitur bona Statuaria ista tibi præstatura sit, si eam artem didiceris, ipsa modò enumeraui. Nihil enim aliud nisi operarius eris, corpore laborans, & in eo totā spem vitæ positam habens, obscurus ipse degens, modicum & minimè generosum quæstum faciens, deiectus animo, tenuis ac pauper! reditibus. Deniq; neque amicis expetibilis, neque inimicis formidabilis, neque etiam inter ciues beatus habitus: sed hoc solùm, opifex videlicet quispiam, & ex multa atque promiscua plebe vnus, præstantiorem te semper formidans, & dicendo valentem præ oculis habens ac palpans:*

μαγὼ βίον ζῶν, καὶ τῷ λυσιτε-
λοῦντι ἑρμαιον ὤν. εἰ δὲ καὶ
φαδίας, ἢ Πολύκλειτος γέ-
νοιτο, καὶ θαυμασὰ πολλὰ
ἐξεργάσαιο, τοῖς μὲν τέχνῃσιν
ἅπασιν ἐπαινέσονται, ἀκ ἔστι
δ' ὅστις τῶν ἰδιώτων, ἃ νοεῖν
ἔχοι, ἔψεται· ἄρ' οὖν ὅμοιος
γενέσθαι σοὶ γε ἄν ἐθέλοις, βά-
ναυσος, καὶ χαρίεις, καὶ
ἐπιτερπὴς νομισθήσῃ.
ἢν δέ μοι πείθῃ, πρῶτον μὲν
σοὶ πολλὰ ἐπιδείξω παλαιῶν
ἀνδρῶν ἔργα, καὶ πράξεις
θαυμασὰς, καὶ λόγους αὐ-
τῶν ἐπαγγελοῦμαι, καὶ πάν-
των (ὡς ἁπλῶς) ἔμπορον ἐπι-
φανοῦμαι. καὶ τοῖς ψυχῇ, ὃ
δὴ σοὶ λυσιτελέστατόν ὅτι, κα-
ταπεποικίλμαι πολλοῖς καὶ ἀγα-
θοῖς κοσμήμασι, σωφροσύνῃ,
δικαιοσύνῃ, εὐσεβείᾳ, πραότη-
τι, ἐπιεικείᾳ, σωτηρίᾳ, καρτε-
ρίᾳ, ὧν τῶν καλῶν ἔρασι, τῇ
πρὸς τὰ συμφέροντα ὁρμῇ. τοιῦ-
τα γὰρ ὄντων ὁ τῆς ψυχῆς ἀπό-
ρατος ὡς ἀληθῶς κόσμος.

& in summa, leporis quandam vitam agens, potentioris & lucrum existens. Quòd si etiã Phidias vel Polycletus fias, præclaráq; & admiratione digna multa opere præstiteris, artẽ quidẽ laudabũt omnes: atqui ex aspicientibus tibi similis esse optârit, nemo erit, qui modò mẽtem habebit. Qualis qualis enim fueris, nihil nisi rudis quispiam opifex, manibus laborans, & ijsdem victum quæritans, censeberis. Contrà autem si mihi obsequẽris, principiò tibi ostendam multa veterum virorũ præclara opera, & res admiratione dignas. Deinde & orationes illorum tibi renũciando, & omnium (vt sic dicam) expertum te reddendo, animum (quod præcipuum in te est) exornabo tibi multis ac præclaris ornamentis: modestia scilicet, iustitia, pietate, manlæσα

suetudine, æquitate, prudentia, fortitudine, amore honesti, & pulcherrimarum quarumcunq; rerum desiderio. Hæc enim animi ornamenta sunt, verè syncera atque perpetua.

λόσ δι σι ἔτι παλαιὸν ὀδὸν, ἔτι νυῦ χρήσθαι δίκαιον, ἀπὰ τὰ δίκαια πρόσφατα μετ' ἐμοῦ. καὶ ὅλως, ἅπαντα ὁπόσ' ἂν τὰ θεῖα, τά τε ἀνθρώπινα, ἐκ ἐς μακρὰν σε διδάξομαι. καὶ ὁ μὲν πρῶτος ὁ τῆ ἀληθ, ὃ βελτιόν τι περὶ ἀγνῶ οὗτω τίκτηις, μετ' ὀλίγον ἅπασι ξηλωτὸς, καὶ ἐπίφθονος ἔσῃ, τιμώμενος, καὶ ἐπαινούμενος, καὶ ἐπὶ ζῆς ἀείσοις ὑπολοιπόμενος, καὶ ἀπὸ τῶν γένει καὶ πλέον πρεχόντων ἀποβλεπόμενος, ταῦτα μὲν ζωσιν ἀμπεχόμενος (δέξασθαι γὰρ ἐκ ἐῶσιν, πάνυ δ' ἁλαμπρὰν ἐφόρεσα) ἀρχῆς δ' καὶ πολιτείας ἀξιούμενος, ἐξῆν σε ἀφελομένῃ, ἐπ' ἐπὶ τῆς ἀλλοδαπῆς ἀγνὸς ἐπ' ἀφανὴς ἴσῃ. διαῦτά σοι πιστεύσω τὰ γνωρίσματα, ὥστε τῶν ὁρώντων ἅπασ, τὸν πλησίον διώσας, πᾶξα σι ὧν δα-

Neq; autē latebit te neq; veterū quicquā, neq; eorū quæ in præsens geri debēt: sed ea quæ agi cōueniet, quæq; decent, me duce lōgè antè prospicies. Et in summa, omnia quæcunq; seu diuina seu humana sunt, paruo tēpore docebo te: & qui nunc pauper atq; inops es, istius nescio cuius filiꝰ, qui de arte adeò illiberali nescio qd consultas, haud ita multò pòst minimū felix, nimiūq; beatus omnib. videberis, dum & honoribꝰ afficieris, & laudibꝰ efferēris, & pulcherrimarū quarumcunq; rerū gloria celebraberis, illorū etiā qui diuitijs ac genere cæteris anteſtāt, in te animis atq; oculis cōuersis: ac vestitu quidē talē geres (demonſtrans suū: gerebat aūt admodū ſplendidū) Magiſtratibus verò, & primo in conſeſſu honore ante alios dignus exiſtimaberis. Et ſi quando aliquò peregrè abiens proficiſcēris, etiam in aliena terra non ignotus aut obſcurus eris. [m] Talibus ſcilicet ornamentis ego te inſignem atq; conſpicuū reddam, vt eorū quoq; qui te aſpicient, quiſq; proximè aſtante leuiter impellens & commouens,[n] digito te

κλύῃ, οὕτω καὶν ἀληθῶς. ἂν δέ τι σοὶ δόξω ἄξιον εἶναι, καὶ τοῖς φίλοις, καὶ τῇ πόλει ὅλῃ καταλαμβάνῃ, ὡς σὺ πάντα ἀφελήσοντα. ἐὰν περὶ ἐμοῦ τύχῃς, ἀκηκοὼς οἱ πολλοὶ ἀποσοβήσαι, θαυμάζοντες, καὶ ἐνδαιμονίζοντές σε τῆς ἐμῆς ἀμαθίας, καὶ τὸν πατέρα τῆς εὐτοτμίας. ὁ Κλεινίας ὡς ἄρα ἀθάνατόν τί γίγνεταί τινος ἐξ ἀνθρώπου, τοῦτό σοι ποιήσω. καὶ γὰρ ἂν αὐτὸς ἐκ βίου ἀπέλθῃς, οὔποτε παύσω σοῦ τοῖς μαθησομένοις, καὶ ὁμιλοῦσι τοῖς ἀρίστοις. ὁρᾷς τὸν Δημοσθένους υἱὸν, οἷόν τε ἦν, καὶ ἐπιεικῆ γενέσθαι καὶ ἱερᾷς τὸν Αἰσχίνου, ὃς τυμπανησρίας ἦρξε τῷ, ἀπ' ὄμματος αὐτὸν ἀεὶ ἐμοὶ φίλτατον ἀνδράποδον; ὃ δ' Σωκράτης, καὶ ὠκτὸς τὸν καὶ τὸν ἁρμοζομένῃ τοῦτο τραφῆς, ἐπιδοὺς τάχιστα σαυτὸν Ἀριστίππου, καὶ φανεῖται ἄρα παρ' αὐτοῦ, οὐδὲν μέλησεν ὡς ἐμοὶ, ἀκούσας ὡς παρὰ πάντων ἄριστος

gito te demonstret, atq; Hic est ille, dicat. Iam si quid studio dignũ accidet quod vel ad amicos, vel etiam ad ipsam ciuitatẽ pertinebit, omnes in te oculos atq; ora cõuertent. Atq; si tum aliqd fortè dixeris, plerique hiantes auscultabũt, admirantes & prædicantes tum te ob dicẽdi vim, & orationis potestatem, tum etiã patrem tuũ ob felicitatẽ prolis. Et quod dici vulgò solet, quòd ex hominibus quidem immortales redduntur, id quoq; tibi dabo. Nam postquã ipse ex hac vita decesseris, nunquã desinnes cõuersari doctis, & consuetudinem habere cum optimis. ° Demosthenẽ illum certè vides, cuius filius fuerit, & quantum ego eundem reddiderim. Vides & Aeschinem, qui tympanistriæ cuiusdã filius erat, & tamen propter me etiam Philippus rex illum palpauit. P Socrates autem, qui & ipse inter statuariam hanc artem enutritus fuit, & simulatq; primùm intelligere cœpit meliora, relicta illa transfugit, ad me nimirum.: audis vt nunc ab omnibus

decan-

ἄδηται; ἀφὰς δ' αὐτὸς τηλικούτους καὶ τοιούτους ἄνδρας, καὶ πράξεις λαμπρὰς, καὶ λόγους σιμνοὺς, καὶ σχῆμα ὑπερφυᾶ, καὶ τιμὰς, καὶ δόξαν, καὶ ἔπαινον, καὶ προοιμίας, καὶ διώγμους, καὶ ἀρχὰς, καὶ τὸ ἐπὶ λόγοις εὐδοκιμεῖν, καὶ τὸ ἐπὶ σωφροσύνῃ εὐδαιμονίζεσθαι, χιτῶνά τε ποικίλον ἐνδύσῃ, καὶ σχῆμα διπλοῦν ἀναλήψῃ, καὶ μοχλία, καὶ ὑπερφάλαια, καὶ ὑποπτίας, καὶ ὑποκαλλιβάρας ἐν ταῖς χερσὶν ἕξεις, ἀπὸ γυναικὸς εἰς τὸ ἔργον, χαμαιπετὴς, καὶ χαμαίζηλος, καὶ φάντα πρόπορ ταπεινὸς, ἀναπέπλων δ' ὀλίγος, ὀλίγα ἀνθρώπων ὀλίγων ἐπιτροπῶν, ἀπὸ τὰ μὴ ἔργα ὅπως εὔρυθμα καὶ εὐσχήμονα ἔσαί σοι προϊόν, ὅπως ὁ αὐτὸς εὔρυθμός τε καὶ ὑόσμιος ἔσῃ, ἅπερ ἐπιφορήλικας, ἀπ' ἀτιμότερον ποιῶν σαυτὸν λίθων. ταῦτα ἔτι λεγόντος αὐτοῦ, ὁ μειρακίσκος ἐκ τοῦ τηλίου τῶν πόπων, ἀναστὰς ἀπεφοίβαζεν.

decantetur? Igitur relinquêt tantos ac tales hosce viros, res adeò splendidas, orationes tã graues ac illustres, vestium ornamenta, honorem, famam, laudẽ, primos assessus, potentiã, imperia, denique & illam quã ex dicendo cõsequêris gloriam, & qua te omnes ob prudentiã prædicabunt, felicitatẽ: tunicula aliquã indues sordidã, habitumq; assumes seruilem: vectes prætereà & celtes, & id genus cæteras sculpẽdi cædendiq; instrumẽta in manibus habebis, deorsum inclinatus in opus, humi repens, demissus, denique modis omnibus abiectus & contẽptus, nunquam autem neq; expergiscens, neq; virile aut libero homine dignum quicquã cogitãs, sed in opera intentus, vt illa videlicet proportionibus suis consona & bene formata tibi reddãtur: de te ipso autem, vt & cõcinnus & ornatus incedas, minimè curam gerens, sed te ipsis istis saxis contemptiorem reddens. Adhuc igitur dicente hæc illa, non expectato orationis fine surgens sententiam tulis & reli-

καὶ τὴν ἀμορφον ἐκείνην, καὶ ἐργαστικὴν ἀρλιπτὸν, μεταβᾶσαν πρὸς τὴν παιδείαν μάλα γεγηθότι. καὶ μάλιστα, ὑπέμοι καὶ ἐς νοῦν ἦλθεν ἡ σκυτάλη, καὶ ὅτι πληγὰς εὐθὺς ἐκ ὀλίγας ἀρχομένῳ μοι χθὲς ἐπιτρίψαι ἐκ ἀφηκθᾶς, τὸ μὲν πρῶτον ἀγανακτᾶσα, καὶ τὰ χεῖρε σιωκρότει, καὶ τὰς ὀδόντας ἐνέτριε. τὶ δ' ἄν, ὥσπερ τὴν Νιόβην ἀκούομεν, ἐπετάγη, καὶ ἐς λίθον μετεβλήθη. εἰ δὴ παράδοξα ἴσασι, μὴ ἀπιστήσητε. θαυμαζόντων γὰρ οἱ ὄνειροι. ἡ ἑτέρα δὲ πρός με ἀπιδοῦσα. διαρρᾷν ἀμέλουμαί σε, ἔφη, τῆς δίκης ταύτης, ὅτι καλῶς τὴν δίκην ἐδίκασας. καὶ ἐλθὲ ἄδη, ἐπίβηθι τούτου τοῦ ὀχήματος (δέξασθέ τι ὄχημα ὑποπτέρων ἵππων τινῶν, ὧν Πηγάσου ἐοικότων) ὅπως ἴδῃς οἷα καὶ ἡλίκα μὲ ἀπολαβόντας ἐμοὶ ἀγνοήσαντ' ἔμπροσθε. ἐπὲ δ' ἀνῆλθον, ἡ μὲν ἔλαυνε, καὶ ἐφιππάζετο. ἀρθὲς

& relicta deformi & operatrice illa, transiui ad Humanitatem, admodum gaudens, præcipuè posteaquã mihi etiam in mentem venit scutica, & quòd plagas statim non paucas incipienti mihi pridie illa inflixisset. Porrò relicta illa, principiò quidẽ indignè ferebat, complodebatq; manus, & dentibꝰ infremebat: postremò autem, quemadmodũ ꝙ Nioben audimus, ita hæc quoq; diriguit, & in saxũ mutata est. Quòd si igitur incredibilia passa esse videtur, ne miremini. ᵗ Somnia enim mirifica sunt, & mira operari solent. Altera autem ad me respiciens: Proinde, inquit, ego tibi hanc iustitiam rependam, quoniam causam hanc bene & rectè iudicasti. Veni igitur, & ascende vehiculũ hoc, (commonstrato quodam vehiculo, quod alatis equis quibusᵘ dam. ᵘ Pegaso similibus vehebatur) vt videas qualia ac quanta ignoraturus fuisses, si me non secutus esses. Cæterùm postquam ascendi, illa quidem agitare atq; arrigari cœpit:

Ego

ἀρθὰς ἐς ὕψος ἐγὼ, ἐπερρόπουν ἀνὰ τὸ ἀρξάμενος ἄμφι πρὸς ἑσπέραν πόλεις, καὶ ἔθνη, καὶ λήμνας, καθάπερ ὁ Τριπτόλεμος ἀφορπέρων τι ἐς τὴν γῆν. ἐκεῖνο μὲν οὖν οὐ μέμνημαι δ, τι τὸ σπερόμενον ἐκεῖνο ἦν. πλὴν τόδε μόνον, ὅτι μάλα θᾶττον ἀφορῶντες οἱ ἄνθρωποι, ἐπῄνουν, καὶ μετ' ὀφθαλμίας καθ' ὃς γεγοίμην τῇ πτήσει, παρίσταμαι. λέξας δέ μοι τὰ τοσαῦτα, ἐμὲ μὲν ἐᾷ ἐπαυξῆσαι ἐκείνοις, ἐπαινέσαντα αὖθις, ἐκ τῶν αὐτῶν ἐσθῆτα ἐκείνην ἐμὲ ἀμφιέσασθαι, ἣν ἔχομεν ἀφικόμενοι, ἀπ' ἐμοῦ ἐδόκουν ὑπάρχειν τις ἐπανήκειν. καταλαβὼν οὖν με τὸν πατέρα ἔνδοθεν, καὶ συνεμφέροντα, ἐδείκνυον αὐτῷ ἐκείνην τὴν ἐσθῆτα, ἣν ἐμί, οἷος ἥκοιμι. καί τι καὶ ἐπιμνησθῆναι, οἷα μικροῦ δεῖν παῖς ἐμὲ ἐβουλώσαντο. ταῦτα μὲν μνημονεύω ἐλθών, ἀντιπαθές τί ἄν, ἐμοὶ

Ego verò vbi iã in ſublime ſublatus fui, obſeruabam & cõtemplabar, ab oriente incipiens vſq; ad occidentem, vrbes videlicet & populos, nõ aliter quã Triptolemus olim, ſpargẽs quiddã in terram: quanquam nõ amplius memini quidnam illud fuerit quod tum ſpargebam, niſi hoc ſolũ quòd ſurſum aſpicientes homines laudabant me: & ad quoſcunq; volando perueneram, cum multa prædicatione & gratulatione me proſequebantur, & quaſi deducebant. Porrò vbi illa hæc tanta mihi, & me ipſum collaudantibus illis demonſtraſſet, reduxit rurſum, non amplius eadem veſte illa indutum, quam habueram ab initio auolans, ſed videbar mihi tum admodum delicatus & ſplendidus redire. Deprehendens igitur & patrem aſtantem, atque expectantem me, commonſtrauit ei veſtem illam, & me ipſum qualis redirem: ſubmouitq; eum, quàm parum abfuerit quin minimè digna de me ille cum amicis ſuis ſtatuiſſet. Atque hæc quidem memini videre me, cùm primùm è pueritia egreſſus eſſem.

plagarum

ἡμοὶ δοκᾶ ἰκταραχθὰς πρὸς τὴν τ πλησῶν φόβον. μετ᾽ ἀξὺ γέλωτος, Ἡράκλης, ἔφη τις, ὡς μικρὸν τὸ ἐνύπνιον, καὶ λιτουικόν. ἆρ᾽ ἄν ὑπέρβασον χαμαιτύπτης ἀνὴρ, ὅτι μάκιστα ἀσὶν ἀὶ νυκτὸς, ἢ τάχα τι πρόσιτον ὅσιν ὁ Ἡρακλῆς καὶ αὐτός ὅτι. τί δ᾽ ἐμοὶ ὑπέλαβεν ἀὐτῶ λυρῶσαι τοῦτα πρὸς ὑμᾶς, καὶ μνησθῆναι παιδικῆς νυκτὸς, καὶ ὀνάρων παλαιῶν, καὶ ἤδη γηγηρακότων; ἴσως δὲ ἡ ψυχολογία. μὴ ὀνάρων τινῶν ὑμᾶς ὑποκυκᾶς τινας ἀπάληφεν; ἐκ, ὦ γαθὲ. ἀλλ᾽ ἡ ξυφορῶν τοτι διηγέμενον τὸ ἐνύπνιον, ὡς ἐδόκ αὐτῶ καὶ ἐν πατρῴα οἰκία, καὶ τὰ ἄπλα. ἴσως δὲ ἐκ παιδιστὶ ἐδὼ ὄψιν, ἀλλ᾽ ὡς φλυαρῶν ἐγκαλεῖ αὐτὰ διηγεῖσθαι. καὶ παῖταὶ ὧν πολλῶν, καὶ ἀπογνόσα πραγμάτων, πιστότων πολλῶν, ἁμά τι ἡδύσιμον ἄχθ᾽ ἀ διήγησις.

plagarum meum, ceu mihi videor, tum exturbatus. Sed interea dum hæc dicuntur, ô Hercules, inquit quispiam, quàm longũ hoc somniũ, & ũ iudiciale est! Deinde alius quidã hoc eludẽs, Hyemale, dixit, somniũ est, quãdo noctes sunt lõgissimæ: aut fortassis etiã x trinoctiale, quale is et ipse Hercules est. Quid igitur in mentẽ venit illi, nugari talia nobiscum, mẽtionemq; facere puerilis istius noctis, somniorũq; veterũ, & ætate iam obsoletorũ? Frigida enim & ingrata est omnis inepta ac futilis oratio. An fortè somniorũ quorundã quasi quosdam interpretes esse nos credidit? Nequaquam, ô bone: quoniam Y Xenophon quondam exponens somnium illud, quo pacto ipsi visum fuerat in domo paterna, & deinceps. Nostis enim vt non cõiectationem quandã proponens, visionem suam, aut quòd ita magari statuisset, narrauit, præsertim in bello & summa rerum desperatione constitutus, circũstantibus vndiq; hostibus, sed quòd vtilitatẽ quandã secum haberet illa narratio.

Proinde

καὶ τοίνυν ἐμοὶ τοῦτο τὸ ὄνειρον ὑμῖν διηγήσαμαι ἐκεῖνα ἕνεκα, ὅπως οἱ νέοι πρὸς τὰ βελτίω πρέποντα, καὶ παιδείας ἔχωνται, καὶ μᾶλλον ἕτερος αὐτῶν ἐπὶ φιλοσοφίαν ἐθελοπονήσῃ, καὶ πρὸς τὰ ἔμπροσθεν ἐκκλίνοντα, φύσιν ὂν ἀγεννῆ δόξαν φθείρωσιν. ἐπιῤῥωσθήσεται γὰρ οἶδ' ὅτι ἐμοῦ ἀκούσας τὸν μῦθον, ἱκανὸν ἑαυτῷ παράδειγμα ἐμὲ ποιησάμενος, ἐννοῶν οἷος μὲν ἦν, πρὸς τὰ λάλιστα ἄρμενος, καὶ παιδείας ἐπιθύμησας, μηδὲν ἀφελησόμενος πρὸς τὴν φυσίαν τότε. οἷος δὲ πρὸς ὑμᾶς ἐπανελήλυθα, ἃ καὶ μηδὲν ἧττον, ἀλλ' ἴσως γοῦν τῶν λιθογλύφων ἄλλοξότερος.

Proinde & ego somnium hoc vobis exposui, ea videlicet gratia, vt adolescentes ad meliora studia cōuerterentur, & humanitatem amplecterentur: & maximè si quis eorū præ inopia & paupertate peius de seipso statuit, animūq; ad deteriora declinat, ingenium non illiberale illiberaliter perdendo. Confirmabitur enim talis aliquis, sat scio, & quasi conualescet, vbi sermonē hunc audierit, idoneum atq; sufficiens exemplum me sibi proponens: vbi videlicet ipse secum cogitabit, qualis ego ab initio exiſtens, ad optima prouectus fuerim, humanitatemq; appetiuerim, minimè dejectus aut fractus animo ob eam paupertatē in qua tunc fui: deinde qualis & huc ad vos ascenderim, qui certè vt nihil aliud, aut amplius, nullo tamen statuariorum istorum inferior aut obscurior euasi.

GILBER-

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

SOMNIVM inprimis efficax ad ſtudia literarū incitamētum. Lucianus enim quanto præſtet animo vigere quàm corpore, hic ſub duarum mulierculārū typo oſtendit: ad imitationē enim Herculis Prodici, ſub id tēpus fermè quādo Pythagoreum ingreſſurus erat biuium, atq; deliberabat cui potiſſimùm generi vitæ ſeſe accommodaret, in ſomno ſibi Statuariam & Pædiam apparuiſſe fingit, quarum pro ſe vtraq; ipſum ad ſui ſtudiū trahere conata ſit. Deniq; ſuomet docet exemplo, eruditionē potiſſimum (vtpote qua animus, nobilior ſanè hominis portio, excolatur) iuuentuti amplectendā, adoleſcentia enim conſilijs admodū imbecilla eſt: & quanquā indoles interdū in iuuenibus non mala exiſtat, ætas tamen flexilis, & ad quemuis animi impetū mobilis, & multæ ad deprauandū occaſiones ſuperſunt. Hinc etiam blāditur ocium, horſum inuitant voluptatū illecebræ, aliò prauorum ſodalium vocāt commercia. Vt ergo hoſce vitiorum ſcopulos ſalua naui euitet adoleſcens incolumis: hunc Luciani librum frugi eſſe docentem, illi diligentiſſimè legendum & crebra recordatione repetēdum ſuadeo, ne quando per ignauiam & animi ſocordiam vitiorum vitam ingrediens, per omnia flagitiorum genera volutatus, tandem in præceps ruat.

a DESIERAM NVP. in lud. ire.] *ſcil. literariū & ſcholam in quā literis operam dabam. Frequentiſſimè autem ludus pro loco ipſo, in quo aut corporis vires, aut ingenij acumen exercemus accipitur; quod Græci etiā ἀπὸ τῦ γυμνάζειν: hoc eſt, ab exercendo, γυμνάσιον vocant. Omnem enim ſcholam (vt Aſranius ait) Romani ludum dixerunt.* ¶ Cic. 2. de Orat. ludum

pro Rhetorum schola dixit: Tum hoc in ludo (inquit) non præcipitur; faciles enim causæ ad pueros deferuntur. Plaut. in Merc. Hodie ire in ludum occepi literarium. b Humanitas seu literariũ studium.] *Quoniã eruditio & bonarũ artiũ disciplinæ soli homini sunt propriæ, factum est, vt παίδευσις, i. humanitas pro eruditione, & bonarũ literarũ scientia accipiatur. Gell. lib. 13. cap. 15. adducẽs Varronis locum ex lib. 1. rerum humanarũ: Praxiteles, inquit, propter artificium nemini est paulùm humaniori ignotus. Cic. in Verr. Tu sine vlla arte, sine humanitate, sine ingenio, sine literis solus iudicas.* ¶ *Literæ etiam vocantur λόγοι. i. disciplinæ, quæ literarũ monumentis continẽtur. Plaut. in Truc. Literas didicisti, sine alios discere.*

c Deniq; & fortuna quadam.] *Fortuna in vtroq; numero pro diuitijs accipitur. Horat. lib. 1. Epist. 5. ad Torquatum:*

Quòd mihi fortunas, si non conceditur vti; *vbi subaudiendum,* expetam *vel* optem. *Cic. de Amic. Sæpè enim quibusdam aut animus abiectior est, aut spes amplificandæ fortunæ fractior.* d Nostras autem res.] *Res quoque pro bonis siue substantia accipitur, οὐσία. Terent. in Phorm. Ac si talentũm rem reliquisset decem, primus esset,* &c. *Vnde rem habere, pro diuitem esse dicimus. Cic. 2. Offic. Non esse duo millia hominum, qui rem habeant.* e Arte necessaria vitæ comp.] *Qui enim sapiunt, etiamsi suppetat abundè res familiaris, tamen liberos suos opificium aliquod discere cogunt: quòd, si contingat vt fortuna auferat opes, aut in exilium ire iubeantur, sit quo sibi victum parent. Vnicum enim confugium in egestate est ars honesta. Nã hęc neq; eripi potest à latronibus: & quocunq; terrarũ abeas, te comitatur, nihil adferẽs sarcinę.*

f Statuarius optimus, & poliendo marmore.] *Sunt qui statuariam in quinque distribuant species de ratione subiectæ materiæ, siquidem lignorum vel eboris elaboratrix comice nuncupatur: ex quo & artifices id genus quibusdam dicti delectores. Quæ argillam tractat, plastice vocari solet: atq; gypsum, paradigmatice, quoniam à typis non abscondit. Gypsochoos sunt qui dicunt ipsos artifices. Quæ lapides scalpit, colaptice nomen habet, seu scalptura: λιθοξόος appellant hosce, qua dictione hic vtitur Lucianus, & ἐμψυχλύφος, i. sculptor, Mercurij*

Mercurij statuarius. Postremò, quæ cum metallis contrahit, glyphice est, vel scalptura, cuius ratio duplex: nam si cera adhibeatur, deductionis ratione, agogice vocatur. Etenim à fundendi argumento χωνευτὸν, alterum dixêre. Porrò anaglyphicem intelligunt, quum ita exsculpimus, vt promineant imagines: diaglyphicem verò ad impressuram spectare. Nam encolaptice, laminas cælando conformat, sicut vasa torentice, ac fibulas, candelabra, id genus plura. Encaustice, vel inustoria, argentum, æs, vitrum expingit, vnde encaustà dicere vulgò smaltum possumus. Proplastícem accipiunt, vbi futuri operis formas confingunt plastæ ex creta: nam si id ipsum ex cera sculptor facit, prototypus dicitur: si ex ligno architectus, modulus. Ab statu verò nuncupatæ creduntur statuæ. Statuum autem alij sunt recti, alij flexi, quidam & obliqui. g Dimidium.] *Hemistichium est Hesiodi, citante Luciano in Hermotimo: quo significatum est, maximam difficultatis partem in aggrediundo negotio sitam esse. Illud Horatius in epistolis lib. 1. ad Lollium ad hunc modum expressit:* Dimidium facti, qui bene cœpit, habet. *Satius autem esse liberos liberalitate retinere, quàm metu, scribit Plutarch. de educandis liberis: Obdurescunt enim, inquit, & abhorrent à laboribus, tùm propter verbera, tùm propter contumelias. Refert hoc de se Erasmus in institutione puerorum. Et exempla passim sunt obuia, multa illustria puerorum ingenia à studijs deserreri vrbiorij plagositate. Rectiùs generosius animus ducitur (vt Seneca ait) quàm trahitur.*

h Ita vt mox in lachrymas.] *Artes à verberibus malè auspicari iuuenibus, Isocrates apud Aphthonium in Chria etiã testatur: Amator, inquit, eruditionis à laboribus auspicatur, sed laboribus desinentibus in vilitatem.* i Duæ mulieres.] *Hoc Luciani somnium seu visio, vt iam diximus, conuenit cum Prodici Cæi sophistæ figmento, quo induxit Voluptatem & Virtutem in solitudine Herculi adhuc puero apparuisse, vt virã vellet, sibi comitem vitæ assumeret. Hæc turpi & deformi erat habitu, sed genuino ac nativo decore pulchra: illa ornatissimis vestibus ac calceis induta. Nihilominus ille Herculem dixit Voluptati Virtutem anteposuisse. Huius Prodici σύγγραμμα ἐστὶ τῶν ἀγράφων Xenophon lib. ἀπομνημονευμάτων 2. citat.*

Meminit eiusdem Quint. lib. 9. cap. 2. Cic. lib. Offic. 1. & ad L. Luceiũ epist. lib. 5. Nec dissimilis est Christi doctrina de arctæ & latæ porta, Matth. 7. & Pythagoræ de litera bicorni, de qua præter Virgilij carmen videndus est Lactantius lib. 6. cap. 3. & 4. cuius verborum partem aliquam, quia huc mirificè quadrant, subiungam. Dicunt, inquit, humanæ vitæ cursum & listeræ esse similem, quod vnusquisq; hominum, cùm primum adolescentiæ limen attigerit, & in eum locum venerit, vbi se via findit in ambas, hæreat nutabundus, ac nesciat in quam se partem potiùs inclinet. Si ducem nactus fuerit, qui dirigat ad meliora titubantẽ: hoc est, si aut philosophiã didicerit, aut eloquẽtiã, aut aliquid honestæ artis, quo eundat ad bonã frugẽ, quod fieri sine labore maximo nõ potest, honestã ac copiosam vitam disputãt peracturũ. Si verò ad doctorẽ frugalitatis nõ venerit, ad sinistrã viam, quę melioris speciẽ mentiatur incedere: id est, desidiæ, luxuriæ, inertiæq; se tradere, quæ suauia quidẽ videntur ad tempus vera bona ignoranti, pòst autem amissa omni dignitate, ac re familiari, in omnibus miseriis ignominiaq; victurum, &c. Hesiodium bivium exponit etiam Plato in Protagora & de Legibus 4. Nos in libro nostrarum Mythologiarum secundo Herculem Prodicum. Silius porrò Italicus lib. 15. Xenophontis figmentum ab Hercule in Scipionem transtulit, atque sub Lauro de bello cogitanti Virtutem ac Voluptatem apparuisse fingit, vbi Voluptas Scipioni Virtutis incommoda proponit, & suis etiam blanditiis allicit. Virtus autem Voluptatem increpat, quod suis lenocinijs iuuenum animos irretire conetur, atque seducere, & varijs argumentis ad se amplectendam suadet. tum Romam in exemplum assumit, quæ ab exiguis initijs profecta, eò creuerit, vt totius Orbis regina facta sit, vbi florentissimæ vrbes luxu sint euersæ. k Humanitas.] *Humanitatem ab homine, quemadmodum & virtutem ex viro appellatam, doctissimorum scriptis accepimus. Vnde & Terentianus ille Chremes, humani nihil à se alienum putat, quòd homo sit. Est enim humanitas hæc, non illa quam Græci φιλανθρωπίαν vocant, sed quam ijdem παιδείαν nuncuparunt, à qua tamen illa prior manare videtur: quòd qui harum artium studijs liberalissimis, quasi in Helicone aut Parnasso sint doctrinis*que

uòs que versati, ad omnem humanitatem, comitatem, & morum suauitatem compositi, informatiq́ esse videantur. Quod & Ouidius ad Grecinum scribens, præclarè canit:

Artibus ingenuis, quarum tibi maxima cura est,
Pectora mollescunt, asperitas q́; fugit.

Nam ingenuæ seu liberales idcirco appellatæ sunt, quòd libero & ingenuo sint homine dignæ: siue quòd liberos suos sectatores efficiant, & in fastigio rerum humanarum quasi reges collocent & reponant. Sed humanitatem quoq́; (vt dixi) παιδείαν seu eruditionem veteres appellârunt, puto quòd ea in solos homines, non etiam in belluas cadat: vel quòd eos quibus adiuncta sit sese, verè homines faciat: hoc est, omni cultu humanitatis informet. Hæc est felix illa moly, cuius beneficio Vlysses ille, ne sociorum more suorũ in belluam verteretur, seruatus est. Hæc omnium mater est artium, quasi ducas Mnemosyne Musarum. Hęc donum atq́; inuentum Deorum. Hęc nos primùm ad Dei cultum, deinde ad ius hominũ, quod situm est in generis humani societate, tum ad modestiam, magnitudinemq́; animi erudiuit, eademq́; ab animo tanquàm ab oculis caliginem dispulit, vt omnia supera, infera, prima, vltima, media videremus. His rationibus conflare puto, citra humanitatis artes, homines nihil minus quàm homines esse, ac proinde non tam aquam & ignem homini necessaria videri quàm eruditionem. l Redimitus.] *εὐπρεπῶς τὸ σεσοφόν, legit Micyllus: non σεσοφόν.*

m Talibus scilicet ornamentis.] *Non dissimilia promittis Cic. Q. Fratri in 1. epistola, de Asia rectè & prudenter administranda. Nam Græci quidẽ, inquit, sic te viuentẽ intuebũtur, vt quondam ex annaliũ memoria, aut etiã è cœlo diminũ hominem esse in prouinciam delapsum putent.* n Digito te demonstret.] *Digito monstrari & dici, hic est, aliquando pulchrum est. vt illud: Ecce agnus Dei. & ὁ αὐτὸς ἐν δημοσίοις cùm. & quod de Telamone memoratur, ob cuius os (ait Cicero) Græciæ obuertebant sua. Et Persius satyra 1:* At pulchrum est digito monstrari & dicier, hic est. ¶ *Aliquando contumeliosum est, vt illud: Ecce somniator venit. Lucianus in Harmonide: In turba insignẽ esse, digitoq́; demonstrari.* o Demosthenem.] *Aphthonius in Chria. Respice Demosthenis vitã,*

qui vt oratorum omnium laboriosissimus, ita clarissimus euasit.

p Socrates.] *Fuit Socrates Sophronisci lapidarij filius, q etiã scruisse & sculpsisse lapides dicitur. Asserũt quidã Gratias vestitas, q̃ sunt in arce, illius opus esse. Vnde & Timon illũ in Sillis, Laërtio referẽte, sculptorẽ lapidũ dixerit.* *q* Nioben.] *Fabulam Niobes vide apud Ouid. in 6. Metam. Alcmena apud Theocritũ Eidyllio 26. dicit, se crebriùs plorare quàm pulchrã Nioben. vide ea quę annotauimus in Philopatre in Tragopodagra.* *r* Somnia enim mirifica sunt, & mira operari solent.] *Eorũ quæ in somno videmus, quinq; esse genera Macrobius ait. aut enim est somnium & visio, aut oraculũ, aut insomniũ, aut visum.* Somniũ, *vt paucis agam, est, quãdo per figuras & ambages aliqua res in somno ostenditur.* Insomnium *est, quãdo id quod vigilantẽ fatigauit dormienti se ingerit.* Visio *est, cùm id quis videt, quod eodẽ modo quo apparuerat, euenit.* Oraculũ *est, cùm in somno parẽs, vel alia sancta grauisq; persona sacerdos, vel etiã Deus aperè euenturũ quid aut nõ euenturũ, faciendũ, vitandũq; nunciat.* Visum *est, cùm arbitramur in nos dormientes irruere armatos, vel passim vagari formas. In quo genere est incubus, q putatur inuadere dormientes, & põdere suo pressos degrauat. Medici ferè in ea sunt sententia, somnia cõstitutionis seu cõplexionis hominũ argumẽta esse. Sic apud Auicennã obseruauimus canone 1. cõplexionis æqualis & tẽperatæ certũ haberi argumentũ somnia iucũda, cuiusmodi sunt odorũ, cantuũ, conuiuiorũ, dignitatũ. Inæqualis verò ac nõ temperatæ cõplexionis indiciũ est, cùm quis ita per quietẽ adficitur, vt moueri posse non videatur, aut onus maius q̃ quod ferre queat sustineat, vel etiã loqui nõ possit. Cuius generis somnia Galenus ad diuinantia appellat. Auerrois quarto Colliget cap 15. Si imagines, inquit, cõcipiantur igniũ, bilis rubra prægualet. Eandẽ verò atrã pellere prænũciant somnia terrifica, &c. Iamblicus in lib. de mysteriis, & Strab. li. 8. scribũt, in templo Æsculapij quod in Epidauro est, ægrotos cõsueuisse somnia capere è quib. prosperã valetudinẽ cõijcere possent. Et Herophilus somnia quędã appellat θεοπνεύστα, hoc est, à Deo inspirata, q̃ necessariò cõtingant. Quędã physica, quędã Syncramatica, cùm scilicet illa nobis occurrũt in somno, quib. delectamur. Deũ*

auctem

autem olim per somnia multa & patribus sanctis, & aliis significasse, testatur literæ sacræ. Sic p somniũ Deus cohibet Abimelech, ne attingat vxorẽ Abrahami. Gen. 20. Per somniũ hortatur Deus Solomonẽ, vt petat ab eo quicquid voluerit. 3. Reg. 3. Per somniũ loquebatur pphetis Deus. Num. 22. Et respõdebat interrogãtibus se. 1. Reg. 28. Sõnia duo q̃ vidit, narrat Ioseph fratribus suis, q̃bus prẽmõstrabat Deus ipsum futurũ principẽ fratrũ. Gen. 39. Sõnia pincernæ et pistoris regis Aegyptiorũ interpretatur Ioseph. Gen. 40. Sõnia Pharaonis q̃bus fertilitas 7. annorũ, istẽ 7. annorum fames ostendebatur ei à Deo, Ioseph quoq; interpretabatur. Gen. 42. Somniũ interpretatur quidam cõmilitoni suo in castris Madianitarũ, se tradẽdos esse à Deo in manus Gedeonis. Iudic. 6. Somniorũ interpretationẽ Dei esse, testatur cap. Gen. 40. Vide Aristotelis librũ De diuinat. per somnum, vbi sub nomine insomnij videtur omnia q̃ nobis in somno obseruari possunt, cõprehendere.] Pegaso similibus.] Pegasus equus alatus, Pindarus πλεκέθις, ex Meduse sanguine ortus, cùm in montẽ Heliconẽ euolasset, vngula saxũ feriens fontẽ aperuit. Homerus aũt de Pegaso fabulã omniũ plenissimè narrat Iliad. 6. Ouid. 5. Metam. lib. 3. Fast. Plin. lib. 4. cap. 7. t Non aliter q̃ Triptolemus olim, spargẽs quiddã in terram.] Celeus Eleusinorũ rex quũ Cererẽ quærentẽ filiã, liberalissimè hospitio suscepisset, illa pro remuneratione ostẽdit ei omne genus agriculturæ. Filiũ quoq; eius Triptolemũ recẽs natũ, per noctẽ igne fouit, per diẽ diuino lacte nutriuit et eum curru impositũ, qui allatis serpentibus trahebatur, per totũ Orbẽ misit ad frumentorũ vsum hominibus indicãdum. De Triptolemo Virg. in Culice. u ludiciale.] διχαιικὸν forẽse dixit, vel q. duę pfonæ inter se decertẽt, vel q. forẽses causę multis clepsydris perorẽtur. Notat aũt prolixã & ineptã orationẽ, quã etiã hybernũ somniũ vocauit, q. hyeme noctes sint lõgiores, et proinde lõgiora somnia.

x Trinoctiale.] Facetè, vt solet, τριήμερον vocat Herculẽ ab trinoctio illo quod traditur in eo cõcipiendo insumptũ. Nota est fabula trinoctij cõcubitus Iouis & Alcmenę, vel ex Plauto, vel ex ipso Luciano in Dialogo Mercurij & Solis. y Xenophon.] Videtur somniũ hoc intelligere, quod est lib. 3. Anabaseos, quo vidit Xenophon per quietẽ domũ suam paternã fulmine totam collucere, &c.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΙΠΟΝΤΑ, ΠΡΟΜΗΘΕΑ Ἐᾶν λέγῃς.

CONTRA EVM, qui dixerat, Prometheus es in verbis.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Apologia quædã est cõtra eum à quo Promotheus in verbis appellatus fuerat, qua quantũ hãc collationẽ in se admittat, & quantũ nõ, cũ acerba quadã regestione respondet. Vt aũt in superiore narratione somnij, generis, educationis, ac studiorũ suorum rationes exposuit: ita hîc videtur dictionẽ & dicẽdi genus suũ, quale, & ad quod exemplũ comparatũ esset, indicare voluisse: nempe quòd ad materiam & res attinet, comœdiãs qd' aũt ad compositionẽ & ipsam orationis figurã spectat, dialogos, quales scilicet Platonis sunt, sese imitari.

Ὀνῦν προμηθέα με ἐᾷν φῄς; ἀ μὴν ἀπὸ τοῦδε; ὦ ἄριστε, ὡς ἐμοὶ τῶν ἐγγὺς ὄντων, καὶ ἐμαυτῷ δοκῶ, καὶ φημὶ ὅμοιος εἶναι αὐτῷ. δύναμαι δὲ καὶ πολυπράγμων ἀνὴρ εἶναι, καὶ μᾶλλον ἐμοὶ ὁ πηλὸς, εἰς ἀγαθόν τι, βαρὺς καὶ ἀφανής τις παραμικρόν. ἀλλ' ὑπερπαγὲν τὸν λόγον ὡς δίκαιον ὑμνήσαντας ἔνιους, τὴν σοφωτάτην τῶν τιτάνων ἐπιφημίσαντας αὐτοῖς, ὅρα μὴ εἰρωνείαν φῇ,

PRometheũ[a] igitur me esse ais? si quidẽ ea ratione, ô optime, quasi & mea[b] opera lutea sint, agnosco collationẽ, ac fateor me similẽ illi esse, neq; recuso luti ficulus etiã ipse dicitametsi [c]lutũ mihi vilius sit, quale scilicet ex triuijs colligitur, cœnũ propemodum, ac fœtulẽtũ quoddã. Quod si verò adrò extollens [d]orationem meam, perinde vt artificiosam & fabrefactam, doctissimi illius Titanũ nomine, eam cohonestas & laudas: vide ne quis ironiam dixerit,

φῆ, καὶ μυκῆται, οἷον τὸν ἀττικὸν, προσῆναι ὦ ἑπάμυνον. ἢ πόθεν γὲ ἐμήχανον τοῦτο; τίς δ' ἂ σκευὴ σοφία καὶ προμήθεια ἐν τοῖς γράμμασιν; ὡς ἔμοιγε ἱκανὸν, εἰ μὰ πάνυ σοι γένοιτο λόγος, μὴ δὲ λαμπὴ ἄξια τῶ λαμπάσω. καί τοι πόσω λικμήτορος ὑμᾶς ἂν ἀπάξιοῦσι ὦ Προμηθεῦ, ὁπόσοι ἐν λίκνοις ἐνδεικνύμενοι, ξυὼ ἀληθῶς ποιοῦντες τὸν ἀγῶνας; ζῶντα οὖν, ὡς ἀληθῶς, καὶ ἔμψυχα ὑμῖν τὰ ἔργα. καὶ μὰ δία, καὶ τὸ θερμὸν αὐτῶν ἐκ διαπύρου. καὶ τοῦτο ἐκ τῆς Προμηθίου ἄρ' ἂν, πλὴν ὁ μὲ διαπάθοις τι, ὅτι μηδ' ἐκ πηλοῦ πλάττεται, ἀλλὰ χρῦσα ὑμῖν ποῖς ποσὶν τὰ πλάσματα. ἡμᾶς δ', οἱ ἐκ τὰ πλάθ ἀκ παειόντες, καὶ τὰς τοιαύτας τῶν ἀκροάσεων ἐκ παγκάκοντες, ἄδολα ἄττα ἐπιδεικνύμενα. καὶ τὸ μὴ

dixerit, & quasi quandam Atticam subsannationem subesse huic laudi. aut, vnde enim adeò fabrefactum est quod ego facio? Quæ verò ista nimia & Prometheasapientia in scriptis meis? Nam mihi certè illud satis fuerit, si non omnino terrena atq; fictilia tibi videantur, aut digna adeò Caucaso. At verò quanto iustius vos comparari Prometheo poteratis, quicunque in iudicijs & causis agendis celebres estis, cum veritate certamen instituentes? Viua enim reuera atque animata vobis opera sunt, & per Iouem etiam calor illorum ignitus est. Quod ipsum quoque ex Promethei rebus sumptum videri posset, nisi si sic decidatis hic, quòd minimè ex luto fingatis vos, sed quòd aurea vobis plerisque figmenta sua sint: nos autem qui ad vulgus prodimus, atq;

ubi tales nostras auscultationes iactamus, nihil aliud quàm simulachra quædam rerum spectanda exhibemus. Et in

μὴ ὅλον ἐν πηλῷ, καθάπερ ἔφην μικρὸν ἔμπροσθεν, ἡ πλαστικὴ καὶ τὰ τοιαῦτα ζῶις καὶ ροπαλόθοις· τὰ δ' ἄλλα ὅτι λιγυηνοὶ ὁμοία πρόσωπα, ὅτι ψυχῆς ἀλλόμοτι, ἀλλὰ τέρψις ἄκρως, καὶ παιδιὰ τὸ πρᾶγμα. ὅσ τι μὲν ἐνθυμεῖσθαι ἔοικεν, μὴ ἄρα ὅτω μὲ Προμηθέα λέγοις εἶναι, ὡς ὁ ἰωμικὸς τὸν Κλέωνά φησιν. οἶσθα περὶ αὐτῆ.

Κλέων Προμηθεὺς δὲ μὲν τὰ τοιαῦτα πράγματα. καὶ αὐτοὶ δὲ ἐθέλουσιοι τοὺς χυτρέας καὶ ἱπνοποιούς, καὶ χάλκας, ὅσοι πηλουργοί, Προμηθέας ἀποκαλοῦμεν, ἐπισκάπτοντες ἐς τὸ πηλὸν, καὶ πολὺ ἐν πυρὶ οἰμᾶν τ' σκεῦῶν ὄντων. καὶ ἄρα σοὶ τοῦτο βέλτιον ἦν ὁ Προμηθεὺς, σαθρὸν ὑπάρχον ἀφροντέξαστον. καὶ ἐς πολὺ ἐπιπλὴν ἀμυθητία τῶν σκευασμάτων· ἐπεὶ καὶ ὑβρισμένα ἐμοὶ τὰ ἔργα, ὅσπερ ἐκάνοις τὰ χυτρίδια, καὶ μικρὸν

summa, circa lutum quidem, quemadmodum paulò ante dixi, ipsa hæc figulina versatur, perinde vt & aliorum figulorum: præterea autem neque motus similis ineſt, neque animæ ſeu vitæ aliqua ſignificatio, ſed delectatio quædam inanis, & quaſi quidam luſus totum illud negocium eſt. Vt interim etiã cogitare incipiam, num ita me Prometheum dicere volueris, vt Comicus ille Cleonem: noſti ſiquidem. Cleon, inquit, Prometheus ille & poſt negocia eſt. Cæterùm etiam ipſi Athenienſes [h] figulos ollarum & furnorum conſtructores, & quicunque circa lutum verſantur, Prometheos vocabant olim: alludentes ad lutum, opinor, & ad illam quæ fit in igne, vaſorum aſſaturam. Quòd ſi etiam hoc ſibi vult Prometheus iſte tuus, admodum directè ac certò iaculatus es, & omnino ſecundum Atticam illam mordendi acerbitatem dixiſti: quoniam & noſtra opera fragilia ſunt, perinde vt illorum ollulæ: & modicum

μικρόν τις λίθον ἐμβαλὼν, συντρίψειεν ἅπαντα. καί τοι φαίη τις παραμυθούμενος, ἃ ταῦτα ἀκούσας ὦ Προμηθεῦ, ἀπὸ τοῦ ἰσοπαλὲς τοῦτο ἐπαινῶν, καὶ μὴ πρός τι ἄλλο ἀρχέτυπον μιμήμενος μόνον. ὥσπερ ἐκεῖνοι τῶν ἀνθρώπων, τινὰς ἐννοήσας αὐτοὺς ἀνύπαρκτους, τοιαῦτα ἄττα μορφώσας, καὶ διακοσμήσας, ὡς ὀψὲ τότε ἄρα, καὶ ὀφθῆναι ἀκείνους. καὶ τὸ μὲν ὅλον, ἀρχιτέκτων αὐτοὺς ἐῶ. συνεργάζετο δέ τοι καὶ ἡ Ἀθηνᾶ, ἐμπνέουσα τὸν νοῦν, καὶ ἐμψύχα ποιοῦσα ἐξ ἐκείνων τὰ πλάσματα. ὁ μὲν ταῦτα ἂν εἴποι, πρός τι τὸ ἐφημότατον ἐξηγούμενος τὸ ἀρεσκόμενον. καὶ ἴσως οὕτως ὁ νοῦς ἐῶ ὧδε λελεγμένος. ἐμοὶ δὲ ὁ μῦθος ἱκανὸς, εἰ καινοποιεῖν δοκοίην, μηδὲ ἔχοι τις λέγειν ἀρχαιότερόν τι τοῦ πλάσματος, οὗ τοῦτο ἀπόγονον εἶναι, ἀλλὰ ἃ

modicum quispiam lapillū injiciens, facilè contriuerit omnia. Atqui dixerit aliquis consolando nos, nequaquam ista assimilasse Prometheo, sed nouitatem hāc, & ea quæ nullo alio exemplo facta, aut ad imitationem comparata sunt, laudare voluisse te: quemadmodum & ille nondum existentibus hominibus excogitatos, atque de nouo inuentos illos tum finxit, talibus animalibus effigiatis & exornatis, quæ & mouerentur facilè, & aspectu gratiosa forent. & in summa, architectus ipse erat: sed cooperabatur tamen etiam Minerua illi, quæ & lutum inspirabat, & figmenta illa animata reddebat. Talia quidem ille aliquis dicere posset, atque ita in meliorem partem dictum istud exponere. Et fortasse hæc sententia etiā dicti fuit.

Sed mihi non ita satis est, si videar noua fingere: quoniā neq; vetustius aliquid dicere quisquā poterit eo figmēto, ad cuius imitationem ac formā hoc deductū & quasi progenitum est.

Sed

ἀλλ' ἐμὲ μὲν οὐδὲ χαίροντα φαίνοιτο, ἀσχωνοίμην ἄν, εἴ τινα, ἐπ' αὐτῷ· νῦν δὲ συμπαθήσας ἄν ἀφανίσαιμι, εἰ δ' ἄν ἀφελόμενος αὐτό. παρὰ γὰρ ἐμοὶ τὸ καινότης, μὴ δικαίως διαφθαρῆναι ἄμορφον ὄν. νῦν μὲν οὖν μὴ οὕτω φρονοίην, εἰ δὲ καὶ ἄλλῳ τινὶ ἐκπαίδευμα γυπῶν κάρηνα, ἐμοὶ φαίνεται ὡς ποὺ ἀμορφότερα τὰ μετὰ τῶν ἐξ γυπῶν αὐτὰ τῇ ἀμορφότητι. Πτολεμαῖος οὖν ὁ Λάγου δύο καινὰ εἰς ἄγυπτον ἄγων, κάμηλόν τε Βακτριανὴν παμμέλαιναν, καὶ ἄνθρωπον ἄνθρωπον, ὡς τὸ μὲν ἥμισυ αὐτῆς ἀκριβῶς μέλαν ἦν, τὸ δ' ἕτερον εἰς ὑπερβολὴν λευκόν, ἐποίησε δὲ μεμιγμένον εἰς τὸ θέατρον σὺν ἀγοντῶν τῶν ἀγυπτίων, ἐπιδεικνύων αὐτοῖς ἅμα τι τοιοῦτο θέαμα, καὶ τὸ τὴν μὲν ἡμίσειαν, τὴν μέλαιναν, τοῦ κάμηλον, καὶ ἡμίλευκον ἄνθρωπον, καὶ ἦν τὸ ἐκπλῆξαι τὸ θέαμα. οἱ δὲ

Sed tamen nisi & gratiam quandam atque venustatem præ se ferat, puderet me sanè (sat scias) illius, & conculcando abolere cuperem. Neque enim illi eò profuerit apud me nouitas hæc, quò minus conteratur, si deformè existat. Et si quidem non ita sentiam, dignus mihi videor qui à sedecim vulturibus attondear: vt qui non intelligã quòd multo deformiora ea sunt, quæ hoc ipsum quòd sunt, cum peregrinitate quadam coniunctum habent. Ptolemæus igitur Lagi filius, cùm aliquando duas res nouas in Aegyptum adduxisset, camelum videlicet Bactrianam totam nigram, & hominem bicolorem, cuius altera pars planè nigra, altera autem excellenter candida erat, per totum corpus æqualiter distincta atque diuisa: congregatis in theatrum Aegyptijs, exhibuit illis cũ alia multa spectacula, tum inter postrema, hæc quoque camelum videlicet, & semialbum hominem, putauitq; se magnam admirationem isto spectaculo concitaturum esse. At illi

οἱ δὲ πρὸς μὲν τὴν κάμηλον ἐφοβήθησαν, καὶ ὀλίγου δεῖν ἔφυγον ἀναθορόντες· καί τοι χρυσῷ πᾶσα ἐκκόσμῳ, καὶ πορφυρίδι ἐπέρρωται, καὶ ὁ χαλινὸς ὑπολιθοκόπητος, λαμπάδι τινὸς, ἢ καμβύσου, ἢ Κύρου αὐτοῦ τοῦ καμήλου. πρὸς δὲ τὸν ἄνθρωπον οἱ μὲν πολλοὶ ἐγέλων· οἱ δέ τινες, ὡς ἐπὶ τέρατι, ἐμυσταπόνουν. ὅθεν ὁ Πτολεμαῖος ᾠήθης ὅτι ἐκ τοῦ δοκιμᾶν ἐν αὐτοῖς, δεῖ θαυμάζεσθαι ὑπὸ τῶν ἀγνοούντων ἀλλήλους, ἀπὸ τοῦ τὸν ῥυθμὸν καὶ τὸ εὔμορφον μιμεῖσθαι αὐτά, καὶ τὸν ἄνθρωπον ἀκόμη δὴ τιμᾶν ἧσσον, ὡς πρὸς τὸ ἀπὸ μὲν κάμηλος, ἀπίθανον ἀμίλλημα· τὸν ἄνθρωπον δὲ τῷ ἀρίστῳ Θεσπιδὶ καὶ αὐλητῇ ἐλαφίζοντα, καλῶς πολλάκις παρὰ τῷ Πλάτωνι. ἀλλ' οἶκαδε, μὴ καὶ τὸν μὲν κάμηλον ἐν ἀγγείοις δεῖ· οἱ δὲ ἄνθρωποι, τὸν χαλινὸν ἔτι αὐτοῖς θαυμάσουσι, καὶ τὴν ἀληθῆ ἐλαφίζοντα.

At illi ad camelum quidem conspectum perterriti sunt: & parum abfuit quin exilientes profugissent. quanquam tota ea auro exornata, ac purpura instrata erat: frenum autem etiam gemmis compactum habebat, ex Darij alicuius, aut Cambysis, aut etiam ipsius Cyri thesauris depromptum. Ad hominis autem intuitum plerique ridebant: alij autem etiam vt mostrum aliquod ipsum auersabantur. Quare Ptolemæus intelligens se illis nō adeò lau dē cōciliasse sibi, neq; nouitatē apud Aegyptios in administratione esse, sed præ ipsa quē concinnū atq; compositum, iustaq; forma præditum foret, probari: transtulit illos inde, hominemq; nō amplius eodem honore habuit, quo antea. Ac camelus quidē neglecta atq; relicta tum, mortua est: hominem aūt illum duplicē Thespidi cuidam tibicini, cùm ad pocula bene cecinissent, dono dedit. Porrò vereor, ne & mea, camelus in Aegypto, sint: hominem autem, adhuc frenum illius & purpuram admirentur: quoniam

ἐπεὶ ἢ ἀλλ τὸ ἐκ δυοῖν ζῴοιν καλλίστοιν συγκεῖσθαι, διαλόγου καὶ κωμῳδίας, ἀλλ τοῦτο ἀπόχρη ἐς ἐυμορφίαν, ἢ μὴ καὶ ἡ μίξις ἐναρμόνιος, καὶ κατὰ τὸ σύμμετρον γίγνοιτο. εἰ γοῦν ἐκ δυὸ καλῶν, ἀπόλοιτο τὼ ξυνθέντε ἄν, οἷον ἐκεῖνο τὸ πολυπόρατον, ὁ ἱπποκένταυρος. ἐὰν γὰρ φαίης ἐπίφατόν τι ζῶον τοῦτ' εἶναι, ἄπιστα καὶ ὑβριστικώτερον, ἢ μὴ πιστεύειν ζῴοις ξυγγενέσθαι, ἐπιδακνυμένοις τὰς παρουσίας καὶ σφαγὰς ἀὐτῶν. τί δῆτα ἀλλ καὶ ἔμπαλιν γένοιτ' ἂν ἔυμορφόν τι ἐκ δυοῖν ζῴοιν ἀρίστοιν ξυντεθέν, ὥσπερ ἐς οἶνος καὶ μέλι· τὸ ξυναμφότερον ἥδιστον φημί ἔγωγε; ὁ μὲν πρὸ γε τοῦ ἔμοῦ ἔχω διατείνεσθαι, ὡς ζώντων ὄντων· ἀπὸ δὲ διαμὴ τὸ ἐκατέρου κάμνον, ἡ μίξις σαπήσεται. ὁ πρόσθεν γοῦν σωθῆναι καὶ φίλα ἐξ ἀρχῆς λῷον, ὁ διάλογος, καὶ ἡ κωμῳ-

quoniam neq; illud ex duobus optimis compositũ Dialogo videlicet, & Comœdia, per se ipsum satis valet ad formã & elegãtiam, nisi & compositio inter se consentiens, iustáq; proportione tẽperata fuerit. Licet quippe ex duobus pulchris compositionem alienam, atque peregrinam fieri: quale illud vulgatissimum est [k] Hippocentauri. Non enim facile dixeris, amabile aliquod animal esse hoc, sed potius contumeliosissimũ: si modò conuenit pictoribus credere, exhibentibus temulentiã & cædes illorum. Quid ergo? annon rursum quoq; bene formatũ ac pulchrũ aliquid ex duobus optimis cõpositũ fieri potest? Vt ex vino & melle commistum & temperatũ, suauissimũ equidem aio esse. Quanquam de meis cõpositionibus hoc cõtendere nõ ausim, quòd ipsæ quoq; tales sint: sed metuo ne utriusq; pulchritudinẽ ipsa tẽperatura corruperit. Neq; enim omnino consueta inter se, atq; affinia, ab initio Dialogus & Comœdia

κωμῳδία. ἔγκ ὁ μὲν οἴκοι, καὶ καθ' ἑαυτὸν νὴ Δία ἐν τοῖς μικροῖς μετ' ὀλίγων τὰς διατριβὰς ἐποιεῖτο. ἐκ παρασκευῆς ὢν Διονυσίῳ ἐσκωπτε, καὶ ξυνέπαιζε, καὶ ἐγελωτοποίει, καὶ ἐπίσκωπτε, καὶ ἐν εὐθυμῷ ἦν πρὸς αὐτὸν, ἐνίοτε καὶ τὸ ὄλον ἀναπαύσεις μέτροις ἐπιχειμένη τὰ πρῶτα, τὰς τῶν διαλόγων ἑταίρας ἐγελᾶσα, φρονήσεως, καὶ μετεωρολέσχας, καὶ τὰ διαῦτα πρᾶγματα. καὶ μίαν ταύτην πεῖραν ἐποιοῦτο ἐκείνων ἐπισκώπτων, καὶ τὴν Διονυσιακὴν ἐγωθρείαν καταχέων αὐτῶν, ἔρρι μὲν ἀρρόβατους ἀνανύτους, καὶ νηφαλεους ξυόντας: ἔστι δ' ὑπὸ τῶν τοιούτων ἐκφεύγειν τὰ ἄτεια ληκολογούμενος. ὁ διάλογος δ' συμπόσιόν ἐποιεῖτο τὰς συνουσίας φύσεώς τινες, καὶ ἀρετῆς φιλοσόφων, ὥστε

Comœdia fuêre. Siquidem ille domi & secum ipse, mehercle, in ambulacris cũ paucis quibusdã disputationes suas habebat: Comœdia aũt tradens se totam Dionysio, in theatro conuersabatur, simulq; ludebat, & ridicula erat: gaudebat salibus & dicacitate, & cũ numerositate quadam ad certamẽ & palmam veniebat. Interdũ etiã anapæsticis versibus prosum in sublime euecta, dialogi sectatores ac socios vt plurimum irridebat ac subsannabat, curarũ exercitores, ac vanos sublimium rerum disceptatores, & id genus alia vocitãdo. Quin & vnã hanc adeundi viam habebat, sugillando illos, & Dionysiacam istã libertatem in ipsos effundendo, nũc in aëre ambulantes, & cum nubibus congredientes illos exhibens, nunc publicum saltus metientes fingens, vt qui scilicet de aëreis & sublimibus istis rebus nimis exiliter argutarentur. Dialogus autem contrà maximè graues ac venerabiles disputationes habebat, cũm de natura rerum, tum de virtute philosophorum: ita vt

ὅσον τὸ τῶν μυθικῶν τοῦτο ἀλλ' ἀπὸ πασῶν ἐπὶ τὴν ἁρμονίαν ἐκ τῆς ὀξυτάτης ἐς τὸ βαρύτατον. καὶ ὅμως ἐτολμήσαμεν ἡμεῖς τὰ ἄτοπα ἔχοντα πρὸς ἄλληλα ξυνάγαγεῖν, καὶ ξυναρμόσαι, ὁ πάνυ παθόμενα, ὅτι ἐκ τοιαύτης ἀνηκόμενα τῆς κοινωνίας. Δίκαια τοίνυν μὴ ἔοικε ὅμοιόν τις τῷ προμηθεῖ τῷ σῷ ποιηκὼς φαίνωμαι, τὸ θῆλυ τῷ ἄρρενι ξυκαταμίξας, καὶ αὐτὸ λίθῳ ὑποσχών. μᾶλλον δὲ μὴ ἤ ἄρά τι τοιοῦτο φανοίλην ἐξαπατῶν ἴσως τὸν ἀκούοντας, καὶ οὐκ παραθεὶς αὐτοῖς ξυκαλυμμένα τῇ τιμῇ, γέλωτα ἐμποιῶν ὑπὸ ὀμοτήτι φιλοσόφου. τὸ γὰρ τῆς ἁλιτπλικῆς. ἢ γὰρ ἁλιτπλικῆς ὁ θεὸς, ἅπαγε· τοῦτο μόνον οὐκ ἂν ἄποις ἐνένοια τοῖς ἀμυήτοις. ἢ παρὰ τὸ γὰρ ἂν ἁλιπλόμην, ἐ μὴ ἄρα τις ἐμὲ λίθαθεν ἐκύτης μυτιοκάμπας, καὶ φαγιλάφως καὶ αὐτὸς σωτιθανῶς; πλὴν ἀπὰ τί ἂν φάθοιμι;

ita vt Musicorũ illud ᵐ ἀπὸ πασῶν, hoc est, bis per omnes chordas siue distantias tonorum, nempe à summo atq; acutissimo ad imum atq; grauissimum vsq; inter eos disconueniret. Et tamen ausi fuimus nos, hæc ita sese habentia, interse coniungere, & quasi cõciliare, eaq; mutuo coaptare, quæ nequè omnino obsequuntur, neq; facilè communionem & societatem aliquam sustinent. Vereor itaq; ne denuò simile aliquid Prometheo isti tuo feciſſe videar, vt qui fœminum cum masculino commiscuerim, & ob idipsum nunc reus agar. Imò etiã nè quid aliud tale videar, decepisse fortasse auditores, atq; ⁿ ossa apposuisse ipsis pinguedine obducta acte cta, risum scilicet Comicum sub philosophica grauitate. Hoc enim furti fuerat. Absit hoc vnũ modò, vt ne in nostris inesse dici possit. Aut vnde enim furaremur tale aliquid? nisi verò quispiã nos latet, qui eiusmodi ᵒ pinuum incurtatorum & hircoceruos & ipse cõposuerit. Veruntamen quid faceremꝰ

θοιμι; ἐμμενετέον γὰρ οἷς ἅπαξ προαιρόμεθα· ἐπὶ τὸ μεταβουλεύεσθαι, ἐπιμηθέως ἔργον, ἢ προμηθέως ἐστί.

cerem? Persistendum enim est in ijs quæ semel cœperis, quando quidē P mutare consilium, Epimethei opus, non Promethei est.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a Prometheum igitur.] *Operis sui formulam quandam ac filum describit Lucianus, causidicos subinde taxans, qui libros à se conscriptos, eo quòd à strepitu forensi erant semoti, deinde etiam ex Dialogo concinnati, & Comœdia, quæ inter se longè diuersa sunt, irridebant, Prometheæ subinde Lucianum per contumeliam appellantes, hoc est,* πλοωτολόγον, *aut plastem, siue figulum. Fuit autem Prometheus, quemadmodum de eo fabulantur, Iapeti ex Titano geniti filius. hic cùm Ioui duos tauros immolasset, carnes amborum sub vno bouis tergore occuluit, ossa sub altero. Iupiter tradita sibi optione, ossa elegit. Itaque comperta fraude indignatus, ignem mortalibus abstulit. Prometheus rursus illum è cœlo furtim in ferula surripuit, quo etiam de terræ luto effictum à se hominem animauit. Iupiter re comperta Mercurio iussit, vt Prometheum Caucaso Scythiæ monti catenis ferreis alligaret, adhibita ad pectus eius aquila & vulturibus, qui epate illius pascerentur.* προμηθὸς *autem Græcis eum significat, cui prius quàm rem aggrediatur, suppetit consilium* ἐπιμηθὸς, *cui re peracta, tum demum consilium in mentem venit. De his duobus fratribus plura Hesiodus in libro cui titulus, Opera & dies: & Lucanus in Dialogo Iouis & Promethei:* b Et mea opera lutea.] *Id est, contempta, nullius que precij. Quicquid autem vile,* κεφυρώδες *siue* κεφύρινον *dicunt Græci. Nos lutеum, interdum ipsum lutum.* c Lutum mihi, *&c.*] *Lutum ex triuijs (Micyllus* βόρβορος, *non* βάρβαρος *legit, quæ lectio sola Erasmo probatur, propterea quòd hic de luto fit mentio, non de barbaro quopiam. Plat. lib. de Rep. 7:* τῷ ὄντι ὡς βορβόρου βαρβαρικοῦ τινι.

i. ac reuera in cano quopiam barbarico. Loquitur de anima demersa ignorantiæ tenebris. d Atticam ſubſannationē.] *ſiue naſum Atticum: Plinius lib. 11. cap. 32. docet, à ſuæ ætatis hominibus naſum ſubdolè irriſioni fuiſſe dicatum. Vnde naſuti vocantur, qui doctè norint alios irridere. Et Græcis μυκτηρίζειν. ἀντιμυκτηρίζειν, id eſt, irridere, viciſſim irridere, ἀπὸ τῦ μυκτῆρος, id eſt, naſo. Caſſ. ad Ciceronem lib. Epiſt. fam. 15. Quoſque vbi ridiculo aut ſcommatico dicterio læſeris, velint ruſticè gladio ἀντιμυκτηρίσαι, id eſt, viciſſim naſo ſuſ-fendere.*

e Aurea figmenta.] *Quod eximium videri volumus, aureum dicimus. Cicer. Academic. quæſt. lib. 2. de libello loquens, quem Crantor ſcripſit de luctu. Eſt enim, inquit, non magnus, verùm aureolus, &c. id eſt, egregius.* f Et aliorum figulorum.] *quemadmodum qui vocantur ἀγοραῖοι, qui puppas neſcio quas pueriles, & id genus imagunculas ſigulorumcunque animalium ex luto parte plurima, & ex alia interim materia fingant, &c.* g Poſtnegocia.] *Rebus peractis, quique ſerò, nec niſi confecto negocio ſapit. Ex Comico quopiam citat hunc verſiculum dictum in Cleonem.* h Figulos ollarum.] *χυτρέως καὶ ἰατροσοφιστὴ πλημμελές.* i Camelus in Aegypto.] *Id eſt, meticuloſa vel planè ridicula. Adagij vice refert, quod natum eſt ex hac hiſtoria Aegyptia.*

k Hippocentauri.] *Ex homine & equo ſunt conflati, & propterea ὑφ' ὑῶν ab Iſocrate appellantur. Compoſitio diuerſa & varia, hippocentaurus vocatur.* l Ridicula.] *Comœdiæ enim finis non ferè alius erat Græcis, quàm lætitia & hilaritas. Quòd adeò verum eſt, vt in libris obſeruatum ſit: & teſtis in Nebulis Ariſtophanes eſt, interpretis item accedente calculo, riſus gratia plerumque ſcortea pudenda graphicè expreſſa, & id genus alia non pauca produci conſueuiſſe, adeò vt comicum riſum prouerbij vice Lucianus hic vſurparit.* m Δὶς λεγόμενα.] *Prouerbium à Muſicis mutuò ſumptum, quo maximum diſcrimen, & longiſſimum intermallum ſignificatur. Vide Eraſmi Chiliadas. Hoc vſus eſt Lucianus in libro de Conſcribenda hiſtoria & in ſermone qui eſt De mercede ſeruientibus.* n Oſſa appoſuiſſe.] *Vice prouerbij vſurpat, oſſa apponere obductæ αἰχμὴν δαμῆναι, vt Heſiodus inquit, id eſt, pin-*

ssse, pinguedine candida. o Pinuum incuruatores.] *πιτυοκάμπτας: quo nomine Scinis appellatus fuit, quem occidit Theseus, incuruantẽ pinus, & ex ijs alligatos homines, & in sublime emissos dilaniantem, &c. eundem Pityocamptem vocat lib. 2. verarum histor.* p Mutare consilium.] *post rem consulere. vnde & Pindarus in Pythijs, illum appellat ὀψίνοον, quasi serò sapientem. Hesiod. in Theogonia: Hæc, inquit, peperit ποικίλον αἰολομήτην: ἀμφιγύηεν τ' ἐπιμηθέα, Prometheum vafrum nominans, ac varijs instructum cõsilijs, Epimetheum post erratum sapientem.*

ΠΡΟΣ ΝΙΓΡΙΝΟΝ ἐπιστολή.

EPISTOLA ad Nigrinum.

ΛΟυκιανὸς Νιγείνῳ τῷ φιλτάτῳ. ἃ μὲν παροιμία φησὶ, γλαῦκα εἰς Ἀθήνας· ὡς γελοῖον ὄν, εἴ τις ἐπὶ λιμῷ γλαῦκας, ὅτι πολλαὶ παρ' αὐτοῖς εἰσίν. ἐγὼ δ' ἃ μὲν δύναμαι νόῳ γε ἐπιδείξασθαι βουλόμενος, ἔπειτα Νιγείνῳ γράψας βιβλίον ἔπεμπον, ἠχθόμην ἂν ὡς γελοίῳ, γλαῦκας εἰς ἀληθῶς εἰσπορευόμενος. ἐπεὶ δὲ μόνῳ σοι δηλῶσαι τὰ ἐμὰ γνώμης εἵνεκα, ὅπως τι καὶ ἔχω, καὶ ὅτι μὴ παρέργως ἄλημμαι πρὸς τῶν σῶν λό-

LVcianus Nigrino salutem. [a] Noctuas Athenas, inquit prouerbium: quasi ridiculum sit, si quis eò noctuas apportet, quoniam illis ibi abundent. Ego verò si quidē potestatem ac vim verborum exhibere velim, atq; ita Nigrino scribēs, librū mittere, obnoxius equidem huic ridiculo forē. Nunc aūt quando solū sententiam meam declarare tibi volo, quomodo videlicet nūc animatus sum, & non obiter ac leuiter ora-

γωρ, ἀφαιρήσοι μ' ἂν ἀκόντως τὸ τῦ Θουκυδίδυ λεγόντων, ὅτι ἢ ἀμαθία ἢν θρασεῖς, ὀκνηρὸυς δὲ τὸ λογισμῶν ἀπεργάζεται. δῆλον γὰρ, ὡς οὐχ ἡ ἀμαθία μοι μόνη τῆς ἰδιώτυ τόλμυς, ἀλλὰ καὶ ὁ πρὸς λόγους ἔρως, ἔστι δ' ἐρᾶσθαι.

tione tua correptus atque affectus fui, effugero sanè meritò etiam Thucydidis illud, quo dicitur [b] imperitia [c] audaces, [d] res autem cogitata atque considerata [e] timidos efficere. Manifestum enim est, quòd non imperitia solùm, verùm etiam amor ac studium orationis, huiusmodi audaciæ causa est. Vale.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a Noctuas Athenas.] *Subaudiendum, porto, aut mitto. Hanc paræmiam Lucianus hic exponit, quæ inde fluxit, quòd Athenis abundant vlulæ, & Atticæ regioni quasi peculiares sint. Proinde vt absurdè videbatur, noctuam Athenas deportare, cùm illic passim omnia noctuis abundarent: ita ridiculum sit, homini consultissimo consilium dare.* b Imperitia.] *ignoratione ac inscitia.* c Audaces.] *præcipites.* d Res autem cogitata.] *Ratio atque doctrina.* e Timidos.] *emunctatiores & morosiores. Mitio in Adelphis castigans Demeæ fratris immodicam seueritatem: Homine (inquit) impegyto nunquam quicquam iniustius, qui nisi quod ipse fecit, nihil rectum putat.*

ΝΙΓΡΙΝΟΣ, Η ΠΕΡΙ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΗΘΟΥΣ.

NIGRINVS, SIVE de moribus philosophorũ.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Hoc dialogo vitam ac mores philosophorũ describit, conferendo inter se verè philosophos & simulatos: & quòd ijs qui seriò philosophari cupiunt, vrbis Romę consuetudo & luxus nequaquam conueniant, ostendendo. Cuius rei exemplum, Nigrinum Platonicũ philosophum, & turbas istas adulatorum, cœnas & lucrũ sectantium, inter se cõponit. Quanquam haud scias, an etiam veræ philosophiæ sectatores hic laudando, pro more suo ironia vtatur. Valde autem quadrat hic dialogus in nostræ quoq; ætatis homines, eos qui ornatu & habitu veterũ istorum quasi successores quidã sunt.

Σ υμνὸς ἡμῖν σοφός τις ἐπανελήλυθας; ἢ τοι τῶν παρόντων ἡμᾶς ἔτι ἀξιοῖς, ἢ ὁμιλίας μεταδίδως, ὅτι καινωνεῖς τῶν ὁμοίων λόγων, ἀλλ' ἄφνω μετεβάλου σου, καὶ ὅλως ἀνθρωπικῷ τινι ἔοικας. ἰδιώτης δ' ἂν παρὰ σὸ τυθοίμην, ὅθεν ὅτου ἀτόπως ἔχεις, καὶ τί τοῦτο ἄπορον. τί δ' ἄλλο γε, ὦ ἑταῖρε, ἢ τὸ τυ-

T a verò grauis nobis ad modũ & sublimis rediisti? Nõ igitur neq; aspicere nos amplius dignaris, neq; conuersationẽ aliquam nobiscũ habere, neq; etiam similibus atq; ijsdem verbis nobiscum vti: sed repentè immutatus es, et omnino eiusmodi quispiam videris, qui cæteros omnes præ se contemnat. Lubens igitur audierim ex te, vnde ad hoc insolentiæ peruueneris, & quæ eius rei causa sit. PHIL. Quid enim aliud, ô amice, quàm felicitas?

χία; πῶς λέγεις; ὁδῷ πάρερ-
γον ἥκω σοι, ἀλλ' αὐτῷ μοι τῷ
μακάριε γεγενημένῳ καὶ
τοῦτο δὴ τὸ ἀπὸ τῆς σκηνῆς ὄνο-
μα, τρισόλβιε. κράκλεις, ὅ-
τως ἐν βραχεῖ; καὶ μάλα. τί
δὲ τὸ μετὰ τοῦτό ἐστιν, ἐφ' ὅτῳ
καὶ ὁμᾶς, ἵνα μὴ ἐν λιφα-
λαίῳ μόνῳ ὑφρανώμεθα, ἔ
χομεν δέ τι καὶ ἀκριβῶς εἰδέναι,
τὸ πᾶν ἀκούσαντος; ὁ θαυμα-
στὸν ἔναι σοι δοκεῖ πῶς διὸς,
ἀντὶ μὲν δούλου μὲ ἰλαρόθυρον,
ἀντὶ δὲ πτωχοῦ, ὡς ἀληθῶς
πλούσιον· ἀντὶ δὲ ἀνοήτου τι
καὶ τετυφωμένου, γνώμαν με-
τριάτερον; μίγιστον μὲν οὖν.
ἀτὰρ οὔπω μανθάνω σα-
φῶς ὅ, τι καὶ λέγεις. ἰσάλιω
μὲν γὰρ τῆς πόλεως, βεκό-
μην δὲ ἰατρὸν ὀφθαλμῶν θιά-
σασθαί τινα. τὸ γάρ μοι πρᾶ-
γμα τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ μᾶλ-
λον ἐπετείνετο. οἶδα δ' ἐγὼν
ἕκαστα, καὶ ἠχθόμην σὺ τινὶ
σπουδαίῳ ἐπιτυχεῖν. δόξαν δέ
μοι δεῖ πολλὰ προσιέναι Νι-
γρῖνον τὸν πλατωνικὸν φιλό-
σοφον,

L. Quid ais? PH. Nã præter consiliũ atq; propositũ meũ, venio tibi felix atq; beatus factus, adeoq; illud quod in scena vsurpari solet, [b] ter beatus. LVC. Papæ, adeò breui? PH. Atq; admodũ. L. Quid aũt vltrà hic est, propter quod etiam superbis, vt non summatim modò lætemur, sed & accuratè scire possimus, audito toto negocio? PH. An'nõ admiratione dignum tibi videtur, per Iouem, pro seruo liberũ, pro paupere diuitẽ, idq; adeò verè, pro stulto aũt & insano redire modestũ? L. Maximè igitur. Sed nondum tamen planè intelligo quidnam illud sit quod dicis. PH. [c] Profectus in vrbem rectà fui, vt ibi oculorũ aliquem medicũ circũspicerem. Nam malum illud quo ex oculis laborabam, magis ac magis ingraueſcebat tum mihi. L. Scio equidem singula, ideoq; etiam optaui vt in bonum atque peritum aliquem incideres. PH. Cùm igitur visum mihi esset, Nigrinum quoque Platonicum philosophum,

ἔφην, ἔωθεν ἐξανασὰς, ὡς αὐτὸν ἀφικόμην, ἢ λύσας τὸν θύραν, τῷ παιδὶ ἀσαχῶς ἐλαύνων ἐπιτίθην. ἢ παρελθὼν ἔσω, καταλαμβάνω τὸν μὲν ἐν χερσὶ βιβλίον ἔχοντα, ὥσπερ ἐκείνους παλαιοὺς ὁρῶν ἐν ἐκκλησίᾳ ἀναγινώσκοντας. προσκαλεῖ με μόνον καὶ σμικρόν τι τῶν ἐκ γεωμετρίας σχημάτων καταγεγραμμένον, ἢ σφαῖραν ἀστρικήν, πρὸς τὸ τῶν παντὸς μίμημα, ὡς ἐδόκει, πεποιημένην. σφόδρα δέ με φιλοφρόνως ἀσπασάμενος, ἤρετό με, τί ἢ πράττοιμι. ἐξηγοῦμαι πάντα διηκριβωμένως αὐτῷ, καὶ δὴ καὶ ἐρωτῶ με καὶ αὐτὸν, τί τι πράττοι, καὶ ἅ οὕτως αὐτῷ ἐγνωσμένον ἦν εἰπεῖν ἐπειρᾶτο τῶν ἐπιτηδευμάτων. ὁ δὲ ἀπαρξάμενος, ὦ ἑταῖρε, περὶ τούτων ἔλεγεν, ἢ τῶν ἐκεῖσε νόμων διηγεῖτο, ὅσα τε ἦν ἐμοὶ λόγου ἄξια, καὶ ὅσα τῆς σαρκὸς ἐκείνης, ἣν τινὸς

sophum, vt quem longo tẽporis interuallo non viderã, compellare, mane surgẽs, ad ipsum abeo: & pulsata ianua, cùm puer intrò de me renũciassẽt, accersitus sum. Atq; ita ingressus in ædes, deprehẽdo ipsum quidẽ manibus librum tenentẽ, circũ autẽ vndiq; multas veterum atq; doctorum hominũ imagines iacentes. Posita autem in medio erat etiam tabella quædam, in qua Geometricæ quædam figuræ descriptæ erant, ac sphæra Calani illius, ad exemplum & imitationem vniuersi, vt videbatur, composita. Admodum igitur benignè & comiter me amplexatus ille, interrogat quidnam agerem. [d] Quibus omnibus illi expositis, & ego quoque per vices ex eo scire postulabam, & quid ipse ageret, & nunquid apud se statuísset in Græciam denuò nauigare. Ibi verò ille, ô amice, posteaquam cœpissẽt de hisce rebus mecum colloqui, suauẽq; eruentiam explicare, tantam quandam verborum ambrosiam mihi affudit, vt mihi planè viderentur Sirenes illas,

ἤ τινος ἄρα ἐγένοντο, καὶ τὰς ἀηδόνας, καὶ τὸν ἐμὲ τὸν λωβὸν ἀρχαῖον ἀναδέξαι, ὅτῳ θεσπέσια ἐφθέγξατο. πεῖθόν τε αὐτὴν τι φιλοσοφίαν ἐπαινέσαι, καὶ τῶν ἐκ ταύτης ἐλπίδων, καὶ τῶν ἀμύσια νομιζομένων ἀγαθῶν καταγελάσαι, πλούτου, καὶ δόξης, καὶ βασιλείας καὶ τιμῆς, ἔτι τε χρυσοῦ, καὶ πορφύρας, καὶ τἄλλα πάντα ὅσοις ἔγωγε ἀεὶ ποτε ἐνεβλέπομεν, τίνας ἂν ἡμᾶς οἴει λογισώμεθα, ἅπερ ἐγὼ τότε ἀτενῆ καὶ ἀναπεπλασμένα τῇ ψυχῇ ἀνέλαμβανον, αὐτίκα μὲν ὅλον ἔχων ἀπάσαι ὅπερ ἐπεπόθουν, ἅμα δὲ παντοίως ἐγιγνόμην. καὶ ἄρτι μὲν ἐλυπούμην ἐλλογιμώτατόν μοι τὸ φιλτάτων, πλοῦτος τε, καὶ ἀργυρεῖα, καὶ δόξης, καὶ μόνον οὐκ ἐδάκρυον ἐπ' αὐτοῖς καθηρημένοις· ἄρτι δὲ, αὐτὰ μὲν ἐγέλων μοι ταπεινὰ, καὶ καταγέλαστα· ἔχαιρον δ' οὖν ὥσπερ ἐκ σκοτεινοῦ τινος ἄρτι τὸ βίου ἐπὶ φῶς, εἰς εὐθείαν

siquæ vnquam fuerunt, & Aedonas, & Loton illam Homeri antiquam referre. adeò diuina quædã loquebatur. Eò enim verbis euasit, vt & philosophiã laudaret, illãq; quæ ex hac proficiscitur, libertatẽ: & contrà, istã quæ vulgò pro bonis habẽtur, irrideret, vtpote diuitias, gloriã, regna, honores: præterea aurũ quoq;, & purpurã & cætera quæ admodũ spectabilia plerisq;, antea verò etiã mihi videbãtur. Quæ quidem animo ipse intẽto atq; aperto accipiens, cõtinuo equidẽ ita affectus fui, vt cui, quod mihi tum acciderat, comparare possem, non haberem: sed omnino varius reddebar, atque in omnes partes rapiebar. Ac nunc quidem dolebam, quòd confutari atque refelli videbam eã quæ mihi charissima fuerant, diuitias videlicet, argentum, & gloriam: ac tantum non lachrymabar, damnatis atq; reiectis illis: nunc verò eadem ipsi mihi videbantur vilia atque ridicula esse: gaudebamq; rursum, tanquam ex tenebroso quodam aëre prioris vitæ ad serenitatẽ

εἰς αὐθείαν τινὰ μίγα φῶς ἀνα-
βλέπων· ὥστε διὰ τὸ καινότα-
τον τῆ ὀφθαλμῆ ᾗ, καὶ περὶ
αὐτῶν ἀσθενείας ἐπιλανθανόμε-
νος, πλὴν ἀκμαιοτέρᾳ τῇ ψυχῇ ὀξυδερκέ-
στερος καὶ ἀμεινὸν ἐγγινόμενος.
ἐπιτήδειον δὲ τίνα αὐτῷ τυ-
φλότητα βριθέντα. πρὸς ὃν
δὴ ἐς τόδε πεπείχθην, ὅπερ ἀρ-
τίως ἐμοὶ ἐπιτάττεις. καὶ ἐξ
ἀρχῆς τε καὶ τὸ πόρρω καὶ μετίωρός
εἰμι, καὶ ἄλως μεταρσίῳ ἔοικα
ἄνδρι ἐπινοῆ. πλὴν γάρ μοι δο-
κεῖόν τι πεπονθέναι πρὸς φι-
λοσοφίαν, οἷόν πῃ καὶ οἱ Ἰνδοὶ
περὶ τὸν οἶνον λέγονται πα-
θεῖν, ὅτι πρῶτον ἅπτον αὐτῶ
βδμότροι ὄντες φύσει,
πίνοντες ἰσχυρὸν ὅτω ποτὸν,
αὐτίκα μάλα ἐξεβακχεύθη-
σαν, καὶ διπλασίως τοῦ
ἀκράτου ἐξεμάνησαν. ὅτω δὴ
καὶ αὐτὸς ἔνδην καὶ μεθύων νῦ
τῶν λόγων, πεπείρομαι. καὶ
μὲν τοῦτό γε, ὁ μεθύων, ἀπὸ
νήφων τι καὶ σωφρονῶν δεῖν.
ἐγὼ

serenitatem & magnam aliquam lucē respiciens. Quare sanè & oculorum, (quod tum absurdissimum erat) & eorū infirmitatis obliuiscebar, animo autem acutus & perspicax paulatim magis magisq; fiebam. Nam ad id tempus minimè animaduertens, cæcutientem atq; obtusam illā circumtulerā: progressus autē inde, ad id tandē adductus sum, cuius nomine tu paulò antè me criminabaris. Nam & elatus oratione illius, & tanquam in sublime euectus sum; & omnino parum atq; humile nihil quicquam cogito. Videtur enim simile quidam mihi accidisse circa philosophiam, quale Indis circa vinum accidisse fertur. Nam cùm primùm illi vinum bibissent, nempe natura calidiores, accedente potu adeò forti, cōtinuò ad modum in furorem versi sunt, ac duplo quàm cæteri magis ex mero insanire cœperūt. Eodem pacto & ipse tibi quasi quodam furore captus, ac verbis ebrius obambulo. Quanquam hoc quidem non est ebrium, sed sobrium atq; temperantē esse.

ἐγὼ δ' ἂν βουλοίμην ἄν, εἰ οἷόν τε, αὐτῶν ἀκοῦσαι τὸν λόγον. οὐ γὰρ δὴ καταφρονεῖν αὐτῶν οἶμαι δεῖν, ἄνδρε τινὰ καὶ φίλον καὶ περὶ τὰ ὅμοια ἐσπουδακότα. ὁ βουλόμενος δ' ἀκούειν ἄγε, θάρρει, ὦ γαθέ. καὶ γὰρ σοὶ δοκῶ μάλα καὶ αὐτὸν παρακαλᾶν. καὶ ἄγε μὴ ἔρρῃς, αὐτὸς ἂν ἐμαυτῷ ἀκοῦσαί μου δόξω μεμνύς. μάρτυρα γάρ σε παρασκευάσασθαι πρὸς τοὺς πολλοὺς ἐθέλω, ὅτι οὐκ ἀλόγως μαίνομαι, ἄνωθέν τι, καὶ οὐδ' μοι τὸ μεμνῆσθαι αὐτῶν ποιμάνις, καὶ ταύτην οὐδὲ μικρὸν ἐπιμελοῦμαι, ἐπεὶ μᾶλλόν τις μὲ παρῆν τύχῃ. καὶ ὅτω δὶς ἢ τρὶς τῆς ἡμέρας ἀνακυκλῶ πρὸς ἐμαυτὸν τὰ ἀρημένα. καὶ ὥσπερ οἱ ἐρασταὶ, τῶν παιδικῶν ἐν ἀπόντων, ἴχνη ἄττα καὶ λόγους ἀρημένους αὐτοῖς ἀναμνημονεύουσι, καὶ τούτοις ἐνδιατρίβοντες ἐξαπατῶσι τὸν νοῦν, ὡς παρόντων αὐτῶν τῶν ἀγαπωμένων, ἔνιοι γοιῶν ἤδη καὶ προσλαλεῖν οἴονται, καὶ

L. Ego verò optárim, si fieri posit, ipsam illam audire orationem. Neq; enim contemnere ipsum, opinor, fas est: præsertim si ille qui audire cupit, & amicus est, & circa similia studium atque operam aliquando posuit. PH.[h] *Confide, ô bone. nam iuxta Homericũ illud,*[i] *festinanté per seipsum hortaris. Ac nisi prænortisses, iam ultrò rogassem, me narrantem audires. Testẽ enim te relinquere apud plerosque volo, quòd non præter rem insanio: præcipuè cùm & ipsum illius crebrò meminisse, voluptate mihi sit, & hanc iam quasi quandam exercitationem apud me instituo. Nam etiamsi nemo mihi adsit, tamen sic quoque bis vel pediem reuoluo mecum ipse dicta illa. Et quemadmodum amatores puerorum, absentibus illis, opera aliqua & sermones ab ipsis habitos, memoria repetunt, in*

ipsis immorando morbum fallunt, perinde ac si illi ipsi amati adsint; quidam verò etiam colloqui secum illos putant,

atq; ne

ἢ ὡς ἄρτι ἀκροωμένῳ πᾶς αὐτὸς, ἂν τότε ἤκουσαν ἅδοντα, καὶ προσάψαντος τῷ ψυχῇ τῆς μνήμης τὰ παραπλυθότα, σχολῇ ἂν ἄγοιμι ἐμ ὄμμα ἐπὶ τοῖς ἐμ ποσὶν ἀνιᾶσθαι· ἔτω δὲ καὶ τῶν αὐτὸς φιλοσοφίας ὁ παρόντος, τὰς λόγους ἃς τότε ἤκουσα, σιωπῇ ἐρῶν, καὶ πᾶς ἐμαυτὸν ἀναπολίπων, ὁ μικρὰν ἔχω παραμυθίαν. καὶ ὅλως, καθάπερ ἐν ναυαγίᾳ καὶ νυκτὶ πορρῶ φερόμενον, ἐς πυρσόν τινα τῶν ἀφθλίπων, πᾶσι μὲν παρεῖναι δοκῶ τοῖς ὑπ' ἐμοῦ παρακομένοις ἐ ἄνδρα ἱκανὸν φιλόμ καὶ ἅ ὥσπερ ἀκούοντα αὐτῶ τὰ αὐτὰ πρός με λέγοντα, ἐνίοτε δ, καὶ μάλιστα ὅταν ἐνδέσω πῶς ψυχῇ, καὶ τὸ πρόσωπον ἀδῦ μοι φαίνεται, καὶ τῆς φωνῆς ὁ ἦχος ἐν τοῖς ἀκοαῖς παραμένει. καὶ γάρ δι κατὰ τὸν κωμικὸν ὡς ἀληθῶς, ἐνκατέλειπέ τι ἐχώρησε δοῖς ἀκόουσι πᾶσιν, ὦ θαυμάσιε, μικρὸν ἀναπροσθέμ καὶ λίχνι ἐξ ἀρχῆς ἀναλαβὼν ἤδη τὰ ἐρημένα, ὡς ὁ

atq; ijs q̄ tum sibi audire videbatur, quasi paulò antè reuera dictis, gaudet: animumq; memoriæ præteritorū applicãtes, neq; quiescere postũt, ob ea quæ pro pedibus & in mora sunt, sese angẽdo. Eodẽ igitur pacto etiã ipse, phi losophiã nõ præsente, verba quæ tũ audiui recolligẽs, & mecũ ipse crebrò repetẽs, nõ pauum capio solatiũ. Et in summa, perinde ac si in pelago, & per noctẽ alicubi ferar, ad hãc quasi quandã facẽ aspicio, omnibus illis rebus quæ à me geruntur, virũ illũ corãm adesse existimãs, semper autem velut audiens ipsum eadem illa sua ad me dicentẽ. Interdũ verò, & maximè quando animũ erigo, & in illũ quasi infigo, etiam vultũ illius videre mihi videor, & vocis ipsius sonus in auribus mihi relinquitur. Etenim iuxta Comicum, reuera [k] aculeum quendam in auditoribus reliquit. L. Desine, õ admirande, parum per præludere, ac die ab initio, repetem iam tandẽ dicta illa, quoniam

ὡς ὑμῖν μὴ ἀσκνάως πε-
ράσω. νῦν λέγε, πῶς ὅτῳ χρὴ
ποιῶν. ἀπ' ἀρχῆς, ἄνδρες,
ἤδη τραγικοὺς, ἢ πῶς; τοὺς Διο-
νυσικοὺς φοβοῦμαι ὑφορᾶσθαι
ὑποκριτὰς, τῶν ἀνεκβοημάτων
λίχνα τύπτων, καὶ ἀφροθαρέν-
των τὰ ποιήματα, καὶ τὸ τι-
λοῦσθον ἐκβακομένων. διὰ
δὴ τί δραμάτων πομπάκις τὸ
ἐχόντων τι, καὶ γνησιηκότερα;
ποιοῦσι οἶδα δίκτας. ἀπὸ
τί τοῦ; ἀλλοῖα μὲ δι μιξαῖ
λέξα γελοίως ἐν τοῖς μιμήμασι,
τὰ μὲν ἀτάκτως σωθέντα,
ἐνίοτε δὲ καὶ ἐν τόπῳ ἀφ-
ωνίας τὸν νοῦν ἀφροθάρτων.
διὰ τοῦτο προσέχειν χρὴ μὴ αὐ-
τῶν καταγνῶναι τὰ δράμα-
τα. καὶ τὸ μὲν ἐμὸν, ὑπάνδ
ἔχθρημα. ἀλλ' ἀνθρώπου, ὑμᾶς
φίλους μὲ λυπήσαι ἴσως σω-
πηλοῦσα, καὶ τὸ μὲν μι-
κρὸν ἀσχημονοῦσα. ἐπ' ὀλίγ πως
δὲ μοι μιμνησόμενοι τὸν λόγον,
ὡς ὁ μὲν ποιητὴς ἐμὸς, τῶν δὲ

quoniam nō mediocriter me
expectatione ista excrucias,
dum verbis ita suspendis &
circumducis. P H. Rectè di-
cis, atq; ita facto opus est.
Sed illud quæso, vidistine a-
liquando siue Tragicos, siue
etiã, per Iouẽ, Comicos hi-
striones, malos istos dico, q
sibilo excipiunt, quiq; poë-
mata agẽdo corrumpunt, ac
postremò theatris eiciũtur:
tametsi ipsa fabulæ sæpenu-
mero bene se habeãt, ac pul-
niam etiam reportent? L.
Multos nouistales. Sed quor-
sum hoc? P H. Vereor ne
interim & ipse illos imitari
videar, alia quidem inordi-
natè connectens, interdum
autem etiam ipsam senten-
tiam præ imbecillitate in-
genij corrumpens: atque ita
progressus, paulatim etiam
ipsam damnem fabulam.
Ac quantum quidem ad
meipsum attinet, non ad-

modum ægrè id feram. Cæterùm argumentum illud non mediocri dolore me affecturum esse videtur, si mecum unà reijciatur, meaq; partes dehonestet. Proinde hoc per totam memineris mihi orationem, quòd poëta quidem ipse

taliũm

ἐμοῦ τοιούτων ἀμαρτημάτων ἀνέ-
γνω, καὶ τῆς σκιωῆς πόρρω
ποι κάθηται, ἵνα μὴ αὐτῷ μί-
γνωμαι ἐν θεάτρῳ πραττομέ-
νων. ἐγὼ δὲ Κίμωνί σοι παρα-
παίσιον ἑτοίμως ἅμα τῷ μύθῳ
ἐπάξω, ἵνα ἀγνῶς
τὰ ἄλλα παίσῃς ἀφ' ἑαυτοῦ.
ἔστι γὰρ ἐνδιατρόν τι δρᾶμα
λίαν, ἐκεῖνο μὲν ἐγὼ πράξα-
μον, ὡς ἄκαιρον ἴσως. καὶ ἄλ-
λος ὁ ποιητὴς ἴσως διηγεῖται.
ἀκοὴ δὲ μᾶλλον ἐκπλήξεται, ἐνάν-
τι τι ἀντιδόμαι, ὡς ἔγνω, τὰ
τοῦ Ἑρμοῦ, καὶ κατὰ τὸν
τῆς ῥητόρων νόμον παροιμί-
ασαί σοι. ἔοικας γοῦν μᾶλ-
λον προσδοκᾶν, ὡς δι' ὀλί-
γου τι ὑμῖν ἡ συνουσία ἐγέ-
νετο, καὶ ὡς οὐδ' αὐτὸς ἥκω
πρὸς μόνον παρασκευασμέ-
νος, καὶ ὡς ἄμφω ἔχω αὐτὰ
ταῦτα λέγειν καὶ ἀκέραιον. οὐ γὰρ
δήπου, καὶ ὅσα οἷός τε ἦν, συγ-
χέας τῷ μύθῳ συγκεκομισ-
μένα. ὁ ταῦτ' ἐμοῦ ἀκού-
σας;

taliũ peccatorũ nobis inno-
cens sit, ac procul à scena se-
iunctus alicubi sedeat, neq;
quicquã ea curet q̃ in the-
atro aguntur. Ego verò meã
ipsius periculũ tibi faciam,
qualis scilicet histrio sim,
quantumq; memoria valeã:
quod ad cætera attinet, nihil
à nũcio tragico distãs. Qua-
re si quid etiã minus aut par-
cius iusto videbor dicere,
vulgare illud tibi, & quod
ubiq; in prõptu est, occurrat:
quòd scilicet melius hoc fue-
rat, & quòd ipse poëta ali-
ter fortasis idem dixerat.
Me verò si exibilaueris etiã,
non admodum quicquam
molestè feram. L. Vt bene
sanè, ita me Mercurius amet,
atque adeò iuxta rhetorum
leges exordiũ hoc tibi per-
actum est. Videris igitur e-
tiam illa additurus fuisse,
quòd non ita diu inter vos
mutuò conuersati estis, &
quòd neque ipse venis ad dicendum paratus, & quòd fa-
cilius fuerit ipsum illum dicentem audire. te enim pauca quæ-
dam, &, quantum possibile tum erat, memoria collecta &
quasi comportata habere. An non hæc quoque dicturus
eras?

κῶν; ἐκεῖ γὰρ οὐδὲν αὐτῶν ἔτι δεῖ λέγειν πρὸς ἐμέ. νόμιζον γὰρ τέλος τῶν ἁπάντων δεῖν προσθεῖναι, εἰ μὴ βούλει μηδὲ προτεῖναι ἕτοιμός εἰμι. ἂν δὲ ἀμελήσῃς, μνησικακήσω σοι παρὰ τὴν ἀξίαν, καὶ ὀξύτατα συνέξομαι. καὶ ταῦτα μέν, ἃ σὺ δεήσεσθαι, ἕτοιμός εἰμι ἂν ἀρῶσθαί μοι. καίπερ οἶδ', ὅτι γε ἀφ' ἑξῆς, ἐπεὶ ὡς ἐκὰν ἔλεγες ῥᾴδιόν τινα περὶ πάντων ἰδεῖν· πάνυ γὰρ τοῦτ' ἐμοὶ δεδόκασιν. ἀλλ' ἀδύνατον ἐκείνῳ συνεῖναι τὸν λόγον, μὴ καθ' ἕκαστόν τι γένωμαι τοῖς ἐπακολουθοῦσιν ἐκείνοις ὅμοιος, οἷοι ποτ' ἄρα ἦσαν Ἀγαμέμνονος, ἢ Κρέοντος, ἢ Ἡρακλέους αὐτοῦ πρόσωπον ἀναληφότος, χρυσίδας ἠμφιεσμένοι, καὶ ἁδρὸν βλέποντος, καὶ μέγα λαλοῦντος, μικρὸν φθέγγεσθαι, καὶ ἰσχνὸν, καὶ κἀκεῖνα δεῖσθαι, καὶ ἐπὶ Ἐκάβης ἢ Πολυξένης πολὺ τὸ πανούργον. ἵν' οὖν μὴ καὶ τοῦτο ἐλλίπωμαι, πάνυ

eras? Nihil igitur opus illis amplius tibi est apud me: exilimes autē huius rei gratia, quod ad proœmiū atq; prælationē attinet, omnia te verbis complexū atq; consecutū esse: quoniā ego iam & vociferari & applaudere paratus sum. Quòd si verò lōgiùs etiā differes, malignitatis eius inter ipsum certamē meminero, ac tum acutissimè sibilabo. P H. Equidē & hæc quæ tu modò cōmemorásti, dicta mihi velim: et illa quoq;, quòd neq; ordine, neq; vt ille, iusta quadam & continua oratione de omnibus dicturus sum: omnino enim hoc nobis impossibile est: neq; rursum illius personæ attribuendo sermonem, ne alio ac nouo etiam modo [m] histrionibus illis similis fiam, qui sæpenumero aut Agamemnonis, aut Creontis, aut etiam ipsius Herculis persona assumpta, ac vestibus auro contextis induti, & graue quiddam tuentes, mox ore in immensum diducto, exiguum & gracile, adeoq; muliebre quiddam loquuntur, ipsa etiam Hecuba aut Polyxena multò demissius. Ne igitur & ipse eodem modo conuincar,

μεῖζον ἢ ἐμαυτὸν περιφέρειν σχῆμα, καὶ τὸν σοφὸν καλοσχωμεν, ἐξ γυμνὸν σοι βίλομαι τὴν πρόσωπα προσλαλεῖν, ἵνα μὴ συγκατασκάπτω τι τῶν ὑπ' ἐμοῦ λεγόμενον. οὕτω δὲ ὁ πάνυ τι τὴν μέρος πρός με φωνὴ τὴ σκληρῇ καὶ τὴ παρρησίᾳ χρώμενος. καὶ μὴν παύσομαί γε, πρὸς ἱκανὰ ἀκοὴν τρίψομαι· ἐμὲν ἀρχὴ τῶν λόγων, ἔπαινος δὲ ὧν ἐκάλουν, καὶ τῶν ἀθλίων ἐκείνων ἀνθρώπων, ὅτι φιλοσοφίᾳ καὶ ἀγχίνοι σωτῆροι εἰσι καὶ ὅτι τῶν ἀεὶ, ὅτι τῶν ξένων ἀλλὰ τιμῶνται ὁρῶντες, ὅς ἂν πρὸς αὐτοὺς διάγῃται. ἀπ' ἀ καὶ τις ἀφίκηται πρὸς αὐτοὺς ὅτω ἀγχίνοι, ἡρέμα τι μὲν θαρρήσει, καὶ παρακαλαγωγῆσει, καὶ πρὸς τὸ καθαρὸν τῆ ἀληθείᾳ μεθίσασιν, ἐμίμνησε γοῦν τὴν τῶν πολυχρύσων, ὅς

maiorem omnino quàm pro capite meo personã induisse, ipsumq; ornatũ deboneſtare, ex nuda tibi volo meaq; propria ꝑsona colloqui, ne cadẽs alicubi, ipsum illũ heroẽm quem ago, mecum vnà conuellã ac lacerem. L. Flomo hic nunquã ceſſabit hodie cõtra me crebra illa ſcena atq; tragœdia vti. P Hi. n At verò ceſſo quidẽ: ad illa aũt de quibus cœperã, me nunc cõuertam. Principium igitur orationis illius, commendatio quædã fuit Græciæ, & eorum hominum qui o Athenis P commorantur, quòd cum philoſophia ſcilicet & paupertate vnà educarentur, & neq; ciuium neque peregrinorum quemquam oblectarentur aſpicientes, qui voluptatem importando ad illos, antiquam illorum honeſtatem violaret. ¶ Sed ſi quis etiam veniret ad illos ita affectus, paulatim & transformarent ipſum, & veteres mores atq; animos dedocerent, ac ad puritatem ſobrietatemq; vitæ transferrent. Memorabat itaque quendam r ex purpuratis iſtis, & multo auro fulgentibus: qui

ὅτε ἐλθὼν ἀθλώτας μάλα ἐπίσης μ, καὶ φορτικὸς ἀκολουθῶν ὄχλος, καὶ ποικίλης ἐσθῆτι καὶ χρυσῷ, αὐτὸς ἦν ὧν ζηλωτὸς ἅπασι τοῖς ἀθλωμένοις, καὶ ὡς ἄρα ἀθλιώτατον ἐνομίζετο τὸ ἀνθρώπιον, καὶ παλαίειν ἐπιχειρεῖν αὐτῷ, ὃ μικρῶν, δεῖ ἄντικρυς ἀπαγορεύοντας ἐν ἐλευθέρᾳ τῇ πόλει ἐᾶσθ' ὅν τινα πρὸ τοῦ βούλοιτο βιοῦν, ἀλλ' ἐπὶ ἐᾶν τοῖς γυμνασίοις καὶ λυπεῖν ὀχληρὸς ὢν, θλίβων τοῖς οἰκέταις, καὶ συνοχωρῶν τὸς ἅπαντας, ἀσυχῆ εἴ ἄρ' ἐπιβοᾶν, καὶ πανθάνειν, ὅσα ὁ πρὸς αὐτὸν ἐκεῖνον ἀποτάσσων, δι' ὀλίγου μὲν παραπόντα μίξας νοῦμ. καὶ μὲν ἐρωτᾷ τι μακρὰ λαλήσαντα βαλανεῖον· ἐθέλω ἔφ ἐᾶν σαλπιδι. ὁ δ' ἀκούων ἐᾶν ὦν, μίξας ἐπαλαίει. τοῦ ἐθῶ τὸ ποικίλον, καὶ τὰς πορφυρίδας ἐκείνας ἀπέλυσαν αὐτὸν, ἀσφαλῶς πάνυ τὸ ἀνθηρὸν

qui cùm veniſſet Athenas admodũ inſignis & conſpicuus, magna comitantium turba ſtipatus, auro variáq; veſte exornatus, ipſe quidẽ Athenienſibus omnibus exiſtimabatur valde beatꝰ eſſe, & perinde ac deus quiſpiam ſuſpiciendus: iſtis autem miſer atq; infelix quiſpiam videbatur homuncio ille: ſtatim & erudire illũ aggrediebantur: non acerbè, neq; etiam apertè interdicentes, ne in libera ciuitate quoeunque ipſe pacto viuere vellet. ſed poſtquam & in gymnaſijs & in balneis quoque moleſtus erat, obterens ſeruos ſuos, & in anguſtum cogens obuios, ex occulto quidam ſubmiſſa voce, quaſi latèret, neque tamen illum perſtringere vellet, ſubiecit: Metui, inquiens, ne ille inter lauandum periret. Atqui pax certè longa balneum iam tenet: proinde nihil opus erat iſto exercitu. Ille autem audiens quæ res erat, interea erudiebatur. Rurſum autem vbi veſtem illam variam atque purpuream exuebat ſeſe, vrbanè admodum floriditatem

ρὸν ἐπισυμπλοντῶν τ χωμάτων, ἔαρ ἤδη λήγοντος, ἡ θέρη ὁ ταῶς οὗτος, καὶ τάχα τ μητρὸς δεῦρ ἀφῖ, καὶ τὰ τοιαῦτα. καὶ τὰ ἄπαξ ἢ ὅπως ἀπέσπασθον, ἢ τῶν βαλλαντίων τὸ πλῆθος; ἢ τῆς κόμης τὸ πυκνόν; ἢ διαύγης τὸ ἀκόλαστον. ὅσα μαλαμπρὰν ἐσωφρονίσθη; μὴ παραπολὺ βλαπτίων ἀπλῶς, ἀημοσίᾳ πεπαιδαγωγμένον; ὅτι δ' μὴ ἀσχωνόνητα τὰ πυκνία ὁμολογοῦσιν, ἢ μὴ μανῆς πρός μὲ φωνῆς τινος; ἵν' ἀκόσαι πάντων, ἔφη, ὁσίνη προμεμύσθαι ἐν τῷ ἀγῶνι τ πάντα βαθυσάφων. λημθέντα μ γάρ τινα τ πολιτῶν ἀγνοθα παρὰ τ ἀγωνοθέτην; ὅτι βαλλὸν ἴσχων; ἱμάτιον ἐνδύρεται. τὸν δ' ἐλόντας ἐλεῦσαί τι, μὴ παραπαίθαι. καὶ τ κήρυκα ἀναβόησαι ὅτι παρὰ τ νόμον ἐποίησε, διαύτην ὠθῆναι θέλοντα, ἀναβοῆσαι μιᾷ φωνῇ πάντας ὅσους ἐκκλησίαν συνεκάλουν

tem atq; nitorem istum eorum irridetes, Iam ver adest, dicebant: ☞; Vnde nobis pauo hic? ☞, Fortasis matris ipsius hæc est: ☜ id genus similia. Atq; eodē pacto etiā cætera illius cū risu carpebant, nunc annulorum multitudinē, nunc comæ superuacaneam curā, nunc victus intemperantiā atq; luxuriam notātes. Quare paulatim ad sobrietatē atq; modestiam reuocatus est, & lōgè melior publicè ita emēdatus ac doctus inde abijt. Quòd autem nō puderet eos etiam paupertatem confiteri, referebat mihi vocem quandā, quam aiebat publicè ab omnibus emissam; audisse se in ludis Panathenaicis. Deprehensum enim quendam ex ciuibus fuisse; & ad præsidem ludorum adductum, eo quòd in veste tincta ad specTaculum venerat: cæteros autem qui hominem videbant, misertos illius; ac veniam precatos esse. Atq; vbi præco iam proclamaret, quòd in leges cōmisisset; quid tali cū veste ludos spectaret: omnes vna voce, quasi antea super hoc deliberassent, exclamare cœpisse, vt vē-

d nia

νάμιν ἀπονίμην αὐτῷ, τοιαῦτά τε ἀμπιχομένῳ· μὴ γὰρ ἔχειν αὐτὸν ἕτερα. ταῦτά τε οὖν ἐπῄνει· καὶ προσέτι τὴν ἐλευθερίαν τὴν ἐκ, καὶ ἃ διώκεις τὸ ἀνεπίφθονον, ἡσυχίαν τε καὶ ἀπραγμοσύνην, ἃ δὴ ἄφθονα παρ' αὐτοῖς ὄντα, ἀπερριπτότι τε φιλοσοφίας σιωπὴν τὴν παρὰ τοῖς τοιούτοις διατριβήν, καὶ ἀβαρῆ καὶ φυλάξαι δυναμένην, ἀπταίστως τε ἀνθρ', καὶ πλούτῳ καταφρονεῖν πεπαιδαγμένον, καὶ ὡς πρὸς τὰ φύσει καλὰ ἕξιν προαιρούμενον, τὸν ἐκ βίον ἀπολαύειν ὁρμώμενον, ὅς τις ἐκ πλούτου ἱεροῦ, καὶ χρυσοῦ ἀκινήτου, καὶ πορφύρας, καὶ δυναστείας μετρεῖ τὸ εὐδαίμον, ἄγων δὲ μὲν ἐλευθερίας, ἀπέρατον δὲ παῤῥησίας, ἀθέατον δὲ ἀληθείας. ἀσπαζόμενον τὰ πάντα καὶ ἀσπαζόμενον σωφροσύνην. ἅτε δὲ ἡδονῇ πᾶσαν τὴν ψυχὴν ἐπιτρίψας, ταύτῃ μόνῃ παρῆν ἀνίχνευκε, φιλοδ μὴ πειρώμενον ἁπτίζων, φιλοδ

nia daretur talibus induto: nec enim aliam vestē habere illū. Hæc igitur prædicabat ille mihi, & præterea libertatē quoq; eam quæ illic esset, ac victus frugalitatē, necnon & otiū, & quòd homines minimè curiosi atque auidi rerū essent: cuius generis virtutes infinitas apud illos sunt. Ac pro certo indicabat mihi conuersationem eorum hominū, philosophiæ ipsi consonam esse, moresq; puros ac sobrios conseruare posse: studiōso videlicet homini, & qui diuitias contemnere didicisset: & quā secundū ea quæ natura honesta sunt, viuere secum ipse statuisset: ei illorum hominum vitam quàm maximè aptam atq; accommodā esse. At qui diuitias amaret, auroq; delectaretur, præterea purpura atq; potentia felicitatem metiretur, qui & libertatem nunquā gustasset, cùm seruitute emunitus esset, aut qui voluptati toto animo incūbens, huic uni inseruire atq; obsequi statuisset, amās epularū ac mensæ opiparè instructæ, indulgens

φλῶ καὶ πότου, καὶ ἀφροδισίων, ἀνάπλεως τρυφῆς, καὶ ἀπάτης, καὶ ψευδολογίας, ἢ ὅστις ἀκούων τερπεται ἁρμάτων τε, καὶ τερετισμάτων, καὶ ἑτεροφθόγγων ἀσμάτων, οἷς ἐκ τοιούτοις πρέπει τὸν ἐνταῦθα διατρίβειν. μετὰ γὰρ τοιούτων τε πλήρων πᾶσα μὲν ἀγυιὰ, πᾶσαι δὲ ὁδοί. πάρεισι δὲ καὶ πᾶσαι πύλαι τῶν ἁλούσῃ ἑαλωκυῖαι, τοῦτο μὲν ὀφθαλμοῖς, τοῦτο δὲ ὅλῳ τινὶ καὶ ῥεύμασι, καὶ δὴ καὶ λαιμῷ, καὶ δὴ ἀφροδισίοις, ὑφ' ἧς ῥεούσης ἅπασά τις καὶ θολερῷ ῥεύματι, πᾶσα μὲν ἀνθρωπίνη ὁδὸς, σωματοειδεῖς γὰρ αἱ ποιότητες, καὶ φιλαργυρία, καὶ ἱπποκρατία, καὶ τὸ ζηλοῦν φῦλον τῶν ἑταιρῶν· παραδύεται δὲ τῆς ψυχῆς ἀκαλύπτου μούσης πάντα τόπον, ἀδίκως, καὶ ἀρετῆ, καὶ δικαιοσύνῃ. τῶν δὲ ἱερῶν ἐχθρὸν καὶ μυσαρὸν, λίψης ἀεὶ ἀπλήστου, ἀνθεῖ ποικίλως τι καὶ ἀγελαίως ἐπιθυμίαις.

indulgens vino ac rebus venereis, plenus præstigiarum, deceptionis atq; mēdacij, aut rursum qui delectaretur audiendo citharārum sonitus, aliorūq; instrumentorū lasciuos crepitus, gauderetq; cantilenis perditis & enervatis: talibus videlicet hominibus cōuenire loci huius consuetudinē. Ibi enim rerū charissimarum ipsis, omnes plateas, omniaq; fora referta esse: ac licere ipsis omnibus quasi portis voluptatem recipere, partim quidem per oculos, partim autē per aures & nasum, partim etiam per gulam & per venerea: qua præterea fluente perenni ac turbulento quodam flumine, omnes, inquit, uiæ complanantur. Siquidem in vnum conueniunt & adulterium & auaritia, & peraturium, & id genus reliquū voluptatū. Relaxatur autem atque auertitur, animo submerso atq; obruto vndique, omnis verecundia, & virtus, & iustitia: quibus locus ille desertus & vacuus redditus, siti aūt semper impletus, suppullulat multis ac feris cupiditatibus.

τοιαύτην ἀπέφαινε τὴν πόλιν, καὶ δοσόφων διδάσκαλον ἀγαθῶν. ἔγωγ' οὖν, ἔφη, ὅτι τὸ πρῶτον ἐπανῆλθον ἐκ τῆς Ἑλλάδος, πλησίον πως γιγνόμενος, ἐπισπασάμενός με αὐτὸν, λόγον ἀπέδωκα τῆς ἀφίξεως, ἐκεῖνα λέγων τὰ τοῦ Ὁμήρου πρὸς αὐτόν· Τίπτ' αὖ, ὦ δύστηνε, λιπὼν φάος ἠελίοιο, τήνδε ἐπὶ δεῦρο ἐλήλυθας, καὶ τὴν εὐτυχίαν ἐκείνην, καὶ τὴν ἐλευθερίαν, ἣν ἔχουσιν ὅσοι τὸν ἐνταῦθα θόρυβον, συκοφάντας, καὶ κολακείας ὑπερηφάνους καὶ δεῖπνα καὶ κόλακας, καὶ μισανθρωπίας, καὶ διαθηκῶν κυδοιμούς, καὶ φιλίας ἐπιπλάστους; ἢ τι καὶ πράξας δεινὸν φεύγεις, μὴ τὸν παλαμήδειόν σε; καὶ χρῆσθαι τοῖς παθισῶσι δυνάμενος; οὕτω δὲ βουλευσάμενος, καὶ καθάπερ ὁ ξένος ἐκεῖνος Ἕλληνα ὑπεξαγαγὼν ἐμαυτὸν ἐκ βελέων φασίν, ἐκ τ' ἀνθρακιᾶς, ἐκ θ' ἅματος, ἔκ τε λυγροῦ, ὅλοιπόν οἰκυρεῖν ἐπόμην, καὶ βίον τινὰ ἥσυχον καὶ ἀθόρυβον, καὶ ἄδολον

Ac talem quidē describebat mihi vrbem, taliumq; magistram bonorū. Ego itaq; inquit, quando primū ex Græcia reuersus fueram, atq; ista iam propiùs aspiciebā, reuocans meipsum, & quasi verbis cōpellans, rationē poscebam aductus huc mei, Homerica illa videlicet mecū ipse dictans: [t] Cur aūt infelix deserto lumine Phœbi (Græcia nempe, & felicitate illa, atq; etiā libertate) Venisti vt videas loci huius tumultus, sycophantas videlicet, salutationes superbas, cœnas, adulatores, homicidia, testamentorum expectationes, & amicitias simulatas? Aut quid tādem facere decreuisti, cùm neq; discedere hinc, neq; consuetis & inueteratis hisce vti possis? Hoc igitur pacto mecum ipse consultans, & [u] quemadmodū Iupiter Hectorem illum, ita meipsum è telis, vt dicitur, subducens, eq; hominum cæde atque tumultibus, eq; cruore, decæterò domi continere me statui: atque hanc muliebrem quandam vitam, & timi-

dam

μεν δὴς ποσοῖς λοιδοιῶσα προ
τιθεμένη, αὐτῇ φιλοσοφίᾳ καὶ
Πλάτωνι τῇ ἀληθείᾳ παρρησιά-
ζῃ. καὶ λαβόσας ἐμαυτὸν ὥσπερ ἐν
θεάτρῳ μυελώδει, σφόδρα πο
λυτίμῳ ἐπισκοπῶ τὰ γιγνό-
μενα, τὰ μὲν πολλὴν ψυχαγω-
γίαν καὶ γέλωτα παρέχοντα λυ-
σιτελῆ, τὰ δ' ἔνια καὶ ἀνθρώποις ὡς
ἀληθῶς βιβαίοις πάθους. ἃ δὲ χρὴ
καὶ μακρῷ ἐπαινον ἄξια, μὴ
πολλάκις μᾶλλόν τι γυμνά-
σιον ἀρετῆς. ἃ δὲ ψυχῆς λοιμα-
σίαν ἀληθεστάτην τῶν καθ'
ἡμᾶς, καὶ δὴ ταῦτα ἐξαιρέτως.
ἔστι γὰρ μικρὸν ἀντισχεῖν δοκοῦν-
τας μὲν ἐπιθυμίας, δοκοῦσι δὲ
διάμασί τε καὶ ἀπέρασι πάνυ
δεῖν ἕλκεσι, καὶ ἀνδραποδω-
δεστέροις. ἀλλ' ἀτεχνῶς δεῖ τὸν
ὀδυσσέα μιμησάμενον, παρα-
πλεῖν αὐτὰ, μὴ δεδεμένον ὥ-
σπερ ἐκεῖνον· δεινὸν γὰρ μηδὲ τὸ
ὅτι μικρῷ φραξάμενον, ἀπ'
ἐκείνων, καὶ ἀνυμένον,
καὶ ἀληθῶς ἀνιέμενον.

dam pleriſq; viſam, proponens mihi, cum ipſa philoſophia, Platone et veritate colloquiũ habeo. × Ac meipſum quaſi in quodã amplo ac populoſo theatro collocãs, ex ſublimi admodũ inſpicio atque cõtemplor ea quæ gerũtur: quæ partim eiuſmodi ſunt, vt multũ delectationis ac riſum exhibere poſſint: partim etiã, vt virũ verè cõſtantem ac firmũ tentare ac labefactare aliquo modo queant. Nam ſi malorũ quoque encomium aliquod dicere cõuenit, ne credas maiorem vllam virtutis palæſtram eſſe, aut veriora vſquã animorũ experimenta fieri, quàm in hac ciuitate, & in ea qua hic viuitur cõſuetudine. Neq; enim parũ eſt reſiſtere tot quidem cupiditatibus, tantis autem ſpectaculis atq; aurium illecebris vndique attrahentibus ac detinentibus: ſed oportet omnino Vlyſsis exemplo præternauigare illa, non quidẽ ligatis manibus, vt ille (nam hoc formidoloſum foret) neq; etiã auribus cera obturatis, ſed audientem atq; liberũ, & verè animum ſupra hæc elatum habentem.

ἔνιοι δὲ καὶ φιλοσοφίαν θαυμάσαι, παραβαλόντα τὴν ἀνοιαν τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὸ τῆς τύχης ἄστατον καταφρονῆσαι, ὁρῶντα ὥσπερ ἐν σκηνῇ καὶ πολυπρόσωπον θέαμα θεατάς, τὸν μὲν ἐξ εἰκέτου δισπότην ποιοῦντα τὸν δὲ ἀντὶ πλουσίου πτωχὸν, τὸν δὲ ἐκ πράκτορος ἐν πτωχῷ δεσμώτην, ἄλλον δὲ φίλον τούτοις, τὸν δὲ ἐχθρὸν, τὸν δὲ φυγάδα. τοῦτο γὰρ δοκεῖ καὶ τὸ ἀνυστατόν εἶναι, ὅτι καί σοι μαρτυρεῖ μήνης τῆς τύχης πάσαν τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα, καὶ ὁμολογέσης μηδὲν αὐτῶν ἔτι καὶ βέβαιον, ὅμως ταῦθ' ὁσημέραι βλέποντες, ὁρίζονται καὶ πλοῦτον, καὶ δυναστείας, καὶ μυρίαι ἐπιθυμίαι πάντων, ὡς γενομένων ἐλπίδων. ὃ δὲ λέγω, ὅτι καὶ γελᾷς ἐν τοῖς γενομένοις ἔνιοι, καὶ ψυχαγωγεῖσθαι, τοῦτό ἐστί σοι φράσω. πῶς γὰρ οἱ γελοῖοι μὴ πλουσιώτατοι αὐτοὶ, καὶ τὰς πορφυρίδας προφαίνοντες, καὶ τὸ δακτύλιον

Licet autem & philosophiam mirari, conferendo cum illa tantam hominum amentiam, atq; stultitiam: bonaq; ista fortunæ contemnere, vbi aspexeris: velut in quadam scena, ac multiplici, pro personarū varietate, fabula: alium quidem ex seruo dominum prodire, alium autem ex diuite pauperem fieri: contrà alium ex paupere satrapam, aut regē: rursus alium amicum huius, alium inimicum: alium etiā exulem esse. Nam hoc certè vel grauissimum est, quòd licet fortuna ipsa testetur se in humanis rebus ludere, fatcaturq; nihil illarum certum ac stabile esse, nihilominus tamen quotidie ista aspicientes, & diuitias expetunt, & potētiam: ac plerique obambulant omnes earū rerum spe, quarum euentus nunquam sequatur. Quod autē videlicet dixi, quòd ea videre ad hæc quæ alibi geruntur licet, atq; animū oblectare, illud tibi iam exponam. Quomodo enim non ridiculi sine diuites ipsi, qui & purpuras suas spectandas exhibent, & digitorum

ἀκαλήπας προτείνοντες, καὶ πολλὰ τὰ ληρήματα τὰ ἀπέραντα ἀφιᾶσι; τὸ δὲ γελοιότατον, τὸς ἐντυγχάνοντας ἀπροσδοκήτως φωνῇ προσαγορεύοντες, ἀγαπᾷν ἀξιοῦσι, ὅτι μόνον αὐτὸς προσβλέψαιμεν. οἱ δὲ σεμνότεροι, καὶ προσκυνεῖσθαι θελήσοντες, ὑπόρρωθεν, ἐκ δὲ πόρρωθεν νόμῳ, ἀπὸ κλεῖθρα προσκυνοῦντα, καὶ ὑπανύσαντα, καὶ πόρρωθεν τὴν ψυχὴν ταπεινώσαντα, καὶ τὸ πάθος οὐκ ἀφανίσαντα καὶ τὸ σῶμα ὑφειμένον, τὸ σῦ θος, ἀπὸ μικρᾶς καὶ ἀφιλοτίμου ζώσης μηδὲ ταῦτα τυγχάνουσιν. ὁ δὲ ἵππος παρίχων ἑαυτὸν ἐς πλέον μόνον ἐξαπατήσων. ἐπαινῶ δὲ γε ταύτης αὐτὸς τῆς ἀπανθρωπίας, ὅτι μηδὲ ζώσης σώμασιν ἡμᾶς προσίσχειν, πολὺ δὲ τούτων οἱ προσιόντες αὐτοὶ καὶ θεραπεύοντες, γελοιότεροι, ὑπὸ ἡδυσμάτων μύρων, πιεθίοντες δὲ ἐν ἀκλεῖ τῇ πόλει, καὶ πᾶς τὸν οἰκτιστὸν ἀκαλήφοις, πώς,

digitorum annulos ostentant, & omnino multas præ se ferunt ineptias? Quod autem omnium absurdissimum est, etiam obuios aliena voce salutant: & hoc quasi magno aliquo contentos esse volunt, si solum ipsos aspexerint. Quidam verò fastuosiores, adorari etiam cupiunt: non à longè, neque vt Persis mos est, sed necesse est propius accedentem, & sese incuruantè, animo à longè demisso & humiliato, illiusq; affectu etiam corporis similitudine declarato, pectus aut dexteram deosculari. quod sanè beatum atque spectabile videtur etiam ijs qui honorem hunc nunquam assequuntur. Ille verò stat in longum tempus, seipsum præbens decipiendum. Vbi & hanc illorum laudo A inhumanitatem, quòd neq; ore approbant, aut compellant. Cæterùm his multo ridiculi magis sunt ipsi sectantes atq; obsequentes, qui de media nocte surgentes circucursant totâ ciuitate, & à seruis exclusi foribus,

λωδῶν, καὶ κόλακον, καὶ τὰ ἄλλα ταῦτα ἀκούειν ὑπομένοντων. χάρας δὲ πικρᾶς ταύτης αὐτοῖς πειρᾶται, τὸ φορτικὸν ἐκεῖνο δεῖπνον, καὶ πολλῶν αἴτιον συμφορῶν ἐν ᾧ, ὅσα μὲν ἐμφαγόντων, ὅσα δὲ παραχνάμψαντων ἐμπιόντων, ὅσα δὲ ἄρα ἐκβαλόντων ἀφαλλόμενα, ἢ μεμφόμενοι τὸ τελωνεῖον, ἢ ἀναφορὰν τῶν ἀπίασιν, ἢ διαβάλλοντες τὸ δεῖπνον, ἢ ὕστερον, ἢ μικρολογίαν ἐγκαλοῦντες. πλήρεις δὲ αὖ ἐμοιάτων οἱ κοσμοπολῆται πρὸς τοῖς χαμαιζυκόποις μαχόμενοι, καὶ μετ' ἐμέραν οἱ πλείονες αὖ καταπλιβόντων, ἑαυτοῖς παρέχεσιν ἀφορμὰς πειθόμενοι. ἔνιοι μὲν γὰρ τὸ ἀνύστακτον, ἀπὸ νοσεῖν σχολάζουσιν. ἐγὼ μέν τοι γε τῶν κολακευομένων ἐξαπιστέρους τοὺς κόλακας ὑπάρχειν, καὶ σχολὴν αὐτοῖς ἐπέχειν καθίσασθαι τῆς ὑπερφανίας αὐτῶν. ὅταν γὰρ αὐτῶν τὴν πλουσίαν θαυμάσωσι, καὶ τὸν χρυσὸν ἐκπλαγῶσι, canes, & adulatores, & id genus alia audire sustinent. Prima verò huius tam acerbæ circuitionis, ipsis onerosa illa, atq; multorū malorūq; causa, cœna est: in qua quidē illi quàm multa ingurgitantes, quàm multa aūt potantes, quàm multa etiam, quæ proloqui nō decet, reprehēdētes postremò, aut ægrè ferentes discedūt: & vel ipsam criminantur cœnā, vel cōtumeliam aut sorditiem accusant. Pleni aūt & angiporatus sunt vomentibus ipsis, & circa vilissima quæq; prostibula depugnantibus. Et cōplures ipsorū in multū diem decumbentes: circumēundi causam medicis præbent. Quidam enim (id quod absurdissimum est) neque egrotando quiescunt, aut otium ducunt. B Ego verò multa adulatores ipsos magis perditos esse, q̄ quibus adulantur, existimo, & propemodū autores illis existere superbiæ ac fastus istius. Nam cùm illorū opulentiā & rerū omnium abundantiā admirantur, aurū laudibus extollunt,

φωθῆ, καὶ τὰς πυλῶνας ἴωσιν ἐμπλήσωσι, καὶ προσιόντων ὥσπερ δεσπότας προσέπωσι, τί καὶ φρονήσειν ἐκείνους ἀκόσμους; ἢ δίκαιοι λοιπὸν δόγματι λαβεῖν τοὺς ὀλίγον ἀπέχοντας; ἢ δι' ἰδιοφυΐαν, ἂν ἄρα οἷόν τε ἐναντίον αὐτοὺς ἰδεῖν ἐπὶ τὰς θύρας τῶν πλουσίων δρομένους τοὺς πλησίους, μὴ ἀθίκτους αὐτῶν μηδ' ἀμάρτυρον τὴν εὐδαιμονίαν καταλιπεῖν, μηδ' ἀγόνητόν τι καὶ ἄχρηστον τῶν πραγμάτων τὸ κάλλος, καὶ τοῖχον τὸ μίσθιον; ἐγὼ ἔτω τῶν πλουσίων ἡδοίμην, ὡς τῆς ἐκείνων εὐδαιμονίας. καὶ ἔτω γε ἴχοι μηδὲν ὄφελος ἐν οἰκέταις πολυαρίθμοις οἰκίας ὠφελοῦσι, μηδὲ χρυσὸς καὶ ἐλέφας, ἃ μή τις αὐτὰ θαυμάζοι. ἐγὼ μὲν τούτοις οὐ καταρεῖμαι αὐτῶν, καὶ ἀπαλλαγείην τῆς δυναστείας, ἐπιτηδείαν τῷ πλούτῳ τὴν ἀπορίαν, ναὶ μὰ Δία τοῦτο,

lùt, veſtibula manè cõplent, & accedẽtes ipſos quaſi dominos appellãt: quid quæſo etiã cogitare illos conſentaneũ eſt? c Quòd ſi verò cõmuni decreto vel paululum modò abſtinerẽt ab hac voluntaria ſeruitute, an nõ putas è diuerſo ipſos diuites ad fores pauperũ atq; mendicorum venturos eſſe, vltrò rogantes ne ignobilem atq; obſcuram, & quaſi abſque teſte latentẽ ipſorum felicitatem relinquerent: néve paterentur vt inutilem, & ab omni vſu remotam & menſarum pulchritudinem, & domorũ magnitudinem perire? Neq; enim ſic ipſas diuitias amãt, vt propter diuitias beatos atque felices ſeſe exiſtimari. Atque ita ſanè res habet, vt nulla ſit vtilitas poſſidenti, neque pulchrarum ædium, neque auri, neque eboris, niſi ſit qui illa admiretur.

Oportebat igitur tali aliqua via diminuere ipſorum exiſtimationem, & extenuare potentiam, obijciendo, & quaſi propugnaculum aliquod opponendo diuitijs, deſpicientiam iſtã atq; contemptum: nunc verò colendo contrà & obſeruando,

ἐς ἀπόνοιαν ἄγουσι, καὶ τὸ μὴ ἄνδρας ἰδιώτας, καὶ ἀναφανδὸν τὴν ἀπαιδευσίαν ὁμολογοῦντας τὰ ζιζύφια ποιεῖν, μυριάτριον ἂν ἀκότως νομισθείη. τὸ δὲ καὶ τὴν φιλοσοφίαν σοφιστευόμενον, πολλῷ ἔτι τούτων γελοιότερα ἐργάζεται, καὶ ἥδη τὸ δεινότατον ὅτι. πῶς γὰρ οἷόν τε τὴν ψυχὴν διατιθέσθαί μοι, ὅταν ἴδω τούτων τινὰ μάλιστα τῶν βιβλιοκτόνων ἀναμιμνησκόμενον καὶ πάνυ ὄχλῳ, καὶ τὴν ἐξίτηλον τινὰ λορυφορουμένην, ἢ ζῆς ἐπὶ τὰ δεῖπνα παραγίνεσθαι λοιπολογούμενον ἐπισυμπότην καὶ τὸν ἄκομψον καὶ τὸ σχῆμα ὄντα, καὶ φανερώτερον, καὶ ὃ μάλιστα ἀγανακτῶ, ὅτι μὲν καὶ τὴν σκευὴν μεταλαμβάνουσι, τὰ ἄκρα γε ὁμοίως μεκευόμενοι τὸ σχήματος. ἃ μὲν γὰρ ἐν ζῆς συμποσίοις πράττουσι, τίνι τῶν λοιπῶν ἀκάζομεν; ἐκ ἐμεσοῦσι καὶ ἀπερικαλύπτως, μεθύσκον-

ad stultitiam atq; amentiam illos adducãt: atq; homines quidem indoctos, & ignorantiam manifestè confitentes, huiusmodi factitare, tolerabilius meritò existimetur. D at verò eos qui philosophari quoq; se simulant, multò etiam ineptiora his, magisq; ridicula facere, illud tandem omnium grauissimum est. Quomodo enim me putas animo affectũ esse, quoties video istorum aliquê, maximè eorũ qui ætate prouecti sunt, adulatorum turbis immisceri: & illorum aliquem, qui honores gerunt, satellitum modo deducere atq; sectari: deinde & cum ijs qui ad cœnam vocare solent, colloquia serere, insigniorem autem, magisq; conspicuum cæteris ob ornatum & habitum esse? E Quod vel maximè indignari soleo, quòd nõ itidem personam ac habitum mutant, cùm vtiq; quod ad cætera attinet, eodem modo fabulam agant. Nam quæ in conuiuijs operantur, cui quæso adulatorũ illa comparabimus? An non replentur cibo, multo quàm cæteri minore modestia?

I An non

μεθύσκουσα ἢ φανερώτερον, ἐξανίστασα ἢ πάσχων ὕπαθοι, πολλῶ δ' ἐκφέρειν τ' ἄπαν ἀξιῶσιν, οἱ ἀπλότεροι πρὸς ἅπερ αὐτ' ἦν ἄσπα προὐχώρουν, καὶ ταῦτα μὴ ἔχοντα γλοιὸν ἐγκαλῶ. μάλιστα δ' ἐμέμνητο τῶν ἐπὶ μισθῷ φιλοσοφούντων, ἡνίκ' ἀρτίως ὤνιον ὥσπερ ἐξ ἀγορᾶς προτιθέντων. ἐργαστέρια γοῦν ἐκάλει καὶ λαπυγίδας τὰς τούτων διαφορβάς. ἐξῆς δὲ ἡ πᾶσα λαλαφρονῦν διελάλουν, πρῶτον ἐκεῖνα παρίχθαι ὑγιεινότερον ἡμῖν μάτων. ἀμιλᾶσθαι πρόσθεν ταῦτα διιστᾶσι, μόνον προῖκα τοῖς ἀξίοις σωφρονίζων. ἐπὶ δὲ τοῖς λοιμῶσιν ἐπαρκῶν, καὶ πάσης πενίας λαλαφρονῶν. τοιγάρτοι διὰ τοῦτ' ἐκεῖνα προσυπόνουν, ὅτι μηδ' ἐκεῖνα φλαρομῶν ποιεῖσθαι πρόνοιαν. ὅθεν καὶ ἀγρὸν ὁ πένης ἢ πόλεως ἐκλημώσας, οὐκ ἐπιβλῶσι αὐτ' ποτ' ἄξιον ἦν, ἀλλ'

† An' non inebriantur magis quàm alij manifestè? à cõuiuio aũt surgunt omniũ vltimi: deinde & plura alijs auferre secũ volunt: si qui verò ipsorum vrbaniores paulò sunt, sæpenumerò etiã cantare incipiũt? Atq; hæc quidẽ pro ridiculis ille cẽsebat. Præcipuè verò etiã eorum mentionem faciebat, & qui pacta mercede philosophãtur, virtutẽq; ipsam venalem tanquã de foro proponunt. Ergastula igitur & caponas illorũ scholas vocabat. Censebat enim, eum qui diuitias cõtemnere alios docere vellet, principiò seipsum lucris & quæstu superiorem gerere debere: Hquoniã & ipse reuera talia agebat, non solùm gratis conuersando ac differendo cũ volẽtibus, sed & indigentibus necessaria subministrando, omnẽq; omnino diuitiarum abundantiam contemnendo. Ac tantum aberat ab expetendo ea quæ ad ipsum nihil spectabant, vt ne suarum quidẽ rerum, quæ illi interim corrumpebantur, curã aliquam gereret, vt qui & agrum quem non procul ab vrbe habebat, multis iam annis ne inuisere quidẽ dignatus fuerit.

Quin

ἀπ' ἀρχῆς αὐτ' εἶναι διαμολύνεται ταῦτ' οἶμαι διδάσκων, ὅτι τούτων μὲν φύσει οὐδενὸς ἐσμὲν κύριοι, νόμῳ δὲ τῇ τῶν προγόνων τῶν ἡμετέρων αὐτῶν ἀεὶ διαδοχῇ λαμβάνοντες, ὀλιγοχρόνιοι δεσπόται νομιζόμενοι, ἐπιδεχόμενοι τὰ προσφερόμενα παρ' ἑκάστων, ἀπολαύοντα παραλαβόντες, εἶτα καὶ ἑτέροις ὀνόματος, μικρὰ ἢ οὐδὲν παρέχοντες τοῖς ἐπιγιγνομένοις ἰδίοις παραδέγματα, τὸ προσῆκον τὸ ἀπιέναι, καὶ τὸ γυμνασίων τὸ σύμμετρον, καὶ τὸ πρόσωπον τὸ εὐλύσιμον, καὶ τὸ ἰδιωτικὸν τὸ μέτριον, ἐφ' ἅπασι δὲ τούτοις τὸ ἀβασανίστως τὸ ἁρμοσμένον, καὶ τὸ ἥμερον τὸ πρόπω. παρέφθαι τὸ δεῖν σωφρονεῖν μήτ' ἀφαυδάνεσθαι τὸ ἀγαθὸν, ὅπερ τοῖς ποιηταῖς ποιεῖν, προθύμιας ἀεὶ σφόδρα ἑορτὰς, ἢ πανηγύρεις, ὡς ἀπ' ἐκείνων ἀρξομένους τοῦ μὴ ψεύσασθαι, καὶ τῷ τὰ λοιπὰ ποιήσειν. ἄξιον δὲ

Quin & principiò neq; fuũ esse illum cõstituebat: illud, opinor, distinguẽs ac disputans quòd natura quidem istarum rerũ nullius domini sumus: lege autem & per successionẽ vsum earum in tempus incertum acquirentes, temporanei seu momentanei possessores habemur: ac posteaquam terminus ille constitutus præterierit, tunc rursum alius easdem à nobis accipiens, nomine illo fruitur. Non parua tamen etiam illa præbent imitari volentibus exempla, victus scilicet frugalitas, exercitiorum iustus modus, personæ ipsius venerabilitas, & vestitus mediocritas, & super omnia hæc aptum ad omnia mentis attemperamentum, morumq; facilitas. 1 Monebat autem eos qui cum eo versabantur, ne cunctarentur, aut in certos dies extraherent bene aliquid facere, id quod multi solerent: præfinientes sibi velut diem aliquam constitutam, aut festiuitates sacrorum, aut solennes conuentus, tanquã ab illis auspicaturi mendacia vitare, & cõuenientia facere. Volebat enim

ἐμπηδᾷν ἂν τοῖς πᾶσι τὸ λοιδορεῖσθαι καὶ τὸ λοιδορεῖν ἀφῃρημένους, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐναντίοις ἐπιτηδεύειν τὸ φιλοσόφως, οἱ τοιούτους ἄσκησιν ἀρετῆς ἡγούμενοι, ἢ ποικίλαις ἂν ἀνάγκαις καὶ πόνοις τὸ νέον ἀντιτιθέμενοι καὶ λογισμοῖς. ἔδει μὲν γὰρ οἱ παῖδες ἀπαιδεύτους, ἄλλοι δὲ μαλακοὺς τοὺς δὲ χαλεπὸν στρεβλοῦν, καὶ σιδήρου τὰς ἐπιφανείας αὐτῶν καταξύοντες. ἡγοῦντο γὰρ χαλεπὸν πολὺ πρότερον ἐν τοῖς ψυχαῖς τὸ σκληρὸν τοῦτο καὶ ἀπαθὲς καταισχύσαι, καὶ τὸ ἄειν παιδιὰν ἀνθρώπου προσαρμόττον, τοῦτο μὲν ψυχῆς, τοῦτο δὲ σώματος, τοῦτο δὲ καὶ ἡλικίας τινὸς τοῖς πρότερον ἀγωγῆς ἰσχυρᾶσθαι, ἵνα μὴ τὰ παρὰ φύσιν ἐπιτάττωσιν ἐλλιχῆτοι. ποιεῖν γοῦν καὶ τινα τοιαῦτα ἔφασκεν οὕτως ἀλόγως ἐπιτάττοντας. ἵνα δὲ καὶ αὐτὸς ἄλλον, ὃς καὶ γωνιάμβου τοῦ παρ' ἐκείνοις καλοῦ, ἐπιδείξαι

enim liberũ & ab omni cunctatione remotũ esse illũ ad honesta impulsum, ac mẽtis impetum. Manifestò aũt apparebat, quòd & tales philosophos dãnabat, qui virtutis meditationẽ eam putabant, si multis necessitatibus atq; labribꝰ adolescẽtes resistere, exercitatione ac vsu assuefeciset. Atq; ob id multi ligare atq; vincire se iubebãt, aliꝰ cuiẽ flagellis verberabãt. Qui verò elegantiores paulò erant, etiam ferro superficiem corporis radebãt. Putabat enim ille multò prius in animis duritiem istam & firmitatem contra dolores ac perturbationes parandam esse. Et qui optimè instituere atque erudire homines vellet, partim animi, partim corporis, partim etiam ætatis, & prioris educationis rationem atque

observationem quandam habere debere: vt ne ea quæ vires excederent, imponendo, reprehensionem incurreret. Multos itaque & mortuos ex eo esse dicebat, dum præter rationem illa supra vires intenderentur. Vnum autẽ etiam ipse vidi, qui ẽim iam ea apud illos mala degustasset, quamprimùm

veros

λιπολόγων ἀληθῶν ἐπήκοος, ἀμετατρεπτὶ φώνων, ὡς αὐτὸ ἐφίκετο, κ᾽ ἄλλος ἄλλῃ ῥᾳδίως ἀφικνεῖτο. ἔνθεν ἤδη τούτων ἀφεὰς, ἅπαν ἄνθρωπον ἐμίμνησκε, κ᾽ τὰς ἐν τῇ πόλει ταραχὰς διηγεῖτο, κ᾽ τὸν ἀθυμοῦντα αὐτῶν, κ᾽ τὰ θέατρα, κ᾽ τὸν ἱππόδρομον, κ᾽ τὰς τῶν ἰδιωτῶν ἀκόνας, κ᾽ τὰ τῶν ἵππων ὀνόματα, κ᾽ τὰς ἐν ζοῖς συμποσίοις περὶ τούτων ἀμφιλογίας. πολλὴ γὰρ ἐστ ἀληθῶς ἡ ἱππομανία, κ᾽ πολλῶν ἤδη σπερμάτων ἐν λοιδόροις ἐπάληπται. μιᾷ δ᾽ ταῦτα, ἑτέρᾳ θρύμματ᾽ ἦν περὶ τοῦτο ἀμφὶ τὼ νεανίᾶ τε κ᾽ ἀμβώνας καλιεύμενον, προσθὰς ὅτι μία φωνὴ οἱ ῥωμαίων πᾶσιν ἀληθῶς παρ᾽ ὅλον τὸν βίον προίσχεται, τὼ ἐν τοῖς ἀμβώνασι λίγων, ἵνα μὴ ἀφανώσωσι τὰς σφετέρας ἀληθείας. ἃ δὴ κ᾽ μεταξὺ λίγοντος ἐκεῖνος προύχθη, ὅτι

veros sermones veramq; dolo firmam audiuit, irreuocabili cursu ad ea fugiens inde, ad ipsum peruenit, videbaturq; multò quàm antea quietiore animo esse. Iam verò digrediens ab istis, aliorum rursus hominum mentionem faciebat, persequendo verbis & eos qui in vrbe fiunt tumultus, & quo pacto alij ab aliis impelluntur. Præterea & theatra, & circum, & equestres statuas, & eorum ipsorum nomina, deq; ijs ipsis in angiportis colloquia. Multa enim rerum equorum passim ibi insania est. Iam & multos eorum qui pro studiosis ac grauibus habentur, reprehendebat. Post hæc autem quasi alteram fabulæ partem attingebat, notando ea quæ circa funera mortuorum & testamenta agitantur: hoc addens, quòd vnam hanc vocem Romanorum pueri per omnem ætatem veram emittant, eam intelligens quæ in testamentis vsurpatur, qua petunt ne à sua veritate depellantur. Illa verò etiã interea cùm ab eo dicerentur, risu prosequi coactus sum, quòd

ὅτι τῇ συγκατορύξαι ἑαυτοῖς ἀξιῶσι τὰς ἁμαξίας, καὶ πλὴν ἀναλήψιμα ἔγραφον ὁμολογοῦσιν, οἱ μὲν ἰδιῶται ἑαυτοῖς ἐπιθυμοῦντες συγκαταφιλονεικεῖσθαι τῶν παρὰ τὸν βίον τιμίων, οἱ δὲ καὶ παραμύθιόν τινα οἰκεῖται τοῖς τάφοις, ἵνιοι δὲ καὶ σῴζειν τὰς σήλας ἄνθρωπον, δύσας ἔτι καὶ παρὰ πλὴν τιμωμένοις ἀμυνόμενοι. ἀκάθαρτον ἂν ἀξιοῖ τι πάσχειν τὸ τοιοῦτον παρὰ τὸν βίον, ἃ τοιοῦτα περὶ τῶν μετὰ τὸν βίον ἐπισκήπτει. τίνες γὰρ ἂν τὰς τὸ πολυτελὲς ὄψον ἀνεμένους, καὶ τὸν οἶνον ἐν τοῖς συμποσίοις μετὰ ῥόδων τε καὶ ἀρωμάτων ἐκχεούσας, τὰς μέσου χειμῶνος ἐπιπλαμένους ῥόδων, μὴ τὸ σπάνιον αὐτῶν, μὴ τὸ παράκαιρον ἀγαπῶντας, τὸ δὲ ἐν καιρῷ, μὴ κατὰ φύσιν, ἐν ἅπασι ἀπηρημένοις. τίνες ἂν τὰς καὶ τὰ μύρα πίνοντας, ὃ μὴ μάλιστα ἀπόνυχα αὐτῶν, ὅτι μηδὲ χρῆσθαι ἴσασι τῇ ἐπιθυμίᾳ, ἀπὰ

quòd & secũ sepeliri ignorantiã suã velle eos aiebat, & stultitiã suã apertè scripto etiã testari, dum alij vestes, quib. in vita pretiosiorib. vsi sunt, κ cõburere eodem rogo secũ mandant: alij autè & seruos certos ad sepulchra adstare, rursum alij cippos siue columnas quoq; coronari sertis præcipiunt, stolidi videlicet etiã in ipsa morte manentes. Coniecturã igitur inde fieri volebãt, inquit, L quid in vita ab illis actum sit, quãdo talia de ijs quæ post mortem secutura sint, testamentis mandant. Hos enim illos esse, qui pretiosa ac chara obsonia emere solent, vinumq; in conuiuijs cum plausu & odoribus effundunt: qui media etiam hyeme opplẽtur rosis, raritatemq; illarum & intempestiuum amant: illud autem quod suo tempore & secundum naturam fit, pro vili & abiecto fastidiunt. Hos illos esse, qui & vnguenta bibunt: quo nomine vel maximè eos carpebat, quòd ne vti quidem cupiditatibus scirent, sed

ἀπὸ ἀδῆ ταῦτα παρανομῶ
σι, μὴ τοὺς ὄρχους συγχέωσι, πάν-
θ' ὑφ' ἡδονῆς παραδόντες αὑτ-
τὰς ψυχὰς παλαμᾶσθαι, καὶ τοῦτο ἤ τὸ
ἐν τοῖς τραγῳδίαις τε καὶ κω-
μῳδίαις λεγόμενον, ἤδη καὶ πα-
ρὰ θύραις ἀσθιαζόμενοι, ὁλο-
κλισμὸν ὄν, ἐκάλει τὸ ἐπιτοπᾶν
ἄλλων· ἀφ' ἧς δὴ καὶ αὐτὸς ἐνόμιζε
λαμπάνα ἐλεγχος, ἀτεχνῶς δὲ
μάμης τὸν λόγον μιμησάμε-
νος· ὡς γὰρ ἐκεῖνος μίμφιζε δὲ
ταύρου ἢ δημιουργὸν θεὸν, ὃ
προθέντα τοῖς ὀφθαλμοῖς τὰ ἐρ-
γαλεῖα, ὅτῳ δὴ καὶ αὐτὸς ἐτιθᾶ
τοῦτο σφανερμένον, ὅτι μὴ ἴσασι
δὲ σφᾶς ἢ τόπου ἀγαθοί, ἔφη, τὴν νόθην τοῦτον ἔνθα μὴ δεῖ
δόναν χαίρουσιν, ἐπὶ τῇ ῥινὶ μά-
λιστα ἡδέως αὐτοὺς εἰσιόντα, παρ'
αὐτοῖς ὡς οἷόν τε τάχιστα ἀνα-
πνεῦσαι, ἵν' ὡς πᾶσιν ἀνθρώποις
ἥδιστος. καὶ μὲν δὴ καὶ ἐκείνους
ἀνιγέλα, τοὺς θαυμάσιόν τινα
τρόπον σπεύδοντας περὶ τὰ δεῖπνα
ποικιλίαις καὶ πεμμάτων πειρᾶσθαι.

sed & in hisce peccarent, fi-
nes eas confunderet vn-
dig permittentes voluptati-
bus animũ proterendũ et cõ-
culcandum: & hoc quod in
Tragœdijs atq; Comœdijs
dicitur, M Iam et præter cã
ſam incitati. N Solœciſmũ
igitur vocabat hoc genus
voluptatũ. Cæterũ ex eadẽ
ſententia etiam illa dicebat,
prorſus O Momi illius ver-
ba imitatus. Vt enim ille re-
prehendebat P tauri artifi-
cem deũ, qui nõ præpoſuiſſet
oculis cornua: ita ſcilicet &
ipſe accuſabat eos qui co-
ronas geſtabant, quòd locũ
vbi eas adhibere deberent,
neſciret. Nam ſi afflatu atq;
odore, inquit, violarũ roſa-
rumq; delectãtur, ſub naſum
eos potiſsimùm coronari o-
portebat, iuxta ipſam quàm
proximè fieri poteſt reſpira-
tionem, vt quàm plurimum
inde voluptatis attraherent.
Eodem modo & illos ri-
debat, qui miram quandam diligentiam in apparandis cœ-
nis adhibent, dum liquamentorum varietatem & bellario-
rum curioſam atque immodicam compoſitionem ſectantur.

Nam

καὶ γὰρ αὖ καὶ τούτους ἔφασκεν ὀλιγοχρονίου τινὸς βραχέως ἡδονῆς ἕνεκα, πολλὰς πραγματείας ὑπομένειν. ὑπέφαινε γὰρ τοῖς τῶν ἄκρων δακτύλων ἀκόλουθα πάντα πονεῖσθαι τὸν πόνον, ἐφ' ὅσον ὁ μυκτὴρ ἀναβρόπαλον ὄφρα, ἔτι γὰρ πρὶν ἐμφαγεῖν ἀπολαύειν τῆς ἡσυχίας, ἔτι βρωθῆναι, ἀλλὰ καὶ τῶν πολυτελεστέρων πλησμονήν. λοιπὸν οὖν ἐν τῷ παρόντι νομίζων ἀπολύειν ἑαυτὸν τῶν πολυτελῶν βρωμάτων. ἐκεῖνα δὲ πάσχειν ἔλεγε αὐτούς, ἀπαιδαγωγίας τὰς ἀληθεστέρας ἡδονὰς ἀγνοοῦντας, ἃς ἐπασῶν φιλοσοφία χορηγὸς δὴ τοῖς πονεῖν πεφορμημένοις. περὶ δὲ τῶν ἐν τοῖς βαλανείοις θρωμένων, πολλὰ μὲν διῆλθε τὸ πλῆθος τῶν ἑπομένων, τὰς ὕβρεις, τὸ ἐπιπαμένους τοῖς οἰκέταις, καὶ μικρὰ δεῖν ἐκφερομένους. ἐν δὲ τούτῳ

Nam rursum & hos dicebat breuis ac modico tempore duraturæ voluptatis amore multa negocia sustinere. Indicabat autē, quatuor illos digitorū causa totū hūc suscipere laborē solere. Tot enim digitorū mensuram æquat vel longissimū hominis guttur. Nā nec antea quam eorū quæ tā charo emuntur, quicquā ederint, vllā voluptatē eos capere: nec rursum posteaquā illa deuorata atq; absumpta sunt, suauiorē cæteris illā quæ sit ex tam pretiosis & charis istis, repletionē reddi. Restare igitur, vt illā quæ velut in trāscursu percipitur, voluptatem, tam grādi pecunia mercentur. Cōsentanea aūt ipsis dicebat accidere ob inertiam atq; imperitiam istam, quòd veriores illas voluptates ignorarent, quas omnes Philosophia suppeditat, et quasi subministrat ijs qui laborare volunt. Cæterùm de ijs quæ in balneis aguntur, multa sanè commemorabat, & de multitudine prosequentium, & de contumelijs, & de ijs qui seruis impositi gestarentur, ac tantum non efferrentur. Vnum autem

τι καὶ μάλιστα μισθὸν ἰόντι, πολὺ δ' ἐν τῇ πόλει ἧττον, καὶ οἷς βαλανεύοις ἐπιχαριέστερον. κωδύνας γάρ τινας τοιούτῳ δεῖ βοᾶν καὶ παραγγέλλειν κατορθοῦσθαι οἷν ποδοῖν, ἢν ὑψηλόν τι ἢ λοιπὸν μέτωσιν ἐπιβαίνειν, καὶ ἐπομιμνήσκειν αὐτὸς τὸ λανθάνον, ὅτι βαδίζουσι. δεινὸν ἦν ἐποιεῖτο, εἰ τόμαζος ἢ ἀπορίᾳ δέοντα μὴ δίοντα, μηδὲ χρῶν, μηδὲ τῶν ἀκόντων, ὀφθαλμῶν ὑγιαίνοντων ἀπορίαν δίοντα προσφερόμενον, καὶ ἀνέχοντα, φανὰς ἀκόντων δοὺς χάριν ἀνθρώποις πεπόνας καὶ πεπηρωμένοις. ταῦτα γὰρ αὐτὰ πάσχουσιν ἐν τοῖς ἀγορᾶς ἡμέρας μίσης καὶ οἱ τὰς πόλεις ἐπιτετραμμένοι. ταῦτά τι καὶ ποιὰ ἕτερα διαῦτα δίκαιον, διατίπαυε λόγον. ἐγὼ δὲ τίνας μὲν ἤκουον αὐτῶν τυθπὸς, μὲν σιαπὰ σι προβυμιῷ. ἐπαδὲ δ' ἐπαύσατο, δὲ τὸ Φαιάκων πάθος

maximè ac præter cætera omnia disse verbũ visus est, frequẽs aũt in ciuitate hoc est, & in balneis propemodũ familiare ac patrium. Prætereuntes enim quosdã ex seruis clamare oportet & admonere vt pedib. prospiciãt, si quid extãtius paulò, aut cauũ sumbitari sint, atq; ita cõmonefacere eos (id quod absurdissimũ est) quo scilicet meminerint ire sese. Graue igit atq; intolerandum putabat esse, si, cùm ederẽt, alieno ore nõ indigerẽt, aut manibꝰ neq; cum audirẽt, aliorũ auribus vterẽtur: oculis aũt aliorũ, valẽtes ac sani, ad prospiciendũ opus haberent, ac sustinerẽt voces audire, quæ miseris hominibus & excæcatis cõuenirent. Hæc enim ipsa accidere illis in foro, et medio die: & hoc, ciuitatem atq; rempub. ipsis volut humeris suis sustinentibus. Hæc atq; huiusmodi multa alia verbis persecutus, dic ẽdẽ finem fecit. Q. Ego verò hucusq; cum admiratione ac veluti stupefactus auscultabam illum, metuens ne cõticesceret. V bi verò hic loqui desijt, illud nimirũ quod Phæacibus olim accidit,

πάθος ἐπιπόθ᾽ ἡμῖν. πολλὰ γὰρ δὴ ἀφόρμας εἰς αὐτὴ ἀπέβλεπον λύκην ἀημενόν, ἔτα ποθὴ σὺγχύσει τῇ ἐλίγγῳ καταλημμένόν, ἔτε ἢ ἰδεῖν τι λαμπρὸν ἐώμην, ἔτε τὸ φθέγξασθαι βαλόμενος ἐξεπίπτον τι τῇ ἀνακοπόμενον, τῇ ἔτι φωνὴ ἐξέλιπε, τῇ ἡ γλῶττα διημάρταν τῇ τέλος, ἐλάκρυον ἀφρόν τε ἐκ γὰρ ἐξεπονῶς, ὅλ᾽ ὡς ἔτυχεν, ἡμῶν ὁ λόγος ἐλαβάκευε. βαθεῖα γὰρ ἡ λαίμαξ ἡ πλησὶ ἐγγύς τῇ μάλα ἐνδυχωρεῖ ἐνυγχεῖς ὁ λόγος, αὐτῷ, ἐ οἷόν τι ἔπαθεν, διέκοψε τὴν ψυχήν, ἐ γάρ τι ἂν ἐλαφρὸν ἤδη φιλοσόφων προσάψασθαι λόγων, ὅλη περὶ τούτων ἐπέλυφα. δοκεῖ μοι ἀνδρὸς ἐνφυοῦς ψυχὴ, μάλα σκοπῷ τινι ἁπαλῷ προσοικείωσα. ἐξότου γὰρ, πολλοὶ μὲν ἀνὰ τὸν βίον τῇ μισοῦσι τὰς φαρέτρας ποικίλων τῇ παντοδαπῶν λόγων, ἐμὲν πάντως ἐνδυχα τοξεύσειν. ἀπ᾽ οἱ μὲν αὐτῶν σφόδρα τὰς νευρὰς ἐπὶ τάνυντες, ἐνίοτε δὲ cidit, ego quoq; passus sum. Lõgo enim tẽpore ad ipsum aspiciẽs, quasi delinitus atq; permulsus, deinde multa cõfusione atq; vertigine correptꝰ, partim sudore manabã: partim loq volẽs, destituebar viribus, ac retrò inhibebar: ipsaq; vox deficiebat me, neque lingua iã amplio officio seruiebat suo: postremò præ dubio atq; inopia agendi lacrymabar. Neq; enim summã dũtaxat cutẽ perstrinxerat, aut fortuito aliquo leuiq; ictu oratio illa tetigerat me, sed altius, et omnino ad viuũ vsq; plaga hæc peruenerat: ac certò admodum scitéq; librato iactu emissa oratio, ipsum, si ita dicendũ est, animũ intercidit. Si enim decet nõnihil & me iam philosophicos attingere sermones, ita equidẽ de hisce existimo. Videtur mihi animus hominis solertis & ingenioſi admodũ similis esse scopo alicui tenero ac molli. Sagittarij aũt in hac vita multi, qui plenas quidẽ pharetras varijs atq; omnis generis orationibus habẽt: cæterũ nõ omnes certò iaculãtur, ac destinata ferjunt, sed alij ipsorum neruo nimiùm intento,

ὠθούντερον ἢ δέον] ἁφιᾶσι. μὴ ἄπονται μὴ οὖσι ἐν ὁδῷ, τὰ δὲ βέλη αὐτῶν ὁ μὲν ἐν τῷ σκοπῷ, ἀπ' ἐνίων δὲ σφοδρότερος διεληλύθει, μὴ παροδεύσαντα διεκλῶσαι μόνον τὸ πρόσκλιτον τὴν ψυχὴν ἀπέλιπεν. ἄπειροι δέ, πάλιν τοῖς ἀπείροις. ἐνίοτε δὲ ἀρθρώσεως τινὸς ἢ αὐχένος ἁψικεῖται τὰ βέλη αὐτοῖς ἄκρα πρὸς τὸ σκοπόν, ἀπ' ἐκλυθέντα καὶ ἀπίτηδες πολλάκις ἐν μέσῃ τῇ ὁδῷ. ἢν δέ ποτε μὴ ἀφίκηται, ἄκρον μὲν ἐπιλείπουσι ἄπιτα, βαθεῖαν δὲ οὐκ ἐργάζεται πληγήν· ὁ γὰρ ἐπ' ἰσχυρᾶς ἐμβολῆς ἀπεσείσατο. ὅστις δ' ἀγαθὸς τοξότης, καὶ τέτρωται ὅμοιος, πρῶτον μὲν ἀκριβῶς ὄψεται τὸν σκοπόν, εἶτα μὴ σφόδρα μαλακὸς, εἶτα μὴ ῥᾴδιος. γίνονται γὰρ δὴ καὶ ἄπρακτοι σκοποί. ἐπειδὰν δὲ ταῦτα ἴδῃ, τηνικαῦτα χρίσας τὸ βέλος, ὅτι ἐῷ,

vehementiori impetu quàm satis est, telũ emittũt: & apprehendunt quidẽ etiam istũ viam, sagittæ aũt ipsorũ in scopo nõ manẽt, sed præ vehemẽtia ictus penetrantes ac transuolãtes, pertusum modò atq; hiantẽ vulnere animum relinquere solẽt. Rursum alijs diuerso huic pacto euenit. Nam præ imbecillitate virium, & quòd laxiore neruo iaculantur, sagittæ ipsis ad scopũ vsq; nõ perueniunt: sed soluto impetu, sæpenumerò in medio cursu deficiũt ac decidũt. Quòd si verò interdũ etiam scopum contingunt, summum illum quidem & in superficie tantum perstringunt, altiorem autem plagam nequaquam infligunt. neque enim valido impulsu atque impetu emissæ fuerunt. At qui bonus iaculator est, atque huic

nostro similis, principiò quidem diligenter circumspiciet scopum, ne nimis mollis, nẽve nimis solidus, & transmittendo telo durior sit. Sunt enim & scopi quidam, quũ omnino ne vulnerari quidem possunt. Vbi autem hæc omnia perspecta habet, tum demùm tincta atq; infecta sagitta, non

veneno,

τῶ, καθάπερ τὰ Σκυθῶν, χρίονται, ὅτι ὀπῷ, καθάπερ τὰ Κρήτων, ἀλλ' ἡρέμα λυπητικῷ τε καὶ γλυκεῖ φαρμάκῳ τῶ χρῖσαι, ἀτιχνῶς ἐπεξιόν. τὸ δ' ἰωχθὲν μάλα τοῦτόνους, καὶ ἐγκόψαν ἄχρι τοῦ διαθεῖν, μὴ ναῖον, καὶ κολὺ τοῦ φαρμάκου ἀφίησιν, ὃ δὴ σκιδνάμενον, ὅλον ἐν ἐόντα τὸν ψυχὴν περιέρχεται. τότε δὲ καὶ ἥδονται, καὶ λαμπύουσι μετ' αὐτοῦ ἀκούοντες, ὅπερ καὶ αὐτὸς ἔπασχον, ἰσυχῇ ἄρα τῶ φαρμάκῳ τὸν ψυχὴν περιέρχεται. ἐπεὶ δ' οὕτω μοι πᾶς αὐτὸν τὸ ἔπος ἐκεῖνο λέγειν, βάρβαρος, ἄπειρ τι φῶς ἀνέσχεν γένεσθαι. ὥσπερ γὰρ οἱ τῶ Φρυγίῳ αὐλῶ ἀκούοντες, ἐπάντες μαίνονται, ἀλλ' ὁπόσοι αὐτῶ ῥᾳδίως λαμβάνονται, οὗτοι δὲ μόλις τὸ μὲν ἐπομιμνήσκονται ἅπαξ, ὅτω δὴ καὶ φιλοσόφων ἀκούοντες, ὁ πάντες ἄνθρωποι καὶ παυμαίνα ἀπίασιν,

veneno, quemadmodũ Scytharũ sagittæ tinguntur: neque resina, perinde vt Curetum: sed sensim mordicante pariter, & dulci pharmaco inuncta, verè iaculari solet. Illud autem quod iaculũ est, bene adeò & pro modo suo satis fortiter impulsum, eoq; penetrans, vt iam transiturũ esse videatur, citrà tamẽ desistat, & manet pariter, & multum medicamenti illius de se emittit: quod videlicet dispersum, totum circumquaq; animum ambit & cõplectitur. atq; hoc illud est, quo & oblectantur, & cur lachrymas inter audiendum emittunt. Quod & mihi accidit, paulatim ac tacitè medicamento illo animum mihi obeunte. Succurrebat igitur mihi Homericum illud ad ipsum dicere: Sic iace, si qua viris per te noua lux oriatur. Quemadmodum enim qui Phrygiam tibiam audiunt, non omnes insaniunt, sed quotquot ipsorum à Rhea corripiuntur, atq; id audito carmine, priorum affectus ac perturbationis reminiscuntur: ita & qui philosophos audiunt, non omnes attoniti ac saucij abeunt: sed

ειμι, ἀπ' οἷς ἐπλῶ τι ἐν τῇ φύσει φιλοσοφίας συγγενίς. ὡς σε μνὰ, νὴ θαυμάσια, νὴ θεάγε, ὦ ἑταῖρε, διελήλυθας, ἐλευθέρως ἵ μι ποιᾷς, ὡς ἀληθῶς, ἀμβροσίας, ἣν σὺ τῶ λιχορθομένου. ὅσον νὴ μεταξὺ σὺ λέγοντος, ἔπασχόν τι ἐν τῇ ψυχῇ, νὴ σαυ@μήν ἄχθομαι. νὴ ἵνα δὴ διατὰ σὲ ἔπω, τέτρωμαι. νὴ μὰ θαυμάσιος. οἶσθα γὰρ ὅτι κὴ οἱ πρὸς τῶν λυσσώντων ληφθέντος, ὑπ αὐτοὶ μόνοι λυσσῶσιν, ἀπὰ ἔστιν τινας ἐτέρους νὴ αὐτοὶ ἐν τῇ μανίᾳ τὸ αὐτὸ τοῦτο δρᾶσαι κὴ αὐτοὶ ἵνα φρονῶσι γίγνονται. συμπιτασχάνει γάρ τι ἡ πάθος ἅμα ὦν λύσσματι, κὴ πολυγονῶται ὑπὸ σου@, κὴ ποιὰ γίγνεται τῆς μανίας δημιουργία. ἀκοιῶ κὴ αὐτός μοι ἐρᾷν ὁμολογῆς; πάνυ μὲν οὖν κὴ πρὸς φίλτρον λέγομαι γέ σε λοιπόν τι ἔτι πλὴν θεραπείαν ἐπινοῆσαι.

illi solū, quibus quasi fomes aliqs philosophiæ cognata iam antea natura insitus atq innata fuit. LV. Quā grauia & admiratione digna, atq adeò diuina, ô amice, verbis cōmemorāsti? Multaq reuera ambrosia & loto saturatus, me nō aduertente fuisti. Quare & interim dum ista dicis, nescio quid animo meo accidit: et nūc desinente atq tacente te, mœrore afficior. ac vt tuo videlicet exēplo dī cā quoq, sauciusum. Neq verò mireris. nosti enim & et illi qui à canibus rabiosis mordentur, non ipsi solū rabie corripiuntur, sed & si quos alios ipsi in ea insania eodem illo modo afficiunt ac lædunt, etiam illos mente deijci, atq in furorem verti solere. Nam simul cum morsu etiam affectionis istius quiddā in alium transfertur, ac morbus ille fœcunditate quadam subinde alios atque alios de se procreat, fitq insaniæ istius omnino multiplex successio. PHIL. Itaq etiam ipse nobis iam amare confiteris? LVC. Prorsus igitur: teq iam etiam oro, vt communem aliquam medicinam nobis excogites atque inuenias.

PHI. Ego

τὸ τῇ ἄρα Τηλέφῳ ἀνάγκη ποιῆσαι. ποῖον αὖ λέγεις; τὸν πρόσαντα ἰόντας, ἵππους παραλαβεῖν.

PHI. Ergo Telephi illud necesse erit facere. LV. Quodnã illud dicis? PHI. Vt ad eum à quo vulnerati sumus, redeamus, & ab illo medicinam petamus.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

NIgrinum Platonicum philosophum veluti specimẽ & exemplar proponit ijs; qui à vulgari strepitu, diuinarum & humanarum rerũ contemplationi omnes suos conatus destinārūt. Taxat deinde suorũ temporũ mores: Romanorum fastum, insolentiam & luxum subinde, non minus graphicè quàm elegãter describēs.

a VT verò grauis.] *Occasio dialogi, ab incessu & moribus philosophi.* *b* Ter beatus.] τρισόλβιε. *c* Profectus in vrbem.] *Narratio, continens occasionem encomij.* *d* Quibus omnibus.] *Exordium à commendatione ipsius Nigrini, & à suauitate & vi orationis illius.* *e* Aedonas.] *hoc est, philomelas.* *f* Philosophiam laudaret.] *Improbitas nihil habet commune cum philosophia, multo minus improbi. Sic Plato in epistola ad Aristodorum:* τὸ γὰρ βέβαιον καὶ πρᾶον καὶ ὑγιὲς, τοῦτο ἐγὼ φημι εἶναι τῷ ἀληθινῷ φιλοσοφίαν. *Id est: Nam quod firmum est, ac fide dignum, adhaec minimè corruptum, hoc ego aio veram esse philosophiam.* *g* Videtur enim.] *Amplificatio à simili.* *h* Confide.] *Exordium à commendatione orationis, & eius effectu, quantum ad materiam sine subiectum attinet.* *i* Festinantem hortaris.] *Metaphora est, ducta ab his qui cursu certant, quibus acclamatio solet addere velocitatem. Sumpta ex illo Homeri Iliad. θ:*

Ἀτρεΐδη κύδιστε, τί μὲ σπεύδοντα καὶ αὐτὸν, ὀτρύνεις. *Id est:* Quid me sponte mea properantem maxime Atrida Extimulas? *Eódem alludit Odyss. α:*

ὡς ἐπὶ δὴ ῥέπτω πάρος μεμαῶτα ἀέθλου. *Id est:* Iamdudum promptam, ac cupientem, his Palladа

dictis Excitat. *Itaq; currentē incitamus, cùm ad id vocamur atq̄ē. ad quod suapte cupiditate fertur, ac propendet.* k Aculeum quendam.] *De Pericle hic versus ex Eupoli citatur:*

ἡμῶν δ' ὦ τῶν ῥητόρων τὸ κοινὸν ἐγκεντρίλιπε
πῦρ ἀκρόωμμοις. l Vereor ne interim.] *Exordium ab excusatione suæ, referentis scilicet, personæ.* m Histrionibus.] *Histriones artifices, seu ludiones, qui personati in scenis fabulas agunt. sic dicti à nomine Histr. quod Thusco verbo ludionem significat, authoribus Livio sub principium lib. 7. Dec. 1. & Valerio. Plutarch. probl. 106. rem secus narrat. Scribit enim multos olim & bonos histriones ex Hetruria Romam venisse, & in his Histrum cæterorum fuisse excellentissimum, quo omnes deinde scenici, histriones appellati sunt.* n At verò cesso.] *Propositio.* o Athenis.] *Athenarū encomium, & eorum qui ibi philosophantur.* p. Commorantur.] *Athenæ Attica urbs, quæ bellicis rebus & bonis artibus quōdam omnium fuit celeberrima. Tu lege Strabonem lib. 8. & 9. Herod. lib. 1. 2. & 8. Plin. lib. 4. cap. 7. & lib. 35. cap. 14. Volaterranum lib. 38. cap. 8. Paralip. Lucianum nostrum in encomio Demosthenis, in principio. Archelaus primùm illam occupauit, grauiq; seruitio pressit. L. Sylla circumsessam magno labore expugnauit, & in antiquam libertatem restituit. Postremò tamen, quum Galli rebus exciderent Constantinopolitanis, Athenas diu obtinuerūt cum Peloponneso: quorum imperium, dum in regnum transferretur Neapolitanum, ad manus Acciaiolorum Florentinorum sub Io regina peruenit. Denique ad Turcas. Hodie verò Barbari corrupto vocabulo* Sethinæ *vocant.* q Sed si quis etiam venirēt ad illos.] *A temperātia & honestate vitæ, & à doctrinæ effectu.* r Et purpuratis.] *Doctrinæ confirmatio ab exemplo.* s Ei illorum hominum.] *Collatio, & intemperantiæ reprehensio, maximè urbis Romæ, vt philosophos minimè conueniat:* t Cur autem infelix.] *Verba Tiresiæ sunt ad Vlyssem, ex Odyss. 12.*

u Quemadmodum Iupiter Hectorem.] *Alluſit ad prouerbium* ἔξω βελῶν, μήκετι ἐφ' ἕλκει ἕλκε᾽ ὄφρ' ἅπτω. i.

Extra

Extra tela, vti nequis vulnus forsitan addat

Ad vulnus. *Hoc prouerbio vsus est Lucianus in Dial. Nept. & Cyclopis, Veneris & Cupidinis. Rursum in vot. Sed in Bacho alio huic contrario.* x Ac meipsum.] *Amplificatio cœptæ descriptionis, per distributionem.* y Licet autem philosophiam mirari.] *Consolatio, & effectus philosophiæ.* z Ridiculi sint] *Quæ ridicula ac stulta.* A Inhumanitatem.] *adulatorum, & sectantium cœnas.* B Ego verò.] *Amplificatio adulatorum dementiæ, ab effectu & consequentia.* C Quòd si verò ex.] *Commemoratio ex contrario.* D At verò eos.] *Alia amplificatio, à personarum qualitate siue conditione.* E Quòd vel maximé.] *Descriptio simulatorũ philosophorum.* F An non inebriantur.] *Ab intemperantia.* G Qui pacta mercede philosophãtur.] *Ab auaritia.* H Quoniam & ipse reuera.] *Redit ad Nigrinum, quẽ vt veri philosophi exemplũ proponit. Et vt antè illius orationem, ita hic doctrinam & vitam eius commendat.*

I Monebat autem eos qui cum.] *Doctrina de bene agendo.* K Comburere eodem rogo secum.] *De funebribus ceremonijs, & earum irrisione, plura reperies in Luctu, & in Charonte cõtemplantium. Has funebres expiationes submouit Lycurgus, nec concessit, vt quicquã vnà cũ cadauere sepeliretur. Nam alia nationes, si quid fuisset viuo charissimum, id mortuo addebant in sepulchro: damnosa simul ac ridicula superstitione, quasi mortui sentiant aliquid. Sed in puniceo amictu, & oleæ foliis ex æquo positos omnes sepeliri iussit.* L Quid in vita ab illis actum sit.] *Exitus respondere principijs.*

M Iam & præter casam incitati.] *Lucianus Erasmo respexisse visus est, ad hoc adagium Demiphonis Terentiani in Phormione, Ita fugias ne præter casam, quo quidẽ admonemur, ne sic aliquod vitiũ fugiamus, vt in aliud maius incauti diuoluamur.* N Solœcismũ vocabat hoc genus voluptatũ.] *Solœcismus per translationẽ latè accipitur, vt quicquid perperam fit, nec rectè nec ordine peragitur, dicitur solœcismus. De hoc affatim apud eundem Lucian. de Saltatione scripsimus.*

O Momi illius.] *Aristoteles de Partibus animaliũ libro tertio, meminit Momi, qui naturã incusarit, quòd bobus cornua*

in capite, ac non in armis potius addiderit: videlicet, quo vehementius possint ferire. Ad quod allusisse videtur idem Lucianus, qui in secundo Verarii narrationum libro scribit, se vidisse boues quosdã, quibus cornua ineſſent nõ in fronte, quemadmodũ reliquis, sed sub oculis. Idq; ita visum esse Momo. P Tauri artificem deum.] *Neptunum. Fabula notissima est ex eiusdẽ Luciani Hermotimo de Sectis, quã compendio recensẽt. Is enim Momi dentem in tauro effigiendo non vitauit.* Q Ego verò hucusq;] *Conclusio, qua, vt à principio, rursum cõmendat orationem à re & effectu.* R Ac certò admodũ, sciteque.] *Amplificatio effectus à simili & effectione.* S Rhea corripiuntur] *Matris deum sacerdotes haud obscurè innuit, qui audito Phrygio tibicine statim in furorẽ aguntur: id quod aliis istiusmodi hominibus vsu nõ venit. Seneca epist. 109. Quidã ad magnificas voces excitantur, & transeunt in affectum dicentium, alacres vultu & animo: nec aliter concinantur, quàm Phrygij solent tibicinis sono semiuiri, & ex imperio furentes. Per semiuiros, Gallos, matris deum sacerdotes, intelligis.*

ΑΙΚΗ ΦΩΝΗ. *IVDICIVM VOcalium.*

Martino Bolero interprete.

ARGVMENTVM.

Est autẽ lusus valde festiuus atq; elegãs, ad exemplũ iudicialis actionis cõpositus. Quæritur enim περὶ βίας, de vi et iniuria ἀδικίου, & ab eo pluribꝰ dictionibꝰ spoliet, et quasi de sua possessione deijciat. Exordio beneuolẽtiã captat simulatione modestiæ, & excusando necessitatẽ suã. Deinde per translationẽ ad ἦθος venit, nullam literarũ suo loco & ordine mouendã esse. Hinc iudicibꝰ admonitis, vt pro officio suo agãt, & cæterarũ ordinẽ atq; dignitatem cuiusq; cõseruent: narratiunculã subiungit, q̃ confirmationẽ causæ continet. Hanc postea lõga primùm enumeratione aliorum damnorum eidem sibi illatorũ amplificat: deinde etiã collatione modestiæ suę, & illius petulãtiæ tum erga se, tum erga cęteros etiã homines, q̃ idẽ etiam hominibus inuisum ac detestabile fieri docet.

IMPE-

ΕΠΙ ΑΡΧΟΝΤΟΣ Ἀριστάρχου Φαληρέως, Πυανεψιῶνος ὀγδόῃ ἱσταμένου, χρεὼν ἦν τὸ ψήφισμα εἰς τὸν τοῦ, ἐπὶ τῶν ἑπτὰ φωνηέντων, βίας ὑπαρχόντων, καὶ ἁρπαγῆς, ἀφῃρῆσθαι λέγων πάντων τῶν ἐν τῇ λήξει τοῦ ἐνφερομένων.

a IMPERANTE Aristarcho Phalereo, septima Octobris, actionē instituit σῖγμα b aduersus τοῦ, constitutis c iudicib⁹ septē vocalibus, de vi & d rapina, e spoliari se dicens omnibus illis vocibus quæ duplici τοῦ proferri solent.

ΜΕχρι μέν, ὦ φωνήεντα λιπαταὶ, ὀλίγα ἀλιτήμαθ' ὑπὸ τούτου τοῦ, καὶ ἀχθομένοις τοῖς ἐμοῖς, καὶ κατάρονῆ & ἔνθα μὲ δεῖ, ἐβαρίετ' ἔφερον τὸν βλάβον, καὶ παρύπνον ἔνια ἢ λεγόμενον ὑπὸ τῆ μετριότητος, ἣν ἔσχον φυλάττουσα πρός τε ὑμᾶς, καὶ τὰς ἄλλας συλλαβάς. ἐπεὶ δ' εἰς ζαθέτον ἦλθ' ὠμότητα, καὶ ἀνοίας, ὥστ' ἐφ' οἷς εὐχαριστῶ & φιλάνθρωπον, ἐᾶν ἀγαπῶν, ἔδειν καὶ πλέον κεκινδύνευται, ἀναγκαίως αὐτὸ νῦν ἐθέλω νῦν παρὰ τοῖς δικαστηρίοις ἀλέγειν ὑμῖν. διὸ & ἐ μικρόν μοι ἐπὶ τῆς ἀφελείας ἐπέρχεται τῶν ἐμαυτοῦ.

HActenus f quidem, ô iudices Vocales, nō admodū graui iniuria affecto ab hoc τοῦ, quòd meis rebus abutebatur, & inde auferebat vnde minimè cōueniebat, quod quidē dānū nō grauiter tuli: nōnulla etiā quæ dicebātur, audiuisse me dissimulabam, propter modestiam, quā vos ipsi nostis me seruare cùm erga vos, tum erga alias syllabas. Postquā verò ad tantā auaritiam & amentiam peruenit, vt non modò non sit cōtentū ijs quæ ego sæpe dissimulaui, verum iam maiorem vim inferat, ipsa me necessitas cogit vt accusem ipsum apud vos, qui vtrumq; nostrūm nouistis. & Non autem exiguus metus propter istam miseriam me inuasit.

Nam

οὐδὲ γὰρ πεπραγμένοις ἀεί τι μᾶλλον προσθεῖμεν, ἄρδην με τῆς οἰκείας ἀφαιρήσεσθε χάριτος, ὡς ὀλίγου δεῖν ἀσυχίαν ἀγαγόντα, μηδὲ ἐν γράμμασιν ἀσθμαίνειν, ἐμοῦ δὲ καὶ τὸ φόβου. Δίκαιον οὖν ὑμᾶς, εἰ δικάζητε νῦν, ἀλλὰ καὶ τὰ λοιπὰ γράμματα ἤδη παρὰ ταῦτα φυλακτέον. ἐγὼ μὲν γὰρ ἐξεστὶ τοῖς βουλομένοις ἀεὶ καθ' αὑτὰ τάξεως εἰς ἀπορίαν βιάζεσθαι, ἢ τοῦτο ἐπιτρέψετε ὑμᾶς, ἅμα χωρὶς ἐμοῦ καθόλου τι γράφεσθαι, οὐκ ὀρῶ τίνα τρόπον ἃ συντάξας τὰ νόμιμα, ἐφ' οἷς ἐτάχθη τὰ κατ' ἀρχὰς, ἴδοιμι. ἀλλ' οὔτε ὑμᾶς οἶμαι τοσοῦτον ἀμελείας τι καὶ παροράσεως ἕξειν, ὥστε ἐπιτρέψαι τινὰ μὴ δίκαια. οὔτε ἃ καθυφέσετε τὸν ἀγῶνα ὑμᾶς, ἐμοὶ παραπλήσιον ἔσται ἀδικουμένῳ. εἰ δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἀνεκόπησαν τότε αἱ τόλμαι, ἐμοὶ ἀρξαμένῳ παρανομεῖν, καὶ οὐ μὴν ἐπολείπεται μέχρι νῦν ὦ λάμβδα ὦ ῥῶ, ἀμφι-

Nam cum prioribus iniurijs maiores semper addat, prorsus me è domestica sede expellet, ita vt parū iam absit, dum ego ista dissimulo, quin ne inter literas quidem amplius numerer, & in simili quodam verser metu. h Est itaq; æquū, nō modò vos iudices, sed omnes etiam reliquas literas huius doli curā gerere. Nam si, vt libet, vnicuiq; licebit è suo ordine in alium violenter irrumpere: idq; vos, sine quibus nihil omnino scribitur, permiseritis: non video quomodo sua quiq; ordines iura, iuxta quæ à principio constituti sunt, tuebuntur. Sed non existimo vos vnquā ad tantā incuriā vel negligentiā peruenturos, vt ea feratis, quæ cum æquo & iure pugnant. Et vt vos certamen omiseritis, tamen mihi, qui iniuria affectus sum, negligendum non erit. i Atq; vtinam aliarum quoque literarum audacia ab initio statim cùm cœperunt contra leges delinquere, esse repressa. nec enim litigaret ad hunc vsq; diem λάμβδα cū ῥῶ, disceptans

δεμφισβητῆσαι περὶ τῆς διαφορᾶς, τῷ λιφαλαλγίας. ὅτι τὸ γάμμα τῷ λάπτα διηγωνίζετο, τῷ ἐς χεῖρας μικρὸν δεῖν ἦλθε ποτάκις τῷ τῷ λυαφέῳ πλὴν γναφέως. ἐπίσαυτο δὲ καὶ τῷ πρὸς τὸ λάμβδα μαχόμενον, τὸ μόγις ἀφαρέμενον αὐτοῦ, τῷ μέλισα παραπλῆσιον, τῷ τὰ ποινὰ δ' ἄρ' ἐρίμα συγχύσεως ἄρχειν παρανόμως. καὶ δὴ γε ἕκαστον μεθ' ἑαυτοῦ τυχηρὰ τάξεως. τὸ γὰρ βαῦ φέρ' εἰς ἀμηχανίαν, λύοντός δὲ τὸ δίκαιον. τῷ ὁ γεραιὸς ὑμῖν τοὺς νόμους τούτους διατυπώσας, ἢ Κάδμος ὁ νησιώτης, ἢ Παλαμήδης ὁ Ναυπλίου, τῷ Σιμωνίδῃ γ' ἴσως πεφάσθαι τιλὼ προμήθειαν ταύτην, ἢ τῇ τάξει μόνον. καθ' ἣν ἃ προσῆκεν βεβαιοῦται, διέσεσαι πρῶτον ἔστι, ἢ δεύτερον, ἀπὸ καὶ ποιότητος, ἃς ἕκαστον ὑμῶν ἔχει, καὶ δυνάμεις σωτῆρον, καὶ ὑμῖν μὲν, ὦ δικασταὶ, πλὴν μέγα δικάσασι τιμὴν, ὅτι

disceptds[k] de voce διαφορᾶς & [l] διφαλαλγίας. Nec etiã τῷ γάμμα esset cum λάπτα certamẽ: nec tam sæpe[m] ad manus propè venissent in fullonia, de dictionib. γναφέως & λυάφου disceptantes. Quin cessasset etiã hoc γάμμα cũ λάμβδα cõtendere, dã ctionẽ μόγις illi surripiens, imò suffurans. Adeoq; reliquæ itè literæ quieuissent seditiones mouere cõtra leges. [n] Est enim pulchrũ, vnamquamq; literam in eo ordine quẽ primũ sortita est, manere: transcendere verò eò quò nõ oportet, eius est qui ius et æquum soluit. Et qui primus vobis has leges finxit et formauit, siue [o] Cadmus fuerit ille insularis, siue Palamedes Nauplij filius (quanquã nõnulli hanc prudẽtiam Simonidi tribuant) non ordinem tantũ, per quem sua quibusq; literis præsidentiæ dignitas firmiter permanet, definierunt: videlicet quæ debeat esse prima, quæ secũda: sed qualitates etiã & virtutes quas habẽt singulæ nostrũm, constituerunt. [p] Et vos quidem, ô iudices, honore affecerũt præcipuo,

propterea

ὅτι ἐκεῖ αὐτὰ ἀκούσασθαι φθόγγοι σθαι, ἀμιφόνοις γὰρ τοῖς ἐφ' ἡμῖν, ἔτι πεφθάκατε ἐς τὸ ἀκουσθῆναι ἅπαντα. πασῶν γὰρ ἰσχάτην νόμιμαν ἔχομεν μοῖραν ἡμεῖς τῶν πάντων, οἷς ἔδει φωνὴν πρόσεστι. ἐκεῖ δὲ τὰ μὲν οἰῶν τὰ φανέντα φυλάττομεν τοῖς νόμοις τούτοις. τὸν δὲ τοῦ (ἐγὼ γὰρ ἔχω αὐτὸ χείρονι ὀνομάσαι ῥήματι), ἢ ᾧ καλεῖται, ὃ μὰ τὸν θεὸν, ἀμὰ ἐξ ὑμῶν δύο σωθῆναι ἀγαθοί, μὴ ἐκκαθάνοντος ὁρᾶσθαι, τό, τι ἄπορα, μὴ τὸ ν, ὃν ἂν ἀκούσθημόνον) οὐκ οἶδ' ἐτόλμησεν ἀλλικῶν μισθὸν τοῦ πάππου βιασαμένων, ὀνομάτων μὴ ῥημάτων ἀπελάσαι πατρῴων, ἐκδιῶξαι δὲ ὁμῶς σωθίσμων ἅμα καὶ προθύμως, ὡς μηκέτι φέρειν τὸν ἔκπορον πλεονεξίαν. ὅθεν οὐ καὶ ἀπό τινων ἀρξάμενον, ὥρα λέγειν. ἐπειδὴ μὲν γὰρ τοῖς Κυβέλῃ (τὸ δὲ ἐκ τοῦ πολυχρόνιον ἐκ ἀηδές, ἄπειρον, ὡς ἐπέχει λόγος, ἀθλιωτάτων) ἐπηγόμην καὶ τὸ κράτιστον ἐγώ,

propterea quòd vestro mar te potestis sonum efficere. ¶ Semiuocales verò secũdo loco dignati sunt, eo quòd sine vestro accessu exaudiri nequeũt. Ex omnibus etiã literis, quibusdã omnium postremũ locũ decreuerũt, mutis scilicet et voce carẽtibus. Hæc ita ꝙ leger ꝑ vos vocales conseruari decet: [t] Hoc verò τοῦ (neq; enim possum ipsum turpiori nomine appellare, q̃ quo nominari solet, per deos) nisi duæ quædã [s] bonæ ex vobis & aspectu decẽti, ἄλφα scilicet & ὖψιλὸν, se illi cõiunxisset, [t] ne audiret quidẽ solũ. [u] Hoc, inquã, mihi maiorẽ vim quàm vllæ vnquam literæ, inferre ausum est. Nã nominibus & verbis patrijs me extrudere, præterea ex ipsis etiã cõiunctionibus & præpositionibus expellere tentat, adeò vehementem [x] immodicam auaritiam porrò ferre nequeam. ¶ Verùm iam tẽpus est dicere, vnde & à quibus rei initium sumpserit. Peregrinabar aliquãdo in Cybelo (id oppidulũ est non iniucundũ, colonia, sicuti fertur, Atheniensium) adducebam verò mecum fortissimum ꝓ cũ

ex vici-

φέτονδε τὸ βίλτισον. λατηρέμην δ' παρὰ λαμοδίῳ τινὶ ποιητῇ, Λυσίμαχ' ἰκαλέβ, βοιώτι' μὲν, ἀτιφαίνετο, τὸ γένος δ' ἀνέπαθεν, δὲ μίσους δ' ἐξιοῦτι λέγεσθαι τῆς ἀττικῆς. παρὰ τέτο δὲ ὡς ξένο ἐδὲ τ' αὖ τίνος πλείονος ἐφόρασε. μέχρι μὲν δὴ ὀλίγοις ἐπιχέρη τριακόσια λίγειν, ἐκτρεποῦ μι τῶν συγγενῶν μεῖόν μοι, συνήθεσαν ὅμιλον σωτυθραμμένον γραμμάτων· ἔτι δ' τήμερον κὴ τὰ ὅμοια ἐπισπάμενον, ἴσως ταυτί δίγειν. κὴ οἰσὸν λῦ μοι τὸ ἄτοπον, κὴ ὅ πάνυ τι ἐδακνόμην ἐπ' αὐτοῖς. ὁπότ' ἦ κὴ ἐκ τότε ἀρξάμενον ἐτόλμησε καθίτερον ἐπεῖν κὴ λάττυμα, κὴ πίτταν, ἔτα ἀπεφυθειάσαν, κὴ βασίλιτταν ὀνομάζειν, ὁ πατρίως ἐπὶ ζώοις ἀγανακτῶ. κὴ πίτραμαι, μὰ τὼ χόνο κὴ τὰ [illegible] τις ἀνομάσει. καί μοι [illegible] Διὸς ἀθυμοῦντι κὴ μι-

ex vicinis meis optimũ. Diuertebam verò ad Comicũ quendã poëtam, huic nomen erat Lysimacho: & à maioribus, quantũ apparebat, genere erat Bœotius: [z] sed tamen de se dici volebat, quòd in media Attica natus esset. Apud hũc hospitè ego huius taũ A auaritiã deprehendi. Equidè cũ hactenus paucis quibusdã manus intulisset, docèdo B τριακόντα, priuans me meis cognatis, existimabã eam esse consuetudinem C literarum, quæ vnà mecũ essent educatæ. Præterea cùm D τήμερον & similes quasdam voces mihi detraxisset, diceretq; eas esse suas, audiebam patienter, nec vehementer admodum me ea res mordebat: verùm cùm ab eis initium sumpsisset, atq; postea ausum esset etiã dicere λαστίτερον & λάττυμα, & E πίτταν: deinceps abiecto omni pudore, βασίλιτταν quoq; nominare: haud leuiter sum cõmotus, & ira accensus, timens ne quis tẽporis successu etiã οὖκα τοῦκα appellet. Oro autem vos per Iouem, vt mihi indignanti,

& F iusta

μὴ μεμονωμένῳ τ βοηθησόντων, σύγγνωτι τ δικάσαι ὀρθῶς. ἐγὼ γὰρ περὶ τὰ μικρὰ καὶ τὰ τυχόντα δεῖμ ὁ Λίνδιος, ἀφαιρεμένῳ τ σωτῆρα καὶ σωτήριον λαβόντων μοι γραμμάτων· λίσσαν μὲ λάθον ὄρνιν, ἐκ μέσων ὡς ἔπος τ λίπτον ἁρπάσαν, λίπταν ὀνόμασεν. ἀφείλετο δέ με φάτταν, ἅμα σίτταις τι, καὶ λοπύσοις, ἀπὸ γοργόνος Λευκάρχειείσπα σεν καὶ μικρῶν ἓξ ὀλίγας. ἐπ' ἀπίκλων ἦλθε, καὶ ἐκ μέσης αὖ τ ἀνήρπασεν ἀνόμως Υμητὸν, ὀρόπων ὑμῶν, καὶ τ ἄκων συναβῶν, ἁμαρτίλιγα ταῦτα; Θετταλίας με ἐξέβαλεν ὅλης, Θετταλίαν ἀξιῶν λιχάν, καὶ πᾶσαν ἀκκεκλεισμένον τῶν θάλαττάν, ὅθι τῶν ἐν λίπποις φασάμενον σώτλων, ὡς τὸ λεγόμενον, μηδ' ὠτακόν μοι καταλιπᾶν. ὅτι ἦν ἀνεξικακόν ἐμι γράμμα, μαρτυρᾶτέ μοι καὶ αὐτὸς, μηδέποτε ἐγκαλέσαντι ὦ ξῖτα, ὁμάδαν, & Fiusta ira cõmoto, praterea omni ope et auxilio destituto, ignoscatis. Neq; enim paruũ hoc aut leue est periculũ in quo versor, cũ præterquã quòd assuetis et familiaribus literis me spoliauit, etiã λίσσαν, id est, picã, auẽ meã loquacissimã, ex medio sinu, vt dici solet, abreptam, λίπταν appellauit. Quin & φάτταν, id est, palumbũ, vnà cũ νύσσαις, id est, anatibus, & λοπύσοις, id est, merulis, & abstulerat, H interdicente Aristarcho. Eripuit etiã nõ paucas apes. In Atticã verò veniens, ex media illa regione Ὑμηττὸν præter ius tacuit: idq; vobis ipsis & alijs quibusdam syllabis videntibus. Verùm quid ego ista commemoro, cùm me tota K Thessalia expulerit, vetitq; eam Thessalum dicere? Tota [illegible] mari sum exclusus. Neq; à betis hortensibus sibi temperat, vt iam, quod dici solet, ne paxillus quidem mihi reliquus sit. L Quòd verò litera sim quæ nulli nocere studeam, vos ipsi mihi testes estis. Neque enim vnquam accusaui literam ξῖτα, quæ

quæ mihi σμάραγδον abstu-
lit, & totâ Μ σμύρναν surri-
puit. Nec ipso etiâ ξῦ omnia
fœdera & pacta rumpenti,
litè intendi, ipso etiâ Thu-
cydide opem illi fer nte.
Etenim vicino meo ἐῶ ve-
nia danda, quòd morbo af-
fectum sit, & meas apud se
μυρρίνας, id est, myrtus, plã-
tárit: & quòd melancholiæ
malo laborãs, me in faciem
percusserit. Et talis quidem
litera sum ego. Hoc verò
τοῦ quàm sit natura violen-
tum aduersus reliquas om-
nes literas, & quàm à nullis
omnino abstinuerit, cõside-
remus. Sed & δίλτα & θῦτα
& ζῆτα, & propè omnia li-
terarum elemẽta iniuria af-
fecit. Accerse mihi Ν læsas
literas. Auditis, O vocales
iudices, Ρ ipsum δίλτα di-
cere? Surripuit mihi meam
ἐνδιλιχίαν, pro ἐνδιλιχίαν vult
vt dicatur ἐντιλιχία: quod
sanè contrarium est omni-
bus legibus. Auditis vocifer-
& Ο capiti capillos euellere, eo quòd priuatum
Auditis ipsum etiam ζῆτα suis vocibus συρίσαν

ἢ σαλπίσαι, ὡς μηκέτ' αὖθις ἐξᾶσαι μηδὲ γρύσαι. τίς ἂν τούτων ἀνάσχοιτο; ἢ τίς ἐξαρκέσαι δίκην πρὸς τὸ πονηρότατον τοῦτο τῶν; τὸ γὰρ καὶ τὸ ὁμόφυλον τῶν συνηθῶν μόνον ἀδικεῖν γέ, ἀλλ' ἤδη καὶ πρὸς τὸ ἀνθρώπειον μεταβαίνειν, τοῦτο τὸν πρόπαν. ἃ γὰρ ἐπιτρέπει αὐτοῖς κατ' αὐτὸ φέρεσθαι τὰς γλώττας. μᾶλλον δέ, ὦ δικασταί· μεταξὺ γὰρ μοι πάλιν τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα ἀναμνήσει περὶ γλώττης, ὅτι μὴ τούτῳ μοι τὸ μέρος ἀπέλασας, καὶ γλῶτταν ποιεῖ τὴν γλῶτταν. ὦ γλῶττης ἀληθῶς πόσης μεστός. ἀπὸ μεταβάλλομαι πάλιν ἐπ' ἐκεῖνο, καὶ τοῖς ἀνθρώποις συναγορεύσω, ὑπὲρ ὧν ἐς αὐτοὺς πλημμελεῖ. δισμοῖς γάρ τισι φιλτάτῳ καὶ σπαράττειν αὐτῶν τὴν φωνὴν ἐπιχειρεῖ· καὶ ὃ μέν τι καλὸν ἰδὼν, καλὸν ἀπὸν βάλλεται· καὶ εἴ πάρεσπόν, καλὸν ἀπὸν αὐτὸς ἀναγκάζει, ἐν ἅπασι προῖκίαν ἔχειν ἀξιοῖ. πάλιν ἕτερον περὶ ἁμάρτημα διαλέγεται, τὸ

σαλπίσαι spoliatum esse adeò vt ne γρύσαι quidē, id est, mutire, illi porrò liceat. Quis ista, quæso, ferat? aut quæ pœna satis magna erit tam sceleſto? Verùm hoc nō tantū cognatū ſibi elemētorum genus lædit, ſed iam ad homines etiā ipſos de moribꝰ ſe cōtulit. Neq; enim permittit R vt rectè ferantur linguis. Imò verò, iudices, interim enim res humanæ rurſus me admonuerūt γλώττης, id eſt, linguæ. nā expulſum me hāc quoq; parte, γλῶτταν facit γλῶτταν. O reuera linguæ S pnicioſus morſus τοῦ. Verùm rurſum me conferā ad illud quod cœperā, atq; homines defendam in ijs T in quibus aduerſus eos dēlinquit. Nā conatur illorū vocēs quibuſdā vinculis conſtringere et diſcerpere, ita vt ſi quis pulchrum quidpiam videns, id καλὸν appellare velit, hoc τοῦ ſtatim irruens καλὸν ipſum dicere cogit, adeò cupit in omnib. V pr-

fidentiā obtinere. Rurſum alius quiſpiā dicit X περὶ ἁμάρτημα id eſt

id est, de palmite: hoc verò, (est enim reuera τλῆμον, id est, miserũ) τλῆμα facit, quæ erat λιμὸς. Et quidẽ γ non plebeios tantũ homines iniuria afficit, sed iam etiã magno illi regi, cui fama est ipsam terrã & mare cessisse, atq; z naturas suas reliquisse, insidias tendit, & ex ipso, cùm α λῦρ & sit, τῦρον quẽdam efficit. Atq; in hũc modum vocẽ hominum lædit. Quomodo verò re ipsa & opere eosdem lædat, audite. Plorãt homines, atq; suæ fortunæ vices deflẽt, atq; ipsum sæpe Cadmũ execrantur, q. τοῦ in literarũ genꝰ induxerit. β Aiunt enim tyrannos γ eius literæ corpus secutos, atq; figurã imitatos, posteà simili figura ligna fabricasse, in quibus homines suspendant: atq; ex hoc huic tam perniciosæ fabricæ & pessimũ nomẽ obuenisse. ε Propter ista omnia quot mortibus ipsum τοῦ dignum esse iudicatis? Ego quidem existimo hoc solum de supplicium ipsius τοῦ relinqui,

τὸ ὦ σχῆμα ἐπ' αὐτὸ τὸν λίχνον ἀποσχᾶν, ὁ δὴ σαυρὸς ἐστίν, ἀπὸ τούτου μὲν ἐδημιουργήθη, ἀπ' ἀνθρώπων δὲ ὀνομάζεται.

vt pœnam in sua illa fig[ura] sustineat, propterea q[uæ] crux ab ipso fabricata [est] & ab eo nomen illi homi[num] imposuerint.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

LVcianus hîc ludens inducit σῖγμα ad disquisitionem τοῦ vocans ac coarguens, quòd furatiuam exercer[et] ac aliena violenter inuaderet. Apud Atticos & Dor[icos] frequenter ac ex plerisq; dictionibus ejectum, in suum locũ τοῦ se nullis comitijs suffecerit. Objicit insuper, [se] vinculis quibusdã vocem humanam intorqueat, ac di[la]lacerare conetur. Exhibet enim vt cæteræ mutæ ori nõ nihil inter pronunciandum negotij. Concludit tandem ipsum τοῦ videri dignũ, quod in id contolleretur, quò ipsius exprimeret figuram. Τ autem litera lõga & susper[sa] dioforũ imago crucem efficit. Tum σταυρὸν per τοῦ fi[gu]ram & patibulum designari probant Grammat[ici].

a IMPERANTE Aristarcho.] *Actio intenditur apud[...] docet vocales imperante Aristarcho Phalereo grammatico, [qui] tantum sibi in Homeri poëmate permisit, vt versus quos vel[ut] velut supposititios partus, ab Homeri familia submoueret. [Q]uæ de eiam hodie Aristarchos vocamus alienorum scriptorũ [in]consores. Ouid. de Ponto:*

Corrigere at res est tantò magis ardua, quantò
Magnus Aristarcho maior Homerus erat.

b Aduersus τοῦ.] *in iudicium vocauit, quòd multarũ [li]terarum locũ occuparet. Contendit enim cũ τοῦ, quòd multis dictionibus pro σῖγμα ponatur.* c Iudicibus.] *vindicijs & iudicio præsidentibus ad clepsydram.* d Rapina.] *pec[u]latu.* e Dicens spoliari[se].] *Querens se inde perpetuò exu[l]ari vbi τοῦ geminatum scriberetur.* f Hactenus.] *Ex[c]usat à simulatione modestiæ, & excusatione necessitatis.* g [...] aut è exiguus metus.] *Amplificatio à futuro periculo. [Q]uæ*

prop[ter]

gens timor me habet, ne ijs consuetumelijs allidar omni- opprimar, eq; literarum albo penitus explodar. *h* Est uum.] *A translatione. Par est publicæ securitatis habere.* *i* Atq; vtinã aliarũ] *Exemplũ damni antè illati.* *k* De voce στοχασεως.] *ἀπὸ τῆς στοχήσεως. & vt ad exterẽdos expoliendosq; libros apta.* *l* κῆ ανίας.] *i. sapisis dolore. Attici vocant κεφαλαργίαν.* manus veniſſent.] *manus conseruiſſent.* *n* Est e- chyũ.] *Locus communis. Satius enim est cuiq; intra fortunã suã se cõtinere, quàm transilire metas, iura subuertere.* *o* Cadmus Insularis.] *Phœnix, fertur* *Græciam è Phœnicia attulerit* *σ, τ, υ. His Palamedes Nau-* *ξ. φ. χ. & totidẽ Simoni-* *des Syracuſ. medicus* *vos quidẽ, ô iudices.*] *vocales namq; sunt, quę sonantes quidã voce, eaq; libera, atq; promiscua, cæteris omnibus anteceſſit.* *q* Semiuocales.] *uocalibus enim incipientes, vocẽ fier se plenã efficere nõ poßit: quarea quod in se ipsa desinãt. Sic haud multa ope subnixæ* *dentur.* *r* Hoc verò τῳ.] *Propositio. Dicitur enim lõ- gitudo siue crux, & suspendiosorũ imago.* *s* Bonę ex vobis aſpectu decẽti.] *Insignes, egregię, eximię.* *t* Ne audi- ri.] *Ne audiri quidem potuisset.* *u* Hoc, inquam, mihi latorem vim.] *Me longè præcerit, ausum est offendere.* Immodicã auaritiam.] *tanta iniuriarũ.* *y* Iam tem- est dicere.] *Narratio continens causæ confirmationẽ. Iam monet, vt à quibusdã exordijar.* *z* Sed tamen dẽ se uolebat.] *Sed qui ob dicẽdi elegantiã è media Attica di-* *A* Auaritiã deprehendi.] *primum arrogantiã &* *B* πλεονεξιαν.] *Aristoph. pro πλεονεξιαν. i.* *ua.* *C* Literatũ.] *coalescam, & quę vnã mentẽ essent* *D* πλησιον.] *Aliter pro ἀγχοῦ. i. hodie, ex τῆ articulo* *di. Aristoph. in Plut. Et Hesiod.*] *p πλησιον. i. piceũ* *usta ira commouet.*] *Amplificatio cõfirmationis.* *ue iniuriæ, quã præcedentium enumeratione amplifi-* *tulerat.*] *Inuidiosas.* *H* Intercidente.] *Re-*

clamas-

clamante. I ὕμηττον.] *Hymettum florentissimum ac mellitissimum Atticæ montem mihi ademit.* K Thessalia.] *Græciæ regione.* L Quod verò litera sim.] *Collatio suæ modestiæ & aduersarij proteruitatis. Vos autem ipsæ locupletissimum afferre potestis meæ comitatis atq; humanitatis testimonium, quæ aduersus ζῆτα nunquam dicam conscripsi, neque ipse ζῆτα negotium feci. Quamuis auxiliarem assertoremque Thucydidem habeat.* M σμύρναν.] *Myrrham & lachrymam Arabiæ arboris, de qua Dioscor. lib. 1. cap. 78. Theophr. lib. 4. hist. plant. ζμύρνα dicitur ἡ μύρρα.* N Læsas litteras.] *Quæ iniuriâ accepêre.* O Vocales iudices.] *A testimonijs aliarũ.*

P Ipsum δέλτα.] *Quid conqueratur. Corinthus de Attica dialecto agens, proprium fuisse Atticorum ait, σὺν διὰ λίχθαν σὺν τελίχθαν vocare, his verbis: τὰς μυρίνας μυρσίνας λέγουσι (de Attices loquitur) καὶ τὸ συρίζειν συρίττειν καὶ τὴν σὺν διὰ λίχθαν σὺν τελίχθαν. Dores ζ in σδ̀ soluunt, & pro συρίζειν. i. fistula canere, sibilare συρίδδειν dicunt, & pro συαλπίζειν, id est, clangere, buccinari, σαλπίσδειν. σὺν τελίχθα per τ plurimus probatur, de quo Bud. in Asse, qui dici putat quasi τὸ σὺν τέλος ἔχειν διὰ χθῶ. i. perfecti corporis comprehensionem. Aristot. lib. 2. de gen. anim. cap. 1. Gaza lib. 1. c. 16. de caus. plant.*

Q Capitu capillos euellere.] *Gestus est grãuiter indolentium & indignantium. Homer. Odyss. κ.* R Vtrecta ferantur linguis.] *Eos facilè & rectè linguam explicare.*

S Pernicioſus morbus.] *Pernicies.* T In quibus aduersus eos delinquit.] *Causam suam probabilem facit ex his quæ idem τῶν etiam in alios peccârit.* V Præsidentiam obtinere.] *Primas partes vindicare.* X ἐκ κλήματος. *de palmite, pampino. Gaza internodium & sarmenti fasciculus dicitur. Arist. lib. 5. anim.* Y Non plebeios tantũ homines.] *amplificatio à personæ qualitate.* Z Naturã suas reliquisse.] *quique eorum naturã immutauit.* α Cum ἐκδέξ sit.] *Et cùm ei Cyrus nomen inditum sit, in τῦρον quandam ferum animal transformare nititur.* β Aiunt cum Tyranno s.] *Antiquis Reges tyranni sunt nuncupati. Virg. Aeneid.* -Nomadumque tyranni Odere. & 6. -

Pars mihi pacis erit dextram tetigisse tyranni

...m partem consule Seruium. Ouid. 11. Metam. Laome-
...Phrygiæ tyrannum vocat, nomine priscis non inuiso,
...Syris Chaldæisque, quorum lingua sit antiquissima,
...videtur, à quibus principes & potentes Tyranni ap-
...tur.] Eius literæ corpus.] *Hinc est quod Maro*
Gallicum pro cruce festiuè dixit, & symbolicè. Galli e-
...sueti sunt cruces & patibula in similitudinem τοῦ literæ
... ei. Pessimum nomen.] *Ex hac & nefario artifi-*
...cum crucis & patibuli nuncupationem profectam
... Propertius.] *Epilogus.*

TIMON, SIVE MI. *TIMON, SIVE Misanthropos.*

...rodamo interprete.

...LENTVM.

HOc dialogo de diuitijs tractatur, quis scilicet verus diuitiarum vsus sit, & quomodo retineantur, qui-...potissimùm obueniant & quales reddant possessores. Occasio dialogi à persona Timonis sumpta est, ...Athenienses quòd inhumanus planè esset, ho-...mumque cōgressus ac societatem vitaret, imò etiam publicis malis gauderet, Misanthropon appellârunt: ...mortui quoque sepulchrum (vt scribit Suidas) ...cessum & inijum factum fuit: cum mare, tanquam ...ri quoque pertosum illius inhumanitatem, inun-...dine eam terræ partem vbi sepultus erat, à reliqua ...ctam secluserit. In quo & tale epitaphium inscri-...fuisse fertur.

...ciatco, vita miserâq; impiq; solutus:
Nomen habe quæras, sed mala ...nte peri.

...igitur Timonem similes reddi & diuites, videtur ...ere velle Lucianus: vtpote quos diuitiæ & fa-...& insolentes & planè barbaros efficere consue-...Fingit autem ab initio diuitem fuisse, sed ob li-...& quòd apud eo iudicio in quosuis benignus ...paupertate ...factum esse. Quam rem cùm

Iupiter ex ipsius querela, qua cum illo expostulando in hominum malitiam & ingratitudinem à principio inuehitur, cognouisset, misertus illius, eo quòd & deos pius fuerat, & multa illis sacra pergerat, diuitem denuo facere statuit, ac Plutum cũ thesauro ad ipsum mittit. Qui principiò ire detrectat, ostendens illum sua culpa pauperem factum esse, & cum talibus hominibus minimè perdurare se posse, atque æquè odisse eos vt sordidos atque auaros illos, qui nunquam omnino se vtantur. Mediocritate enim vtendi se gaudere. Atque hic locus vsum diuitiarum, & quomodo conseruari eædem debeant, docet. Deinde cùm Iupiter in sententia persisteret, atque ita Plutus ducente Mercurio ad Timonem proficisceretur, inter eundum fingitur claudicare. Ibi, interrogante Mercurio, causam eius rei reddit, quòd quoties à Ioue mittatur, tardè incedat, neque videat quorsum eat, neque norit ad quos eat. quoties autem à Dite mittatur, etiam alatũ esse. Quo figmento significare videtur, improbos ac malos semper melioribus successibus frui: probos autem, & Ioue dilectos, aut nunquam, aut tardè in hac vita felicitate ditates fieri. Postremò interrogatus à Mercurio quare deformis ac pallidus, tantopere ametur ab hominibus? respondet, inscitia ac cæcitate illorum hoc fieri. Atque ibi cùm hos, tum alios effectus suos exponit: quæ omnia postremò actione & quasi reipsa comprobantur, dum Timonem ab initio Plutum reijcere atque auersari fingit: vtpote ex paupertate modestum, ac temperantem iam factum, & agnoscentem superiora mala, in quæ ex diuitiarum copia inciderat. Modo eundem acceptum cum summa cura asseruare; tum dumque & insolentem omnes alios homines vitare atque contemnere. Additis ad finem etiam adulatoribus, scurris, assentatoribus, sycophantis, fumi venditoribus, & id genus alijs: qui vt corpus vmbra, sic ipsi diuitias atque fortunam comitantur.

ALIP

ALIVD ARGVMENTVM Ioannis Sambuci in Timonem seu Misantropon.

Distribuens aurum Timon incautus amicis,
Mendicus subitò è diuite factus erat,
Ira igitur motus falsos contempsit amicos;
Atq; alios, parcè viuere constituens:
Iuppiter huic iterum succurrens grandia misit
Munera, quæ tanti causa doloris erant.
Queis acceptatis, didicit dein parcere nummis,
[illegible] rectus, nos monet, vsus opum.

Ὦ Ζεῦ φίλιε καὶ ξένιε καὶ ἑταιρεῖε καὶ ἐφέστιε, καὶ ἀστεροπητὰ, καὶ ὅρκιε, καὶ νεφεληγερέτα, καὶ ἐριγδουπε, [illegible]

IVpiter [a] Philie, hospitalis, sodalitie, domestice, fulgurator, iusiurandice, nubicoge, grandistrepe, & si quod aliud tibi cognomen attoniti poëtæ tribuunt: maximè cùm hærent in versu. nam tum illis tu multinominis factus, carminis ruinam fulcis, metriq; explex hiatum. Vbi tibi nunc magnicrepum fulgur, grauifrenum tonitru? Vbi ardens, candens, ac terrificum fulmen? Nam hæc omnia iam palàm apparet nugas esse, fumumq;

ποιητικὸς ἀτεχνῶς, ἔξω τοῦ πατάγου τῶν ὀνομάτων. τὸ δὲ ἀοίδιμόν σου, καὶ ἑκηβόλον ὅπλον, καὶ πρόχειρον, οὐκ οἶδ' ὅπως τελέως ἀπέσβη, καὶ ψυχρόν ἐστι, μηδ' ὀλίγον σπινθῆρα ὀργῆς κατὰ τῶν ἀδικούντων διαφυλάττον. θᾶττον γοῦν τῶν ἐπιορκεῖν τις ἐπιχειρούντων ἕωλον θρυαλλίδα φοβηθείη ἄν, ἢ τὴν τοῦ πανδαμάτορος κεραυνοῦ φλόγα. οὕτω δαλόν τινα ἐπανατείνασθαι δοκεῖς αὐτοῖς, ὡς πῦρ μὲν ἢ καπνὸν ἀπ' αὐτοῦ μὴ δεδιέναι, μόνον δὲ τοῦτο οἴεσθαι ἀπολαύειν τοῦ τραύματος, ὅτι ἀναπλησθήσονται τῆς ἀσβόλου. ὥστε ἤδη διὰ ταῦτά σοι καὶ ὁ Σαλμωνεὺς ἀντιβροντᾶν ἐτόλμα, οὐ πάνυ τι ἀπίθανος ὤν πρὸς οὕτω ψυχρὸν τὴν ὀργὴν Δία, θερμουργὸς ἀνὴρ, καὶ μεγαλαυχούμενος. πῶς γάρ, ὅπου γε καθάπερ ὑπὸ μανδραγόρᾳ καθεύδεις, ὃς οὔτε τῶν ἐπιορκούντων ἀκούεις, οὔτε τοὺς ἀδικοῦντας ἐπισκοπεῖς; λημᾷς

poëticum, nec omnino quicquam præter nominũ strepitum. Sed decãtata illa tua arma eminus ferientia, expromptaq́ʒ, nescio quomodo penitùs extincta sunt, frigentiaq́ʒ adeò, vt ne minimam quidẽ scintillulã iracundiæ aduersus nocẽtes reliquam obtineãt. Itaqʒ citius quiuis ex his qui peieraturi sunt, extinctũ ellychnium metuerit, quàm flammã fulminis cuncta necantis: vsqueadeò titionem quempiam in sese vibrare te putant, vt incendium aut fumum ab illo proficiscens, nihil quicquã formident: verùm hoc solum vulneris inferri posse iudicent, vt fuligine compleantur. [b] Quibus rebus factum est, vt iam [c] Salmoneus tibi sit ausus etiã obtonare: neqʒ id admodũ ab re, quippe aduersus Iouem vsqueadeò ita frigidũ, vir ad facinora feruidꝰ, audaciaq́ʒ tumidus. Quidni enim faciat, obi tu perinde ac [d] sub mãdragora stertis, q neqʒ peierãtes exaudias, neqʒ eorũ q [e] flagitia cõmittunt, respectũ agas.

Cæter

Cæcutis autē lippitudine, & hallucinaris ad ea quæ fiūt, aures q iam tibi obſurdue-runt inſtar horum qui ætate defecti ſunt: quandoquidem cum e iuuenis adhuc eſſes, acri q animo, vehemés q ad iracūdiam, permulta in ho-mines maleficos ac violētos faciebas: neque tum vnquā tibi cum illis erant induciæ: ſed perpetuò fulmen erat in negocio, perpetuò obuibra-batur ægis, obſtridebat to-nitru: fulgur continenter iaculorum in morem den-ſiſsimè ex editò loco deuo-lantium torquebatur: terræ quaſſationes cribri inſtar frequentes: ad hæc nix cu-mulatim, neq non grando ſaxorum in morem: atq vt tecum grandius loquar, im-bres q rapidi & violenti, ac flumen quotidie exundans. Hinc tantū repentè Deuca-lionis ætate naufragiū or-tum eſt, vt omnibus ſub a-

mersis, vix vnica ſcaphula ſeruaretur, quæ in montem m appulit, humani generis quaſi ſeminillulas quaſdam, unde ſceleratiores etiam genus in poſterum propage-retur.

μᾶλλον. τοιγὰρ τοι ἀκόλαθα ἐραθυμίας τἀπίχαρα λομίζῃ παρ' αὐτῶν, ὅτι θύοντ' ἤτι τοι τινὸς, ἢ τι στεφανθντ', ἀμή τις ἄρα παρεργον ὀλυμπίων, μὴ οὗτ' ὀπάνυ ἀναγκαῖα ποιᾶν λυπῶν, ἀλλ' ἃς ἔθ' τι ἀρχαῖον σωτηλῶν. μὴ κατ' ὀλίγον χρόνον σι, ὦ θεῶν γενναιόταται, ἀφαιρούνται, παρασκάμματι δ' τιμῆς. τὰ πολίγαρ ὁπόσακις ἤδη σε τὸν σὸν σουδάριον. οἱ δὲ μὴ αὐτοὶ τοι τὰς χεῖρας ὀλυμπιάσιν ἐμβιβλάκασι. μὴ σὺ ὁ ὑψηβρεμέτας ἐκ πυνθάνοιο ἢ ἀνεσκέψω τὸν κωφὸν, ἢ τὸν χαλκοῦν ἐπικαλεσάσθαι, ὡς βουλόμενος ἅπαντες αὐτὸς ἐπιβοᾶν ἔτι συσκευαζομένῳ τῶν φυλῶν. ἀλλ' ὁ γενναῖος, μὴ χειμαζόμενος, μὴ τιτανομαχήσων ἐπάθλῳ, τὸν πολεμίων πεπαρόμενος ἐπ' αὐτῷ, ἀναπηχῶν λιπαρὸν ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ. ταῦτα δίνυν, ὦ θαυμάσιοι, πλοῦτα παύσεται ἄτερ ἀμυλῶς παροράματα; ἢ νότι κολάσεις τὸν τοσοῦτον

retur. Nimirum igitur ex dignũ socordia præmium abillis reportas, cùm iam nec sacra faciat tibi quisquam, nec coronas offerat, nisi fortè quis obiter in Olympicis: atque ita ne is quidẽ rem admodũ frugiferam facere videatur? sed priscum quendam ritum magis referre: ac penè Saturnum, ô deorũ generosissime, te reddunt, magistratus abdicantes. Omitto loqui quoties iam templum tuum sacrilegio compilârint, quique tibi etiam ipsi in Olympicis manus admoliti sunt. Atque interea tu altisonus ille pigitabaris vel citare canes, vel vicinos advocare, vt auxilio accurrentes illos comprehenderent, quum etiamdum ad fugam adornarentur. Sed egregius ille, gigantumq; extinctor, & Titanum victor, h. scilicet debas, quum tibi cæsaries abillis circumtonderetur, dextera cemcubitale fulmẽ dextera tenens. Horum igitur, ô præclare, quis tandem erit finis, quid addeò securè despicis? Aut quando de tantis maleficijs pœ-

nati fumes? Quot Phaëtontes aut Deucaliones satis idonei sint, ad expiandũ tam inexhaustam morũ iniquitatem? Etenim vt de communibus fileam, de ijs quæ mihi acciderũt dicam. Cùm tam multos Athenienses in sublime euexerim, ex pauperrimis diuites reddiderim, cunctisq; quotquot opus haberent suppeditârim, imò semel omnes ingentes opes in amicos iuuandos effuderim, simulatq; his rebus ad inopiam deuenerim, iam ne agnoscor quidem ab illis, nec aspicere dignantur me, qui dudũ reuerebantur, adorabãt, meoq; de nutu pendebant. Quòd si quando per viam ingrediens, fortè fortuna in eorum quempiam incidero, perinde vt euersæ hominis iam olim defuncti statuam, ac temporis longitudine collapsam praetereunt, quasi ne notam quidem. Porrò alij proprio quoq; conspecto me, alio fugiunt, existimantes se nescio quod auspicatum abominandumq; spectaculum, quem dudũ ita laudabant seruatorem et adm-

ὑπηρέτην αὐτῶν γεγενημένον. ὥστε ἀπὸ τῶν ἐμαυτοῦ ἐπὶ τὰ τοιαῦτα τὴν ἰσχαλέαν τραπόμενος, ἐναγάμενος διφθέραν, ἐργάζομαι τὴν γῆν ἀπομισθος ὀβολοῦ ἐνοίκιον, τῇ ἐρημίᾳ τὴν δικαίαν πεσφιλοσοφῶν ἐν τοῦτο. Ἔδοξέ μοι ἀσκῶ μὲν ἀρδαναῦν, μηκέτι ὄψεσθαι πολλοὺς παρὰ τὴν ἀξίαν τὸ πράττοντας· ἀνιαρότερον δὲ τοῦτο μοι. κἄλλοτε οὖν, ὦ Κρόνε καὶ Ῥέα ἠὲ, τὸν βαθὺν τοῦτον ὕπνον ἀποσοβήσομαι, καὶ νύκτωρ (ἀπὸ τοῦ ἐπιμηνίδιον δὲ λεκοίμησα) καὶ ἀναβησάσας τὸν λιμένα, ἴσως δ' οὐτος ἀναστήσομαι, μηχανὴν ποιήσας τὴν φηγόν, ἐπιδείξω τινὰ χολὴν ἀνθράκων καὶ ταυτικὴ Διός. ἐ μὲν ἀληθῆ ἐπὶ τὰ ἀπὸ Κρητῶν περὶ οὗ, καὶ τῆς σῆς ταφῆς μυθολογέομεν. Ζ. τίς οὗτός ἐστιν, ὦ Ἑρμῆ, ὁ λιπραγὼς ἐκ τῆς ἀθλιότητος, παρὰ τὸν Ὑμηττὸν ἐν τῇ ἀκαρφείᾳ; πικρὸς ὅλος, καὶ αὐχμῶν, καὶ ἀποδιδρὰς σκάλλων ἀεί, οἶμαι, ἐπικυφὸς, κἀλλ

& adiutorem suũ esse p
dicabant. Itaq; premer
bus malis, [k] ad extrema
dactus consilia, rhenone
repto terram exerceo, q
ternis conductus obolis,
hic cum solitudine cu
ligone philosophor. I
interim lucri mihi vid
facturus, quòd posthac no
intuebor pleroſque prae
meritũ secũdis fortunæ ſuis
ceſsib⁹ vtetes. nam illud ve
maximè vrit. Iam igitur t
dẽ aliquãdo Saturni Rhea
quẽ proles, excusſo profun
do iſto grauiq; ſomno (nã
[l] Epimenidẽ quoq; dormi
do viciſti) denuò iactaeo
fulmine, aut ex Oeta redu
cenſo, ingenti reddita flam
ma irã aliquã ſtrenui illiu
ac iuuenilis Iouis oſtende
niſi vera ſint quæ à Creten
ſibus de te iudq; ſepultur
ferũtur. Iv.[m] Quis hic eſt
Mercurii, quẽ audio ſic
ciferantẽ ex Atticâ, ad
dicẽ montis Hymetti, hor
dus tot⁹ aceſqualidus, pelle
hircina amictus? fodit aũt, vt arbitror. nam pronus

hor

homo loquax & impudens. mirū ni philosophus est. nec enim alioqui adeò impia nefariaq; in nos fuerat dicturus. MER. Quid ais pater? annon nosti Timonē Echecratidis filiū, Colyttensem? Hic mirum est, qui nos sæpenumerò in sacris legitimis conuiuio accepit, ille repentè diues factus, ille qui totas hecatombas, apud quē splendidè Iouialia festa cōsueuim⁹ agitare. IVP. Hem, quæ nam ista rerū cōmutatio? hiccine honestus ille? ille diues, quē tam frequētes cingebant amici? Quid igitur accidit vt hoc sit habitu squalidus, ærumnosus, fossor cōductitius, vti cōpicio, quū tam grauem ligonē gerat. MER. Ad hunc modū illum quodammodo probitas euertit atq; humanitas, & in omnes quicūq; egeret, misericordia: at teneris admodū adolescentulis, & in suspitionis parum intellexerit, sese ad eius lupis largiri. Quin ma-

φίλους ἐᾶν κἀτὸς καὶ ἑταίρους ὄντας, ἀπ' εὐνοίας ἢ πῶς αὐτὰ χαίρουσας τῇ βορᾷ. οἱ δὲ τὰ ὀστᾶ γυμνώσαντες ἀκριβῶς, καὶ σκευασάμενοι, καὶ εἴ τις μυελὸς ἐνῆν ἐκμυξάσαντες, καὶ πᾶν τὸ μάλα ἀπιμελῶς, ὥχουν αὖον αὐτὰ, καὶ τὰς ῥίζας ἀποτιμησάμενον ἀρκιπόντως, δὴ γυμείσαντες ἔτι, δὴ πεσβλίπουν (σόθον γὰρ) ἢ ἐπικερδῶντα, ἢ ἐπιδιδόντες ἐν ὧν μέρει. διὰ ταῦτα λιπαίτης καὶ διαφθείας, ἃς ὁρᾷς, ἀρλιπὼν ἀπ' ἀσχυίης τὸ ἔσω, μισῶν γεωργῶν, μιαλχολῶν δὲ τοῖς λαοῖς, ὅτι οἱ πλέοντες παρ' αὐτὸ, μάλα ἀπρεπῶς παρίχουται, δὴ τύνομα ἀ Τίμων λαοῖς ἀδότες. Ζ. καὶ μὴν ὁ παροπλίδης ἀνὴρ, δὴ ἀμεινητίδης. ἀκότα γὰρ ἀγανάκλα λυσχῶν, ἐπὶ καὶ ὁμοια ποιοῦσιν τοῖς λαοῖς παράζοις λόλαξιν ἐκείνοις, ἐπὶ πλησμονῇ ἀνθρὸς, τοσαῦτα ταῦρων τε καὶ αἰγῶν πίδα τᾶλα

ob id amicos eos necessarios iudicabat, quasi beneuolentia erga sese afficerentur, quum illos epulæ magis caperet. Ergo posteaquã ossa penitus nudassent, circũrosissent, deinde si qua medulla suberat, hanc quoque admodũ diligenter exuxissent, aufugerunt, exuêcum & radiciius defectum destituentes, adeò vt postea ne agnoscant quidem, aut aspiciant: tantũ abest vt sint qui suppeditent, impartiant. Has ob res fossor, & sago, vt vides, opertus pellicea, vrbem præ pudore fugiens, mercede terram exercet, aduersus ingratos atra bile stomachatur, qui quidem sua benignitate ditati, admodum fastuose nunc præterent, ac ne nomen quidẽ an Timon vocetur nouerint.

IVP. Atqui profectò vir neutiquam fastidiendus, neque negligendus: & iure optimo indignatur, qui vt tantis in malis agat. Quare scelerato istos adulatores ipsi quoq; fuerimus imitati, si eum virum neglexerimus, qui tantum taurorum & caprarum pinguis-

simas

νεῖα καὶ σαν]σ & ἡμῖν ἐπὶ τῷ βωμῷ. ἔτι γοῦν ἐν τοῖς ῥισὶ πλὴν ἐνίοτε αὐτῶν ἔχω. πλὴν ἐπ' ἀσχολίαις τε, καὶ θορύβου πολλοῦ τῶν ἐπισκοπούντων, καὶ βιαζομένων, καὶ ἁρπαζόντων, ἔτι δὲ καὶ φόβῳ παρὰ τῶν ἐπισκοπούντων (πολλοὶ γὰρ οὗτοι, καὶ ἀνοφύλακτοι, καὶ ἀδίκως ὀλίγου δεῖν ἅπαντα ἡμῖν ἐφιᾶσι) πολλὰ ἤδη χρόνον ἀδ' ἀπίβλεψα εἰς τὴν ἀττικήν, καὶ μάλιστα ἐξ οὗ φιλοσοφίᾳ καὶ λόγων ἐπιδόσεις ἐπόλασαν αὐτοῖς. μαχομένων γὰρ πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἀνακραγόντων, ἀδ' ἑκάστου δὴ τῶν ὄχλων. ὥστε ἐπιβηδὰν ἐμοὶ καὶ τὰ ὦτα διαθεῖναι, ἢ ἐπιτρίβειν πρὸς τούτων, ἀρτίως τινὰ, καὶ ἀθύματα, καὶ λύπας μιγάδας τῇ φωνῇ ξυναρούντων. ἀλλὰ ταῦτά σοι καὶ τοῦτον ἀμυνοῦμαι σωτῆρα πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἀπόλωλα ὅλα. ὅμως δὲ τὸ πολὺ ἐρῶ, παραλαβὼν, ἅπερ αὐτὸν κατὰ τάχος.

ἀλητα

simas quasq; nobis in aris adoleuerit, quarū nidor etiā nū mihi in naribus resident: tametsi propter negocia, maximasq; turbā peierantiū, tum vi nō iure agentiū, neque non aliena rapientium: præterea ob formidinē, quā mihi pariunt sacrilegi, qui quidem tum multi sunt, tum obseruatu difficiles, adeò vt ne minimū quidem nos conuere sinant: iampridem profectò ad Atticam regionem oculos detorsissem, maximè posteaquam philosophia & de verbis digladiationes apud istos increbuerunt, ita vt pugnantibus inter se istis vociferantibusq; ne exaudire quidem mortalium vota liceat: vnde mihi necessum est aut auribus obturatis fedare aut dirumpi ab eis, cōficiq;, qui virtutē quandā, & incorporea quædam, merasq; nugas ingenti vociferatione con-

P Hæc in causa fuerunt, vt hunc quoq; neglexerim, quid mediocriter de nobis sit meritus. Quod reliquū est [illegible], tu Plutum adducens, quantū potes ad istum abeas.

ἀγίτω ὁ Πλοῦτος καὶ τὸν Θησαυρὸν μετ' αὐτοῦ, καὶ μηδέτερα ἐκείνων ἄμφω παρὰ τῷ Τίμωνι, μηδὲ ἀπαλλαττέσθω ἔτι φαδίως, ἂν ὅτι μάλιστα ἀπὸ χρηστῆς καὶ αὖθις ἱκανὸς ἐκ τῶν τῆς οἰκίας. περὶ δὲ τοὺς παλάμας ἐκείνων, καὶ τῆς ἀχαριστίας, μὴ ἐπιδείξασθε πρὸς αὐτὸν, καὶ αὖθις μὴ σκέψομαι, καὶ δίκην δώσουσιν, ἐπειδὰν τὸν κεραυνὸν ἐπισκευάσω. καὶ τιμωρίαν γε αὐτῶν, καὶ ὀφθαλμίαν ἀσὶ λύσ ἀπῖναι ἀμύσσοι, ὅτι φιλοτιμότερον ἀκόντισα πρῶτον ἐπὶ τὸν Φρικῶν ἀναξαγόραν, ὃς ἔπαθε τοὺς ὁμιλητὰς μηδ' ὅλως ἔσω τινας ἀμᾶς τοὺς θεούς. ἀπ' ἐκείνου μὴ διάμαρτον. ἐπῆρισχε γὰρ αὐτοῦ τῷ χάρα Περικλῆς. ὁ δὲ κεραυνὸς ἐς τὸ ἀνάκτορον παρασκήψας, ἐκεῖνό τε κατέφλεξε, καὶ αὐτὸς ὀλίγου δεῖν συναπέθανε παρὰ τῶν πέτραν. πλὴν ἱκανὴν ἐν τοσούτῳ καὶ αὕτη τιμωρία ἴσον αὐτοῖς, ἃ ἐπέπλησσε τοιοῦτα τὸν Τίμωνα ὁρῶσιν.

Ερ. οἷον

Porrò Plutus vnà secũ ducat & Thesaurũ: & vtrique apud Timonem perseuerẽt, neq; vsquam adeò facilè demigrent, etiamsi quàm maximè rursum illos per bonitatem ex ædibus exegerit. ¶ Cæterùm de palponibus illis, atq; ingratitudine qua in hunc sunt vsi, in posterũ consulabo: pœnasq; daturi sunt, simulatq; fulmẽ instauraueró. Nam fracti sunt in eo retusa cuspide duo è radijs maximi, quum nuper euidius in sophistam. Anaxagoram iacularer, qui suis familiaribus suadebat, nullo pacto esse vllos nos qui dij vocaremur. Ac illũ quidem errore non feriebam, propterea quòd Pericles obtẽta manu eum protexerit: cæterùm fulmen in Cæsoris ac Pollucis templum detortum, tum illud exusſit, tum ipsum parùm abfuit quin ad saxum cõminueretur. Quanquam interim vel id supplicij satis magnum illos fuerit, si Timonẽ conspexerint egregiè locupletẽ factũ.

Mer.

ἐρ. πλοῦ ὦ τὸ μέγα καὶ περαγῶ-
νια, καὶ ὀχληρὸν ἐστ, καὶ θρα-
σὺ, ἢ τοῖς ἀκροωμένοις μό-
νοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς εὐχομένοις
τὸ χρήσιμον; ἐμοὶ γὰρ αὐτὰ τὰ
μάλα πλέον ἐκ τοιούτου
λαβεῖν ἡγοῦμαι τὸν Τίμωνα, βοήσας,
καὶ παῤῥησιασάμενον ἐν τῇ
εὐχῇ, καὶ [illegible]ψας τὰ δίκαια ἂν
σιωπῇ ἐσκέψῃ ἐπικινδύνως,
ἔτι ἂν ἐσκαμμένῳ ἀμελέμενον.
Πλ. ἀλλ' ἐγὼ οὐκ ἂν ἀπέλθοι-
μι, ὦ Ζεῦ, παρὰ σοῦ. Ζ. ἀγαθὸν
ὦ ἄεισι Πλοῦτε, καὶ ταῦτα μὴ
ἐκπώσαντα; Πλ. ὅτι γὰρ οὐ δίκαι
ὕβρεως ἂς ἐμοὶ, καὶ ἐξωθοῦσι,
καὶ ἂς ποσὶ καταπίεσι καὶ
ταῦτα, παροῦσαν αὐτὸν φίλον
ὄντα, καὶ μόνον οὐχὶ λιπαίνον-
τος με ἐξωθεῖν τῆς οἰκίας,
καθάπερ οἱ τὸ σῦρ ἐκ τῶν
χερσῶν ἀφῤῥιπτοῦντες. οὕτ-
θεὶς ὧν ἀπέλθω παρασίβιος
καὶ μόλαξ, καὶ ἐταίρους πα-
ραδοθησόμενον; ἐπ' ἐκεί-
νοις ἴω, πέμπει με, τοὺς αὐθη-
μέρους τῆς ἀωρίας, τοὺς πα-
ρασίτους, οἷς τίμιος ἐγὼ καὶ πο-
απόθη-

MER. [e] Quantū habet momenti, altum vociferari, & obstreperè audacemq; esse? Idq; nō ijs modò qui causas agūt, verùm etiam qui vota faciunt, conducibile. Ἐν vt mox è pauperrimo dives euaserit Timon, qui se in precando clamosum & improbum præstiterit, Iouēq; rediderit attentū. Quòd si silentio fodisset incuruus, etiā nūc foderet neglectus. PL. At ego, Iupiter, [t] haudquaquam ad istū rediturus sum. IVP. [u] Quid ita non rediturus, optime Plute, præsertim à me iussus? PL. Quoniam per Iouem iniuria me affecit eijciens, & in multa fragmenta dissecans: idq; quū illi paternus essem amicꝰ: ac me, penè dixerim, fusinis ex ædibus extrusit, nec aliter quàm ij qui è manibus ignē abijciunt. [x] Num rursus ad istum ibo, parasitis, adulatoribus et scortis donandus? Ad eos me

mittis, ô Iupiter, qui munus intellecturi sint, qui amplecturi? quibus equidem in precio sim, & maiorem in modum exoptatus.

ἐπόθησε. οὗτοι ἦσαν οἱ λάροι, οἷς πρὸ μιᾶς ξυνήσεσαν, ὡς πεπιμωσιν ἡμῶν, καὶ διαφθ[illegible]ν παρ' αὐτῆς λαβόντες, καὶ δικασταί, ἀχαπάσ τασαν ἄθλιοι, τέτταρας ὀβολοὺς ἀφελόμενοι, οἱ δικαζάντες λαμβάνουσι πεντήκοντα ταλάντων ἀμισθητὶ πεπεμφότες. Ζ. ἀλλ' ὅτι γοῦν ὁ Τίμων ἐργάζεται περὶ σὲ, πάνυ δῆλον αὐτὸν ἡ δίκτυα ποιήσαντα ἕξειν, εἰ μὴ παυσάμενον ἀνάγητός σου τῶν ὀφρυῶν, ὡς μᾶλλον σὲ ἀντὶ τῆς ψυχῆς πεφαρμάκωται. ἐμοί γε πάνυ μεμψίμοιρος καὶ ἄηδὴς δοκεῖς, ὃς νῦν μὲν τὸν Τίμωνα αἰτιᾷ, διότι σὲ τὰς θύρας ἀναπτάσας, ἀφεῖται ποιήσειεν ἐλεύθερος, ὅτι ἀφκλείων, ὅτι ξηλοτυπῶν. ἔπειτα δὲ τἀναντίον ἀγανακτεῖς διατὶ τὸν πλουσίων, διατακτικὸν ὄντα λέγων πρὸς αὐτοὺς ὑπὲρ μοιχοῖς καὶ κλεπταῖς καὶ συκοφάνταις ἐπιβουλαῖς, ὡς μηδὲ παρακύψαι σοι ἐς τὸ φῶς ἀπὸ τοῦ ἕνδον. ταῦτα γὰρ ἀπωδύρου πρός με, ἀφανίζεσθαι λέγων ἐν σκότῳ καὶ μηδὲ τοῦ ἡλίου ὑμῖν φαίνεσθαι, καὶ

exoptatus. At hi stupidi cū inopia cōmercium habeant, quam nobis anteponunt, vt ab ea accepto sago pelliceo, ligoneq́, sat habeant quū quatuor lucrātur obolos, decē talenta cōtemptim dono dare soliti. IVP. Nihil istiusmodi posthac in te facturus est Timon, quippe quem ligo abundè satis corripuerit: nisi prorsus nullum dolorem sentiunt illius ilia, te videlicet potius, quàm inopiam esse præoptādam. Y At tu mihi querulus admodum videris esse, qui nunc Timonē incuses quòd tibi patefactis foribus libere permiserit vagari, neque includens, neq; zelotypus in te. Porrò aliàs diuersa de causa in diuites stomachabare, quum diceres te ab illis repagulis, clauibus, ac signorū obiectaculis impressis in fuisse conclusum, vt ne prospicere quidem in lucem tibi liceret. Id igitur apud me deplorabas, affirmans præfocari te nimijs tenebris; eoq́ pallidus nobis occurrebas,

σε, μὴ φροντίδ' ἀνάπλεως, σωφρονιστὰς τὸς λακτίζοντος πρὸς τὸ ἴδ' τ συλλογισμῶν, μὴ ἀφαιρήσασθαι ἀπειλῶν, ἢ λαιρῆ λάβοιο παρ' αὐτ. μὴ ὅλως τὸ πρᾶγμα ὑπέρλαμπρον ἰλόκα δοι, ἢν χαλκῷ ἢ σιδηρῷ θαλάμῳ, λαθάπερ πρὸς Δανάλω παρθενεύεσθαι, ὑπ' ἀκριβέσι καὶ παμπονήροις παιδαγωγοῖς ἀναπεφόμενον, ὡς τέκνῳ, καὶ ὡς λογισμῷ. ἄδικα γοῦν ποιεῖν ἔφασκεν αὐτὸς, ἰρῶντας μὴ ἄν ὑπερβολὴν, ἐξὸν ἢ ἀπαλώσαν ὁ ζηλοῦντας, ἀλλ' ὑπ' ἄλλας χαμαιζήλους ὡς ἴρωτι, λυείσι γε ὄντας, ἀπὰ φυλάττειν ἐγρηγορότας, ἐς τὸ σημεῖον καὶ μοχλὸν ἀσκαρδαμυκτὶ βλέποντας, ἱκανὸν ἀπόλαυσιν οἰομένους, ἢ τὸ αὐτὸς ἐφλαύειν ἔχειν, ἀπὰ τὸ μηδέπω μεταδιδόναι τῆς ἀφανείας, λαθάπερ πρὸς ἐν τῇ φάτνῃ λιῶσα, μάτην αὐτὸν ἐσθίουσαν τῶν λαβῶν, μάτην ὡς ὑπερ πανοῦσι ὑπηφιτωσαν. καὶ προσίτι γε καὶ λατιζόλας αὐτῶν

rebas, & curis confectus, digitis etiamnum ex asse duo colligendi coaceruandiq; vsu cõtractis, cõtortisq. Quòd si quãdo daretur opportunitas, aufugiturũ quoque ab illis te minitabare. In summa, rem supra modum acerbam iudicabas, in æreo ferreóve thalamo, Danaës exemplo, virginem asseruari, atq; à sceleſtiſsimis educari pædagogis, Fœnore, & Computo. Proinde absurdè facere aiebas hos, quòd te præter modum adamarent: neq; quum liceret, frui auderent: neque quum ipsis esset in manu, amore suo securè vterentur, sed vigiles obseruarent, ad signum ac seram oculis numquam conniuentibus, neque vsquam dimotis semper intuentes: abundè magnum fructum arbitrantes, non quòd ipsis fruendi facultas adesset, sed quòd nemini fruendi copiã facerent, non aliter quàm in præsepi canis, nec ipse vescens hordeis, nec equum famelicum id facere sinens. Quinetiam ridebas

ὠτῶν φαδιομύων, ὡ φυλαττόντων, καὶ τὸ λαμνόταλον, αὐτὸς ἡγοῦμαι ποιῶν· ἀγνοοῦντα δ' ὡς λαλάπα & οἰκέτης, ἢ οἰκονόμος, ἢ παιδότριψ ἁπαξιῶν καθαιρῶν ἐμπαροινοῦσα κακοδαίμονα καὶ ἀνίατον δεσπότην, πρὸς ἁμαυρόν τι καὶ μικρέσθαι λυχνίδιον, ἢ δι' ἀλιψαλίου θρυμίδιον, ἐπαγρυπνᾶν ἀάσας δοῖς τόκοις. πᾶς ἐν ἀκλικον, πάλαι μὲν οὐ ταῦτα αἰτιᾶσθαι, νυνὶ δ' ὦ Τίμωνι τὰ ἐναντία ἐπικαλεῖν, καὶ νυνὶ ἄγε τὰληθῆ ἐξετάζοις, ἄμφω δοκοῦντα λόξα ποιεῖν· τί γὰρ Τίμων & τὸ πάνυ ἐκ ἀναμύσσον, ἀμιλλᾶς, ἢ ἐκ ἐνοίκειον, ὡς ἐμὲ ἀπότομα ἂν δοκοίη τις αὖ λαλάκλειν ἐν θύραις καὶ σπόρτα φυλάττοντας, ὅπως αὐτοῖς ψαχύτερα & γροικίζω, καὶ μιμολᾶς, καὶ ὑπέροχα & ἐπιμισεῖσθαι, ὅτι κεκλεμμένους αὐτὰς, ἅτις ἂς τὸ φῶς κεκάγοντας, ὡς μὴ δι' ὀφθαλῶν πρός τινα &, ἀνούσας φιλομισθῶν, ὡ φυλαττόντων, καὶ τὸ λαμνόταλον, αὐτὸς ἡγοῦμαι ποιῶν· ἀγνοοῦντα δ' ὡς λαλάπα & οἰκέτης, ἢ οἰκονόμος, ἢ παιδότριψ ἁπαξιῶν καθαιρῶν ἐμπαροινοῦσα κακοδαίμονα καὶ ἀνίατον δεσπότην, πρὸς ἁμαυρόν τι καὶ μικρέσθαι λυχνίδιον, ἢ δι' ἀλιψαλίου θρυμίδιον, ἐπαγρυπνᾶν ἀάσας δοῖς τόκοις. πᾶς ἐν ἀκλικον, πάλαι μὲν οὐ ταῦτα αἰτιᾶσθαι, νυνὶ δ' ὦ Τίμωνι τὰ ἐναντία ἐπικαλεῖν, καὶ νυνὶ ἄγε τὰληθῆ ἐξετάζοις, ἄμφω δοκοῦντα λόξα ποιεῖν· τί γὰρ Τίμων & τὸ πάνυ ἐκ ἀναμύσσον, ἀμιλλᾶς, ἢ ἐκ ἐνοίκειον, ὡς ἐμὲ ἀπότομα ἂν δοκοίη τις αὖ λαλάκλειν ἐν θύραις καὶ σπόρτα φυλάττοντας, ὅπως αὐτοῖς ψαχύτερα & γροικίζω, καὶ μιμολᾶς, καὶ ὑπέροχα & ἐπιμισεῖσθαι, ὅτι κεκλεμμένους αὐτὰς, ἅτις ἂς τὸ φῶς κεκάγοντας, ὡς μὴ δι' ὀφθαλῶν πρός τινα &, ἀνούσας

istos, qui parcerẽt, asseruaretq; & (quod esset absurdissimum) ipsi quidem sibi subtraherent, vererenturq; cõingere: non intelligerent autẽ, fore vt aut sceleratissimus famulus, aut dispensator, aut librorũ pædagogus furtim subiret, ludibrio habiturus infelicem & inamabilem herum, quem postea sinat ad fuliginosam, & oris angusti lucernulam, ac sticuliosum scirpulum vsuris inuigilare. Quid itaq; an non iniquum, quum hæc quondam incusaueris, nunc in Timone diuersa his criminari? PLV. Atqui si rem verè perpenderis, vtrumque me iurè facere iudicabis. Nam & Timonis ista animi lenitas, negligentia potius, haud beneuolẽtia studiũq; quod ad me pertinet, meritò videatur. At è diuerso, qui me ostijs ac tenebris inclusum seruabant id agentes, quo scilicet crassior faginacior q; ac vehementer corpulentia onustus euaderem: quum interim neq; ipsi contingerent, neq; in lucem producerent, ne vel aspiceret à quopiam, hos

ἀνοήτους ἡγούμενον εἶναι, ἢ ὑβρισθέντας, ὅτι ἀδικουμένους τὰ μὴ τοὺς ζῶντας ἀλγεινοῖς λαμβάνειν ἐπιτάσεσιν, ὡς μικρὸν ἀπιέναι ἄνω τινὶ τῶν πλησίον. ἔτι οὖν ἐκείνους, ὅτι τὸν πάνυ πλούσιον ὡς ἐμὲ τότε ἐποίησα, ἀπὸ τοῦ ὅπερ ἄξιον ἦν, μικρὸν ἐπιβαλόντας τῷ πράγματι, ἢ μὴ τὰ ἀφειδούμενα τοῦ παράπαν, μήτε πλουσίους τὸ ὅλον σκόπει γε, ὦ Ζεῦ, πρὸς τοῦ Διός, ἄν τις νόμῳ γάμους γυναικὸς νέας, καὶ παλιὰ ἔτεσι μήτε φυλάττοι, μήτε ζηλοτυποῖ τὸ παράπαν, ἀφιείς τε βαδίζειν ἔνθα ἂν ἐθέλοι νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν, καὶ ξυνάγειν τοῖς βουλομένοις, μᾶλλον δὲ αὐτὸς ἀπάγοι μοιχευθησόμενον ἀνοίγων τὰς θύρας, καὶ μαστροπεύων, καὶ φάσκων ἐν αὐτῷ καλῶν, ἆρα ὁ Ζεὺς ὀκνεῖ ἐρᾶν ἀδόκητα ἀνὴρ ἀεί γε, ὦ Ζεῦ, τοῦ φαίης ἄν, ἐραστὰς πολλάκις. ἐὰν δέ τις ἐμπαλιν ἐνθύραν γυναῖκα ἐς τὴν οἰκίαν νόμῳ γα-

hos dementes & contumelioſos in me iudicabã, quippe qui me nihil cõmeritum tot in vinculis cogerent ſitu carieq; putreſcere: haud intelligentes, quò mox demigrẽt, me alij cuipiã, cui fortuna fauerit, relicturi. Nec hos igitur probo, ſed ne illos quidẽ qui nimiùm facilè mihi manus admouent: ſed qui (quod eſt optimũ) mediocritate vtantur, vti nec prorſus abſtineant, neque penitus profundãt. Etenim illud per Iouẽ conſidera Iupiter: A Si quis vbi puellulam & formoſam lege duxiſſet vxorẽ, poſtea neq; obſeruet, nec vlla omnino zelotypia proſequatur: videlicet ſinens illã noctu atq; interdiu quocunq; libitum ſit ire, & quicũq; voluiſſent, cũ ea habere rem, vel producat potius vltrò vt adulteret, fores aperiẽs, proſtituturúſq;, & quoslibet ad illã inuitans, num hic amare videbitur? Profectò hoc tu nequaquam dices Iupiter, qui ſæpenumero amorem ſenſeris. Rurſum ſi ingenuam lege dotum

μὴ παραλαβὼν ἐπ' ἀρότου παίδων γνησίων, ὃ ἦν μήτι αὐτὸς προσάπτοιτο ἀκμαίας καὶ λαμπρᾶς παρθένου, μήτι ἄλλῳ προσβλέπειν ἐπιτρέποι, ἄγουσαν ἢ καθεῖρξε λαβὼν κλείσας παρθενῶνι, καὶ ταῦτα ἱερᾶν φάσκων, καὶ διὰ βίου ἀεὶ τὴν κόρην, καὶ τὸ ἔρωτος ἐπιτηκίας, καὶ τὸ ὀφθαλμῶν ὑποδιυκότων, ἐφ' ὅπως ὁ βίος ὁ παραπαίων δόξῃ ἄρρενος καὶ παιδοποιᾶσθαι, καὶ ἀρκέσαν τῷ γάμῳ, ἀταμαράτου τὴν πρόσωπον ὄντα καὶ ἐπέρασεν διὰ βίου, ἀλλὰ περ ἱέρειαν τῇ θεομοφόρῳ πρέπουσαν δοκοῦντος τῷ βίῳ; ταῦτα καὶ αὐτὸς ἀγανακτῶ ἐς ἐνίους μὲν ἀτίμως ἀκλιτόμενον καὶ καρυσσόμενον, καὶ ἐξαντλούμενον, ἐπ' ἐνίοις δ', ὥσπερ στιγματίας φαύλης πεπληγμένον. Ζ. τί δὲ ἀγανακτᾷς ἀκούων; Δ. ἀδόασι γὰρ ἥδιον ἄμφω ἀκλιτὼ τὼ δίκλιτε. οἱ μὲν ὥσπερ ὁ Τάνταλον ἄποροι καὶ ἄγαυσοι, καὶ ξηροὶ τὸ στόμα, ἐπικλινόμενον μόνον ὑφ' ὕδατος

deducat, vti liberos legitimos progeneret, cæterùm nec ipse cõtingat florentem ætate decoramq; virginem, nec alij sinat aspicere, sed inclusam, orbã, sterilemq; in perpetua virginitate contineat, idq; p̃ amore se facere prædicet: & hùc quidẽ præferat, pallore, corpore exhausto, oculis refugis, num fieri potis est vt huiusmodi nõ desipere videatur? quippe qui quũ liberis oportuerit operam dare, fruiq; consugio, puellam adeò formosam atq; amabilem sinat emarcescere per omnem vitam, tanquam Cereri sacerdotem alens. Huiusmodi & ipse indignè fero, cùm à nõnullis ignominiosè cædor calcibus, laniorq; atq; exhaurior: à nonnullis contrà perinde vt stigmaticus fugitiuus cõpedibus vincior. IV. Quid est autẽ quòd aduersus illos indigneris, quãdoquidem vtriq; pœnas egregias luunt? Alteri quidem dum B Tantali in morem neque bibere sinuntur, neque edere, sed ore sicco duntaxat inhiant

auro-

ψησίο. οἰῶ, καθάπερ ὁ Φινεὺς, ἐκ τ φάρυγ@ τὴν προφὴν τὰ ἁρπυῖα ἀφαιρήμενοι. ἀλλ' ἄπιθι ἤδη σωφρονιστέρα παραπολὺ τ Τίμωνι ἐντυχόμεν@. ΜΕ. ἀλλ@ γὰρ ποτὲ παύσομαι ὥσπερ ἐκ λοφίνε τηρυκημένος, πρὶν ὅλως ἀφυῆναί μι καὶ ἀπὸ σταθμὴν ἐξανῆκαι, φθάσας βυλόμεν@ τὴν ἐπιῤῥοὴν, μὴ ἐπίπαντα@ ἀσπίσω, ἐπικλύσω αὐτόν; ὥστε τὸν τ Δαναϊδῶν πίθον ὑδροφορήσαι μοι δοκῶ, καὶ μάτην ἐπαντλήσαι, τ λύτας μὴ σίζοντ@, ἅμα πρὶν ἀφυῆναι, σχολὴν ἐχυθησόμεν@ τ ἐπιῤῥέοντ@. ἔτως ἐυρύτερον τὸ στόμ τὴν πίθε, καὶ ἀκόλυτ@ ἢ ἔξαλ@. Ζ. ἐκοινῶ ἃ μὲ ἐμφράξηται τὰ διχηλὰ τῦτο, καὶ ἂν τὸ ἅπαξ ἀναπλησθῇ, ἐχυθήσ@ ἐν βραχεῖ σε, ῥᾳδίως ἐυρήσω τὴν διαφθορὰν ταύτης, καὶ τὴν δίκτυαν ἐν τῇ πυκὶ τῦ πίθε. ἀλλ' ἔπιτι ἤδη, καὶ παντίσῃ αὐτόν. σὺ δ μίμνησο, ὦ ἑρμῆ, ἐκανὸν, πρὸς ἡμᾶς ἄγαν τὰς Κύκλωπας ἐκ τῆς Αἴτνης, ἵνα

auro: alteri verò, dum his C *ceu Phineo cibos Harpyiæ ipsis è faucib⁹ eripiũt. Sed abi iam, Timone multo posthac vsurus cordatiore.* PLV. *An ille aliquãdo desinet me ceu* D *foraminoso cophino, priusquã omnino influxerim, data opera exhaurire, quasi conet occupare quo minus influã: veritus ne si copiosius infundar, ipsum vndis obruam? Quo fit, vt in Danaidũm dolium aquã mihi videar allaturus, frustráq; infusurus, vase nõ cõtinente liquorẽ: imò prius propemodũ effuso quod influxerit, quàm influxerit. Adeò latus dolij hiatus ad effusionẽ, ac liber exitus.* IV. *Proinde nisi hiatum istũ obturauerit, perpetuãq; perstillationem sistere studuerit, te prõpediem effuso, facilè rursum sagum & ligonẽ in dolij fece reperiet. Sed interim abite, atq; illũ diuitem reddite. At tu Mercuri facemmineris, vt rediẽs Cyclopas ex Aetna tecũ adducas,*

ὅπως τὸν λιραυνὸν ἀκονήσαντες τὸν ἱπισκιάσουσιν, ὡς ἤδη γε τυθὴν μοῦ ὠφ' ἡμῶν σμήσόμενα. Ερ. προίωμεν, ὦ πλοῦτε. τί γὰρ ἐποσκάζεις; ἰλιγγιᾷς μὴ, ὦ γενναῖε, ὑ τυφλὸς μόνον, ἀλλὰ καὶ χωλὸς ὤν. πλ. οὐκ ἀλλὰ γὰρ, ὦ Ερμῆ, ἀλλ' ὁπόταν μὴ ἀπίω παρά τινα, πιμφθεὶς ὑπὸ τοῦ Διὸς, οὐκ οἶδ', ὅπως βραδύς ἁμι καὶ χωλὸς ἀμφοτέροις, ὡς μόλις τιλεῦν ἐπὶ τὸ τέρμα πεζηράναντ' ἰνίοτε τὸ πιμπόμενον. ὁπόταν δ' ἀπαλλάττωμαι δίκης, πλουτῶν ὄντως, πολὺ τῶν ὀρνίων ὠκύτερον. ἅμα γοῦν ἐπόγκι ὑσπληγξ, λαβὼν ἤδη ἀναπηδήσομαι νφικηκὼς, ὑπερπηδήσας τὸ σάλιον, ἀλλ' ἱλόντων ἰνίοτε τῶν θεατῶν. Ερ. οὐ ἀληθῆ ταῦτα φῄς. ἐγὼ δ' καὶ πομπὴν ἂν ἀπῆν ἔχοιμί σοι, χθὲς μὴ δὲ ὀβολὸν ὅσου πρίασθαι βρόχον ἰσχνότατος, ἄφνω δ' τιμῶτον πλουσίοις, καὶ πολυτελῆς, ἐπὶ λευκοῦ ἁρμάτων ἐξελαύνοντας, οἷς

quo fulmen cuspide restituta reserciant. Nam eo vobis acuminato opus fuerit. MER. Eamus Plute. Quid hoc? Num claudicas? Equidem ignorabam, ô præclare, te non cæcum modò, verùm etiam claudum esse. PLV. Atqui non hoc mihi perpetuum, Mercuri: verùm si quàdo proficiscor à Ioue missus ad quempiã, tum nescio quo pacto tardus sum, & vtroq; claudus pede, ita vt ægrè ad metã pertingere queam: sene nonnunquam interim facto, qui me operiebatur. Porrò quum discedendum est, alatum videbis. multò auibus celerior. Vnde fit, vt vix iam amoto repagulo, ego iam præconis voce victor pronuncier, saltu stadium trãsmensus, ne videntibus quidem aliquoties spectatoribus. MER. At ista quidem haud vera narras, nisi ego tibi permultos commemorare queam, quibus hesterne obolus quidem erat quo restim emerent, qui hodie repentè diuites facti, splendidè viuant: albis quadrigis vehantur, quibus

οἷς οὐδὲ ἐκ ἂν ὄνος ὑπῆρξε πρότερον, καὶ ὅμως πορφυροῖ, καὶ χρυσόχειρες περιέρχονται, οὐδ᾽ αὐτοὶ πιστεύοντες οἶμαι ὅτι μὴ ὄναρ πλουτοῦσιν. Πλ. ἕτερον τοῦτ᾽ ἐστὶν, ὦ Ἑρμῆ, καὶ οὐχὶ τοῖς ἐμαυτοῦ ποσὶ βαδίζω τότε, οὐδὲ ὁ Ζεὺς, ἀλλ᾽ ὁ Πλούτων ἀποστέλλει με παρ᾽ αὐτοὺς, ἅτε πλουτοδότης, καὶ μεγαλόδωρος καὶ αὐτὸς ὤν· δηλοῖ καὶ τῷ ὀνόματι. ἐπειδὰν τοίνυν μετοικισθῆναι δέῃ με παρ᾽ ἑτέρου πρὸς ἕτερον, ἐς δέλτον ἐμβαλόντες με, καὶ κατασημηνάμενοι ἐπιμελῶς, φορηδὸν ἀράμενοι μετακομίζουσι. καὶ ὁ μὲν νεκρὸς ἐν σκοτεινῷ που τῆς οἰκίας πρόκειται, ὑπὲρ τὰ γόνατα παλαιᾷ τῇ ὀθόνῃ σκεπόμενος, περιμάχητος ταῖς γαλαῖς, ἐμὲ δὲ οἱ ἐπελπίσαντες, ἐν τῇ ἀγορᾷ περιμένουσι κεχηνότες, ὥσπερ τὴν χελιδόνα προσπετομένην τετριγότες οἱ νεοττοί. ἐπειδὰν δὲ τὸ σημεῖον ἀφαιρεθῇ, καὶ τὸ λίνον ἐντμηθῇ, καὶ ἡ δέλτος ἀνοιχθῇ, καὶ ἀνακη-

quibus antè ne asellus quidē suppeditârit. Ii tamē purpurati, aurumq́ manibus gestantes obambulant: qui ne ipsi quidem, opinor, credere possunt, qui & per somnium diuites sint. PLV. *Isthæc alia res est, Mercuri. Neque enim tum meis ipsius ingredior pedibus: nec à Ioue, sed à Dite ad istos transmittor: qui, & ipse nimirum opum largitor est, ac magna donans: id quod ipso etiam nomine declarat. Itaq́ quòties est mihi ab alio ad alium demigrandum, in tabellas inijciunt me, ac diligenter obsignantes, sarcinæ in morem sublatum transportāt. Interea defunctus ille alicubi in ædium tenebricosa parte iacet, vetere linteo in genua iniecto tectus, de quo feles digladiantur. Porrò qui me sperauerant obtinere, in foro operiuntur, hiantes non aliter quàm hirundinem aduolantem stridentes pulli. Deinde vbi signum detractum est, & lineus ille funiculus incisus, apertæque tabellæ, iamque nouus*

ἀναγιγνωσθῇ μὲν ὁ καινὸς δεσπότης, ἢ τις συγγενής τις, ἢ ὑὸς ἀληθὴς, ἢ κατάπυγων οἰκέτης, ἐκ παιδικῶν τιμωρὸς ὑπεξαιρεμένου ἔτι τῶν γνάθων, ἀντὶ ποικίλων καὶ πανδαπῶν ἡδονῶν, ἃς ἤδη ἔξω ὢν ὑπηρέτησεν αὐτῷ μίγα τὸ μίσθωμα ὁ γνοὺς ἀρπάσας, ἐκεῖνον ἢν, ὅστις ἄρ᾽ ἦν ποτε, ἁρπασάμενος μὲ αὖθις δείλαιον, θεὰ φέρων, ἀντὶ τίνος Πυρρίου, ἢ Δρόμωνος, ἢ Τιβίου, Μεγακλῆς, ἢ Μεγάβυξος, ἢ Πρώταρχος μετονομασθείς, τὸν μάτην ἰκέτευσε καὶ ἱκέτας ἀπάλλης ἀρβήτους καταλιπών, ἀνηθὴς ἄγουσας τὸ πρόθυμον, οἷος αὐτὸς ὁ θοὰν ἐμυχῇ ἐγκλείσας διέφυγεν, ἐπ ὀλίγον τὸ δίκαιον καταπίνων. ὁ δὲ ἐμπτύσων ἀθρόως ἐς ἐμὲ ἀπαρόκλῳ καὶ πάχνῃ ἀνθρώπῳ, ἔτι τῶν πάλαι πρόσκαιος, καὶ ἐ πάσεσθαι ἄμοσε μασίζειν τις, ὄρθιον ἱρισάς τὸ ὄς, καὶ ἐ μυδῶντα, ὥσπερ τὸ ἀνάκορον πόσ-

nouus dominus pronũciatus est, siue cognatus quispiam, siue adulator, siue seruulus obscœnus, qui puerili obsequio fauorẽ emeruerit, etiã tum mẽto subraso, pro variis et opiparis voluptatib⁹, quas illi iam exoletus suppeditauerat, ingens scilicet præmium ferens generosus quisquis ille tandem fuerit, nonnunquã me ipsis cũ tabellis arreptum fugiens apportat, cõmutato nomine, vt qui modò Pyrrbias, aut Dromo, aut Tibius: iã Mengacles, aut Megabyxus, aut Protarchus appelletur. Cæterũm illos nequicquã hiantes, seq; mutuum intuentes relinquit, ac verũ luctũ agẽtes, quòd eiusmodi Thymnus ex intimo sagenæ simu sit elapsus, qui nõ parũ magnã escam deuorârit. At hic repentè totus in me irruẽs, homo vitæ mundioris atq; elegantioris rudis, pingui illo taq; cute, qui compedes extiam dum horrescit, & si quis præteriens loro increpet, ære vectis stet auribus; quiq; pistrinum perinde vti templum adoret:

προσκωῶν, ἐπ' ἔτι φορητόν ὅτι
δεῖς ἐνυγχάνουσιν, ἀπὸ τοῦ τὰ
ἀνθρώπεια ὑβρίζειν, καὶ τοὺς ὁμο-
δούλους μαστιγοῦν, ἀφειδοῦντα &
ἀπὸ αὐτῶν τὰ διαφθαρησόμενα, ἄν
τις ἅρπαξ ἢ εἰς πορνίδιόν τι ἐμ-
πεσών, ἢ ἱπποτροφίας ἐπὶ θυμέ
σας, ἢ λόφοις παραδὺς ἑαυτὸν
ἀμύουσιν, ἢ μᾶλλον εὐμορφότε-
ρον Νιρέως ἑαυτὸν, ἢ
γνησιώτερον ἢ Κέκροπος ἢ Κό-
δρου, σωφρονέστερον ὃ Ὀλυσσέως,
πολυβιωτέρου ὃ σωφρονεστέρου Κρο-
ίσου πλουσιώτερον, ἢ ἀκαρῆ ἢ
χρόνου ἅπαντος ἔχειν τὰ κατ'
ὀλίγον ἐκ πολλῶν ἐπιορκιῶν καὶ
ἁρπαγῶν καὶ πανουργιῶν συνα-
γομένα. Ερ. αὐτά πῃ σχεδὸν
ἔχει τὰ γιγνόμενα. ὁπόταν δ'
οὖν αὐτόπους βαδίζῃς, πῶς
ἔστι τυφλὸν ὄντα ὁρᾶν ἰδόντα
τοῦ ὁδόν; ἢ πῶς διαγνόν-
τας, ἐφ' ὃν ἂν σὺ ὁ Ζεὺς ἀφ
ᾗκῃ, ἐπὶ τοῦτον ἐλθεῖν τὸν πλου-
τοῦντα ἀξίους; πλ. οἶα γὰρ ἰδόντα
με, οἵ τινές εἰσι; Ερ. μὰ
τὸν Δία ἐ πάνυ. ἐ γὰρ Ἀνυ-
τόν ἀπολιπὼν, ἀπονί-
πτω καὶ Καλλίᾳ προσίοις, καὶ

adoret: nō est deinceps tole-
rādus ijs quibuscū viuit: ve-
rūm & ingenuos afficit cō-
tumelia, & cōseruos flagris
cædit, experiens num sibi
quoq; similia liceant, dones
aut scortulo cuipiā irretiē,
aut equorū alendorū studio
captus, aut adulatoribus se-
se permittens deierantibus
Nireo formosiorē esse, & Ce-
crope Codróue generosio-
rē, & callidiorē Vlysse, nūc
autem vel sedecim pariter
Crœsis opulentiorē, momēto
tēporis semel profundat in-
felix, quæ minutatim multis
ex periurijs, rapinis, flagi-
tijs fuerāt collecta. MER.
Ista fermè sic habēt vti nar-
ras: verūm vbi tuis ipsius in-
grederis pedibus, quī tandē,
cæcus quū sis, viam inuenire
soles? Aut quī dignoscis ad
quosnam Iupiter te misē-
rit, dignos illi visos quī
diuitijs abundent? PL. Ex-
nimuero credis me reperi-
re istos, ad quos mittor?
MER. Per Iouem haudquaquam. Neq; enim alioqui Aristi
de præterito, ad Hipponicum & Calliam accessissem, tum

ad

ποποῖς ἄνθρωποις ἀθλιωτάτοις, οὐδ' ὀβολοῦ ἀξίοις. πολλοῦ ἀπὸ τί πράγματος καταπεμφθείς; πλὴν ἄνω γε κάτω πλανώμενος θεωρήσω, ὅπως ἂν λάθω τινὶ ἐμπεσών. ὁ δ' ὅστις ἂν πρῶτός μοι περιτυχῇ, ἀπάξω καὶ ἔχω. σὺ δὲ Ἑρμῆ ἐπὶ τῷ παραλόγῳ τὸ κέρδος προσκωμῳδῶν. Ερ. οὐκοῦν ἐξηπάτηται ὁ Ζεὺς οἰόμενος σε κατὰ τὰ αὐτῷ δοκοῦντα πλουτίσαι, ὅστις ἂν οἴηται τοῦ πλούτου ἀξίως; Μη. μάλα δικαίως, ὦ γαθέ. ὃς γε τυφλὸν ὄντα ἀλλως, ἔτι πυμπτὴν ἀναλγητότατα ἀνοσφρησόμενον ἔτω κέρμα, καὶ προπομπὸν ἐκλελοιπὼς τὸν βίον, ὅπερ δεῖ ὁ Λυγκεὺς ἂν ἐξόφθαλμος ἀφλίως, ἀμαυρὸν ἔτω καὶ μικρὸν ὄν. θεραπεῦσαι ἄτιτ' οὐκ ἀγαθῶν ὀλίγων ὄντων, πονηρῶν δὲ πλείστων, ἐν τοῖς πόλεσι τὸ πᾶν ἐπιχθόνιον, ῥᾷον εἰς τὸν τοιοῦτον ἐμπεσεῖν καὶ ἀγνοοῦντα. Ερ. ἔστι ταῦτ' ἐπαληθῆ καταλήψει αὐτὸς, ῥᾳδίως φεύγεις οὐκ ἀδίως καὶ ὁδόν;

Πλ. ὀξυ-

ad alios Athenienſes homines ne obolo quidē æſtimādos. Cæterùm quid facit, quādo quidē es emiſſus? PLV. *Sum ac deorſum circūcurſans oberro, donec imprudent in quempiā incurrero. hic aūt quiſquis ille ſit, quī fortè primus me nactus ſit, abducit ac poſſidet, te Mercurii pro lucro præter ſpem obiecto venerās atq; adorās.* MER. *Num ergo fallitur Iupiter, qui quidē credat ex ipſius animi ſententia ditari abs te hos, quos ille digniſſ exiſtimārit qui ditеſcerent?* PL. *Et iure quidē optimo fallitur, ô bone: quippe qui cū me cæcū eſſe nō ignoret, emittat veſtigatum rem vſq; quaedeò repertu difficilē, & iam olim è vita ſublatā, quā ne Lynceus quidē facilè inueniret: quæ nimirum adeò obſcura ſit, ac minuta. Itaq; cùm rari ſint boni, improbi porrò in ciuitatibus omnia obtineant: oberrans facilè in huiuſmodi mortales incurro, ac retibus illorum illigor.* MER. *At qui fit, vt quoties eos deſeris, celeriter aufugias, quum viæ ſis ignarus?*

PLV.

Πλ. ὀξυδερκὴς τότε πῶς ἡ ἀρτίπους γίγνομαι κἀς μόνον τὸν καιρὸν ἡ φυγήν. Ερμ. ἔτι δέ μοι καὶ τοῦτο ἀπόκειται, πῶς τυφλὸς ἂν (ἀρίστα γὰρ) καὶ πόθεν βαρὺς εἰς ζῶν σκιλοῖν, ζοφώδεις ἱμάτιον ἔχει, ὅς σε πάντας ἐκβέλιπεν ὡς σὺ, καὶ τυχόντας μὴ ἐνδαιμονεῖν οἴεται, ἢ δ' ἀστύχοις, εἰς ἀνιχνεύειν ζῶντας; ἀλλὰ γὰρ τινας εἰς ἑλίγος ἀεὶ ὅτε σε ἀνοίρωται ὄντα, ὡς καὶ εἰς βαθυκάτια πόνζον φέρουσα ἐρίψαν αὐτὸς, καὶ πανταχοῦ κατ' ἀλιβάτων, ἀπιροφάδια νομίζοντός σου, ὅτι πὰρ δὲ τῶν ἀρχῶν ἐώρας αὐτούς. πλὴν ἀπὸ καὶ σὺ ἄν, εἰ ἔλλα, ὅτι ὁμολογήσας, ἃ τι ξωνῆς σαυτῷ, λορυβαντιᾶν αὐτὸς, ἐρωμενῷ διάτῳ ἐπιμιμνήσεται. πλ. οἶσα γὰρ ζοιζῶν, οἷός εἰμι, ὁρᾶσθαι αὐζοῖς χαλεπὸν, ἢ τυφλὸν, ἢ ὅ,ῳ ἄπαλοι πρόσεστιν; Ερ. ἀπὸ πᾶς, ὦ πλοῦτε, ἃ μὴ τυφλοὶ καὶ αὐζοὶ πάντες εἰσί; πλ. ὁ τυφλοὶ, ὦ ἄνοια ἀπὸ ἀ ἄγνοια, καὶ ἀπάτη, ἄπερ

PLV. *Tum demum acutũ cerno, pedibusq; valeo, vbi ad fugam tempus inuitat.* MER. *Iam illud quoq; mihi respõde: qui fit, vt cùm sis oculis capt⁹ (dicendũ enim est) præterea pallidus, præterea claudus, tam multos habeas amãtes, adeò vt omnes in te defigãt oculos: & si potiantur, felices videantur: sin frustrentur, nõ sustineant viuere? Ex his equidẽ nõ paucos noui, qui se perditè te amârint,* L *vt se æreo è scopulo piscosi in æquoris abrupta præcipites abiecerint, rãtæ fastidiri sese abs te, propterea quòd illos nullo pacto respexisses. Quanquam sat scio, tu quoq; fateberis, si quo modo tibi ipsi notus es, furere istos, qui eiusmodi amore sunt dementati.* PLV. *At enim credis me, qualis sum, talẽ istis videri: nempe claudum aut cæcum, aut si quid aliud adest mihi vitij?* MER. *Quidni ô Plute? nisi fortè & ipsi omnes cæci sunt.* PL. *Haud cæci quidẽ, ô optime; verũ inscitia errorq;*

(quæ

ὥσπερ νῦν καλύπτει τὰ πάντα, ἐπισκιάζουσιν αὐτούς. ἔτι δὲ κἀμὲ αὐτὸς ὡς μὴ πανταπασιν ἄμορφος ἄλλως, προσωπεῖον περιθέμενος καὶ ἱματιάλλομαι, ἀλλὰ χρυσοῦν, καὶ λιθοκόλλητον, καὶ ποικίλα ἐνδύσας ἐντυχάνω αὐτοῖς. οἱ δὲ αὐτὸ τὸ πρόσωπον νομίσαντες ὁρᾶν καὶ ἱρῶσι, καὶ ἀπόλαυσαι μὲ ἐντυχάνουσιν. ὡς δ' ἄν τις αὐτοῖς ὅλον ἀφανισμένος ἐπιδείξαιμι, ἄλλον ὡς καταγινώσκομαι ἂν αὐτῶν, ἀμβλυώτατα ζωγραφῶν τὰ γυναικεῖα, καὶ ἱρῶντος ἀνιαρῶν καὶ ἀμόρφων πραγμάτων. Ερ. Τί δῆτα καὶ σὺ αὐτῶν ἔδει τῶν πλουτᾶν χρόνον καὶ τὸ προσωπεῖον αὐτὸ περιθέμενοι, ἵνα ἐξαπατῶνται καὶ λῶν τις ἀφαρπάσαι αὐτούς, θᾶττον ἂν γυμνὸν ἀφελὼν τὸ προσωπεῖον πρόοιντο; ὁ γὰρ δὴ καὶ τότε ἀγνοεῖν ἐκεῖς αὐτούς, ὡς ἐπίχρυσα καὶ ὑπομορφία ὄντα, ἔνδοθεν τὰ πάντα ὁρῶντας. ΜΑ. ὀλίγα, ὦ Ερμῆ, καὶ πρὸς τὸ μοι συναγωνίσηται. Ερ. τὰ ποῖα; ΜΑ. παλάμη τις ἐντυχὼν

(quæ nunc occupat omnia) illis offundūt tenebras. Adhæc ipse quoq; ne p omnia deformis sim, persona vehementer amabili tectus inauurata, gemmisq; picturata, ac versicoloribus amictus eis occurro: at illi rati sese natiui vultus venustatē aspicere, amore capiuntur, dispereunt q, nisi potiātur. Quòd si quis me toto corpore renudatum illis ostēderit, dubio procul futurum sit, vt se ipsi damnent, qui tantopere cæcutierint ad amantes res neutiquā amādas, ac fœdas. MER. Quid ergo? postea quā eò peruentū est, vt iam diuites euaserint, iamq; personā sibi circumposuerint, rursum fallūtur? Adeò vt si quis illis detrahere conetur, penè caput potius quàm personam abiiciant? Neque enim vetisimile est etiam tum illos ignorare, auro bracteatam esse formā, quū intus cuncta inspexerint. PLV. Ad id non parum multæ res, ô Mercuri, mihi sunt adiumento. MER. Quæ nam? PLVT. Simulatque quū me

χὼρ ὑπῳῶρ, ἀνεπιτάσας τὴν θύραν ἀσθιχιταί μι, συμπαραπορχῆσαι μετ' ἐμοῦ καθὼρ ὁ τύφος, καὶ ἡ ἄνοια, καὶ ἡ μεγαλαυχία, καὶ ἡ μαλακία, καὶ ἡ ὕβρις, καὶ ἡ ἀπάτη, καὶ ἅπαξ ἅπαντα μυεῖα. καὶ δὴ τούτων πάντων κατακηφθεὶς τῇ ψυχῇ, θαυμάζει τι τὰ θαυμαστὰ, καὶ ὀφείγεται τῶν φθητῶν. καμὲ τὸν πάντων ἱκέτην πατέρα τῶν ἀσιληνθότων λαικῶν τίθηται, λορυφορούμενον ὑπ' αὐτῶν. καὶ πάντα πρότερον πάθοι ἄν, ἢ ἐμὲ προῖδαι ἐπιμένοντ' ἄν. Ερμ. ὡς ἀλλᾶ ἄ ὦ πλοῦτε, καὶ ὀλιθηρὲ, καὶ ἀυσκάθικτε, καὶ ἀσφαπτικὲ; ὑλιμμίαν ἀντιλαβῶ παρικόμην βεβαίαν· ἀλλ' ὥσπερ ἐγχέλεις, ἢ οἱ ὄφεις, ἀφ' τ λακτίζειν φαπτόμενος, ἐκ οἶδα ὅπως. ἢ ψυχία δ' ἔμπαλιν ἐξόλυς τι, καὶ ὑπλαβὴς, καὶ μυεῖα τὰ ἄγκιστρα ἐκπεφυκότα ἐξ ἅπαντος τοῦ σώματος ἔχουσα, πλησιάσαντας ὑβρὺς ἔχιδα καὶ μὰ ἔχειν ῥᾳδίως ἀφλυθῶαι. Πλ. ἀλλὰ μεταξὺ ἄλλη φλυαρῆσας ἡμᾶς πρᾶγμα ἢ μικρὸν λίλαθεν.

me primùm nactus est, aperte foribus exceperit clàcu lùm vnà N mecũ introit elatio, vecordia, iactãtia, mollicies, violẽtia, dolus, atq; alia itẽ innumerabilia: à quibus omnibus posteaquã est animus occupatus, iam admiratur quæ neutiquã sunt admiranda, & appetit eà q̃ sunt fugiẽda, meq; cunctorũ illorũ quæ introierant malorũ patrẽ stupet, illorũ satellitio vallatum: quidnis potius passurus, quàm vti me compellatur reijcere. MER. Vt leuis ac lubricus es Plute, retentu difficilis, ac fugax, neq; vllam præbẽs ansam certam quo prensus teneare: sed nescio quomodo anguillarum ac serpentum in morem inter digitos elaberis. At è diuerso paupertas, viscosa, prensu facilis, totóq; corpore mille vncos gerit hamos, vt quã tetigerunt, illicò hæreant, nec facilè queant auelli. Verùm interea dum nugamur, rem haud paruã omi-

λαθι. Ερ. Τὸ ποῖον; ὅτι τὸν Θησαυρὸν ὃν ἐπηγαγόμεθα, οὗπερ ἕνεκα μάλιστα; ωλ. θάρρει τοῦτο γὰρ ἔνεκα, ἵν' ἐπὶ γῆ αὖθις καταλείπωμεν, ἀνέρχομαι παρ' ὑμᾶς, ἐπισκήψας ἔνδον μένειν ἐπικλείσαντα τὴν θύραν, ἀνοίγειν δὲ μηδενὶ, μὴν μὲν ἐμοῦ ἀκούσαντος. Ερ. ἀκοῦσον ἐπιβαίνωμεν ἤδη· ἀλλὰ ἀθλίους. καί μοι ἔπου ἐχόμενος τῆς χλαμύδος, ἄχρις ἂν πρὸς τὴν ἰσχατιὰν ἀφίκωμαι. ωλ. εἶ ποιεῖς, ὦ ἑρμῆ, παραγωγὸν, ἐπὰ ἐμοὶ γε ἀπολίπῃς μι, Υπερβόλῳ τάχα, ἢ Κλέωνι ἐμπεσὼν πνευνοσῶν. ἀλλὰ τίς ὁ ψόφος οὗτος ὅτι, καθάπερ σιδήρου πρὸς λίθον; Ερ. ὁ Τίμων ἴσως σκάπτει πλησίον ὀνηρὸν, καὶ πολίθον γόνιον. ωαπαὶ, καὶ ἡ πενία πάρεστι, καὶ ὁ πόνος ἐπᾶν. ἡ ἀνδρεία δὲ, καὶ ἡ σοφία, καὶ ἡ ἀνδρία, καὶ ὁ λοιπὸς ὄχλος τῶν ἀπὸ τῆς λιμῷ ταπεινομένων ἁπάντων, πολὺν ἀμένει τὸν σῶρον ἀποφορῶν. ωλ. τί δὲ ἐκ ἀπαμαλλόμεθα, ὦ ἑρμῆ, τὴν ταχίστην; ἐ γὰρ simus. Plv. Quâ? Mer. Nempe quia Thesaurum nō adduxerim?, quo vel in primis erat opus. Plv. Isthac quidē ex parte bono sis animo. Nam nō nisi in terra relicto illo ad vos ascēdere soleo, iussóq; intus manere foribus occlusis, neq; cuiquam aperire, nisi me vociferante audierit. Mer. Iam igitur Atticā adeamus. Tu me cōsequitor chlamydi adhærens, donec extremā vitam attigerimus. Plv. Rectè facis, Mercuri, quum me per viam ducis. Etenim si me desereres, forsan aberrās in Hyperbolū aut Cleonē incideram. Sed quis hic strīdor ceu ferri saxo impacti? Mer. Timon hic est, qui proximè montanum & petricosum fodit solū. Papæ: adest & Paupertas, & Labor ille, tum Robur, Sapiētia, Fortitudo, atq; id genus aliorū turba: quorū omniū agmen Fames cogit, longè præstātius quàm tui sint satellites. Plv. Quin igitur quàm ocyssimè discedimus?, Mercuri? Neq

ὃ ἦ δ' ἄρ τι ἡμεῖς θράσαμεν ἀξιόλογον πρὸς ἄνδρα τὸ τηλικοῦτο στρατοπέδῳ πεπυκνωμένον. Ερ. Ἄλλως ἔδοξε τῷ Διΐ, μὴ ἀφαλιῶμεν οὖν. Πλ. ποῖ δῆτα ἀπάξας, ὦ ἀργαφόντα, χαρᾶ γωνᾶς; Βρ. ἐπὶ τοῦτονὶ τὸν Τίμωνα ἐπέμφθημεν ὑπὸ τοῦ Διός. πλ. ἰοῦ Πλοῦτος ἐπὶ Τίμωνα, ὁπότε αὐτὸ ἐγὼ λαιμᾶς ἔχουσα ὑπὸ τρυφῆς παραλαβοῦσα, τοῖσι παροῦσι, τῇ σοφίᾳ μὴ ὥσπερ πάνυ γενναίοις ἄνδρα μὴ πονεῖν ἄξιον ἀνείλεξα; ὅτως ἄρα νῦν καρρώνηται ὑμῖν πλοῦτος λοιπὸν, μὴ τρυφερὸν, ὥσθ' ὁ μόνον κέκτημαι ἄχον, ἀφαιρεθῆναι μὴ ἀπειθῶς πρὸς ἀρετὴν ἐξεργασομένοις, ἵν' αὖθις ὁ πλοῦτος παραλαβὼν αὐτὸ, ὕβρει καὶ τρυφῇ ἐχαρίσατο ὅμοιον ὥσπερ μαθακὸν, καὶ ἀγχόνῃ καὶ ἀνόητον ἀφεῖναι, ἀφελὼν πάλιν ἐμοὶ φρένας ἄλλη γεγενημένῃ; Βρ. ἔδοξε ταῦτα, ὦ σοφία, ὦ Διΐ. Πλ. ἀπέρχομαι, καὶ ὑμᾶς ἄγω, ὦ πένητες, καὶ σοφία, καὶ οἱ λοιποὶ, ἑκόλε-

Neq; enim vllum operæprecium fecerimus cũ homine eiusmodi vallato exercitu. MER. *Secus visum est Iouiquare ne metu deterreamur.* PAV. *Quò hũc nũc Argicida manu abducis?* MER. *Ad hunc Timonẽ, ad quẽ à Ioue sumus ire iussi.* PAV. *Itáne rursum Plutus ad Timonem, posteaquã ego hũc antea deliciis malè corruptũ suscepi, cõmendansq; Sapientiæ & Labori, strenuũ, multiq; precij virum reddidi? Adeóne despicienda, iniuriaq; idonea vobis Paupertas iudicor, vt hunc, quæ mihi vnica erat possessio, eripiatis, iam exactissima cura ad virtutẽ excultũ? O vt Plutus hic, vbi denuò susceperit, per cõtumeliam & arrogãtiam illi manu iniecta, talẽ reddiderit: qualis erat dudum, mollẽ & ignauum, ac vecordem: rursum mihi restituat, vbi iam nihili factus erit, & reiiculus?* MER. *Sic, ô Paupertas, Ioui placitum est.* PAV. *Equidem abeo: at vos, Labor & Sapientia, reliquique*

ἀκολουθᾶτέ μοι. οὕτω δὲ τάχα ἄδηλα, οἷαν μὲν οὖσαν ἀρχήν, ἀγαθὴν σωτῆρά τε καὶ δικαιόπολον τ ἀρετῆς, ἣ σωμάτων, ὑγιαινόντων τὸ σῶμα, ἐρρωμένου δὲ τῇ γνώμῃ διετέλεσεν, ἀνθρώπου βίον ζῶσα, καὶ πρὸς αὐτὸ ἀφικέσθαι· τὰ δὲ παρεπόμενα καὶ πρόσθεν ταῦτα, ὥσπερ ὄντα, ἀλλότρια ὑπολαμβάνων. Ερ. ἀπέρχονται ὑμᾶς δὲ προσίεμεν αὐτῶν. Τί. τίνων εἶσι, ὦ κατάρατοι; ἢ τί βαλόμενοι ἀνῆρο ἥκετε; ἄνδρα ἐργάτην καὶ μισθοφόρον ἐνοχλήσοντες; ἀπ' ὀλίγου χαίροντες ἅπαντα, μιαροὶ πάντων ὄντων. ἐγὼ γὰρ ὑμᾶς αὐτίκα μάλα βάπτων τοῖς βόλοις καὶ τοῖς λίθοις σωρεύσω. Ερ. μηδαμῶς, ὦ Τίμων, μὴ βάλῃς. ὡς ἡμεῖς ἀνθρώπους ὄντας βαλεῖς, ἀπ' ἐγὼ μὲν ἱκετεύω ὑμᾶς, οὕτω γὰρ ὁ πλοῦτος ἐπιτρέψει καὶ ὁ Ζεύς, ἐπακέσας τ εὐχῶν. ὥστε ἀγαθῇ τύχῃ λῦσαι τὸν ὄλβον, ἀρκεῖ γὰρ πόνων. Τίμ. καὶ ὑμεῖς οἰμώξεσθε μάλα, καὶ σὺ θεοὶ ὄντες, ὡς φατέ. πάντας γὰρ ἅμα καὶ θεοὺς

consequimini me. Porrò hic breui cognoscet, qualis in se fuerim, quâ nunc relinquet: nempe adiutrix bona, et rerum optimarū doctrix: quàm cum donec habuit cōmercium, sano corpore, valētíq; animo perseuerauit, virilem exigens vitam, & ad sese respiciens: superuacua autem & vulgaria ista, aliena, ita vt sunt, existimans. MER. Discedūt illi, nos ad eum accedamus. TIM. P Quinam estis, ô sceleste? aut qua gratia huc aduenistis, hominem operario mercenarioq; negocium exhibituri? Verùm haudquaquam læti abibitis, sceleste vt estis omnes: nam ego vos illicò glebis & saxis petitos comminuam. MER. Nequaquam, ô Timon, ne feritos: neq; enim feries mortales: verùm ego sum Mercurius, hic Plutus. Misit nos Iupiter, votis tuis exauditis. Quare, quod bene vertat, opes accipe, desistēs à laboribus. TIM. Atqui vos iam plorabitis, etiamsi dÿ sitis, vt dicitis. Siquidem odi pariter omnes tum

θεὸς καὶ ἀνθρώπους μισῶ. τὸν δὲ σὸν τὸν τυφλὸν, ὅστις ἄρ' ἦν, καὶ ἐπιορίψαι μοι δοκῶ τῇ δικέλλῃ. ΠΛΟ. ἀπιέμεν, ὦ Ἑρμῆ, πρὸς Διός· μιλαγχολᾷν γὰρ ἔοικε καὶ ὁ ἄνθρωπος καὶ ὑμπρίως μοι δοκεῖ, μή τι καὶρὸν ἀπίωμεν προσλαβόν. ΕΡ. μηδαμῶς σπεύδειν, ὦ Τίμων, ἀλλὰ τὸ πάνυ τοῦτο ἄγριον, καὶ πρὶν καταβαλεῖν, πρότεινε τὴν χεῖρα, λάμπρυνον τὸν ἀγαθὸν τύχῃ, καὶ πολίτην ποιοῦ, καὶ ἴδοι ἀθλιώτερον τὰ πρῶτα, καὶ ἐπιρρέοντα ἀγαθοῖσιν ἰκάνων, μόνῳ σοὶ τοῖς ὑβλαμονῶν. ΤΙΜ. ἐκεῖ ὑμῶν λέγομαι, μὴ ἐνοχλεῖτέ μοι. ἱκανὰ μὲν ἐμοὶ πρὸς καὶ ἡ δίκελλα, τὰ δ' ἄλλα ὑβλαμονήκατέ μοι, μυδρός μοι πλησιάζοντος. ΕΡ. ἴστω, ὦ Τίμων, ἀπανθρώπως τόνδε φέρω Διὶ μῦθον ἀπλοῦν τινα, ἐρατηρὸν τὴν καὶ μάλ' ἀκὸς ὧν μισάνθρωπον μὲν ἔναι σε, τοσαῦτα ἐφ' αὐτῷ λαβὼ πονηρότατα· μισάνθρωπον δὲ μηδαμῶς, ἴστω ὑπολαμβάνων σε τῶν θεῶν. ΤΙΜ.

tum deos, tum homines. Sed huc cæcũ, quisquis hic fuerit, mihi certũ est ligone impacto comminuere. PLV. Abeamus per Iouẽ, Mercuri, quandoquidem hic homo mihi videtur nõ mediocriter insanire: ne malo quopiam accepto, discedam. MER. Ne quid ferociter Timon: quin exue potius penitus istam ferocitatẽ, asperitatemq; ac manibus obuijs excipe bonã fortunã. Rursum diues esto, rursum Athenienſium princeps: & ingratos illos despicito, quum solus florebis. TIM. Nihil mihi vobis est opus: ne obturbate: sat opum mihi ligo. præterea fortunatissimus sum, si nemo propius ad me accesserit. MER. Adeone quæso inhumaniter? Hæc ego sæua Ioui refero, atque immania dicta? Atqui par erat forsitan homines tibi haberi inuisos, vt qui tam multa in digna in te commisissent: deos odio te prosequi, nequaquam erat consentaneum, quum illi tantopere tui curam agant.

Τίμ. ἀλλὰ σοὶ μὲν, ὦ Ἑρμῆ, καὶ ὦ Διΐ, πλείστη χάρις ἐπιμελείας τοιούτου τοῦ πλούτου ἐκ ἀπολάβοιμι. Ἑρμ. τί δή; Τίμ. ὅτι καὶ πάλαι μυρίων κακῶν μοι αἴτιος οὗτος λατέστη, λόγχης τε καὶ παράδου, καὶ ἐπιβάλου ἐπαγαγών, καὶ μίσους ἐπηγέρας, καὶ ἀλυπαβείας καταφθείρας, καὶ ἐπίφθονον ἀφρήνας, τέλος δὲ ἄφνω καταλιπὼν ἅπαντες καὶ πεδιοτικῶς ἀβεβαίοις καὶ ψευδέσι μόνοις μετὰ τῶν ἀνθρωπωτάτοις καταγυμνάσασα, καὶ μετ' ἀληθείας καὶ παῤῥησίας πεσομένους, τάττε ἀναγκαῖα λάμυοντι παρῆκε; καὶ τῶν μὲν ἐκείνων καταφρονεῖν παίδευσεν, ἐξ αὐτοῦ ἐμοῦ τὰς ἐλπίδας ἀπαρτήσασά μοι βίᾳ, καὶ δείξασα ὅτι ὦ πλοῦτε ὁ ἐμὸς, οὐδὲν ὄντι λόγχης βεβαίωμα, οὔτε συνοφάντης φοβερὸν, οὐδὲ λῆμα παροξυνθὲν, οὐκ ἐκκλησιαστὴς ψηφοφορήσας, οὐ τύραννος ἐπιβουλεύσας, ἀφελέσθαι δυνατὸν ἂν. ἐρρωμένος δὲ ὑγιαρῶς καὶ τὸ πόνου.

ΤΙΜ. *At tibi Mercuri, Ioui*q, *quòd me respicitis, plurimâ equidè habeo gratiâ: cæterùm hûc Plutũ nequaquã recepero.* MER. *Quid ita?* TIM. *Quoniã pridem* Q *innumerabilium malorũ hic mihi fuit auctor, quũ me assentatoribus proderet, insidiatores in me inuitaret, conflaret odium, illecebris corrumperet, inuidiæ obnoxiũ redderet: demiq; quũ me adeò perfidè ac proditoriè destituerit. Contrà* R *Paupertas optima me laboribus viro dignissimis exercens, mecumq; verè & liberè conuiuens, & quibus opus erat, suppeditauit laboranti, et vulgaria ista docuit cõtemnere: effecitq; vt mihi vitæ spes omnis ex meipso penderet, demonstrans quæ nam essent opes verè meæ: nempe quas neq; adulator assentans, neque syco-*

τοῦτο

phanta minitans, neque plebes irritata, neque concionator suffragiorum auctor, neque tyrannus intentus insidijs queat eripere. Itaque iam validus effectus ob laborem,

dum

νεζνὶ ἢ ἀγρὸν φιλοπόνως ἐπεργαζόμενον, ἢ ἄλλο ὁρῶν τῶν ἐν ἄστει ἀκουῶν, ἱκανὰ καὶ διαρκῆ ἔχω τὰ ἄλφιτα παρὰ τῆς Δήμητρος. ὥστε μενίνθρομον ἄπιθι. ὦ Ἑρμῆ, ἢ πλοῦτον ἀπαγαγὼν ὃν Διί. ἐμοὶ γὰρ ἱκανὸν ὧν πάντας ἀνθρώπους εὐημερεῖν ποιῆσαι. ΕΡ. μηδαμῶς. ὦγαθέ. ἐγὼ γὰρ πάντως αἰσθάνομαι ἐπιτιθέντος σοι ὀλωλώς ἐπὶ τὰ ὀργῖλα ταῦτα, καὶ μεταπεισθήσῃ, καὶ ἢ πλοῦτον παράλαβε. ἕδει ἀπόβλητά ἐστι τὰ δῶρα τὰ παρὰ τῆς Διός. ΤΙΜ. βάλε, ὦ Τίμων, διαπολεμήσομαι πρὸς σέ; ἢ χαλεπὰ καίνας μοι λέγοντι. ΤΙΜ. λέγει. μὴ μεταρᾷ μοί τοι, μηδὲ μετὰ ταῦτα ἀθοιμίσῃ, ὥσπερ οἱ ἐπίτηδειοι ῥήτορες. ἀνέξομαι γάρ σου ὀλίγα λέγοντα σοῦ ἢ ἐμοῦ τετονέ. ΜΑ. ἐγὼ μέν τι ἴσως καὶ μάταιος ἀπεῖμι, ἔτι πολλὰ ὑπὸ σοῦ διατυραννηθείς. ὅμως ἴσθι, εἴ τι σε, ὡς φῂς, ἠδίκηκα, ὃς τῶν μὴ ἀδίκων ἀπάντων

dum hũc agellum gnauiter exerceo, neq; quicquã eorũ quæ sunt in ciuitate malorũ aspicio, abundè magnum & sufficiẽtem victũ mihi ligo suppeditat. Quare tu Mercuri, quam veniſti viam remetiens, recurre, vnà tecum Plutum abducẽs ad Iouem. Illud mihi sat fuerit, si effecerit vt omnes mortales per omnẽ ætatẽ eiulent. MER. Nequaquam, ô bone. neq; enim omnes ad eiulandũ sunt accõmodi. Quin tu iracũda pueriliaq; ista missa face, ac Plutũ excipe. nõ sunt reijcienda munera quæ à Ioue proficiscuntur. PLV. Vin' Timon, vt contra te partes defendam meas? an grauiter feres si quid dixero? TIM. Dicito, ne multis tamen: neque cum procæmijs, quemadmodum perditissimi isti solent oratores. nam huius Mercurij gratia te feram paucis dicentem. PLV. Atqui multis mihi potius erat dicendum, tot nominibus abs te accusato. T Attamen vide, num qua in re iẽ, quemadmodum ait, læserim: qui quidem dulcissimarum

ἀπάνθρωπον αὐτὸς σοι καὶ ἄτοπον δόξω, τιμῆς, καὶ προθυμίας, καὶ στεφάνων καὶ τῶν ἄλλων τρυφῆς. πλεῖστοι δὲ ἄξιος καὶ ἀοίδιμος ἀεὶ ἐμοὶ ἔσῃ, καὶ πλεισπόδας. ἃ δὲ τι χαλεπὸν ἐν τῷ κολάκων πίπτουσας, ἀνάστητον ἐγὼ σοι. μᾶλλον δ' αὐτὸς ἀδίκημα τοῦ ἐπὶ σῇ, λύστι μὴ ἔτως ἀτίμως ὑπὸβαλεῖν ἀνθρώποι καταράζοις, ἐπαινοῦσι, καὶ καλαγωγοῦσι καὶ πάντα τρόπον ἐπιβουλεύουσί μοι. καὶ τὸ γε τελευταῖον ἔφησθα, ὡς προδιδοκᾷ σε τοιαῦτα ἢ αὐτὸς ἐγκαλέσαμί σοι πάντα τρόπον ἀπολαβεῖς ἐπὶ σῇ, καὶ ἐπὶ μεγαλῷ ἐξωθεῖς τῆς οἰκίας. διαφερῶ δὲ τοῦ μαλακῆς χλαμύδος, ταύτῃ τὴν διαφθορὰν ἡ τιμωτάτη σοι πρᾶξις πρεπόθακεν. ὅσα μάρτυς ὁ ἑρμῆς ἔσοι, πᾶς ἐκλεκτὸν ἢ Διὰ μὲν ἅπαν παρὲ σοι, ὅτω ἀνοσιῶς μοι προσγελωιμένον. Ερ. ἀπὸ νῦν ὁρᾷς, ὦ πλοῦτε, οἷος ἄλλος γέγονας; ὡς θαρρῶν ξωλικέναι

quarumq; rerum tibi extiterim auctor, opifexq; auctoritatis, præsidetiæ, coronarum, altarum item voluptatum. Mea opera conspicuus eras, celebris, & obseruandus. Cæterùm si quid molesti ab adulatoribus accidit, non mihi potes imputare: quin ipse magis abs te sum affectus contumelia, propterea quòd me tam ignominiosè viris illis execratis suppeditaris, qui te mirabãtur, ac præstigijs dementabant, mihiq; modis omnibus insidias struebant. Porrò quod extremo loco dixisti, te à me proditũ desertumq; fuisse: istud criminis in te possum retorquere, quũ ipse sim modis omnibus à te reiectus, præcepsq; exactus ex ædib⁹. Vnde pro molli chlamyde sagũ istud charissima tibi Paupertas circumposuit. Itaq; testis est mihi hic Mercurius, quantopere Iouem orauerim ne ad te venirem, qui tam hostiliter esses in me debacchatus. MER. At nunc vides, Plute, in cuiusmodi hominem sit commutatus. Proinde audacter cum illo consuetudinem

τεθι· ἀλλ' ὦ σὺ μὴ σκάπτε, ὡς ἔχεις· σὺ δὲ τὸν θησαυρὸν ἐπάγαγε τῇ λιχνείᾳ ὑπαπισθησόμενος· ἐμοὶ γὰρ ἔστι σοι, Τίμωνα, ὦ Ἑρμῆ, καὶ αὖθις πωλυτήσιον. τί γὰρ ἂν μὴ πεισθοί τις, ὁπόταν οἱ θεοὶ βιαίως ἐπιβοηθῶσι; ἐπεὶ τί ἂν ἐποίησα ἐγὼ τοιαῦτα ἐμβαλὼν τὸν κακοδαίμονα, ὃς ἄχει νῦν ἀλαμπονίστατα διάγων, κἂν σὲ ἄφνω ὑποδὺς λήψομαι ἀδίκως, μὴ τοσούτων φροντίδας ἀναδήσομαι. ΕΡ. ἐπίσχες, ὦ Τίμων, δίκαια, μὴ ἐκ παντὸς τρόπου, ὅπως οἱ ὑπέρακροι ἐκεῖνοι διαῤῥαγῶσιν ὑπὸ φθόνου. ἐγὼ δὲ ὑπερθήσω Αἴτνην, εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναπτύξομαι. ΠΛ. ὁ μὲν ἀπολάβοιμι, ὡς ἀσκὸν τινα πεμφίρομαι γὰρ τῇ ἀρνοίᾳ τῆς ῥοπῆς. σὺ δὲ αὐτὸν πείθου, ἀναπόμψω γάρ σοι τὸν θησαυρὸν ἀνιλλόμενον. μᾶλλον δὲ πάθοι σφε μὴ θησαυρὸς χρυσοῦ, ἀπάνθρωπον Τίμωνι τοιοῦτοι, καὶ πέρασιν ἐπιστῶσιν ἀνιλίσθησκάπτε, ὦ Τίμων, βαθέως καταφίρων· ἐγὼ

dinem age. Tu verò fode ita vt facis. Tu interim thesaurum sub ligonem adducito. Audiet enim, si tu accersiueris. TI. *Parendum est, Mercuri, rursusq; diteſcendum. Quid enim facias, quum diù compellant? tamen vide in quas turbas me miserum conijcies: qui quidem quum ad hunc usq; diem felicissimè vixerim, tantum auri repentè sim accepturus, nihil commeritus mali, tantumq; curarum susceptarus.* MER. *Sustine Timon mea gratia, tametsi graue est isthuc, atque intolerandum, quò videlicet palpones illi præ inuidia rumpantur. Ego porrò superata Aetna, in cœlum reuolauero.* PLV. *Abijt ille quidem, sicut apparet: nam ex alarum remigio facio coniecturam. Tu verò hic operire: siquidem digressus Thesaurum ad te transmittam. sed feri fortius. Tibi loquor Auri thesaure, Timoni huic audiens esto, oſſeq; temet eruendum. Fode Timon, alium impingens.*

ἐγὼ ὑμῖν ἀποκρίνομαι. Τί. ἄγε δή, ὦ δίκαιε, νῦν μοι ἐπίβαλε σαυτῷ, καὶ μὴ λιμῷς ἐν τῷ βαθέως τὸν θησαυρὸν ἐς τοὐμφανὲς πεκαλουμένῳ. ὦ ζεῦ τρόπαιε, καὶ φίλοι κορυβαντες, καὶ ἑρμῆ λῷδορ, πόθεν χρυσίον τοσοῦτον; ἢ που ὄντως ταῦται ὄψεις; δίδαξον ἐμέ, μὴ ἄνθρακας ὑφ' ἡμῖν ἀνιχρόμενον. ἀπὸ μὲν γὰρ χρυσίον ὄψιν ἐπίσημον, ὑπέρυθρον, βαρύ, καὶ τὸ πρόσφατον ἐμφαίνειν. ὦ χρυσὲ, λαμπρὸν μὲν τὸ κτῆμα καὶ ἐπίζηλον βροτοῖς. ἀλλὰ δέδοικα μὴ πῦρ ἄρα ᾖς καὶ φλὸξ νύκτωρ, καὶ μετ' ἐμοῦ ἀείρας. ἀπόβηθι, ὦ φίλτατε, καὶ ἱκανῶς μοι τέτυκται. νὴ πάθομαί γε καὶ Δία ποτὲ γενέσθαι χρυσόν. τίς γὰρ ἂν παρθένος ἀναπλάσαιτο ἐν τοῖς ὀνείροις τοῖς ἐμοῖς τοσοῦτον ἐραστὴν ὅστις ἔτυχε καταρρέουσα, ὦ Μίδα, καὶ Κροῖσε, καὶ τὰ ἐν ἀνθρώποις ἀναθήματα, ὡς ἐμοὶ ἄρα ἔτι ὡς πρὸς Τίμωνα, καὶ τὸν Τίμωνος πλοῦτον, ὃν οὐδὲ βασιλεὺς ὁ Πέρσῶν ἐθέλει. ὦ δίκαιε.

Cæterùm ego à vobis dignoscor. TIM. Age iam, ô ligo, nunc mihi tuas vires explica, neque defatigere dum ex abdito Thesaurum in apertum euocaris. Hem prodigiorum auctor Iupiter, & amici Corybantes, & ac lucrifer Mercuri, vndènam auri tantum? Num somnium hoc est? Metuo ne carbones reperturus sim experrecto. Atqui aurum profectò est insigne, fuluum, graue, & aspectu multo incundissimum. Pulcherrima aurum faustitas mortalibus: quippe quòd ignis in more ardet, noctesq; & dies remides. Ades ô mihi charissimum desideratissimumq. Nunc demum credo vel Iouem ipsum olim auriã esse factũ. X Etenim quæ tãdem virgo nõ exporrecto simu vsqueadeò formosum amatorẽ excipiat per tegulas illapsum? O Mida Crœsecq, ac munera Delphico in templo dicata, vt nihil cratis, sẽ cum Timone, cumq; Timonis opibus conferamini: cui ne Persarũ quidem rex par est.

O ligo,

δ' λίκνα, ἢ φιλτάτη λιφθίρα, ὑμᾶς μὴ ὠφελεῖ τοῦτον ἀνασθῆναι καλόν. αὐτὸς δ' ἥδιστ' ἂν ἀπόντος ὡς μάλιστα καὶ ὀλιγίστου τοῦ ἰσχατιὰν, πυργίον οἰκοδομησάμην καὶ τάφρον ἐπ' ὀλίγον, μόνον ἐμοὶ ἱκανὸν ἐνδιατρῖψαι, τὸν αὐτὸν καὶ τοῦτον ἀφθανῶς ἔχειν μοι λοιπόν. διαλέχθη δὲ τοιαῦτα, καὶ δογμοθετήσθω τοῖς ἐπίλοιπον βίον, ἀμιξία πρὸς ἅπαντας, καὶ ἀγνωσία, καὶ ἀπειροψία. φίλος δὲ μὴ ἔξω, μὴ ἑταῖρος, μὴ ἑταίρᾳ βωμὸς ἕστω πολλῶν· καὶ τὸ οἰκτίρειν ἀκαρψοῦντα, καὶ ἐπικουρῆσαι δυομένῳ, πρᾶσις ἔστω, καὶ κατάνυσις τῶν ἐθῶν. μονάρης ἡ δίαιτα, καθάπερ τοῖς λύκοις. καὶ φίλος εἷς Τίμων· οἱ δὲ ἄλλοι πάντες ἐχθροὶ, καὶ ἐπίβουλοι, καὶ τὸ πρῶτον ἀπολοῦσά τινι αὐτῶν μίασμα. καὶ εἴ τινα ἴδοι μόνον, ἀπρόοπτος ἂν ἔλθοι κακὸς, μηδὲν ἀμεῖψαι δεξιώσεως, καὶ μὴ τὴν αὐτὴν ἀκόμισθα παρ' αὐτῶν, μήτε σπονδὰς σπεῖσθαι. καὶ ἐρημία ὅρος ἔστω πρὸς αὐτούς.

O ligo & sagum chariſsimũ, vos huic Pam ſuſpendi commodum eſt. At ego quamaximè ſemotum mercatus agrum, turriculáq; ſeruandi auri gratia conſtructa, vni mihi affatim vixero: ſepulchrum itè inibi mihi defuncto parare eſt ſententia. Hæc igitur decreta ſunto, placitáq; in reliquum vitæ: ſeiunctio, ignorantia, faſtidiũ erga mortales omneis. Porrò amicus, hoſpes, ſodalis, aut ara miſericordiæ, meræ nugæ. Tum cõmiſerari lachrymantem, ſuppeditare egentibus, iniquitas, ac morũ ſubuerſio: at vita ſolitaria, qualit eſt lupis, vnus ſibi amicus Timon, cæteri omnes hoſtes, & inſidiarum machinatores. Cùm horum quopiam congredi, piaculum: adeò vt ſi quem aſpexero duntaxat, inauſpicatus ſit ille dies. In ſumma, non alio nobis habeantur loco quàm ſigna ſaxea, æreáve: neque fœcialem ab illis miſſum recipiamus, neq; fœdera feriamus. Solitudo terminus eſto. Cæterùm tribules,

φυλί-

φυλίται ἢ, καὶ φράτορες, καὶ δημόται, καὶ ἡ πατρὶς αὐτὴ, ψυχρὰ καὶ ἀνοφελῆ ὀνόματα, καὶ ἀγύρτων ἀνθρώπων φλοτιμήματα. πλουτείτω δὲ Τίμων μόνος, καὶ ὑβριζέσθω ἁπάντων. καὶ τρυφάτω μόνος καθ' ἑαυτὸν, ἰολακείας καὶ ἐπαίνων φορτικῶν ἀπηλλαγμένος. καὶ θύοις θύητο, καὶ ὀμνύοι μόνος ἑαυτῷ γάτων καὶ ὅμορος ἐπάνω τ' ἄκρων. καὶ ἅπαξ ἑαυτῷ ἀρεσθεὶς ἀπόλοιτο, ἢν δὴ ἀρθανάτῳ, καὶ αὐτῷ στέφανον ἐπιτιθέτω. καὶ ἔνομα μὴ ἴσω ὁ μισάνθρωπος ἥδιστον. τὰ πρὸς γυναίσματα, ἀνηκοΐα, καὶ παλαίστης, καὶ σκαιότης, καὶ ὀργὴ, καὶ ἀπανθρωπία. ἃ δὴ τινα ἴδοιμι ἐν πυρὶ δεδραμένον, καὶ σβεννύναι ἐπιτάττοντα, πίθῳ καὶ ἐπαύρῳ κατασβεννύσα. καὶ εἴ τινα τῶν καμῶν ὁ ποταμὸς πρὸς ἀρὴν, ἀῆ τὰς χεῖρας ὀρέγων, ἀντιλαβέσθαι δίψαν, ἀθεῖν καὶ ἴσον ἐπὶ ἐπιφανὲς βαπτίζοντα, ἐς μηδὲ ἀνακύψαι δυνηθέντα· ἔστω δὲ ἄρα τοῦ ἰόλαος ἀρκοῦ.

tribules, cognati, populares, postremò patria ipsa, frigida quædam & sterilia nomina, stultorumq; mortalium gloriæ. Solus Timon diues esto: despiciat omnes: solus ipse se cùm oblectetur, liber ab assentationibus, & oneroſis laudibus. Dijs sacra faciat, & epuletur solus: sibipſi vicinus, sibi particeps, excutiens sese ab alijs. Ac semel decretum esto, vt vnus seipsum comiter accipiat, si moriendum sit, aut necesse habeat sibi ipsi coronam admouere. Nullumq; nomen sit dulcius, quàm Misanthropi, id est, hominum, oſoris. Morum autem natæ, difficultas, asperitas, feritas, iracundia, inhumanitas. Quòd si quem conspexero incendio conflagrãtem, obtestantem quo restinguam, pice oleoq; restinguere. rursum si quem fluuen vndis abstulerit, isq; manus porrigens, imploret vt retineatur: hunc quoq; demerso capite propellere, ne posſit emicare; hunc ad modum par pari relatu-

ἐκλέξειν. ἀσυγκ@ὸ ἦ νόμον Τίμων Ἐχεκρατίδης λοιδιτης, ἐπιψηφιοῦν τῇ ἐκκλησίᾳ Τίμων ὁ αὐτὸς, ἔγω, ταῦτα μὲν διδόχθω, καὶ ἀνθρίκων ἐμμένωμεν αὐτοῖς. πλὴν ἐκεῖ ὑμῖν ποῦ ἂν ἐποιησάμην ἅπασι γνῶναι ταῦτα γένοιτο, διότι ἅπαντα. ἐγχέον γὲ ἅμ' ὁ πάντα γένοιτο αὐτοῖς. καί τι τί τοῦτ' φεῦ ἦ τοιοῦτ. πανταχόθεν συνδέδρομε λιπονυμένοι, καὶ συσσεσωρευμένοι, ὃν οἶδα ὅθεν ὀσφραινόμενοι ἦ χρυσίου. πότερον ἐπὶ ἦ πλοῦτον τοῦτον ἀναβῶμεν αὐτὸς δίε λίθοις ἐξ ὑπερδεξίου ἀκροβολιζόμενοι; ἢ τοῦτ' δοῦτον παρανομῶμεν, ἀσυλίαν αὐτοῖς ὁμολογ@ήσ@, ὡς πλέον ἀπιόντες ἦ προερέμενοι; ἓν οἶμαι καὶ ἕν μαχόμεθα. ὅτι δεχόμεθα ἕλη αὐτὸς ὑποπέπτωκε. φέρε ἴδω τίς ὁ πρῶτ@ αὖτ' ἐξῆλθε; Γναθονίδης ὁ κόλαξ, ὀρθόν ἕρανον ἀπύ@ετί μοι ὀρύξας τὸν βόθρον, πίθος ὅλος παρ' ἐμοὶ ποτὲ ἀκρασίας ἐμεμικώς. ἀλλ' ἐδ γε ἐποίησεν ἀφικόμεν@, ὀλιγάξιτα γὲ τῶν ἄκρων.

relaturus est. Hãc legem Timon tulit Echecratides Colyttensis, & concionis subscripsit suffragijs idem ille Timon: Age hæc decreta sunto: hæc fortiter tueamur. Cæterùm magno emerim vt id omnibus innotescat, quòd opibus abundo: nam illa res illos præfocauerit. Sed quid illud? Hem, quæ trepidatio? Vndiq; concurrunt puluerulenti atque anheli, haud scio vnde aurum odorati. Vtrum igitur hoc conscenso colle saxis eos abigo, è sublimi deiaculans: an hac tantum in re legem violabimus, vt semel cum illis cõgrediamur, vt magis angantur fastiditi, repulsiq;? Ita satius esse duco. Itaq; restemus, quo illos excipiamus. Age prospiciã. primus eorum iste quis est? Nempe Gnathonides adulator, qui mihi nuper cœnam petenti, funem porrexit, quũ apud me sæpenumerò solida dolia vomuerit. Sed bene est quòd ad me venit: nam primus omnium vapulabit.

Γν. ὐκ

Γνα. οὐκ ἐγὼ ἔλεγον, ὡς οὐκ ἀμελήσουσι Τίμωνος ἀγαθοῦ ἀνδρὸς οἱ θεοὶ; χάριν Τίμωνι ὠμορφότατε, καὶ ἥδιστε, καὶ συμποτικώτατε. Τί. νὴ καὶ σύ γε, ὦ Γναθωνίδη, γυπῶν ἀπολυτῶν βορώτατε, καὶ ἀνθρώπων ἐπιτηδειότατε. Γνα. ἀεὶ φιλοκώμῳων σύ γε. ἀλλὰ πῶς τὸ συμπόσιον; ὡς καινόν τι ᾄσματ' ἐκομισάμην ὑποδιδάξων λιθυραμβῶν ἥκω σοι μέλος. Τί. νὴ μὲν ἔλεγε γε ἄσῃ μαλακῶς ἐπαθῶς ταῦτα διδάξας. Γνα. τί τοῦτο; παίσῃ ὦ Τίμων; μαστιγώσομαί σε, ὦ Ἡράκλεις. ἰὼ, ἰώ. πεκαλοῦμαί σε τραύματος ἐς Ἄρεως πεδίον. Τί. νὴ μὲν ἄν γε μικρὸν ἐπιβραδύνῃς, φόνου τάχα πεπλήσῃ με, Γναθ. μηδαμῶς, ἀλλὰ σόν γε πάντως τὸ τραῦμα ἴασαι, μικρὸν ἐπιπασθὲν ἐς χρυσίου. δανεῖς γὰρ ἰσχυρόν ἄν τὸ φάρμακον. Τί. ἵνα μάθῃς; Γνα. ἄπαμι, σὺ δ' οὐ χαιρήσας ἔτω σκαιὸς ἐκ χρηστῶν γνώμων. Τί. τίς οὗτος ἄρα ὁ πεσών, ὁ ἀναφαλαντίας; Φιλιά-

GNA. *An non dixi Timonem virum bonum non neglecturos esse deos? Salue Timon formosissime, iucundissime, conuiuator bellissime.* TIM. *Scilicet & tu Gnathonides, vulturum omnium edacissime, atq; hominū perditissime.* GNA. *Semper tibi grata dicacitas. Sed vbi compotamus? Nam nouam tibi adfero cātilenam ex his quos nuper didici dithyrambis.* TIM. *Atqui elegos cantes admodum miserabiles, ab doc doctō ligone.* GNA. *Quid istuc? Feris ô Timō? Attestor, ô Hercules. Hei, hei: in ius te voco apud Areopagitas, qui vulnus dederis.* TIM. *Atqui si cūctere paulisper, mox cædis me reumages.* GNA. *Nequaquam: quin tu planè vulneri mederе, paululo auri inuncto. Mirum enim in modum præsentaneum id est remedium.* TIM. *Etiam manes?* GNA. *Abeo. At tibi malè sit, qui quidem ex viro cōmodo tam sæuus factus sis.* TI. *Quis hic est q accedit recaluaster ille? Philiades,*

Φιλιάδης. ἀπάντων ὁ βδελυρώτατος. οὗτος δὲ τὸ παρ' ἐμοῦ ἀγρὸν ὅλον λαβὼν, καὶ τῇ θυγατρὶ πρῖκα δόντα τάλαντα μυρία μοι ἐπαίνου, ὃς πρότερος ἀνέστην, πάντων σιωπώντων, μόνος ὑπερεπήνεσα, ἐπωμοσάμην δὲ καὶ δικότερον εἶναι τῶν ἀληθῶν, ἐπειδὴ νοσοῦντα αὐτὸν ἐθεασάμην, καὶ βουλόμενον ἐπικουρίας δεόμενόν τε, πάλαι ὄντα ὑπὸ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν παιδίων. Φιλ. ὦ τῆς ἀναισχυντίας. νῦν Τίμωνα γνωρίζεις; νῦν Γναθωνίδης φίλος καὶ συμπότης; δίκαια πάσχοιμεν οὗτος ἀχάριστος ὤν. ἡμεῖς δ' οἱ παλαιοὶ ξυνήθεις, καὶ ξωμέφυλοι καὶ δημόται, ὅμως μετρίαζομεν, ὡς μὴ ἐπιπηδᾶν δοκῶμεν. χαῖρε, ὦ δέσποτα, καὶ ὅπως τοὺς μίσους τούτους κόλακας φυλάξῃ, τοὺς ἐπὶ τῇ τραπέζῃ μόνον τὰ ἄκρα δὲ λοιδορήσων ὀδὰξ διαφέροντας, ὡς ἔστι πιστότατα τῶν νῦν ὀδόντα. πολυτελεῖς ἀχάριστοι καὶ πονηροί. ἐγὼ δ' ὅταν σοὶ λοιμίσωμαι,

Philiades, assentatorũ omnium execratissimus. Hic cũ à me solidum acceperit fundum, tum filiæ in dotem talenta duo, laudationis præmium, quum me canentem reliquis silentibus omnibus solus maiorem in modum extulisset, deierans me vel oloribus magis canorum: ubi me pridem ægrotum conspexisset, (nam adieram oraturus vt mei curã ageret) plagas etiã egregius ille vir impegit. PHI. *O impudentiam: nunc demum Timonẽ agnoscitis: nunc Gnathonides amicus & conuiua. Enimuero habet ille dignasse, quãdoquidem immemor est, atque ingratus. At nos qui iam olim cõuictores sumus, æquales ac populares: tamen modestè agimus, ne insilire videamur. Salue here. Fac vt istos adulatores sacrilegos obserues, qui nusquam adsunt, nisi in mensa: præterea à coruis nihil differunt. Neq; posthac huius ætatis mortalium vlli fidendum est. Omnes ingrati & scelesti. At ego quum tibi talentum adducerem,*

μείζων, ὡς ἔχοις πρὸς τὰ κατα-
πάγοντα χρῆσθαι, καθ' ὁλὸν ἤδη πλησίον ἦκες ὡς πλουσίους
ἐξαμιχθῆναί τινὰ πλοῦτον. ἄκου
δὴ γοῦν ταῦτα σοι νουθέτη-
σων. καίτοι σύ γε ἴσως δεῖσθε
ἄν, εἴθ' ἵσως δόξεις τῶν παρ'
ἐμοῦ λόγων, ὅτε κοὴ ὧν Νέστο-
τὸ δίκην πρᾶγμ' ἐπέστας ἄν. Τίμ.
Ἴσως ταῦτα, ὦ Φιλιάδη, πλὴν
ἀπὸ προσώπου, ὡς κοὴ σὺ φρο-
φρονήσωμαι τῇ δικίᾳ. Φι.
ἄνθρωποι, κατάγελα ἥ ἱμανίς
ἐστὶ τὸ ἀχθέσιον, διότι τὰ συμ-
φέροντα ἐνουθέτησεν αὐτόν. Τί.
Ἀλλ' ἥδε οὐδὲ ὁ ῥήτωρ Δη-
μέας παρέρχεται, ψήφισμα ἔ-
χων ἐν τῇ δεξιᾷ, ἐν συγχρῆσ-
θαι μέτρον ἂν λέγων. οὕτω
ἐπικαίριον παρ' ἐμοῦ τάλαντα
μικρὰ μέρας ἐκπίπτει τῇ πόλει,
κατεδεδίκασθαι, κοὴ ἐδεδέ-
σθαι, ἐν ἀφανεῖσι, ᾧ ἐγὼ ἐλεύ-
θερος, ἐλυσάμην αὐτόν, ἐναν-
πρόθυμον ἔλαχεν ἐρεχθηίδι φυ-
λῇ σῳζομένῳ τὸ θαυμαστόν, ᾧ ἐ-
γὼ παρῆν ὁ πρεσβύτερος, ᾧ ἐ-
γενόμην νόμον, ἐκ ἑφ' ὑμεῖς ἐν πολίτῃ
ὄντα μι. Δη. χαῖρε ὦ Τίμων,
τὸ μέγα

ducerem, quo posses ad ea quæ velles uti, in via accepi te summas quasdam opes esse nactum. Proinde accessi his de rebus admoniturus te: quanquam tibi forsitan me monitore nihil erat opus, viro nimirum adeò prudenti, vt vel Nestori ipsi, si necesse est, consilium dare queas. TIM. Ita fiet Philiades. sed age accede, quò te ligone comiter accipiam. PHI. Viri, caput mihi comminutum est ab hoc ingrato, propterea quòd eum ea quæ in rem illius erant, admonui. TIM. Ecce tertius huc orator Demeas se recipit, tabulas dextra gestãs, aitíq; se mihi cognatum esse. Hic vna die de meo Z sedecim talenta ciuitati dependit: nam damnatus erat, ac vinctus. at quũ soluendo non esset, ego missertus illum redemi. Porrò quum illi sorte obuenisset, vt Erechtheidi tribui distribueret ærarium, atq; ego audiẽs, id quod ad me redibat, poscerem, negabat se ciuem nosse me. DEM. Salue Timon, præcipuum

τὸ μέγα ὄφελος τῆς γνώσεως, τὸ ἔρεισμα τῆς ἀθλιωτάτης, τὸ πρόβλημα τῆς ἐπιβάλου· οὐ μὴν πάλαι σοι ὁ δῆμος ξυνεπιμέμφεται, οὐ δὲ βουλὴ ἀμφότεραι πεπαύσθαι. πρότερον δ' ἄκουσον τὸ ψήφισμα, ὃ περὶ σοῦ ἐγράφη. ἐπειδὴ Τίμων ὁ Ἐχεκρατίδου Κολυττεὺς, ἀνὴρ ἀγαθὸς μόνος καὶ σοφὸς, ὡς ἐκ πάντων χρόνον διατελεῖ τὰ ἄριστα πράττων τῇ πόλει· νικήσας δὲ πυγῇ, καὶ πάλιν, καὶ δρόμον ἐν ὀλυμπίᾳ μιᾶς ἡμέρας, καὶ τελείῳ ἅρματι, καὶ σωφρονεῖν πολιτῶν. Τί δὲ; ἐθεάσω ἐγὼ πώποτε ἐν ὀλυμπίᾳ. Δη. τί οὖν; θεωρήσεις ὕστερον· τὰ ζητοῦντα ἡ πομπὴ προσπεσοῦσα ἄμεινον. καὶ ἀείσεσθαί σε ὑπὲρ τῆς πόλεως φήσουσι πρὸς Ἀχαρνέας, καὶ κατέξουσι Πελοποννησίων δύο μοίρας. Τιμ. πῶς; Δη. ἐγὼ γὰρ τὸ μὲν ἔχειν ὅπλα, οὐδὲ προγράφω ἐν ᾧ κατεπάλην. Δη. μίκρια τὰ νῦν αὐτὸ λέγεις, ἡμᾶς δὲ ἀχάρι-

σιν ἄν

præcipuum generis tui præsidiū, fulcimentū Atheniensium, defensaculū Græciæ. Profectò iamdudū te populus frequens & vtraq; curia operitur. Sed prius decretū audi, quod de te cōscripsi: Quandoquidē Timō Echecratidæ filius, Colyttēsis, vir nō modò probus & integer, verumetiam sapiens, quantum alius in Græcia nemo, nunquam per omnem vitam destitit optimè de Repub. mereri: tum autē in Olympicis vicit pugil, & lucta cursuq; die eodē, ad hæc solenni quadriga, equestriq; certamine. TIM. At ego ne spectator quidem vnquam in Olympicis sedi. DEM. Quid tumē spectabis posthac. sed ista communia addi satius est. Tum anno superiore apud Acharnenses pro Repub. fortissimè se gessit, & Peloponnensium duas acies concidit. TIM. Qua ratione? quippe qui nec vnquā arma gesserim, neq; vnquā militiæ dederim nomē. DEM. Modestè tu quidem de teipso loqueris: nos tamen in-

i grati

ται ἂν ἐμοὶ ἀμνημονεῖν τόν-
τι δὲ μὴ ψηφίσματα γράφω,
μηδὲ συμβουλεύω, μηδὲ πρατ-
τω, ὁ μικρὰ ἀφίλησι τῇ πό-
λει. ἐπὶ τοῖς ἅπασι δίκαιο-
ν ἦν τῇ βουλῇ, καὶ ᾧ δήμῳ, καὶ
τῇ Ηλιαίᾳ κατὰ φυλὰς, μὴ ὅτι
δήμοις ἑνὶ, καὶ κοινῇ πᾶσι,
χρυσοῦν ἀνατεθῆναι τὸν Τίμω-
να, παρὰ τὴν ἀθηνᾶν ἐν τῇ ἀ-
κροπόλει, κυπαρισσῆν ἐν τῇ δε-
ξιᾷ ἔχοντα, καὶ ἀκτῖνας ἐπὶ τῇ
κυπαρίσσῃ, καὶ στεφανῶσαι αὐτὸ χρυ-
σοῖς στεφάνοις ἑπτὰ, καὶ ἀνακη-
ρυχθῆναι τοὺς στεφάνους ἐ-
μοῦ διονυσίοις τραγῳδοῖς
καινοῖς. ἀχθῆναι γὰρ δι' αὐτὸν
δεῖ τέμενος τὰ διονύσια. ἔ-
στι τῷ γνάμπτι Δημέας ὁ ῥή-
τωρ συγγενὴς αὐτῷ ἀγχιστὺς,
καὶ μαθητὴς αὐτῷ ὤν. καὶ γὰρ
ῥήτωρ ἄριστος ὁ Τίμων, καὶ
τὰ ἄλλα πάντα ὁπόσα ἄρι-
στοι. τοῦτό μὲν οὖν σοὶ τὸ ψή-
φισμα. ἐγὼ δέ σοι καὶ τὸν
υἱὸν ἐβουλόμην ἀγαγεῖν παρὰ
σέ, ὀνόματι ᾧ σῷ ὀνόματι Τί-
μωνα ὠνόμαζα. Τιμ. φῶς, ὦ
Δημέα, ὡς δὴ γεγάμηκας,
ὅσα

grati futuri fumus, nisi me-
minerim⁹. Prætereà in scri-
bendis plebiscitis, & in cō-
sultationibus, & in adminis-
strandis bellis nō mediocrē
utilitatē attulit reipub. His
de causis omnibus visum est
curiæ, plebi, magistratibus
tributim, plebeijs singula-
tim, cōmuniter vniuersis, aū-
reum statuere Timonē iuxta
Palladem in arce, fulmen
dextera tenentē, radijs tempo-
ra ambientibus: vtq; septem
aureis coronis coronetur,
hæq; coronæ hodie in Dio-
nysijs per tragœdos nouos
promulgentur. Siquidē ho-
die illi Dionysia sunt agen-
da. Dixit hoc suffragiū De-
meas orator, propterea
quòd cognatus illius pro-
pinquus, ac discipulus eius
sit. Nam & orator optimus
Timon: prætereà quicquid
voluerit. Hoc igitur tibi
suffragiū. Sed vtinam & fi-
lium meū ad te pariter ad-
duxissem, quem tuo nomine
Timonem appellaui. TIM.

Quī potes Demea, cùm ne vxorem quidem duxeris vnquam,

quantum

ἔφα γε καὶ ἡμᾶς ἐλθεῖν; Δη. ἀπὸ γαμοῦ, ἦν διδῷ θεὸς ἐς τοῦτο, καὶ ποιήσομαι καὶ ἐγγυήσομαι (ἄρρεν γὰρ ἔσται) Τίμωνα ἄδην ἰδεῖν. Τίμ. ἐπαίδια ἐγαμέσας ἔτι, ὦ οὗτος, γελοιοῦν παρ' ἐμοῦ πλὴν ἀλλ' ἀκούσεται. Δημ. οἴμοι, τί ποτ' ἐγὼ πάσχω; Τίμωνα ἐπιχαρῆναι, καὶ τύπτας τὸν ἐλεύθερον, ὃς οὐδαμόθεν ἐλεύθερος, ἀλλ' ἀνδραποδώδης ὤν; ἀπὸ δώσεις ἐν τάχει δίκην, τάτι ἄμπα, καὶ ὅτι τὸν ἀκρόπολιν ἐνέπρησας. Τίμ. ἀλλ' ὃν ἐμπέπρησα, ὦ φιλαργύρε, ἡ ἀκρόπολις. ἔστι δίκη καὶ συκοφαντῶν. Δη. ἀλλὰ καὶ πλουτεῖς, τὸν ἀποδόδομον διωρύξας. Τίμ. ὁ διάφυλλε ἐκ οὗτος. ὥστε ἀπόθανεῖσθαι καὶ ταῦτα. Δη. διωρυχθέντα μὲν ὕστερον, ἄδηλα δ' ὄντα τὰ ἐν αὐτῷ ἔτι. Τίμ. ἀκούω καὶ ἄπωθεν πεπύσμαι. Δη. οἴμοι τὸ μετάγγιον. Τίμ. μὴ λέγε, ἀπόλωλας γὰρ ὅτι καὶ τρίτον. ἐμὲ γὰρ ποιεῖ πάσχειν πάθοιμι, δύο

quantū nobis a scire licuit? DEM. *At ducā nouo ineūte anno, si Deus permiserit, liberisq; operā dabo. Tum quod erit natū (erit aūt masculus) Timonē nūcupabo.* TIM. *An vxorem tu sis ducturus, equidem haud scio, tanta à me plaga accepta.* DEM. *Hei mihi: quid hoc est rei? tyrannidē Timō occeptas? pulsasq; eos q sunt ingenui, ipse nec ingenuus planè, nec ciuis? verūm propediem pœnas daturus, cū aliis nominibus, tum quòd arcē incenderis.* TIM. *Atqui nō cōflagrauit, arx, sceleste. proinde palàm est, te calumniatorē agere* DEM. *Verūm effosso ærario diues effectus es.* TIM. *Atqui non effossum isthuc, vnde ne hæc quidem probabiliter abs te dicuntur.* DEM. *Verūm effodietur posthac. Sed tu interim omnia quæ in eo condita, possides.* TIM. *Alteram itaq; plagam accipe.* DEM. *Hei scapulis meis.* TIM. *Ne vociferare: alioqui & tertiam tibi illidā. Etenim res planè ridicula mihi acciderit,*

δύο μὴ Λακεδαιμονίων μοίρας λαβὼν ἀνοπλοτέρας, κἂν μιαρὸν ἄνθρωπον μὲ ἐπιτρίψας. μάτην γὰρ ἂν εἶεν ἡ γυμνικὴ ὀλύμπια καὶ πάλαι. ἀπὸ τί τοῦτο; ὁ Θρασυκλῆς ὁ φιλόσοφος οὗτός ἐστιν; ἢ μὴν ἔγωγε ἀπορῶ. ἐκπιτάσας γὰρ τὸν πώγωνα, καὶ τὰς ὀφρῦς ἀνατείνας, καὶ βρυνθυόμβοός τι πρὸς αὐτὸν ἔρχεται, τιτανώδης βλέπων, ἀνασεσοβημένῳ τῷ ἐπὶ τῶ μετώπῳ λόμιῳ, Αὐζβορίας τις, ἢ Τείτων, οἷος ὁ Ζεῦξις ἔγραφεν. οὕτω δὲ τὸ σχῆμα ὑπαλλὰς, καὶ μέσμι τὸ βάδισμα, καὶ σωφρονικὸς τῷ ἀνὴρ βολῇ, ἵλεως μυεῖα ὅσα πρὸ ἀρετῆς διεξιὼν, καὶ τὰ μὲν ἡδονῇ χαρόντων λαβηγορῶν, καὶ τὸ ὀλιγαρκὲς ἐπαινῶν, ἐπαλλὰ κεκράμμενος ἀφικοῖτο ἐπὶ τὸ δεῖπνον, καὶ ὁ παῖς μιγάλων τῷ λύχνικα ὀρέξασιν αὐτῷ (ὦ ζωροτέρῳ δὲ χαίρει μάλιστα) λαβὰπὶρ τὸ λύθης ὕδωρ ἐκπιὼν, ἐναυλιώτατα ἐπιδεήκνυται τοῖς ἐωθινοῖς ἐκείνοις λόγοις, προαρπάζων ὥστιρ ἐκτίνων τὸ ὄψα, καὶ τὸν πλησίον παραχωνιζόμενος, λαρύκης

si quū inermis duas Lacedæmoniorū acies fuderim, vnū sceleſtū hominē nō prorrūpuero. Tum fruſtra vicerim in Olympijs & pugil, & palæſtrites. Sed quid hoc? ánnō philoſophus Thraſycles hic eſt? Profectò ipſus eſt, promiſſa barba, ſubductiſq; ſupercilijs, & magnū quidā ſecū murmurās accedit, & Titanicū obtuens, cæſariē per ſcapulas fluentē ventilans, alter quidā Boreas, aut Triton, quales eos Zeuxis depinxit. Hic habitu frugalis, inceſſu moderatus, amictu modeſtus, manè mirū q̄ multa de virtute diſſerit, damnans eos qui voluptate capiūt, frugalitatē laudāns, at vbi lotus ad cœnā venit, puerq; ingentē illi calicem porrexit (meraciore aūt ma ximè gaudet) perinde vt Lethes aquā ebibens, à diluculariis illis diſputationibus diuerſiſſima quæ ſunt, exhibet, dum milui inſtar prærīpit obſonia, & proximū cubito oppoſito arcens, men-

to in-

ρύκης τὸ γύαθον ἀνάπλεως, ἐν μηδὲν ἐμφορούμενος, ἐπικυφώς, καθάπερ ἐν τοῖς λοπάσι τῷ ἀρετῷ ὑρύσσων πεσὼν, ἀκεραίως τὰ πρόβλια φιλαυτῷ ἀρομένων, ὡς μηδὲ ὀλίγον τῶν μυελῶν καταλίποι. μεμψίμοιρος δὲ ἀεὶ, ὡς τὸν πλακοῦντα ὅλον, ἢ σαὶ μόνος τὴν πᾶσαν λάβοι, ὅτι περιχυείας καὶ ἀπλησίας ὄφλε. μίθυσος, καὶ πάροινος, ἐκ ἄχρις ὀλίγης καὶ ὀρχηστὸς μόνον, ἀπὸ λοιδορείας, καὶ ὀργῆς πεσὼν, καὶ λόγοι πομποὶ ἐπὶ τῇ λύπῃ, τότε δὴ καὶ μάλιστα περὶ σωφροσύνης καὶ εὐσχημοσύνης. καὶ ταῦτα φησὶν ἤδη ὑπὸ τῆ ἀκράτῳ πονηρῶς ἔχων, καὶ παραυλίζων γελοῖος, ἅτα ἔμετος ἐπὶ τέλει. καὶ τὸ τελευταῖον, ἀράμενοί τινος ἐκφέρουσιν αὐτὸν ἐκ τῆς συμποσίου τῆς εὐωνυμίδου ἀμφοτέραις ἐπηλυμμένον. πολὺ ἐμὲ καὶ νήφων, ἐλαφὶ τῶν πρώτων παραχωρήσαιμ' ἄν, ψόσμαι δὲ ἵνα, ἢ θρα-

to interim cõdimentis opplet o, dum canũ ritu ingurgitat, prono incumbens corpore, perinde atq; in patinis virtutem inuenturũ sese speret: dumq; vsqueadeò diligẽter catinos extergit indice digito, vt ne paululum quidẽ reliquiarũ sinat adhærere, nunquã non querulus, tanquã deteriorẽ partẽ acceperit, vel si totam placentam aut suem solus omnium accipiat: qui quidem edacitatis & insatiabilitatis est fructus, temulentus, vinoq; bacchatus, nõ ad cantum modò, saltationemq;, verùm ad cõuicium vsq;, & iracundiam. Adhæc multus inter pocula sermo (tum enim vel maximè) de temperantia, sobrietateq;: atque ista quidem loquitur, quum iam à mero malè affectus, ridiculè balbutit. Accedit his deinde vomit⁹. Postremò, sublatũ cum de conuiuio efferũt aliqui, amabatis manibus tibicinæ inhærentem. Quanquam alioqui me obrius quidem vlli primariorum cesserit, vel mendacio, vel consi-

ἢ θρασύτης, ἢ φιλαργυρία. ἀπὸ γὰρ λοιπῶν δεῖ τὰ πρῶτα, καὶ ἱπποκρατικῆ προφρόσυνα. καὶ ἡ γοητεία πᾶσα, καὶ ἡ ἀναισχυντία, παρομαρτεῖ, καὶ ὅλως πάνδοφον τὸ χρῆμα, καὶ παντα-χόθεν ἀκεῖσις, καὶ ποικίλως ἐντε-τιλεῖς. οἰμώξεσθαι δοκῶ ἀργῦρου ὑπ' ἀνθρακῶν χρυσὸς ἄν. τί δ' ὦ πα-πᾶ χρόνῳ ὑμῖν θρασυκλῆς.

Θρασ. ὑβριστὰ, ὦ Τίμων, τοῖς πολλοῖς τούτοις ἀφίγμαι, ὥσπερ οἱ τὸν πλοῦτόν σου τεθη-πότες, ἀργυρεῖς καὶ χρυσοῖς καὶ λέπυρα πολυτελῶν ἐπιδεῖ σωρηδὸν ἀκμάζοντας, πομπὴν τὴν λοιπὴν ἐπισπεύδοντες πρὸς ἄνεσιν, οἷόν σε ἁπλοϊκὸν, καὶ τ' ὄντως λοιπωνικόν. οἶδα γὰρ ὡς μάζα μὲν ἐμοὶ λέπυρον ἱκανὸν, ψῶρον δ' ἄλισον θυμόν. ἢ μάρ-ναμον, ἢ ἄποτε πυροῦσι ὀλίγον τῶν ἁλῶν. ποτὸν δ' ἂν ἐν-ειάκρουν. ὁ δὲ πίθων οὖν-τος, ἐκ βόθρου πορφυρεῖ ἀ-μέτρου. τὸ χρυσίον μὲν γὰρ, ὀ-ρθῶς τιμιώτερον τῶν ἐν τοῖς ἀχιλλείοις ψηφίδων μοι δοκεῖ. σὺ δ'

vel confidētia, vel auaritia. Quin & inter assentatores primas tenet. Peierat promptissimè, anteit impostura, comitatur impudentia. In summa, prorsus admirandū quoddā spectaculū est, omni ex parte exactū, varieq; absolutū: proinde non eiulabit clarius videlicet, quum sit modestus. Quid hoc? papæ tandem nobis Thrasycles? Thr. Non hoc animo adte venio Timon, quo plerique isti, qui nimirū opes admirati tuas, argēti, auri, opiparorum conuiuiorū adducti spe cōcurrunt, multaq; assentatione deliniunt te: hominem videlicet simplicem, facileq; impertientē id quod adest. Siquidem haud ignoras, offam mihi in cœnā sat esse, tum opsonium suauissimū, cepe aut nasturcium: aut si quando lubeat lautiùs epulari, pusillū salis. Porrò potū fons Athenis nouē faliens venis, suppeditat. Tum pallium hoc quauis purpura potius. Nam aurū nihilo magis apud me in precio est, quàm calculi qui sunt in littoribus.

Sed

σὲ ἢ αὐτῆ χάριτι ἐνάλιω, ἵνα μὴ ἀμφοτέρους σὺν τῷ ἐκείνου τῶν πονηροτάτων ἀτυχήματι ἀπολέσω, ὁ πολλοῖς πολλάκις ἤδη τισὶ δυνηθὲν συμφορῶν γενέσθαι αἴτιον· ἐὰν γάρ μοι πάθῃς, μάλιστα ὅλον ἐς τὸν θάλατταν ἐμβαλεῖς αὐτὸν, εἰ μὴ ἀναγκαῖον ἀνθρώπῳ ἀγαθῷ ὄντα, καὶ τὸν φιλοσοφίας πλοῦτον ὁρᾷν δυναμένῳ, μὴ μόνον τοῖς βάθεσι, ὦ γαθέ, ἀλλ' ὅλῳ τῷ βυθῷ ἐπιβῆναι πρὸ τῆ κυμαινούσης γῆς, μηδ' ὁρῶντι μόνῳ. ἐμὲ μὲν τοῦτο βάλε, σὺν ἢ ἄλλον πόνον ἀμύνομαι· σὲ δὲ τάχιστα ἐκφόρησον αὐτὸν ἐκ τῆς οἰκίας, καὶ μηδ' ὀβολὸν αὐτοῦ ἀνῆς ἀφελέσθαι ἅπασι τοῖς διώκουσι, τὸ μὲν πρῶτον ἁρπαγαῖς, ὕστερον δὲ μισθῷ, ὃ δὴ τάλαντον. ἐὰν δέ τις φιλόσοφος ἦν, ἀμοιβαίαν ἢ τιμωρίαν φέρεσθαι δίκαιος. ἐμοὶ δὲ καὶ δι' ἐκείνην χάριν αὐτὸν, ἵνα ὅπως μετασῴσῃ τῶν ἐπάρατον τοῖς ἀδικοῦσι, ἐπανὴν ἀπαιτήσω τὴν πᾶσαν ἐμπλοκὴν παρέσεσθαι, ἢ ὅτι δύο μιλίμητε

Sed tua ipsius gratia huc me contuli, vt ne te subuerterem pessima ista atq; insidiosissima res, opulẽtia: quippe quæ multis sæpenumero immedicabiliũ malorũ extiterit causa. Etenim si me audies, potissimùm opes vniuersas in mare præcipitabis, vtpote quibus nihil sit opus bono viro, quiq; philosophiæ possit opes perspicere. Ne tamẽ in aliũ, ô bone, sed fermè ad pubẽ vsq; ingressus, paulò vltrà solũ fluctibus opertũ, me quidem vno spectaure. Quòd si hoc nõ vis, tute igitur eas potiore via ex ædibus ejicito, ac ne obolũ quidem tibi facias reliquũ: videlicet largiens ijs quicunq; opus habent, huic quinque drachmas, illi minã, alij talentũ. Porrò si qui erit philosophus, hunc æquũ est duplam aut triplam ferre portionẽ: quanquã hoc quidem mihi non meæ ipsius gratia postulo, sed quò amicis, si qui egebunt, domi sat sit, si modò tuam hanc largitionem tua expleueris: ne duos quidem

μυριάμυας χωρῆσαι ἀγχινυτικάς. ὀλιγαρκῆ γὰρ μίτριον καὶ ἐν ἧ φιλοσοφοῦντα, καὶ μηδὲν ὑπὲρ τὴν πήραν φρονεῖν. Τί. ἐπαινῶ ταῦτα σε, ὦ Θρασύκλες. ἀλλ' οἶσθα ἤδη πόρας, ἃ λοιπόν, φέρε δι' οὗ λιφαλῶ ἐμπλήσω λουδίλων, ἐπιμιτρήσας ἢ δλιγίστη. Θρα. ὦ ἐλευθερίας ἢ πόλις. Τίμ. τί ἀγανακτεῖς, ὦ γαθὲ Θρασύκλες; μῶν παρακεκρουμάσει; ἢ μὴν ὑπὲρ τὸ μίτριον τὴν πήραν χοίνικας ὑπερβολὰς ἔχουσα. ἀπὸ τί ἦλθες; πόθοι ξυνέρχονται. Βλέψιας ἐκεῖνος, ἢ Λάχης, ἢ Γνίφων, ἢ ὅλως τὸ σύνταγμα ἤδη οἰμωξόμενον. ὥστε τί ἐκ τῆς τὴν πήραν ταύτην ἀνιλθὼν, τὴν μὴ δίκτυον ὀλίγον ἀναπάσω πάλαι πεπονηκυῖαν; αὐτὸς δ' ὅτι πλέως λίθων ξυμφορήσας, ἐπιχαλαζῶ πόρρωθεν αὐτοῖς; Βλ. μὴ βάλῃς, ὦ Τίμων, ἀπειμὶ γάρ. Τί. ἀλλ' οὐκ ἀναμαστίγωτοι ὑμᾶς, εἰ μὴ ἄνευ τραυμάτων.

dem modios Aegineticos capientẽ. Nam & paucis cõtentũ modestiũq; cõuenit esse eum qui philosophatur, neq; quicquã vltra peram cogitare. Ti. Equidem ista quæ dicis, probo, Thrasycles: ergo, si videtur, priusquã perã expleam, age tibi caput oppleboque tuberibus, posteaquã ligone sum mẽsus. THR. O libertas, ô leges, pulsamur ab impurissimo libera in ciuitate? TI. Quid stomachaberis, ô bone Thrasycles? num te defraudaui? Atqui adijeciam vltra mensurã chœnices quatuor. Sed quid hoc negocij? Complures simul aduenium, Blepsias ille, & Laches, & Gniphon, breuiter agmen, eorũ qui vapulabunt. Itaq; quin ego in ruperm hanc conscendo, ac ligonem quidẽ iamdudum fatigatum, paulisper interquiescere sino: at ipse pluribus congestis saxis, procul eos lapidum grandine petoꝫ

BLE. Ne iace Timon: abimus enim. TIM. At vos quidem & nec citra sanguinem, nec absque vulneribus.

GILBER-

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

TImon Athenienſis, ob naturæ aſperitatem cùm eſſet inhumanus & inhoſpitalis, μισάνθρωπος, id eſt, oſor hominum dicebatur. fugiebat namque hominum congreſſus, præterquàm vnius Alcibiadis: humanum autẽ genus exoſus, vitam quandam inhumanam & feram ſequebatur, in cibisq; non modò vulgaribus, ſed etiam vtiliſſimis, & ab reliquis hominibus prope damnatis acquieſcebat. In eius verò ſepulchro erat epitaphium, quod ipſe ſibi dicitur feciſſe, cuius ſenſus eſt talis:

Hic ſum poſt vitam miseramq́; inopemq́; ſepultus:
Nomen ne quæras, Dij lector te malè perdant.

De Timone ferè omnes intelligũt hunc Horatij locum,

1. Serm. *-vt quidam memoratur Athenis*
Sordidus ac diues, populi contemnere voces
Sic ſolitus, &c. Huiuſmodi eſt apud Plautũ Euclio.

a O' Ivpiter.] *Expoſtulatio cum Ioue, quòd hominum prauitatem & malitiam multam ſinat. Ariſtoteles in libro de Mundo: Quum Deus, inquit, vnus ſit, multa nomina habet, ab affectionibus varijs. Dictus eſt enim Græcè Ζὰς, quòd, vt omnes interpretantur, vitæ dator ſit, vel quòd animantibus vitas inſpiret. Lactantio tamen magis placet, vt Ζὰς dictus ſit, quòd primus ex liberis Saturni maribus furtim à matre ſubtractus vixerit. Quomodo enim, inquit, vitæ dator ſit, qui vitam aliunde accepit? Latinè dicitur Iupiter, à iuuando, quaſi iuuans pater. Appellatus eſt φίλιος, quòd amicitiæ præeſſet. ξένιος, id eſt, hoſpitalis, quem inuocabant hoſpites, ſi quando hoſpitium violaretur. De quo Virgilius:*

Iuppiter, hoſpitibus nam te dare iura loquuntur.

ἑταῖρος, id eſt, ſodalitij iuris diſceptator. huic Iaſon cum Argonautis ſacra feciſſe dicitur. ἐφέστιος, domeſticus, familiaris, Lararius. nam ἑφέστιους θεὰς penates interpretãtur. ἀστραπαῖος, ἀστεροπήτης, id eſt, fulgurator. ἀστροπητὴς, κεραύνιος, id eſt, fulminator. ὅρκιος, quòd eſſet violati iuriſiurandi vindex. Huius aũt Iouis Orcij ferunt eo in loco, vbi Eliorum cogebatur ſe-

natus, fuisse statuam effigie horrendam, quippe vtraque manu fulmina tenentem: credo vt homines à periurio deterrerentur. νεφεληγερετης, *id est, nubicoga. Huius mentio est frequens apud Homerum, Hesiodum, & poëtas cæteros.* ἰεἰγδουπος, *id est, grandisrepus: &* βροντᾶων, *id est, tonans, quòd in ea regione quæ supra nos est, nubes & tonitrua cogat, indeq; fulmina torqueat, tempestatesque & turbines inde deferantur.*

b Quibus rebus.] *A' consequentibus, & exemplo. c* Salmoneus tibi sit.] *Salmoneus Aeoli filius, regnantis quondã in Elide vrbe, quæ est sub Olympo monte, dum æreo ponte constructo, & superinductis curribus tonitrua imitaretur, vt propterea deus crederetur, per Iouem fulmine ictus, in tartara præcipitatus est. Meminerunt huius Lucianus in Tragopodagra, sub finem. item in Philopatre, paulò post initium. & Virgilius Aenedios libro 6:*

Vidi & crudeles dantem Salmonea pœnas,
Dum flammas Iouis & sonitus imitatur Olympi.

Hac fabula docuerunt poëtæ, non esse æmulandum, quod longè supra fortunã nostram habeatur. Sed vtinam homo ille, bombardæ (fas sit mihi nouo in re noua vti verbo) inuentor, ad generis humani exitium natus (is monachus quidam Franciscanæ hæresis fuisse perhibetur, vt iam nihil malorum sine hoc hominum genere emergere ex inferis certò scias) cum Salmoneo fulmine, quod ipse reperit, dum flammas Iouis & sonitus imitaretur Olympi, flagrasset: primusq; in montem quempiam, seu in spaciosum aërem, impellentis sulphureo puluere, igneq; tartareo consumptus fuisset, vt bombis cælum omne compleasset. Nunquam postea tot vrbes diruæ, tot fortia hominum corpora, illo mortis genere essent prostrata. d Sub mandragora stertis.] *Mandragoræ somnifica vis inest, adeò vt enecet etiam largiore potu, si Plinio credimus, Historiæ mundi libro 25. Dioscorides indicat, radicem vino decoctam sumi aduersus insomnia. Datur & secandis aduersus intolerabilem cruciatum. Quin & sedi immissa herba glandis vice, somnum facit. Hanc Pythagoras* αὐτῆς μορφον *appellauit, quòd radix imitetur hominis formam. Vnde Columella in carmine semihominem dicit:*

Quamuis

Quamuis semihominis væsano gramine fœta
Mandragoręq; pariat flores. *Vnde qui cessant in negocio siue officio, dormitantq;, sub mãdragora dormire, aut multã mandragoram bibisse dicũtur. Idem quoq; Lucianus inter magnificas Demosthenis laudes, ab illo, inquit, solitos excitari Atheniensses, tanquã mãdragora sopitos. Sic vsus Iulianus in epistola quadã ad Calixenũ: ἀ φωνῆτε πολλὸ πάνυ μανδραγόρου ὑπεπιπνοὸς, id est, An non videtur multã hausisse mãdragoram? Vsurpat & Demosthenes in Philippica quarta: ἀλλὰ μανδραγόρᾳ αν πεπωκόσιν, ἢ φάρμακον ἄλλο τοιοῦτον ἐοικόσιν ἀνθρώποις. Id est, Similes videmur his qui mãdragoram biberint, aut aliud simile pharmacũ.* e Flagitia cõmittunt.] *Iuris violatores aduertic.* f Cùm iuuenis adhuc essẽs.] *Ab antenatis.* g Dignũ socordia præmiũ.] *A consequentibus, & euentu.* h Sedẽbas, cùm tibi cęsaries ab illis circũtonderetur.] *Hic prouerbiali schemate ἐξυρεσόμην τὸν πλουσίους, pro ludibrio habitum, dixit Lucianus: vt annotat Erasmus. Nam id lusus gratia fieri solet stupidis, vt eis non sentientibus cæsaries circumtondeatur. Vsurpat idẽ Lucianus in Pseudomante.* i Ex pauperrimis diuites reddiderim.] *Descendit à generali querela ad speciem.* k Ad extrema redactus cõsilia.] *Epilogus, per exhortationẽ.* l Epimenidẽ quoq;.] *Historia de Epimenide Cretensi theologo, extat in Noctibus Gellianis, & apud Laërtium. Is ambulando fessus, in specum quendam subierat, illic obdormiuit: nec experrectus est à somno ante exactos annos 47. Laërtius & Plinius ponunt 57.* m Quis hic est.] *Personæ descriptio, & occasio dialogi.* n Ad hunc modum.] *Non liberalitate, sed parsimonia diuitias retineri.* o Atqui profectò vir.] *Digressiuncula in Atheniensium mores & philosophos continens excusationem neglecti Timonis.* p Hæc in causa.] *Mendacium Iouis.* q Cæterùm de palponibus.] *Alia excusatio, cur non statim puniat nocentes, vocosa.* r Anaxagoram.] *Anaxagoras Clazomenius, philosophus Asiaticus, Xerxis Persarum regis tempore floruit, & hoc mundi atque naturæ opificium ab æterna mente architectatrice condium & ordinatum esse, docuit hoc versu:* Νῦς ἦν ἀθρόος τὰ πάντα πάλαι.

Quod

Quod est: Mens æterna est, quę gubernans omnia, omnium est causa. Quæ professio semper laudabilis, tantum inuidiæ sibi peperit, vt Athenienses ex ea ansam rapientes, eum, quum parricidæ talentum erat promissum, interfici voluerint: nullā aliam ob causam, quàm quòd deorū turbam hac professione eum negare iudicabant. s Quantum habet momenti.] *Epiphonema, audaces atq; improbos fortunā iuuare.* t Haudquaquā ad istū redituru⁹ sum.] *Hic inducit Plutū omnia formidantem, nulliq; fidentē. Neq; verò dissimilem animi habitum opes adferūt diuitibus, cùm cōtrà paupertas secura in vtramq; dormiat aurem.* u Quid ita nō rediturus.] *Detrectatio Pluti, à qualitate personæ.* x Num rursus ad istū.] *Est aūt collatio prodigorum & auarorum, ostendens, verū vsum diuitiarum in mediocritate vtendi consistere.* y At tu mihi.] *Sordidorum descriptio.* z In præsepi canis.] *Vtitur eodem aduersus indoctum, qui egregios codices inclusos diligenter adseruet, quos nec ipse vngiam euoluat, nec alijs euoluendi faciat copiam. Extat elegans apud Græcos epigramma, in eos qui rebus suis nec vtuntur, nec alijs vti patiuntur. Sic habet epigramma Latinè versum à Moro nostro:*

In præsepi canis fœno nec vescitur ipse,
Nec sinit vt fœnum qui cupit edat equus.
Seruat auarus opes, opibus nec vtitur ipse:
Atq; alios vti, qui cupiunt, prohibet.

A Si quis vbi puellā.] *Amplificat similitudine. B* Tantali in morem.] *Tantalus Phryx ob luculentas diuitias in fabulam hominum venit, ita vt fingatur & apud inferos simile quiddam pati, cuiusmodi solent inter congestas opes tenaces isti diuites. Horatius in Sermonibus:*

Tantalus à labris sitiens fugientia captat
Pocula. quid rides? mutato nomine, de te
Fabula narratur.—

Ostendit, allegoriam figmēti ad diuites sordidos pertinere, quibus adsunt quidē bona, verùm ijs frui denegatū est. De Tantali pœnis lege Homer. Odyss. 11. & ea quæ in Dipsadibus annotauimus. C Ceu Phineo cibos.] *Quoniā Phineus filios suos ex Cleopatra susceptos excæcauit, à dijs excæcatus est, & harpyiæ im-*

pyiæ immissæ, quæ cibos & mensam eius turpissimè fœdârunt. Harpyiæ autẽ volucres finguntur fuisse monstrosæ, facie virgines, vnguibus vultures referẽtes. De his Virg. 3. Aen. D Ceu foraminoso cophino.] *id est, tanquã è situla perterebrata, & liquorẽ non continẽte. Alludit ad pertusum dolium Danaidum apud inferos, quarũ fabula hęc est. Belus Priscus Epapho Aegyptio rege Isidis et Telegoni filio natus, genuit Danaum et Aegyptũ, vnde regio nomẽ accepit. Danaus autem ex pluribus coniugibus quinquaginta filias habuit, dictas Belides & Danaides, quę totidẽ Aegypti fratris Danai filijs nupserunt. Danaus verò cùm responsum accepisset, se à genero interfectũ iri, filiæ monitis patris, factaq; simul cõiuratione, omnes sponsos vnà interfecerũt, præter Hypermnestrã, quæ Lyno viro suo pepercit: à quo Danaus, postquã annos regnasset quinquaginta, interfectus est. Propter quod flagitium Plato scribit Danaides apud inferos has panis dare, vt vrnis perstillantibus aquas assiduè hauriant, atq; in perforata dolia inferant, graui nimirũ & inutili labore. Ouid. 4 Metamorph.*

Molirique suis lethum patruelibus ausæ
Assiduè repetunt, quas perdunt, Belides vndas.

Idem in Ibin:

Quæq; gerunt humeris perituras, Belides vndas.

Huius fabulæ mentionem facit rursus Lucianus in Hermotimo. Item de Dipsadibus, & in dialogo Cratetis ac Diogenis. Alciphron in epistola Galeni ad Cyrtonẽ ad hanc alludit, ὃ τὸ λεγόμενον δὴ τῦτό ἐς Δαναΐδων τὰς ἀμφορέας συχέομεν πίθους. id est: Ac iuxta prouerbium, amphoras in Danaidũ dolia infundimus. Plautus in Pseudulo: In pertusum ingerimus dicta dolium, operam ludimus. Catullus:

Dolia virgineis ideo ille repleuerit vrnis.

E Cæcum modó.] *à Græcis diuitiarũ Deus fingitur. Posidonius in subterraneis Hispaniæ locis huius domicilium constituit, eò quòd regio ea metallorum fœcunditate reliquis antecellat. Battus apud Theocritũ in Messoribus nõ solùm cæcum esse Plutũ, sed & Cupidinẽ dicit.* F Vtroq; claudus pede.] *Quibus diuitiæ potissimũ obueniãt: improbis ac stultis videlicet, rarò ac tardè bonis ac modestis. Id quod significare voluit, dum*

à Iouis

à Ioue claudum & cæcũ exire, & ad ignotos fingit: cõtrà autẽ à Dite alatũ etiã. Lucianus hic imitatus est Aristoph. in Pluto, q cõsimilia quędã de Plutꝰ diuitiarũ deo narrat, qui cęcus quidẽ semp est, at tum demũ claudicãs, quoties ad bonos viros mittit, aliàs pedibus pernicissimis. G Per somniũ diuites sint] *De votis immodicis. Nã quicquid optaris, id somniare cõtingit: sicus Micyllus hoster diuitẽ se ac prępotentẽ somniat. Et piscator apud Theocritũ in Piscatoribus, somniat aureũ piscẽ. Apud eundem, Ecloga 9. pastor quidã, vim magnã ouiũ, multas q; capellas. Infimę sortis homines, nonnunquam reginarũ coniugium somniant, inquit Erasmus. Cicer. in Sallust. Repentè tanquam somnio beatus.* H Thynnus elapsus.] *Prouerbiũ: piscis est marinus, in portu Lusitano magno numero capitur, ad Lysibonam, & iuxta mare Herculeum. De eo Plin. lib. 9. cap. 15. Athen. lib. 7. Eustath. in Iliad. ad ξ. & μ. χ. Odyss. Dictus est à παρὰ τὸ θλίνω, τὸ θύω, ὅ ἐστιν ὀχμέω, à dado impetu, & motus vehemẽtia. Nam sub ortũ canis æstro agitatur.* I Cecropę generosior.] *Cecrops primus Athenarũ rex fuit circa annum Mundi 2425.* K Callidiorem Vlyssę.] *Homerus Vlyssem vocq; vafrum & callidum facit.* L Vtse aëreo.] *Alludit ad Theognidis pòëtæ carmẽ illud de paupertate, quod in progymnasmatis Aphthonij in sententiæ exhortatoriæ exemplo extat*

χρὴ πτηλὸν φεύγοντα, κ) ἐς μεγακήτεα πόντον
ῥιπῖῆν, κ) πετρέων κύμενα κατ' ἠλιβάτων. *Id est,*

In mare fluctiuagum, ne te premat aspera egestas,
Desili, & à celsis corrue Cyrne iugis.

Quod quidam hunc ad modum expressit:

Paupertatis enim duræ terraq; mariq;
Quærere Cyrne aliquod conuenit effugium.
Ac satius multò est inopem succumbere morti,
Quàm dura pressum viuere paupere.

Ad hoc item alluxit idẽ Lucianus, in dialogo de Mercede cõductis. Ac forsitan tibi hoc volebas Theogni, cùm diceres eam in altũ mare, ac prępruptis de scopulis pcipitẽ dari oportere. Theodoretus quoq; de curatione Græcarũ affectionũ libro 11. alludens huc adducit. M Insscitia, errorq;.] *Effectus diuitiarum, insscitia & error.* N Mecũ introijt.] *Vecordia, superbia, protervitas,*

ueritas, &c. *O* Vt Plutus hic.] *Iam eorum quę quasi verbis hactenus disputauit, exemplum quoque & actionem subijcit.* P Quinam estis.] *Effectus paupertatis, modestia scilicet, & diuitiarũ contẽptus.* Q Innumerabilium malorũ hic mihi fuit auctor.] *Accusatio diuitiarũ, ab effectu & accidentibus.* R Paupertas.] *Artiũ inuentrix, laboris & industriæ magistra, & incitatrix ad virtutẽ est, sic Theocritus ait in Piscatoribus. Aristophanes in Pluto eundẽ locũ communẽ tractat, commemorãs quę cõmoda paupertas humano generi adferat: quæ contrà incommoda, copia rerũ, & luxus. Et Iuuenalis Satyr. 6:*

Nullum crimen abest, facinusq; libidinis, ex quo
Paupertas Romana perit—.

Et paulò pòst:

Prima peregrinos obscœna pecunia mores
Intulit, & turpi fregerunt sęcula luxu
Diuitiæ molles, &c.

Et Claudianus in Rapin:

-sed quòd dissuasor honesti
Luxus, & humanas oblimat copia mentes
Prouocet vt segnes animos, rerumq; remotas
Ingeniosa vias paulatim exploret egestas.

Et Virgilius de aureo seculo, in 1. *Georg.*

-labor omnia vincit
Improbus, & duris vrgens in rebus egestas.

Hesiodus ait: Sudorem posuere dij virtutis ad arcem, &c. S Suppeditauit lab.] *Paupertas sic definitur apud Aristophanem: Paupertas est, cùm quis parcè viuit intentus operi, nec illi supersit quicquam, neq; necessaria desint.* T Attamen vide.] *Defensio, per remotionem criminis, in malè vtentem.* V Ac lucrifer Mercurius.] *Mercurius apud Græcos multa habet cognomina.* κερδῶος *hic & in Nauigio seu votis dicitur, quasi Lucrorum conciliator & compendiarius, quæstuosusve & quæstuarius. Et* ἐμπολαῖος *&* πρὸς τὴν ἀγορὰν, *quasi negociator & circumforaneus. Plaut. in Pœnulo: Ecquid amare videor? Mil. Damnum quod Mercurius minimè amat.* X Etenim quæ tandem.] *Effectus diuitiarum: fastus scilicet, inhumanitas & insolentia, &* τὸ μετὰ πάντων. Y Quis

γ Quis hic est.] *Assentatores & simulati amici.* Z Sedecim talenta ciuitati dependit.] *Sycophantę, hæredipetę, & fumiuenditores.* α Scire licuit.] *in Græco intelligitur ἐξεῖναι.*

β Titanicũ obtuens.] *id est, vultu Titanico aspiciens: hoc est, terribili, toruoq;. Idē in Icaromenippo: At Iupiter admodũ terribiliter, acriterq;, & Titanico me intuens vultu.* γ Paucis contentũ.] *Vltra per eam esse sollicitũ, prouerbiali figura dicit. Iesus etiã vetat cogitare de crastino. Debet aũt Christianorũ & philosophorũ vita esse frugalis, parca, & ab omni strepitu atq; ambitione semota.* δ Nec citra sanguinẽ.] *Apud Græcos ὐ αιμωτὶ νικᾶν. i. citra sanguinẽ vincere dicitur. Latini incruentam victoriam vocãt, cùm nulla cæde contigit victoria. Gell. lib. 5. cap. 6: Quandi, inquit, causa est, cùm deditio repentè facta sine puluere, vt dici solet, incruentaque victoria obuenit.*

ΑΛΚΥΩΝ, Η ΠΕΡΙ μεταμορφώσεως. *ALCYON, SIVE De transformatione.*

Augustino Datho Senensi interprete.

ARGVMENTVM.

IN hoc dialogo de potestate diuina disputat Socrates, quòd scilicet Deo possibilia sunt omnia, & quòd nos illius operũ atq; effectuum causas, intellectu ac ratione consequinõ possumus. Esse enim nos, quod ad collationẽ Dei & rerũ æternarũ attinet, pueros, ac veluti cæcos. Quòd aũt Deus multa facilè efficiat, quę nobis impossibilia videntur, probat primùm à signo siue exemplo tempestatũ, quæ illius prouidentia seu administratione ex maximis & turbulentissimis subitò in summã tranquillitatẽ & serenitatem conuertuntur. Item ab incremento & collatione ætatũ hominis: cùm æquè mirũ sit, ex puero imbecilli ac paruo virum tantum & tam fortem fieri. Postremò ab effectis & vi naturæ, quæ quũ Deo longè inferior sit, tamen ea quæ nobis ratione scilicet ac sensu omnia metientibus, impossibilia videri poterant, operatur. Occasio dialogi sumitur à cantu & obiectu Alcedinis: disputationis autem, à fabula quæ de transformatione illius narratur.

CHAERE-

Τίς ἡ φωνὴ πρὸς ἡμᾶς, ὦ Σώκρατες, πόρρωθεν ἀπὸ τῆς ἀκτῆς καὶ τοῦ λιμένος; ἢ καλὰ τοῖς ἀκούουσι; τί ποτ' ἆρ' ἐστὶ τὸ φθεγγόμενον ἆρα; ἄφωνα γὰρ δὴ τὰ γε ἔμψυχα ἐστὶ τὰ ἐν ὕδατι. Σω. θαλαττία τις, ὦ Χαιρεφῶν, ὄρνις, ἀλκυών, ὀνομαζομένη, μοιρολογεῖται καὶ πολυθρήνητος. περὶ ἧς δὴ καὶ τοῖς ἀνθρώποις μῦθος λέγεται, ὡς ποτὲ μὲν ἦν γυνὴ τῶν παλαιῶν ἡ Ἀλκυόνη τοῦ Κεϋκος τοῦ ἀστέρος θυγάτηρ, ἐρωτικῶς ἔχουσα ἀνδρὸς νεανίσκου, ὃν δὴ καλοῦσιν Ἀστέρα τὸν Κεϋκος, Κήϋκα τὸν πραχίνιον, τὸν Ἑωσφόρου τοῦ Ἀστέρος, καλὸν παῖδα καλοῦ πατρός. ἔστα δὴ πῶς θεῶν διωτίνα λαμπρότητα βίᾳ ἠσπάσατο. ὡς ὄρνιθος τρόπον πτερωτὸν ἐποίησε τὰ πολλά τε, καὶ ἐν θαλάττῃ ἐπέπλεον ἐπὶ δὴ πολὺν χρόνον κλαίουσα τὸν παῖδα, ὃν οἱ ἀπώλεσε. Χαιρ. ἀηδόνος ἄρ' ἔστιν, ὦ σὺ φῄς; ἢ πάνυ τι πρόσω ἐμοῦ

QVAE vox insonuit nobis, ô Socrates, procul à littoribus & promontorio illo? quàm iucunda auditu! quódnam est, inquam, vocale hoc animal? [a] Nam muta quidè sunt quæ in aquis degunt. SO. Maritima quædam ales, ô Chærephon, cui Alcyon nomen est, luctuosa admodum, & per quàm flebilis: de qua uetus iampridem hominibus [b] fabula proditur. Etenim ferunt hãc aliquando mulierem, [c] Aeoli Græci filiam, quem à puella uirum acceperat, studiij atq; amoris gratia lugere mortuum, [d] Trachinijs Ceyca Luciferi [e] Astri pulchri atq; honesti patris pulchrum quoq; atque honestum filium. Mox verò diuino quodam numine pennis circumfusam, volucris instar maria circundare, atque illum perquirere. Cæterùm terram omnem peragrans, inueniCHAER. Nunquid? Neque ego vnquam antè

re haudquaquam potuit. nam Alcyon est, quod ais

πόαν τῆς φωνῆς. ἀπό μοι ξύν τις ὦ ὄντι πεσιπόθη. γοᾶδη γουῦν ὡς ἀληθῶς τὸν ἦχον ἀφίησι τὸ ζῷον. πηλίκον δέ τι κἀκεῖ, ὦ Σώκρατες; Σω. ἐ μέγα. μεγάλω μέν γε δῆτα φιλανδρίαν ἄλληφε περὶ θεῶν τιμιώ. ἐπὶ γὲ τῇ τόκου νοσσέᾳ καὶ τὰς ἀηδονίδας πεσαγορευομένας ἡμέρας ὁ Διόσμος ἄγει, διατὰ χαμῶνα μέσον διαφερόσας τῶς ἐνδίας, ἅν δὴ καὶ ἡ τήμερον παντὸς μᾶλλον. οὐχ ὁρᾷς ὡς ἄθεια μὲν τὰ ἄνω θεν, ἀνέμαυδον δὲ καὶ γαλιώτον ἅπαν τὸ πέλαγος, ὅμοιον, ὡς ἁπᾶν, διατόπρως Χαρ. λέγεις ὀρθῶς. φαίνεται γὲ ἀηδονὶς ἡ τήμερον ὑπάρχαν ἡμέρα, καὶ χθὲς δ' διαύτης ἴως ἀπὸ τῶν θεῶν, ὦ ποτὲ καὶ παθοῦσα δῖς ἐξ ἀρχῆς, ὦ Σώκρατες, ὡς ἐξ ὄρνιθων γυναῖκες ποτε γενέσθαι, ἢ ὄρνιθες ἐκ γυναικῶν; παντὸς γὲ μᾶλλον ἀδωάτου

hanc vocē audieram: at mihi quidē externa quæpiam cōtigit. [f] Lugubrem scilicet perquàm verè vocem profundit animal. Cuiusmodi quæso & hoc est, ô Socrates? SOC. Non magnum, Cherephon: at magnū, ob coniugalē pietatem, & à dijs [h] accepit honorem. Siquidē in nidulatione istarum auiū & Alcyonum, quas appellāt, dies mūdus agit per mendiam quoq; hyemem tranquillitatis differētis, [i] è quibus est & hodierna præsens nunc in primis. Nónne cernis summa ac superiora maris, quàm sereniſsimæ? Pacatum autem ac tranquillum omne pelagus, [k] simule denique (vt ita dixerim) speculi? CHÆR. Rectè dicis. videtur namque hodierna Alcyonis dies. sed & hesterna talis quæpiam fuit. Sed per deos quæso, nunquid o-

pus est ijs fidem adhibere, quæ initio habita sunt, [l] ô Socrates: vt vel ex auibus mulieres aliquando effectæ sint, vel ex mulieribus aues? Nullo enim pacto tale quippiam videtur

ὂν φαίνεται πᾶν τὸ ζητούμενον.
Σωκρ. ὦ φίλε Χαιρεφῶν, ἴσως μὲν ἡμᾶς τ ἀνατῶν τῶν μὴ ἀδυνάτων ἀμβλυωττοί τινές ἐσμεν ἴσως δὲ καὶ ταντιπᾶς. ἀποκαλοῦμεν γὰρ δὴ κατὰ ἀνθρωπίνην ἄγνοιαν δῆλον, καὶ ἄπιστον, καὶ ἀδύνατον. ποτὲ οὖν φαίνεται ἡμῖν καὶ τῶν ὑπερφυῶν ἄπορα, καὶ τῶν ἐναντίων ἀνύποπτα. συχνὰ μὲν καὶ ἀπειρίαν, συχνὰ δὲ καὶ διὰ νηπιότητα ῥᾳδίως. ὡς ἔστι γὰρ νήπιον ἴσως ἂν πᾶς ἄνθρωπος, καὶ ὁ πάνυ γέρων, ἐπεὶ δὲ μικρὸς πάνυ καὶ νεογιλὸς ὁ τοῦ βίου χρόνος πρὸς τὸν πάντα αἰῶνα. τί δ' ἄρ, ὦ ἄριστε, οἱ ἀγνοοῦντες τὰς τῶν θεῶν καὶ δαιμονίων δυνάμεις ἔχοιεν ἂν ἀπέρ, πότερον δυνατὰ ἢ ἀδύνατόν τι τ εἶναι τοῦτο; ἢ ἐρωτᾷς Χαιρεφῶν πρὸς ἡμέρας, ἅς ἴσως ὁ χθὲς καὶ νῦν

detur fieri posse. SOC. O amice Chærephon, videmur nos quidem & eorum quæ fieri possunt, & [m] eorum quoque quæ effici nequeant, [n] tardi atque obtusiores quidam esse iudices. Nam [o] iudicamus nos planè pro humanæ facultatis viribus, quæ & rerum ignara ac rudis est, & difficilè adducitur vt credat: sed & nequaquam perspicaciter intuetur. Itaque compluria nobis & de ijs quæ facilia sunt, difficilia: & quæ consequi possunt, impossibilia sæpe videntur. Atque id quidem nonnunquam per imperitiam, sæpenumero verò ob quandam [p] mentium ipsarum infantiam. Omnis namq; homo infans vtiq; videtur esse, vel [q] vltima senectute prouectus: quandoquidem [r] pusillum admodum, [s] ac nouellum est vitæ tempus

[s] ad vniuersum æuũ. Quid est igitur, ô bone vir, quod ex eiusmodi rebus, possibilésne, an impossibiles sint, dicere quipiã possint ij, [u] quos dearum [x] ac dæmoniorum latẽt potestates, [y] quibúsve totius naturæ vis incognita est? [z] Meministi, ô Chærephon, quanta nudiustertius tempestas [A] extiterit?

ᾗ ἐνθυμηθέντι γὰρ τοι ἅμα τοὺς ἐπιπλήκτους καὶ τὰς ἀσφαπὰς ἐκπάνας καὶ βροντὰς, ἀνίμων τε ἐξαίσια μεγέθη, ἐπιλαβὼν ἄν τις τῶν οἰκτιμόνων ἄπαφρ, καὶ δὴ συμπεσεῖσθαι. μετὰ μικρὸν δ' θαυμασή τις καταστασις ἀθλίας ἐμφύσῃ, καὶ ἀλίμενον ἄνεμον γενέσθαι νομίσῃ. πότερον ἔν οἷόν μᾶλλόν τι καὶ ἐργωδέστερον ἔῃ, διαπτῦξαι αὐθείαν ἐξ ἐκείνης τὴν ἀνυποστατον καὶ ταραχῶδη καὶ τραχεῖαν μεταβάναι, καὶ ἐς γαλήνιον ἀναγαγεῖν τὰ ἅπαντα καὶ ὅσον μόριον, ἢ γυναικὸς ἐλθὼν μεταπλάσαι ἐς ὄρνιθός τινος ποιῆσαι τὸ μὲν γὰρ διάδηλον καὶ παιδαριῶδες τὰ πρὸς ἡμῖν, τὰ πλάττειν ἐπισταμένα πολλὰ, ἢ ληρεῖν, ὅταν παιδὶ ῥᾳδίως ἐκ τοῦ αὐτοῦ πολλάκις ὄγκου, μιᾷ σχήματι πολλὰς ἰδέας φύσει. τῷ δαιμονίῳ δ' ἡμῖν γαλήνιον καὶ ἐκ συμβλητὸν ὑπερ οχλεῖν ἔχουσι πρὸς τὰς ἡμετέρας δυνάμεις, ἀχρῆν ὄχλον ἅπαντα τὰ διαῦτα, καὶ λέα.

ἐπὰ

B *Nam uel cogitantem quidē tum fulgura illa ac tonitrua, tum* C *uentorum incredibiles atq; immensas magnitudines, cogitantem inquam, pauor inceſsit. vereretur forſitan quiſpiam, vniuerſam iamiam ruituram mundi fabricam. Porrò verò admirabilis quædam tranquillitatis conſtitutio exorta eſt, quæ ipſa & hactenus perdurauit.* D *Vtrum igitur maius ac difficilius arbitraris eſſe, eámne ſerenitatem ex illo vehementiſsimo turbine ac perturbatione traducere, transferréq; in tranquillitatem per mundum omnem: an potius mulieris formam transfiguratam in auis cuiuſpiam ſpēciem conuertere?* E *Etenim & pueri noſtri quoq; huiuſmodi aliquid fingere ac formare ſcientes, limum cerámve cùm ceperint, facilimè ex eadem maſſa varias multiplicesq; transfigurant formarum naturas. Diuino autem numini, quicum ne minima quidem ex parte noſtræ facultates conferri debent, perfacilia ac prona hæc ſunt omnia.*

Tum

καὶ τὸ ὅλον ἡγεῖ τὸν κόσμον τηλικοῦτον εἶναι μᾶλλον, φράσεις ἄν; Χαρ. τίς δ' ἀνθρώπων, ὦ Σώκρατες, τοῦτο καὶ λογίσαιτ' ἄν, ἢ ὀνομάσειέ τι τοιοῦτον; Σω. οὐκοῦν δὴ θεμιτὸν ἀνθρώπῳ πρὸς ἅπαντας συμβαλομένῳ μικροὺς τινὰς ἀλλήλοις, ὧν τοῖς μικροῖσι καὶ ἀδυναμίαν ἀκριβῆ. ἐστὶ τὸ ἀνθρώπων ἀμαθία, πρὸς τὰ νήπια παντελῶς βρέφη, τὰ πυκνότατα ἐν ἡμέραις, ἢ μικρότατα, θαυμαστὸν ὅσον ἐγγὺς ἡλικίᾳ διαφορὰν ἀνομοίους ἐν ἀδυναμίᾳ, ἐν πάσαις σχεδὸν ταῖς καθ' ἕκαστα τοῦ βίου πράξεσι. καὶ ὅτι τὸ ταχὺ τοῦτο πολυμηχάνῳ, καὶ ὅτι ὑγιὲς σώματος καὶ ψυχῆς ἐργάζονται. ταῦτα γὰρ τοῖς μὲν ἐν ἀνθρώποις, ἐπὶ πᾶσι νοῦν ἔχουσι, φανερὰ φαίνεται, καὶ τῆς ἐν ἑκάστῳ ἀνθρώπων τινὸς τὸ μέγεθος, ἀμήχανον ὅσον ἔχει πρὸς ἀκριβῆ πρὸς ἀκρίβειαν.

Tum mundum omnem quanto teipso maiorem putas esse? Dicásne tu? CHAE. *Quis hominum, ô Socrates, huiusmodi quicquam vel cogitatione complecti, vel oratione consequi valeat? Neque enim id dicendo quisquam assequatur.* SO. *Itaque iam cernimus homines, si fortè inuicem conferantur, permultum differre inter sese, præstare q; alterum alteri tum viribus, tum etiam imbecillitatibus. Etenim matura hominum ætas collata ad pueros penitus infantes, quinq; puta decémve dies natos, quàm magnum quæso, quam q; admirabile discrimen habet & infirmitatis, & roboris, cùm in omnib. ferè vitæ actionibus, atq; artium studijs: tum in ijs quoq; omnibus quæcunq; aut corpore administrantur, aut animo geruntur? Hæc namq; (id quod paulò antè dixi) tenerioribus pueris ne in mentem quidem videntur venire posse. Ac roboris quidem magnitudo eius qui perfecta ætate sit, quantam, quámve immensam atque inæstimabilem præ illis præstantiam habet?*

Μυειάδας γὰρ τ ζώντων ἐς
ἀνὴρ πάνυ πολλὰς χλιάσαι
ἂν ῥᾳδίως. ἡ γὰρ ἀμαθία παν-
τελῶς ἄπορ & ἀδύνατον πάν-
των, καὶ ἀμήχανον & ἐξηχῆς
πρᾶγμα ἐγγενέσθαι ζῴοις ἀνθρώποις
ἐκ τῆς φύσεως. ὁπλοποιὸν γὰρ
ἄνθρωπον, ὡς ἔοικεν, ἀνθρώπῳ
ζῴῳ τοιούτῳ διαφέρει, τί νομίζομεν
τὸ σύμπαν ἆρα τὸν οὐρανὸν πρὸς τὰς
ἡμετέρας διανοίας φανῆ-
ναι ἄρα, ζῴοις τὰ τοιαῦτα θεω-
ρεῖν ἐφικνουμένοις; πιθανὸν
δὲ ἴσως δόξει ποιοῖς, ὅσῳ
ἔχει τὸ μέγεθ & ζῦ τοῦ κόσμου
πολὺ ὑπερέχειν πρὸς τὸ Σωκρά-
τους ἢ Χαιρεφῶντ & ἐδ &,
πολλοῦ δεῖν καὶ πολὺ διαφέρειν τῆς
ἐκείνου ψυχῆς, καὶ τῷ φρονήσει,
καὶ διανοίᾳ, ἀναλογον διαφέρειν πρὸς ἡμᾶς διαθέ-
σεως. οἶ μὲν δὴ καὶ ἐμοὶ καὶ ἄλ-
λοις ποιοῖς, οἷσίσι οὖσι,
πόλ' ἂν ἀδύνατα τῶν ἐπι-
φοις πολὺν ῥᾳδίων. ἐπεὶ καὶ αὐ
λῆσαι δοῖς ἀναύλοις, καὶ ἀνα-
γνῶσαι ἢ γραψαι δοῖς ἀγράμ
μάτοις γραμματικὴν τέχνην,
ἀδύνατότερόν ἐστι πως, ἴσως
ἂν ὦ-

G *Myriadas enim talium ut*
vnus permultas H *manu com-*
plectatur, & quidem facilè.
Aetas namque ab ipso initio
imperita prorsus rerum om-
nium, & quæ moliri nihil
posſit, hominibus natura
contingit. Cùm igitur ho-
mo homini (vt videtur) tan-
tum interſit: quid cenſebi-
mus vniuerſum videri cœlum
præ noſtris facultatibus, ijs
qui talia hæc cognitione af-
ſequantur? Credibile ita-
que fortaſsis pleriſque vide-
bitur, cuiuſmodi habet mun-
di magnitudo præſtantiam
ad Socratis & Chærephon-
tis formam: eiuſmodi & ip-
ſum poteſtate, & prudentia, ac denique cognitione
ſimiliter eam quæ in nobis
ineſt antecellere facultatem.
Promde multa & tibi &
mihi, ſed & alijs qui perinde
ac nos ſunt, impoſsibilia vi-
dentur ex ijs quæ forſitan
perfacilia ſunt: I quandoqui-
dem & tibia vti ijs qui ti-
bicines non fuerint, & le-

gere ac ſcribere Grammaticæ artis ignaris impoſsibilius eſt, vt qui

ἄρ ὅσιν ἀγνοήσασιν, ζῶν ποιῆσαι γυναῖκας ἐξ ὀρνίθων, ἢ ὄρνιθας ἐκ γυναικῶν. ἡ Φύσις μὲν οὖν λυρίῳ σχεδὸν παραπλησίως, ἄπουν, ἀπτέρυγον, πόδας ἐκβάλλουσα, καὶ πτερύγων, ποικιλίᾳ τε φαιδρύνασα ποικίλῃ καὶ λαμπρᾷ καὶ παντοδαπῇ χρωμάτων, μίλιτταν ὄρνιν ἀνέδαξε θάττω μέλιτος ἐργάτιν. ἔκτισε δὲ ἀφῶν καὶ ἀψύχων, ποικίλα γένη πλάσασα πλείω τε καὶ πλείω καὶ ἀνόμοια ἀλλήλων, ὡς λόγος, τίκτουσα τιμῶν ἐμφανῆς αὐθις μεγάλης πεσχωμυήσης οὐρανίας ἀθανάτων δωρεάς μεγάλας ἔχει, θνητοῖς καὶ σμικροῖς παντελῶς ὄντως, καὶ ὅτι τὰ μεγάλα ἀνωφελῆ λαθεῖν, οὔτ' ἂν τὰ σμικρὰ, τὰ πολλὰ δ' ἀγνοοῦντας, καὶ τ' ἀμφὶ ἡμᾶς συμβαινόντων παθῶν, οὐκ ἄν ἔχοιμι ἔνεν βεβαίως, οὔτ' ἐλαχύνων τινὶ, οὔτ' ἀμελίνων. λέγουσι δὲ μῦθον, οἷον πρὸς ἐκείνας πατρίας, ζώιτο

vt qui illa ignorant, quàm aut mulieres constituere ex auibus, aut ex mulieribus aues. Ac K *natura quidem* L *quū informe fermè animal compararet, & pedum & manuum & pennarum expers: pedes subiiciens, atque adhibens pennas, sed & varietate quadam multiplicium variorumq; colorum exornans, apem effinxit, sapientem* M *diuini mellis* N *effectricem.* O *Qumetiam ex mutis ouis atq; mammis complura genera constituit animalium tum volucrium atq; terrestrium, tum etiam aquatilium,* P *aetheris magni (vt nonnulli tradunt) sacris vtens artibus.* Q *Quamobrem immortalium* R *potestates (quæ profectò* S *quàm maximæ sunt) mortales nos, ac pusilli, & qui nec magna, nec etiam parua percipere valeamus: pleraque etiam addubitemus eorū quæ circa nosipsos versantur: haud firmum quicquā vel* T *de alcyonibus, vel de philomelis tradere possimus. Cæterùm gloriā fabularū, qualis à patribus prodita est,*

Ζιβζ καὶ πασὶν ἡμῖς, ὦ ὅρνι θρλώαν μίλωδι παραδίδοσα τῶν σῶν ὕμνων πέρι. καί σε τὸν θοσιβῆ καὶ φίλανδρον ἵρωτα ποικίλης ὑμνήσω, γωαικί τ' ἐμᾶς Ξανθίππῃ τε καὶ Μυρτοῖ λέγων τά τ' ἄλλα; πῶς δ' οὐ καὶ τιμᾶς, οἵας ἔτυχες παρὰ θεῶν. ἆρά γε καὶ σὺ ποιήσεις τι ζιβζ, ὦ Χαιρεφῶν; Χαιρ. πρῶτα γοῦν, ὦ Σώκρατες. καὶ τὰ ἐκ σοῦ ῥηθέντα διαπασίαν ἔχειν δοκεῖ παράκλησιν πρὸς γωαικῶν τε καὶ ἀνδρῶν ὁμιλίαν. Σωκρ. ἀκούω ἀσπασμοῖς τοῖς ἀλκυόνος, προάγειν ἤδη πρὸς ἄστυ καιρὸς ἐκ Φαληρικοῦ. Χαιρ. πάνυ μὲν οὖν ποιῶμεν ὅτως.

talem & pueris meis, ô alcy quæſtuum ac luctuum (debeo enim) præbuero de tuis laudibus. Tuum verò pium ac ſtudioſum viri amorem concinam crebrò vxoribus meis, Xanthippæ ac Myrto, referens cùm alia multa, tum in primis quem à dijs honorem conſecuta es. Tu quoque, ô Chærephon, huiuſmodi aliquid feceris. CHAB. Decet igitur planè, ô Socrates, & quæ abs te dicta ſunt, duplicem vt habeant perſuaſionem: ad mulierem inquam conſuetudinem, ac virorum. Iam igitur Alcyoni ſalutatione facta, regredi ad vrbem x ex Phalerico tempus. SOCR. Sanè quidem: igitur ſic faciamus.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

ALcyonem hunc Luciano aſcriptum, Leonis philoſophi Academici eſſe, teſtantur Athenæus Dipnoſoph. 11. & Laërtius in Platone. Nec Platoni hic dialog⁹ elapſus eſt, ſicut nonnulli putãt, quos Socratis perſona in errorẽ pellexit. Occaſio dialogi, à cãtu Alcedinis. Pulcherrimũ eſt commentũ, in quo ſplẽdidè de immẽſa ſummi, atq; ęterni principis poteſtate diſſeriẽ, deq; diuinis reb⁹.

a NAM muta quidem ſunt quæ in aquis degunt.] *Cauſam adfert Ariſtoteles, quòd his neque pulmo ſit, neq; arteria.*

teria, neque guttur. Etiamsi sint nonnulla, quæ sonitum quendam ac stridorem edunt: quorum de numero sunt delphinus, lyra, chromis, phoca, quem hinc dicti apparet quòd vocem edat. Mercurio sacrum prodidit Athenæus libro 7. pecten. Verùm eum sonum non naturalibus organis vocis edi putat: sed vel attritu branchiarum, vel ab interioribus quæ sunt circa ventrē. Horatius in Odis: O mutis quoque piscibus Donatura cygni si libeat sonum. *Idem Lucianus in Gallo:* πολὺ ἀφωνότερος ἔσῃ τῶν ἰχθύων: *id est, Multò magis ero mutus, quàm pisces. Rursus, aduersus indoctum,* μᾶλλον τῶν ἰχθύων ἀφωνότερος εἶ: *id est, Imò verò magis es mutus, quàm pisces.*

b Fabula proditur.] *Occasio disputationis fuit fabula de Ceyce & Halcyone in hunc fermè modum habetur apud Ouid. lib. Metam. 11. Ceyx Luciferi filius Trachiniæ rex, Alcyonem habuit vxorem, à qua cùm prohibitus, isset ad consulendum Apollinem Clarium de statu regni, naufragio perijt. Cuius corpus cùm ad vxorē delatum fuisset in Trachinis, doloris impatiens, illa in mare se præcipitauit. Postea miseratione Thetydis & Luciferi conuersi sunt ambo in aues marinas, quæ Græcis ἀλκυόνες dicuntur, Latinis Alcedones, vt ait Varro de Ling. Lat. lib. 3. Hæ, referente Plin. lib. 10. cap. 32. ex Aristot. paulò ampliores sunt passere, colore cyaneo, collo gracili ac procero. Fœtificant bruma, quā dies Græcis ἀλκυονίδες, Latinis Halcyonia vocantur. Neq; apparent, nisi mari tranquillo, maximè Siculo. Faciunt autem septem ante brumam diebus nidos, & totidem sequentibus pariunt. Vnde Mantuanus:*

Producit Ceycis aues, vbi frigida bruma.

Hi dies & nautis sunt noti: nam in his tempestatem non metuunt. Nidificant autem medio in mari. Nidi pilæ figura, paulum eminentiore, perquàm angusto, grandium spongiarum similitudine, ex spinis aculeatis compacti, tanta duritie, vt ferro incidi nequeant. Franguntur ictu valido, vt spuma arida maris. De tranquillitate Halcyonidum dierum Lucianus hic: ἐπὶ δὲ τῇ τούτου νεοττείᾳ τὰς ἀλκυονίδας καλουμένας ἡμέρας ὁ κόσμος ἄγει: *id est, Nidulante siquidem Halcyone, Halcyonidas quas vocant dies, agit mundus. Hinc ductum est adagium istud Aristophanicum, in Auibus:* ἀλκυονίδας τ' ἄγειν ἡμέρας

ait: id est, Atque Halcyonios duxit assidnè dies: hoc est, tranquillam & otiosam egit vitam. Plautus in Panulo: Nisi mihi illam tam tranquillam facis, quàm mare est olim, cùm ibi Halcedo pullos educat suos. Idem in Casina: Halcedonia sunt circa forum: id est, tranquillitas & silentium. Virgilius inter prognostica futuræ tempestatis hoc quoque refert:

Non tepidum ad solem pennas in littore pendunt
Dilectæ Thetydis halcyones —.

Meminit harum & Theocritus Idyllio septimo: Homerus Iliados x. Servius Georgicorum i. Ceryli maris Halcyonum Theocritus in Bionis morte: qui ubi consenuit, à coniuge alis impositus gestari dicitur. Et talis coniugij amor est in his auiculis, vt quum altera ex eis interijt, quæ superstes est, longo tempore amissam socian lugubri voce deploret. Alij Cerylum ab Halcedone discernunt, sed tamen de eo genere esse statuunt. Aristoteles de Historia animalium lib. 8. cap. 3. etiam videtur discernere ab Halcedonibus: attamen eundem locum & victum vtriq; tribuit. Gaza Cerulum. vertit. c Aeolici Græci.] *Regis ventorum, cuius regiam describit Virg. 7. Aeneid. d* Trachinium Ceyca.] *Ceyx in Trachynis Thessaliæ oppido infinib. Phthiotidis ad Oetam montem, & Thermopylarum angustias, à loci asperitate nomen habente, regnauit, qui idcirco Thrachynius à poëtis cognominatus est. e* Astri pulchri.] *Stellæ illius pulchri, &c. f* Lugubrem.] *Mantuanus:*

—mœstæ Halcyones lugubre dabāt p littora carmē.

Theocritus de morte Bionis: Neq; Alcyon tanto dolore deplanxit Ceycis interitum. g Adijs.] ἐπὶ ἅλσ, *forte legendū* παρ᾽. *Ad hanc fabulam allusit Euripides in Iphigenia in tauris act. 4. in choro.* πάντα δ᾽ ἀκμὰς ἀλκυών. *h* Accepit honorem.] *Halcyo Alcedonia. i. tranquillitatem maris. i* E` quibus est.] *hæc vel præcipua. k* Simile speculi.] *Inter multa quæ rerum referunt imagines, velut aqua, as politum, gemmæ quædam, nihil æquè perspicuè reddit simulachra, vt vitrum plumbo sublitum. Nam vitrum quidem vt rarū ac perlucidum maximè capax est imaginū, verùm acceptas non perinde continet ob pellucentiam: proinde sublitum plumbum, ob nigrorem aliquem, nasceq; densitatem, fixas impressam imaginem,*

ginem, neque dilabi sinit. Euanescunt enim simulachra, non secus atque candelæ lumen in sole, quoties excipiuntur in corpore nimium tenui perspicuoque, velut in aëre, pura aqua, crystallo, vitroque non obscurato corporis alicuius oppositu. Rursum in nimium densis & obscuris non hærent, velut in silice, ligno ve. Proinde natura solertissima rerum omnium architectrix, oculum animantium ad speculorum imaginem finxisse videtur: quippe parti pellucenti nigrorem quendam adiunxit à tergo, quo sublato, protinus tollatur & videndi facultas. Vnde scitè dictum est illud: Vt speculum oculus est artis, ita oculum esse naturæ speculum. Illud miraculo dignum, speculum non modò clarissimè repræsentare simulachra rerũ omnium, quæcunq; obiecta sunt: verumetiam interualla, colores, motus, breuiter res ipsas, penè dixerim euidentius quàm sint, hoc vno discrimine quòd aduersa refert. Cuius causa hæc est, quòd species quæ à corpore solido per aërẽ manat ad speculi superficiẽ, simplex, puraq; est. Vnde fit, vt nõ alia sit auersa, quàm aduersa. Quibus de rebus acutissimè disserunt Leo Nolanus in Quæstionibus suis. Sed & natura, inquis Seneca, facultatem vel inopi est impertita seipsum videndi: fons cuique perlucidus, aut leue saxum imaginem reddit. Hinc illud Virgilij ex Bucolico ludicro:

—nuper me in littore vidi,
Quum placidum ventis staret mare—.

Sed & Lucianus in primo dialogo Marinorum, colloquentibus Doride ac Galatea, inibi inquit Doris: Alioqui vbi libebit scire qua sis facie, de scopulo quopiam in aquam, si quando tranquilla steterit, despectãs, teipsam contẽplare. l O Socrates, qui nam credibile.] *Propositio. Quærit aũt an priscis hominibus fides habenda sit, pro certo affirmãtibus ex mulieribus aues, & contrà ex auibus mulieres factas. m* Eorũ quę fieri possunt, & effici nequeunt.] *de possibilibus & impossibilibus rebus. n* Tardi & obtusiores iudices.] *Hallucinãtes & cacutientes. o* Iudicamus.] *Expendimus. p* Mentiũ infantiam.] *Hinc Seneca: Non, inquit, bis pueri sumus, vt vulgo dicitur, sed semper: verũ hoc interest, q maiora nos ludimus. Ad hæc morũ ineptia, animi leuitas, & hoc ipsum, nihil sapere, in seni-*

in senibus infantiam quandam referre videtur. Autor est etiam in Politicis Aristot. post annos 48. ingenij vigorem euanescere. Quapropter Eurip. in Bacchis ait: τ ὑμᾶς ὑμῶν ἐσορᾶν νεωτ. σὸν ὄγκον, vestram vbi senectam video mentis indigam.

q Vltima senectute prouectus.] *Alludit ad prouerbium: Eis pueri senes, de quo Erasmus.* *r* Pusillum vitæ temp.] *Modicum.* *s* Ac nouellum.] *Nihil aliud quàm pueritia.*

t Ad vniuersum æuum.] *scil. comparatum. Plin. lib. 7. Aristot. in Pol. itemq; Rhet. lib. 3.* *u* Quos deorũ latent potestates.] *Sic ea quæ Dei sunt, nemo nouit, nisi Dei spiritus, inquit Paul. 1. Cor. 2. Rom. 11. Sap. 9. Tob. 3. Psal. 17. 35. 38. Iob. 5. 8. 37.* *x* Dij & dæmoniorum.] *Dæmonis autem nomen latè desumptum est. Nam & pro dijs ipsis supremis & pro cœlestibus atque aërijs persæpe obseruamus, vt hîc.* *y* Quibus naturæ vis incognita.] *Natura quoq; pro Deo habita est, & eam Straton Deum statuit, vt Arnob. prodit. & Seneca lib. 4. de beneficijs lib. 7.* *z* Memini sti.] *Argumentum à signo.* *A* Extiterit.] *fuerit.* *B* Nam vel cogitantem.] *In animo repetentem.* *C* Ventorum incredibiles.] *Insuetos ventorum impetus atque turbines.* *D* Vtrum igitur maius.] *Epilogus amplificatur à minori.* *E* Etenim pueri.] *Sic Lucianus puer varias rerum formas cera effingere solebat, vt in somnio suo testatur.* *F* Etenim natura hominũ ætas.] *Ab hominum incremento, & ætatũ collatione.* *G* Myriadas.] *multa millia.* *H* Manu complectatur.] *Subijciat.* *I* Quandoquidem & tibia.] *A quotidianæ vitæ vsu, quo alius alio differt.* *K* Ac natura quidem.] *Ab effectis naturæ, à minore. Columella: Benignissima rerum omnium parens natura.* *L* Cùm informe.] *Apes intelligit quæ nascũtur neq; ex coitu, neq; partu, sed ex suauitate herbarum & foliorum finguntur: postea per incubationem vermiculus subnascitur, sicut Aristot. lib. 5. cap. 21. de Animal. tradidit: sed Plin. de eo nonnihil dubitat, ore emittere fœtum traduntur. Cùm autem interierunt, ex tauri interfecti putrescente corpore reparari solent, vt est in fine 4. Georg. Virgilij. Græcis aũt ab opere mellario, μέλισσαι dictæ sunt. Pleriq; verò Latinis, apes, quasi sine pedibus, quos in prima sua origine non habent. Hinc Ouid. 1. 5. Metam.*

Metam. Molliferarū apium sine mēbris corpora nasci. *M* Diuini mellis.] *Hinc Virg. 4. Georg.* Protinus aëri mellis cœlestia dona. *N* Effectricem.] *Varro: Deniq; ex hoc putrefacto nasci dulcissimas apes mellis matres. O* Quin etiam ex mutis ouis & inanimis.] *Inanimatis. De eorum natura mirabili & eorum varijs generibus, loquitur Cæl. Rhod. antiq. lect. lib. 27. c. 17. Arist. de gen. Anim. l. 5. P* Aetheris magni.] *Summi Dei. Lucr. lib. 1.*

Postremò pereunt imbres vbi eos pater æther,
In gremium matris terrai præcipitauit. *& Virg. 2. Georg.* Tum pater omnipotēs fœcūdis imbrib⁹ æther, *&c. Q* Quamobrem immortalium.] *Cōclusio. R* Potestates.] *Virtutes. S* Quæ maximæ sunt.] *Incomprehēsibiles. T* De Alcyonibus.] *Ad ea quæ superiùs iam annotauimus, hæc addemus. Causam huius nidulationis hybernæ, quærit Albertus, eam esse suspicatus, quòd auicula ea rara adeò sit textura, vt ætate propter nimiam corporis ariditatem progenerare nequeat, hyeme verò obturatis præ frigore poris, humidioréque effecto corpore, fiat ad conceptum idonea. Hanc videre est omnium rarissimè: ferè enim circa Vergiliarum occultationem brumamque ipsam apparet, & vbi primum per portum non plus quàm nauem circumuolauerit, statim abit, vt nusquam prætereà conspiciatur. de quo apud Stesichorum latiùs. V* Xantippæ ac Myrto.] *Socrati Hieronymus in Iouinianū vxores fuisse duas scribit, Xanthippen & Myrthonē, Aristidis neptem, alij dicunt filiam, Laërtij etiam testimonio, & Plutarchi in Aristide. X* Ex Phalerico.] *portu. Phaleros enim portus est Athenis celeber, à quo Demetrius Phalereus cognominatus est.*

ΠΡΟΜΗ-

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ, Η Καύκασος. PROMETHEVS, siue Caucasius.

Ottomaro Luscinio interprete.

ARGVMENTVM.

VIdetur hoc dialogo Lucianus, id quod & in sequentibus facit, deorum gentilium vanitatē, & ineptam de illis persuasionem hominum reprehendere atq; irridere voluisse. Occasionem autē sumpsit ex fabula Prometheī, quem poëtæ fingunt, eò quòd Iouem in distributione carnium decepisset, deinde & homines formasset, postremò autem è cœlo ignem surreptum terris intulisset: à Ioue Caucaso alligatum, aquilamq; immissam, quę hepar illius carpendo attereret. Fingit itaq; hic, interea dum rupibus affigitur, causam dicere, & apud Mercurium & Vulcanum se de criminibus obiectis purgare. Primùm de distributione carniū, per extenuationem, dicendo iocum fuisse conuiualem, non fraudē: neq; tantum supplicium mereri, ex aduerso priora sua merita referēdo. Secundo loco de plastice, vbi bifariam respondet: & super eo, an homines in vniuersum finxisse, dijs damnosum fuerit: & super modo & forma, ostēdens, non modò nihil incommodi fictionem hominis attulisse dijs, verumetiam vtilem & propè necessariam fuisse. Deinde & hac forma, ita vt deos referrent facie, & rationis participes essent, necesse fuisse creari. Vltimò de furto ignis respondet, neque cœlesti igni quicquam ademptum esse, & ad officium deorum pertinere vt homines iuuent: præsertim quum ea re ipsi neque opus habeant, neque vtantur, homines autem sacrificando indigeant, & ad ipsorum deorum ministerium adhibeant. Occasio apologię sumitur ex eo, quòd cùm Prometheus sui misereri Mercurium iuberet, ille contrà meritò eum pati hæc dixerat.

MERCV-

ΟΜΙΝ Καύκασος, ὦ Ἥφαιστε, οὗτος, ᾧ σὺ ἄθλιον Τιτᾶνα τοῦτον πρὸς ἀνάγκης προσηλώσεις ἀδάμαντος ἀρρήκτοις δεσμοῖς. ΗΦ. πρόσω βαδιστέον· οὐ γὰρ ἐγγὺς ἥκομεν ἧς ἐκέλευσεν ἐρημίας. ἀλλ' ὁρᾷς κρημνὸν τραχύν τε καὶ ἀπότομον, ἔνθα σοι χρὴ τὸν βάρβαρον τοῦτον προσηλῶσαι; ΕΡΜ. ὦ Ἥφαιστε, ἴσθι μὲν καὶ σὺ ταπεινὸν τὸν τόπον, ὡς μὴ ἐπαμῦναι αὐτῷ τὰ πλάσματα αὐτοῦ τοὺς ἀνθρώπους· ἀλλ' ὅμως ἐπὶ τοῦ ἄκρου δεῖ φανῆναι γὰρ ἂν οὐ τοῖς ἐπὶ τῶν ὀρῶν. ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ἄκρου μέσου ἐνταῦθά πως ὑπὲρ τὴν φάραγγα ἀνασταυρώσω, ἐκπεταθέντα τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦτο πρὸς τὸ ἐναντίον. ΕΡ. οὐ πάνυ δὲ ἀπόλοιτό τις ἂν πάντως, καὶ ἀπροσβάτοις, φανταχόθεν ἄρτια ἐπιφωνῶν. καὶ ὡς ἐοικὲν ταύτῃ ὁ κρημνὸς ἔχει πλὴν ἐπιβάσεων, ὡς ἀνθρωπόδυτον μόλις εἶναι, καὶ ὅλως ἐπικρατὴς ὁ στενωπός.

EN[a] *tibi Caucasum, ô Vulcane, cui miser hic*[b] *Titan affigendus est. Itaq; circumspiciamus sicubi locus pateat in præcipiti, nudatus niue, cui firmius infigantur vincula, & vnde sit spensus ipse magis promineat, & fiat conspicuus.* VVL. *Circumspectãdum profectò, Mercuri, nobis est, ne humilĩ loco, ac propè terram affixus, plasmatis sui (nempe hominum) experiatur auxilia: aut rursus in sublimi prominens, ijs qui in montis radice uersantur, minimè appareat. Quamobrem, nisi aliter tibi uisum fuerit, hic in montis medio*[c] *supra conuallem, passis hinc atque illinc ere-*gionè manibus, cruci affigatur. MERC. *Rectè dicis. prærupta enim hic vndique sunt saxa, & nemini accessa, quippe propendentia paruper in præceps: tanta* pronde angustia, vt mul*tum penitus recipiant vestigium, cùm vix summis hic insistas pedibus: denique quammaximè opportuna, in quibus furca fiat.*

βὸς ἄμ᾽ ὑμῖν. μὴ μέλλε, ὦ Προμηθεῦ, ἀλλὰ ἀνάβαινε, καὶ πάρεχε σεαυτὸν καταπαγησόμενον πρὸς τὸ ὄρος. Προ. ἀλλ᾽ ὑμᾶς χρὴ, ὦ Ἑρμῆ, κατελεῆσαί με πρὸ τοῦ ἀξίαν ἀνεγκόντα. Ερμ. Τί ἔρεις, ὦ Προμηθεῦ, τὸ κατελεῆσαι, ἀντὶ τοῦ ἀναισθητοτάτων καὶ λίαν μάταια πραξάντων καὶ ἐπιτυγματίου. ἢ οὐχ ἱκανῶς ἔχει σοι δεδεμένῳ ὁ Καύκασος, καὶ ἅμα σὲ χαλκοῦν δύο πεσσαλεύων βοῶν; ἀλλ᾽ ὄρεγε τοῦτο δεξιάν. σὺ δέ, ὦ Ηφαιστε κατάκλεισον, καὶ πεσσὸν, καὶ τοῦτο σφύραν ἐρρωμένως κατάφηξι. δὸς καὶ τοῦτο ἑτέραν, κατεπέρθω τὸν μέλλα καὶ αὐτόν. οὗ ἕνεκα. κατεπέπυστο δὲ ἤδη καὶ ὁ ἀετὸς ἀφικόμενος τὸ ἧπαρ, ὡς πάντα ἔχοις ἀντὶ τοῦ καλῆς καὶ ἀγαθοῦ μηχάνου πλαπτοῦ. Προ. ὦ Κρόνιε καὶ Ιαπετὲ, καὶ σὺ Γῆ μῆτερ, οἷα πέπονθα ὁ κακοδαίμων, οὐδὲ ἀδικῶν ἀργαίνομαι; Ερμ. ἀλλ᾽ ἀδικῶν ἀργάσω, ὦ Προμηθεῦ· ὃς πρᾶτα μὲν τοῦ νομίζειν ἐχθρὸν

ca fiat. Ne igitur cuncteris, Promethee, sed ascende, & præbe te monti affigendum. PRO. At uos saltem, ô Mercuri & Vulcane, misereſcite mei, qui citra vllam prorsus noxam calamitatem istam incidi. MER. Misereſcite, ais Promethee? Tanquam parum sit tibi Caucaso alligari, nisi nos quoq; amborum Iupiter eidem pœnæ mox destinet, veluti mandato suo immorigeros? Sed tu porrige dexteram. Vulcane tu reclude, & affige malleo potenter immisso. Præbe lænam, quò & illa ritè implicetur. Bene actum. iam nunc deuolatura tibi [d] aquila iecur depaſcet, ne quippiam tibi unquam desit præmij pro opere illo tuo tum pulchro, tum ingenioso. PRO.[e] O Saturne, ô Iapete, & tu Tellus parens, infelix ego quibus afficior pœnis, qui neq; facinus unquam graue admiſerim. MER. [f] Nullum facinus, ais Promethee? qui primò quidem distribuendarum carnium obiens munus, mirum

ειδὰς, ὅτως ἄδικον ἐποίησω, καὶ ἀπατηλὸν, ὡς αὐτῷ μὴ τὰ κάλλιστα ἐκλεξάμενος, τὸν Δία ἔπειτα ἐξηπάτησας, ὃς ἀμβροσίᾳ λιπαρῷ ἐπὶ κρατὶ θυμὸν ἐκήλεις; μέμνημαι Ἡσιόδου γὰρ Δί' οὕτως ἀπόντος. ἔπειτα καὶ τὸν ἐμὸν θράσος ἀνέπλασας, παντοδαπότατα ἴδια, καὶ μαλισθ' ὑπὲρ τὰς ὑπερβολὰς, ἐν πᾶσι καὶ τὸ τιμιώτατον κτῆμα τῶν θεῶν τὸ πῦρ ἐκλέψας, καὶ τοῦτο ἔδωκας ἔχειν ἀνθρώποις. ἔχοντα δὲ ἀνάρχασμόν τινα, καὶ μεθ' ἁδικίας ἁδικήσας, Πρ. ἔοικας, ὦ Ἑρμῆ, καὶ σὺ λατὰ τὸν ποιητὴν ἀναίτιον αἰτιᾶσθαι, ὃς τὰ ἴδια πάντα κλέπτεις, ἐφ' οἷς ἔγωγε τῶν ὑπὲρ πρυτανεῖα σιτήσεως, ἃ τὰ δίκαια ἐγίγνετο, ἔτι μᾶλλον ἄν μοι δικαιότερον. ἃ γοῦν σχολὴ ἔστι, δίκαιόν ἐστιν καὶ δικαιολογήσασθαι ὑπὲρ τῶν ἐγκλημάτων, ὡς δέα-

mirum quàm vafrè egeris, atque improbè. optimam enim partem tibi ſubducens, Ioui oſſibus candido adipe velatis impoſuiſti. & Heſiodi ipſius iam mihi in mentem venit, qui mehercle de hac re verba facit. Deinde & homines effinxiſti, animantis genus quo non eſt aliud verſutum magis ac callidum, & quidem maximè omnium mulier. Super omnia autem ignem theſaurum deorum omnium præſtantiſſimum furtim ſurripuiſti, hominibus eiuſce veſum tradens. At verò quum tanta admiſeris flagitia, mirum quomodo dicere auſis, te quaſi inſontem, & nemini prorſus iniurium, vinculis implicari. PRO. h Videris quoque & tu mihi Mercurii, iuxta poëtam, incu-

ſare innocuum, quando talia mihi obijcis, quæ ego iure optimo me feciſſe contenderim: ob quæ equidem i in Prytanea publicè alendum me, ſi pro merito mecum ageretur, cenſuiſſem. Verùm ſi vacat tibi audire ex me defenſionem mini-mè iniucundam, ego detortam in me culpam facili conatu diluere curauero, ſimulatque perſpicuum fuerit oratione mea,

l quàm

δέξαμι ἄδικα ἐγνωκότα περὶ ἐμοῦ τὸν Δία. σὺ δέ, σωμυλ& γὰρ εἶ, μὴ δικανικὸς, ἀπολόγησαι πρὸς αὐτὸ, ὡς δικαίαν τὴν ψῆφον ἔθετο, ἀνίσαν ρῶσθαί μοι πλησίον τῶν Καστορίων τούτων πυλῶν, ἐπὶ ζοῦ Καυκάσου, οἰκτίσιον θέαμα πᾶσι Σκύθαις. Ερ. ἴωλον μὲν, ὦ Προμηθεῦ, τὴν ἔφοδον ἀγωνιᾷ, καὶ ἐς ὀδὰξ δέον· ὅμως δ' οὐδὲν λέγει. μὴ γὰρ ἄκαιρος περιμένῃ ἀναγκαῖον, ἐς ἂρ ὁ Διὸς καταπτὴξ ἐπιμελησόμενός σου ἥκῃ& γ. τὰ μὲν γὰρ ἐμοὶ τούτου σχολὴ καλῶς ἂν ἔχοι, εἰς ἀκρόασιν καταχέσθαι βουκολίου, οἷ& ἃ σὺ παιρησιάζ]& ἐν τοῖς λόγοις. Προ. πρόσ& οὖν ὦ ἑρμῆ λέγε, μὴ ὅπως μου ὡς δυνότατα κατηγορήσῃς, μηδὲ λαθυφῆς τι τῶν δικαίων τοῦ πατρός· σὺ δ', ὦ Ηφαιστε, δικασὴν ποιῆσαι ἔνωγε. Ηφα. μὰ Δί' ἀλλὰ κατήγο-

quàm iniquè aduersum me Iupiter pronunciauerit. [k] Tu verò quandoquidem tam eloquio polles, quam iuris scientia, Iouis partes tuearis: denique effingas, vt lubet, quod me haud iniuria [l] prope portas Caspias Caucaso isti affigēdum iudicârit, quo miserrimum Scythis omnib. fiam spectaculū. MER. Inanem insumis operā Prometheo, si pronocare velis à Iouis in te lata sententia: tentare enim isthuc, prorsus existimo inutile. Verùm quando alioqui tātisper mihi hic manendum est, dum ex arduo aduolet aquila, quæ hepatis tui curam gerat: occasionem nimirū hæc nobis mora ministrabit te auscultandi declamantem, qui præter astū quo cunctos mortales superas, Rhetoricen quoq; probè calles. PRO. Primùm igitur Mercuri tu velim dicas, quibus de rebus mecum pater tuus expostulet: quas dein exaggerare tibi licebit, & longè grauissimas facere. Caueto autem in primis, ne prætermissum tibi aliquid excidat. Cæterùm, tu Vulcane censor esto, ac de causâ cognoscas velim. VVLC. Ita me amet Iupiter, pro iudice

κατήγορον ἀντὶ τοῦ μὴ ἔχων, ὃς τὸν πῦρ ὑφηλόμενος, ψυχρόν μοι τὸν λάμινον ἀπέλειπας. Προ. ἀκούω διηλόμενοι τὴν κατηγορίαν, σὺ μὲν περὶ τῆς κλοπῆς ἤδη σώφρων. ὁ Ερμῆς δὲ ἡ τὴν ἀνθρωποποιΐαν, ἢ τὴν ἐριανομίαν ἀντιάσεται. ἅμφω δὲ τιχνῖται, καὶ ἀπᾶν λαχοι τοίνατι ἔσν. Ηφαιστ. ὁ Ερμῆς καὶ πάνυ μοῦ ἐρᾷ. ἐγὼ γὰρ οὐ πρὸς λόγοις τοῖς δικανικοῖς ἁμὶ, ἀπ' ἀμφὶ τὸν λάμινον ἔχω τοπομά. ὁ δὲ ἀγὼν ὅδε, ἢ τὰ διαῤῥήδην οὐ περίφρονος μιμηλίτηται αὐτόν. Προ. ἐγὼ μὲν οὖν ἄν ποτε ὠμελεῖν καὶ περὶ τῆς κλοπῆς τὸν Ερμῆν ἐβουλήσαμ' ἂν ἀπᾶν, ἐπεὶ δρᾶν δίκην μοι τὸ διὸς ὁμότροφον ὄντι. πολὺ ἀπ' ἐ καὶ διαφέρει, ὦ Μαίας παῖ, ὑφίσασθαι κακὸς ἤδη περὶ ἀνὴρ τὴν κατηγορίαν. Ερμ. παύσομαι, ἐπειδὴ μακρῶν δὴ λόγων,

iudice accusator tibi futurus sum, eò quòd compilato igni, gelidam mihi officinam reddideris. PRO. Parùm igitur vos conueniet actionem, vt tu quæ ad furtũ pertinent, in vnum congeras: at Mercurius quæ hominũ formationi conueniunt, carniumq; distributioni, impugnare conetur. Nihil autem video quod vos remoretur, quum ambo sitis egregij artifices, & ad compositè dicẽdũ impendiò instructi. VVL. Mercurius meâ obibit prouinciam, cui hæc non obiter curæ sunt, vtpote rhetori. Nam ego quum haudquaquam in iudicialibus dissertationibus versẽr, sed magis circa focũ, ibiq; nonnihil est quod meæ possint vires: quo pacto oratorẽ agam, non video. PRO. Nihil est quòd Mercurium de furto dictum suspicer. Quomodo enim furti me suggillauerit, cuius ipse author est? Vnde necessitudo quædam mihi cum Mercurio intercedit, propter idem artificium. Atqui tempus expetit, ô Maiæ soboles, si me culpæ cuiuspiã arguere velis, vt modò proponas accusationem. MER. Si mihi propositum sit

λόγων, ἢ ἱκανῶς τιν' ἂν πραγ-
σωῦς, ἐπὶ τὰ δι' ὀπίσω μέν-
να. ἐχὶ δ' ἀπόχρη μόνα τὰ λυ-
φολαια ἁπάν]ων ἀδικημά-
των. ὅτι ἐπιτραχύνει δι' οἰσ-
φάσω τὰ ψρία, σαυτῷ μὲν τὰ
λάθρια ἰφυλαπῶν, ἐξηπατη-
ὼς δὲ τὸν βασιλία, καὶ τὸς
ἀνθρώπους ἀνίπλα ὼς, οὐδὲν
ἧσον. καὶ τὸ πῦρ ἐκλίψας παρ'
ἡμῶν, ἐκόμι ὼς παρ' αὐτοῖς.
καί μοι δοκᾶς, ὦ βέλτιστε, μὴ
σωτηρία ἐπὶ δοῖς τηλικόδοις,
φαῦν φιλανθρώπε δὴ Διὸς
πατραμήν' ἃ μὲν ἡμῖν ἔξη-
ν' ἃ μὲν ἠργάσω αὐτὰ, διέ-
σα καὶ διελέγχαν, καὶ ῥᾴδιόν
τινα μακρὰν ἀφτάνειν, καὶ
παρᾴθαι, ὡς ἔνι μάλιστα, ἐμ-
φανίσαν τῷ ἀληθεσαν. ἃ δ'
φὸς δι' αὐτῷ πεποιῆθαι τῷ
νομιῶ τῶν ψρῶν, καὶ τὰ πε-
ρὶ τὸς ἀνθρώπους καινοῤῥᾶ-
σαι, καὶ τὸ πῦρ ἐκκλοφῆναι,
ἱκανῶς κατηγόρηταί μοι,
καὶ μακρότερα ἂν ἂν ἀποιμι.
λῆρ' ἤδη ἄπωρε τὸ δι' ὅτου.

malefacta tua insectari, longa profectò oratione opus fuerit, & apparatu aliquo. neque enim quasi compendio quodam recensere crimina satis est, [m] *quo pacto videlicet commisso tibi distribuendarum carnium officio, regem meliori parte fraudaueris, atq; illam pro te seruaris: quodq; homines, quos esse minimè decebat, effinxeris: denique, quòd ignem quoque à nobis sustuleris, ad illos eum perferens: qua in re abusus es profectò, vir optime, Iouis benignitate, ac visus es mihi eam parum intellexisse. At verò si hæc inficiaberis, te admisisse flagitia, longiore tecum vtemur sermone, quo simul & dicta tua refellamus, & vt veritas quammaximè fiat perspicua, laboremus. Cæterùm, si ea concesseris, quæ de carnium diuisione diximus, ho-*

Προ. ἃ

minibus [n] *recens formatis, atque ablato igni, abundè iam mihi in hac accusatione satisfactum est. Quid enim pluribus opus? quando aliter dicere, iam planè sit nugari.*

PRO. Si-

Προ. Ἀ μὲν κὴ ταῦτα λῦρός ἐσθ', ἃ ἔφηκας, ὀψόμεθα μικρὸν ὕστερον. ἐγὼ δὲ κὴ ἐπέπρεπε πανὰ φῆς ἐὰν τὰ κατηγορημένα, παρόντα ὡς ἔπος εἰδέναι τι φῶ, σφηνοῦσθαι τὰ ἐγκλήματα. κὴ πρῶτον μὲν ἄκουσον τὰ περὶ τῶν κρεῶν. καί σε κὴ τὸν οὐρανὸν, κὴ γῆν νῦν λέγω ταῦτα, αἰσχύνομαι ὑπὲρ τοῦ Διὸς, ἃ οὕτω μικρολόγος κὴ μεμψίμοιρός ἐστι, ὡς διότι μικρὸν ὀστοῦν ἐν τῇ βύρσῃ ἦν κρυφθὲν, ἀναπολογιστὸν ἡγούμενον πέμπαν παλαιὸν οὕτω θρὸν, μὴτι τῆς συμμαχίας μνημονεύσαντα, μήτι αὐτὸ τὸ ὀργῆς τὸ κυφάλαιον ὄντα, κὴ ὡς παρανίκα τὸ δίκαιον ὀργίζεσθαι, κὴ ἀγαναπλᾶν, ἃ μὴ τὸ μᾶλλον αὐτὸς λύειν. καί σε τάς γε ἀπάτας, ὦ Ἑρμῆ, τὰς διαύτας συμποτικὰς οὔσας, ἃ κὴ οἶμαι ἀμνημονεῖσθαι, ἀλλ'

PRO. Siquidem isthuc an sit nugari, posthac videri-mus: nunc verò quoniam absoluta tibi est aduersum me (vt ais) accusatio, ego, præpotens Mercuri, hæc obiecta facilè amoliri tentauero. Et primò quidem audi, obsecro, quæ dicam de carnibus. Cœlum testor, si me non Iouis loco nunc pudet vt recenseam quàm ille sit pusillanimus & quærulus: non tam aliam ob causam, quàm quia minutula quædam ossa in portione, quæ sibi fortè obtigerat, offendit: & huius rei gratia me tanto nunc tempore à cunctis pro deo habitum, palis huc affigendum misit. immemor sanè, quibus eum iuuerim beneficijs, neque satis probè perpendens, cuius momenti sit tantæ indignationis origo atque materia. Nam quis non

videt, puerilem hanc esse iram, vt excandescas, & iniquo feras animo, quoniam maiorem partem non acceperis? Verùm, quanto foret æquius, Mercuri, conuiuiorum huiusce modi fraudium deinceps ne recordari quidem, & dimissa

ἀπ' ἐ καί τι ἁμάρτῃσα μεταξὺ ὠφλεμεγόων, παιδιὰν ἄγεσθαι, καὶ αὖθις ἐν ᾧ συμποσίῳ καταλιπᾶν τὴν ὀργήν. ἐς δὲ τὸ αὖριον ταμιεύεσθαι τὸ μῖσος, καὶ μνησικακεῖν, καὶ ξωλόν τινα μνήμην ἀφανιστὴν ἄπαγε, οὔτε θεοῖς πρέπον, οὔτε ἄλλως βασιλικόν. ἢν γοῦν ἀφέλῃ τις τῶν συμποσίων τὰς λοιμώξεις ταύτας, ἀπαλήθω καὶ σκώμματα, καὶ τὸ σικάνειν. καὶ ἐπιγελᾶν, τὸ καταλιπόμενον ὅτι μέθη, καὶ λύρος, καὶ σιωπὴ, σκυθρωπὰ καὶ ἀτερπῆ πράγματα, καὶ ἥκιστα συμποσίῳ πρέποντα. ὥστε ἐγὼ οὐδὲ μνημονεύειν ἐς τὴν ὑστεραίαν ἔτι ᾤμην τὸν Δία, οὐχ ὅπως καὶ τηλικαῦτα ἐπ' αὐτοῖς ἀγανακτῆσαι, καὶ πάνυ δεινὰ ἡγήσεσθαι πεπονθέναι, εἴ τι ἀμελήσειέν τις ὑμῶν, παιδιᾶς τινα ἕνεκεν, περὶ οὗ δὲ γνώσεται τὸ βέλτιον ὁ καρυκοκος. τίθει δή, ὦ Ἑρμῆ, τὸ χαλεπώτερον, μὴ τὴν ἐλάττω μοῖραν ἀφνωτέμενος ἡγήσαι ἐν

& dimissa ira, symposij delectum veluti lusum æstimare atq; iocum? Quippe quum in crastinum continere odiū, & meminisse iniuriæ veteris, haudquaquam reges deceat, ne dicam deos. Sed agedum tollamus è conuiuijs lepôres illos & sales, risum, & subdolas captiones: quid, oro, præter temulentiam, edacitatem & silentium fiet reliqui? Quæ quum tristia admodum sint, & parum iucunda, decentius exulare crediderim huiusce modi è conuiuio. ¶ Nam Iouem in posterum diem recordaturū quis oro putaret huiusce distributionis carnium, in qua nil præter iocum notares ac lusum? Vt ne interim dicam quòd molestè nonnihil esset laturus, tanquam his rebus leuiculis potuerit offendi. Nihil enim aliud explorare volebam in ea diuisione, quàm in delectu partium meliorem num Iupiter ab alijs dignosceret. ¶ Sed age Mercuri, vt illi iam aliquid concedamus, minorem portionem ei tradidimus in partitione;

κ̓γὼ μὲν Διΐ, τἀλλ' ὅλων ὑφ' ἡμῶν ῥᾴθη. τί οὖν δῆτα ζῶῦ ἐχρῆν τὸ τέλος τῆς τομῆς τὸν οὐρανὸν ἀναμιμήσθαι, καὶ δόλου καὶ σαυρούς, καὶ Καύκασον ὅλον ἐπιθεῖν, καὶ ἀετὸς ἐπὶ κατὰ πίμπλη, καὶ τὸ ἧπαρ ἐκκόπτειν; ὅρα δὲ μὴ πολλῶν ταῦτα καὶ ἡγεμονικῶν ἀγανακτοῦντος αὐτῷ μικροψυχίαν, καὶ ἀγωνίαν τῆς γνώμης, καὶ κακὸς ὀργὴν ἀνίκ' ἔφασαν. τί δ' ἂν ἐποίησεν οὗτος, εἰ λαβὼν βοῦν ἀρτίως, ἃ μηκέτ' ὀλίγων ἕνεκα ζωῦτα ἐργάζεται; καίτοι πόσῳ οἱ ἄνθρωποι συγνωμονέστερον διακεινται κακὸς τὰ ζωῦτα, ὅς ἁπὸς ἐὼν καὶ τὰς ὀργὰς ὀξυτέρας ἔχων θεῶν, ἀπ' ὄμως ἱκανὸν ὀκτὼ ὄντα σαυροῦ ἀμφιμάχεσθαι ἀλλήλοιν ἕνεκα, καὶ βέλτιστ' ἀλλυλοῖν ξωμὸν πεπληκμένε, ἢ ὀπτομένων ἀποσπάσας τὰ μηρία καταβρόχθισεν, ἀπὸ συγγνώμης ἀφανίσασιν αὐτοῖς, ἀφ' ἧς πάνυ ὀργὴ οὐδεὶς, ἢ λοιδόρησεν ἐνέτριψεν, ἢ καὶ

tione: adde quòd fœdã, quòd horrendam atq; molestam. Et, si lubet, finge me omnino portionem fustulisse: quid tum? Nunquid ideo decebat vt [s] cœlum (ceu prouerbio dicitur) terræ misceretur, vincula excogitarentur, & cruces, totusq; Caucasus, aquilæ dehinc demitterentur, quæ hepar dilaniarent? Fallor. si hæc nõ sunt aperta pusillanimitatis indicia, animiq; ignobilis, & propensi in iram. Nam cùm hæc agit ob paruulas carnes, quid oro fecisset, si bos integer illi fuisset ademptus? [t] Videre iam licet homines in pari negociõ lõgè modestius affectos: qui quum dijs immortalibus natura sint inferiores, aerius illos excandescere par erat, quàm deos. Atqui nemo hactenus fuit qui coquũ crucẽ adiudicárit, eam ob causam, quòd carnes elixas, immissum iusculo digitum, visus fit circumlambere, aut ex veru nonnihil tostarũ carnium vel lens vorárit. Magis enim veniam illis impertiunt, nisi vehementer fuerint irati. tunc enim incutiunt coquo pugnum,

ἢ μὴ κατὰ μέρος ἐπάταξαν· ἀνισκολοπίσθη δ' οὐδεὶς παρ' αὐτοῖς τῶν τηλικούτων ἄνευ. καὶ περὶ μὲν τῶν τοιούτων, οἷσχρὰ μὲν ἐμοὶ ἀπολογεῖσθαι, πολὺ δὲ αἰσχίω κατηγορῆσαι ἐκείνου. περὶ δὲ τῆς πλαπκῆς, καὶ ὅτι τοὺς ἀνθρώπους ἐποίησε, καιρὸς ἤδη λέγειν. τοῦτ' ἦ, ὦ Ἑρμῆ, διαλλὰ ἔχομαι τῷ κατηγορείᾳ, οὐκ οἶδα καθ' ὁ πρότερον αἰτιάσωμαί μου πότερα, ὡς οὐκ ὄντως ἐκέλευσας τοὺς ἀνθρώπους γενέσθαι, ἀλλ' ἄμεινον ἦν ἀπραμάτους αὐτοὺς γῆν ἄπαντας ὄντας ἀνέργαστον, ἢ ὡς πανταχοῦ μὲν ἐκέλευσ', ἄλλον δέ τινα, μὴ μὲ τοῦτον δίεσχηματίσθαι τὸν τρόπον; ἐγὼ δ' ὁμως ὑπὲρ ἀμφοῖν ἐρῶ. μὴ πρῶτόν γε ὡς εὐκμία τοῖς θεοῖς ἂν τοῦτο βλάβη γένηται, τῶν ἀνθρώπων εἰς τὸν βίον παραχθέντων, πράξομαι λανθάνειν. ἔπειτα δέ, ὡς μὴ συμφέροντα μὴ ἀμύνω ταῦτα αὐτοῖς πρακτέον, ἢ εἰ ἐρήμην μὴ ἀπάνθρω-

aut verberant genas: verùm qui in crucem vllum fustulerit, inuenias neminem. Et hæc de carnibus, vilis sanè defensio: sed vnde multo vilior planè ac turpior in Iouē redundet accusatio. Tempus nunc monet, vt de plasmate & hominibus à me formatis disseratur. qua in re geminam constat sitam esse accusationem: neque satis compertum habeo, Mercuri, cuiusnam culpæ me primò reum agas: num illius, quòd homines haudquaquam procreari debuerint, qui mouerentur: sed conducibilius foret, terram ipsam vnde sunt progeniti, prorsus esse ociosam. An verò, quòd formari quidē homines haud fuerit absurdum, sed longè aliter, & fermè ad aliam figuram ac formam, quàm ego illos fabricārim. Ego ad vtrumq; facilè respondero, simulatque ostendere tentauero, quòd non modò nulla penitus iactura, malóve deorum, homines in vitam sunt adducti, verùm etiam quòd in rem eorum isthuc potissimùm cedat, magis quàm si (vt iam olim

ἀπάνθρωπον σωίβαν τλῶ γλῶ μύθῳ, λῶ ζῆν πάλαι ῥᾷον γὰρ ἄτῳ διπλοῦν ἂν γίνοιτο, ἄττι ἀδίκησα ἐγὼ, μεταχεσμώσας καὶ νεωτερίσας τὰ περὶ τοὺς ἀνθρώπους) τὸ θεῖον μόνον καὶ τὸ ὑπερόπιον σκῆπτρον, ἡ γῆ ἅ, ἄγριόν τι χρῆμα καὶ ἄμορφον; ὕλας ἄπαξ, καὶ ταύτας ἀνημέρους λάσιον, οὔτε ἅ βωμοὶ θεῶν, ἔνιοι, πόθῳ ἅ ἄγαλμα, ἢ ξόανον, ἤ τι ἄλσος τοιοῦτο, εἶα πολλὰ νῦν ἀπαντᾶσθαι φαίνεται μι τὰ πάσης ὑπερβολῆς τιμήματα; ἐγὼ ἅ (ἀεὶ γάρ τι προθυμοῦμαι τὸ λοιπὸν, καὶ σπουδῶ ὅπως αὐξηθήσεται μὴ τὰ τῶν θεῶν, ὑπολάσει ἅ καὶ τάλλα πάντα ὑπὸ κόσμου, καὶ λάμπῃ) ἐνθύμησα ὡς ἄμεινον ἂν εἴη ὀλίγου ὄχλου τοῦ πυλοῦ λαβόντα, ζῶα τινὰ συσήσασθαι, καὶ ἀναπλάσαι, τὰς μορφὰς μὴ ἀμόρφους, αὐτοῖς προσοικότα. καὶ γὰρ ἐδόκει τι ὅμοιον ἐμοὶ θεῷ, μὴ

olim fuit) tellus deserta, & hominibus qui eam colerẽt, destituta maneret. Sic enim nullo negocio palàm fiet, num ego deliquerim in hac formæ humanæ renouatione, quã solam constat diuinam esse, & planè cœlestem. Quum itaq; tellus inculta, rudi ac hirta sylua horresceret, ac squalleret situ, adeò vt neq; vspiam gentium videres aras deorum, templum, statuam, simulachrum, aut aliud huiusmodi, quemadmodũ summa diligentia iam vndique apparent hæc elaborata, non sine eximia deorum veneratione: ego cùm alioqui propensus sum ad prouidendum in commune, ne quid desit, quod ad incrementum rei diuinæ, decus ac venustatem pertineat, tacitus mecum reputaui, nec quicquam posse fieri melius, quàm si pusillum luti acciperem, & inde animantia effingerem nobis, quæ forma non admodum absimilia. Quippe vel id erat vnicum, in quo mihi natura diuina deficere videbatur,

μὴ ὄντ' ἢ ἐναντίως ἀῴδῶν, καὶ πρὸς ὃ ἕμικρῳ ἢ ἐξέτασις γιγνομένη, εὐδαιμονέστερον ἀφανεῖαν αὐτό. θνητὸν μέν τοι αὐτὸ εἶναι, εὐμηχανώτατόν γ' ἅπασι, καὶ σωτηρώτατον, καὶ ἢ βελτίονος ἀῴδανόμενον. τῇ δὲ κατὰ τὸν ποιητικὸν λόγον, γαῖαν ὕδατι φύρας, καὶ ἀναπλάσας τὰς ἀνθρώπους καὶ τἄλλα ἀθλιάτερα παρακαλέσας συμπιβαλέσθαι μοι τὸ ἔργον. ταῦτ' ἄρα, ἃ μεγάλα ἐγὼ τοῖς θεοῖς ἁμάρτημα. καὶ τὸ ξαμίωμα ἐρᾷς πηλίνου, ἢ ἐκ πηλοῦ ξῷα σεσωσμένα, καὶ τὸ τέως ἀπίνητον εἰς λίνησιν ἤγαγον. καὶ ὡς ἔοικε, τὸ ἀπ' ἐκείνου ἤδη θεοί εἰσιν οἱ θεοί, διότι καὶ ἐπὶ γῆς θνητὰ ξῷα τινὰ γεγένηται. ὅτῳ γὲ καὶ ἀγανακτᾷ ὁ Ζεὺς, ὥσπερ ἐλαττωμένῳ τ θεῶν ἐκ τῆς τῶν ἀνθρώπων γενέσεως. ἢ μὰ ἄρα τοῖς ἀθλίοις, μὴ οὐ δόξει ἀπόσπορον ἐπ' αὐτῇ βιῶσαι

quòd nullius collatione felicior appareret, atq; perfectior: veluti modò si eam cũ homine cõferas, prudentia, ingenio, ac rerum optimarũ captu intellectúve præstantè, sed mortali tamẽ. Cæterùm ex iuxta Poëtæ dictum, terrã aquæ cõmiscens, ex liquida molliq; effinxi homines: Y Mineruã interea adhortatus, vt in opere absoluẽdo mihi ferret suppetias. Hæc sunt magna illa & ardua, quibus nos deos offendimus: totiusq; mali (vt vides) hæc summa est: ex luto perfecta nobis sunt animantia: & quod antehac immotum erat, nos ad mobilitatem perduximus. Iam verò mirũ quàm indignetur Iupiter ex tali terrestriũ animantiũ formatione. Quasi verò deinceps deorum sustinere cogatur penuriã, & procreatis hominibus, iam futurum sit vt dijs suis orbetur. Verùm quis vnquam tam demens extiterit, vt solitudinem in Iouis curia propter generatos homines aliquando verisimiliter futuram formidare queat? Nisi fortè id veretur, ne defectionem molianturhomines,

πώσωσι, ἢ πόλεμον ἐξηνέγκωσι πρὸς τοὺς θεούς, ὥσπερ οἱ γίγαντες. ἀλλ' ὅτι μὲν οὐδεὶς ἀνθρώπων ἀλίσκεται πρός ἐμοῦ, ὦ Ἑρμῆ, καὶ σὺ ἐμοῦ ἔργῳ, λόγῳ σὺ λαβέσθαί τι καὶ τοῦ μικροτάτου, ἐλέγχου σιωπήσομαι, καὶ λίσσομαί σε πονηρῶς πρὸς ὑμῶν. ὅτι δὲ ἤδη ταῦτα γεγράφηται τοῖς θεοῖς, ἴσως ἂν μάθοις, εἰ ἐπιβλέψας τῷ γλῶ, εἶτα αὐχμηρὰν καὶ ἄπαντα ὅσα, ἀπὸ πόλεως καὶ γεωργίας, καὶ φυτοῖς ἡμέροις διακεκοσμημένην, καὶ τὴν θάλατταν πλουτοῦσαν, καὶ τὰς νήσους κατοικουμένας, ἅπαντα δὲ βωμοὺς καὶ θυσίας καὶ νεώς, καὶ πανηγύρεις. μετὰ δὲ Διὸς πᾶσα μὲν ἀγυιά, πᾶσαι δὲ ἀνθρώπων ἀγοραί. καὶ γὰρ ἐμοῦ μόνου κλῆμα τοῦτο ἐπλατύνθη, ἐπλεονέκτουν ἂν τῶν χρησιμωτάτων. νῦν

homines, & armis deos lacessant: id quod olim fecerũt [z] gigantes. Itaq; neminẽ fugit, qua ego sim modestia: vt iam iniquè de me quispiã queratur, vel operibus mea industria absolutis, quòd inde dij immortales offensi sint, ac damnũ acceperint. Quin tu Mercuri minimum aliquod profer, & ego conticuero, veluti meritò has daturus sim pœnas. Atqui in promptu est cognoscere, quãta hinc dijs accedat vtilitas, si cõtempleris terram, quæ prius informi situ ac squallore obducta erat, vrbib⁹, agriculturis & mitioribus plantis exornatã, mare nauigatũ, insulas habitatas, vndiq; aras & delubra, sacrificia & festiuitates, adeò vt iam passim viæ & fora, demiq; quòcunq; te vertas, A prorsus omnia Iouis plena sint. Quòd si ergo rei priuatæ intentus, solum mihi homines, rem adeò præclaram, effinxissem, profectò quantum ex fructu cõmoda cernere licet qui ad me inde rediret, vos dij immortales opibus & ditione ne mihi quidem conferendi sitis. Verùm ego in commuui deorum vtilitati consulens, ac commodi propriꝰ negligentior, in rem vestram homines potissimùm produxi. Nam

νων δ' ἂς τὰ κοινὰ φέρων, ἵνα θέλω ὑμῖν ἀδεῶς. μᾶλλον δ' Διὸς ἢ καὶ Ἀπόλλωνος, ἢ σοῦ, ὦ Ἑρμῆ, νεὼς ἱδρῦσαι ἀπαγαγεῖν δὲ Προμηθέως δ' ἐλαμῶς. ὁρᾷς ὅπως τἀμαυτοῦ μόνα σκοπῶ, τὰ κοινὰ δὲ καταπροδίδομαι, καὶ ἐλάττω ποιῶ; βέβαιόν μοι, ὦ Ἑρμῆ, καὶ τόδε, ἐννόησόν εἴ τι σοὶ λοιπὸν ἀγαθὸν ἀμάρυγμα ἢ πνεῦμα, ἢ ποίημα, ὃ μηδεὶς ὄψεται, μηδ' ἐπαινέσεται, ὁμοίως δὲ καὶ τερπνὸν ἔσεσθαι ὡς ἔχοντι πρὸς δέ τι τοῦτ' ἔρωμαι, ὅτι μὴ γιγνομένων τ ἀνθρώπων, ἀμάρυγμα σωίζεσθαι τὸ κάλλος ἐν τῷ ὅλῳ, καὶ πλοῦτόν τινα πλουσίῳ ἐμπνεῖν, οὗτε ὑπ' ἄλλου τινὸς θαυμασθησόμενον, οὔτε ἡμῖν ἀδεῶς ὁμοίως τίμιον. διὰ γὰρ ἂν ἄσχολον πρὸς ὃ, τι ἔπαθον παραθῶμαι αὐτὸν, διὰ ἂν σωίσωμεν ἐλπίδα ἀλλαμονοῦμαι, ἐκ ὁρῶντος ἄν μοίρας τῶν ἡμετέρων τινάς. ἔτι γὰρ δὴ καὶ τὸ μέγα διαχθέν ἂν μέγα, εἰ τῷ μικρῷ παραμιγείη

Nam si quæ ad rempub. attinent, ego attenuare molior, quo res meas promouea, velim mihi cõmonstres templum Prometheiqueadmodũ Iouis & Apollinis nusquã nõ videas: deniq; & tibi Mercurii, quædã delubra sunt sacra. Cæterũm isthuc interea tecum expendas velim, num tibi bonũ aliquid appareat, sine omni penitus teste, & nũ oblectare queat habentem possessio, aut opus quod nemo videat, nemo laudet, nemo admiretur? Quod ideo dixerim, quia nisi fierent homines, iam futurũ erat vt omnis cunctarũ rerum decor esset sine teste, & opes nostræ ne à nobis quidem ipsis haberentur in precio, cùm nemo alius sit qui harum admiratione caperetur. Adde, quòd nemo ex nobis felicitatem suam sit intellecturus, si non liceat se conferre cum illis qui respectu quodam sunt inferiores: quippe bonorum nostrorum expertes. Nam quis vnquam rem quandam ceu magnam æstimârit, si non cum exigua illam dimetiatur?

φαιτοῦτο. ὑμᾶς δ' τιμᾷν ἐπὶ τῷ πολιτεύμαι τοῦτο δίκαιον, ἀντεσωσμένα τε μοι τῶν ἐμοιβὴν ἀποδιδόναι τῆ βουλήματι. ἀπὸ μὲν δεσμῶν τινῶν φῆς ἐμὲ ὑμᾶς, καὶ μοιχῶσι, καὶ πολεμίοις, καὶ ἀδικοῦσι, καὶ παράσιτοι ἐπιβουλεύσει. παρ' ὑμῖν γὰρ ἐχὶ πολλὰ τούτων ἀφθονία. καὶ ὃ δίκη ἀν τις ἐρανὸν, καὶ τοῦτο, ὅτι ὑμᾶς σωτήσαντο. ἐπὶ καὶ τοῦτο ἴσως φαίης ἄν, ὅτι ἀνάγκη ποθὲν ὑμᾶς ἔχειν πράγματα ἐπιμελεμένους αὐτῶν. ἐκοῦν διὰ τοῦτο καὶ ὁ νομεὺς ἀγαθὸς ἐστὶν, ἐπὶ τῷ ἔχειν τοῦ ἀγέλου, διότι ἀναγκαῖον αὐτῷ ἐπιμελεῖσθαι αὐτῶν. καὶ ὁ τοῦτο γεωργὸς τοῦ καὶ ἀλλ' ἄλλος, καὶ ὁ φρουτὶς ὁπ ἀτρεμὰς ἔχειν τινὰ διατριβήν. τί δ' ἂν πράττομεν, ὃν ἔχοντες ἂν προνοῦμεν; ἀργῶμεν ἄρα, καὶ τὸ νέκταρ ἐπίνομεν, καὶ δ'

tur? Verumenimuero quum optimo iure honorem à vobis pro rebus bene gestis in repub. sperare debuerim, in crucē à vobis leuatus, mercedē capio mei tam salutaris cōsilij. Sed ais C flagitiosi quidā sunt inter homines, puta mœchi, bellatores, sororū mariti, & parentum acerrimi hostes: tanquā apud deos nō æquè liceat reperire hanc scelerum multitudinem, & huius rei gratia in cœlū culpam reijcias, ac terram, vnde diῦ fuerūt prognati. Nec verò est quòd dicas, hominum formationē diῖs immortalibus facessere negocium et augere curam, alioqui ociosis. D Sic enim eandem ob causam pastor qui gregem curandum susceperit, in pluuia eum non continebit, quando operosum sibi istud videbitur: quum alioquī cuilla propter coniunctam exercitationem, non admodum appareat esse iniucunda. Sed adime, obsecro, diῖs omnem sollicitudinem, vt iam nihil sit cui prouideant: quid iam agant, quàm quòd torpeant ocio, nectar imbibant, & ven-

καὶ τὴν ἀμβροσίας ἐνιφορὸν μι-
θα, ἀλλ' ποιοῦτον. ὁ δὲ μάλιστα
μὲ πνίγει, τὸ τοὺς μιμουμένους
τὸν ἀνθρωποποιὸν μὴ φάλ-
λεσθαι τὰς γωνίας, ὅμως ἱερᾶται
αὐτῶν, καὶ ὁ μὲν ἐπὶ ταῦρον
τὸν, ἄρτι μὲν ταῦροι, ἄρτι δὲ σά-
τυροι καὶ κύκνοι γιγνόμενοι, καὶ
θεὸς ἐξ αὐτῶν ποιεῖσθαι ἀξιοῦν-
τον. ἀπ' ἐκείνων μὲν, ἴσως φήσεις,
ἀναπεπλάσθαι τὸς ἀνθρώπους,
ἄπορον δὲ τίνα τρόπον, ἀπὸ μὴ
ὑμῖν τοιούτους. καὶ τί ἄπορ παράδ-
ειγμα τούτ ἄμεινον ποιήσα-
σθαι λέγω, ὃ πάντως καλὸν ἐπι-
σάμενος ἢ σωφρονῆσον καὶ θηρίων ἔλα-
θε, καὶ ἄγριον ἀπεργάσεσθαι τὸ
ζῶον; καὶ πῶς ἂν ἢ θεοῖς ἔθυσαν,
ἢ τὰς ἄπας ὑμῖν τιμὰς ἀπέ-
νειμαν, ἐκεῖ τοιοῦτοι γιγνόμενοι;
ἀπ' ὑμᾶς ὅταν μὴ ὑμῖν τὰς
ἑκατόμβας προσάγωσιν, ἐκ
ὀκνοῦτε ἐφ' ἵππων ἐπὶ τὸ ὠκεανὸν
ἐλθεῖν ἅμοι μετ' ἀμύμο-
νας ἀθιοπῆας. τὸν δὲ τῶν τι-
μῶν ὑμῖν καὶ τ θυσιῶν αἴτιον
ἀνεσαν-

& ventrē diſtendāt ambroſia? Cæterū malē me habet, quòd inuehēdo in opus à nobis elaboratū, fœminas potiſsimū reprehēdentis, quas tamē impendiò adamatis, et modò tauri, modò ſatyri & cygni effecti, ad illas vos demittitis: vt ne interim dicam, quòd in cœlū admiſſas, diuinitatis cōſortes redditis. E At qui nō erat, ais, abſurdum, vt fierent homines, ſi modò ad noſtrā hāc formā ſimilitudine quapiam nō accederent. Ego ſi exemplar aliud nouiſſem quod forma præcelleret, ad illius inſtar homines effigiaſſem: niſi beluinū magis deceret eſſe, & prorſus agreſte illud animantis genus. F Sed ſi hoc dixeris, nō video quomodo vos diuino honore afficerent, aut accumularent ſacrificijs: quæ q̄ grata ſint vobis, conijcere licet ex eo maximè, quòd nō grauamini vel vltra Oceanū ſumma celeritate proficiſci, poſt inculpatos Aethiopas, ſi quādo ſenſeritis vobis afferri ab illis hecatōbas: verūm me, q̄ honorū huiuſcemodi ac ſacrificiorum author ſum atq; origo, neſcio quo iure in crucem

ἀνιεσαν φάσκατι. περὶ μὲν ὖν τ ἀνθρώπων, καὶ ταῦτα ικανά. ἤδη δ, ἀ λοιπᾶ, ἐπὶ τὸ πῦρ μεταμι, μὴ πλὼ ἱπονείδιστον τοῦτ πλὴν λαπλών. καὶ τὸς θεῶν τοῦτό μοι ἀπόκρυψαι, μηδ' ὀνείδισας, ἐφ' ὅτι ἡμᾶς τ πυρὸς ἀπωλίσκαμεν, ἐξ ὅτε μὴ παρ' ἀνθρώποις ἐφάνη ἂν ἄποις. αὕτη γὰρ οἶμαι φύσις τυί τ κλέμμας ὄφλιν τι ἐλάττων γίγνεσθαι, ἀ καί τις ἄλλ' ἀπ' ἀλλ μεταλάβοι. ὁ γὰρ ἀγαθὸς γίνεσθαι ἐναντίμενός τινός. φθόνῳ δὲ ἄντικρυς τὸ ζιῦδ, ἀφ' ὧν μηδὲν ὑμᾶς ἀδικησόντων μᾶλλον μεταδιδόναι ζοῖς δεομένοις. καίτοι θεὸς γε ὄντας, ἀγαθὸς καὶ ἐῦ, πῶς λωτῆρας ἐᾶσαν καὶ ἔξω φθόνε παντὸς ἐσάναι, ὅπο γε ἀ καὶ τὸ πᾶν τῶδ πῦρ ὑφι λόμῳ δ ιατικόμι ἂς πλὼ λῶ, μηδ' ὅλως τι αὐτῦ μεταλλῆσαι, ὑμίγα ὑμᾶς ἀδίκου. γὰρ γὰρ ὑμᾶς λᾶσθαι αὐτ, μάτ

in crucē ſuſtuleritis. G *Hæc ſunt q̄ de hominū plaſmate ſat fuerit cōmemoraſſe. Ad ignē tranſeamus direptum, ſi placet, fœdam nimirum & inexpiabilem rapinam. Per deos autem in primis te orauerim, ne cunctēris: ſed mox mihi reſpondeas, numquid ex igne diū quippiam perdiderint, ex quo ille fuit apud homines. quod quidē vix vnquā dixeris:* H *quando ſic natura comparatum eſt, vt ignis nihilo fiat minor, ſi quis etiam cum alio communicet: deniq; non extinguitur ideo, quia alius inde flammam tranſtulerit. Itaq; euidentiſſimum hinc colligo argumentū inuidiæ, quòd quum citra vllam iacturam igne carere potueritis, ab eius tamen vſu arcere in animum induxeritis eos qui hoc potiſſimùm egere videntur.* I *Quod contrà oportebat, deos omnes eſſe bonos bonarum rerum largitores, & ab inuidia longè abeſſe.* K *Quid? omnem prorſus ignem ſuffuratus, detuliſſem in terras, ideo vt nihil vobis feciſſent reliqui? quánam oro iniuria vos affeciſſem, quib' ignis haudquaquā poteſt eſſe vſui: quum*

μάτι ῥιγοῶντα, μάτι ἴψοντα τὴν ἀμβροσίαν, μάτι φλὸξ ἐπιλυχνεῖ δυόμενοι. οἱ ἄνθρωποι τὰ ἄπαντα καὶ ἀναγκαίως χρῶνται τῷ πυρί, μάλιστα δὲ ἐς τὰς θυσίας, ὅπως ἔχοιεν λιπαρὰς ἀγυιάς, καὶ μὴ λιβανωτὸς θυμιᾶται, καὶ μηρία καίηται ἐπὶ βωμῶν. ὁρῶ δ' ὑμᾶς μάλιστα χαίροντας τῷ καπνῷ, καὶ τὴν εὐωχίαν ταύτην ἀδίκως οἰομένους, ὁπόταν ἐς τὸν ἀέρα ἀνιόντα ἐγγένηται ἐλιθομένη περὶ καπνῶν. ἐναντιώτατα δ' οἶναι μοι ψυχῆς ἀνθρώποις αὐτοῖς ὑμῖν ἐπιθυμίᾳ. θαυμάζω δ' ὅπως ἔχει καὶ ἥλιον λιχνεύσαντα καὶ καταλάμψαντα αὐτὸς, καθάπερ πῦρ οὗτος ὂν πολὺ θειότερόν τι, καὶ πυρφολιστέρου. ἢ ἀρκεῖ σοι ἀτιάσθαι, ὡς σπανίως ἡμῶν τὸ κλῖμα; ἔρηκα. σφῶν δ', ὦ Ἑρμῆ καὶ Ἥφαιστε, εἴ τι μὴ καλῶς ἀρεῖσθον λογεῖσθαι, καὶ διαθεάσασθε, καὶ διελέγχετε, ἀρχὸν αὖθις ἀπολογούμενοι.

Ερμ.

quid? neq; coquere vobis necesse sit, neq; frigidare ambrosiã? Adhæc, nõ egetis artificioso lumine: verùm hominib' cũ ad alia necessaria ignis habendus est, tum maximè ad sacrificia, quo videlicet in biuio nidorẽ vobis parẽt, thura incendãt, & pecudum coxas adoleant in aris. Verùm quũ (vt video) ingentẽ vobis lætitiã pariat fumus ille, nihil proinde tã gratum, quod in epulorum vicẽ vos reficiat, quàm vbi nidor simul cũ fumo volutatus ad cœlũ vsq; permeat. Itaq; parum appositè profectò, & nimium absurdè prodemini vaporẽ huiuscemodi nunc incusare. M *Miror autẽ cur Soli potestatẽ facitis lucẽdi hominibus, neq; illi vitio vertitis, quòd in administrando deorum bono tam prodigus sit, atque intemperans, quum ignis ille sit multo quàm hic noster diuinior, & candens magis. Dixi. Vestrũm erit, Mercurii ac Vulcane, ea quæ perperàm à me proposita sunt, ad rectitudinem perducere, & rationibus quibus potestis nostra hæc impugnare: dehinc rursus ad respondendũ accingemur.*

MERC.

Ερμ. Οὐ ῥᾴδιον, ὦ Προμηθεῦ, πρὸς ὄντα δυνατὸν εὖ εἰδέναι ἀμιλλᾶσθαι. πολὺ δὲ καὶ ὠφελοῦντος, διότι μὴ ἤκουσε ταῦτα ὁ Ζεὺς ταῦτα ἐπαινέσας. οἶδα γὰρ οἶδα, ὡς ἐξ ἧς ἡμέρας γύπας ἐφῆκε τοῖσδε τοῖς ἕλκεσι τὰ ἥπατα ἐξαιρήσοντας· ἕτερον ἄλλον αὐτοῦ κατηγόρησας, ἀπολογεῖσθαι δοκῶν. ἐκεῖνο δέ γε θαυμάζω, πῶς μάντις ὤν, ὃ προγίνωσκε ἕτερον καθαιρήσόμενος. Πρ. ἀπιέναι μοι, ὦ Ερμῆ, μὴ ταῦτα μόνον, καὶ ὅτι ἀπολυθήσομαι αὖθις οἶδα, καὶ ἤδη τις ἐκ Θηβῶν ἀφίξεται σοὶ φίλος ἐκ ἐς μακρὰν, κατατοξεύσων, ὃν φὴς ἐπιπλήσσειν μοι τὸν ἀετόν. Ερμ. ἆ ἦ γοῦν, ὦ Προμηθεῦ, ταῦτα, καὶ ἐπίδοιμί σε πλουμένον, καὶ λοιπὴ σοὶ ἡμῖν ὠνοχοήσων· ἃ μοί τοι ἦ πρανομεῖτάγε. Πρ. θάῤῥει, καὶ σωθήσομαι ὑμῖν, καὶ ὁ Ζεὺς πόσα μοι, ἐκ ἀντὶ μικρᾶς εὐδαιμονίας. Ερμ. τίν' οὖν ταύτης μὴ γὰρ ὀκνήσῃς ἀπεῖν.

Προμ.

MER. *Haud facile est, Promethee, cùm tam generoso oratore certare: verùm vehementer ex re tua fuit, quòd hæc abs te non audiuit Iupiter. Id enim certò scio, sedecim vulturibus negocium dedisse, quì posthac visceribus tuis pascerentur. adeò grauiter ipsum criminatus es, aliud fermè agens: nam defensionem pro te dicere instituebas. Mirum autem profectò, N quum vates sis, quomodo præsagire nequiueris, has te modò daturũ pœnas.* PROM. *Præsciui hæc, Mercuri: neque me præterit, quòd rursus libebarer: & nunc O Thebanus quidã veniet tibi amicus, qui eminus iaculetur aquilam, quam supernè pollicejs deuolaturam.* MER. *Vtinam hæc eueniant. Solutum te à vinculis videro, nobis conuiuam additum, at non carnes partientem.* PROM. *Bono sis animo, epulabor vobiscum, & Iupiter me liberabit, non exiguæ felicitatis gratia.* MERC. *Ne, oro, graueris dicere, quæ sit illa felicitas.*

Προμ. οἶσθα, ὦ Ερμῆ, τὰ νῦν Θέτιν; ἀπ' ὀ γὰμον. φυλάττειν γὰρ ἄμεινον τὸ ἀπόῤῥητον, ὡς μισθὸς ἂν, καὶ λύτρα μοι ἀντὶ τῆς ἁλύσεως. Ερμ. ἀπὰ φύλαττε, ὦ Τιτᾶν, ἀναμένων, ἡμᾶς δὲ ἀπίωμεν, ὦ Ηφαιστε· καὶ γὰρ οὔτ' οἶδα οἰκεῖον ὁ ἀετὸς, ἐὰν μὴ ἐμὲ ἕωμεν ἁρπάζοντα. ἀλλ' ἤδη ἐοίκασι θηβαῖον, ὃν φὴς ἐξότου ἐπιφανῆναι ὡς ταύσαι σε ἀναπεπτερωμένον ἀπὸ τοῦ ὄρνιθος.

PROM. *Noſtin' Mercuri Thetin? ed quid verbis opus? præſtat enim celare arcanum, quo me maneat præmium poſt ſolutam pœnam.* MERC. *Quando quidem id præſtat, tecum recondas licebit. Quin nos, Vulcane, abimus? iam enim non longè abeſt aquila. At tu Titan, præſtolare tantiſper, dum tibi Thebanus (vt ais) ſagittarius cõtingat, qui te ab altis huius laniatu quietum reddat, ac liberum.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

DEfenſionem Promethei Caucaſo affixi Lucianus hic proponit, in qua verius deprehendere liceat, veluti ex inſtituto, actiorem in Iouem ac reliquos ethnicorum deos recriminationem. Verùm quis fuerit Prometheus, & quam ob culpam Caucaſi ſupplicio deſtinatus, ſuperiùs diximus in Apologia in eũ à quo fuerat Prometheus appellatus Lucianus. De quo Heſiodus in Ergis, Ouidius, Horatius, ex recentioribus Eraſmus in Chiliadibus ſuis, & Cælius in Antiquitatibus annotârunt.

a ENtibi Caucaſum.] *Exordium Dialogi ab occaſione loci, & Caucaſi montis altiſſimi Septentrionali Aſiæ tractu, ludiam dirimentis à Scythia, cacumina habentis prærupta, perpetuiſq; niuibus tecta. Huius montis deſcriptionem apud Arianum in vita Alexandri lib. 3. reperies. Prometheum verò affixum fuiſſe ad Caucaſum, tam multi affirmant, vt vix negari poſſit. Hoc in primis teſtatur Cicero lib. 2. Tuſcul. quæſt. Hoc etiam*

etiam Apollonius *in fine 2. lib. Argonaut. asserit, quod eius interpres affirmat. Illud ipsum Pausanias, Seruius, & alij multi.*

b Hic Titan.] *Prometheus filius Iapeti, qui fuit vnus ex sex Titanibus.* *c* Supra conuallem passis hinc atque illinc è regione manibus.] *Philostratus in Apollonio Tyaneo refert, duo esse Caucasi cacumina, stadio inter se disiuncta, quibus accolæ Promethei manus affixas fuisse ferunt.* *d* Aquila iecur depascet.] *Aquilam hanc Higinus Typhone & Echidna genitam affirmat, alij Terra & Tartaro, alij à Vulcano factam.*

e O Saturne, ô Iapete, ô tu tellus parens.] *Iapetus Cœli & Terræ filius fuit, vir potens apud Thessalos, qui, teste Hesiodo, quatuor reliquit filios, Atlantem magnanimum, gloria præsignem* Menœtium *atque Prometheum varium, versipellem, stultumq; Epimetheum* *f* Nullum facinus.] *Causæ ob quas Prometheus Caucasi defigitur.* *g.* Hesiodi.] *Ex Theogonia Hesiodi colligitur, quãdo Prometheus, quæ illius astutia & prouidentia erat, Iouis Opt. Max. imperfuerat, præcipuè in carnium ossiolothytarum distributione, quam Græci scriptores solitè sunt appellare κρεοτομίαν. Siquidem sibi opipara, & ferinsecus mactata: Ioui, cui tum optio dabatur, ossa alba pinguedine obducta apposuit. Vnde videtur esse prouerbium, Promethei portio. Ideo iratus Iupiter, cùm quòd homines finxerat luto, & ignem ferula cœlitùs sustulerat, tum propter hanc impostu ram, Caucaso eundem alligari iussit, vbi eius epar ab aquila corroditur, quod nocte renatum, iterumq; exeditur, vt perpetua crucietur pœna.*

h Videris.] *Conqueritur Prometheus se iniustè à Ioue damnatum, cùm nihil mali patrauerit.* *i* In Prytaneo publico alendum.] *Prytaneum locus erat Athenis in arce dignissimus, vbi iudices & magistratus habere consilium solebant, & vbi alebantur publicè, qui bene meriti erant de Republ. sic dictum quasi πυρὸς ταμίειον, tritici victus promptuarium.* k Tu verò quandoquidem tam eloquio polles.] *Præparatio ad defensionem, seruiens dialogi decoro, eademque vice exordij.*

l Prope portas Caspias.] *Caspijs populis Scythici generis vicinæ sunt Tauri montis angustiæ, ad octo millia passuum in longitudinem extensæ, latitudine tam exigua, vt vix plaustro sint pernie, quas idcirco Caspias portas Scriptores appellant,*

quòd per eas ex Babylonia & Perside ad mare Caſpium patet transitus. m Quo pacto.] *Repetit capita accuſationis.* n Recens for.] *Græcè καινεργῆσαι καινουργεῖν, deſignare & nouas res edere, ἢ τὸ καινοποιεῖν ſignificat.* o Pro deo.] A' *perſona.* p Maiorem partem.] A' *circumſtantijs facti.* q Nam Iouem.] A' *conſilio facti.* r Sed age Mercuri.] *Amplificatio ἀπὸ τοῦ πρέποντος.* s Cœlum terræ.] *Hyperbole proverbialis eſt, pro, omnia perturbare, nihilq; non facere. Eraſmo noſtro interprete.* t Videre iam licet.] A' *collatione hu manorum morum.* u Sic enim.] A' *conſilio & cauſa finali.* x Iuxta Poëtæ dictum.] *Homines ſe è luto finxiſſe non negat* Prometheus *: quem ſermonem ex Aeſchyli Prometheo decerpſit* Lucianus. *Et eſt tranſitio ad ſecundum caput de plaſtice, ad quam bifariam reſpondet. Primùm* : Nihil damni ex hac fictione acceſſiſſe Ioui. *Secundò* : Multum verò etiam vtilitatis inde promanaſſe, *à conſequentibus & effectis.* y Mineruam.] *Quæ ſapientiæ & bonarum omnium artium dea, & ex Iouis cerebro ſine matre procreata eſt.* z Gigantes.] *Terræ filij excelſiſſimæ ſtaturæ in deorum perniciem procreati, vt ſuperis ſcilicet bellum inferrent, Iouémque de cœli poſſeſſione deijcerent.* A Prorſus omnia Iouis plena ſunt.] *Lucianus ex Arato ſumpſit, quæ Virgilius hoc verſu reddidit in Palemone Ecloga 3:*

Ab Ioue principium Muſæ: Iouis omnia plena.

B Templum Promethei.] *Conqueritur Prometheus, nullam ſibi aram dicatam eſſe, nullum extructum templum, cùm in honorem Iouis, Apollinis, Mercurij, fana ac delubra condita paſſim viſantur.* C Flagitioſi.] *Obiectio, quam exemplo deinde diluit.* D Sic enim eandem.] *Alia, quam per inuerſionem à ſimili.* E Atqui non.] *Elegans amplificatio obiectionis per regreſſionem.* F Sed ſi hoc dixeris.] *Altera pars huius capitis, qua & de modo figmenti reſpondet.* G Hæc ſunt.] *Tranſitio.* H Quando.] A' *natura rei.* I Quod contra.] *Ab officio deorum.* K Sed quid.] *Ab vſu ignis.* L Ad alia neceſſaria ignis habendus.] *Ab vtili ex conſequentibus.* M Miror autem.] *Amplificatio ab exemplo.* N Cùm vates ſis.] *Exprobrat Prometheo vim ſignificatio-*

nis

nis nominis. Nam cùm sit Προμηθεὺς vocatus, debebat prouidere vt euitaret fortunam. O Thebanus.] *Herculem ex Alcmena & Ioue natum intelligit, quem implacabile Iunonis odium maximè nobilitauit.* P Thetin.] *Cùm Iupiter Thetidis amore captus, vxorem eam ducere vellet, Prometheus futurorum prascius, à nuptijs eiusmodi magnopere cùm deterruit: quòd in fatis esse diceret, quicunque ex Thetide nasceretur, patre suo maiorem fore. Memor itaque Iupiter eius exempli, quod ipse in patrem suum ediderat, veritúsque ne similiter à filio de solio possessione depelleretur, à Thetidis nuptijs abstinuit: memórque beneficij quod in se Prometheus contulerat, Herculem ad Caucasum misit, qui interfecta aquila, Prometheum vinculis liberauit. Vide plura de hoc apud Seruium in illud Virgilij 6. Eclogæ:*

Caucaseasq; refert volucres, furtumq; Promethei.

& in sequenti Dialogo, vbi liberationem Promethei ad Mercurium refert. Fabula extat apud Pindarum Hymno octauo Isthmiorum, Apollon. Rhodig. lib. 4. carminis Argonautici, & Ouid. 11. Metamorph.

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

EN tibi Caucasum.] *Exordium dialogi, ab occasione loci.* Rectè dicis præ.] *Actio & afflictio Promethei, vnde occasio dramatis petitur.* Ne igitur cuncteris.] ὠθισμὸς. Ad vos saltem.] συγγνώμη. Tanquam parum sit.] ἔλεγχος. Sed tu porrige.] προτροπή. Ne quippiam tibi.] παρηγορία. O Saturne, ô Iapete.] χλευασμὸς μέμψεως. Qui primò quidem.] *Accusatio Promethei.* Verùm si vacat.] κατάστασις. Tu verò quandoquidem.] *Preparatio ad defensionem, seruiens dialogi decoro, eademq; vtè exordij.* Verùm quando.] *Correctio.* Primùm igitur.] ἀξίωσις καὶ μετάστασις τῆς μεμφῆς. Cæterùm tu Vulcane.] ἀποστροφὴ προσωποποιία. Partiri igitur vos.] διαίρεσις τῆς κατηγορίας. Nihil autem video.] ἀπὸ τοῦ

δωματῦ κλαυκέα. Mercurius meam obibit proniciam.] *Rejecit partes in Mercurium.* Nam ego.] *Extenuatio sui.* Nihil est quod Merc.] *Interfatio.* Quomodo enim.] *ἀπηγορηκή.* Atqui tempus expetit.] *προοίμιον ἰδικὸν προσοχείας ἕνεκα.* Si mihi propositum.] *Repetit capita accusationis.* Quo pacto videlicet.] *διαίρεσις τῆς κατηγορίας.* Denique quòd ignem.] *αὔξησις.* At verò.] *προκατάσκευη καὶ ὑποψίασις τῆς πίστεως.* Cæterùm si.] *τὸ δύσκολον μέρος.* Quid enim.] *ἀπόθεσις λόγου.* Nunc verò.] *παρασκευὴ πρὸς τὴν τῶν ἐγκλημάτων ἄφεσιν.* Et primò quidem.] *Apologia Prometheæ in primis caput de carnium distributione, per αἴξησιν καὶ μείωσιν.* Immemor sanè.] *Exprobratio.* Nam quis non.] A *persona.* Sed agedum.] *Concessio.* Nam iouem.] *Expolitio superiorum ad commorationem.* Vt ne interim.] *ὁ λογισμός.* Nil enim aliud.] *παρομολογία.* Meliorē.] *ἀφαίρεσις.* Sed age Mercuri.] *σωματοποιία, αὐξήσεως τῆς δίκης, μείωσιν τοῦ ἐγκλήματος.* Fallor si hæc.] *Conclusio calumniæ.* Nam quum hæc.] A *minori contentio.* Videre iam licet.] *ἄλλη ἀπόθεσις συγκεφαλαιωτικὴ αὐξήσεως ἕνεκα.* Tempus nunc monet.] *μετάβασις καὶ προτροπή.* Cuius culpæ me.] *διαίρεσις.* Quàm ego illos.] *ὑποψίασις.* Ego ad vtrumque.] *κατασκευὴ δημερής.* Sic enim nullo.] *ἐκ τῆς ἐκβάσεως.* Cùm itaque tellus.] *κατασκώμμασις.* Adeò vt neque.] *ἡ πρόφασις ἢ ἀφορμή.* Egò cùm alioqui.] *ὁ λογισμός.* Quippe vel id erat.] *τὸ αἴτιον τοῦ πεφυκέναι.* Cæterùm iuxta.] *αὐτὸ τὸ πεφυκέναι.* Hęc sunt magna.] *Clausula narrationis per extenuationem.* Iam verò mirum.] *παραύξησις.* Itaque neminem fugit.] *Conclusio primi argumenti.* Atqui in promptu est.] *Secundum argumentum, multum verò etiam utilitatis inde promanasse, à consequentibus & effectis.* Quòd si ego.] *ἀνακεφαλαίωσις.* Verùm ego.] *ἀπόθεσις.* Nam si quæ ad rempubl.] *κατασκευή.* Cæterùm istuc.] *Aliud argumentum, à causa finali.* Quod ideò dixerim.] *ἐκ τοῦ ἐναντίου ἐκβαίνον.* Adde quòd nemo ex nobis.] *ἄλλο ἐπιχείρημα.* Verùm enimuerò quum optimo.] *Conclusio.*

cluſio. In crucem à vobis leuatus.] ἀπὸ τοῦ ἀνήκεσ. Sed ais, flagitioſi.] *Obiectio, quam exemplo deinde diluit.* Liceat reperire hanc.] τὸ ἐναίνον. Nec verò eſt quòd dicas.] *Alia, quam per inuerſionem à ſimili ſoluit.* Sed adime obſecro dijs.] τὸ καθ' ὑπόθεσιν. Cæterùm malè me.] *Aliud caput accuſationis ſecundæ.* Quas tamen.] *Elegans amplificatio obiectionis, per regeſtionem.* Atqui non erat.] *Altera pars huius capitis, qua & de modo figmenti reſpondet.* Sed ſi hoc dixeris.] *A conſequenti contrario.* Hæc ſunt quæ.] *Concluſio.* Ad ignem tranſeamus.] *Tranſitio. Tertium caput de igne è cœlo ſublato.* Fœdam nimirum.] ἐξυβρισμός. Per deos autem.] δέησις. Sed mox mihi.] ἐρώτησις αὐτὴ τῆς ἀρνήσεως. Quod quidem vix.] τὸ ἐπιχείρημα, ἀπὸ φύσεως πράγματος. Itaque euidentiſſimum.] ἀναπόδοτον. Quo contra.] *Ab officio deorum.* Sed quid ſi omnem.] *Conceſſio.* Quibus ignis.] *Ratio.* Cùm neque coquere.] *Ab vſu ignis* Verùm hominibus.] *Ab vtili ex conſequentibus.* Itaque parum appoſitè.] *Clauſula.* Miror autem.] *Amplificatio ab exemplo.* Veſtrùm erit.] ἐπίλογος σὺν ἐπαγγελίᾳ. Haud facile eſt.] *Interſatio Mercurij.* Mirum autem.] ἀνωμοτὶ ἐρώτησις. Præſciui hæc.] ἀπόκρισις. Et nunc The banus.] μαιευτικόν. Vtinam hæc.] εὐχή. Bono ſis animo.] παραμυθία. Ne oro graueris.] ἀξίωσις. Noſtin', Mercuri.] ἔνθησις. Quin nos, Vulcane, abimus?] *Concluſio.*

DEORVM DIALOGI.

ARGVMENTVM IN eoſdem.

Dialogi qui ſequuntur, tam ſuperorum quàm inferorum deorum, quaſi quandam ſyluam ac ſammam continent omnium ferè fabularum, quæ partim apud Homerum & cæteros Epicos Poëtas, partim à

Tragicis, Aeschylo, Euripide, Sophocle & reliquis tractantur. Sunt autem vti breuiores, ita argutiores quoque, siue res, siue verba & compositionem spectes: adeoque germanam illam Atticæ eloquentiæ festiuitatem & gratiam exprimunt. Videtur autem Lucianus non hoc tantùm agere voluisse, vt deorum gentilium & Homericorum vanitatem argueret atque irrideret (quis enim veterum, saltem mediocriter sapientum atque doctorum, vnquam fuit, qui huiuscemodi nugis vllam fidem adhiberet, aut numen nostris & humanis affectionibus obnoxium esse crederet) verùm illud quoque, vt (quod in Prometheo ipse de se dicit) Heroicam illam dialogi personam, & tragicam grauitatem, Comico risu temperaret. Et quia in omni genere scriptorum versatum esse oportet eum, qui veram ac solidam eloquentiæ atque doctrinæ laudem assequi cupit, quemadmodum ipse infrà in Lexiphane præcipit: existimo equidem etiam exempli & exercitationis causa, ad hunc modum in hoc genere illum sese exercuisse. Nam vt hìc Tragicorum & Homericorum fabulas, vt infrà Comicorum quoque argumenta retractat, & ad dialogorum festiuitatem reuocat. Interim tamen etiam seria obiter monet ac docet: vt in Cupidine, vbi tacitè illud indicat, quod Cicero pro Cælio multis verbis commemorat: studiosos puta, & literarum amantes, nullis externis ac prauis cupiditatibus alligari ac vinci. quod idem & Theocritus de Musis apertè dicit:

Nam quos aspiciunt illæ (inquit) *exhilarantq; videndo,*
Nulla venenosæ lædunt hos pocula Circes.

ΠΡΟΜΗ-

ΠΡΟΜΗΘΕΩΣ Δεσμώτης.

PROMETHEI Vinctus.

Iacobo Micyllo interprete.

PROMETHEVS.

ΛΥσόν με, ὦ Ζεῦ, δεσμὰ γὰρ οὐδὲν πόνου. Ζεὺς λύσω σε φῆς, ὃν ἐχρῆν βαρυτέρας πέδας ἔχοντα, καὶ † Καύκασον ὅλον ὑπὲρ κεφαλῆς ἐπικάθηνον, ὑπὸ δὲ ἐκκόψαντα γυπῶν μὴ μόνον διαφθεῖραι τὸ ἧπαρ, ἀπὸ δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορύξαι, ἀνθ' ὧν τοιαῦθ' ἡμῖν ζῶα ἀνθρώπους ἔπλασας, καὶ πῦρ ἔκλεψας, καὶ τὰς γυναῖκας ἐδημιούργησας: ἃ μὲν γὰρ ἐξηπάτησας ἐν τῇ διανομῇ τῶν ἱερῶν, ἐσὰ πιμελῇ λευκῇ καλυμμένα μοι παραθεὰς, οὐδὲν ἀμείνω τῶν μοιρῶν σε αὐτῷ φυλάξειν, τί χρὴ λέγειν; Πρ. οὐκοῦν ἱκανὸν ἤδη τὸν δίκην ἐκτίνειν, τοσοῦτον χρόνου ὧδε Καυκάσου προσηλωμένον, τὸν κάκιστα ὀρνίων ἀπολούμενον ἀετὸν τρέφειν ὧδε ἄπαυστον. Ζεύς, οὐ δὴ πομπὸς μέσσος † τοι, ὧν σε δεῖ παθεῖν.

IVP. Ne minimum quidem horum quæ te oportet pati.

SOlue [a] me Iupiter, [b] grauia enim iam passus sum. IVP. Solenam te, ais, quem oportebat graviores pedicas habentē, & Caucasum totum super capite incumbentem, à sedecim vulturibus non solùm corrodi epar, sed & oculis euelli effossis: eò quòd talia nobis animalia, homines videlicet, effinxeris: & ignē furtim surripuisti, & mulieres fabricatus es? Nam [c] quibus meipsum decepisti in distributione carnium, ossa pinguedine obducta mihi apponens, & meliorem partium tibi ipsi seruans, quid attinet dicere? PRO. Igitur sufficientem iam pœnam exolui, [d] tantum tempus Caucaso affixus, pessimam auium perditam aquilam nutriens hepate.

m 5 PRO.

Προ. καὶ μὴν ἐκ ἀμισθί μ' ἀνύσεις, ὦ Ζεῦ, ἀπολῶ σοι μηνύσω πάνυ ἀναγκαῖον. Ζ. ἀτασοφίζῃ μ', ὦ Προμηθεῦ. Προ. καὶ τί πλέον ἕξω: ὁ γὰρ ἀγνοήσεις αὖθις, ἔνθα ὁ Καύκασός ἐστιν, ἀλλ' ἀπορήσεις δὲ μᾶλλον, ἢν τι τιχνάζων ἁλίσκωμαι. Ζ. ἀπὶ πρᾶγμον, ὅν τινα μισθὸν ἀποτίσεις ἀναγκαῖον ὑμῖν ὄντα. Προ. ἦν ἔπω ἐρῶ, τί βαδίζεις νῦν, ἀξιόπιστος ἔσομαί σοι περὶ τῶν λοιπῶν μαντευόμενος; Ζ. πῶς γὰρ οὔ; Προ. παρὰ μὲν Θέτιν, σωθησόμενος αὐτῇ. Ζ. τοῦτο μὲν ἴσως. τί δ' οὖν τὸ ἐπὶ τούτῳ; δοκῶ γάρ τι ἀληθὲς ἐρᾶν. Προ. μηδέν, ὦ Ζεῦ, κοινωνήσας τῇ Νηρηίδι. ἦν γὰρ αὐτὴ ὑποφορήσῃ σε σοῦ, τὸ τιχθὲν ἴσα ἐργάσεται σοι, οἷα καὶ σὺ ἔφασας τὸν Κρόνον. Ζ. τοῦτο φῂς, ἐκπεσᾶσθαί με τῆς ἀρχῆς; Προ. μὰ γὶα νὶ Ζῆν. ὦ Ζεῦ, πλὴν τοιοῦτό τι ἡ μίξις αὐτῆς ἀπέλλει. Ζ. χαιρέτω τοίνυν ἡ Θέτις· σὲ δὲ ὁ Ἥφαιστος ἐπὶ τούτοις λυσάτω.

PRO. *Atqui non sine mercede me solues Iupiter, sed tibi significabo valde necessarium.* IV. *Blandiendo decipis me Promethee.* PRO. *Et quid plus habebo? Non enim ignoras rursus vbi Caucasus est: neque indigebis vinculis, si quo modo versutias agens deprehendar.* IVP. *Dic prius, quámnam mercedem persolues necessariá nobis existentem?* PRO. *Si dixero ad quem locũ vadis nunc, fide dignus ero tibi & de reliquis vaticinans?* IVP. *Quomodo enim non?* PRO. [c] *Ad Thetin, coitura cum ipsa.* IVP. *Hoc quidem nosti. Quid igitur postea? videris enim verum quiddam dicere.* PRO. *Nihil, ô Iupiter, rei habeas* [d] *cũ Nerine hac. si enim ipsa grauida reddetur ex te, fœtus similis faciet tibi, qualia & tu fecisti Saturno.* IVP. *Hoc dicis, expulsurum me regno?* PRO. *Vtinam ne fiat, ô Iupiter: veruntamen tale aliquid coitus ipsius & minatur.* IVP. *Valeat igitur Thetis: te verò* [h] *Vulcanus ob hæc soluat.*

GILBER-

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a SOLVE me, Iupiter.] *Prometheus hic orat Iouẽ, vt tandem liberetur.* b Grauia enim iam sum passus.] *De Prometheo inquit idem Lucianus de Sacrificijs, cuius non cognitum est, quàm atrocia sit passus, propterea quòd supra modum humana gentis amans fuerit. Siquidem hunc Iupiter in Scythiam deportatum super Caucasum montem cruci suffixit, adhibita illi aquila, quæ iecur illius assiduè circumroderet.*

c Nam quibus me ipsum decepisti.] *Breuis repetitio capitum accusationis Promethei. Hyginus in Astronomico poëtico: Antiqui, inquit, cùm maxima ceremonia deorum immortalium sacrificia administrarent, soliti erant totas hostias in sacrificiorum consumere flamma. Itaque cùm propter sumptus magnitudinem sacrificia pauperibus non contingerent, Prometheus, qui propter excellentiam ingenij mirum, homines finxisse existimatur, recusatione dicitur ab Ioue impetrasse, vt partem hostiæ in ignem conijcerent, partem in suo consumerent vsu. Hâc postea consuetudo firmauit. Quod cùm facile à deo, non vt ab homine auaro, impetrasset, ipse Prometheus immolauit tauros duos: quorum primùm iecinora quum in ara posuisset, reliquam carnem ex vtroque tauro in vnum compositam, corio bubulo texit: ossa autem quæ circum fuerunt, reliqua pelle contecta in medio collocauit, & Ioui fecit potestatem, vt quam vellet earum sumeret partem. Iupiter autem, etsi non pro diuina fecit cogitatione, nec vt deum decebat, omnia qui debuit antè prouidere: sed quoniam credere instituimus historijs, deceptus à Prometheo, vtrumque putans esse taurum, delegit ossa pro sua dimidia parte. Itaque postea in solennibus & religiosis sacrificijs carne hostiarum consumpta, reliquam, quæ pars fuit deorum, eodem igne comburunt. Hæc Hyginus: ex cuius verbis facilè intelliges, quod scribit hîc Lucianus.* d Tantum tempus.] *Aeschylus dicit in Prometheo, Prometheum aliquot annorum millia Caucaso affixum fuisse.* e Ad Thetin.] *Ouidius lib. 1. Metam. hoc vaticinium attribuit Proteo: sed Lucianus hîc videtur Aeschyli poëtæ & aliorum sequi sententiam.*

tiam. *f* Cum Nerine.] *Thetide & Doride filia.* *g* Minatur.] *Constitutum erat in fatis, Thetin pariturum filium longè præstantiorem patre. quod Prometheus Ioui, & Proteus ipsi Thetidi prædixerunt.* *h* Vulcanus.] *Præcedenti proximo dialogo Prometheus dixit Herculem liberaturum eum.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Iuppiter iratus furto fraudiq; Promethei,
Vinctum Caucasei liberat inde iugis.
Significat curas hepar: cœlestis at ignis,
Nostrum animum, quoniam cœlitùs ille datur.

Solue me.] *Deprecatur supplicium Prometheus.* Solnam re.] *Recusatio Ioui.* Eò quòd talia.] αἰτιολογία δ' ἀπαιτεῖται. Nam quibus.] παρέλκουσα. Tantum tempus.] *Pœne exaggeratio & extenuatio.* Qui non sine.] ὑπόχρεως τῷ μισθοῦ λαβεῖν παραπλήσιον. Si dixero.] ἀποτρεπτικὸν καὶ ἀποτρεπτικοῦ μέρος. Nihil, ô Iupiter.] ἀποτροπή. Vtinam ne fiat.] ὄχνος. Te verò.] *Impetratio veniæ.*

ΕΡΩ-

Eodem interprete.

CVPIDO.

ΑΛΛ' ἐὰν καί τι ἥμαρτον, ὦ Ζεῦ, σύγγνωθί μοι. νεανίσκος γάρ εἰμι, καὶ ἔτι ἄφρων. Ζ. σὺ νεανίσκος, ὦ Ἔρως, ὃς ἀρχαιότερος εἶ πολὺ τοῦ Ἰαπετοῦ; ἢ διότι μὴ πώγωνα, μηδὲ πολιὰς ἔφυσας, ἀλλὰ ταῦτα καὶ βρίφος ἀξιοῖς νομίσεσθαι, γέρων καὶ πανοῦργος ὤν; Ερ. τί δέ, σὺ εἰ δίκαια ὁ γέρων, ὡς φῂς, ἐνόμισας, διότι μὲ καὶ πειθόμενα ἀγανοῖ; Ζ. σκόπει, ὦ καταφρονητά, ἃ μικρὰ ὢν ἐμοὶ μὲν ἤδη ὑπερφέρεις, ἅπερ μηδέπω ἐστίν, ὃ μὲ ποιοῦντά μοι, ταῦρον, Ἰάμβρον, κύνα, ἀετόν. ἐμὲ δὲ ὅλως ἐδημίαν οἴ τινα ἐφάνης ποιήσας. οὐδὲ σωφρονεῖν δοκεῖς γοῦν μοι νῦν, ἀλλὰ καὶ μὲ μαγγανεύων ἵνα αὐτὰς, καὶ ἐρύθημα ἐμαυτόν. εἰ δὲ καὶ ταῦρον ἢ κύνον φιλεῖς

AT si quid etiam peccaui, Iupiter, ignoſce mihi: [a] puer enim admodum ſum, & adhuc imprudens. IVP. Tu puer autem Cupido, qui antiquior multò Iapeto es? An quia neque barbam habes, neque canos produxiſti, propterea etiã infans putari cupis, ſenex & verſutus adeò cũ ſis? CVP. Qua verò iniuria affecì te ego ſenex ille, vt tu dis, cur me vincire quoque cogitas? IVP. Specta, ô ſceleſte, an parua, qui me ita ludibrio habes. Itaq; iam nihil eſt quod me non effeceris, ſatyrum, taurum, [b] aurũ, cygnum, aquilam: omnia hæc feciſti me. Ai quæ me viciſſim amaret, nullam planè vnquã feciſti: neq; intellexi me etiam vxori propter te gratiorem fuiſſe: ſed oportet me præſtigijs vti ad illas, & meipſum abſcondere. Illæ autem taurum aut cygnũ exoſculantur:

φιλῆσιν, ἐμὲ δὲ ἥκιστα ἴδωσι, τρυφερὸν ὑπὸ τῦ φόβυ. Ερ. ἀπόστως· ἐγὼ γὰρ φέρσοιμι, ὦ Ζεῦ, θνητὰ ὄσα περὶ πρόσωπον. Ζ. πῶς ἔν τ' Ἀπόλλωνος Βράγχῳ καὶ τῷ Υακίνθῳ φιλῆσαι; Ερω. ἀλλ' ἡ Δάφνη μαλακῶνος ἔφυγε, καί τοι μομήτου καὶ ἀγενείου ὄντος. εἰ δ' ἐθέλεις ὑπέρας ἔσῃ, μὴ ὑπίσει τῶν ἀγίδα, μηδὲ τὸν κεραυνὸν φέρε, ἀλλ' ὡς ἥδιστον ποιῆ σεαυτὸν, ἀναζέσθω καθαμένος βοστρύχους, τῇ μίτρᾳ τούτους ἀνελυμμένος. πορφυρίδα ἔχε, ὑποδίου χρυσίδας, ὑπ' ὠδῷ καὶ τυμπάνοις σύρυθμα βᾶνε, καὶ ὄψει ὅτι πλείους ἀκολουθήσουσί σοι τῶν Διονύσου Μαινάδων. Ζ. ἄπαγε. οὐκ ἂν ἐξαίμην ὑπέρας ἔσῃ τοιοῦτος γενόμενος. Ερ. νῦν οἶδα, ὦ Ζεῦ, μηδὲ ἐρᾶν θέλει· ῥᾴδιον γὰρ τοῦτο γε. Ζ. ὅπως ἂν ἐρᾶν μὲν, ἀπραγμόνως δὲ αὐτοῦ ἐπιτυγχάνειν. ἐπὶ τούτοις αὐτοῖς ἀφίημί σε.

tur: me verò si aspiciant, meriùtur præ formidine. CVP. Meritò. neque enim ferunt, ô Iupiter, vt quæ mortales sint, aspectum tuum. IVP. Quomodo igitur [c] Apollinem Branchus ille & Hyacinthus tantopere amant? CVP. [d] At Daphne etiam fugiebat illum, quamuis comatum & imberbem. Quòd si autem voles amabilis esse, neque concutias [e] ægidem, neq; fulmen geras, sed quàm suauissimum teipsum perhibe: vtrinque demisso capillo, eoq; mitra reuincto, vestem sume purpuream, crepidas subliga auratas, ad tibiam & ad tympana composito gressu incede: & videbis quòd plures te sequentur, quàm Bacchum Mænades. IVP. Apage, equidem nolim amabilis esse isthoc pacto, vt talem meipsum exhibeam. CVP. Proinde & amare nolis: nam hoc certè facile est. IVP. Quin amare quidem volo, minore autem negotio illo potiri. Atque ob hæc nunc dimitto te.

GILBER-

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

Huius dialogi argumentum continet hoc incerti authoris distichon:

Ὁ Ζεὺς σὲ τὸν ἔρωτα βάλῃ, τὸ σὺ πάντ' ἀφελοῦμαι,
χ' ἥ κύκνος, βρόντα κἠ πάλι κύκνος ἴσῃ. *Id est,*
Tela tibi eripiam, sic Iuppiter inquit Amori.
Cui puer ille: Tona, denuò cygnus eris.

Hunc alluſiſſe videtur Iacobus Sannazarius:

De Veneris nato quæſta eſt Dictynna Tonanti,
Quòd nimis ille puer promptus ad arma foret.
Tunc pater aecito oſtendens graue fulmen Amori:
Hoc tibi ſæue puer ſpicula franget, ait.
Cui laſciuus Amor metis hæc reddidit alis:
Quid ſi iterum poſito fulmine cygnus eris?

a PVER.] *Pingebatur puer imberbis, cæcus, alatus, facem geſtans & ſagittas: quarum vna cuſpide aurata vulneratos ad amorem, altera plumbea ad odium impellit, quorum omnium rationem pulcherrimis verſibus* Marullus *&* Aeneas Syluius *ingenioſiſſimè complexi ſunt.* b Aurum.] *Cupido Iouem diuinitatis ſuæ immemorem, ad furtiuos* Danaës *amplexus è cœlo per impluuium in imbre aureo demiſit.* c Apollinem.] *Apollo* Daphnes, Branchi, *&* Hyacinthi *pulchritudine arſit.* d At Daphne.] *Quæ cùm Apollinis vim alioqui effugere non poſſet, implorato patris* Penei *fluminis auxilio, in laurum arborem eſt commutata.* Ouid. 1. Metam. e Aegidem.] *hoc eſt, thoracem, ſeu loricam: ſic enim* Martialis *exponit libro ſeptimo Epigrammatum.*

ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ ἢ Ηφαιςοῦ.

APOLLINIS & Vulcani.

Eodem interprete.

VVLCANVS.

Ἑωρακας, ὦ Απολλον, τὸ τῆς Μαίας βρέφος, τὸ ἄρτι γεγονὸς, ὡς ἁπαλόν τι εἰσὶ, καὶ προσηνὲς πᾶσι, καὶ δηλοῖ τι ἥδυ ὡς μέγα ἀγαθὸν ἐφυσόμενος; Απ. ἐκεῖνό γε φῶ βρέφος, ὦ Ηφαιστε, ἢ μέγα ἀγαθὸν, ὃ δὲ Ιαπετὸς πρεσβύτερόν ἐστιν, ὅσον ἐν τῇ πανουργίᾳ; Ηφαι. καὶ τίνα ἂν ἀδικῆσαι δυνηθεὶς ἀρτίτοκον ὄν; Απ. ὁρᾷς τὸν Ποσειδῶνα, οὗ τὸ τρίαινον ἔκλεψε σὺ τὸν Αρη, καὶ τοῦτο γὰρ ἐξέλυσε λαθὼν τὸ δουλιοῦ τὸ ξίφος, ἵνα μὴ ἑαυτὸν λύσῃ, ὃν ἀφώπλισε τὸ τόξου, καὶ τῶν βελῶν. Ηφ. τὸ νεογνὸν ταῦτα, ὃ μόνον ἐκινήθη ἐν ζοῖς σπαργάνοις; Απ. ἆρα, ὦ Ηφαιστε, εἶ σοι προσίοι μόνον. Ηφ. καὶ μάλ' προσίοι ἥδ'. Απ.

VIdistin' Apollo Maiæ infantulum illũ, nuper genitũ, vt formosus est, & arridet omnibus, & iam quoq; tale quiddam præ se fert, quasi in magnum aliquod bonum euasurus sit? APOL. Illúmne ego infantem dicam, ô Vulcane, aut in magnum aliquod bonum euasurũ, qui ipso Iapeto antiquior est, quantum ad fraudulentiam attinet? VVL. Et quem deò iniuria afficere potuerit, iam primùm in lucem editus? APOL. Interroga Neptunum, cuius tridentem suffuratus est, aut Martem: nam & huius subtraxit clàm è vagina gladium, vt interim de meipso non dicam, quem & arcu spoliauit, & sagittis.

VVL. Hæccine infantulus & modò natus ille, qui vixdum mouebatur in cunis inter inuolucra? APOL. Scies Vulcane, si modò ad te aliquãdo venerit. VVL. Atqui venit iampridẽ.

APOL.

Απ. τί οὖν; πάντα ἔχεις τὰ ἐργαλεῖα, καὶ οὐδὲν ἀπόλωλεν αὐτῶν; Ηφ. πάντα, ὦ Απολλον. Απ. ὅμως ἐπίσκεψαι ἀκριβῶς. Ηφαι. νὴ Δία τὸν πυράγραν οὐχ ὁρῶ. Απ. ἀλλ' ὅψει αὐτὸν πως ἐν σπαργάνοις τοῦ βρέφους. Ηφ. οὕτως ὀξύ χαρίεις, καθάπερ ἐν τῇ γαστρὶ ἐκμελετήσας τὸν κλεπτικόν; Απ. εἶτα ἅπασας αὐτοῦ καὶ καλοῦντος ἤδη σφύρα καὶ ἐπιπροῖκα, ὁ δὲ μὴ ἀκουέτω ἡμῶν ἑκών. χθὲς δὲ προσκαλεσάμενος ἔρωτα, διατιτάλωσεν αὐθὶς, οὐκ οἶδ' ὅπως ὑφέλκων τὼ πόδε. ἔπειτα μεταξὺ ἐπαινουμένου, τῆς Αφροδίτης μὲν ἧττον ἐκλυθείσης, προσπεφαμένης αὐτῷ ἐπὶ τῇ νίκῃ. τοῦ Διὸς δὲ γελῶντος, τὸ σκῆπτρον. εἶτα μὰ βαρύτερος ὁ διάπυρος ὢν, καὶ πολὺ τὸ πῦρ ἄγων, διέκαμνεν ἂν ὑφελόμενος. Ηφαι. χορὸν δέ τινα ἢ ᾠδάν φῂς. Απ. ἀκούσῃ, ἀλλ' ἤδη καὶ μουσικόν. Ηφαι. ὦ Ζεῦ καὶ Ζηκμαίρεω! ἐχθὲς; ἀπὸ τίνος;

APOL. Quid igitur? habésne omne fabrile instrumentũ? necdum quicquam illius tibi amissũ est? VVL. Omne, Apollo. APO. Attamen inspice diligẽter. VVL. Per Iouem, forcipem non video. APOL. Sed videbis illũ alicubi inter inuoluera in cunis infantis. VVL. Adcóne aduncas manus habet, perinde ac si in ipso ventre iam tũ meditatus esset furãdi rationẽ? APO. An non audisti ipsum loquentẽ quoq; iam arguta ac volubilia quædã? Atq; hic etiam ministrare nobis vult. Heri autem vocato ad se Cupidine, statim illum palæstra superauit, nescio quo pacto pedes illi subtrahens. Deinde cùm à cæteris laudaretur, interea Veneri surripuit cingulũ, quum illa amplexata ipsum fuisset ob victoriam. Ioue autem ridẽte, sceptrum illius sustulit: & nisi grauius fuisset, & plus ignis habuisset, ipsum quoque fulmen subtraxisset. VVL. Celerem atq; agilem quendam puerum mihi narras. APOL. Quinimò & musicum præterea. VVL. Vndénam huius rei coniecturam facis?

Ап. χελώνην τε νεκρὰν εὗρε, ὄργανον ἀπ' αὐτῆς σωστὸν πήξατο. σύριγξ γὰρ ἐναρμόσας, καὶ ζυγώσας, ἔπειτα καλάμους ἐμπήξας, καὶ μαγάδιον ὑποθεὶς, καὶ τὰ ἔντονα ἅμα ἐπὶ χορδὰς, μιλφθεῖ πάνυ γλαφυρὸν, ὦ Ἥφαιστε, καὶ ἐναρμόνιον, ὡς καὶ αὐτὴ φθονεῖν, τὸν πάλαι λιθαείζειν ἀσκοῦντα ἔλεγε δι' ἣν Μαῖα, ὡς ἤδη μέσαι τὰς νύκτας ἐν τῷ ὑρανῷ, ἀπ' ὑπονοίας ἄχρι τοῦ ἄδειν ἰατέον, ἐπέψων τὶ καὶ ἐμὲ κιθαρίζειν. ὑπόπλεως δ' εἰσὶ, καὶ φάδδον τινὰ παποιήσαι θαυμασίαν τῷ δυνάμει, ἣ ψυχαγωγεῖ καὶ ἐκτάσεις τοὺς νεκρούς. Ἥφα. ἐγὼ ἐκείνην εἶδον ἀῶ παύγνιον ἔσῃ. Ап. τοιγαροῦν ἀπίδωμί σοι τὸν μισθὸν τῷ πυράγρᾳ. Ἥφαι. οὗ γε μέμνησαι. ὅσα βαδίδια ἀπολωλόμην θ' αὐτῷ, ἄ που, ὡς φῄς, ἐμπεπαίκην τοῖς σπαργάνοις.

APOL. *Testudine mortua alicubi inuenta, instrumentum ex ea compactum dedit. Brachijs enim adaptatis, & iugo superinducto, deinde calamis (chordarum ansulis videlicet) infixis, fundoq; infrà, & quasi quodam dorso subiecto, atque inde septem chordis suspensis & intentis, iucundè adeò quiddam modulatur, & concinnum, vt ego quoq; illi iam inuideam, qui iam olim personando citharam me exerceo. Cæterùm ipsa Maia illud quoque dicebat, quòd neque in cœlo noctu maneret, sed præ nimio agèdi studio ad inferos vsque descenderet, furaturus scilicet etiam inde aliquid.* b *Alatus autem quoque est, ac virgam quandam apparavit, mirificam potestatem ac vim habentem, qua animas euocat, & educit mortuos* VVL. *Ego illam dedi ipsi, vt esset quasi ludicrum.* APOL. *Proinde & mercedem istam tibi retulit, forcipem videlicet.* VVL. *Rectè sanè admonuisti. quare ibo vt illum recipiam: sicubi, vt ait, inter inuolucra in cunis inueniri poterit.*

GILBER-

GILBERTI COGNATI
ANNOTATIONES.

a Aduncas manus.] *Mercurium furem, & furum præsidem pœtæ faciunt. vnde* ὀξύχειρ *à Luciano dictus est, & manibus aduncis.* *b* Alatus quoque est.] *Lilius Gregorius in Mercurij syntagmate scribit, vidisse se Mercurij imaginem, in libro quodam antiquitatum hoc modo effictam: filo quidem e[illegible] corporis immenili, facie imberbi, cum alis supra aures, nudus [illegible] rò totus, præterquam quod pallium habere videbatur, dex[illegible] marsupium continebat quod supra caput hirci iacebat. Sinistra verò caduceum præferebat, ad pedes illius hircus & gallus subierant. Vide Macrob.* *c* Ac virgam quandam.] *De Mercurij virga Homerus Odyss. 5. cuius verba expressit Virgil. 4. Aeneid.*

Tum virgam capit, hac animas ille euocat orco
Pallentes, alias sub tristia tartara mittit,
Dat somnos, adimitq;, & lumina morte resignat. *Vide nostram annotationem in Protesilai Dialogo. Ab aurea autem virga dictus est Mercurius* χρυσόῤῥαπις.

IOANNIS SAMBVCI
ANNOTATIONES.

Ἐπιδέξιος καὶ ἐπιτήμιος.

Furto quàm promptus fuerit Cyllenius infans,
Exponit Phœbo claudus vbique faber.
Sic natum memorant: & iam natura manebit
Illi, qui ta'i fidere prodit homo.

MATAE infantulæ.] ἔπαιρε *à matre, ætate, forma, & actu.* Et arridet omnib.] ἀκαταμός. Tale quiddã.] αἰσκοδιή. Qui ipso Iapeto.] ὑπερβολὴ συγκριτική. Interroga.] ἀπόστροφος τ' ἐλέγχων. Nam & huius.] *Descriptio personæ* ἠθοποιία *à natura & moribus.* I. ὅτι κλέπτης. Scies Vulcane, si modò.] *Enumeratio furtorum.* Per Iouem.] ὅρκος. Adeóne aduncas manus.] ἰκφάνησις ἀγκυλοχειρίας. An nón audisti ipsum.] II. ὅτι λαλεῖ. Statim illum.] III. ὅτι παλαιστὴς κατ' ἀφήγησιν. Veneri furripuit.] Redit ad furta. Et nisi grauius.] τὸ παρεληλυθός.

Celerem.] *Transitio.* Quinimò & muſicum.] *ὅτι μουσικὸς, ἀφήγησαι, quomodo citharam confecerit: cauſa efficiens, forma, materia, finis, effectus.* Cæterùm ipſa.] *Ad furta nec cluma tranſit.* Alatus autem.] *Alia deſcriptio, à corpore & actu.* Animas euocauit.] *ὅτι ψυχαγωγὸς καὶ νεκροπομπός.* Rectè ſanè.] *Concluſio.*

ΗΦΑΙΣΤΟΥ καὶ Διός. — *VVLCANI & Iouis.*

Iacobo Micyllo interprete.

VVLCANVS.

Τί μι, ὦ Ζεῦ, δεῖ ποιεῖν; ἥκω γὰρ, ὡς ἐκέλευσας, ἔχων τὸν πελεκῆνα ὀξύτατον, ἀ καὶ λίθον διοι μιᾷ πληγῇ διατεμεῖν. Ζ. οὔκουν, ὦ Ἥφαιστε, ἀπὸ δίκης μου τὸ κεφαλὸν εἰς δύο, κατηγνύμην. Ηφ. πεῖρᾷ μου, ἀ μίμημαι; πρόσεχε δ' οὖν τὰληθὲς, ὅπως θέλεις σοι γένωμαι. Ζεύς. διαιρεθῶμέ μοι τὸ κράνιον. ἀ δὲ ἀπαθήσας, οὐ νῦν πρῶτον ὀργιζομένῳ πειράσῃ μου. ἀπὰ καὶ καθικνεῖσθαι πανταχῶς θυμῷ, μικρὸς μέλλεις. ἀπόπνυμαι γὰρ ὑπὸ τῶν ὠδίνων, αἵ μου τὸν ἐγκέφαλον ἀναστρέφουσιν. Ηφ. ὅρα, ὦ Ζεῦ, μὴ κακόν τι ποιήσωμεν.

QVid me oportet facere, Iupiter? venio enim ita vt iuſſiſti, ſecurim habens acutiſſimã, etiamſi lapides opus ſit vno ictu diſſecare. IVP. Rectè ſanè, Vulcane. Sed iam ipſo pacta illa, diuide mihi caput in duas partes. VVL. Tentas me num inſaniã? Impera igitur verè quod vis tibi fieri. IVP. Diuidi mihi caluariã volo. ſi verò non obedieris mihi, me experieris non nunc primùm irascentẽ. Veruntamen ferire oportet audacter, & præſenti animo, neq; cũctari. Pereo enim præ doloribus, qui mihi cerebrũ inuertunt. VVL. Vide Iupiter, ne quid mali faciamus.

Acuta

ὀξὺς γὰρ ὁ πέλεκυς ἐστι, καὶ οὐκ ἀναιμωτὶ, οὐδὲ κατὰ τὼ Εἰλειθυίᾳ μαιώσεταί σε. Ζ. Καὶ γίνεται μόνον, ὦ Ἥφαιστε, θαῤῥῶν. οἶδα γὰρ ἐγὼ τὸ συμφέρον. Ἡφ. Ἄκων μὲν, καὶ τοίσω δή. τί γὰρ χρὴ ποιεῖν, σὲ κελεύοντος; τί τοῦτο; κόρη ἔνοπλος; μέγα, ὦ Ζεῦ, κακὸν ἔχεις ἐν τῇ κεφαλῇ. ἀκόντως γὰρ ὀξύθυμος ἅδε, τηλικαύτην ὑπὸ τὼ μέτωπα παρθένον ἐκθρέψας, καὶ τοιαῦτα ἐνοπλον, οὐκ ἐρατόπεδον, ἀλλὰ φαλλὸν, εἰλικύθης ἔχων, οὐ πᾶσι καὶ συνεφίστῃ, καὶ τὼ ἀσπίδα κινάσσει, καὶ τὸ δόρυ πάλλει. καὶ ἐνθουσιᾷ. καὶ τὸ μιγιστον, καλὴ πάνυ καὶ ἀκμαία γεγένηται ἤδη ἐν βραχεῖ, γλαυκῶπις μὲν, ἁμὰ λοσμεῖ καὶ τοῦτο ἡ κόρυς. ὥστε, ὦ Ζεῦ, μαίνεταί μοι ἀπόδος, ἐγγύησας μοι ἀθανάτῳ. Ζ. ἀδύνατα αἰτᾶς, ὦ Ἥφαιστε. παρθένος γὰρ ἀεὶ θέλει μένειν. ἐγὼ γοῦν, τό γε ἐμὸν, εὐδὲν ἀντιλέγω.

Acuta enim securis est, & non absque sanguine, neque etiam ad Lucinæ mortem tibi obstetricabitur. IVP. *Incute modò Vulcane audacter: ego enim noui quid sit conducibile.* VVL. *Inuitus quidem, sed tamen feriam. Quid enim agat aliquis, te iubente? Sed quid hoc? puella armata hæc est. Magnū, ô Iupiter, malum habuisti in capite. meritò igitur iracundus fuisti, tantam intra cerebri panniculum virginem virtuosam nutriens, idq; armatam. nimirum castra, non caput habuisti, non aduertens. Hæc verò etiam saltat, & cum armis tripudiat, clypeum concutit, ac hastam vibrat, & quasi quodam furore concitatur: &, quod maximū est, formosa admodum, ac maturis nubilis annis breui adeò iam facta est, cæruleos quidem oculos habens. Sed tamen & huic gratiam addit galea. Quare, ô Iupiter, obstetricandi præmium hoc mihi refer: desponde mihi illam.* IVP. *Impossibilia petis, Vulcane: perpetuò enim virgo manere vult. Ego certè, quantum in me est, nihil repugno.*

Ηρα. τοῦτ' ἐβουλόμην, ἐμοὶ μελήσει τὰ λοιπά. καὶ ἤδη συναρπάσω αὐτήν. Ζεύς. εἰ σοὶ ῥᾴδιον οὕτω, ποίει. πλὴν οἶδα, ὅτι ἀδύνατον ἐρᾷς.

VVL. *Hoc volebam: reliquum quod est, ipse curabo: ac iam simul rapiam hinc ipsam.* IVP. *Si tibi facile adeò hoc, facias licet: veruntamen illud scio, quòd amas ea quæ tibi contingere nequeunt.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

FAbulantur poëtæ, à Ioue deuoratam μῆτιν, qua deuorata, mox Mineruam concepisse. Iupiter, inquit Hesiodus, Metin vxorem suam, deorum atque hominum sapientissimam deuorauit, Cœli terræque consilio, ne quis alius deorum imperium ei præripere posset, &c. Si cui vacat, Procli & Moscopuli hunc in locum annotata adeat. Clemens etiam Epiphanius, Theophilus huius fabulæ mentionem faciunt. Addūs Vulcanū securi Iouis patris sui caput aperuisse, ex quo Minerua adulta & armata prodijt: à qua re παρθένος dicta est. Lucanus lib 9:

Hanc & Pallas amat, patrio quæ vertice nata est.

Et alius: *-quæ de patrio vertice nata dea est.*

Hoc & Lucianus ridet.

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Διηγηματικός. *De Minerua nata ex cerebro Iouis.*

Vulcanus findit iussus caput Altitonantis,
Quo in latuit menses Pallas amica decem.
Artes proueniunt alti de sede parentis,
Nascitur è cerebro quippe Minerua dei.

QVID me oportet,] ἐρώτησις. Venio enim ita.] *Ratio* αὐξητική. Rectè sanè.] *Collaudatio.* Sed iam impacta.] *Iussio.* Tentas me,] *Recusatio, cum iussione.* Diuidi mihi.]

di mihi.] *Repetit mandatum.* Si verò non.] *ἀπειλή.* Veruntamen.] *Hortatio.* Pereo.] *Querela.* Vide Iupiter.] *Dehortatio à periculoso.* Incute modò.] *Hortatio.* Inuitus quidem, sed.] *Assensus ad iussionem.* Quid hoc? puella armata?] *Exclamatio admirantis.* Virginem virtuam.] *ἔκφασις Palladis.* Quare, ô Iupiter.] *ἀξίωσις.* Impossibilia petis.] *Recusatio.* Hoc volebā.] *Conclusio.*

ΔΙΟΣ, ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ, καὶ Ἡρακλέους. *IOVIS, AESCVLAPII, & Herculis.*

Eodem interprete.

IVPITER.

Παύσασθε, ὦ Ἀσκληπιὲ καὶ Ἡράκλεις, ἐρίζοντες πρὸς ἀλλήλους ὥσπερ ἄνθρωποι. ἀπρεπῆ γὰρ ταῦτα, καὶ ἀπόπτεια τοῦ συμποσίου τῶν θεῶν. Ηρ. ἀλλὰ βέλτιον, ὦ Ζεῦ, τουτονὶ τὸν φαρμακέα προκαταπαλαίσωθαί μοι; Ασκ. νὴ Δία, καὶ ἀμείνων γάρ εἰμι. Ηρ. κατὰ τί, ὦ ἐμβρόντητε; ἢ διότι σὺ ὁ Ζεὺς ἐκεραύνωσεν, ἃ μὴ θέμις σοι ἦν τὰ; νυνὶ γὰρ κατ' ἔλεον αὖθις ἀθανασίας μετέλαβες; Ασκ. ὑπέλαθες γάρ μ' ἐν, ὦ Ηρακλῆ, ᾧ ἐν τῇ Οἴτῃ καταφλεγὰς, ἅτι μοι ὀνειδίζεις τὸ πῦρ;

DEsinite, ô Aesculapi, & tu Hercules, contendere inter vos iurgijs, perinde vt homines. Indecora enim haec, & à conuiuio deorum aliena. HER. At vis, ô Iupiter, medicamentarium istũ priore loco accumbere, quàm me? AES. Quidni, per Iouem? melior quoq; enim sum. HER. In quo igitur, ô attonite, an quòd te [a] Iupiter fulmine aliquando percusserit, eò quòd quae nefas erant, feceras? nunc autem ex misericordia iterum immortalitatis particeps factus es? AES. Oblitus verò etiam tu es Hercules, quòd in Oeta cõflagrãsti, quãdoquidem mihi ignem obijcis?

Ηρα. ὅμηρ ἴσα καὶ ὅμοια βιοτεύομεν, ὦ Διὸς μὲν υἱός ἐσμι, τοσαῦτα δὲ πονήσας ἐκαθηράμην τὸν βίον, θηρία καταγωνιζόμενος, καὶ ἀνθρώπους ὑβριστὰς τιμωρούμενος. σὺ δὲ ῥιζοτόμος εἶ, καὶ ἀγύρτης, νοσοῦσι μὲν ἴσως ἀνθρώποις χρήσιμος ἐπιθήσων τὰ φαρμάκων, ἀνδράσι δὲ ἐκ παιδὸς ἐπιτηδεύμενος. Ασκ. οἶδα λέγεις, ὅτι σου τὰ ἰατρεύματα ἰασάμην, ὅλον τὸν φόλον ἀνύβριστον ἐμοὶ φίλτατος ὑπ' ἀμφοῖν διαφθαρμένον καὶ ὡς σώματι, καὶ χιτῶνι, καὶ μετὰ τοῦτο, καὶ πυρός. ἐγὼ δὲ οὐ μόνον ἄλλο, ὅτε ἐδύνασο ὥσπερ σύ, ἔτι ἐξῆν σοι ἐν Λυδίᾳ, πορφυρίδα ἐνδεδυκώς, καὶ παιόμενος ὑπὸ τῆς Ομφάλης χρυσῷ σανδάλῳ. ἀλλ' οὐδὲ μεταχειρισάμενος ἀπίκλανα τὰ τέκνα, καὶ τοῦτο γοῦν. Ηρα. ἐμὲ μὲν ταῦτα λοιδορούμενός μοι, αὐτίκα μάλα ἔσῃ, ὡς οὐ πολύ σε ὀνήσει ἡ ἀθανασία. ἐπὶ ἀράμενός σε, ῥίψω ἐπὶ κεφαλὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ὥστε

Herc. Nequaquam æqualia atq; similia sunt quæ vterque in vita egimus, vt qui ipse quidem Iouis filius sum, tantos autē labores sustinuerim, expurgata vita, deuictis beſtijs, & hominibus contumelioſis vindicta ac pœna affectis. Tu verò radicum incisor es, & circulator, ægrotātibus fortaſsis hominibus vtilis medicamenta adhibendo: virile autem nihil quicquam operę præſtitiſti. Aeſc. Recte dicis, quoniam & inuſliones tuas curaui, quando paulò antè aſcendiſti ad nos, ſemiuſtulatus, corpore vtrinque corrupto ac perdito, & à tunica iſta, & poſt illam etiā à flāma. Ego verò quid? ſi nihil aliud, tamen neque ſeruiui quemadmodum tu, neq; lanificium exercui in Lydia indutus purpura, & ab Omphale verberatus ſandalio aureo: neq; verò etiam inſaniens occidi liberos & vxorē.

HERC. Niſi deſinas conuiciari, ſtatim admodū ſenties, quòd non multū tibi profutura ſit immortalitas: quoniā ſublatū hinc è cœlo præcipitē dabo te.

vt ne

ὥστε μηδὲ τὸν παιώνα ἰᾶσθαί σε, τὸ κρανίον σωτευθέντα. Ζ. παύσασθέ φημι, καὶ μὴ ἐπιταράττετε ἡμῖν τὴν ξυνουσίαν, ἢ ἀμφοτέρους ἀποπέμψομαι ὑμᾶς τοῦ συμποσίου. καί τοι ὦγαθὲ, ἔφη, προκατακλινεσθαί σε τὸν Ἀσκληπιὸν, ἅτε καὶ πρότερον ἀποθανόντα.

vt ne ipse quidem Pæon curauerit te, diminuto atq; effracto tibi cerebro. IVP. Desinite, inquam, & ne perturbate nobis conuersationē hanc: aut ambos hinc ablegabo vos è conuiuio. Quanquam etiam æquū est, ô Hercules, priore loco accumbere Aesculapium, quippe qui & prior mortuus est.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

AEsculapius & Hercules de discubitu & sessione contendunt.

a IVPITER fulmine percussit.] *Aesculapius adeò excelluisse in ægrotorum curatione dictus, vt mortuos ab inferis excitare crederetur: quare apud Iouem accusatus, fulmine ictus est. Hippolytum vitæ restituit, vt Pausanias inquit.* *b* In Oeta conflagrâsti.] *Oeta mons in finibus Thessaliæ, Doridi à tergo incumbens, morte & sepulchro Herculis nobilitatus. Illic enim Hercules se hominem incendio exuit, vnde factum est nomen tragœdiæ Senecæ, quę Hercules Oeteus inscribitur. Post mortem ob fortitudinem in deorum numerū relatus est.* *c* Ab Omphale verberatus.] *Omphale Lydiæ regina Herculem amore sui captum ad lanificium compulit, cùm ipsa calathum & colum, cultumq́ue fœmineos, sagittis & clauā leonisq́ue tegmine mutasset.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Περὶ συμποσίου ἐριδος: *Aesculapius enim & Hercules de sessione contendunt.*

n 5 Non

Non vult inferior factis Aſclepius eſſe
Herculis, Aetęo qui dedit oſſa rogo:
Dirimit hanc litem radiantis rector Olympi,
Quod præſtent medicæ viribus vſque manus.

DESINITE, ô Aeſculapi.] ἡ σύγκλητος τῶν παραδόξων καὶ ἀπρεπῶν ἡ τῦ τόπου. At vis, ô Iupiter.] ἡ ἱερεύς. An quód.] ἡ ὕβρεως ἢ λοιδορίας. Oblitus verò.] ὑπὸ ἀπληστίας, ἢ ἀπληδορίας. Nequaquam.] ὑπὸ παραφροσύνης. Vt qui ipſe.] *Commendatio ſui.* Tu verò radicum.] ὑπὸ πάθους: *vituperatio Aeſculapij.* Rectè dicis.] *Conceſſatio, & ὑπογελοσμός.* Ego verò.] *Compenſatione tendit ei aliàs contumelias.* Niſi deſinas.] ἡ ἐκπλήξις ἀγωνιώσης φορέως ὀνομαστὶ ῥίψεως. Deſinite.] ἡ σύγκλητος, *Iouis lites dirimens, cum ἐκπλήξει.* Quanquam.] ἡ τῦ Διὸς ἐπιτίμησις ἀμφιτιθεῖσα.

ΗΡΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΣ. IVNONIS ET Iouis.

Iacobo Micyllo interprete.

IVNO.

ΕΓὼ μὲν οὖν ἐρυθριῶμι ἄν, ὦ Ζεῦ, εἰ μοι τοιοῦτος υἱὸς, θῆλυς ὅτῳ καὶ διεφθαρμένῳ ὑπὸ τῆς μέθης· μίτρᾳ μὲν ἀναδούμενος πλὴν λώμιλ, τὰ πολλὰ δὲ μανομένῃσι γυναιξὶ σωφρονῶν, ἀβρός τε αὐτῶν ἐπαίνων, ὑπὸ τυμπάνοις τε αὐλοῖς καὶ κυμβάλοις χορεύων, καὶ ὅλως παντὶ μᾶλλον ἐοικὼς, ἢ σοὶ τῷ πατρί. Z. καὶ μὴν οὗτός γε, ὦ θύγατερ

EQuidem erubeſcerem, ô Iupiter, ſi mihi talis eſſet filius, effœminatus adeò, & perditus ebrietate, [a] mitra quidem religata coma incedens: veplurimũ autem cum infanis mulieribus conſuetudinem habens, mollior ipſis illis ad tympana & tibias & cymbala choreas agens, & in ſumma, cuiuis magis quàm patri tibi ſimilis. IVP. At verò hic mitratus & mulieroſus,

μίγνυς, ὦ ἀβρότης τῶν γυναικῶν, ἀμόνον, ὦ Ηρα, τὴν Λυδίαν ἐχαρίζου, καὶ τοὺς ἀμφὶ τὸν Τμῶλον ἔλαβες, καὶ τοὺς θρᾴκας ὑπήγαγες, ἀλλὰ καὶ ἐπ' Ινδοὺς ἐλάσας τῷ γυναικείῳ τούτῳ στρατιωτικῷ, τούς τε ἐλέφαντας εἷλες, καὶ τῆς χώρας ἐκράτησας, καὶ τὸν βασιλέα τῶν ὀλίγου ἀνεστηλώσατο τοξεύσαντα, ἁρπάσαντα ἀπήγαγες, καὶ ταῦτα ἅπαντα ἔπραξας, ὀρχούμενος καὶ ἅμα καὶ χορεύων, βύρσοις χρώμενος διπλόοις, μεθύων ὡς φῂς, καὶ ὑβριάζων. ἃ δὲ τις ἐπιχέρησε λοιδορούμενος αὐτῷ, ὑβρεῖς ἐς τὴν τιτθὴν, καὶ τὸν πατέρα ἐτιμωρήσατο, ἢ ἐλαφρὰς ταῖς κλίμαξιν, ἢ ἀσφαλῆναι ποιήσας ὑπὸ τῆς μητρὸς ὥσπερ νεβρόν. ὁρᾷς ὡς ἀνδρεῖα ταῦτα, καὶ οὐκ ἀνάξια πατρός; ἢ κ παιδία καὶ τρυφὴ πρόσεστιν αὐτοῖς, ἀλλὰς φθόνος. καὶ μάλιστα ἂν λογίσαιτό τις οὕτως ἂν ὑφῶν αὐτὸς ἐμαυτῷ, ὅπου ταῦτα μεθύων ποιεῖ.

Ηρ. lieroſus, non ſolùm, ô Iuno, Lydiam ſubiugauit, & eos qui ad Tmolum habitant cepit, præterea & Thraces ſub ſe redegit, verumetiam contra Indos profectus cum muliebri iſto exercitu, & elephantos cepit, & terra potitus eſt, ipſumq; regem, qui aliquantulum reſiſtere auſus fuerat, captiuum abduxit. Atq; hæc omnia fecit, ſaliens pariter, & choream ducens, haſtis vtendo hederaceis, ebrius interea, vt ais, atque furore correptus. Quòd ſi verò quiſpiam illum conuiciari aggreſſus ſit, contumelioſe de ſacris illius loquendo: etiam hunc vlciſci ſolet, vel palmitibus ipſum implicando, vel à matre, perinde vt himnulum, lacerari faciendo. Vides quàm virilia hæc, et me patre minimè indigna? Si verò luſibus quoque & delicijs inter hæc indulget, non eſt quòd inuideas: & maximè ſi quis cogitet, qualis hic ſobrius futurus erat, quando etiã ebrius hæc facit.

IVN.

Ηρ. σύ μοι δοκεῖς ἐπαινέσθαι καὶ τὸ ἕυρημα, αὐτὸ τὸν ἄμπελον, καὶ τὸν οἶνον, καὶ ταῦτα, ὁρῶν οἷα μεθυσθέντας ποιοῦσι σφαλερούς, καὶ πρὸς ὕβριν προπέμποντας, καὶ ὅλως μαινομένους ὑπὸ τοῦ πότου. Τ. γοῦν Ἰκάριον, ᾧ πρώτῳ ἔδωκε τὸ φύτευμα, οἱ ξυμπόται αὐτοὶ διέφθειραν, πεσόντα τοῖς δικέλλαις. Ζ. εἶεν τοῦτο φῄς. ὁ γὰρ οἶνος καὶ ταῦτα, ἀλλ' ὁ Διόνυσος καὶ ποιεῖ. τὸ δ' ἄμετρον καὶ πόσεως, καὶ τὸ πίνειν τοῦ καιροῦ ἔχοντας ἁμαρτάνειν τοῦ ἀκράτου. ὃς δ' ἂν ἐμμετρα πίνῃ, ἱλαρώτερος μέν, καὶ ἥδιον γέλοιτ' ἄν. οἶδα δὲ Ἰκάριον ἔπαθον, ἀλλ' ἄν ἐργάσαιτο ἀφελὲ τῶν ξυμποτῶν. ἀλλὰ σὺ ἐπιζηλοτυπεῖν ἔοικας, ὦ Ἥρα, καὶ τῆς Σεμέλης μνημονεύειν, ἣν ἐξεβάκχευσας τοῦ Διονύσου τὰ μάλιστα.

IVN. *Tu mihi videris etiam laudare* [b] *inuentum ipſius, vitem videlicet, & vinum: & hoc cùm videas qualia inebriati iſti facitèt, titubantes, & ad contumeliam prolabentes: & inſumma, inſanientes præ vino. Itaque & Icarium illum, cui primò donauit palmitem, ipſi compotores interfecêre, ligonibus cæſum.* IVP. *Nihil hoc dicis. Non enim vinum hæc, neque ipſe Dionyſius efficit, ſed immoderatus potus, & vltrà quàm decet & ſatis eſt, repleri mero. Cæterùm ſi quis moderatè bibat, hilarior ille quidem & ſuauior fieri ſolet. Qualia verò Icarius paſſus eſt, tali nihil vlli compotorum facilè fecerit. Sed, tu adhuc* [c] *zelotypia affici videris, ac Semeles reminiſci, Iuno: ſiquidem eas res Dionyſij calumniaris, quæ ſunt omnium pulcherrimæ.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

Iuno Ioui mollitiem Bacchi obijcit.

a MITRA quidem.] *Mitram geſtaſſe viris turpe & molle cenſebatur: vt apud noſtrum Lucianum alibi apparet. quin*

&

& ψιλυμίτης per probrum hic Bacchus vocatur. b Inuentum ipſius.] *Calumniatur Iuno vini inuentorem Bacchum. Cui Iupiter vinum mala non deſignare reſpondet, ſed nimius eius potus. c* Zelotypia affici videris.] *Iunonem muliebri illo dolore ex Iouis incontinentia ſuſcepto excruciatam, ac detrahentem rebus Bacchi egregiè geſtis ſic obiurgat.*

IOANNIS SAMBVCI, ANNOTATIONES.

Iuno cùm Semeles gnatum contemnat Iacchum,
Inueniſſe illum noxia quæque putat.
At pater hunc laudat contrà: ſic resque nocere
Nil per ſe ducit: ſolus abuſus obeſt.

EQVIDEM erubeſcere.] *Exprobrationis & ὀνειδισμοῦ propoſitio.* Mitra quidē.] *ἔνθεσις κατ' ἐπφορσιν τοῦ ἀπὸ τοῦ πίνου, Bacchi ab habitu, moribus & actibus, ψιλυλῶ.* At verò hic mitratus.] *ἀντισυναγωγὴ, compenſatio: ἐπαριθμὴσις, ab enumeratione rerum præclarè & fortiter geſtarum, à repugnantibus.* Quòd ſi verò.] *Reſpondet ad alias intentatas calumnias.* Si verò luſibus.] *Alia pars.* Et maximè.] *Concluſio.* Tu mihi videris.] *Obiectio. Vinum nō eſt à te laudandum, quia reddit homines ebrios.* Itaq; & Icarium illum.] *Ab exemplo & effectu.* Nihil hoc dicis.] *λύσις.* Non enim.] *οὔπω, ὅτι ὁ οἶνος ἀγαθόν ἐστι μέτρῳ ἐσί.* Cæterùm ſi quis.] *αἴτησις veræ cauſæ.* Ille quidem.] *Vtilitates vini, & commēdatio.* Qualia verò Icarius.] *Respondet ad exemplū.* Sed tu adhuc zelotypia.] *αὐτολοιδορία συμπεράσμα.*

ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ ΕΡΩΤΟΣ. VENERIS ET Cupidinis.

Eraſmo Roterodamo interprete.

VENVS.

Τί δύπος, ὦ Ερως, τὸν μὲν ἄλλας θεὰς λατρωνίσω ἅπαντας, τὸν Δία, τὸν

QVid tandem in cauſa eſt, [a] Cupido, vt quum reliquos [b] deos omneis ador

tus

Ποσειδᾶ, ἢ Ἄιδην, ἢ τὴν Ἥραν, ἢ μὲ τὴν μητέρα, μόνης δὲ ἀπέχῃ τῆς Ἀθηνᾶς, καὶ ἐπ' ἐκείνης ἄπυρος μέν σοι ἡ λόγχη, πρὸς δὲ ὀϊστῶν ἡ φαρέτρα, σὺ δὲ ἄτοξος ᾖς, καὶ ἄσοχος. ΕΡ. Μίσησ', ὦ Μῆτερ, αὐτὴν φοβερὰ γάρ ἐστι, καὶ χαροπὴ, καὶ λαγῶς ἀνδρεικῆ. ὁπόταν οὖν ἐντανύσωμαι τὸ τόξον ἐπ' αὐτὴν, ἐπισείσασ τὸν λόφον, ἐκπλήττομαι καὶ ὑπορρομῶ γίνομαι, καὶ ἀφῄρεῖταί μου τὰ τοξεύματα ἐκ τῶν χειρῶν. Αφρο. ὁ Ἄρης γὰρ ὁ φοβερώτατος ἦν; καὶ ὅμως ἀπέφηνας αὐτὸν, καὶ νενίκηκας. ΕΡ. ἀλλ' ἐκὼν ἐκὼν παρεσκεύασται. ἡ Ἀθηνᾶ δὲ ὑφορᾶται ἀεί. καί ποτε ἐγὼ μὲν ἄκων παρέπεσον, πλησίον ἔχων τὴν λαμπάδα. ἡ δέ, εἴ μοι πρόσει, φησὶ, μὴ τὸν πατέρα, ἀποράτιόν σε ἀκόντιον, ἢ τοῦ ποδὸς λαβομένη, καὶ ἐς τὸν Τάρταρον

tus expugnaris, Ioue ipsum, Neptunum, Apollinem, Iunonem, me denique matrem, ab vna Minerua temperes, vtq; aduersus hanc nec vllum habeat incendium tua fax, & iaculis vacua sit pharetra, tum & ipse arcu careas, neque iaculari noris? CVP. Equidem hanc metuo, mater: est enim formidabilis, truculentoq; aspectu, ac ferocitate quadam supra modum virili: proinde si quando tenso arcu peram illam, galeæ cristã quatiens expauefacit me, moxq; formidine tremere occipio, sic vt arma mihi è manibus excidãt. VEN. Atqui Mars annon erat hac formidabilior? & hunc tamen superatum exarmasti. CVP. Imò ille cupidè me recipit, atque vltrò etiam inuitat: verùm Minerua semper aduductis supercilijs obseruat. quin aliquãdo temerè ad illam aduolaui, facem propiùs admouens. At illa: Siquidem ad me accesseris, inquit, per parentẽ Ioue, quouis modo te cõfecero, aut lancea te transfigã, aut pedibus arreptũ in Tartara

ρον ἐμβαλῶ, ἢ αὐτὴ διασπασαμένη διαφθερῶ. πολλὰ τοιαῦτα ἠπείλησε, καὶ ὀργὴν δεινὴν ἔσχε, καὶ ἐπὶ τοῦ στόματος ἔχει πρόσωπόν τι φοβερὸν, ἐχίδνας καταπόμου, ὅπερ ἐγὼ μάλιστα δέδια. μορμολύττεται γάρ με, καὶ φεύγω, ὅταν ἴδω αὐτό. Αφρ. ἀλλὰ τοῦ μὲν Αθηνᾶν δέδιας, ὡς φῂς, καὶ τὴν Γοργόνα, καὶ ταῦτα, μὴ φοβηθεὶς τὸν κεραυνὸν τοῦ Διός. ἀλλὰ Μῦσαι, διὰ τί σοι ἄρα οἱ ἔχω βιλῶν [illegible]; ἢ μὴ πάνυ λόφους ἐπισείουσι, καὶ Γοργόνας προφαίνουσιν; Βρω. ἀλλὰ μὰ αὐτὰς, ὦ μῆτερ· σεμναὶ γάρ εἰσι, καὶ αἰδή τι φρουτίδουσι καὶ περὶ ὠδὴν ἔχουσι. καὶ ἐγὼ πολλάκις αὐτὰς, καὶ λεληθυῖα τὰς μούσας. Αφρ. τί οὖν ταῦτας, ὅτι σεμναί· τὴν δὲ Ἄρτεμιν τίνα ἔσχες αἰτίαν προσκυνεῖς; Ερ. τὸ μὲν ὅλον, ἐκκαταλαβεῖν αὐτὴν οἷόν τε, φύγε-

tara dabo præcipitem, aut ipse te discerpam. Plurima item id genus comminabatur. Adhæc acribus obtuetur oculis: postremò & in pectore [d] faciem quandam gestat horrendam, viperis capillorum vice comatam. hanc nimirum magnopere formido: territat enim me, fugioq; quoties eam aspicio. VEN. Esto sanè, Minervā metuis, vt ais, atque huius gestamen Gorgona reformidas, [e] idq; cùm Iouis ipsius fulmen non formidaueris. Cæterùm [f] Musæ quam ob causam abs te non feriuntur, atque [g] à tuis iaculis tutæ agunt? num hæ cristas quatiūt, aut Gorgonas prætendunt? CVP. Has quidem reuereor mater: sunt enim vultu pudico ac reuerendo: præterea [h] semper aliquo tenētur studio, semper cantionibus animū intentū gerunt. quin ipse etiam non raro illis assisto, [i] carminis suauitate delinitus. VEN. Esto, nec has adoriris, propterea q; sint reuerendæ: at [k] Dianā qua tandem gratia non vulneras? CVP. Vt breuiter dicā, hāc ne deprehendere quidē vsquam sim potis, quippe

φεύγοντα ἀπὸ τῶν ὀρῶν, ἅτα καὶ ἴδιόν τινα ἔρωτα ἔχοντα θηρᾶν. ΑΦΡ. τίνα, ὦ τέκνον; ΕΡ. θήρας, ἢ ἐλάφων καὶ ἀγρίων ὀρείων τινὰ διώκειν καὶ ἐπαλαξεύειν, ἢ ὅλως πρὸς ὃ τι ἂν τύχῃ βάλλειν, ἐπεὶ τόν γε ἀδελφὸν αὐτῆς, καί τοι ζωγρεῖν αὐτὸν ὄντα, καὶ ἐκηβόλον. ΑΦΡ. οἶδα, ὦ τέκνον, πολλὰ ἐκεῖνον ὑπὸ ἔρωτος.

quippe perpetuò per montes fugitantem. Adhæc alterius cuiusdam sui Cupidinis illa tenetur cupidine. VEN. Cuius, ô gnate? CVP. Nempe venatu ceruorum & hinnulorum, quos insectatur vt capiat, ac iaculo figat. Ac prorsum tota rerum huiusmodi studio tenetur: tametsi fratrẽ eius, qui nimirum arcu valet & ipse, ferítq; eminus.

VEN. Teneo gnate, eum sæpenumerò sagitta vulnerâsti.

GILBERTI COGNATI Annotationes.

ELeganter hoc dialogo ostendit, nullum amori & obscœnæ libidini esse locum apud eos, qui nunquam opere vacent, sed aliquo semper labore & negotio distringuntur. Nam hunc eius esse dialogi quasi scopum, quiuis facilè viderit, tum plurimorum malorum causam existere ocium, denique libidines obscœnas luxu atque ocio nutriri, vt ille in tragœdia testatur. Itaque rectè ingeniosus Poëta de Remedio amoris:

Fac monitis fugias ocia prima meis.
Hæc vt ames faciunt, hæc quæ fecêre tuentur,
Hæc sunt iucundi causa cibusque mali.
Ocia si tollas, periêre Cupidinis arcus:
Extinctæque iacent, & sine luce, faces.

Huc pertinet quod mox sequitur:

—finem qui quæris amori:
Cedit amor rebus, res age, tutus eris.
Quæritur, Aegistus quare sit factus adulter?
In promptu causa est, desidiosus erat.

a CVPI-

a CVPIDO.] *Cupido amoris deus, quẽ Simonides & Cicero ex Marte & Venere natũ esse volũt. Pingitur puer imberbis, cæcus & alatus: armatus flãmis, & duob. diuersissimæ naturæ spiculis, altero videlicet aureo, altero plumbeo, quorũ illud vim habet amorẽ conciliandi, hoc pellendi fugandiq;: vt pulcherrimè scribit Ouid. lib. 1. Metam. in fabula Apollinis & Daphnes. Itidem Aeneas Syluius & Marullus ingeniosissimè versibus cõplexi sunt. A pharetra, id est, sagittarũ theca, Pharetratus à poëtis dicitur. Venus porrò ab antiquis, amorũ, gratiarũ, pulchritudinis, deliciarũ, voluptatũq; omniũ habita est dea. Minerua ex Iouis cerebro prognata, sine matre. Ferũt enim Iouem, quũ Iunonem sterilẽ videret, ne prorsus sine prole esset, cerebrũ suũ percussisse, indeq; Mineruã prosiluisse. Sapientiæ & disciplinarũ omniũ dea, quã Græci Palladẽ vocãt, ἀπὸ τῦ πάλλειν, id est, à vibrãdo, propterea quòd hastã tenens, eam veluti vibrare videatur. Fiebat enim eius simulachrũ galea, scuto, in quo erat caput Gorgoneæ Medusæ, & hasta formidabile. Ab Homero peculiari epitheto γλαυκῶπις dicitur, à glauco oculorũ colore: vnde & Cæsiam nostri cognominãt. Ogygis regis tẽporibus, circa Tritonidẽ Africę paludẽ virginali facie dicitur apparuisse. Vulcani nuptias constantissimè fertur detrectasse, virginitatemq; perpetuò illibatã seruasse: vnde & Innuptam appellant poëtæ. b Deos omneis.] *Cupidinẽ non solum hominibus, sed dijs ferè omnibus imperare, & ipsum Iouem amorã succumbere, latè scribitur in Iunonis & Iouis dialogo. Iouis porrò amores, & quòd cælum liberis impleuerit, habemus de Sacrificijs inferiùs.* c Tartara.] *Locus inferorum profundissimus dicitur, in quo sontes plectuntur, & sol non lucet.* d Facem.] *Medusæ Gorgonidis.* e Iouis fulmen.] *Iouis fulmen nominant poëtæ.* f Cæterùm Musæ quam ob causam.] *Musas non peti à Cupidine, hoc etiam epigramma testatur, quod Platoni tribuit Diogenes Laërtius:*

Κύπρις Μούσαισι, κρύφια τὰ Ἀφροδίτης
μηκέτ' ἐν ἱερῷ ἐφοπλίσητε μυεῖν.
εἰ δὲ Μούσαις πυκὶ Κύπρις ἄρει τὰ σφετέρα τοῦτο,
ἴδιον οὐ πάσαις τοῦτο τὸ παιδάριον.

Hoc ita verùm Bentinus:

Hæc Venus ad Musas: Venerē exhorrescite nymphæ,
In vos armatus haud Amor exiliet.
Cui contrà Musæ Lepida hæc ioca tolle precamur,
Aliger hūc ad nos non volat ille puer.

Marsilius Ficinus hoc Platonis epigramma illustrans, ideo priscos, Musas & Mineruam castas esse voluisse indicat, quia coitus spiritus subtiliores exhaurirat, cerebrum debiliret, labefactet stomachum, quo malo nihil ingenio aduersius esse potest: Venere siquidē & Baccho studiosius adolescens abstinuit. Vide Theocritum Idyll. 11. Homerus in hymno Veneris, deos deasq; omnes amore capi docens, Dianā, Vestam, & Mineruā excipit: non ita Musas puto, quia Musarū filij prædicantur Linus, Orpheus, Palæphatus, Temius, Rhesus, omitto reliquos. Fuit autem Rhesus Strymonis fluminis & Terpsichoræ vel Euterpæ filius. Cic. de Nat. deor. 3. Itaq; Achillem Astipalea insula sanctissimè colit: qui si deus est, & Orpheus & Rhesus dij sunt, matre Musa nati. g A'tuis iaculis tutę.] *Alludit ad prouerbium,* ἔξω βελῶν, i. *extra telorum iactum, pro eo quod est, in tuto citraq; periculum, quod pluribus explicuimus in dialogo Cyclopis & Neptuni.* h Semper aliquo tenētur studio.] *Semper aliquid meditantur Musæ.* i Carminis suauitate delinitus.] *Idem de Saltatione dixit, suauem vocū modulationem munus deorū longè esse pulcherrimū, atq; omnibus iucundissimum.* k Dianam.] *Diana eodem partu cū Apolline ex Ioue & Latona natae, ob virginitatis amorem fertur hominū consortia fugisse: & vt à se libidinis pruritum amoueret, venando syluas incoluisse, paucarum virginum comitatu contenta. Arcum ferebat, & pharetram, succincta semper incedens, & cothurno induta. Ob hanc causam syluarum & nemorum dea putabatur. Apud Callim. Diana, postquam à Ioue patre, quicquid voluerat, impetrasset, nymphas primum 60. ad chorum deligit: deinde ad Cyclopes pergit, à quibus pharetram cum sagittis postulet.*

Huius Dialogi argumentum festiuissimè in Cupidine suo tractauit Georg. Sabinus, quem libet hoc loco adscribere, cùm ad huius videatur imitationem confictum, nec minus sit elegans:

Cyprin

Cypria compellens pharetratum mater Amorem,
Flebilis audita est talia verba queri:
Dic age, qui fiat, dulcissime nate Cupido,
Omnes cùm timeant numinis arma tui,
Humanumq; genus, manes Erebiq; profundi,
Sollicitent superos & simul illa deos:
Sola tamen doctis quæ præsidet artibus, omne
Effugit imperium casta Minerua tuum?
Iuppiter immensi moderator & arbiter orbis,
Ipse tuas sensit captus amore faces.
Sensit & æquoreis Neptunus victus in vndis,
Iunoq; furtiuo sæpe reperta toro.
Vt taceam reliquos: & tu quoq; nate parentem
Iura pudicitiæ me violare iubes.
Degener an solam quo Pallada vincere possis,
Extinctus nullam vim tuus ignis habet?
Desine diua parens mirari, & quærere causas, CVP.
Hanc meæ quòd nequeunt tela ferire deam:
Cumq; potestati sint omnia subdita nostræ,
Sola meas spernat cùm tamen illa faces.
Hanc ego perculsus metuo, cum lumine tantum
Aspicit, aut vultu me truculenta notat.
Sed tamen aggressus sumptis quandoq; sagittis,
Cùm dea non esset casside tecta fui:
Cælauiq; meum perplexis artibus ignem,
Ne tacitos posset prodere flamma dolos.
Nemo sed occultum quantumuis cælat amorem,
Ipse meo semper proditus igne fui.
Illa dias igitur postquam cognouit apertas,
Ille procul in celerem depulit illa fugam.
Cuncta tum quoties galeam dea vibrat, & hastam,
Pectore cuncta mihi, membra pauente tremunt.
Quid galeam metuis? quid acutæ cuspidis hastam? VEN.
Pectore tuo vanos excute corde metus.
Quid quid asperius fuit, aut quid durius ipso?
Succubuit regnis trux tamen ille tuis.
Quippe indomitus tibi tela necemq; parabat,

Nónne dedit vinctas in tua vincla manus?

CVP. Mars deus armorum nobis se dedidit vltrò,
Ipse nec impositum ferre grauatur onus.
At quoties oculis me conspicit improba Pallas,
Quas iracundo non iacit ore minas?
Quam gerit horrendam magna vi concutit hastam:
Taliaq; insano dicta furore refert:
Ne mihi tela puer, mihi ne puer arma mineris:
Erras, haud quaquam nos tua turba sumus.
Si tamen accedes, nec me sinis esse quietam,
Nostra tibi sæuas afferet ira manus.
Aut ego te pedibus rapiens ad tartara mittam,
Aut tibi transfiget lancea nostra latus.
Hoc pater ipse deum cuius sum vertice nata,
Iuppiter, hoc Erebi rex mihi testis erit.
Tales quando refert irato pectore voces,
E' manibus nobis tela facesq; cadunt.
Præterea anguicomæ gestat caput illa Medusæ,
Cuius ad aspectum lumina nostra pauent.
Hoc vbi prætendit, fugio ceu cerua leonem,
Aut fugit infestum territa dama lupum.

VEN. Siccine tu metuis conterritus ægide diuam?
Magnanimi curas qui Iouis arma nihil.
At quoq; contemnunt quarę tua spicula Musæ?
Imperiumq; fugit turba nouena tuum?
Num galeas vibrant etiam, aut hastilia torquent,
Diráve prætendunt Gorgonis ora tibi?

CVP. Aonides vultu sunt, ô Cytherea, pudico:
Vnicè & illarum numina sancta cole:
Artibus hæ semper studijsq; tenentur honestis,
Iuris in his igitur nil meus ignis habet.
Cantibus inuigilant, duountq; per arua choreas:
Luxuria verò desidiaq; vacant.
Adde quòd illarum captus dulcedine vocis
Sæpe voluptates, gaudia sæpe fero.
Deniq; casta manet quare Dictynna, nec vllum
Vulnus habet iaculis saucia facta tuis?

In nullo

In nullo manet illa loco, cursuq́; pererrans
Omnia, conatus effugit illa meos.
Nunc iuga montis adit, curuis nunc vallibus errat.
Aut nemorum saltus irrequieta tenet.
Nunc ibi veloces sequitur per deuia ceruos,
Subdola nunc alibi retia tendit apris:
Suspensumq́; humeris arcum gestatq́; pharetram,
Armat & illius cuspidis hasta manum.
Hæc super Aonio cœtu, castisq́; deabus,
Arcitenens matri verba Cupido dedit.
Quisquis at insani vitare Cupidinis arcum,
Ignibus & vacuum pectus habere cupit:
Numina Pieridum, venatricémve Dianam,
Aut colat armigeram Pallada, tutus erit.

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Ἐξηγητικός.

De puero quærit mater, cur Pallada solam
Non lædat iaculo, Castaliumq́; chorum.
Aliger excusat factum, commune Mineruæ
Nil est cum tædis, ingeniumq́; hebetant.

Quid tandem in causa.] *Cupido omnes deos superat, exceptis Minerua, Musis, & quibusdam alijs. Propositio & συμπερασμὸς per comparationem. Diffributio, ἀναπαίδωσις.* Equidem hanc metuo.] *ἀφήγησις, causæ expositio, cur amor Mineruam non vincat.* Atqui Mars.] *ὑποφορὰ ἐνστατικὴ, ἢ συγκριτική.* Imò ille.] *ἀπόκρισις.* At illa, si.] *πρόφασις, εἰς τὰς Ἀθλιώσας ἀναφορά.* Cæterùm Musæ.] *Transitio ad alteram partem, cur Musas Cupido nõ feriat.* Reuereor eas, ô mater.] *ἡ τῆς ὑποφορᾶς ἀπόδοσις.* Graues enim sunt.] *Musarum actiones.* Ebo nec has adoriris.] *μετάβασις ad tertiam partem: cur Dianam venatricem sagittis suis non petat.* Prorsum tota rerum.] *Apollo.* Teneo gnate.] *Conclusiuncula.*

Erasmo Roterodamo interprete.

MARS.

ΗΚουσας, ὦ Ερμῆ, οἷα ὑπέλυσεν ἡμῖν ὁ Ζεὺς, ὡς ὑπερόπλικα, καὶ ἀπίθανα; ἦν ἐθελήσω, φησὶν, ἐγὼ μὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ σφᾶς λαθὼν, ὑμᾶς δ' ἦν ἀφκρεμαθῇτε, λατασπᾶν βιάσωμαι, μάτην πονήσετε· ὁ γὰρ δὴ λαθελκύσετε. ἐμὲ δ' ἐγὼ θελήσαιμι ἀνελκύσαι, ὑμῶν μόνον ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ τὴν γῆν ἅμα, καὶ τὴν θάλασσαν σωαρτήσας μετεωρεῖν. καὶ ταῦτα, ὅς γε καὶ σὺ ἀκήκοας. ἐγὼ δ' ὅτι μὲν λαθ' ἓν ἅπάντων ἀμείνων, καὶ ἰσχυρότερός εἰμι, οὐκ ἂν ἀρνηθείην. ὁμοῦ δ' ἓν τοσοῦτον ὑπερφέρων, ὡς μὴ λαταβαρύνειν αὐτὸν, λᾶν τὴν γῆν λᾶν τὴν θάλασσαν πεσλάβωμεν, οὐκ ἂν πεισθείη. Ερ. ἀνφήμα, ὦ Αρεῦ· ὁ γὰρ ἀσφαλὴς λέγεις τὰ ζιαῦτα, μὴ καί τι λακὸν ἀ-

AVdistin', Mercuri, cuiusmodi nobis natus sit Iupiter? superba, quam & dictu absurda! Ego, inquit, si voluero, [a] catenam ex æthere dimittam: vnde si vos suspensi mecum detrahere conemini, [b] luseritis operam: nunquã enim me deorsum trahetis. Contrà ego vos si velim in altum attrahere, non vos modò, verumetiam tum terram ipsam, tum mare pariter subuectum in sublime sustulero. Atque hæc alia permulta, quæ tu quoque audisti. At ego, si quidem cum vno quolibet singulatim conferamur, ita præstantiorem eum esse, viribus & superiorem, haudquaquam negauerim: verum vnum tam multis longe citra in tantum antecellere, vt eum ne pondere quidem vincere queamus, etiamsi terram ac mare nobis adiunxerimus, id neutiquam crediderim. MER. Bona verba, Mars. Neque enim sat tutum est ista loqui, ne quid fortè mali nobis

πολαύσωμεν τῆς φλυαρίας. Ερ. οἷα γάρ μι πρὸς πάντας ἄρ ταῦτα εἶπῆν, ἐχὶ δὲ πρὸς μόνορ σι, ὃν ἐχρμυθῆρ ὑπισάμιλω; ὁ γοιῶ μάλισα γιλοῖορ ἔδοξίμοι, ἀκούοντι μιταξὺ τῆς ἁπαλῆς, ὃκ ἄρ λωαίμλω σιωπῆσαι πρὸς σί. μίμνημαι γὲ ὁ πρὸ ποιῶ, ὁπότι ὁ Ποσειδῶρ, καὶ ἡ Ηρα, καὶ ἡ Αθιωᾶ, ἐπανασάντω ἐπιβουλῆσαρ ξωδῆσαι, αὐτὸρ καβάντα, ὡς ναυδῖ ῶ λιλιὼς, καὶ ταῦτα πᾶς ὄντας. καὶ ἃ μὲ γι ἡ Θέτις ἐκατογκάρχα ἐπάλαρ αὐτῶ σύμμαχορ Βριάρια ἑκατόχιρα ὄντα, ὑπὲρ ἐκίνητο αὐτῶ ὑπερανῶ καὶ βροντῆ. ταῦτα λογιζομένω, ἐπέπι μοι γιλᾶρ ἐπὶ τῇ ἐκπιρυμοσύνῃ σου. Ερ. σιβπα ἀφρμα. ὃ δὲ Ερμῆς ὅτι δι λίγιν, ὅτι ἄμιινορ τὰ δισῦτα.

hæc petulantia conciliet. MARS. An verò credis apud quemlibet hæc dicturũ me? mò apud te solum id audeo, quem linguæ continentis esse sciebam. Sed quod mihi maximè ridiculum videbatur tum quum hæc minitantem audirem, haud queam apud te reticere. Etenim memineram, cùm nõ ita multò antè Neptunus, Iuno ac Pallas, mota aduersus eum seditione, machinarentur comprehensum illum in vincula conijcere; quantopere formidârit, vtq; in omnem speciem sese verterit, idq; quum tres duntaxat essent dij. Quòd ni Thetis [c] misericordia commota, [d] Briareum centimanum illi auxilium accersiuisset, ipso pariter cum fulmine ac tonitru vinctus erat. Hæc reputabam mihi, videre libebat eius magniloquentiam, iactantiam. MERC. Tace, bona verba. neque enim [e] tutum est tibi dicere, vel audire mihi.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a CATENAM.] *Iouis catenæ fit mentio in Tragœdo.*

b Luſeritis operam.] *Quod Lucianus dixit μάτην πονῆσαι, Eraſmus vertit, operam luſeritis. antiqui enim latinitatis authores ſic loquuti ſunt, quum fruſtra aliquid fieri putabant. Plautus in Caſina: Si nunc me ſuſpendã, meam operã luſerim. In Pſeudulo. In pertuſum ingerimus dicta dolium, operã ludimur. Terentius in Phorm. In illis opera luditur, id eſt, perditur & fruſtratur.* c Thetis miſericordia.] *Cùm Pallas, Iuno, Neptunus, alijq; ex dijs nõnulli, aduerſus Iouem coniuraſſent, Briareus à Thetide Nerei filia perſuaſus in cœlii aſcendit, vt Ioui ſuppetias ferret: cuius aduentu dij coniurati territi, à cœptis deſtiterunt, & cũ Ioue in gratiam redierunt, teſte Homero in 1. Iliad. Hæc etiã habẽtur in Ioue tragœdo.* d Briareum.] *centũ manibus armauit fabula, Ioui auxiliarem, à cæteris dijs per inſidias appetito. vnde ἑκατονταχείρ Homerus, centimanũ Latini, & centumgeminũ Virgilius vocãt, nominis etymo robuſtũ & prævalidũ ſignificante: id enim eſt βριαρός.* e Tutũ eſt.] *Theocritus in Bacchis, in fine, dicit, neminẽ facta deorum vituperare debere. Hoc enim nomen à rei natura eſt confictum. Hæc βριαροὶ Græcis vocantur, βαρεῖς, ὀχληροὶ, στερεοὶ καὶ φοβεροί. i. grauioſi, moleſti, agreſtes, ſolidi, diri & terribiles. Heſiod. Briarei & fratrum genealogiam tradit, & memorat Briareum, Cottũ, & Gygem fratres fuiſſe, cœli & terræ filios, quorum ſingulis centum fuerint capita, ac totidem manus. Hi multa bella contra Saturni filios geſſerunt. Tandem deuicti ad inferos præcipites dati ſunt.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Iouis iactantia irridetur.

Iuppiter oſtentans vires, quibus eminet omnes,
Se cunctos iactat vincere poſſe deos.
Hoc Mars non credit, certa argumenta q; profert:
Nemo ergo fortis, quin etiam metuat.

Andi-

Audistin'.] *Propositio à τῦ ζεὺς ἁπλῶς.* Ego, inquit.] *ὑπόθεσις συγκριλικὴ, καὶ ἀποφορά.* Contrà ego.] *αἰτιολόγησις.* Adhæc alia.] *Clausula ἀποπροφορὰ κατ' αὐτίσαγωγὴν.* Haudquaquam] *παρομολογία.* Bona verba.] *ῥυθμισις.* Neque enim] *αἰτιολογία ἀπὸ τῦ μᾶλλον.* Putas verò.] *ἀπόκρισις ἀπὸ τῦ ῥυθμισις.* Etenim] *Conclusio.* Quòd si Thetis.] *A contrario & minori amplificatio.* Hæc reputanti.] *ἐπιλογὴ.* Bona verba.] *ῥυθμισις.*

ΖΕΥΣ ΚΑΙ ΗΛΙΟΣ. *IOVIS ET Solis.*

Iacobo Micyllo interprete.

IVPITER.

Οἷα πεποίηκας, ὦ Τιτάνων κάκιστε; ἀφανίλλικας τὰ ἐν τῇ γῇ ἅπαντα, μαραναῖς ἀνοήτῳ νεανίσκῳ τὸ ἅρμα, ὃς τὰ μὲν κατὰ τὴν ὁδὸν ἐξήλασεν, ἢ ἐκ τοῦ πρόσω ἐνήνεχθεν, ἢ ἐκ τοῦ κάτω ἀφανισθῆναι ἐποίησεν, πολὺ αὐτῶν ἀφεστάναι τὸ πῦρ, ἢ ὅλως οὐδὲν ὅ, τι οὐ ξυνετάραξεν, καὶ ξυνέχεεν· καὶ ἃ μὲν ἔξωθεν τὸ γιγνόμενον, καταφλέγων αὐτὰ ὡς λάβοιμι, οὐδὲν ἔλαττον ἀνθρώπων ἐπεμέλησεν· ἐμοὶ δὲ καλὸν ἦν ἀφρυκτάτῳ ἵππῳ χρῆσθαι Ἡλίῳ, ἅμαξαν, ὦ Ζεῦ, *Quàm alia feciſti autem, Titanum peſsime? qui, quæ in terris ſunt, perdidiſti omnia, adoleſcentulo fatuo ac ſtulto commiſſo curru, qui alia quidem exuſsit, nimis prope terrâ curſu delatus: alia verò præ frigore corrumpi fecit, longiùs ab ipſis abſtracto igne: & in ſumma, nihil non conturbauit & commiſcuit: ac niſi ego animaduerſis ijs quæ gerebãtur, deturbaſſem ipſum fulmine, nullæ ne reliquiæ quidem hominum eſſent. Talem nobis pulchrum iſtum aurigam atque* τεθριππον currus emiſiſti. SOL: Peccaui, Iupiter: ſed

ἀπὸ μὴ χαλίσαιμι, εἰ πιθανῶς ἐμοὶ ποιῶ ἀπιστοῦντι. πόθεν γὰρ ἂν καὶ ἐλπίδα τοιαύτην λαβόμην γενέσθαι μεγάλην; Ζεύς. ἐκ ὧνπερ, ὅσης ἀλόης ἀκριβείας τὸ πρᾶγμα, καὶ ὡς ἂ βραχύ τις ἁμάρτοι τῆς ὁδοῦ, οἴχεται πάντα; ἠγνόεις δὲ καὶ τῶν ἵππων τὸν θυμόν, ὡς δεῖ σωφρονεῖν ἀναγκαῖον τὸν χαλινόν; ἃ γὰρ ἐνδοίη τις, ἁρπασθέντα φεύγουσιν ὀπίσω, ὥσπερ ἄμικτα καὶ ζῶα ὄντα ἐξωμότατα, ἄρτι μὲν ἐπὶ τὰ δεξιὰ, μετ' ὀλίγον δὲ ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ, καὶ ἐς τὸ ἐναντιώτατον τοῦ δρόμου, ἐνίοτε καὶ ἄνω καὶ κάτω, ὅλως ἔνθα ἐβουλεύοντο αὐτοί. ὁ δὲ οὐκ ἀγνοῶν ὅ, τι χρήσαιτο αὐτοῖς.

Ηλ. ταῦτα μὲν πάντα ἀπιστοίμην, καὶ δεῖ τοῦτο ἀντέχον ἐπιστολὴ, καὶ οὐκ ἐπίστασθον αὐτὸ πλὴν ἔλασιν.

ἐπεὶ δὲ

sed ne offensior eo fias, si credidi puero multa supplicanti. Nam vnde vel sperare potui, hoc tantum futurum esse malum? IV. *Annón noras quàm multa opus habebat diligentia negocium hoc, & vt si quis etiam modicum excidat à via, pereant protinus omnia? Ignorabas autem etiam equorum vehementiam, vt oporteat vi quadam continere frenum? Si quis enim permittat illis, arrepto eo continuò diuersi abeunt: quemadmodum videlicet & istum transuersè abripuerunt, nunc quidem ad lœuam, paulò autem pòst ad dexteram, interdum etiam in contrarium eius quem cœperant cursus, & in summa, sursum ac deorsum, quocunque ipsis libitum fuisset. Ille autem ignarus nesciebat quomodo vtendum ipsis esset.* SOL. *Equidem omnia hæc sciebam, & propterea resistebam quoque aliquandiu, neque illi aurigationem committere volebam.*

Pos-

ἐπὶ ἅ λαστιλιπαίρησι λαπρύνῃ, καὶ ἡ μήτηρ Κλυμένη μετ' αὐτοῦ, ἀναβιβασάμην ἐπὶ τὸ ἅρμα, ὑπεθέμην, ὅπως μὴ χαὶ βιβηκέναι αὐτὸν, ἐφ' ὁπόσον ἅ ἐς τὸ ἄνω ἀφῆται ὑπερφερεθῆναι, ἔπειτα τὸ λαστάντις αὖθις ἐπινεύειν, καὶ ὡς ἐγκρατῆ ἔχειν τῶν ἡνιῶν, καὶ μὴ ἐφίεσθαι τῷ θυμῷ τῶν ἵππων. ἔδεισα ἅ καὶ ἐλίκ' ὁ κίνδυνος, ἢν μὴ ἐθελὼ ἐλαύνοι. ὁ ἅ (παῖς γὰρ ἦν) ἐπιβὰς τοσούτου πυρὸς, καὶ ἐπικύψας ἐς βαθὺ ἀχανὲς, ἐξεπλάγη, ὡς τὸ εἰκός. οἱ ἅ ἵπποι, ὡς ἔοικε, οὐκ ὄντα ἐν μὲν τῷ ἐπιβεβηκότα, καταφρονήσαντες τοῦ μαραίνου, ἐξεπλάνηντο τῆς ὁδοῦ καὶ τὰ λαγὰ ταῦτα ἐποίουν. ὁ ἅ τὰς ἡνίας ἀφῆκε, οἶμαι, δείσας μὴ ἐκπέσῃ, αὐτὸς ἄρχετο τῆς ἅρπης· ἀπὸ ἐπάνω τι ἔτι τῶν δίκλω, ὦ ἄμοι, ἐπανὸν τὸ πτῶθ'. Ζ. ἐπα-

Postquam autem impensius obsecrabat lachrymando quoque, & mater [b] *Clymene vnà cum ipso: in currum impositum submonui, quo pacto oporteret insistere viæ ipsum, quantum in sublime agitantem sursum ferri, deinde rursum per declive deorsum vergere, & vti habenas regere, neque impetum permittere equis deberet. Dixi autem etiam quantum periculum foret, si non recta via ageret. At ille* ([c] *puer enim erat*) *conscenso tanto igne, & vastiæ adeò profunditati supernè incumbens, vt consentaneum est, obstupuit. Equi verò vt senserunt non me esse eum qui conscendisset, contempto adolescentulo, è via diuerterunt, & hæc tanta mala perpetrârunt. Ille autem dimissis habenis, metuens, opinor, ne excideret ipse, iugum currus apprehendit ac tenuit. Sed & ille iam pœnas suas de*

& mihi, [d] *Iupiter, satis supplicij luctus hic est.*

IVP.

Ζ. ἱκανὸν λέγεις, ὁ Διὰ τὰ τολμήματα; νῦν μὲν ἔγωγε συγγνώμην ἄρτιμαι σοι. ἐς δὲ τὸ λοιπὸν, εἴ τι ὅμοιον πραγματεύσῃ, ἢ τινὰ τοιοῦτον σαυτοῦ διάδοχον ἐπιμέλῃ, αὐτίκα ἔσῃ, ὁπόθεν ἢ σὺ πυρὸς ὁ ἡφαιστὸς πυρωθήσῃ. ὥστε ἐκεῖνον μὲν αὖ ἀθλιωτάτη ταφῇ ἐπὶ τῷ Ἠριδανῷ, ἵνα πρὸ ἔτι καὶ νῦν ἐκδιφρεύθεὶς, ἠλέκτρου ἐπ' αὐτῷ λαμπόμενα, ἢ ἀδελφοὶ γιγνίσθωσαν ἐπὶ τῷ πάθει. σὺ δὲ συμπηξάμενος τὸ ἅρμα (ἐλαττία γὰρ γε ἢ ὁ ἡμιὸς αὐτοῦ, καὶ ἄτρακτος τῶν τροχῶν σωτήριος) ἔλαυνε, παραγαγὼν τοὺς ἵππους· ἀναμνήσθητι δὲ τῶν ἀπόντων.

IVP. *Satis autem, qui talis ausus sis? At nũc quidem veniam tibi tribuo: decæterò autem si quid simile deliqueris, aut talem aliquem successorem tibi emiseris, statim senties quanto igne tuo fulmen nostrum plus ignis habeat. Quare illum quidem fororeꝰ ipsiꝰ sepulchro tradant & iuxta Eridanum, quo loco etiam decidit curru excussus, electrũ ipsi illachrymantes: deinde & in populos conuertantur præ dolore. tu verò cõpacto curru (fractus enim temo ipsius est, & alterа rotarum comminuta) aurigare, iunctis denuò equis: ac vide, vt memineris horum omnium.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a COMMISSO curru.] *Deeo quòd Phaëton currum Solis perperàm ducens, è curru patris Solis deturbatus à Ioue sit. Fabula omnibus nota, ex Ouid. li. 2. Metamorph.* b Clymene.] *Clymene Oceani & Thetios filia: quæ, quia formam præstabat, Soli placuit, ex quo peperit Phaëtontem, & sorores eius.* c Puer enim erat.] *Errauit, lapsus est ætatis tyrocinio, anni & moderationem & prudentiam addidisse. Puerilia veniam merebatur.* d Pœnas suas dedit.] *Notissimum*

tissimum est, Phaëtontem ætate iam adulta, cùm patris currum moderari illo diu, multumq; negãte voluisset, cœlumq; & terras ob aurigandi inscitiam incendio miscuisset, ambustum ipsum, fulmineque percussum in Eridanum fluuium decidisse. e Fulmen nostrum.] *Suprema & alta sedes vnde calor emanat, cùm Ioui sit attributa, ideo illum vetustas fulgura & fulmina ciere confinxit.* f Sorores ipsius.] *Phaëtontiades à fratre dictæ, quæ dum fratrem in Eridanum curru excussum & extinctum flerent, mœroreque contabescerent, conuersæ sunt in populos, vt Virg. 10. Aen. ait, vt verò Ecloga 6, in alnos arbores. Apollonij sententiæ accedens & Græcorum, earum nomina fuerunt Phœbe, Phaëtusa, Lampetiæ.* g Iuxta Eridanum.] *Italiæ fluuium, qui in Vesulo monte nascẽs, & in mare Adriaticum influens, hodie notiore nomine Padus appellatur.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Ἐξηγητικὸς, κατηγορητικὸς, & ἀπολογητικὸς. *De eo quòd Phaëton currum Solis perperàm ducens punitus sit.*

Qualia feciſti.] κατηγορία καὶ ἔγκλημα. Et in ſumma.] αἴξησις κατ' ἐπάνθησιν. Talem nobis.] ἐπιφώνημα. Peccaui, Iupiter.] *Conceßio per deprecationem.* Nam vnde vel ſperare.] *Prætexit ignorantiam.* An'non noras.] *Inficiatio ignorantiæ.* Si quis etiam.] αἴξησις διὰ τὸ ἀπιθάνων κατ' ἐπάνθησιν. Ille autem.] *Secunda pars.* Equidem hęc omnia ſciebam.] ἐξομολόγησις. Poſtquã [illegible]em.] ἀποστροφὴ διὰ τὸ αἰτιῶν κινηλικῶν. Dixi autem [illegible].] *Reſpondet ad ſecundam partem, quòd non ignoraſſe, quia præmonitus fuerit.* At ille puer.] ἀφήγησις. Sed [illegible]e.] *Occupatio.* Et mihi Iupiter.] *Inficiatio.* Errati [illegible] impetrat. At nunc quidem.] ἔκπληξις, *commination.* Quare illum?] αἰ ἀποστάξεις. Ac vide.] *Commonitione conclu-dit.*

MARI-

MARINI DIALOGI.

ARGVMENTVM IN eosdem.

NEque horum dialogorum diuersa aut alia ratio est, quod ad occasiones & argumenta pertinet, quàm superiorum. Nam & ipsi ex Homericis ac Tragicis fabulis desumpti sunt, & eadem elegantia ac festiuitate nitent: nisi quòd omnes (quod idem tamen & in superioribus propè fit) de rebus amatorijs tractant. Vnde illud quoq; verisimile est, Lucianum ostendere voluisse, quòd quæcunq; sub hac tota mundi machina mouentur & viuunt, inter cæteros affectus præcipuè amori obnoxia sint, ac voluptatem appetant. Illumq; adeò generalem quendam omnium tam deorum quàm hominũ domitorem esse. Quòd autem deos maximè ex amore desipere atque insanire, deinde & voluptatibus deditos esse fingit, ex professione sua facere videtur. Fuit enim, quanquam omnibus philosophorum factionibus ex æquo propè infestus, ad Epicuream tamen magis quàm cæteras inclinatus, qui & voluptatem finem bonorum asserebant, & deorum prouidentiam negabãt. Id quod cùm alibi passim, tum in Demonacte, & in Cõcilio deorum animaduertere licet.

ΚΥΚΛΩΠΟΣ ἢ Ποσειδῶν. *CYCLOPIS ET Neptuni.*

Iacobo Micyllo interprete.

CYCLOPS.

Ὦ Πάτερ, οἷα πέπονθα ὑπὸ τοῦ ἀλιτηρίου ξένου, ὃς με μεθύοντα, ἐν τῷ ἄντρῳ μου, λοιμωμένῳ ἐπιχειρήσας. Ποσειδῶν. Τίς δὲ ταῦτα τολμήσας, ὦ Πολύφημε; Κύκ. Τὸ μὲν

O Pater, qualia passus sum ab execrabili isto hospite, qui me inebriatũ excæcauit, somno grauatum aggressus. NEP. Quis verò est qui isthæc fecere ausus fuit, Polypheme? CYCL. Principiò quidem ipsemet

πᾶζον, Οὔτιμ' ἐαυτὸ ἀπεκάλε-
ἐκεῖνός μ' ἀπέφυγεν, κοὐκ ἔχω ὅπου βί-
ψω. Ὀδυσσεὺς ὀνομάζοιτο ἔτι
φημι. Ποσ' οἶδα, ὅτῳ λέγεις; Ἰθα-
κήσιον, ἐξ Ἰλίου δ' ἀνήχθη. ἀπὸ
ποίου τοῦτ' ἔπραξεν, ὃς πάνυ
ἀθρόος ἦν; λέγε. κατέλαβον
ἐν τῷ ἄντρῳ, ἀφ' ἧς νομὴς ἀνα-
σχόμενος, πολλὰς τινας, ἐπιβου-
λεύοντας μοι νυκτὸς τοῖς προ-
βατίοις ἐκεῖνος ἐπῆλθε. θύρας τὸ
πρῶτον (ἦσαν γὰρ ἔτι μοι παμ-
μεγέθεις) ἐπὶ τὸν τοῦ ἀντίκειται,
ἐναυσάμενος δ' ἐκ τοῦ ὄρους
ἐφ' ὃ ἔφερον ἐκπρυ-
μνίδα αὐτὸς παρῴμην. ἐγὼ δ'
συναθροίσας αὐτ τινας, ὅσους ἀ-
πὸ τοῦ, κατέφαγον λησάς ὄν-
τας. ἐνταῦθα ὁ πανοῦργος ἐκεῖ-
νος, ἔτι Οὔτις, ἔτι Ὀδυσ-
σεὺς τοῦ, δίδωσί μοι πιεῖν φάρ-
μακόν τι ἐγχέας, ἡδὺ μὲν ὄσ-
μην, ἐπιβουλότατον δὲ καὶ τρα-
χὺ ἐκεῖνο μοι περιφερὲς πιόντι, καὶ
ἐκκαλεσάμενος αὐτὸ ἀνεσφίγξε,
καὶ ἐκ

seipsum Neminem vocabat:
[a] *postquã autem effugit, atq; extra tela, vt dicitur, fuit, Vlyssem nominari se aiebat.* NEPT. *Noui quem dicis,* [b] *Ithacensem illum:* [c] *ex Ilio autem nauigabat. Sed quo pacto hæc peregit, quum alioqui non ita audax atq; animosus sit?* CYCL. *Deprehendi in antro, è pascuis domum reuersus, multos quosdam, insidiantes videlicet pecuariis. Posteaquam autem apposui foribus operculum (saxum autem quoddam mihi est perquàm magnum) atq; ignem resuscitaui, accensa arbore quam de monte mecum ferebam, visi sunt, abscondere sese parare. Ego verò comprehensis ipsorum quibusdam, vt par erat, deuoraui, vt qui prædones essent. Hic igitur* [d] *versutissimus ille, siue Nemo, siue Vlysses fuit, dat mihi bibere, quodam veneno, dulci illo quidem, & fragranti, ad insidias struendas præsentissimo, & maximè turbido: nam statim* [e] *omnia videbantur mihi, posteaquam bibissem, circumagitari, & antrum ipsum inuertebatur, & prae-*

ἡ δὲ ἔτι ὅλως ἐν ἐμαυτῷ ἦμην. τέλος δὲ ὑπνον μετὰ σπουδῆς. ὁ δὲ ἀρξάμενος τοῦ μοχλοῦ, καὶ πρῶτον μέν, πόσοι ἐνθρωποί μοι κατάκεινται, ἦ δὲ ἐκεῖνος τυφλός ἀμοιβαῖος, ὦ Πόσειδον. Πο. ὡς βαθὺν ἐκοιμήθης, ὦ τέκνον, ὃς οὐκ ἐξέθορες μετὰ τοσαύτης τυφλότητος. ὃς δ' ὃν Ὀδυσσεὺς πῶς διέφυγεν; ἢ γὰρ ἄν, εἰ οἶδ' ὅτι, ἐδωκάθην ἀφικνούμενος πρὸ τοῦ πέτραν ἀφ' ἑτέρας. Κύ. ἀλλ' ἐγὼ ἀφεῖλον, ὡς μᾶλλον αὐτὸ πάσχοιμι ἐξεύροντα, καὶ λαβόμενος πρὸ τοῦ θύραν, ἐκάθισα τὰς χεῖρας ἐκτετάκως, μόνα προβατίζων ἐς τὸν νομόν, ἐνδιατριβόμενος ὡς ἐκείνῳ, ὁπόταν ἐκβαίνῃ πρώτιστον αὐτὸ ὑπὲρ ἐμοῦ. Ποσ. μανθάνω· ἐπὶ ἐκείνοις ὅτι γε ἔλαθεν ὑπεξελθών σε, ἀπὸ τῶν ἄλλων γε. Κύ. κλωπας ἐδόκει ἐπιβουλεύσασθαι ἐπ' αὐτόν. Κύ. σωφρονίσθω, ὦ πάτερ, καὶ ἴκανόν. ἐπεὶ δὲ ἤρου τὸ ὄνομα, ἐμοὶ μὲν ἐγὼ ἔφην, ὅτι Οὔτις δεῖ, μεταχολᾷν οἰηθείς με, ὥχοντο ἀπιόντες· ἐπειδὴ δὲ ἐμαυτὸν ἐπῄνουν καὶ ἐμεγαλαυχούμην ἐπὶ τῷ ὀνόματι, ἐκεῖνοι ἔφασαν ἐμοὶ, ὦ Ποσείδον, εἰ μὴ νοσεῖς ἐν τῇ κεφαλῇ, τὸν Δία παρακαλεῖν ἐκεῖνον.

& prorſum apud me amplius ipſe non eram: poſtremò autem ſommo correptus iacui. Ille verò exacuato [f] vecte, eodemq; igne ſuccenſo, inſuper etiam excæcauit me dormientem: & ex eo iam tempore cæcus tibi ſum, Neptune. NEP. Vt altè nimis dormiſti, fili, qui nō interea exiſtueris, cùm excæcareris. Vlyſſes igitur ille quo pacto effugit? Non enim, ſat ſcio, potuit dimouere ſaxū à foribus. CYC. At ego amouē ipſum, quò facilius illum comprehēderem inter egrediendum. Ac collocato meipſo ad fores, extentis manibus venabar, ſolis dimiſtis in paſcua ouibus, & arieti negocio dato, quæ nam ipſum agere pro me oportereţ. NEP. Intelligo rem. Sub ille latuit te, clàm ſe ſub dimittens. At cæteros certè Cyclopes conueniebat te inuocare contra ipſum. CYC. Cōuocarant illos, pater, atq; etiam venerunt: ſed poſtquā me interrogaſſent inſidiatoris nomen, quæque ego dicerem, Neminem eſſe: inſanire me arbitrati, [illi] ſic me

ὁ ἀπόντων. ἔτω καταδρώξ τό μοι ὁ καλάραζος ὧν ὄνομα τι. καὶ ὁ μάλιστα λυπεῖ μ', ὅτι καὶ τῶν συμφορῶν, ἐμοὶ τῶν συμφορῶν, ἐλλ' ὁ πατήρ, φησίν, ὁ Ποσειδῶν ἐπιλήσεται σε. Πο. θάρσει, ὦ τέκνον· ἀμυνῶμαι γὰρ αὐτῷ, ὡς μαθῇ ὅτι ἀκὴ πήρωσίν μοι ὀφθαλμῶν ἐδόθη ἀλλαύοντι. τὰ γοῦν τ πλοῦτον τὸ σόφισμ αὐτὸς, καὶ ἀφαιρεῖται ἐπ' ἐμοὶ φόσιν· πλεῖ γ ἔτι.

cio me iterum discesserunt. Ita imposuit mihi execrabilis ille, nomine. Et quod omnium maximè mihi ægrè fuit, contumeliosè obiecta mihi clade hac: Ne pater quidem Neptunus, inquit, leuabit te hoc malo. NEP. Confide fili. h vlciscar enim ipsum, vt sentiat, etiamsi cæcitatem oculorum mederi nō queam, nauigantes certè tamen seruare vel perdere, penes me esse. nauigat autem adhuc.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

MArini dei à Græcis θαλάσσιοι, vel σύναλοι vocantur, quorum turba ingens fuit. & horum princeps Neptunus, & eo antiquiores Nereus & Oceanus: Alij fuêrę in hoc numero litorales dij, qui à Gręcis αἰγιάλιοι nūcupantur. Scribit Gellius, antiquos vocasse Neptuni filios, immanes & feroces homines, ab omniq; humanitate alienos, tanquam è mari genitos, cui & Seruius in 3. Aen. subscribit: ait enim de Harpyis agens, Neptunum prodigiorum omnium patrem: & perinde etiam factū, vt quotiēscunq; desunt parentes, redeamus ad generalissimum. Sic & peregrinos, Neptuni filios dicimus, quorum ignoramus parentes. Sed enim & Phurnutus ait, propter maris violentiam, omnes violenti & audaciores animi homines Neptuni filij vocati sint, vt Cyclopes ille dicti, quòd vnum tantùm haberent oculum, eumq; umbicularem, media in fronte situm. Certè Maro Cyclopes vocat æneos fratres cœlo capita ferentes. de quorum oculo sic scribit 3. Aen. *Argolici clypei & Phœbeę lampadis instar*. vide nostras Annotationes in Caraplū.

a POSTQVAM autem effugit, atq; extra tela fuit.] i. *in tuto citraq́; periculum. Hoc prouerbium frequens est apud Lucian. in Votis, in Baccho, & in dialogo Veneris & Cupidinis.* *b* Ithacensem illum.] *Vlyssem ex Ithaca vrbe & patria insula in mari Ionio, ante Epirum frequentibus scopulis aspera.* *c* Ex Ilio.] *In cuius obsidione decennium ferè consumpserat. Hæc Asiæ totius ciuitas fuit florentissima, sub Priamo ob Helenam à Paride raptam à Græcis decēnali bello obsessa, ac demum expugnata. A Troë rege Erichthonij filio Troia dicta.* *d* Versutissimus.] *Fingitur ab Homero vir multa prædictus facundia, nec minore experientia, vafer consilio, egregius bello, laborū patientissimus.* *e* Omnia videbātur mihi.] *Naturā & imaginē hominis vino & crapula grauati exprimit.* *f* Vecte.] *Palo. Virg. 3. Aen.* — & telo lumen terebramus acuto. *g* Conuocaui.] *Ad Polyphemi clamorem excitі omnes vndiq; Cyclopes confluunt, periclitanti auxiliaturi.* *h* Vlciscat ipsum.] *Vlyssem, qui tibi oculum extudit, vt sciat, me vitæ necisq́; potestatem habere.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Οδυσσεὺς, διηγητικὸς, καὶ παραμυθητικὸς: quomodo Vlysses Polyphemum excæcauerit.

Commemorat Cyclops se oculo vt spoliârit Vlysses,
Is mario porxit dum cyathum ille mero.
Non potuit durare diu Polypheme tyrannis,
Cogeris en pœnas soluere promeritas.

O PATER.] *ἡ ἀναζώωσις narrationis ἀδιακόπως continuata.* Quis verò.] *ἐρώτησις ἀπὸ τοῦ προσώπου.* Principiò quidem seipsum.] *ἀφήγησις αὐτοῦ.* Noui, quem dicis.] *παρέκβασις ad τρόπον, id est, modum.* Deprehendi in antro.] *ἀφήγησις rei perinde vt gestæ, eiusq́; modi occasio.* Posteaquā.] *Facta antecedentia Cyclopis.* Ipsorum quibusdam.] *sociorum Vlyssis. Odyss. 9. Aeneid. 3.* Nam statim omnia.] *Ab effectis vini.* Postremò autem.] *τὰ μέσα.* Insuper etiam.] *τὰ ἐπίλοιπα.* Et ex eo tempore.] *τὰ μεταξὺ χρόνια.* At cæteras certè.] *τὰ ἐπόμενα.* Ita imposuit.] *ἐπιφώνημα ἀγωνιαστικόν.* Obiecta mihi clade hac.] *Insultatio Vlyssis.* Confide fili.] *παραμυθία καὶ ἀπειλή.*

ΑΛΦΕΙΟΥ ΚΑΙ Ποσειδῶνος.

ALPHEI ET Neptuni.

Iacobo Micyllo interprete.

NEPTVNVS.

ΤΙΠΤΕ, ὦ Ἀλφεὶ, μόνος τῶν ἄλλων ἐμπεσὼν εἰς τὸ πέλαγος, ἄτε ἀναμίσγυσθαι ἄλμῃ, ὡς τὰ πολλὰ μοῖς ἅπασιν, οὔτε ἀναπαύῃ σαυτὸν ἀφανὲς γενόμενος, ἀλλὰ διὰ τῆς ἁλμυρᾶς ἐκείνης, καὶ γλυκὺ φυλάττων τὸ βάθρον, ἀμιγὲς ἔτι καὶ καθαρὸς ἐπέρχῃ, οὐκ οἶδ' ὅπως βύθιος ὢν καὶ λιπαρής, καθάπερ οἱ λάροι καὶ ἁλιεῖς, οὐκ ἔοικας ἀναπλῆσαι πηλοῦ τὴν αὐθις ἀνυφαίνων σαυτόν; ΑΛ. Ἀφανίζῃ γε τὸ πρᾶγμα καὶ δεῖ, ὦ Ποσείδον, ὅστις μὴ ἔλεγχε. ἐράσθης ἤ που καὶ τῶν ποτιδίων. ΠΟ. γιγαικὸς, ὦ Ἀλφεῖ, ἢ σύμφυτος ἐρᾷς, ἢ τῶν Νηρηίδων τινὸς μιᾶς; ΑΛ. ἔκ, ἀλλὰ τυγχάνεις, ὦ Πόσειδον. ΠΟ. εἶτα τί τοῦτο αὖτη ἐστί; ΑΛ. νῆσός ἐστιν αὐτόθι Σικελική, Ἀρέθουσα καλουμένη. ΠΟ. οἶδα, ἐπὶ ἐσπέρᾳ, ὦ Ἀλφεῖ, πλησίον Ἀρέθουσα.

QVid[a] hoc, Alphee, quod tu solus aliorũ in mare delapsꝰ, neque cũ salsugine misceris, prinde vt solẽt cætera flumina omnia: neq; cohibes teipsum aquis diffusis, sed per mare veluti cõcretus, ac dulci custodito fluore, incorruptus etiã & purus cursu laberis? nescio quo locorũ in profundũ teipso, [b] quemadmodum gauiæ atq; [c] ardeæ faciunt, submersꝰ. ac videris rursum emergere quoq; alibi, & teipsum iterũ spectãdũ exhibere. AL. Amatoria quædã res hæc est, Neptune: quamobrẽ ne mihi vitio vertas. [d] Amasti autẽ & ipse sæpenumero. NEP. Mulierẽne, Alphee, an nymphã amas, an etiã Nereidum ipsarum vnã aliquam? AL. Non, verùm fontem, Neptune quendã. NEP. Vbi igitur terrarũ ille manat? AL. Insularis est, [e] in Sicilia, Arethusam ipsum vocant. NEP. Scio: non deformem sanè, Alphee, Arethusam

Ἐρ. ἀπὸ διαιτήσῃ δῆτα, καὶ δεῖ καθεῖς ἀναβλύσαι, καὶ τὸ ὕδωρ ἐπιπήξαι τοῖς ψηφίσιν, ὅλον ὑπὲρ αὐτῶν φαινόμενον ἀργυροῦν δίς. Αλ. ὡς ἀληθῶς οἶσθα τὸν πηγαῖον, ὦ Πόσειδον. παρ' ἐκείνης ἦλθον ἀπέρχομαι. Ποσ. ἀλλ' ἄπιθι, καὶ εὐτύχει ἐν ᾧ ἔρωτι. ἐκεῖνο δέ μοι εἰπέ, πῇ τὸν Ἀρέθουσαν ἔδου, αὐτὸς ὢν Ἀρκὰς ὤν; ἢ ἐν Συρακούσαις ἐστίν. Αλ. ἐπειγόμενόν με διατίθεις, ὦ Πόσειδον, περίεργα ἐρωτῶν. Πο. τοῦ λίαν εἰ. χώρα πρὸ τοῦ ἀγανωμοτάτου, καὶ ἀναδὺς αὖθις θαλάττης, ξυναυλίᾳ μιᾷ νυθῇ τῇ πηγῇ, καὶ ἓν ὕδωρ γίνεσθε.

thusam amas: sed & liquidus fons ille est, & perpetuò scaturiendo ebullit: atq; ipsi aquæ etiam calculi gratiam addunt, supra quos tota ea velut argentea apparet. AL. *Vt verè nosti fontem hunc, Neptune: ad illum igitur abeo nunc.* NEP. *Sed abi quidem, & feliciter vtere amore. Illud autem mihi dic, vbi tu Arethusam cõspicatus es, f Arcas ipse cùm sis, fons autẽ ille in Syracusis maneat?* AL. *Properantem me moraris, Neptune, curiosè nimis interrogando.* NEP. *Probè dicis. Abi igitur ad amatum, ac emergens iterum è mari, eodem alueo cum fonte illo misceare, & in vnam aquam redigamini.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

Hic sequutus est poëtarũ fabulas, qui Arethusam Dianæ comitem fuisse tradunt, ab Alpheo adamatam: cui quum ille vim adhibere pararet, eaque effugere non posset, Dianæ miseratione in fontem eiusdem nominis esse cõuersam, occultissimeq; meatibus & per subterraneos cuniculos, ne amatoris vndis pollueretur, in Siciliam vsq; fugisse, tandemq; in ea parte Syracusanæ vrbis, quæ Ortygia dicitur, magna aquarum vi emanasse, Alpheumque amatæ Nymphæ desiderio eodem esse insequutum. Virg. 3. Aeneid.

Alpheum

— Alpheum fama est huc Elidis amnem
Occultas egisse vias subter mare, qui nunc
Ore Arethusa tuo Siculis confunditur vndis.

Verum hæc fabulosa esse constat, quum Alphei aquæ nusquam absorbeantur, vt docet Strabo lib. 6. eiusque ostium manifestè videatur inter Ichthyn promontoriũ & Haliartum oppidum. Cæterum fabulam Alphei & Arethusæ refert Ouidius lib. Metamorp. 5. & Lucanus eius meminit in 3:

— populisque per æquora mittens
Sicanijs Alpheus aquas —.

Silius Ital. lib. 13:

Hic Arethusa suum piscoso fonte receptat
Alpheon, sacræ portantem signa coronæ.

Sed longè venustissimè Papinius, in epthal. Stell. & Vol.

— timidè sic transfuga Pisa,
Amnis in externos longè flammatus amores,
Flumine demerso trahit intemerata canali,
Donec Sicanios tandem perlatus anhelo
Ore bibat fontes. Mirantur dulcia Nais
Oscula, nec credit pelago venisse maritum.

a QVID hoc Alphee.] *Alpheus fluuius in Elide Peloponnesi regione, per quam funditur, quem Pausanias lib. 5. tradit occultis meatibus subter mare labi, & in Arethusam Siciliæ fontem desinere. Suidas multò luculentius eiusdem fluminis naturam, cursum & αἴτιον describit.* b Quem adnodum Gauiæ.] λάροι. *Larum Gaza vertit Gauiam, cuius mentionem facit Plinius inter maritimas & aquaticas Halcyonem & mergum lib. 10. cap. 32. Idem cap. 74. eiusdem illius aquaticæ, anates & gauiæ.* λάροι *Latinè quidem commodè reddi non posse dicis in Laro hiante, Erasmus.* c Atque.] ἐρωδιοί, *Aues, quarum tria genera ponuntur ab Aristophane, aues vrinatur sicut & λάρος.* d Amasti & ipse.] *Nostri amores habentur apud eundem Lucianum in Philopatride tibi.* e Sicilia.] *Italiæ insula à plerisque Trinacriâ & Triquetra, quod Triquetræ figuræ triangularis faciem obtineat, nuncupata est, tribus promontorijs in diuersa procurrentibus,*

rentibus, ſuam claudens amplitudinem Lilibeo Aphricam, Pachinno Græciã atq; Peloro Carthaginem ſpectantibus. De qua re Plin. lib. 2. cap. 8. Sub Pachinno Siciliæ promontorio ſunt Syracuſæ vrbs Græcorum maxima & fons Arethuſæ à quo Syracuſæ Arethuſides apud poëtas plerumq; dicuntur. Ouid. lib. 4. Faſt.

Vtq; Syracuſas Arethuſides abſtulit armis
Claudius —.

f Arcas.] *ab Arcadia. Gentile.* *g* Syracuſis manet.] *Syracuſæ ciuitas Siciliæ ampliſſima, ſub Pachinno monte ſita, vbi fons Arethuſa ab Alpheo Elidis fluuio per ſubterraneos cuniculos means, magna aquarum vbertate erumpit.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Ἐρωτικαλικὸς ἢ διηγηλικός. Quòd Alpheus amnis dulcem in mari aquam retineat.

Alpheus nulla inficitur ſalſuginè Ponti,
Naturam retinet ſemper vbiq; ſuam.
Neptuno quoſdam ſimul hiſce fatetur amores,
Arcas init thalamum ſæpe Syracuſiæ.

QVID hoc.] *Propoſitio ἠθικὴ καὶ ἀφήγησιν μικτὴ ἐρωτικὴν, ἢ διηγηλικήν.* Amatoria quædam.] *ἐπίκρισις.* Mulierémne.] *ἐρώτησις περὶ τοῦ ἐρωμένου τόπου.* Inſularis eſt.] *διήγησις, interfatio de loco.* Non deformem.] *ἐπίκρισις.* Vt verè noſti.] *ἐπίκρισις.* Liquidus fons.] *Laus fontis.* Ad illum igitur.] *Diſceſſus quaſi colloquentium ἐμπόδισις.* Properantem me.] *Reprehenſio morantis.*

ΜΕΝΕΛΑΟΥ ΚΑΙ Πρωτέως. *MENELAI ET Protei.*

Eodem interprete.

MENELAVS.

Ἀλλὰ ὕδωρ μὲν σχίνωμι, ὦ Πρωτεῦ, ἀπίθανον, ἰνάλιόν τε ὄντα, καὶ ἀχθῆναι ὅτι φορητόν. καὶ εἰ λέοντα ὁπότε ἀπαγάγοις, ὅμως ἂν ἔγωγε ἴσως πίστευσα. ἂν δὲ καὶ πῦρ γένωσθαι δυνατὸν ἐν τῇ θαλάττῃ οἰκοῦντα, τοῦτο πολλὰ θαυμάζω, καὶ ἀπιστῶ. Πρω. μὴ θαυμάσῃς, ὦ Μενέλαε· γίγνομαι γάρ. Μεν. ἄλλος καὶ οὗτος. ἀλλά μοι δοκεῖς (ἀρούσῃ γὰρ πεῖσθαι) τοιαύτην τινὰ πρόσχημα τῶν πραγμάτων, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξαπατᾶν τῶν ὁρώντων, οὕτως ἐκεῖνο ἐγένετο γιγνόμενον. Πρω. καὶ τίς ἂν ἀπάτη ἐπὶ τοσοῦτον ἐνεργάνη γένοιτο ἐν ἀνθρωπίνοις τοῖς ὀφθαλμοῖς ἄδηλον, ἐς ὃ μετενεχθῇ ἀφανέστερον ἀπιστεῖς, καὶ τὸ πρᾶγμα ψευδὲς ὂν δοκεῖ, φαντασία

AT in aquam cõuerti te Proteu, incredibile adeò non est, marinus vtiq; cùm sis: etiam arborem fieri, tolerabile: præterea & in leonem aliquando muteris licet, tamen neq; hoc supra fidem est. Quòd si autem & ignem fieri te possibile est, cùm in mari habites, hoc omnino miror, neq; adducor vt credam. PRO. *Ne mireris Menelaë: fieri enim soleo.* MEN. *Vidi equidem ipse: veruntamẽ videris mihi (dicetur enim hic apud te)*[a] *præstigias quasdam adhibere rei, atque intuentium oculos decipere: quũ interim ipse nihil tale fias.* PRO. *Et quænam adeò deceptio in rebus sic manifestis fieri queat? An nõ*[b] *apertis oculis vidisti, in quàm multa ipse me transformauerim? Quòd si verò non credis, & res hæc tibi falsa videtur, nempe apparentia*

τασία τις πε τῶν ὀφθαλμῶν ἐπιμιγνη, ἐπαδλὰν πῦρ γένωμαι, πρόσιγκέ μοι, ὦ γενναῖε ζάλι, τὴν χεῖρα. ἔσῃ γὰρ ἀ ὁρῶμενα μόνον, ἢ καὶ τὸ καῦμα ζότε μοι πρόσεστιν. Μεν. ἐκ ἀσφαλὲς ἡ πεῖρα, ὦ Πρωτεῦ. Πρω. σὺ δέ μοι Μενέλαε δοκεῖς ἐδέποτε πολύποδα ἑωρακέναι πώποτε, ἀλλ' ὁ παθὼν ἰχθὺς οὕτω, ἀδηλέναι. Μεν. ἀλλὰ τὸν μὲν πολύποδα εἶδον· ἃ πάσχει δέ, ἀδήλως ἂν μαθοιμι πρὸς σοῦ. Πρω. ὁποῖα ἂν πίπτῃ προσιόντα ἁρμόσῃ τὰς λοπάδας, καὶ προφὺς ἔχηται κατὰ τὰς πλευτάνας, ἐκείνῃ ὅμοιον ἀπεργάζεται ἑαυτὴ, καὶ μεταβάλλει τὴν χρόαν, μιμούμενον τὴν πέτραν, ὡς ἂν λάθῃ τοὺς ἁλιέας, μὴ δρασσόμενον, μηδὲ φανερὸς ὢν ὁρᾶσθαι, ἀπεικὼς ὦν λίθῳ. Μεν. φασὶ ταῦτα, τὸ δὲ σὸν πολλῷ παραδοξότερον, ὦ Πρωτεῦ. Πρω. ἐκ οἶδα, ὦ Μενέλαε, εἰ ἄν ἄλλῳ πιστεύσας, ἢ τοῖς σαυτοῦ ὀφθαλμοῖς ἀπιστῶν.

rentia quædam inanis ante oculos obuersans, posteaquã ignis factus fuero, applica mihi heus generose tu manum: nimirum senties, videárne tantum ignis, an & vrendi vim habeam. MEN. Periculosum est experimentum hoc, Proteu. PROT. At tu Menelae, videris mihi neque polypum vidisse vnquam, neq; etiam quid piscẽ huic accidere soleat scire. MEN. [c] Verùm polypum ipsum quidem vidi: quæ verò accidant illi, libenter ex te cognouerim. PRO. Cuicunq; saxo accedens [d] acétabula sua applicuerit, atque affixus inhæserit [e] cirramentis, illi seipsum similem efficit, [f] mutatáq; colorem, imitando saxum: quo videlicet lateat piscatores, nihil ab illo varians, neque ob hæc manifestè apparens, sed omnino saxum referens. MENE. Ferunt hæc: sed tuũ hoc multò magis omnẽ

Μεν. opinionem excedit, Proteu. PROT. Nescio Menelae, cui enim alteri facilè credas, qui tuis ipsius oculis non credas?

MEN.

Μεν. ἰδὼν ἔδομ. ἀπιστῶ· πρᾶγμα τερατῶδες, τὸν αὐτὸν πῦρ καὶ ὕδωρ γίγνεσθαι.

MEN. *Videns equidem vidi: sed tamen res ipsa monstro similis est, eundem videlicet ignem atq; aquam fieri.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

PRoteus deus marinus, Oceani & Thetyos filius, Iliaci belli tempore quum Aegyptus rege careret, in regem assumptus est, quē Aegyptij Cetea appellabant. Hunc artium peritum fuisse tradunt, Homerus Odyss. 4. & Virgilius item quarto Georgicorum, & in varias se formas vertere solitum: vt nunc animal, quandoq; arbor, aut ignis, aut aqua, aut quid aliud videretur. Quod figmentum Diodorus libro 2. sequutus Herodotum, ad Aegyptiorum regum morem refert, quibus familiare fuit, leonis aut tauri, vel draconis priorem partem in capite gestare, necnon arborem, quin ignem quoque, principatus insignia. Idem Lucianus in commentario De saltationibus, Protea illum in varias se demutantē rerum facies, non ferè alium intelligit, quàm saltatorem eximium, ad effingendum quicquid omnino collibuisset, veluti Empusa, docilem. Heraclitus Ponticus diuersam his colligit allegoriam. A' Proteo natum est adagium hoc, Πρωτέως ποικιλώτερος, id est, Proteo mutabilior: quod in vafrum & versipellem competit. Plato in Ione: ἀλλ' ἀτεχνῶς ἔοικε ὁ Πρωτεὺς παντοδαπὸς γίγνη. id est, Sed prorsus Protei in morem, in omnem speciem verteris, sursum ac deorsum teipsum distorquens.

a PRAESTIGIAS adhibere.] *Incantationes, delusiones, hisce modi sunt quæ Goetia magiæ specie fiunt, & alia apparent, quàm reuera sint.* b Apertis oculis.] *Intensis & fixis.* c Verùm polypum.] *De polypi vario ingenio meminit Plinius libro 9. cap. 29. Præterea Plutarchus in libello* περὶ πολυφιλίας, *ex Theognide:*

πολύποδος νόον ἴσχε πολυπλόκου, ὃς πρὶν πέτρῃ
τῇ προσομιλίζῃ, τοίου εἰδῆν ἐφάνη. *Id est,*
Mentem habeas vafri polypi, qui protinus illa
Se quibus admôrit, saxa colore refert.

Idem Lucianus in eo qui Περὶ ὀρχήσεως *inscribitur, ex Pindaro opinor:* πρὶν ἢ πρὸς πέτραις νόον ἴσχειν. *id est, marinæ belluæ mentem habens. d* Acetabula.] *Acetabula sunt veluti quidem calculi in ijs piscibus qui molles appellantur, vt in Polypo: de quibus Plin. lib. 9. cap. 30. e* Cirramentis.] *Capillamentis. f* Mutatque colorem.] *Colorem mutat maximè in metu. Nam persequentibus piscatoribus, petris affigit sese, & cuicunque petræ adhæserit, eius colorem corpore imitatur, videlicet ne queat comprehendi.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Μυθικὸς quòd Proteus cùm in varias formas, tum in ignem, &c. conuertatur.

Proteus se in varias gaudet conuertere formas,
In pelagi qui se continet vsq; specu.
Fit lignum, fit aqua, & fulua ceruice leæna,
Flammæ etiam formam suscipere est solitus.

Ait in aquam conuerti.] ὁμολογία. Quòd si autem.] ἀφαίρεσις. Ne mireris.] *Assueratio.* Vidi & ipse.] *Obiectio.* Et quænam.] *Refutatio.* Apertis oculis.] *A testimonio Menelai.* Quòd si verò non.] ἄλλη πίστις κατ' ἀναίρεσιν. Nimirum senties.] ἀπόφασις. At tu Menelaë.] *Ab exemplo simili.* Verùm polypum.] ὁμοίωσις. Cuicunque saxo.] ἀφόμοιωσις. Illi seipsum similem efficit.] *De polypo pisce, eiusq; in varias res transformatione.* Erunt hæc.] *Concessio.* Sed tuum hoc.] *Correctio.* Nescio Menelaë.] *Conclusio.*

ΠΟΣΕΙΔΩ-

Eodem interprete.

NEPTVNVS.

Ἔα γε, ὦ Δελφῖνοι, ὅτι ἀεὶ φιλάνθρωποί ἐσμεν, καὶ νῦν μάλα μὲν τὸ τῆς Ἰνοῦς παιδίον ἐπὶ τὸν ἰσθμὸν ἐκομίσατε, ἀποδιξάμενοι ἀπὸ τῶν Σκιρωνίδων πετρῶν εἰς μηνῶν ἐμπεσόν. καὶ νυνὶ σὺ ἡ κιθαρῳδὸν ἔχων, τὸν ἐν Μηθύμνῃ ἀναλαβὼν, ἐξενίσω ἐς Ταίναρον αὐτῷ σκευῇ καὶ κιθάρᾳ, ἐκ πελάδις κακῶς ὑπὸ τῶν ναυτῶν ἀπολούμενον. Διὰ, μὰ θαυμάσῃς, ὦ Πόσειδον, ἃ τοὺς ἀνθρώπους εὖ ποιοῦμεν, ἐξ ἀνθρώπων γε καὶ αὐτοὶ ἰχθύες γεγόναμεν. Πο. καὶ μέμφομαί γε τῷ Διονύσῳ, ὅτι ὑμᾶς καταναυμαχήσας μετέβαλε, δέον χαρίσασθαι μόνον, ὥσπερ καὶ ἄλλοις ἐποιήσατο. ὅπως οὖν τὰ καθ' αὑτὸν Ἀρίονα τοῦτον ἐγένετο, ὦ Δελφίνες; Δελ. ὁ μὲν κιθαρῳδὸς, οἶμαι, ἔχαιρεν ἀεὶ, καὶ νεοπάκτοις μετεπίμπλατο αὐτὸν ἐπὶ τῇ φόρμιγγι. ὁ δὲ τύραννος παρὰ τὸ συμπόσιον ἀεὶ αὐτὸν μετεπέμπετο.

LAudo, [a] recte facitis Delphines, & semper amatis hominũ estis. Nam & olim [b] Inus filiũ in Isthmũ portastis, [c] excepitũ à Scironijs scopulis, vnde cum matre præcipitatus fuerat: et nunc tu citharœdo isto Methymnensi cũ ipso ornatu & cithara recepto, in [d] Tænarũ enatasti, neq; passus es indigne à nautis perire illum. DEL. Ne mireris, Neptune, si hominib. benefacimus: nã & ipsi ex hominib. pisces facti sumus. NEP. Atq; equidẽ ob id reprehendo Bacchũ, q vos nauali pœlio superatos ita trãsformauit, cũ deberet captiuos solũ in deditionẽ accipere: quemadmodũ & cæteros in potestatẽ redegit. Sed quo pacto cũ Arione hoc qđ accidit, sese habet? DEL. [e] Periander iste, puto, delectabatur homine, ac sæpe illũ ad se accersebat artis gratia. Ille alit dies iã factus à tyranno, con-

νῦ, ἐπιθύμησε πλεύσας εἰς πατρίδα, εἰς τὴν Μήθυμναν, ἐπιδείξασθαι τὸν πλοῦτον. καὶ ἐπιβάτ πορθμεύ]ιν]ες λαμπρῶν ἀνθρώπων, ὡς ἔδοξε, πολὺ ἄργυρον, καὶ χρυσὸν καὶ ἄργυρον, ἐπὶ λαπὰ μέσον τὸ Αἰγαῖον ἐγένετο, ἐπιβουλεύσαν αὐτῷ οἱ ναῦται. ὁ δ' (ἐπροώμην γὰρ ἅπαν]α, παρανέων ὡς σάφα) ἐπὶ ταῦτα ὑμῖν δοκεῖ]αι, ἔφη, ἀπὸ τῆς σκηνῆς ἀναβάντα με, καὶ ξύσαν]α θρηνῶδέ τινα ἐπ' ἐμαυτῷ, εἰσόν]α ἁσόμενον ῥᾴστα ἐμαυτόν. ἐπέτρεψαν οἱ ναῦται, καὶ ἀνέβαινον τὴν σκηνήν, καὶ ἔστ πάνυ λιγυρῶς, καὶ ἐπεσχε ἐς τὴν θάλατταν, ὡς αὐτίκα πάντως ἀφθονέμενος. ἐγὼ δ' ὑπολαβών, καὶ ἀναβοήσας ὦ οὗτε, ἐξηγεῖσθαι ἔχων ἐς Ταίναρον. Πο. ἐπαινῶ τῆς φιλομουσίας: ἄξιον γὰρ ἦν μισθὸν ἀποδοῦναι σοὶ ἀντὶ ἀκροάσεως.

no, concupiuit, nauigando in patriam, [f] Methymnam videlicet, spectandas ibi diuitias suas exhibere. Ac conscensa ad trajiciendum nauĩ hominũ quorundam scelerատorum, posteaquam cognitus est multũ auri secum ferre, vbi ad mediũ fermè Aegaeũ peruentum fuit, insidiari illi nautæ cœperunt. Ille verò (nam auscultabam omnia, iuxta nauigium natando) Quoniam hoc vobis ita visum est, inquit, at me saltem assumpto ornatu, & decantato prius mihi ipsi funebri aliquo carmine, volentem sinite præcipitare meipsum. Concesserunt nautæ. Tum ille assumpsit ornatum, & cecinit admodum lene ac blandum quiddam, atq; ita in mare præcipitauit sese, tanquam statim omnino moriturus. Ego verò excepto atque imposito illo, enataui vnà cum ipso in Tænarum. NEP. Laudo & studium erga Musicam tuum: dignam enim mercedem retulisti ipsi pro eo quod auscultaras.

GILBER-

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a RECTE' facitis Delph.] Δέλφις, Δέλφις & *Delphinus dicitur piſcis & maris belua. Delphines ingẽti amore homines, præcipuè pueros proſequi ſolent, & dorſo acceptos vltrò citroq́; per mare incolumes vectare ac reducere: qui ſi quo caſu poſtea interirent, vocem edunt humanis gemitibus ſimilem, & ipſi tandem mœrore confecti moriuntur. Refert aliquot exempla noſter Lucianus in nauigio ſeu votis, & Plin. lib. 9. cap. 8. muſicis harmonijs mirificè demulcentur, vt Plutarch. ſcribit in lib. ſeptem ſapientum. b* Inus filium.] *Melicertam. Inus fabulam lege Ouid. lib. 3. Metam. Hom. Od. 1. c* Exceptum à Scironijs ſcop.] *Qui in Attica ſunt poſt Crommionem ad eam viam quæ ab Iſthmo Megara ducit, & à Scironis inſignis latronis nomine dicti ſunt, qui ea ſaxa in[illegible]deps in viatores prætereuntes ſeuiebat. d* Tenarum.] *L[illegible]æ promontorium, oppidum eiuſdem nominis habens, vbi habitum donarium dimiſſimè in Arionis teſtimonium: ex ære Delphinus cum inſidente Arione dextra victoriam prætendente, læua lyram ſuſtinente. e* Periander.] *Corinthiorum tyrannus. f* Methymnam.] *Lesbi ciuitatem. g* Studium erga Muſicam.] *Mulcentur Delphines & ſono & cantu.*

IOANNIS BAMBVCI ANNOTATIONES.

Argumenti: Delphinos amatores eſſe hominum, & ab aliquo iſtorum Arionem eiectum à prædonibus in mare tranſiectum eſſe.

Mira eſt Delphinum verè natura, quòd omnes
Sic redamant homines, haudq́; perire ſinunt.
Euadit mortem Cithara ſubmerſus Arion:
Muſica nam curas pectora mœſta leuat.

LAVDO, rectè facitis.] *Collaudatio à φιλοφροσύνη.* Nã & olim.] *Probatio à ſignis antecedentibus & coniunctis.* Et hũc tu.] *Ἀποστροφὴ ad vnũ Delphinẽ, qui exportauit Arionẽ.* Ne mireris Neptune.] *Ἐπίκρισις ἀπολογικὴ à coniugatis.* Atq; equidẽ ob id.] *μέμψις ab iniuſto.* Quẽadmodum & cæteros.] *Ab exemplo.* Sed quo pacto cũ Arione.] *πυ-*

ρε-

secundò ad fabulam de Arione. Periander iſte puto.] *Narratio à perſona regis Corinthi.* Ac conſcenſa.] τὰ σφαγεῖα. Nam auſcultabam.] *Gell.lib.16.cap.19. ex lib. 2. Herodoti.* Laudo ſtudium.] *Collaudatio à gratitudine.*

MORTVORVM DIALOGI.

ARGVMENTVM in eoſdem.

QVanquam ex eadem occaſione & hi dialogi, quibus inferorum querelæ, iudicia, pœnæ, & id genus alia deſcribuntur, exceptis paucis quibuſdam, quorum argumenta de ſuis temporibus ſumpſiſſe Lucianus videtur, cum ſuperioribus prognati ſunt: alium tamen atque diuerſum ab illis finem habent, aliaq; monent ac docent. Suprà enim amores & affectus deorum tractātur: ât hîc illud indicatur, atq; etiam oculis pœnè ſubijcitur, quòd apud Inferos, & eos iudices, quorum ſententiæ poſt hanc vitam ſubijciendi omnes ſumus, nulla perſonarum ratio, nulla potentiæ, diuitiarum, honorum, famæ, aut cuiuſcūq; fortunæ æſtimatio futura eſt: ſed quòd omnes, quod ad conditionem attinet, æquales futuri, & pro eo ac quiſq; in hac vita ſe gerit & meretur, ſupplicium aut præmiū accepturi ſumus. Tametſi illud quoq; non ignorem, Lucianum ex ironia magis pleraq; hæc, quàm quòd ita animo ſenſerit, dixiſſe videri poſſe, vtpotè Epicureum, &, vt ab alijs vocatur, ἄθεον, qui neque de dijs, neq; de immortalitate animarum rectè quicquam ſenſerit. Veruntamen etiam alias, cùm de veris moribus philoſophorum ſcribit, vt in Nigrino, Demonacte, & cæteris quibuſdam, eiuſmodi de præſentis vitæ rebus & actionibus præcipit & tradit, quæ illum hauddubiè de futura quoq; nōnihil cogitatione ac ſenſu præcepiſſe confirmare poſſint. Vtut autē hæc ſe habent, digni tamen dialogi iſti ſunt qui legātur, & ob oculos q̄ ſæpiſſimè reuocētur: vel ob hoc ſolū, vt

cupidita-

cupiditatibus ac rerum externarum deſiderio mentem auocemus, & ad illud reſpiciamus, quod poëta dixit: *Puluis & vmbra ſumus.* quo dq; poſt hanc vitam neq; opes, neq; potentia, neq; vllæ aliæ fortunæ defunctos ſequentur aut iuuabunt.

Operæprecium facturũ me ſpero, ſi huc adſcripſero incerti Autoris Græcũ Epigramma, ab hoc argumento nõ alienum: cuius verſionem ex Auſonio ſubijciemus.

Ελλὼν ἐς ἀΐδαν, ὅτε δὴ σέ[illegible]λάνοι γῆρας
Διογένης ὁ κύων, κρείσσων ἐσσὶ θεῶν ἐλέσθαι.
Καὶ φάσκων ὁ γέρων τὸ πρεσβύτιον ἐγγὺς ὁλέσσαι
τῆς πολιῆς ἐκ ποταμῶ χρυσὸν ἀφυσσάμενος
Εἶπεν, ἐμοὶ μὲν νῦν πλέον τοῦτ᾽ ὄσσα γὸ ἔχων
πάντα φέρω σὺν ἐμοὶ κρεῖσσ. Σύσ᾽ ἐδὲν ἔχῃς.

Auſonius:

Effigiem rex Craſe tuam diuiſſime regum
Vidit apud manes Diogenes Cynicus.
Conflictus tq; procul ſolito maiore cachinno
Concuſſus, dixit: quid tibi diuitiæ
Nunc proſunt, regum rex ô diuiſſime? cùm ſis
Sicut ego ſolus, me quoq; pauperior.
Nam quæcunq; habui mecum fero, cùm nihil ipſe
Ex tantis, tecum Craſe feras, opibus

Diogenes in hiſce dialogis, dicteria maximè in eos iacit, qui ſupra mortalitatem ſuam efferri cupiuerunt.

ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ ΚΑΙ Πολυδεύκους. — *DIOGENIS ET Pollucis.*

Iacobo Micyllo interprete.

DIOGENES.

Ὦ Πολυδεύκους, ἥδιστόμοι μοί δοκεῖ ἐπιδημῆσαι τὰ χθὲς ἀνάπλους (οὐ γὰρ ἄλλως ἔχειν, οἶμαι, τὸ ἀναβιῶναι αὖθις μὲ) ἐπιδημήσεις (ἀτὰρ ἐπιδημήσεις, οἶμαι, τὸ ἀναβιῶναι αὖθις μὲ)

COmmẽdo tibi, Pollux, quãprimũ ad ſuperos aſcẽderis (atuã eſt, ni fallor, eras reuiuiſcetis)

ἀῶμον)λιῶ πε ἴδῃς Μῆνιππον τὸν λυσὰ (νῦροις δ' ἂν αὐτὸν ἐν Κορίνθῳ καταλάβῃς Κράνειόν, ἢ ἐν Λυκείῳ, τ' ἐπιζόντων πᾶς ἀνάπλεως φιλοσόφων καταγελῶντα) ἐπᾶν πρὸς αὐτὸν, ὅτι Δι. ὦ Μῆνιππε, κελεύει σε ὁ Διογένης, εἰ δι ἱκανῶς τὰ κὰτω γῆς καταγελάσαι, ἥκειν ἐνθάδε ποτ' αὐτὸν πλέων ἐπιγελασόμενον. ἐκεῖ γὰρ ἐν ἀμφιβόλῳ δι ἔτι ὁ γέλως ἐστίν, ἢ πολὺ πλείοσι γὰρ ὅσοις οἶδα τὰ μετὰ τὸν βίον, ἐνταῦθα ἂν πάνυ βεβαίως γελῷμεν, καθάπερ ἐγὼ νῦν, μάλιστα ἐπειδὰν ὁρᾷς τὸν πλοῦσίον ἢ σατράπας ἢ τυράννους, ὅτω ταπεινὸς καὶ ἀσήμους, ἐκμόνης οἰμωγῆς διαγινώσκομένους, ἢ ὅτι μακθανοὶ ἢ ἄγροικοι ἄσι, μεμυημένοι τ' ἄνευ τούτων λέγει αὐτῷ, καὶ προσίτι ἐμπλησάμενον τῶν κρεῶν ἅπαν θέρμον τι κομῶν, καὶ ἅ τε νῦροι ἐν τῷ τριόδῳ Ἑκάτης δεῖπνον καίουσιν, ἢ ὠὸν ἐκ καθαρσίου, ἅττα δεῖ. Πολ. ἀπαγγελῶ ταῦτα, ἐὰν δὲ ἀποκνῶ, ἢ ἐπιλάθωμαι, τί με ἀπειλεῖ; Δι. ἐπιστρέψω σε κύων ἐπὶ τὸν τρίβωνα, καὶ τὴν πήραν ἐμπλήσω σκορπίων καὶ ἀσπίδων. ταῦτα ἐπειλήσας ἀπέπεμψε τὸν Πολέμωνα. ἐγὼ δὲ ἐπεὶ ἐκεῖνος ἀπῆλθε, ἐπεθύμουν ἰδεῖν τὸν Μένιππον, καὶ ἐπυνθανόμην τοῦ Ἑρμοῦ ὅπου ἂν εἴη. ὁ δὲ ἔφη ἐν Κορίνθῳ ἐπὶ τοῦ κρανείου καθήμενον γελᾶν τοὺς φιλοσόφους ἅπαντας ἐπιτιμῶντα, ὅτι μάτην περιέρχονται τὰ νεφέλια ζητοῦντες καὶ τὰ ἄτομα καὶ τὰς ἰδέας. ἐπεὶ δὲ ἐπῆλθεν ἐκεῖνος, ἐπεθύμουν ἰδεῖν τὸν Μένιππον, καὶ ἐπυνθανόμην τοῦ Ἑρμοῦ ὅπου ἂν εἴη. ὁ δὲ ἔφη ἐν Κορίνθῳ ἐπὶ τοῦ κρανείου καθήμενον γελᾶν τοὺς φιλοσόφους ἅπαντας ἐπιτιμῶντα, ὅτι μάτην περιέρχονται τὰ νεφέλια ζητοῦντες καὶ τὰ ἄτομα καὶ τὰς ἰδέας.

re) vt ſicubi videris [b] Menippum canè illũ, (inuenies autè ipſum [c] Corinthi circa [d] Craneũ [e] aut in Lyceo, deridentẽ contendẽtes iſtos inter ſe philoſophos) dicas illi: Menippe, inquiens, iubet te Diogenes, ſi ſatis ea quæ ſub terram ſunt, deriſiſti, quò & huc ad inferos deſcẽdas, vbi multò plura quæ rideas, habitur⁹ es. Illic enim in ambiguo tibi adhuc riſus fuit, & frequens illud obijci potuit: Quis enim omnino ſcit, quæ poſt vitã futura ſint? Hic autem nõ deſines cõſtanter atq; perpetuò ridere, quemadmodum ego quoq; nunc facio: & maximè poſtquã videris diuites iſtos ac [f] ſatrapas & tyrannos ita humiles et obſcuros eſſe, ſoloq; eiulatu ab alijs dignoſci: tum quòd & molles & ignaui ſunt, reminiſcẽtes eorũ quæ in vita gerunt. Hæc illi quæſo vt dicas, & vt præterea eiũmodi [h] pera veniat [i] impleta & multo lupino, & ſicubi in trimo poſitam inueniat [k] Hecates cœnã, aut [l] ouum ex luſtratione relictũ, aut ſimile quippiam. POL. At renunciabo hæc tibi Diogeni-

ὦ Διόγενες, ὅπως ἂν ἄλλῳ μάλιστα ὁποῖός τις ὢν τὸν ὄψιν; Διογ. γέρων, φαλακρὸς, τρίβωνιον ἔχων πολύθυρον, ἀπαιδί, ἀνίμῳ ἀναπεπλασμένον, καὶ τὰς ἐπὶ τοῖς ψυχαῖς τῶν ῥακίων ποικίλον. γελᾷς ἀεί, καὶ ταπεινὰ τὰς ἀπαλόνους τούτους φιλοσόφους ἐπισκώπτει. Πολ. ῥᾴδιον εὑρεῖν ἀπὸ γε τούτων. Διογ. βούλει καὶ πρὸς αὐτὸν ἐκεῖνον ἐντείλωμαί τι τῶν φιλοσόφων; Πολ. λέγε. εἰ βαρὺ γὰρ ἐκ τοῦτο. Διογ. τὸ μὲν ὅλον, παύεσθαι αὐτοὺς παριππεύοντας λυρῶσι, καὶ περὶ τοῦ ὅλου ἐρίζουσι, καὶ λείρια φύσουσιν ἀνωφελοῖς, καὶ προκοπὴν οὐδεμίαν ποιοῦσι, καὶ τοιαῦτα ἄπορα ἐρωτῶν διδάσκουσι τὸν νοῦν. Πολ. ἀλλ' ἐμοὶ ἀμαθεῖ καὶ ἀπαιδεύτῳ ἂν φήσουσι, ἰατικῶτερον οὕτω τὰς ὀφρῦς αὐτῶν. Διογ. σὺ δὲ οἰμώξῃ αὐτοῖς παρεῖναι λέγε. Πολ. καὶ τοῦτο, ὦ Διόγενες, ἀπαγγελῶ. Διογ. τοῖς πλησίοις δ' ὦ φίλτατον

Diogenes: sed quò melius illum agnoscere queã, cuiusmodi facie est? DIOG. Senex est, caluaster, pallio indutus lacero, & vento cuiuis peruio, præterea & diuersorum pannorum assumentis variegato. Ridet autem semper, ac plerunque arrogantes istos Philosophos acerbè perstringit. POL. Facile erit inuenire illum, ex his vtique signis. DIOG. Vtne vt ad ipsos quoque Philosophos illos aliquid tibi mandem? POL. Mandes licet. non enim graue neque hoc mihi fuerit. DIOG. In vniuersum adhortare illos, vt desistant à nugis suis, neque de toto contendant, neque [m] cornua sibi mutuò affingant, neque [n] crocodilos faciant, neque huiusmodi sterilia atque ieiuna interrogare, animum instituant. POL. At indoctũ me & ineruditũ esse dicent, quũ doctrinam illorũ reprehendam. DIOG. [o] Tu verò plorare illos meo nomine iube. POL. Et hæc nunciabo illis. DIOG. Diuitibus aũt, ô lepidissimum

ταῦτα παρ' ὑμῶν. τί, ὦ μάταιοι, τὸν χρυσὸν φυλάττετε; τί δὲ τιμωρεῖσθε ἑαυτοὺς, λογιζόμενοι τοὺς τόκους, καὶ τάλαντα ἐπὶ τοῖς τάλαντοις συντιθέντες, ἵνα μὴ ἕνα ὀβολὸν ἔχοντας, ἥκειν μετ' ὀλίγον; Πολ. ἀρέσκει καὶ ταῦτα πρὸς ἐκείνους. Διογ. ἀλλὰ καὶ τοῖς καλοῖς γε καὶ ἰσχυροῖς λέγε, Μεγίλλῳ τε τῷ Κορινθίῳ, καὶ Δαμοξένῳ τῷ παιδοτρίβῃ, ὅτι παρ' ὑμῖν ἔστι δεῖν, ἢν ξανθὴ κόμη, ἢν τὰ χαροπὰ ἢ μίλανα ὄμματα, ἢ ἐρύθημα ἐπὶ τῇ προσώπῳ ἔστιν ὀφθῆναι, ἢ νεανικὸν ὕφος, ἢ ὦμοι παχεῖς, ἀπὸ πάλης, μία ὑμῖν πόνης φασὶ, κρανία γυμνὰ τῶν κάλλους. Πολ. ἀλλὰ παρὸν ἀπεῖναι πρὸς τοὺς καλοὺς καὶ ἰσχυροὺς. Διογ. καὶ τοῖς πυγμαῖον, ὦ Λάκων (πολλοί δ' εἰσὶ, καὶ ἀχθόμενοι τῷ πράγματι, καὶ οἰκτίρουσι τὼ ἀρείαν) λέγε μήτε δακρύειν, μήτ' οἰμώζειν, δικαιοῦντι τῷ ἐν ταὐτὸ ἰσοτιμίαν, καὶ ὅτι ὀ-

pidissimum caput, hæc nostro nomine anúncies quæso: Quid, ô vani, inquiem, aurum tantoperè custoditis? quid autem excruciatis vos ipsos, supputantes vsuras, & talentum aliud super aliud accumulantes: quos nõ plus quàm vnum obulum habentes venire huc paulò pòst oportet? POL. Dicentur & hæc ad illos. DIOG. Sed & formosis istis & robustis dicas, Megillo puta Corinthio, & Damoxeno palæstritæ, quòd apud nos neq; flaua coma, nec cœrulei nigrive oculi, neq; rubor faciei amplius vllus est: neq; prætereà nerui intenti & robusti, neq; humeri laborum tolerantes: sed omnia vnus puluis, vt aiunt, nobis, caluaria forma nudata scilicet. POL. Non molestum erit neque hæc ad formosos & robustos illos dicere. DIOG. Etiam paupertibus, ô Lacon dicas licet, (multi autem sunt, quibus & ea res perquàm molesta est, & inopiam lugent, vt neque lachrymentur, neque ploremus) exposita illis æqualitate hac, quæ hic est: & quòd vidua-

bunt

ψόγ[ος] τὰ ἐκεῖ πλούσιοι ὄντες ἀμείνους αὐτῶν· καὶ Λακεδαιμονίοις ἢ τοῖς σοῖς, ταῦτα, ἃ λοιπὰ, παρ' ἐμοῦ ἐπιτίμησον, ἢν σοι δοκῇ ἐκείνοις. ΠΟΛ. Μηδαμῶς, ὦ Διόγνητε, περὶ Λακεδαιμονίων, μήτε. ὁ γὰρ ἀνίσχομαί σοι, ἃ πρὸς τοὺς ἄλλους ἔφησα, ἀπαγορεύω. ΔΙΟΓ. Ἀφῶμεν τούτους, ἐπὶ δὲ λοιπὰ σὺ μὲν, οἷς προεῖπας, ἀπόκρινε παρ' ἐμοῦ τοὺς λόγους.

bunt eos qui illic diuites sunt, nihilo meliores quàm sese hic esse. Lacedæmonijs autem tuis hæc, si videtur, nomine meo obijcias, molles & eneruatos ipsos esse dicitãs. POL. Ne de Lacedæmonijs Diogenes quicquam dicas, non enim feram: sed quæ ad cæteros mandasti, ea illis renunciabo. DIOG. Missos igitur faciamus hos, quando tibi ita videtur: tu verò quibus antea dixi, ad eos sermones hos meos deferas.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a TVVM cras reuiuiscere.] *Pollux Iouis ex Leda filius, & Castoris frater, qui cùm immortalis esset (vtpote eodem ouo cum Helena prognatus) à Ioue fertur petiisse, vt sibi cum fratre vita functo immortalitatem suam partiri liceret, qua re impetrata, alterius mori traduntur & reuiuiscere: de quibus Virg. 6. Aen.* b Menippum canem.] *Canes enim vocantur Cynicę sectæ philosophi.* c Corinthi.] *Corinthus vrbs Achaiæ Græciæ omnium vrbium clarissima fuit, quæ ne Romanæ quidem vrbi cessit.* d Craneũ.] *Gymnasium.* e Aut in Liceo.] *Id enim superiori gymnasio nomen fuit.* f Satrapas.] *Dictio Persica, significans præfectum prouinciæ.* g Tyrãnos.] *Qui per insolentiam imperij viribus abutebantur, & vi quadam animi libidine dominabantur nõ iure & legibus æquis.* h Pera.] *Sacculo ex alista, à collo ad lumbos pendente.* i Impleta lupino.] *Lupinum leguminis genus omnium amarissimum & vilissimum, de quo idem Lucian. in lib. de Mercede seruientibus.*

k Hecates comam.] *Mos erat diuitibus, vt singulis men-*

sibus Hecatæ sacrificando in triuijs panes atque alia quædam ponerent, quæ postea à pauperibus auferebantur ac deuorarabantur: hanc Hecates canam dicebant. Suidas & Athenæus libro 7. Athenienses autem & theatra & conciones & cæteros conuentus hominum lustrare solebant, adhibitis paruis & vilibus quibusdam hostijs, vt Suidas tradit. eò videtur hîc alludere. Huius rei etiam meminit Aristophanes in Pluto, & eius interpres. Item Theocriti Glossematarius ἐν τῇ τρίοδῳ. l Ouum ex lustratione.] *Catharsio. Catharsium Græcis videtur purificatio quædam dici. Morem quippe Athenis fuisse produnt, conciones expurgandi atque theatra, & omnino quemlibet populi conuentum. Id verò minutis fiebat porcellis, quos nominabant catharsia. Eiusmodi obibant munus qui dicebantur à collustratione Perisiarchi. Oua illustrationibus apta monstrat Iuuenalis illud.*

—nisi se centum lustrauerit ouis.

Sed & in arte Ouidius oua hæc lustralia indicat illis versibus:

Et veniat quæ lustret anus, lectumque locumque.
Præferat & tremula, sulphur, & oua manu.

Consule Thucydidem & Herodotum de dolo. Sed nil tam necessarium quàm sulphur. Homerus Odyss. χ. οἶον θεῖον κακὸν ἔχθος. Plinius lib. 35. habet & in regionibus locum sulphur ad expiandas suffitu domos, hoc libauit. lib. 8 Columella. m Neque cornua.] *Per κέρας & captiosos syllogismos ad hunc modum conflatos intelligit Chrysippus: ὃ ἂν ἀπόλλυς, τοῦτ' ἔχεις, κέρας δ' οὐκ ἀπόλλυς, κέρας ἄρα ἔχεις. Quod non perdidisti habes. Cornua non perdidisti: Cornua ergo habes.*

n Crocodilos faciant.] *κροκόδειλος. Sophisma ex fabula mulieris Aegyptiæ huiusmodi nomen habet, cuius meminem facit Lucianus in Vitarum auctione, sub finem. Quintilianus lib. Ceratinas & Crocodilinas ambiguitates appellat. Fabulam Crocodili tractauimus in nostris narrationibus lib. 1.*

o Tu verò plorare illos.] *Ita autem Græcos loqui solitos, vt plorare iuberent eos, quos à se contumeliosè demitteret, notum est. Hac etiam voce vsus est in Tragopodagra, & in sequenti Dialogo contra Menippum bis, pluribusque alijs locis. Horatius in 5. Satyra:*

Inueniet

Inueniet nil sibi legatum præter plorare.

Idem in extrema Satyra lib. 1. Demetri:

—tuque Tigelli
Discipulorum inter iubeo plorare cathedras.

Cic. in Epist. quadam ad Q. Fratr. ἀλλ' ὀλιγάζητω, *nos modò valeamus.* p Omnia vnus puluis.] *Alludit ad defunctorum cineres, inter quos nihil apparet discriminis.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Προσφωνήσεις Δίφιλου.

Mittitur ad viuos Pollux, mandata Menippo
Vt referat, pulchris, diuitibusque simul.
Ad miseros etiam, ne demirentur auaros.
Fabula post vitam cuncta perire monet.

O Pollux.] ἡ σύντολή. Inuenies autem.] *à loco.* Dicas illi Menippe.] *Expositio mandati.* Illic enim.] *Ratio per comparationem.* Hic autem non desines.] ἐπιπόδεσις. Et maximè.] αὔξησις. Hæc illi quæso.] *Conclusio.* Senex est.] Προσωπογραφία *ab ætate, habitu & actu.* Vísne vt ad ipsos.] ἐρώτησις. Mandes licet.] σύντολη πρὸς τοὺς φιλοσόφους. Neque de toto.] ἰδίαις *Platonicæ.* Neque cornua.] κερατίνη. Neq; Crocodilos.] κροκοδειλίνης. At indoctum me.] ἀνοφορά. Et hæc nunciabo.] ὑπόκρισις ἀγγελική. Diuitibus autem.] ἀπαγγελία *ad diuites.* Sed & formosis.] *Ad formosos & robustos.* Quod apud nos.] *Quis status apud inferos.* Etiam pauperibus.] *Ad pauperes.* Lacedæmonijs autem.] Σαρκασμὸς *ad Lacedæmonios.* Neque Lacedæmonijs.] ἀπαγόρευσις. Sed quæ ad cæteros.] ἀνάκρισις. Missos igitur.]

Epilogus.

ΠΛΟΥΤΩΝ, Η ΚΑΤΑ ΜΕΝΙΠΠΟΝ. PLVTO, SEV CONTRA MENIPPVM.

Iacobo Micyllo interprete.

CROESVS.

ΟΥ φέρομεν, ὦ Πλοῦτων, Μένιππον τουτὶ τὸν κύνα παροικεῖν ἡμῖν, ὃς ἢ ἐκεῖνον ποιήσει τάχιον, ἢ ἡμᾶς μετοικιοῦμεν ἐς ἕτερον τόπον. Πλ. τί δ' ὑμᾶς δεινὸν ἐργάσεται, ὁμοίως νεκρὸς ὤν; Κροῖ. ἐπειδὰν ἡμᾶς οἰμώξομεν, καὶ στένομεν, ἐκείνων μεμνημένοι τῶν ἄνω. Μίδας μὲν γοῦν τοῦ χρυσίου, καὶ ἀνάπαλιν ἐκ τῆς πολλῆς τρυφῆς, ἐγὼ δὲ τῶν θησαυρῶν, ἐπιγελᾷ, καὶ ἐξουδένησε, ἀνθράποδα καὶ παθάρματα ἡμᾶς ἀποκαλῶν. ἐνίοτε δὲ καὶ ᾄδων, ἐπιταράττει ἡμῶν τὰς οἰμωγὰς, καὶ ὅλως, λυπηρός ἐστι. Πλ. τί ταῦτα φαίην, ὦ Μένιππε; Μέν. ἀληθῆ, ὦ Πλοῦτων. μισῶ γὰρ αὐτὰς ἀγνώτας καὶ ὀλιθρίους ὄντας, οἷς ἐν ἀνίγνοις

NOn poterimus ferre, Pluto, [a] Menippum hûc canem cohabitantem nobiscum: quâpropter aut illum hinc amotum aliò colloca, aut nos hinc aliò commigrabimus. PLVT. Quid autem vobis mali adeò facit, quando eadem modo mortuus est ac vos? CROES. Postquam nos ploramus & ingemiscimus, illorum reminiscentes quæ apud superos habuimus, vtpote [b] Midas hic auri, [c] Sardanapalus autem multæ voluptatis, [d] ego verò thesaurorum irrides, & cum conuiciis exprobrat a nobis, mancipia & piacula nos vocitando. Interdùm autem etiam cantando conturbat ploratus nostros: & in summa valdè nobis molestus est. PLVT. Quid hæc audio de te, Menippe? MENIP. Vera Pluto. Odi enim ipsos, ignaui ac perditi adeò

quibus

μὴ χρῆσθαι βίῳ τοσαῦτα κακῶς, ἀπὸ καὶ ἀποθανόντας ἔτι μιμνήσκεσθαι, καὶ περιέχοντας τῶν ἄνω χαίρειν τοῖς χαροῦσιν ἀνίοις αὐτούς. Πλού. ἀπ' ὀλίγου λυπήσονται γὰρ ὑπὸ μικρῶν τινῶν ἀγνοίων. Μφ. καὶ σὺ μωραίνεις, ὦ Πλοῦτον, ὁμόψηφον ὧν τοῖς τοιούτοις πάθεσιν; Πλούτ. ἐάσατέ με, ἀπ' ὀλίγον ἐθελήσαντι συνάρασθαι ὑμᾶς. Μφ. μὴ μέντοι, ὦ λάκαινοι Λυδῶν καὶ Φρυγῶν καὶ Ἀσσυρίων, οὕτω γνώσεσθε ὡς ἐγὼ παυσόμενός ποτε ἔνθα γε ἂν ἵπτωμαι, ἀκολουθήσω ἀνίοις καταγελῶν. Κροῖσ. ταῦτα οὐχ ὕβρεις; Μφ. οὐκ, ἀπ' ἐκείνων ὕβρεις μᾶλλον, ἃ ὑμῖν ποιῶν τι προσκωμάσομαι ἀξιόλογον, καὶ ἐπισθίοις ἀνθρώποις ἐντρυφῶν, καὶ θανάτου τοσαράκις ὑμνημονεύοντας. τοιγαροῦν οἰμώξεσθε πάντων ἐκείνων ἀφῃρημένοι. Κροῖσ. πολλῶν γε, ὦ Μίδα, καὶ μεγάλων κτημάτων. Μίδ. ὅσον ἐμὲ χρυσοῦ Σαρ.

quibus non ſatis fuit viviſſe malè, ſed etiam mortui inſuper cogitatione atq; animo illis qui apud ſuperos ſunt, inhærêt. Delectior itaq; ægrè ipſis faciendo. PLVT. Sed non decet: dolent enim non exiguis rebus priuati. MEN. Etiam tu deliras, Pluto, qui gemitus iſtorum tuo quoque calculo approbas? PLVT. Haudquaquam: verùm nolim vos diſcordes ac ſeditioſos eſſe mutuò. MEN. At verò, [e] ô peſſimi Lydorum, [f] Phrygum, & Aſſyriorũ, ita de me cognoſcite, vt qui neq; vnquam deſiturus ſim. Nam quocunque abieritis hinc, eodem ſequar, ægrè faciendo, cantando, atque irridendo vos. CROES. An nón hæc contumelia eſt? MEN. Non: ſed illa contumelia erãt, quæ vos facere ſolebatis, qñ & adorari vos volebatis, & hominibus liberis pro libidine abutebamini: ne quæ tũ mortis quicq; memores eratis. Proinde plorate nunc, omnibus illis deſpoliati. CROES. Multis certè, ô Dij, & magnis poſſeſsionibus. MID. Quanto equidem ipſe auro?

Σαρ. ὅσης δ' ἐγὼ τρυφῆς; Μί. ἐγὼ μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες, ἀπέρχομαι ὑμᾶς, ἐγὼ δέ, τὸ γνῶθι σαυτὸν ἀναπτύξας σαυτόν, ἐπάξομαι ὑμῖν. πρέπει γὰρ τοῖς τοιούτοις τοιαῦτα προσπίπτειν.

SARD. Quanta verò ego voluptate? MEN. Rectè sanè, ita facite: [h] lugete vos quidem, ego verò tritū illud, Nosce teipsum, identidem connectendo, vobis occinā. decet enim huiusmodi ploratus, si crebrò illis accinatur.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a MENIPPVM canem.] *Menippus Phœnix, Philosophus cynicus & ideò canis dictus.* b Midas hic auri.] *Phrygiæ Rex pecuniosissimus, cui Plinius primum tribuit locū inter insigniter diuites.* c Sardanapalus.] *Apud Athenæum lib. 12. agitur de luxu Sardanapali, qui Rex fuit Nini Persicæ regionis, delicijs vsque adeò effœminatus, vt inter puellas ipse puellari cultu desidere sit solitus.* d Ego verò thesaurorum.] *Cræsus Rex Lydorum opulentissimus, de quo Ouid. 4. de Ponto.*

e O pessimi Lydorum.] *Cræsus Rex Lydorum.* f Phrygum.] *Midas Phrygum Rex.* g Assyriorum.] *Sardanapalus vltimus Assyriorum Rex, & trigesimus à Nino, cuius epitaphium refert Cic. 5. Tusc. quæst.*

Hæc habeo, quæ edi, quæque exaturata libido
Hausit; at illa iacent: multa & præclara relicta.

h Lugete vos.] *Paulò antè, Plorate nunc.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Θησαυρὸς δάλλον.

Diuitias Cræsi ridebat sæpe Menippus,
Ornatus varios delitiasque leues.
Nón fert spretorem Cræsus, iam mortuus olim:
Auri tantus amor præteritíve boni.

NON poterimus ferre.] *Propositio minor.* Quapropter aut.] διλημμα λαμβάνων, & cōclusio. Quid aut nobis.] ἀπόστασις probationis. Postquam nos ploramus.] *Antecedentis approbatio per enumerationem.* Quid hęc audio?

λοιδορῶν

ἀπροφὴ κατηγορική. Vera Pluto.] *Confitetur factum, per ἀπόφασιν κατηγορίαν.* Dolent enim.] *Ab indecoro.* Haud.] *Ratio.* At verò peſſimi.] *ἀπορία.* An non hæc.] *Querela.* Non, ſed illa.] *Recriminatio.* Proinde deplorare.] *παραίνεσις.* Quanto equidem.] *Amplificatio.* Recte ſanè.] *Concluſio ἐφωνική.*

ΠΛΟΥΤΩΝΟΣ καὶ ἑρμοῦ

PLVTONIS ET Mercurij.

Iacobo Micyllo interprete.

PLVTO.

Τὸν γέροντα οἶσθα, τὸν πάνυ πλούσιον ἀκρατόταλαι γω, ὃν πλούσιον ἀκρατέα φω, ᾧ παῖδες μὴ ἐκ ἀσίν, οἱ τὸν κληρον ὑ θηρῶντες, ὡς τακιομένοι; Ερ. ναὶ, τὸν Σικυώνιον φὴς. τί δ᾽ ; Πλού τωνα μὲν, ὦ Ερμῆ, ἐᾶν ἔστιν ἐπὶ τοῖς ἐνενήκοντα ἔτεσιν, ἃ βεβίωκεν, ἐπιμηκύνεσθαι καὶ τοσαῦτα, ἢ καὶ οἷόν τε ἦν, καὶ ἔτι πλέω, τοὺς ἄλλους κλάπας αὐτῷ, Χαρῖνον τὸν υἱὸν, καὶ Δάμωνα, καὶ τοὺς ἄλλους κατάσπασον ὑφ᾽ ἕνα ἅπαντας. Ερ. ἄτοπον ἂν λέξαι τὸ τοιοῦτον. Πλ. οὔκουν, ἀλλὰ δικαιότατον.

Sí énémne noſti, iſtum ætate omnino cõfectum dico, Eucratem diuitem, cui liberi quidem nulli ſunt, hæreditatis autem captatores plus quàm [a] quinquaginta millia? MERC. Noui: Sicyonium illum dicis. Sed quid poſtea? PLV. Viuere illum quidem, Mercuri, ſine vltra eos quinquaginta annos quos ætate peregit, alteris totidem accumulatis, ſi modò poſsibile ſit, atque etiam pluribus, adulatores autem ipſius, Charinũ adoleſcẽtem, & Damonem, & cæteros abripe huc ordine omnes. MERC. Atqui abſurdũ hos videri queat. PLV. Equidem quaquã imò iuſtiſſimũ.

τί γὰρ ἐκεῖνοι παθόντες, ὧν ἕνεκα ἀποθανεῖν ἐκεῖνον, ἢ τῶν χρημάτων ἀντιποιοῦνται ἄδην προσήκοντες; ὁ δὲ πάντων ἐστὶ μιαρώτατον, ὅτι καὶ τοιαῦτα ἐνχόμενοι, ὅμως θεραπεύουσιν ἕνεκα τοῦ φανεροῦ. καὶ νοσοῦντος μὲν βουλεύσαντα, θύσειν πρόθυμα, θύσειν δὲ ὅμως ὑπισχνοῦντα, ἢν ἐκφύγῃ καὶ ὅλως, ποικίλη τις ἡ κολακεία τῶν ἀνθρώπων. ὅμοια ταῦτα ὁ μὲν ἔσω ἀθάνατος, οἱ δὲ προσκίπτουσιν, αὖθις μάτην ἐπιχανόντες. ΕΡ. γελοῖα πάσχουσιν, πανοῦργοι ὄντες. πολλὰ δὲ καὶ κἀκεῖνος οὐ μάλα ὀρθῶς βουλεύεται αὐτὸς, καὶ ἐπιπλήξαι. καὶ ὅλως, ἀεὶ θανόντι ἐοικώς, ἔρρωται πολὺ μᾶλλον τῶν νέων. οἱ δὲ ἤδη τὸν κλῆρον ἐν σοφίσι λαγχάνοντες, βόσκονται, ἐοικὼς μακαρίαν πρὸς ἑαυτοὺς τινὰ θέντες. ΠΛΟ. ἐκεῖνον ὁ μὲν ἀποδυσάμενος τὸ γῆρας, ὥσπερ ἱόλαος ἀνεβήσατο.

οἷδ'

Quam enim ob causam illi adeò optant illum mori, nisi quia pecuniâ illius ambiunt, nulla propinquitate iuncti? Quod autem omnium scelo ratissimum est, interea cùm talia precantur, tamen obseruant & colunt manifestè vtique illum. Ac quæ ægro tante illo apud se consultet, nemo ignorat: attamen sacrificaturos sese promittunt, si conualescat denuò: & in summa, varia quædam adulandi ratio illorum hominum est. Quamobrem ipse quidem immortalis sit, illi autem præ ipso abeant, [b] frustrà hiantes. MERC. Ridicula patientur, scelerati cùm sint. Sed tamen & ille admodum scitè circumducit illos, & [c] spe pascit inani: & in summa, semper morituro similis, multo validus magis est, quàm quisquam iuuenis. Illi autem hæreditate inter se diuisa pascuntur, vitam quandam beatam secum ipsi animo præcipientes. PLVT. Proinde ipse exuta senectute, [d] quemadmodum Iolaus ille, in iuuenem redeat, ille

οἶδ' ὅτι μέσων τῶν ἐλπίδων τὸν ὀνειροπολοῦντα πλοῦτον ἀπολιπόντες, ἀκίτωσαν ἤδη, πάλαι πάνυ ὄρθαν ὄντες.

Ερ. ἀμείνους, ὦ Πλοῦτων: μετεμέλοντο γάρ σοι ἤδη αὐτῶν, διὰ τί ἔνια ἐξῆς; ἐπτὰ δὴ, οἶμαι, ἄσι. Πλό. κατάσπα. ὅρα, παραπίμψῃ ἕκαστον, ἀντὶ γέροντος ἄνθις νέος.

illi autē e in ipsa media spe, f diuitijs illis quasi per somnum spectatis destituti, abeant iam huc, mali malè mortui. MERC. Alias res cura Pluto. iam enim accersam tibi illos, alium super alium ordine, & septem autem, opplenor, sunt. PLVT. Deducas licet. Ille autē mittat singulos præse, ex sene iterum in adolescentem conuersus.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

EVcrati Sicyonij diuitis captatores sua spe frustrantur, ac res euenit secus, atque illi expectabant. Eucrates enim semper aliquam inuenit rimam, vt inquit Plautus, per quam elabatur, & aliquo prætextu si fides requiratur subterfugiat. Huius meminit idem Lucianus in somnio siue Gallo sub finem. Est apud Aristophanem in Equitibus: Eucrates, qui quum molitor esset & diues, tamen remp. administrabat.

a QVINQVAGINTA millia.] *Numerus infinitus pro finito, hoc est, septem.* *b* Frustrà hiantes.] *Re multum sperata, multumq; expetita frustrati discedant.* *c* Spe pascit inani.] *Incendit, incitat, monet, implet. Sed interim cornos deludit hiantes, arte frustratos.* *d* Quēadmodum Iolaus.] *Hic cùm ad decrepitam ætatem peruenisset, Herculis precibus iuuentuti restitutus est, vt Ouid. fabulatur 9. Metam.*

—dubiaq; legens lanugine malas

Ora reformatus primos Iolaus in annos. *e* In media spe.] *Spes stultis addit animos. Hinc Catull.* Suscitat Iouis vulturium capite. *Captatores autem vulturios dixit Catullus modò, sed Seneca indicauit,* *f* Diuitijs illis quasi

quasi per somnum spectatis.] *Solent enim plerunque, quæ quippiam magnopere exoptant, id in somnis cernere, & vel extremæ sortis homines aliquando magnifica quædam somniare, quemadmodum Luciani nostri Micyllus, qui per somnum opulentissimus, experrectus, cerdo quispiam erat Iro penè pauperior.*

g Septem opinor sunt.] *Qui idem cadaver certatim captant.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

προσωπικὸς, *in haredipetas, qui sæpe antequam captati moriuntur.* λογικὸς:

Eucratis exoptant mortem Damoúq; Charinusq;
Vt citiùs capiant minerua magna senis:
Queis iubet illudi Stygijs qui præsidet oris:
Ne alterius cupias ergo obitum ante diem.

SENEM me nosti.] ἐθάπτοις τὸ προσωποποιΐαν. Noui, Sycionium.] *Affirmatio.* Sed quid postea.] ὑποφορὰ. Viuere illum.] τὸ ἀδύνατον μέρος. Adulatores autem.] ὑποφορά. Atqui absurdum.] αἰσχροφορὰ τὸ βίαιον. Quam enim ob causam.] αἰτιολογία. Quod autem.] αἴτησις. Quamobrem.] *Conclusio mandati.* Sed tamen & ille.] ἀφύλακτος ἐστὶ τὸ δικαίωμα. Proinde ipse.] ἄλλη ἐντολή. Illi autem in.] *Altera pars haredis petiti.* Alias res.] *Conclusio.*

ΤΕΡΨΙΩΝΟΣ ΚΑΙ ΠΛΟΥΤΩΝΟΣ. *TERPSIONIS & Plutonis.*

P. Virunio interprete.

TERPSION.

ΤΟῦτ', ὦ Πλοῦτων, δικαίως μοι μὴν τεθνάναι, πρέπον[1]α ἔτη γεγονότα, ἢ δὶ ὑπὲρ τὰ ἐνενήκοντα γέροντα

IVstúmne hoc est, ô Pluto, me quidē è vita abijsse, triginta cū sim annorum: Thucritum verò senem septuagenarium, & vltrà adhuc

γέροντα Θούκυτορ ζῆν ἔτι; Πλά. Δικαιότατον μὲν οὖν, ὦ Τερψίων, ἄγε ὁ μὲν ζῇ, μάλα γε ἀχόμενος & ἀποθανεῖν τῶν φίλων, οὐ δὲ παρὰ πάντα τὸν χρόνον ἐπιθέλεις αὐτῷ, καὶ ἐμένουν τὸν κλῆρον. Τερ. ὁ γὰρ ἰχθῦν γέροντα ὄντα, καὶ μικρόν τι χρήσασθαι ὧν πλείστο αὐτὸν δυνάμενον, ἀπαθῆν τὸ βίον, παραχωρήσαντα ἕτεροις; Πλά. Καμὰ, ὦ Τερψίων, νομοθετεῖς, τὸν μικρόν τι ὧν πλοῦτο χρήσασθαι δυνάμενον, πρὸν ἡδονῶν ἀπαθύσασθαι. τὸ δὲ ἄπαυτα ἡ Μοῖρα καὶ ἡ φύσις διέταξεν.

Τερ. οὐκοῦν ταύτην ἀτιῶμαι τῆς διατάξεως. ἰχθῦν γὰρ τὸ πρᾶγμα ἐξῆς πῶς γίνεσθαι, τὸν πρεσβύτερον πρότερον, καὶ μετὰ τοῦτον, ὅστις καὶ τῆς ἡλικίας μετ' αὐτὸν: ἀναιρεῖσθαι δὲ μηδαμῶς, μηδ' ἔτι μὲν τὸν ἀπέγκρανον, ὀδόντας πᾶσι ἐπταποιεῖς ἔχοντα, μόγις ὁρῶντα, ὀλίγιστα τίτρασιν ἐπικυρτότα, κορύζης μὴ πάνυ ἔμπλεων λάθρα ὑ τὸν ὀφθαλμὸν μετὸν ὄντα

adhuc viuere? PLVT. Iustissimum quidem, ô Terpsio. Nam etsi ipse viuit, certè [a] ad nullius tamẽ mortem affectus est: tu verò omni tempore illius hæreditatem expectans, eum mori auidissimè cupiebas. TER. Nónne opus fuerat, quum senex sit, nequeatq; decæterò suis vti diuitijs, locum dare iuuenibus? PLVT. Nouas, ô Terpsio, statuis leges, quum ad voluptatem diuitijs vti nequeat, ipsum è vita decedere. Aliter autem & [b] Parca & natura statuisse videtur. TER. Proinde hanc ob huiusce modi [c] accuso ordinem. decebat enim has res successione gradúque fieri, senem primò, deinde qui in ea ætate sequeretur, mori: haudquaquam autem exercere aut viuere, qui [d] senectute decrepitus esset, qui tres duntaxat dentes haberet, cui vix deseruiunt oculi, qui curuatus à quatuor

fatibus deducitur, deguttantes nares, lippósque oculos habens,

ὄντα, οὐδέν τι ἧττον ἀδύτα, ἔμψυχόν τινα τάφον ὑπὸ τῶν νέων καταγελώμενον: ἄρτι βυσσοπερ ἀκ καλίσσης, καὶ ἱππομυκτάτους νικήσας. ἄνω γὰρ πολλῶν τὸ τόχος. ἢ τὸ τελευτῶν ἀθύναι ἰχρὸν ὦ, πόστι καὶ τεθνήξεται τῶν χιρόνων ἕκας ὅ, ἵνα μὴ μάτην ἄρ' ἐνίοις ἱδρᾶσιν. νῦν δὲ τὸ πλὼ παροιμίας, ἡ ἅμαξα ἢ βῶν πολλάκις ἐκφέρει. Πλὴν ταῦτα μέν, ὦ Τερψίων, πολὺ σωφρονέστερα γίνεται, ἢπερ σοὶ δοκεῖ. καὶ ἡμᾶς ἢ τί καθόντας, ἀπορίοις ἐπιχαίρειν, καὶ τοῖς ἀτυχοῦσι τῶν γονέων ἀσπουδάστως, φέρουσιν αὐτοῖς, τοιαῦτα γέλωτα ὀφλισκάνειν, πρὸς ἐκείνων κατορυττόμενοι, καὶ τὸ πρᾶγμα τοῖς πολλοῖς ἥδιον γίνεται. ὅσῳ γὰρ ὑμᾶς ἐκείνους ἀποθανεῖν ὤχετο, τοσούτῳ ἅπασιν ἡδύ, προαποθανεῖν ὑμᾶς αὐτῶν. ἐκεῖνα νῦν γάρ τινα ταὐτὰ τιχνίω ἐπιγραφόμενα, γραῶν καὶ γερόντων

habes, nihil deniq; voluptatis degustans, haud aliud existens, quàm [e] animatum quoddam sepulchrum, [f] ab ipsa iuuentute derisum: & contrà mori optimos atque robustissimos adolescentes. Nam hoc perinde esse videtur, [g] ac si flumina sursum deferantur. Aut salem scire necesse foret quando & senum quilibet obiturus esset, ne quos, prout cuique mos est, fallerent. Nunc verò illud accidit quod prouerbio dici solet: [h] Quadriga bouem sæpissimè ducit. PLVT. Hæc quidem, ô Terpsio, prudentius fiunt, quàm tibi profectò videntur. Verùm & vos quid passi estis quòd rebus alienis gaudetis, & senibus filijs orbatis vosmet, tantoperè in adoptionem traditis? quamobrem in derisum adducti, ab illis sepelimini: quod quidem plurimis fit periucundum. Nam quantò vos magis mori illos peroptatis, tantò plus omnibus quàm gratissimum est, si ante eos vos mori cõtingat. Etenim nouâ quandam in medium adducitis artem, aniculas atq; de crepitis

φύντων ἐρῶντ', καὶ μάλιστα ἃ ἄτεκνοι ἔασιν. οἱ δὲ ἔνστεκνοι, ὑμῖν ἀνίρασοι. καίτοι πολλοὶ ἤδη τῶν ἐρωμένων, συνεχέντες ὑμῶν πλὴν πανουργίαν τῆ ἔρωτ', ἢν μὴ τύχωσι παῖδας ἔχοντες, μισοῦσιν αὐτοὺς πάντως, ὡς καὶ αὐτοὶ ἐρασθὰς ἔχωσιν. ἔστα ἐν τοῖς ἀγαθοῖς, ἀπεκλείσθησαν μὲν οἱ πάλαι φορυφορήσαντες: ὁ δ' πᾶς, καὶ ἡ φύσις, ὥσπερ ἔπος δίκαιον, κρατοῦσι πάντων: οἱ δὲ στοχάζονται τοὺς ὀδόντας, ἀποσμύχονται. Τηρ. ἀληθῆ γὰρ τὰ φής. ἐμὲ γὰρ Θέογνιτ' κόσα λατέφαγεν, ἀεὶ ποθοῦντα αὐτοῦ, καὶ ὁπότε ἰοίσιμι, ποσίνων, καὶ μίχι ὄν τι, καταπίν ἐξ οὗ νεοπλὸς ἀτιτάλλε, ποτρύνων; ὥστ' ἔγωγε ὅσον αὐτίκα οἰόμενος ἐπιβάσθαι αὐτὸν τῆς σορῦ, ἵπτα πόρρω πολλὰ, ὡς μὴ ἀπερβάλλοιμι τὸ μὲ οἱ ἀνίρασοὶ τῇ μεγαλοφροσύνῃ, καὶ τὰ πολλὰ ὑπὸ φροντίδων ἄγρυπνος ἐκείμην,

crepitos cum amatis: præsertim quidem, si liberis sint orbati. Qui verò liberos habent, illorum vobis non est cura. Atquī ex ijs qui amātur, plurimi, minimè vestri ignari affus, etiam si ipsis liberos esse contingat, illos odisse dissimulant, vt & ipsi habeāt amatores. Inde ijs in testamento exclusis qui munera diutissimè obtulerunt, liberi, sicuti profectò dignū est, omnem eorum substantiam consequūtur: at illi tristitia affecti, suaq; spe delusi, dentibus fremunt. THR. Omnia hæc vera sunt quæ de me & Thucrito autumas. Quantū enim meorū ille deuorauit, quū semper cū mori putarem? Ac quoties ad eum ingrediebar, gemēdo, & internū quiddā perinde atq; ex ouo pullus aliquis immaturus stridēdo, ægritudinē simulabat. Vnde quantò citius eum ad sepulchrum duci existimabam, tantò plus illi donorum mittebam, vt ne ij quī in amore concurrebant, muneribus me præclaris vincerent. Plerunq; etiam præ nimia solicitudine insomnis iacebam, singula

μλω, ἀειθμῶν ἕκαστα, καὶ διατάξων. ταῦτα γάρ μοι τὴ τοῦ ἀποθανάτου αἴτια γεγένηται, ἀγρυπνία, καὶ φροντίδων. ὁ δὲ τοσοῦτόν μοι δίλιαρ γέγονε πάλαι, ἡνίκα ἐθαπτόμην πρώην ἐπιγελῶν. Πλού. εὖγε, ὦ Θύκιτε, ἵνα σε ἐπιμύκισον, πλουτῶν ἅμα, καὶ τῶν ζώντων καταγελῶν: μὴ δὲ πρότερόν γε σὺ ἀποθάνοις, ἢ προπέμψας πάντας τοὺς κόλακας. Τιμ. τοῦτο μέν, ὦ Πλοῦτων, καὶ ἐμοὶ ἥδιστον ἂν εἴη, εἰ καὶ Χαρίδημος προτεθνήξεται Θουκίτου. Πλού. θαῤῥεῖ, ὦ Τιμόψιππε. καὶ Φείδων γάρ, καὶ Μέλαντος, καὶ ὅλως ἅπαντες προτελευτήσουσι αὐτῷ, ὑπὸ τῶν αὐτῶν φροντίδων. Τιμ. ἐπαινῶ ταῦτα. ἵνα σε ἐπιμύκισον, ὦ Θούκιτε.

singula enumerãs, ac vnumquicque disponens. Eaq; etiam causa interitus mihi fuit, curæ videlicet & vigiliæ. Ille autem deglutito hoc illectamento meo tanto, adstitit mihi quando sepeliebar paulò antè, arridẽs PLVT. *Euge, ô Thucrite, diutissimè viuas, vnà & diuitijs abundans, & huiuscemodi homines deridens: neque prius moriaris, quàm hos blanditores cunctos præmittas.* TER. *Hoc quidem, ô Pluto, periucundum mihi foret; si ante Thucritum Charides vita decederet.* PLVT. *Boni animi sis, ô Timpsio: & Phido etiam, & Melantus, & omnes penitus ipsum præcedent, suis ipsorũ curis confecti. Hæc ego summoperè laudo, ô Thucrite, diutissimè viuas.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

TErpsionis cum Plutone expostulatio, quòd senes iunioribus superuiuant. Pluto autem docet omnibus ex æquo moriendum, nec vllis viribus arceri fatalem necessitatem. Diuina enim decreta non commutantur, humanæ leges pro tempore variantur. Hom. Odyss. γ:

At verò mortem communiter omnibus æquam
A dilecto homine, neque dij depellere possunt,
Quem funesta dies fati iamiã vrget acerbi. Hinc mors πανάγης & nomini parcens seu omnia venans.

a AD nullius mortem affectus.] *Heredipeta alienis funeribus inhiant, & per mortes incerta spe bona aliena captant. Sed captantes sæpe capti sunt.* *b* Parca & natura.] *Parcarum fusis cuncta mortalium euolui fabulantur poëtæ. Quin & theologi metam vitæ fatalem, periodum appellant, quam prætercurrere nulli fas sit.* *c* Accusō ordinem.] *Cùm quod prius est natura, posterius refertur.* *d* Senectute decrepitus.] *Recensent aliquot senectutis incommoda, quæ morbis sunt. Vnde illud Horatij in Arte poët.*

—subeunt morbi tristisq; senectus. *e* Animatum quoddam sepulchrum.] *Terpsion, Thucritum senem decrepitum ἐμψύχον τινα τάφον, viuum sepulchrum siue cadauer appellat, qui prouerbiali figura vtitur Sophocles in Antigone. Huc pertinet etiam illud Mimi Laberij apud Gellium: Similia sepulchris nil nisi nomen retineo.* *f* Ab ipsa iuuentute derisum.] *Ætas illa solet esse despicatui omnibus.* *g* Ac si flumina sursum deferantur.] *Terpsion hæredipeta delusus Plutonem incusat, quòd ipse iuuenis adhuc morte præreptus esset, superstite Thucrito sene, quem captauerat, idq; contra naturalem ordinem. οὕτω γὰρ πανταχοῦ τὰ τέλη, inquit. Indicans pristinum rerum ordinem, legitimasq; rerum vices inuerti atque omnia præpostere fieri.* Rursus idem Lucian. vsurpat hanc paræmiã in Apologia Libelli, ὡς ἐπὶ μισθῷ συνόντων. *b* Quadriga bouem.] *De re quæ præpostere geritur, veluti si ratio pareat affectui. Translata metaphora à plaustris per decliue retrolabentibus, vnaq; secum bouem auferentibus.* *i* Causa interitus mihi fuit.] *Fit autem sæpenumero, vt hæredipeta, & qui testamentis inhiat, mortemq; alterius expectat, prior ipse moriatur, etiamsi iunior aut robustior fuerit. Nam ipsa hominis vita fragilis & incerta res est, & quouis casu abrũpitur. Igitur*

Cùm dubia & fragilis sit nobis vita tributa,
In morte alterius spem tu tibi ponere noli.

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Expostulatio, quòd plerique senes iuuenibus inuideant.

Accusat Parcas iuuenis, quòd mortuus antè
Sit, quàm gibbosus Tucritus ille senex.
Huius opum cupidi præcidit stamina Clotho:
Possibile est iuuenes ergo perire breui.

IVSTVMNE hoc.] *Propositio à rei indignitate.* Iustissimum quidē.] ἐπίτασις *cū asseuerationc.* Nam & si ipse.] *Ratio ex comparatione.* Nónne opus fuerat.] *Regeris ad æquo.* Cùm senex sit.] ἡ λύσις ἀφ' ὁμοιότητος. Nouas, ô Terplio.] μετάστασις. Proinde hanc.] πόρισμα καὶ ἐπίπαινος. Decebat enim.] αἰτιολογία. ἡ ἴδιος. Haudquaquā.] ἡ ἄρνησις. Qui senectute decrepitus.] κατὰ γῆρας ἢ senis decrepiti. Et contrà mori.] ἀντίθεσις. Nam hoc perinde.] ἡ κατασκευὴ ὁμοιότητος. At saltem.] *Altera pars.* Nunc verò.] *Conclusiuncula.* Prouerbio dici solet.] παροιμία. Verùm & vos.] αὐτοκατασκευὴ *expostulationis siue querelæ.* Quod reb. alienis.] ἡ αὐτοκατηγορία. Nā quanto vos magis.] ἡ αἰτιολογία. Etenim nouā quandā.] ἡ κατασκευή. Atq; ex ijs.] ἐπιξεργασία. Omnia hæc vera.] Cōfessio. Quantū enim.] *Ratio per ἀφήγησιν.* Ac quoties.] *Thucritti callidstas.* Perinde atq;.] ὁμοίωσις. Vt ne ij qui amore.] παραχρῆσις. Plerumq;.] ὁ λογισμός, ἢ πλείων αἶνος. Eadē etiam.] τὸ ἐπιφανές. Ille autē deglutito.] *Redit ad Thucritū.* Euge, ô Thucrite.] ἡ ἔκχυσις. Hoc quidem, ô Pluto.] ἡ ἔκχυσις. Boni animi.] τὸ παραμύθιον. Hæc ego.] *Clausula.*

ΖΗΝΟΦΑΝΤΟΥ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΔΗΜΙΔΟΥ. ZENOPHANTI & Callidemidæ.

Erasmo Roterodamo interprete.

ZENOPHANTES.

ΣΥ δέ, ὦ Καλλιδήμιδη, πῶς ἀπέθανες; ἐγὼ μὲν γάρ, ὅτι γεγάμηκα τὸν ἐμαυτοῦ πατέρα, ἀπέθανον ὑπὸ τῶν ἐμαυτοῦ παίδων.

AT tu Callidemides, quo pacto interiisti? Nam ipse quemadmodum a Diuiæ b [illegible] nasium

φέσιλος ὧν Δανὶς, πλίον ἢ ἱ-
κανῶ ἐμφαγὼν ἀπεπνίγη, οἶ-
σθα: παρῆς γὰρ ἀρθνήσκοντί
μοι. Καλ. παρῆν, ὦ Ζηνόφαν-
τες, τὸ μὲν, παράδοξόν τι
ἐγένετο. οἶσθα γὰρ ἢ σύπα Πλοιό-
δωρον ἢ γέροντα. Ζη. ἢ ἄπι-
νον, ἢ πλούσιον, ὃν σι τὰ πολ-
λὰ ἤδιμεν σωόντα; Καλ. ἐκεῖ-
νον αὖ ἀεὶ ἐθεράπευον, ὑπι-
σχνούμενος ἐπ' ἐμοὶ τεθνήξε-
σθαι. ἐπεὶ δὲ τὸ πρᾶγμα ἐς μάκι-
στον ἐπεγένετο, καὶ ὑπὲρ ἢ τιθω-
νὸν ὁ γέρων ἔξει, ἐπιτομόν τι-
να ὁδὸν ἐπὶ ἢ πλοῦτον ἐξεῦρον.
πειράμενος γὰρ φάρμακον,
ἀνίπασα ἢ οἰνοχόον, ἐπιδὰν
τάχιστα ὁ Πλοιόδωρος αὐτέσῃ
πιεῖν (πίνει δ' ἐπιεικῶς) ξωρό-
τερον ἐμβαλόντα ἐς λύχνικα,
ἕτοιμον ἔχειν αὐτὸ, καὶ ἐπιδῦ-
ναι αὐτῷ. ἐδὲ τοῦτο ποιήσει, ἐς
πύθεσθον ἐπωμοσάμην ἀφή-
σειν αὐτόν. Ζη. πλὴν ἐγένε-
το; πάνυ γάρ τι παράδοξον
ἐρᾶν ἔοικας. Καλ. ἐπὰ τοί
σιν λεσάμενοι ἤκομεν, δύο
ἄνδρε ὁ μαγαιροποιὸς καὶ πύλικας
ἕτοίμους ἔχων, πλὴν ἢ τῶ Πλοιο
δώρω, πλὴν ἔχεσαν τὸ φάρ-

rasit? quũ esset, immodica in-
gurgitatione ꝓfocatus fue-
rim, nosti. aderas.n morieti.
CAL. Aderam Zenophãtes.
Porrò mihi nouũ qddã atq;
inopinatũ accidit. Nam tibi
quoq; noꝝ est Ptœodorus il-
le senex. ZEN. Orbũ illũ di-
cis, ac diuitẽ, apud quẽ te assi
duè versari cõspiciebãr? CAL.
Illũ semp captabã, colebãq;,
id mihi pollicẽs fore, vt meo
bono quãprimùm moreretr.
Verùm quũ ea res in lõgum
proferretur, sene videlicet vel
vltra ᶜ Tithonios annos viuẽ
te, cõpendiariã quandã exco
gitaui viã, qua ad hæreditа-
tem peruenirẽ. Siquidẽ empto
veneno, pocillatori ꝑsuaserã
vt simul atq; Ptœodorus po-
tũ posceret (bibebat aũt pro-
lixius) ꝑsentius in calicem in-
iiceret, haberetq; in prõptu,
porrecturus illi. Quod si fe-
cisset, iureiurãdo cõfirmabã
me illũ manumissurũ. ZEN.
Quid igiur accidit? nã inopinatũ qddã narraturus mihi videris. CAL. Vbi iã loti
venissem, puer duob. paratis poculis, altero Ptœodoro cui ve-

μακρὸν, τλὴ δ' ἐτέραν ἐμοὶ, σφαλεὶς ἐκ οἷδ' ὅπως, ἐμοὶ μὴ τὸ φάρμακον, Πτοιοδώρῳ δὲ τὸ ἀφάρμακτον ἐπίδωκεν ἄκων ὁ μὲν ἔπινεν, ἐγὼ δὲ αὐτίκα μάλα ἐκτάδην ἐκείμην, ὑποβολιμαῖος αὖτ' ἐκείνου νεκρός. τί τοῦτο γελᾷς, ὦ Ζηνόφαντες; ἢ μὴν μάτην ἐκ τοῦδέ γε ἑταίρῳ ἀνδρὶ ἐπιγελᾷν. Ζη. ἀτεχνῶς γάρ, ὦ Καλλιδημίδη, πέπονθας. ὁ γέρων δέ τι πρὸς ταῦτα; Καλ. πρῶτον μὲν ὑπεπαράχθη πρὸς τὸ ἀφνίδιον· ἔπτα σωσὰς, οἶμαι, τὸ γεγενημένον, ἐγέλα καὶ αὐτός, εἰά γε ὁ οἰνοχόος ἄρτι ἔμαθεν. Ζη. καλῶς ἀπ' ἐδέι σέ τλὴ ἐν πίτομον ἰχθῦν παπῆναι. ἦκε γὰρ ἄν σοι δεῖ τῆς νεωφόρου ἀσφαλέστερον. ἀ καὶ ὀλίγῳ βραδύτερος ἦν.

nenũ erat additũ, altero mihi: nescio quomodo errans, mihi venenũ, Ptœodoro porrexit innoxiũ. Mox ille quidē bibit, at ego protinus humi porrectim stratus sum, supposititicium videlicet illius loco funus. Quid hoc? Ridet Zenophantes? Atqui d non cõuenit amici malis illudere. ZENO. Rideo profectò. nam eleganter ac lepidè tibi hæc res euênit. Porrò senex ille quid interim? CAL. Primum ad casum subitum atq; inexpectatum sanè conturbatus est: deinde simul atque intellexit id quod acciderat, puta pocillatoris errore factum, risit & ipse. ZENO. Rectè sanè. Tibi metsi non oportuit ad compendium illud diuertere, siquidem veniſſet tibi populari vulgatáq; via tutius certiusq;, etiamsi paulò serius.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

IN hęredipetã, qui alieno funeri inbiabat, & permortem incerta spe bona alterius captabat, sed delusum mors inopina ante senem rapuit. Callidemides Ptoõdorũ senem veneno è medio tollere tentabat, sed alter accidit: veneno enim quod alteri parauerat, perijt. Tales milui vocantur,

a DINIAE.] *Vide de Dinia in Toxaride.* *b* Paraſitus.] *Is dicitur qui aliorum menſas ſequitur, homo cibo ventriq́ue deditus, cuius gratia nihil non patitur & facit.* *c* Tithonios annos.] *Fabulæ tradunt, auroram Tithonum Laomedontis filium, formoſum in primis adoleſcentem amaſſe, eumdemq; rapuiſſe, vnde natus ſit* Memnon: *demum tandem Tithonum, ob nimiam eius ſenectutem in cicadam mutatum ferunt, adeò vt vſque in proverbium eius nomen deductum ſit: vt hîc & in Hermotimo, item apud Eraſmũ noſtrũ legimus.* d Non conuenit amici malis illudere.] *Sed potiùs cõdolere, iuxta illud Euripidis in Phœniſſis: κοινὰ γὰρ φίλων ἄχη.i. Communis omnis eſt amicorum dolor.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Διωγμὸς: Hæredipeta veneno, quod alteri parauerat, perijt.

Annoſi cupiens quidam diteſcere rebus,
Viuere ne poſſit, dira venena dedit.
Inſidians alijs iuuenis perit ipſe bibendo:
Auctori citiùs quare aconita nocent.

AT tu Callidemides.] *ἐρώτησις, quo pacto interierit.* Nam ipſe quemadmodum.] *Occupatio de ſua morte.* Adéram Zenophantes.] *διήγησις, ἀθροισμός.* Orbum illum dicis.] *Interrogatio de perſona, εἰσμὸς ἐκφορικὸς.* Illum ſemper.] *τὸ πρόχειρον ἐπιχείρημα λογισμοῦ.* Verùm cùm eas.] *Cauſa ſpem infringens.* Compendiariam quandam.] *Nouum conſilium.* Siquidem empto veneno.] *τὸ πρόχειρον μίξεως.* Quod ſi feciſſet.] *τὸ ἄπιστον πιθανόν.* Quid igitur accidit.] *Interſatio in media narratione.* Vbi iam loci veniſſemus.] *τὸ ἐπόμενον.* Mihi venenum.] *τὸ ἐκβαῖνον πρακτὴ βουλὴ, τῷ βουλεύσαντι πρόσωπον.* Quid hoc rides.] *ἀποσκοπὴ ἐπιτιμητική.* Rideo profectò.] *Defendit illud à iniſto.* Primum ad caſum.] *τὸ ἄλλως ἐκβαῖνον.* Recte ſanè.] *ἐπίτασις.* Tametſi non.] *ἀθροισμός.*
Siquidem veniſſet.] *tangſam reich thut wol.*

Erasmo Roterodamo interprete.

CNEMON.

Τοῦτο ἰκάνο τῆς παροιμίας, ὁ νιβρὸς ἡλίοντα. Δάμ. τί ἀγαναικῆς, ὦ Κνήμων; Κνήμ. ὅτι θάνω, ὅ, τι ἀγαναικῶ; ἀπροσόμου ἀπόσι καταλίποιμα, καὶ σοφισθὲς ὁ ἄθλι, ὃς ἐβουλόμην ἂν μάλιστα σχεῖν τἀμά, παραλιπών. Δάμ. πῶς τοῦτ' ἐγένετο; Κνή. Ἑρμόλαον τὸν πάνυ πλούσιον, ἄτεκνον ὄντα, ἐπιθανάτῳ, λαβὲν καὶ ἐκ ἀγοῦς τῷ θεραπεύειν προσίζω. Δόξαν δή μοι καὶ σοφὸν τοῦτ' εἶναι, εἰδὼς διαβάντας εἰς τὸ φανερὸν, ἐν οἷς ἰκάνο καταλέλοιπα, ὡς λαβὲν καὶ ἐμβάσαι, καὶ τὰ αὐτὰ πράξαι. Δάμ. τί δ' ἐκεῖνον καὶ Κνή. ὅ, τι μὲν οὖν αὐτὸς ἐνέγραψε τῆς ἑαυτοῦ σκαθύκης, οὐκ οἶδα. ἐγὼ

HOc [a] illud est quod vulgò dici consuevit: [b] Himnulus leonem. DAM. Quid isthuc est quod tecum stomachare Cnemon? CNE. Quid stomacher, rogas? Equidem hæredē reliqui quendā præter animi sententiam, videlicet astu delusus miser: iis quos maximè mea cupiebam habere, præteritis. DAM. Sed isthuc quinam euênit? CNE. Hermolaum nobilem illum diuitem, quum orbus esset, imminēte morte captabam, assidens atq; inseruiens. Neq; ille grauatim officium meum admittebat. At interim illud quoque mihi visum est scitum, consultumque, vt testamentum proferrem ac publicarem, quo illum rerum mearum in solidum hæredem instituera: nimirum vt ille vicissim idem faceret, meo prouocatus exemplo. DAM. At quid tandem ille? CNEM. Quid ille suo in testamento scripserit, id quidem ignoro: cæterum ego

ἐγὼ γὰρ ἄφνω ἀπίθανον, τοῦ τίχους μοι ἐπιπεσόντος. νῦν μὲν Ἑρμόλαος ἔχει τὰμὰ, ὥσπερ τις λάβρας, καὶ τὸ ἄγκυστρον ὦ Δίλιαι συγκαταπάσας. Δάμ. ἆ μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτόν σε ἡ ἁλία, ὅστις σόφισμα κατὰ σαυτῆς συνέθηκας. Κυ. ἔοικα: οἰμώξομαι τοιγαροῦν.

ego repentè atq; inſperato è vita deceſſi, tecti ruina oppreſſus: & nunc Hermolaus mea poſsidet, lapi cuiuſpiam in morem c ipſo hamo cum eſca pariter auulſo. DAM. Imò non eſcam modò cũ hamo, quin te quoq; piſcatorem ſimul abſtulit. Itaq; d technam iſtam in tuum ipſius caput ſtruxeras. CNE. Sic apparet, idq; adeò deploro.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a Hoc illud.] *De hæredipeta ſiue teſtamẽti captatore, quò quiũ diuitem ex aſſe hæredem ſcripſiſſet, ac teſtamentum protudiſſet, quo diuitem ad idem faciendũ prouocaret, tecti ruina ſubitò oppreſſus eſt, ac ſua reliquit illi, cuius facultatibus inhiârat: atq; iuuenis à ſene, captator à captatore captus eſt.* *b* Hinnulus leonẽ.] *Subaudiendum, cœpit, vicit, aut prouocat, hoc eſt, fortior ſuperatur à debiliori, aut indoctus certat cum doctiſſimo. Vide Eraſmum in Chil.* *c* Ipſo hamo.] *Rurſus vtitur hoc prouerbio in libello De mercede cõductis.* *d* Technam.] *Id eſt, commentum, artem ſeu fallaciam, in tuum ipſius exitium & perniciem reperiſti. Adagium eſt, de quo Eraſmus.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Διηγηπικὸς in hæredipetas.

Externum Cnemon hæredem ſcripſit auarus,
Fecerat id certa conditione tamen.
Scilicet Hermoleos quo ſe quoq; ſcribere vellet:
Ereptus Cnemon ſed fuit ante ſenem.

Hoc illud eſt.] ἡ ἀγανάκτησις ἐ δίμωγή. Quid iſthuc.] ἐρώτησις. Quid ſtomacher rogas?] ἀπόκρισις οἶμαι περιττή. Sed iſthuc.] ἀφήγησις. Cn. Hermolaum.]

τὸ ἡγεμόνικόν. At interim.] τὸ μέσον τῆς λογισμός. Cæterùm ego.] τὸ ἐπάνθρωπον, genus q; mortis. Et nunc Hermolaus.] τὸ σκεῦος. Imò, non eſcam modò.] αὔξησις. Malũ conſiliũ cõſultori peſſimũ eſt. Sic apparet.] Clauſula.

ΧΑΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΕΡΜΟΥ. CHARONTIS ET Mercurij.

Martino Bolero interprete.

Interlocutores: Charon, Mercurius, Mortui, Menippus, Charmoleus, Lampichus, Damaſias, Philoſophus, Rhetor.

CHARON.

ΑΚούσατε ὡς ἔχει ὑμῖν τὰ πράγματα. μικρὸν μὲν ὑμῖν, ὡς ὁρᾶτε, τὸ σκαφίδιον, καὶ ὑπόσαθρόν ἐστι, καὶ διαῤῥεῖ τὰ πολλά. καὶ ἢν πρὸς ἓν μέρος κλιθῇ, ἀνάγκη ἐστὶν ἐμπεσεῖν, ὑμᾶς ἅμα ἅπασι, πολλὰ ἑκάστους φερομένους ἕκαστος. ἢν δὲ μετὰ τούτων ἐμβῆτε, δίκαια μὲν οὐκ ἐρῶ μεταμελήσει, καὶ μάλιστα ὅσοι νέοι ἐστὲ ἀπαίδευτοι. Νεκροί. πῶς γὰρ ποιήσαντες εὐπλοήσομεν; Χά. ἐγὼ ὑμῖν φράσω. γυμνοὺς ἐπιβαίνειν χρὴ, τὰ περιττὰ ταῦτα πάντα ἐπὶ τῆς ἠϊόνος καταλιπόντας· μόλις γὰρ ἂν τῇ ἴτυι δύναιτο ὑμᾶς τὸ πορθμεῖον. σοὶ δ', ὦ Ερμῆ, Ακούσατε, what ſhall be done. Equidem parua eſt nobis, quæ admodum videtis, & carioſa naucula, & quæ vndique perfluit: quòd ſi in alterã partem ſe inclinárit, planè ſubmerſa peribit: atque veſtrûm tã multi ſimul cõfluũt, & ſinguli plurimas ſarcinas adferunt. Quòd ſi cum his naviculã conſcenderitis, vereor ne poſtea vos facti pœniteat: maximè verò eos qui nauigandi ſunt imperiti. Mo. Quid igitur faciendum erit, vt ſine periculo nauigemus? Cha. Ego vobis dicam: nudos vos ingredi oportet, atq; iſtã omnia quæ ſuperflua ſunt, in littore relinquere. nã ſic etiã vix capiet vos naucula. Tibi verò Mercuri,

μῆ, μελλήσα, τὸ ἀπὸ τούτου μηκέτι λήψα παραδέχεσθαι αὐτῶν, ὃς ἂν μὴ ψιλὸς ᾖ, καὶ τὰ ἐπίπλα, ὥσπερ ἔφλω, ἀφεὶς ἐκεῖ. παρὰ δὲ τὴν ἀφετηρίαν ἐκείνην, διαχίνωσκε αὐτοὺς, καὶ ἀναλάμβανε, γυμνοὺς ἐπιβαίνειν ἀναγκάζων. Ερμ. εὖ λέγεις, καὶ οὕτω ποιήσωμεν. ἀτὰρ τίς ὁ πρῶτός ἐστι; Μεν. Μένιππος ἐγώγε. ἀλλ' ἰδοὺ, ἡ ῥάβδος μοι, ὦ Ἑρμῆ, καὶ τὸ βάκτρον, ἐν τῇ λίμνῃ ἀφῃρέθησαν. τὸν τείβωνα δὲ ἐπόμενος, εὖ ποιῶν. Ερμ. ἔμβαινε, ὦ Μένιππε, ἀνδρῶν ἄριστε, καὶ τὴν πρωτοθρόνιαν ἔχε παρὰ τὸν κυβερνήτην ἐφ' ὑψηλοῦ, ὡς ἐπισκοπῇς ἅπαντας. ὁ καλὸς δὲ οὗτος τίς ἐστι; Χαρ. Χαρμόλεως ὁ Μεγαρικὸς, ἐπέραστος, οὗ τὸ φίλημα δίτάλαντον ἐστί. Ερμ. ἀπόδυθι τοίνυν τὸ κάλλος, καὶ τὰς χεῖρας αὐτοῖς φιλήμασι, καὶ τὴν κόμην τὴν βαθεῖαν, καὶ τὸ ἐπὶ τῶν παρειῶν ἐρύθημα, καὶ τὸ λῆμμα ὅλον. ἔχε καλῶς, ἀΐσω δέ, ἐπίβαινε ἤδη. ὁ δὲ τὴν πορφυρίδα ἀπο-

Mercuri, deinceps curæ erit, neminem ex illis recipere, niſi nudus ſit, & ſupellectilem abiecerit. Itaque ad ipſas ſcalas te ſtatuas, ipſoſq; cognoſcito, & ſuſcipito, nudoſq; ingredi cogito. MER. Rectè dicis, atque ſic faciemus. Quis eſt ille primus? MEN. Ego Menippus ſum. Ecce autem peram & baculum in paludem abieci: verùm rectè feci, qui pallium non acceperim. MERC. Ingredere, ô Menippe, vir optime, primumq; apud gubernatorem nauis locum accipe, in ipſa ſummitate, quò omnes poſſis intueri. Verùm qs ille formoſus eſt? CHA. Charmoleus ſum Megarenſis ille amator, cui oſculum vnum duobus talentis conſtitit. MERC. Exue igitur iſtam pulchritudinem, & labia vnà cum oſculis, iſtam etiam denſam comam, & genarum ruborem, adéoque totam cutem. Benè ſe res habet, expeditus es, ingredere nunc. Quis verò ille eſt pur-

σι, καὶ τὸ διάδημα, ὁ βλοσυρὸς, τίς ὢν τυγχάνεις; Δαμ. Λάμπιχος, Γηλοῶν τύραννος. Ερμ. νὴ οὖν, ὦ Λάμπιχε, τοσαῦτα ἔχων πάρα; Λάμ. τί οὖν ἦλθον, ὦ Ερμῆ, γυμνὸν ἅπαν τύραννον ἄνθρα; Ερμ. τύραννον μὲν εὐδαμῶς, νεκρὸν δὲ μάλα. ὥστε ἀπόθου ταῦτα. Λάμπ. ἰδοὺ σοι ὁ πλοῦτος ἀπέρριπται. Ερμ. καὶ τὸν τύφον ἀπόρριψον, ὦ Λάμπιχε, καὶ τὴν ὑπεροψίαν: βαρὺ γὰρ τὸ πορθμεῖον συνυπερόγκα. Λαμ. ἀκουῶ ἀλλὰ καὶ τὸ διάδημα ἔασόν μοι ἔχειν, καὶ τὴν ὠμότητα. Ερμ. εὐδαμῶς, ἀπὸ καὶ ταῦτα ἄφες. Λάμ. ἄφε. τί ἔτι; ψάνεται γὰρ ἀφῆκα, ὡς ὁρᾷς. Ερμ. καὶ τὴν ὠμότητα, καὶ τὴν ἄνοιαν, καὶ τὴν ὕβριν, καὶ τὴν ὀργὴν, καὶ ταῦτα ἄφες. Λάμ. ἰδοὺ σοι ψιλός εἰμι. Ερμ. ἔμβαινε ἤδη. σὺ δὲ ὁ παχὺς, ὁ πολύφρων, τίς εἶ; Δάμ. Δαμασίας ὁ ἀθλητής. Ερμ. νὴ ξοινας· οἶδα γάρ σε, πολλάκις

puratus, & diademate præcinctus, grauitatem quandam præ se ferens? Quis es tu? LAMP. *Lampichus sum, Geloorum tyrannus.* MERC. *Quid igitur cum tot sarcinis venisti?* LAMP. *An'ne nudum aduetare conueniebat tyrannum?* MER. *Nequaquam tyrannum, sed mortuum. itaque depone ista.* LAMP. *Ecce abieci diuitias.* MERC. *Sed superbiam, ô Lampiche, & fastum etiam abijce. nam ista si in nauicula coincidat, vehementer grauabunt eam.* LAMP. *Igitur sine vt diadema habeam salem, & strangulum.* MERC. *Nequaquam, imò & hæc relinquito.* LAMP. *Sit ita. quid præterea vis? Nam omnia, vt vides, abieci.* MER. *Crudelitatem etiam, & amentiam, & violentiam, & iracundiã, atque his similia depone.* LAMP. *Ecce nudus sum.* MER. *Ingredere nũc. Tu verò pinguis admodũ & carnosus, quis es?* DAM. *Damasias ego sum athleta.* MER. *Certè videris ille esse. scio enim te*

sæpe

πολλάκις ἐν τοῖς παλαίστραις ἑλάμ. Δαμασ. νὴ, ὦ Ἑρμῆ, ἀλλὰ παράδειξόν μοι γυμνὸν ὄντα. Ἑρμ. οὐ γυμνὸν, ὦ βέλτιστε, τοσούτας σάρκας περιβεβλημένον, ὅσας ἀπόδοθι αὐτὰς, ἐπεὶ καταλύσεις τὸ σκάφος, τὸν ἕτερον πόδα ὑπολιπὼν μόνον. ἀλλὰ καὶ τοὺς στεφάνους τούτους ἀπόῤῥιψον, καὶ τὰ ἐγκώμια. Δαμασ. ἰδοὺ γυμνὸς, ὡς ὁρᾷς, ἀληθῶς εἰμι, καὶ ἰσοσθενὴς τοῖς ἄλλοις νεκροῖς. Ἑρμ. ἴτω ἄμεινον ἀβαρὴς ἤδη, ὅσον ἐμβῶμεν. καὶ σὺ δὴ τὸν πλοῦτον ἀφθόνως, ὦ Κράτων, καὶ τὴν μαλακίαν καὶ προσῳδὸν, καὶ τὴν τρυφὴν, μὴ δὲ τὰ ἐπιτάφια λόμιζε, μὴ δὲ τὰ τῶν προγόνων ἀξιώματα. καταλιπὲ δὲ καὶ γένος καὶ δόξαν. καὶ εἴ ποτέ σε ἡ πόλις ἀνεκήρυξεν εὐεργέτην ἀγάλλου δικαίως, καὶ τὰς τῶν ἀνδριάντων ἐπιγραφὰς, μὴ δὲ ὅτι μέγαν τάφον ἐπί σοι ἔχωσαν, λίαν, βαρύσει γὰρ καὶ ταῦτα μνημονευόμενα. Κρατ.

saepe in palæstris à me visum. DAMAS. *Ita est, ô Mercuri, verùm accipe me, nudum existentem.* MERC. *Nequaquam, ô bone vir, nudus es, tanta carne circundatus: itaque exue eam. Nam si vel alterum tantùm pedem in nauem posueris, submerges eam. Sed & coronas istas & præconia abiycito.* DAMAS. *En planè nudus sum, vt vides, & simili cum dijs mortuis statura.* MERC. *Sic præstat leuem esse. itaque inscende iam. Et tu, ô Crato, diuitias abiyce, præterea mollitiem & delicias, neque feras tecum epitaphia, neque maiorum tuorum dignitates. Relinque etiam genus, & gloriam. Item ciuitatum, de quibus scilicet benè meritus es, publica præconia, statuarum inscriptiones: & dicas ne tibi magnum sepulchrum construant. nam & hæc grauant, si in memoriam reuocentur.* CRAT.

Inuitus

οὐχ ἑκὼν μέν, ἀποῤῥίψω δέ. τί γὰρ ἄν τις πάθοιμι. Ερ. βαβαῖ, σὺ γὰρ ὁ ἔνοπλος, τί βέλος; ἢ τί τὸ πρόπωμον τοῦτο φέρεις; Κρά. ὅτι νενίκηκα, ὦ Ερμῆ, καὶ εἰσέρχομαι, καὶ ἡ πόλις ἐτίμησέ με. Ερμ. ἄφες ἐν γῇ τὸ πρόπωμον. ἐν Ἅιδου γὰρ εἰρήνη τις ἐστὶν ὅπλων δεῖσθαι. ὁ σεμνὸς δὲ οὗτος ἀπὸ γε τοῦ σχήματος, τῆς βρυθνόμου, ὁ τὰς ὀφρῦς ἐπηρκώς. ὁ ἐπὶ τῇ φρονήσει, τίς ὢν, ὁ τῷ βαθεῖ πώγωνι καθαιμένος; Μι. φιλόσοφός τις, ὦ Ερμῆ, μᾶλλον δὲ γόης καὶ τερατείας μεστὸς, ὥστε ἀπόδυσον καὶ τοῦτον· ὄψει γὰρ πολλὰ καὶ γελοῖα ὑπὸ τῷ ἱματίῳ ῥυπῶντα. Ερ. κατάθου σὺ τὸ σχῆμα πρῶτον, εἶτα καὶ ταῦτα τὰ πάντα, ὦ Ζεῦ, ὅσῳ μὲν τῷ ἀλαζονίαν νομίζω, ὅσῳ δὲ ἀμαθίαν καὶ ἄγνοιαν καὶ κενοδοξίαν, καὶ ἐρωτήσεις ἀπόρους, καὶ λόγους ἀκαταθέτους, καὶ ἐνθυμήσεις πολυπλόκους, ἅμα καὶ μετεωροσοφίαν μάλα πολλὴν, καὶ

Inuitus certè, sed tamē abijciam. quid enim faciam? MER. *Papæ, quid tibi vis armatus? aut quid istud trophæum tecum circumfers?* CRAT. *Quia vici, Mercuri, & res præclaras gessi, propterea ciuitas hoc me honore affecit.* MER. *Relinque trophæum in terra. apud inferos enim pax est, neq; vllis armis opus est. Verùm quis ille est ipso habitu grauitatem quandam præ se ferens, elatus, & contractis supercilijs propter curas, longa barba? quis est ipse?* MEN. *Philosophus quidam est, ô Mercuri, imò præstigiarum & nugarum plenus. Itaque & hunc exue. videbis enim multa, eáq; ridicula, sub palliolo occulta esse.* MER. *Depone tu hunc habitum primùm, deinde hæc quoque omnia. O Iupiter quantam ille arrogantiam, quantam inscitiam, & quantum contentionum, & inanis gloriæ, quantum quæstionum dubiarum, quantum spinosarum disputationum, & cogitationum perplexarum circumfert? immò quàm multos vanos laboret & de-*

καὶ λῆρον ἐκ ὀλίγου, καὶ ὕβ-
βεως ἢ μικρολογίας. νὴ Δία,
καὶ χρυσίον γε τοῦτό καὶ ἀν-
πάθειαν ἅμα, ἢ ἀναισχυντίαν,
καὶ ὀργὴν, καὶ τρυφὴν, καὶ
μαλακίαν. ἐπίλυθι γάρ μοι,
ἃ καὶ μάλα συκοφαντεῖς αὐ-
τά. καὶ τὸ ψεῦδος ἄπο-
θου, καὶ τὸν τύφον, καὶ τὸ οἴε-
σθαι ἁμάνω εἶναι τῶν ἄλλων.
ὡς ἔγωγε πάντα ταῦτα ἴσμεν ἐμ
βαίνοντα, καίπερ συγκεκάντο-
ρε ὄντα. ἆρ' οὖν; Φιλ. ἐκ
ποτίθεμαι τοίνυν αὐτὰ, εἰσέ-
πειρ ἔτω διαφθάς. Μφ. ἀπὸ
καὶ τὸν πώγωνα τοῦτον ἀφ-
ελοῦ, ὦ Ἑρμῆ, βάρος τι
ὄντα καὶ λάσιον, ὡς ὁρᾷς:
σχεδὸν μυῶν τρίχες ἀσὶ τελέ-
στατον. Ἑρμ. ἢ λέγεις, ἀπό-
θου καὶ τοῦτον. Φιλ. καὶ τίς
ὁ ἀφαιρούμενος ἔσται; Ἑρμ. Μέ-
σιππος ἐστὶ, λαβὼν πίλιν
καὶ τῶν ναυπηγικῶν, ἀφαι-
ρήσεται αὐτὸν, ἐπικόψας τῇ ἀναβά-
θρᾳ χρυσάμην. Μφ. ἐκ, ὦ
Ἑρμῆ, ἀπὸ σείονά μοι ἀνά-
γκη: γελοιότερον γὰρ τοῦτο.
Ἑρμ.

& deliramenta non pau-
ca? quantas item nugas, &
quantam curiositatem? Sed
per Iouem, aurũ etiam hoc,
& voluptatem, & impu-
dentiam, iracundiam, deli-
cias & molliciem secum ha-
bet: neque enim latent me i-
sta, etiam si studiosè cela-
verùm abiice mendacia e-
tiam & superbiam, & opi-
nionem illam, qua existimas
te omnibus reliquis præstan-
tiorem esse. Nam si cum re-
bus omnib. ingrediaris, quæ
quinqueremis te acciperet?
PHILOS. Depono igitur
ea, quandoquidem sic iubes.
MEN. Sed & barbam
hanc deponat, Mercuri, gra
uem equidem & hirsutam,
vt vides. capilli sint trium
minarum ad minus. PHI-
LOS. Sed quis abradet?
MERC. Menippus ille secu
rim accipiens, quib. naues fa
bricantur, eam resecabit: po-
tetur autẽ scalis naualibus,
quibus superposita barba re-
secetur. MEN. Nequaquã
Mercuri, sed da mihi serram. hoc enim erit magis ridiculum.
MERC.

Ερμ. ὁ πίλιππος ἱκανός. Μχ. νὴ Δί, ἀνθρωπινώτερον γὰρ νῦν ἀναπέφηνας, ἀποθέμενος σὺν αὐτῷ τῷ λιναύδραρι. βέλτιον μικρὸν ἀφίλαμαι καὶ τῶν ὀφρύων; Ερμ. μάλιστα: ὑπὲρ τὸ μέτωπον γὰρ καὶ ταύτας ἐπῆρκεν, οὐκ οἶδ' ὅπως ἐς ὅτω ἀνατείνων, ἑαυτόν. τί τοῦτο; καὶ λακρύεις, ὦ μάθαρμα, καὶ πρὸς θάνατον ἀποδειλιᾷς; ἔμβηθι δ' οὖν. Μχ. ὑπ' ἔτι τὸ βαρύταλον ἐν μάλης ἔχω. Ερμ. τί, ὦ Μχίππη; Μχ. λοιδορίαν, ὦ Ερμῆ, πολλὰ ὑπὲρ ἐμοῦ βίῳ χρησιμεύσασαν αὐτῷ. Φιλ. ἀκούω καὶ σύ, ὦ Μχίππη, ἀπόθου τὴν εὐθυρρημοσύνην, καὶ παῤῥησίαν, καὶ τὸ ἄλυπον, καὶ τὸ γενναῖον, καὶ τὸν γέλωτα. μόνος γοῦν τῶν ἄλλων γελᾷς. Ερμ. μηδαμῶς· ἀλλὰ καὶ ἔχει ταῦτα, λοῦφα γάρ, καὶ πάνυ εὐφορα ὄντα, καὶ κοῦφα τὸν κατάπλουν χρήσιμα· καὶ ὁ ῥήτωρ δὲ σὺ ἀπόθου τῶν ῥημάτων τὴν τοσαύτην ἀπραγμοσύνην, καὶ ἀντιθέσεις, καὶ παρισώσεις, καὶ παρομοιώσεις,

MERC. *Sufficiet bipennis.* MENIP. *Euge, humanior nunc appares,* [a] *depositio hircino fœtore. Vis ne vt parum etiam de supercilijs auferam?* MERC. *Maximè: nam hæc super frontem etiam attollit, neque scio quò seipsum extendat. Quid hoc rei est? etiam ploras sceleste? & mortem times? ingredere igitur.* MEN. *Vnum quiddam adhuc grauissimũ gestat* [b] *sub alis.* MERC. *Quid Menippe?* MEN. *Adulationem, Mercuri: quæ illi dum viueret, multum profuit.* PHIL. *Igitur & tu Menippe, tuam abijce libertatem, & loquendi audaciam, lætitiam, animi magnitudinem, & risum. An tu solus alios omnes ridebis?* MERC. *Nequaquam, sed retine ista. leuia enim sunt, & planè facilia portatu, & ad nauigandum prosunt. Tu verò Rhetor, abijce istam tantam verborum contradictionem, & antitheses, & similitudines, item periodos,*

σέδους, καὶ βαρβαϊσμούς, καὶ τἆλλα βάρη τῶν λόγων.
Ρήθ. ἄγε, ἰδοὺ ἀρτίθυμοι.
Ερμ. νῦν ἴχνη, ὥσπερ λύει τὰ ἐμπόδια, τὴν ἀρτέμωνα ἀνελώμεθα. τὸ ἀγκύλιον ἀνεπτάσθω, πίτασον τὸ ἱστίον. ἄθυμοι, ὦ πορθμεῦ, τὸ πρᾶγμα δάλιον, νὴ τὰ θεμένω. τί ὀλοφύρεσθε, ὦ μάταιοι, καὶ μάλιστα ὁ φιλόσοφος σὺ, ὁ ἀρτίως τὸν πλοῦτον ἀνδραγαθιζόμενος;
Φιλ. ὅτι, ὦ Ερμῆ, ἀθάνατον ἐμοὶ ὑπῆρχεν.
Μεν. ψεύδεται, ἁπαλὰ γὰρ ἔοικεν ἀνυπόπτοις τοῖς τοιούτοις ἐπιβουλεύειν. Ερμ. τὰ ποῖα; Μεν. ὅτι μηκέτι δεῖπνα πολυτελῆ δεῖπνα, μὴ ὄρθριος ἐξιὼν, ἅπαντας λανθάνων, τῷ ἱματίῳ τὴν κεφαλὴν κατακαλύψας, πρεσβύτης ἐν κύκλῳ τὰ χαμαιτύπεια, καὶ ἕωθεν ἐξαπατῶν τοὺς νέους ἐπὶ τῇ σοφίᾳ, ἀργύριον λήψεται, σαθρὰ ληρῶν αὐτοῖς. Φιλ. σὺ δέ, ὦ Μένιππε, ἐκ ἄχθη ἀποθανόντι; Μεν. πῶς, ὃς ἔσπευδον ἐπὶ τὸν θάνατον, καλοῦντος μηδενὸς, ἀπὸ μεταξὺ λόγων, ἔκρωμ-

riodos, & barbarismos, atque alia sermonis pondera.
RHET. En abÿcio. MER. Bene se habent res. Itaque solue funem. attollamus scalas, attrahatur anchora, expande velum, tuq; nauta clauum dirige. Simus hilares. Quid ploratis, ô vos amentes? præsertim tu Philosophe, qui paulò antè tua barba spoliatus es? PHIL. Quia existimabam immortalem esse animam. MEN. Mentitur. nam alia sunt quæ videtur eum mœrore afficere MER. Qualia? MEN. Quia non amplius tam opiparas cœnas habebit, neque noctu exiens clàm omnibus circũuoluto palliolo capiti, ordine omnia accedet scorta, nec mane deceptis adolescentibus sua sapientia, pecuniam accipiet. hæc sunt quæ illi dolent. PHIL. An tibi molestum non est, Menippe, quòd mortuus es? MEN. Quomodo posset esse molestũ mihi, qui ad mortem festinaui, nemine vocante? Verùm nónne clamor quidam

incertus

ὁ κραυγή τις ἀκούεται, ὥσπερ τινῶν ἀφ' γῆς βοώντων; Ερμ. ναὶ, ὦ Μένιππε, ὅκ ἀφ' ἑνός γε χώρας· ἀλλ' οἱ μὲν ἐς τὸν ἐκκλησίαν συνηθρόηνται, ἅσμενοι γελῶσι πάνυ ἐπὶ τῷ Λαμπίχε θανάτῳ. καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ σωκόπτεται πρὸς τῶν γωναικῶν, καὶ τὰ παιδία νηπιώδη ὄντα, ὁμοίως ἀχθόμενα τοῖς τῶν παίδων βάλλεται λιθόνοις τοῖς λίθοις. ἄλλοι δὲ Διόφαντον τὸν ῥήτορα ἐπαινέσειν ἐν Σικυῶνι, ἐπιταφίους λόγους ἐξιόντα ἐπὶ Κράτωνι τούτῳ. καὶ νὴ Δία γε, ἡ Δαμασὶς μήτηρ ὠκυδόκῳ ἐξάρχει τοῦ θρήνου σὺν γωναιξίν, ἐπὶ τῷ Δαμασίᾳ. σὺ δὲ ἀδεῖς, ὦ Μένιππε, ἀκρύτα, καθ' ἡσυχίαν δὲ κεῖσαι μόνος. Μέν. ἀδάμαν, ἀλλ' ἀκούσῃ τῶν λυπηρῶν μετ' ὀλίγον, ὡρνομένων οἰκτίσειν ἐπ' ἐμοὶ, ἢ τοράκων τυπομένων τοῖς πτεροῖς, ὅταν πότ' ἄν σωκλάσθω θάλαμοί μου. Ερμ. γνώσῃ δὲ, ὦ Μένιππε. ἀλλ' ἐπὶ καταπλούκαμεν

interim dum nos confabulamur, exauditus est velut quorundam in terra vociferantium? MERC. Certè Menippe: verùm non vno tantùm loco exauditur clamor, sed quidam in vnũ cœtum conuenientes, cum vociferatione luctuque deridentes mortuum Lampichum, & illius vxorem mulieres circumstrepunt: atque illius pueri modo per admodum geniti, multis lapidibus à pueris obruuntur. Quidam Diophantum Rhetorem laudant, in Sicyone funebres orationes recitantem de hoc Cratone. Et per Iouem Damasiæ mater vlulans, lamentationem inceptat vnà cum mulieribus pro Damasia. Te verò, Menippe, nemo est qui deploret, & solus iaces tranquillus. MEN. Nequaquam, nam haud ita multò post audies canes miserabiliter latrantes propter me, & coruos alas concutientes, quando ad sepeliendum me conuenient. MER. Fortis es, Menippe. Sed quia iam transfregimus

καθ' ἡμᾶς, ὑμᾶς δ' ἄπιτι πρὸς τὸ δικαστήριον, τὴν θάλατταν ἐλαύνω πεζὸν γὰρ, ἢ γὰρ ἵππος, καὶ ὁ πορθμεὺς, ἄμα μετὰ σοῦ πλευσόμεθα. ΜΕ. εὐπλοεῖτε, ὦ Ἑρμῆ, προϊόντες· ἦ καὶ ἡμᾶς. τί δ' ἔτι ἦ μέλλει λέγεσθαι ἀλλήλοις· ἦ τὰς καταδίκας φασὶν εἶναι βαρείας, πρόχειρος, ἦ κύπας, ἦ λίθους. ἀλγεῖσται δ' ὁ ἑκάστου βίος.

uimus, abite vos rectà p hãc viam ad forũ iudiciale: ego verò & nauta alios transuectabimus. MEN. Felicitèr nauigate, ô Mercuri, nos quoque progredimur. Verùm qd præterea de vobis futurũ est? Iudiciũ de vobis ferre oportebit, & quidem aiunt pœnas esse graues, rotas, aquilas, & lapides. Vniuscuiusq; autem vita examinabitur.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES in Scaphidium.

HIc videbis, quàm vana prorsus & fucata sint omnia ea quib⁹ orbis regitur & gubernatur, maximè verò ea quę præcipua esse videtur, probitas, doctrina & potentia: prętereà omnia quę mundus admiratur, & pro quibus parandis, in hac vita homines digladiantur, esse abijcienda cũ ad Charontis nauiculam peruentũ fuerit.

Charon portitor inferorum, quem poëtæ fabulantur defunctorum animas subtili cymba per Stygiam paludem transuehere. Virgil. 6. Aeneid.

Portitor has horrendus aquas & flumina seruat,
Terribilis squalore Charon: cui plurima mento,
Canities inculta iacet, stant lumina flamma:
Sordidus ex humeris nodo dependet amictus.
Ipse ratem conto subigit, velisq; ministrat,
Et ferruginea subuectat corpora cymba.

a HIRCINO fœtore.] *Alarum aut reliquarũ partium excitatur odor ad libidinẽ incensis. Hinc Horatius, anũ huiusmodi dicit hircũ in alis habere. Lysimachus apud Plautum in Mercatore: Iam plenus etatis, animaq; fœtida, senex hircosus.*

b Sub alis.] *Quicquid clàm & occultè nõ propatulo vel fit, vel geritur, sub ala prouerbio etiam fieri dicitur. Quo vsus est Demosth. κατὰ Ἀφόβου ψευδομαρτ. ἐχ. ἀς, ὑπὸ δὲ τοῦτ' ἴσασιν,*

ἐδεῖ, ὑπὸ μάλης ἡ πρόκλησις, γέγονεν, ἀλλ' οὐ τῇ ἀγορᾷ μέση καὶ πολλῶν παρόντων. i. nō vnus, neq; duo ista norunt, neq; sub alas (vt aiūt) pronocatio facta est, sed in medio foro, multis præsentibus. Ita dicitur alibi ab eodē Luciano ὑπὸ κόλπῳ, sub sinu. c Immortalem.] *Apud Herodot. lib. 2. scribitur, primos Ægyptios statuisse animam hominis esse immortalem, &c.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

πρόσωπα κῶμῳδικά.

Nil est post vitam quo præstet amicus amico:
Aequalis docto tum rudis esse potest.
Aurum deserimus, robur, formam, sophiamq;:
Fabula quid doceat, lector amice vides.

AVDITE, quo loco.] *Facit sibi audientiam Charon.* Equidē parua est.] *Exponit periculū.* Quòd si cum his.] τὸ σκέψαι καλόν. Quid igit.] *Petit consiliū.* Ego vobis dicā.] *Promittit, et dat consiliū.* Nā sic etiā.] *Amplificatio à minori.* Tibi verò Mercuri.] *Dat mandatū super eo, Mercurio.* Itaq; ad ipsas.] *Præscribit quæ facere debeat.* Rectè dicis.] *Promittit se obtemperaturū.* Quis est ille primus.] *Recipit in naviculā singulos numerādo.* Ego Menippus sum.] I. *Menippus.* Primumq; apud.] *Dat ei locū apud gubernatorē.* Charmoleus sum.] II. *Charmoleus, amator.* Exue igitur.] *Mors omnia tollit*, wir müssen alles dahinden lassen. Lampichus sum.] III. *Lampichus tyrānus Geloorū.* Sed superbiā.] *Tyrannorū diuitias, superbiā, fastū, diadema, crudelitatē, amentiā, violentiā, iracundiā, & cætera mors aufert.* Tu verò pinguis.] IIII. *Damasius, pinguis & carnosus, athleta.* Canè circundatus.] *Abūcit carnes, coronas, præconia.* Et tu, ô Cryto.] V. *Crato, diues.* Neq; feras tecū.] *Bona fortunæ deserenda.* Quid tibi vis.] VI. *Armatus miles relinquit trophæum.* Quia vici Mercuri.] κωμικῶς militaris. Apud inferos.] *Aliter.* Verùm quis ille.] VII. *Philosophus, eiusq; descriptio.* Videbis multa.] *Quæ in philosophis falsis sint vituperanda.* O Iupiter.] σκῶμμα κατὰ φιλοσόφων ἐφευρετῶν. Nē cū.] ἀξιοῖ à minori. Sed & barbā.] *Mercurius deprehendit.* Menippus ille fecurim.] *Depositio Reani.* Sed da mihi.] Reā jhm das *Participium.* Humaniornūc appares.] *Humanus quis-*

mus emittit vnũ fœtorem. Etiam ploras.] *Nolite vexare eum qui mortem contemnit.* Igitur & tum.] *ἀναφροφὴ ad Menippũ ex cõparatione.* Nequaquã.] *Inficiatio Mercurij.* Tu verò.] VIII. *Rhetor cũ suis ornamẽtis.* Itaq; solue funẽ.] *κίλδωμος γοητικός.* Quid ploratis.] *λυκιαυὸς αἴτιος.* Mentitur nam.] *Arguit philosophũ mẽdacij, & causam ploratus alió transfert.* An tibi molestum.] *ἀπορροφά.* Quomodo posset.] *λύσις.* Verũ nónne.] *πὸ τοῖς νεκροῖς ἐπόμβια.* Nequaquã.] *αὐτοπάθεια γλαυκή.* Sed quia.] *Epilogus.* Ad forũ.] *τὸ δικαστήριον.* Iudicium.] *ἀκρίσις.* Et quidem aiunt.] *αἱ κατηδίκαι.*

ΚΡΑΤΗΤΟΣ ΚΑΙ Διογένους.

CRATETIS ET Diogenis.

Erasmo Roterodamo interprete.

CRATES.

ΜΟίειχον τὸν πλούσιον ἐγίνωσκον, ὦ Διόγνωθ, ἢ πάνυ πλούσιον, ἢ τὸν Κορίνθιον, τὸν τὰς ποντικὰς ὁλκάδας ἔχοντα, οὗ ἀνεψιὸς Αἰσχίας, πλούσιος καὶ αὐτὸς ὤν; τὸ Ομηρικὸν ἐκεῖνο ἀεὶ ἐπιλέγεται, Η μ' ἀνάγκη, ἢ ἡδύ σοι. Δι. τίν' οὖν ἕνεκα, ὦ Κράτης, ἐθεράπευον ἀπλῶς; Κρά. τῆ ἐλπίδι ἕνεκα ἐκάτερα, κληρονομήσων ὄντων. καὶ τὰς οὐσίας ἐς τὸ φανερὸν ἐτίθεντο, Αἰσχίαν μὲν ὁ Μοιέιχος, ἀποθανοῦσαν, ἀποπλουτῆσαι φάσκων τὸν ἀνεψιὸν πάντων· Μοιέιχον δὲ ἐκληρονόμησε, Αἰσχίαν τὸν ἀνεψιὸν ἀπολιπών.

MOerichũ [a] diuitem nouerãsne Diogenes? illũ inquã sum pra modũ diuitẽ, illũ [b] Corinthio profectũ, cui tot erant naues onustæ mercibus: cuius cõsobrinus Aristeas, quũ ipse quoq; diues esset, [c] Homericũ illud in ore solebat habere: Aut me cõfice tu, aut ego tete. DI. Cuius rei gratia sese captabãt inuicẽ, Crates? CRAT. Hæreditatis causã, quũ essent æquales, vterq; alterũ captabant. Iamq; testamenta publicauerãt ambo, in quibus Mœrichus, si prior moreretur, Aristeam omniũ rerũ suarũ dominũ relinquebat:

Μοιειχομ᾽ ὁ Αειτίας, ἀ προαπίλθοι αὐτῦ. ταῦτα μὴν ἐγέγραπτο· οἱ δ᾽ ἐθιράπευον ἀμέλας, ὑπερβαλόμενοι τῇ ἰολαπείᾳ. ἦ οἱ μάν]ες, ἄτι ἀπὸ τῶν ἄστρων τεκμαιρόμενοι τὸ μέλλον, ἄτι ἀπὸ τ ὀνειράτων, ὥς γε Χαλδαίων παῖδοι, ἀπὰ ἦ ὁ Πύθι& αὐτὸς, ἄρτι ἦ Αειτεᾶ παρᾶχε τὸ ἰράτ&, ἄρτι δ᾽ Μοιείχφ. ἦ τὰ τάλαντα ποτὶ μὴν ἐπὶ τέλος, νιῶ δ ἐπ᾽ ἐμάνομ ἐρρῆτι. Δι. τί δ᾽ μ᾽ ἴρας ἐγγύς, ὦ ἰράτυς; ἀκέσασ᾽ ἦ ἄξιον. Κρά. ἄμφω τυθάσιν ἐπὶ μιᾶς ἡμέρας, οἱ δ ἀλλοι οἱ Εὐνόμιον νῷ Θρασυκλεια πιειπλθον, ἄμφω συγγενᾶς ὄντας, ἀδ ποτε προμαντευομένους ἔτω γενέωαι ταῦτα. ἀπλέοντ& δὲ ἀπὸ Σικυῶν& ἐς Κίῤῥαν, ἀπὰ μέλον τὸν πόρον πλαγίω πιειπεσόντ& ὦ Ἰάπυγι, ἀνιράπησαν. Δι. οὐκ ἐποίησαν, ἡμᾶς δ, ὁπότε ἦν ὦ βίῳ ἦμεν, εἰ δ᾽ τοιοῦτον ἐγγυ-

Mœrichū vicissim Aristeas, siquidem ipse prior è vita decederet. Hæc igitur quæ essent in tabulis scripta, illi inter sese captabant, & alter alterum adulationibus obsequijsq; superare cõtendebat. Porrò diuini, haud scio an trum ex astris id quod futurum sit coniectantes, an somnijs, quemadmodũ d Chaldæi faciunt: quin & e Pythius ipse, nunc Aristeæ victorem fore pronunciabat, nunc Mœrichum: f ac tenuia quidem interim ad hunc, interim ad illum propendebat. Di. Quid igitur tandem euênit? nam audire est operæprecium, Crate. Crat. Eodem die mortui sunt ambo: cæterùm hæreditates ad Eunomũ ac Thrasyclem deuenerunt, quorum vterque cognatus illorum erat: atqui de his nihil prius dixerant diuini, futurum vt tale quippiam accideret. Etenim quum g Sicyone h Cirrham versus nauigarent, media in cursu obliquo orto i Iapyge euersa naui perierunt. Di. Recte factũ. At nos quum essemus in vita, nihil eiusmodi

alter

ἐγνοοῦμεν περὶ ἀλλήλων οὔτε πάποτε ἐξάμην Ἀντισθένει ἀποθανεῖν, ὡς κληρονομήσαιμι τῆς βακτηρίας αὐτοῦ· ἔχων δὲ πάνυ λαρτηρᾶν, ἵν' μοι τίνει ποιησάμενος. οὔτι, οἶμαι, σὺ ὦ Κράτης ἐπεθύμεις κληρονομεῖν ἀποθανόντος ἐμοῦ, τὰ χρήματα, ἀλλὰ τὸν οἶκον καὶ τὼ πύραν, χοίνικας δύο θέρμων ἔχουσαν. Κρ. οὐδὲν γάρ μοι τούτων ἔδει, ἀλλ' οὐδὲ σοί, ὦ Διόγνητε. ἀγὲ γὰρ ἐγώ, εἴ τι Ἀντισθένης κληρονόμησας, καὶ ἐγὼ σοί, ποιῶ μείζω τὴν σωμήτρα τῆς Περσῶν ἀρχῆς. Δι. τίνα ταῦτα φῄς; Κρά. Φρίαν, αὐτάρκειαν, ἀπλήθειαν, παῤῥησίαν, ἐλευθερίαν. Δι. νὴ Δία μίμνημαι τούτων ἀμελήσαντος τὸν πλοῦτον παρ' Ἀντισθένει καὶ οἶ ἔτι πλέω καταλιπών. Κρά. ἀλλ' οἱ ἄλλοι ἁπλῶς τῶν τοιούτων κτημάτων, καὶ ἀδὲς ἀφεράπαινα ἡμᾶς, κληρονομή-

alter de altero cogitabamus. Neque enim ego vnquam optabam vt moreretur Antisthenes, quò nimirũ baculus illius ad me rediret hæredem: neq; tu Crates opinor desiderabas, vt me mortuo in possessionum mearum successionem venires, puta dolij, ac peræ, in qua quidem [k] *lupini* [l] *chœnices inerant duæ* CRAT. *Neque enim mihi quicquam istis rebus erat opus, imò ne tibi quidem Diogenes: siquidem quæ ad rem pertinebant, quæq; tu Antisthenis succedens accepisti, deinde ego succedens tibi, ea nimirum multò sunt potiora, multoq; splendidiora, quàm vel Persarum imperium.* DIOG. *Quænam sunt ista quæ dicis?* CRAT. *Sapientiam inquam, frugalitatem, veritatem, dicendi viuendiq; libertatem.*

DIOG. *Per Iouem memini me in istiusmodi opum hæreditatem Antisthenis successisse, tibiq; eas longè etiam maiores reliquisse.* CRAT. *Verùm reliqui mortales hoc possessionum genus aspernabantur, neq; quisquã nos ob spem*

κληρονομήσειν προσδοκῶν. ἐς δὲ τὸ χρυσίον πάντες ἔβλεπον. Δι. ἀκότως· ὁ γὰρ ἔχων ἵνα λίξαιντο τὰ διαῦτα παρ' ἡμῶν, διεῤῥυηκότων ἀπὸ πυρῆς, καθάπερ τὰ σβεσθέντα τῶν βαλανείων. ὥστε εἴποτε καὶ ἐμβάκχοι τις ἐς αὐτὸς ἢ σοφίαν, ἢ παῤῥησίαν, ἢ ἀλήθειαν, ἐξέπιπτεν εὐθύς, καὶ διέῤῥει, οὐ συνεχόμενον οὐδὲ διαμένον, οἷόν τι πάσχουσιν αἱ τῶν Δαναῶν αὖται παρθένοι, ἐς τὸν τετρυπημένον πίθον ἀεὶ ἀντλοῦσαι. τὸ δὲ χρυσίον ὀδοῦσι καὶ ὄνυξι. καὶ πάσῃ μηχανῇ ἐφύλαττον. Κρά. ἐκοῦν ἡμεῖς μὲν ἔξομεν ὧδε ταῦτα τὸν πλοῦτον, οἱ δ' ὀβολὸν ἕξουσι λαμβόντες, καὶ τοῦτον ἄχρι τῆς πορθμείας.

potiundæ hæreditatis obsequijs captabat, sed ad aurum omnes intendebant oculos. DIO. Nec iniuria. nec enim habebant quo facultates eiusmodi à nobis traditas acciperent: quippe rimosi iam, vitiatiq; delicijs, non aliter quàm vasa cariæ putria. Quo fit, vt si quando quis in illos infundat vel sapientiam, vel libertatem, vel veritatem, effluat illicò perstilletq;, fundo, quod immissum est continere non valente: cuiusmodi quiddam & Danai filiabus aiunt accidere, dum in dolium pertusum hausta aquam important: at idem aurum dentibus & vnguibus, omniq; vi seruabant. CRAT. Prae-

de nos hic quoque nostras possidebimus opes: illi simul atque huc venerint, obolum dunxatat secum ferent: at ne hunc quidem vlterius quàm ad portitorem.

GILBE-

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES

a Moerichvm.] *Mœrichus & Aristeas duarum sororum filij, & annis æquales fuêre, & facti sunt lupi frustrà hiantes, quoniam re multùm sperata, multumq; appetita, frustrati discedunt. Tales testamentorũ captatores & hæredipetæ, quiq; duntaxat obsequijs & adulationibus aucupantur, vt testamento misceantur, prouerbio vultures dicuntur.* *b* Corintho.] *Hæc Græcarũ omnium vrbium clarissima fuit, à Corintho Marathonis, siue (vt alij volũt) Pelopis filio, qui eam euersam instauravit. Cùm aũt Ephyre diceretur, censetur inter Achaiæ vrbes ferè in medio Isthmi Peloponnesiaci sita. Græci vocant* Isthmos *angustias, quibus à peninsula ad continentẽ est aditus. Vide argumentum prioris ad Corinthios epistolæ Pauli, per Erasmum nostrum.* *c* Homericum.] *Huic eiusdem Homeri hoc Iliad. 2. non dissimile est:*

Τεθνάιης ὦ αὐτοῦ· πρὶν κλῦθι βελεσφόντλω. Id est,

Aut morere Prœte, aut interfice Bellerophontem.

d Chaldæi.] *Assyriorũ magi, ex gentis vocabulo dicti sunt, qui diuturna siderum observatione scientiam putantur effecisse, vt prædici posset, quid cuiq; euenturum, & quo quisq; fato natus esset.* *e* Pythius.] *Apollinis cognomen, à Pythone serpente inditum, quẽ sagittis suis adhuc puer dicitur interemisse.* *f* Trutina.] *æquilibrium.* *g* Sicyone.] *Ea est vrbs Achaiæ, non procul à Corintho.* *h* Cirrham.] *Phocidis oppidum, ad radicem Parnassi montis eregione Sicyonis. Ibi Apollo religiosissimè colebatur. Hinc Cirrheus à Seneca in Hercule dicitur.* *i* Iapyge.] *vento ab occasu solstitiali spirante, qui & Caurus dicitur, commodissimus ex Italia in Græciam nauigantibus.* *k* Lupini.] *Eius vtilitatem noster Lucianus notat, De mercede seruientibus cùm rogat: Num vsqueadeò defuerit lupini & aquæ fontanæ copia, vt in eam sese conijceret seruitutem. Leguminis genus omnium amarissimum, de quo nos in Charonte & Menippo.* *l* Chœnices.] *χοῖνιξ Attica mensura pro aridis, maximè cibo diurno, cuius capacitas est sesquisextarius, vnde Pythagoræ dictum est: Chœnici ne insidias.*

m Danai filiabus.] *Notißima eſt fabula puellarum Danaidum, quæ ob ſponſos necatos, has pœnas apud inferos dare dicuntur, vi ſitulis perſtillãtibus aquam hauriant, atq; in dolium item pertuſum infundant, graui nimirum, ſed inutili labore. Cuius fabulæ mentionem facit idem Lucianus in Timone, & in Hermotimo. Affluit enim dum exhauritur negocium, laborq́;: & contrà fit, atq; in Danaidum dolio. Kurſus de Dipſadibus meminit etiam Horatius in Odis:* Et inane lymphæ
Dolium fundo pereuntis imo.
Item Tibullus:
Et Danai proles Veneris quæ numina læſit,
In caua lethæas dolia portat aquas.

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

ἐξηγητικὸς rurſus de hæredipetis.
Eſt nimiùm cæcis natura immerſa tenebris,
Hinc rebus tantum diuitijsq́; ſtudet.
Non durat multũ tamen hęc: nam cuncta caduca
Sola manet virtus, neſcia (crede) mori.

MOERICHVM.] *Propoſitio καὶ ζήτησις περὶ τῦ προσώπου, de Maricho.* Cuius conſobrinus.] *Eius conſobrinus, ἀνεψιός.* Cuius rei gratia.] *Inueſtigatio, & expoſitio cauſæ.* Hęreditatis cauſa.] *διήγησις.* Iamq; teſtamenta.] *τὰ ἠγμένα.* Ariſteam omnium rerum.] *Verba teſtamentorum.* Hæc igitur.] *Concluſio, τὰ μέσα.* Porrò diuini.] *Coniecturæ de futuris rebus, ex aſtris & ſomnijs. Chaldæi coniectores.* Ac trutina.] *ἐπιχείρημα.* Quid igitur.] *τὰ ἐπόμενα.* Eodem die mortui.] *τὰ συμβάντα καὶ προειρημένα.* Nihil prædixerant.] *Notæ aſtrologos & coniectores.* Euerſa naui perierunt.] *Genus mortis.* Rectè factum.] *ἐπιχειρήσεις.* Neq; enim ego.] *Digrediuntur in narrationem.* Deinde ego.] *ἐπιφώνημα.* Quænam ſunt.] *ἐπίληψις.* Verum reliqui.] *Comparatio.* Nec iniuria.] *ἐπιχειρήσεις.* Quippe rimoſi iam.] *αἰτιολογία.* Quo fit.] *κατασκευή.* Quando quis.] *A similis.* Fundo quod immiſſum.] *Ab effectu manet in ſimilitudine.* Cuiusmodi quiddam.] *Ab exemplo.* Proinde nos hic.] *Epilogus ex collatione.*

ARGVMENTVM

Hic Hannibalem, Scipionem & Alexãdrum apud inferos in certamen gloriæ rerum gestarum disputantes, ludens introduxit, vt videatur pares quodammodo eos fuisse velle sentire. In Alexandro magno, Hannibale, Scipione, & plerisq; alijs, ingẽtia vitia cum magnis virtutibus certauerunt. vnde Plato; αἱ μεγάλαι, inquit, φύσεις μεγάλας ἁμαρτίας καὶ τὰς ἀρετάς.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ, ΑΝΝΙΒΑΛΟΥ & Σκιπίωνος

LVCIANI Scipio.

P. Virunio interprete.

Interlocutores: Alexander, Hannibal, Minos, Scipio.

ALEXANDER.

ΕΜὶ δῆτα κρινεῖσθαί σοι, ὦ Λίβυ: δόξαιμεν ἂν ἡμῖν. Αν. ἴθι νυν, ὦ Μῖνως ἀναφέρε. Μι. τίνος δ' ἕνεκα; Αλ. ὅτι μὲν Ἀννίβας Καρχηδόνιος, οὗτος δ' Ἀλεξάνδρου τοῦ Φιλίππου. Μι. νὴ τὸν Δία καὶ ἀμφότεροι ἀληθῆ λέγετε. ἀλλὰ τίνος ἕνεκα ἐστασιάσατε πρὸς ἀλλήλους; ἢ δῆλον ὅτι περὶ τῶν μέγιστα ἀγωνιζομένων ἡ ἔρις; Αλ. ἀλλὰ περὶ τοῦ μέγα, ὦ Μῖνως, ἀγαθὸν τὸν ἡγεμόνα τοῦ στρατεύματος γενέσθαι. ἐγὼ μὲν γὰρ ἔφην ἐμαυτὸν ἀμείνω τῶν ἄλλων ἁπάντων στρατηγὸν γεγενῆσθαι, οὐ τοῦτον μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς πρὸ ἐμοῦ γενομένους ἅπαντας, οὐδὲ τοῦτο ἐν ὀλίγοις ἀνθρώποις, ἀλλὰ καὶ ἐν πολλαῖς μυριάσιν ἀνδρῶν μαχίμων. ὁ δὲ ἐναντιοῦται μὲν οὐδὲν πρὸς ταῦτα, ἀξιοῖ δὲ καὶ αὐτὸς ἀγαθὸς στρατηγὸς γεγενῆσθαι. ἐπεὶ οὖν ἐδόκει ἡμῖν ἀμφισβητήσιμον εἶναι τὸ πρᾶγμα, ἐβουλόμεθα ἐπὶ σὲ ἐλθεῖν, εἰ δυνατὸν εἴη καὶ σοὶ δόξαι ἄνδρα ἄνδρα κρῖναι.

Ο[a] *Libyce, me decet præponi. melior equidem sum.* HA. *Imò verò me.* ALEX. *Iudicet ergo* [b] *Minos, qui semper iustissimus iudex est habitus.* MIN. *Quis es tu?* ALEX. *Hic est Hannibal Carthaginensis: ego autem Alexander Philippi regis filius.* MIN. *Per Iouem, vtriq; glorioſi. Sed quæ de re vobis altercatio est?* ALEX. *De præstantia: dicit enim is sese meliorem ducem exercitus fuisse: ego verò quèadmodũ omnes non solũ, sed omnib. fermè q ante meã ætatẽ fuere, in*

πῶ ἐμοῦ φημὶ διαφερόντως τὰ πολέμια. Μι. ὑμῶν ἐν μέρει ἑκατέρῳ καὶ ἀκουστέον, σὺ δὲ πρῶτος ὁ Λίβυς λέγε. Αν. ἆρ' οὐ μὴ ζῶ, ὦ Μίνως, ὠνάμενος, ὅτι ἐν ταὐτῷ καὶ τὴν Ἑλλάδα φωνὴν ἐξεμαθον, ὥστε δὲ καὶ ταύτῃ πλέον οὕτως ἐνίκησά μου. φημὶ δὲ τοὺς μάλιστα ἐπαίνου ἀξίους εἶναι, οἵοι τὸ μηδὲν ἐξ ἀρχῆς ὄντες, ὅμως ἐπὶ μέγα προκόψαντες, καὶ αὐτῶν δυνάμει τε βραβεῦσαι δόξαντες ἀρχῆς. ἐγὼ γοῦν μετ' ὀλίγων ἐξορμήσας ἐπὶ τὴν Ἰβηρίαν, τὸ πρῶτον ὑπατεύσας ὧν ὧδε ἀδόκητος, μυρίοις ἀξιόθλοις, ἄνευ δὲ πειθοῦς. καὶ τοὺς γε Κελτίβηρας εἷλον, καὶ Γαλατῶν ἐκράτησα, ἐπὶ Ἑσπερίαν, καὶ τὰ μεγάλα ὄρη ὑπερβάς, τὰ περὶ τὸν Ἡρακλεῖον, ἄπαντας καταδραμὼν, καὶ ἀνασώσας ἐποίησα ἑαυτὸν πόλεως. καὶ πολὺν Ἰταλίαν ἐκδρομάδην, καὶ μέχρι τῶν προαστείων τῆς προὐχούσης πόλεως ἦλθον. καὶ

re, in re militari præstantiorem me esse affirmo. MIN. Dicat ergo vterque vicissim pro virili: tu verò, ô Libyce, prius loquaris. HAN. Vnum hoc me iuuat, quòd & hic sermonem Græcum didicerim, vt neque etiam hac in re Alexander me superet. Porrò illos maximè laudis dignos puto, qui quum parui à principio fuêre, propria virtute ad magnam gloriam euasêre: potentésque per se ipsi facti, & principatu digni habiti. Ego igitur cum paucis quibusdam Hispaniam primum inuadens, quum subconsul essem fratri additus, maximis rebus idoneus atque optimus iudicatus, ibi tum [d] Celtiberos cepi, atque Gallos ipsos deuici: quum [e] magnos mõtes transmigrassem, omnem [f] Eridanum transcurri, multásque ciuitates euerti, & planam Italiam subiugaui, & vsque ad subur-

bia Romæ grassatus sum, totíq; vno die 8 Romanos cecidi, vt eorum

καὶ βοῦς ἀπίλανα μιᾶς ἡμέρας, ὥσε τὸς λακυλίους αὐτῶν μεδίμνοις ἀκριβῶσαι, καὶ τὸς ποταμὸς γεφυρῶσαι κηροῖς. καὶ ταῦτα πολυτα ἴσμεν, ὅτι Ἀμμωνος υἱὸς ὀνομάζομαι, ὅτι θεὸς εἶναι προσποιοῦμαι, ἢ ἐνυπνια τῆς μητρὸς διηγοῦμαι, ἀπ' ἄνθρωπου ὁμολογῶν, σφαγιοῖς καὶ βωμοτραπέζαις ἀντιξιτρέφομαι· καὶ σφετέρας δὲ μεγίστοις συμπολεμῶ, ὁ Μῆδος καὶ Ἀρμενίους καταδιώκομαι· ὑποφεύγοντας, πρὶν διώκειν τινά, καὶ ὧ δειλίᾳ τι πασχαδιάντας αὐτὸ τὸ νίκην. Ἀλέξανδρος δ', πατρῴαν ἀρχὴν παραλαβών, ἤνεγκεν, καὶ παρασπόνδου ἐξίτανε, χρησάμενος τῇ τῆς τύχης ὁρμῇ. ἀλλ' οὖν ἐνίκησέ τι, καὶ τὸν βασιλέα ἐκεῖνον Δαρεῖον τὸν τρίτον τῇ Ἀρβήλοις ἐκρατησεν, ἔρασὰς τῶν πατρῴων, καὶ τρυφῶντα ἄξιον, καὶ δίαιταν [illegible] Μυδικὴν μετ[illegible] ἑαυτὸν, καὶ ἐμπεσὼν τοῖς συμπόσιοις τὸν [illegible] ἐν βαθεῖ. Ἐγὼ δ' ἤρξα ἐνίους τῶν πα πιδ.

vt eorum annulos modijs mensurari oportuerit, & ex cadaueribus pontes flumi nibus fecerim. Atq; hæc omnia peregi nec [h] Ammonis dictus filius, neq; Deum me fingens, aut matris insomnia narrãs: sed me hominem fatebar, pugnabamq; contra duces magna prudentia, cõtra milites magna audacia atque fortitudine præditos: nõ aduersus [i] Medos, aut Armenios, qui antequam quispiam sequatur fugiunt, & facilè cuiuis audenti victoriam tradunt. Alexander verò [k] regni patris successor, & id fortunæ quodam impetu ampliauit: qui quum deuicto misero illo [l] Dario apud Issum & Arbelas victoriam cepit, antiquam ex patre cõsuetudinem omittens, adorari sese voluit, seseque ad Medorum delicias inuitari libenter tulit: atque [m] in conuiuijs amicos interemit, interficientibúsque auxilium tulit. Ego autem patriæ do

πρὸς, καὶ ἐπαλλὰ μετεπέμ-
ψατο, τῶν πολεμίων μεγάλω
στόλῳ ἐπιπλεόντων ἐπὶ Λι-
βύης, ταχέως ὑπέκυψ, καὶ ἐ-
μαυτὸν πρίσχομαι καὶ
καταδικασθείς, λύπην ἀν-
γνωμόνως τὸ πρᾶγμα. καὶ
ταῦτ' ἔπραξα, βάρβαρος ὢν,
καὶ ἀπαιδεύτως παιδείας τῆς
Ἑλληνικῆς. καὶ ὅτι Ὁμηρον,
ὥσπερ οὗτος, οὐδὲ ἀνέγνων, ὅτι
μὴ Λεωνίκης τοῦ Θρακὸς παι-
δευθείς, μόνῃ δὲ τῇ φύσει ἀγα-
θῇ χρησάμενος. ταῦτά σοι,
ἃ ἐγὼ Ἀλεξάνδρῳ ἀμείνων φη-
μὶ εἶναι. εἰ δ' ἔστι καλλίων ἔτε-
ροι, διότι διαδήματι τὴν κε-
φαλὴν διαδήσεται, Μακεδόσι
μὲν ἴσως καὶ ταῦτα σεμνά. οὐ
μὴν δοκεῖ γε ἀμείνων δόξαι
ἂν γυναικὸς καὶ στρατηγικῆς ἀν-
δρὸς, τῇ γνώμῃ πλέον, ἢπερ τῇ
τύχῃ κεχρημένος. Μι. ὁ μὲν
ἔοικεν οὐκ ἀγεννῆ τὸν λόγον,
οὐδ' ὡς Λίβυϊ ἀνδρὶ λῷ, εἰπεῖν
ἀπ' ἐμοῦ. σὺ δέ, ὦ Ἀλέξανδρε, τί
πρὸς ταῦτα φῂς; Ἀλ. ἐγὼ μὲν
οἶδ, ὦ Μίνως, μηδὲν πρὸς ἄν-
δρα ἔτι θρασύ. ἱκανὴ γὰρ ἡ
φύμη

minatus sum: quæ quum me reuocaret, hostium magna classe aduersus Libyam nauigante, parui, continuóq; me hominem priuatum dedi, & damnatus æquo animorem tuli. Atque hæc egi barbarus cùm essem, omnisq; Græcorum disciplinæ expers: & neq; Homerum, vt hic, edidici, neq; Aristotele sophista magistro eruditus fui, sed solùm mea natura optima sum vsus. Hæc sunt quibus me meliorem Alexandro esse puto. Si verò ea causa mihi hic præferendus est, quòd caput diademate ornauerit, id decorum forsan apud Macedones esse: non tamen ob id præstantior hic videri debet generosa duce, & viro qui mentis sententia magis quàm fortunæ est vsus. MIN. Hic certè oratione neq; ingenerosam, neque vt Libycum decebat, dixit: tu verò Alexander quid ad hæc inquis? ALEX. Oportet quidem, ô Minos, hominì adeò temerario nihil respõdere. Sola enim fama

φήμην διδαξαι, οἵος μὴ ἐγὼ βασιλεὺς, οὐδ' ἂν οὗτος ἦρξε. ὅμως δ' ὅρα. ἐὰν σμικρὸν ἀνῶ διδύσκεσθαι, ὃς νέος ὢν ἔτι, ἐπιθόμενος τὰ πράγματα, καὶ πλὴν ἀρχὴν τυραννίδος κατέσχον, καὶ τοὺς φονέας τοῦ πατρὸς μετῆλθον, ἐκπορθήσας πλὴν Θηβῶν τὴν Ἑλλάδα ἁπάσης ἀπαλλάξας φροντίδος. ὅτε δὲ πλὴν Μακεδόνων ἄρχειν ἠξίωσα, ἐς γαῦρον ἔρχεσθαι ὑπόσαν ὁ πατὴρ κατέλιπε, καὶ πάσης ἐπικρατεῖν πλὴν γῆς. καὶ δὴ καὶ, ἡγησάμενός σου, ἐς μὲν τὴν Ἀσίαν ἐπὶ τὸν Γρανικὸν ἐπῆλθον μάχῃ. καὶ πλὴν Λυδίαν λαβὼν καὶ Ἰωνίαν καὶ Φρυγίαν, καὶ ὅλως τὰ ἐντὸς Ἅλυος ἐλθὼν, ἔνθα Δαρεῖος ἦν ἐπὶ τοῖς μυρίοις ἐλαύνων Ἑλλάδος πομπὰς ἐρασθεὶς τῆς ἐμῆς κεφαλῆς, τί δεῖ λέγειν, ὦ Μίνως, ἃ ὑμεῖς ἴστε; ὅσους ὑμῖν ἐμοῦ μιᾶς ἡμέρας κατεπέμψατε ὁ πορθμεὺς

fama satis edocere poteſt, qualis hic latro habitus fuerit. Aduerte tamen an parũ ipſum ſuperauerim, qui cùm adoleſcens adhuc eſſem, rem aggreſſus, regnum obtinui, & de patris mei interemptoribus ſupplicium ſumpſi. At quũ P Thebas ſubuertiſſem, toti Græciæ terror fui, ab ea dux electus. Neque dignum putaui, Macedonum regno me contentum eſſe, quod pater reliquerat: ſed Q totum terrarum orbem ſtitui: durumq́ putans, niſi rerum omnium dominus eſſem, paucos quoſdam mecum agens, in Aſiam exercitum traduxi, & apud R Granicum magna pugna vici: Lydiam, S Ioniam, & Phrygiam cepi. Et tandem quæcunque tranſieram ſubiugans, veni ad Iſſum, vbi Darius me expectabat, infinitos exercitus ſecum agens. Poſthæc, ô Minos, vos ipſi ſcitis quot ad vos vno die mortuos miſerim. Dicit cum Charon, tunc ſi-

bi ſca-

μὺς, μὴ ἀρκέσαι αὐτοῖς τὸ πλοῖον τὸ σκάφος, ἀλλὰ σχεδίας διαπηξαμένους, τοὺς πολεμίους αὐτῶν διαπλεῦσαι, καὶ ταῦτα κίνδυνον παραβαλόντας, αὐτὸς πολεμιωθῆναι, καὶ τιμωρήσασθαι ἀξιῶν. καὶ ἵνα σοι μὴ τὰ ἐν Τύρῳ, μὴ δὲ τὰ ἐν Ἄρβηλοις διηγήσομαι, ἀλλὰ καὶ μέχρις Ἰνδῶν ἦλθον, καὶ τὸν Ὠκεανὸν, ὅρον ἐποιησάμην τῆς ἀρχῆς, καὶ τοὺς ἐλέφαντας αὐτῶν εἷλον, καὶ Πῶρον ἐχειρωσάμην. καὶ Σκύθας δὲ, οὐκ ἀκαταφρονήτους ἄνδρας, ἠνέβασ τὸν Ταναΐν ἐνίκησα μεγάλῃ ἱππομαχίᾳ. καὶ τοὺς φίλους εὖ ἐποίησα, καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἠμυνάμην. εἰ δὲ καὶ θεὸς ἐβούλετο τοῖς ἀνθρώποις, συγγνωστὸν ἐκεῖνοι, πρὸς τὸ μέγεθος τῶν πραγμάτων, καὶ τοιοῦτόν τι πεισθέντες περὶ ἐμοῦ. τὸ δὲ ἔργον τὸ κατόρθωμα, ἐγὼ καὶ βασιλεὺς ἀπίθανον: οὕτως δὲ ἐν φυγῇ, πρὸς Προύσίᾳ τῷ Βιθυνῷ, ἐκαθάρθη ἄξιον ὤν, πανουργότατον καὶ ὠμότατον ὄντα. ὡς γὰρ δὴ ἐκράτησε τῶν Ἰταλῶν, ἐῶ λέγειν· ὅτι δὲ ἰσχυρὸν,

bi ſcapham non ſuffeciſſe, ſed ratibus compoſitis illorum pleroſq; ſe tranſportaſſe. Atque hæc confeci me ipſum periculis opponens, & in pugna vulnerari non timens. Et vt quæ apud [t] Tyrum & Arbelas geſta ſunt, omittam, vſque [u] ad Indos veni; atq; [x] Oceanum mei regni terminum feci, & illorum hominum elephantes cepi, ac [y] Porum captiuum abduxi. Scythas verò homines certè non ſpernendos, [z] Tanaim tranſiens, magna equitum pugna vici: ac amicos meos remunerauii, inimicos autem vlt[a] ſum. Si verò Deus hominibus vlt[a]debatur, parcendum illis erat. Nam rerum magnitudine, vt tale aliquid de me crederent, inducti ſunt. A Tandem mors me regem occupauit. Hic autem Hannibal apud Pruſiam Bithyniæ exulauit, vt crudeliſſimo & peſſimo homini conueniens erat. Nã quo pacto Italos vicit, omitto dicere,

nam

ἐπὶ πονηρίᾳ καὶ ἀπιστίᾳ καὶ δόλοις. νόμιμον γὰρ προφανῶς ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς ἐπὶ δί μοι ἀνέλιστο τῶν πραχθέντων, ἐκπλαγῆναί μοι δοκεῖ οἷα ἐποίει ἐν Καπύῃ, ἐταίρας σωφρονῶν, καὶ τὸν ἐν πολέμοις καιρὸν ὁ θαυμάσιος καὶ παθητικὸς ἐκεῖνος μὲν μικρὰ τὰ ἐν ἀφανεῖ λόγῳ, ἐπὶ τῷ ἔπειτα μᾶλλον ὄρεγόμενος, τί ἂν μέγα ἔπραξεν ἐπιπλέων ἀνεμωτὶ λαβὼν τὴν Λιβύην, καὶ τὰ μὲν λοιπὰ ἐπαγόμενος; ἀπ' ὀλίγου γὰρ ἔδοξέ μοι ἐκπλεῖν, ἐπιστρέψαντα πάλιν, καὶ ἀνακόπτων ὁμολογῆσαι. ἔρημα, φῂς, ὦ Μίνως, δίκαιά γε καὶ ταῦτα. Σκ. μὴ πρόσθου, ἂν μὴ ἐμοῦ ἀκούσῃς. Μι. τίς γὰρ εἶ, ὦ βάρβαρε; ἢ πόθεν ἂν ἱρᾶς; Σκ. Ἐμπεπόλημαι Σκιπίων, σφαγεὺς δὲ ταυτησὶ Καρχηδόνος, καὶ ἐκπεπόρθηκα Λιβύην μικρὰ δεῖν ἅπασαν. Μι. τί δ' ἂν καὶ οὐ ἱρᾶς;

nam non virtute, sed malitia atq; perfidia & dolis id peregit, nunquam aut alicuius claritudinis aut iusti memor. Sed quoniam quòd deliciosè vixerim, vituperauit, oblitus mihi videtur eorum quæ apud Capuam admiserit. Ibi enim mulieribus deditus fuit, & voluptatibus, vir iste mirabilis, belli gerendi occasiones prodidit. Ego verò nisi ea quæ sub Occidente sunt, parua quidem putans, versus Oriētem me impulissem, quidnam adeò magni perfeciſſem? Qui Italiam absq; sanguine capere, ac Libyam, omnemq; eam oram B vsq; ad Gades sub potestatem redigere facilè potuissem? Sed hæc ego tanta contentione digna nō putaui, præsertim iam antea illis perculsis, ac dominū me agnoscentibus. Dixi. Tu verò

Σκ. Ἀλλὰ μὴ πρόσθου, ἂν μὴ ἐμοῦ ἀκούσῃς. Μι. τίς γὰρ εἶ, ὦ βάρβαρε; ἢ πόθεν ἂν ἱρᾶς; Σκ. Ἐμπεπόλημαι Σκιπίων, σφαγεὺς δὲ ταυτησὶ Καρχηδόνος, καὶ ἐκπεπόρθηκα Λιβύην μικρὰ δεῖν ἅπασαν. Μι. τί δ' ἂν καὶ οὐ ἱρᾶς;

Minos iudica. nam & hæc è multis protuliſſe ſatis eſt. Sc. Non, niſi me quoq; prius audias, ô Minos. Min. Quis tu optime es, aut vnde, quod hiſce claris ducib. te cōferre audes? Sc. Scipio Romanꝰ, q Carthaginē deleui, C & Afros pene omnes prælijs domui. Min. Quid igitur & tu dicis?

Scip.

Σκ. Ἀλέξανδρε μὲν ἔλαττον ἐμέ, Ἑ δ' Ἀννίβα ἀμείνονα, ὃς τὰ Λιβύης νικήσας αὐτὸν, καὶ φυγεῖν καταναγκάσας ἀτίμως. πῶς ἔν γε ἀναισχυντοῦ οὗτος, ὃς πρὸς Ἀλέξανδρον ἐμιμήσατο, ᾧ δὴ Σκιπίων τὰ γὼ, ὁ νικηκὼς αὐτὸν, παραβαλλόμενος ἀξιῶ; Μι. νὴ Δί' ἐννόμους φὴς, ὦ Σκιπίων, οὕτω πρῶτος μὲν κρίνεσθαι Ἀλέξανδρος, μετ' αὐτὸν δὲ σὺ, ἔπειτα ὁ Λοκρὸς, τρίτος Ἀννίβας, δὲ οὐδὲ καταφρόνητος τοῦ ἄρ.

SCIP. *Alexandro quidem minorem esse me, Hannibale autem præstantiorem, vt qui ipsum persecutus fuerim, & ad turpem fugam compulerim. Quomodo igitur non impudens iste videatur, qui cum Alexandro se comparet, cui ne ipse quidem Scipio, qui istum deuici, comparare me ausim?* MI. *Per Iouem æqua dicis Scipio: quapropter primus quidem iudicetur Alexander, deinde post illum tu: at quod si placet, tertius hic Hannibal, quippe qui nec ipse contemnendus existat.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

O'Lybice.] *Lybicus adiectiuum à Libya tertia parte totius orbis, quam & Africam dicimus, vnde Libs ventus flat. Annibalem autem Carthaginensium ducem Amilcaris filium Libycum vocat.* b Minos.] *Apud inferos animarum iudex.* c Vicissim.] ἐν μέρει. i. μεταξὺ. *seorsim aut vicissim.* d Celtiberos.] *Ad Iberum Hispaniæ fluuium populos.* e Magnos montes.] *In Alpibus occurrentem sibi Titum Sempronium consulem apud Trebiam profligasit. Flaminium cons. fudit ad Trasimenū lacum cæsis 15000. Romanorū. Liu. 4. Eutr. 3.* f Eridanum.] *Italiæ fluuium è Vesulo monte in mare Adriaticum influentem, qui hodie dicitur Padus, omnium fluuiorum maximus.* g Romanos cecidi.] *Præter illos Trasimenum, ad Cannas, ad quadraginta millia peditū, &*

[illegible] septingentos equites, cæsa dicuntur. *h* Ammonis dictus filius.] *Alexãder Macedo Iouis Ammonis filius fabulæ creditus, de quo in sequenti Dialogo Diog. & Alexãdri.* *i* Medos aut Armenios.] *Populi sunt Asiæ à Media & Armenia regionibus, de quibus post in Dial. Philip. & Alex.* *k* Regni patris successor.] *Philippi Macedonum regis. Dicentibus autem pueris Alexandro: Hæc omnia tibi parat pater. Quid profuerit, inquit Alexander, si multa possidens agam nihil?* *l* Dario.] *Darium Persarum regem subegit.* *m* In cõmunicos interemit.] *Clytum, Callisthenem, & alios.* [illegible] cùm essem.] *Hic colligere licet, omnes gentes [illegible] olim barbaros fuisse habitos.* *o* Neq; Homerum [illegible].] *Adeò delectatus est Homero, vt illiis ad verbum [illegible] dormiens etiam ceruicale suppositum habe[illegible]um subuertissem.] Thebanos vicit ac [illegible] Plutarch.* *q* Totum terrarum orbẽ sitiui.] *Cum Anaxagoram audisset disserentem, innumerabiles Mundos esse, illachrymasse dicitur, addẽdo, ánnon videor tantillus esse, qui cum Mundi sint innumerabiles, nos nondum [illegible] facti fumus.* *r* Granicum.] *Granicus Bithyniæ fluuius, illa pugna nobilis, in qua sexcenta millia Persarum cæsa fugataq; sunt ab Alexandri exercitu non maiori triginta millibus peditum, & equitum millibus quatuor & quingentis.* [illegible]oniam.] *Asiæ minoris regionem vt Phrygia.* *t* Tyrum.] [illegible] rubro fuit. *Plin. l. 5. c. 19. Diod. l. 17. Curt. lib. 4.* [illegible] veni.] *Orientalis regionis populos. Quorum Indiæ millia oppidorũ fuit, & elephantis abũdat.* *x* Oceanũ.] *Quo nomine propriè intelligitur vastissimũ illud mare, [illegible] ambitur orbis terrarum.* *y* Porum.] *Indiæ [illegible] accitatis, à suorum postea dolo interemptus.* [illegible]ranicum.] *Scythiæ fluuium, Asiam ab Europa* [illegible] *A* Tandem me regẽ mors occupauit.] *A* [illegible] *B* Vsq; ad Gades.] *Insulas, vltra finem [illegible] in extremo nostri orbis versus occidentẽ.* [illegible] *Africa diuiditur.* *C* Afros.] *Scipio nihil è [illegible] & Postumi filijs, ingratæ patriæ cedẽs, quàm [illegible]*

IOANNIS SAMBVCI
ANNOTATIONES.

Αγωνιστὴς, ἢ ἐριστικὸς περὶ τ προκρίσεως, ἢ οἱονεὶ πρωτολισίας.

Hi tres contendunt præstantes robore quondam,
Præferri nullus vult aliúmve sibi.
Tristis decernit Minos, & iurgia soluit,
Certo constituens ordine quemq; loco.

O LIBYCE.] *Initium contentionis, cuius arbitrum Minoën constituunt.* Imò verò me.] ἐξέτασις τ δικητ. Iudicet ergo Minos.] ἔπαινος καὶ διάκρισις τ ἐριδος. De præstantia.] *Expositio rei.* Ego verò quemadmodum.] κατάκρισις & συγκρίσεως. Dicat ergo.] προέκθεσις. Vnum hoc me iuuat.] *Hannibalis κώνυξις, primùm quòd linguæ Græcæ peritus sit.* Porrò illos maximè.] *Maior προκρισις.* Ego igitur cũ paucis.] περιεπιλογισμὸς τ ὑλάττονος προκρίσεως κατ' ἀπαρίθμησιν τ προτέρων ἐν δὲ & αἰνίξεως. Quæ hæc omnia.] αὔξησις rerum à se gestarum, quas proprias sibi vendicat. Non aduersus.] *Comparatio.* Alexander.] αὐξησις, *id est, altera contentionis pars, cum extenuatione rerum ab Alexandro gestarum, & vituperatione personæ eius.* Ego autem.] *Redit ad suam personam.* Libyam nauigantes.] *Minor propositio.* Atq; hæc egi.] ἄλλα ποικίλως continens συντέρησιν καὶ αὐξησιν. Hęc sunt.] *Conclusio.* Si verò.] *Occupatio.* Id decorum.] ἡ λύσις. Hic certè orationem.] *Iudex ἐπαινέτης laudat orationem Hannibalis, & rogat sententiam Alexandri.* Oportet quidem.] *Exordium à criminatione aduersarij.* Sola enim.] *Ratio.* Aduerte tamen.] ἀξιωσις. At cùm Thebas.] διήγησις κατ' ἀπαρίθμησιν. Neque dignum putaui.] *Enumeratio rerum ab Alexandro Magno gestarum.* Post hæc ô Minos.] ἐπιμέτρησις τ ὑπερβολῆ κατ' ἀποφάσιν. Atque hæc confeci.] ἐπιφώνησις. Et ÿt quæ.] παρεκβολὴ *continuat narrationem.* Deus verò Deus.] *Occupatio.* Nam rerum.] *Ratio à* Hic autem Hannibal.] αὐξησις λοιδορίαν ἔχουσα virtute.] παρέκβασις. Sed quoniam.] *Occupa-*

ἀντιβολῶ. Ego verò.] *Redit κυκλοφορῶς ad suas res gestas.* Tu verò Minos.] *Clausula.* Non nisi me quoq;.] *Interpellatio Scipionis.* Quis tu, vir optime, es.] *Rogatio de persona, & responsu.* Alexandro quidem minorem.] *Comparatio sui cum illis duobus.* Qui ipsum persecutus.] *ἀφορμὴ.* Quomodo igitur.] *A maiori ad minus.* Per ignem.] *ἐπιφθονος Minois. sinum enim fert iudicium de reginis.*

ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ ΚΑΙ Ἀλεξάνδρου. *DIOGENIS & Alexandri.*

Erasmo Roterodamo interprete.

ΔΙΟΓΕΝΗΣ. DIOGENES.

Τί φῂς, ὦ Ἀλέξανδρε; καὶ σὺ τετύχηκας, ὥσπερ ἡμεῖς ἅπαντες; Ἀλ. ὀλίγου γε. ἐπιπροσθοξομεν δὲ καὶ ἡμεῖς, ἀνίσταμαι. Διογ. καὶ τοῦτον ὁ Ἄμμων ἐκάλει παῖδα ἐμόν σε ὄντα; ἢ τὸν Φιλίππου ἄρα ἐκάλει; Φιλίππου μὲν ἔλεγε, Ἀμμωνι δὲ οὐκ ἐπίστευον. Διογ. οὐκοῦν ἐπὶ μὲν τῷ Φιλίππῳ ἐγέλασας ἄν, ἐπὶ δὲ τῷ Ἄμμωνι ἐπίστευσας; ἀπόκριναι δή. ἐγὼ γὰρ ἐπιθυμῶ ἀκοῦσαι, τί ποτε ἐν τῇ τελευτῇ ἐφρόνησας.

QVid hoc rei[a] *Alexander? itáne defunctus es tu quoque, perinde atq; nos omnes?* ALE. *Vides nimirum Diogenes: tametsi mirandũ non est, si homo cũm fuerim, defunctus sum.* DIOG. *Num ergo Iupiter ille Hãmon mẽtiebatur, quum te suum esse filiũ diceret? an verò tu Philippo patre prognatus eras?* ALE. *Hauddubiè Philippo. neq; enim obiissem, si Hãmone parẽte fuissem progenitus. Atqui de* Olympiade *etiam consimilia quæ-*
, quia draconem quendam cum ea fuisse cõ-
in cubiculo; ex eo grauidam peperisse te.

ἢ τὸν Φίλιππον ἐξαπατῶσι, οἰόμενον πατέρα σε εἶναι. ΑΛ. κἀγὼ ταῦτα ἤκουον, ὥσπερ σύ. νυνὶ δὲ ὁρῶ, ὅτι οὐδὲν ὑγιὲς ἔτι ἡ μήτηρ, ὅτι οἱ τῆς Ἀμμωνίων πρεσβῦται ἔλεγον. ΔΙ. ἀλλὰ τὸ ψεῦδος τοῦτο ὑπὲρ ἀχρήστου σοι, ὦ Ἀλέξανδρε, πρὸς τὰ πράγματα ἐψεύσαντο. πολλοὶ γὰρ ὑπέλαβον, θεὸν εἶναί σε νομίζοντες. ἀντὶ δὲ τοιούτου τηλικούτου τοσοῦτον ἀρχὴν καταλελοίπασι; ΑΛ. οὐδέν, οἶδα, ὦ Διόγνητε· ὁ γὰρ ἔρρωσο ἐπισκῆψαί τι περὶ αὐτοῦ, ἢ τῶν σῶν μόνον, ὅτι ἀποθνήσκων, Περδίκκᾳ ἢ Λαομέδοντι ἐπίλοιπον ἐπέλιπες, ὦ Διόγνητε; ΔΙ. τί γὰρ ἄν, ἐμοῦ ἀνιμένου οἷα ἐποίει ὁ Ἕλλας, ἄρτι σε προλιποῦτα τὴν ἀρχὴν, κωλυκαύοντον, καὶ πεπαιτηκότα ἀρέσθαι, καὶ σπατηλὸν ἐπὶ τοὺς βαρβάρους. ἔνιοι δὲ καὶ τοῖς δάδικα θεοῖς προσεθέντο, καὶ ναοὺς οἰκοδομούμενοι, καὶ θύοντες ὡς θεῷ καὶ σοί; ἀλλ'

porrò *Philippum* errare, fallíq́, qui se tuum patrem esse crederet. ALEX. Ita audieram quidem & ipse ista, quemadmodum tu: at nunc video, neq́ matrem neque [b] *Hammonis* illos vates sani quicquã aut veri dixisse. DIO. *Attamen* istud illorum mendacium, *Alexander*, adres gerendas haud quaquam tibi fuit inutile, propterea quòd vulgus te verebatur, metuebatq́, quum *Deum* esse crederet. *Sed* die mihi, cuinam tam [c] *ingens* illud imperium moriens reliquisti? ALEX. *Id* equidem ignoro, *Diogenes*, *cuiusnam* enim è vita submonebar, quam vt esset ocium de illo quicquã statuendi, præterea *ad* vnum quòd moriens [d] *Perdiccæ* annulũ tradidi. *Sed* age, quid rides *Diogenes*? DIO. Quid ni rideam, annon meministi quid *Graeci* fecerint, quum nuper tibi arrepto imperio adularentur principemq́, ac ducem aduersus Barbaros deligerent, nonnulli verò in duodecim [e] deorũ numerum referrẽt, ac phanum constituerent, deniq́ sacra facerent tanquam Draconis filio?

Sed

μοι, πῦ σε οἱ Μακε-
δόνες ἔθαψαν; ΑΛ. ἔτι ἐν Βα-
βυλῶνι κεῖμαι, τρίτλω τοῦτ' ἤδη
θέρος. ἐπισχήσειν ὁ Πτολε-
μαῖος ὁ ἀποσπίσας, ἐπὶ ποτε
ἀφελεῖ ἀπὸ τῶν θορύ-
βων τούτων καὶ πάσης, ἐς Αἴγυ-
πτον ἀναγαγών με, θάψαι
ἐπαγγελλόμενος τῶν Αἰ-
γυπτίων Διὶ μὲν γὰρ ἀσὶν, ὁρῶν ἐν ἅδῃ
ἐμὲ, καὶ ἐλπίσας ἐπὶ τοσούτου χρό-
νου ἤδη ἀπὸ ταῦτα μὲν, ὦ
βασιλεῦ, μὴ ἐπίστασο. ὁ δὲ θε-
ὸς ἐπὶ τοῦτο ἀπαξ ἀφι-
κόμενος καὶ πηλοῦ πρὸς τὸν
στόμιον ἐπιβάς, καὶ
ἐς τὸν ἀχανῆ ὁ Αἰακὸς,
καὶ ἀκαταφρό-
νητος ἐπὶ τοσοῦτον ἀφ' μά-
λα, ὅπως φύλαξ, ὅτου
ἐστὶν, ἀλλ' ἐν Λαμο-
δικείᾳ ἀφεῖ-
ναι, καὶ κατα-
φαγεῖν, καὶ χυσοῦν
προσκυνήσαι, καὶ Βαλτρα,

Sed illud mihi dicito, ubi te sepelierunt Macedones? ALEX. *Etiã dum in* Babylone *iaceo, tertium iam diẽ: porrò Ptolemæus ille satelles meus, si quando detur ocium ab his rerum tumultib. quinunc instant, pollicetur in* Aegyptũ *deportaturũ me, atq; mihi sepulturũ, quò videlicet vnus fiã ex dijs Aegyptijs.* DIO. *Non possum nõ ridere Alexãder, qui quidem te videam etiã apud inferos desipientem, sperantẽq; fore vt aliquando vel Anubis fias, vel Osiris. Quin tu spes istas omittis, ô diuinissime? neq; enim fas est reuerti quenquam, qui semel paludem transmiserit, atq; intra specus hiatum descenderit, propterea quòd neq; indiligens est* Aeacus, *neq; contemnendus* Cerberus. *Verùm illud abs te discere peruelim, quo feras animo quoties in mentem redit, quanta* [illegible] *superos relicta huc sis profectus, puta corpo*[illegible]*, satellitibus, ducibus, tum auri tanta vi, ad* [illegible] *quæ te adorabant: prætereà* Babylone, *Bactris:*

καὶ τὰ μιγαλα θηρία, καὶ τιμὴν, καὶ λόξαν, καὶ τὸ ἐπίσημον εἶναι ἐπανιοντα, διαλιλιμμένον ταινίᾳ λευκῇ τὴν λιφαλὴν, πορφυρίδα ἐμπεπορπημένον. ὀλυπᾷ ταῦτά σε καὶ τὴν μνήμην ἰόντα; τί δακρύεις. ὦ μάταιε, ὃ γὰρ ταῦτά σε ὁ Σφὸς Αριστίππης ἐποίησεν, μὴ οἴεσθαι βέβαια εἶναι τὰ πρὰ τῆς τύχης. Ἀλλ' ὁ σοφὸς, ἅπαντων ἐκὼν καὶ κυλάκων ἐπιτριπλότατος ὤν. ἐμὲ μόνον ἔασον τὰ Αριστίππου θαλύσαι, ὃ δὴ πολὺ πάσης παρ' ἐμοῦ, οἷα δὴ ἐπίσημον, ὡς δὴ ἀπαιτιχθήτω μου τῆς περὶ παιδείαν φιλοτιμίας, θαπάσων καὶ ἐπαινῶν, ἄρτι μὲν ἐς τὸ ἀσκὸν, ὡς καὶ τοῦ μέρους ὂν τἀγαθοῦ, ἄρτι δ' ἐς τὰς πράξεις, καὶ τὸν πλοῦτον. καὶ γὰρ αὖ καὶ ταῦτ' ἐγαθὸν ἡγᾶτ' εἶναι, ὡς μὴ ἀσχμώοιτο καὶ αὐτὸς λαμβάνων. γόης, ὦ Διόγενες, ἄνθρωπος, καὶ τυχνίτης.

immanibus illis belluis, dignitate, gloria: deinde quòd eminebas conspicuus, dum vectareris, dum ° amiculo candido caput haberes reuinctum, dum purpura circumamictus esses: nunquid hæc te discruciant, quoties recursant animo? Quid lachrymaris, stulte? an non id te sapiens ille docuit? Aristoteles, ne res eas quæ à fortuna proficiscantur, stabiles ac firmas existimares? ALEX. Sapiens ille? quum sit assentatorum omnium peritissimus. Sine me solum Aristotelis facta scire, quàm multa à me petierit, quæ mihi scripserit: deinde quemadmodum abusus sit mea illa ambitione, qua cupiebam eruditione cæteris præstare, quum mihi palparetur interim, ac prædicaret me nunc ob ¶ formam, tanquam & ipsa summi boni pars quædam esset: nunc ob res gestas atque opes: nam has quoque in bonorum numero collocandas esse censebat, ne sibi vitio verteretur quòd eas acciperet. Planè præstigiosus vir ille quidem erat, ac fraudulentus,

τυς. καίτοι ἀπὸ τούτου γε ἀπολλαυσα αὐτῶν τῆς σοφίας, τὸ πυκνῶθι ὡς ἐπὶ μεγίστοις ἀγαθοῖς, ἃ κατηκριβώσω μικρῷ γε ἔμπροσθεν. Διο. ἀλλ' οἶδα ὃ δράσεις. ἄκος γάρ σοι ἐπινοῆσαι ὑποβάλλομαι, ἐπειδὰν ἐνταῦθα γενηθῇς καὶ ἐπιδῇς ὃ φύσεται. σὺ δὲ λαβὼν τὸ λήθης ὕδωρ χαυλιόμενον ἐπισπάσῃ πλείω, μὴ αὖθις πίῃς, μὴ πολλάκις· ὅτῳ γὰρ ἂν πλέον ἐνῇ τοῖς Λειριτίοις ἀγαθοῖς ἀναπίῃ. μὴ γὰρ μὴ Κλεῖτον ἐκεῖνον ὄψῃ, μὴ Καλλισθένη, μὴ ἄλλους πολλοὺς ἐπὶ σὶ ὀρμῶντας, ἵνα δίκας αἰτήσωνταί σε, μὴ ἀμυνούμενός σε ἂν ἔλθῃς αὐτοῖς· πολὺ γὰρ πλείους ἐστὶν ἐνταῦθα καὶ βαρύτεροι, μὴ νῦν πολλάκις, ὡς ἔφην.

tus, ô Diogenes: quanquam illud fructus scilicet ex illius sapientia fero, quòd nunc perinde quasi [r] summis de bonis excrucior, ob ista quæ tu paulò antè commemorâsti. DIO. An scin' quid facies? ostendam tibi molestiæ istius remedium. Quandoquidem in his locis [s] veratrum non prouenit, fac vt [t] Lethæi fluminis aquam auidis faucib. attrahens bibas, iterúmq; ac sæpiùs bibas: atq; eo pacto desines de bonis Aristotelicis discruciari. Verùm enim [u] Clitū etiam illū & [x] Callisthenem video, cumq; his alios complureis raptim huc sese ferentes, quò te discerpant, pœnasq; sumant ob ea quæ quondam in illos commisisti. quare fac in alteram hanc ripam te conferas, & crebriùs, vt dixi, bibas.

OMnes reges cùm moriuntur, vnà cum vita exuuntur omni potestate. Diogenes Alexandrum fatigat.

a ALEXANDER.] *Rex Macedonum, Philippi & Olympiadis filius, longè omnium excellentissimus fuit, cui rebus actis & auctis,* Magni *inditum est nomen. A nonnullis tamè traditum est, sed fabulosò quodam commento, Hammone (ita Iouem nuncupant) qui sub serpentis specie cum matre consuetudinem habuerit, eum genitum fuisse. Iupiter autem in specie arietis in Libya colebatur, quòd sitienti Libero patri in Arabiæ desertis, Iouemq; imploranti, apparuerit in forma arietis, pede terram concutiens pedibus fontem ostenderit. Quamobrem templo illic ædificato, Ioui Ammoni, hoc est, Arenario consecrauit. Græci enim ἄμμον arenam vocant. De Ammonis delubro & oraculo Plin. lib. 6. cap. 19. lib. 5. cap. 5. Lucianus li. 9. & Curt. lib. 4.* b Hammonios illos.] *Illud autem dæmonis prodigiosi ludibrij miraculum est, gestantes simulachrum sacrificos quò Dei nutus monstret, eò sua sponte, vel (vt Curtius scribit) αὐτόματος ferri. Hos sequuntur matronæ virgineq;, pœnas & inconditum quoddam carmen cantillantes, quo Iouem propitiari credũt, vt certum edat oraculum. Huius loci celebritate motus Alexander, profectus est ad sacrarium Hammonis inde in deserta Libyæ & inaquosa progressus, arenosam & vastam eam solitudinem offendit. In sacrario à vatibus obuijs honorificè exceptus fuit. Vnus porrò sacerdotum, cùm ademptum Alexandrum Græcè cuperet salutare, ac παῖδιον, id est, filiolum vellet dicere, per barbarum τῷ διὸς inquit, id est, Iouis fili. Vnde cælestis originis captata creditur gratia, cui initia error dederit. Lege Lucianum de Astrologia.* c Ingens illud imperium.] *Græciæ Imperator dictus est, Thebanos vicit, Darium Persarum regem subegit, Babyloniam & Susam accepit, Persepolim diripuit, Cossæos fregit, cum exercitu in Asiam traiecit, ad Granicum Persas superauit: Sardum, Miletum & Halicarnassum cepit. Terris omnibus vsq; ad Phrygiam deuictis, Ciliciam obtinuit. Denique celebrato Hephæstionis funere,*

mortuus

mortuus est. regnauit annis 12. De eius phanis & aris copiosè Plinius. d Perdicæ annulum.] *Perdicas Macedo, inter comites Alexandri Magni, qui etiam in regni partẽ successit, tantæ vir audaciæ, simul & fortitudinis, vt leæna præsente, catulos è cubili per vim auferret, Aelianus de varia historia. De eo etiã Iustin. de nõ temerè credẽdo calũniæ. e* Deorũ numerũ.] *Alexander non solùm Iouis filius haberi voluit, sed & Deus dici atq; adorari: vt fusiùs proximè sequenti Dialogo audies. f* Vbi ossa sepelierũt.] *De Alexandri morte, deq; eius corporis in Mẽphim ac Alexandriam translatione, Q. Curtius in fine 12. libri de Alexandri gestis: Cæterùm, inquit, corpus eius à Ptolemæo, qui Aegyptum cesserat, Memphin, & inde paucis pòst annis Alexandriam translatũ est, omniq; memoriæ ac nomini honos habetur. Hic Ptolemæus, Lagi gregarij militis fuit filius, maximæ auctoritatis apud Alexandrum. pòst cuius mortẽ Aegypto, & Africa, & magna Arabiæ parte potius, regnauit annis quadraginta, à quo deinceps Aegyptij reges Ptolemæi appellati sunt. g* In Babylone.] *Babylon vrbs nobilissima, Chaldææ totius caput, quam Euphrates fluuius mediam interfluit. Hanc Strabo lib. 16. à Semiramide conditã tradit, coctili latere. Inter septem vrbis spectacula numeratur. h* Aegyptũ.] *Ea est regio inter Asiam & Africã sita, Nilo circundata, quę quũ nunquam pluuijs aut rarissimè irrigetur, solo Nili incremẽto fœcũdatur. In ea sunt ciuitates præcipuæ, Thebæ, Babylon, Memphis, Abydos, Heliopolis, & Alexandria, quæ hodie principatũ obtinet, à Alexãdro Magno ad chlamydis Macedonicæ figurã condita.* Ex dijs Aegyptijs.] *Verè omnigenũm Deũm monstra, vt ingeniosè Virg. Aen. 8. Coluit quippe bouem, ciconiam, felẽ, canem, simium, cæpam, crocodilum, Anubim filium Osiridis, qui canis facie cultus fuit, aut cerè capite canino, cuius alterũ filiorum Macedonem lupi simulachro venerabantur: Cererem solam terram credebãt. Non recipiebant intra muros aut Saturnum, aut Serapin. His religiosum erat, pecudibus aut* [illegible] *Deos precibus tantum & thure litabãt. Fana* [illegible] *fossa erant.* Neq; ea fas est.] *Huc mi-* [illegible] *ad superos via in æternum præclusa est & ab* [illegible] *ad superos. quod patet 6. Aeneid. dixit:*

Reuocare gradum superasq; euadere ad auras,
Hoc opus, hic labor est, &c.

Idem Lucianus in Menippi & Chironis Dialogo: De integro, inquit Menippus, sibi quærēda erit vitę cōmutatio, atq; hinc quopiam aliam in vitā demigrandū: id quod arbitror fieri nō posse.

l Aeacus.] *Eum tantę iustitię fuisse dicūt, vt apud inferos animarū creditus fuerit à Plutone delectus iudex, cum Minoe & Radamantho, & peccantium peccata discutere. Ouid.*

—tuasque
Aeacus in pœnas ingeniosus erit.

id quod Lucianus dixit, nō indiligens. m Cerberus.] *Cerberū τριεικέφαλον κυνᾶα, id est, tricipitē canē, ex Echidna & Typhaone natum, Hesiodus in Theogonia canit. Cur aūt inferorum pervigil custos poëtis dictus sit, alibi docuimus. Virgil. 6. Aeneid.*

Cerberus hæc ingens latratu regna trifauci
Personat, aduerso recubans immanis in antro.

n Bactris.] *Bactra regio vltra fines Assyriorū à Bactro amne. Bactrum oppidum antè Zariaspe vocatum, regionis caput.*

o Amiculo.] *Diademate regii insigni, vt in proximè præcedenti Dialogo, Alexandri, Annibalis, &c.* p Aristoteles.] *Docuit, ne res eas in bonis (sic enim vocat Aristot.) quę nō pertinēt propriè ad hominē, ducamus: inter quę extremæ sunt opes, & reliqua quę à fortuna proficiscuntur. Hic eius existimatio eleuatur, qui Stagirites philosophus fuit, Peripateticorū princeps, patre Nicomacho medico, matre Phasliade, ob summā eruditionē socius, præceptor & secretarius Alexandri factus, illiusq; adeò charus, vt Stagiram eius patriam ab se diruta restituerit.* q Ob formam.] *Cui contigerit corpus ingens, robustum, formosum, præualidum, eū non semouent quidē è numero felicium: sed ita vt nihil secus primas teneant diuitię, proximas nobilitas, animi postrema cura est.* r Summis de bonis.] *Peripatetici, quorum princeps fuit Aristoteles, triplicia constituunt bona, animi, corporis, & fortunæ: de quibus fusius in Vitarum auctione annotauimus.* s Veratrum.] *Ἔλλεβορος λάβρος ἢ μέλας, vterq; satis notus: & cum ad alia multa, tum ad atrā bilem remedium est efficax. vnde prouerbio, parū animo cōstat, sius insanit, elleboro opus habere dicimus. Et elleb-*

elleborum bibere, siue purgare se elleboro iubetur. Horatius:

Expulit helleboro morbum, bilemq; meraco.

Lethæi fluminis.] *Lethæus amnis inferorum est apud poëtas, cuius aquam qui gustant, omnium statim præteritorum obliscuntur. Idcirco ἀπὸ τῆς λήθης, id est, ab oblitione nomen sumpsit. Sed cur induxerint poëtæ, vnde apud Firm. De diuin. præ cap. 22.* Clitum.] *De Clito lachrymabilis est historia apud Quint. Curtium lib. 9. quæ Alexander post cœnã ebrius, contentione iniecta occidit, magna inde pœnitentia ductus. Nutrix enim Alexandri filius fuit, & dux eius fidelissimus, qui Alexandrum pugnãtem ab ictu lethali sese obyciens defendit.*

Callisthenem.] *Callisthenes, philosophus Olynthius, Aristotelis domino familiaris, eiusdemq; sub Aristotele cõdiscipulus, quem postea in Asiam accersiuit, vt res suas memoriæ proderet, libertatem nactus immodica libertas, grauitasq; inuisa regi, quum haud quaquam assentantium accommodatus ingenio esset. Nam quum Alexander ex Persica victoria arrogantior factus, more Persarum adorari vellet, acerrimus inter recusantes Callisthenes fuit, palam dictitans: Alexandrum non adorandũ esse. Quæ res & illi & multis principibus Macedonum exitio fuit. Quidam Alexander coniurationis conscium criminatus est, eumque truncatis membris, abscissisq; auribus ac naso laniatum, deformatum, cum cane in cauea clausum circumferri iussit, donec tandem necauit. Hæc latiùs habentur apud Q. Curtium de Alexandri gestis.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Alexander ob superbiam: qui mortalis cùm esset, diuinos tamen honores sibi passus sit exhiberi.

Magnus Alexander, totum qui subdidit orbem,
Ad Stygias ductus morte peremptus aquas:
Qui se æternebat, diuino est cultus honore:
Ille vt vita functus se videt esse minas.
Ad rei.] ἐφ' ἑαυτὸν τοῦτο ἀναφέρει. Vides nimirum.] Ad se ipsum hoc refert. Num ego Iupiter.] *Obiectio.*

Elia. Haud dubiè.] ἀπήχθεια. Atq; de Olympi.] *Ab exemplo simili.* Audieram.] αὐτόπτης. Attamen.] *Regerit ab vtili.* Præter id vnũ.] ἐξαίρετος. Sed age quid.] αὐτεπάγγελτος. Quid ni rideam.] *Irrisio* ἀποθεώσεως *Alexandri.* Sed illud.] *Interrogatio de illius sepulchro.* Porrò Ptolemæus.] ἀφύκτως. Pollicetur in Aegyptũ.] *Spes alterius sepulchri.* Non possum nõ.] *Irrisio.* Quin tu.] ἀσεβηρόν. Neq; enim fas est.] γνώμη. Verùm illud.] *Cõparatio cũ anteacta vita.* Quid lachrymaris.] ἐπιτήμησις. Ne res eas quę.] σωφρονισμός. Sine me solum.] *Alexandri defuncti de Aristotele suo magistro iudicium.* Quanquam illud.] *Clausula.* Quando quidem.] *Consilium* ἀγωνικόν. Verumenim Cletum.] *Amici Alexandri, quos in conuiuio interemit.* Quare fac in alteram.] *Conclusio.*

SEQVVNTVR ORATIONES: quarum quædam adhuc inter Mortuorum dialogos, quædam inter Satur. epistolas prius relatæ fuêre: nonnullę quoque Dramaticæ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΠὶ μίσθῳ συνόντων. *DE IIS QVI MERcede conducti in diuitum familijs viuunt.*

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

AVlicæ vitæ molestias & incommoda, oratione hac depingit Lucianus: quamq; indigna ea sit homine, præsertim docto & liberaliter instituto, exponit: cõfutatis etiã causis ijs, quib. sese tuetur qui hoc vitę genus sectatur, & in seruitutẽ vltrò sese præcipitant. Exordiũ ab attentione incipit, amplificãdæ rei magnitudinẽ, fidẽq; faciẽdo dictis, ab eorũ persona qui in eadẽ vita aliquãdiu vixerũt. Mox & benevolentiã captat Timoclis, eius ad quẽ scribit, ab officio amicitiæ, indicans se hęc propterea illi scribere, vt quia illa iã olim de hac vita suscipiẽda cõsilia agitare intellexerat, ne quid

ne quid olim, si res malè cadat, & illum consilij sui pœnitere incipiat, accusare sese possit, vt à quo admonitus aut reuocatus nō fuerit, præsertim quādo sciat hāc vitā nō per se difficilem atq; periculosam esse, verumetiam homini philosopho, aut quocunq; deniq; disciplinarū genere docto, minimè cōuenire. Exordio in hūc modū facto, confutationē statim subiūgit earū causarū, quibus se tueri solent q hoc vitę genus vltrò amplectuntur. Diluit aūt omnes eas per inuersionem, ostēdens ea minimè vel sequi, vel negari, quæ illi cū primis euitare & sequi student: ac postremò etiā turpe esse homini ingenuo, ob solam spem voluptatis alicuius, in seruitutem sese dare. Atq; hinc iam ad [illegible] accedit, propositis per diuisionē ijs de quib⁹ [illegible] Incipiò igitur recēset, quanta incōmoda, quas [illegible] difficultatiæ perferēdæ sint, antequam in aulam recipiaris: deinde, quę & quāta tolerāda, atq; adeò deuorāda, vbi iam receptus fueris, circa prima conuiuia, circa pactionē mercedis, circa seruitutē reliquam, quæ mox [illegible] ceptū atq; perdomitū, paulatim in cōtemptum adducat, & ad adulandū impellit. Præterea & metu periculorū, in quos inuoluit, ob quæ variæ exinde querelæ, & vitę mutatæ pœnitentia sequuntur. Atq; hæc omnia nō domi solùm perferenda esse indicat, verumetiam foris, vbi [illegible] multò sordidiora ministeria imponūtur, etiam [illegible] ribus, quibus æquè ac viris adulandū est. Post [illegible] circa munerū compensationes, quo pacto nuncios [illegible] conciliandi: & circa mercedis solutionem [illegible] cū molestia exigenda illa, quantaq; aliorum [illegible] inuidia accipienda sit: & postremò, quàm [illegible] exitus plerosque maneant senes iam, & [illegible] cùm clàm aut turpiter ab aula profugiunt, [illegible] Quæ omnia ad finem, velut in tabella [illegible] posita, breui sed eleganti admodum imagine, & ob oculos ponit, amplificatis etiam [illegible] pallim oratione ijs quæ maximè [illegible] aut commendare voluit.

ΚΑΙ τί σοι πρῶτον, ὦ φιλότης, ἢ τί ὕστατον, φασί, καταλέξω τούτων, ἃ πάσχειν ἢ ποιεῖν ἀνάγκη τοὺς ἐπὶ μισθῷ συνόντας ἄλλῳ τῶν τῶν ἐνδυναμούντων τούτων φιλίαις ἐξεταζομένους; ἃ χρὴ φιλίαν πλὴν ἐπιπλάστου ἀνθ' ὁμοίας ἀποδόσθαι μάλιστα. οἶδα γὰρ πολλὰ, καὶ σχολὴν τὰ πλείστα τῶν συμβαινόντων. οὐκοῦν, ὦ τοιοῦτοι, μὰ Δία, οὐ τοιοῦτον παραθάῤῥει. ἐγὼ γὰρ ἐν ἀνάγκῃ μοι ἡ πεῖρα ἐγεγόνει (μὴ θεοὶ, ὦ θεοὶ γένοισθε) ἀπὸ πολλοῦ τῶν ἐς τὸν βίον τοῦτον ἐμπεπωκότων, ἐξηγόρευον πρός με, οἱ μὲν ἔτι ἐν ταῖς ἀκμαῖς ὄντες, ἀχθυρόμενοι, ὁπόσα καὶ ὁποῖα ἔπασχον· οἱ δ' ὥσπερ ἐκ δεσμωτηρίου τινὸς ἀφῳκισμένοι, οὐκ ἀνιαρῶς μνημονεύοντες, ἅ ἐπεπόνθεσαν· ἅμα γὰρ εὐφραίνοντο,

QVID a tibi primum, amice, aut quid postremum, quemadmodum vulgò dici consueuit, recenseam, ex his quæ tum facere tum pati coguntur, qui mercedis gratia sese in alienas domos conuictumq; tradunt alienum, quiq; in locupletum istorum amicitiam accensentur? si modò eiusmodi illorum seruitutem conuenit amicitiam appellare? Noui enim permulta atque adeò pleraque omnia, quæ illis ibi soleant accidere, non per Iouem quòd ipse ea experimento cognorim (neque enim mihi vnquam experiundi incidit necessitas, ac ne quando incidat, Dij prohibeant) sed quòd complures qui in hoc vitæ genus inciderant, apud me soliti sint commemorare: partim qui in ipsis etiamdum malis constituti, quæ & quanta ferrent, deplorabant: partim qui tanquam è carcere quodam profugi non absque ea iucun-

luptate recordabantur, commemorabantq; ea quæ fuerãt perpessi: imò iuuabat reuocare ob oculos, quas arũnas effugissent. Atq; hi quidẽ digniores mihi visi sunt, quibus fides haberetur: vt qui eius sacri ritus (vt ita dixerim) omneis, omniáq; mysteria perdidicissent, cũctáq; ab initio ad finẽ vsq; perspexissent. Hos igitur haudquaquã indiligẽter, nec oscitãter audire soleo, veluti naufragiũ quoddã, ac præter spẽ obiectam salutẽ enarrãtes: cuiusmodi sunt isti, qui in tẽplis de raso capite, complures simul obambulantes, immanes vndas, procellas, sublatos in cœlũ fluctũ, iactus, malos fractos, gubernacula reuulsa narrãt: in primis aũt geminos Castorẽ & Pollucẽ apparentes (nam hi peculiariter ad hãc tragœdiã pertinent) aut aliũ Deũ quempiam repẽtè (quẽ

fabulis fieri cõuenit) exortũ, summisq; antennis aut iuxta clauum adsistentẽ, qui nauim ad litus dirigeret: ad quod appellens futurũ esset vt ex lẽtè solueret, et ipsi tutò in solũ descenderẽt,

idq;

καὶ ἐυμφορίᾳ τῇ θεῷ ἐκπέμψαι, μᾶλλον δὲ αὐτῇ τὰ πολλὰ ταῦτα πρὸς τῶν παραυτίκα χρείαν ἐπιπραγματεύσασθαι. ὡς παρὰ πλείονων λαμβάνοιεν, ὑπερβολὰς μόνον, ἀπὸ καὶ θεοφιλεῖς τινὸς ἂν δοκοῦντος. οἱ δὲ τὰς ἐν ταῖς οἰκίαις χαμῶναι, καὶ πρωκυμίαις, καὶ νὴ Δία πηγαπυμίαις τε καὶ λιπαπυμίαις, ἃ οἶδέ τις ἄπαν, διηγούμενοι, καὶ ὡς τὸ πρῶτον ἀσίπλωσαν, γαληνῆ πεφασμένης τοῦ πελάγους, καὶ ὅσα πράγματα παρὰ τὸν πλοῦν ὅλον ὑπέμειναν, ἢ διψῶντες ἢ νοσοῦντες, ἢ ὑπὸ ναυτίας ἐμοὶ τῇ ἅλμῃ. καὶ τέλος, ὡς πρὸς πίτραν τινὰ ὕφαλον, ἢ σκόπελον ἀπόκρημνον, περιῤῥήξαντος τὸ διηνεκὲς σκαφίδιον, ἄβλαβοι μακρὸν ἐξηνύσαντο γυμνοὶ, καὶ πάντων ἐνδείᾳ τῶν ἀναγκαίων. ἐν δὲ τῇ τέχνῃ, καὶ τέτταρα διηγήσασθαι, ἱδρῶτα μοι τὰ πολλὰ οὕτω ὑπ' αἰσχύνης ἐπιπρώσκοντα, καὶ ἑκόντων ἄνω ἐπιπαθάνεσθαι αὐτῶν. ἀλλ' ἐγὼ

idq; ope fauoreq; diuino. Atque iſti igiť permulta id genus ad præſentē cōmoditatē exaggerantes commemorāt: quò videlicet à pluribus ſtipem accipiant, ſi non calamitoſi modò, verumetiā dijs chari eſſe videātur. Porrò ij dum eas quas in tectis tulerūt tēpeſtates referrent, atq; immanes illas vndas, quinetiam decumanos fluctus, ſi fas eſt dicere: & quemadmodum primùm à littore ſoluerint mari tranquillo, quantúmque moleſtiarum perpetua nauigatione ſint perpeſſi, dum ſitiunt, dum nauſeant, dum ſalo perfundūtur? demique quemadmodum infelici nauigio in cautem quampiam ſub vndis latentem, aut in ſcopulum aliquem præruptum, & aſperum illiſo fractoq;, miſeri ægrè enatârint, nudi, cunctarumq; rerum inopes: hæc inquam quum referrent, mihi quidem viſi ſunt permulta præpudore ſubticere, volentesque ac ſcientes obliuiſci. At

ego

ἐγὼ κἀκεῖνα, καί τιν' ἄλλα ἐκ τῶν λόγων ξυντιθεὶς, ἐνέσκωπτόν τε τοὺς τοιούτους ξυνουσίας· ἃ ἐκ ὀκνήσω σοι πάντα, ὦ ἑταῖρε Τιμόκλεις διηγεῖσθαι. ἐμοὶ γάρ μοι ἐκ πολλοῦ ἤδη καταφρονητέα, σοὶ τὸ τοῦ βίου ἐπιβουλεύοντα. καὶ πρῶτόν γε, ὀνειρώκα περὶ τῶν τοιούτων ὁ λόγος ἐνέπεσεν, ἔτι ἐπέσοι τις τῶν παρόντων πρὸς τοιοῦτόν με διαθρυπτόμενον ἐπὶ λιμένα, οἷς μετὰ τοῦ τὰς φίλας ἔχειν τὰς ἀρίστας ῥωμαίων, καὶ λαμπρῶν οἰκημάτων πολυτελῶν καὶ εὐσυμβόλα, καὶ οἰκεῖον ἐν καλῷ, καὶ ἀργυρίου μετὰ πάσης ῥᾳστώνης καὶ ἡδονῆς, ἐπὶ λευκοῦ ῥώγους, εἰ τύχοι, ἐν ξυνηθείαις προσεῖτι καὶ μισθὸν τῆς φιλίας, καὶ ὧν ὑπάρχουσι, τούτων λαμβάνειν οὐκ ὀλίγον ὄνον, ἀτιμώτατον γὰρ ἄπορα καὶ ἀνήροτα τοῖς τοιούτοις τὰ πάντα φύεσθαι. ὁπότε

ego etiam illa, præterea autem & alia nonnulla ex illorum narrationibus comes ctans deprehendi quicquid ærumnarum cum eiusmodi conuictibus coniunctum est. c Quæ quidem omnia haud grauabor, optime Timocles, tibi percensere. Iampridem enim mihi videor animaduertisse, te de capessenda hac vitæ ratione cogitare. Nam olim quū his de rebus sermo incidisset, mox ex his q præsentes erant, quispiam mercenariū hoc vitæ genus laudare cœpit: fortunatissimos eos affirmans, quibus contigisset horum vti familiaritate, qui apud Romanos essent optimates: tum conuiuijs adesse opiparis, idq; immunes: præterea splendidis in ædibus diuersari: tum peregrinari omnigena cum commoditate voluptatéque, alba interim in rheda (si forte libeat) resupinatos. Insuper ob hanc amicitiam, ob quæ commoditates, quibus afficiuntur, etiam mercedem capere: id verò non mediocre videri. Istis enim haudubiè, d citra sementem ac culturā (quod aiunt) cuncta prouenire.

ὁπότι ἔμ ταῦτα καὶ τὰ ζιαῦτα ἥκιστα, ἰώρων ὅπως ἐκεχήνεις πρὸς αὐτὰ, μὴ πάνυ σφόδρα πρὸς τὸ δίκτιαρ ἀναπίπτάμψον παρέχων τὰ σόμα. ὡς οὖν τόγε μίτριον ἐσαῦθις ποτὶ ἀναίτιον ἢ μήδ' ἔχοις λίγειν, ὡς ὀρῶν ἐς σε τηλικῦτο μετὰ ταχείδος ἀγκιστρον καταπίνουτα, ἐκ ἐπιλαβόμενα, ἐδὲ πρὶν ἐμπαφέμ ὧν λαμῷ πρεσπάσωμεν, ἐδὲ προσδηλώσωμεν, ἀλλὰ παρεμένοντος ἐξελκομένου μὴ μπηχότος, ἤδη συρόμενον, καὶ πρὸς ἀνάγκιν ἀγόμενον ὁρᾶν, ὅτ' ἤδη ὄφελος, ἐσῶτου ἐνδακρύομεν. ὅπως μὲ ταῦτα λίγοις ποτὲ, πάνυ ὀλίγα, ὦ λίγηται, καὶ ἄφυκτα ἐμῖν, ὡς ἐκ ἀδοκοῦμεν, μὲ προμιμνήσκοντος, ἄκουσον ἐξ ἀρχῆς ἁπάντων, καὶ τὸ δίκτυόν γε αὐτὸ, καὶ τῶν κύρτων τὸ ἀδιέξοδον ἐκζωσον ἐπὶ σχολῆς, ἀλλὰ μὲ ἐνδοθεν ἐκ τῦ μυχῦ προεπισκόπυσον. καὶ ἢν ἀγκίστρου δὲ τὸ ἀγκύλον,

Hæc igitur atque id genus alia quum audires, animaduerti quemadmodum ad ea inhiaueris, quamq; auidè ad escam os apertum porrexeris. Proinde ne quid mihi certum in posterum posis imputare, neque expostulare queas, quod quum te conspiceremus tantum vnà cum esca deglutientem hamum, non reuocaremus, neque priusquam in guttur demergeretur, reuulserimus, neque præmonuerimus, verùm posteaquam cessassemus, donec eo iã adacto atq; infixo, trahi iam ac vi duci conspiceremus, tum quum nihil opis afferri posset, frustra adesse nos, atque illachrymari: hæc inquam ne quando possis dicere (quæ si dicantur, meritò profectò dicantur, neq; à nobis refelli possent, quo minus peccasse videremur, vt qui prius ista non indicassemus:) audi nunc ordine omnia. Ac rete quidem ipsum cuiusmodi sit, quámque nullum habeat exitum: non intus mediis in sinibus inuolutus, sed foris tuto

atq;

πλὴν ἐς τὸ ἐμπαλιν ἕ σκόλοπος ἀναφορφῶν, πλὴ ἕ τριάινης, τὰς ἀκμὰς ἐς τὰς χεῖρας λαβὼν, καὶ πρὸς πλὴ γνάθον πεφυσημένῳ ἀκριδρώμβος, ἵν μὴ πάνυ ὀξεῖα, μηδ' ἄφυκλα, μηδ' ἀκριβῶς ἐν τοῖς πρώμασι φαίνηται βιαίως σπῶντα καὶ ἀμάχως, ἀντιλαμβανόμενα, ἀμᾶς ἐν τοῖς θαλοῖς, καὶ δεῖ τὸ πλέωσιν, ἀνάγραφοι, σαφῶς ὑπαρακαλῶ θαρρεῖν, ἐπὶ χαρᾷ τῇ ἐμῇ, ἐὰν θέλῃς, κατάπιρ ὁ λάρος, ὅλον πνεύμονα τὸ λίνεαρ. ῥηθέντος ὑ ὁ πᾶς λόγος, τὸ μὲν ὅλον ἴσως διάπλὴν ἀπ' ὄγκι πιρὶ τῶν φιλοσοφούντων ὑμῶν μόνων, ἐδ' ὁπόσοι σπουδαίτεραν πλὴν προαίρεσιν προείλοντο ἐν ᾧ βίᾳ, ἀλλὰ καὶ πιρὶ γραμματικῆς, καὶ ῥητόρων καὶ μουσικῆς, καὶ ὅλων ἕ ἐπὶ παιδείᾳ συντάκτων, καὶ μισθοφορεῖν ἀξιούντων. λοιπὸν ἀ ὡς, ἐπίπαν ὄντων, καὶ ὁμοίων ἕ ξυμβαινόντων ἅπασι, λέλογε ὡς ἐν ἐφαίρεσι μὲν, ἀσχίον ἀ τὰ αὐτὰ ὄντα γίγνεσθαι τοῖς φιλοῦσι τὸ ἐμπαλιν ἕ σκόλοπος ἀναφορφῶν, καὶ ἕ τριάινης, τὰς ἀκμὰς ἐς τὰς χεῖρας λαβὼν, καὶ πρὸς πλὴ γνάθον πεφυσημένῳ ἀκριδρώμβος, ἵν μὴ πάνυ ὀξεῖα, μηδ' ἄφυκλα, μηδ' ἀκριβῶς ἐν τοῖς πρώμασι φαίνηται βιαίως σπῶντα καὶ ἀμάχως, ἀντιλαμβανόμενα, ἀμᾶς ἐν τοῖς θαλοῖς, καὶ δεῖ τὸ πλέωσιν, ἀνάγραφοι, σαφῶς ὑπαρακαλῶ θαρρεῖν, ἐπὶ χαρᾷ τῇ ἐμῇ, ἐὰν θέλῃς, κατάπιρ ὁ λάρος, ὅλον πνεύμονα τὸ λίνεαρ. ῥηθέντος ὑ ὁ πᾶς λόγος, τὸ μὲν ὅλον ἴσως διάπλὴν ἀπ' ὄγκι πιρὶ τῶν φιλοσοφούντων ὑμῶν μόνων, ἐδ' ὁπόσοι σπουδαίτεραν πλὴν προαίρεσιν προείλοντο ἐν ᾧ βίᾳ, ἀλλὰ καὶ πιρὶ γραμματικῆς, καὶ ῥητόρων καὶ μουσικῆς, καὶ ὅλων ἕ ἐπὶ παιδείᾳ συντάκτων, καὶ μισθοφορεῖν ἀξιούντων. λοιπὸν ἀ ὡς, ἐπίπαν ὄντων, καὶ ὁμοίων ἕ ξυμβαινόντων ἅπασι, λέλογε ὡς ἐν ἐφαίρεσι μὲν, ἀσχίον ἀ τὰ αὐτὰ ὄντα γίγνεσθαι τοῖς φι-

atq; per otium ante contemplator, vnci æris aculeũ, reflexã hami aciem, ac tridentis cuspides manu tentãs malæq; admotas [f] experiens. Quod nisi vehementer acuta, nisi sic illigantia, vt effugiendi nulla sit facultas, nisi dira vulnera factura videantur, acriter trahetia, & inexplicabiliter retinentia: nos quidem inter formidolosos, atq; ob id etiam parcentes famelicosq; adscribito: ipse vero sumpta fiducia, venatum istum, si videtur, aggreditor, & Lari in morẽ totam escam hiatu deglutiens. Atq; in vniuersum quidem forsitan tua causa omnis hic sermo dicetur: [h] quanquã nõ solùm de vobis philosophis, aut his quicunque vitæ institutum sibi delegerunt cum virtutis studio coniunctius, verumetiam de grammaticis, rhetoricis, musicis, breuiter de omnibus, q in doctrinæ professione versari, quæstumq; facere proposuerũt Cæterum quum omnia sint inter istos communia, eademq; prorsus accidant omnibus palam est, philo-

 losopho-

λοσοφοῦσιν, ἢ τῶν ὁμοίων τοῖς ἄλλοις ἀξιοῦν δ, καὶ μηδὲν αὐτοὺς σεμνότερον οἰ μισθοδόται ἄγειν. ὃ, τί δ' ἂν οὖν ὁ λόγος αὐτοὺς ἐπιὼν ἐξανείσῃ, τότε τὴν αἰτίαν μάλιστα μὴν οἱ ποιοῦντες αὐτοί, ἅπαξ δὲ οἱ ἐπομένοντες αὐτοῖς, δίκαιοι ἔχειν. ἐγὼ δ' ἀναγκάζομαι, εἰ μὴ ἀληθείας καὶ παῤῥησίας ἐπίτιμον τί ὄφελος. τοὺς μέντοι τοῦ ἄλλου πλήθους, οἷον γυμνασίας ἴσως, ἢ λόλακας ἰδιώτας, καὶ μικροὺς τὰς γνώμας, καὶ ταπεινοὺς αὐτόθεν ἀνθρώπους, ὅτι ἀφορμὴν παρ' ἄξιον τῶν τοιούτων συνουσιῶν (ἐδόκει γὰρ ἂν πεισθῆναι) ὅτι μὴν αὐτίασθαι καλῶς ἔχει, μὴ ἀφλεπομένους τῶν μισθωτῶν, εἰ καὶ πάνυ πολλὰ ὑποβεβλήκοιεν αὐτῶν: ἐπιτήδειοι γὰρ, καὶ ἐκ ἀνάξιοι τῆς τοιαύτης διατριβῆς. ἀλλ

losophorum conditionē non esse à reliquis eximiam, imò hoc illis turpius ista contingere, quum sint cum aliis communia, si ij qui conducunt, non aliis præmijs eos quàm reliquos dignos iudicent, nihiloq; magis quàm cæteros in honore habeant. Sed quicquid erit, quod narrationis series aperiet, eius culpam potissimùm in ipsos conferre par est, qui eiusmodi faciunt: deinde in eos quī talia sustinent. Ego verò cui pari non debeo, nisi fortè veritas & libertas in commemorando reprehēsionem mereatur. Ac reliquum quidem hominum vulgus, puta palæstricos quospiam, aut adulatores imperitos, sordidoq; animo ac suopte ingenio humiles & abiectos homines, ne operæpretiū quidem fuerit ab eiusmodi con-

uictu dehortari, quippe nequaquam obtemperaturos: neque rursum æquum sit illis vitio vertere, quòd non relinquant suos conductores, etiam plurimis ab illis contumelijs affecti. sunt enim ad eam vitæ rationem accommodatiq;, neque ea videlicet indigni. Præterea ne habeant quidem

ἀλλ σχοῖν ἄρ τι ἄλλο, πρὸς ὅ, τι χρὴ ἀπκλίναντας αὐτὸς, παρίχηται αὐτοὺς ἐνεργοὺς, ἀλλ' ὧν τις αὐτῶν ἀφέλῃ τοῦτο, ἄτεχνοι αὐτίκα, καὶ ἀργοὶ, καὶ ἀπειθεῖς εἰσιν. ὥστε οὐδ' ἐκεῖνοι ἀνεκτὸν ποιοῦσιν ἄρ, ὅτ' ἐκάνοι ὑβρεισὰ λοιδορῶν, εἰς τὼ ἀμίδα, φασίν, ἀνευρουῶτον. ἐπὶ γὰρ δὴ τὼ ἔρεμα ταύτῃ ἐξ ἀρχῆς παρεσκευάσθαι εἰς τὰς οἰκίας, καὶ ἕτοιμα ἔχειν καὶ ἀνέχεσθαι τὰ γιγνόμενα. περὶ δὲ ὧν προεπον τῶν παιδευομένων, ἄξιον ἀγανακτῆσαι, καὶ παρέδοσαν, ἔτι μᾶλλον, μετὰ τάχους αὐτὸς, καὶ πρὸς ἐλευθερίαν ἀφαιρεῖσθαι. δοκῶ δὲ μοι καλῶς ἂν ποιῆσαι, ἃ τὰς αἰτίας, ἀφ' ὧν ἐπὶ τὸν τοιοῦτον βίον ἀφικνοῦνταί τινες, παρεξιόντες, λέξαμι ὀλίγα· ἵνα δικαίως, καὶ ἀναγκαίας. ἔστω γὰρ αὐτοῖς ἡ ἀπολογία προαναφέρεται, καὶ ἡ πρώτη ὑπὲρ τούτοις τῆς ἀδικοδοκίας. οἱ μὲν δὴ πολλοὶ τῶν πενήτων, τὴ

quidem aliud quippiam ad quod sese conuertant, & in quo sese exerceant, adeò vt si quis eam vitam illis adimat, ignaui illicò, consiliiq; in opes, desidiosi atq; inutiles reddantur. Quamobrem nec ipsi rem aliquam indignam patiantur, nec illi contumeliosè facere videantur, si (quod aiunt) in matellã immiserint. Etenim ad eas ipsas contumelias iam inde initiò præparati, conferunt sese in familiam, atq; hæc sola illis ars suppetit, ferre & perpeti quicquid acciderit. Cæterùm eruditorum nomine, de quibus instituera mus quæ, meritò indignandum, & emendumq; vt quã maximè fieri potest, eos inde reuocatos, in libertatem vindicemus. Videor autem rectè facturus, si quibus de causis se quidã ad hoc vitæ genus cõferunt, eas causas excussero, parumq; idoneas atq; efficaces esse demonstrauero. Siquidem eo pacto omnis illis præripietur excusatio, summusq; ille titulus, quo suã sponte ãseruitutem solent obtexere. Iam igitur plerique paupertatem &

πλὴν τῶν ἀναγκαίων χρείαν προβάλλονται, ἱκανὸν ἡγοῦμαι τὸ προκάλυμμα, ἴσως προβεβλῆσθαι τοῖς πρὸς τὸν βίον τοῦτον αὐτομολίας· καὶ ἀρκεῖν αὐτοῖς νομίζουσιν, ἀπολογουμένοις, ὡς ξυγγνώμης ἄξιον ποιοῦσι, τὸ χαλεπώτατόν τῶν ἐν τῷ βίῳ πλὴν πενίαν ὀφευγέμεν ζητοῦντες. ἔστα ὁ Θεόγνις πρόχαρ, καὶ πολὺ τὸ, Πάσῃ γὰρ ἀνὴρ πενίῃ δεδμημένος, καὶ ὃς ἅπαντα λελάθηται νόον καὶ μῆτιν ἐόντα· καὶ ἄλλα μάλα ὑπὸ τῆς πενίας οἱ ἀγχινέφαλοι τῶν ποιητῶν ἐξενηνόχασιν. ἐγὼ δὲ, ἀμφὶ ἱρὸν αὐτὸς φυγεῖν τινα ὡς ἀληθῶς τῆς πενίας ἐυεσκομμένους ἐκ τῶν ζώντων ξυνοσιῶν ἐκ ἂν οἶμαι ἀγαθείας ἐμπροσθόμην πρὸς αὐτὸς, ἐπεὶ δὲ (ὡς ὁ καλός που ῥήτωρ ἔφη) τοῖς τῶν νοσούντων σιτίοις ὁμοίοτατα λαμβάνουσι, τίς ἔτι μηχανὴ, μὴ οὐχὶ καὶ πρὸς τοῦτο κακῶς βιβλιῶσθαι δοκεῖν αὐτὸς, ἀεὶ μύσους ὁμοίας αὐτοῖς ἐποίησεν ζῶν βίου πενίαν

rerum neceſſariarum inopiam proponunt, atque eam vmbram ſatis idoneam exiſtimant, qua ſuum factum prætexãt, quòd vltrò ad eam vitam acceſſerint: ac ſibi ſufficere credunt, quum aiunt ſe quiddam ignoſcendum facere, qui id quod eſt in vita moleſtiſsimum, nempe paupertatem, ſtudeant effugere. Poſtea [l] in promptu Theognis, atq; illud plurimum in ore. [m] Nã quemcunq; virum paupertas enecat. & ſi qua alia terricula abiectiſsimũ quique Poëtæ de paupertate prodiderunt. [n] Equidẽ ſi viderẽ ex huiuſmodi conuictu paupertatis effugiũ aliquod verè contingere, non admodum anxiè cum eis de vehementer amplectenda libertate diſceptarem. At poſteaquam eiuſmodi quædam accipiunt, cuiuſmodi ſunt ægrotantium alimenta (quemadmodũ egregius ille dixit orator) quæ queant effugere, quò minus in hoc ipſum parũ rectè ſibi conſuluiſſe videantur; nimirum ſemper illis manente eodem vitæ illius argumento.

Semper

πενία γὰρ ἀεὶ, καὶ τὸ λαμβάνειν ἀναγκαῖον, καὶ ἀπόθετον οὐδέν, οὐ πρόκειται εἰς φυλακήν. ἀπὸ τοῦ δοθέν, ἂν δοθῇ, ἂν ἀφόβως λαμφθῇ, πᾶν ἀναβοῦς, καὶ ἡ χρεία ἐνδεῶς λαμβάνεσθαι, καλῶς ἂν ἔχοι, μὴ ζητοῦντας τινὰς ἀφορμὰς ἐπινοεῖν, αἱ τῶν πενίαν τηροῦσι, παραβοηθοῦσαι μόνον αὐτῇ, ἀλλ' αἱ τέλεον ἐξαιροῦσαι. τὸ δὲ τοιοῦτο, καὶ ἐς βαθυτέραν ἀφορμὴν ἴσως ῥιπτεῖν δόλῳ, ὦ Θεόγνι, καὶ πετρίνῳ, ὡς φῂς, ἀνὴρ ἀλιβάτῳ. εἰ δέ τις ἀπὸ πενίας, καὶ ἐνδείας καὶ ἀπορίας ἂν, οἴεται πενίαν αὐτοῦ τούτῳ ἀφαιρήσειν, ὃν οἶδα πένητα τοιοῦτον ὄντα ἂν δόξειεν ἐπὶ πλεῖστον ἐξαπατᾶν. ἄλλοι δὲ πενίαν μὲν αὐτῶν ὀνομάζεσθαι, δοκοῦσι καταπαύεσθαι φασὶ, ἐὰν ὑπάρχῃ τοῖς ἄλλοις ὁμοίως πονεῖσθαι, ἱκανοείσαν τὰ ἀναγκαῖα, νοῦν δὲ (πεπονθυίας γὰρ αὐτοῖς τὰ σώματα, ἢ ὑπὸ γήρως, ἢ ὑπὸ νόσων) ἔτι τῶν δὲ βάσιν οὐδαμῶν,

Semper enim manet paupertas, semper accipiendi necessitas: nihil quod seponatur, nihil supereſt quod reſeruetur: verũ quicquid datũ fuerit, vt detur, vt vniuersum etiã capiatur, prorsus omne insumitur, ita tamẽ, vt ne id quidem in vſus sufficiat. Rectius autem futurũ fuerat, ſi nequaq; cauſas eiuſmodi cõminiſcerentur, quæ paupertatẽ ſeruãt alunt q;, at q; eatenus duntaxat opitulantur, verũ quæ illam tandẽ aliquando tollant. Ac forſitan tibi hoc volebas Theogni, quũ diceres eam in altum mare, ac præruptis de ſcopulis præcipitẽ dari oportere. Quòd ſi quis ſemp pauper, ſemper egens, cũ ſemper mercede conductus mereat, hoc ipſo ſeſe arbitretur auſu giſſe paupertatẽ: non video quî fieri poſsit, quò minus hic ipſe ſeſe fallere videatur. Rurſum alij negãt ſeſe paupertatem formidaturos, ſi modò reliquorum hominum in morem poſsint ſuo labore ſuaq; induſtria ſibi victum ſuppeditare: at nunc ſibi fractas eſſe corporis vires, ſeu ſenio, ſeu morbis: eoq; ad eam vitam

πλὴν μισθοφορᾶν, ἁπλωτηλίαν. φέρ' οὖν ἴδωμεν εἰ ἀληθῆ λέγουσι, καὶ ἐκ τοῦ ῥᾴστου γιγνώσκεται αὐτοῖς τὰ διδόμενα, μὴ πολλὰ, μὴ δὲ πολλοῦ τοῦ ἄλλου πονοῦντα. ἐνδέχεται γὰρ ἴσως οἰκότα ἂν ταῦτά γε, μὴ πονήσαντα μὴ δὲ καμόντα, ἕτοιμον ἀργύριον λαβεῖν. τόδε δὴ καὶ ῥηθῆναι κατ' ἀξίαν ἀφώλιμον, τοσαῦτα πονοῦσι, καὶ κάμνουσιν ἐν ταῖς συνουσίαις. ὥστε πλέον ἐνταῦθα, καὶ ἐπὶ τοῦτο μάλιστα τῆς ὑγιείας δεῖσθαι, μυρίων ὄντων ὁσημέραι τῶν ἐπιτριβόντων τὸ σῶμα, καὶ πρὸς ἰσχάτην ἀπόνοιαν καταπονούντων. νῦν ἔχομεν δ' αὐτὰ ἐν τῷ προσπονεῖσθαι καιρῷ, ἐπειδὰν καὶ τὰς ἄλλας αὐτῶν δυσχρηστίας διεξίωμεν. τὸ δὲ νῦν ἔνεκα, ἱκανὸν μὲν οἶμαι καὶ τοῦτο ἐνδεῖξαι, ὡς οὐδ' οἱ δι' ταῦτα λέγοντες αὐτὸς ἐκδιδόασι μὲν πρόφασιν, ἀληθεύοντες δ' ἂν, λοιπὸν δὲ

mercenariam, facilè videlicet atque commodam consequi. Age igitur, inspiciamus num vera prædicèt, & num ea quæ dantur, ex facili illis suppetant, ac non multò, neque adeò maiore labore constet, quàm vulgo suus victus. Nã id quidem etiam votis expetendum, vti citra laborem, citra sudorem, nullo negotio paratum argẽtum accipias. Verùm quàm hæc absint à vero, istud profectò vt dignum est, ne dici quidem satis potest: tantum laborum, tantum sudorũ in eiusmodi conuictibus exhauriendum, vt hic ne valetudo quidem ad id par sit, quippe quum quotidie sexcenta nõ desint negocia, quæ corpus conficiant, adq; extremam vsque defectionem delassent. Verũ hæc suo loco dicemus, quũ etiam reliquas illorum incommoditates commemorabimus. Nunc præsentia sat erit ostendere,

qui se aiunt hac de causa in seruitutem addicere sese, ne istos quidem vera dicere. Superest iam vt eam causam referamus, quæ quidem vt est verissima, ita ab illis minimè profertur: nempe

δὲ καὶ ἀπιθάνως ἔχον μὴν, ἥκιστα δὲ πρὸς αὐτῶν λεγόμενον, ἀδόνιδος ἕνεκα, καὶ τῶν ποικίλων καὶ ἀθρόων ἐλπίδων, ἐσπεδᾶν αὐτοὺς ἐς τὰς οἰκίας, καταπλαγέντας μὲν τὸ πλῆθος τοῦ χρυσοῦ, καὶ τοῦ ἀργύρου, ἐυδαιμονίσαντας δ' ἐπὶ τοῖς δώροις, καὶ τῇ ἄκρᾳ προφῇ, ἐλπίσαντας δ' ὅσον αὐτίκα χανδὸν ἐφορᾶν ἐπιτρεπομένους, πίνειν τοῦ χρυσίου. ταῦτα πάντας αὐτοὺς, καὶ δούλους ἀντ' ἐλευθέρων λήψεσθαι, οὐχ ὑπὸ τῶν ἀναγκαίων χρεία, λῶ ἔφασκεν, ἀλλ' ὑπὸ τῶν οὐκ ἀναγκαίων ἐπιθυμία, καὶ ὁ τῶν πολλῶν καὶ ἀσυντελῶν ἐκείνων ζῆλος. τοιγαροῦν ὥσπερ δυσέρωτας αὐτοὺς, καὶ κακοδαίμονας ἱερᾶσθαι τινὰς, καὶ φίλους ἱερώμενοι, παραπλησίως σκώπτειν, ὅπως ἀεὶ ἱερασθήσονται ὑπ' αὐτῶν θεραπεύοντες, ἀπολαύειν δὲ τῶν παιδικῶν, ἐὰν οὕτω μὴ χρὴ φιλήματος μεταδιδόντες. ἴσασι γὰρ ὡς τυχὸν τῷ διὰ παντὸς ἐμφορήσονται. ταὐτῷ

nempe ipsos voluptatis gratia, & amplis illis [r] *spebus incitatos, vltrò inuadere familias diuitum, auri argentique vim & copiam admiratos: præterea quòd felices sibi videantur ob conuiuia, & reliquas eius vitæ delicias: sperantes futurum vti mox nemine vetante affatim aurum bibant. Hæc nimirum sunt, quæ illos adducunt, atque liberis seruos constituunt: non rerum necessariarum vsus, quem prætexebant: sed rerum non necessarium cupiditas, atque ingentium illarum & amplarum opum admiratio.* [s] *Enimuerò quemadmodum miseros istos atq; infelices amantes, callidi quidam & veteratores amasij receptant, & fastidienter ducunt, lactantq;, videlicet quò iugiter amantes ambiant ipsos, atque inseruiant: cæterum ex amoris fructu ne summo quidem osculo impertiunt. Intelligùt enim, copia facta dissoluendum amorem.*

τοῦτῳ οὖν ἀποκλείουσι, καὶ ζηλοτύπως φυλάττουσι. τὰ δ' ἄλλα, ἐπ' ἐλπίδι ἀεὶ τὸν ἐραστὴν ἔχουσι. δεδίασι γὰρ, μὴ αὐτὸν ἡ ἀπόγνωσις ἀπαγάγῃ τῆς ἄγαν ἐπιθυμίας, καὶ ἀνέρωτος αὐτοῖς γένηται. προσμαθήσεσθαι δέ; καὶ ὑπισχνοῦνται, καὶ ἀεὶ ποιήσουσι, καὶ χαρίσονται, καὶ ἐπιμελήσονται τοῦ λυτελοῦς. ἔστ' ἔλαθον ἄφνω γηράσαντες, ἄμφω γεγώμενοι, καὶ οὗτος [illegible], κἀκεῖνος ἤδη μεταδιδόναι. ὑπέρακται δ' οὖν αὐτοῖς ἡδέως, ἐν ἄπαντι τῷ βίῳ, πάρα τὴν ἐλπίδα. τὸ μὲν δὴ ἡδονῆς ἐπιθυμίαν ἅπαντα ὑπομένειν, καὶ πάντως ὑπάτιον, ἅμα συγγνώμην, ἔστιν ὅτε ἡδονῇ χαίρειν, καὶ ταύτῃ ἐξ ἅπαντος θεραπεύειν, ὅπως μεθίξεσθαι αὖθ', καί τοι ἀσχολὸν ἴσως, καὶ ἀνθραποδῶδες, ἀποδόσθαι δὲ ταύτην ἑαυτόν· πολὺ γὰρ ἡδίων ἡ ἐκ τῆς ἐλευθερίας ἡδονή. ὅμως δ' ὅμ ἐχέτω τινὰ συγγνώμην αὐτοῖς, οἳ ἐπὶ τυγχάνοιεν τὸ

id igitur ne fiat, præcauent, diligenterq; sui copiam subtrahunt. Alioqui spe semper retinent amatem, metuentes ne desperatio minuat cupiditatis ardorem, amatemq; ab se alienet. Proinde semper arrident, pollicenturq;, semper facturi sunt, semperque gratificaturi: semperq; ingeniatum sumptuũ rationem habituri: donec imprudentes ambo senuerint, atque vtriq; iam præterierit ætas, huic ad amandũ, illi ad dãdam: atq; ita omni vita nihil illis peractum est vltra spem veram. Atqui voluptatis cupiditate nihil non ferre, id quidẽ forsitan nõ vsqueadeò vitio vertendũ: quin magis venia danda, si quis voluptate capiatur, & hanc vndequaq; consectetur, quò possit ea potiri: quanquam turpe forsan ac seruile, si quis ea gratia semet in ius tradat alienum: propterea quod voluptas quæ ex libertate percipitur, multò suauior est, quàm ea quam ille libertatis iactura sectatur. Attamen hoc quoque aliquo pacto ignoscendum illis sit, si modò consequantur.

Verum-

τὸ δὲ ἡδονῆς ἐλπίδα μόνον πολλὰς ἀλγηδόνας φερομένην, γελοῖον οἶμαι καὶ ἀνόητον καθ' ἑαυτὸ ἐρεθίζειν ὡς οἱ μὲν πόνοι βαρεῖς καὶ πρόδηλοι, καὶ ἀναγκαῖοι, τὸ δ' ἐλπιζόμενον ἡδὺ, ὅτι ἀληθὲς ἐστὶ τὸ ἡδύ. ὅτι δ' οὐδέποτε πω τοσοῦτο χρόνου προσέτι δὲ οὐδὲ γενήσεσθαι ἔοικεν, ἃ τις ἐκ τῆς ἀληθείας λογίσαιτο. οἱ μὲν γὰρ Ὀδυσσέως ἑταῖροι, γλυκύ τινα τὸν λωτὸν ἐσθίοντες, ἀμέλουν τῶν ἄλλων, καὶ πρὸς τὸ παρὸν [illegible] ἡδὺ, καὶ καλῶς ἐχόντων καὶ ὡραίων ἐκείνων, ὅσα ὁ πᾶς ἄλλος καὶ ἀεὶ τὰ καλὰ, πρὸς τὸ ἡδὺ ἐκάνεσε ψυχῆς διαφθόρους. τὸ δὲ λιμῷ ξυνόντα, παρεῖσθαι τὰ ἄλλα τῷ λωτῷ ἐμφορουμένους, μεθεῖναι μεταδιδόντας, ἐπὶ ἐλπίδι μένειν τὸ μὲν αὖθ' παραχρῆμα πᾶσι δηλόσθαι, καὶ καλῶς καὶ ἐρρῶσθαι ἰόντων ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν, Ἡρακλέες ὡς καλὸν γέλωτα, καὶ πᾶσιν ἂν τισιν Ὁμηρικὸν ὄνειδος ἀλγηδῶν δρόμον.

[illegible] *Verumenimuerò ob ſolam voluptatis ſpem multas perferre moleſtias, equidem & deridiculũ arbitror & ſtultum, maximè quum videant labores certos eſſe, manifeſtos, & ineuitabiles: porrò illud quod ſperatur, quod quidem nihil aliud tandem eſt quàm voluptas, ne tam lógo quidem tempore contigiſſe, præterea autẽ nec veriſimile videri vt cõtingat aliquãdo, [illegible] ſi quis modò rem recta repuet via. At* [u] *Vlyſsis quidem ſocij, dulci quadã guſtata loto, reliqua negligebant, ac præſenti voluptate deliniti, honeſta contenebant, vt nó prorſus cum ratione pugnárit in illis honeſtatis obliuio: nimirum animo voluptatis illius ſenſu occupato. Verùm ſi qs famelicus alij cuipiam loto ſeſe ingurgitanti, neq; quicquam inde impertienti aſſiſtat, idq; ſolã ob ſpem, quòd credat fore ut & ipſi aliquãdo ſequaſtandam lotum porrigat: aſſiſtat inquam ad hunc modum, rectè atque honeſti oblitus, dij boni quàm hoc ridiculum, planéq; verberibus quibuſdam Homerici dignum.*

Ergo

τὰ μὲν τοίνυν πρὸς τὰς ξυνουσίας αὐτοὺς ἄγοντα, καὶ ἀφ' ἃν αὐτοὺς φέροντες ἐπιφρίπτουσι τοῖς πλησίοις χαῖρε πρὸς ὅ,τι ἂν ἐθέλωσι, ταῦτά ἐστιν, ἢ ὅτι ἐγγύτατα τούτων. πλὴν, εἰ μή τις ἀκήκοεν μέμνῆσθαι ἀξιώσει, τῶν καὶ μόνη ἡ λόξη ἐπαρομῶνων τοῦ ξυνεῖναι ὠπαρίσθαί τι καὶ ὠπαρύοις ἀνθρώποις. ἀεὶ γὰρ οἱ καὶ τοῦτο πιεῖσθαι λόγον, καὶ ἅμα τὰς πλουτοῦς νομίζουσιν, ὡς ἔγωγε τοῦμὲν ἴδιον, οὐδ[illegible]ι hoc quoque præclarum βασιλεῖ ὦ μεγάλε αὐτὸ μόν[illegible] magnificum, supraq; plenum σωτῆρα, καὶ σωτῆρα ὀρᾶσθαι, μηδὲν χρεὼν ἀπολαύων τῆς ξυνουσίας, διεξαμίλων ἄρτι. τοιούτους δ' αὐτοῖς τῆς ἡσθείσης οὔσης, φέρει ἤδη πρὸς ἡμᾶς αὐτὸς ἐπισκοπήσομεν, οἷα μὲν πρὸ ἐ ἀσυχθῶσα τυχεῖν ὑπομένουσιν, οἷα δ' ἐν αὐτῷ ἤδη ὄντες πάσχουσιν· ἐπὶ πᾶσι δὲ, εἴ τις αὐτοῖς ἡ καταστροφὴ ἐ ἁμαλὸς γίγνεται. ἐγὼ γὰρ δὴ ἱκανόν γε ἀκοῦσαι εἶναι, ὡς

Ergo quæ istos ad diuitum cõuictum adducunt, & quibus [illegible]pulsi sese illis dedunt, ad quodcunq; lubitum fuerit vtendos, hæc sunt, aut his fermè simillima. Nisi × Nisi si quis & illos commemorandos esse iudicat, quos hæc vna res ad id commouet, quòd glorioſum arbitrantur cum illuſtribus atque opulentis viris habere conſuetudinem. Sunt enim [illegible]i hoc quoque præclarum magnificum, ſupraq; plenum eſſe exiſtimet. Nam ego quidẽ, quod ad me propriè attinet, recuſárim vel Y cum Perſarum rege conuiuere duntaxat, conuictore quæ videri, ſi nullus ex eo conuictu fructus ad me redeat. Quum itaque cauſa eius vitæ ſuſcipiendæ ſic illis habeat, age iam conſideremus apud noſmetipſos, primùm cuiuſmodi ſint illis perferenda priuſquam obtineant: ² deinde, cuiuſmodi in ipſa iam vita conſtituti patiantur: poſtremò, quæ tandem cataſtrophe, quis fabulæ exitus illis contingat. Neque enim illud dicere poſſimus, hæc

ὧν ἐὰν μὴ φορητὰ ταῦτα, ἴνα μὴ λάχῃ μηδὲ ὁ φόβος ἐκ πόνου, ἀλλὰ θηλῆσαι δεῖ μόνον, ἕως τοῦ σοι πίπραται τὸ πᾶν ὄνειδος. ἀλλὰ φοβῇ μὴ σφοδρὸς δόξῃς, φαυλὸς δὲ μὴ φαίνεσθαι, ἀναπηδήσας ἐξανίστασο, πνευμάτων ἀθέμενος, μὴ ἀπαλόμενος, μὴ ἀναίσχυντος ἐνίεσθαι, μὴ ὀχληρὸν δοκῇς τοῖς θυρωροῖς, κἂν ὀνείδωσί σοι, μὴ ἀναισχύντως λιθυκῷ παλαίσματος, μηδὲ τύπτοντα τῆς μύσεως τὸ ὄνειδος. μὴ μὲν οὖν ἐκεῖνός γε τῶν ὑπαρχόντων ἀναίσθητος ἐπιμελήσεται, ἀλλὰ σὺ θεραπεύσεις ἐξίσωμα, καὶ χρώματα ἁρμόσεις, οἷς ἐκεῖνον ἥδιστα, ὡς μὴ ἀπάδῃς, καὶ προσερεῖς ἡμέρων, καὶ φιλοπόνως ἔχειν, μᾶλλον δὲ ἀγάσθαι, ὑπὸ τῶν ὀφθαλμῶν προωθούμενον, καθάπερ τινα κωμῳδὸν ἐκκλησιαζόμενον, ἀλλ' οὐδὲ προσβλέπειν ἐξῇς ἡμῖν. ἂν δὲ ποτὲ μὴ τὰ ἄκρα πράξῃς, καὶ προσκαλέσηται σε, μὴ ἄρ' τύχῃ.

hæc tametsi molesta sint, tamen assueſci facilè, neq; ad id multo opus esse labore: A sat esse si velis modò, poſtea reliqua oĩa factu fore facilia. Imò neceſſe eſt vt B primùm diu ſurſum ac deorſum curſites, manè excitatus aſſiduè foríb. obuerſeris, vt perdures quũ protruderis, quũ excluderis, quũ improbus interdũ atq; importunus videris, cùm ianitori malè Syriſſanti, ac nomẽclatori Libyco ſubijceris, quũq; nominis tui memoriã mercede redimere cogeris. Quinetiã veſtitus tibi eſt apparãdus ſupra tuæ rei facultatẽ, pro dignitate eius cuius cõuictũ ambis: deligẽdus color quo ille potiſsimũ gaudeat, vti ne diſcrepes, néve oculos illius offendas. C Poſtremò vti gnauiter aſſectãre neceſſe eſt, vel antecedas potius, à famulis protruſus, ac veluti pŏpã quãdã expleas, at ille interim cõplures iam dies ne aſpicit quidẽ te. Quòd ſi qñ res tibi proſpectiſsimè verterit, ſi te reſpexerit, ſi accerſiuerit, dixerit q, quicquid illud fuerit, quod illi fortè in buccam venerit: tum

τότε δὲ τότε πολὺς μὲν ὁ ἱδρὼς, ἀθρόος δὲ ὁ πλιγὼς, καὶ πρόμος ἄκαιρος, καὶ γέλως τῶν παρόντων ἐπὶ τῇ ἀποείᾳ. καὶ πολλάκις ἀκηκοέναμεν δέ ποτε, τίς ἦν, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀχαιῶν, ὅτι χίλια νῆες ἦσαν αὐτοῖς, λέγεις. τοῦτο οἱ μὲν χρηστοὶ ἀπεκρίναντο, οἱ δὲ ἐλεήμονες ἀπειλίαν, οἱ δὲ κακοήθεις ἀπαιδευσίαν. σὺ δ' οὖν ἐπισφαλέστατος παραβὰς τῆς πρώτης φιλοφροσύνης, ἀπῆλθες καταδικάσας σεαυτὸν πολλῷ πλὴν ἀπόγνωσιν, ἐπεὶ δὲ πολλὰς μὲν ἀϋπνους νύκτας ἴσασιν, ἁμάξας δ' ἀματόφυλα δήγματα, οὐ μὰ Δία τῆς Ἑλένης ἕνεκα, ἣ οὐ τὴν Πειθὼ μὴ Πριάμου, ἀλλὰ τῶν ἐπὶ πιλοῦνον πίνῃ ὀβολῶν, τύχῃς δὲ καὶ τραγικοῦ τινος θεοῦ συνεπάντος, ἐξέτασις τοὐντεῦθεν, ἃ οἶδα τὰ μαθήματα. καὶ ὡς μὲν πλησίον ἀληθοῦς, ἐπαινοῦμεν καὶ ἀθαυμονιζόμενοι· τοῦ

tum denique, tum plurimus sudor, tum multa oculorum caligo, tum intempestiua trepidatio, tum sannæ eorum qui adsunt hæsitãtiam tuam ac perplexitatem ridentium. Qua quidem non rarò accidit, vt quum oportuerit respondere quis fuerit rex Achiuorum, mille naues illis fuisse respondeas. Atque id si qui sunt modesti, pudorem vocant: immodesti timiditatem nominant: improbi insciriã. Ita fit, vt tu primùm hanc diuitis comitatem, tibi periculosissimam experius, ita discedas vt tantum animi tui imbecillitatẽ ipse condẽnes. Porrò vbi multas iam noctes insomnes duxeris, vbi plurimos dies cruentos egeris, haud quidẽ Helenæ gratia per Iouem, neq; ob Priameia Pergama, verùm spe quinque obolorum. contigerit autem & Deus quispiam tragicus qui tibi sit auxilio: iam illud restat, vt exploreris, excutiarisq; num literas noris. Atque ea quidem disceptatio non iniucunda est ipsi diuiti, quippe qui laudatur interim, ac felix esse prædicatur.

Cæterùm

ται δὲ ὁ ὑπὲρ τῆς ψυχῆς ἀγὼν, καὶ ὑπὲρ ἅπαντος ἡ βίου τό τε προκεῖσθαι δοκεῖ. ὑπάρχειται γὰρ ἑκάστοις τὸ μὴ δι' ὑπ' ἄλλου ἂν καθαιρεθῆναι πρὸς ἑτέρου ἀρβιτρίου, καὶ δόξαι ἂν ἀδόκιμον, ἀνάγκη δοκεῖν, εἰς μύελα διαφθαρῆναι δόξαι, τοῖς μὴ ἀνθιστάμενοις φθονεῖσθαι (τισὶ γὰρ καὶ ἄλλους ἂν τῶν ἀντιποιουμένους) οὕτω δὲ πάντα ἐνδεῶς ἀρκεῖν νομίζοντα, φοβούμενον δὲ, μὴ ἐλλείποντα, καὶ πρὸς τὸ ἐκεῖνον πρόσωπον ἀτενίζοντα, καὶ ἅμα μὲν ἐκφαυλίζοντι τὰ λεγόμενα, ἀρτύμενον, ἅ δ' μαθὼν ἀκούει, γεγηθότα, καὶ ὥσπερ καθισάμενον. ἀκὸς δὲ πολλοὺς ἂν τοὺς ἐναντία σοι φρονοῦντας, καὶ ἄλλους ἐπαινεῖν τιθεμένους. ἂν ἴκανῶς, ὅσπερ ἐκλόχῳ τοξεύων, τύχῃς δ' ἐννόησον ἄνδρα ἐν βαθεῖ γήρᾳ, καὶ πολιᾷ τῇ κόμῃ ἐξεταζόμενον, ἅ τι τοιοῦτον ὠφέλιμον, καὶ τοῖς μὲν δοκοῦντα ἀφυᾶ, τοῖς δὲ μὴ, μισῶ

Cæterùm tibi videtur de vita ipsa, déque omni fortunæ tum certamen esse paratum: propterea quòd tibi venit in mentem, idq; meritò, futurũ vt alius nemo sit admissurus, si prius ab hoc reiectus ac repudiatus videare. Interim in varias curas distrahāris oportet, dũ inuides ijs qui pariter ex æquo tecũ examinantur. Finge enim & alios esse qui eiusdem fortunæ tibi sint cópetitores: te verò tibi videri cuncta parum absolutè respondisse, metuentem interim simul & sperantẽ, ac miserè de illius vultu pendentẽ, qui si quid parum probet eorum quæ dixeris, perʒisti. Sin arridẽs auscultat, hilarescis, & spe bona fultus consistis. Porrò consentaneũ est, E esse non paucos qui tibi aduersentur, atque alios in tuũ locum velint inducere. Horũ vnusquisq; clanculũ velut ex insidijs in te iaculatur. Iam verò illud considera, quale sit, vnũ promissa barba, cana coma, examinari num quid boua rẽ didiceris: & alijs quidem didicisse videri, alius secus.

Superior

μὲν ἐν τοσούτῳ χρόνῳ, καὶ πολυπραγμονήσαι σε ἅπας ὁ παρελήλυθὼς βίος. κἂν μέν τις ἢ πολίτης ὑπὸ φθόνου, ἢ γέ τῳ ἢ τινῶν ἐντυχὼν ἀτίας προσκεκρικὼς, ἀνακεινόμενός σε ἄπῃ μοιχὸν, ἢ παιδεραστὴν λιὼ, τῦτ' ἐκεῖνο ἐκ τῶν Διὸς πίναξιν ὁ μάρτυς. ἂν δὲ πάντες ἅμα ἐξῆς ἐπαίνωσιν, ὕποπτοι καὶ ἀμφίβολοι καὶ λίθῳ πασμένοι, χὠ τοίνυν ποικὰ ἐντυχόντα, μὴ μυδὲν ὅλως ἐε ναυτιδῶναι: μόνως γὰρ ἂν ἅπαντα κρατήσαις. ἔπειτ, μὴ δὲ ἐντύχηταί σοι πάντα ἐκ τύχης μεῖζον· αὐτός τι γὰρ ἐπένυσε τὸς λόγες, μὴ τῶν φίλων οἱ ἐντιμότατοι, μὴ οἷς μάλιστα πιστεύῃ τὰ τοιαῦτα, ὐκ ἀπίστως ψαν. ἴτι δὲ μὴ γυνὴ βούλεται, ὐκ ἀνέπιγε δὲ ὁ ἐπίτροπος, ὅτι ὁ οἰκονόμος· ὐδέ τις ἐμέμψατό σε ἢ βίον, ἀλλὰ πάνταλα ἴλεω, καὶ παντάχόθεν ἄσια τὰ ἱρά. κικράτηκας ὖν, ὦ μακάριε, μὴ ἔσπευσε τὰ Ολυμπια, μᾶλλον ἢ Βαβυλῶνα ἅλῃφας,

Superior interim vita, & omnis anteacta ætas tua curiosiùs disquiritur. F *Quòd si quis aut ciuis inuidia, aut vicinus leui quapiã de causa prouocatus te deferat, & adulterũ dicat vel pæderastẽ: is protinus iuxta vetus illud prouerbium, ex Iouis tabulis testiis. Porrò si pariter omnes bene de te prædicent: fusperecti, leues, ac largitione redẽpti videbuntur. Nam admodũ omnia tibi constent oportet: nihil prorsus sit, quod tibi queat obsistere: alioquin quam obtinueris.* G *Age sanè, hoc quoq; contigit, ac bona quapiam fortuna cuncta tibi feliciter cesserũt, & probauit ipse doctrinam tuam: & amicorum præcipui, quibusq; ille huiusmodi in rebus plurimam habet fidem, non dehortantur. Ad hæc vult etiam vxor. Non refragatur domus præfectus, neq; item dispensator. Nemo tuam imsimulauit vitam, dextra omnia & omni ex parte bene promittunt sacra. Vicisti igitur, ô fortunate, & coronatus es Olympia. Quin Babylonem magis*

ἔλαβες, ἢ τὴν Σάρδεων ἀκρόπολιν κατέφθαρκας. καὶ ἔλαβες τὸ τῆς Ἀμαλθείας κέρας, καὶ ἀμέλξας ὄρνιθων γάλα. δεῖ δή σοι ἀντὶ τῶν τοσούτων πόνων, μίγιστα κλίνα γενέσθαι τὰ γαθά, ἵνα μὴ φύμις ὑπὸ μόνου τοῦ σφανδάκνῃ, καὶ τὸν μισθὸν οὐκ ἀπαλαφρόντερον ὀφθῶσι, καὶ ὃν τοῦτον ἐκπωμῶ ἢ χρείας ἀπραγμόνως ἀποδίδοσθαι, καὶ τὴν ἄλλην τοῦτον ἐκεῖνον ζῆν πολλοὺς ἀφέξει, πόνων δὴ ἐκπάνσαι, καὶ πηλοῦ, καὶ δρόμων, καὶ ἀγρυπνιῶν ἀναπαῦσθαι, καὶ ταῦτα δὴ τὰ τῆς ὑπαίθρου, ἀπαντήσαντα τὸ πόδι καθάπερ μόνα ἐκεῖνα πράττοντες, ὧν ἕνεκα τὴν ἀρχὴν ἀφικόμεθα, καὶ ὧν ἐμμισθοῦ ἐσμεν ἐκεῖνα μὲν οὖτως, ὦ Τιμόκλεις, καὶ οὐδὲν ἂν λῷον μίγα κακὸν, ἐπανύψαντα φέρειν τὸν ζυγὸν, ἐλαφρόν τι καὶ ἀφόρητον, καὶ τὸ μίγιστον, ἐπιτήδειον ὄντα: ἀλλὰ πολλῆς, οἶμαι, δεῖται τοῦ παντὸς δὴ μυείας

magis cepisti, aut Sardium arcem occupâsti. Habebis H Copiæ cornu, & gallinaceum lac emulgebis. Iam sanè par est, vt aliquando præmia capias, maxima videlicet, & quæ laboribus tantis respondeant, ne corona tua frondea dentaxat sit, simul vt mercès haudquaquã contemnenda præstituatur, eáq; commodè ad vsum citraq; negocium persoluatur, vtq; reliquus itẽ honos tibi præter ministrorum vulgus supereditetur. Cæterum à laboribus illis, à luto, à cursitationibus, à vigilijs, in otium te recipias, vt id quod vulgò solent optare mortales porrectis pedibus dormias, nihilq; iam facias præter ea sola quorũ gratia primùm receptus es, & in quæ conductus. ita enim consentaneum fuerat Timocles: neque ingens malum erat futurũ, si quis subdita ceruice ferat iugum, leue nimirum, & portatu facile, quodq; est omnium maximum, auro illitum. Atqui longè secus res habet, imò nihil horum reperietur.

μνεία γάρ ἔστιν ἀφόρητος, τὰ ἐν λουτρῷ ἀνδρὶ, ἐν ἀπάσης ἤδη τῆς συνουσίας γιγνόμενα. σκέψαι δ' αὐτὸς ἐξῆς ἀκούων, εἴ τις ἄρα σοὶ τὰ μελλόμενα λύσει ταῦτα, πανδαισία μᾶλλον ἐπάξια σοῦ ὡμιλικὰς, ἄρξομαι δ' ἀπὸ τοῦ πρώτου λάπνου, ἢν δοκῇ, ὃν σὺ μὲν ἀκὸς λαπύσεσθαι τὰ πρωτόλεια τῆς μισθύσεως ξυνουσίας. ἐνθὺς οὖν πρόσεισι παραγγέλλων τις ἄκαιρ ἐπὶ τὸ λάπνον, οὐκ ἀνομίλητος οἷα κίτυς, ὅν μὲν πρότερον ἔλεων ποιήσασθαι, παραβύσασθαι δὲ πλοῦ χάριν, ὡς μὴ ἀδέξιος ἔνδον δοκῇς, τοὐλάχιστον πινάκιον. ὁ δὲ ἀκούσας μόνος, καὶ ἄπαγε, παρὰ σοῦ δὲ ἐγώ· καὶ Ἡράκλεες, μὴ γένοιτο τοιοῦτόν τι πάθοι, καὶ ἄπασί σοι πλατὺ ἐγχανόν. σὺ δ' ἐοῦσα καθαρὰν προσχεισάμενος, καὶ σκευὴν κοσμιώτατα σχηματίσασα, λουσάμενος ἥκεις, λιθίοις μὲν περὶ τῶν ὤμων ἀφικοῖο, ἀπαρό-

Siquidem in mediis ipsis id genus conuictibus fexcentæ res accidunt viro ingenuo neutiquam tolerandæ. Quæ quum audieris, ipse tecum ordine reputato, num quisquam ea perpeti queat, cui quidem cum eruditione vel minimum commercij fuerit. Exordiar autem, si videtur, à primo conuiuio, vnde consentaneum est te consuetudinem illam auspicaturum. Primùm igiuur adest tibi quispiam quū te iubeat ad conuiuium accedere, famulus nō incomis: qui tibi prius placandus, datis in manum ne videaris inciuilis, vt minimum quinque drachmis. At ille Acciſſans, ſeq; quum maximè cupias, cupere diſſimulans: Apage, inquit: Egone quicquam abs te? Addit & illa: Absit, dij prohibeāt. Tandem flectitur, atque obtempera: ac diſcedit, te laūdato rictu subſamāt. Tu porrò nitida ſumpta veſte, mundiſsimēque cultus, lotus accedis, ſolicitus interim ne prior alijs aduenias: namid inurbanum: quemadmodum poſtea

ἔσχατον ἥκειν, φορτικόν. αὐτὸ οὖν τηρήσας τὸ μέσον τοῦ καιροῦ, ἀσυλλήπτως, καὶ σὺ πάνυ ἐντίμως ἐδέξαντο. καὶ παραλαβών τις κατακλίνει μικρὸν ὑπὲρ τὸ πλούσιον, μετὰ δύο πως σχιδὸν τῶν παλαιῶν φίλων, σὺ δ' ὥσπερ τὸ Διὸς τὸν οἶκον παρελθών, πάντα θαυμάκας. καὶ ἐφ' ἑκάστῳ τῶν παραφερομένων μικρὸν ἵστασο. ἵνα γάρ σοι καὶ ἄγνωστα πάντα, καὶ ὅτι οἰκεῖα δὴ σοὶ ἀφελεῖ, καὶ τῶν παρόντων ἱκανῶς ἔχῃ, τί πράξας ὑπηροῦσιν. οὐδ' αὖ δὴ ἀμελεῖς ὧν παραίνεσίν τοῦτο, ἀλλὰ καὶ προσέχειν τοῖς οἰκείοις ὑπισχνῇ, ὅπως εἰς τοὺς παῖδας, εἰ δεῖ τὴν γυναῖκα, ἢ τοιάδε τις ἐκ παιδαρίου ἀποβλέψας. οἶδ' ἐγὼ γάρ τῶν σωφρόνων ἀκούοντάς, ὁρῶντάς τε ἐκπεπληγμένους, εἰς τὴν ἀπειρίαν τῶν δρωμένων ἀποσκώπτοντας, γελῶντάς τε ποιουμένους τὸ μὴ πρότερόν σε λιθόπυρον

postremum venire, graue. Proinde media inter vtrumque obseruata opportunitate ingrederis: tecῳ sanè quàm honorificè excipiunt. Tum arrepta manu te quispiam iubet accumbere, paulò supra diuitem, inter duos fermè veteres amicos. At tu perinde atque in Iouis ædes veneris, nihil non admiraris, & ad omnia quæ geruntur, suspensus inhias, propterea quòd noua tibi atque inusitata sint cuncta. Interim familia te spectat, omnesq; qui præsentes sunt, quid agas obseruant. Neque verò ea res curæ non est ipsi diuiti, quippe qui famulis aliquot præmonitis negocium dederit, vt oculis obseruent quemadmodum te geras in pueros, aut in vxorem, num subinde ex obliquo respectes. Ac reliqui quidem conuiuæ, simul atque te vident propter imperitiã ad ea quæ fiunt, attonitum ac stupefactum, deridentclanculum, coniectantes te nunquam antea apud alium quempiam

ἀνδραπυκίνου, καὶ τὸ καινὸν
ἔναί σοι τὸ χερόμακτρον τι-
θέμενον. ὥσκερ οὖν ἀκὸς, ἴσ
θίειν τι ἀνάγκη ὑπ' αἰδοῦς, καὶ
μὴ τὸν λιψῶντα πιεῖν αὐ-
τῶν τολμᾷν, μὴ λόξης οἰ-
νόφλυξ τις ἔναι, μήτι τῶν
ὄψων παρατιθέντων ποι-
κίλων, πρός τινα τάξιν ἐ-
σκευασμένων, ἀδύνατα ἐφ' ὅ,
τι πρῶτον ἢ ὕστερον τὴν
χεῖρα ἐνέγκῃς. προβλέπειν δὲ
ἐς τὸν πλησίον δεῖ σοι, καὶ
κόσμον ἔχειν, καὶ μανθάνειν
τὴν δέησιν τὴν ἀκολουθίαν. τὰ
δ' ἄπορα ποικίλως ἔχοντα θορύ-
βου πλέως τὴν ψυχὴν, πρὸς ἕ-
καστα τῶν προσφερομένων ἐκ-
πεπληγμένον. καὶ ἄρτι μὲν
ἐυδαιμονίσας τὸν πλούσιον
τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ ἐλέφαντος,
καὶ τῆς τοσαύτης τρυφῆς· ἄρ-
τι δ' οἰκτείρας σαυτὸν, ὡς τὸ
μηδὲν ἄρ, ἕτα ἴσως πολλαπλα-
βάνας. ἐνίοτε δὲ καὶ ἐκεῖνο ἀ-
σίρχιτά σε, ὡς ἴσως τόν τι-
να βιόσῃ τὸν βίον, ἅπασιν
ἐκείνοις ἐντετρυφήσων, ἢ μηδὲ
ἕως

cœnasse, nouumq; tibi esse vt
mantile apponatur. proin-
de, sicuti verisimile est, præ
hæsitantia sudes oportet, ac
neque cùm sitias, audeas po-
tum poscere, ne vinosus vi-
deare: neque variis appositis opsonijs, & K in ordinem
quendam extructis, scire
posses, cui pri' aut posterius
manum admoueas. Quæ
re ad eum qui proximus ac-
cumbit, respectes necesse est,
atque eundem imitatus con-
uiuij rationem & ordinem
discas. Alioqui anceps se-
des, & varians, animoque
penitus perturbato, & ad
omnia quæ illic geruntur
obstupescens. L Atque in-
terim quidem diuitis admi-
raris felicitatem, propter
auri vim & eboris, tantas-
que delicias. Interim tuam
ipse deplorat infelicitatem,
qui quum nullius sis rei, ta-
men viuere te credas. Non
nunquam & illud in men-
tem venit, fore vt admiran-
dam & expetendam quandam vitam, quippe qui sis
omnibus delicijs illis fruiturus, cunctarumque ex æquo
futurus

ξαν αὐτῶν ἐξ ἰσοτιμίας. οἶδ γὰρ ἀσαὶ Διονύσια ἑορτάσων, καὶ σε καὶ μαράκια ἀσφᾶα διακονέμενα, καὶ ἁρίμα προσομαδιῶντα, γλαφυρωτέρα γὰρ ἐπογράφεσθαι τὸν μίσθωσαν ἀμφιβόλιδ, ἄς τι σωιχῶς τὸ Ομηρικὸν ἐκάνο φθίγγεσθαι, Οὐ νέμεσις, Τρῶας καὶ ἐυκνήμιδας Ἀχαιὰς Ποινὰ τοιῶνδε καὶ ἐμμένειν ὑπὲρ τῆς τοιαύτης ἀδαμονίας. φίλτατε σὺν τῷ ἐμπότῃ, καὶ σκύφον ἀμειλίκτη τινὶ δόσας, προῦπτί σοι ἔσται διδασκάλῳ, ἢ ὅ, τι λάβοτε προσκάμ. σὺ δὲ λαβὼν, ὅ, τι μὴν τι σε καὶ αὐτὸν ἐπαπᾶν ἔδει, ἀγνόησας ἐμ' ἀμαθίας καὶ ἀγροικίας λέξαν ἄγαθ. ἐπίσθου δ' οὖν ἀπὸ τῆς πρὸ πόσεως ἐπαίνης τοιαύτης καὶ παλαιῶν φίλων γνώσεως, καὶ πρόσθεν ἐπὶ τὴν καλὰν πλίδα ἐλθόντας ἵνας αὖτ, ὅτι σύμβεσθε ἔχων, πρὸς εἴθισ ἀνθρῶν πολιτῆ ἀσελγᾶν λύτηκότων.

futurus particeps. Arbitraris enim te semper bacchanalia festa celebraturum. Quin & adolescentuli formosi præmi ustrantes, ac silentio arridentes, suauius in posterum hoc vitæ genus pollicentur: vt Homericum illud nunquam desinas in ore habere:

Haud vitio vertí debet, si Troïa pubes,

Armatiq; simul Danaï, sub Marte laborum

Pondera tanta ferãt —:

ob tantam videlicet felicitatem. Accedunt ad hæc inuitiunculæ ad bibendum: ac postulato perquàm ingẽti scypho quispiam præbibit tibi, præceptorem aut aliud quiddam denique te appellans. At tu recepto scypho quid vicissim oporteat respondere, propter eiusmodi morum imperitiam ignorat, iamque rusticanus & ineleganſ esse videris. Cæterùm ea propinatio multorum veterum amicorum inuidiam in te concitauit, è quibus nonnullos iamdudum tuus accubitus eiiciebat, quòd modò cùm aduenteris, ijs anteponãre, qui multorum amorum seruitutem exhauserint.

κότωρ. ἀθὺς οὖν καὶ τοιοῦτός τις περὶ σοῦ λόγος ἐν αὐτοῖς, τῶδ' ἡμῖν πρὸς τοῖς ἄλλοις λανοῖς ἐλέιπετο, καὶ χῶμ ἄρτι ἐσελήλυθότων εἰς τὴν οἰκίαν λωτίνους ἄν. καὶ μόνοις τοῖς Ἕλλησι τούτοις ἀνθρώποις λωμαίων πόλις. καί τοι τί δεῖ περὶ ὧν ὅτῳ κεκτιμῶνται ἡμῶν: οὐ ῥημάτια δύσωλα λέγουσις, οἷον λά τι παμμίχθαδ ὠφελῶν; ἄπ' ἀλλ' οὐ γὰρ ἄλλῳ ὅσα μὴ ἔπιεν, ὅπως ἢ τὰ παρατεθνήκοτα συλλαβὼν κατέφαγεν; ἀπαρόκαλ' ἄνθρωπε, καὶ λιμοῦ πολέως, οὐδ' ὅναρ λωκοῦ ποτε ἄρτου ἐμφορηθείς, οὔτι γε Νομαδικοῦ, ἢ φασιανοῦ ὄρνιθος, ὧν μόλις τὰ ὀστᾶ ἡμῖν καταλέλοιπε φίτ' ἄπ', ὦ μάταιοι, φησί, πῶς οὐκ ὄναρ ἡμῖν ταῦτα ὄψεσθε αὖθις ἐν παθήματος ἐν ἡμῖν τὰ ὅμοια πολυπλάμενος. νῦν μὲν γὰρ, ὥσπερ τὰ καινὰ τῶν ὑποδημάτων, ἐν τιμῇ τινι καὶ ἐπιμελείᾳ ἐστίν. ἐπὰν δὲ ἤδη κατατεθῇ πολλάκις, καὶ ὑπὸ τῶν πολλῶν ἀναπατηθῇ,

Protinus ita aq; talia quædam de te inter illos dicta ferunt: Illud scilicet malis nostris deerat, vt etiam ij qui nuper in familiam cõmigrârunt, posthabeamur. ☞, Solis Græculis patet vrbs Romana. ☞, Quid habent quãobrem nobis debeant anteponi? Num mirificam quandam vilitatem adferre videntur, quum verbula quædã misera dicunt? Rursus alius hæc: An non vidisti quãtum biberit? quemadmodum cibos appositos auidè corripiens deuorârit? Homo inelegans, ac fame enectus, qui NE ne per somnium quidẽ vnquã fuerit O albo pane satiatus, multò minus alite Numidica, aut Phasiano, è quibus nobis vix ossa reliqua fecit. Porrò tertius: Patũ, inquit, priusquã quinq; abeant dies, videbitis hunc nihilo plutis fieri quàm nos. Nam nunc quidem non secus atq; calcei noui solent, in precio est, ☞ habetur charus: verùm vbi crebrò lam fuerit calcatus, luxq; deformatus, tum miserè sub

πλαθῇς, ὑπὸ τῇ κλίνῃ ἀθλίως
ὑρύῃ), κόρων, ὥσπερ ἡμεῖς,
ἀνάπλεως. ἰκανοί γὰρ τοιαῦ-
τα περὶ σοῦ πολλὰ σκώπτουσι,
καί πως ἤδη καὶ πρὸς ὀργὴν
τίνες αὐτῶν παρασκευάζονται.
τὸ δ' ὅλον συμπόσιον ὅλον ἐκεῖ
νο σόν ἐστι, καὶ περὶ σοῦ οἱ πλεῖ-
στοι τῶν λόγων, οὐ δ' ὑπ' ἀκριβείας
πλήρη τῶν ἱκανῶν ἐμπιὰν εἶναι
δοκεῖ καὶ ἡδίους, πάλαι τῶν γλυ-
κέων ἐκπεπόκασι, πονήρως ἔχεις,
καὶ ἔτι προσέτι λοιδορεῖσθαί σοι κα-
λὸν, ἵνα μάλιστα ἀσφαλῶς. ἔτι
παρομένου τοίνυν τῶν πότων καὶ λό
γων ἐπὶ λόγοις γιγνομένων,
καὶ θαμάτων ἐπὶ θάμασι πα
ρίσταμένων (ἄπειρα γὰρ ἐπιδείξα-
σθαί σοι τὰ αὐτὰ βέλτιον) κέρα-
σμα μεγάλων γιγνόμενος, μήτε
ὁρῶν τὰ γιγνόμενα, μήτ' ἀκού
ων δύνῃ, καὶ βαρέως φέρων πάν
τα μᾶλλον ἢ μαραίνεσθαι. ἀλλ'
ἴσως μὲν ἀνάγκη, δεῖ
γὰρ δὴ καὶ σωφρονεῖν ἐμπλεῶσαι τὴν
κεφαλὴν, ἢ πορφυρίδα τινὰ
προσαγαγεῖν, ἵνα μετὰ
τοῦ

sub lectícam abijcietur, cimi-
cibus, quemadmodum nos,
oppletus. Atque inter illos
talia permulta de te iactan-
tur, ex quibus aliquot iam tũ
etiam ad calumniandum in-
simulandumq; te incitantur.
Omne igitur illud cõuiuium
tui plenum, ac plerique de te
sermones. Tu verò propter
insolentiam atque insuetudi-
nem plus quàm sat est, mau-
ris vini tenuis & acris, eóq;
iamdudum aluo tibi cita
discrucíaris: verùm neque
decorum tibi ante alios è con
uiuio discedere, neque rur-
sus manere tutum. At pro-
ducta interim in longũ pota-
tione, dũ sermo alius ex alio
nascitur, dũ spectácula alia
proferũtur in cõuiuium (nã
vniuersum fortunæ suæ stre-
pitũ tibi cupit ostentare) non
mediocriter discrucíaris, cui
non licebat neque videre quæ
gerũtur, neque auscultare si
quis voce eitharáve canat ex
gregio dilectus adolescentulus. At laudat tamen inuitus: cete-
rùm quæso illud optas, vt aut terræmotus repẽs ortus ea cun-
cta disturbet, aut incũdii aliquod reperiri, quo simul cõmixti

ὴ δεινυθῇ τὸ συμπόσιον τῶ-
το μὴ δή σοι τὸ πρῶτον, ὦ ἑ-
ταῖρε, καὶ ἥδιστον ἐκεῖνο λέγε-
σθον, ἐκ ἡμοιγε τῆ θύμῳ, καὶ ἃ
ἐμοῦ ἁπάντων ἥδιον, ὁπλοίκα
βέλομαι, καὶ ὁπόσον ἐνωθέ-
ρως ἐσθιομένῳ. ἵνα γοῦν σοι
πλὴν ὀξυρεκμίαν τὴν ἐπὶ τοῦ-
δε τῆ παρῶ, μὴ δ' ἐν τῇ νυκτὶ ἡμε-
τέρων, ἵνωθεν δεῦρό σε πρὶ τὸ μι-
σθῆ ξυμβῆναι ἡμᾶς, ὁπόσον τι
καὶ ὀφλῆ ἕτερος χρὴ καμβάνειν.
παρόντων δὲ δύο ἢ τριῶν φίλ
ων, κδοκαλίσας σε, καθίσ
ασθαι κελεύσας, ἄρχεσθαι λέγειν,
τὰ μὲν ἡμέτερα, οἷα δὴ,
ἑῶρακας ἤδη, καὶ ὡς τύφος ἐν
αὐτοῖς οὐδεὶς ἐπαγώδης ἅ,
καὶ πᾶσα πάντα, καὶ δημοτι-
κά. χὠ δέ σε ἴσως ἴδοι, ὡς ἅ-
πάντων ἡμῖν κοινῶν ἴσομέ
σων. γελοῖον γάρ, ἃ τὸ πνεῦ-
μα λοιπὸν, πλὴν ψυχῆς σοι πλὴν ἐμ-
ῆς, ἢ καὶ νὴ Δία τῶν παιδῶν,
(ἃ παῖδα ἔχω αὐτῶ παιδό-
θεν δύο μόνω) ἐπιτρέπω, τ
ἄλλα μὲν ἅπαντα ἴσης ἐγοίμην δι-
σπότου.

tandem aliquãdo diriman-
tur. Habes, amice, primum illud
scilicet & suauissimũ commi-
uiũ, quod mihi quidẽ haud-
quaquã suauius sit cepis, cã-
dido& sale, liberè quũ velim
ex his, & quantũ velim edere
ti. Verùm vt ne tibi cõmemo-
rem ructus acidos qui deinde
sequuntur, vt ne nocturnos
vomitus, manè vobis exit de
mercede pacto transigendũ,
quantũ & qua anni parte te
oporteat accipere. Ergo præ
sentibus duobus aut tribus
amicis, accersito te, & consi-
dere iusso, sic loqui incipit:
Facultates nostræ cuiusmodi
sint, iam perspicere potuisti,
quàm nullus in his fastus, sed
citra ostentationem moderate
ac popularia omnia, sed
mediocria omnia ac plebeia.
Sic autem animum induxi
velim, vt existimes omnia no
bis fore cõmunia. Nam ridi-
culum profectò, si quũ cha-
rissimam possessionũ mearũ
partem, puta meam ipsius vitam, aut per Iouem liberorũ etiã
(si fors illi liberi fuerint eruidendi) tibi credam, non aliarum
item rerum te mecum ex æquo dominum ac possessorem exi-
stimem.

στέλλω. ἐπεὶ ὑμᾶς οἶδά τι δεῖ, ὦ ἑταῖρε μὴ τὸ μέτριον καὶ αὔταρκες τοῦ βίου. καὶ σωφρονεῖν, ὡς ἐπὶ μικρᾷ ἐλπίδι προσελπίζοντας ἡμῶν τῇ οἰκίᾳ, τὸ δ' ἄλλως ἐπίκαιρον τῇ εὐνοίας τῇ παρ' ὑμῶν, καὶ τιμῆς, ἴσως παρὰ πᾶσιν ἕξεις. ὅμως δ' ὅμως καὶ σοὶ τι σύ δ' αὐτὸς ὅ, τι καὶ βέλτιστε, μεμνημένος, ὦ φίλτατε, πάντων ἄριστα ἐπιτηδεύσεις ἐκεῖνα ἃ σοὶ ἡμᾶς παρέξει. ἐφ' ἁπάσαις δὲ τούτοις, ὦ ἑταῖρε, καὶ τοῦτο, μὴ καὶ νῦν αὐτὰ συντιθέμενος. πολλοὶ δ', οἶδα, ἔτεσι καὶ τοιούτοις ἐφορμοῦσι. μὴ πρὸς ἐκεῖνα τοίνυν ἀφορῶντες, μετὰ τούτων ἀπολύσητε μισθοῖς ἡμᾶς ἢ μισθόν. ἄμεινον γὰρ μὴ πρίασθαι, τοῖς πεπραμένοις ἡμῶν ἐφεπόμενον ἐν χρῷ. ὁ μὲν ταῦτ' ἀπὼν, καὶ ὀλίγα διαλεχθεὶς τοῖς ἐπὶ σοὶ, τὰ μὲν ἐμαυτῷ πεποίηκα σὺν θεῷ, τὰ δὲ καὶ μενεῖ σοι ὀναρ[illegible]ῶς, καὶ ἀγρὸς ὅλος, καὶ εὐοινίας, σωφρονῶν

stimẽ. Cæterũm quãdo certè quippiam eſt præfiniendum, equidem video vitæ tuæ frugalitatẽ & animũ paucis cõtentum. Neq; non intelligo, haud mercedis adductũ ſpe te in noſtrã veniſſe familiã, verũm aliarũ gratia rerum, puta noſtræ in te beneuolentiæ cauſa, tũ honoris qui tibi præter omnes continget. Attamen præfiniendum eſt aliquid. Quin ipſe magis quod videbitur ſtatuito, habita ratione, vir amiciſſime, munerum etiam illorũ quæ quotannis feſtis diebus à nobis acceptурus videris. Neq; enim vel iſta nobis fuerint negligentiui futura, etiamſi nunc hæc pactione nõ complectamur. Scis autem complures per annum eiuſmodi munerum occaſiones incidere. Horum igitur habita ratione, moderatius nimirũ præmiũ nobis præſcribas. Præterea

decet etiã vos homines eruditos pecuniam negligere. Hæc ille dicens, totumq; te varia ſpe labefactãs, mitè ſibi ac tractabile reddidit. Tu porrò qui dudũ talenta, ac multa nummũm millia ſummiãras, ſolidos agros, & familias, ſentis quidem

ἀρίμα τ' μικρολογίας, σαύρας
ὄμως τῷ ἀσχίσιρ, καὶ τὸ
Πάνλα ἡμῖν λοιπὰ ἔσται. βέλ-
βιον καὶ ἀληθὲς ἴσως νομί-
ζεις, ἐκ ἀδὸς, ὅτι τὰ ζιαῦτα,
Χάλια μὲν τ' ἰδίᾳ γε, ἀπρόσ-
λω δ' ἐκ ἰδίᾳ γε τιλῶν ὅλ'
ὧν' ἀδὲς αὐτῷ ἐπίτρψας. ὁ δ'
αὐτὸς μὲν ὅ φησιν ἰρᾶν, τ φί-
λων δέ τινα τ παρόντων ἐκ-
καλέσ, μέλλν ἐκβάλλα τ πρά-
γματος ἐπᾶν, ὃ μὲτ' αὐτῷ γέ-
νοιτ' ἂν βαρύ, τὸ πρὸς ἐκεῖ-
τον ἀπαιτῶν δ' ἀπανῶν
λι, μὲτι τῷ ληψομένῳ ἐνλελὲς.
ὃς ὁμολογῶν τις, ἐκ παίδων
λοιπακέα σώφρον, ὡς μὲν
ἐκ ἐνδαιμονίας ἄ, φησι, τ
ἐμ τῇ πόλ ἀπάλλαν, ὃ οὗτος,
ἐκ ἂν ἄποις, ὃ γέγονε πρῶτον
ἅπαρχν, ὁ πολοῖς πάνυ γλι-
χομένοις μόλις ἂν γένοιο πα-
ρὰ τ Τύχης. λέγω δ' ὁμοίας
ἀξιοθέατα, καὶ ἴσας λοιπὸν ἔ-
σαι, καὶ ἐς τὸν πόνλον οἰκίαν
τ ἐν τῷ ῥεμαίῳ ἀρχῇ λάλα-
σ' ἀχθῆναι. τὸ γὰρ ὑπὲρ τὰ Κροί
σλάναλα, καὶ ? Μίδε πλῆτον

tacitus apud te hominis for-
des ac parsimoniã: nihilomi-
nus blãditur tibi pollicitatio
tamẽ: atq; illud, Cõmunia fu
tura sint omnia: ratũ et verũ
fore arbitraris, ignarus eiuf-
modi dicta, summis è labijs,
nõ imo è corde pfecta. Tan-
dem præ pudor ipse ſtatuen
di ius defers. Verùm ille fa-
cturũ ſeſe negat: cæterùm ex
amicis præſentib. quempiã in
eo negotio veluti mediũ in-
tercedere iubet, q ſalariũ mo
dũ pronunciet, eũ qui neq; in
pſiem grauet, vt cui plurima
tũ alia in res magis his ne-
ceſſarias ſumptus ſis faciẽ-
dus: neq; rurſus ei q laturus
eſt, ſit omnino indignus. Atq;
is ſeniculus quiſpiã diuitis æ-
qualis, vnà cum illo à pueris
adulando educatus: Eho tu,
inquit, num inficias ire potes,
quin vnus ſis qui in hac vrbe
viuunt omnium fortunatiſ-
ſimus, cui primũ contigerit,
quod pluribus miſerè cupien
tibus, vix à fortuna dari poſſit, nẽpe vt in huius hominis con
ſuetudinem admittaris? vt communes penates habeas? vt in
familiam inter Romanos primariam recipiaris? Id virorum
tum Crœſi talentum, tum Midæ diuitias ſuperat, ſi modò me-

ὦ σωφροσύνη οἶδα. ἔδοξε δέ
ποθέν σοι τὐδοκίμων, ἰδιαλέ-
ξασθαι ἄρα, ἃ καὶ πόσοι δόναξ
δοι μόνοι τ' ὀξυς ἵνακα συν-
ναν τούτου, ἢ ὁρᾶν περὶ αὐτ',
ἑταίρους ἢ φίλους ἐν δοκοῦσας.
ἐκ ἴχω, ὅπως σι τ' ἐπιτ[illegible]μίας
μαχαιρίου, ὃς καὶ προσλήψη
μισθὸν ἐκ τοιούτης εὐδαιμο-
νίας. ἀρκεῖν δ' ἐμοίσ', ἃ μὲ
πάνυ ἄξι[illegible] ἔι, ὅσον δ' τι
ἐπὸν ἐπάρτερον, καὶ μάλιστα
πρὸς τὰς νὺν ἐκείνας ἐλπί-
δας· ἀτὰρ δ' ὅμως ἀναγ-
καῖον. ἀ δ' εἰδ' ἂν φυγεῖν ἔτι
ἔι δυνατὸ, ἐντὸς ἀρκύων γγρο
μένο. ἔχεις τοίνυν τ' χαλινὸν
μύ[illegible]ς, καὶ τὰ πρῶτα ὑπάγω-
γ[illegible] ἃ πρὸς αὐτὸν, ὑ πάνυ τι
ἀσπουδ[illegible]α, οὐδ' ὠξίως σύνθου[illegible]α,
μέχρις ἂν λάθῃς τίλιον αὐ-
τ[illegible]ύς γγνόμεν[illegible]. οἱ μὲν
δὴ ἄλλοι ἄνθρωποι, τὸ μετὰ
τοῦτο ἐμᾶσι σι, ὁρῶντες ἐντὸς
τ' ὑπηρεσίδ[illegible] δεσποίνης, καὶ
ἀπωκίνους ἀσιούσης καὶ τ' πάν-
υ τινὰ ὑπὸν γεγενημένον.

destus esse noris. Equidè non paucos noui magni nominis viros, qui cupijssent, etiamsi quid vltrò dandũ fuisset, gloriæ duntaxat causa cum isto viuere, & familiares apud hũc atq; amicos videri. Quapropter haud inuenio quibmodis tuam prædicem felicitatem, qui quidem ad hanc tam expetendam fortunam etiam præmio addito admiteris. Proinde mihi satis esse videtur, nisi planè es insolès, si tantum accipias. simulq; pronunciat sanè minimum quiddam, præsertim ad spes illas tuas: attamen boni consulas necesse est. Neque enim iam possis effugere, quum intra retia tenearis. Frenum igitur recipis, mussitans ac dissimulans, ac initiò quidem non magnoperè illi reluctans: facilèq; sequeris, vt quod non admodum te torqueat, neque stringat, donec illi tandem paulatim assueueris. Tum verò ij qui foris sunt mortales, hoc ipso nomine tuam fortunam admirantur, quòd te conspiciant intra cancellos versantem, ac nullo prohibente introeuntem, prorsus præclaris illis opibus delectisque domesticum quendam ac familiarem esse factum.

σὺ ζ αὐτὸς οὐδέπω ὁρᾷς οὕτι-
νά σ' ἕνεκα ὠδαίμονα αὐτοῖς
δεῖν δοκεῖς, πλὴν ἀπὸ χαίρε-
γε, καὶ σαυτὴν ἐξαπατᾷς, καὶ ἀπὸ
τὰ μέλλοντα βελτίω γνήσιον
νομίζεις. τὸ δ' ἔμπαλιν, ἢ σὺ
ἤλπισας, γίγνεται, καὶ ὡς ἡ πα-
ροιμία φησίν, ἐπὶ μανδραβού-
λῃ χωρεῖ τὸ πρᾶγμα, καθ' ἡ-
μέραν, ὡς ἔπος, πλὴν ἐμέρας
ἀφορμιπρωὸν ὄμνον, καὶ ὡς τὸ-
πίσω ἀναποδίζον, ἐρίμα φαῖ,
ὅσπερ ἐν ἀμυδρῷ τῷ φωτὶ τό-
τε πρῶτον διβάλλοιμι ἄρχε-
σθαι ἀνοῆναι, ὡς ἀπὸ χρυσᾶ τινὰ
σοι ἐλπίδος, ὀθνείου ἀπό τινος
ἄνδρὸς ἐπίκλυσι, βαρεῖς δὲ
καὶ ἀληθεῖς, καὶ ἀπαραίτητοι
καὶ σωφρόνων οἱ πόνοι. τίνων οὖν-
δεῖ, ἴσως ἐρήσῃ μοι. ἐγὼ δὲ οὐκ
οἶδα τί τὸ ἐπίπονον ἐν τοῖς τοιού-
τοις ξυνοίσει δεῖν, ἀλλ' ἐπι-
νοῶ ἄτινα ἐρωτᾷς τὰ καμάτου
ρὰ καὶ ἀφόρητα. ἐκεῖνο ἄκουσον,
ὦ γύναι, μὴ τὰ κάματ' ἔνε-
στιν ἐν τῷ πράγματι μόνον ἐν-
ξυτάσῃς, ἀπὸ καὶ τὸ ἀσχολὸν
καὶ ταπεινὸν, καὶ φυόμενος δὲ
λογιεῖ, ὅτι ἐν πολίτῃ ἀ-
προάσεως τιθεμένῳ δ'. καὶ πρό-

At ipse nondum videre pa-
tes quam ob rem illi te feli-
cem existimēt, nisi quòd gau-
des tamē, teq; ipse fallis, sem-
per futura meliora fore exi-
stimans. Cæterùm contrà at-
que speraris euenit, & quem-
admodum adagio dicitur,
iuxta Mandrabuli mor̄ ne-
gotium procedit, in singu-
los (vt ita dixerim) dies de-
terius ac retro relabens. Vn-
de paulatim velut in luce du-
bia, tum demum despiciens
intelligere incipis, aureas il-
las spes nihil aliud fuisse,
quàm ampullas quasdam in-
auratas: labores autem esse
graues, feros, ineuitabiles, ac
perpetuos. Sed qui nam isti
sint, forsitan me rogabis. Ne-
que enim video, inquies, quid
in hac consuetudine sit adeò
molestum, neque intelligo ea
fortè quæ commemoras grauia
atq; intoleranda. Audi igi-
tur, vir egregie, nō molestiā
modò negotij perpendens,
verùm fœditatem, humilita-
tem, prorsusque seruilita-
tem vel præcipuè interim considerans. Principiò memine-
ris

τὸν μίσθωσιν, μηκέτι ἐλεύθερον τὸ σῶμα, μηδ' ὅπως τεθήσῃ σαυτὸν οἰκέτην· πάντα γὰρ ταῦτα, τὸ γένος, τὴν ἐλευθερίαν, τοὺς προγόνους ἔξω τοῦ οὐδοῦ καταλείψεις, ἐπὶ δὲ τὴν ἀνδραποδώδη δουλείαν ἀπερισκέπτως εἰσῆλθες. ὁ γὰρ ἐλεύθερος ἐὰν ἐπιτιμήσῃ σοι ἡ ἐλευθερία ξυνοικοῦσα, ἐκ' ἴσης ἀγανακτήσει πρᾶγμα καὶ παράνομον ἀκούσῃ. σὺ δὲ, ἂν καὶ πάνυ ἀχθόμενος τὸ ὄνομα φέρῃς ἐλεύθερος εἶναι, ἀπὸ πομπῆς δὲ καὶ ἀναγκαίως ἴσῃ, καὶ θυτέον σε κάτω νεύοντα εἰς ἰσότιμον, ἀπεκλίνειν ἐπὶ μηδέν. καὶ ἔτι δὲ μὴ ἐκ παλαίας τῆς ἐλευθερίας ξυνοικοῦσα, ὑβριεῖς, καὶ πόρρω σε τῆς ἐλευθερίας παθεῖν φήσ αὐτὴν, ἃ πάνυ ἀθλίως φέρῃ, ἅπερ πομπῆ ἄξια δοκεῖ. ἀφαιρεθεὶς γάρ σε ἡ μνήμη τῆς ἐλευθερίας ὑπνώσας, καὶ ἀποκοιμηθεὶς ἐνίοτε ποιεῖ, καὶ δὴ αὐτὸ ἐν τῷ δουλεύειν πονήρως ἀπαλλάξαι.

ris ex eo tempore te iam neq; liberum neq; ingenuum posse videri. Nouëris enim te hæc omnia, genus, libertatẽ, progenitores ante limen relinquere, quum in huiusmodi seruitutem temetipsum addicẽs in ædes ingrederis. Siquidẽ libertas tibi comes ire recusârit, ad vitã tam indignã, tam humilem te conferenti. Seruus itaq; (tametsi nomine ipso grauiter offenderis) seruus inquam, velis nolis, futurus es: neq; vnius seruus, verùm complurium, operamq; seruilem præstare cogêris obstipo capite, à diluculo in vesperam vsq;, idq; mercede vili atque indigna. Adde, quòd ne placebis quidem admodum, neq; domino satisfacies, neq; ab illo magnifies, vt qui non à puero fueris ad seruitutem institutus, sed serò dideceris, atq; ætate multum aliena cœperis ad id erudiri. Excruciat autem te pristinæ libertatis memoria

animi tui sensus, facitq; vt interdum resilire conẽre, reluctẽrisq;, atque ob id ipsum fit, vt seruitus tibi molestior accidat.

Nisi

πάλιν ἃ μὲ ἀφελῶ σοι πρὸς εὐανθρωπίαν νομίσας, τὸν μὲν Πυῤῥίου, μηδὲ Ζωπυρίωνος ὄντα εἶναι, μηδ' ὥσπερ τις Βιθυνὸς ὑπὸ μεγαλοφώνου κήρυκι ἀπωμπολᾶσθαι· ἀλλ' ὁπόταν, ὦ βέλτιστε, τῆς νουμηνίας ἐπισάσης, ἀναμιχθεὶς τῷ Πυῤῥίᾳ, καὶ τῷ Ζωπυρίωνι, προτείνῃς πλὴν χεῖρα, ὁμοίως τοῖς αὐτοῖς οἰκέταις, καὶ παλαβῇς ἐκεῖνο, ὅ, τι δώσουσί σοι τὸ διδόμενον, τοῦτο ἡ πρᾶσις ἐστί. κήρυκος γὰρ ἐκεῖνό γε ἄνδρα ἑαυτὸν ἀφωνότατα, καὶ μακρῷ χρόνῳ μνησικάκου ἑαυτῷ τὸν δεσπότην. ἔστι δὲ κάθαρμα, φαίλου ἄρα καὶ μαλακοῦ πρὸς τὸν φιλοσοφεῖν φαλακρούμενα, ἃ μή σε τις ἢ παίουσα καταπονήσῃς συλλαβὼν, ἢ λῃστὴς ἀπιόντα, ἢ ἐπιβουλεύσας, ἢ ἄλλως ἀπορήσας, ὡς πασῶν ἀξίαν ἀνευχοῦτα. ἢ εἴ τις σε συμβούλῳ, ἵνα δοῦλον ἄνευ λίτρου, ἐθέλοις ἂν τοὺς νόμους, καὶ ἀνανεῖσθαι, καὶ ὧν ἔτι

Nisi fortè illud tibi ad libertatem sufficere putas, quòd non fueris Pyrrhia, aut Zopyrione patre prognatus: aut quòd non sic vti Bithynicum aliquod mancipium vociferante præcone diuendaris. Atqui tum, vir egregie, cum instante nouilunio Pyrrhijs & Zopyrionibus immixtus, manum itidem vt alij seruuli protendis, capisq; quodcunque illud tandem est quod datur: hæc videlicet est auctio. Nã præcone nihil opus erat hominem qui ipsius sui fuerit præco, quiq; ipse vltrò sibi multo tempore dominum ambierit. Age iam, ô scelestè (cur enim non dicã, præsertim in eum qui se philosophum esse dicat) si quis te pirata inter nauigandum captum, aut si quis prædo in seruitutem tradidisset, teipsum deplorares, tanquam indignam fortunæ iniuriam patientem: aut si quis manu iniecta te duceret in seruitutẽ

esseres, legem inclamares, omnia facerres, acerbè ferres, & ter-

ῆ, καὶ θεοί μεγάλῃ τῇ φωνῇ ἐπεφράγεις ἂν· σαυτὸν δ', ὃν λέγω ἵνα ὀδολῶμ, ἵν' τὸ τῆς ἡλικίας, ὅτι καὶ ἃ φύσει δοῦλ& ἦσθα, καιρὸς λῦ, πρὸς ἐλευθερίαν ἤδη ἐρᾷμ αὐτῇ ἀρετῇ καὶ σοφίᾳ φέρων ἀνημερόλυκας, ἐκ τῆς πολλοῦ ἐκείνης λόγους ἀφιᾶσι, ὁ θεῖος Πλάτωμ, ὁ Χρύσ&ππος, ὁ Ἀριστοτέλης διαφέρονται· τὸ μὲν ἐλευθέριον ἐπαινοῦσι, τὸ δουλοπρεπὲς δὲ ἀποδύονται. καὶ ἐκ αἰσχύνῃ, κόλακες ἀνθρώποις, καὶ ἀγοραίοις καὶ βωμολόχοις ἀντιψυχολογεῖ&, καὶ ἐν τοσούτῳ πολλῷ ῥωμαϊκῶμ μόν& ξυνεῖναι σοι τεθέαμαι, καὶ πονηρῶς πῶς ῥωμαίων φωνὴν βαρβαρίζων, ἅτα λαπύῳ λᾶπα ῥεμβόν καὶ πολυάνθρωπον συγκλύδων τινῶν, καὶ τῶν πλείσμων μοχθηρῶν. καὶ ἐν αὐτοῖς ἐπαινῶν φορτικῶν, καὶ πίνας ὥρα τῆ μετέπειτα ἔχον&, τίθημι τι καὶ ὑβρίσαι ἐξανασὰς, ἀφασσάμε& τῷ ὕπνου τὸ ἄδικον, συνεστῶς ἄνω καὶ κάτω,

terra, ô dij, magno clamore vociferareris. nunc verò quum ipse te ob paucos obolos id ætatis in qua etiam si seruus natus esses, tamen tempestiuum fuisset iam ad libertatem aspirare, cum ipsa virtute ac sapientia vltrò addictum vendideris. nihil illa reuerius, quæ permulta ab egregio Platone, Chrysippo, Aristotele differuntur, quum libertatem laudant, seruitutem damnant: annon te pudet, quum inter homines assentatores & emptitios ac scurras versans, ex æquo cum illis æstimaris: quin in tanta Romanorum turba solus peregrino in pallio versaris, quumque Romanam linguam perperam ac barbarè sonas: præterea quum agitas conuiuia tumultuosa, magna hominum turba conferta, quorum plerique collectitij, quidam sint & improbi? atq; inter hos laudas odiosè: bibisq; præter modum: deinde manè ad cœnandum expergefactus, discussa ab oculis dulcissima somni parte, huc illuc sursum ac deorsum circumcursas,

ἔτι τὸ χθιζὸν πηλὸν ἴχνος ἐπὶ ταῖν σκιλοῖν. ἆρα σοι ἀπὸ μιᾶς θέρμης ἴσχυν, ἢ τὰ ἀγρίων λαχάνων, ἐπίλοιπον ἦν καὶ ἃ λιμῶσι ῥίζωσι τῇ ψυχῇ ὕδατος, ὡς ἐπὶ ταῦτά σε ἐλθεῖν ἀμηχανίας ἐλθεῖν; ἀλλὰ ἦν, ὡς ἐχ ὕδατος, οὐκ θέρμων, ἀλλὰ πίμμάτων καὶ ὄψων, καὶ οἴνου ἄνθοσμίου ἐπιθυμίᾳ ἐάλως, καθάπερ ὁ λάβρακος αὐτὸν μάλα δικαίως τὸν ὀρεχθόμενον ἁρπάσας. παρὰ πόδας τοίνυν τὸν λίχνιας ταύτης ἐπίσχεθε, καὶ ὥσπερ οἱ ἰχθύες, κλοιῷ δι' ἕλκε. τράχηλον, ἄλλοις μὲν γέλωτα παρίσχες· σαυτῷ δὲ ὀκνῆσαι πρυφᾶν, ὅτι ἔστι σοι τῶν ἰσχάδων ἀφθόνως ἐντραγεῖν. ἢ δ' εἰλυθρία, καὶ τὸ ἀγχίνις, αὐτοῖς φυλέταις καὶ φράτορσι, ῥᾴδια πάντα, μὴ δὲ μύμηκτις αὐτῶν. μὴ ἀγαπητόν, ἢ μόνον τὸ ἀσχολὸν προσλῷ τῶν πράγματι, ὅλον ἀντ' εἰλυθρίας

hesterno luto etiamdum tibijs adhærente? Vsqueadeò ne te R lupini aut holerum agrestium tenuit penuria? Vsqueadeò tibi defuerunt fontes frigida manantes aqua, vt per desperationem ad ista deuenires? Haud puto: quin potius palàm est, te non frigidæ aquæ, neque lupini, sed bellariorum atque obsoniorum, viniq; odorati cupiditate captum eò venisse: quæ dum lupi pisces immorem auidiùs appetis, non merito euênit, vt hamus tibi fauces transfixerit. Itaque præstò sunt huius intemperantiæ gulæq; auctoramenta, sic perinde ac semia à trunco reuinctus collo, reliquis quidem omnibus risui es: at ipse tibi delicijs affluere videris, cui contigerit affatim expleri carycis. Cæterùm libertas, ingenuitas, vbi cum ipsis gentilibus ac tribulibus, hæc nimirum euanida cuncta, atque istarum rerum memoria quidem vlla. quanquàm hoc quoq; ferendum, si vita ista cũ hac turpitudine duntaxat esset coniuncta, quòd è libero seruum

ρε δακεῖν, οἱ δὲ πόνοι μὴ διατείνωσι τὰς ψυχάς, τούτοις οἰκίτας ἐπιτρέπεις ὅρα δὲ μὴ μειρακιώδη σοι φαίνηται τὰ τοῦ Δρόμωνος ἢ Τιβίου πεπταγμένα. ὧν μὲν γὰρ ἐπίστασαι τῶν μαθημάτων ἐπιθυμεῖν φύσας, παρέλκει σε, δόλιχον αὐτῶν μίλας· τί γὰρ ἐκείνῳ, φασὶ, λύρᾳ, καὶ ὄνῳ σκιὰ χρῆσθαι; ἐχ ὁρᾷς, ἐκτετίκασιν αὐτὸν πόλεις. Ὁμήρου δὲ ἴσως, ἢ Δημοσθένους δεινότητος, ἢ Πλάτωνος μεγαλοφροσύνης, πῶς ἂν τις ἐκ τῆς ψυχῆς ἐρίπις τὸ χρυσίον ἢ τὸ ἀργύριον, ἢ τὰς περὶ τούτων φροντίδας, τὸ ταλαπόμφολυξ δὲ τοῦτο, καὶ μελαγκία καὶ ἀδυσώπητον, καὶ ἀσέλγεια καὶ ὕβρεις καὶ ἀπειροκαλία. ἅπαντα δὲ ταῦτα ἐξαμῶς, ἐφ' ἑστίας ἔχεις βαθεῖ, καὶ πλέον τις ἐν τῷ πρόσθεν, μᾶλλον ἐπιτίθησι, καὶ ἀπειροκαλίαν ἀνελεῖν δύναται· ἴσως δὲ καὶ ἐς γραμματικὸν, ἢ ῥήτορα ἢ φιλόσοφον, καλὸν

videri velit: non labores etiã accederent, cũ illa seruorum colluuie cõmunes. S Sed vide, num quæ tibi imperdatur, leuiora sint his quæ Dromoni aut Tibio mandãtur. Nam doctrinæ quidẽ (cuius rei cupiditate simulãrat te in familiam suã accersisse sese) perquàm exigua illi cura est. T Quid enim (vt dici solet) cõmercij asino cũ lyra? An nõ vides videlicet quàm misere macerentur immodico desiderio vel Homericæ sapientiæ, vel Demosthenicæ grauitatis ac vehementiæ, vel Platonicæ sublimitatis? Quorũ mehercle ex animis si quis aurum, argentum, atq; harum rerum curas tollat, nihil fuerit reliquum præter fastum, mollitiem, lasciuiam, luxum, ferocitatẽ, imperitiam. Atq; ad ista nihil prorsum opꝰ te Verùm quoniam tibi barba ingens propendet à mẽto, quoniãq; vul-

[illegible] quiddam & venerandum præ te fers, tum quia [illegible] decenter amictus es, notumq; iam omnes [illegible] esse, seu rhetorem, seu philosophum:

καλὸν αὐτῷ δοκεῖ [illegible] μιμεῖσθαι καὶ ἰδιότι τινα τοῖς πεπαιδευμένοις καὶ προπομπεύσειν αὐτῷ. διόπερ καὶ τοῦτο καὶ φιλομαθὲς τῶν Ἑλληνικῶν μαθημάτων, καὶ ὅλως περὶ παιδείαν φιλόκαλον. ὥστε μὴ νομίσῃς ὦ γύναι, ἀντὶ τῶν θαυμασίων λόγων τὸν πάγωνα καὶ τὸν τρίβωνα μεμισθωκέναι. καὶ ὅρα σε μὴ ἀεὶ σοὶ αὐτῷ ὁρᾶσθαι, καὶ μηδέποτε ἀπολείπεσθαι, ἀλλ' ἴσως ὀφθῆναι ἐξαναστάντα παρέχειν σαυτὸν, ὀφθησόμενον ἐν τῇ θεραπείᾳ, καὶ μὲν λιπεῖν τὸν τάξιν. ὅλως ἐπιβάλλων ἐνίοτε καὶ τῷ χεῖρα, ὅ, τι ἂν τύχοι, λαβεῖν, οἷς ἐντυγχάνουσιν ἐπιδεικνύμενος, ὡς ὁδὸν ὁδῷ βάδιζων, ἀμιλλᾶς ὄντων Μουσῶν, ἀπ' ἀς καλὸν τῷ ἐν ᾧ πεπάτῳ διατίθεται σχολῇ. σύδ' ἄθλιος, τὰ μὲν παραθραμὼν, τὰ δὲ βάδιλλ ἅπαντα παπὰ, καὶ θάσσαντα (διαύτη, γὰρ, ὡς οἶδα, ἡ πόλις) περιελθὼν ἵδρυ-

pulchrũ ille sibi putat, vt ei eiusmodi quispiã anteambulonum suorum pompæ permixtus esse videatur. futurũ enim hac re, vt Græcanicarũ disciplinarũ studiosus, reliquæq; omnis doctrinæ neq; negligens neq; rudis esse putetur. Vnde fit vt in periculũ vir egregie, venias, ne nonnũ ob admirandas illas artes, quin magis ob barbam palliuḿq; cõductus esse videare: proinde vt perpetuus apud illum conspiciaris oportet, neq; abſis vnquam, verũm vt diluculo relictis stratis in famulitio temet exhibeas conſpiciendum v neq; locũ in acie deſeras. Porro ille iniecta nonnunquã tibi manu, quicquid fortè in mentem inciderit, de hoc tecũ nugatur, obuijs oſtentans quam x ne per viam quidem ingredien, incurius ſit literarum. quin vt illud ipſum etiam ocium quod inter inambulandum datur, in re quapiam honeſta collocet. At tu miſer interim, nunc curſim, nunc gradatim, nunc ſcanſim plerunq;, nunc deſcenſim (nam ſcis huiuſmodi eſſe vrbem) obambulan-

tem

ἱδρακάς τι, καὶ πνιγώσας· ἐκείνῳ ὕδωρ τινὶ τῶν φίλων, πῶς ὁμιλεῖν, διαλεγο- μένῳ, μάλ' ὅπως καθίσας ἔχῃς, ἕως ἂν ἀφείας, ἀναγιγνώσκειν τὸ βιβλίον πρόχειρόν σοι, παλλὰν δ' ἄσιτόν τι καὶ ἄποπον ἢ νὴ καλαπάθην, ἐσθίοντα· πονηρῶς ἅμα, καὶ σχεδὸν τὸ μυδησιῶν ἅπας ἐπὶ τὸ δεῖπνον, ἐκ παντοίως ἔντιμον, ἀλλ' ἐπιδεῖ τοῖς παροῦσιν, ἐὰν ἴῳ τις ἄλλος ἐπισιτιθῇ σιτίοις· ἐν τούτοις σύ. μὴ ἴσχε ἐν τῷ ἀτιμοτάτῳ χωρίῳ καθέδρας, κατάκεισο μάρτυς μόνον τῶν παραφερομένων, τὰ ὀστᾶ, ἢ ἀφίκοιτο μηδὲ ἐς, καθάπερ οἱ λύκοι, ἀνθέλῃς, ἢ τὸ σκληρὸν τῆς μαλάχης φύλλον, ἢ τὰ ἄκρα σιωπῶσιν, ἃ ἀπορρόθια τῶν πρακτικῶν, ἅμα ὑπὸ λιμοῦ καταπίνομεν· οὐ μὰν ἀλλ' ἔνιοι ὕδεις ἄκρως, ἐπὶ τοῖς ἄκροις ἔχεις μόνον. ὁ γὰρ

tum sudas, tum spiritum anhelus trahis. Deinde illo intus cum amico quopiam, ad quem accesisti, confabulante, quum tibi interim locus desit, vbi vel assidere queas, librum videlicet stans in manum sumis, quo fallas tædium, legis. Post vbi iejunium te sitimque nox occupauit, incommodè lotus, incepistique, puta nocte fermè concubia, ad cœnam accedis, haud perinde deinceps in precio habitus, neque conspiciendus his qui adsunt. Verùm si quis aduenerit recentior, tu post tergum reiiceris. Itaque in angulum aliquem abiectissimum retrusus accumbis, testis duntaxat ac spectator eorum quæ apponuntur, canum ritu ossa circumrodens, si fors ad te perueniat vel aridum maluæ folium, quo reliqua inuoluunt, si fastidiatur ab iis qui supra te accumbunt præ fame lienteriam patientes. Audi iam & aliud contumeliæ genus. Quid quod ne omnium quidem soli tibi apponitur?

ὑ γὰρ ἀναγκαῖόν ὅτι μὴ σὶ τ αὐτὰ ἀεὶ τοῖς ξένοις καὶ ἀγνώσοις ἀνῆσι ἀδῇ, ἀγνωμοσύνη γὰρ σὶ τοῦτό γε. ὅτι δ ὄρνις ὁμοία τοῖς ἄλλοις, ἀλλὰ ὦ μὴ πανσοίφ παχεῖα μὴ πιμελὴς, οἱ ὑ γνοῖεν ἐμίζομ, δ φάσλα τις ἐπόσκληρ, ὕθεις ἀντιπρυς, μὴ ἀτιμία. ποτ ἄκις ὑ, ἢ ἐπιλίποι ἄλλ τινὸς, ἀφνιλίως ἐπὶ παρόντ ἀράμενσ ὁ λάκον, τὰ τοῖ παρακάμψα φέρων, ἐκείνῳ παρατίθησιν ἐποζυβορύ@ς, σὺ γὰρ ὑμίτερ ἔ. τιμνομένη μὴ γὰρ ἐν ὦ μίσῳ δ συὸς ἐπογασρίς, δ ἐλάφ, χὰ ἐκ παντὸς δ τὸν δραπέτην ἵππων ἔχαν, δ τῷ Προμηθέως μιείδα φέρεσθαι, ὁσ ἂ ἐκκαλυμμένα τῇ πιμελῇ. τὸ γὰρ ὦ μὴ ἐπὶ σὶ τῷ λοπάδα παρεκεάναι, ἐς ἂν ἀπαροῦσι ἐμφορᾶμ, σὶ δ ὅτω ταχέως παραθαμεῖν, τίνι φορητ ἐλαθέρῳ ἀνδρὶ, ἐᾷν ὀπόσθιον ἀ ἔλαφοι τῷ σκολιὸ ἔχουσι;

Neq; enim cõuenit, vt tu semper eadem requiras, quæ hospitibus atq; ignotis ministrãtur: quandoquidẽ hæc tua sit inscitia atq; inurbanitas. Neque auis eiusmodi tibi apponitur, qualis aliis, verùm diuiti illi pinguis & fusculẽta, tibi pullus dimidiatus aut palumbus aliquis aridus atq; insipidus: non auis videlicet, sed manifesta cõtumelia lardibrium q. Neq; verò rarò fit vt si quãdo desit alibi, minister repentè te inspiciente submouens ea quæ tibi erant apposita, aliis apponat, illud tibi ad aurẽ immurmurans: Tu profectò noster es. Quòd si quando interim dissecetur vel porca fœta, vel cerua: aut structorem tibi modis omnibus propitium habẽre oportet, aut certè Y Promethei partem feres, nempe ossa adipe circumtecta. Nam quòd ei qui supra te accumbit, patiẽs similtur adstare quoad satiatus repudiet, te contrà tam celeriter prætercurrat: quis tandem isthuc ferat, qui modò sit ingenuus, cuiq; tantum insit bilis, quantum vel ceruis adesse

χοῦσι; καί σοι δόκῶ ἐκεῖνο ἐρεῖν, ὅτι τἄπωρα πάσιν τοῖς πάνυ σταλαγμὸν οἶνον πινόντων, μόνῳ σὺ πονηρόν τινα καὶ πάχνη πίνεις, θεραπεύων ἀεὶ τὴν ἀργύρεον ἢ χρυσοῦν πίνων, ὡς μὴ ἐκπεσὼν ἀπὸ τῆς χρόας, ἢ τὸ ἄτιμον ἂν ξυμπότης. καὶ ἐμοὶ μὲν ἐκεῖνο ἐς λόγον οὐ τίθεμαι, νῦν δὲ ἀποκάκης σαυτὸν, ὁ πᾶσι δοκῶν ἀρίστοις εἶναι, ἀνὴρ δὲ σοι φαίνομαι καὶ ἐν τοῖς πάνυ τὰ πάντα, καὶ μάλιστα, ἢν σοι παρῶ λοιμῷ λιμῷ δόξω τις, ἢ ὀρχηστοδιδάσκαλος, ἢ ἰωνικὰ ξυγγράμματα, ἢ ἀνδριαντοποιὸς ἀναθρεπτός. ἐπεὶ ἢν γέ τὰ ἐρωτικὰ ταῦτα ἀκούσωμαί σοι, καὶ χρήσιμός τις ἐν λόγοις δόξω, καὶ οὐκ οὐ τὸν ἀκριβῆ καὶ ἀπαράσημον· διγαμεῖν μοι δοκῶ τὸ συμπόσιον, καὶ τὰ ἀπὸ τῆς καταδιδυκώς πίνων, ἢ τὰ ἄλλα, ἢ σαυτῶν ἐλαύνεις, καὶ ἀπὸ τῶν τύχῃ,

est? Atq; illud equidem nondum dixi, quòd reliquis suauissimum ac vetustissimum vinũ bibentibus, tu solus malum quoddam & pingue bibis. Proinde illud semper curas vt auro argentóve bibas, ne colore prodente palàm fiat te vsqueadrò contemptũ neglectumq; esse conuiuam: quanquam bene tecum ageretur, si vel illud ipsum ad satietatẽ vsq; bibere liceret. At nũc vbi crebriùs popoſceris, minister audisse dissimulat. Adde iam multas interim & alias esse res quæ te discrucient: imò nihil esse fermè, quod non sit acerbum, maximè quum tibi cinædus aliquis antefertur: quin pluris te fiat is, qui saltandi docet artem, qui iocos Ionicos cõtexit Alexandrinus quispiam homunculus. Nam quid tibi speres tu vt in accubitu æquêris ijs qui voluptates & amatoria subministrant? quæ tandem in pectore gestant? Proinde in obscuro quopiam habitabulo latibulo tectus, præq; pudore abstrusus suspiratu[illegible] meditandum est, teq; ipsum deploras, ac fortunam

χλο, ἀλ' ὀλίγα σι τ χαείτων ἐπιψικάδ ἔχ. ἁδίως δ' ἄν μοι δοκῆς γνῶσθ τ ἐρωτικῶν ἀσμάτων, ἢ ἐὰν ἄρα ποιῇς, ἢ ἐὰν ἄρα ἀλλ' ἀξίως. ὁρᾶς γὰρ οἱ τὸ προτιμᾶσθ ἡ εὐδοκιμεῖν ὅτω. ὁποσάνις δ' ἄν, ἐ ἡ μάλιστ' ἔποκείνασθ οἷοι, τῶν ἐπιτήδευς πολυπλανῆσθς, ἡ ἀργὰς, ἡ ἀθρόδς τὸς πλότους ὑπισχνημένων. καὶ γὰρ αὖ ἡ τότους ὁρᾶς ἢ φερομένους ἐν ταῖς φιλίαις, καὶ ποικῶν ἀξιωμένους. ἐὰν ἔν τι γὲν τότων ἁδίως ἄν γένοιο, ὡς μὴ ἀπόβλητ' καὶ πιεινὸς ἄνης, ἀπ' ἀλλ πὸς ταῦτα ὁ λακωλάμων πιθανὸς ἔ. ζητεῖσθ ἀνάγκη μαθεῖν, καὶ σιωπῇ ἀνέχεσθαι ποιμαίνοντα καὶ ἀμελέμενον. ὧ μὴ γὰρ κατάπτ ὦ τις ψίθυρ' οἰκέτης, ὡς μέν' ἂν ἐπένιφς τὸν τῆς δεσποίνης παιδίσκον ὀρχούμενον, ἢ λιθαείσουλα, λίνδων' ἐ μικρὸς ἐν τῷ πράγματ'.

incusas tuã, quæ tibi ne paxillulum quidem lepõris ac venustatis asperserit. Ac prorsus ita videris affectus, vt optes poëta fieri, vt amatorias conscribas cantiones: aut si id non contingit, vel eam assequi facultatẽ, vt possis ab alijs cõditas dignè canere. Vides enim quibus in rebus situm est vt quis efferatur, plurimúmq; fiat. Quin & illud ferre queas, vt magi quoq; aut arioli personam (si necesse sit) induas, ex horum genere, qui amplas hæreditates, qui imperia, qui cumulatas opes pollicẽtur: quãdoquidẽ hos quoq; vides nõnnemo diocriter à diuitibus amari, plurimúmq; fieri, eóq; vel vnũquodlibet horũ fieri percupias, vti ne prorsus reiectus atq; inutilis appareas. At quẽ ne ad ista quidẽ docilis es, infelix: proinde submittas te oportet, musítesq; ac tacitus feras, clàm apud te ploranti

χὴ ac neglectui habitus. Etenim si te famulus aliquis susurro deferat, qui solus omnium non laudaris puerum heræ saltantem, aut cithara canentem, ista scilicet ex re non leue dis-

crimen

χρυσοῦς βαπτὰς διὰ
τὸν ἀλιψῶντα λιπαρωτέρους,
ὃν ἴσως μὲν ἴσον ἐν τοῖς ἐ-
πιτρόποις, καὶ λαμπρῷ δ', ἐπι-
τηδείῳ. πολλάκις δὲ καὶ
τῶν ἄλλων σιωπησάντων,
σοὶ μὲν ἐπαῖρ' ἐστιμμένῳ
τινὰ ἔπαινον, πολλῷ πλῶ
κενεώνων ἐμφανίοντα. τὸ
δὲ πινεῖν ἕως ὀψὲ, καὶ νὴ
Δία ἀλιψῶντα, μύρῳ χρίε-
σθαι παραινοῦσα πλὴ λι-
παρῷ καὶ γελοῖον. ἔτι
καὶ στεφάνους ἐπὶ τινὲς
κεφαλῆς, ἄμυρα δ' καὶ ἀναίσιμα.
καὶ δὲ ἴσως καταλιπόντα
αὐτὸν, καὶ τὸν στέφανον ἐ-
πιθέντα, αὐτὸν πίνοντα, καὶ
ἐσθίοντα τὰ παρασκευασ-
θέντα, ἐμοὶ μὲν καὶ ζηλοτυ-
πεῖσθαι δοκεῖ, καὶ πολλὰ ἀν-
θρώπῳ δοῦναι, ἃ νῦν γὰρ
καὶ σὺ παρεῖναι πόρρω
ἀφίδοιτο καὶ Χαρίτων
δεῖ, καὶ ἐν ἁβρῷ τὸ πρᾶγ-
μα γίνεσθαι καὶ ἀνάνδρῳ δ' καὶ ἀκα-
τασκόπῳ. ὥστε δὲ καὶ ὁ
τῶν Βασιλέως πολλοὶ,
ἑνὸς μόνου

crimen impendet. Quapropter terreſtris in morem ranæ ſitiens vociferis neceſſe eſt, id operam dans vt in laudantium numero inſignis ac præcipuus appareas. Quin ſæpiculè ſilentibus reliquis tibi ficta quædam laus proferenda, quæq; multam ſcapiat aſſentationem. Iam verò magnopere ridiculum eſt, cùm eſurias interim, ſitiasq;, vnguentis collini, ac vertice geſtare coronam. Siquidem id temporis non diſſimilis videre ſepulchrali columnæ vetuſti cuiuſpiam cadaueris, quæ geſtare ſolet ea quæ Manibus inferuntur. Nam huic infuſo vnguento, impoſitaq; coronâ, ipſi & bibunt & edunt apparatas epulas. Porrò ſi etiam zelotypus quiſpiam fuerit, ſintque illi vel pueri formoſi, vel vxor puella, neque tu prorſus à Venere Gratiisque fueris alienus: profectò non ſa-

neque periculum negligendum, propterea quòd [illegible] ſunt oculi, qui quidem non vera ſolùm

ὑμόνον τἀληθῆ ὁρῶν]σθ, ἀλλ' ἀεί τι καὶ προσπιμπρᾶν]σθ, ὡς μὴ νυκτὸς ἀδικεῖν. Διὰ δὴ, ὥσπερ ἐν τοῖς Περσικοῖς δείπνοις, κάτω νεῦσ]α κα]ακεῖσθαι, δεδιότα μή τις ἀνεῳγὼς ἐν ἴδῃ προσβλέψασ]α μᾶλλον, ἢ καταπίδωμ, ἐπεὶ ἄπνους γε ἀνεῳγ', ἐντε]αμένον πάλαι τὸ τόξον ἔχων, ἃ μὴ θέμις ὁρᾶν τα, διαπέρας ὧν οἶσῳ μεταξὺ πίνοντ' ἤδη γάνθον. ἂν' ἀπιθὼν ἔ δείπνε, μικρόν τι κατίδωρτον, ἵνα δ' ἀλλὼ ἀνικητρόνων ἀνιγρόμην', ὦ δείπνα' ἐγὼ φῆς, ἢ ἄθλι', οἵας τὰς πάλαι διαγριβὰς ἀπολιπὼν, ἢ ἐταίρους, καὶ βίον ἀνράγμονα, καὶ ὕπνον μετρύμνον τῇ ἐπιθυμίᾳ, καὶ πανπάτους ἰλαθίρους, ὡς οἷον βάραθρον φέρον ἑαυτον ἐνέσακα; τίν' ἕνεκα, ὦ θεοί, ἢ τίς ὁ λαμπρὸς μισθὸς οὗτός ἐσῳ; ἐγὼ καὶ ἄλλως μοι πάλαι τοῦτον ἐπόθε]σα λιματτὸν λῶ, καὶ ποθῶ τὸ

vident, sed semper veris aliquid addunt ad cumulum, ne conniuere videantur. Quas ob res vultu demisso tibi est accumbendum, quemadmodum in Persicis cóuiuijs fieri mos est, verito, ne quis eunuchus sentiat te in concubenam aliquã conijciente oculos: moxq; alter eunuch⁹, cui iamdudum arcus in manu tensus est, quia videris quæ videre nephas, inter bibendum malam iaculo transfigat. Iam peracto conuiuio, vbi paululùm dormieris, ad galli cantum expergefactus: O me miserum, inquis, ô infortunatum. Cuiusmodi quondam conuictus, quos amicos reliqui, tum vitam tranquillam, & ocij plenam, somnũ quem meapte cupiditate metiri soleo: deambulationes liberas: atque ex his in quale barathrum memet præcipitem dedi? O, Deum immortalem, cuius tandem rei gratia? Aut quòdnam istud magnificum præmium? At ne fieri quidem potuit, vt mihi vnquam aliàs plures commoditates suppeterent, quàm tum suppetebant. Tum autem

τὸ ἐλεύθερον, καὶ τὸ πάντα ἐπ' ἐξουσίας; νυνὶ δὲ τὸ ζῦν λόγον, λίαν πρόκειμαι δυθὲς, ἄπαν καὶ κάτω ῥῖσυρόμενος, τὸ παίγνιον οἰκτιστον, οὐδ' ἀνθρώπου ἄθλιος, οὐδὲ ἐκχεόμενος ἔναντι ἀνωμάλου. ἐν δὲ τούτοις ἐγὼ τῶν ἐλεεινοτάτων, καὶ ἄτυχος, καὶ μάλιστα ὑπαβαπόμενος ἀνθρώπων, ἔχειν τι πρᾶγμα ποιούμενοις. ἀλλὰ καὶ ἀχαρίστως ἔχει, καὶ ἄκλητα συμποτικὸς, οὐδὲ ἄλλο γέλωτα ποιῆσαι ἀνωμαλόμενος. σωίγνωμι δ' ὡς καὶ ἐνοχλῶ πάντας βαυκώμενος, καὶ μάλιστ' ὅταν ἐθέλω αὐτὸς αὐτοῦ εἶναι θύρα. σκυθρωπὸς γὰρ αὐτῷ δοκῶ. καὶ ὅπως ἐκ ἔχω ὅπως ἁρμόσωμαι πρὸς αὐτόν. ἐμὲ μὲν γὰρ ἐνίοτε σωμὰ φυλάττω ἐμαυτῷ, ἀθλίως ἐθέλοντα, καὶ μυσαχλεῖ φαύλως· ἐμὲ δ' μεθιάσω, καὶ ῥυθμίσω τὸ πρόσωπον εἰς τὸ ἄθλιον, καὶ ἱλαρόνησον αὖθις, καὶ

autem accedebat libertas, atq; omnia pro meopte arbitrio faciendi facultas. Nũc porrò iuxta id quod prouerbio iactatum est, a Leo chordula vinctus sursum ac deorsum circũferor. Quódque omnium est miserrimum maximéque deplorandum, neque efficere possum vt placeam, neque gratiam eo nomine queo: propterea quòd harum rerum sum imperitus ac rudis, maximè compositus collatúsque cum his qui hæc velut artem profitentur. Proinde iniucundus sum, ac neutiquam aptus conuiuijs, quippe qui ne risum quidem concitare norim. Quinetiam sentio me non rarò molestum esse & importunum quum adsum, maximè quum ipse seipso festiuior esse conatur. nam illi tetricus videor. In summa, nullam inuenio viam, qua me illi accommodem. Ex acerbi si meam ipsius auctoritatem ac seueritatem tueri pergo, iniucundus videor, ac propemodum horrendus atque horrendus. Contrà si risero, vultúmque quàm possum maxime ad hilaritatem composuero, fastidit illicò ille,

καὶ διέπλυσε. καὶ τὸ πρᾶγμα ὅμοιόν μοι δοκεῖ, ὥσπερ ἂν εἴ τις κωμῳδίαν ὑποκρίναιτο, τραγικὸν πρόσωπον ἡρμοσμένος. τὸ δ' ὅλον, τίνα ἄλλον ὁ μαινόμενος βιώσομαι βίον, τὸν πρόντα τοῦτον ἄλλως βεβιωκώς; ἔτι δὲ ταῦτα διαλογιζομένου, ὁ λουτρὸν ἥκει καὶ τῶν ὁμοίων ἔχεσθαι, καὶ πεινοσῶν, καὶ ἱδρῶτα ὑπαλείψαντος μοι πρόσθεν τοὺς βουβῶνας καὶ τὰς ἰγνύας, ἃ δὴ λέγεις διορίσαι πρὸς τὸν ἄθλον, ἔτα λιτὸν ὅμοιον, καὶ ἐς τὸν αὐτὸν ὥραν παρεσκευασμένον, ἵνα δὴ τὰ τῆς διαίτης, πρὸς τὸν τοιοῦτον βίον ἀντίροπα. καὶ ἡ ἀγρυπνία δή, καὶ ὁ ἱδρὼς καὶ ὁ ἰσχνασμὸς ἀρίδια ἄλγη ἐπορύξουσιν ἢ φθόης, ἢ πεπανσομένην, ἢ πόλου ἄλγημα, ἢ τῶν ἰσχίων φοβερὰν ἀναπάπτοντες. ἀντίχεσθε ὅμως, καὶ ποτάκις καὶ ἀκαθαίρετον διορ, ἢ ἕως συνεχῶς ῥητέα.

& auerſatur. Ac prorſus tale quiddam mihi videtur, quale ſit ſi quis in perſona tragica comœdiam agere tentet. Poſtremò quamtandem aliam vitam mihi viuam demens, poſteaquam hanc præſentem alteri vixerim? Dum hæc tecum loqueris, iam ſonuit tintinabulum balneum que ad eadem tibi vnctum eundum eſt, obambulandum, ſtandum, ſed ceromate inunctis antè femoribus poplitibúsque, ſi modò velis par eſſe certamini, præmióque tollendo idoneus. Deinde conuiuium idem & eadem apparatum contra. Iámque adeò diuerſa viuendi ratio, ſuperiorique contraria, tum inſomnia, ſudor, defatigatio, paulatim quaſi ſuffoſis cuniculis inducunt vel tabem, vel pulmonis exulcerationem, vel inteſtini tormina, vel egregiam illam podagram. Reluctaris tamen ſedulò: ac frequenter quum valetudo poſcat vti lecto decumbat, ne hoc quidem licet, eò quòd aſſimulare

μετὰ σκῆψις ἦ, ὁ νόος, καὶ φρὴν τὰ βαθηκόντων ἔλοξεν. ὧν δ' ἐξ ἁπάντων ὠκέος ἀεὶ, καὶ θάνατον ἐλίπητι θυηξομένων εἶναι. καὶ τὰ μὲν ἐν τῇ πόλει ταῦτα. ἦν δέ τις καὶ ἐκποδὼν ἀναπεσεῖν δέοι, τὰ μὴ ἄκρα ἐᾶν, ὕσατ' ἢ κωμῳδεῖν, ὕσατ' ἢ λοιδορεῖν (δεῖ γὰρ σοι ἀποκεκληρῶσθαι) καὶ τὸ ξωὴ ὑπ' ὠρίμους, ἢ τ' ἄρ' ἐπὶ τ' ἔσης καταγωγὰς, ὧν μάλ' ἄρα εἰ, ἢ ὧν ἢ λιτοποίνης λομμοῦ τῇ συμπραΰδουσιν, ὅκ τῶν ἀγυιαίνων λαψιπῶς ἐποδαλόντων. ἐκ ἐπινῶ δὲ σοι ἢ διηγεῖσθαι ὅτι Θεσμόπολις οὗτος ὁ Στωϊκὸς διηγεῖτο ξυμβὰν αὐτῷ πάνυ γελοῖον καὶ νὰ Δί' ἐκ ἀνέλπιστον, ὡς ἄρ ἢ ἄλλῳ ταυτὸν συμβαίη. σωλῶν ἦν τις πλουσία τινὶ, καὶ τρυφῶσα μαλακιῶν ἐπιφανῶν ἐν τῇ πόλει. διὸ δὴ καὶ ἀπ' ἀγαθοῦ ποτε, τὸ μὲν πρῶτον ἐκεῖνο παθεῖν ἔφη γελοιότατον, ἀγυαθίσιν παρ' αὐτῷ πρα-

mulari morbus, quò munia officiáque iusta defugias, existimatur. Hinc præter omneis perpetuò pales, semperq; iamiam moritu ro vidêre similis. Et hactenus quidem de his quæ domi ferenda sunt. ᵇ Quòd si quando fuerit peregrinandum: vt ne interim referam alia incommoda, sæpe fit vt pluuio cœlo, vbi postremus veneris (nam locus tibi forte contigit) vehiculum operiaris, donec nullo iam reliquo loco vbi diuerseris, proximè coquum, aut heræ comptorem te reclinant, ne stipulis quidem affatim substratis. Nec verò tibi referre grauabor, quod mihi Thesmopolis iste Stoicᵘ narrauit, sibi accidisse, rē profectò nimisquā ridiculā, quæ tamen eadē possit & alij cuiuis accidere. Conuiuebat enim cū opulēta quadā ac delicatā muliere ex illustribus istis & vrbanis. Eam, quum alicubi peregrè proficisceretur (nam id primùm aiebat sibi contigisse ridiculum accidisse) in curru sibi viro nimirum

παραδιδόναι φιλοσόφῳ ὄντι, λιναιδές τινα τῶν πτιπλαμένων τὰ σκέλη, καὶ τὸν πώγωνα περιξυρημένων. ἀλλὰ τιμῆς ἕνεκα αὐτὸν ἐκείνης, ὡς τὸ ἀπὸ τοῦ, ἔχει καὶ ὄνομα ἀπὸ τῆς λιναιδίας ἀπομνημόνευον. Χελιδόνιον γὰρ καλεῖσθαι. τοῦτο δίνυν πρῶτον ἰδίκον, συνορᾷς, καὶ γέροντι ἀνδρὶ, καὶ πολιῷ τὸ γήσιον (οἶδα δέ, ὡς βαθυὺ πώγωνα καὶ σεμνὸν ὁ Θησεὺς μόπολις ἔχει) παρακαθίζεσθαι φύλλοις ἐντετριμμένον, καὶ ἐπιχρεμμένον τὰς ὀφρῦς, καὶ ἀμβλυωπότερον τὸ βλέμμα, καὶ τὸν πρόχνυον ἐπικεκλασμένον, οὐ Χελιδόνα, μὰ Δί', ἀλλὰ γύπα τινὰ, περιτετιλμένον ἢ πώγωνα τὰ πτερὰ, καὶ ἄγαν μὴ πομπὰ λιγυθλᾶναι αὐτῷ, καὶ τὸν λιπρὸν φαλακρὸν ἔχοντα, ἐπὶ τῇ κεφαλῇ ἄν συκάσθαι. τά δ' ἄλλα, παρ' ὅλιγα τἀὐτὰ ὁδὸν μενέας τὰς ἀνδρίας ἀνασχέσθαι, ἀκάθεκτον καὶ τρυφερόν τον, ἃ δὲ μὴ ἔφαγεν αὐτὸς, ἴσως

nimirum philosopho adiunxisse cinædum quempiam pilatis cruribus, derasa barba: quem illa honoris (vt conijcio) gratia secum ducebat. Quin nomen quoque cinædi commemorabat. aiebat enim Chelidonium vocari. Iam primùm illud cuiusmodi fuerit vide, iuxta virum seuerum tetricúmque, tùm senem, canóque mento (scis autem quàm profundam ac venerabilem barbam habuerit Thesmopolis) assidere nihili hominem & effœminatum, picturatis oculis, lubrico vultu, fracta ceruice, non Chelidonem per Iouem, id est, hirundinem, sed vulturem magis, reuulsis barbæ plumis. Quod ni magnopere illum fuisset deprecatus ne faceret, futurum fuisse vt flammeum etiam in capite gestans assideret. Præterea autem perpetuo hoc itinere molestias innumerabiles pertulisse sese, illo cantillate gar-

rientéque, demum (nisi idem hominem coërcuisset) in rhe-

da etiam

ἔφασκε καὶ ὀρχεῖσθαι ἐπὶ τῆς ἀκλίνης. ἔτερόν δ' ἔφη τι καὶ τοιοῦτον, οἷον πεπυθέναι: λαβοῦσα δὲ αὐτὸν ἡ γυνὴ, Θεσμοπόλει φησὶν, ἔτως ὄναιο, ἔφη, ἐμοῦ μικρὰν αἴτησιν λάβε, μηδὲν ἀντιπάθῃ, μηδ' ὅτως ἐπί σοι πολλὰ δεήσομαι, ποιήσεις. ἔν δ', ἔφη, ἀκούεις ἐμοῦ, ἀποχωμένου πάντα πρόθυμα, ἀκμαῖόν σου ὄντ', ἔφη, χρῆσθαι ὀφθαλμῷ σε καὶ μὴ ἐπιμελῶς, μὴ ψυχόμενον. πλὴν ἐκεῖνα, ἐκεῖνά σοι, πλὴν Μυρρίνῃ ἀναβαλοῦσα ἐς τὸ ὄχημα, φύλαττε μοι, μὴ ἐπιμελοῦ, ὅπως μηδὲν ἐνδεὲς ἔσται. βαρεῖται γὰρ ἤδη πλὴν γαστέρα, καὶ σχεδὸν ἐς ἐπίτοκος ἤδη, οἱ δ' ἀπάντων οὗτοι, μὴ ἀναθῇς εἰπεῖν, οὐχ ὅπως ἱκάνης, ἀλλ' οὐδ' ἐμοῦ πολλοῦ ποιοῦνται τὴν σπουδὴν ἐν ταῖς ὁδοῖς, μὴ ὅπως τοῦ γυναικείου οἰηθῶσι τὸ πρᾶγμα, τὸ ψιλοσοφίας ἄξιον ἐπιδείκνυσθαι. ἐπισχὼν ὁ Θεσμοπόλις ἐκεῖνα ἐκέλευσεν,

da etiam saltante. Addebat secundo loco tale quiddam sibi fuisse mãdatum: Accersito illi mulier, Thesmopoli, inquit, ita tibi dij bene faciant, magnũ quoddam officiũ abs te requiram, quod caue recuses: neque expectes vt quicquam te sim rogatura studiosius. Atque hoc (vt est credibile) omnia se facturum pollicito. Hoc, inquit, te rogo, quandoquidem video te virum probum, diligentem & amantem, canículam quam nosti Myrrhinam in vehiculum recipe, eámque mihi serua, curans né quid illi desit. Nam misera grauida est, atque adeò propemodum iam propinqua partui. At isti scelesti & immorigeri ministri, non dicam huius, sed ne mei quidem ipsius magnopere rationem habent in peregrinationibus. Quare ne te putes mihi mediocre beneficiũ facturum, si charissimã mihi iucundissimamq; caniculã

seruaueris. Cœpit Thesmopolis quum illa tantopere rogaret,

ac pro-

νὴ μονονυχὶ καὶ δακρύσοις. τὸ δ' πρᾶγμα παγκάλοιον ὦ, λινοῦν ἱμάτιον ἐκ τῶν ἱματίων πεπυκτωμένον, μικρὸν ὑπὲρ τὸν πώγωνα, καὶ διατεθρυλλημένον πανταχῆ, ἐπὶ μὲν ταῦτα ὁ Θεσμόπολις πεφυτίθει. καὶ βαύζουσι μὲν τῇ φωνῇ (ζωιδίων γὰρ τὰ μικρότατα) καὶ τὸ γήθειον τῆς φιλοσόφου περιεχόμενον, μάλιστα εἴ τι δεῖ χθιζὸν αὐτῷ ξυμβεβουλευμένον. καὶ ὁ Διονυσόδωρος, ὁ ξυνήθης, οὐκ ἀμύητος τοτὲ καὶ ἐς τὰς ἄλλας, τὰς παρόντας ἐν τῷ ξυμποσίῳ ἐπισκώπτων, ἐπαλλά ποτε, καὶ ἐπὶ τὸν Θεσμόπολιν λαβὼν τὸ σκῶμμα, περὶ δὲ Θεσμοπολίδου, ἔφη, τὸ μόνον ἀπὸν ἔχω, ὅτι ἀνὴρ Στωϊκὸς ἤδη ἡμῖν γεγένηται. τὸ δ' ἐνθένδε ἰωνίδιον καὶ τριχῇ σχίσαι ἐν τῷ τρίβωνι τοῦ Θεσμοπολίδου ἐπυθόμην. ζωιδίων τινῶν ξυμφῦσαι, μᾶλλον δὲ ἐνθεῖναι ξυσσοῖς ζωΐοις ξυσσοῦσι, κατὰ μικρὸν αὐτοὺς χλοαζούσης τῆς ὕδρας ἅμα.

ac propemodum etiam fleret. Porrò spectaculum erat supra modum ridiculum, canicula è pallio prominens prospectansq; paulò infra barbam, ac subinde immeiens (tametsi hæc quidem Thesmopolis reticuit) ac gracili voce latrans (huiusmodi enim catellæ iam in deliciis sunt) neque non philosophi mentum oblingens, maximè si quid pridiani iuris inhæreret. Porrò Cinædus assessor ille, quum non insulsè super conuiuium dicteria quædam iecisset in eos qui aderant, ac denique & ad Thesmopolim vsque dicacitas peruenisset: De Thesmopolide, inquit, num hoc possum dicere, eum è Stoico Cynicum iam nobis esse factum. equidem audiui canículam etiam peperisse in Thesmopolidis pallio. Huiusmodi deliciis illudūt, vel (vt verius dicā) huiusmodi cōtumeliis ac ludibriis tractāt eos qui cū ipsis viuūt, paulatim eos cicures ac mansuetos ad ferendas contumelias reddēs.

ἀπέκαιε ἀνεβόησεν. εἶδα δ' ἐγὼ καὶ ῥάβδον τῶν Καχάρων, ἐπὶ τῷ δείπνῳ κιλλωθύτα, καὶ λιτόβυτα μὲν ἀπὸ Δί' ἐν ἅπασι δόντες, ἀκρατον πολὺν ζοῦς, καὶ ξυγκιρνοτημένως, ἐπηνεῖτο γὰρ μετρίως πινόντων, ἐπὶ πρὸς ὕδωρ μεμιγμένον, ἀκρατος οἴνου ἀφορία λίγων. καὶ τοῦτο ἐπεσπᾶτο τὸ τόλμημα ἐπὶ δραχμοῖς δραχμῶν ἐπίγνιον. ταῦτα δὴ ἦν ἴσως μέτρια. ἦν δ' ποιητικὸς αὐτὸς, ἢ συγγραφικὸς ὁ πλόσιος ἦ, πρὸ τοῦ δεῖπνον τὰ αὐτὰ ῥαψῳδῶν, τότε καὶ μᾶλλον ἀφρέαχθηναι χρὴ, ἐπαινοῦντα καὶ λοιδορούμενον, καὶ τρόπος ἐπαίνου ἕκαστος ἐπινοοῦντα. ἀεὶ δ' οἶμαι θαυμάζεσθαι ἐβούλοντο καὶ Ἀδωνίδας αὐτὸς καὶ Υακίνθους ἀπέδει, πάντως ἐνίοτε τοῦ ῥίνα ἴχονσας. οὐδ' ἦν ἐὰν μὴ ἐπαινῇς, ἐς τὰς λιθοβολίας τὰς Διονυσίοις ἀθρόος ἀφίξῃ, ὡς μὴ φθονῶν, μὴ ἐπιβου-

reddentes. Prætereà autem & Carcharorum oratorem noui, qui iussus super cœnam declamabat, neutiquam inerudite per Iouem, imò grauiter & absolutissimè, ac laudabatur interim ab illis bibentibus, quum non ad aquæ modum, sed ad vini amphoram oraret. Atque eam molestiam ob ducentas drachmas perpeti ferebatur. Verùm hæc quidem fortassis vtcunque tolerauda. Porrò si diues ipse aut poëticus fuerit, aut historicus, qui sua ipsius scripta in conuiuio recitare gaudeat: tum verò maximè futurum est vt discrucieris ac dirumparis, nempe quum admirari, quum assentari, quum nouos quosdam laudandi modos comminisci necesse habes. Sunt autem qui & formæ nomine studeant admirandi videri. Eos nunc Adonidas, nunc Hyacinthos appellet necesse est, etiã si illis naris nonnũquã cubitali hiet spacio. Quod ni laudaris, protinus in lapidicinas Dionysiacas portaberis, tãquã qui illi tũ inuideas, tũ insidieris, maléque

ληβδηλώσω αὐτῶ. χρὴ δ' καὶ ἡ
θρὸς, καὶ ῥήτορας ἔναι αὐ-
τοὺς, ἐὰν ἄτι σολοικίζωντ
τυχωσιν. αὐτὸ τὸ τῆς Ἀτ-
κῆς καὶ τοῦ Ὑμηττοῦ μεστὸν
λοκᾶν τὰς λόγους, καὶ νόμον
ἔναι τὸ λοιπὸν, οὕτω λέγειν.
καί τοι φορητὰ ἴσως τὰ τῶν
ἀνδρῶν. ἀλλ' οὖν γυναῖκάς,
καὶ ἢν αὖ καὶ τοῦτο τῶν
γυναικῶν σπουδάζηται. τὸ ἔ-
θαί ληνας αὐτοῖς παιδωμέ-
νους, μισθοῦ παρηλεῖς ξυόντας,
καὶ ὧδ' φορᾶς πρεπομένους. ἢν
γάρ τι καὶ τοῦτο τῶν ἄνωθεν ἐκπε-
πισμάτων αὐτοῖς λοιπόν, ἢν λέ
γηται, ὡς παιδωμένοι τί ἔσ-
σι, καὶ φιλόσοφοι, καὶ ποιοῦσιν
ἄσματα, οὐ πολὺ τῆς Σαπφοῦς
ἀφέξοντα. ἀξιῶ δὲ ταῦτα μι-
σθωτοὺς καὶ αὖτα πρίαθον-
ται ῥήτορας καὶ γραμματικοὺς
καὶ φιλοσόφους. ἀκροῶνται δ'
αὐτῶ πλωίκα (γελοῖον γὰρ καὶ
τοῦτο) ἢ τοι μιταξὺ λοσμέμε-
νοι, καὶ τὰς κόμας περιπλε-
κόμενοι, ἢ περὶ τὸ λάσανον.
ἄπο-

maléque velis. Adhæc & sapientes & rhetores sine necesse est. Quòd si etiam rusticè quippiam dixerint, tum verò iuxta illud quod dici solitum est, Atticæ atque Hymetti plenam orationem videri volunt, atque in legem abire, vt deinceps ita loquantur homines. Quanquam quæ viri faciunt, ferri forsitan queant: at verò mulieres (nam mulieribus etiam illud studiò est, vt doctos aliquot in suo conuictu conductitios habeant, quique sese mercede assectentur) quandoquidem hoc quoque ad reliquum cultum elegantiámque pertinere putant, si dicantur eruditæ, si philosophæ, si carmina componere Sapphicis haud multò inferiora: ob hæc sanè hæ quoque conductitios Rhetores, Grammaticos, Philosophos circumferunt. Hos autem audire solent (id quod ipsum est ridiculum) tum temporis, quum vel comuntur, aut capillos in orbem religant, vel in conuiuio. Nam

ἄλλως γὰρ ἐν ἄγροις σχολή. ἐπιδεὶς δὲ καὶ μεταξὺ τοῦ φιλοσόφου τι διαλεγόμενος ἢ ἄλλο πρὸς τοῦτο, ὥρᾳ τινὰ καὶ τοῦ μοιχοῦ γράμματίον, ἐν ᾧ περὶ σωφροσύνης ἐκεῖνοι λόγοι ἐκάστοτε πεμπόμενοι, ἕως τ' ἂν ἐκεῖνος ἀντιγράψας τοῦ μοιχοῦ ἐπανάθωμεν πρὸς τὰς ἀκροάσεις. ἐπαθλεῖ δὲ ποτε ὑπὸ μακροῦ τοῦ χρόνου, Κρονίων ἢ Παναθηναίων ἐπισείσαντα, φιλμάτιά τί σοι ἀνασρίδιον ἄθλιον, ἢ χιτώνιον ὑπόθερμον, ἐν ταῦτα φαύλως πομπὴν δεῖ καὶ μιχαλίνην ἀγαθὰ τῷ πομπῇ, καὶ ὁ μισθὸς, ὥσπερ ἐπιτερπομένοις πρακτέος τοῦ διακόνου, πεθαμὼν καὶ πεφυλαγμένος ἀπίοχίσαι, μισθὸν ἐκ τοῦ τῆς ἀγγελίας προσλαβών. ὥσθ' ὑπὸ πρωὶ δεκάτης ἥκασι τρεῖς ἐκεῖνοι, ὡς πολλὰ ἅμα, καὶ ὧν ἀπήγγελον, καὶ ὡς ἐπαινέσαι, τὸ δεῖνα ἐπιτερπῶς διαλεχθέν. ἅπαντες δὲ ὧν ἀπαμάτ-

aliàs non suppetit illis otium. Porrò sæpenumero fit, vt interim dum philosophus quippiam disserit, interueniens ancilla literulas ab adultero porrigat: ac præclari illi de pudicitia sermones intermittuntur, opperientes donec illa rescripserit adultero, atque ita redeat ad auditionem. Porrò si quando post multum temporis in stationibus Saturnalibus, aut Panathenæis, misera quæpiã vmbellata tibi mittatur, aut y tunicula semiputris ac detrita, tum deniq; plurima missitetur oportet. Atq; aliquis qui statim subauscultârit herum id facere destinantẽ, præcurrit, ac primus rei index, abeniq; non exiguum precium aufert, qui renũciârit. At manè plus tredecim te adeunt idem apportantes nuncij: quorum quisque commemorat quam multa dixerit, quemadmodum sub-

quemadmodum adhortans commodiora sub-

secerit. Omnes itaque donati præmio discedunt, at non

ἀκαπάπλουτον λαβόντος, ἔτι
μὴ βρυχθυόμενοι, ὅτι μὴ πλέω
ἤλωκας. ὁ μὲν γὰρ μισθὸς αὐ-
τῆς, κατὰ δύο ὀβολοὺς καὶ
τριάκοντα, καὶ βοῦς αὐτῶν σὺ
καὶ ὀχυρὰς λοκᾶς, ἵνα δ' ἔν
λάβῃς. λοιδοροῦντι δὲ αὐ-
τῇ, καὶ ἐκνευστιῶντι θεραπευ-
τῇ ἢ ὁ οἰκονόμος, οὗτος μὲν
ἄμος θεραπείας τρόπος. ἐπ
ἀμελητῇ δὲ οὐδὲ ὁ ξυμβου-
λῇ, καὶ φίλῳ. καὶ τὸ λυφ-
θὲν ἤδη προφέλιζε ἰματιο-
παπύλῳ, ἢ ἰατρῷ, ἢ σκυτο-
τόμῳ τινί. ἄωρα οὖν οἱ τὰ
ὥρα μὴ ἀνόνητα, πόλυς δὲ
ὁ φθόνος. καί που καὶ σφόδρα
δή τις πρίμα ὑπιξανίσταται
τῆς ἄνθρα ἤδη τὸν κατὰ σὺ
λόγος ἀδίωξιν δ' ἐχόμενον ὁρᾷς
γὰρ ἤδη σε μὲν ἀπὸ τῶν σωμα-
χῶν πόνων ἐκτετυχωμένον,
καὶ πρὸς τὴν θεραπείαν σκλη-
ρύνοντα, καὶ ἀπευθυκότατα τὴν
ποδάγραν δὲ ὑπανιοῦσαν.
ὅλως γὰρ, ὅσῳ ἂν νοσημάτα-
ρα ἐν σοὶ ἀναθιασώμενος,
καὶ

sine murmure tamen, quòd non plura dederis. Porrò salgrium ipsum, sex fermè obolorum: idq; si tu postules, grauis atque importunus haberis. Proinde quò illud aliquando auferas, primùm ipsi bero aduleris, suppléxque fias necesse est, deinde captandus & dispensatoris fauor. nam hoc quoque quoddam est seruitutis genus. Neque verò negligendus is quem in consilium adhibet, neque item amicus. Deinde quod aperiens, iamdudum debebatur vel vestiario, vel medico, vel cerdoni cuipiam. Vnde fit vt sera atq; intempestiua, eoq; inutilia præmia tibi accedant: cæterum inuidia ingens. Iamq; etiam calumniæ quædam paulatim struuntur in te, apud hominē qui iam non inuitis auribus accipiat, si quid aduersum te dicatur: quippe qui perspiciat te laboribus assiduis iam detritum, & ad obeunda munia famulatus claudicantem atq; obaudientem, ac podagra subinde grauari. Proinde posteaquam id quod erat in te flore-

florentissimum decerpsit, eamque partem maximè frugiferam, ac præcipuum corporis vigorem detriuit, iámque te lacerum panniculum reddiderit, tum modis omnibus circumspicit in quod sterquilinium te portatum abiciat, atque alium perferēdis laboribus idoneum, in tuum substituat locum. Ibi insimulatus vel quòd pusionem illum tentaris, vel quòd homo senex vxoris ancillam virginem vitiaris, vel alio quouis imposito crimine, noctu obuolutus ac præceps datus extrúderis, discedísque dēsertus ab omnibus, atque omnium inopum rerum, optimam θ podagrā vnà cum senecta comitem ducens: cùm interim quæ quondam scieueris, tāto temporis spacio dediderit, tū vetrem culeo reddideris amplioremque, tibiq; paraueris inexplebile quoddā & implacabile malum. Etenim quæ

lacerabilis assueuit, flagitat: quæ cùm negantur, indignatur. Atque, quòd præterea nemo te posthac recepturus sit in fami-

ἄδη γεγονέτα, καὶ ἐς ἵππους ἐγγηραικόσιν ἵπποις ἐοικότα, ὧν ἀεὶ τὸ κέρμα ὁμοίας χάσιμον, ἄπαντι τῷ καὶ ἐν τῇ πρωθύστερα δεδοικὸς, πρὸς τὸ μᾶλλον ἀναξομένῳ, μοιχὸν ἢ φρενιτικὸν σε, ἢ τι τοιοῦτον ἄπαντα λοιπὸν ποιεῖ· ἐμὲ δὲ κατήγορον καὶ σιωπῶν ἀξιόπιστον. εὖ δ' ἔπαθον, καὶ ἐφίλησα τὸν πρόσωπον, καὶ πρὸς πᾶσαν ἀλήθειαν ἔσκοπον. ἐοίκασι γὰρ ἅπαντας ἡμᾶς εἶναι οἵουτοι, καὶ μωρὰ ἀκούειν. λοιπὸν γάρ μοι καὶ τὰς ἐναντίας λόξας αὐτῶν, ἃς ἔχουσι περὶ ἡμῶν, κατανενοήκασι τὴν αἰτίαν. πολλοὶ δὲ καὶ ἐς τὰς εἰκίας πρὸς τὸ μηδὲν ἄπορον ἀλήθειαν, μαντείας καὶ φρενιτείας ὑπισχνοῦνται, καὶ χάριτας ἐπὶ τοῖς ἐρωτικοῖς, καὶ ἀναγωγὰς τοῖς ἐχθροῖς, καὶ τοῦτα πανταχοῦθεν λέγοντες, καὶ πτήσσοντες, ἀμαθῶς μὲν ὑμνοῦσι καὶ ἀγνῶτες οὐκ ἀπαταφρονίζουσι καθεζόμενοι. ἀκότως

in familiam, vtpote cuius iam præterierit ætas, quique similis euaseris equis senio affectis, quorum ne pellis quidem perinde vt aliorum animantium est vsui. Quum ex hoc ipso quòd ejectus es, i calumnia quàm potest proximè ad verisimilitudinem conficta, facit vt aut adulter, aut venefi cus, aut aliud quippiam tale videaris. Nam accusatori vel tacenti fides habetur: tu verò Græculus, moribus leuibus, & ad omne facinus facilis. Siquidem huiusmodi nos omnes esse ducunt, idque iure optimo. Videor enim mihi causam aduertisse quamobrem de huiusmodi de nobis obtineant opinionem. Nam plerique qui in familias accedunt, propterea quòd aliqui nihil honæ rei didicerunt, diuinationem ac maleficia profitentur, concitationem amorum, abductiones in hostes: atque id quum faciunt, doctos sese affirmant, palliis amicti, barbis & neutiquã contemnendis ornatiss

tis

ἅπαντας οὖν τοὺς ὁμοίως περὶ πάντων ὑπόνοιαν ἴσχειν, ὡς ἄριστους ὄντας, τοὺς μάλιστα ὑπερφρονοῦντας αὐτῶν τοὺς ἐν τοῖς δείπνοις, καὶ τῇ ἄκρᾳ ξυνουσίᾳ μολακευομένους, καὶ τοὺς πρὸς τὸ κέρδος ἀπροφασίστως ἀσχολουμένους· ἔπειτα δὲ αὐτοὺς μισοῦσι, καὶ μάλα ἀκόντας, καὶ ἐξ ἅπαντος ζητοῦσιν, ὅπως ἀφανεῖς γενήσονται, ὑπ' ἀνωνύμων τινῶν ἐπιβουλευόμενοι, ὧν ἀνώνυμοι αἰτίαι γίγνονται· ὡς ἐξαγορεύσουσι τὰ ποιὰ ἐκάστων τῶν φίλων ἀπόῤῥητα, ὡς ἅπαντα ἀδόντες ἀκριβῶς, καὶ γυμνοῦντες αὐτοὺς τοῦ φαιδρύνειν. τοῖς δὲ δείνοις ἀγωνίαν ἀεὶ παρέχουσι· ἕκαστος γὰρ ἐκείνων ὅμοιος ἐστὶ τοῖς κακίστοις τῶν βιβλίων, ἃ μὲν χρυσᾶ μὲν οἱ ὁμόδετοι, πορφυρᾶ δ' ἐπιβολή, τὰ δ' ἔνδον, ἢ σκόλοπες δή, τῶν τέκνων ἐπιβουλή, καὶ Οἰδίπους, ἢ μητρὸς ἐκ γάμου, ἢ Θυέστης, ἅμα ἀνδρὶ ἐκείνῃ καὶ ἀδελφῇ ἅμα ἐπιὼν, δείπνοις ἢ ἀρίστοις.

His rebus fit, vt non iniuria eandem de reliquis omnibus habeant opinionem, quando eos quos præcipuos esse iudicant, videant tales maximè verò posteaquam animaduerterint quàm sint in conuiuijs reliquoque conuictu adulantes, quàm ad lucrum humiles ac seruiles. Deinde exosos eosdem iam odernnt: neque id iniuriæ causa modis omnibus nituntur, vt eos fundulis perdant, si quo modo possint. Verentur enim, ne cuncta illa vitæ suæ mysteria in vulgus efferant, quippe qui nihil non exactè norint, quique illos nudos conspexerint. Eos vos igitur illos malè angit. Omnes enim similes sunt pulcherrimis infis libris, quorum aureæ quidem umbilici, purpureæ foris pellis: cæterum intus aut Thyestes est, liberos in conuiuio comedes, aut Oedipus matris maritus, aut Thyestes cum duabus paritèr sororibus rem habens. Eiusmodi sunt & illi, splendidi, conspicuique: po-

πλοι, ἔνδον δ' ὑπὸ τῇ πορφυρᾷ ποικίλῃ πολλὰ τραγῳδίας συνίσουσι. ἕκαστον γὰρ αὐτῶν ἔστιν ἐξευρεῖν, ἢ δρᾶμα ἢ μικρὸν ὑπόθεσις Εὐριπίδου τινός, ἢ Σοφοκλέους, τὰ δ' ἔξω πορφύρα ἀνυθὴς, καὶ χρυσοῦς ὁ ὅμφαλός. τοῦτ' οὖν ξυνειπεῖν μοι δοκοῦσιν αὐτοῖς μισθοί, καὶ ἐπιβουλεύουσιν, ἤ τις ἀρετὰς ἀγνοεῖ, καταγινώσκοντες αὐτὸς ὑπερηφάνως, καὶ πρὸς ποικίλας ὑρᾶ. βούλομαι δ' ὅμως ἔγωγε, ὥσπερ ὁ Κέβης ἐκεῖνος, εἰκόνα τινὰ τοιαύτην σοι βίου γράψαι, ὅπως εἰς αὐτὸν ἀφορᾷς ποτε, ἀδηλῇς ἃ σοι πρακτέον ἔσται εἰς αὔριον. εἰδέναι μὲν δὴ Ἀπελλῆ τινα, ἢ Παρράσιον ἢ Ἀετίωνα, ἢ καὶ Βυρράνον ἄν μοι ἐβουλόμην ἐπὶ τὸν γραφικὸν ἐκεῖνον ἥκειν ἄνορα· νῦν ὑρᾶν τινα ἄπτω γενναῖον, καὶ ἀκριβῆ τὰ τοιαῦτα, ψιλὸν, ὡς οἷόν τε, οἱ ἐπιβάλλω τὸν ἐκεῖνα. καὶ δὴ γεγράφθω πρόπυλαια μὲν ὑψηλὰ καὶ λίαν-

rò intus ſub purpura vanitas occultant tragœdias. Quorum vnumquemque ſi euolueris, explicueriſque, fabulam non mediocriter longam reperies Euripidis cuiuſpiam, aut Sophoclis. Contrà foris nihil niſi purpura ſplendida, aureique vmbilici. Harum itaque rerum ſibi conſcij oderunt illos, atque inſidias parant ſi quis penitus ab illis defecerit, qui eos probè cognitos depingat, qualeſq; ſint, euulget. Iam verò libet mihi Cebetis illius exemplo & imaginem quandam huius vitæ tibi depingere, vt eam contemplatus, ſcire queas num ex vſu tuo ſit eam adire. Equidem magnopere cupiam vel Apellem quempiam, vel Parrhaſium, vel Aëtionem, vel Euphranorem ad hanc depingendam tabulam adhibere. Verùm quoniam fieri potis non eſt, vt aliquem artificem tam egregium atq; abſolutum nanciſcamur, in præſentia tenuem quandam pro mea virili imaginē adumbrabo. Ergo pingatur veſtibulum ſublime, atque

πίπτω, καὶ μὴ λαθτω ἐπὶ τῶ ἐδάφους, ἀλλ' ἄνω τῆς γῆς, ἐπὶ λόφου λείφακα· καὶ ἀπότομα ἀλλ' ἐπίπολύ καὶ ἀνώμυτης, καὶ ὀλισθηρὸν ἔχουσα, ὡς πολλαχῆς ἄλλη πᾶς τὸ ἄκρον ἰσθμὸν ἐλπίζοντας ἐπαρχηλιοβῶσι, ἁμαρτόντ' ἐν τοῦ ποδός. ἔνδον δ' ὁ Πλοῦτος ἀνακαθήμενος, χρυσῆς ὅλος, ὡς δοκῶ, καλὸν ἰδέσθαι, καὶ ἐπέρασε. ὁ δ' Ερως ἐς μόνης ἀνιλθὼν, καὶ πλησιάσας τῇ θύρᾳ, τιθηνίτω ἀφορᾷ τὸ χρυσίον. ἐπαλαβοῦσα δ' αὐτὸν ἡ Ελπὶς, ὑπόσοφος καὶ ποικίλα ἀμπεχομένη ἐσθῆτα, σοφόν τι ἐπιπλήσσον τῷ ἀσόφῳ. τὸν δὲ ἡ Ελπὶς ἀεὶ πᾶς ὀλισθάνων δ' αὐτὸν ἐπὶ χωμάτων, Ἀπάτη καὶ ἄλλαις, ἐπαλάτωσε ὡς Πόνοις καὶ τὸν ἄβιον καταπονήσας, τελευτῶν ἐπιτίθησιν αὐτὸν ὡς Γήρᾳ ἤδη ἐπονοσοῦντα, καὶ ἐπὶ τὸν ἐσχάτον γῆρας ἐνέπεσον.

que inauratum, neque id humi situm in solo, verùm procul à terra in edito collis fastigio: præterea inaccessum fermè & abruptum, lubricoque aditu, ita vt plerumque qui se iam ad summum vsque verticem penetrasse sperant, lapso pede præcipitati ceruicem frangant. Intus autem Opulentia sedeat, totà (sicuti videtur) aurea, maiorem in modum formosa, atque amabilis. Porrò Amator vbi vix tandem conscendit, iámque ad fores accessit, obstupescat, oculis in aurum defixis: deinde Spes, quæ & ipsa specioso vultu est, ac versicolori amicta, manu prehensa introducat, mirè iam ipso ingressu attonitum. Atque ab eo quidem tempore Spes vsque illum antecedat, dum quidem: tum aliæ mulieres illum excipientes, puta Fallacia, Seruitus, Labor, Fames, Morbus, Senectus tradat iam morbidum, coloreque commutato.

τηῦ ὑΥβεως ἐπιπαδομένην, συμφέρετω πρὸς τὴν ἀπόγνωσιν. ἡ δ' Ελπὶς, τὸ δὴ τότε ἄφανὲς ἀναπλάττω. καὶ μηκέτι, ἐφ' ὃν ἀπῆλθε τὸν χρυσῦν θύραν, ἔκ τινος δ' ἀφανοῦς, καὶ λανθανούσης ἐξόδου, ἐξωθούμενος συμφορὰς, πενιχρὸς, ὠχρὸς, γέρων: τὴν ἑτέραν μὲν τὴν αἰδῶ σκέπων, τῇ δεξιᾷ δ' αὐτὸς ἑαυτὸν ἄγχων. ἀπαντάτω δ' ἐξιόντι ἡ Μετάνοια, λακρύουσα ἐς ὀδύρ' ὄφελον, καὶ ἅθλιον ἐπαποκλύζουσα. τοῦδ' μὲν ἴσως τὸ τέλος δ' χαράξῃς. σὺ δ' ὅρα, ὦ ἄνερ Τιμόκλεις, αὐτὸς ἐνδὺς ἀνασκεύασον ἐπισκοπῶν ἕκαστα, ἐνορῶν, εἴ σοι καλῶς ἔχει, πρόσιθι τὸν ἀνάνδρα κατὰ ταῦτας τὰς θύρας, ἐκείνων τὴν ἔμπαλιν οἰκοῦσι ἄτοπα ἐπισκέπτων. ὅ, τι δ' ἂν πράξῃς, μέμνησο δ' ὡς ἐπὶ λιμένος, ὡς θεὸς ἀναίτιος, αἰτία δ' ἕλοιο.

μῆδε.

Postremò Contumelia arreptum illum ad Desperationē pertrahat: & hoc quidem tempore Spes auolans euanescat. Tum ille non per aureum illud atrium, per quod ingressus fuerat, sed per posticum quoddam, & occultum exitum extrudatur nudus, ventricosus, pallidus, senex: læua quidem pudorem occultans, dextrā verò seipsum strangulans. Occurrat autem exeunti Pœnitudo frustra lachrymans, & miserum bis etiam conficiens. Atq; hic quidem esto picturæ finis. Cæterùm tu, Timocles optime, ipse diligenter cōsideratis singulis expende, numè re tua sit te in hanc imaginem per aureas illas fores ingressus, per illas longè dissimiles tam turpiter excutiaris. Quicquid autem feceris, memineris oportet illius qui dixit: ν Deum in culpa non esse, verùm qui sua sponte delegerit.

GILBER-

GILBERTI COGNATI
ANNOTATIONES
ARGVMENTVM.

HIc Dialogus περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων, id est, de mercede seruientibus & mercenario præceptore, aulicę vitæ incommoda cōmemorat: qui ab omnibus quidem legitur & magno applausu approbatur: sed nescio qui fiat, vt quemq; nihilo secus sortis suę pœniteat, non animaduertentē, quantū dulcedinis suppeditet viuere λιτῶς μὲν, ἀλλ' ἐν ἐλευθερίᾳ: nec cuiquā gnatonicè & parasiticè ἀκρὸς ἔκνιπτον manum deosculari, aut alia fœdè palpantiū indigna subire ministeria. Qualia multa illis ferēda & facienda sunt, qui hodie aulas sectātur, in quibus nihil est sinceritatis, nihil amoris, nihil fidei. Sed omnia plena simulationis & perfidiæ, omnia plena delationis, proditionis, criminationis, inuidiæ, æmulationis, odij, & turpissimarū assentationum, tum etiam ampullarum & verborū sesquipedaliū. Expertus loquor, quippe qui ferè semper ab ijs quibus maximè fidebam, omnium maximè deceptus, falsus, impeditus, & proditus. Itaq; ego sic statui, vbiuis tutiùs, beatiùs, sanctiùs & suauiùs alīquē viuere posse, quàm in aula: vbi nullus est respectus honestatis, nulla ratio eruditionis, nulla auctoritas integritatis, nulla gratia probitatis, nullum præmium virtutis, nullus honos literarū: vbi pluris fit asinus, eques quàm vir literatus & vitę integer: vbi in pretio sunt centauri contemptis bonis: vbi primas tenent illi fumorū venditores, & proditores, & delatores, palpones, & adulatores, & parasiti & reliquę pestes, per quas aula quotidie non dicendis modis arrodītur: vel clancularijs detractoribus & susurronibus plus habetur fidei, plus etiā datur præmij quàm viro pio & omnibus virtutibus exornato. Sed quid hanc tam iniquam vitiorū lernam, aulā inquā, fum ingressus? quam Augeæ stabulis est fœdior & cōtaminatior ita omnium vitiorū stercoribus & merdis est oppleta,

vt ne à trecentis quidem Herculibus purgari & mundari queat, nedũ à me paucis verbis describi & pro dignitate depingi. Erasmus multę vir eruditionis & facundię, huius libelli interpres, nõ oportere ait per inertiã & socordiam cibũ alienũ sectari, sed sua quemq; industria necessaria sibi cõparare, quãdo, ait, aliena sit fœdum viuere quadra. Concludam igitur his suauissimis Senecæ versiculis, quos in Thyeste suo Chorus recitat:

Rex est, qui metuit nihil,
Hoc regnum sibi quisq; dat.
Stet, quicunq; volet, potens
Aulæ, culmine lubrico.
Me dulcis saturet quies,
Obscuro potius loco,
Leni perfruar ocio.
Nullis nota Quiritibus
Aetas per tacitum fluat:
Sic, quum transierint mei
Nullo cum strepitu dies
Plebeius moriar senex.
Illi mors gravis incubat,
Qui notus nimis omnibus,
Ignotus moritur sibi.

a ECQVID tibi primum.] *Hoc initium sumptum est ex Hom. Odyss. lib. 9. in quo Plysses ad hunc loquitur modum:*

τί πρῶτον, τί δ' ὕπατον, τί δ' ὔστατον ἠπειλήσω: *hoc est,*

Quid primũ, quid mox, & quæ tandem vltima dicã? *Significat autem rerum copiam tantam esse vt hæsitet vnde potissimùm exordiatur, perplexusq; dubitat, quid primùm agere debeat. Exordium ab attentione & rei magnitudine fidem expositione parat à personarum conditione.* *b* In primis aũt,] *Amplificatio ex contrario.* *c* Quæ quidem omnia.] *Benevolentiæ captatio, à persona eius cui scribit instituto, & sua erga illum benevolentia.* *d* Citra culturam.] *Quę circa studium & operam nostrã nobis eueniunt,* ἄνευ πόνου καὶ ἀσχολίας τυγχάνειν dicunt Græci. *Idem in Parasito & in Rhetore Didascalo. Hic paulò pòst dicit, citra laborem & sudorem, nullo negocio.* *e* Cũ esca,] *Hoc prouerbio etiam vsus est in mortuorum Dialogis, Cnemonis & Damnippi.* *f* Experiens, &c.] *Asseueratio.* *g* Lari in morem.] *Larus auis auida,* λάραξ. *Hinc larus hians dicitur, vbi quis auidius inhiaret prædę.* *h* Quanquã non solùm.] *Amplificatio à personæ officio.* *i* Ac reliquũ quidẽ hominũ vulgus.] *A collatione personarũ, & cæterorũ qui in aula seruiunt.* *k* Enitendumq;.]

Accedit

Accedit ad causam, & primò confutatis causis, quibus plerique addicti seruiunt, instituta defendit. l In promptu Theognis.] *Lucianus in hac Theognidis sententiam multa disputat. Vide Plutarchū in libello cui titulus:* πῶς ἄν τις τὸν ἑαυτοῦ ἐχθρὸν. *m* Nā quęcunq;.] *Paupertas prima causa. n* Equidē viderem.] *Dilutio per inuersionē. o* Rectius aūt.] *Commonitio à cōtrario. p* Rursum alij.] II. *causa. Conditio vitæ vel ætas, vel valetudo corporis. q* In præsentia.] *Dilutio per inuersionem. r* Spebus incitatos.] III. *causa. Spes voluptatis, diuitiarum. s* Enimuerò.] *Dilutio prima: quod neq; hæc neq; illos perficiat, argumento à simili amplificato. t* Verumenimuerò.] *Argumentum ab inhonesto, per hypothesin. u* Vlyssis quidem socij.] *Amplificatio per collationem à contrario. x* Nisi si quis.] IIII. *causa. Gloriæ cupiditas, quam confutat regestione eorum quæ perferenda sunt.*

y Cum Persarum rege.] *Epulantur enim Persæ exquisitè ac sumptuosè, de quorū epulis & victu legatur Xenoph. l. 8. Cyri pedię & Athen. l. 4. c. 6. z* Deinde cuiusmodi.] *Propositio sequētis orationis. A* Sat esse si velis.] *Studium discendi voluntate conflat, inquit Quintil. quæ cogi nequit. B* Primum diū.] I. *Quæ facienda ferendaq;, antequam in familiam admittatur. C* Postremò.] I. *Salutatio & assectatio. D* Iam illud restat.] II. *Exploratio vitæ, & an idoneus satis sit. E* Esse non paucos.] *Inuidia competitorum & delationes. F* Quòd si quis.] *Amplificatio à conditione personæ. G* Age sanè.] *Transitio cum amplificatione gratulationis. H* Copiæ cornu.] *Capra Amalthea Iouem infantem in monte Dictæo fertur aluisse, cuius postea cornu Iupiter adfluēti omnium rerū bonarum copia compleuisse dicitur: idq; κέρας ἀμαλθείας, hoc est, copiæ cornu prouerbiali figura vocatum est. ἔχειν τὸ κέρας ἀμαλθείας κέρας, id est, copiæ cornu habebis, & plurimum commodorum capies. Fabulam, à qua translatum est, in Rhetorū præceptore recensuimus. I* Primū igitur.] II. *Quæ in ipsis aula receptis iam sustinēda sint. K* In ordinē extruēre.] *In Græco ἐκβὰς s. i. κατά. L* Atq; interim.] *Amplificatio à contrahentibus. M* Oporteat respondere.] *Ab æmulatione & inuidia aliorum. N* Ne per somnium.] *Luciano prouerbia-*

prouerbialiter dicitur in Gallo, & hic rursus de Electro. Ad quod eleganter alluſit Theocritus ὡς βυκολίσκᾳ, *apud quē Ennica puella ciuilis, ruſticum, baſium dare conantem ab ſe repellit dicens: tantum abeſſe, vt illi ſit danda baſium, vt hoc ne per ſomnium quidem oporteat ſperare. Vide carmen.* O Albo pane.] *Græcis album panem in delitijs fuiſſe, locis aliquot teſtatur Lucianus, nominatim hic. Apud Athenæum lib. 4. deſcribitur conuiuium Atticum, in quo commemorantur & panes* λεπτὸς καὶ λευκός, *id eſt, albiores niue. Græci autem panes elegantiores* λεπτοὺς *appellabant, ſordidiores* φαυλους, *hoc eſt, fuſcos ſeu nigros.* P Iamdudum aluo.] *A periculo valetudinis.*

Q Age iam, ô ſceleſte.] *Obiurgatio amplificata à minori, & perſonæ qualitate.* R Lupini.] *Notat hic Lupini vilitatem, quam & notauit Iuuenalis:*

—tunicam mihi malo lupini,
Quam ſi me toto laudet vicinia pago.

De lupino diximus in Mortuorum Dialogis. S Sed vide.] *Amplificatio ſeruitutis, ab accidentibus, & cauſæ inuerſione.*

T Quid enim.] *Adagium eſt, quod torqueri ſolet in eos, qui indecorè tentant artificium, cuius ſunt imperiti, & à quo natura abhorrent.* V Neque locum in acie deſeras.] λιποῦν τὴν τάξιν, *id eſt, ordinem deſerere dicitur, qui deeſt officio ſuo in re quapiam peragenda: ducta allegoria ab illis qui ſtant in acie. Ariſtophanes in Veſpis:* φυλαττω κατὰ νύκτα τὴν παρὰ τὸν διδάσκοντα, *id eſt, deſerere nocturnam doceor cuſtodiam. Simpliciter vſus eſt Iſocrates in Oratione de pace,* μιαρώτατοι γίγνονται τῶν τὰς τάξεις λιπόντων καὶ ἀσπίδας ἀπολιπόντων: *id eſt, magis infames ſunt ijs qui ordinem deſerunt, & clypeos abiiciunt. M. T. C. in Epiſt. ad Atticum, de præſidio deſedere dixit. in Finibus, bonorum deſerere præſidium. In Catone, de ſtatione decedere: nimirum variè reddens, quòd Græci dicãt,* λιπεῖν τὴν τάξιν. *Apud Athenæum lib. Eubulus Comicus refert hos verſiculos ex Archilocho:*

ἀσυμβόλως δείπνων μὲ ὅστις ἐστερεῖ,
τύπτων τραχέως νόμιζε κοὐ τάξιν λιπεῖν: *Id eſt,*
Ceſſando cœnæ quiſquis immuni deeſt,
Hic idem in acie facilè deſeret locum.

Latinis

Latinis in sua classe manere dicuntur qui non deserunt vitæ institutum, & classem suam deserere qui mutant. Aristoteles lib. Moralium 5. Inter ea quæ lex vetat, commemorat τὸ μὴ λιπεῖν τὴν τάξιν μηδὲ φεύγειν, μηδὲ ῥίπτειν τὰ ὅπλα: id est, non deserere ordinem, non fugere, non abjicere arma. Pœnam desertoris aliàs commemorauimus in Nauigio seu Votis, Demosthenem ῥιψάσπιδα probro dictum, in Parasito, & Tragœdo.

X Ne per viam quidem.] *Idem in Hermotimo: Ne in via quidem ociosus es, sed animo intento, semper aliquid seriũ agens, quodque ad studium tibi profuturum sit. In Græcis ἐς τὸν ἀγῶν. i. ἀγῶνας.* Y Prometheï partem.] *Ferunt poëtæ Prometheum carnium distributioni, quam vocant creonomiam, præpositum lepidè admodum & festiuè Ioui adortum imponere: quippe nil veritus diuinitatem summi Dei: sibi quidem præstantia & sapida subduxit, Ioui autem ossa modò apposuit, abducta pinguedine, vt Hesiodus inquit, id est, pinguedine candida. Quo nomine, simul quòd homines finxisset, & ignem furtiuum beneficium dedisset, Vulcano & Mercurio dicitur ab Ioue traditus in Caucaso affigendus. Ex hac item facto Lucianus hîc, vice proverbij vsurpat, Prometheï portiunculam pingui concretæ ossa.*

Z Regis plures sunt oculi.] *Allegoria inde ducta, quòd regibus quamplures vbique sunt explorasores atque ob id oculi dicuntur, complures auscultasores, quibus velut auribus vtuntur. Idem refertur aduersus inerudituin. Eiusdem meminit Aristot. in 3. Polit.* a Leo chordula vinctus.] *Dicitur cum quis exiguo commodo detentus, apud aulicos ostentatur pulchrum quòd princeps tandem alat virum. Hoc enim principes spectaculosum ducũt, si doctos & excellentes viros cogunt sua rebus agere negotia, & aulicæ seruire pompæ.* β Quòd si quãdo.] *Transitio ad ea quæ foris perferenda, atque hæc sub exemplo Thesmopolis Stoici cõmemorat.* γ Non ad quæ.] *Inquisitorum quendam iocatur, alludens ad priscum iudiciorum genus, in quibus ad clepsydræ modum dicebatur. Aëtorum autem ac patronis causarum forensium certus aquæ modus clepsydras infundebatur, vt superuacanea verborum copia iudicibus tædium adferret, tumipsi etiam causæ officeret, denique aliis agere volentibus aditum præcluderet.*

A Porrò

ϑ Porrò si.] *Adulatio dominorum, doctos se videri volentium.* ι In lapidicinas Dionysiacas.] *Cicero in Verrem actione 7. Latumias Syracusanas omnes audistis, plerique nostis. Opus est ingens, magnificum, regum ac tyrannorum, totum est è saxo in mirandam altitudinem depressum, & multorum operis penitus excisum. Item in eadem: Carcer ille est, qui est à crudelissimo tyranno Dionysio factus Syracusis, quæ Latumiæ vocantur, in istius imperio domicilium Romanorum fuit. Vt quisquis istius animum aut oculos offenderat, in Latumias sibi tum coniiciebatur. Huius carceris insignis à Dionysio extructi meminit T. Liuius belli Punici 2. lib. 6. Item Plautus in Captiuis: Inde ibis porrò in Latomias lapidarias. Philoxenus ingenio cùm arguto, tum libero & ineptiarum ac tyrannidis impatiens, cùm arguto, tum libero & ineptiarum ac tyrannidis impatiens, cùm aliquando eiusdem Dionysij tragœdias spectaret, nec applaudens vt alij, assurgeret: seu vt idem Lucianus aduersus indoctum, à risu se minus contineret, à Dionysio ipso in lapidicinas missus fuisse dicitur. Historiã hanc Stobæus ex Demosthene recitat. Item Gemistus Plethon in priori suæ historiæ libro, & Plutarchus lib. 2. De fortuna & virtute Alexandri.* ζ At verò mulierum.] *Mulierum adulatio.* υ Tunicula semiputris.] *Hic χιτώνιον pro virili tunica obtrudit, cùm eam vocem pro muliebri accipiendam esse innuat in Lexiphane.* θ Podagram.] *Podagra senectutis comes.* ι Calumnia.] *Exitus doctoris mercenarij.* κ Oedipus.] *Congressus proprio cum matre locasse, liberos genuit quatuor: Polynicem, Eteoclem, Antigonem, & Ismenem. Tandem verò intelligens, se incestum patrasse, seipsum obcæcauit.* λ Tereus.] *Cùm sequeretur Prognem vxorẽ & eius sororem Philomelam, ambæ versæ sunt in aues, teste Ouidio 6. Met. Pers. Sat. 6.* μ Imaginem huius vitæ.] *ἐικὼν totius vitæ suprà descriptæ.* ν Deũ in culpa non esse.] *Considerat enim id quod est in hominũ moribus vt cum ipsissima intogitãtia præcipites ruant in malas deinde tamen ijs irretiti culpent fortunam & numina. De qua hominum iniquitate est etiam apud Homerum 1. Odyss. quæstio grauissima: vbi Iupiter in conuentu Deorum suam conquestionem ita orditur:*

Ἐ πόπαι

ὦ πόποι οἷον ὀλοὺν θεοὺς βροτοὶ αἰτιάωνται.
ἐξ ἡμέων γὰρ φασὶ κακὰ ἔμμεναι, οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ
σφῇσιν ἀτασθαλίῃσιν ὑπὲρ μόρον ἄλγε' ἔχουσιν. id est,
Proh Dij, vt homines accusant Deos.
Nam ex nobis dicunt existere mala: at ipsi
Sua prauitate præter fatum sustinent mala.

Mercurius in Aeschyli Prometheo nõ dissimilem protulit sententiam, sub finem.

ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΠΕΡΙ	*APOLOGIA PRO*
τῶν ἐπὶ μισθῷ σωιόντων.	*ijs qui mercede conducti seruiunt.*

Petro Mosellano interprete.

ARGVMENTVM.

HAec apologia est non in genere omnium eorum qui mercede cõducti seruiunt, sed libri seu orationis superioris propriè, & auctoris ipsius Luciani. Nam post scriptũ illud editũ, senior iam in aulã atq; familiã Cæsaris se cõtulerat, & cõditionẽ procuratoris (vt videtur) principis in Aegypto acceperat, vt infrà ex ipsa quoq; oratione patet. Hoc igitur factũ suũ, ga cũ superiore scripto prorsus pugnare videt, defendit: primũ à diuisione seu diuersitate conditionũ, ꝙ lõgè alia res si principi operam suã locare, q̃ apud diuitẽ aliquẽ priuatũ seruire. Deinde ꝙ non omnes mercenarios miseros dixerit, sed solùm eos q̃ prętextu doctrinę & literarũ seruiant: se verò alio pacto mercedẽ accipere q̃ illos, nempe cùm p̃ter salarium ingens, etiã in magna existimatione viuat, publicasq; rebus procurãdis prępositus, tam certam quoq; spem totius alicuius prouinciæ, aut regni aliquãdo administrãdi, propositã habet. Deniq; ꝙ cùm nemo quicquam ferè gratis faciat. & tamen bonũ virum cõueniat certo alicui operi intẽtũ esse, neq; ignauiter feriari, neq; inutilibus dum eò perfectionis venerit, vt omnẽ mercedem aut hõnorẽ prorsus cõtemnere queat. Atq; huic defensioni præmittit Sabini (cuius ad quem scribit) accusationem per prosopopœiam, qua seipsum fingit ab illo grauiter accusari, vt qui suprà quidem de seruitute apud di-

pud diuites, optimè atq; vtilissimè scripserit: nunc autē contrà, quasi mutata sententia, idem vitæ genus ingressus sit, perinde quasi aliud lingua sonare voluerit, aliud animo senserit, exaggerata hac vitæ scriptorum q; diuersitate ac repugnantia, multis varijs q; tum similibus, tum exemplis. Exorditur autem per præoccupationem à simulatione admirationis, quam & ipsam à circumstantijs ætatis & causæ amplificat.

Πολλά σκοπῶ πρὸς ἐμαυτὸν, ὦ φίλε Σαβῖνε, ἅτε νὴ Δία οὐκ ἐπιπόλαιον, ἀναγνόντι ὑμῶν τὸ περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συγγράμματος βιβλίον. ὅτι μὲν γὰρ ἐκ ἀγχινοίας αὐτὸ, μὴ πάντων μοι πρόδηλον· ἀλλ' ὁπόθεν ποτὲ ἔσχηκε, ταῦτα νῦν ἐφαρμόσαι ζητῶ τοῖς ἀνηγνωσμένοις. εἰ τοίνυν μὴ λανθάνω ἐγὼ μανθάνων, δοκῶ μοι ἀκούειν σου λέγοντος· ἆρα τίς αὐτὸς ταῦτα γράφας καὶ φιλοσοφίαν ἔτυχε διηκριβωκὼς, ἵππατα πάντων ἀκηκοὼς, ὀρθῶς, φησὶ, μετανοοῦντος, ἐκὼν εἰς αὖθις φέρων εἰς διόρθωσιν ὅτῳ παφανῇ μὴ πεῖθηπλοῦν ἐνῦκι;

I Amdudū [a] *apud me ipse cogito, præclare Sabine, quæ tibi nostrū de ijs qui mercede conducti seruiunt, libellum legenti verisimile est in mentem venisse, quæq; credibile est te dixisse. Nam quòd in eo legendo risum tenueris, mihi vel in primis constet. Sed quæ inter legendum ad singula à te subinde sint obiecta, ea nunc nostris à te iam lectis conor accommodare. Quare si non frustra diuinandi artem didici, audire mihi videor te sic tecum submurmurantem: Ecquis hic tandem est, qui cum hæc ipse scripserit, & grauiter adeò accusatione aulicam vitam incessat, postea tamen omnium oblitus, & testula,* [b] *quod aiunt transmutata, sua sponte in seruitutem manifestariam adeò & illustrem se ipse conie-*

Quo-

πόσοι Μίδαι καὶ Κροῖσοι, καὶ Πακτωλοὶ ὅλοι μιᾶς ἀπ' αὐτῶν ἀφαίνοι μὴ τῶν ἐκ παίδων φίλων καὶ συμπροφορᾶς ἐλευθερίας, πρὸς αὐτῷ δὲ ἤδη ὧν Αἰακῷ γνώμενον, καὶ μονονυχὶ ἑτέρου πόδα ἐν ὧν πορθμεῖ ἔχοντα, παρίκαμεν ἂν ἑλκύσαι καὶ φέρεσθαι, καθάπερ ὑπὸ κλοιῷ τινι χρυσῷ ἢ αὐχένα βεβύτα, οἷά ὅτι ἢ πυρρόνια τῶν πλουσίων τὰ σφιγγία, καὶ τὰ κιρράλια. ποικίλη γὰρ ἡ δέσμευσις ἢ νεῦ βίᾳ πρὸς τὸ σύγχρωμα, καὶ τὸ ἄνω τῇ ποταμῇ χωρᾷν, καὶ ἀντιφέρεσθαι τὰ πάντα, καὶ παλινοδᾶν, πρὸς τὸ χάρον, τῦτ' ἂν ἄν ἐκ τῶν Ελένης, μὰ Δί' οὐ ὑπὲρ τῶν ἐν Ἰλίῳ γνωμένων, ἱερὸν ἀναφιπομένων ἢ νέμων, καλῶς πρότερον ἀποδοκιμάζοντα, ταῦτα μὴ πρᾶξαντα, ὡς τὸ εἰκὸς, λιπαλαίους· ἐπάξας δ' ἴσως καὶ πρὸς αὐτὸν ἐμὲ ξυμβολήν τινα

Quot Midæ, quot Crœsi, quot Pactoli vel toti hūc hominem à sententia diducere adeò potuerunt, vt dulcissimam illam libertatē, in qua iam inde à pueris est enutritus, repudiet? & tametsi iam non procul ab ipso abest Aeaco, imò tantùm nō [c] alterum pedem in Charontis cymba habet: tamen præbeat sese alieno arbitrio huc atque illuc distrahendum, perinde ac si collario quopiam aureo foret innexus, non aliter quàm à diuitum illorum ac delicatorum collo amuleta illa & corallia dependent? Longè ergo lætéque hoc vitæ genus in quo nunc es, à scriptis dissidet tuis: iamq; hoc sanè videri posset, [d] quod prouerbio dicūt, Flumina sursum incedere, omniumq; rerū ordinem inuerti, atq; cuncta in deteriùs recantari, id q nō Helenæ gratia p Iouem, neq; eorū quæ apud Ilium gesta sunt nomine: sed quòd verba quæ antè probè dicta sunt vitiosa, manu ipso auctoris opere subuertantur. Hæc sanè te verisimile est iocum dixisse. Nec pigebit forsan te & ad meipsum

A eius

τινα ζοιαὐτὸν ὐκ ἄκαιρον, ἀλ
λὰ φυλικὸν, καὶ οἷον ζοι χρὴ τῷ
ἡ φιλοσόφῳ ἀνδρὶ πρέπειν ἂν
λῶν ἢ ὃν ἐπ᾽ ἀξίαν ἐσθῆτα
τὸ σὸν πρόσωπον ἐσκεύω-
μαι, ἵν᾽ ἂν ἐμοῦ ἔχῃ, ἡ ὡς Λο-
γίῳ θύσομεν. εἰ δὲ μὴ, ἀπὸ σὺ
προσθήσεις τὰ ἐνδέοντα. ὥρα
ζοίνυν μεταστησάσαντας ἐκ
μέσου τὸν σκηνικὸν, ἐμὲ μὲν σιω-
πᾶν, ἡ ἀνέχεσθαι τιμνόμενον ἡ
ἐκαιόμενον, ἃ δέοι, ἐπὶ σωτη-
ρίᾳ, σὲ δὲ ἐπιτάττειν τ φαρμά-
κων, ἡ τὸν σμίλην ἅμα πρό-
χειρον ἔχοντα, ἡ τὸ καυστήριον
διάπυρον. ἡ δὲ παραλαβὼν
τὸν ῥήτορα, σὺ ταῦτα πρός
μὲ ὁ Σαβῖν᾽ ἤδη λέγεις. πάν-
τως μὲν, ὦ φιλότης, ὡς εἰκὸς,
ἀνθομιλεῖσθαί σοι περὶ τοῦ σύγ-
γραμμα, ἡ ἐν ποσῷ πλήθει
δεχθὲν, ὡς οἱ τότε ἀκροασά-
μενοι δικαίως, καὶ ἰδίᾳ παρὰ
τοῖς πεπαιδευμένοις, ὁπόσοι
ὁμιλοῦμεν αὐτῷ, καὶ δεξιὰς
ἔχειν ἐδόκουν. ἄτε γὰρ τ πάλαι

eius generis cõsilium adferre, idq; non intempestiuum, neq; importunum, sed amicum & quale tibi viro cùm bono tum erudito congruat. Itaq; si tuam personã, quam induere iam paro, feliciter gessero, optimè quidem nobiscum actum putabo, atque in hoc e eloquentiæ præsidi Mercurio sacrificabo. Si verò quod sequor, parum assequor: tuæ partes erunt, quæ mihi desunt, explere. Iam ergo fuerit tempus, vt quasi scena transformata, & actoribus pmutatis, ipse quidem vocem teneam, meq; tibi salutis gratia secandum, & si & hoc necesse fuerit, vrendum præbeam: tu verò medicinas adornes, simulq; acum vnà cum vstorio habeas in promptu. f Nunc igitur tu, ô præclare Sabine, dicendi vice à me accepta sic mecum agis: Olim quidem, ô amice, hic tuus libellus non immeritò erat in precio, & quemadmodum qui tum audiuerunt, nobis narrárunt, cùm vulgo ceu magnum quiddam extentabatur, tum præcipuè eruditorum manus occupaba, quotquot eiusmodi rerum studiosi literas tractare operæpretiũ ciũm ducũt. Neq; id admodũ est mirũ. quandoquidẽ præterea

παρασκευὴ, ὁ μιμητὴς, ἡ ἡδονὴ ποικίλη, ἡ ἐμπειρία τῶν πραγμάτων, ἡ ὅτι ἕκαστα ἐφ' ὧν ἐπὶ γῆς, ἡ τὰ μέγιστον, ὅτι χρήσιμα πᾶσιν ἐστὶ, καὶ μάλιστα τοῖς σπουδαιομένοις, ὡς μὴ ἐπ' ἀγνοίας σφᾶς αὐτὸς ἂν δόξειαν ἁμαρτεῖν. ἐπεὶ δὲ ἔοικε μετέδοξε βελτίω τούτων εἶναι, καὶ τῷ μὲν ἐλευθερίαν μακρὰ χαίρειν φάναι, ἡδέως ἂν τὸ ἀγωνιστήριον ἀπέφυγε λαμβάνων, ὅπερ τὸ ἐλεύθερος, παρὰ φύσιν δουλεύειν. ὅρα ὅπως μηδεὶς ἔτι ἀκόσμως σε ἀναγινώσκοντος αὐτὸ, ἀπὸ μιᾶς ἕνεκα παράσχηται παρόντα τοῖς βίον ὑφάντων, ἐπιλαβὼν τὰ γεγραμμένα. ὦχου Ἑρμῆ τοῦ χθονίου καὶ τῆς ἀκροτάτης πρότερον ποικίλης κάλλης καταστήσασθαι, ἢ δέξασθαι Κορινθίοις μύθοις ταυτόμορφοι γενέσθαι, κατὰ σοφὸν ὁ βιβλιοφόρητος γεγραφὼς τὸ βιβλίον

quòd ipse dictionis tuæ color culpa caret, & narratio planè est varia, miráq; est rerũ experientia: maximã quoq; habet gratiã, quòd omnia à te nõscitè solũ, sed & diligentè recensentur. & sup omnia verò est, quòd quæ scripsisti, utilia sunt cùm omnib. tũ maximè eruditis, videlicet ne prorsũ inscitiã in seruitute post hac sese coniiciãt. At cũ iam sententia planè in diuersum mutata, aulicã hanc viuendi rationẽ præstare statueris, et libertati longũ valere dixeris, tum iambicũ illud seruile nimis, et generoso animo indignũ, sumpseris imitatione exprimendũ (Vbi est lucrũ, natura adacta seruiles) videndum tibi erit, ne quispiã te id libelli legentem forte auscultet: imò summa ope curandum, ne cuiquam ex ijs, qui præsentem vitæ tuæ statum norunt, tua scripta legenda exhibeas. Ad hæc feceris operæ pretium, si à Mercurio illo inferorum legato, votis impetres, quò is omnium aures, qui antè de hoc libello quippiam audiuerunt, obliuionis fonte aspergat. Alioqui simile quiddam tibi accidet, quod iuxta fabulã illam Corinthiã Bellerophonti. Vt enim ille literas in suã perniciem tulit, ita tu libri

βλίον. μὰ γῆ τ δι' ὃχ ὁρῶ τὴν ἀφροσύναν ἣ ἦς ἂν ἀπρόσωπός σοι γνοίζω πρὸς τὸς καλοὺς ῥᾳδίως, μὴ μάτην ἂν σωφρονίσαι αὐτὸ ποιῶσιν, ἐπαινῶν ἴσως μὲν τὰ γεγραμμένα, μὴ τὴν ἐν αὐτοῖς εὐθυδικίαν, αὐτὸν δὲ τ συγγραφέα δουλοῦσθαι ὀρῶν ἴσως, καὶ εἰκότα ἀποβιαζόμενα τ αὐχένα ὡς ζυγῷ. ὃν ἀπεικότα γὰρ ἂν λέγοιεν, εἰ λέγοιεν ἢ σοι ἄλλα τ γυναῖκα ἀνδρὸς ἐν τὸ βιβλίον, μὴ σὲ τὸν λοιδορὸν ἀποτείοις τοιούτοις ἀγάμενοι· ἢ ἄπᾳ σόν ὄντα, ὅμοιά σε ὦ Σαλαίθη ποιᾶν, ὃς μικρότατον μετὰ μοιχῶν τοῖς Κροτωνιάταις νόμον θεὶς, καὶ θαυμαζόμενος ἐπ' αὐτῷ, μετὰ μικρὸν αὖ ὃς ἁλὼς μοιχεύων τοῦ ἀδελφοῦ τὴν γυναῖκα. περὶ πόσα τοίνυν μὴ σὲ τὸν Σάλαθον ἡγήσηται φαίη τις ἄν. μᾶλλον δὲ πολὺ μειρακιώδη ἐπῆν, ἴσως μὲν ἁλὸς, ὡς ἔνιοι φασὶν ἀφροδίτης ἐκβᾶσ' μάλα νηφύχως, εἰς τὸ πῦρ ἁλόμενος, brũ aduersum te ipse scripsisti. Quod ad me attinet, quæ defensionis facie, saltẽ aquæ aduersum accusatores vti posſis, non video, præsertim si actionem suã nonnihil iocis & ridiculis condiant: nã mirũ vt scripta tua, atq; item libertatem, quam præ se ferũt, laudent: te verò scriptorem seruientem videant, & sponte tua collũ iugo subdentem. Itaque non iniuria agerent, si libellum ipsum vel alteri, generosiori scilicet asserrent, te verò interim velut graculũ alienis exultare plumis: vel si tuus esset, similem quidem tuam esse causam decerẽt Salæthi illius iudicio, qui cũm contra adulteros legem durissimã Crotoniatis tulisset, & per hoc multis admirationi esset, paulò pòst cum fratris sui vxore in adulterio fuit deprehẽsus. k Quare nõ ineptè quispiam ex Salæthum illum diceret, nisi quòd illius factum non paulò est tolerabilius, qui quod fecit (vt & ipse dum causam diceret, fatebatur) amore captus fecit: & voluntarius, nihil reluctans, in ignem animo magno insiliit:

ἀδικῶν, καίτοι ἐλεόντων αὐτὸν ἤδη Κροτωνιατῶν, καὶ ἐνδιδόντων φυγάδα, ἃ βούλοιτο. τὸ δὲ σὸν ἀ παρὰ μικρὸν ἀτοπώτερον ἀκεῖνον μὲν ἐν τοῖς λόγοις τῶν τοιούτων βίων ἀσκοῦντα, καὶ καταγορεύοντα, εἴ τις ἀν παισὶν τισὶν ἐμπεσὼν, καὶ καταάρξας ἑαυτοῦ, ἀνέχοιτο μυεῖα τὰ δυσχερῆ πάσχων καὶ ποιῶν, ἐν γήρᾳ δ' ὑποδούμενος, καὶ σχοινίον ἤδη ὑπὲρ τὸν ἀδέμα, ὅπως ἀφῶνται πατρέων ἐπιτηρήσας, καὶ μονονουχὶ καὶ ὑποφθόγγους ὠτᾶ. ὅσῳ γὰρ, φασὶν, ἀπεπαίστερον ἂν ἄνδρα καταγελάσοιτος ἄν δ' ἔξεστιν ἐν τραγῳδίᾳ ἃ γὼ βίβλῳ, καὶ ζητεῖν ὅτι καταγορεύειν μετὰ τῶν θαυμαστῶν ἀγωνίαν λέγων. Μισῶ δὲ φαῦλον, ὅς τις οὐχ αὑτῷ δοκεῖ; ἐπιδεήσουσι δ' οἱ καταγορεύοντες καὶ ἄλλων παραδειγμάτων

insilivit: tametsi Crotoniatæ hominis miserebantur: & si luberet exulandi facultatem permittebant. At tuum negotium multis partibus est absurdius, qui vitæ quidem eiusmodi seruilem conditionem accuratè etiam liberis editis es persecutus, & grauiter incusas si quis in diuitis alicuius famulitium incidat, seq; ipse velut vinculis astringi sustineat, interim nihil non molestum cùm faciens, tum patiens: attamen ipse in extremo senectutis gradu, & certè longè vltra limè illud Homericum progressus, ingeneroſum adeò & abiectum seruituris genus elegisti, atque ob id tantùm non seriò triumphas. Ergo qui tibi malè volunt, quantò magis insignis ac conspicuus appares, tantò te aiunt magis omnium risui obno-

xium: vita nimirùm tua tantùm scriptis ipsis reclamante. Et quid attinet nouam accusandi rationè aduersùm te quærere, post illegan illam & admirandam Tragœdiam, quæ dicit:

Sapientem eum odi, qui sibi ipse non sapit?

Tametsi & alia multa quibus te adoriantur accusatoribus

τωρ ἐπὶ σὶ, ἀλλ' οἱ μὲν τοῖς πραγικοῖς ἐποιεῖτας ἑκάστοτε, οἱ ἐπὶ μὲν τῆς σκιωῆς, Αγαμέμνωρ ἕπας & αὐτῶν, ἢ Κρέων, ἢ αὐτὸς Ηρακλῆς εἶναι, ἔξω δ' ὅταν ἢ Λεισόδημος & ἢ Αριστόδημος, ἀριθμῷ τὰ προσωπεῖα, χίνουται καθ' ἑαυτοὺς πρὸς τὰς ᾠδὰς ἐκπίπτουσι καὶ συνεπόμενοι, ἐνίοτε δὲ μαστιγούμενοί τινος αὐτῶν, ὡς ἂν ἐν τῷ θεάτρῳ δοκῇ. ἄλλοι δὲ τὸ τῆς πιθήκου πάσχουσι φήσουσιν, ὃν Κλεοπάτρα τὴν πάνυ φασὶ γήθεσθαι ἐπαινοῦντα ἐπὶ δεξιὰ τὴν μὲν ὀρχεῖσθαι πάνυ κομψῶς καὶ ἐμμελῶς, καὶ ἐπιπολὺ θαυμάζεσθαι μέλλοντα ἐν τοῖς σχήμασι, καὶ τὸ πρέπον φυλάττοντα, καὶ τοῖς ᾄδουσι καὶ αὐλοῦσι συγκρίνεσθαι πρὸς ὑμέναιον, ἐπεὶ δὲ ἔδειξεν ἱκανὰς, οἶμαι, ἢ ἀμείνονας ἐπὶ τοῖς αὐλοῖς καὶ ῥυθμοῖς τῇ ὀρχήσασι σωφρονοῦντα καταπάγεν, ἀπορρίπτοντα, μᾶλλον δὲ σωτείνοντα

tuis suppetunt. [m] Nempè alij similem te facient Tragicis actoribus, quorū quisque in scena quidem est vel Agamemnon, vel Creon, vel etiam Hercules ipse: foris autem depositis personis fūt Polus aut Aristodemus, scilicet ad agēdas fabulas mercede conducti: qui vt visum fuerit spectatori, iam eijciuntur, iam exibilantur, interim aliqui & flagris cædūtur. Porrò alij idem tibi contigisse dicent quod simia, quam magna illa & celebris Aegypti regina Cleopatra habuisse dicitur. Ea enim saltationum genera probè edocta, cùm aliquandiu cōposītè modulateq; nō sine magna spectātium admiratione saltantis habitum exhibuisset, ac decorum seruasset, iamq; Hymenæum voce ac cithara canentibus respondisset, postea quàm carycæsne an nucem nescio procul iacentem conspexisset, personā abiecta, imò præ festinatione discerpta, modulis & saltationibus longūm valere iussit, nucem verò correptam arro-

dere

τὴν ψυχὴν τὸ πρόσωπον, ἢ σὺ δίνων, φῶς ἂν, εἰς ἀποκείσῃς, ἀπὸ τοιούτων τῶν λαμπρῶν, καὶ νομοθέτης γνώμῃ σῇ, ἐπὸ τοιούτου ἰσχάδος παραφαίνεις, ἀλλ' ἔθος πίθηκος ἂν, καὶ ἄκρου χείλους φιλόσοφον, καὶ ἕτερα μὲν λάθρα ἐν φρεσίν, ἄλλα δ' λέγων, οὐδαμοῦ ἀπότοις ἄν τινα ἐπὶ σὺ ἀπᾶν, ὅτι ἃ λέγεις, καὶ ἐφ' οἷς ἐποιοῦ ἄξιοῖς, κρύπτα μὲν σου γλῶσσαν, ἀναβάλλω δ' ἀσχημόνων καταλείπειν. τοιγαροῦν παρὰ πόδας ὠθὲς ἕτερος διαλύω, πρόσωπος μὲν θρασεῖα δ' ἐν τὲς ἀνθρώπων χρείας, μικρὸν ἢ μονονὺ χὶ ἐπὸ ὑπερύξιν ἐξομοσάμενον ἐν πλὴν ἰδιωτείαν. ἢ ἐφη ἡ Ἀφάλεια τότε καλόπιν ἐρίσῃ, ἐν οἷς δοκιμῶν ἐφ' οἷς καταγέλασον τῶν ἄλλων, καταγέλασον, ὡς ἂν θὲς ἀδύνατον πλὴν μὴ λεύθερον ἐν τὸ ὅμοιον μεταβολὴν,

dere cœpit. Non aliter & tu non histrio quispiam, sed ipse pulcherrimarum rerum autor, & velut legumlator, ostenso alterius vitæ splendore quasi nuce quadam, te ipse simiam esse prodidisti, vt qui [n] summis tantùm labijs sis philosophus. quicquam nihil quidem veritus inferorũ portas, alia quidem mente occultes, alia verò lingua depromas: vt non immeritò quis de te diceret, quæ scribas, quibusq; te vendites, ea labra quidem tua rigasse, palatum autem interius aridũ reliquisse. Quamobrem statim [o] ante pedes quoque vltricem pœnam sensisti, qui cùm antè audacia procaci humanarum rerum necessitatibus insultaris, ipse tamen haud ita multò pòst libertatem velut sub præconibus abiuraris. [p] Atqui apparet Adrasteam iam tum tibi à tergo assistentem, ea quibus tu partim te ipse venditabas, partim alios incusabas, egregiè risisse: quippe quæ, dea cùm sit, non ignorárit futurum vt & ipse mutata sententia in simile vitæ genus transires, [q] tum quod non prius in tuũ ipsius sinum inspueris, quàm

λλὰ, καὶ ὅτι οὐκ ἂς τὸν κόλπον τῆς πρότερον, ἢ ξίους καταγορᾶν τῶν δὴ ποικίλας τινὰς τύχας τοιαῦτα πράξαντων. ἃ γοῦν καθοιτό τις ὢν λόγῳ τῶν Αἰσχίνῃ, μετὰ τὴν κατὰ τοῦ Τιμάρχου καταγνοῦσαν, αὐτὸν ἁλῶναι, καὶ φωραθῆναι τὰ ὅμοια πάσχοντα, πόσον ἂν οἴει παρὰ τῶν ὁρόντων γενέσθαι τὸν γέλωτα, ἐπὶ Τιμάρχῳ μὲν ὤθωνται ἐπὶ τοῖς καθ' ὥραν ἁμαρτήμασιν, αὐτὸς δὲ γέρων ἤδη, τοιαῦτα εἰς ἑαυτὸν παρανόμηται δὲ ὅλον ἐκάνῳ ὧν φαρμακοπώλῃ ἔοικας, ὃς ἀφηνιάσαν βηχὸς φάρμακον, καὶ αὐτίκα παύσαν τὸν πάσχοντας ὑπισχνούμενος, αὐτὸς μὲν ταχὺ σπασμῷ καὶ βηχὸς ἐφάνης. ταῦτα μὲν δὴ τοιαῦτα πρὸς ἕτερα ἔποις ἄν, οἷος σὺ καταγορῶν ἐν ὄντως ἀμφιλαφεῖ τῇ ὑποθέσει, καὶ μυείας τὰς ἀφορμὰς παρεχομένης, ἐγὼ δ' ἤδη σκοπῶ τίνα, καὶ πάνω-

eos accusares, qui ob varias fortunæ vicissitudines eiusmodi facere sustinent. Iam si quis verbi gratia Æschinem post grauem illam orationem, qua Timarchum accusauit, fingat ipsum in eadem incidisse scelus, ac per hoc in simile crimen vocatum: quantus quæso hinc spectantium risus fuerat futurus, quod Timarchum quidem eius peccati gratia, ad quod hominem ætas tulit, grauiter incessuit, ipse verò iam senex eadem in sese commisit? Denique similis videris illi pharmacopolæ, qui cùm remedium contra tussim venditaret, & qui eo vterentur, eos statim eo malo liberari polliceretur: miser tamen ipse eius morbi vehementia interim concuti cernebatur. Hæc atque id genus alia quispiam accusando tibi obiiceret, præsertim in hac materia adeò copiosa, quæque mille ansas aduersario præbeat. Caterùm nunc apud me ipse cogito, quam

vian

φάσκωμι πρὸς τὴν ἀπολογίαν, ἆρά μοι πράτισον ἰθιλοκακήσαντα, καὶ τὰ νῦτα ἐπιστρέψαντα, καὶ ἀδικεῖν ἐκ ἀρνούμενον, ἐπὶ τὴν κοινὴν ἐκείνην ἀπολογίαν καταφυγεῖν; λέγω δὴ τὴν τύχην καὶ μοῖραν καὶ ἀναγκαίνην, καὶ παραπέπομφε συγγνώμην ἔχειν μοι τοὺς ἐπιτιμῶντας, εἰδότας ὡς εὐσχὸς ἡμᾶς κύνει, ἀπ' ἄλλου τινὸς πράττον, μᾶλλον δὲ μιᾶς τῶν προαιρημένων ἀγόμενα, οὐκ ἐκόντων, ἀπ' ἀναίτιοι παντάπασιν ὄντων, ἃ ἄν λέγωμεν, ἢ ποιῶμεν, ἢ τοῦτο μὲν κομιδῇ ἀδικοῦσι, καὶ οὐδ' ἂν σύ μοι, ὦ Φιλότης, ἀνάσχοιο τοιαῦτα ἀπολογίαν προϊσχόμενον, καὶ σωφρονοῦντα Ὁμηρον παραλαμβάνοντα. καὶ τὰ ἐκείνου ἔπη ἐμφοδοῦντα, Μοῖραν δ' οὔ τινά φημι πεφυγμένον ἀνέρα πώ-

viam expurgandi mei apud te inuenire queam. Num ergo optimum fuerit, vt me ad malũ hoc meæ voluntate coactum confitear, dorsum verberaturo aduertã, improbitatem non negem, sed ad communem illam excusandi rationem confugiam, nimirum fortunæ fatíq; ineuitabilem necessitatem meo facto prætexens? Atque interim ab obiurgantibus veniã deprecer, ob id spero nostræ causæ æquioribus, quòd non ignorẽt quàm nihil sit in nostra ipsorum manu, quodque potentioris alicuius numinis, Fortunæ scilicet aut Fati arbitrio, vel contra nostrã voluntatem impellimur, adeò vt crimen nullum in nos hæreat, quantumuis aliquid vel dicamus vel faciamus. Aut hæc via nimis est vulgaris, vt ne tu quidem (quanquã amicissimus) huiusmodi excusationis obtentu me sinas elabi, etiãsi patronum habeam Homerum, eiusq; carmina hæc decantẽ:

Fatorum nexus fugisse, haud dixero quenquam.

Tum illud:

Filium Parca dedit nascenti matris ab aluo.

τηρ. ἃ δὴ τοῦτον ἀφεὶς τὸν λόγον, ὡς ἔπαυν ἀξιόπιστον. ἐπαινῶ λέγοιμι, μήτε ὑπὸ χρημάτων, μήτε ὑπ' ἄλλης τινὸς ἐλπίδος τοιαύτης ἀλλοιωθεὶς, ἀποστῆναι τῆς παρούσης συνουσίας, ἀλλὰ τῆς σωφροσύνης, καὶ ἀνδρίας καὶ μεγαλονοίας τοῦ ἀνδρὸς θαυμάσας, ἐθελῆσαι κοινωνῆσαι πράξεων τοιούτων, ἡδέσθην μὲν πρὸς τὴν ἐπιφερομένην κατηγορίαν κολακείας αἰτίαν προσλαβὼν, κἄτα ἐνεδεικνύμην ἅμα, φασίν, ἐκκρούων τὸν ἔλεον. καὶ μείζονι γε τὸν σμικρότερον, ὅσῳ κολακεία τῶν ἁπάντων κακῶν τὸ δολοπρεπέστατον ἐστὶν, καὶ ταύτῃ χαίρειν νενόμικεν. τί οὖν ἄλλο, ἢ μήτε ταῦτα, μήτε ἐπαινεῖν λέγειν δοκῶ, ἀλλοιότερόν τι, ἢ ὁμολογεῖν μηδὲν ὑγιὲς ἔχειν; μόλις ἴσως ἐπέσχηκα ἄγκυραν ἔτι ἄβροχον, ὀδύρεσθαι τὸ γῆρας, καὶ τὴν νόσον, καὶ μετὰ ταῦτα πενίαν, πάντα ποιεῖν

Itaque si hac ratione tanquam parum proba neq; fide digna posthabita, illud dicerem, neque pecuniæ causa, neque spe aliqua alia inductum me, præsentem seruitutem ferre, [s] sed ipsius principis prudentiam, fortitudinem & magnanimitatem admiratum, rebus eius interesse voluisse: hîc vereor ne ad prioris criminis inuidiam, adulationis quoque nota accedat, videárque, quod aiunt, clauum clauo pellere, & crimen minus maiori velle obscurare, quatenus adulatio malorum omnium [t] maximè est seruile, & ob hoc pessimum censetur. Quid ergo, si neq; hæc, neque illa videntur dicenda, nobis restat, nisi vt ingenuè fateamur, nihil nobis esse sincerum ac sanum, quo decipere vitium nostrum palliemus? [u] Vna forsan anchora ad hoc nobis supereſt, quam in aquam nondum demisimus, videlicet senectutem nostram ac morbum in miserationem vocare, paritérque paupertatem causari, quæ vt euitari queat, hominem nihil

non

τὰ ποιᾶρ ἢ πάσχαρ ἀναπέ-
θεσαρ, ὡς ἐκφύγοι τις αὐτλῶ.
καὶ ἐρ ᾧ τοιούτῳ ἐκ ἄκαιρορ
ἴσως καὶ τῶρ τῦ Εὐριπίδ᾽ Μή-
δειαρ παρακαλέσαι, παριὰ-
βοῦσαρ ἀπᾶρ ἐπὶ ἐμοῦ ἰκᾶ-
σα τὰ ἰαμβεῖα, μικρὸρ αὐτὰ
παρῳδήσασαρ· Καὶ μανθά-
ρω μὲρ οἷα δρᾶρ μέλλω κακὰ,
Πυία δὲ λιάσσω τῶρ ἐμῶρ
βελῳμάτωρ. τὸ μὲρ γὰρ τῦ
Θεόγνιδ᾽ κᾶρ ἐγὼ μὴ λέ-
γω, τίς ἐκ οἶδρ, ἐκ ἀπαξιῶρ-
τας κὴ ἐς βαθυκύτια πόντορ
σφᾶς αὐτὸς ῥίπτειρ, κὴ κατὰ
πρηνέων γε πλεύσατωρ, ἐ μέλ
λοι τις οὕτως ἀφῃρᾶσθαι τῶ
πυίαν; ταῦτα μὲρ εἰρ δὴ λοι-
πᾶ, ἃ τις ἂρ ὡς ἐρ τοιούτῳ
ἀπολογήσαιτο ἴσοι, οὐ πάρ-
υ ἀπρόσωπορ ἑκάστορ αὐτ.
σὺ δέ μοι θάῤῥει, ὦ ἑταῖρε, ὡς
οὐδεὶ τούτωρ ἐμοῦ χρησο-
μένου. μὴ γὰρ τοσαῦτός ποτ᾽
ἀπιὼρ καταυδοίτο Ἀργος, ὡς
τῶ παλαιῶ Ἀραβίαρ σπείρω
ἐπιχειρῶρ. οὐδ᾽ ἡμᾶς οὕτω πί-
συτορ ἐγκλήσου ἀπολογίας, ὡς

non tum facere tum pati persuadet. Quo loco non intempestiuum fuerit, Medeã illam quæ est apud Euripidem, in auxilium aduocare, quæ huc progressa, Iambica illa non nihil huc detorta, pro me tibi occinat: Haud nescio quàm sint mala hæc quæ nunc paro, Sed mētis imperio reclamat pauperies. Nam illud [x] Theognidis quis ignorat, tametsi nullus citem: Non vitio dari, si quis se ipse vel in profundũ mare demergat, vel è rupe præcipitet, modò [y] paupertatis onus hoc pacto excutiat? Hæc ferè sunt quæ quis in eiusmodi causa pro se dicere posset, etiamsi nihil eorum admodum deceram gerat personam. [z] Tu verò, ô amice, quantum ad me attinet, bono animo es, quãdoquidem in mea defensione id genus auxilijs nullis sum vsurus. Neque enim spero, tanta fames vnquam

orietur Argiuos, vt de eaua Arabia ferenda cogitent: neque ipsi nos iusta adeò excusatione destituemur vnquam, vt si quando

ὡς ἀφελίας τὰ τοιαῦτα κρυπτεσθαι πρὸς ἡμᾶς κατηγορίας ἕνεκεν ἰητέον. ἀλλά μοι ἐκεῖνο ἐννόησον, ὡς σκόπουν τὰ τοιαῦτα διαφέρειν, εἰς οἰκίαν τινὸς πλουσίου ἀνδρὸς παρελθόντα, δουλείαν καὶ ἀφίξεσθαι, ὅσα μοι φασὶ τὸ βιβλίον, ἢ δημοσίᾳ πράξοντά τι τῶν κοινῶν, καὶ ἐς διάκονον ποτε λειτουργήσοντα, ἐπὶ τούτῳ παρὰ βασιλέως μισθοφορᾶν. διὰ τοῦτο δὴ, φησὶν ἰδίᾳ καθ' ἑαυτὸν σκόπει τὸ πρᾶγμα, σκόπει· εὑρήσεις γὰρ τὸ τῶν Μουσικῶν δὴ τοῦτο, δὶς δὴ πασῶν τὸ γράμμα, καὶ τοσοῦτον ἐοικότας ἀλλήλοις τοὺς βίους, ὅσον μόλιβδόν τε καὶ ἀργύρῳ, χαλκὸν χρυσῷ, καὶ ἀνεμώνην ῥόδῳ, καὶ ἄνθρωπον θνητὸν καὶ μισθὸς μὲν γὰρ δὴ κἀκεῖ κἀνταῦθα, καὶ τὸ ἐπ' ἄκρῳ τάλαντον, τὸ δὲ πρᾶγμα πανταχοῦ ἴσον ἐκεῖ τῷ δεσφωνίαν, ἐκεῖ μὲν γὰρ διπλάσια σφῆς, καὶ ὁ πολὺ τ' ἀργυρωνίου ἕνεκα τῷ οἰκοφοίτῳ δεσφρυσιν οἱ ἐπὶ

si quando accuſemur, eiuſmodi latebras quærere cogamur. A Quin illud mihi conſidera, quàm magno hæc inter ſeſe diſcrimine diſtent, videlicet in prædiuitiis alicuius familiam adſcriptum, ſeruire ſeruitutem, eáq; omnia perferre, quæ libellus ille meus recenſet: & publicè rem populi tractantem, ac pro virili rempublicam adminiſtrantem, hoc nomine ab Imperatore ſalarium accipere. Age contemplare hæc, & vtrumque per ſe ac ſeorſim pensitando: reperies certè res ipſas, iuxta illud Muſicorum prouerbium, B δὶς δὴ πασῶν, hoc eſt, lõgiſſimo internallo inter ſe diſſidere: tum duas has vitæ rationes tantum inter ſe conuenire, quantum eſt affinitatis plumbo cum argẽto, æri cum auro, anemonæ cum roſa, homini cum ſimia. Siquidem vt illic, ita & hic merces accipitur: & aceidit vtrobique, vt alteri ſit parendum. Caterum in ipſa negocij ratione ingens eſt diſſonantia: quandoquidem illic ſeruitus eſt manifeſta, & qui illorum conditionem accipiunt emptitijs

οἰκηΐ ὧν τοιούτῳ προσιόντων. οἱ δὲ τὰ κοινὰ δημόσια ἔχοντες τῶν, καὶ πόλεσι, καὶ ἔθνεσιν ὅλοις σφᾶς αὐτοὺς χρείμους παρίχοντες, οὐκ ἄν ποτε ἐκ μόνου τοῦ μισθοῦ δημόσιοι, καὶ ὁμοιότητα καὶ κοινωνίαν τῆς κατηγορίας καθικνοῖντο, ἐκὰ ἐκ ἂν φθάνοι τις ἅπασας ἀναμῶν τὰς τοιαύτας προσωπείας· καὶ οὔτε οἱ τοιαῦτα ἔθνη ἐπιτροπεύοντες, οὔθ' οἱ τὰς πόλεις ἀρμόδοντες, οὔθ' οἱ τὰς φάλαγγας ἢ στρατόπεδα ὅλα ἐγχειρίζοντες, ὀρθῶς ποιοῦσιν, ἐκὰ καὶ μισθὸς αὐτῶν ὧν ἔργῳ πράσσεται. ἀλλ' οὐκ ἀφ' ἑνὸς, οἶμαι, χρὴ ἀναφέρειν τὰ πάντα, οὐδ' ἰσοῖτο [illegible] μισθοφορούντων [illegible] ἀνευ. τὸ δ' ὅλον, ὁ ζῆν μισθαρνοῦντας ἅπαντας ἐγὼ φαίην βίον σώζειν ἔφασκον, ἀλλὰ τὰς ἐπὶ τοῖς οἰκίοις ἐπὶ τεχνῶν καὶ σώμασι δουλοπρεπεῖς ὑπηρεσίας. τούτοις δὲ, ἔφην,

emptitijs illis & manuarijs seruis non admodum præstant. At qui rempublicam tractant, & in vsum ciuitatis nationumque totarum strenuam operam collocant, nullo iure, ob solam mercedem in calumniam vocari poterunt, neq; crimen cum illis commune trahi. C Alioqui fieri non poterit, quin hac ratione & præfecturæ omnes exaucto rentur, vt neque tot ac tantarum gentium præsides, neque ciuitatum rectores, neque ordinum militarium ductores, imò nec ipsi totius exercitus imperatores rectè facere videantur, quando horum omnium laboribus proposita sint præmia. D Cæterùm vniuscuiusque mercedis nomine non oportet operarios vel bona omnia euertere, vel mercedem accipientibus, æqualem conditionis gradum tribuere. Denique mercenarios miseræ vitæ obnoxios illic dicebam, non omnes, sed qui doctrinæ præcepta in diuitum familijs seruiunt, eos tanquam ærumno-

sos

ὦ ἑταῖρε, τὸ ἡμέτερον πρᾶγμα παντάπασιν ἑτεροῖόν ἐστιν. ἄλλα τὰ μὲν οἰκοι ἰσότιμα ἡμῖν, δημοσίᾳ δὲ τῆς μεγίστης ἀρχῆς κοινωνοῦμεν, καὶ τὸ μὲν σωφρονεῖν ὁμοίως. ἐγὼ γοῦν, ἂν σκέψαιο, δόξαιμ' ἄν σοι οὐ τὸ σμικρότατον τῆς Αἰγύπτιας ταύτης ἀρχῆς ἐγκεχειρίσθαι, τὰς δίκας ἀσάγειν, καὶ τάξιν αὐτῶν τῷ προσήκουσαν ἐπιθεῖναι, καὶ τῶν πραττομένων ἅπαντων ὑπομνήματα γράφεσθαι, καὶ τὰς τῶν ῥητορείας τῶν δικαιολογουμένων ῥυθμίζειν. καὶ τὰς τοῦ ἄρχοντος γνώσεις, πρὸς τὸ σαφέστατον ἅμα καὶ ἀνεπίπληκτον, σοὶ πιστεύσαντι μεγίστην ἐμφυλάττειν, καὶ παραδιδόναι δημοσίᾳ πρὸς τὸν ἀεὶ χρόνον ἀκριβῆ. μένας, καὶ ὁ μισθὸς οὐκ ἐν δωρεαῖς, ἀλλὰ παρὰ τοῦ βασιλέως, οὐ σμικρὸς ὤν, οὐδ' οὕτως, ἀλλὰ πολυτάλαντος, καὶ τὰ φίλα ταῦτα ὑπὲρ φαῦλα ἐκπίλλω,

sos miserabor. At nostrum negocium, ô amice, mon dis omnibus est diuersum. Quanquam enim quæ ad domesticam vitam pertinent, nobis cum illis sunt communia, publicè tamen summi imperij participes sumus, eiusque administrandi pro uinciam cum rege partimur. Ipse ego, si diligenter expendas, Aegyptiaci regni portionem non minimam suo manibus habeo, dum nunc pœnas statuo, nunc imposita tributa impero, nunc dictorum factorumq; omnium rationaria conscribo, nunc litigantium acta certa lege perpendo. Ad hæc principis ipsius decreta ad certissima simul & rectissima quæque summa fide perduco, eademque diligenter adseruanda subditis trado, reipublicæ cura in omne æuum conseruanda. Deinde proponuntur merces non vulgaris, sed à principe: nec ea exigua, sed talentis numerata. Post hæc, modò recta via res procedat, superest spes, neque hæc contem-

δῶ, ἀ τὰ ἀκόντα γίγνοιο, ἀπ' ἄδυ ἐπιφαπλῶαι, ἤ τινας ἄλλας πράξεις βασιλικάς. ἐπὶ τοῦτο γοῦν ἐκ πιεστοῦ χρησάμην τῇ παῤῥησίᾳ, καὶ ὁμόσε χωρήσας ὧν ἐπιφερομένοις ἐγκλήματι, καθ' ὑπερβολὴν ἀπολογήσασθαι. καὶ δὴ φημί σοι μηδένα μηδὲν ἀμισθὶ ποιεῖν, οὐδ' ἄν ὀλίγα τὰ μίσθια πράττοντας ἅπαντας, ὅπου μὴ βασιλεὺς αὐτὸς ἄμισθον λέγῃ. ἃ φόρους λέγω, ἃ δὴ λαοῦ μοῦς, ὁπόσους παρὰ τῶν ἀρχομένων ἐπίτασι φοιτῶσιν. ἀλλ' ἔστι βασιλεῖ μισθὸς μέγιστος, ἐπαινοῦσθαι, μὴ ἃ παρὰ πᾶσιν ὄνειδος, μὴ τὸ ἐπὶ τοῖς ὠφελείαις προσκωμᾶσθαι. ἀκούω δὲ καὶ νὴ καὶ τιμᾶν, ὅσα πόσα παρὰ τῶν ἀρχομένων ἔχοντα, μισθοὶ καὶ ταῦτά ἐστιν ἀντὶ τῶν φροντίδων καὶ πόνων ἃ ὑπὲρ αὐτῶν ὑπομένουσι, προσκυνεῖσθαι δὲ τὰ κοινὰ, καὶ βασίλειον ἐνίοντος· ὡς δὲ μικρὰ μεγάλοις ἀπάξαι λόγοις, ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ σώ-

conténenda videlicet, vt prouinciæ alicui quasi iam emeritus præficiaris, aut regium aliquod negociũ tibi demandetur. Et iam verò gestit animus in hac loquendi libertate paulò magis progredi: & crimen ab accusatoribus supra modum exaggeratum, itidem copiosiùs refellere. Equidem apertè pronũcio, neminem quicquã facere gratis, ne si vel maximarum rerum administratores obiecteris: quando nec ipse princeps mercedis est expers. Non hîc dico tributa, nec vectigalia, quæ p singulos annos à subditis penduntur: verùm principi maxima fuerit merces, si à laudatis laudetur, si nomẽ eius ab omnibus celebretur, si beneficiorum nomine numinis vice adoretur. Porrò imagines, templa & aræ, & quæcunque eius generis à subditis suis habent, mercedis loco sunt & ipsa, nimirũ pro curis, proq; solicitudine

quã gerunt eiuium bonũ procurant, cunctaq; in melius promouent. Et, vt magnis parua componam, si initiò iam inde ab ipsius

ρὲ κορυφῆς, ἐφ' ἑκασὸν τούτων, ἀφ' ἂν σύγκε) καταβάναν, ὄψει ὅτι μικρὰ καὶ σμικρότητι διαφέρομεν τῶν ἀπρόστατον· τάδ' ἄμα, μισθοφόροι ὁμοίως ἅπαντες. ἀμὲν ἦν τοῦτον ἐπιθέκαν τὸν νόμον, μηδένα μηδὲν πράττειν, ἵνα καὶ ἂν ἀκότως ἐδόκουν τὰ φρονεῖν· ἀνῆκτο δὲ μὴ ἐδαμοῦ ἐν βιβλίῳ λελειπταί μοι, καὶ δὴ τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα ἐνεργὸν εἶναι, τί ἂν ἄλλο ἐς δέον αὐτῷ κῆτο, ἢ φίλοις συμπονοῦν πρὸς τὰ βέλτιστα, κἂν ὦ μέσῳ ὑπαθεῖ καὶ πᾶραν αὐτοῦ δεδιὼς, ὅπως ἐχθ' πίστως καὶ σπουδῆς καὶ εὐνοίας πρὸς τὰ ἐγκειμενισμένα, ὡς μὴ τὸ Ὁμηρικὸν ἐπάνω, Ετήσιον ἄν ῥούρης ἄχθος ἄρη; πρὸ δὲ τοῦ μεμνῆσθαι καὶ τοὺς ἐπιτιμῶντας, ὅτι ὁ σοφῷ ὄντι μοι, ἃ δή τις καὶ ἄλλος ἐσί που σοφὸς, ἐπιτιμήσουσιν, ἅμα ὧν ἐν τοῦ πολλοῦ δήμου λόγους μὲν ἀσκήσαντι, καὶ τὰ μέτρια ἐπανορθοῦντι ἐπ' αὐτοῖς, πρὸς

ab ipsius velut acerui cacumine sumpto, p singula quibus compositus assurgit descendas, videbis sanè nos non nisi magnitudine & paruitate à summis differre: cæterùm mercenarij simul omnes sumus. Itaq; si hanc tulissem legem, neminem quicquam facere debere, non iniuriâ iniquitatis reus essem. Sin hoc in nullo libelli nostri angulo à me est dictum, & bonum virum operi alicui intentum esse decet: quî posset operam suam collocare quis rectius, quàm vt ad optima quæque promoueat amicos, ac in medio omnium luceq; de se det periculum, quanta fide, quâue diligentia, qua postremò animi beneuolentia negocio commissa queat expedire? ne videlicet locum habeat illud Homericum: Tellutis inutile pondus. Atqui meos obiurgatores meminisse oportet, quòd cùm me reprehendunt, haudquaquâ sibi res est cum sapiente quopiam (si modò est aliquis hoc dignus nomine) sed eo qui sit vnus è media plebe, ex literarum exercitatione mediocrem

πρὸς ἐκείνων τὴν ἄκραν ἐπανίλω τε καὶ ἀφανῆ ἀρετὴν οὐ πάνυ γεγυμνασμένῳ. καὶ μὰ Δία ἐπὶ τούτῳ ἀνιᾶσθαί μοι ἄξιον, ὅτι μηδὲν ἄπω ἴσως ἔσομαι τυγχάνω, τὴν τῶν σοφῶν ὑπόσχεσιν ἀφαιρούμενος. σὲ μὲν γὰρ ἐγὼ θαυμάσομαι ἄν ἐπιτιμῶντός μοι τῷ νῦν βίῳ, ἐγὼ ἐπιλιπὼν, ὃν πρότερον ἐδάμασε μισοσοφίας μισθοφορὰς ἐνεγκάμενον, ὑπὸ τὴν καλὴν θέαν τῆς ἰσηδίου Ωκεανίδος, τὴν τῶν κελτικῶν ἅμα ἐπὶ σοὶ ἐντυχόντα ἡμῖν, τοῖς μηδὲν δεομένοις τῶν σοφιστῶν ἐναισθόμενος. ταῦτά σοι, ὦ ἑταῖρε, καὶ τοιαῦτα μυρίας τὰς ἀσχολίας ἄν, ὅμως ἀπολογησάμενον, ἐν παρέργῳ θέμενος τὸν κινδυνον παρὰ σὲ καὶ ἐμὲ μόνον ἐνεχθῆναι. ἐπεὶ ἐκεῖνός γε ἅπας, κἂν σωφρονῇ τῶν κατηγορούντων, ἐν ἑαυτῷ ἂν ἔχοι τὸ ἐφορμῆσαι.

mediocrē nominis celebritatem nactus: attamen qui ad ſupremam illā virtutem, quò non niſi ſummatibus datur aditus, non admodū ſit inſtitutus. Quanquā ne hoc quidem nomine grauius dolere debeo per Iouem, cùm in nullū vnquam inciderim, qui omnes ſapientiæ quam profitebatur, numeros expleret. Te verò, quòd hanc viuendi rationem nobis vitio vertis, non poſſum non mirari, quiam olim eidem crimini obnoxium non obiurgaris, cùm non ſine ingenti mercede dicendi facultatem publicè agendis cauſis locarem. Quo tempore tu peragrata ſimul Gallia, ad occidētalis Oceani ſpectaculū profectus, fortè fortuna in nos incidiſti, cùm inter quæſtuoſos Rhetores & nobis erat locus. Hæc ſunt, mi amice, quæ obijcient tibi, quàm nullè negocijs diſtrictus, vtcunque reſpondi: Nec mihi tempus videas quàm non in poſtremis habeam, ſi tuo ſuffragio candido plenóq; noſtra cauſa probetur. Nam quod ad alios pertinet, etiamſi ſimul omnes accuſent, mihi tamen ſufficere poſſit: G Haud curat Hippoclides.

GILBERTI COGNATI

ANNOTATIONES.

a IAMDVDVM.] *Exordium à præoccupatione & simulatione admirationis.* *b* Quod aiunt.] *Ab ostraciſmi, quo ſi rentes hominũ fortunæ ſubitò vertuntur, ratione, manaſſe vi tur adagium:* ὀστράκῳ ἀφ' ἁρπαγῆς, *teſtulæ conuerſio, quo etiã vſ eſt* Eunapius Sardianus, *in Chronographia in hæc verba ſcri bẽs:* ὥσπερ ὀστράκῳ μεταπεσόντος ἐπὶ τὸ βέλτιον ἐχόμενοι ῥᾳστώνης *hoc eſt, Romanis fœlicius præter ſpem res cecidit, tanquã in di uerſum prolapſa teſtula. de Oſtraciſmo plura in* Ariſtide & in Themiſtocle. Ariſtot. 3. Polit. Alexander Neapolitanus in Ge nialib. Bud. in cõment. Græcæ linguæ. *c* P[illegible]em in Charon tis.] *Amplificatio ab ætate: extremæ enim decrepitæq; ſenectæ, non procul abeſſe ab Aeaco, & alterũ pedem in Charontis cymba habere, dicũtur hîc. In Votis verò, in naui: in Sectis, in tumulo: quoniam breui mittendi ſunt ad inferos.* *d* Quod prouerbio.] A` *fine.* *e* Eloquentiæ præſidi.] *Mercurius eloquentiæ diſciplinarumq; parens eſt. Hinc Mercurij typus & catena, adagiales ſpecies, pro inſigniter eloquentibus, & [illegible] doctrinæ numeris abſolutis. in Pſeudologiſta dicitur, [illegible] diſciplinis & facultate dicendi: fuit enim eloquentiſſimus* Hyperides. Horat. 1. Carm. Od. 10. Mercuri facũde nepos Athlantis.

f Nunc igitur tu.] *Accuſatio ſub perſona Sabini.* *g* Super omnia.] A` *collatione ſuperioris orationis & præſentis ætatis.* *h* A` Mercurio illo.] *Mercurius ſuperis & inferis ex æquo cõmunis: deniq; Deorum interpres & legatus.* *i* Fabulam.] *De Bellerophonteis literis, quam cõmemorant Græci fabulatores, peries apud Eraſmũ noſtrum Chiliadis ſecundæ centuria ſecunda adagio 82. Lucianus huius mentionem facit aduerſus indoctum, qui emptione librorũ doctrinæ famam aucupabatur.* Et, *De non temere credenda calumnia.* k Quare non ineptè.] *Amplificatio à perſona Salethi.* *l* Sapientem eum odi.] *Vſurpat Cicero in epiſtolâ quadã ad Trebatium, oſtendens ex Tragœdia Medeæ eum verſum ſumptum: Qui ſibijpſe ſapiens prodeſſe nõ quit, nequaquam ſapit. Ennius eò reſpexit his verbis:*

Qui ſibijpſi non ſapiunt, alteri monſtrant viam:
Quib. diuitiis pollicẽtur, ab his dragmas ipſi petũ.

Eam

Extat apud Ciceronem, lib. 1. de Diuinat. *m* Nempe.] A' collatione tragicorum histrionũ. *n* Summis labijs Philosophus.] *i. non verè qui verbis duntaxat simulat quippiam, non autem ex animo facit. Idem in Dialogis amatorijs: ἐπ' ἄκρων τῶν χείλεσ τὸν ὅρκον ἔχουσι, summis in labijs iusiurandum habentibus. Idem in Rhetorũ præceptore: καὶ ὅρκῳ ἐπ' ἄκροις ἀεὶ τοῖς χείλεσι. i. semper in labijs summis periurium. o* Ante pedes.] A' *consilio & euentu. p* Atqui apparet.] *Nemesim deam finxerunt veteres, quæ animaduerteret in eos, qui superbè, insolenter, arroganter, tyrãnicè, scelerate, perfidè, aut proterue in vita versarẽtur. De ea multa Cælius Rhod. lib. 11. cap. 19. Plin. lib. 11. cap. 45. & alijs in locis. Erasmus in Prouerbio Adrastia Nemesis siue Rhamnusia Nemesis. Sed optimè Budæus lib. 1. De contemptu rerum fortuitarũ. q* Tum quod non.] *Ab exemplo καθ' ὑπόθεσιν. r* Num ergo.] *Responsio per occupationem. s* Sed ipsius principis.] A' *persona & qualitate principis. t* Maximè est seruile.] *Ab ætate & inopia rei. u* Vna fortassis ancora.] *i. Illud mihi adhuc superest quod confugere. Metaphora est, qua vtimur quoties ad extrema remedia confugitur. Ea Lucianus rursus vsus est in Drapetis. i. fugitiuis, & in Ioue Tragœdo. Euripides in Helena: μοῦνος δ' ἐμοὶ τύχας ἐχᾶ μόνη. i. Mihi ab vnica fortuna pendet ancora: hoc est, Vna duntaxat spes mihi superest. x* Theognidis quis ignorat.] *Theognidis poëtæ Græci sæpè meminit & Dionysius Plato. Ex hoc opinor Theognidis versu promanauit illa Plauti in Trinummo, nimis quam detestanda sententia. De mendico malè meretur, qui ei dat quod ẽdat aut bibat. & illud quod dat, perdit, & illi producit vitam ad miseriam. y* Paupertatis onus.] *Terentianus Phor. Nunquam inquit, ac modò paupertas mihi onus visum & miserum & graue. z* Tu verò, ô amice.] *Reiectio, qua ad veram & propriam defensionem facili transit. A* Quin illud mihi.] *Argumentum à diuisione & diuersitate conditionum. B* Δὶς ἀποθανεῖν.] *Vsus est contra eum qui dixerat, Prometheus es in vertendo. Ipse De Conscrib. hist. Vide Erasmi Chiliad. C* Alioquin.] *Amplificatio à consequentibus. D* Cæterùm vnius.] *Interpretatio dicti, & quomodo mercedem acceperit.*

E Iam verò gestit.] *Locus communis: Neminem quicquam gratis facere, & tamen bonum virum operi alicui intentum mercedem debere.* *F* Nimirum vt videas.] *Non paruo æstimabo, si tuo candido plenóq; suffragio nostra causa probetur.* Alludit ad calculorum morem, *cuius meminit Ouidius* 15. *Metam.* Atque *quò enim missis in vrnam calculis, ita ferebantur à iudicibus sententiæ, vt albis absoluerent, nigris damnarent.* Vide Arist. *in Problematis.* *G* Haud curat Hippoclides.] *Adagium est, quo significat se non magnopere laborare, aliorumq; neglegere sententiam.* Natum est *ex Hippoclide Tisandri filij historia, qui propter turpem saltationem sponsa Agaristá excidit, sed rè spondit socero Clistheni: Hippoclides non curat.* Quã Herodotus *in Eratone lib.* 6. *& Erasmus noster in Adagiorũ volumine pereleganter & doctè referunt.* Idẽ eo iterũ *usus est in Hercule.*

TYPANNOKTONOΣ. *TYRANNICIDA.*

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

QVod ad Argumentũ declamationis attinet, infrà ab ipso auctore ponit. Cæterùm genus orationis iudiciale est, status qualitatis. De eo enim potissimùm quæritur, dignúsne sit præmio Tyrãnicidæ, qui filium tyrãni occidit, an non. Incidit tamẽ legalis quoq; quæstio, & de eo qui tyrãnicida vocãdus sit, & de legis [illegible] diſputatur. Exordiũ attentione & docilitate cõparanda fermè consumitur, dum & summã petitionis & rei magnitudinẽ pariter ac nouitatem exponit, nisi quòd interim & beneuolentiã sibi ex merito facti, & adiũctorio ex suspicione inuidiam parat. Narratione grauitatẽ atq; sæuitiã tyrãnidis primùm persequitur, cuius omnẽ causam in filiũ tyrãni trãsfert, vt videatur videlicet certo cõsilio filiũ ante patrẽ aggressus esse: deinde & modũ peractæ cædis & consiliũ suũ exponit. Hinc propositio siue petitio sequitur: post quã cõfirmatio, in qua principiò petitionẽ suam cõmendat amplificatione eventus, & bonorũ quę ex hoc facto secuta sunt,

cum aduersarij obiectione comparata. Deinde verbis legis opponit definitionem tyrannicidæ, à genere cõprobatã, puta quòd nõ solùm is qui sua manu & gladio tyrannũ occidit, hoc nomine dicendus sit: sed etiã qui per alium, & quocunq; modo illũ tollit. Postea etiam à fine legis argumentatur contra scriptũ. Vltimò locũ quem Rhetores à summo ad imum vocant, siue etiam cõmunem, tractat: in quo cõsilium siue voluntas, conatus, actio, eaq; per cõparationem aut efficionem amplificata. Postremò & euentus considerantur. Peroratio autẽ locis patheticis constat, nam ipse quidem pro se affectus mouet, à modo & instrumento actionis: à tyranni autem persona, hypotypoũ quadam seu descriptione dictorũ ac factorum illius. Ad finem propositionẽ repetit, & sui beneficij veluti memoriam quandam in auribus auditorum relinquit.

Ἀπῆλθέ πις εἰς τὴν ἀκρόπολιν, ὡς ἀπεκτόνων τὸν τύραννον· καὶ αὐτὸν ἐκεῖνον ὄψει, τὸν μὲν αὐτῷ ἀπεκτάνας, κατέλιπε τὸ ξίφος ἐμπεπηγμένον· ἐλθὼν ὁ τύραννος, καὶ τὸν μὲν ἰδὼν ἤδη νεκρὸν, τὸ μὲν ξίφος ἑαυτὸν ἀπεκτενεῖν. αὐτῷ ὁ εἰσελθὼν, καὶ τὸν τοῦ τυράννου υἱὸν εἰσελὼν, μέσος, ὡς τυραννοκτόνον.

ΕΝ τυράννους ἀπεκτόνας, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, μιᾶς ἡμέρας, καὶ μιᾶς ἥδε πανουργικότατα, τὸν μὲν ἀπόντα, καὶ πρὸς ὀργὴν τὴν ἀδικημάτων ἐκ πολλῶν μόνον, ἅπαν μίαν ὅμως ἀπόντος αὐτοῦ δίκην ὑπόσχοντος· τὸν δὲ παρόντα τύραννον μιᾷ δύο πονηρὰ ἀπολωλεκότα, καὶ

QVum duos eadẽ die tyrannos occiderim Iudices, alterũ quidem etate iam affecta, alterũ æuo florentem, & ad scelerũ successionẽ capessendam paratum; vnicũ tamen pro ambobus præmiũ petitu venio, qui quidẽ vnus omnium quotquot vnquã tyrãnicidæ fuerunt, vnico vulnere duos maleficos fuerim amolitus, necis

καὶ φονεύσας, ἢ μὴν πᾶσά γε ξιφιδίῳ πατάξαι ἂν τὸν πρὸς τὸν υἱὸν φιλοτιμίᾳ. ὁ μὲν δὴ τύραννος, ἀνθ' ὧν ἐποίησεν, ἐπαινέσας ἡμῖν δίδωσι τιμωρίαν, ἧς μὲν τὸν υἱὸν ἐπιδὼν προαναιρούμενον παρὰ τὸν τελευταῖον ἢ λύσασμίνον, τὸ παράδοξόταλον αὐτὸς αὐτῷ γενέσθαι τύραννοκτόνος· ὁ πᾶς δὲ ὁ ἐκείνου πάθημα μὲν ἐμοῦ, ὑπηρέτησε δὲ μοι καὶ ἀποθανὼν πρὸς ἄπορον φόνον ξῶντι μὲν συμπαθήσας πατρὶ, μετὰ θάνατον δὲ πατροκτονήσας, ὡς ἐδόκει. τὸν μὲν οὖν τυραννίδα ὁ πάσας, ἀμείνω. καὶ τὸ ξίφος, ὁ πάντα ἄργασαι, ἐμόν· τὸν δὲ τάξιν ἐνέλαξα τῶν φόνων, καὶ ἢ πρόπορ ἐκανοτόμησα ἢ τοὺς πολεμίους τελευτᾶς. ἢ μὲν ἰσχυρότερον, καὶ ἀμύνασθαι δυνάμενον αὐτὸς ἀνελὼν, τὸν γέροντα δὲ μόνον παραχωρήσας ξίφιδίῳ μὴ δὲ νῦ πειθόμενόν μοι τοῖς ὤμοις, καὶ

necíq; dederim, filium vidi licet enſe, patrem indulgen charitate, qua filiũ adam bat. Itaq; tyrãnus pro hi cõmiſit, abundè magnas p nas nobis dependit: quippe qui & viuus aſpexerit filium prius morte ſublatũ, & quod eſt omniũ maximè noxiũ, com pulſus ſit denique ipſe ſuã tyrãnicida fieri. At filius illius mea quidé manu peremptus eſt, cæterùm occiſus alterum ad cædem operã mihi ſuam commodauit, dum qui vitæ patri ſcelerum ſocius fuerat, eiuſdem poſt mortem (quatenus licuit) extitit parricida. Egoitaq; ſum is qui tyrannicidam ſuſtuli: parricidam mecum gladius, quo omnia confecta ſunt, meus, ſi ceſi ordinem cõmutârim, ac morem nouârim conficiendi ſcelerato: nempe hunc qui validior erat, ac ſeſe defendere poterat, ipſe perimens; ſenem ſoli gladio ſuum. His igitur de cauſis amplius quiddam à vobis me conſequuturum arbitrabar, quàm

καὶ παρὰς πλείω ἴσασι θεῖναι τοῖς ἀνηρημένοις, ὡς ἂν ἐ τῶν παρόντων ἀπαλλάξας ὑμᾶς μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶ τ μετόν- των κακῶν ἐλπίδος. καὶ τῶν τῆς ἐλευθερίας βεβαίων παρα- σχὼν, οὐδενὸς παραλειφθέν- τος κληρονόμου τῶν ἀδικημά- των, μιᾷ ξυμ κινδύνῳ, τοσ- αῦτα κατορθώσας, ἀγήρασος ἀπολεῖμαι παρ' ὑμῶν, καὶ μόσ- νος εἰρηνὴ τ παρὰ τ νόμων ἀμοιβῆς, ἃς διεφύλαξα. ὁ μὲν ἀντιλέγων ἴσως, δοκεῖ μοι ἐγκαλεῖν μοι, ὡς φησι, τ ποιη- τῶν τῶν ποιῶν, ἀλλ' ἐκεῖ τοῖς ἀντιλέγουσιν κελευπκμένοις, καὶ ἀμυνόμενος τ ἐκείνοις τὸ σαυτὸ αἴτιον γεγενημένον. ὑμᾶς δ' ἀνάσχεσθαί με, ὦ ἄν- δρες δικασταὶ, πρὸς ὀλίγον, τὰ τ τυραννίδι, καὶ πῶς ἐδόθη ὑμῖν ἀκεκοῶς διηγουμέ- νου· καὶ γὰρ τὸ μέγιστον οὕτω ποιοῦ· ἂν τ ἐνεργεσίας τῆς ἐμῆς, καὶ αὐτοὶ μᾶλλον ἐν- θυμηθέντες παρεσόμενοι ἂν ἀ- πολαύσαιτε τ, ὥσπερ ἄλλοις τισὶ τῶν ἐμῶν πονημάτων, πλείω ἀφελημένοις, ἢ βλαβεῖσι, νομίζοντες οὐδὲν ἐλλείπειν τοῖς ἀνηρημένοις, ὡς ἂν ἐ τῶν παρόντων ἀπαλλάξας ὑμᾶς μόνον, ἀλλὰ καὶ τ μετόν- των κακῶν ἐλπίδος. καὶ τῶν τῆς ἐλευθερίας βεβαίων παρα- σχὼν, οὐδενὸς παραλειφθέν- τος κληρονόμου τῶν ἀδικημά- των, μιᾷ ξυμ κινδύνῳ, τοσ- αῦτα κατορθώσας, ἀγήρασος ἀπολεῖμαι παρ' ὑμῶν, καὶ μόσ- νος εἰρηνὴ τ παρὰ τ νόμων ἀμοιβῆς, ἃς διεφύλαξα. ὁ μὲν ἀντιλέγων ἴσως, δοκεῖ μοι ἐγκαλεῖν μοι, ὡς φησι, τ ποιη- τῶν τῶν ποιῶν, ἀλλ' ἐκεῖ τοῖς ἀντιλέγουσιν κελευπκμένοις, καὶ ἀμυνόμενος τ ἐκείνοις τὸ σαυτὸ αἴτιον γεγενημένον. ὑμᾶς δ' ἀνάσχεσθαί με, ὦ ἄν- δρες δικασταὶ, πρὸς ὀλίγον, τὰ τ τυραννίδι, καὶ πῶς ἐδόθη ὑμῖν ἀκεκοῶς διηγουμέ- νου· καὶ γὰρ τὸ μέγιστον οὕτω ποιοῦ· ἂν τ ἐνεργεσίας τῆς ἐμῆς, καὶ αὐτοὶ μᾶλλον ἐν- θυμηθέντες παρεσόμενοι ἂν ἀ- πολαύσαιτε τ, ὥσπερ ἄλλοις τισὶ τῶν ἐμῶν πονημάτων, πλείω ἀφελημένοις, ἢ βλαβεῖσι, νομίζοντες οὐδὲν ἐλλείπειν τοῖς ἀνηρημένοις, ὡς

præmiaq; laturũ, quæ numero æquarent eos qui essent interempti: vtpote qui non præsentibus modò malis vos leuârim, verùm etiam futurorum formidine: quiq; stabilem pepererim libertatem, nullo relicto qui scelerũ cap:ssat succesionem. Verùm interim tantis rebus strenuè peractis, in distrimen adducor, ne præmio fraudatus à vobis discedam, ac ne solus non feram mercedem, quam leges à me seruatæ pstituunt. At qui contrà dicit, is mihi videtur non Reipublicæ studio (quemadmodum ait) hoc facere, sed quòd extinctos esse illos grauiter ferat, atq; eum qui illis mortis auctor extitit, vlcisci conetur. Vos igitur, Iudices, mihi paulisp attendite, dum tyrannidis mala, tametsi ipsi optimè nostis, commemoro. Siquidem hoc pacto futurum est vt & beneficij mei magnitudinem intelligatis, & ipsi plus ca-

pientes lætitiæ, reputantes nimirũ quibus sitis leuati malis. Neq; enim, quemadmodũ aliis quibusdã sæpenumerò accidit,

ἁπλῶς μὴ ἡμᾶς τυραννίδα, μὴ
μίαν δυοῖν ὑπομένομεν,
ἀλλ' ἑνὸς ὑπολιγωρουμένου ἐπιθυ-
μίαν δεσπότου, ἀλλὰ μόνοι τῶν
πάντων τὰ ὅμοια δυσχεραίνο-
των, δύο ἀνθ' ἑνὸς τυράννους
ἔχομεν, καὶ πρὸς διπλᾶ οἱ δυ-
τυχεῖς ἀδικήματα διπρούμε-
θα. μητρυιᾶς δὲ ὁ πρεσ-
βύτης ὢν παραπολὺ, καὶ πρὸς
τὰς ὀργὰς ἀπάτορ, καὶ πρὸς
τὰς κολάσεις ἀμβλύτερος, καὶ
πρὸς τὰς ἐπιθυμίας βραδύ-
τερος, ὡς ἂν ἤδη δ' ἡλικίας τὸ
μὲν σφοδρότερον δ' ὁρμῆς ἐ-
νισχύοντος, τὰς δὲ τῶν ἡδονῶν ὀ-
ρέξεις χαλιναγωγούσης. καὶ
πρός γε τὰς ἀρχὰς τῶν ἀδικη-
μάτων ὑπὸ τῶ παιδὸς ἄκων
προσῆχθαι ἐλέγετο, οὐ πάνυ
τυραννικὸς αὐτὸς ὤν, ἀλλ' ἄκ-
κως ἐκείνῳ φιλότεκνος ἦν· εἰς
ὑπερβολὴν εἰνοίας, ὡς ἔδειξε.
καὶ παῖδα ὁ πατὴρ ὢν αὐτῷ, μὴ
ἐκείνῳ πείθεσθαι, καὶ ἀδίκῳ ὅσα
κελεύοι, καὶ ἐκπαλαῖσαι πο-
σάκις, καὶ πάντα ὑπηρετεῖ-
σθαι ὅλως, ἰσχυρᾶς ὑπ' αὐτοῦ,

itidem & nos simplicem ty-
rannidem atque vnicam ſer-
uitutem ſuſtinebamus, ne
vnius domini violentiam te-
lerabamus: verùm ſoli om-
nium quos ſimilis habuit ca-
lamitas, duos pro vno tyran-
nos habebamus, & in gemi-
nas contumelias diſtrahebae
mur infelices. Porrò ſenex
multò erat moderatior, quip
pe ad iras lentior, ad ſuppli-
cia ſegnior, & ad cupidita-
tes tardior: vtpote cui ipſa
ætas vehementiam impetus
cohiberet, voluptatumque ap
piditates refrenaret. Quin
ad ſuſcipienda maleficia ſu
lij inſtinctu nolens impelli fe-
rebatur, ipſe alioqui non ad-
modum tyrannicus, niſi quod
illi morem gerebat. Sa
dem indulgens in filium ſu
prà quàm credi queat, eum
id quod re declarauit, ita ve
filius illi eſſet omnia. Illi
parebat: per vim faciebat
quicquid ille infferat: ſupe
plicio afficiebat quoſcumque
præceperat, ac prorſus in omnibus illi obſequundabat.
In ſumma, filius in patrem tyrannum quendam agebat:

pater

καὶ δορυφόρ- τῶν τοῦ παι-
δὸς ἐπιθυμιῶν ἦν. ὁ γεραιὸς
δ', τῆς μὲν τιμῆς παρεχώρει
τοῦ ἡλικίαν ἐκείνῳ, καὶ μό-
νῃσιν τοῦ τῆς ἀρχῆς ὀνό-
ματος. τὸ δ' ἔργον τῆς τυ-
ραννίδος, καὶ τὸ ἀσφαλὲς
αὐτὸς ἦν. καὶ τὸ μὲν πίστει τὸ
παρ' αὐτοῦ παρεῖχε
τὴν ἀσφάλειαν, αὐτὸς δ' ἀπόλαυ-
σιν μόνος ἐκαρπᾶτο τῶν ἀ-
δικημάτων. ἐκεῖνος ἦν, ὁ
τοὺς δορυφόρους σωίζων, ὁ
τοὺς φρουροὺς κρατύνων, ὁ
τοὺς τυραννικμένους ἐκκόπτων,
ὁ τοὺς ἐπιβουλεύοντας φοβῶν. ἐ-
κεῖνος ὁ τοὺς γάμους ἀναστῶν,
ὁ ἐνυβρίζων τοῖς γάμοις. ἐκεί-
νῳ αἱ παρθένοι ἀνήγοντο, καὶ
ἄ τινων σφαγαὶ, καὶ ἃ τινων
φυγαὶ, καὶ χρημάτων ἁρπα-
γαὶ, καὶ βάσανοι, καὶ ὕ-
βρεις, πάντα ταῦτα τολμή-
ματα τοῦ γαναικά. ὁ γέρων δ'
ἐπηκολούθει, καὶ συνηδέ-
τῳ ἐπέπρα μόνον τὰ ἥ πα-
ράπτωματα, καὶ τὸ πρᾶ-
γος ἐφόρητον καθεσι-
κὸς ἀπ' γνώμης ἐπι-
θυμίαν ἐκ τῆς ἀρχῆς ἐξ-
οίαν

pater filij cupiditatum satel-
les erat. Tametsi huic pro-
pter ætatem honorem cede-
bat adolescens, solóque im-
perij nomine temperabat,
tamen res & caput tyranni-
dis erat ipse. Et quanquam
tutamentum præsidiúmque
principatui ab illo mutua-
retur, scelerum tamen emo-
lumentis solus fruebatur. Il-
le erat, qui satellites conti-
nebat, qui custodias obti-
nebat, qui tyrannidem af-
fectantes è medio tollebat,
qui insidias formidabat. Il-
le qui castrabat ephebos, qui
coniugia violabat. illi vir-
gines producebantur. Tum
si quæ cædes, si qua exilia, si
quæ pecuniarum expilatio-
nes, delationes, contumeliæ,
ea omnia iuuenis temeritate
gerebantur: porrò senex ille
obsequebatur, comitémque
scelerum se præbebat, ac
comprobabat duntaxat filij
sui flagitia. Itaque quum ea
res nobis erat intoleranda,
propterea quòd quum anima
cupiditatibus ac imperijs

σίαν προσλάβωμεν, οὐδεμία
ὄρον ποιοῦντα τῶν ἀδικη-
μάτων· μάλιστα δ' ἐπῆνει ἐ-
λύπα, τὸ ἀδεμίαν μακρὰν,
μᾶλλον δὲ ἀΐδιον τὴν δου-
λείαν ὁρωμένην, καὶ ἐκ δια-
δοχῆς παραδοθησομένην τῇ
πόλει, ἄλλοτε ἄλλῳ δεσπό-
τῃ, καὶ νουνεχῶς, ἐληρονόμη-
μα γνησόμενον τὸν δῆμον.
ὡς τοῖς γε ἄλλοις οὐ μικρὰ
τις ἐλπὶς ἄντη, τὸ λογίζεσθαι,
καὶ πρὸς αὐτοὺς λέγειν, ἀπ'
ἴδης παύσεται, ἀπ' ἴδης τε-
θνήξεται, καὶ μετ' ὀλίγον ἐ-
λεύθεροι γενησόμεθα. ἐπ' ἐ-
κείνοις δὲ οὐδεμίαν τοιοῦτον
ἐλπίζε, ἀπ' ἐωρῶμεν ἤδη ἕ-
τοιμον τὸν τῆς ἀρχῆς διαδε-
δοχον. τοιγαροῦν οὐδ' ἐπι-
χειρεῖν τις ἐτόλμα τῶν γεν-
ναίων, ἢ τὰ αὐτὰ ἐμοὶ προαι-
ρουμένων, ἀπ' ἀπογνόσο
ναι παντάπασιν ἐλευθερίας, καὶ
ἄμαχον ἐ τυραννὶς ἐδόκει,
πρὸς τοσούτους ἰσοκρατοῦσα τῆς
ἐπιχειρήσεως. ἀπ' οὐκ ἐμὲ
ταῦτ' ἐφόβησεν, οὐδὲ τὸ δυ-
σχερὲς τῆς πράξεως λογισά-
μενον

testas accedit, nullum flagitijs modum imponūt: tum illud in primis discruciabat, quòd prospiceremus diuturnam, vel æternam potius seruitutem eam futuram, & per successionem alij post alium domino tradendam Rempublicam, populúmque homini scelesto hæreditatis instar obuenturum. Nam id alijs spem non exiguam facit, quod apud sese reputant, quod inter se dicunt: At mox coërcebitur, at mox demorietur, pauló pòst liberi sumus futuri. Verùm de his nihil eiusmodi sperabatur, quin potius iam intuebamur paratum ex tyrannidis hæredem. Vnde factum est, vt ne aggredi quidem quisquam fortium ciuium, & qui eadem quæ ego animo statuisset, auderet: sed desperabatur ab vniuersis libertas, atque inexpugnabilis tyrannis videbatur: quippe quum esset cùm tam multis consligendum ac dimicandum. At me nihil ista deterruerūt, neq; perpensa negotij difficultate

μηδ' ἀπόκνως, ἀλλ' πρὸς τὸν κίνδυνον ἀπαλλαγῆς· μόνος δὲ, μόνος πρὸς οὕτως ἰσχυρὰν καὶ πολλὴν τὴν τυραννίδα, μᾶλλον δὲ ὀλίγον μόνος, ἀλλὰ μετὰ δυοῖν ξίφους ἀνὴρ δυσὶ συμμαχημένῳ, καὶ τὸ μέρος σε τυραννοκτόνος, πρὸς ἐκεῖνα μὲν τὴν τελευτὴν ἔχων, ἀπαξόμην δ' ὅμως τὴν λοιπὴν ἐπιτυθείαν τῆς σφαγῆς τῆς ἐμῆς. ἐντυχὼν δὲ πρώτῳ τῷ φρουρῷ, καὶ πταίσμασι δὲ ῥᾳδίως τοὺς λοιφόρους, καὶ τὸν ἐνδυναχάνουσα ἐπεύξασθαι, καὶ τὸ ἀνθιστάμενον πᾶν ἀμφοδάρων, ἐπὶ τὸ λειφθὲν ἐκεῖνο αὐτὸ τῶν ἔργων ἤειμι, ἐπὶ τὴν μόνην τῆς τυραννίδος ἰσχύν, ἐπὶ τὴν ἁπάσης τῶν ἐμπύρων συμφορᾶς· καὶ ἐπισὰς ὃν τῆς ἀκροπόλεως φρουρέα, καὶ ἰδὼν γυμνὸν ἀμυνόμενον, καὶ ἀντιβαίνοντα πολλοῖς φαύλως ἕνα ἄνδρα ἐπιξένα. καὶ ὁ μὲν ἐκεῖνος ἔδει καθῆκε, ἐμοὶ δὲ τὸ δόλιμον· καὶ

ficultate refugi, neque ad fuscipiendum discrimen trepidaui: verùm solus, solus inquam, aduersus adeò validam variámque tyrannidem: vel non solus potius, sed gladio comite conscendi: quippe qui mihi sit auxiliatus, mecúmque ex parte tyrannum interemerit, quũ mori mihi interim ob oculos obuersabatur: at ediuersò perpendenti, quòd publicam libertatem meâ cæde redempturus essem. Ergo vbi in primam irruissem custodiam, neque mediocri negotio satellites submouissem: occidens interim in quem incurrissem, & quicquid obsisteret amoliẽs, ad ipsum negotij caput ferebar, ad vnicum tyrannidis robur, ad nostrarum calamitatum fontem: atque irrupto arcis propugnaculo, quum viderem illum fortiter tuentem sese, multisque vulneribus resistentem, tamen occidi. Et iam tum

eruptionata tyranni, iam tum mihi confectum faciunt.

Ex

καὶ τὸ ἀπ' ἐκείνου, πάντων μὲν ἐπόθησεν. ἐλείπετο δ' ὁ γέρων ἔτι, μόνος ἄνοπλος, ἀβλακῶς τοὺς φύλακας, ἁπλωτικὰς τὸν μέγαν ἐκεῖνον αὐτοῦ δορυφόρον, ἔρημος, οὐδὲ γυναίας ἔτι χρὴς ἄξιος. ἐνταῦθα τοίνυν πρὸς ἐμαυτὸν, ὦ ἀνόητε δι' ἅπασα, τὰ τοιαῦτα ἐλογιζόμην. πάντ' ἔχει μοι καλῶς, πάντα πέπρακται, πάντα κατόρθωται. τίνα ἂν ὁ περίλοιπος ποθ' ὁπόθεν τρόπον; ἐμοῦ μὲν γὰρ ἀνάξιός ἐστι, καὶ τῆς ἐμῆς δεξιᾶς, καὶ μάλιστα ἐπ' ἔργῳ λαμπρῷ καὶ ναυικῷ καὶ γυναικὶ ἀνδρειοτάτῳ, διαζωσάμενον διὰ κενεῶνος σφαγεῖ. ἄξιον δέ τινα δεῖ ζητῆσαι δόμιον· ἅμα μετὰ τοῦ συμφοράν, μηδὲ τοῦ αὐτοῦ δεδεκάνειν, ἵνα τε, ὅπως, ὅπως ἀθέτως παρακέμψον ἐκέτως τὸ ξίφος· ζῶντα τὰ λοιπὰ ἐντέμοιμι, ταῦτα βουλευσάμενος, αὐτὸς μὲν ἐπὶ τοῦ δόμου ἀπεπλεόμην· ὅτι, ὃ περ ἐγὼ προὐμαζησάμην, διεπράξατο

Ex eo tempore liberi omnes, nisi quòd reliquus adhuc erat senex solus, inermis, nudatus custodijs, iámque amisso magno illo suo satellite desertus, neque deinde dignus forti dextra. Animirum mecum ipse, [illegible]ices, hæc animo reputabam: Cuncta mihi pulchrè habent, cuncta confecta sunt, cuncta eò quò destinâram perducta: at eum qui reliquus est, quo tandem modo pœnas dare conuenit? Me quidem meâque dextera nequaquam est dignus, præsertim si post splendidum facinus iuuenile atque magnificum interimatur, priorem illam cædem dedecoraturus. Carnifex aliquis quærendus est illo dignus: verùm post calamitatem, ne vel hanc ipsam lucrifaciat. Videat, discrucietur, appositum habeat ensem: huic relicta mando. Hæc ubi mecum statuissem, ipse quidem illinc discedo: at ille peregit id, quod ego prædi-

uinaueram

ἀμφάς, καὶ τυραννο-
κτόνος, καὶ τιλ ἐπίθη-
τα ὦ ἐμῷ δράματι· πάρε-
στι οὖν λοιπὸν ὑμῖν τὴν
δημοκρατίαν, καὶ ἐλευθέραν
πᾶσι προκηρύττοντα ἅπασι, καὶ
τὴν ἰσηγορίαν ἐναγκαλιζό-
μενον. ἤδη γὰρ ἀφειμένοις
τῶν ἐμῶν κακῶν. λιμὴν μὲν, ὦ ἄνδρες, πονηρῶν
ἡ ἀκρόπολις· ἐπιτέτραπται δὲ
ἐνδεῶς, ἀπὸ καὶ τιμῆς ἔξε-
στι, καὶ ἐλευθερίαν, καὶ ἀν-
τιλέγειν κατὰ τοὺς νόμους.
καὶ πάντα ταῦτα γεγένη-
ται δι' ἐμὲ ὑμῖν, καὶ διὰ
τὴν τύχην τὴν ἐμὴν, καὶ
κεῖνος ἐκείνου φόνου, μεθ'
ὃν οὐκ ἔτι ζῶν πατὴρ ἐδύ-
νατο. ἀξιῶ δ' οὖν ἐπὶ τού-
τοις, τὴν ὀφειλομένην δοθῆ-
ναί μοι παρ' ὑμῶν ἀμοιβὴν,
οὐ φιλοκερδὴς, οὐδὲ μικρο-
λόγος τις ἄν, οὐδ' ἐπὶ μι-
σθῷ τὴν πατρίδα ἀφειτέρην
πρᾶσαι θέμενος, ἀπὸ βέβαιον
ἔχειν μὴ βουλόμενος τὰ
ἐπιτηδεύματα τῇ ἀφορᾷ, καὶ
τὰ ἐμὰ πράγματα τὴν
ἀδοξίαν, μηδ' ὧν
ἐπιχεί-
ρησιν ἐμὴν, ὡς ἀτιμῶν,
καὶ γέ-

inauerat: tyrannum occidit, summámque meæ imposuit fabulæ. Adsum igitur, popularem administrationem vobis apportans, cunctisque bono iam vt animo sint edicens, ac libertatem annuncians. Iam meis fruimini faclis. Vacua, sicut videtis, scelleratis hominibus arx. imperat nemo, quin & magistratus creare liberum est, & causas agere, & ex legibus contradicere. Atque hæc omnia vobis mea contigerunt opera, meáque fortitudine, videlicet ex vna illa cæde, post quam pater iam viuere non quibat. Aequum itaque censeo, vt is pro meritis debitum mihi à vobis præmium donetur: nō quod lucri auidus, aut sordidus quispiam sim, nec is qui meam cedis gratia de patria bene mereri statuerim: verum quòd præmio cuipiam officia mea comprobari, neque repudiari aut inglorios fieri conatus meos, si velut irriti, præmio

καὶ γέρας ἀναξίαν λαμβάνειν μέλλω. ἐτοῖμος δὲ ἀντιλέγειν, καὶ φησίν, ὑπ' ἄλογον ποιεῖν με, τιμᾶσθαι βέλονται, καὶ δωρεὰν λαμβάνειν· οὐ γὰρ ἄνευ τυραννοκτόνου, οὐδὲ συμπράξαι μοί τι κατὰ τὸν νόμον, ἀπ' ἐνδεᾶς τι ὢν ἔργον ὧν ἐμοῦ, πρὸς ἀπαίτησιν τῆς δωρεᾶς· πυνθάνομαι δέ, τοῦτο οὖν τί λοιπὸν ἀπαιτεῖς παρ' ἐμοῦ; οὐκ ἐβουλήθην; οὐκ ἀνῆλθον; οὐκ ἐφόνευσα; οὐκ ἐλευθέρωσα; μή τις ἐπιτάττει; μή τις κωλύει; μή τις ἀπαιτεῖ δεσπότης; μή τις μισθωτῶν ἐπικουρεῖν διέφυγε; οὐκ ἄρ' ἔστοις, ἀπὸ πάντα ἐρήμης μετά. καὶ πάντες οἱ νόμοι καὶ ἐλευθερία σῴζει, καὶ δημοκρατία βέβαιος, οἱ γάμοι ἀνύβριστοι, οἱ παῖδες ἐλεύθεροι, καὶ παρθένοι ἀσφαλεῖς, καὶ ἱκετεύσασα τὴν μοῖραν τὴν ἀντυχίαν ἡ πόλις. τίς δὲ ὁ τούτων ἁπάντων αἴτιος; τίς ὁ ἐκεῖνα μὲν ποιήσας, τὰ δὲ παρασχημονήσας; ἀ γάρ τις δεῖ τῶν πρὸ ἐμοῦ τιμᾶσθαι λέλαχε,

præmióque indigne iudicentur. At hic contradicit, negátque æquum facere me, qui decorari munere, præmiúmque ferre cupiam. Neque enim tyranni cidam esse me, neque quicquam à me pro legis sententia confectum esse, verùm facinori meo accesse quiddam ad hoc vt præmium postulem. Percontor igitur illum, quid præterea requiris à me? nónne volui? nónne ascendi? nónne occidi? nónne libertatem peperi? num quis imperat? num quis inbet? num quis minitatur Dominus? num quis nocentium manus effugit meas? Haud quaquam dixeris, sed omnia plena pacis, omnes resti tutæ leges, libertas manifesta, democratia stabilis, inuiolata connubia, pueri tuti, virgines absque periculo, publicámq; felicitatem solemnibus ferijs celebrat ciuitas. Quis igitur horum omnium auctor? quis est qui illa statuit, hæc peperit? Etenim si quisquam præ me dignus hoc

uoto

ἀλλ' Ὅ, παραχωρῶ τοῦ γέ-
νους, ἐξίσταμαι τῆς ἀρετῆς.
εἰ δὲ μόνος ἐγὼ πάντα
διεπραξάμην, τολμῶν, κιν-
δυνεύων, ἀνιῶν, ἀναιρῶν,
ἐλαύνων, δι' ἀπόνοιάν τι-
να προύμμος, τί μου δέ-
δρακας τὰ καθορθώματα;
τί δὲ ἀχάριστον πρός σε τὸν
δῆμον ποιῶν ἔφην; οὐ γὰρ
αὐτὸς ἐφόνευσας τὸν τύραν-
νον, οὐδὲ νόμος τυράννου
κτόνου δίδωσι τὴν ἀρετήν.
ἀλλ' εἰπέ μοι, τί, δὲ
αὐτὸν ἀνεῖλες, ἵνα σοῦ θανά-
του παραιρῶν τὴν αἰτίαν;
ἐγὼ μὲν γὰρ οὐδὲν οἶμαι
ἄλλο τοῦτο μόνον ὁ νομο-
θέτης ἔδει, τὴν ἐλευθερίαν,
τὴν δημοκρατίαν, τὴν τῶν
δεινῶν ἀπαναίρεσιν· διὰ τοῦτ' ἐ-
τίμησε, διὰ τοῦτ' ἄξιον ἀποιβῦ
ἔκρινεν, ὅπερ οὐκ ἂν ἐ-
κεῖνο μὴ δι' ἐμὲ γενέσθαι· ἃ
μὲν ἐφόνευσε Ὅ, δι' ὃν ἐκεῖ-
νος ἔδρα οὐκ ἐδύνατο, οὐκ
ἂν δρασαμαι τὴν σφαγήν.
ἔκτεινε δ' ἐγὼ Ὅ, κἀκεῖνον.
ἀλλὰ τοίνυν ἀκριβοδικοῦντι ἐπὶ
τοῖς

nore sit, cedam præmium, desistam à petenda munere. Quòd si solus omnia peregi, audens, periclitans, ascendens, interimens, excrucians, alterum vltus in altero, quid mea calumniaris officia? quur facis vt populus parum erga me gratus exiſtat? At enim non occidiſti tyrannum? Porrò lex, tyrannicidæ præmium decernit. Verùm dic mihi, nunquid intereſt vtrum ipſe interimas, an mortis cauſam miniſtres? Mea profectò ſententia, nihil: verùm hac ſolum ſpectauit legis conditor, libertatem, democratiam, ſceleratorum ſublationem. Huic honorem decreuit, hoc præmio dignum iudicauit: quod quidem interficiari non potes, quin mea contigerit opera. Etenim ſi occidi eum, quo occiſo ille non poterat viuere: nimirum ipſe cædem peregi, ego occidi, ſed illius manu. Itaque de diſcepta de cædis modo:

περὶ τοῦ τρόπου τῆς τε-
λευτῆς ἢ μόλ' ἐξέταζε ὅ-
πως ἀπέθανεν, ἀλλ' ἃ μὲ-
λέτ' ἄρα, ἃ δι' ἐμὲ τὸ μὲ-
λέτ' ἔνια ἔχει. ἐπὰ ἀμφὰ-
νο προσέξετάσαι μοι δο-
κᾶς, καὶ συκοφαντήσειν
τοὺς ἀνέξετας, εἴ τις μὴ
ξίφει, ἀλλὰ λίθῳ ἢ ξύλῳ,
ἢ ἄλλῳ ὧν τρόπῳ ἀπέλε-
νε. τί δέ, εἰ λιμῷ ἐξέπο-
λιόρκησε τὸν τύραννον,
τῷ ἀνάγκλῃ τῆς τελευτῆς
παρέχων, ἀπέτας ἂν καὶ
τότε παρ' ἐμοῦ αὐτόχει-
ρα τῷ σφαγῇ, ἢ ἐνδεᾶν
ἔλεγές μοι τὶ πρὸς τὸν νό-
μον, καὶ ταῦτα, χαλε-
πώτερον τοῦ δικαύργου πε-
φονευμένου; ὧν μόνον ἐξέ-
ταζε, ζῆτο ἀπαίτει, τοῦτο
πολυπραγμόνει. τίς τῶν πο-
νηρῶν λείπεται; ἢ τίς ἐλπὶς
ζῆν φόβου; ἢ τί ὑπόμνημα
τῶν συμφορῶν; ἃ δὲ δι-
καρὰ πάντα, καὶ ἐρλωτι-
κὰ, συκοφαντοιῶτός ὅτι,
ὦ

modo: neque illud expen-
de, quemadmodum inte-
rierit, verùm an iam pe-
rierit: & an quod periit,
id à me sit profectum:
quandoquidem & illud ex-
cussurus mihi videris, ata-
que his aduersus benè de
Republica meritos calum-
niys vsurus: Si quis non gla-
dio, verùm lapide, lignô-
ve, aut alio quouis pacto
peremerit. Quid porrò si
fame tyrannum obsedis-
sem, ad mortis necessita-
tem compellens: num ibi
quoque requisiturus eras à
me cædem meam ipsius ma-
nu peractam? aut deside-
rari adhuc quiddam dice-
res ad id, vt legi factum
à me satis videatur? ata-
que id, quum sceleſtum ac-
cerbius etiam atque atro-
ciore mortis genere truci-
dassem? Vnum hoc dun-
taxat specta, hoc requi-
re, hoc excute: Quis no-
centium reliquus? aut quæ
metus expectatio? aut quod calamitatum vestigium? Quòd
si purgata omnia, si pacata, profectò sycophanticum ese
modum

τὸν τρόπον τῆ πεπραγμένων μεμφόμενον, ἀφαιρεῖσθαι βούλεσθαι τὰ ἐπὶ τοῖς πεπονημένοις δωρεάν. ἐγὼ δὲ καὶ τοῦτο μέμνημαι διηπορημένον ἐν τοῖς νόμοις ἐντὸς, εἰ μὴ δι' ὑπὸ πολὺν δουλείαν ἐπιλέλησμαι τῶν ἐν αὐτοῖς ἀρημένων, αἰτίαν θανάτου εἶναι δύο λέγει, ἕν τινα αὐτὸν ἀπεκτονέναι· ἢ ἕτερον μὲν αὐτὸν μὴ ἀπεκτονέναι, μηδὲ τῇ χειρὶ ἐφάψασθαι τὸ ἔργον, ἀναγκάσαι δὲ, καὶ παρίσχειν ἀφορμὰς τῷ φόνῳ, τὰ ἴσα καὶ τοῦτον ἄξιοι ὁ νόμος αὐτὸν ἀντικολάζεσθαι· μᾶλλον δικαίως. ὁ γὰρ βουλόμενος τὸ πεπραγμένον ἧττον γίγνεσθαι τὸ τῆς ἀδείας, καὶ τοῦτο λοιπὸν ἀφίστασθαι τῆς πρὸς τοὺς σφαγεῖς. ἅτε γὰρ μὴ ἔτους ἀφικνούμενος ἐπὶ δόξαν ὡς ἀνδροφόνου, δικαίως, καὶ ἀδάμως ἀφεῖσθαι φήσεις· τὸν δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν τοῦτο τρόπον ἐν πεποιηκότα πόλιν, ὃ τῶν ὀφειλομένων ἀξιώσας τοῖς ἀνηκέστοις ἐκείνοις ἀμφ' ἔχοις λόγον,

modum rei gestæ calumniantem, præmio frustrari velle, quod ijs quæ virtute confecta sunt debeatur. Equidem & illud memini disfertum in legibus (nisi forte propter diutinam seruitutem oblitus sum eorum quæ ab illis dicuntur) causam mortis esse duplicem: puta si quis ipse occidat: aut si non ipse quidem occidit, neque manu facinus peregit, verùm compulit, præbuitq; mortis occasionem: ex æquo & hunc quoque lex censet supplicio affici oportere, idq; iure optimo. Neq; enim statuit minus valere oportere audaciam, quàm facinus: ac posteà superuacaneum est cædis rationem viamq; spectare. Deinde hũc qui sic occiderit, tanquam homicidam pœnas oportere dare censebis, ac nequaquam absoluendum esse. At me qui per omnia consimili modo Rempubl. iuui, non censes ea capere oportere, quæ debebantur qui beneficio iuuerunt. Neque enim illud

λίγειν, ὡς ἐγὼ μὲν ἁπλῶς αὐτὸ ἔπραξα, ἠκολούθησε δέ τι τύχῃ ἄπιστον καὶ ἀδόκητον, ἐμοῦ μὴ θελήσαντος. τί γὰρ ἔτι ἰδιώτου, τοῦ ἰσχυροτέρου πεφονευμένου; τί δὲ λοιπὸν τὸ ξίφος ἐν τῇ σφαγῇ ἐμὲ μὲν πάντως τὸν ἰσόρροπον αὐτὸ προυμανθάνοντα; ἐκτὸς εἰ μὴ τοῦτο φῂς, ὡς ὁ τύραννος ὁ τεθνεὼς ἐγὼ, ὃν ταύτῃ ἔχει τῇ προσηγορίᾳ, δέει δωρεὰς ἐπ' αὐτῷ πομπὰς, εἰ ἀρθάνοι, ἄδικος ἂν ὑμᾶς ἐδήκατε. ἀπ' ἐκ ἂν ἄπορος. ἔτα τοῦ τυράννου πεφονευμένου, ὧν τῇ αἰτίᾳ παρασχούσῃ σφαγῆς ἐκ ἀρθάνει δωρεάν; ὡ τῆς πολυπραγμοσύνης. μὴ δέ σοι πῶς ἀπέθανεν, ἀρθάνοντι ἐνοχλείας; ἢ τὸν μὲν τῇ δημοκρατίαν ἀρθέντα δώσετε, πεπαλαιότηρόν τι προσπατᾶς; καὶ σοι ὄντι νόμῳ, ὡς φῂς, τὸ ἀρχαῖον ἐξετάσαι τε πεπραγμένων, τὰ δὲ μέσα δὲ πάντα ἔᾳ, μὴ ἐκ ἔτι πολυπραγμονεῖν. τί γάρ; κἀγὼ ἐκεῖ ἐξελάσας τὸν τύραν-

dicere possis, me quidem non prudenter feciſſe, ſed exiſtimo quendam commodū fortuitū fuiſſe conſequutū præter animi ſententiam. Nam quis præterea iam formidaſſet eo qui validior erat, interempto? Cur autem gladium in vulnere reliquiſſem, niſi planè quod erat euenturum, id ipſum prædiuinaſſem? Niſi forſan illud dices, hunc qui extinctus eſt, tyrannum non eſſe, neq; hāc appellationem illum competere: nequeunte multum præmij hoc nomine, ſi ille fuiſſet occiſus, decreturos fuiſſe. Atqui illud dicere non queas. Annon eo interempto, ei qui te occidis cauſam miniſtrauit, præmium negabis? O cōtentionem: de illo laboras, qui pacto interierit, quum de libertate fruaris? Aut ab eo qui democratiam reſtituit, neſcio quid ſupercaneum præterea requiras? Atqui lex (qui fateris) ea-

put rei geſtæ ſpectat: quæ verò ad id conducunt, ea omnia miſſa facit, neq; iam vltrà curioſus excutit. Quid enim? an ſi quis

τύραννον, ἤδη τιμὴν ἔλαβε τυραννοκτόνος; καὶ μάλα δικαίως, ἐναθλείαν γὰρ ἐφέρετο ἀντὶ δουλείας παρέσχητο δ' ἂν ἐμοὶ γεγυμνασμένῃ ψυχῇ, οὐκ ἀσφάλειας ἐπασάσεως ἐλπὶς, ἀλλὰ παντὸς καταφρονήσεως, ἢ φανερὸν ἐκ παιδὸς ἦν γνώσῃ, ἢ ῥιζόθεν τὸ δεινὸν ἅπαν ἐκκομισθὲν. καί μοι, πῶς θεῶν, ἤδη ἐξ ἀρχῆς εἰς τέλος, ἃ δοκεῖ, πάντα ἐξετάζεται, εἴ τι τῶν πρὸς τὸ νόμον παραλειφθὲν, καὶ εἰ ἐνδεᾶ τῶν προσόντων ἐφικόρτων τυραννοκτόνου. πρῶτα μὲν δὴ γνώμην προυπάρχειν χρὴ γενναίαν καὶ φιλόπολιν, ἢ πρὸ τῶν ἰδίων ἐνδυωδέα[illegible]σαν, ἢ ὧν ἐκεῖνο θαν[illegible] τ' πομπῶν σπουδάζειν [illegible] μέγιστον. ἆρ' ἔστι τῷ ἐνδεᾶ, ἐμαυτὸν, ἢ προαλόμενος τῶν κοινῶν ἀγαθῶν ἕνεκα; ἐκ ἂν ἄποις μὴν

tyrānum exegerit quispiam, non is iam tyrannicidæ præmium cepisset? cepisset opinor, idq; iure optimo: siquidem & hic pro seruitute libertatem peperisset. At id quod à me patratum est, non exilium habet, non in posterum instaurandæ tyrannidis metum: verùm absolutam sublationem, totiusq; generis intermicionem, omneq; malũ radicitùs excisum. Et mihi per deos iam ab initio ad finem vsq; (si videtur) remotam perpendite, num quid eorum quæ ad leges pertinent, sit prætermissum, & num quid in me desideretur ex his quæ tyrannicidæ oportebat adesse. Principiò mentem prius oportet supepetere fortem, & amantem Reipub. quæq; pro communibus commodis periculum adire non recusset, quæq; priuato suo interimendis incolumitatem ausit redimere. Num hac parte quicquam mihi defuit? Num frangebar animo? Num quum sciscirem per quæ pericula mihi perrumpendum esset, pedemue iam refugi? Profectò non potes dicere.

μενῶ δοίην ἐπὶ τούτῳ τι μόνε, καὶ νόμισῃ τὸ θελῆσαι μόνον, καὶ ἔτι βουλεύσασθαι ταῦτα, ἢ καὶ μὰ χρησὸν ἀφροβόβακα, ἢ τι τοιοῦτον νόμιμος αὐτῆς λαλασάντα μι, γέρας ἀξιῶν, ὡς ὑπερβέβλημένον λαμβάνειν. ἐμοὶ μὲν δοκεῖ ἄλλως θεμιτὸν, ἄλλως δὲ μετ' ἐμοῦ τινα τυραννοκτονήκοτος, ἄλογον, εἰπέ μοι, καὶ ἄγνωμον δοκῶ παρασχεῖν; καὶ μάλιστα, εἰ ἔλειπον, ἄνδρῶν, βουλόμενον, εὐβέλητον, ἐπιχείρητον, ἐπαθλεύοντα τῆς νόμιμος, μόνον ἄξιός εἶμι τιμᾶσθαι, τί ἂν ἀπεκείνῳ τότε; νῦν δὲ τοῦτο φημι, ἀπὸ καὶ ἀνῆλθον. καὶ κινδυνεύων, καὶ μνεία τῆς τὸ νανίσκου σφαγῆς ἐποίησα. μὴ γὰρ ὅτω ῥᾴδιον, μᾶλλον ἐνχερὲς πολλάκις βοηθεῖν τὸ πρᾶγμα, φρουρὰν ἐπερβῶσαι, καὶ δορυφόρων κρατῆσαι, καὶ φύλακας μόνον, ἀπὸ σχεδὸν τὸ μέγιστον ἐν τῇ τυραννοκτονίᾳ καὶ τὸ ἀφάλαιον τῶν ἔργων, τοῦτό ἐστιν.

In hac interim parte tan[illegible] commorare, atque æstu[illegible] an non vel voluisse tan[illegible] ista, ac statuisse præclar[illegible] facinus futurum fuisse [illegible] deatur. Ac putato me sol[illegible] animi voluntatisq; argumen[illegible] to præmium postulare, [illegible] quam qui beneficio inuen[illegible] Tum si voluntati meæ fa[illegible] cultas defuisset, verùm alium post me tyrannum occidis[illegible] set: dic mihi, num abs[illegible] dum aut præter æquum fu[illegible] rat dare præmium? Mi[illegible] Si dicerem, ciues, volu[illegible] tui, aggressus sum, volunt[illegible] tis experimentum dedi, [illegible] dignus sum qui præmium [illegible] ram: quid [illegible] fueras? N[illegible] hoc dico, sed insuper, ascen[illegible] di, periclitatus sum, atque [illegible] numerabilia priusquam [illegible] uenem occiderem, patra[illegible] ui. Neque enim usquequaque facilem, factuque proclivem esse rem existimetis, custodias perrumpere, satellites opprimere, vnumquemque hominem tam multos amoliri. Quin istuc penè maximum est omnium quæ sunt in tyrannicidio, totiusq; negocij caput.

Nam

ἔ γε δὴ καὶ αὐτὸς γε ὁ τύραννος, μέγα καὶ ἀνάλωτον καὶ ἀνεπιτέχνητον ὄντα, πλὴν τὰ φρουρούμενα καὶ σωίζοντα τὴν τυραννίδα: ἃ τοῖς μὲν νικήσασι, πάντα οὕτω καταστρέφεται, καὶ τὸ λοιπὸν, ἀπήνεγκε. τὸ δὲ δὴ ἄχρι τῶν τυράννων προσελθεῖν, οὐκ ἂν ποτέ μοι, μὴ οὐχὶ τῶν περὶ αὐτὸν φυλάκων καὶ δορυφόρων ἁπάντων ἀνηρημένων ἅπαντας προνεικηκότι. ὀλίγα ἔτι πρόσθεμι, καὶ ταῦτα αὖθις μέγα. φυλακὴν ἀφῃρημένος, δορυφόρους νενικηκὼς τὸν τύραννον, ἄφυλακτον, ἄοπλον, γυμνὸν ἐπέλαβον. τιμῆς ἄξιος ἐπὶ τούτοις ἂν οἶμαι δοκῶ, κἔτι ἀπαιτῆς παρ' ἐμοῦ τὸν φόνον; ἔστι δὲ μὴ φόνον ζητεῖς, οὐδὲ τοῦτο ἔχω, ἀλλ' ἀναμάκτης εἰμὶ, οὐδ' ἐργασάμενος μιγάλως τὴν ἡμέραν ἐφαίνομαι νικήσας ἀπολούμενος, καὶ πᾶσι φοβερὸς, ἀλλ' ἐν ἀκμαιοτάτῳ καὶ ἀκμαιοτάτου τοῦ τυράννου ἰδάρηδ, ὃς ἀντὶ πολλῶν ἦν δορυφόρων. ἄρ' οὖν

Nam ipse iam tyrannus non magna res est, neq; expugnatu neq; cōfectu difficilis: verùm ea quæ tuētur cōtinentq; tyrannidē: quæ quidēsi quis superārit, is nimirū cuncta q̄ destinauit, peregerit, & perpusillū est id quod superest. sed ad tyrannos peruenire nunquam mihi contigisset, ni prius qui illum cingunt custodes oppressissem, omnesq; satellites ante debellassem. Nihil adhuc addo: verùm in his rursum immoror. Custodiam oppressi, satellites superaui, tyrannum incustoditum, inermem, nudum reddidi. Vtrum his rebus confectis nō tibi videor honore dignus? an adhuc cædem ipsam à me requiris? Quin etiam si cædē quæris, ne ea quidem desiderabitur. Non sum incruentus, verùm cædem peregi, magnam ac strenuam, nempe iuuenis ætate ac viribus florentis, atq; omnibus formidandi, per quē ille ab insidijs

eras tutus, cui omi fidebat, qui cōplurium satellitū instar erat.

ἆρ' οὖν ὑπ ἀξιῶ, ὦ οὗτος, λωρίδος, ἀπ' ἄτιμος ὑπὸ τηλικούτοις γίνωμαι; τί γὰρ, ἃ δορυφόρων ἦν; τί δ', ἃ θηρίοις τινα ἐπ τυράννου ἀπεκρέμασα; τί δ' ἃ οἰκέτῃ τίμιον; ὃ μέγα ἂν ἔδοξε καὶ τοῦτο, ἀναβόντα ἐν μέσῃ τῇ ἀκροπόλει, ἐν μέσοις ζῶσι θηρίοις, φόνον τινὸς ἐργάσασθαι τῶν τὰ τυράννου φίλων; νῦν δὲ καὶ τὸν τυραννικὸν ἀνδριάντα ἐκεῖνον, ὃς ἐστὶ νῦν τύραννος, μᾶλλον δὲ τύραννος χαλκοῦς, καὶ δεσπότης ἀπαραίτητος, καὶ δυνάστης ὠμότερος, καὶ ὑβρεως βιαιότερος. τὸ δὲ μέγιστον, κληρονόμος τῶν ὅλων, καὶ διάδοχος, καὶ ἐπὶ πολὺ παραθέντα τὰς ἀμείνους συμφορὰς λελάθηκε. βούλει τοῦτο μόνον πεπράχθαι μοι, ἕως δ' ἔτι τὸν τύραννον διαφεύγοτα; χάρας δὴ ἐπὶ τούτοις αὐτῷ. τί φατε, οὐ δίδοτε; οὐχὶ διὰ ἐκεῖνον ὑφιῶμαι; οὐ δεσπότης, οὐ βαρὺς, οὐκ ἀφόρητος ἕως νῦν

An'nõ igitur, quaſo te, pr[illegible] mio dignus videor, ſed tam[illegible] rebus geſtis honore fraude[illegible] bor? Quid enim ſi fatellitu[illegible] vnum, atq; adeò quid ſi tyr[illegible] ni miniſtrum quempiam [illegible] teremiſſem? quid ſi ſeruum aliquem charum? an nõ hoc quoq; magnum viſum fuiſſ[illegible] ſet, conſcendiſſe, mediã ar[illegible] arce, mediis in armis, aliqu[illegible] è tyranni familiaribus iugu[illegible] lare? Nunc & hunc ipſum qui occiſus eſt, cuiuſmodi ſit, conſidera. Pilius erat tyra[illegible] ni, vel tyrannus potius cru[illegible] delior, dominus intolerabi[illegible] lior, ad ſupplicia dirior, ad contumelias violetior. Quod que eſt maximum, hæres ac ſucceſſor omnium, qu[illegible] que in longum noſtræ ca[illegible] lamitates poſſet prorogare. Vin' hoc ſolum mihi cõ[illegible] fectum eſſe, ipſum uero tyrannum viuere adhuc, fuga ereptum? Iam horum nomine præmium poſtulo. Quid dicitis? Non dabitis? An non & illum verebamini? An non dominus, an non grauis, an non intolerandus erat? Porrò

φων. Καὶ τὸ ἀναφάλαντον αὐτὸ κεφαλάριον· ὃ γὰρ οὕτω ἀπαιτῶ παρ' ἐμοῦ, τοῦτο, ὡς ἐνδὺς, ἄνευα μὴ παραξάμενος, καὶ τὸν τύραννον ἀπὸ ξένας αἰτίας φόνου, οὐχ ἁπλῶς, ἀλλ' ἀναιμωτῇ μιᾷ. ὅπερ ἀκριβέστατον ἐμοὶ αὐτῷ, καὶ τοῖς ἀδικήμασιν, ἀπὸ λόγου προβασανίζω τοσοῦ, καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς λέξας τὰ φίλτατα οἰκείων προκείμενα, ἢ ἐν ἀλλοίᾳ, ἃ καὶ πονηρὸν, μᾶλλον δὲ καὶ ἀκμάζοντα, καὶ πατρὶ ὅμοιον ὦ πατρὶ, αἵματι καὶ σώματι ἐμπεπλησμένον. ταῦτ' ἐκ πατέρων τὰ τραύματα, ταῦτα βίᾳ δικαίᾳ τυραννοκτόνου· οὕτω θάνατος ἄξιος ὠμῶν τυράννων. αὕτη τιμωρία πρέπουσα τοιούτοις ἀδικήμασι. τὸ μὲν εὐθὺς ἀρδαπτῶν, τὸ δὲ εὐθὺς ἀγνοῶν· τὸ δὲ μηδὲν τοιοῦτο διάπυρα ἰδών, οὐδὲ ἔχει τυραννικὸν ἀνδρὸς ἄξιον. ὁ γὰρ θνητὸς, ὅ οὕτω, οὐκ ἀγνόησε, καὶ τῶν ἄλλων ἐλάς, ἄλλως οὕτω ἀγνοίαν πρὸς τὸν ἡδὺν

Porrò nunc negocij caput deniq; ipſum perpedite. Etenim quod hic à me requirit, hoc quàm fieri potuit, pulcherrimè cõfeci, tyrannumq; aliena cæde occidi, non ſimpliciter, nec vulnere vno, id quod fuerat optatiſsimũ illi, videlicet tantorũ facinorum ſibi conſcio: ſed poſteaquam illum prius multo dolore excarnificaſſem, tum quo nihil habebat charius, miſerabiliter proſtratum coram oculis oſtendens, puta filium in ipſo æui flore, tametſi ſceleſtum quidẽ illũ, attamen & ætate vigentem, & patri ſimilem, ſanguine taboq; oppletum. Hæc nimirum ſunt parentũ vulnera, ij gladij verorum tyrannicidarum, hæc mors digna crudelibus tyrannis, hæc vltio tantis ſceleribus congruit. Cæterùm protinus interire, protinus excidere ſibi, neque huiuſmodi vllum ſpectare ſpectaculum, profectò nihil habet tyrannico ſupplicio dignũ. Neq; enim ignorabam, vir egregie, nõ ignorabã quidẽ, neq; quenquam aliũ latuit, quãta illa charitate

ὑὸν ἔχει. καὶ ὡς ἂν ἀξίως ἐπιβιῶναι δεῖ ὀλίγον αὐτῷ χρόνον, πάντως μὲν ἥδε πατρὶς ἴσως πρὸς τὰς παίδας τοιοῦτοι· ὁ δὲ καὶ πειθόμενόν τι τῶν ἄλλων ἔχων, ἀπότως, ὁρᾷν μόνον ἱκανὸν ἡγοῦμαι, καὶ φύλακα ἅτε τυραννίδος, καὶ μόνον προκινδυνεύοντα τῷ πατρὸς, καὶ τῶν ἀσφάλειαν τῇ ἀρχῇ παρεχόμενον. ὥστε εἰ καὶ μὴ διὰ τὸν εὔνοιαν, ἀλλὰ διὰ τὸν ἀπόγνωσιν, τοῦτον ἀπισάμην τιθηνούμενον αὐτῇ, καὶ λογιούμενον, ὡς οὐκ ἔστι τῷ ἑαυτῷ ὄφελος, πλὴν τῷ παιδὸς ἀσφαλείας καθεστηκυίας. ἅπαντα τοίνυν αὐτῷ ἀθρόα πεύσῃ, τὸν φύσιν, τὸν πόλιν, τὸν ἀπόγνωσιν, τὸν φόβον, τὰς ἐπὶ τῶν μικόντων ἐλπίδας χρόνον, ἐπ' αὐτὸν ἐκ χειρὸς ἅμα τοῖς συμμάχοις, καὶ παρὰ τὸν τυραννίδα ἐκπέμψαι σκίψιν καταλαγκα-ζ. ἀπίβαλεν ὑμῖν ἄτεκνος, πενυκμένος, ὀδυρόμενος, λαπρύων,

filium sit prosequutus, adeo vt illo extincto ne paulum quidem temporis sibi in vita morandum esse fuerit ducturus. Atqui hoc scio, an omnes patres humanitus admodum affecti sint erga liberos: verum hic etiam vltra reliquos habebat quiddam, idq; meritò, quippe qui conspiceret illum tenicum esse qui curaret seruaretq; tyrannidem, quiq; solus pro patre pericula susciperet, & tutamen imperio adderet. Itaque illi non ob charitatem, certe ob rerum desperationem fouebam illum protinus extorrem è vita: perpensurum nim, iam nihil esse quod velit viuere, adempto tutamine quod illi filius ministraturat. Nimirum effecit hæc omnia illum agnoscitim circumsistierent, forma, dolor, desperatio, formido, quiq; in posterum immineb ant metus. his aduersus illum auxilijs sum vsus, atque ad id extremum illum consilium adegi. Interijt itaq; vobis orbus, excruciatus, ploratus, lacrym-

ἀλλ᾽ὀλιγοχρόνιον μᾶλλον· ἀλλ᾽ ἱκανὸν παρὰ τοῦ τὸ μανότατον, πατρὸς ὑφ᾽ αὑτοῦ, ὅσης θανάτων [illegible]τητος, τὸ πολλῷ χαλεπώτατον, καὶ αὐτὸν ἅμα γίγνεσθαι. ποῦ μοι τὸ ξίφος, μή τις [illegible] τοῦτο γνοίη; μή τινα ὅπλον τοῦτο λάβῃ; τίς αὐτὸ εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀνακόμισε, τὸ τοῦ τυράννου τίς ἐχέτω, τίς αὐτὸ ἐπ᾽ εἰς πάνυ ἀπίστους; ὦ ξίφος κοινωνὸν καὶ διδάσκαλον τῶν [illegible] καλῶν θωμάτων, μετὰ τοῦ τοιούτου διανδρίας, μετὰ τοιούτου νόμους ἀμιλλώμενα, καὶ ἀνοσίοις δουλοῦσθαι δεσπόταις; ἃ γὰρ ὑπὲρ μόνου τοῦ τὴν τιμὴν ἔχειν παρὰ ὑμῶν. ἃ γὰρ ἐλεγον, ἄνδρες, ἐπιθανάτῳ ἐβιάζετο τὸν τυράννου, καὶ ἀνόπλῳ ἐπὶ τοῦ [illegible] κατατραυματίσω, ξίφος μὲν ὑπηρέτησε, τὴν πρᾶξιν [illegible] τὴν ἐλευθερίας σωτηρίαν κοινὴ, τοῦτο τιμῆς τε [illegible] ἄξιον νομίζετε, ἀνδρόπλω

lachrymans. Luxit luctum, non illum quidem diuturnũ, verùm qui satis magnus esset patri. Postremò, quod est omnium acerbissimum, ipse sibi necem conscisuit: quod quidẽ mortis genus, præ cæteris miserrimum, multòque atrocius est, quàm si per alium inferatur. Vbi mihi gladius? Num quis alius eũ agnoscit? Num cui alterius hoc gestamen erat? Quis eum in arcem adduxit? Ante tyrãnum quis eo est vsus? Quis eũ ad illũ misit? O ensis particeps successorũq; meorum egregiè factorũ: post tanta pericula, post tantas cædes contemnimur, & indigni præmio iudicamur? Nam si huius tantùm nomine præmium à vobis postularem: si sic dicerem Iudices: tyrãnum, quum mori vellet, quum id temporis inermem se deprehendisset, meus hic illi gladius inseruiuit, & ad consequendam libertatem auxilio fuit vniuersis: hunc dignum iudicassetis. Porrò

quoque laude præmióque

ἀνιστόντων οὕτω δημοτικοῦ πράγματος οὐκ ἄν, ὑμᾶς φασὶ, οὐκ ἄν ἐν τοῖς ἀρίστοις ἀνεγράψατε; οὐκ ἄν τὸ ξίφος ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀνεθήκατε, οὐκ ἄν μετὰ τῶν θεῶν ἐκεῖνο σεβοίμεθα; νῦν μοι ἐννοήσατε, οἷα ποιήσειεν ἂν ὁ τύραννος, οἷα δ' ἂν ἔργάσαιτο τὸν τύραννον, οἷα δ' ἂν ἐργάσαιτο τὸν τύραννος. ἐμὲ γοῦν ἐμοῦ φονεύσοντος, καὶ τιμωρεῖσθαι σπουδοῖς πρώτοις ἐς τὰ φανερὰ τοῦ σώματος, ὡς ἂν μάλιστα λυπήσαιμι ἕκαστον τὸν ἐπιτηδεύσαντα, ὡς ἂν ἐκ τῆς πρώτης βίας ἀπεκρεμάσαιμι, ὁ μὲν ἀνιβόητος οἰκτρὸν, ἐπιβοώμενος τὸν ἐπιτηδεύσαντα, οὐ βοηθῶν, οὐδὲ συμμαχῶν. ἤδη γὰρ προσβύτην ὄντα, καὶ ἀσθενῆ, ἀπὸ θεατῶν τῶν οἰκείων ἑαυτῶν. ἐγὼ δὲ ἀγωνιζόμενος, ποιητὴς ἂν τῆς ὅλης τραγῳδίας γενοίμην, καταλιπὼν δὲ ὦ ὑποκριτὴ τὸν ἡνίοχον, καὶ τοὺς συνωλιὸν, καὶ τὸ ξίφος, καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ δράματος ἐπεισόδια

domino tam popularis rei nō gratiam retulisſetis? Nonne inter eos qui de Republica benemeriti ſunt, ſcripſiſſetis? Nonne gladium inter ſacra monumenta conſecraſſetis? Non illum ſecundum Deum veneraremini? Nunc mihi conſiderate, quæ veriſimile eſt feciſſe tyrannum, qua dixiſſe priuſquam ſibi mortem conſciſceret. Quum iuuenis à me trucidaretur, ac multis etiam vulneribus confoderetur, idq; in ijs corporis partibus, quæ conſpicuæ ſunt magis, magisq; ſint oculis obuiæ, videlicet vt quammaximè diſcrucior et eum qui me genuerat, quoq; primùm ſe tim conſpectu perturbaret, miſerabiliter inclamabat, parentem implorans non adiutorem, nec opitulatorem: quippe qui ſenex iam eſſet, atque infirmus: verum domeſticarum clatium ſpectatorem. Nam ego interim diſceſſeram, auctor qui fuerā totius tragœdiæ, relinquens actori cadauer, ſcenam, gladium, reliqua quæ ad actum fabulæ pertinebant.

Atille

παῖδας δ' ἰκᾶν Θ', καὶ ἰδὼν ἕνα, ὃν ἔχει μόνον, ὀλίγον ἐμπίνοντα, ἡμαγμένον, ἐμπεπλησμένον τοῦ φόνου, τὰ μὲν τραύματα σωτικὰ, τὰ πολλὰ δὲ καὶ λαῖα, ἀνθρώποις τοῦτο πάντων, ἀνυμέναια, πρόφορα μέλη, πατρανοκτονούμενα· ἀπὸ σφαγεύς, τίνι με τρέφεις, τίνι με φυλάττεις, ὦ τοῦτ', τίκτουσαν, πεφυγμένον; ἢ φείδει ὡς γήρους Θ' ὑπερφρονῶν; καὶ τῇ βραδύτητι καταλέλοιπα μόνον, καὶ πρατένει μοι τὸν φόνον, καὶ μακροτέραν μοι τὴν σφαγὴν ποιεῖ; καὶ ταῦτα λέγων, ἵστατο τὸ ξίφος Θ· αὐτὸς δὲ ἄνοπλος ἦν, ὦ τὸ παιδίον ὦ παιδὶ βαρβάρῳ. ἀπ' οὐδὲ τοῦτο ἐπεμήνυσε· πάλαι δὲ ἦν ὑπ' ἐμοῦ καὶ τοῦτο πεπροβουκολημένον, καὶ τὸν τὸ μέγιστον τόλμημα κατειλημμένον. ἀφοσιωσάμενος δὲ τῆς σφαγῆς, καὶ τοῦ παύσασθαι Θ' ἡδὺ τὸ ξίφος, φησὶ πρὸς τὸν παῖδα μέν μ' ἀνέπτειναν, ἐγὼ δ' ἀνάπαυσον ξίφος· καὶ

At ille adstans vbi filium conspexit, quem habebat vnicum, semiuiuum, sanguinolentum, cæde conspersum, tum vulnera perpetua ac plurima lethalia, hunc ad modum exclamauit: O nate, extincti sumus, interempti sumus, tanquam tyranni iugulati sumus. Vbi macellator? Cui me seruat? cui me relinquit? qui quidem iamdudum propter occisum te, fili, sum extinctus: nisi fortè me tanquam senem contemnit, ac lento supplicio me conficit: producitque mihi mortem, redditque mihi eadem longiorem. Atque hæc locutus, ensem quærebat. Nam ipse inermis erat, propterea quòd per omnia filio fideret. Verùm ne is quidem deerat, vt qui iamdudum fuerit à me paratus, atque ad facinus futurum relictus. Euulso igitur è cæde gladio, atque è vulnere exempto, ait:

Dudum me occidisti: nunc finem malis impone gladio.

Ades

παρὶ πενθοῦντι πραμύθιον
ἐλθὲ, καὶ προθυτικῇ χαρὶ ἀυ-
τυχέσῃ σωαγάνισαι, ἀπό-
σφαξον, τυραννοκτόνησον, ἢ
τὸ πρῶθεν ἀπαλλαξον. εἴθε
πρῶτος σὶ ἐνέτυχον, εἴθε πλὼ
τάξιν κεῦλαβον τοῦ φόνου.
ἀπέθανον ἄρ, ἀλλ' ἕως τυ-
ραννος μόνον, ἀλλ' ἔτι νομί-
ζων ἔξειν ἑκόντα· νῦν δ' ὡς
ἄτυπος, νῦν δ' ὡς οὐκ φονέ-
ως ἀπορῶν. ἢ ταῦθ' ἅμα λέ-
γων, ἐπῆγε πλὼ σφαγλὼ, πέ-
μπων, ὁ διωκόμενος, ἐπιθυμῶν
μὴ, ἀσθενῶν δ' πρὸς πλὼ ὑπ-
ηρεσίαν ἧ ζηλήματος. πόσ-
ους πολλάσας ἰδὼν ταῦτα πόσ πράγ-
ματα; πόσοι θάνατοι; πόσα
τυραννοκονίαι; πόσαι ἀω-
ρίαι ἢ τύπος, ἰωρᾶτο πάν-
τῶν τὸν ἢ νεανίαν πεκέμε-
νον, ὀκ μικρὸν, ὀδ' ἀκατα-
γώνιστον ἔργον· τὸν πρόσθ-
πλὼ δ' αὐτῶ πρικεχυμένον,
ἢ τὸ αἷμα ἀμφοῖν ἀναπ-
εραμένον, πλὼ ἀλάθειον ἐ-
πάνω ἢ ἐπινίκιον σπονδλὼ,
ἢ τὰ ἔργα τῶ ξίφους τοῦ ἐμῦ.
αὐτὸ

Ades patri lugenti ſolamen, ſemilemq́ manum & infeſtum adiuua, iugula, tyrannum occide, luctu libera. Vtinam prior in te incidiſſem, vtinam in cæde priorem occupaſſem locum. Occidiſſem quidem, ſed tanquam tyrannus damnaxat, ſed qui crederem mihi ſupereſſe vlterius: nunc autem tanquam ortus occumbo, nunc tanquam cui deſit etiam mœrentator. Atque hæc vbi dixerat, gladium adegit, trementi, neque ſat potenti. Cupiebat quidem, verùm non ſuppetebant vires ad ferrum exigendum. Quot hæc ſupplicia? Quot vulnera? Quot mortes? Quot tyrannicidia? Quot præmia? Poſtremò ſpectatis omnes iuuenem dudum proſtratum, nec exiguum profectò, neque mediocrium virium opus. ac ſenem huic circumfuſum, atque amborum ſanguinem commixtum, libertatis illam & victorialem victimam meique gladij facinora.

At

αὐτὸς ὁ τὸ ξίφος ἐν μέσῳ ἀμφοτέρων ἐπιδεικνύμενον, ὡς οὐκ ἀνάξιον γενήσεται ἐμοὶ τοῦ δεσπότου, μαρτυρούμενον ὅτι μοι πιστῶς διηκονήθη. τοῦτο γὰρ ἐμοὶ γράμμενον, μικρότερον ὤν, σοὶ δὲ μειζότερον ὄντι τοῦ μὴ ἀφανῆ τὴν τυραννίδα πᾶσιν, ἐμοὶ μὲν ἐν μιμήσεσι λέγεται τὰ πολλὰ τοῦ ἔργου, ὅσπερ ἐν δράματι. καὶ τὰ μὲν πρῶτα ἐγὼ διακεκόμμαι, τὰ δεύτερα δὲ ὁ παῖς, τὰ τρίτα δὲ ὁ τύραννος αὐτός. τὸ ξίφος δὲ πᾶσιν ὑπηρέτησεν.

At gladius ipse in medio amborum, declarans quàm non indignũ se domino præstitit, testansq; quòd mihi fidam nauasset operam. Id si à me ipso fuisset patratũ, minus fuerat futurum: nunc autem illustrius est ipsa nouitate. Atq; ego quidem sum is, qui tyrannidẽ sustuli: cæterùm actio in multos est distributa, quemadmodum in fabulis fieri consueuit. Ac primas quidem partes ego ipse, secundas autem filius, porrò tertias tyrannus ipse. Nam gladius omnibus inseruiuit.

GILBERTI COGNATI
ARGVMENTVM.

QVidam in arcem ascendit vti tyrannum occideret, atque ipsum quidem non reperit: verùm filium eius interemit, gladiumque in vulnere reliquit. Aduenit tyrannus, vbi filium extinctum conspexit, eodem ense necem sibi consciit. Is qui ascenderat, tyrannique filium peremerat, præmium tanquam tyrannicida petit.

DECI-

DECLAMATIO D. ERASMI ROTERODAMI, NON ILLA QVIDEM versa, sed qua superiori Declamationi è Luciano versæ respondeat.

ARGVMENTVM.

EIusdem generis hæc cum superiore, eiusdemque status est, sed aduersarijs. Vt enim illic contenditur, præmium esse dandum tanquam tyrānicidæ, ei qui filium tyranni interfecerat: ita hic negatur eum satisfeciſſe legi, aut tyrannicidā esse, qui nō ipsum tyrannum, sed filiū tyrāni occidisset. Exordio benevolentiam captat à persona Iudicū: deinde calumniæ aduersarij, qua in suspicionem adductus fuerat, quasi ipse quoq; tyrannidi faueret, quia illi præmium dādum negabat, respondet per absolutionem primùm, deinde & per inficiationem ex locis cōiecturalibus, eleuata interim illius persona, atq; ipso vicissim in suspicionem ex modo actionis vocato. Post exordiū propositio sequitur cum attentione & admonitione Iudicis, quorsum in hac causa maximè spectare debeat: atq; inde ad confutationem venitur. In qua primùm refelluntur ordine capita illa quę alter in argumento ab imo ad summum tractārat, puta Voluntas, Conatus & Effectus. Ac voluntati quidem opponit voluntatem legis, vt quę nō quid quisq; voluerit, sed quid effecerit, spectet: neq; cogitationes, sed facta præmijs compenset. Conatū verò eleuat varijs ac multis similibus & exemplis, ostendens in nullo pacto, aut contractu, aut certamine, aut alijs denique; id genus rebus satis esse conari aliquid & cepisse, sed præstari oportere. Effectum conditiones sequi, non conatum. Et quòd alter etiam conatum in legibus spectari dixerat, id distinguit, ostendēs diuersam esse rationēm præmiorū & pœnarū. In maleficijs interim & voluntatem puniri: in beneficijs autem nunquam præmiū dari, nisi ei qui quod lex proponit, reipsa effecerit.

Postremò

Postremò & patriæ gratis inseruire ac officium præstare ciues debere: & illum satis mercedis pro conatu suo retulisse, laudem & gloriam. Effectum autem refellit, quia non simpliciter id effecerit quod lex iubet, sed fortuna seu numine ita ferente, cædem filij mortem patris consecutam esse. Non enim quia ipsius gladio tyrannus postea seipsum confecerit, ob id ipsius hoc factum esse. Deinde etiam incertum fuisse exitum, & quidnam pater occiso filio facturus fuerit: & hic consilium quoque petituris subuertit, primò vt incertum & periculosum, neque certis rationibus firmatum: deinde etiam vt fictum, & post euentum rei demum simulatum. Denique non idem esse occidere, id quod lex iubet, & mortis causam qualemcunque præbere. Idque iterum multis similibus probat. Atque hoc loco disputationem suprà cœptam renouat, de eo quatenus voluntas in legibus spectatur, & in quibus per se sufficiat, nempe in maleficijs, & non in beneficijs, & ob id neq; hic præmium illi deberi, vt qui cœperit, non absoluerit beneficium. Confutatis igitur hoc pacto voluntate, conatu & effectu, quarto loco id aggreditur, quod petitor in narratione potissimùm amplificat: puta filium fuisse caput & causam tyrannidis, eoq; sublato etiam tyrannidem sublatam fuisse. Ac primò quidem filium ostendit non fuisse tyrannum, neque tyrannidis caput, confutatis signis & cæteris rationibus quæ alter ad eam rem probandam adduxerat. Deinde, vt maximè fuerit, legem iubere ipsum tyrannum, non vt quisq; tyranno similis, aut nocentior etiam est, occidere. Et hic multis verbis de auctoritate legum disputat, & quòd non tenera verba legum huc aut illuc deflectēda sint: alioqui multa pericula & incommoda ex eo secutura esse. Postremò etiam ipse locum ab imo ad summum tractat: & si quis voluisse, egisse, effecisse se dixerat, ita hic cōtrà vbi animum ad rem gerendam habuisse illum, neque rectā viā aggressum esse, neq; denique id quod lex

iubet,

iubet, perfeciſſe oſtendit. Et ſub hæc orationem concludit breui ἀναπεφαλαιώσει, & conformatione ſeu proſopopœia legum, Reipublicæ & deorum quoque expoſtulantium cum petitore, vt iniquè & præter meritum præmium petente.

SI mihi cauſa hæc, Iudices, apud cõcionem popularem, quæ ſtudijs potius quàm exactorum iudicio duci cõſueuit, eſſet agenda, ac nõ magis apud Iudices ex honeſtiſſimis ordinibus delectos, nimirum grauiſſimos, ſapientiſſimoſq; : nonnihil profectò vererer ne omnium animis noua hac & inſperata lætitia geſtientibus, atq; (vt ita dixerim) exultantibus, nec ſatis attentos, nec dociles eſſem auditores habiturus: porrò fauentes, beneuolosq; multò minus, quippe qui frontem modò, quaſiq; perſonam huius negocij intuentibus, non faciem ipſam propiùs contemplantibus, videri fortaſſe poſsim in communi totius ciuitatis gaudio, tum autem in cauſa tam populari, velut importunius obſtrepere atq; obturbare. Enimuerò quum omnis affectus ineptus eſt ad rectè iudicandum: tum ingens, intemperans, nimia exundans lætitia, non ſolùm iudicium omne funditùs tollere ſolet, verùm etiam noſtri ſenſus non rarò nobis eriperet præſertim ſi (quemadmodum hæc noſtra) poſt graues diuturnasq; calamitates, ac veluti tempeſtatem ſæuiſſimam, repentè prætérque ſpem quaſi portus quidam fuerit obiecta. Quid autem tam acerbum liberæ multitudini, quàm ſeruitus? Quid tam dulce, quid tam exoptatum, quàm libertas? Itaque non rebus modò ipſis, ſed vel inanibus harum rerum vocabulis, plebis animus queat ad quidlibet impelli: maximè primis his aliquot diebus, dum gaudiorum adhuc velut æſtus quidam impotens, omnia ſurſum ac deorſum miſcet, dum lætitiæ

titiæ temulentia, dum gratulādi dulcis quædam ebrietas pectus occupans, animum ad cogitandum instituere non sinit. Verùm vestra, Iudices, singularis sapientia perspicacitásque, non hoc tantùm scrupulo me leuat, verùm & hanc mihi fiduciam suppeditat, vti sperem futurum, vt hoc contradicendi munus, quod equidem nec inuidentia nec fauore in Tyrannidem (sicut iste calumniabatur) sed solita mea, & (vt opinor) nota Reipub. charitate suscepi, vobis non modò non inuidiosum, sed fauorabile plausibilēque videatur. Etenim postquam viderem manifesta quadam Deorum beneuolentia, post diuturnam ac miserrimam illam seruitutem, toties Reipub. votis expetitam libertatem aliquando contigisse: nihil prius curandum nobis esse iudicaui, quàm vt gratos nos exhiberemus in eos, à quibus nobis tam egregia felicitas esset profecta, quò videlicet munus suum huic vrbi propriū perpetuumq; facere vellent, & constabilire tuerique quod largiti non essent grauati, meminissemusq; ijsdem in manu esse vt eriperent ingratis, quod optantibus dedissent. Sunt autem vel primæ gratitudinis partes, intelligere videlicet cui beneficium acceptum ferre debeas. Et hac vna ratione mortales diuinæ beneficentiæ gratiam referre possimus, si beneficium acceptum agnoscamus, si celebremus, si ad illos auctores referamus. Neque nobis committendum putaui, vt dum nimium candidi in ciuem esse volumus, in deos ingrati impijq; reperiamur. Neq; enim isthoc nomine nunc perinde laboratur, ne hoc præmij pereat ærario, & hoc lucris accrescat (quanquam id quoq; longa iam tyrannide exhaustius est, quàm vt inde temerè dari præmia consuescat immerētibus:) illud agitur, ne dij immortales, qui huius malè consulta nobis verterunt bene, hoc tantum munus à nobis tanquam ingratis reposcant, si quod ipsis solis debe-

tur honoris, laudis, gratiæ, id illis fraudatis, in hominē con-
tulerimus. At quem hominem, obsecro? Nempe qui quum
priuatus contra leges iuuenem occiderit, atque hac temeri-
tate sua, restitutæ libertatis periculosam occasionem modò
præbuerit, idq; adeò imprudens (vti mox docebimus) non
veretur pulcherrimum tyrannicidæ titulum dijs eripere, si-
bi arrogare: Reipub. diem dicere, ac leges ipsas in ius voca-
re: ciuitatem ingratitudinis ream agere, nisi sibi totam hanc
felicitatem ferat acceptam. Nullum quidē, Iudices, facinus
speciosius tyrannicidio, nullum dijs dignius: verùm hoc im-
pudentior, qui sibi laudem tam eximiam vsurpat immeri-
tus. Nullum præmium honestius illustriusq;, quàm quod ty-
rannicidæ debetur: sed hoc impensius accuratiusq; spe-
ctandum, ne temerè decernatur indigno. Permulta siquidem,
permulta ad id requiruntur, vt hoc tam egregio titulo,
vt hoc tam diuino præmio dignus quis esse videatur: quo-
rum nihil in hunc competere, paulò post euincemus.
Proinde quum non tolerandæ improbitatis mihi videa-
tur, qui legibus tum homicidij, tum temeritatis pœnas de-
beat, cum à legibus præmium omnium maximum petere: pe-
tere dixi? imò flagitare: & ita flagitare, vt etiam si vnum
ex huius arbitrio dependerint, tamen multa insuper isti cre-
ditori sint debit[illegible]. Quæ cuncta quum postulare iu-
re potuisset, malu[illegible] tamen homo verecundus, vnico per-
soluto, reliqua sibi deberi: vt haberet nimirum quod obno-
xiæ Reipublicæ quoties libido sit, possit improperare. Tum
illud vtrum risu potius, an odio dignum existimem, quòd in
tribunalibus, quòd apud ornatissimum seueriss imorum Iudi-
cum consessum, Thrasonem quendam nobis è comœdia re-
tulit? Sensistis, Iudices, vt è corona plerique risum tenere ne-
quierint, dum personatus iste Hercules tragœdiam illam

suam

fuam nobis recitabat de ſeſe toties quaterq; tyrānicida, de ſapiente illo gladio commilitone ſuo, qui per ſe prudens ſenem interemit: digno videlicet, qui inter ſidera collocetur, domino in deorum numerum relato. Dij boni, quibus phaleris, quibus fucis, quibus ampullis facinus illud nobis ſuum ornauit, iactauit, exaggerauit? quàm militari iactantia, quàm Stentorea voce, quàm faſtuoſo vultu, quàm arrogantibus ſupercilijs, quàm ſtupidis oculis, ſuum ipſe vobis encomiū deto nabat? Quæſo, Iudices, vt etiam nunc hominis vultum diligenter attendatis: nónne vobis minitari videtur? nónne dicere, ni mihi præmium decreueritis, haud feretis impunè, incolumi diuino illo meo ac fortiſsimo gladio, qui vel ſine me meas vices, vbi lubebit, acturus eſt? Quis tandem iſtam ferat iactantiam, vel in eo qui verè tyrannum occidiſſet? Hæc quoq; me cauſa, Iudices (neque enim inficiandum eſt) commouit, vt huius obſiſterem petitioni: vel magis vt immoderatam arrogantiam, vt odioſam huius imputationem retunderem. Videbam iam inde ab initio, quum certatim vniuerſa ciuitas dijs libertatis auctoribus grataretur, vt hic ſeſe ira tumens in medium ingeſſerit, quàm indignè tulerit victimas dijs ſeruatoribus immolatas. Sibi hunc honorem eripi, ſeſe vnicum eſſe reſtitutæ libertatis auctorem proclamabat: leges, aras, focos, omnia publica priuataq; ſuæ dextræ, ſuo magnifico gladio deberi. Agite quid futurum denique, Iudices, auguramini, ſi ad huius intolerabilem iactantiam, veſtra auctoritas, veſtra comprobatio, ſi præmium quaſi pignus acceſſerit? Quid, niſi vt tyranno ſubmoto alter quidam huic ciuitati paretur, qui ventoſæ linguæ, gloriæq; quaſi tyrannidem quandam exerceat? Qui quotidie nobis odioſam iſtam ſuam tragœdiam ingerat, quotidie dextram iſtam Herculanam, & gladium prodigioſum immitetur?

tur? Vtrum est hoc, Iudices, tyrannide liberari, an mutare tyrannum? Videtis ipsi quàm minaci fronte me iam obtueatur. Quid mihi succēses? Quid minitaris oculis? Quid terres supercilio? An mihi non licebit libertate in cōtradicendo (tuo scilicet munere) vti, quum tu sic abutare? qui liberum tibi putaris (id quod etiā in proscenio leges fieri vetāt) crimē tā atrox, tā capitale in ciuē impingere, tantùm qa libuit, idq; apud Iudices iratos, in tā frequēti ciuiū corona, quod neque as vel leuissimo cōfirmare argumento. Siquidē quàm reliqua gloriosè, tam illud impudēter dicebas, mihi nullā fuisse causam quare tibi contradicendi partes susciperem: nisi quò tyranni necem, quæ me discruciaret scilicet, vlciscerer. Quo quidem tuo exemplo si vicissim in te liberet vti, mox intelligeres quàm atrocia, quanto probabilius in te posse retorqueri. Nam tuum istud tam inuidiosum (quemadmodum tu quidem existimabas) conuicium, me longè minus etiam territabat, quàm (quod vulgò dicunt) ex pelui redditum fulgur. Etenim præterquam quòd neque affinitas, neque cognatio, neque necessitudo, neque emolumentum, neq; prorsus alia res vlla mihi cum tyranno intercesserit, quæ mea referret illum viuere, sine quibus rebus nullam in quenquam criminis hærere suspicionem tu quoque scires, nisi nunquam tribunalia vidisses, ac nisi hodie deuium te lucelli spes fecisset iureconsultum: equidem arbitror meam fidem, integritatem, pietatem, totamq; meam vitam sic huic Reipub. spectatam esse, vt isto crimine tibi potius improbitatis odium, quàm mihi suspicionem vllam conciliaris. Videt quàm multis adductus sim causis, vt tibi obsisterem? Denique (si scire vis) bona ciuium pars id à me enixissimè flagitauit, vt sui patrocinium aduersum te capesserem, negantes sibi videri tyrannide liberos esse, nisi te à tyrannicidæ præmio deiicerem.

Non

Non quòd pudeat homini debere hanc felicitatem: tametsi id quoq; darum, ei debere qui sic imputet. Sed debere arroganti, sanè quàm molestum est: at debere cui non debeas, istiuc verò non grauissimum modò, verùm etiam stultissimum. Equidem ne lenoni quidem vel verbo refrager, si modò is promereatur: sed obnoxium esse tam importuno imputatori, tum qui nihil iuuerit, id verò bis miserum est, bis stultum est. Nullus enim insolètius exprobrat beneficium, quàm qui quòd nõ dedit, id vult dedisse videri. Sed finge mihi nullam esse causam cur tibi me opponerem, nisi quia sic animo lubitũ sit meo: profectò nihil habes quod mihi iure succenseas. Etenim quum apud Iudices tam sanctos agatur, si verè præmium meruisti, non tibi honorem eripio: verùm etiam vehementer illustro, quando non paulò magnificentius est tyrannicidæ præmium euicisse, quàm tulisse. Sin minus, æquus veniam dabis, si boni ciuis fungor officio, si nullo meo emolumento Rempub. debiti præmij ream defendo, si stultitiæ crimen, si imprudentiæ infamiam à ciuitate depello, si non sino vt nostro omnium periculo hæc vrbs in deos existat ingrata. Postremò, si deorum immortalium causam ago, quibus honorem debitũ tu conaris interuertere: vt vel hinc sat liqueat quanta religione reliquam causam egeris, qui statim ingrediens tam impudenter sis calumniatus. Contradicit igitur, contra Rempublicam fauet tyranno. Quanquam ego illud quoque liberæ ciuitatis esse iudico, hoc loco vel tyrannorum causas citra fraudem agere licere. Nec tamen à vobis postulo, Iudices, vt vel mihi prosit in causa hoc meum erga Rempub. studium, vel huic obsit tam insolens arrogantia: imò non deprecor inuidentiæ suspicionem, non refugio vel atrocissimam illam quam iste mihi conabatur impingere, inuidiam, vt tyranno fauisse videar,

dear, nisi certiorib. quàm vt à quoquam refelli possint, argumentis euinco, nisi demum & aduersario persuadeo, modò ne tergiuersetur, vt quammaximè ciuiliter quis agat, nullum ei deberi præmium: sin exactius, seueriusq; pœnam etiam ab ipso deberi. Quæ quidem dum quàm potest breuissimè facio, quæso, Iudices, vt me attentis animis atque auribus audiatis. Meministis, Iudices, vt iste inter dicendum subinde nobis conatus sit ob oculos ponere, id vnum spectare iussserit, quantis malis tyrannide simus leuati. Hoc passim inculcabat, hac re bonam orationis partem occupabat: nihil nos aliud perpendere voluit, nisi quòd grauem seruitutem toleraſſemus, nunc optata libertate fruerentur. Nimirum id tantum vos spectare voluit, quod ad hoc iudicium nihil attinebat. Neque enim hoc in quæstionem venit, quàm misera sit tyrannis, quàm optanda libertas; sed de illo cognoscitis, Iudices, quum libertas huic vrbi sit restituta, quanta huic laudis portio huius virtuti debeatur: & an id quod euentu cum huius facto coniunctum est, idem cum eius merito coniunctum videri oporteat. Relegant autem eadem vestigia, quibus ipse in causam ingressus est: quod equidem refellendi genus simplicissimum esse puto: sequarq; partes illas quibus iste rem secuit, id nimirum agens, vt quemadmodum ingenioſi coniuiatores ijsdem carnibus alio atq; alio modo coquendis cõdiendisq; efficiunt vt multa opsoniorum genera videantur, itidem iste nobis ex vnico homicidio multa faciat tyrannicidia. Repetam igitur ordine gradus illos, quibus iste facinus suum sibi visus est mirificè attollere, & in quibus identidem restitabat. Quòd si me deturbante, vel in vno quolibet consistere poterit: tum ipse sese victorem pronunciet licebit. Quot tyrannicidia, inquit, quot præmia? Primum quòd volui, deinde quòd conatus sum:

sum: tum autem quòd filium occidi, plus quàm tyrannum: postremò, quòd pater ob mortem huius sibi necem conscisciuit. Principiò quòd voluit, Iudices, quis non leuius esse videat, quàm vt sit refellendum? nisi quòd iste tanta voce intonabat, toties inculcabat quòd tyrannum voluisset occidere, atque id (vt nihil iam accideret) tamen præmio dignum asseuerabat. Quid autem tam ridiculum, quàm nudæ voluntatis præmium à lege flagitare? quæ adeò nihil ad se pertinere putat quid velint aut in animo statuant homines, vt neque pœnam irrogent si quid velis, modò perperam: neq; præmiũ ostendant, si quid officiosè velis: verùm id vnumquenq; voluisse interpretantur, quod nulla vi coactus effecerit. Ergò ne, inquies, non magna facti pars est voluisse, quod quidem arduis in rebus vel solùm sufficere solet? Rectè sanè: sed apud deos modò: quippe quibus solis perspicuum est quid nobis aut velis. ab his præmium expectandum, si quid præclarum animo conceperis. Lex hominum vices agit, & quid in obscuris illis sinuosi cordis specubus mortales agitent, adeò sua referre nihil putat, vt non dicam abdita aut suspiciosa, sed ne ea quidem admittat quæ populari sunt opinione fama; iactata. Postremò vt non nisi comperta recipiat, non audiat nisi quæ sunt certissimis argumentis deprehensa, probata, euicta. Cedo, quod est facinus tam nefarium, cuius simplex voluntas in crimẽ vnquam est vocata? Ista iudicia, Aeaci Rhadamantique tribunalibus seruantur. Hic mihi non quid volueris, sed quid feceris adferto. Quòd si nulla lex vlli flagitio supplicium minatur, quod in animo statueris: quæ tandem est impudentia, pro merito quod præstare volueris duntaxat, perinde quasi præstiteris, à lege quasi præmium postulare? Quæ quidem quum ad id vnum sit comparata, vt maleficia vel deterreat, vel coërceat, multò

que magis ad eius partes pertineat nocentibus irrogare pœnam, quàm bene merentibus largiri præmia (id quod mox copiosiùs demonstrabimus) posteaquam in crimini-bus non accipit insimulationem meræ voluntatis: quæso te, in petendis præmijs ostentationem voluntatis admittet? Quis autem est ciuium vel quantumlibet ignauus, qui non velit tyrannum occidere, si tutò liceat? Quis non vel leno, saltem emolumenti causa velit? Denique quis non facilè simulare possit, voluisse se, videlicet quò præmium gratis auferat? Vis itaque dicam quantum hoc totum habeat momenti, voluisse occidere? Nè-pe perinde est, quasi te somniaris occidisse. Par pari pensari conuenit. Qui præstitit beneficium, ei lex beneficium rependit: at qui bene voluit tantùm, ei quid debetur, nisi vt vicissim bene velit Respublica? Inunc, & hoc in gradu nos iube consistere. Rem tam exiguam, inquis, animo versaui, statui, decreui: an præmium negabitis? Non fraudaberis præmio, si isthoc nomine postules. verùm illud interim præmij feres: velut homo nimium perfrictæ frõtis, irrisus, explosus, exibilatus discedes, quem non puduerit id à lege postulare, quod ne leno quidem ausit à quoquam petere, vt rem pro voluntate auferat. Nemo tam vecors, qui concedat, vt voluntatem nescio quam, hoc est, minus quàm verba precio redimat. At non volui tantum, inquis: verùm & periclitatus sum: ascendi, submoui satellites. Primùm isthuc tu quidem consultè facis, quòd de gradu illo desilisti, in quo nimis profectò incommodè stabas: quanquam ne in hoc quidem multò commodius constiteris. Nam etiamsi paulò minus absurdum videatur, haud ita multò minus impudens tamè est, quum lex palàm præmium decernat ei qui factum præstiterit: te, quòd conatus modò sis, præmium poscere. Ergo ne hoc

hoc quidem iuris erit apud te legibus, quod per illas est ciui priuato cum ciue priuato? Age, quid si quis ciuium tecum iniisset contractum, ita vt ille pecuniam stipulatus, tu conditionem pactus esses: mirum ni suo vterque periculo, atque is nondum præstita conditione nummos his verbis abs te petat: Cedo mercedem, conatus sum, tentaui, admisus sum: an non protinus impudenti homini respondebis, Cedo conditionem? Nam de tuo conatu quid mea refert? quandoquidem effectum abs te pactus sum, non conatum. Puta totidem verbis tibi nunc respondere legem: Agnosco contractum, non muto pacta, debeo præmium: sed si tu conditionem præstitisti, si tyrannum occidisti. Verbis aut obligantur aut absoluuntur homines. Si conato pollicita sum præmium, non grauabor dare: sint ei qui facinus peregisset, quod tandem ius est te ferre quod es stipulatus, me non ferre quod sum pactus? In priuatis ac minutis contractibus nemo tam improbus inuenitur, vt lucrum conditione promissum postulet, non præstita conditione: nemo tam stultus vt det, si quis postulet: & tu à Republica maximum omnium præmium postulas, quòd conatus modò sis? Nihil mihi nisi nugas adfers, donec illuc vnà audiam, quod te præstare oportebat. Volui, inquis, ascendi, perrupi custodias, submoui satellites: quantulũ iam est illud quod superest? Quid adhuc desiderat? Nempe nihil in te desidero præter illud, cui soli debebatur præmium. An non intellexisti, in istiusmodi contractibus duplex esse periculum: quorum alterum ad hunc tantùm, alterum ad illum propriè pertineat: videlicet persoluendæ mercedis, & præstandæ cõditionis? Ego meo periculo præmij dependendi onus recipio: nec tua referre putes, neque refert, quàm angusta mihi res vnde corradendum quod debeam precium. Tu itidem conditionem tuo suscipis periculo: nec mea quic-

quam interest quo sudore, quo periculo sit ea tibi præstanda. Totam istam curam, totum hoc negocium tibi relinquo. Quòd si ego iam præstita abs te conditione commemorem tibi, in agris meis malè proeuisse segetes, merces naufragio periisse, nihil auelli à malis debitoribus, non sine graui dispendio conflari posse pecuniam quam tibi debeam: die obsecro, nònne nugas agere me dices, negans horum quicquam ad te pertinere? Hoc vno modo posse satisfieri tibi, si pecunia numeretur. Neque quisquam est iudex tam iniquus, quin te tuo vti iure fateatur. Et mihi pulchrè satisfactum existimas, si tu mihi tragœdiam adferas, quantum adieris periculi, quantum sudorum, quantum vigiliarum exhauseris, dum studes præstare conditionem? Res est (mihi crede) calumniosior scrupulosiorq; quàm vt legibus tam occupatis conueniat alienam expendere voluntatem, alienos pensiculari conatus: quorum suos quisq; nimio solet æstimare, non suos difficile est adamussim perpendere. At facti facilis est æstimatio. Proinde ea im legis cognitionem condit: hinc reliqua omnia consueuit metiri. Tametsi non piget interdum æqui bonique rationem habere. Verùm in his litibus quæ de vetere illa formula pendent, inter bonos bene agier oportet: in contractibus, quæ neque vi, neq; dolo coierunt, quid est quod à præscripto recedatur, nisi quis velit omnino à pactis discedere? Quid uis circumspice: & si proteres vsquam inuenire exemplum, non nego præmium. Sæpenumerò in pugilum Olympicis, sæpe in certamine spectator (opinor) sedisti: cedo, num quando vidisti quenquam tam impudentem, qui palmam sibi hoc nomine vendicaret, quòd strenuè certasset? Non arbitror, atq; id in re penè indicra, certè ad voluptatem comparata. Et tu in tam seria omnium q; splendidissimo negocio id tibi postulas, quodin-

scientia

scenicis illis pudeat vel impudentissimum tentare? Age quoties & illud vidisti euenire, vt qui sese fortissimè doctissimèq; gessisset in cursu, is à præmio longissimè abesset, & ignauissimo faueret euentus? Habeat ille sanè quod causetur: excidisse habenas, consternatum equum, fractam rotam, iactet se vel arte vel viribus tantò præcellentiorem, quantò Thersitæ præstitit Achilles: nisi metam prior attigerit, profectò postulandi præmij ius nullum habebit: fortunam suam incusare licebit. Cæterùm agonothetæ non indigna-bitur, propterea quòd hoc animo in certamen descenderit, vt eius vteretur conditione: id est, ita demum præmium ferret, si virtuti fortuna fauente viciisset. Alioqui si conatui, non tantùm effectui præmium deberetur, tot palmis esset opus, quot in Olympicum certamen venissent. Quanquam in huiusmodi ludis qui solennitatis voluptatisq; gratia proponuntur, fit interdum, vt victis quoq; præmia statuantur, non honoris, sed solatij gratia: verùm seriis in rebus, atq; adeò periculosis, quæ nam obsecro lex vnquam mercedem statuit, nisi si quis facinus peregisset, & ita peregisset, vt omnes numeros implêrit? A' quo tu quantum abstis, mox audies: nam nunc de conatu tantùm agimus. Lex igitur ciuicam promittit coronam ei qui ciuem in bello seruarit. Quis vnquam ad hunc honorem vel aspirauit, quòd se telis obiecerit, quòd non sine multis vulneribus discesserit? Profectò nisi ciue seruato, ne-mo ciuicam petit. Quis vnquam his verbis muralem petijt: Iudices, contendi, vt mœnia superarem, omnia feci, sed depulsus sum? Quantumlibet enisus sit, nisi cõscenso muro nemo tam inuerecundus est vt muralem coronam sibi deberi dicat. Obsidionalem nemo flagitat, nisi depulsa obsidione. Postremò nullus honos petitur, nisi ab eo qui id effecerit, ad quod honor inuitat. Qui nauim intempestate conser-tam

ad littus

ad littus perduxerit, huic ex lege vendicatio est earum rerum quæ naui vehebantur. Quorsum attinet hic tuâ iactare peritiam, sudores, pericula, conatus? Nihil nõ feceris quo nauẽ in tutum reduceres, sed victus tempestate deseruisti: audebis quicquã ex his quæ sunt in naui, tibi vendicare? Aut si ausis, futurum speras vt quisquam te vel pilum sinat attingere? Non opinor. Si quis vnquam ouationẽ, supplicationẽ, triumphum obtinuit, quòd ad victoriam omnibus neruis esset enisus, quòd gnauiter se gesserit in bello: nisi superior discesserit, nisi præscriptum à lege numerum hostium fuderit: audes & tu tibi præmium promittere, quòd tyrannicidium sis aggressus. Quod si nemini hominum memoria contigit, desine tibi noua spe blandiri, desine inaudito exemplo postulare, quod sperare sit improbissimum, dare postulanti stultissimum. Noli nobis commemorare quanto capitis periculo murum arcis conscenderis, qua virtute satellitium tyrannicum perruperis, alios depuleris, alios occideris: quorum maximam partem tibi liberum est fingere. Ad obtinendum tyrannicidæ præmium, duobus duntaxat verbis est opus, Tyrannũ occidi. Quantumuis conatum exaggeres, alleues, attollas: non nisi tyrannicidæ debetur præmium. Alioqui quid dices si eodem illo die quo tu arcem conscendisti, permulti pariter aggressi, sua quisq; virtute freti, quorum nemo tamen tyrannum interemisset: vtrum omnes tyrannicidæ præmio potientur ex æquo, nempe quia conati? Age quid si multis strenuè rem aggressis, vni cuipiam, qui sit omnium ignauissimus (vt non semper virtuti respondet fortuna) eum contingat interficere, an non præteritis reliquis, hic vnus honorem auferet? Quamobrem tandem? Non quia plus adierit periculi, sed quoniam id confecit, cui lex honorem decreuit. Hîc tu fortasse rursus incipies deplorare, frustra sumptam operam negabis

negabit æquum esse, virtutis egregios conatus merito fraudari præmio, nisi fortunæ suffragio adiuuentur. Sed quæ tandem potest esse iniqua conditio, quam nemo compellitur accipere, nisi cui cordi sit? Quantumlibet iniqua cõditio proponitur, eam nimirum facit æquissimam, quisquis suapte sponte recipit. In aleæ ludo (si fas est hoc exemplum conferre) quid iniquius, quàm vel summum artificem ab imperitissimo superari: si modò iactus commodè cadat? Atque id adeò nemo tanquam iniquum causatur: propterea quòd cui lusus huius lex non probatur, ei liberum erat non suscipere. Itaque lex quid præstari velit, id palàm atque in medio proponit: quid abs te præstari possit, id tibi relinquit expendendum. Illa nihil mauult, quàm vt res quamoptimè cadat: quòd si posteaquam nihil iam intentatum reliqueris, quò minus effeceris, per fortunam steterit, intelligis (opinor) nihil habere te quod legi succenseat. Fortunam, si ita lubet, in ius voca. cum lege nihil tibi rei: quæ vt nihil promittit, ita nihil debet, nisi præstanti. Neque verò existimemus, Iudices, istud à maioribus qui hanc legem tulerunt, sine summa ratione fuisse factum, vt conato præmium non esse statuendum putârint, videlicet illud cauerunt, non tantùm ne ancipites istas & inexplicabiles huiusmodi de conatu lites inuitarent, verùm etiam quòd intelligerent tyrannicidij conatum non posse nisi summo ciuitatis periculo suscipi. Vnde futurum prospiciebant, vt si conatui præmium statuissent, temeritate conantium Resp. subuerteretur potius quàm restitueretur. Etenim tyrannis quid aliud est quàm graue capitale & ciuitatis vlcus? huic si quis medeatur, ei merces digna proposita est: quam ita demum ferat, si remedium præsentaneum attulerit. Verùm huic malo neminem oportet admoliri manum, nisi certum artifi-

ces,

cem, qui sua diligentia peritiaq; fretus, non sinat hoc licere fortunæ, vt dum ipse salutem dare conatur, illa vitam penitùs eripiat. Quid? vtrum tu igitur in eiusmodi discrimine conatum præmio iudicas muitandum esse: an potius pœna deterrendum, nisi quod conatus est quispiam, idem præstiterit? Nec illud te subleuat, quòd mihi videbare ratiocinando colligere, quum lex in maleficijs pœnam irroget simplici sceleris molitioni, par esse vt multò magis in benefactis conatus habeat rationem. nam oportere legem multò propensiorem videri ad compensandam virtutem, quàm ad retaliandã culpam. Atq; vide, quàm hic tota erras via. Principiò non animaduertis hoc tyrannicidij facinus toto genere à reliquis discedere, propterea quòd aliorum molitio cum priuato molientis periculo modò coniuncta est, huius cum publico Reipub. discrimine copulata: vt temerè moliri tyrannicidium nihil aliud sit, quàm temeritate priuata rem omnium prodere. Deinde lex nec in quouis crimine, nec qualemcunque conatum in quæstionem venire sinit: verùm in paucis duntaxat, quæ vel propter insignem atrocitatem hoc odij merentur: vel eiusmodi sunt, vt prius exitium adferant, quàm conatus dent significationem: quod genus parricidium, veneficium, proditio. Postremò nõ vides nihil esse simile, totaq; natura ratione q; discrepare, pœnæ legitimam irrogationem, & honoris largitionem. Nam alterum quidem proprie legum munus, alterum quasi quædam de iure concessio, legisq; candor (vt ita dixerim) quidam est. Hoc ita habere, sic demum intelliges, si reputes quàm multa sint quæ lex iubeat, addita pœna ni pareas: quàm multa item vetet, nisi obtemperaris, supplicium minitans: contrà vix vnum atq; alterum esse, ad quæ præmio solicitet. Quædam enim eiusmodi sunt, vt durum ac seruile videatur ad ea metu mali adigi; quo de

genere sunt, vxorem ducere, peram dare liberis. Hic lex nimirũ vrbanius ac verecũdiùs tecũ agit: patris, nõ magistratus sumit habitum: precio ad id inuitat, quod alioqui gratuitò te præstare decebat. Rursus alia tametsi id genus sunt, vt à quouis non improbo ciue præstari velle oporteat, tamen & fortiora videntur, quàm à multis præstari queant: & periculosiora, quàm vt multi velint suscipere: nam inhumanum videtur, cuiquam vitæ suæ contemptum imperare. Ad hæc igitur præmio animat, quasi & calcar addit virtuti. Proinde non oportet hanc legum indulgentiam longiùs trahere, quàm ad quæ semel ipsa adstringit. Nec mirandũ est si attentior, si vigilantior, si exactior est in proprio naturali & munere suo, quàm in eo in quo pro temporis ratione in alienas partes descendit. Huic adstipulatur illud, quòd nouis etiam criminibus exemplum aut nouum noua lege solet institui, aut à simili lege mutuò sumi. Nec tamen idè fieri consueuit, si quis quid noui facinoris cum laude patrauit, vt præmium à simili constitutione decernatur. Nisi lex extet, quæ nominatim honorem statuat eius facto: quod roget, vix habebit: quod postulet, haudquaquam. Cur enim legi necesse sit, passim ciuium suorum officium mercede redimere? quandoquidem ne sit impunita improbitas, id publicitùs omnium refert: at probus esse nemo gratis potest. Quid autem est quod non vel gratis patriæ debeat ciuis? cui si vel animam impenderis, quid mirãdum, si quod acceperas, id restituis? Vt supplicio dignus sis, nisi parenti pietatis officium persoluas: non præmium illi eò tibi debeatur, si persoluas: itidem si quid in leges commiseris, nõ potes effugere supplicium: at non statim illæ tibi præmium debituræ sint, si quid cũ officio feceris. Nã si ciues omnes sese in officio continerent, ne opus quidem esset vllis legibus quippe quæ non ad bonos mores comparatæ, sed malis moribus

moribus natæ sunt (id quod verè vulgò dicitur) ac pharmaci vice fungantur. Finge itaq; nullas esse leges, quemadmodū de aureo Saturni seculo fabulantur poëtæ, suo quenq; sponte fungi officio: an tu hîc clamabis perire benefacta, quòd nulla lex præmiū decernat? Vti lex nō minatur nisi improbis, ita nō pollicetur optimis ciuibus. Quorsum enim opus promissa, quū virtus absoluta abundè seipsa cōtenta sit? Proinde petere quod illa nō sit pollicita, profectò plus quàm impudentissimū est: improbè flagitare quod ea candidè ciuiliterq; promiserit, ciuis est probitatis nō satis spectatæ. Tu quid merueris, paulò pòst excutietur. Interim finge sanè præcipuam quandā vtilitatem attulisse, cui tamen ex lege præmium non debeatur: vtrum protinus clamitabis infrugiferum fuisse officium, ciuitatem in ius vocabis, plebem ingratam vociferabere, minitabere iudicibus nisi tibi mercedem ex animi tui sententia decernant: an potius ipsam virtutem abundè magnum sui præmium iudicabis: oblectabis te conscientia recti: hunc esse maximum fructum officij duces, quòd de alijs citra tuum emolumentum benemerendo, ad deorum benignitatem videaris accedere? Nimirum hæc tibi futura sunt satis, si modò ciuis sis optimus. Quòd si non contentus istis, aliud adhuc nescio quod præmium desideres, certè maximo proximum est gloria: hoc tu iam propemodum tulisti. Quando metiris precio, volitare per ora mortalium, celebrari, laudari, digitis notari mille, oculos omnium in te coniectos circumferre? Ista inquam vel maxima præmij pars: nam pecunia sanè quàm exiguum momentum adfert. Tu conatus duntaxat es: permagna portio, vel caput potius ipsum tuo deest facinori. At cùm interim his rebus frueris, dum non occiso tyranno, tamen velut tyrannicida celebraris, quæso te, quantula pars abest à tuo præmio, quod laturus eras etiamsi tyrannum occidisses

occidisses? Postremò isthuc ipsum præmium, penè dixerim, inuidendum mihi videtur, quòd iam tibi licuit toties Reipublicæ tyrannicidium imputare, quòd in celebri iudicio tibi contigit honestissimum præmium flagitare, & in tam frequenti theatro, spectante Republica, magnificam istam tuam tragœdiam peragere. Mihi videtur, Iudices, beneficij tulisse gratiam, quisquis exprobrare beneficium potuit. Tu fortunæ, tu deorum munus imputas ciuitati, & sunt fortasse, qui tibi libertatem acceptam ferant: an hæc tanta præmia contemnis, quæ vel vero tyrannicidæ sufficere debuerant, nisi lex maluisset præmio conatum ab effectu distinguere? Quanquam nullum mehercle præmium magis congruit ei, qui tyrannum conatus sit occidere, nec occiderit, quàm vt illi contingat tyrannicidæ præmium sperare, nec ferre tamen. Hiccine erat ille gradus, in quo nos tecum commorari iubebas? Quanquam hoc nomine tuus conatus minus promeretur præmium, quòd aliorum proposito fortuna modò defuit, tibi voluntas, vt ais. Effecisti quod voluisti: id quod erat necesse, nec fecisti, nec voluisti. Sed iamdudum alium gradum (vt video) circumspectas, in quem te recipias. nam in hoc quàm citra omnem præmij spem consistas, intelligis. Age sequemur te per omnia, & aliundè aliò fugitantem persequemur, nec vsquam sinemus consistere. Atqui non tantùm aggressus sum, inquis, verùm etiam occidi. nempe filium: atque id facinus in duo secas tyrannicidia, & quòd filium sustuleris plus quàm tyrannum, tum tyrannidis successorem: & quòd parenti, necato filio, mortis causam ministraris. De illo mox: nunc hoc, cuiusmodi sit, inspiciamus. Parentem ais abs te, iugulato filio, eadem occisum opera. negas enim referre qua via peremeris, modò sustuleris: imò splendidiùs isthuc videri vis, quòd tuo quidem ense, verùm

ipsius dextera sit interemptus. Hæc tam honesta, Iudices, oratio possit parum attentum fallere, præsertim hoc rem fucis illis suis & phaleris venditante, dum nobis ob oculos ponit validum illum florentémque iuuenem, sic patri adamatum, crebris vulneribus confossum: parentem senem miserum illi circumfusum, eodem exanimatum ense, sanguinem vtriusque inter se confusum. Ista quidem dictu splendida, sed quid ad tuam causam attinent? Nemo tam cæcus qui non videat, nemo tam effrons qui neget, spectaculum illud multò omnium iucundissimum extitisse ciuitati, quum senem tyrannum iuueni videret incumbentem, exanimem exanimi: & in altero gauderet sese leuatum malis præteritis, in altero futurorum metu. Hæc quum per se maxima, quum Reipublicæ sint gratissima, quid attinet verbis exaggerare? Illud vnum in hoc iudicio vertitur, vtrum tibi acceptum ferri oporteat, quòd pater sine controuersia tyrannus occisus est, an fortunæ, superûmq; dexteritati? Quòd enim tuo gladio peremptus est, id verò quàm est futile, nihilq;? Quid si tuo gladio ab eo qui eum vendum abs te rogasset, tyrannus esset necatus, num tu protinus tyrannicidæ præmium petitum venires? Lex occisori pollicetur honorem: tu eum iugulásti, de quo certè controuersum esse poterat, tyranni nomine censendus esset, nécne: eum de quo nihil erat dubitationis, reliquisti. Si prudens, prudens excidisti à præmio: sin metu, multò minus etiam causæ est postulandi muneris. Verùm illud tute vehementer vrgebas, vti prudens volénsque reliquisse viderêre. Sed quod tandem erat istud tuum consilium, quũ tibi sic in manu esset, non toto metu liberare Rempublicam, sed vltorem tui facinoris, & verum certumq; tyrannum relinquere? Intelligebas (vt ais) omne negotium confectum extincto iuuene, propterea quòd modis omnibus futurum

futurum præscires, vt senex illicò sibimet eodem gladio necem conscisceret. Videte, Iudices, in manifestissimo mendacio qua rima conatur elabi: nisi diuinandi scientiam commentus fuisset, non poterat hinc explicare sese. siquidem hæc vel augur, vel haruspex, vel vates diceres, fortasse nonnullos inuenires qui ista prædicanti fidem essent habituri. Nunc quid impudentius, quid vanius, quid veri dissimilius, quàm asseuerare id certum præscisse te, quod tale sit, vt quiuis alius exitus potius fuerit expectandus? An coniecturis es assequutus id euenturũ quod euênit? At quid aliud effici coniecturis poterat, nisi vt vel sperares, vel suspicarere? Porrò in re tam ancipiti, quæ dementia erat spem incertam sequi, discrimen certum negligere? Sed audiamus obsecro certas illas coniecturas, quibus hic noster vates præsensit inopinatum omnibus exitum. Iam ætate fessus erat, inquis, iam viribus defectus, nec obtineri iam autumabat posse tyrannidem adempto filio. Tum indulgentiùs amabat, quàm vt filio vellet esse superstes. Nonne sentis hæc adeò non esse naturæ rerum consentanea, vt iam omnibus videantur esse confutata, vel priùs quàm refellantur? Vtrum seni mentem vllam fuisse putas, an non putas? Si non putas, fieri potuit vt illi tutum videretur, quod neutiquam erat tutum: atque ita protinus toto falleris augurio. sin putas sapuisse, quur erat quòd vsque adeò diffideret? Quasi verò tyrannis viribus duntaxat vnius hominis, ac non multò magis ingenio, versutia, calliditate, largitione, crudelitatéque contineatur: quæ omnia si magis in senem, quàm in adolescentem competunt, quur tu in diuersum torques augurium? An non illa ætas vsu rerũ calentior est? an non altiùs dissimulat? an non cauet diligentiùs? an non prospicit oculatiùs? irascitur implacabiliùs? tenaciùs iniuriæ meminit? meliúsque in longinquum consulit?

His solis rebus imperium tyrannicum administratur. In malitiæ duce quantulum est illud momentum, quod corporis vires afferunt? at in tyrannide profectò multò minus. Cur magis illum terreret ademptus filius, quàm extinctus fatelles quispiam audacior, quum arx superesset approbè munita, superessent opes, arma, satellitum ingens agmen, tot in ciuitate factiosi potentésque, qui non solùm tyranni partes adiuuabant, verùm etiam tyrannos agebant? quos equidem spero nunc nobis non esse metuendos (nolim enim infausta ominari) at ita tamen, ne nimiùm securè negligamur. Vsqueadeòne senem crudo viridiq; (quod omnes norunt) senecta, callidum, animosum, ambitiosum, non stultum, vna filij mors consternauit, vt rebus desperatis protinus è vita sibi migrandum duxerit, præsertim quum ille patris dominatum nihilo reddiderit tutiorem, sed multò inuidiosiorem, idq; ob libidinem, atque ætatis insolentiam temeritatémque, adeò vt expedierit propemodum illi ad stabiliendam tyrannidem filium è medio tolli? Etenim quò propius ad iusti regni speciem accesserit tyrannis, hoc minus est inuidiæ obnoxia, magisq; tuta. Iuuenis ille solùm hoc augebat, quod maximè tyrannos solet euertere: vera illa tyrannidis munimenta in callidi senis pectore erant collocata. Sed tenerius adamabat filium, quàm vt defuncto posset superesse. De matercula quapiam priuata loqueris, an de viro sene, callido, crudeli, denique tyranno? Quid ego, Iuuenes dices, in eo sermone argumētis coarguendo sumam operam, quem ipsa natura, quem mos, quem communis omnium sensus repudiat? Quis vnquam istud audiuit, tyrannum vsqueadeò pio in liberos fuisse animo, vt non dicam commori voluerit, sed conuiuere commodè quiuerit? Credite mihi, priuatorum isti sunt affectus: tyrannus neque quid natura, neque

que quid pietas, neque omninò quid sit officium, nouit. Exuit hæc omnia, simulatque tyrannum induit. Omnia commodis, omnia metu, omnia necessitate metitur. Solos hos amat (si quos tamen ille amat, qui vel deos ipsos odit) quos aut metuit, & tollere nondum expedit, aut quorum operæ ministerio & ad fulciendum imperium indiget. Quòd si illos ille posset amare, simles certè sui diligeret, impios, violentos, rapaces, sceleſtos: quando nihil ad conciliandam charitatem efficacius morũ similitudine. Atqui ne improbi quidem illi chari sunt, nisi quatenus adiuuant: adeò vt præpostierum vel peruersum potius quendam Stoicum tyrãnus exprimat. Neque enim quisquam tam Stoicus fuit, vt æquè vacârit omnibus affectibus, atq; tyrannus: hoc modo illos discernit, quòd Philosophus honesto metitur sua consilia, hic commodo. An ille vllum pietatis igniculum in quenquam mortalium sentire potuit, qui in patriam, vitæ parentem altricémque, qui in cœlites omnium bonorum auctores tam sit impius, vt illam crudeliſſima opprimat seruitute, horum phana despoliet, iura contemnat? Verùm vt largiamur tibi nonnihil, sinamúsque te priuatos affectus in tyrannicum pectus, hoc est, ignem in flumen transferre: an tandem persuadebis illud, vsqueadeò indulgenter illum adamasse filium, vsqueadeò in eum omnes vitæ suæ spes, voluptates, opésque semel contuliſſe, vt illo sublato ne minimam quidem vitæ causam sibi reliquam esse putaret? Repete, non dicam ex hac ciuitate, verùm ex vniuerso mortalium genere: non ex hoc seculo, sed ab orbe condito, & ab ipso (si vis) Prometheï simulachro: quotusquisque fuit pater, quotaquæque matercula, quæ ob liberorum necem sibi fatum accersiuerit? Naturalis hic dolor, & quem nemo ferè non modestè ferat. Priuatis parentibus vel indulgentiſſimis, mulierculârum intem-

perantissimis affectibus mediocris luctus sufficit : tyranni in filium charitati non nisi solam mortem satisfacturam esse, tu Lynceus præuidebas ? Age, hoc quoque tibi donamus, vicerit homo tyrannus priuatorum in liberos pietatem, vicerit indulgentia materculas omneis : quî tibi compertum esse potuit, vtrò se dolor paternus inclinaret, in rabiem, an in desperationem ? Quò diligebat impotentius, hoc erat probabilius, vt senex naturâ ferus, ciuibus infensus, vel maximè vellet esse superstes : vel ob id denique, quò veterem illam iram, nunc filij nece acerrimè exasperatâ irritatamq; Reipublicæ supplicijs saturaret. Quòd si aliàs vitæ pertæsum fuisset, hæc nimirum vna causa poterat illum in vita retinere. Quid autè senili animo vindictæ cupidius ? An nescis quàm impotentes ætas illa concipiat impetus, quo rapiatur æstu, quo flagrare soleat incendio, si quando atroci insigniq; contumelia lacessatur ? Quæ verò potuit esse atrocior, quàm filij cædes sic amati, vt tu quidem ais ? Hæc nimirum, quicquid in illo fuerit vnquam crudelitatis, quicquid sæuitiæ, quicquid immanitatis : si qua sanguinis sitis, si qua supplicium fames, denique si quid tyrannicum : id omne semel de integro poterat excitare, quasiq; renouare. Mitiora etiam animalia, datæ orbitatis iniuria in rabiem solet agere : & tu in tyranno (quo nullum animal immitius) nihil tale metuendũ esse certissimus augur existimâsti, quod in tigribus videmus euenire ? Quòd si tibi vni compertum erat, tyranno fic in delicijs esse filium : quid igitur aliud tua fiebat opera, nisi vt sæuissima illa tigris rapto catulo in rabiem versa, in miseram in hanc ciuitatem dilaniandam discerpendamque insiliret ? Id si non euênit, magna dijs gratia, tibi magnum debetur malum : qui quantum ad te pertinet, tam diram beluam in nostra capita fortunásque immiseris. Elige nunc

nunc vtrum malis, an verum fateri, nihil fuisse tyranno cum noſtris affectibus commune, an confingere ſic adamaſſe, vt matercularum quoque vicerit delicias. Certè neutro modo tua conſtabit diuinatio: quæ niſi conſtiterit, non eſt quòd ad eius rei laudem aſpires, quæ fortunæ commoditate te imprudente euenerit. Poſtremò donemus & hoc tibi, vt præſciueris, & certum præſciueris: Deo videlicet quopiam te certiorem faciente (nam alioqui fieri nequaquam potuit) perinde eſt ac ſi non præſcieris, quum præſcientiæ tuæ fidem legi facere non poſſis. Profer quibus prædixeris id euenturum quod euênit: doce quis deorum quando iſthuc tibi præmunciârit. Nihil habes quod dicas. Verùm poſteaquam rem feliciter euenisse videres, tum demum poſt factum vates eſſe cœpiſti, quemadmodum vulgò tum fieri, tum dici conſueuit, poſt euentum ſtultos etiam ſapere: & quò fortunæ beneficium verbis in te tranſmoueres, tragœdiam iſtam nobis comminiſci cœpiſti, cauſas reperiſti, quibus præſciſſe videâre. Sed diì boni, quàm non bonum Poëtam te præſtitiſti, qui tam inconſiſtentia, tam cum natura pugnantia finxeris, ſæuiſſimum tyrannum ob pietatem erga filium, vltrò vitam fugiſſe: ob vnius capitis necem tutum ſibi non putaſſe in vita commorari, quum omnia ſupereſſent, quibus tyrannis & paratur, & obtinetur, ſublato eo in quo omne tyrannidis præſidium collocârat, repentè rebus ſuis diffiſum ad inferos abiiſſe. Age, mitto nunc argumenta. hæc omnia vera, non ficta credemus eſſe, tametſi ne fucum quidem vllum habent veri: ſi mihi ex omni hominum memoria, vel vnum tyrannum potes nominare, qui liberos ſuos ſic adamârit, vt non ſpadones ac pallacas longè prætulerit: qui ſic illis indulſerit, vt non ſuſpectos haberet obſeruaretq; : qui ſic illis ſit fiſus, vt non in barbaris quibuſdam latronibus ac ſeruis ſti-

uis stigmaticis plus quàm in illis fiduciæ posuerit. Ego tibi permultos referre possim, qui filios sic oderint, vt viuos esse pati non possent: adeò metuerint, vt ne cibum quidem vnà capere vellent: adeò diffiderent, vt tum demum se tutos esse putarent, si quis illos è medio submouisset. Nullus inutilior tyranni satelles, quàm filius. Ex extrema barbarie conductitios mauult ille sicarios, fugitiuos, homicidas, sacrilegos: his vitam suam mauult committere, qui sua patria frui non possint, & alienam euertere gaudeant: qui barbaricis feris nisq; viribus antecellant, & Gigantes illos impios referant: qui propter animi cupiditatem non difficilè ad quiduis periculi suscipiendum perducuntur, & propter ingenij feritatem à nullo facinore abhorrent. Hi sunt idonei tyrannorum ministri, hi fiducia, munimentum, præsidiúmque tyrannidis multò tutissimum: hos si quis ademerit, causam videatur dedisse, cur rebus tyrannus diffidat. Nam filius qua tandem ratione dominatum sustinebat? Aetate? at vtilior ætas grandior. Robore? vnus erat. Prudentia? magis sapit senecta. Custodijs, quas obtinebat? at si aduersus patrem obtinebat, mors illius seni etiam optanda. Si patris nomine, quid nisi vnus satelles ademptus erat? Nam custodiæ quò deficerent, nisi ad eum cui alebantur? Tutior igitur erat futurus tyrannus amoto filio. Res enim tyranno suspecta, filius violentus & insolens, propterea quòd reliqui illi Barbari solo lucro contenti sunt: filius illud præmium spectat, tyrannidis successionem. Nec vllus pietati locus, vbi mentem possidet dira regnandi libido. Ibi contemptis naturæ legibus & filium horret pater, & patris interitum optat filius. Sed dicturis iamdudum nescio quid: mane, præsensi. nihil inexpugnatum omittam. vrges, Nisi præter modũ adamauit filium, nisi diffisus est, cur sibi mortem conciuit? Isthuc verò meritò

ritò demirandum: quippe quod præter omnium, ac tuam eo tiam ſpem euênit. Verùm ego nihil ad me pertinere puto, vt tibi rationem reddam, quid illi dij in mentem immiſerint vt ſibi vim afferret: hoc tantùm euincere ſat eſt, te nullis coniecturis hunc exitum certò præſcire potuiſſe, quantumlibet amârit filium: tametſi cauſa non admodum obſcura. Iam deorum ſi qui fuerunt huic infenſi Reipub. iras diuturna noſtra calamitas ſatiauerat. Iam propitios noſtra vota, noſtra ſacra commouerant: aderat illud fatale tempus, quum impius ille ſenex dijs atque hominibus dignas admiſſorum pœnas daturus erat. Iam aderant vltrices Erinnyes, aderant Furiæ facibus & hydris omnibus armatæ: hæ illi mentem ademerunt, hæ vanam formidinem incuſſerunt, hæ attonitum ad ſpontaneam ſui cædem impulerunt. Nihil minus arbitrabatur quàm fugiſſe qui filium peremerat, quàm vna cæde contentum fore. qua quidem vna in re iure potes gloriari, quòd tyrannum vehementer fefelleris. Virum eſſe putabat, qui hoc facinus peregiſſet. Credebat eſſe talem, quales audierat eſſe ſolere tyrannus, qui magno ſuæ vitæ contemptu tyranni caput impeterent: qui non adorirentur facinus, niſi ratione probè perſpecta, qua poſſent perficere. Hanc ſuſpicionem [a] Pan ille, aut ſi quis alius eſt Deus, nouis terriculis exagitabat. Arbitrabatur inſtare ſibi carnificem, ſenſit adeſſe neceſſitatem illam fatalem, quam nemini nocentium vitare licuit. Itaque quod huius vrbis pietati, quod deorum bonitati debetur, cur tu id phaleratis dictis in te tranſferre conaris? Vbi diſcrimen erat ſubeundum, ibi fugitabas: nunc vbi res præter ſpem pulchrè cecidit, tutumq; putas, fortunæ laudem in te deriuas. Sed finge diuerſum exitum fuiſſe conſequutum, pone tyrannum ira percitum, paſſim ciues ad exquiſita ſupplicia rapere, proſcribere, iugulare, in exilium

agere, possessionibus exuere: quid hic dices? Non fmes, opinor, eorum malorum causam in te tanquam in auctorem referri, & fortunæ argumento culpam deprecaberis. Negabis tibi imputandum esse, si quid fortuitò præter propositum euenerit. At nunc nônne iniurium est, quod boni, fortunæ commoditate præter spem euênit, id totum in te velut auctorem velle traducere? Etenim te nihil expectasse minus, quàm id quod euênit, vel ipsa res clamitat. Si hoc animo conscendisses arcem, vt filium non patrem occideres, credi poterat te talem quandam spem animo concepisse: nunc casu nescio an metu potius, in iuuenem incidisti: & tum denique diuina ista mens & futurorum præsaga, sed quæ non nisi post euentum sua prodat oracula, te corripuit. Quum esset fugiendum, ibi demum Iudices, in re tam tumultuosa, secum velut otiosus consultare cœpit, vtrum senem sua dextra dignum existimaret: ibi demum præuidere cœpit, fore vt pater ipse sibi manus afferret. Et quò commentum tam impudens, Iudices, efficiat paulò probabilius: quæ nec vidit, nec videre potuit, ea perinde descripsit, nimirũ vt iactat poëta, quasi spectator adstiterit, quid in mentem venerit tyranno, quid dixerit, quid fecerit, quomodo ferrum strinxerit. Eiusdem profectò impudentiæ, fingere præsciisse se quod esset euentu consequuturum: & quod non videris, id ita narrare quasi videris. Quantò melius tuo commento, id est, fabulæ tuæ fides constitisset, si ita finxisses: te quum perempto iuuene, stricto gladio ad senem ire destinasses, repentè à tergo affuisse Pallada illam Homericam, & iam euntem capillis reuocasse te: votuisse, ne tam luculentum facinus senili cæde obscurares: sese circa tuam operam curaturam, vt ille suapte manu, sed tuo gladio peremptus, gloriæ tuæ nihil tenebrarum offunderet, sed multum etiam adderet lucis: dehinc abditum te per-

rimam

rinam contemplatum, vel (quod eſt te dignius) tepentè deam ſepſiſſe te nebula, vt tyrannicæ necis tutus & ociosus ſpectator aſsisteres: nec prius illinc diſceſsiſſe, quàm negocium omne confectum vidiſſes. Hæc ſi conſinxiſſes, paulò minus malum poëtam te præſtitiſſes. Sed ocium, opinor, non ſuppetebat ad omnes fabulæ partes commodè tractandas, videlicet lucri cupiditate te protinus ad præmium poſtulandum rapiente. Nunc vel ipſa te prodit inconſtantia, figmentiq; coarguit. In arcem aſcendiſti, quò tyrannum occideres: neque tum præuidebas, quod ſole ipſo clarius videri vis. In medio negocio ſubitò neſcio quis Deus oculos tibi reſtituit, vt videres futurum id quod accidit. Porrò ſi veris fidem facere voluiſſes, narrare debueras quemadmodum nocturnus explorator furtim arcem conſcenderis, in ædes clanculum irrepſeris, fortè fortuna obuio nemine, non dicam vt tolleres aliquid, ſed vt experireris ſi quod tutò facimus poſſes deſignare: hæc molienti, commodum fauiſſe fortunam. itaque quum adoleſcentem ſolum atque incuſtoditum offendiſſes (vt eſt ea nimirum ætas ſecurior, periculiq; minus cogitans: præterea diuturna tyrannis iam magnam metus partem exuerat:) tum haud ſcio (vt mores illius erant) multo vino ſepultum, atque immodica libidine defeſſum, fortiter iugulaſſe ſcilicet, & [a] ſomnum illi cum morte, id eſt, germanum (vt ait Homerus) cum germano conſumxiſſe: deinde vbi iam cardines procul ſtridere cœpiſſent, exaudito videlicet morientis gemitu, ibi te metu exanimatum ita fugiſſe, vt non vacârit gladium è vulnere tollere, quem nec parricidæ, nec ſicarij ſolent relinquere, ne deprehendantur. Interea domi latitaſſe te, iamdudum de fuga cogitantem, & longinquas aliquas ſemotaſq; mundi latebras animo circumſpectantem, in quibus abditus poſſes irritâ patris facultate fallere.

Iamq;

Iamq; te ad spontaneum exilium accinctio, repentè in vulgus exiisse famam, liberam esse ciuitatem, tyrannum vnà cum filio iugulatum, reliquos metu fugisse, auctorem ignorari facinoris. ibi repentè ad nouam tuæ fabulæ catastrophen immutasse te animum: & qui priùs de salute fueras solicitus, protinus ad præmij spem erectum fuisse, lucriq; auiditate, priusquam tibi satis esset excogitata ratio, qua totam huius inopinati euentus laudem in te traduceres, prosiliisse in medium, id quod vidimus, clamitasse tuum illum esse ensem, tuum facinus, non vnum præmium tuæ virtuti fore satis. Hæc nemo non credidisset: sunt enim rerum naturæ consentanea, vsu comprobata, omnium opinione recepta. At tu dum sedulò quidem, sed tamen parum ex arte, tuam nobis præscientiam niteris persuadere, quàm multa commiscueris, non dicam tota facie à vero distantia, verùm etiam cum sensu communi, cum more, cum natura penitùs pugnantia? primùm tyrannum tam maternè filium adamasse, vt sine eo viuere noluerit: sic ob vnius mortem metu fuisse consternatum, vt in vita manere non sit ausus: sic illi toto pectore fisum, vt ipse nullas circum se custodias haberet: adeò fracti animi fuisse, vt tam chari pignoris truculenta cæde non potuerit ad vltionem inflammari: tam inualidum, vt tua dextra fuerit indignus: tam inermem, vt ni tu illi gladium reliquisses tuum, defuturum fuisset quo se ingularet. Non vides quàm non competat tam insignis in tyrannum pietas, tam secura in eam ætatem fiducia, tantus metus in hominem, excepto filio, reliquis omnibus præsidijs munitum, tanta consternatio in hominem tot periculis exercitatissimum, tanta imbecillitas in iratum? Quid igitur erat cur tu senem illum tantopere contempseris, vt indignum habueris qui tua ista magnifica dextra iugularetur? Tùne indignum iudicabas

bas quem occideres, quum eum Respublica non putârit indignum quem formidaret, quem maximo suo cum dolore ferret? Non talem illum, Iudices, non talem sensimus, vt cuiquam contemnendus videri debuerit. Neque tu eum vnquam contempsisti: nisi fortè contemnere est, miserè formidare. Sciebas arcem armis refertam, sciebas superesse satellites, quorum vel vnus (si sem vires deerant) sufficiebat iugulando tibi. Non ignorabas (id quod nemo nostrûm nescit) quantum virium illi partim exercitatio, partim ingenij feritas etiam in illa senecta reliquerat. Tum non te fugiebat, frigidum illud senium sic interdum acri dolore inflammari, vt iuuenibus etiam validissimis sæpenumerò fuerit intolerãdum, si quando solitum illud robur quod ætatis gelu velut obtorpuerat, magno aliquo animi motu recanduit. Quis autem tam imbecillus est, vt non illi pudor, ira, dolor ingens vires suppeditet? Hoc erat videlicet cur tu filium quàm patrem malueris occidere, quòd illum inopinantem, inermem, dormientem fortuna obiecit. Cum hoc pugnandum erat, armato, vallato, irato denique. Hoc erat cur gladium relinqueres, ratus ne tantisper quidem moram tutum, dum reciperes, metuens videlicet ne tantillum sarcinæ te redderet in fuga tardiorem. Reliquisti inuitus, quo tyranno prodi posses: sed prodi maluisti, quàm deprehendi. Neque ego nunc formidinem tuam accuso, imò miror magis quòd pedibus consistere, quòd fugere potueris, quum audires moueri tyrannicam familiam, stridere arma: intelligeres tibi non cum puero, sed cum vigilantibus viris, accinctis, armatis, sobrijs, irritatis, denique cum rabioso patre dimicandum esse: non quòd illum vsqueadeò filij mors commoueret, sed quòd ars bitraretur, & haud scio an verè, se petitum fuisse, dexteram tuam errasse tantùm in filio. I nunc & spera, non dicam hos

Iudices,

Iudices, virôs omnium perſpicientiſſimos, ſed vel è media plebe quenquam eſſe tam mucoſis naribus, cui non ſuboleat, imò quū non planè odoretur, præſentiatq; totam hanc fabulam abs te confictam. Et quod poëtæ ſolent, quum hærent in explicando tragœdiæ argumento, hanc veluti deam diuinationem arte quadam induxiſti, quò præſenſionem tuam Iudicibus probares, ſine qua videbas præmium obtineri non poſſe. Sed occaſionem, inquit, miniſtrauit paternæ mortis, quū gladium, quo ſe feriret, reliquerim: atque id ſolùm non modò ſatis eſſe putat ad petendum præmium, verùm etiam meritum eſſe vt ipſe enſis inter arma deorum conſecretur, dominus pro Deo præſenti colatur. O hominem ſuauem, ſi hæc ſpes verè concepit: impudentem, ſi cùm non ſperet, poſtulat. Itáne tyranno gladius erat defuturus, niſi tuum illum reliquiſſes? Tu in aream arma, hoc eſt, in ſyluam ligna portanda putâſti? Niſi fortè tuum iliud ferrum magicis precamnibus erat imbutum, vt vltrò ad mortis adegerit neceſſitatem. An verò nihil referre putas, quam præbeas occaſionem, quomodo, quo animo? Primùm, gladium reliquiſti, quo nihil minus deeſt tyranno: nunquam ferrū abeſt, non in cubili, non in triclinio, nō in ſacris. Reliquiſti metu trepidus. Tua quidem interim illud interim demiror, qua frōte eum gladium tuū auſis appellare, quē habueris pro derelicto. Metu, inquā, examinatus reliquiſti, quem poſtea receptū optabas. Reliquiſti rem anceps. Quid ſi tyrannus illū eundem enſem in ciuium iugulos deſtrinxiſſet? quid ſi eodem lectos aliquot ex huius vrbis iuuentute adoleſcentes filio ſuo inferias mactaſſet? Si tyrannum occidiſti, quia tuo occiſus eſt gladio, & horum omnium indigna cædes ad te pertinebit: quippe cuius enſe peracta eſt. Id ſi non euēnit, nihil ad te pertinet. nam anceps occaſio quam in partem cadat, id dijs in manu eſt. ſi bene verterit, nihil gra-

tiæ debetur ei qui dedit imprudens: sin malè, temeritas imputatur. Neque enim culpa vacat, qui periculosam ministrat occasionem: quæ si feliciter, mirentur omnes: sin infeliciter, meritò accidisse dicant. At quantò probabilius erat, futurum vt tyrannus tuo ense alios in vsus abuteretur? Scio me, Iudices, hæc pluribus refellere verbis, quàm necesse videatur, quippe tam friuola: verùm id mihi propositum est, nullum illius argumentum non excussum, non exagitatum, non reuinctum prætermittere. Quare quæso ne pigeat, ita vt antehac feciſtis, patienter atq; attentè cognoscere, dum hunc ab gradu firmissimo deijcio. Hic sibi vehementer fidebat, hunc acriter vrgebat locum. Negabat vitari posse, quin præmium deberetur, quòd patri necis causam ministrasset, si non relicto gladio (nam hoc opinor argumentum iam habet pro derelicto) certè necato filio. Nam ita in legibus dissertum aiebat, nihil interesse vtrum manu sua quis occidat, an mortis causam præbeat. Addebat, æquum esse, vt quum in maleficijs causam datam imputarent leges ad supplicium, multò magis idem obseruaret in benefactis ad præmium. Hæc aiebat meminisse se, in legibus esse disputata: illud addens Thrasonicum, nisi sibi diuturna seruitus, legum memoriam obliterasset. Non tu legum oblitus propter diutinam desuetudinem, sed nunquam quid sibi velint leges, inquisisse videris. Bis enim hic erras, qui neque causæ datæ rationem, neque dantis animum discernas, id quod legibus traditum est: nec animaduertis longè diuersam esse rationem maleficij & beneficij imputandi. Quid ais noue iuris interpres? Itáne satis esse iudicas vel ad pœnam vel ad præmium, qualemcunque quomodocunque causam dedisse? Nihil igitur refert, Hector an Aiacem occiderit manu, an gladium illum dederit quo se postea confodit? Atqui hanc laudem

laudem nunquam ille sibi vendicasset: tametsi probabile videri poterat, in eum vsum hosti ab hoste datum fuisse ferrum. Quin ergo fabros aerarios omnes vel ad pœnam vocamus, vel ad præmium, quoties armis in eorum officina perfectis aut iugulantur ciues, aut seruantur? Postremò quur hoc quod tu petis præmium, non ensis istius tui opifex petit potius? Tyrannus gladium erat habiturus, te non porrigente: tu porrigere non poteras, nisi huius industria tibi ministrasset. Age, si telo inter venandum temerè misso fortè tyrannum vicinum interfecisses, clamares tibi tyrannicidæ deberi præmium: an potius nihil tibi deberetur laudis, quòd imprudens & inscius iaculum torsisses? Imò in ius potius vocandus esses, qui missi teli temeritate ciuem (quod in te fuit) occideris. Nam quòd in tyrannum incidit, id nihil ad te. Quid si caupo vinum lene ac suaue, quale Polyphemo dedit Vlysses, tyranno vendidisses, atq; ille eius dulcedine captus, auidiùs sese ingurgitasset, eaq; re concepta febri decessisset, auderesne caupo vini, titulo tyrannicidæ præmium flagitare? At quis non te cum tua flagitatione vt temulentum vinoq; madidum exploderet? Cæterùm quanto frigidiore titulo nunc idem postulas? Vtcunque coniecturis præcipi poterat, vt ætas vinosa tam illicibili vino auidiùs intemperantiusq; frueretur, crapulam consequeretur morbus, præsertim in senè: morbum mors: vulgò hæc eueniunt. Tu eam tyranno mortis causam dedisti, cuius nullum extat in hominũ memoria exemplum. Quis enim antehac ob filij necem sibi manus intulit? Accedam propiùs. Finge te tyranni coquum esse, probè callere palatum domini: medicos interdicere cibum, quo tamen ille oppidò quàm lubens vescatur: interminari morbum capitalem, ni temperet: id te non fugere. cum cibum tu arte tua, cupedijsq; & condimentis magis de

magis

magis illecebrosum reddis. consequitur edentem morbus quem prædixerant medici, emoritur tyrannus, liberatur ciuitas. Hiccine coquus è culina in forum prosiliens, & adhuc iure madens, fuligine niger, tyrannicidæ præmium postulabis? mortarium, tonsilium, & ollas ostentabis, arma scilicet quibus tyrannidem expugnâris? Non eris (opinor) tam impudens in ea causa, qua tamen ista tua multò est absurdior. Nam illi voluntas occidendi non defuit, probabilem præbuit causam. Tu nec in hoc iugulâsti filium, quò pater vltrò vitam relinqueret: & causam dedisti ad quidquis potius quàm ad istud idoneam. Accipe exemplum tuo similius, quàm ouum sit ouo (quod aiunt) simile. Quid si tyranni amicam, quam ille miserè ac perditè deperisset, occidisses: eaque cognita re tyrannus sibi vitam abrumperet, auderes ad præmium aspirare? auderes dicere, te certum præstitisse, fore vt tyrannus sponte fugeret è vita? Certè quanquidem plures amicæ extinctæ sequuti sunt quàm filios: nemo tamen tibi crederet, nemo tibi præmium decerneret: tuum factum periculosum & anceps dicerent: omnes fortunæ gratias haberent, cuius commoditate res ea feliciter cessisset. Tibi abundè magnum præmium existimarent, si commissi venia donatus discederes. Primùm igitur diuersam imputandi maleficij, & ascribendi beneficij rationem conueniet distinguere, deinde causæ qualitatem, postremò animum: atque ita demum liquebit quid tibi lex debeat. Nam quòd aiebas legem prolixiorem esse oportere ad reddendum præmium, quàm ad infligendam pœnam: id in priuilegijs, quæ in exemplum non vocantur, fortasse locum habet: in iure communi longè secus est. Siquidem (vti superiùs demonstrauimus) nulli vocanti lex non minatur pœnam: paucis benefactis præmium offerebat. Tum in maleficijs etiam conatum simplicem

supplicio prosequitur, in benefactis semper exitum requirit. Nec minus, nec iniquum, si lex est diligentior in eo negotio ad quod vnum est nata atque instituta, quàm in eo in quo temporis ratione tanquam alienas sibi sumit partes. Et hoc in vtroque communiter spectat, vt causa sit idonea: deinde vt animus adsit, non tantùm casus. Hoc rursum intelligo, quòd in benefactis nec causa idonea, nec animus idoneus satisfacit legi, nisi his accesserit euentus item idoneus. In malefactis si quid nocendi animo tentes, non expenditur neque euentus, nec causa: sed ex animo factum tuum lex metitur. Sic enim iudicat, tibi nihil ad scelus defuisse præter fortunam: qua te subleuari, quod tandem ius sit? Ita euentum simul & causam datam, & animum expendit. Si animum vitiosum comperit, nihil moratur causam, quàm sit idonea, nec putat animum & euentum ad pœnam commerendam sufficere. Sin animo simplici data est causa mali idonea, & non consequitur euentus: lex quasi conniuet ad id, & non putat ad suam cognitionem magnopere pertinere. Sin euentus est consequutus, etiamsi de animi vitio doceri non potest, tamen temeritatis & negligentiæ nomine pœnam irrogat, partim propter suspectam dantis voluntatem, partim vt qui latebras peccantibus eripiatur, Imprudens feci: discant à bonis hominibus vel suo periculo cauere, quod alieno faciam periculo. Ergo qui prudens & sciens, certam atque euidentem noxæ causam dederit: eum perinde lex censet, quasi facinus ipse manu peregerit: veluti si quis hostem opibus copijsque iuuerit, perinde est ac si ipsius arma contrà ferat. Siquidem id suppeditauit, sine quo bellum geri non poterat. Aut si quis inimicum suum per dolum nauigio solutili imponendum curet, vt naufragio intereat: aut in conclaue pensili testudine deducat, vt ruina opprimatur: aut iuxta lectulum ægroti, pharma-

ca-

pharmaci venenum ponat, futurum sperans vt eo hausto pereat, tametsi non bibit ægrotus: tamen venefici postulari potest qui posuit, propter vitiosam animi voluntatem. Nam vehementer erat probabile id euenturum, quod ille molietur. Huic si detrahas nocendi voluntatem, nihil illi cum lege rei futurum est. Si detracta nocendi voluntate, apponas euentum: non effugiet temeritatis crimen, nisi illum inculpata ignorantia absoluerit. Porrò si in loco non ad id destinato, puta in via publica, aut in fundo alieno, arcu tecum exerceas: lex tecum non agit, nisi si quem occideris, aut vulneraris, aut si cui damnum dederis. Cæterùm quod facis, tuo facis periculo. Quòd si quid horum consequutum est, cum lege tibi res est. Neque tibi tua patrocinabitur imprudentia: quippe quæ culpa temeritatis non vacet. Si quis enim in te fuerat præcauere, quod probabiliter poterat præcauere. Vides quanto discrimine disiita sint, inter quæ tu nihil interesse dicebas? Primùm non statim imputatur ad præmium, quod ad pœnam: idq; non à malignitate legumlatoris, sed partim ex ipsa rei natura proficiscitur, partim à legum officio. Deinde discernitur animus: causa data dijudicatur: spectatur euentus. Age nunc, si libet, tuam causam, qua tuum facinus æstimari vis, expendamus. Finge te certam ineuitabilem mortis causam tyranno dedisse, sed imprudentem: nulla tibi sit præmij petitio. Quis enim immerito benemereri dicitur? Fortibus viris præmia dantur, non fortunatis tantum. Nam euicimus iamdudum, opinor, impossibile affirmes te in hoc iugulasse filium, vt pater sibi mortem conficisceret, quod euenturum ne vates quidem quisquam præscire poterat, tu nec suspicari: imò posteaquam rem ad manum discriminis, fortunæ arbitrio commisisti, quia bene successit, hoc nomine lex te non postulat: at idem si

malè euenisset, temeritatis pœnas eras debiturus. Neq
enim tibi succurreret inculpata ignorantia. Quid enim
quòd formidandum erat, quàm ne tyrannus simulatque oc
so filio se peti insidijs persensisset, omnia tyrannidis mala in
nos conduplicaret? Iam vt de animo res tibi constet, cæ
sam dedisti non solùm non idoneam, verumetiam perni
sissimam Reipub. Vin' hoc tibi argumento euidentius
demonstrari? Finge te quempiam è ciuibus vitio occidisse
tum extincti patrem id facere, quod modò fecit tyrannus
vtrum tu duplici cædis crimine teneberis, an simplici? Simpli
plici opinor. At vxor & mariti mortem imputabit, qui hoc
cato filio, seni causam mortis dederis. atque his ferme ratio
gumentis vtetur: Indulgentissimè filium adamabat, in il
lum omnem familiæ curam reclinauerat, illo se oblectabat
Atque hæc de priuato sene cum fide dicet, quæ tu de
minis durè (ne dicam ridiculè) dicebas. Addet etiam
præuidisse futurum vt ille vitam fugeret orbatus filio, in
uno omnia vitæ oblectamenta collocârat. non tibi dubium
iugulandi senis voluntatem, sed hoc tantum egisse, vt
rabilius sua dextra perimeretur, vt odium tuũ plenius
ri patris malis exaturares. Ideo iuuenem necasse, in
sum gladium in vulnere reliquisse. Vides quanto
probabiliora in hoc, quàm in tuo negocio: & tamen
bis paternam necem ad te pertimere, atque animi
causæ qualitate purgabis. Negabis causam idoneam
cur ille sibimet manus adferret. Te nec præscire
potuisse id quod sit consequutum: quòd rarum
plum patris ob filij necem sponte fugientis è vita.
futurũ fuisse, vt & mater sibi fatum accerseret: quippe
impotentius amare sit consentaneum, ac minus aduersus
dolorem animi viribus valere. Hæc non dubitares tibi
futura

futuræ ad alterum crimen depellendum, & prodessent dubio procul. Atqui quod in maleficijs valet, ne quid imputetur: id multò magis in hac causa valet, ne quid acceptum feratur. Ibi te liberaret à voluntatis suspicione, quòd causas parum idoneas dederis: hic ex causis multò minus idoneis prorsus personam tyranni, videri vis non modò quod euênit, fuisse suspicatus, verumetiam certum præsciisse. Ibi temeritas postulari non poterat, propterea quòd tametsi vitio absit data est causa, tamen idonea non sit ad id quod euênit: imò ipsi tota res imputabitur, & legibus pœnas dabit, sepultura prohibitus, quòd ciuitati citra causam idoneam ciuem vnũ ademerit. Tibi non nisi vnius filij mors imputabitur, etiamsi mater quoque, & filiæ, & sorores, & tota tribus huius necem fecerit imitata. Hic poterat, nisi feliciter euenisset: quippe ubi summum Reip. periculum & verteretur, & prætimeri posset. Venio nunc ad quartum illud præsidium, quod dicis, quod iste tutissimum, ac penè inexpugnabile tu iudicas: vnde ego illum ita deturbabo, vt non solùm sit non habiturus quo tyrannicidij & huius laudis arcem obtendat: verùm vix etiam latebram inuenturus, vbi temeritatis & maleficij pœnam effugiat: quò nimirum intelligat, quid sit inimicè, non curiosè (vt aiebat) secum agam: vt ne ego sim in crimen ac pœnam vocare, sat habeam ab hac re promerito secludere. Ait sibi deberi præmium quòd eo nomine, quòd iuuenem occiderit iam plus quàm futurum tyrannidis paratum hæredem, etiam si hunc ipse non dedissent, vt senex ipse vitam abrumperet. Hanc vitam impudentiam. Tu tibi præmium peteres, si furiæ non essent vltæ? Dij quidnis potius dent tibi iam isthuc quod tu fingis. Sed tamen fingamus interpretationem, quandoquidem id tuò licet: tametsi ad

solam mentionem inhorrescit animus. Tunc inquam [illegible] viso filio, relicto sene viuo, tyrannicidæ præmium [illegible] An potius nec ipse supereſſes, qui posſis petere: nec [illegible] Resp. quæ dare posſet? Nam tu aut exquisitis suppli[illegible] animarêris, aut in extremis Orcadis exul delitescer[illegible] pro tyranno iam immanissimum carnificem pater[illegible] tuum caput, vbicunque terrarum latitares, diris [illegible] tionibus deuouereмus, qui nos tua incogitantia, [illegible] cipiti magis lucri cupiditate in tantam malorum [illegible] tem conieciſſes. Sed re filius erat tyrannus, inquis, [illegible] præter inane nomen nihil erat reliquum. Quid [illegible] duos igitur hæc ciuitas tyrannos alebat? Nam de [illegible] mo vnquam dubitauit, quin tyranni vocabulum [illegible] Quando autem antehac vnquam fando audium [illegible] vna in ciuitate ſediſſe tyrannos? id quod magis [illegible] ra repudiat, quàm eodem in corpore gemina capit[illegible] & alueariis duo ſe reges pariter non ferunt. In [illegible] rus tauro cedere cogitur. In iiſdem luſtris non [illegible] bus inter ſe leonibus: & tyrannus (quo nullum animal [illegible] tius) parem in eadem vrbe patitur? Non vides neceſſ[illegible] ri, vt è duobus aut alter alterum oppugnet, aut alter [illegible] dat? Vtrum tu fuiſſe mauis, in patre, an in filio? [illegible] aduerſus ſenem obtinebat tyrannidem, quid à Rep. [illegible] poſtulas? Tyranni partes adiuuiſti, non Reip. Sin [illegible] ſit: quid tandem illum vocare potes, niſi tyrann[illegible] ctum, aut ſatellitem? Quandoquidem ſenori tyra[illegible] pellationem ne tu quidem audes detrahere. Verùm [illegible] modo tyrannidem omnem in adoleſcentem oratione [illegible] res, quàm multa tu quidem non ex re, ſed pro cauſa tu[illegible] moditate commiſcebaris? Cæterùm quam in his con[illegible] dis decori quod in perſonis ſitum eſt, nullam habuiſti [illegible]

Sic enim (vt memini) inducebas in fabulam senem ... ætate mitem, & qui omnem tyrannidis acerbitatem ob senectam exuisset: non secus atque mala, quæ natura acerba, tempore mitescunt, & in alium abeunt succum. porrò iuuenem ferocem illo incolumi gerentem tyrannidem, iamque ... viuo succedentem. Priuatus paterfamiliâs non fert filium se viuo successorem: & tu vis isthuc credi in tyranno? ille non sinit vllum è liberis rem domesticam ex animi sui libidine moderari: & tyrannus sese veluti abdicans imperio, negocium omne in adolescentem reiecerat? Non dubito quin & ipse videris quàm dura sint ista, & quàm à communi sensu abhorrentia. Verùm quid faceres? nisi tales personas induxisses, exitum inuenire tragœdia tua non poterat? Quæso te, an vnquam auditum est tyrannum ætate mitescere? Quando tu desines, ea quæ sunt priuatorum, quæ bonorum principum, tyrannis tribuere? Vt eodem igni ... limus durescit: ita ætate plerique redduntur meliores aut temperantiores, tyrannus magis exasperatur. Vt tempus nonnullis pomis amaritudinem adimit, vt vinis nonnullis austerem conciliat: itidem tyrannis non adimit sæuitiem ætas, sed exaggerat. Vis ipsissimam tyrannici ingenij ... demonstrem imaginem? Spinam cogita, quæ quò magis ... eò pungit acrius. Echinos cogita, qui quò plus ... horrent, hoc testa sunt asperiore. Vulgaribus ingenijs ... nonnulla vitia senecta vel detrahit, vel certè mitiora ... plura irritat, nonnulla parit: at tyrannorum mens ... ad crudelitatem natis, scelere & immanitate ... atque educatis, præter vitiorum ... incrementa afferre senecta quid potest? Nisi forte libidinem ... vnquam ista tyrannidis quantula tandem est portio ... fuerit sanè propter ætatem ad voluptates

segnior, verùm erat fastidiosior: vnde fit, vt imbecillior sit ad coitum, ad raptum auidior. Fortasse pauciores huic exercebantur ephebi, sed insigniores. Pauciores producebantur virgines, sed exquisitiores. Quur non autem & plures, videlicet quò senile fastidium optione & varietate vinceret? Hoc ita esse, quot ego tibi testes citare possem, qui quò nobiliores sunt, quò fortuna præstantiores habent liberos, hoc magis eis à flagitiosissimi senis cupiditate metuebant. An tu putas vnà cum viribus senescere libidinem? Multò secus habet: imò quantum ætas improborum hominum facultati detrahit, tantum adijcit cupiditati. Quanquam tyrannicum animum his in rebus non tam voluptatis vsus capit, quàm nostra delectat contumelia. Vt frigeat in sene tyranno Venus, certè feruet vigetq; malitia, sæuitia, nocendi libido. Postremò totum illud vitiorum agmen, quæ propria tyrannorum sunt, cupiditas, rapacitas, imperbitas, impudentia, impietas, ira, fundia, violentia, [illegible], suspitio, fraus, perfidia, crudelitas, [illegible], periurium (quid autē oportet [illegible] nobis omnibus heu nimium nota?) [illegible] nullum non ætate fit acerbius, propterea quòd iuuentā nonnunquam naturæ bonitate vincitur, præterea quædam mala nondum didicit: at senecta, si quid pudoris, si quid humanitatis, si quid melioris ingenij à natura insitum est, id omne multo ac diuturno flagitiorum vsu penitus exuit, & prorsum in immanissimam quandam feram abijt. Id ita euenisse, Iudices, in execratissimo illo sene, quid ego coner argumentis docere, quum sua cuique memoria abundè satis exemplum suppeditet? Quòd si iuuenis sese gerebat insolentius, videlicet patris abutens imperio: num tu hunc continuò tyranni nomine donabis? Ergo ex eadem tyrannide sexcentos tyrannos facilè reddideris. Nam qui est

omnino

omninò in tyranni familia, vel extremum mancipium, qui nō ipse penè tyranno sit ferocior, violentior, sceleratior? Filius, inquit, emolumentis imperij potiebatur: patri præter nomen nihil cessit. Quasi verò non sit isthuc omni tyrannidi commune. Longè minima fructuum pars, qui solent ex tyrannide capi, ad ipsum redire tyrannum, quemadmodum in latrocinio fieri consueuit: prædæ communiter in omnes distribuuntur, vel in eos potiùs, quorū opera capiuntur. Alioqui non cohærebit cohors illa scelerata: nisi dux ille, quisquis fuerit, plus etiam permittat suis, quàm sibi ipsi. Solum nomen sibi propriè vendicat. Et in nullos est tyrannus indulgentior, quàm in scelerum ministros: quippe quorum opera sentit suum imperium contineri. Proinde sub vnius vnius satelles omnis, omnis minister, familiaris, leno, tyrannidem quandam in ciues exercet. Ridiculè fecero, si hoc quoq; conner argumentatione probare, Iudices. Vidimus, sensimus, experti sumus, nisi fortè tam diutinæ calamitatis memoriā tam pauculi dies obliterauerunt. Neque enim esset res vsqueadeò misera tyrannis, si vnius modò foret toleranda violentia. Quot ferendi latrones, quot sacrilegi, quot ex extrema barbarie aduenæ, feris quàm hominibus similiores? Neque desunt, qui se simulent apud tyrannum sceleribus suis gratiam promeritos esse: quo nimirum hoc nomine metuantur à ciuibus. Horum igitur vnumquemlibet tyrannum appellabis, & pro quolibet occiso tyrannicidæ præmium petes? Non in tantum omnem exues pudorem opinor. Sed pater ætate fessus, omnem dominatum in filium transtulerat: quicquid tyrannicum in vrbe gerebatur, id iuuenis violentia committebatur. Sed isthuc quantum absit ab imagine veri, quis tam cæcus, vt non videat? quis tam obliuiosus, vt non possit experimento refellere? Ego tibi complures nominare satellites possum,

sum, filio insolentiores. At hæc verisimillimum est, nullum insolentiam minùs approbasse senem, quàm filij, vel quòd odit omnem tyrannidis affectatorem omnis tyrannus, vel quòd intelligit ex illius facinoribus longè plus inuidiæ odijq; sibi conflari (callidissimi autem tyranni est, eatenus legitimum imitari regnum, quatenus obtineri tyrannis possit:) vel quòd pater etiam pessimus, tamen liberorum nonnihil offenditur vitijs, & ad crudelitatis ministeria alienis quàm suis vti mauult. Quòd si clàm patre rapinas, raptus, atque id genus facinora designabat filius: profectò non tyrannum agebat, sed insolentem satellitem. Sin approbante patre, quasi q; per illum exercente tyrannidem, vtri tandè par erat imputari commissa? huic per quem gerebantur, an ei cuius auctoritate & arbitrio hæc fiebant? Non arbitror obscurum, quin huic, cui in manu erat, nutu, neherent, parerent. Quid autem non agunt per alios tyranni? Nam ipsi neque pueros emasculant, neque virgines violant, neque proscribunt, neque bona diripiunt, neque opima dispoliant, neque hæreditatibus ciuium inhiant, neque compilant ærarium, neque tormenta excruciant, neque quenquam iugulant, neque armis vicos expugnant, neque incendunt villas. Totum hunc tyrannicum ludum per ministros exercent. In vnum tamen tyrannici nominis inuidia competit, in vnum occidendum lex præmium instituit, in vnum stringendi ferri ius facit, illos suæ cognitioni reseruat. Quorum vt quisque sua opera tyranno profuit, ita aliud atque aliud vocabulum imponi potest: certè tyranni vocabulum nemini congruit, nisi vni illi, sub cuius veluti clypeo tota illa pernicioſissimorum hominum colluuies latitat. Arbitror vobis, Iudices, sæpenumerò auditum esse, id quod eleganter à doctissimis viris est scriptum, tyrannis non longas modò, verùm etiam plurimas esse

se manus: plurimos oculos, eosq; acerrimos: plurimas aures, easq; longissimas. Omninò prodigiosum quoddam est animal tyrannus, multoq; Titanibus illis Briareo & Encelado portentosius, centenis capitibus, centenis linguis, centenis manibus pedibusq;. Quot enim habet scelerum ministros, totidem habere membra videtur. Atque vt ex membris corpus, ita tyrannis ex huiusmodi constat ministris. Verùm vt illud quod corpus appellatur, nihil est aliud quàm quiddam omnibus ex membris aggregatum: ita in tyranno de, vnum quippiam est, quod neque pes sit, neq; manus, neq; vllum aliud membrum, contineat autem vniuersa: at ita contineat, vt ab iis possit separari, idq; tyrannus vocatur. Proinde exaggera quantumlibet iuuenis insolentiam, violentiamque, præfectum ut eis voces licebit, oculum nomines licebit, aut si mauis dextram: aut si ne id quidem satis, præcipuum tyranni caput dicas licebit: tyrannum certè vocare nequaquam potes. Vnum enim illud portentum tyranni nomine censet, cuius auctoritate tituloq; cuncta hæc membra velut animantur: idq; vnum forti ciui permittit occidere. Non vult te in oculum aliquem inuolare: non sinit vt caput aliquod amputes, ne tale quiddam eueniat, quod de Lernæa hydra fabulantur Poetæ, vt pro vno capite resecto, duo pestilentiora subnascantur: pro vno excusso oculo, plures acriores succedant: pro vna rescissa dextera, multæ robustiores subpullulent. Vnus vitæ te dominum arbitrumque constituit, qui sibi sit autor tyranni vindicare nomen: quo sublato, futurum sit vt membra reliqua quasi destituta spiritu, emoriantur, aut certè sanentur. At quid ego tecum iam accuratis argumentationibus ago? Possum illi tuis te verbis reuincere, ac velut retiario te laqueo capere. Iuuenem paulò antè magnū patris satellitē nominabas: non inficiabere. rursum alio loco dicebas,

omnem

omnem tyrannidem occupasse filium: solius appellationis hunorem cessisse. Qui conuenit eundem & satellitem & tyrannum appellari? Tum si cessit, non igitur vsurpauit tyranni nomen. Contractus autem verbis aut rati sunt, aut rescinduntur. Lex hac tecum formula contraxit: Si quis tyrannum occiderit, præmium ferat. Quid tu mihi iuuenis flagitia commemoras? Id te lex voluit occidere, quodcunque illud esset animal, quod tyrannus diceretur. Magnū (vt ipse fateris) satellitem occidisti, non tyrannum: quid tibi cum lege rei est? At rem, inquis, legis sequutus sum, non syllabas: eum interfeci, qui caput erat tyrannidis, paratus hæres paterni dominatus: libertatem peperi, seruitutem sustuli: hoc lex sensit: huius rei auctori præmium præstitut. Satellitem, inquam, occidisti, nihil moror quantum, quàm grauem, quam ferocem, quàm sceleſtum: satellitem occidisti, non caput: aut si caput [illegible], sed hæc omnia tibi examinis sententia [illegible] fuerit sane res tota tyrannidis filius [illegible] nihil aliud vocabulum quoddam inane tyrannidis [illegible] in fabulis habetur, & Echo nympham nihil aliud quam meram quandam fuisse vocem sine corpore. Quid tibi licuit in re tanta à verbis legis discedere? præsertim ita dilucidis, vt perspicuum magis nihil esse possit, & commentitiam interpretationem domi tuæ natam in iudicium adferre? Ego, Iudices, nullum in Rempublicam exemplum pernitiosius induci posse iudico, quàm si consuescant homines calumnioſi à præscripto legum recedere: & interpretamento, quod ad prætexendum facinus quisque suum maximè idoneum comminisci queat, id iudicibus obijcere. Quis autem vnquam meminit de legis sententia quæri solere, nisi quum in scripto quiddam apparet ambiguè obscuréve dictum: aut quum ex verbis & euentu absurditas quæpiam exitit, eáque

manifes-

manifesta? In priore nō cuiusuis commentum, sed Iurisprudentium responsa, sed iudicum sententia recipi solet. In hoc posteriore necessitas ipsa compellit aliquantisper à legis vocibus deflectere, & æquitatem iuris potius quàm verba spectare. Duplex itaque periculum videtis, Iudices: alterum, ne superstitiosa cauillatione literarum legis, ab eo quod lex spectauit, abducamur: alterum, ne passim à præscripto discedendo, leges omneis & iudiciorū religionem subuertamus. Quorum illud quidem multò leuius est, propterea quòd vix vnquam accidat vt legislator obscurè, quid voluerit, explicuerit: aut absurdum quiddam exoriatur. Hoc multò periculosissimum, pernicioſissimumq. Etenim quæ tandem lex futura est, quam versutus calumniator, quò poenam effugiat, non facilè possit aliquo commento subuertere? Neq; quisquā non labetur è iudicio vestro nocēs, nisi qui sit vsqueadeò nullius ingenij, vt ne friuolam quidem aliquam commentationem eam queat inuenire. Atque vt cuique commodum erit, aut animi libido feret: ita pro sene iuuenem, pro tyranno satellitem, pro homicidio tyrannicidium, & passim aliud pro alio interpretabitur. Vestra interim, Iudices, religio, vestrum iusiurandum, qua tandem ratione seruabitur? quibus nihil futurum est certi, quod in cognoscendo sequamini: verùm ambitus diuersasq; litigatorum coniecturas spectare necesse erit? Ego quum in omni causa maximopere cauendum sit, ne vllo grauissima ratione à legis præscripto discedatur: tum in hac non periculosum modò, verùm etiam absurdissimum, quum legis verbis nihil possit esse dilucidius, sententia nihil æquius: interpretamento, quod præter legis mentem inducitur, nihil pestilentius. An credimus legis huius auctorem vsquequaq; infantem, & verborum inopem fuisse, vt dicere non potuerit: Qui quouis modo tyrannidem sustulerit, huic

praemium

præmium estò, si modò isthuc sensisset? Neque verò fugit illum, totam tyrannidem per satellites & præfectos exercere solere, permultosq; in his esse vel tyrannis ipsis sceleratiores, atque vt ita dixerim, tyrannicos magis, & omninò supplicio digniores: nisi & omnium omnia ministrorum scelera tyranno imputarentur. In vnum tamen illum, qui hoc nomine cersetur, tibi ferro grassandi facultas data est. In reliquos non tibi permittitur idem: non quòd illos vita dignos iudicet lex, sed quòd vnius cæde totam tyrannidem tolli velit, non multorum cæde reddi duriorem. Tum erat legi simpliciter parêre: neque eius verba quasi plumbeam quandam regulam ad tuum facinus accommodare: verùm ad illius præscriptum, factorum tuorum rationem instituere: præsertim in hoc exemplo, quo non aliud potest admitti pestilentius, vt ex legis arbitraria interpretatione, quem velis, interficiendi tibi pro tua libidine licentiam sumas. Non illud hic spectandum, Iudices, quàm inuisus Reipublicæ sit qui occisus est, dignus ne fuerit etiam supplicio dignus: verùm id etiam diligentiùs perpendere oportet, exemplum præter leges iugulandi homines semel in ciuitatem receptum, semel vestris sententijs approbatum, denique præmio compensatum, quò tandem licentiæ sit processurum. Quod iste sibi in tyrannò filium licere voluit, hoc alius sibi volet in ditissimum quemque ciuium licere. Quisquis pauper à locuplete contumelia afficietur, protinùs tyrannum eum appellabit, & veneno aut ferro adorietur. Postremò, si cui magistratus non placebit, si cui iudex erit inuisus, non dubitabit è medio tollere. Porrò ad facinoris defensionem, sophistam quempiam aut sycophantam consulet (si ipse ingenio stupidiore fuerit) & nouam legis interpretationem vobis adducet. dicet, nihil aliud sensisse legislatorem, quàm vt huiusmodi ci-

di ciuium genus non nomine, sed re tyrannidem agentium, ferro, igni, veneno tollatur è medio. Atque ita breui futurum est, vt quod in vno factum semel & probauimus, & iuuisi sumus: id in multis sæpiùs & doleamus, & improbemus. Credite mihi, non mediocre discrimen neque commenienter accipiendum, vt titulo reperto priuatus hominem indemnatum interficiat. Id ita esse facilè liquebit: si quidem animaduertimus, nihil omnium esse quod lex parcius circumspectiùsque permiserit. Etenim (si memini) tribus duntaxat temporibus lex indulsit, vt quis [h] citra iudicium hominem occidat. [i] Primùm adulterum, sed in vxore deprehensum: id quod intemperanti & insuperabili mariti dolori donatum est: at ita, si corpus vtrunque pariter interimat, si argumentis idoneis deprehensum fuisse doceat. Deinde in vi depellenda: at ita, si demonstres te mortem effugere nequiisse, nisi mortem intulisses. id lex ita interpretatur, quasi sese tueri potiùs sit isthuc, quàm alium occidere. Vterque tamen facti sui rationem reddere compellitur, statim sese prodere, nec expectare donec in ius trahatur: atque (vt ita dicam) vltrò semet reum facere cogitur. Quod si omnia constabunt argumenta: ita demum à lege dimittitur, vt venia, non laude dignus esse videatur. Postremò in tyrannicidio, vbi propter periculi susceptí magnitudinem lex præmium quoque proponit: at ita, si eum quem tibi lex isto velut insigni tyrannici nominis denotauit, fortiter occideris: non si sceleſtum alio scelere sustuleris: neque patietur te ius occidendi permissum, latiùs quàm ad vnicum tyranni caput trahere, nisi si quis obsistat, vt per illius necem tibi necesse sit ad illum penetrare. Iámque hoc factum tuum secunda illa ratione defenditur. Huic tertio genéri fortasse proxima videatur hostem in bello feriendi

facultas

facultas: quam tuæ tamen libidini lex non permisit. Nisi palàm hostis sit declaratus, nisi in Imperatoris verba iurâris, nisi ille aciem eduxerit, nisi signa canere iusserit, tibi fraudi futurum est hostem interfeciſſe. Tu dicturus es: Hostem occidi, nam plus quàm hostilia faciebat: nomen hostis tantùm aberat, re hostem agebat. Lex respondebit, suarum partium fuisse, hostem declarare: ac tuo fortasse scelere fruetur: verùm ne serpat exemplum, pœnas de te sumet. Quid autem aliud abs te factum est? Vnum tibi lex nominatim designauerat: tu illius vocabulum tuapte auctoritate in alium transfers, quod nisi in vnum non potest competere: neque traduci debet ab eo cui lex attribuerit, ne tibi fas sit aliquando quem voles magistratum, quem voles iudicem, quem voles ciuem, tyrannum appellare. Neque verò sine grauissimis causis lex tot vinculis astrinxit hanc in vitam alterius licentiam. Perpendit nihil maius eripi cuiquam posse, quàm vitam: vidit in extinctum facilè varias causas confingi etiam impunè posse, quandoquidem ille non sit refutaturus, qui iacet. Vidit quàm multis artibus suum quisque dolorem possit prætexere, si post occisum hominem vlla causa recipiatur, præter eas quæ legibus sint expressæ. Quid quòd grauatim sibi quoque lex permisisse videtur, vt homini vitam eripiat? quàm comperta, quàm multa requirit argumenta? quàm multa concedit reo? quàm malignè agit cum actore, quem non nisi suo periculo vult accusare? quantum spatij largitur ei, qui defertur? quàm liberam Iudicum reiectionem? Quantū igitur à mente legis abesse putes, vt cuilibet permittat, vel pro suo priuato dolore, vel domestica iuris interpretatione, hoc est, subuersione, in cuiusquam vitam grassari? Neque ad rem pertinet, quantum criminum acerbum exaggeres. quantum-

uis etiam verorum, addo notorum: dicas, parricidam, sacrilegum, incestum, proditorem, peculatorem, veneficum interfeci: Tyrannum lex iubet occidi. Atqui hic vnus multis tyrannis erat sceleratior, pestilentiorque ciuitati. Ad ista tam multa crimina lex tibi verbo respondebit: Nihil moror quàm fuerit sceleratus, qui perijt: in vnum tyrannum tibi ius feceram occidendi, in reliquos in ius trahendi. Si detulisses: auditus, reuictus, damnatus à me palàm pœnas dedisset, omnique Reipublicæ salubri exemplo fuisses. Nunc tu priuata libidine interficiens, pro saluberrimo exemplo pernicioſissimum in ciuitatem induxisti, & legum instaurationem à legis violatione auspicaris: hoc est, malis malo mederi studes. An me clam esse putas, quàm militi sint in hac turba vita indigni, morte dignissimi? At eos meæ cognitioni, non tuis manibus seruo: sunt fora, sunt tribunalia, sunt iudices, sunt carceres, secures, carnifices. Quur tu mihi præire conaris? cur nullo mandante magistratum occupas? & dum tyrannicida videri vis, tyrannum imitaris? Nam quo alio nomine tantopere mihi est inuisus ille, nisi quòd mihi parêre recusat, & præire conatur? Ei demum ferrum tractare licebit, cuius manibus ego permisero. Si iuuenem occidisses, quòd non alia patuisset ad tyrannum via, darem veniam necessitati: nunc occidisti non obsistentem, non auxilium ferentem patri, sed patris opem implorantem. Huius vnius cæde cõtentus discessisti, tyrannum nec impetisti, in quem vnum tibi ius feceram. Meum erat expendere, vtrum ex vsu Reip. fuerit, an iuuenis occideretur: malueram illum exquisitioribus excruciatum supplicijs, exemplum omnibus edere. Neq; hæc dico, Iudices, quasi parum gaudeam pariter cũ patre sublatum filium: vtinã eadem opera simul omnes sint oppressi, quibuscunq; tyrannus placet. Sed quis prohibet simul & gaudere quòd deorum bo-

nobis hanc rem bene verterit: & tamen non committere vt huius temeritas, si iudicio comprobetur, in legem atq; in exemplum trahatur? Nec de iuuenis iniuria vindicanda nunc agitur, sed de legis violatæ maiestate. Non enim par est, vt cuiquam personæ præter ius extincti odium in scelere suffragetur. Neq; tam spectandum in quem commissum sit facinus, quàm quo exemplo commissum. Alioqui quur non eadē opera fas sit in tyranni nepotes, pallacas, pueros, vxores, liberos, lenones grassari? Bonam tyrannidis partem vxor sæpenumerò suggerit. Ad summam immanitatem nonnunquam libertus aliquis, aut vernula instigat: quur non & hos iugulas, si tibi ius est æstimatione priuata meritorū ciuem iugulare? Quid quòd est aliquid tyranno nocentius in quod tamen haudquaquam tibi ius sit occidendi? Finge esse qui totam hanc vrbem, templa, domos, curiam conatus sit incendere, imò qui iam compluribus locis ignem subiecerit, sed incendium subitò exorto imbri restinctum: auctorem non obscurum, verùm abditum latitare. Eum fortè fortuna repertum manu tua trucidas. nam lex tuum factum approbabit? Non opinor. Atqui tyranno ille quantò erat nocentior? Tantò nimirum, quanto est atrocius ciuitatem semel funditùs euertere, quàm expilare: ciues vniuersos vno igni finire, quàm in pauca quædam sæuire capita. Et tamen in vnum tyrannum stringendi ferri potestas priuatim permittitur: illum deferendi modò ius habes. Hic in re tam aperta legis mentem calumniari, & nouo interpretamento tuum facinus palliare, quid tandem aliud est quàm legum auctoritatem euertere, atque id per cuniculos quosdam agere, quod tyrannus palàm ac vi facere consueuit? In recipienda lege fas est populo, causam æquitatemq; legis excutere: cæterùm receptæ, & longo iam vsu comprobatæ, simpliciter oportet obtemperare. Neq;

enim

enim existimandum est maiores illos nostros, viros sine controuersia sapientissimos, ita sine grauissimis rationibus instituisse, vt priuatim interficiendi tyranni facultas vnico capite finiretur. Primùm ad iugulandi licentiam, fenestram aperiendam ciuibus non putauerunt: deinde perspiciebant tyrannidem fatale quoddam esse Reipublicæ malum quod minore noxa toleraretur, quàm malè exagitaretur: neque posse semel tolli, nisi tyranni ipsius cæde. Quo submoto, videlicet qui legibus imperabat, non parebat, iam nihil opus esse priuata audacia, nimirum illis in Reipub. administrationem vindicatis. Quòd si tyrannus in ius vocari potuisset, ne hunc quidem tuæ dextræ arbitrio permisissent. Videbant & illud: tyrannidem, nonnullam habere κ monarchiæ legitimæ speciem: hoc tantùm interesse, quòd in monarchia populus regi paret, rex legibus: in tyrannide omnia vnius libidini subiecta sunt. Rex publicam spectat vtilitatem, tyrannus priuatim suam: vnde publicitùs expedit, vt tyranno veluti principi legitimo ciuitas pareat, donec idoneus aliquis vindex extiterit, qui legum auctoritatem in pristinum statum restituat, atq; id vnius si fieri potest capitis iactura. Nam hac moderatione in fatalibus illis pestibus, quæ totum reip. quasi corpus corripiunt, legum prudentia consueuit vti, vt exemplo magis quàm admissi talione, morbo medeatur: ne dum ciuitatem sanare studet, magnã ciuitatis partem interimat. Hinc est quòd in seditionibus publicis non nisi in ipsos auctores consueuit animaduerti, reliquis quos tempestas illa commouerat, dari venia, aut vix etiam dari venia, qui in publico Reipublicæ tumultu quietem egissent. Quæ potest autem pestis esse fatalior, quàm tyrannis? Quæ sese latiùs in ciuitatis membra diffundit? Quota quæq; vrbis pars ab hoc vitio sincera potest esse? Omitto iam quicquid est ambitiosorum, ære alieno

obſtrictorum, ſcelere contaminatorum, barbarorũ (nam hæc tota ſentina hominum tyrannide gaudet, vt in qua nullis maiora quàm ſceleratis ſint præmia) bonos etiam ciues hoc malum inuoluit, dum vel timent fortunis ſuis, vel rectum iudicant ſeruire tempori. In hoc itaque rerum ſtatu leges non extinctæ, ſed oppreſſæ modò, cautim & circumſpicienter agunt: intelligunt hoc hulcus citra ſummam ciuitatis pernitiem exaſperari non poſſe, vnius capitis diſpendio commodè ſanari poſſe. Quare docto cuipiam medico præmium oſtendunt, digito demonſtrant quod membrum ſecari velint, quibus abſtineri. Caput indicârunt illæ, tu dextram ſecuiſti. illæ tyrannum, tu tyranni ſatellitem occidiſti. Quo præmio dignus? Nempe eo, quo qui morbo inſcitè exagitato, totum hominem in extremum vitæ diſcrimen adducat, quo qui hominem legibus vetantibus occidat. Neq; ego nunc te cædis reum apud aduersarios, cuicumque lubitum erit: verùm illud modò conſilium fuit, oſtendere tibi quàm inſignitè ſit impudentiæ, in ea cauſa tam eximiam tibi vendicare laudem, tam egregia poſcere præmia, in qua nequeas obtinere, ſi modò tecum exactiùs ac ſeueriùs agatur, vt graues pœnas effugias. I nunc, & curioſum me voca, qui tam candidè, tamq; ciuiliter tecum agam, vt quũ te poſsim in graue diſcrimen vocare, ſat habeam legis & Reipub. cauſam defendere, ne circumuenta præmium dare cogatur ei, qui nihil boni ſit promeritus. Id quod non iudicibus modò (quibus iſthuc iamdudum liquere puto) verùm tibi etiam ipſi cupio perſuadere: & facturum me confido, ſi modò tantiſper animum poſsis attendere. Vin' igitur, vt quemadmodum tu faciebas, itidem & nos ſummatim totam cauſam ob oculos reuocemus? diſpiciamus q; quàm multa tuo in facto deſiderentur ad id, vt legi ſatisfeceris: & quantum tu ſis hallucinatus,

natus, quum multa diceres etiam superesse? Tria quædam requirit lex, & ita requirit, vt si quodlibet horum desit, aut pœnam te, aut certè nihil gratiæ debere se credat. Quorũ ego nõ unum aliquod, sed vnumquodq; deesse docebo. Quod si facio, vtrum æquo animo cedes præmio, an impudenter petere persistes? Ergo rem accipe. Nisi tria hæc tibi constiterint, non est quòd tyrannicidæ præmium petas: Animus, via, & effectus. Animus duo quædam complectitur, vel quid speraris, vel quid proposueris. Nam si tyrannum per imprudentiam occidisses, si præter propositũ, non magis profectò præmium tibi debeatur, quàm si quis tyranno amicissimus idem fecisset. nam idem potuit accidere. Tu porrò quid propositi in arcem attuleris, ipse videris: ita demum legi persuasum erit, te voluisse occidere tyrannum, si occideris. Non occidisti, atq; id etiam quum tibi in manu fuerit (vt ais) si libuisset, interfecere. Lex negat sua referre, vtrum tyrannicidij propositum in arcem non attuleris, an allatum repentè mutaris. Iam quid speraris, excutiamus. Quanquam isthuc leges non ita valde curiosè pensiculantur: sed tamen in tam absoluto facinore partes omneis constare oportet. Quid enim si tyrannum interfecisses, quò tyrannidem ipse occupares, vtrum præmium sperares, an supplicium metueres? Quid si quò priuatim animi tui dolorem vlciscerêris, tyrannum occidisses, atq; id esset palàm, num præmium auderes poscere? Quid si latrones tyrannum fortè fortuna obuium obtruncassent, num ad hunc honorem aspirarent? Quid si quis tyranno priuatim infensus, magna te pecunia conduxisset quò ei tyranno venenum dares, dedisseśq, num quæso tyrannicidæ præmium postulares? Ego hic tecum non ago coniecturis: nihil dico in vitam tuam, quæ quidem obscurior est, quàm vt tu, alioqui tam glorioſus, quicquam de ea ausus fueris dicere: illud vnum

affirmare non dubitem, qui tyrannum quum tutò licuerit, nō occidit, planè noluit occidere. Qui cum occiderit, cuius mors extremū exitium Reip. videretur allatura, potius quàm vllam commoditatē: is aut priuatū dolorem vlcisci voluit, nō libertatem publicā vindicare: aut emolumentū suum sequutus est Reip. periculo, nō suo periculo Reip. studuit prodesse. Postremò non potest nisi gloriæ iciunio adductus videri, quī tam insolenter se iactat. Non potest nō videri lucrū sequutus, qui tam improbè præmium flagitat. An' non vides igitur quantopere hac parte à tota legis mente dissentias? quem illa tuæ vitæ periculo sua causa voluit occidere, eum tu nō solùm volens præteristi, verumetiam periculosè in Remp. irritāsti. quē sua causa noluit occidi, eum tu maximo nostro periculo, tui compendij aut animi fortasse gratia iugulāsti. Sed finge te animum tyrannicida dignum ad facinus attulisse, lucrī perinde vt vitæ contemptorem: magni tamen refert, qua ratione tyrannidem tollere aggrediaris. Iam enim omnia tibi ex animi tui libidine largior: quæ tamen nemo alius tibi concessurus est. Te in filio iugulasse patrē, in non tyranno tyrannum. Largior isthuc, Delium aliquē tibi prædixisse, vt certū præscire potueris, quod ipse etiam vix diuinare Delius potuerit. Licuisse tibi patrem occidere, si libuisset: verùm hoc pœnæ genus tibi magis placuisse. Sustuleris sanè tyrannidem: idq; noua quadam & inusitata ratione. Vides quàm multa tibi dono. Tamen obsistam tibi, nec sinā ferre præmium, propterea quòd ea via sustuleris quæ legi non probatur, quæ non expediat moribus ciuitatis, quæ non sit forti viro digna. Age quid si tyranni filium infantem in cunis iugulasses: & rursum adfuisset Delius ille, per quem certum præscire posses, fore vt necato puero pater sibi mortem accerseret, atque id euenisset: vtrum te tanquam tyrannicidam susciperet Respub-

ca, an

ea, an potius tanquam immanem & ferum hominem execraretur, qui in eam sæuieris ætatem, cui etiam ab hoste armato parcitur, quæ leonibus etiam miseranda videatur? Quin ergo vteretur tuo maleficio Respub. cæterùm exemplum haudquaquam probabit. Quid si tyranni vxorem, quam ille miserè deamaret, per vim constupraſſes, atq; ille eius impatiens contumeliæ, fugerit è vita: vtrum tyrannicidij laudem flagitabis, an raptus & adulterij supplicium potius formidabis? Res obscura non est. Conferam tuo facto propiorá. Quid si tyranni medicus quum esses, veneno ægrotanti dato, illum sustuliſſes, vtrum vt veneficum oderis te Respub an vt virum fortem admirabitur? Tyrannum sublatum gaudebit, facti rationem modumq; detestabitur. Quid si, quum te tyrannus familiariter vteretur, tu in conuiuio, prætextu necessitudinis venenum porrigeres? Denique, si per magicas imagines ac maleficas quaſdam deuotiones tyranno vitam ademiſſes, vtrum à lege præmium an pœnam expectares? Atqui tyrannidem vtcunque sustuliſti. Euentu gaudet lex: verùm exemplum tam pernicioſum in Rempublicam non recipit, vt conſueſcant ciues scelus vlciſci scelere, patrem in filio jugulare. Vides quantum momenti sit in modo viáque, vt factum tuum approbetur? Quòd lex permittit vt fiat, non statim permittit vt id via qualibet efficias. Adulterum ferro occidere licet, veneno aut incantamentis non licet. Cur ita? Quia pestilens exemplum est omnino, tractare venena: nec id vlla causa quantumuis honesta sinit in ciuitatem irrepere. Quid quòd ne hostem quidem veneno aut malis artibus interficere fas est? Nam nusquam non improbat maleficiá lex: & veneno tincta tela etiam in bellis interdicta sunt. Quòd si modus facti spectatur in his, in quibus nullum petitur præmium: quanto magis id fiet in his,

in quibus ſummum petitur? Lex triumphum ſtatuit ei, qui certum hoſtium numerum fuderit. Fuderit aliquis non acie, ſed aquis & pabulo veneno tinctis: vtrum ciues hunc æquis oculis ſpectare poterunt triumphantem, an potius ſicuti veneficum oderint, auerſabuntur, execrabũtur? Quid quòd priuatis etiam in rebus via modusq; perpenditur? quo magis ĩdem oportebit tum in publico, tum in ſplendidiſſimo facinore, vt à quo conueniat omnem ſceleris ſuſpicionem abeſſe? Age illud tecum reputa, ſi medico mercedem pactus eſſes, quò te morbo leuaret: atq; ille non pharmacis, ſed maleficijs & incantamentis morbum exemiſſet: vtrum præmium dabis, an magis hominem in ius trahes? iniuriæ malis artibus datæ reum ages? Clamabit ille, Morbo te leuaui: qua via, quid iſthuc tua refert? Hoc tantùm ſpectabas, vt morbo liber eſſes. ei rei merces eſt promiſſa. Ingratum te vocabit, qui niſi ſua opera, ne eſſes quidem qui præmium negare poſſes. Tu protinus reſpõdebis opinor: Medico te præmium eſſe pollicitum, non magno: neq; debere quicquam, niſi rem malam ei qui beneficium malè dederit. Quanquam ne dediſſe quidem videtur, qui malum malo tollit. Id enim mutare eſt incommodum, non amouere. Dices enim animo nocitum, dum corpori ſubuenitur. Atque iſtam litem vinces etiam iniquo iudice. Atqui eadem, aut melior etiã & vincibilior eſt tecum cauſa legi, quàm quæ tibi futura fuerat cum medico. Nam ibi de priuata mercedula diſceptaretur, hic de publico honore. Ibi falſus eſt vnus, hic legi fraus facta, per quam cautum oportuit ne quiſquam ciuium circumueniatur. Ibi ſalus data, certa quidem & efficaci, ſed ſuſpecta & improbata via: hic nefario ſcelere (quur enim non ſic appelletur homicidium, quod in ciuem contra legem admiſſum ſit?) non libertas reſtituta, ſed in extremum diſcrimen adducta

Reſp.

Resp. quandoquidem tuum factum perinde habet, ac si medicus quispiam ad curam mercede conductus, venenum pro remedio ministret: quod tamen ægrotanti (ita vt non rarò consueuit accidere) per occasionem morbum adimat. Qui reualuit, suis fatis acceptum feret quòd viuat: tibi mortem, tametsi vitârit, imputabit. Neque sua referre putabit, vtrum imperitia, an perperàm ac studiosè pro pharmaco venenum porrexeris: propterea quòd tui fuerat officij, aut non suscipere negocium, aut fidem simul, & artem, & industriam, ac diligentiam, & quicquid à probato artifice solet requiri, ad curam adferre. Sed age, finimus adhuc posidere te, quod dudum sumus largiti: vt planè ista via tyrannum occideris, citra vllum Reipub. discrimen. Lex non approbabit facinus tuum, nisi non tantùm à crimine, verùmetiam ab omni criminis specie procul abfuerit: ne videlicet ea quæ in hoc potissimùm adhibita est in ciuitatè, vt maleficiũ omne secludat, incolumitatè suâ, quam conueniebat aut Deo cuipiã, aut certè Dijs simillimo homini acceptâ referri, sceleri debere dicatur. Non approbabit inquam, nisi tyrannum ipsum, quem nominatim indicauit ipsa, quàq; permittit via sustuleris: ne per rimam istã periculosum exemplũ in Remp. irrepat. Postremò, non nisi ferro, non clancularijs ac maleficis artibus, nisi virtute, nisi manu, nisi vitæ tuæ manifesto contemptu tyrannum trucidaris. Neque enim hoc tantùm spectat lex, vt tyrannus in præsens submoueatur: verùm illud multò magis respicit, vt omnes mortales intelligant, in ea ciuitate viros esse fortes, qui non vereantur vitæ suæ dispendio patriæ commodis consulere: ac prælari exemplo facinoris, omnes etiam in posterum ab affectatione tyrannidis deterreantur: cùm videant in ea ciuitate nullum esse tyrannis satis tutum præsidium. quandoquidem illud nemo nescit, qui

vitæ suæ sit contemptor, eum esse alienæ vitæ dominum. Nam quod omnino satellitium, quæ excubiæ, qui parietes, quæ arx, quæ arma aduersus huiusmodi animum tyranni caput defendant, qui patriæ libertatem sua vita bene credat emi? Postremò autem, vt maximè tibi constet animus, vt constet via: id quod est totius negocij caput, non effecisti. Tantum enim abes vt tyrannum occideris: vt, quantum in te fuit, tyrannidem maiorem in modum auxeris, interfecto tyranni filio. Quid autem refert, malitia an stultitia Rempub. in discrimen adduxeris? Nam illo quod vulgò dicunt, nihil verius, intempestiuam beneuolentiam nihil à simultate differre. Tantum abest vt occideris tyrannum, vt ne suspicari quidem potueris id euenturum, vt ipse semet occideret. Sed iuuenem occidisti patre insolentiorem: quid tum postea, si patri & huius scelera lex imputat? Magnum proinde tyranni satellitem, non tyrannum occidisti. Sed paratum tyrannidis hæredem occidisti: in tyrannidem succedit, qui prior, qui potior est in occupando. Verùm esto sanè, certum hæredem fustuleris: igitur qui tyrannus erat futurus interimisti. Atqui quod futurum est, id nondũ est. Porrò lex eum qui iam tyrannus sit, tolli iubet: non quem aliquando futurum diuines. An qui statuam ex pacto debeat, & rudem truncum præstiterit, fidem persoluisse videatur? Non arbitrabor. Vbi nunc igitur sunt illa tam multa, quæ tibi ad præmium postulandum supererant? Vides quàm ne vnum quidem omnium tibi constet, quorum nihil oportebat deesse. Volui, inquis. Id demum voluisse te lex credit, quod effeceris. Postea è re nata propositum est commutatum. Hoc igitur præmij tibi debetur, quod ei qui in Olympijs medio è cursu, relicta meta, ad carceres reflexit habenas. At periclitatus es. Proinde id laudis auferes, quòd is qui sudauit in Olympijs,

lympijs, nec vicit. Sed occidisti denique: verùm eum, quem neq; lex permittebat arbitrio tuo, neque ex vsu publico fuerat occidi. At bene vertit ciuitati, quod feciſti. Numini igitur gratia debetur tali, qualem Palladem Atticis fuiſſe ferunt: de qua prouerbium extat, quòd Athenienſium malè cõſulta in bonum exitum vertere conſueuit. Non tu leges seruâſti, ſed ſuſtuliſti: non libertatem reſtituiſti, ſed numen aliquod huic vrbi propitium, quod euentum tuæ temeritati debitum, ſua commoditate à nobis auertit, quod tuam ſtultitiam nobis vertit in occaſionem reſtituendæ libertatis. Nõ ego ingratum erga te populum conſtituo, imò tu populum ingratum in Deos reddere laboras: quem quum ſemel in periculum vocaris, ne pro ſimplici tyrannide duplicatam pateretur: nunc rurſum in diſcrimen trahere conaris, ne ab iratis ſuperis in priſtinam ſeruitutem aut grauius aliquod infortunium retrudatur. Quid tu te fucis & phaleratis dictis in alienũ meritum inſinuas? Quid tibi in eo negocio laudem vniuerſam vendicas, ex quo præter pœnam temeritatis nihil ad te redire meriò poſſit? Si Reipublicæ, ſi Iudicibus probare potes animum tuum tyrannicida dignum, qui nullum periculum vitæ Reipublicæ cauſa recuſârit: ſi factinus non ſcelere, non pernicioſo exemplo, ſed legitima via peregiſti: ſi fortuna tuis egregijs conatibus bene expeditum dedit euentum: aude tyrannicidam te vocare, aude pulcherrimum ac penè diuinum munus à Republica poſcere, aude nobis ſeruatas leges, reſtitutam ciuitatem: aude templa, aras, focos, fortunas omneis, tutos pueros, inuiolatas virgines, impolluta matrimonia, denique hoc ipſum quod hic lege & apud Iudices agimus, exprobrare: aude mihi minari, quòd obſiterim: aude ciuitatem ingratitudinis inſimulare, niſi laudem promeritam perſoluerit: aude Iudices vel iniquos vel corruptos cla-

ptos clamitare, nisi suis sententijs præmium tibi decreuerint. Contrà si suspectum quid volueris, si periculosum, si contra leges, si cum scelere coniunctum quid feceris: sit pudor, ac desine tandem improbè præmium flagitare, quod nulla ratione promeruerit: pœnam, si sapis, incipe deprecari. Isthuc fortasse ab æquitate Iudicum, à ciuitate deorũ munere læta, queas impetrare. Neq; enim putes vnum me te à præmio deterrere. Imaginare isthac in causa pariter & leges & Remp. & deos tibi aduersari. Puta leges his tecum verbis agere: Si nos verè restitutas videri vis, sine nostram auctoritatem primùm in hac tua causa valere. Longè plus laudis ex hoc iudicio referes, si nobis cesseris, si parueris, si tuam cupiditatem nostro submiseris arbitrio: si primum exemplum in te ciuibus ederis, reuixisse nos: si monstrâris ciuitati iam non ex sceleratorum libidine, sed ex nostro præscripto cuiq; viuendum esse. Atq; altera ex parte Rempublicam, hac tecum oratione vti puta; Si cuiquam bonũ mihi præstare studes, noli hanc stultitiæ notam mihi inurere, vt in posterum recognita, dicar exhrietate quadam gaudiorum ei præmium decreuisse, cui pœna magis deberetur. Noli mihi deos, quos vix deniq; tã diuinis votis, tot sacris, tot precibus, tot meis malis placaui, cõmoui, propitios reddidi, denuò per ingratitudinem iratos atque infensos reddere. Sine, vt mihi per te liceat saltem illorũ beneficio frui. Quòd si te neq; leges neq; Respublica commouet: certè deorum orationem vereri debes, quos ita tecum agere putato: Quid tu te in nostræ laudis possessionem ingeris? Quid honori nostro inuides? Quur non sinis nos in hanc ciuitatem perpetuò benignos esse? Quur tu ipse tam ingratus existis? Ciuitas hæc semel mihi restitutam libertatem debet, tu bis debes commoditati nostræ, & quòd Remp. seruauimus, cuius tu pars es: & quòd commoditate nostra tuam

periculosam stultitiam, vel scelus potius, in maximam felicitatem verterimus. Etenim nisi nos dextri propitiiq; adfuissemus, quid aliud tu quàm perieras, & per te Respublica? Quod si planè contendis, vt præmium aliquod feras: abundè magnum præmium à nobis persolutum est, quòd per nos res à te malè instituta, beneuerterit. A' legibus meritò maior relata est gratia, si nostræ prosperitatis respectu, temeritatis simul & sceleris veniam cõdonârint. A' ciuitate satis amplam laudem feres, si ea patiatur, vt in restitutæ libertatis historia tuũ quoq; nomen admisceatur. Hac laudis parte contentus, desine nobis debitum velle præripere, ciuitati munus nostrum eripere, legibus auctoritatem adimere. Sed finem facio, nimirum extillata iam aqua. Quod superest, nunc vestræ partes sunt, Iudices, statuere, vtrum secundum leges, secundum Deos, secundum Rempub. sententiam dicere, an secundum hunc glorioſum ostentatorem pronunciare velitis. Vtrum hanc vrbis felicitatem huius temeritati, huius sceleri acceptam ferre malitis, sæpiùs exprobrandam, & breui fortassis à superis iratis (id quod abominor) auferendam: an in Deos, quibus sine controuersia tota debetur, referre, eorundem pietate seruandam, augendam, beneq; fortunandam: vtrum magis ex vsu sit, vt primo hoc iudicio statim leges circumuentæ dicantur, an vt appareat legum restitutarum seueritatem, & Iudicum sapientiam aduersus vnius iniquam postulationem valuisse.

GILBER-

ANNOTATIONES.

a PAN ille.] *De Pane capripede humana reliquum effigie nonnihil dictum est in Luciani epigrammate de Echo.*

b Somnum.] *Mors enim somnus est, sed perpetuus, & mortis imago est. Quare apud Homerum & Hesiodum in Theogonia fratres iudicantur & noctis filij. Virg.*

Tum consanguineus leti sopor, *& alibi:*
Dulcis & alta quies, placideq; similLima morti.

Nam hi duo quia simul sunt, necesse est vt somnus qui omnia cum fratre Thanato natis maiore habet communia, eius aliquando opera exerceat: hæc nempe, vt ex dolore in se homines incidant, ac statim quiescentes molestijs releuentur, quod vtrunq; præstat mors. c Impotentiùs.] *Matres filios impotentiùs amant.* d Aluearib.] *Apes aliæ ἴγεμόνες seu βασιλεῖς, qui à Virg. li. 4. Geor. ductores, duces & reges vocantur, quib. grex apum parere solet. sunt enim tanquã reges quidam ἄναρχοι. Sed apud Græcos proprie rex apum est ἴος τοῦ, qui & hominum fuit apud Callimachum in Hymno Iouis. Recte igitur apud Xenophontem Cyrus audit: Tues naturâ rex, sicut apum rex est.* e Non longas modó.] *Videtur ad illud Ouidij in Helena epistola alludere:*

An nescis longas regibus esse manus?

Etiam vulgo in ore est: A regibus cauendum, quòd eis prælonga sint brachia. Nimirum quòd per suos, quibus brachiorũ vice vtũtur, possint etiam procul dissitos affligere. Potest & ad tempus referri, quòd reges etiam si diutiùs dissimulant, soleant tamen aliquando pœnam sumere de ijs, quibus infensi fuerint, vel Homero teste Iliad. α. Non enim desunt regibus manus & pedes quamplurimi, fortassis ne ventres quidem. Vide cuiusmodi portentum sit tyrannus, & quàm formidandum, tot oculis, ijsq; emissitijs, tot auribus, ijsq; tam asininis ac longis, tot manibus, tot pedibus, tot ventribus, ne reliqua parum honesta cõmemorem instructum. Plura annotauimus in Luc. de Mercede cond. & aduersus indoctum. f Titanibus illis Briarco.] *De Briareo illud apud Hesiod. legitur, qui Celi & Terræ filios facit Cottum, Briareum & Gygen, centenis singulos manibus,*

quos

quinquagenis capitibus metuendos: de quibus Apollodorus in Bibliotheca hæc, Benedicto Aegio Spoletino interprete, Celus primus orbis vniuersi imperio præfuit, qui ducta vxore Tellure priores ex ea filios sustulit, quos Centimanos appellârũt, Briareum, Gyan ac Cœum Homerus fabulæ addit ab immortalibus Briareum appellatum, à mortalibus verò Aegæonem, Iliad. a. Cœus apud Hesiod. κόπ© dicitur. Hi multa bella contra Saturni filios gesserunt: tandem deuicti, ad inferos præcipites dati sunt. g Echo nympham.] *Ea cùm antea esset garrula, à Iunone hac pœna affecta dicitur, vt iam muta sit, neque vllam vocem prior edere possit: verùm hoc ipsi relictum est, vt vltimas voces auditas iterare vel repetere possit. Vide annotationem nostram ad Luciani epigramma de Echo & Pane.* h Citra iudicium.] *Augustus post Solonem & Plasonem 9. de legib. tulit legem Iuliam, gladioque iussit in adulteros animaduerti. Valerius Publicola aliam tulit, qua neminem licebat indicta causa necare.* i Primùm adulterum.] *Licuit olim iure ciuili, deprehensum & deprehensam in adulterio impunè interficere, quod hodie non licet, vt docuit Iulianus Aurelius, in 2. Sermonum Horatij.* k Monarchia.] *Tres formæ sunt Rerumpublicarum: μοναρχία, ἀριστοκρατία, δημοκρατία. Hic verò Erasmus ponis discrimen inter Monarchiam tyrannorum & regum. Monarchia quippe dicitur vnius principatus, Oligarchia paucorum, Democratia populis, non equidem plebis: quum populus & plebs differant, vt genus à specie, vt docet Iustinianus Institut. de iur. natur. gent. & ciuili.*

ΑΠΟΧΗ-

ΑΠΟΚΗΡΥΤΤΟΜΕΝΟΣ. *ABDICATVS,*

Eraſmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

QVidam abdicatus artem medicinæ didicit. Patrem inſania laborantem, reliquis medicis deſperantibus, dato pharmaco cùm ſanaſſet, denuò receptus eſt in familiam. poſt hæc nouercam inſania correptam ſanare iuſſus, abdicatur. Porrò genus orationis Iudiciale eſt: Status qualitatis. Sub hac enim & abdicationis cauſas Quintilianus ponit, quarum duas ſpecies facit: alteram criminis perfecti, & alteram imperfecti, ad quam & præſens cauſa hęc pertinet. Exordium maxima ex parte querela conſtat. Nam & de iniquitate patris conqueritur, qui ſe non ſecundum artem, ſed ad pręſcriptum curare iubeat: & de ingratitudine, vt qui pro beneficio reſtitutæ ſanitatis, eam ſibi nunc gratiam referat, vt iterũ abdicare cogitet. Hanc querelam perſonarum, ſuæ & nouercæ videlicet, conditionibus amplificat, inuidiæ paternæ accuſationis etiam occurrens, à conſueto & more patris: id quod ſtatim ab initio facit. Exordium Propoſitio ſequitur, cui Narrationem ſubmittit: non tã exponendæ actionis gratia, quàm vt anteactam vitam ſuam, & beneficium in patrem collatum, iudicibus cõmendet. Confirmatio tribus locis conſumitur: primo, quo oſtendit non licere patri, vt in familiam receptum, denuò abdicet, à cauſa legis, & voluntate legiſlatoris: quod argumentum ſimilitudine & fictionibus, ſeu κατ' ἀνθρωπον amplificat. Secundo, quo iniquum eſſe docet, ſe tam bene meritum de patre, iterum abdicari, & pro præmio pœna affici. Hic locus variè amplificatur, ex qualitate beneficij, à conditione perſonæ, à difficultate & accidentibus artis, à natura & lege, *&c.* Poſtremo, neque cauſas abdicationis ſatis idoneas aut efficaces eſſe probat. Neque enim ſe quicquam peccaſſe, neque nunc cogi debere vt arte ſua vbiuis vtatur: idq; exemplo reliquarum artium, & ob artis hu-

ius

ius conditionem & præstãtiam, deinde ex sua persona, qui illã non impẽsis patris, sed tum cùm à familia alienus esset, didicerit: alioqui etiam necessitatẽ quandã rei absurdam consecuturam esse. Deniq; non posse curari hunc morbum. quo loco multa de qualitate corporũ, morborum & medicinę in genere disputat: ostenditq;, etiamsi aliàs sanabilis hic morbus esset, in nouerca tamen suspicionis periculum sibi metuẽdum esse, si quid ipsum fallat, aut ars destituat. atq; ita orationẽ concludit, admonens patrẽ periculi superioris: in quod ne iterũ per irã & indignationẽ recidat, cauere ipsum iubet.

Ἀποκηρυχθεὶς ὑς ἰατρικὼ ἐξέμαθε μανούσῃ τ̃ πατρί, κ̃ ἀπὸ τ̃ ἄλλων ἰατρῶν ἀπηγνωσμένον, ἰασάμενος φθορμέκτε δόσ, αὐτὸν ἀνέλαβη αὖθις εἰς τὸ γῆρ. μ̃ ταῦτα, μεμεληκὼς τὼν μυτρυιὰν ἰάσασθ κελεύσαντος, ἀποκηρύττεται.

OY λεγὰ μ̃ ταῦτα, ὦ ἄνδρες Δικασταί, οὐδ̃ πρὸ ἀλλοξα, ὑπ̃ τοῦ ζεῦ παρὸς ἐμ τῷ πρόσθεν γεγονέναι, οὐδ̃ νῦν πρῶτον τὰ τοιαῦτα ὀργίζεται· ἀπὸ πρόχειρ. & οὕτ. ὁ νόμος αὐτῷ, κ̃ συνήθως ἐπὶ τοῦτ' ἀφῖκται τὸ δικαστήριον. ἐκεῖνο δ̃ ἐγανότερον νῦν ἀυσχῶ, ὅτι ἔγκλημα μ̃ ἴδιον οὐκ ἔχω, ἐνδωσω δ̃ τιμωρίαν ἀποσχεῖν πὶρ τῆς τέχνης, ἐὰ μὲ πάντα διάφορα πάθωσι τότο ἐνδοῦναι· οὔ τί γῆνοῖ' ἂν ἀδικώτερον, θεραπεύσαι ἐκ πρεσάγματος, ἐκ ἐθ ὡς ἡ τέχνη μὴ διάφορα

HAud quaquam noua sunt hæc, Iudices, neq; miranda, quæ in præsentia facit pater, neque nũc primùm ad hunc irascitur modũ: verùm hæc lex illi facilis est, & assuetò ad hãc causã accedit. Verùm illud mihi nouo calamitatis genere accidit, q̃ cũ nullũ propriũm sit crimẽ, quod mihi possit imponi, tamen in periculũ vocor ne pœnas dẽ artis nomine, nisi huic iubẽti q̃ omnia parêre posiit. Quæ q̃dẽ res q̃d fieri possit absurdius? vti curẽ ex præscripto, non iam

Hh quate-

μη δωύατα, ἀλλ' ὡς πατὴρ βούλεται; Ἐβουλόμην μὲν ὅλως ἰατρικὴν, καὶ ζωύτόν τι ἔχειν φάρμακον, ὃ μὴ μόνον ζῶντας μιμνήσκεται, ἀλλὰ καὶ ζῶντας ἀδίκως ὀργιζομένους παύειν δυνάζοι, ἵνα καὶ τὸ ζῶν πατρὸς νόσημα ἰασάμην. νυνὶ δὲ τὰ μὲν τῆς μανίας αὐτῶν τέλεον πέπαυται, τὰ δὲ τῆς ὀργῆς μᾶλλον ἐπιτέτακται. καὶ τὸ δεινότατον, ζῆς μὲν ἅπασι σωφρονεῖ, κατ' ἐμοῦ δὲ ζῶν θρασύνεται μόνον μαίνεται. τὸν μὲν οὖν μισθὸν τῆς θρασείας ὀργῆς εἶδον ἀπολαμβάνων, ἀπαιμυρυπόμην τε αὖθις καὶ ζῶν γήρους ἀπορίαν ἐνέμην τε καὶ λώτρον, ὥστε δεῦτ' ἀναληφθεὶς πρὸς ὀλίγον, ἵν' ἀτιμότερον γένωμαι, πολλάκις ἐκπεσὼν ἐξ οἰκίας. ἐγὼ δὲ, ἐν μὲν οἷς δυνάζοις, οὐδὲν ἐκωλύθην πρόμος πρὸ τοῦ ἄκλητος ἐλθὼν ἐπὶ τὴν βούθυσαν. ὅταν δέ τι ἢ τιλέως

quatenus ars valeat, sed patris arbitratu. Quare optârim equidem vt medicorum ars eiusmodi quoque remedium aliquod haberet, quòd non modò laborantes insania, verumetiam præter æquum irascentes liberare posset, nimirum quò liceat & patris iracundiæ mederi. Nunc autem ipsa quidem insania leuatus est, cæterùm iracundia magis etiam exasperatur. Quòdque est omnium grauissimum, erga cæteros omneis sanus est, in me vnum insanit: à quo, morbo fuit liberatus. Videtis igitur cuiusmodi mercedem curationis feram, cùm rursum ab illo abdicor, iterum alienor à familia, ceu ob id ipsum ad breue tempus receptus, vt maiore infamia sæpiùs eiiicerer domo. At ego quidem in his quæ præstare queam, ne expecto quidem patris iussum, vt quippiam non accersitus ad opitulandum accesserim. Verùm vbi

τελέως ἀπεγνωσμένον, οὐδ' ἐπιχαρῆν βουλομαι· ἐπὶ δὲ τῇ γυναικὸς ταύτης ἀπόντος ἔτι ἀζηλοτύπου εἶμι. λογίζομαι γὰρ, οἷα πάθοιμ' ἂν ὑπὸ τοῦ πατρὸς, ἀφτυχῶν, ὃς οὐδ' ἀρξαμένῳ σῦ τῆς θεραπείας, ἀπεκηρύττομαι. ἔχθομαι μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ὑπὲ τῆ μητρυιᾶ, χαλεπῶς ἐχούσῃ, χρηστὴ γὰρ ἐμοὶ ἐπὶ τῷ πατρὶ δὲ κἀκείνῳ ἀνιωμένῳ· τὸ δὲ μέγιστον, ὑπ' ἐμαυτοῦ ἀπεθῶν λοιμοῦται, καὶ ἃ πρόσταττομαι, ἀπορῶ ἅπαντα οὐ δυναμένῳ, καὶ δὲ ὑπερβολὴν τῆς νόσου, καὶ ἀσθένειαν τῆς τύχης. πλὴν οὐ δίκαιον οἶμαι, ἀπεκηρύττεσθαι τὸν, ἃ μὴ δύναται ποιεῖν, μηδὲ πλὴν ἀρχὴν ὑπισχνούμενον. δὲ ἂς ἔγωγε οὖν ἀπίας καὶ πρότερον ἀπεικάζω ξένῳ, ῥᾴδιον σωθῆναι τὸν πρόντων· ἐγὼ δὲ καὶ πρὸς ἐκείνας μὲν, ὡς οἶμαι, ἱκανῶς ἀπολογήσομαι καὶ ταῦτα βίᾳ ἀπολογησάμενος καὶ ταυτὶ δὲ, ἃ νῦν ἐγκαλεῖ, ὡς

vbi res est eiusmodi, vt nulla omnino spes sit, tum nec aggredi velim. Porrò in hac muliere multò etiam minus ausim, neque id temeré. Siquidem reputo quæ in me facturus sit pater, si res non succesſerit, cui iam abdicet nondum accuſſim curationem. Quare doleo, Iudices, non uicem vicem, grauiter laborantis. erat enim proba. Deinde patris nomine, quem huius morbus excruciat. Maximè tamen mei ipsius causa, qui videar immorigerus patri, cùm non posſim quæ iubeor præstare, partim ob morbi magnitudinem, partim ob artis imbecillitatem. At sanè non arbitror æquum esſe vt abdicer, si quod efficere non queam, id ne recipiam quidem. Itaque quibus de causis prius abdicârit me, facilè fœrit ex hoc negocio conijcere. Quanquam ad illas, opinor, satis re-

ſpondi ipſa pòſt acta vita. Ad hæc autem quæ nunc obijcit,

ὡς ἂν οἷός τε ὦ, ἀπολογήσομαι, μικρὰ ὑμῖν διηγησάμενος περὶ τῶν ἐμῶν. ὁ γὰρ δυσκολώτατος καὶ δυσπειθὴς ἐγὼ, ὁ κατασχύνων τὸν πατέρα, καὶ ἀνάξια προφέρων τοῦ γένους, τότε μὲν αὐτῷ, τὰ πολλὰ ἐκεῖνα βοῶντι, καὶ διατεινομένῳ, ὀλίγα χαλῶσι ἀντιλέγειν ᾠόμην. ἀπιὼν δὲ τῆς οἰκίας, ἐνόμιζόν μοι δικαστήριον ἵστασθαι μέγα, καὶ ψῆφον ἀληθῆ, τὸν ἐμὸν τὰ τοιαῦτα βίον, καὶ τὸ φαίνεσθαι πάμπολυ τῶν τοῦ πατρὸς ἐγκλημάτων ἀφεστηκότα, καὶ περὶ τὰ ἐναντιώτατα τῶν ἐκείνου ἀναστρεφόμενον ἐσπουδακότα, καὶ τοῖς ἀείσοις συνόντα. πεπειρώμην δὲ καὶ τοιοῦτόν τι, καὶ ὑπώπτευον, μὰ Δία, ὡς οὐ σφόδρα ἐναβιβηκότος πατρὸς, ἀδίκως ὀργίζεσθαι, καὶ ἐγκλήματα ψευδῆ ἐπ' ἐμοῦ συντιθέναι. καὶ ἔφάν τινες, οἱ μανίας ἀρχὴν ταῦτ' εἶναι νομίζοντες, καὶ ἀπειλοῦσι μὴ ἀκροβολισμὸν, οὐκ εἰς μακρὰν ἐπιτιθυμιγόν τοῦ λα-

pro virili fum reſponſurus, ſi prius de ſtatu meo pauca vobis expoſuero. Ego intractabilis ille, & immorigerus, patrem dedecorans, & indigna genere meo patrans, id quidem temporis multa id genus vociferanti, ac ſine fine occlamanti, paucis contrà dicendum eſſe duxi: Verùm domo cedens, exiſtimaui mihi grauiſſimi iudicij inſtar fore, verumq; calculum, ita eſtam deinde vitam vt appareret me à paternis illis criminibus quàm lõgiſſimè abeſſe, ſed potius honeſtiſſimis ſtudijs dediſſe operam, cũmque optimis viris habuiſſe conſuetudinem. Iam verò & eiuſmodi quiddam proſpiciebam, ac ſuſpicabar fore, vt aliquando pater, qui non admodum animo conſtaret, mihi ſine cauſa ſuccenſeret, falsáque in filium crimina ſtrueret. Neque deerant quĩ iſtum morbi initium interpretarentur, minásque ac tela paulò pòſt irruituri mitti, nempe

λαπὸν, μῖσος ἄλογον, καὶ νόμων ἀπλωΐ, καὶ βλασφημίας προχέρους, καὶ λιπασήεσον ἐνθρώπων, καὶ βολὰ καὶ ὀργλὸ καὶ ὅλως χολῆς μεσὰ πάντα· διὸ δὴ ταῖχα μοι καὶ ἰατρικῆς λιόσθαι ποτε ἐσιδόκων. ἐκ πολλμάδος ἔρ, καὶ ζοῖς ἀλλοιμωτάζοις τ' ἐπὶ τ' ἀποδαπῆς ἰατρῶν συγγνόμενος, καὶ πόνῳ πολλῷ καὶ πθυμίᾳ λιπρᾷ κυσάμενος, ἐξέμαθον τὸ τέχνιον ἐπανιλθὼν δ', καὶ λαμβάνων τ' παῖρα ἐφῶς ἤδη μι μενότα, καὶ ἀπὸ τῶν ἐπιχωείων ἰατρῶν ἀπιγνωσμένον, ὃν ἐς βάθ' ὁρώντων, ἐδ' ἀκεβῶς ἐπικρινάντων τὰς νόσους. πάλιν ὅπῃ γε ἀκὸς λῷ ποιᾶν χρεὼν ἦεν, ὅτι ἐμνησικάκουν τῆς ἀπκηρύξιος, οὔτι μετάπεμπ' γνίσθαι ἐμεί μενον· οὐδ' γὲ ἔχόν τι εὖῶ ἤλιον ἐγκαλᾶν, ἀπὰ πάντα ἐκᾶνα λῷ ἀλλότρια τὰ ἁμαρτήματα, καὶ ὥσπῃ ἔφλω ἤδη, τῆς νόσου, πρινλθὼν οἷῶ ἄκλητ', nempe odium absque causa, mores asperos, conuicia parata, censuram seueram, clamorem, iracundiam, in summa, omnia plena bilis: vnde vsu venturum credebam, vt mihi aliquando arte medicinæ foret opus. Proinde foràs profectus, ac probatissimorum, quos in peregrinis regionibus nancisci potui medicorum vsu doctrina, plurimo labore, vehemétiq; animi studio artem perdidi. Porrò domum reuersus, offendo patrem manifesta iam insania laborantem, & ab huius loci medicis desperantibus destitutum, qui non altiùs introspiciunt, nec admodum exactè morbos diiudicant. At ego sanè, sicuti par erat facere frugi filium, neque superioris abdicationis iniuriam recordabar, neque vt accerserer opperiebar. Neque enim erat quicquam quod illi propriè imputare possem, verùm peccata illa omnia fuerant aliena: nempe, quemadmodum modò dicebam, ipsius morbi. Ergo cùm inuocatus accessissem, non sum

ἄκλητος, οὐκ αὐθὺς ἰασάμην· οὐ γὰρ οὕτω ποιεῖν ἔθος ἦν ἡμῖν, οὐδὲ ταῦτα ἡ τέχνη προσῆγε, ἀλλὰ πάντων πρῶτον διδασκόμεθα σαφῶς, εἰ τι ἰάσιμον ἢ τὸ νόσημα, εἴτ' ἀνήκεστον, καὶ ὑπερβαίνοντες τοὺς ὅρους τῆς τέχνης. καὶ τοιγαροῦν, ἢν μὲν ἐνμεταχείρισον ᾖ, ἐπιχειροῦμεν, καὶ πᾶσαν σπουδὴν ἐφερόμεθα σῶσαι τὸν νοσοῦντα. ἢν δὲ ἰσχυρότερος ᾖ, καὶ νικητὴς τὸ πάθος ἴδωμεν, οὐδὲ τοῦ ἀρχὴν ποιούμεθα, νόμον τινὰ παλαιὸν τῶν πατέρων τῆς τέχνης ἐκείνων φυλάττοντες, οἳ φασι μὴ δεῖν ἐπιχειρεῖν τοῖς ἰσχυροτέροις. ἰδὼν οὖν ἔτι ἐντὸς τῆς ἐλπίδος, καὶ τὸ πάθος οὐχ ὑπὲρ τοὺς τέχνῃ, ἐπιπολὺ τηρήσας, καὶ ἀκριβῶς ἐξετάσας ἕκαστον, ἐπεχείρουν ἤδη, καὶ τὸ φάρμακον τεθαρρηκότος ἐνίσχυον. καί τοι πολλοὶ τῶν πρόσθεν ἐπόνησαν τοῖς δόσιν, καὶ τοῖς

equidem protinus medicatus. neque enim hic nobis mos est, neque id præcipit ars, verùm illud omnium primum iubemur obseruare, sanabilisne sit morbus, an insanabilis, atque artis terminos prætergressus. Actum si eiusmodi fuerit malum, vt commodè possimus aggredi, aggredimur, totoque admittimur studio vt ægrotum seruemus. Quòd si viderimus iam inualuisse, superasséque, nec manum admolimur omnino, idque vetustam quandam legem eorum qui primi medicinæ prodiderunt artem, secuti: qui negant tentandos esse morbos qui iam inualuerunt. Itaque cùm patrem adhuc intra spem esse perspicerem, neque malum supra artis vires esse, diu obseruatis ac pensitatis singulis: ita demum aggrediebar, ac pharmacum fidenti animo porrexi. Multi sanè eorum qui tum administrationem pharmaci,

rant, suspectam habebant

πλὴν ἴασιν διέβαλλον, καὶ πᾶσι κατηγορεῖτο πρᾶγμα ἀλογον. πρὸς δὲ καὶ ἡ μητρυιὰ, φοβουμένη καὶ ἀπιστοῦσα, οὐ τῶν μισῶν ἐμὲ, ἀλλὰ τῶν δοκούντων, καὶ ἀκεβῶς ἀλγοῦσα πονήρως ἐκεῖνον διακείμενον· ἐπίστατο γὰρ μόνη τὰ πάντα σαφῶς, καὶ ὁμοδιαίτως τῇ νόσῳ. πλὴν ἀλλ' ἔγωγε οὔδεν ἐφοβούμην (ἐπιστάμενος γὰρ οὐ ψευσόμενά μοι τὰ σημεῖα, οὐδὲ πεδαλοῦσα πλὴν τέχνη) ἐπῆγον πλὴν ἴασιν ἐν καιρῷ τῆς ἐπιχειρήσεως. καί τοι ἐμοί τινες τῶν φίλων συνεβούλευον, μὴ θρασύνεσθαι, μὴ καὶ διαβολήν τινα μᾶλλον ἐνέγκῃ μοι τὸ ἀτυχῆσαι, ὡς ἀμύνων μᾶλλον τὸν πατέρα φαρμάκῳ, ἢ μισοπατρίᾳ τινὶ ὢν ἐπιπόνθειν ἂν αὐτῷ. καὶ τὸ εὐφάνταστον, σὲ δὴ οὕτω δυσὶ λόγοις, καὶ ἰσοφρόνα πολλοῖς, καὶ πάντα δικαίως ἔχοντα. οἱ πρόσθεν δὲ ἐθαύμαζον· πάντα δὲ καὶ ἡ μητρυιὰ, καὶ φανερὰ πᾶσιν ἦν χαίρουσα, ἐμοὶ

ci, calumniantes curationem meam: iámque parabant in ius vocare me. Aderat autem & nouerca pauida atque diffidens, non id quidem odio mei, sed quòd metueret, vtpote probè sciens illum grauiter laborare. Nam sola nouerat omnia, quippe familiaris & assiduè conuiuens ægrotanti. Attamen ego nihil his rebus deterritus (sciebam enim futurum vt mihi signa non mentirentur, neque falleret ars) adhibui curam, obseruato tempore idoneo. Quanquam erant amici nonnulli, qui mihi consilium darent ne fiderem, ne fortè si res malè succesisset, maiorem aliquam calumniam mihi accerserem, quasi patrem veneno vlus essem, memor iniuriarum quibus me affecerat. In summa, ille protinus conualuit, pristinæ redditus sanitati: cognouitque omnia. Familiares admirabatur: denique laudabat & nouerca, ac palàm omnibus vtriusq; nomine gaudebat, tum mihi laudem assecuto,

λάμοι ἀδοκιμοῦντι, λαμπάνω σωφρονοῦντι. οὔτ' ἂν οὖν (μάρτυρα γὰρ αὐτῶν ἔχω) μήτι μικρόν, μήτι συμβουλον τινα περὶ τούτων προσλαβών, ἐπειδὴ τὰ παρ' ἄκουσι τῶν πρόντων, ἵνα μὴ πλὼ ἀφκάρυξιν, ἡσθὲν δ' ἐξ ὑπαρχῆς ἐποιήσατό με, σωτῆρα καὶ εὐεργέτην ἀποκαλῶν, ἀκεοῦ πᾶσαν ἀληφγὼς ὁμολογῶν, καὶ περὶ τῶν ἔμπροσθεν ἐπάνων ἀπολογούμενος. ζοῦτο γινόμενον ὤφραινε μὲν πολλούς, ὅσοι παρῆσαν χαιρὸν ἐνόμιζε δ' ἐπάνους, ὅσοις ἀφκάρυξις ἡσυχίαν ἀναπήγνας. ἄδολον γοῦν τότε οὐ πάντας ὁμοίως ἄδολον φοῦντας ὧν πραγματι, ἀλλ' ἀθδς τινας καὶ χόλον προπομφύλω, καὶ βλίμμα τι παραγμφόν, καὶ πρόσωπον ὀργισμφόν, οἷον ἐκ φθόνου καὶ μίσους γίγνεται. ἡμᾶς δὲ οὐ, ὡς τὸ εἰκός, ἐν φρονσύναις καὶ θυμηδίαις ἦν, ἀπάνους ἀπαλγούτας. ἀ μὴ-

tum illi ad ſanam mentem reuerſo. Atque hic quidem (nam illud de eo teſtari poſſum) neque contactus, neque quopiam his de rebus in conſilium adhibito, ſimulataq; rem omnem è familiaribus cognouit: irritam fecit abdicationem, ac denuò me filium fecit, ſeruatorem ac beneficum appellans, cõfitens ſeſe certum experimentum mei cepiſſe, deq; illis antè factis ſemet excuſans. Id factum compluribus attulit voluptatem, nimirum quotquot aderant probi. Cæterùm vrebat eos, quibus abdicatio filij iucundior fuerat reuocatione. Proinde videbam tum non eodem modo ea re gaudentes omnes, ſed erat cuius & colorem illicò verti ſenſi, & oculos turbari, & vultum iracundum, quemadmodum ex inuidia odióque ſolet accidere. Nos igitur, vt eſt conſentaneum, in complexibus & animi gaudijs verſabamur, vtpote vtroque alteri reddito.

Cæterùm

ἀμυρὰ δ' μετὰ μικρὸν ἐνδὺς νοσῶν ἤρξατο, νόσῳ, ὦ ἄνδρες δικασταί, χαλεπῷ καὶ παράλογον. ἀρχόμενον γὰρ ἐνθυς τὸ πάνυ παρεφύλαξα. οὐ γὰρ ἁπλοῦν, οὐδ' ἐπιπόλαιον τῆς μανίας τὸ εἶδος, ἀλλά τι παλαιὸν, ὑποκουροῦν ἐν τῇ ψυχῇ καὶ πάλαι ἀπόῤῥηξιν, καὶ εἰς ἑνὸμφανὲς ἐξενίκησε. πολλὰ μὲν ἄν καὶ ἄλλα ἐμοὶ δοκεῖ σημεῖα τῶν ἀνιάτως μεμηνότων, ἐν δὲ ἐκεῖνο λοιπὸν ἐπὶ τῆς γυναικὸς ταύτης παρεφύλαξα. πρὸς μὲν γὰρ τοὺς ἄλλους ἡμερωτέρα, καὶ πραοτέρα δοκεῖ, καὶ παρόντων, ἀρκούμενα ἄλλα ἢ νόσῳ. ἂν δέ τινα ἰατρὸν ἴδῃ, καὶ ὅτι' ἀκούσῃ μόνον, ἐκατ' ἐκεῖνον μᾶλλον παροξύνεται, ὅπερ καὶ αὐτὸ ὅτι, ὅτι πονήρως καὶ ἀνηκέστως ἔχειν δοκεῖ τινα μέσον. ταῦθ' ὁρῶν, ἐγὼ μὲν ἀνιώμενος, καὶ τὸν γυναῖκα ὄντα, ἀξίαν οὖσαν, καὶ παρὰ τὸ προσῆκον δυσχεραίνων· ὁ πατὴρ δὲ ὑπὸ ἰδιωτείας

Cæterùm nouerca paulò pòst ægrotare protinus cœpit, morbo, Iudices, graui & impotenti. Nam ſtatim obſeruabam vt naſcebatur malum. Neque enim ſimplex erat, aut leuis inſaniæ ſpecies: quin potius vetus quidam morbus, quì iam pridem delituerat in animi domicilio, erupit, vi ctorq́ in apertum prodijt. Sed [redacted] autem nobis cùm alia multa ſigna inſanabili laborantis inſania, tum illud commune in hac obſeruauì muliere. In cæteros placatior eſt ac mitis, atque illis præſentibus conquieſcit morbus: quòd ſi quem conſpexerit medicum, imò ſi vel audierit tantùm de medico, in hunc ſupra modum incenditur. Quod & ipſum argumento eſt, illam graui & inſanabili teneri malo. Hæc cùm perſpicerem, equidem acerbè ferebam, miſerabarq́ mulieris, vt debui, præter meritum tanto laborantis infortunio. Pater verò ob imperi-

τέας (οὐ γὰρ οἶδεν οὔτε ἀρχὴν τοῦ ἰατέχοντος ἁπανοῦ, οὔτε τὴν αἰτίαν, οὔτε τὸ μέτρον τοῦ πάθους) ἐπιτηδεύειν ἔδοξε, καὶ τὸ ὅμοιον ἐπιχεῖσθαι φάρμακον. ὥστε γὰρ ἐν μανίας εἶδος, καὶ μίαν τὴν νόσον, καὶ ταῤῥάσημα ταυτὸν, καὶ παραπλησίαν τὴν θεραπείαν δεχόμενον. ἐπεὶ δὲ, ὅπερ ἀληθέστατον, ἀδιάλυτόν ἐστιν αἰτίαν τὴν γυναῖκα, καὶ [redacted] ὀφθαι ἀπὸ τῆς νόσου ὁμολογῶ, ἀγανακτεῖ, καὶ ὀργίζεται, καὶ φησὶν ἐπόντα διαβαλεῖσθαι, καὶ περιδιδόναι τὴν ἄνθρωπον, ἐγκαλῶν ἐμοὶ τὴν ἀδύναμιαν τῆς τέχνης. καὶ πάσχει γὰρ σύνηθες τοῖς λυπουμένοις, ὀργίζονται γοῦν ἅπαντες τοῖς μετὰ παῤῥησίας τἀληθῆ λέγουσι τοῖς ἔχουσι, ὡς ἂν οἷός τε ὦ, διακολογήσομαι πρὸς αὐτὸν, καὶ ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς τέχνης. καὶ πρῶτόν γε ἀπὸ τοῦ νόμου ἄρξομαι, καθ' ὃν οὗτός με ἀπο-

tiam, (*neque enim nouit vel originem mali quo tenetur, vel causam, vel morbi magnitudinem*) *iussit vti medicarer, ac simile pharmacum exhiberem: arbitratus idem esse insaniæ genus, eundem morbum, eandem ægrotationem, quæ similem curandi rationem admitteret. Verùm vbi, id quod erat verisimum, dico fieri nullo pacto posse vt mulier seruetur, fæmórque me morbo impàrem esse: indignatur ac succenset, atque me studio detrectare, ac mulierem destituere, mihi crimini vertens artis imbecillitatem. Atque huic quidem accidit, quod solet ijs qui dolent.* [a] *Succensent enim omnes ijs, qui liberè verum loquuntur. Tamen ego sanè pro viribus illi respondebo, tum meo ipsius nomine, tum artis. At primùm quidem à lege sumam initium, per quam hic me paret abdi-*

ἀπηρύξασθαι βούλεται, ἵν' ἀλλῇ, οὐκέθ' ὁμοίαν οὖσαν αὐτῷ, νυνὶ τε καὶ πρότερον, πλὴν ἐξουσίαν. οὐ γὰρ ἅπασιν, ὦ πάτερ, ὁ νομοθέτης, οὐδὲ πάντας ἥλιος, οὐδὲ ὁσάκις ἂν ἐθέλωσιν, ἀπηρύσασθαι συγκεχώρηκεν, οὐδ' ἐπὶ πάσαις αἰτίαις· ἀλλ' ὥσπερ τοῖς πατράσι τὰ τηλικαῦτα ὀργίζεσθαι ἐφῆκεν, οὕτω καὶ τῶν παίδων νομοθέτης, ὡς μὴ ἀπλῶς αὐτὸ πάσχωσι. καὶ διὰ τοῦτο ἐκ ἐθέλοντος ἕκαστον γίγνεσθαι, οὐδ' ἄκυρον πλὴν τιμωρίας, ἀλλ' ἂν δικαστηρίου κρίνοντος, καὶ δοκιμασάντες κρίνωσι τοὺς μέλλοντας πρὸς ὀργὴν, μήτε διαβολὴν τὸ δίκαιον ἐκνικῶντας. ἤδεσαν γὰρ πολλοῖς πολλάκις ἀδίκους αἰτίας ὀργὰς παρασκευάσας, καὶ τὸν μὲν ψευδεῖ τινι διαβολῇ παθόντα, τὸν δὲ οἰκείᾳ πεισθέντα, ἠγανακότα ἐχθρῷ. οὐκ οὖν ἤθελε πολλοῖς γίγνεσθαι τὸ πρᾶγμα, οὐδ' ἐξερίζειν τὸς

abdicare: vt intelligat, si bi non esse posthac eandem abdicandi facultatem, quæ priùs fuit. Neque enim legislator omnibus, ô pater, istam potestatem permittit: neque uti quoslibet filios, neque quoties libuerit, abdicent: neque quibuslibet de causis. Verùm quemadmodum patribus concessit certis de causis iratis: ita prospexit & liberis, ne id immerentibus accidat. Eáque gratia iussit, ne libera esset, ac citra iudicium, vindicta: sed ad iudices vocat, æstimatores constituit, qui neque per iracundiam, neque per calumniam, quod iustum sit iudicent. Nouerat enim frequenter accidere multis, vt ob causas iniquas ad iram commouerentur: hic quidem alicui falsæ calumniæ credens, ille famulo fidem habens, aut vxori cuipiam inimicæ. Quare noluit rem iniudicatam agi, neque indefensa

causa

τὸς παῖδας ἀνδὸς ἁλίσκεσθαι, ἀπὰ κὴ ὕδωρ ἐγχέαται, κὴ λόγ& ἀρρίδοτος, κὴ ἀνεξέτασον οὐδὲν καταλείπεται· ἐπὶ τίνων ἔξεσι, κὴ τοῦ μὴ ἐγκαλᾶν μόνου ὁ πατὴρ λύει& , τοῦ κρῖναι δί, ἃ ὕβλογα αἰτιᾶται , ὑμεῖς οἱ λιπάζοντες· αὐτὸ μὴ , ὅ μοι ἐπιφέρε , κὴ ἐφ' ᾧ υἱῶ ἀγανακτᾶ , μηδέπω σκοπᾶτε. πρότερον δ' ἐκεῖνο ἐξετάζετε, εἰ ἔτι λοτίον ἀρκηρύξαι αὐτῶ , ἅπαξ ἀρκηρύξαντι , χρη&μένῳ τῇ παρὰ τοῦ νόμου ἐξουσίᾳ, κὴ ἀποκηρύσαντι πάλιν παρὰ πάλιν ταύτην λωσεσίαν, εἶτ' αὖθις ἀναλαβόντι , κὴ λύσαντι πάλιν ἀρκήρυξιν. ἐγὼ μὴ γὲ ἀδικώτατον ἔναί φημι τὸ δισσὸν ἀπειράκις γενέσθαι τῶν παίδων τὰς τιμωρίας , κὴ πολλὰς τὰς καταδίκας , κὴ τὸν φόβον ἀίδιον , κὴ τὸν νόμον ἄρτι μὲν σωφρονίζεσθαι, μικρὰ δὲ λύεσθαι, κὴ πάλιν ὁμοίως ἰσχυρὸν εἶν , κὴ ὕστερ, ἄνω κὴ κάτω φέρεσθαι τὰ δίκαια.

causa liberos statim capi, vinciq : verùm & aquam infundit , & ratio redditur, & nihil inexcussum relinquitur : quandoquidem solùm hoc auctoritatis datur patri, vt ad iudices vocet: verùm iudicandi auctoritas, an meritò accuset , id penes vos , qui iudicio præsidetis. Ac nondum spectate crimẽ quod mihi imponit , cuiusq; gratia nunc indignatur: verùm illud prius expendite, num posthac illi ius sit abdicandi , qui semel abdicauerit, iamq; sit vsus facultate, quam lex concedit , atque hanc [b] paternam potestatem expleuerit , deinde rursum in familiam receperit , ac superiorem abdicationem irritam fecerit. Nam ego certè iniquissimum istud esse dico , vt liberorum quoque sint infinitæ pœnæ , vt multæ condemnationes , ac metus perpetuus : vtque lex nunc irato inseruiat, mox deinde faciat irritum quod actum est : rursum

πῶς τὸ ἐπὶ μαρσοῦ λοιπὸν ζῆς παράειμι. ἀπὸ τὸ ἧ πρῶτον, ἄξιον ἐφιέσθαι, καὶ ἀγανακτοῦντι συναγανακτῆσαι, καὶ λύειν τῆς τιμωρίας ποιῆσαι τὸν γεγενημένον. ἐπὶ δ' ἄπαξ ἀναλώσας τὴν ἐξουσίαν, καὶ ματαχθήσεται ὡς νόμῳ, καὶ ἐμπλησθῇ τῆς ὀργῆς, ἅτε μετὰ ταῦτα ἀναλάβῃ, χρεὼν ἐὰν μεταπαιδάσει. ἐπὶ δὲ τούτῳ ἀνάγκη ἧ μεῖναι, καὶ μηκέτι μεταπηδᾶν, μηδ' μεταβουλεύεσθαι, μηδ' μεταποιεῖν τὴν κρίσιν. εἰ ἧ γὲ τὸν γεγενημένον, πονηρὸν ἢ χρεὼν ἀφίσεσθαι οὐκ, οἶμαι, γνώσεσθαι δεῖ. καὶ διὰ ταῦτα ἐὰν ἀναξίους τοῦ γένους παρατάσθαι συγκεχώρηται, τοῖς ὅτι ἀγνόουν ἀναπιφαμένοις. ὅταν δὲ μὴ κατ' ἀνάγκην, ἀπ' ἐξουσίας, αὐτός τις ὑφ' ἑαυτῆ, καὶ δοκιμάσας ἀναλάβῃ, τίς ἔτι μηχανὴ μεταβάσεως,

sum vt eodem modo valeat. In summa, vt ius sursum ac deorsum torqueatur, vtcunque patribus pro tempore visum fuerit. Verùm initiò quidem æquum erat vti concederet, cumq; indignante pariter indignaretur, ac puniendi ius faceret ei qui genuisset. Porrò vbi semel potestatem absumpserit, ac lege sit abusus, iracundiam expleuerit, post hæc rursum in familiam receperit, & in hanc opinionem discesserit, vt frugi putet: in his persteuere necessum est, neque postea resiliendum, aut retractanda sententia, neque rescindendum iudicium. Neque enim scire poterat, opinor, is qui natus fuerat, frugine, an contrà esset euasurus. Atque hanc ob causam permissum est vt genere indignos abdicent, quos cùm educabant, cuiusmodi essent futuri, nesciebant. Cæterùm vbi non coactus, sed suapte sponte atque auctoritate ex sese comprobatum recipit, qua deinde ratione possit mutare

σθαι, ἢ τίς ἔτι χρῆσις ὑπολοιπομένου τοῦ νόμου; φαίη γὰρ ἄν τις καὶ ὁ νομοθέτης, ἃ πονηρὸς οὕτω λίαν, καὶ τοῦ ἀφῃρῆσθαι ἄξιος, τί παθὼν ἀγανάκτεις, τί δ' αὖθις ἐπανάγῃ εἰς τὴν οἰκίαν; τί δ' ἔλυσε τὸν νόμον; ἐπηλάθετο γὰρ ἴσως, καὶ τοῦ μὴ ποιεῖν ταῦτα λύσεως. Οὐ γὰρ δὴ ἐνεφυσᾶν σοι δοτέον τοῖς νόμοις, οὐδὲ πρὸς τὰς σὰς μεταβολὰς ἀνάγεσθαι τὰ δικαστήρια, οὐδ' ἄρτι μὲν λύεσθαι, ἄρτι δὲ λυείους ἅπαντας τοὺς νόμους, μὴ τοὺς δικασὰς καθῆσθαι μάρτυρας, μᾶλλον δὲ ἀφηρῆσθαι τῶν σοι δοκούντων, ὁτὲ μὲν καθαίροντας, ὁτὲ δὲ ἀφαιροῦντας, ὁπόταν σοι δοκῇ. ἅπαξ γεγένησαι, ἅπαξ ἀνατέτροφας, ἅπαξ μὴ τὸ ἀφηρῆσθαι ἀντὶ τούτων ἔχῃς. μὴ τότε, τότε μέν, ἢν δικαίως αὐτὸ ποιεῖν δοκῇ· τὸ δ' ἅπαυσον τοῦτο,

mutare factum, aut quis legis vsus supereſt? Etenim ipſe legislator hunc ad modum tecum egerit: Hic ſi improbus erat, dignuſq; quem abdicares, quid accidit vti reuocares? Cur denuò in familiam reduxiſti? Cur legem irritam feciſti? Nam liber eras, tibi'que in manu erat iſta non facere. Neque enim tibi concedendum eſt, vt legibus tuo arbitratu abutaris, vt'que iudicia, vtcunque mutatus ſit animus tuus eò trahantur. Neque vti nunc irritentur leges, nunc rurſum valeant, iudices, interim teſtes ſedeant, vel vt rectiùs dicam miniſtri tuæ voluntatis, modò punientes, modò abſoluentes, quandocunque tibi viſum fuerit. Semel genuiſti, ſemel educáſti: pro his ſemel item abdicare potes: atque ita potes, ſi iſtud meritò facere videaris: verùm vt hoc fiat ſine fine, vt perpetuò, vt frequen-

καὶ ἀίδιον καὶ πολὺ καὶ ῥᾴδιον, μεῖζον ἤδη τῆς πατρικῆς ἴσχυσίας. μὴ δὴ πρὸς Διὸς, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, συγχωρήσητε αὐτῷ τοιοῦτον τὴν ἀνάπυξιν πεποιημένῳ, ἢ λύσαντι τὸν γνῶσιν τοῦ πάλαι δικασηρίου, καὶ ἀπορήσαντι τοῦ ὀργοῦ, αὖθις ἐπὶ τὸν αὐτὸν τιμωρίαν ἀναπαλᾶν, ἢ ἐπὶ τὴν ἐξουσίαν τὴν πατρικὴν ἀναρίχαν, ἧς ἔξω ἤδη, καὶ ἴσως οὐ πεθνησία καὶ μόνῳ τούτῳ ἄπορος, καὶ πεδιλαπανημένῳ. ὁρᾶτε γὰρ που ἢ ἐν τοῖς ἄλλοις δικασηρίοις, ὡς ἀεὶ μὲν τῶν ἡλίῳ λαχόντων δικασῶν, ἴσως τις ἄδικον οἴηται γιγνῶσθαι τὴν ψῆφον, δίδωσι νόμος ἐς ἕτερον ἐφέσιμα δικασήριον. ἢν δέ τινος ἑκόντος αὐτοὶ συνθῶνται δικασὰς, καὶ προλόμβοι ἐπιτρίψωσι διατρῖψαι, οὐκέτι. οἷς γὰρ ἐξῆν μηδὲ τὴν ἀρχὴν ἐμμεῖναι, ἃ τούτους τις αὖθαίρετος ἔλκετο, κύριον δὴ δίκαιον τοῖς ἐνεσομένοις.

frequenter, vt facilè, id verò supra patris ius est. Quare per Iouem, iudices, ne permittatis huic, vt qui sua sponte receperit, superioris iudicij sententiam irritârit, iram damnârit, rursum ad eandem prouocet pœnam, & ad patriam recurrat potestatem, cuius tempus iam excessit, euanuitque priuilegium, nec huic vni quicquam valens, quippe ante hac consumpta. Etenim illud considerate, quemadmodum in reliquis iudicijs, vbi iudices sortibus ferunt sententiam: si quis perperam pronunciatũ existimat, permittitur alios adire iudices. Porrò si qui ipsi suapte sponte iudices constituerint, delectisq; arbitris causam commiserint, posthac non idem licet. Etenim si quis, quorum sententijs initiò stare nõ cogebatur, hos sponte delegerit, iam æquum est bonis consulere, quæ statuerint.

Itidem

ἔτω δὴ καὶ σύ, ὃν ἐξὸν μηδὲ τ' ἀναλαμβάνειν, ἃ μὴ ἄν ἄξιος ἐδόκει τοῖς γόνευσι, ζῆν, ἃ χρηστὸν ὑπισχνούμενος ἔσῃ, πάλιν ἀνέλαβες, οὐκ ἔτ' ἀκηρύκτως ἔχεις. ὅτι γὰρ οὐκ ἄξιος αὖθις γενέσθαι ταῦτα, ὑπ' αὐτοῦ σοῦ μεμαρτύρηται, καὶ χρηστὸς ἂν δὴ ἀνωμολόγηται. ἀμεταμέλητον οὖν σὸν ἀνάληψιν, καὶ σὸν βεβαίαν ἔστω ποιεῖν, καὶ δύο διαλύσεις, ἥν τε πρώτην, ἐφ' οἷς παρηγόρουν ἀ τὸν σὸν ὅτι μετεβουλεύσω, καὶ ἀναδασμὸν ἐποίησας, τὰ πρότερον ὑπομνήματα λύσας, βεβαίοις τὰ μετ' ἐκεῖνα βεβουλευμένα. μένε τοίνυν ἐπὶ τοῖς τελευταίοις, καὶ φύλαττε σαυτὸν μείζονα. πατέρα σε ἔδει ἆναι, τοῦτο γὰρ ἐδόκεις οἱ· τοῦτ' ἐδοκίμασας, τοῦτ' ἐπύρωσας. ἐγὼ μὲν οὐδ' ἃ μὲν φύσει πᾶσι δίδωμι, οὐδ' ἃ, ἀκηρύκτως ἔθετο λαβὼν, ἐξαίνειν ἄν σοι ᾠόμην. ὁ γὰρ

Itidem sanè tu quoque, quem antea liberum erat non recipere, nisi dignus maioribus videretur, hunc si probum arbitratus esse, denuò recepisti, iam deinde non erit abdicandi ius. Siquidem indignum esse in quem ista denuò fiant, ipse testatus es, iam de integro frugi filium esse confessus. Itaque non conuenit pœnitere receptionis, sed firma reconciliatio sit oportet, nimirum post toties pronunciatam sententiam, ac rem bis iudicatam: primùm cùm abdicares: iterum, cùm ipse mutâsti consilium, meq; in familiam reuocâsti, rescisis decretis superioribus confirmans illa quæ postea sunt placita. Proinde perseuera in his quæ proximè statuisti, tuumq; ipsius iudicium serua. Pater sis oportet, quâdoquidem id abs te decretum, id probâsti, id ratum feciſti. Ego quidem si natura non essem filius, sed adoptatum abdicare velles, ne tum quidè existimârim tibi licere.

Quod

ὃ γὰρ πρὶν ἀρχὴν ποιεῖν δυνατὸν μὴ, τοῦτ' ἄδικον λύειν ἅπαξ γνόμενον. τὸν δ' ἐκ φύσεως, καὶ αὖθις προαιρέσεως γνώμης ἐσποιημένον, πῶς ἄλογον ἂν ἀποβάλλειν, καὶ πολλάκις τῆς μιᾶς οἰκειότητος ἀφιέναι; ἃ δ' οἰκίτης ἂν ἐτύγχανον, καὶ τὸ μὴ πρῶτον πονηρὸν οἰόμενος ἐπίδηλος εἶναι, μετέπειθες δ', ὡς οὐδὲν ἀδίκημα ἐλεύθερον ἀφῆκας ἔσω· ἆρ' ἂν οἱ, πρὸς ἃ ἐξαίφνης ὀργισθῇ, αὖθις ἐξὸν εἰς πρὸν ὁμοίαν δουλείαν ἐπανάγειν; ἀδαμῶς· τὰ γὰρ τοιαῦτα, βέβαια, καὶ δεῖ σαυτὸς εὐθέα ἐπάρχειν οἱ νόμοι ἀξιοῦσιν. ἐπεὶ μὲν οὖν τοῦ μηκέτ' ἐξεῖναι τοῦτο ἀρκηρύττειν, ὃν ἅπαξ ἀρκηρύξας, ἐκὼν ἀνέπαυσα, ἔτι πολλὰ ἐπὲρ ἔχω, ὅμως παύσομαι. σκέψασθε δ' ὅλη, οἷον ὄγλα καὶ ἀρκαφύξεται, καὶ ἐδίπω τοῦτό φημι, ἐπὶ τότε μὲν ἰδιώτου, νῦν δ' ἰατροῦ· ἐδὲν γὰρ ἂν πρὸς τοῦτο ἐτέχνη συναγωνίσαιτο, ἀλλ'

Quod enim initiò liberum erat non facere, id semel factum, iniquum est rescindere. Porrò eum qui primùm naturâ sit filius, postea iudicio sententiáque accersitus, quæso num par est rursum expellere, & eadem familiaritate priuare sæpiùs? Age, quid si fortè seruus essem, ac tu quidem primùm improbum esse rátus, in vincula coniecisses, deinde vbi cognitum esset me nihil peccasse, manumisisses: num tibi liceret, vtcunque contigerit, irasci, rursus in eandem reuocare seruitutem? Minimè liceret. Istiusmodi igitur acta, leges firma volunt esse, ac perpetuò valere. Ego eum pluribus etiam argumentis docere possim, nõ esse ius huic abdicare denuò, quem semel abdicatum, sponte sua receperit: tamen finem faciam. Nunc spectate, cuiusmodi filium parat abdicare. Atque illud nonum dicam, me tum imperitum abdicatũ fuisse, nunc abdicari Medicum (nihil enim mihi in hac causa suffragetur ars)

ἀλλ' ὅτι τότε μὲν νέον, νῦν δὲ ἤδη καὶ προβεβηκότα, καὶ τὸ πιστὸν, οὗ μηδὲν ἀδικῆσαι ἂν παρὰ τῆς ἡλικίας ἔχοντα. μικρὸν γὰρ ἴσως καὶ οὗτο. ἀπὰ τότε μὲν, εἰ καὶ μικρὰ ἀδικημένῳ ὡς ἂν ἔγωγε φαίην, ἀλλ' οὐδ' ἂν πονηρὸς, παρητάμην τῆς οἰκίας. νῦν δὲ σωτῆρα ἔναγχος, καὶ εὐεργέτην γεγενημένον, οὔτι γνώσοιτ' ἂν ἀχαριστότερον, σωθεῖσα δι' ἐμὲ, καὶ τηλικοῦτον λιποῦσαν διαφθορότα, τοῖς τοιούτοις ἐνθυμεῖσθαι δραπέτας ἐκείνης, οὐδ' ἵνα λόγον ἔχοντα, ἀπ' ὅτου ῥᾳδίως ἐπιλήσθαι, καὶ ἐπὶ τὴν ἐρημίαν ἐκείνην, τὸν ἐκποδὼν ἂν δικαίως, ἐφ' οἷς ἀδίκως ἐξέβλητο, μὴ μόνον δ' ἀμυνάμενον, ἀπὰ καὶ σώσαντα, καὶ σωφρονεῖν παρασκευάσαντα; ἐγὼ γὰρ μικρὸν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἀλλὰ τὸ τυχὸν, εἰ ποιήσας αὐτὴ, ὅμως τοιοῦτον νῦν ἀξιοῦμαι. ἀπὰ ἐκεῖ οὕτω ἀγνοεῖ τὰ τότε, κάνεῖνος

tum iuuenem, nunc ætate prouectum, vt ætas etiam ipsa fidem faciat, me nihil peccasse. Nam leue fortassis hoc quoque, verùm tum quidem, etiamsi nullo commisso peccato, vt ego quidem dixerim, sed nec benemeritus alienabar à familia. Nunc porrò cùm nuper salutem dederim, ac beneficus exiterim, exigar. Quare quid fieri potest ingratius? vt mea seruatus opera, tantóque elapsus à discrimine, protinus sanationem illam huiusmodi facilè penset, nulla meritorum habita ratione, sed vsque adeò facilè mandarit obliuioni, atque in solitudinem abigat, eum, qui iure sit obsecutus, cùm præter ius ejiceretur, neque solùm non memineritiniuriæ, verumetiam & salutem attulerit, & sanæ menti restituerit? Neque enim exiguo, Iudices, neque vulgari in hunc collato beneficio, tamen huiusmodi malis nunc videor dignus. Porrò quanquam hic ignorat, quo in statu tunc fuerit,

vos

πάντων ὑμᾶς ἴσα, οἷα ποιοῦντα αὐτὸν, καὶ πάσχοντα, καὶ ὅπως διακείμενον ἐγὼ παραλαβὼν, τῶν μὲν ἄλλων ἰατρῶν ἀπεγνωκότων, τῶν δ' οἰκείων φευγόντων, καὶ μηδὲ πλησίον προσιόντων τολμώντων, τοιοῦτον ἀπέφηνα, ὡς καὶ ἰατηγορεῖν πλείοσθαι, καὶ περὶ τῶν νόμων διαλέγεσθαι· μᾶλλον δ' ὄψει, ὦ πάτερ, τὸ παράδειγμα, τοιοῦτον ὂν ἔλασι παρ' ὀλίγον, οἷα νῦν ἡ γυνὴ ἐστὶ, τὸν ἀρχαίαν φρόνησιν ἐπανήγαγον. ἐ δίκαιον, τοιαῦτα μοι γένεσθαι ἀντ' ἐκείνων πλὴν ἀμοιβῆς, οὐδὲ κατ' ἐμοῦ σε μόνον σωφρονεῖν. ὅτι γὰρ μὴ μικρὰ ὑπ' ἐμοῦ εὐηργέτησαι, καὶ ἀπ' αὐτῶν, ὧν ἐγκαλεῖς, δῆλόν ἐστιν. ὧν γὰρ, ὡς ἐν ἰσχάτοις οὖσαν πλὴν γυναῖκα, καὶ παμπόνηρος ἔχουσαν, οὐκ ἐμίσησε μᾶλλον, ὅτι σε ὁμοίαν ἀπέλαχε πᾶσα χαρᾶς, καὶ χάριν ὁμολογεῖς, τῶν

vos tamen omnes noſtis, quid facientem hunc, ſimul & patientem, & quibus affectum modis, ego curandum ſuſceperim, ac Medicis reliquis deſperantibus, fugientibus familiaribus, nec propiùs accedere audentibus, talem reddidi, vt etiam accuſare poſſit, vt de legibus diſſerere. Quin magis ſi exemplum quæris pater, cùm propemodum talis eſſes, qualis nunc eſt vxor, ad priſtinam ſanitatem reuocaui. Quare non eſt æquum, vt pro his officijs, huiuſmodi mihi gratia reponatur, vtq; in me vnum tantummodò ſanus ſis. Etenim te non mediocribus à me beneficijs affectum eſſe, vel ex his ipſis liquet, quibus me criminaris. Nam quem ob hoc odio perſequeris, quòd vxorem extremo laborantem periculo, grauiſſiméque affectam non ſanem, qui ſit vt eundem non multò potius chariſſimum habeas, quum ſimili morbo liberárim? non gratias agas,

τῶν οὕτω δεινῶν ἀπηλλαγμένος; σὺ δέ, ὅπερ ἀληθὲς μονώτατον, σωφρονέστερος, ἀνὴρ εἰς δικαστήριον ἄγεις, καὶ σεσωσμένως κολάζεις, καὶ εἰς τὸ ἀρχαῖον ἐκεῖνο μῖσος ἀναφέρεις, καὶ τὸν αὐτὸν ἀναγινώσκεις νόμον· ἰατρὸν γοιοῦ τὸν μισθὸν ἀποδίδως τῇ τέχνῃ, καὶ ἀξίας ἀμοιβὰς τῶν φαρμάκων εἰς τὸν ἰατρὸν, ὑγιεινὸν μόνον. ὑμᾶς δ', ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τὸν ἀνεγκλήτως τοῦτο δοκοῦντα ἰατρεύειν, καὶ τὸν σώσαντα ἐξιλάσασθαι, καὶ τὸν σωφρονέστατα μισεῖν, καὶ τὸν ἀνασώσαντα τιμωρεῖσθαι οὐκ, ἰδοὺ γε τὰ δίκαια ποιήσετε. καὶ γὰρ εἰ τὰ μέγιστα νῦν ἁμαρτάνων ἐτύγχανον, ἴσως μοι τὶς οὐ μικρὰ προσφερόμενα χάεις, εἰ ἴσως ἀρβλίπονία ζῶν τοῦτον, καὶ ἦς μεμνημένος, δικαίως ἔχει, τῶν μὲν παρόντων καταφρονεῖν, δι' ἐκεῖνα δὲ πρόχαρον τῷ συγγνώμῃ ἔχειν· καὶ μάλιστα, εἰ τηλικαύτης τις ὑπερβολὴ τυγχάνει,

tam acerbis ereptus malis? At tu, quod quidem est ingratissimum, simulatque adte redisti, protinus in ius trahis, salute donatus: pudet, & ad vetus recurris odium, eandem recitas legem. Egregiam igitur mercedem persoluis arti, dignámque pro remedijs refers gratiam, qui quidem aduersus Medicum tantùm sanus es. Vos autem Iudices, huic concedetis, vt de benemerito pœnas sumat? at salutis auctorem expellat? vt eum qui sanitatē restituerit, oderit? vt per quem reuixit, vlciscatur? Haud profectò concedetis: siquidem quod æquum est, facietis. Etenim si maximum aliquod flagitium in præsentia commissisem, tamen superioris beneficij nomine non mediocriter mihi debebat, cuius respectu memoriáque conueniebat hunc præsentem iniuriam negligere, & ob illa priora facile ignoscere: maximè si tam ingens sit beneficium, vt om-

nia

σα, ὡς πάντα ὑπερπαίειν τὰ μετὰ ταῦτα. ὅπερ οἶμαι καὶ μοὶ πρὸς ζῶντον ὑπάρχειν, ὃν ἔσωσα, καὶ ὃς ζῆ βίου παντὸς χρήσης ἐμοί, καὶ ᾧ τὸ ἔσωσα καὶ τὸ σωφρονεῖν καὶ συνετὸν παρίσχηται· καὶ μάλιστα, ὅτι οἱ ἄλλοι πάντες ἤδη ἀπηγνωκότες, καὶ πάλους ἔναι ὁμολογοῦσι τῆς νόσου. ζῆτο γὰρ μεῖζον οἶμαι ποιεῖν τὴν ἐμὴν εὐεργεσίαν, ὡς οὔτε πρὸς ὧρ τότε, οὔτε ἀναγκαίαν τῆς θεραπείας ἔχων αἰτίαν, ἀπ' ἐναύθου καθεσθείς, καὶ ἀποτείσας τῆς φυσικῆς αἰτίας ἀφαιρούμενος, ὅμως οὐ μελλήσω, ἀπ' ἰδιωτοῦ, ἀπηλλοτριωμένος, αὐτεπαγγέλτως ἥκων· ἑκουσίως, προθυμότερος, ἰασόμενος, ἀναγόμενος, καὶ τὸν πατέρα ἐμαυτοῦ διαφυλάξαι, καὶ ὑπὲρ τῆς ἀφαιρέσεως ἀπολογησόμενος, μὴ τῇ γνώμῃ τὴν ὀργὴν ἐπισχών, καὶ τὸν νόμον ἔλυσε τῇ φιλοσοφίᾳ, μὴ μισθὸς εὐεργεσίας τὴν εἰς τὸ ἀγαθὸν ἐπανόδον ἐπενέγκωμαι, μὴ ἐν ὅτῳ ἐπισφαλεῖ καιρῷ, τὴν

nia superet, quæ posteà possint accidere. Quod equidem mihi in hunc competere puto, quem seruaui, qui mihi totius vitæ debitor est: cui præstiti vt sit, vt sapiat, vt intelligat: præsertim cùm cæteri omnes iam desperarent, seque morbo imparem esse faterentur. Nam & illud opinor ad meriti mei cumulum accedit, quòd cùm id temporis filius non essem, cùm nihil esset causæ, quæ me cogeret curationem suscipere, verùm cùm liber essem, atque alienus, à naturali causa solutus, tamen haud dissimulaui, sed vltroneus, inuocatus, iniussus adij, succurri, adnisus sum, sanaui, restitui, meum ipsius patrem seruaui, de abdicatione me purgaui, iram beneuolentiâ sedaui, legem pietate sustuli, magnóque beneficio reditum in familiam emi, atque in tempore adeò periculoso ſi-

τῷ πρὸς τὸν πατέρα φύσιν ἐπιδεξάμενος, καὶ μετὰ τῆς τέχνης ἐμαυτὸν ἀποκρύψας, καὶ γνήσιος ὑὸς ἐν τοῖς δεινοῖς ἀνεφάνην. πόσα γὰρ οἶσθα παθὼν μετὰ καμὼν παρόντα, ὑπομείνας, καιροφυλακήσας, νῦν μὲν ἀκόντα τῇ τοῦ πατρὸς ἀκμῇ, νῦν δὲ τῷ τέχνῃ ἐπάγοντα, πρὸς ὀλίγον ἐνδιδόντος τοῦ κακοῦ; ἔστι δὲ τῶν ὄντων ἁπάντων ζητούμενον ἐν τῇ ἰατρικῇ τὸ ἐπισφαλέστατον, τοὺς τοιούτους ἰδεῖν, καὶ πλησιάσαι, οὕτω διακειμένοις. ἐς γὰρ τὸ πλησίον πομπάκις ἀφικέσθαι τῷ νόσῳ, ἐπίσασαν τοῦ πάθους. καὶ ὅμως πρὸς οὐδὲν τούτων ἀπέκνησα, οὐδ' ἀπεδειλίασα· συνῆν δέ, καὶ πάντα πόνον ἀντεξετάζομεν τῇ μόσῳ, τὸ τελεώτατον ἐκράτησα τῶν φαρμάκων· μὴ χάρ, τοῦτ' ἀκούσας, εὐθέως τινὰ δέος, ποῖόν δέ, πόσον ὁ μάστιξ φάρμακον. πολλὰ

dem erga patrem demonstraui, méque ipsum artis auxilio insinuaui, ac tristibus in rebus legitimus filius apparui. Quàm multa enim me fuisse passum arbitramini, quantum & exhausisse laborum, dum assideo, dum obseruio, dum opportunitates capto, nunc cedens patris vehementiæ, nunc artem admouens, ad breue tempus concedente morbo? Est autem hoc omnium quæ sunt in arte Medicorum, periculosissimum, huiusmodi medicari, ac propiùs accedere ad hos, qui ad eum sunt affecti modum. Fit enim non raro, vt exæstuante malo, rabiem in proximos exerceant. Me tamen nihil horum piguit, neque grauatus sum, verùm aderam modis omnibus cum morbo luctans, postremò superaui pharmaco. Ne verò quisquam hoc audito protinus apud se cogitet: Quis aut quantus labor miscere pharmacum? Etenim

λὰ γὰρ πρὸς τούτου γνώσεται δεῖ, καὶ προοδοποιῆσαι τῇ πόσει, καὶ προπαρασκευάσαι ῥᾴδιον εἰς ἴασιν τὸ σῶμα, καὶ τῆς ἁπάσης ἕξεως φροντίσαι, λιγνοῦντα καὶ ἰσχαίνοντα, καὶ οἷς χρὴ τρέφοντα, καὶ λυνοῦντα εἰς ὅσον χρήσιμον, καὶ ὕπνους ἐμποιοῦντα, καὶ ὀρμίας μηχανώμενον. ἅπερ οἱ μὴ ἄλλο τι νοσοῦντες, ῥᾳδίως ποιοῦσιν ἄν· οἱ μεμηνότες δὲ, διὰ τὴν ἀλλοθιείαν τοῦ νοῦ δυσκόλως ἔχουσι, καὶ δυσλυτότερον, καὶ ὧν ἰατρῶν ἐπιστρατεύσεις, καὶ τῇ θεραπείᾳ δυσκατάνυστοι, ὅταν γοῦν πολλάκις ποιήσωμεν ἤδη πλησίον γενόμενα τοῦ τέλους, καὶ ἐπίσωμεν, ἐμπιπόν τι μικρὸν ἁμάρτημα, ἐπαιρόμενοι τοῦ νόσους, ἅπαντα ῥᾳδίως ἐκεῖνα ἀνήκεστα, καὶ ἀνιπόδιστον τὴν θεραπείαν, καὶ τὴν τέχνην διέφθαρται. τὸν οὖν ταῦτα πάντα ἐπομένως συκότα, καὶ οὕτω χαλεπῷ νοσήματι προσπαλαίσαντα, καὶ

nim multa priùs sunt facienda, præstruenda via, dando pharmaco: præparandum corpus, quò facilius recipiat medicationem: déque omni corporis habitu solicitus sit Medicus oportet, inaniens, extenuans, cibis idoneis alens, mouens ad omne quod conducit, somnos accersendi rationes excogitans, solitudines arte reperiens. Quibus in rebus ægroti cæteri facilè pareant: at qui laborant insania, ob animi libertatem intractabiles sunt, ac gubernatu difficiles, ipsi que Medico periculosi, neque qui facilè curà expugnentur. Proinde sæpenumerò cùm effecerimus, vt iam speremus proximè adesse morbi finem, leue aliquod erratum incidens, renouato malo cuncta illa superiora facilè subuertit, curationem impedit, artem fallit.

Eum igitur qui hæc omnia sustinuerit, qui cum morbo tam graui sit luctatus,

καὶ πάθ' ἁπάντων πα-
θῶν τὸ δυσαλωτότατον νφι-
κηκότα, ἔτι ζώντῳ ἀφιε-
ρώσειν ἐπιτρέψετε, καὶ τοὺς
νόμους, ὡς βούλεται ἑρ-
μηνεύειν λαβόντα συγ-
χωρήσετε, καὶ τῇ φύσει πο-
λεμεῖν αὐτὸν ἐάσετε; ἐγὼ
τῇ φύσει πατρόμ', σώζω,
καὶ διαφυλάττω, ὦ ἄνδρες
δικασταὶ, τὸν πατέρα ἐ-
μαυτῷ, κἂν ἀδικῇ οὗτος·
ὃ δὲ τὸν εὐεργετικώτατα
παῖδα τοῖς νόμοις, ὡς φη-
σιν, ἀκολουθῶν διαφθείρας,
καὶ τοῦ γήρους ἀφαιρῶν, μι-
σόπαις οὗτος. ἐγὼ φιλοπά-
τωρ γίγνομαι. ἐγὼ τὴν φύ-
σιν ἀσπάζομαι, οὗτος τὰ
τῆς φύσεως παραρρᾷ, καὶ κα-
θυβρίζει δίκαια. ὦ παρὸς μι-
σωτος ἀδικῶς· ὦ παιδὸς
φιλοιῶτος ἀδικώτερον. ἐγ-
καλῶ γὰρ ἐμαυτῷ, τοῦ πα-
τρὸς ἀναγκάζοντος, ὅτι μι-
σῶ μᾶλλον, οὐ δίκαιον φιλῶ, καὶ
φιλῶ πλέον ἢ προσῆκε, καί
τοι γε ἡ φύσις τοῖς πατρά-
σι τοὺς παῖδας μᾶλλον. ἢ

qui malum malorum omnium expugnatu difficillimum vicerit, huic vt iterum abdicet, permittetis, vtque leges in benemeritum interpretetur suo arbitratu, concedetis, atque eum cum ipsa natura bellum gerere sinetis? Ego naturæ parens, Iudices, patrem mihi ipsi seruo, custodióque, etiamsi hic quidem iniuria me afficiat. Quòd si filium benemeritum, leges, vt ait, secutus, perdit, & à familia alienat: hic nimirum liberorum osor erit, ego pius in patrem. Ego naturam amplectior, iste naturam contemnit, fas que & ius violat. O patrem iniustè prosequentem odio. O filium iniustiùs amantem. Nam mihi ipsi vitio verto, patre compellente, quòd odio habitus, eum præter causam amo, & magis amo, quàm oporteat. Atqui naturâ comparatum est, vt patres liberos ament magis, quàm liberi

τοῖς παισὶ τοὺς πατέρας ἐκ πατρὸς φιλεῖν. ἀλλ' οὗτος ἐμὲ μὲν καὶ τοὺς νόμους παροξύνει, οἳ τοὺς οὐδὲν ἀδικοῦντας παῖδας τῶν γεγενημένων ποιοῦσι, οὐχ ὅπως μείζους ἀρχὰς εὐνοίας ἔχων πρὸς ἐμὲ, μᾶλλον τὰ δίκαιά μοι τῆς εὐνοίας ἐφείλει, καὶ ἐπιδίδωσιν, ἢ τὸ γε ἴσον, ἐμὲ μιμεῖται, καὶ ζῆλοι τοῦ φίλτρου· ἀλλ' οἶμοι τῆς συμφορᾶς, προσὼν καὶ μισεῖ φιλοῦντα, καὶ ἀγαπῶντα ἐλαύνει, καὶ ἐνεργεῖται ἀδικεῖ, καὶ ἀσπαζόμενον ἀποκηρύττει, καὶ τοὺς φιλόπαιδας νόμους, ὡς μισόπαιδας κατ' ἐμοῦ μεταχειρίζεται. ὦ μάχης, ὦ ἐάσας πάτερ τοῖς νόμοις, κατὰ τῆς φύσεως. οὐκ ἔστι ταῦτα, οὐκ ἔστιν ὡς σὺ ἔλαβες κακῶς ἐρμηνεύσεις, ὦ πάτερ, καλῶς κρινοῦσι τοὺς νόμους· πολιμὰ φύσις καὶ νόμος ἐν τοῖς εὐνοίαις, ἀκολουθοῦσιν ἀπάσαις ἐνταῦθα, καὶ συμπα-

liberi parentes. Verùm hic studio tum leges contemnit, quæ filios nihil commeritos familiæ seruant: tum naturam, quæ parentes ad vehementis naturæ desiderium incitat. Non solùm enim cùm plures habeat in me beneuolentiæ causas, maiorem, vti debebat, beneuolentiam non adiungit atque addit: aut quod est minus, me saltem imitatur, meumq; æmulatur amorem. sed ô calamitatem, quin insuper odit amantem, charitate prosequentem expellit, benemerentem lædit, complectentem abdicat, legesq; liberis fauentes, ceu liberis infensas, in me torquere conatur. O bellum, quod contra naturam legibus moues pater. Non sunt ista, non sunt inquam, quemadmodum tu vis. Leges bene conditas, malè interpretaris pater. Non pugnat natura cum lege, in his quæ ad beneuolentiam pertinent. Hic inter sese consentiunt, & altera vtrique,

σιωαγανίζονται τῇ λύσει τῶν ἀδικημάτων. ὑβρίζεις τὸν ἱκετεύοντα, ἀδικεῖς τὸν φύσιν. τί καὶ τοὺς νόμους συναδικεῖς τῇ φύσει; οὓς καλοὺς καὶ δικαίους καὶ φιλοπαίδας ἐν βίοις ὄντας οὐ συγχωρεῖς, καθ' ἡδονὰς παιδὸς, ἃς κατὰ πολλῶν κτῶν πολλάκις, καὶ ἀσυχάζειν οὐκ ἐῶν ἐν τοῖς τιμωρίαις, τοὺς ἐν τοῖς τῶν παίδων πρὸς τοὺς πατέρας ἐννοίας ἀσυχάζειν ἐθέλοντας, καίτοι γε ἐπὶ τοῖς μηδὲν ἡμαρτηκόσι μηδὲ πεπονθόσι. καὶ μὴν οἵ γε νόμοι καὶ ἀχαριστίας δικάζουσι δίδοασι, κατὰ τῶν τοὺς ἐνηργέτας μὴ ἀντευποιοῦντων. ὁ δὲ πρὸς ὧν μὴ ἀμείβεσθαι, καὶ ἐπ' αὐτοῖς, οἷς ὐ πέπονθε, πολάζειν ἀξιῶν, σκήψασθαί τινα ὑπερβολὴν ἀδικίας ἀπολέλοιπεν. ὃς μὲν οὖν οὔτι ἀπεκρύψατο ἔτι τούτῳ ἔχειν, ἅπαξ ἤδη πρὸς πατρικὴν ἐξουσίαν ἀπεπλήσατο, καὶ χρόνῳ νέοις νόμοις,

auxilio est ad delendas iniurias. Contumelia afficis benemeritum, offendis naturam. Cur legibus quoque simul cum natura facis iniuriam? Quæ cùm honestæ, iustæ, liberorum amantes esse cupiant, non pateris esse: quippe quas aduersus vnum filium tanquam aduersus multos sæpiùs tentes. Nec finis in supplicijs quietem inuenire, quæ velint in benetuolentia liberorum erga parentes conquiescere: quanquam alioquine posita quidem aduersus eos qui nihil peccârint. At sanè leges ingratitudinis actionem concedunt in eos qui benemeritis non retulerint gratiam. At quò non sibim non refert gratiam, verumetiam punire conatur ob ea ipsa quibus adiutus est beneficio: considerate num quicquam facere posit iniquius? Itaque non posse hunc iam abdicare denuò, qui paternam potestatem semel expleuerit, ac lege sit vsus: præterea

μοις, οὔτε ἄλλως δίκαιον, ἐν-
ορίσαι τῷ τὰ τηλικαῦτα γε-
γενημένον ἀπωθεῖσθαι, καὶ
τῆς οἰκίας παρατεῖσθαι, ἱ-
κανῶς (οἶμαι) δέδεικται.
ἤδη δὲ καὶ ἐπ' αὐτὴν τὴν
αἰτίαν ἐλθωμεν τῆς ἀρχη-
ρύξεως, καὶ τὸ ἔγκλημα ἐ-
ξετάσωμεν. ὁποῖόν ἐστιν. ἀ-
νάγκη δὴ, αὖθις ἐπὶ τὸν
νομοθέτην ἀναφαμεῖν τοῦ νο-
μοθέτου. ἵνα γάρ σοι τοῦ-
το πρὸς ὀλίγον δῶμεν, τὸ
ἐξεῖναι, ὁσάκις ἂν ἐθέλῃς, ἀ-
ποκηρύττειν, καὶ κατὰ γε
τοῦ ἐνεργήτου προσέτι τὴν
ἐξουσίαν ταύτην συγχωρή-
σωμεν, οὐκ ἁπλῶς, οἶμαι,
οὐδ' ἐπὶ πάσαις αἰτίαις ἀ-
ποκηρύξεις. οὐδὲ τοῦθ' ὁ νο-
μοθέτης φησίν, ὅτι ἂν τύχῃ
ὁ πατὴρ αἰτιασάμενος, ἀ-
ποκηρυττέτω, καὶ ἀπόχρη θε-
λῆσαι μόνον, καὶ μέμψασθαι
τί γὰρ ἂν εἶδε δικαστήριον;
ἀπ' ὑμᾶς ποιεῖ τοῦτο, ὦ ἄνε-
δρες δικασταί, σκοπεῖν, εἴτ' ἐ-
πὶ μεγάλοις καὶ δικαίοις ὁ
πατὴρ ὠργίσθη, εἴτε καὶ μή.
οὐκοῦν τοῦτο ἤδη ἐξετάσατε.

ἄρξομαι

tereà non esse æquum, eum qui tanta præstiterit beneficia, expellere, familiáque exigere, satis opinor demonstratum. Nunc autem ad ipsam abdicationis causam venimus, & crimen cuiusmodi sit, expendamus. Ac rursum ad mentem eius qui legem condidit, recurramus necesse est. Etenim vt istud tibi donemus ad breue tempus, licere quotiescunque velis abdicare, vtque præterea potestatem istam tibi largiamur etiam aduersus benemeritum, haud tamen simpliciter opinor, neque quibuslibet de causis abdicabis. Neque hoc dicit legis conditor: Quicquid vtcunque criminatus fuerit pater, abdicato: vt satis sit tantùm voluisse queri. Nam si id esset, quid opus erat iudicio? Verùm vos istud expendere iubet, Iudices, num grauibus ac iustis de causis irascatur pater, nécne. Hoc igitur in præsentia considerate.

Exor-

ἄρξομαι δὲ ἀπὸ τῶν μετὰ ταῦτα μανίαν ἐνθύς. τὰ μὲν δὴ πρῶτα τῆς σωφροσύνης τοῦ πατρὸς, λύσις ἦν τῆς ἀποκηρύξεως, καὶ σωτὴρ, καὶ εὐεργέτης, καὶ πάντα ἦν ἐγώ· καὶ ὅδε φήμι, οἶμαι, τούτις ἔγκλημα, προσεῖναι ἐμοί. τὰ μετὰ ταῦτα δή, τί τῶν πάντων ἀτιᾶται; τίνα θεραπείαν, τίνα ἐπιμέλειαν ἐμοῦ παρῆκα; πότε ἀπόντος ἐγνώμην; τίνας πότους ἀπέρρευσε, τίνας κώμους ἐγκαλᾶς; τίς ἀσωτεία; τίς πορνοβοσκὸς ὕβρισε; τίς ἐτίασατο; οὐδὲ ἓν. καὶ μὴν ταῦτά ἐστιν, ἐφ' οἷς μάλιστα ὁ νόμος ἀποκηρύττειν ἐφίησιν. ἀπὸ νοσεῖν ἤρξαθ' ὑμεῖς μοι λέγετε. τί δῆτ' ἐμοὶ τοῦτ' ἐγκαλᾶς, καὶ νόσον δίκην ἀτιμᾶς; οὐ, φησίν. ἀπὸ τί; ὅτι θεραπεύειν προσεπόμην σοι, οὐ θέλοντι, καὶ διὰ τοῦτ' ἄξιος ἦσθ' ἀποκηρύξεως, ἀπειθῶν ᾧ πατεῖ. ἐγὼ δή, τὰ μὲν, οἷα προσάπτουσι αὐτῷ πακοῦργα οὐ φωράμενος, ἀπειθῶ

Exordiar autem ab ijs quæ protinus huius insaniam sunt consecuta. Iam primùm omnium quod fecit sanæ mentis redditus, illud erat: Rescidit abdicationem. Ego seruator, beneficus, breuiter omnia eram. In his (nisi fallor) nihil adhuc esse poterat quod cum crimine videretur esse coniunctum. Deinde quid est omnium quod accusat? Quod obsequium, quam curam filio diligentem prætetmisi. [d] *Quando foris cubui? Quas intempestiuas potationes, quas comessationes obijcis? Qui luxui? Quis leno pulsat? Quis accusauit? Nemo profectò. Atqui hæc sunt ob quæ præcipuè lex permittit abdicare. Cæterùm cœpit agrotare nouerca. Quid istud mihi vertis crimini? morbique pœnam à me reposcis? Non reposco, inquit. Sed quid? Quòd eam curare iussus recusas, ob hoc dignus fuerîs qui abdicêris, quippe immorigerus patri? Ast ego quidem eiusmodi sint ista quæ iubet, in quibus quia non possim obsequi,*

ἀναθὲν δοκῶ, πρὸς ὀλίγον ἀπροθύσομαι. πρότερον δ' ἁπλῶς ἰκανόν φημι, ὡς οὐ πάντα προσάπτων οὔτι ζύτῳ διδόσιμ ὁ νόμος, οὔτ' ἐμοὶ τὸ πάθημα πᾶσι πάντῶς ἀναγκαῖον. ἐν δ' οὖν τοῖς τῶν προσταγμάτων τὰ μὲν ἀνθρώπινά ἐστι, τάδ' ὀργῆς καὶ τιμωρίας ἄξια. ἐὰν νοσῇς αὐτὸς, ἐγὼ δὲ ἀμελῶ; ἐὰν τῶν κατ' οἶκον ἐπιμελῶσθαι, ἐγὼ δὲ ὀλιγωρῶ. ἐὰν τὰ κατ' ἀγρὸν ἐπισκοπῶν προστάξῃς, ἐγὼ δὲ ὀκνῶ. πάντα ταῦτα, καὶ τὰ τοιαῦτα ἀδέκοντα ἔχει τὰς προφάσεις, καὶ τὰς μέμψεις παρικάς. τάδ' ἄλλα ἐφ' ἡμῖν ἐστι τοῖς πατράσιν, ἅπερ τῶν τεκόντων, καὶ τῆς ζύτρας χρήσεως, καὶ μάλιστα ἃ μηδὲν αὐτὸς ὁ πατὴρ ἀδικοῖτο. ἐπεὶ τοι ἅπερ τῷ γράφειν πατὴρ προσάπτῃς, ταῦτα μὴ τέκνου γράφῃ, ταῦτ' ἐκ μὲν, καὶ ὡς μουσικῶν, τλιῶδες μὲν τλὰν ἁρμονίαν προῦν, τλιῶδες δ' ἐκ μὲν καὶ ὡς χαλκεύσῃ, τοιαῦτα μὲν χάλκευε, τοιαῦτα

sequi, videor immorigerus, paulisper differam. Sed illud prius in totum dico. Neque lex huic concedit vt quiduis imperet, neque mihi necesse est in omnibus omnino parêre. Quædam enim mandata sunt huiusmodi, vt si non parueris, non sis obnoxius pœnæ. Quædam id genus, vt nisi obtemperaris, ira supplicióque sis dignus: veluti si ægrotes ipse, & ego non curem. Si quid rerum domesticarum curandum sit, & ego negligam. Si quid rem rusticam curãdam mandes, atque ego recusem. Hæc omnia, atque id genus alia, probabiles adferunt causas paternæ querelæ. Porrò cætera nostri sunt arbitrij, nempe quæ ad artes, & artium vsum pertinent: maximè si nulla in re fiat iniuria patri. Iam si cui pictori præcipiat pater, Hæc pinge fili, illa nequaquam: rursum musico, Hanc pulsa harmoniam, illam ne pulsa: tum fabro ærario, Ista cude,

τοιαῦτα δὲ μὴ, ἆρα ἄν τις ἀνάσχοιτο ἀποκηρύττοντά, ὅτι μὴ καλὰ τὰ ἐπάνω λοκιῶτα ὁ παῖς χρῆσται τῇ τέχνῃ; οὐδ' ἂς, οἶμαι. τὸ δὲ τῆς ἰατρικῆς, ὅσῳ σεμνότερόν ἐστι, καὶ ᾧ βίῳ χρησιμώτερον, τοσούτῳ καὶ ἐλευθεριώτερον ἅπασι προσήκει τοῖς χρωμένοις, καί τινα προνομείαν ἔχειν τὸν τέχνῃ δίκαιον, ἢ ἐξουσίας τῆς κρίσεως, ἀναγκάζεσθαι δὲ μηδὲν, μηδὲ προσάπτεσθαι, πρᾶγμα ἱερὸν, καὶ θεῶν παίδευμα, καὶ ἀνθρώπων σοφῶν ἐπιτήδευμα, μήτ' ἐπὶ δουλείαν ὑφίστασθαι νόμου, μήτ' ἐπὶ φόβον, καὶ τιμωρίαν δικαστηρίου, μήτ' ἐπὶ ψῆφον, καὶ παρὸν ἀπολλῦν, καὶ ὀργὴν ἰδιωτικήν. ὥστε, καὶ ἃ τοῦτό σοι σαφῶς οὐ φαίνεται, καὶ διαῤῥήδην ἔστιν, οὐ βούλομαι, οὐδὲ θεραπεύω λιπαρῶν, ἀπ' ἰμαυτοῦ μόνου τὸν τέχνην οἶδα, καὶ ᾧ παρὸν, τοῖς δ' ἄλλοις ἅπασιν ἐλάττης ἂν βούλομαι, τίς τύραννος οὕτω βίαιος, ὡς ἀναγκάσε

de, illa ne cude: num quisquam hunc patietur abdicare filium propterea, quòd non ex ipsius arbitrio artem exerceat? Nemo opinor. [e] Atqui medendi ars quanto est honoratior, vitæque conducibilior, tanto conuenit esse liberiores qui hac vtuntur: ac iustum est vt ars aliquo gaudeat priuilegio in exercendi facultate, vt neque cogatur vsquam, neque ferat imperium, res sacra, deorum doctrina, virorum eruditorum cura: neque in seruitutem trahatur legis: neque timori pœnisque tribunalium, neque calculis, ac patris minis, & indocti hominis iræ sit obnoxia. Proinde si tibi palàm ac simpliciter ad hunc modum respondissem, Nolo curare cùm possim, sed artem soli mihi didici, ac patri, cæteris omnibus imperitus esse volo: quis est tyrannus vsqueadeò ferox, vt co-

ναγκάσαι ἄν γ' ἄκοντα χρῆσθαι τῇ τέχνῃ; τὰ γὰρ τοιαῦτα ἱκετείαις καὶ λιτῇσι, οὐ νόμοις καὶ ὀργαῖς καὶ δικαστηρίοις ἁπάντων, οἶμαι, προσήκει. πείθεσθαι τὸν ἰατρὸν χρὴ, οὐ κελεύεσθαι· βούλεσθαι, οὐ φοβεῖσθαι· ἐπὶ τοῦτο βιαπέαν οὐ ἄγεσθαι. ἑκόντα δὲ ἰέναι τὸν ἰητρόν. ἀπείρων δ' ἀνάγκης ἄρμοιρος, ἀτελὴς ἡ τέχνη, ὅπου γε ζοῖς ἰατροῖς καὶ δημοσίᾳ αἱ πόλεις τιμὰς καὶ προεδρίας, καὶ ἀτελείας καὶ πρυτανηίας δίδοασι. ταῦτα μὲν οὖν ἁπλῶς ἄν ἔχοι εἰπεῖν περὶ τῆς τέχνης, ἃ καὶ σοῦ διδαξαμένου μι, καὶ πολλὰ ἐπιμεληθέντ, καὶ ἀναλώσαντ, ὡς μάθοι μι, πρὸς μίαν ὅμως βιαπέαν ταύτῃ, δυσκατῃῶ οὖσαν, ἀντέπιον· νυνὶ δὲ πάντα νο μον ἄγνωμον ποιεῖς, οὐχ ἑῶν μι χρῆσθαι μηδ' ἐπιτηδείαις ἐμῷ κτήμασι τὰ ταύτῃ ἐχθρὰ τοῖς ἐμοῖς, οὐκ ἐᾷς ἄν σὸς ἐξιμαθον, οὐδὲ

vt cogat etiam nolentem vti arte? Siquidem istiusmodi officia blanditijs precibúsque, ni fallor, non legibus, ira, iudicijs conuenit elicere. persuadere medico oportet, non iubere, vt velit, non vt metuat: neque ad sanandum adigendus est, sed vltrò ac lubens accedat oportet. Immunis à compulsione patris, immunis est ars ipsa, quãdoquidem ciuitates quoque publicitùs honores, præeminentias, immunitates, priuilegia medicis tribuunt. Hæc igitur in genere poteram artis nomine respondere, etiam si tu me illam docuisses, si multum studij, multum pecuniarum insumpsisses vt discerem, & vnam hanc curationem, etiamsi eiusmodi esset vt præstare possem, recusassem. Nunc illud cogita, quàm rem modis omnibus ingratam & iniquam facias, qui non sinas me à meipso mihi patris liberè vti. Hanc ego artem tum cùm non essem filius tuus, perdidici, neque

οὐδὲ τῶν σῶν νόμων ἀκηκόαμεν, ἡμῖν ὅμως αὖ τοῦτο μεμάθηκά σοι. καὶ πρῶτον αὐτῆς ἀφελόμενος, εἴθ' ὑπὲρ παρὰ σοῦ πρὸς τὸ μαθεῖν ἔχων. τίνα διδάσκαλον ἐμισθώσω, τίνα φαρμάκων παρασκευώσας; εἰ δ' οὖν τινα ἔμαθες, ἀπὸ τούτου, καὶ τὰ ἀναγκαῖα ἀφορμὴν, καὶ τὰ τῶν διδασκάλων ἐλευθέριον, ἐπαθύμουν. καί μοι δικαίως παρὰ τοῦ πατρὸς δοῦναι πρὸς τὸ μαθεῖν ἐφόδια, λύπη καὶ ἔρημία καὶ ἀπορία, μίσος οἰκείων, καὶ ἀφροσύνη συγγενῶν. ἀντὶ τούτων τοίνυν χάριτα μοι τὴν τέχνην ἄξιος, καὶ δικαίως ἂν φίλον εἶναι τῶν, ὅτ' οὐκ ἔχθα δικαίως, ποιούμενον. ἀγάπα, εἴ τι σε καὶ πρότερον ἐκὼν, οὐ προφέρω, ἐν ἐποίησα, μηδὲ μίαν μηδὲ τοῦτο χάριν ἀπαίτουν λιμάμενος. οὐ δὴ μὰ τὸν ἐμὴν ἐμποτίαν τὸν ἐμὸν, ἀνάγκην ἐς τὸ λοιπόν μοι γνώσῃ, εἰ τὸ ἐπόνλα ἐνεγκεῖν, ἀφορμὴν ἄπονλα

neque tuis subiectus legibus. Atque hanc tamen tibi didici. Huius fructum primus sensisti, quum nihil adiumenti contuleris ad eius cognitionem. Quem præceptorem mercede conduxisti? Quem pharmacorum apparatum comparâsti? Nullum omnino. Verùm inops, ac rerum necessariarum indigens, à præceptoribus mei misertis sum edoctus. Nam abs te patre huiusmodi mihi dabatur ad discendum viaticum, molestia, solitudo, egestas, familiarium odium, cognatorum auersatio. Pro istis itaque factis postulas vti arte mea, visque earum rerum esse dominus, quas mihi paraui tum, cùm mihi non esses dominus. Boni consule, si quid antehac vltrò, nullo prouocatus officio, bene de te sum meritus, cum nullo nomine vllam abs te gratiam possem reposcere. Cæterùm non conuenit sanè, vt meum beneficium mihi in reliquum tempus pariat necessitatem: vt quod volens beneficio inui, vertatur in

ἄκοντα κινεῖν καὶ καταλῦσαι, ἀλλ' ἴθος ἅπαξ ἕξιν, τὸ ἄπαξ τινὰ ἐασάμενον, πάντας ἐς ἀεὶ θεραπεῦσαι, ὁπόσους ἂν ὁ θεραπευθεὶς θῇ· ἐπεὶ δίκαιον ἂν ἦν καθ' ἡμᾶς ἡμῖν τοὺς θεραπευθέντας κεχαρίσθαι νικητοῖς, καὶ μισθὸν, τὸ δουλεύειν, αὐτοῖς, ἢ τὸ πάντα κινεῖσθαι ὑπηρετεῖν προθύμως. οὗ τί γένοιτ' ἂν ἀδικώτερον; ἃ δι' ὅτι σε νοσήσαντα χαλεπῶς οὕτως ἀνέτησα, διὰ τοῦτο νομίζεις ἐξεῖναί σοι, καταχρῆσθαί μοι τέχνῃ; ταῦτα μὲν ἦν ἔχον ἀπολογίαν, εἰ καὶ δικαία μοι προστάττοιτο· ἐγὼ δὲ μὴ πᾶσι πᾶσιν ἅπασι, μὴ δὲ πρὸς ἅπαντα κλίνειν ὑπάρχον. νυνὶ δὲ ἄνθρωπε, καὶ οἷά ἐστιν αὐτὰ τὰ ἐπιτάγματα. ἐπεὶ γὰρ ἐμὲ μὲν ἔφης, φησὶ, μαίνεσθαι, μαίνεσθαι δὲ καὶ σὺ φῂς, καὶ τὰ ἀμφότερα πάσχειν (ἔστι γὰρ οὕτως) ἐγὼ μὲν ἅπαντα ὁμοίως ἀπὸ τῶν ἐμῶν, δικαίως δὲ σὺ πάντα, ἃ ἔπραξας· ἔτι καὶ τοῦτο,

tur in occasionem, vt postea nolenti præcipias: iamque in consuetudinem trahatur, vt qui semel sanauerit alium quem, semper deinde curet omnes quoscunque voluerit is qui sanatus est. Etenim ad istum modum fieret, vt quos curaremus, eos dominos nobis creauerimus, nosque metipsos illis tradiderimus, mercedis loco seruitutem accepturi, & ad omnia quæ iusserint, obtemperaturi. qua re quid esse potest iniquius? Quoniam te grauiter adeò laborantem restitui, ob id existimas tibi ius esse arte vtendi mea? Atque hæc quidem dicere poteram, si mihi hic imperasset ea quæ meæ sint facultatis, atque ego non omnino modis ommbus vel inuitus obtemperassem. At nunc tandem perpendite, cuius modi sint huius imperata: Quandoquidem, inquit, me laborantem insania, sanâsti: insanit autem & vxor, eodemq; tenetur morbo (sic enim opinatur) & à ceteris medicis ad eundem modum destituta est: tu, qui potes omnia, id quod re demonstrâsti: sanato hanc quoque,

καὶ ἀπάλλαξιν ἤδη τῆς νόσου. τοῦτο δὲ, οὕτως μὲν ἁπλῶς ἀκοῦσαι, πάνυ ἴυλογον ἂν δόξαι καὶ μάλιστα ἰδιώτῃ, καὶ ἀπείρῳ ἰατρικῆς. ἃ δὲ μὴν ἀκροώμενον ἐπὶ τῆς τέχνης ἀπολογουμένου, μάθοις ἂν ὡς οὔτε πάντα ἡμῖν δυνατά ἐστιν, οὔθ' ἃ τῶν νοσημάτων φύσεις παραπλήσιοι, οὔτ' ἴασις ἡ αὐτὴ, οὔτε φάρμακα τὰ αὐτὰ, ἐπὶ πάντων ἰσχυρά. καὶ τότ' ἴσως δῆλον, ὡς πάμπολυ τοῦ μὴ βούλεσθαί τι, τὸ μὴ δύνασθαι διαφέρει. ἀνάσχεσθε δή μου τὰ περὶ τούτων φιλοσοφοῦντος, καὶ μὴ ἀπαρόκαλον, μηδ' ἐξαγώνιον, μήδ' ἄπορτον, ἢ ἄκαιρον ἡγήσησθε, τὸν περὶ τῶν τοιούτων λόγον. πρῶτα μὲν δὴ σωμάτων φύσεις, καὶ κράσεις οὐχ αἱ αὐταὶ, κἂν ὅτι μάλιστα ἐν τῶν ὁμοίων συνεστάναι ὁμολογῶνται, ἀλλὰ τὰ μὲν τῶνδε, τὰ δὲ τῶνδε μᾶλλον ἢ ἧττον μεμιγμένα. καὶ λέγω τοῦτο ἔτι περὶ τῶν ἀνδρείων,

ac morbo leuato. Id si quis simpliciter ad hunc audiat modum, vehementer æquum videatur, præsertim illiterato, artisque medicinæ imperito. Sin autem me auscultetis artis nomine respondentem, intelligetis nimirum, nec omnia esse nostræ facultatis, neque consimiles morborum naturas, nec eandem medendi rationem, nec eadem remedia in omnibus efficacia. Ac tum palàm fiet, quantum interfit nolis quippiam, an non possis. Vos interim patienter auscultate me hisce de rebus philosophantem: existimantes nec inelegantem fore, nec extra causam, nec alienam à re, nec intempestiuam de his disputationem. Iam primùm naturæ corporum ac temperaturæ, haud quaquam eædem sunt: tametsi maximè in confesso est, ijsdem ex elementis constare. Verùm alia de his, alia de illis magis aut minus participant: idque loquor adhuc de corporibus virorum, quæ

οὐδὲ ταῦτα πᾶσιν ἴσα ἢ ὅμοια, οὔτε τῇ ἡράδῳ, οὔτε τῇ συμπάσῃ, διάφορα δὲ καὶ μεγέθει καὶ εἴδει· ἀνάγκη καὶ τὰ νοσήματα ἴσχνοτα γίνεσθαι διὰ ταῦτα, καὶ τὰ μὲν εὐίατα εἶναι, καὶ πρὸς τὴν θεραπείαν ἀναπτερώτερα, τὰ δὲ τἀναντία ἀπιστότερα, καὶ ῥᾳδίως ἁλισκόμενα, καὶ κατὰ κράτος ὑπὸ τῶν νοσημάτων λαμβανόμενα. τὸ δεῖνα οἴεσθαι, πάντα πυρετὸν, ἢ πᾶσαν φθόην, ἢ περιπνευμονίαν, ἢ μανίαν, μίαν καὶ τὴν αὐτὴν οὖσαν, ὡς γένει ὁμοίαν ἐπὶ πάντας εἶναι σώματος, οὐσωφρονοῦντων, οὐδὲ λογιζομένων, οὐδὲ τὰ τοιαῦτα ἐξακοτῶν δεῖν ἀνθρώπων. ἀπὸ τὸ αὐτὸ ἐν μὲν τῷδε ῥᾷδιον ἴασθαι, ἐν δὲ τῷδε οὐκέτι. ὥσπερ οἶμαι καὶ πυρὸν, ἓν τὸν αὐτὸν εἰς διαφόρους χώρας ἐμβάλῃς, ἅπασι μὲν ἐν τῇ πίονι, καὶ βαθείᾳ καὶ ποτιζομένῃ, καὶ ἐυκόπῳ καὶ εὐλυτῷ καὶ ἐξαρκαμένῃ ἀναφύεται, ἐνθα καὶ οἶμαι, καὶ ἔσπορος, καὶ

neque similia sunt omnibus, neque eadem temperatura, neque eadem constitutione. Vnde necessariò consequitur, vt morbi quoque tum magnitudine tum specie differentes, his accidant: vtque alia sanatu sint facilia, atque ad curationem sponte propensa: alia rursum prorsus desperata, vt quæ et facillimè corripiantur, et grauissimè à morbis prehendantur. Proinde si quis existimet, quamlibet febrim, aut quamuis tabem, aut peripneumoniam, aut insaniam, quolibet in corpore vnam atque eandem esse genere: is non videatur ponendus inter sobrios, neque doctos, neque inter eos qui in rebus huiusmodi exquirendis elaborârunt. Quin idem malum in hoc corpore facilè sanabitur, in hoc minimè: quemadmodum videlicet triticum, si idem in diuersos ejcias agros, aliter proueniet, in plano solo, profundo, irriguo,

aprico, vmbris salubrib. expositio, exculto, nimirùm vbere, lato,

καὶ πολύχυς καρπὸς, ἄλλως δ' ἐν ὄρει, καὶ πολίθῳ γηδίῳ, ἄλλως δ' ἐν ἀυσκλίῃ, ἄλλως δ' ἐν ὑποφείῳ, καὶ ὅλως, διαφόρως κατ' ἑκάστους τόπους. οὕτω δὴ καὶ τὰ νοσήματα, παρὰ τοὺς ὑποξαμένους τόπους, ἢ ἔνφορα ἢ ἐνυφορα, ἢ ἐλάττω γίγνεσθαι. τῶν δ' οἴνων ὑπερβὰς ὁ πατὴρ, καὶ ὅλον ἀνίχνευσον καταλιπὼν, ἀξιοῖ πᾶσαν μανίαν, πλὴν ἐν ἅπασι σώμασι, ὁμοίαν εἶναι, καὶ πλὴν θεραπείαν ἴσην· πρὸς δὲ τούτοις, ὅσοι δ' οὐκ οἶδεν, ὅτι τὰ γυναικεῖα σώματα ὑγιαινόντων ἀνδρῶν διαφέρει, πρὸς τὸ εὔσαρκον διαφοράν, καὶ πρὸς θεραπείας ἐλπίδα ἢ ἀπόγνωσιν, ῥᾴδιον καταμαθεῖν. τὰ μὲν γὰρ τῶν ἀνδρῶν ἐναγῆ καὶ ἔντονα, πόνοις καὶ κινήσεσι, καὶ ὅπως δεῖ διαίτῃ γεγυμνασμένα· τὰ δ' ἐκεῖνα καὶ ἀσυμπαγῆ, ἐν σκιᾷ τεθραμμένα, καὶ λιπαρὰ ἅμα & ἐνδεᾶ, καὶ θερμοῦ ἀπορίᾳ, καὶ ὑγροῦ πλείονος ἐπιῤῥοίᾳ ἐναλωτότερα.

copioſoque fructu: rurſum aliter in montoſa petricoſaque terra, aliter in opaca, aliter in ſubiecta montibus: in ſumma, pro cuiuſque loci diuerſa natura, varie proueniet. Itidem & morbi, pro ratione corporum in quæ inciderint, aut maiores & vberiores, aut minores eueniunt. Verum his omiſſis, pater, nec omnino diſcuſſare, vult quamuis inſaniam in quouis corpore eadem eſſe, ſimilemque deſiderare curationem. Super hæc tam multa, muliebria corpora plurimum differre à virorum corporibus, vel ad morbi corruptionem, vel ad ſanandi ſpem aut deſperationem, facile fuerit cognoſcere. Siquidem virorum corpora bene compacta ſunt, neruoſa: laboribus, agitationibus, vita ſub dio acta, exercitata: contrà fœminarum, flaccida, male compacta, in vmbra alita: candida, ob ſanguinis imopiam, caloriſque penuriam, & humoris ſuperuacanei abundantiam.

τερα. δίνιω τῶν ἀνθρώπων καὶ πρὸς νόσους ἐκκαίνια, καὶ τὸν ἕκαστον ἐπιτηδείως ἔχοντα πρὸς μανίας ἐυχερέστερα. ἅτε γὰρ πολὺ τὸ ὀργίλον, καὶ θερμὸν, καὶ ὀξυκίνητον ἔχοντα σῶμα, ὀλίγῳ καὶ τῷ τῆς σώματος ἕξεως ῥωμαίῳ, ῥᾳδίως ἐς τὸ μαίνεσθαι καθίσταται. δίκαιον δίνιω, παρὰ τὰ ἄλλα πάντα τὸν ὁμοίαν ἐπ' ἀμφοῖν ἔχοντα ἀπάτην, ἀφίστασθαι πολὺ τὸν μίσους, βίᾳ καὶ πράξεσιν ἔλκειν, καὶ πᾶσιν ἐπιτηδεύμασιν, ἐξ ἀρχῆς εὐθὺς ἐκκαινίσαντα. ὅταν δίνιω λέγῃς, ὅτι μαίνεται, προσθεὶς, ὅτι καὶ γυνὴ ὅσα μαίνεται καὶ σύγχυσιν ταῦτα πάντα, ὦ τῆς μανίας ἀγῶν ὀνόματι καὶ ὦ αὐτῷ λοιδορεῖσθαι ἀναμείξασα, ὥσπερ δεῖ, καὶ τὴν φύσιν, τὸ διαφέρον ἑκάστου σκέπτεσθαι. καὶ γὰρ ἡμᾶς, ὅπερ ἐν ἀρχῇ τῶν λόγων ἐμνημόνευσα, τῶν πρώτων ἐπιμελεῖσθαι χρὴ, φύσιν σώματος ἑκάστου σῴζοντα, καὶ κράσιν, καὶ

dantiam. Quare faciliùs corripiuntur, quâ virorum: vtpotè morbis expoſita, nec ferentia curationem: præcipuè verò ad inſaniam procliuiora. Nam cũ multum habeãt iracundiæ ac leuitatis, facilèq; cõmoueantur, porrò corporis exiguæ ſint vires, facilè in hoc malum prolabuntur. Proinde non conuenit, in vtriſq; eandem à medicis ſanandi rationem requiri: cùm intelligatis hæc ab illis longiſſimo diſtare interuallo, iam ab ipſo protinus ortu diſcreta, tum tota vitæ ratione, tum actionibus omnibus, tum ſtudijs atque exercitijs vniuerſis. Quare cùm dicis, Inſania laborat: adde hoc quoque, laborat mulier. Neque confundas hîc, omnia ſub vnam & eandem inſaniæ referens appellationem: verùm diſcretis ijs, quemadmodum & natura diſcreuit, quid in quoque præſtari poſſit, conſidera. Nam nos, quemadmodum initiò dixiſſe memini, illud in primis ſpectamus, ægroti corporis naturam ac temperaturam,

καὶ τίνος πλέον μετέχει, καὶ ἆρα θερμότερον ἢ ψυχρότερον, ἢ ἀκμάζον ἢ παρηβηκὸς, καὶ μέγα ἢ μικρὸν, καὶ πιμελὴς ἢ ὀλιγόσαρκον, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα. καὶ ὅλως, ἄρ τις αὐτὰ προιξεται σαφῶς, πάνυ ἀξιόπιστος ἂν εἴη, ἀποχινώσκων τι, ἢ ὑπισχνούμενος. ἐπὶ καὶ τῆς μανίας αὐτῆς μυρία ἔθνη ἐστὶ, καὶ πάμπολλα ἴδια τὰ αὐτίας, καὶ οὐδὲ τὰς προσηγορίας αὐτὰς ὁμοίας. οὐ γὰρ ταυτὸν παραφρονεῖν καὶ παραπαίειν, καὶ λυττᾶν, καὶ μαίνεσθαι· ἀλλὰ ταῦτα πάντα, τοῦ μᾶλλον ἢ ἧττον ἔχεσθαι τῇ νόσῳ, ὀνόματά ἐστιν, αἰτίαι τε τοῖς μὲν ἀνδράσιν ἄλλαι, τῶν δὲ γυναικῶν ἕτεραι, καὶ τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν τοῖς μὲν νέοις ἄλλαι, τοῖς δὲ γηραιοτέροις διάφοροι. οἷον νέοις μὲν πολλάκις, ὡς τὸ πολὺ, χόλοι· σπανίως δὲ διαβολὴ ἄκαιρος, καὶ ὀργὴ ἄλογος, πολλάκις καὶ πρὸς οἰκείους ἐμπεσοῦσα, τὸ μὲν πρῶτον διατάραξιν, ἔπειτα κατ' ὀλίγον εἰς μανίαν τρέπει.

& cuius qualitatis magis sit particeps, calidius an frigidius, vigens an aetate deficiens, magnum an pusillum, crassum an macilentum: reliquaque id genus omnia. Quæ si quis penitus expenderit, is demum erit idoneus cui fides habeatur vel desperanti, vel recipienti: quandoquidem & insaniæ innumerabilia sunt genera, & causæ complures: nec vocabula quidem eadē. Neque enim idem desipere ac delirare, rabere & insanire: verùm hæc omnia nomina significant magis aut minus obnoxiū esse morbo. Porrò causæ aliæ sunt viris, aliæ fœminis. Rursum inter ipsos viros aliæ iuuenibus, aliæ senibus: puta iuuenibus immodica fermè repletio: senibus autem importuna calumnia, ira impotens, quæ sæpenumerò incidit aduersus domesticos. Hæc initiò perturbat animum: deinde paulatim vergit in insaniam.

Porrò

πρᾶγ. γυναικῶν γὰρ σώματα καὶ πάνυ ταχέως ἁλίσκεται, καὶ ῥᾳδίως ἐς τὴν νόσον ἐμπίπτει, μάλιστα δὲ μίαν ἑκάστην καὶ τὴν ὀλίγον πρότερον ἐρρωμένην, ἢ θύμος τις, ἢ ὀργὴ κατ' ὀλίγον. ταῦτα ἐπιτυφόμενα, καὶ μακρῷ χρόνῳ ἐπιφλεγόμενα, μανίαν ἐμποιεῖ. διαττά σοι, ὦ πάτερ, καὶ ἀγωνιᾷ πάσχουσι, καὶ ἴσως τι λελύπηκεν αὐτὴν ἕναγχος· ἐδάκρυσε γὰρ ἐκείνῃ μισοῦσα, πολλὰ δ' ἔχεται γε, καὶ σὺν ἄρα ἐν τοῖς παροῦσιν ἐπ' ἐκείνῃ θεραπευθῆναι δυνήσεται. ἧς ἔγωγ' οὐδ' ὅτις ἐπέσχετο, εἴ τις ἀπαμάξας, μισοῦσά τότε ἐς ἀδικουμένην ἐμέ. καὶ μὴν κἀμοῦ γε, ὦ πάτερ, ἐκ ἄρα ὀκνεῖσαι μοι ἔπαρ, ὅτι ἃ καὶ μή τις ἐᾷ οὕτως ἀπίγνωσθ', ἀλλ' ἔστι ἔτι σωτηρίας ἐλπὶς ἵνα φανῇτε, οὐκ ἄρ' οὐδ' οὕτω ῥᾳδίως προσψαύσω, οὐδ' ἂν προχάρως φάρμακον ἐγχέαιμι τὸ λυσόμενα, δικαίως τὴν

Porrò mulierum corpora & multæ rei infestant, & facilè in morbum adducunt: præcipuè verò si quem oderint vehementiùs, aut si inuideant inimico, secundis rerum successibus vtenti: aut si quid molestum sit, aut si cui succenseant. Hæc paulatim subgliscentia, multóque alita tempore, tandem in insaniam euadunt. Eiusmodi rerum aliquid vxori quoque vsuenit, pater: & haud scio an nuper aliquid illi ægritudinem aliquam attulerit. Nihil enim illa oderat, quanquam morbo sanè tenetur, neque his malis vllius medici cura poterit eripi. Quòd si quis alius se facturum receperit, aut si quis eam liberârit: tum me oderis licet, velut iniurium. Tametsi ne illud quidem verebor dicere pater: Etiam si non prorsus esset, vt est, desperandum, sed adhuc aliqua saluis spes leuis ostenderetur, nec sic quidem facilè manum admouerem, neque statim inderem ministrare potionem: videlicet veritus

τῇ τύχῃ, καὶ τῇ παρὰ τῶν πολλῶν δυσκρισίᾳ. ὅσας γὰρ οἴονται πάντων, εἶναί τι μῖσος πρὸς τοὺς προγόνους πάσαις μητρυιᾶς, κἂν ὦσι χρηστὰ, καί τινα κοινὴν μανίαν ταύτην γυναικείαν αὐτὰς μιμεῖσθαι. τάχα οὖν τις ὑπόπτως ἂν λάβοι χωρήσαντος τοῦ κακοῦ, καὶ τῶν φαρμάκων οὐ λυσιτελούντων, κακοήθη καὶ δολερὰν τὴν θεραπείαν γεγονέναι. καὶ τὰ μὲν τῆς γυναικὸς, ὦ πάτερ, οὕτως ἔχει· καὶ πάνυ σοι τετήρηκα κατὰ λόγον, οὐ ποτὲ ῥᾴδιον εἰδέναι, κἂν μυριάκις πίῃ τὰ φάρμακα. διὰ τοῦτ' ἐπιχειρῆσαι ἀπόρρητον, ἃ μὴ πρὸς μόνον τὸ ἀποθνῄσκειν με κατεπείγει, καὶ κακοδοξίαν περιβαλεῖν βιάζει. ἐάσω γὰρ τῶν ὁμοτέχνων φθονεῖσθαι, ἐὰν δέ με ἀφανῆ ῥύσηται πάλιν, ἐγὼ μὲν, καί τοι πάντων ἔρημος γιγνόμενος, ὑδὲν παλαιὸν ὄνομ' ἔχοντα μαι. ἢν δ' ἄρ', ὅπερ μὴ γένοιτο, ἄνθις ἡ νόσος ἐπανέλθοι (φιλῶ

fortunam ac multorum hominum obtrectationem. Vides vt omnes arbitrantur, priuignos inuisos esse nouercis omnibus, etiamsi probæ fuerint: easque hanc ceu communem quandam mulierum insaniam insanire. Quare facilè suspicatus fuisset aliquis, si malum hoc secus euenisset, neque profuissent remedia, perfidam ac dolosam fuisse curationem. Atque vxoris quidem res, pater, ad hunc sese habent modum: idque loquor, quod prorsus exploratum habeo: nunquam melius est habitura, etiam si millies biberit pharmacum, eoque non operæprecium conari: nisi vt in hoc solum vrges, vt frustrer: idque vis, vt fœdam mihi famam accersam. Patere vt mihi eiusdem artis professores inuideant. Quòd si me rursum abdicaris, ego quidem etiam si ab omnibus deseror, tamen tibi nihil imprecabor graue. Sed quid si (quod auertat Deus) redeat morbus:

(*solent*

(φιλᾶ γὰρ πως τὰ τοιαῦτα ἐνθυμήματα, παλινδρομῶν) τί μοι πρᾶξαι δοκεῖ; θεραπεύσω μὴν, οὐκ οἶδα, ἢ τότε· καὶ ὅ ποτε λήψομαι τὸν τάξιν, ὧν τοὺς παῖδας ἔταξεν ἡ φύσις, δεῖ τοῦτο τὸ ἐμαυτῷ ἐπιπλήσομαι. εἶτ' ἂν σωφρονήσῃς, αὖθις ἀναλαμβάνειν πόθεν ἴσως καὶ μὲ δεῖ; ὁρᾷς ἤδη, ἢ τῶν τα ποιῶν, ἐπισπᾷ τὸν νόσον, καὶ ἐμιμνήσκεις τὸ πάθος. χθὲς καὶ πρώην ἐκ τηλικούτων κακῶν ἀνασφήλας, σταθείς, καὶ βοᾷς. ἢ τὸ μίσος ὀργή, καὶ πρὸς μῖσος τρίπτε, καὶ τοὺς νόμους ἀνακαλεῖς. οἵμοι πάτερ, τοιαῦτ' ἄν σε ἢ φάναι μανίας τὰ προοίμια.

(solent istiusmodi fermè mala irritata recurrere) quid erit mihi faciundum? Curabo, vt nosti, tum quoque, neque vnquam defuturus sum officio, quod liberis natura præscripsit: neque generis, quoad in me fuerit, obliuiscar. Deinde si resipueris, nū credere debeo futurum, vt me denuò recipias, illud vide. Iam ista quum facis, accersis morbum, pestémque refricas. heri ac nudiustertius è tantis elapsus malis, contendis, vociferaris: quódque grauissimum est, irascéris: ad odium propensus es: leges reuocas. Hei mihi pater, istiusmodi fuerant superioris insaniæ tuæ proœmia.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a SVCCENSENT enim omnes ijs qui liberè loquūtur] *Obsequium amicos, veritas odium parit.* b Paternam potestatem.] *Lucianus appellat πατρικὴν δυναστείαν, siue ἐξουσίαν, quod Aristoteles in Moralibus ius διοικητικὸν & ius πατρικὸν, hoc est, paternum, siue vt ait Paulus de verborum obligationibus patrium.* c Ingratitudinis actionem.] *Seneca 3. de Beneficijs: Excepta, inquit, Macedonum gente, nō est in vllam data aduersus ingratum actio.* d Quādo foris cubui?] *Ostendit quibus ex causis filij abdicari soliti sint, scilicet si noctu foris cubuissent, si comessarentur, si lenones pulsas-*

sent, si libidinibus incumberent. Quintil. Abdicantur filij, si voluntati paternæ repugnassent. e Atqui medendi ars.] *Ad conditionem artis Medicæ, cuius studium olim erat cumprimis honorificum, vt Galenus in Exhortatione ad bona studia. Et Erasmus in Encomio artis Medicinæ locupletissimè comprobant.* f Postulas vti arte mea.] *Vitruuius in Præfatione lib. 6. sic scribit. Alexis poëta Comicus dicebat, Athenienses ob eam rem esse laudandos, quòd cùm omnium Græcorũ leges cogant parentes ali à liberis: Athenienſium non omnes, sed eos tantùm, qui liberos artibus erudijssent. Ita Plutarchus in Solone:* ᾧ νόμῳ ἔγραψεν ὁ τρίφων τὸν πατέρα μὴ διδάξαντα τέχνην, ἐπαναγκὲς μὴ εἶναι, ᾧ ὅτις μὴ ἔχει τὴν τέχνην ἔπεψε τὺς πολίτας. *id est, Solon etiam legem scripsit: Filium illi patri ne quaquã alendi necessaria debere, à quo nullam artem accepisset. hoc pacto ciues ad discendas artes commonens.*

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Η ΨΕΥΔΟΜΑΝΤΙΣ. ALEXANDER seu Pseudomantis.

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Historica narratio est, vitam & res Alexandri cuiusdam sceleratissimi impostoris, qui se Podalirij filiũ faciebat, & pro vate venditabat, exponens, lectu iucundissima: non per se modò, verumetiam quòd sub huius præstigiatoris exemplo, aliorum atque similium, quorum nonnullos superior ætas quoque tulit, scelera atq; impostura deprehendi coarguiq; possunt. Proœmio difficultatem susceptæ operis collatione quadam amplificat, institutumque suum exemplo defendit.

Hinc ad Narrationem descendens, à descriptione personæ orditur.

Cætera plana sunt.

Υ μὲν ἴσως, ὦ φίλτατε Κέλσε, μικρόν τι ἔτος, καὶ φαῦλον οἶμαι τὸ προσταχθὲν, προστάξαι τὸν Ἀλεξάνδρου τοῦ Ἀβωνοτειχίτου, ζῶν φιλόσοφον βίον, καὶ ποιμαίας αὐζῦ, καὶ ζωγραφίας, καὶ μαγγανείας ἐς βιβλίον ἐγγράψαντα πίμψαι· τοῦτ' ἄν τις ἐθέλοι πρὸς τὸ ἀκριβὲς ἐκατὸν ἐπεξιέναι, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, ἢ τὰς Ἀλεξάνδρου τοῦ Φιλίππου πράξεις ἀναγράψαι. τοσοῦτον ὡς ἀκμαῖον οὗτος, ὅσος ἐς ἀρετὴν ἐκεῖνος· ὅμως δ', ἃ μὲν τὰ συγγράμματα ἀναγνώσεσθαι μέλλοις καὶ τὰ ἐνθουσιαζόντως ἔχοις ἐπορεγμένοις προσελθεῖσθαι, ἐπισήσομαί σοι τὸν ἔπαινον, καὶ πλὴν Λυγκέως βασιλείας, ἃ καὶ μὴ πᾶσιν, ἀλλ' ἐς σμικρὸν γε πλῆθος ἐμαυτοῦ, ἀνακαθήρασθαι παράσομαι, ὀλίγους ὅσους τε λοιφῶν ἐκφορήσας, ὡς ἀπ' ἐκείνων τινὰ μαίρωσι, πόσοι πᾶσι, καὶ ὡς ἀμίκτως ὧν ἀνόητος, ὧν τειχίνοις βόες ἐν ποσὶν ἔτεσι ποιῆσαι ἐδυνάσθη. ἀλλὰ μὴν

V quidem, charissime Celse, leuem fortè quandā ac facilem prouinciā tibi mandare videris, cùm iniungis vt Alexandri Abonotichitæ impostoris vitam, commenta, neque non audaciam præstigiasq; libro complexus, volumen ad te transmittam. Verùm si quis eā conetur omnia ad plenum enarrare, id profectò non minoris sit negotij, quàm Alexandri eius, cui Philippus fuit pater, res gestas literis prodere. tantus fuit scelere, quantus ille virtute. Attamen si candidè ignoscenter q; legere voles, & quod narrationi deerit, id ex te imputare atque addere: conatum hunc te auctore capessam, & [a] Augiæ bubile, si non omne, at certè pro mea virili repurgare nitar, paucis aliquot elatis cophinis: nimirū vt ex his coniectu ram facias, quantus, quamq; immensus fuerit, simus vniuersus, quēter mille boues multis annis reddere potuerit. Sed en

bonum

λῦμα μὴ ὄν σοὶ ἀμφοῖν, ὑμῖν τι σύ, καὶ ἐμοὶ ἐμαυτὸ σύ μὴ, ἀξιοῦντ' μνήμης γραφῆ παραδοθῆναι ἄνδρα τοσοῦτον κατάρατον· ἐμοὶ δ', σπουδῶν ποιημένῳ ἐπὶ τοιαύτῃ ἱστορίᾳ, καὶ πράξιν ἀνθρώπου, ὃν οὐκ ἀναγινώσκεσθαι πρὸς τῶν πεπαιδευμένων ὧν ἄξιον, ἀλλ' ἐν πανδήμῳ τινὶ μιγίστῳ θεάτρῳ ὁρᾶσθαι, καὶ πιθήκων ἢ ἀλωπέκων σπαραττόμενον. ἀλλ' ὧν τις ἡμῖν ταύτην ἐπιφέρῃ τὴν αἰτίαν, ἴσως μὲν καὶ αὐτοὶ ἂς παράδειγμά τι τοιοῦτον ἀνεγνώκαμεν. καὶ Ἀδριανὸς γάρ, ὁ ζηλωτὴς Ἐπικτήτου μαθητὴς, ἀνὴρ Ῥωμαίων ἐν βίοις πρῶτος, καὶ παιδιᾶς παρ' ὅλον τὸν βίον συγγνώμης, ὅμοιόν τι πεπονθὼς, ἀπελογεῖτο ἄρ' καὶ ὑπὲρ ἡμῶν. Τιμολέοντος γοῦν τοῦ λῃστοῦ λαμπροῦ βίον ἀναγράψαι ἀξίωσεν. ἡμᾶς δ', πολὺ ὠμότερον λῃστὴν μνήμης ποιησόμενα, ὃν σφόδρα μὲν ἐν ὕλῃ καὶ ὄρεσιν, ἀλλ' ἐν πόλεσιν οὕτω ἰσχύσαντα, ἢ Μινύαν μόνον, ἢ τὼ

borũ interim nomine calumniam vereor, tuo pariter ac meo: tuo, qui iubeas memoriæ literarum q; monumentis tradi virum longè scelleratissimum: meo, qui simam operam in huiusmodi narratione, rebus q; gestis hominis, quem nequaquam oportebat ab eruditis legi, sed in frequentissimo quopiam & amplissimo theatro spectari à simijs aut vulpibus discerptum: quanq; si quis hoc crimen nobis impegerit, poterimus & ipsi nos exẽplo quodam simili tueri. Etenim Adrianus ille discipulus Epicteti, vir inter Romanos cũ primis laudatus, ac per omnem vitam in literarũ studio versatus, cùm simile quiddam fecerit, pro nobis quoq; respondisse est. Nam is quidem Tillibori latronis vitam describere non est grauatus. [b] Nos verò multum crudeliorem [c] latronem memoriæ prodemus: quippe qui non in syluis ac montibus, sed ipsis

Idem

in vrbibus sit latrocinatus: neque qui Minyam tantùm, aut

ἰδὼν καταπίνων, ἐκ ὀλίγα τῆς οἰκίας μέρη, τὰ ἐρημότερα κτημάτων, ἀπὸ πάσαν (ὡς εἰπεῖν) τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἐπιπλέων τε καὶ ἀφειδῶς τοῦ αὐτοῦ. πρότερον δέ σοι αὐτὸ τοῦτο γράψω τὸ πρόσωπον, πρὸς τὸ ὁμοιότατον ἁπάντων τῇ μορφῇ, ὡς ἂν δύνωμαι, καί σοι μικρά τις συγγραφικὸς τις ὤν. τὸ γὰρ δὴ σῶμα, ἵνα σοὶ καὶ τοῦτο λέξω, μέτριός τις ἦν, καὶ καλὸς ἰδεῖν, καὶ εὐσυμπαθὴς ὡς ἀληθῶς. τὴν κόμην τὴν χέραν, τὸ γένειον ὑπέρευ κάσιον· ἐόμην τὴν μὲν ἐπιφάνειαν, τῇ δὲ καὶ πρόσωπος, ἔνθεόν τι ἐμφαίνουσα, καὶ ἐνθουσιῶντι ἐοικυῖα. τὰς ὀφθαλμοὶ πολὺ τὸ ὀξὺ ἔχων, καὶ ἐνθουσιῶντος ἐμφαίνων. φύσει μὲν δὴ σοφόν τι ἄμα, καὶ λαμπρότερον. καὶ ὅλως, ἐδαμόθεν μιμητὸς ἦν τοιοῦτος μὴ τῇ μορφῇ. ὀξυωπὴς δέ, καὶ ἐνθουμητικός, ἀληθείας Ἡρακλῆς, καὶ Ζηνὸς ἀρωγὸς, καὶ Διοσκούροις σωτῆρος,

Idam sit pergrassatus, neque paucas quasdam Asiæ partes, videlicet desertiores depopulatus: sed qui vniuersam (vt ita dixerim) Romanorum ditionem suo complêrit latrocinio. Ac primùm tibi depingam hominem, effigiê eius quoad potero proxime verbis adumbrans: tametsi non sum admodum pingendi peritus. Corpore igitur, vt interim & hoc tibi repræsentem, procerus erat, & aspectu decorus, planêq; specie diuina quadam, ac maiestatis plena: colore candido, barba non admodum hirsuta: coma partim natiua texta, partim appositicia: sed hac adeò scienter effícta, vt vulgus ferè non sentiscereet imitatâ ascititiamq; esse. Oculi vehementer acres ac versatiles, tum diuinũ quiddam relucentes. Vox dulcissima, pariterq; clarissima. In summa, quo ad has res, nulla ex

parte poterat improbari. Ac figura quidem hominis erat huiusmodi. Cæterùm mens atque animus, ô malorum depulsor Hercules, & auersor tristium Iupiter, seruatorque

ρῶ, πολεμίοις καὶ ἐχθροῖς ἐντυχεῖν γένοιτο, ἢ συγγένεσθαι τοιούτῳ τινί· σωτικὸς μὲν γὰρ, καὶ ἀγχινοίᾳ, καὶ θρασύτητι, παμπόλυ τ' ἄλλων διέφερε, καὶ τὸ γε φιλόπονον καὶ θυμοειδὲς καὶ μνημονικὸν, καὶ πρὸς τὰ μαθήματα εὐφυὲς, πάντα ταῦτα ἐς ὑπερβολὴν ἕκαστα ὑπῆρχεν αὐτῷ, ἐχρῆτο δὲ αὐτοῖς ἐς τὸ χείριστον. καὶ ὅρμανα ταῦτα γενναῖα ὑποβεβλημένα ἔχων, αὐτίκα μάλα τῶν ἐπὶ καλοῖς δοξάντων ἀριστεῖ καὶ ἀπιστίᾳ, ἅτε τὸν Κίρκωπας, ἅτε τὸν Εὐρύβατον ἢ Φρυνώνδαν, ἢ Λυσίθεμιν ἢ Σώστρατον. αὐτὸς δὲ ὥσπερ γαμβρῷ Ρετιλιανῷ ποτε γράφων, καὶ τὰ μετριώτατα ὑπὲρ αὐτοῦ λέγων, Πυθαγόρᾳ ὅμοιος καὶ ἐν ὀλίγοις ἀξίος. ἀπὰ ἴλεως μὴ ὁ Πυθαγόρας ἦν, σοφὸς ἀνὴρ, μὴ πλὼ γέλωτα θεασάμενος καὶ ἀκατάστατον ἐπιγνώσῃ, πῶς ἄν, οἶμαι, ὅτι πρὸς αὐτὸν ἐν ὀλίγοις. μὴ πρὸς Χαείτωνα, μή μοι νομίσῃς ἐφ' ὑβρει ταῦτα ἐῦ Πυθαγόραν λέγειν,

que Dioscuri, in hostes potiùs cõtingat incidere, quàm cum eiusmodi quopiam habere commercium. Siquidem ingenio, solertia, acumine longè præstabat cæteris animalibus. tum curiositas, docilitas, memoria, & ad disciplinas ingenij felicitas, horum vnumquodque suprà quàm dici possit, illi suppetebat, quibus tamen pessimam in partem est vsus. Et quum haberet arma tam egregia sibi suppeditata, illicò nimirùm omnium qui essent sceleribus nobilitati, facilè summus euasit, vel superior, [e] Cercopibus, Eurybato, Phrynonda, Aristodemo, [f] Sostrato. 8 Nam ipse cùm aliquando Rutiliano scriberet genero, modestissimè de se loqueretur, Pythagoræ semet assimilabat. At qui veniam mihi dabit Pythagoras, vir ille quidem sapiens, ac mente diuina: cæterùm si huius ætate vixisset, puer (sat scio) præ hoc visus

fuisset. Sed heus tu per Gratias, caue putes hæc in Pythago-

ra cõ-

μὴν, ἢ σωφάτην παρόμοιον αὐτὸς ὡς ὁμοιότητας τῶν πράγμων. ἀλλ' ἄ τις τὰ χείστα καὶ βλασφημότατα τῶν περὶ σοφῶν βουλῆ περὶ τὸ Πυθαγόρας λεγομένων, οἷς ἔγωγε οὐκ ἂν πεισθείην, ὡς ἀληθέσιν οὖσιν, ὅμως συναχθοῖτο εἰς τὸ αὐτὸ, πολλοὺς ἂν μίρ & ἅπαντα ἀκέραια γήροις ἡ Ἀλεξάνδρου δόξης· ὅλως γὰρ οὐδὲν ὑπονοήσομαι, καὶ ὧν λογισμῷ σοφίσασθαι ποικιλοτάτῳ τινὰ ψυχῆς κράσιν, ἐκ ψεύδους καὶ δόλου, καὶ ἐπιορκιῶν, καὶ κακοτεχνιῶν συγκαμμένην, ῥᾳδίαν, τολμηράν, παράβολον, φιλόπονον πρὸς ἅπασαν τὰ νοηθέντα, καὶ σπουδαῖον καὶ ἀξιόπιστον, καὶ ἅμα ἀστεῖον καὶ βελτίονα, καὶ ὧν ἀντιλάβοιτο ἡ βιάσεως ἐοικυῖαν. εὐθὺς γὰρ τὸ πρῶτον ἐπιλαβὸν, ἐκ ἀπιθάνου δόξαν λαβὸν ὑπὲρ αὐτοῦ, ὡς ἂν πάντων ἀνθρώπων χρυσόπαστος καὶ φιλόσοφος, καὶ προσέτι ἀκακότατός τε καὶ ἀφιλέπαικος.

ἐπὶ

rae contumeliam me dicere, quasi velim eos similitudine rerum gestarū committere. Verùm si qs deterrima quæque & probrosissima quæ de Pythagora per calumniam feruntur (quibus equidē haud quaquam fidem perinde vt veris habuerim) si quis tamē conferat in vnū, ea nimirum omnia vix etiam minimam particulam adæquent Alexandrinæ versutiæ. h Possum enim imaginare mecū & cogitatione finge, quam maximè variam ingenij temperaturam, indolemque ex mendacio, dolis, periurijs, maleficijs confusam, promptam, audacē, versatilem, & ad efficiēdū quæ cogitasset, nullū refugientem laborem, appositā ad persuadendum, cuiq; facilè fides habēda videretur: tum quæ mirè simularet optima quæq; : ea quæ à mente essent diuersissima, præ se ferret. Primùm igitur nemo cum illo congressus est, qui non hac cum opinione discesserit, vt eum mortalium omnium optimum æquissimúmque, præterea simplicissimum, minimeq; fallacem iudicaret.

Accedeba

ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις, τὸ μεγαλουργὶς προσλῶν, καὶ τὸ, μηδὲν ἀεὶ μικρὸν ἐπινοῆσαι, ἀλλ' ἀεὶ τοῖς μεγίστοις ἐπίχαιρον τὸν νοῦν, μειράκιον μὲν οὐ ἔτι ὤν, πάνυ ἁβρὸν, ὡς ἐν λῷ ἔτι τῆς καλάμης τὴν μαίρεσθαι, καὶ ἀκέραν τῶν διηγουμένων, ἀνιδίως ἐπόρευεν, καὶ σωλῶν ἐπὶ μισθῷ τοῖς διδομένοις. ἐν δὲ τοῖς ἄμοις καμβάσαντί τις αὐτὸν ἐρασὴς γόης, τὰ μαγείας καὶ ἐπῳδὰς θυσιασίους ἐπισχυνομένῳ, καὶ χάριτας ἐπὶ τοῖς ἐρωτικοῖς, καὶ ἐπαγωγὰς τοῖς ἐχθροῖς, καὶ θησαυρῶν ἀνακομιδὰς, καὶ κλήρων διαδοχὰς, οὕτω δὴ ἐδὸν ἄφνω πᾶσα, καὶ πρὸς ἐπιχείρησιν τοιούτων πράξεων ἑτοιμοτάτην, ὁ μὲν ἐρῶν τὰ μαθήματα, ἃ αὐτὸς τὰ ὥρας τὰ ἐκεῖνα, ἐξεπαίδευσέ τε αὐτὸν, καὶ διετέλει ὑπουργῶν καὶ ὑπηρέτης καὶ διακόνῳ χρώμενος· ὁ δὲ

Accedebat ad hæc omnia grandium rerum conatus, quum nihil pusillum cogitaret, sed ad maxima semper appelleret animum. [i] *Ita quum esset adolescentulus adhuc formosus admodum, ætate videlicet tenera, ac velut herbescente, id quod licebat partim è stipula conijcere, partim audire ex his, qui ita prædicabant) passim sese prostituebat, ac mercede sui copiam faciebat ijs, quibus lubitum fuisset.* [k] *Inter multos autem incidit in hunc amans quidam præstigiator, ex eorum qui magiam & diuinas incantationes profitentur, tum illecta menta ad conciliandam in se moribus gratiam, malorum immissiones in hostes, rationem eruendi reperiendique thesauros, hæreditatum successiones. Hic vbi conspiceret benè ingeniatum puerum, atque ad subministrandum arti negocióque suo propensissimum, vtpotè qui non minus illius adamaret maleficium, quàm ipse huius formam: erudijt eum, semperque deinceps pro adiutore ministróque est vsus.*

At

ὃ δ' αὐτὸς ἰκανῶς, δημοσίᾳ μὲν δήθεν ἰατρὸς ὢν, ἀπίστως δὲ κατὰ τὴν Θῶνος τῆς Αἰγυπτίας γυναῖκα, φάρμακα ποικίλα μὲν ἰάσιμα, μυρίους δέ, ὅσα δὲ λυγρὰ, ὧν ἁπάντων ληρονόμος, καὶ διάδοχος αὐτὸς ἐγένετο· ὢν δὲ ὁ διδάσκαλος ἱκανῶς, καὶ ἐρασὴς, τὸ γένος Τυανεύς, τῶν Ἀπολλωνίῳ τῷ Τυανεῖ πάνυ συγγενομένων, καὶ τὴν πᾶσαν αὐτοῦ παγκρατίαν ἐπιστάντων. ὁρᾷς ἐξ οἵας σοι διηγησάμενος ἄνθρωπον λάβω. ἤδη δὲ πώγωνος ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ τῆς Τυανέως ἐκείνης ἀρθανόντος, ἐν ἀρχαίᾳ καθίστατο, ἅτε πλουτήσας ἅμα τῇ ὥρᾳ, ἀφ' ἧς πρίαπόν τινα ἐμισθώσατο, ὃν ἔστι μικρὸν εἰπεῖν, ἀλλὰ κοινωνήσας Βυζαντίῳ τινὶ χρονογράφῳ, τῶν καθιστάντων ἐς τὰς ἀγῶνας πολὺ καταβεβλητικῷ τὴν φύσιν, Κοκκωνᾶς δ' ἐπικαλεῖσθαι, οἶμαι, πεπαίσθαι γοητεύοντας, καὶ τὰς πλάκας τῶν ἀνθρώπων (ἔτω

At is publicitus quidem et apud vulgus medicum scilicet agebat. didicerat autè apud Thoonis Aegyptij coniugē

[l] *Pharmaca mixta, salubria multa, at noxia multa.*

Quorū ommiū successor hic atq; hæres factus est. Porrò doctor ille & idem amator natione Tyaneus erat, videlicet ex eorū numero, qui cū egregio [m] *Apollonio Tyaneo illo erant versati, totāq; illius tragœdiam pernouerant. Vides quánam è schola tibi hominem referos*

[n] *Verùm vbi iam barba plenus esset Alexander, Tyaneo illo vita defuncto, in ea gestatem redactus, defloreſcente simul & forma vnde victum parare licuisset, nihil postea paruum agitabat animo: sed inito commercio cum Byzantino quopiam, annalium scriptore, viro, qui in certamina descendunt, omnium ingenij longè sceleratissimi: (Coccovas, opinor, erat cognomen) circumibant impostoris ludificātes ac pingues homines*

(ὅτω γὰρ αὐτοῖ τῇ πατρίῳ τῶν μάγων φωνῇ τὸς πολλὸς ὀνομάζουσιν) ἀφκείρουντο. ἐν δὲ τύτοις καὶ Μακίτιν, γυναῖκα πλουσίαν, ἔξωρον μέν, ἱράσιμον δ' ἔτι εἶν βουλομένῳ ἐξωρόντων, ἐπιθυτίσαντό τι τὰ ἀρκοῦντα παρ' αὐτῆς, καὶ ἠκολούθησαν ἐκ Βιθυνίας ἐς τὴν Μακεδονίαν. Πελλᾶα δὲ τῶν ἐκείνη, πάλαι μὲν εὐδαίμον & χωρεῖσ, κατὰ τὸς Μακεδόνων βασιλέας, νυνὶ δὲ ταπανὸς καὶ ὀλίγυς τὸς οἰκήτορας ἔχοντ&. ἐνταῦθα ἐλθόντες δράκοντας παμμεγέθεις, ἡμέρους πάνυ, καὶ τιθασσὸς, ὡς καὶ ὑπὸ γυναικῶν τρέφεσθαι, καὶ παιδίοις συγκαθεύδειν, καὶ παζομένους ἀνέχεσθαι, καὶ θηλυμένους μὲν ἀγαναπλέειν, καὶ γάλα πίνειν ἀφ' ἡμῶν, καὶ παραπλησίοις τούτοις βρέφεσι (πολλοὶ γὰρ γίνονται τοιῦτοι παρ' αὐτοῖς, ὅθεν καὶ τὸν περὶ τῆς Ὀλυμπιάδ& μῦθον διαφοιτῆσαι πάλαι ἀκὸς, ὅπότι ἐκύει τὸν Ἀλέξανδρον, δράκοντ& τινὸς, οἶμαι, ζυνὶστα συγκαθεύδοντ& αὐτῇ)

(sic enim illi peculiāri Magorum lingua vulgus appellant) detondētes. In his Macetin mulierē opulentā nacti sunt, natu quidem grauiorem illā, quàm vt amoribus esset idonea, sed quæ studeret etiā dū amabilis haberi. Ab hac victus copia suppeditabatur, atq; hāc ex Bithynia in Macedoniā vsq; sunt cōsequuti. Nā illi patria erat Pella, q locus olim floruit sub Macedonicis regibus, nunc à paucis, ijsq; obscuris & humilibus incolitur. ¶ Ibi quū conspicerēt immani magnitudine dracones, placidos admodum ac mansuetos, adeò vt à mulieribus alerentur, & cum pueris vnà cubarent, & calcantes ferrent, neq; cōmouerentur si quis stringeret premeretq;: denique perinde atque infantes lac è papilla sugerent (nam sunt id genus apud illos permulti: vnde verisimile est olim illam de Olympiade fabulam increbuisse, quū Alexandrum cōciperet, huiusmodi dracone quopiā opinor cū ea concūbente)

mercati

ἀγοραῖται τῶν ἱρητῶν ἐν τῷ λάκκῳ, ὀλίγων ὀβολῶν καὶ μάλα τῶν Θεσπιδίδλων. ἄρχεται ὁ πόλεμος ἐνθένδε ἤδη· ὡς γὰρ ἂν δύο λακίσωσι, καὶ μεγαλόστολοι, καὶ πρὸς τὸ λακπερᾶν προχαρόταται, ἐς τὸ αὐτὸ συνιλθόντες, ῥᾳδίως κατεγνώσαν τῶν ἀνθρώπων βίον, ὑπὸ δυεῖν τοῖν μεγίστοιν τυραννεύμενον, ἐλπίδος καὶ φόβου, καὶ ὅτι ἑκάτερον ἑκατέρῳ ἐς δέον χρήσαιθ' ἅμα καὶ τάχιστα πλουτήσειν ἄν. τοῖν ἀμφοτέροις γάρ, ὥν τι δεήσοι, καὶ ὧν ἐλπίζοντι, εὐπορώτερον γνῶναι ἀναγκαιότατόν τε, καὶ ποθεινότατον ἅπασι, καὶ Δελφοὺς ἔτω πάλαι πλουτῆσαι, καὶ ἀοιδίμους γενέσθαι, καὶ Δῆλον καὶ Κλάρον, καὶ Βραγχίδας, τῶν ἀνθρώπων ἀεὶ δι' ὃς προῆκεν τυράννους, τοῖν ἐλπίδα, καὶ τὸν φόβον, φοιτώντων ἐς ἱρὰ, καὶ προμαθεῖν τὰ μέλλοντα δι' ἐμοῦ, καὶ δι' αὐτὸ ἑκατόμβας θυόντων καὶ χρυσᾶς πλίνθους ἀνατιθέντων,

mercati sunt ex his serpentibus vnum, qui esset pulcherrimus, obolis sanè paucis. Atq; (vt Thucydidis vtar verbis) [s] hinc iam bellum oritur. nimirum quum duo facinorosissimi, & immani audacia præditi, neque non ad maleficia promptissimi, societatem inyssent, facilè perpenderunt, [t] hæc duo potissimùm in hominũ vita tyrannidem obtinere, spem, ac metum: quorũ vtroq; si quis ad commoditatem vteretur, fore vt is illicò diteſceret. Siquidem vtriq; iuxtà, vel ei qui metu laboraret, vel huic qui spe teneretur, videbant præscientiam quammaximè necessariam esse, summéq; desiderari: atque hac via Delphos olim fuisse ditatos, factosq; celebres: præterea [u] Delum, Clarum, & Branchidas: nimirum hominibus per hos quos modò dixi tyrannos, nempe spem ac metum, ad sacra confluentibus ac futura prædicere cupientibus, atque huius rei gratia hecatõbas immolantibus, aureosq; dedicãtibus lateres.

ταῦτα πρὸς ἀλλήλους συνέφερον τοῦ μὴ λυκῶν λόφον, μαντεῖον συνήσασθαι μὴ χρησίμειον ἐβουλόμενος· ἐπεὶ δὲ ἐπεχωρήσαμεν αὐτοῖς, αὐτίκα πλούσιοί τε καὶ εὐδαίμονες ἔσεσθαι ἤλπιζον, ὅπερ μᾶλλον, ἢ κατὰ λόγον προσδοκίαν, ἀπλεύστησεν αὐτοῖς, καὶ μεγαλοπρεπῆ διαφάνη τῆς ἐλπίδος. τοιγαροῦν ἐνθένδε σκέψιν ἐποιοῦντο, πρῶτα μὲν περὶ τοῦ χωρίου, ἀφ' ὅτου ἄρξ, καὶ ὁ τρόπος ἂν γένοιτο τῆς ἐπὶ χρήσεως. ὁ μὲν δὴ Κοκκωνᾶς τὸν Χαλκηδόνα εὐδοκίμαζεν ἐπιτήδειον εἶναι, καὶ εὐπόρων χωρίον, τῇ τε Θράκῃ καὶ τῇ Βιθυνίᾳ προσοικοῦν, οὐκ ἐκὰς δὲ τῆς Ασίας καὶ Γαλατίας καὶ τῶν ἐπιχωριαζόντων ἐθνῶν ἁπάντων· ὁ δὲ Αλέξανδρος ἐμπαλιν τὰ οἴκοι προὔθηκεν, λέγων, ὅπερ ἀληθὲς ἦν, πρὸς τὸν τῶν ζώντων ἀρχὸν καὶ ἐπιχείρησιν, ἀνθρώπων ἀγαθῶν πλῆθος καὶ πολλίαν, τῶν ἀποδημούντων, οἵους τοὺς Παφλαγόνας ἔφασκεν, ὑπεροικοῦντας τὸ τοῦ Αβώνου

Hæc vbi inter seſe verſaſſent, vltroq; ac citrò agitaſſent, viſum eſt vaticinium oraculumq; cõſtituere. etenim ſi res ea proceſiſſet, ſperabant ſe protinus diuites atq; felices fore. Quod quidè negocium magnificentius etiã illis ſucceſſit, quàm expectauerant initiò, & vel ſpe melius euẽnit. Hinc iam ſpectare cœperũt, primum quidè de loco, deinde quónam exordio, quâ ve ratione negociũ oporteret auſpicari. Cocconas igitur Chalcedonem opportunam eſſe cenſuit, vtpote regionem à negociatoribus frequentatam, tum Thraciæ Bithyniæq; confinem, neq; longè diſitam ab Aſia Galatiaq;, cunctis item imminentibus populis. At ediuersò patriam ſuam prætulit Alexander: nam aiebat (id quod erat res) ad huiuſmodi negociorum auſpicationem aggreſſionemq; hominibus opus eſſe craſsis & ſtolidis, & qui viderentur admiſſurij: cuiuſmodi Paphlagones affirmabat eſſe hos qui ſupra Abonitichorum

ὑπ τᾶχ☉, ἅπασι δαίμονας τὸς νομᾶς· καὶ ἀλιβίσι, καὶ μόνον, ἃ φανείη τις αὐλητρὶς ἢ τυμπανιστρὶς, ἢ λυμβάλοις ἢ κροτάλοις ἐπαγόμενος, ἰσοκινοῦντο τὸ τῇ λόγῳ μαντευόμενοι, αὐτίκα μάλα πάντα ἀνεχωρέτας πρὸς αὐτὸν καὶ ὥσπερ τινὰ τῶν ἐπιφανίων προσβλέποντας. ὀλίγης δὲ περὶ τᾶδε φάσεως αὐδεῖς γνωμιζόμενος, τέως ἐπ☉ ἐνίκησεν ὁ Ἀλέξανδρ☉. καὶ ἀφικόμενοι ἂς τὸν Χαλκηδόνα (χρήσιμόν γάρ τι ὄμως ἡ πόλις αὐδεῖς ἔχειν ἐδόκει) ἐν ᾧ Ἀπόλλων☉ ἱερῷ, ὅπερ ἀρχαιότατόν ἐστι Χαλκηδονίοις, καλκύδυσι δίκτυς χαλκᾶς, ἀνορύσσοντες, ὡς αὐτίκα μάλα ὁ Ἀσκληπιὸς, σὺν ᾧ πατρὶ Ἀπόλλωνι, μέτασιν ἂς τὸν Πόντον, καὶ καθίξει τὸ τᾶ Ἀβώνυ τᾶχ☉. οὕτω δὲ ἅπασι ἐξεπίτηδες ὑπερθέσθαι, διαφοιτῆσαι ῥᾳδίως τᾶδε τὸν λόγον ἐς πᾶσαν τὰν Βιθυνίαν καὶ τὸν Πόντον ἐποίησαν, καὶ πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων, ἐς τὸ τᾶ Ἀβώνυ τᾶχ☉· ἐπᾶνοι

ni murum incolunt, nempe superstitiosos plerosq; ac stolidos: qui si quis tantùm apparuisset tibicinē aut tympaniſtā, aut qui cymbala pulsaret, secū adducens, Y cribro (quod aiunt) vaticinās, illico vehemēter omnes in illum inhient, & perinde vt cœlitū quempiā intueantur. Hac de re quū controuersiæ nōnihil inter illos fuisset, tandem cessit Alexander. Itaq; profecti Chalcedonem (nam id oppidum visum est hac parte habere nonnihil ipsis conducibile) in Apollinis templo, quod est apud Chalcedonios vetustissimum, æreas defodiunt tabellulas, quæ dicerent, breui admodum Aesculapium vnà cum patre Apolline in Pontum aduenturum, atque Aboni murum inhabitaturum. z Eæ tabellæ quum essent de industria repertæ, facilè effecerūt, vt A hic rumor in omnem vsq; Bithyniam ac Pontum dimanaret, multò autem ante alios in Aboni murum.

ἐκεῖνοι γὰρ καὶ νεὼν αὐτίκα ἐψηφίσαντο ἐγεῖραι, καὶ τὸς θεμελίους ἤδη ἔσκαπτον, ἐνταῦθα δὴ Κοκκωνᾶς ὁ ἐν Χαλκηδόνι λαλακέπηται, διπλόᾳ τινας, καὶ ἀμφιβόλους καὶ λοξὰς χρησμὸς συγγράφων. καὶ μετ' ὀλίγον ἐτελεύτησε τὸν βίον, ὑπὸ ἰχθύος, οἶμαι, λυχθείς. προεσπέμπετο δὲ ὁ Ἀλέξανδρος κομῶν ἤδη, καὶ πλοκάμους λαθαμιώτας, μεσόλευκον χιτῶνα πορφυροῦν ἐνδεδυκὼς, καὶ ἱμάτιον ὑπὲρ αὐτοῦ λευκὸν ἀναβεβλημένος, ἅρπην ἔχων λαβὰ τὸν Περσέα, ἀφ' οὗ ἑαυτὸν ἐγγενεαλόγει μητρόθεν. καὶ οἱ ὄλεθροι ἐκεῖνοι Παφλαγόνες, ἀδόκητον αὐτοῖς ἄμφω τοὺς γονέας ἀφανεῖς καὶ ταπεινοὺς, ἐπίστευσαν τῷ χρησμῷ, λέγοντι· Περσίδης γενεῇ, Φοίβῳ φίλος οὕτως ὁρᾶται, Δῖος Ἀλέξανδρος, Ποδαλειρίδος αἷμα κεκοχώς. Οὕτως, ἄρα ὁ Ποδαλείριος, μάλιστα καὶ γυναικομανὴς τὴν φύσιν, ὡς ἀπὸ Τέμνου ἄχρι Παφλαγονίας σύνοδα ἐπὶ τῶν

nam hi protinus ſtatuerant etiam templũ erigere, iamq; fundamentiis locum effoderant. Hic igitur in Chalcedone relictus B Coccona, ancipitia quædam atque ambigua obliquáq; conſcripſit reſponſa. - Deinde paulò pòſt diem obit, à vipera (ſicut opinor) ictus. In huius demortui locum accerſitur Alexander, ac ſuccedit iam comatus, cæſariemq; promiſſa, tunicam induitus purpuream albo intermixtam, ſupra eam veſte amictus candida, falcem tenẽs exemplo Perſei, à quo ſe maternũ genus ducere prædicabat. At perditiſſimi illi Paphlagones quum amboſ illius noſſent parentes obſcuros atque humiles, tamen oraculo crediderunt ita canenti:

Perſides genere gratus
Phœbo iſte videtur:
Diuus Alexander, Podaliri ſanguine cretus.

Hic nimirum Podalirius libidinoſus erat, ac naturâ mulieroſus, adeò à Tricca ad Paphlagoniam vſque in

Alexan-

Ἀλεξάνδρου μητέρα, ὑφηγεῖτο δὲ
χρησμοὺς ἄδων, ὡς Σιβύλλης
τινὸς μαντεύματος·

Εὐξείνου Πόντοιο παρ' ἠιόσ',
ἄγχι Σινώπης,
Ἐσσί τις ἐκ τὰ Τύρσιν, ὅθ'
Αὐσονίοισι πέφυγας,
Ἐκ πρώτης ἑκατὸς μοναδ-
ος, τριάδων δεκάδων τε,
Πηγὸν ἑτέρας μοναδας, καὶ
ἐκοσάδα τρισάεισμον
Ἀνδρὸς ἀλεξητῆρ' ὀμο-
νυμίων τετράκυκλον.

Εἰσβαλὼν γοῦν ὁ Ἀλέξαν-
δρος, μετὰ ζιαύτης τραγῳ-
δίας, ἅμα πομπῆς τῶν παρέ-
δρων, πειθόμενός τι τῇ λαμπρᾷ
λῃ, μεμηνυῖα τὸ ποιούμενον
νίσῃ, καὶ ἀφρῷ καταπιμπλάμε-
νον τὸ στόμα, ἐφαδίως δὲ τοῦ
ἐπέρχον αὐτῷ, ῥιζίον τ' βαρι-
κῆς βοτάνης τῶν ῥίζαν ἅμα-
σαν ἐμφύον. ὃ δὲ θεόν τι,
καὶ φοβερὸν ἐδόκει ὁ ἀφρός. κα-
τεποίησε δ' αὐτὸς πάλαι, καὶ κα-
τασκάσας ἐφαλὲ δράκοντ-
ος θυμνίνῳ, ἀνθρωπόμορφόν τι
κατεφάνιζε, καὶ ἀχραφ, πα-
νυ ἀκασμένῳ, ὑπὸ θυρίῳ ἐπ-

Alexandri matrem sit incitatus illectusq. Repertum est aliud oraculum quasi Sibyllæ prædiuinantis:

Ad maris Euxini littus, iuxtaq. Sinopam
Tyrside erit quidã Ausonia de gente sacerdos:
Qui prima ex monade, tribus ac decadis, referabit
Quinq. alias monades, vicenaq. ter repetita
Quadrorbẽ numerũ, referentem nomina diui,
Qui veniet laturus opem mortalibus ægris.

Alexãder itaq. multò pòst in patriam irruens cũ eiusmodi Tragœdia, cõspicuus erat ac splẽdidus: quũ interim furore afflatũ sese nonnunquã assimulabat, ore spuma cõpleto: id q^d ille facilè efficiebat, radiculæ (ea est herba lauãdis lanis idonea) radice commãducata. Cæterùm illis diuinũ quiddã ac formidandũ spuma videbat. At multò antea sibi finxerãt parauerantq. è linteis confectũ draconis caput, quod specie quandã humanam p̃ se ferret, colorũ fucis mirè adsimulatũ, quodq. pilis e-

πάσας ἀνοίγουσά τι καὶ αὖθις ἐπικλείουσα τὸ στόμα. καὶ γλῶττα, οἵα δρακόντων διπλῆ, μέλαινα προύκυπτεν, καὶ τριχῶν καὶ αὐτὴ ἐκκομῶσα. καὶ ὁ Πιτθεὺς ἕτοιμον δράκοντα προὐπῆρχε, καὶ οἱονεὶ ἐπρίφιζε, κατὰ καιρὸν ἐπιφανησόμενον αὐτοῖς, καὶ συμπαραφλέξων, μᾶλλον δέ, πρωταγωνιστὴς ἐσόμενος. ἤδη δὲ ἄρχεσθαι δοκῶν, μηχανᾶταί τι δεινόν. Νύκτωρ γὰρ ἐλθὼν ἐπὶ τὰς θεμελίους τοῦ νεὼ, ὃν ἄρτι ὀρυττόμενος (σωρὸς ἦν καὶ ἐν αὐτοῖς ὕδωρ, ἢ αὐτόθεν ποθὲν συμβόμβουν, ἢ ἐξ ἀρανῆ πηγὴν) ἐντεῦθεν καταπίπτειν χλιαρὸν ὕδωρ προκατεσκευασμένον, ἕνδον φυλάττων ἑρπετόν τι ἀρτιγένητον, καὶ βυθίσας τὸ ἐν μυχῷ τοῦ νηοῦ, ὀπίσω αὖθις ἀπεμάσσετο, ἕως ἐκ γυμνὸς ἐς τὸν ἀγορὰν προπέμψας, διάξωμα δὲ περὶ τὸ αἰδοῖον ἔχων, κατάχυτον καὶ τοῦτο, καὶ τὸν ἄρτιον ἐπάνω φέρων, σάμα ἅμα τὸν δόμον ἄνιον, ὥσπερ οἱ τῆ

quinis os & aperiret, & clauderet. Tum lingua (sicut est draconum) bisulca atra prominebat, quæ & ipsa pilis agebatur. Porrò D Pellæus ille draco iam pridem erat in promptu, domíq; alebatur: quū res postularet, tum ab illis proferēdus, vnáq; in parte Tragœdiā acturus, vel princeps potius huius futurus fabulæ. Iam verò vt erat maturum aggredi, tale quiddā machinatur: noctu veniens ad templi fundamenta nuper effossa (constiterat autem in eis aqua, siue quòd ea inidem alicūde destillauerat, siue quòd ex æthere decíderat) illic ouum antea excauatum deponit, quod quidem intus occultabat fœtum recèns editum serpentis. Id quum altè demersisset in abditas luti cauernas, rursum illinc discessit. At manè quum in forum prosiliisset mudus, nisi quòd subligari circum pudenda tectus erat, eóq; inaurato: tum falcem illā gestans, simulq; solutam ventilans iactanſq; comā, eorū more qui à Cybele deorū

matre

μητρὶ ἀγείροντές τι, ἢ ἐνθάδε ἵδρυμένοι, ἐπὶ βωμόν τινα ὑψηλὸν ἀναβάς, ἢ τῇ πόλει μακαρίζων, ὡς τοσαῦτα μάλα ἀξιόμισθα ἐνδεχομένῃ θεόν. οἱ πρόσοικοι δ' (συνῳκίσθησαν γὰρ σχεδὸν ἅπασαι αἱ πόλεις ἅμα γυναιξί, καὶ τέκνοις καὶ παιδίοις) ἐκπεπληγμένοι, καὶ ἄνω ἔχοντες, καὶ προσκυνοῦντες. ὁ δὲ φωνάς τινας ἀσήμους φθεγγόμενος, οἷα γίνονται ἂν βαρβάρων ἢ Φοινίκων, ἐξεπλήττε τοὺς ἀνθρώπους, οὐκ ἀδηλότας ὅ, τι λέγοι, πλὴν ἓν μόνον, ὅτι πᾶσιν ἐγκαταμίγνυτο Ἀπόλλωνα, καὶ Ἀσκληπιόν. διὸ καὶ θέουσα ἐπὶ τὸν ἐσόμενον νεὼ, καὶ ἐπὶ τὸ ὕδωρ ἐκεῖνο, καὶ τῷ προφήτῃ μεμαχότι ἢ χρησείῳ πηγῇ, ἐμβᾶσα εἰς τὸ ὕδωρ, ὕμνους τε ἦδεν Ἀσκληπιοῦ καὶ Ἀπόλλωνος, μεγάλῃ τῇ φωνῇ, καὶ ἐκάλεσε τὸν θεὸν ἅνδρα τύχῃ ἀγαθῇ, εἰς τὴν πόλιν. εἶτα φιάλῃ ἀστέρος, ἀναδόντος τινὸς, ἐξαίφνης ἐπιβαλών. ἀνιμᾶται μετὰ τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ πηλοῦ, τὸ ὠὸν ἐκεῖνο, ἐν ᾧ ὁ θεὸς

matre afflati conueniunt, ac numine rapiuntur: conscesa sublimi quapiã ara cõcionabatur, ciuitatẽ eam beatã esse prædicans, quæ mox Deũ ppalàm esset ostensura moratalibus. Porrò qui aderant (nã concurrerat vniuersa ꝓpè ciuitas) vnà cũ mulieribꝰ, senibus, pueris, admirabãtur, ac vota facientes adorabãt. At ille voces quasdã sonant incognitas, nihilq; significãtes, cuiusmodi sint Hebræorũ aut Phœnicum, attonitos eos reddebat, vt qui nihil intelligerẽt eorũ quæ dicebat, nisi solum hoc quòd Apollinem Aesculapiumq; passim admisceret. Sub hæc ad instituum templum curriculo fugiebat, accedèsq; ad fossã ac fontẽ illũ quẽ iam ante cõditũ oraculũ præstruxerant, ingressus aquã, magna voce çanebat laudes Apollinis & Aesculapij, inuitabatq; Deũ, vti dexter ac felix in ciuitatẽ aduenïret. Deinde phialã postulat. eàm porrectam à quopiam, facilè immergens, vnà cũ aqua luto q; haurit & ouũ illud, in quo nimirũ ille Deum

αὐτῷ ἐπικλάσῃ, ληρῶν λοιπὸν καὶ ψιμυθίῳ τὴν ἁρμονίαν ἐπάσσων καὶ ξυγκολλῶν, καὶ ἤδη τὰς χεῖρας, ἔχειν ἔφασκεν ἤδη τὸν Ἀσκληπιόν. οἱ δὲ ἀτενὲς ἀπέβλεπον, τί καὶ γενήσοιτο, πολὺ πρόσθεν θαυμάζοντες τὸ ᾠόν, ἐν ᾧ ὕδατι εὑρημένον. ἐπεὶ δὲ καὶ ἐπιτάξας αὐτὸ ἐκποίλῳ τινὶ χάρᾳ, ὑπολίξαι τὸ ἔρπειν ἐκείνου ἔμβρυον, καὶ οἱ πρόσθεν ὅλον ἐπιτρέμον, καὶ περὶ τοῖς δακτύλοις ἀνίμενον, ἀνέκραγον θᾶττον, καὶ ἐπαύσαντο τὸν θεὸν, καὶ τὴν πόλιν ἐμακάριζον, καὶ χαρὰν ἔκασον ἐνεπίμπλασαν τὴν ψυχὴν, θυσιῶν καὶ πλούτου, καὶ ὑγιείας, καὶ τὰ ἄλλα ἀγαθὰ αὐτῶν παρ' αὐτοῦ. ὁ δὲ ἀκούων ἀνθις ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐπέφερεν ἅμα καὶ τὸν ἀρτιγέννητον Ἀσκληπιὸν, ἅτε τεχθέντα, ὅτι ἄμοι ἄπαξ τίκτουσι ἄνθρωποι, ἐπὶ ἐκ Κορωνίδος, μὰ Δί', ἀλλ' ἐκ Κορώνης, ἀπ' ἐκείνου γεγωνη-

concluſerat, cãdida cera cõruſſáq; cõmiſſuram operculi ferruminans. Id quum manu cepiſſet, affirmabat iam Aeſculapium tenere ſeſe. Interim illi ſtupidis defixiſq; intuebantur oculis, expectãtes quidnam eſſet futurum poſtea, iamdudũ admirantes ouum in aqua repertum. Porrò poſteaquam fregiſſet idẽ caua vola cõpreſſum, ac ſerpẽtis illius fœtum excluſum excepiſſet, ſimul atq; mouentẽ hũc ſeſe conſpicerẽt ij qui aderãt, ac digitis circumuoluentẽ, protinus vocem tollebant, deum q; conſalutabãt, ac ciuitatem eam fortunatã eſſe dictitabãt: ſinguliq; affatim votis implebãtur, theſauros, opes, proſperã valetudinẽ, aliáq; id genus ab illo flagitãtes bona. Hic ille rurſus curſim ſeſe domũ abripuit, vnà ſecũ aſportãs modò editũ in lucem Aeſculapiũ, bis natũ ſcilicet, cùm ſemel duntaxat naſcãtur homines: atque non ex Coronide per Iouem, id eſt, cornicula (nam id matris nomen fertur) neque ex cornice, verùm ex anſere

γιγνημένον. ὁ δὲ λεὼς ἅπας ἀκολουθεῖ, πάντων ἔνθεοι, καὶ μεμηνότες ὑπὸ τῶν ἐλπίδων· ἀμέρας μὲν δὴ οἴκοι ἔμενον, ἐλπίζων, ὅπῃ ἴοι, ὑπὸ τῆς φύμης, αὐτίκα μάλα παμπόλυς τε Παφλαγόνων σωθήσεσθαι, ἐπεὶ δὲ ὑπερεπλήσθη ἀνθρώπων ἡ πόλις, ἁπάντων τοὺς ἐγκεφάλους καὶ τὰς ψυχὰς πεπυρημένων, οὐκέτι οἰκοτόπων σιδηφάγοις ἀνδράσιν, ἀλλὰ μόνῃ τῇ μορφῇ μὴ ἔτι πρόβατα ἐόντων, ἐν οἰκήσκῳ τινὶ, ἐπὶ λιήνης λαθικόμῳ τε, καὶ λαθιθρόμῳ τε, καὶ λαμβάνα ἐς τὸ λόπορ τὸν Πυθαέος ἐπέπονα Ἀσκληπιὸν, μίγιστόν τε καὶ λαὸν ἰσόν, ὡς ἔφην, ὄντα· καὶ ὅλον δὴ αὐτὸ φαεινὸν ὑπιεμένης, καὶ πλὴν οὐρὰν ἔξω ἀφεὶς, (πολὺς δὲ ἦν, ὡς καὶ ἐν δὴ προπολεῖ περιχυθῆναι αὐτὸ, καὶ χαμαὶ τὸ μέρος ἐπισυρῆναι) μόνον πλὴν λιφαλοῦ ὑπὸ μαλλοῦ ἔχον, καὶ ἀπο-

progenitum. Populus autem vniuersus consequebatur, omnes afflati Deo, atque ob spes animo conceptas furore correpti. Interdiu igitur se domi continebat, sperans fore, id quod & euênit, vt fama permoti Paphlagonum pars maxima concurreret. E Ergo postea quam vrbs ita esset hominibus referta, vt iam redundaret, sed quibus omnibus iam tum cerebrum, tum cor esset exemptum, nec vlla parte similes viderentur viris pane vicitantibus (vt loquuntur poêtæ) verùm qui præter solam figuram nihil à pecudibus distarent: in ædiculis quibusdam in lecto residens, eo videlicet ornatu qui vatem mirè deceret, imponit in sinum Pellæum illum Aesculapium, qui quidem erat, vt dictum est, maximus pulcherrimúsque. Hunc totum vbi collo circumdedisset, caudam foràs prominere sinens (erat autem ingens adeò, vt cùm per pectius illius effunderetur, pars tamen humi traheretur) solum autem caput sub alis abditũ teneret,

ἐκπεφυκέναι, ἀνεχομένου πάντα ἐκεῖνο, πρὸς φανὸν τὸν ὀθονίνου λιφαξίδι, κατὰ τὰ θάτερα ζοῦ χιτῶνος, ὡς λῆθον ἐκεῖνον ζοῦ φαινομένης πάντως δράκοντος. ἔτα μοι ἐπινόησον οἰκίσκον ἀνάγυ φαιδρὸν, ἔκ ἀς λύχνου ζοῦ φωτὸς λιχνόμενον, καὶ πολὺν ἀνθρώπων συγκεκλεγμένων, τεταραγμένων καὶ περιπεπλεγμένων, καὶ ταῖς ἐλπίσιν ἐκπεπληγμένων, οἷς ἀσυλλόγοις τρόμος ἐμπίπτει, ἀφ' ἑνὸς, ἢ πράγματος ἐφανέντος, ἐκ τίνος μικρᾶς ἰφυλῆς, ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν, ζοῦτον θράσους πεφηνέναι ἀνθρωπόμορφον, καὶ ταῦτα, καὶ τιθασεύσαντα ἐπάνω τὸ κῶνος ἐκ τὸν ἔξοδον καὶ πρὶν ἐκπεσεῖν ἰδεῖν, ἐξηκόντου ὑπὸ τῶν ἀεὶ ἐπεισιόντων. ἐπεπρόμνης δὲ καὶ τὰ ἀντίθυρον ἄλλη ἔξοδος, οἷόν τι τὸς Μακεδόνας ἐν Βαβυλῶνι ποιῆσαι, ἐπ' Ἀλεξάνδρῳ νοσοῦντι,

teneret, illo nimirum omnia ferente: linteaceū illud draconis caput, altera in amictus parte contextum ostendebat, quod prorsum illius esse draconis videretur, quā à pectore prominebat scilicet. ¶ Iam verò mihi cogita ædiculas non admodum illustres, nec ad satietatem vsque luminis capaces: tum turbam hominum conuenarum, quique alijs ex locis alij concurrissent, tumultuātes, ac prius etiam quàm ista viderent, mente attoniti stupefactique, denique spebus illis sublati: quibus ingressis non mirum si res visa est portentosa, videlicet ex modò pusillo serpente intra pauculos dies tam immanem extitisse draconem humanā speciē, atque eum insuper mansuetum tractabilemque. Protinus autem ad exitum properabant, & priusquam exactiùs essent contemplati, protrudebantur abijs qui noui semper ingrediebantur. Porrò eregione ianuæ per quam intrabatur, patefactum erat & aliud ostium, per quod exiretur: cuiusmodi quiddam & Macedonas in Babylone fecisse ferunt in Alexandri morbo, quum

πι,λόγ Θ',ὅτι ὁ μὲν ἤδη πονή-
φας ἔκχυ, οἱ δὲ πδιεμάνΘ τὰ
βασίλεια, ἐπόθυν ἰδεῖν αὐτ,
καὶ πθοσωπᾶν τὸ ὕπαθον.
πλὼ δ ἐνίδαξιν ταύτλω,
ὐχ ἅπαξ ὁ μιῤῥὸς, ἀλλὰ πολ-
λάκις ποιῆσαι λέγΘται,καὶ μά-
λιτα, ἤ τινὸν τῶν πλουσίων
ἀφίκοιντο νεῤῥότεροι. ἐντεῦ-
θα, ὦ φίλε Κίνων,ἐ δεῖ τἀλη-
θῆ λέγειν, συγγνώμλν χὴ ἀ-
πονέμειν τοῖς Παφλαγόσι,καὶ
Ποντικοῖς ἐκείνοις, καχέσι καὶ
ἀπαιδεύτοις ἀνθρώποις, ἐ
ἐξηπατήθησαν ἁπλόῳ τοῦ
φράκοντΘ (καὶ γὲ τοῦτο πα-
ρέχειν τοῖς βουλομένοις ὁ Ἀλέ-
ξανδΘ)ὁρῶντές τι λίαν ἀμυ-
δρῶ ὥ φωτὶ πλὼ μεγαλῷ,δῦ
θρν αὐτῦ ἀνοίγουσάν τι, καὶ
συγκλείσαν τὸ σῶμα. ὥστε πά-
νυ δὸ μηχάνημα ἐδᾶδο Δημο
κρίτου τινὸς, ἢ καὶ αὐτὸ Ἐπι-
κούρου,ἢ Μητροδώρου,ἤ τινὸς ἄλ
λου, ἐδἀμαντίνλω κΘς ταῦτα
καὶ τὰ ὁμοῖα πλὼ γνάμλω
ἔχοντΘ', ὡς ἀπιστῆσαι,καὶ ὅ-

bo, quum ille grauiter iam ægrotaret: illi obsessa regia desiderarent eum intueri,ac supremum alloqui. Atque hoc spectaculi sceleſtus hic non semel, verùm crebriùs exhibuisse dicitur, maximè si qui diuites aduenissent recentiores ac nouitij. Hoc loco, mi chariſsimè Celse, si vera fateri volumus, æquum est veniam dare Paphlagonibus, ac Ponticis illis, hominibus nimirum crasſis & ineruditis, si delusi sint, quum draconem manu contingerent, (nam hoc quoque largiebatur Alexander ijs qui voluissent) quumq; conſpicerent in dubia malignáque luce imitatum illud illius caput,os scilicet nunc aperiens, nunc claudens, tanto artificio, vt res planè Democritum aliquem requireret, aut certè Epicurum, Metrodorúmve, aut alium huiusmodi quempiam,qui prorsus G adamantinam aduerſus hæc, atque id genus alia mentem obtineret: qui nullo pacto crederet; quique vel quid esset rei, coniectu-

ως λῶ, ἀκαλαφα, καὶ ἐ μὴ ἐυ-
ρᾶμ τὸν τρόπον ἰλιώδη, ἱκᾶ-
νο γοιῶ πεπαιδαμένος, ὅτι λί
λιθον αὐτ᾽ ὁ τρόπος ἁ μαγ-
γανέας. τόδ᾽ οιῶ πᾶμ ψεῦ-
δός ἔτι, καὶ γνίοθαι ἀλιώδη.
λιτ᾽ ὀλίγον οιῶ καὶ ἡ Βι-
θυνία, καὶ ἡ Γαλατία, καὶ ἡ
Θρᾴκη συνέῤῥει, ἱκαλαν τῶν
ἀπαγγελόντων, ὡς τὸ ἀκὸς,
λέγουτος, ὡς καὶ γνώμβρον
ἤδοι τὸν θεὸν, καὶ ὕςερον ἅ-
ψαδε, μετ᾽ ὀλίγον παμπληθέ-
θους αὐδῦ συνημένης, καὶ τὸ
πρόσωπον ἀνθρώπῳ ἰοικότος.
γεγραφά τι ἐπὶ δύτῳ, καὶ ἀπόν-
νον, καὶ ξέανα, τὰ μὲν ἐκ χαλ-
κοῦ, τὰ δὲ ἐξ ἀργύρυ ἐκασμέ-
να· καὶ ὄνομαδε καὶ δεῦρο ἐπιτε-
θεῖ· Γλύκων γὰρ ἱκαλεῖδε, ἔκ
τινος ἐμπίπρου καὶ θέου πε-
παλυμδε, ἀνιφάνησι γὰρ Αλέ
ξανδρος· Εἰμὶ Γλύκων, πρέ-
δυ ἅμα Διὸς, φάδ᾽ ἀνθρώ-
ποισι. καὶ ἐπειδὴ καιρὸς
ἐῶ, οὕτως ἔνεκα τὰ πάν-

τα

coniecturis colligeret: vel si
viam etiam modumq; præ-
uestigare non quiret, illud
tamen antea sibi persuasum
haberet, fugere quidem sese
modum rationémque præ-
stigiaturæ: cæterum quic-
quid esset negotij, prorsus
simulatum fucatúmque es-
se, ac ne fieri quidem vlla
ratione potuisse. Paucis er-
go diebus confluxit tum Bi-
thynia, tum Galatia, Thra-
ciáque: eorum qui renuncia-
bant, vnoquoque, vt fit, af-
firmante sese primùm na-
scentem vidisse Deum, dein-
de paulò pòst eundem con-
trectasse iam grandem ad-
modum factum, vultu et-
iam homini adsimilem. Ac-
cedebant ad hæc picturæ,
imagines, signa Deum refe-
rentia, partim ex ære, partim
argento efficta. Postremò
nomen etiam inditum: nam
Glycon appellatus est, idq;
iussu diuino carmine prodi-
to. ad hunc enim modum eloquutus est Alexander:

Sum ille Glycon, hominum lux, ex Ioue tertia proles.

Ast vbi id H maturum esset, vt (cui⁹ rei gratia haec en⁹ omnia fuerant

τε ἐμμηχανήσ, καὶ χρᾶν
τοῖς ἀνομένοις, καὶ θεσπί-
ζειν, παρ' Ἀντιλόχου τοῦ ἐν
Κιλικίᾳ τὸ ἐνδόσιμον λα-
βὼν (καὶ γὰρ καὶ ἐκεῖνος μι-
τὰ τὸν τοῦ πατρὸς τελευτὴν,
τοῦ Ἀμφιάρεω, καὶ τὸν ἐν Θή-
βαις ἀφανισμὸν αὐτοῦ, ἐκπε-
σὼν τῆς οἰκίας, εἰς τὴν Κιλι-
κίαν ἀφικόμενος, οὐ πονή-
ρως ἀπήντησε, πεθεσπίσω
καὶ αὐτὸς τοῖς Κίλιξι τὰ μέλ-
λοντα, καὶ δι' ὀβολοὺς ἑφ' ἑ-
κάστῳ χρησμῷ λαμβάνων) ἐκεῖ
θεν οὖν τὸ ἐνδόσιμον λαβὼν ὁ
Ἀλέξανδρος, πᾶσι μὲν
τοῖς ἀφικομένοις, εἰς μαντώ-
σεως ὁ θεὸς ῥητήν τινα προ-
πέμψειν ἐκέλευσεν ἕκαστον, οὗ δ'ἕ-
νεκα ἄρα, καὶ μάλιστα μαθεῖν ἐ-
βούλοντο, εἰς βιβλίον ἐγγράψαντα,
καταῤῥάψαι τι, καὶ κατασκευ-
άσασθαι ἐκεῖνον, ἢ πηλῷ, ἢ ἄσφ
δίστῳ· αὐτὸς δ' λαβὼν τὰ βι-
βλία, καὶ εἰς τὸ ἄδυτον
κατελθών (ἦν γὰρ ὁ νε-
ὼς ἐνέγγυος, καὶ ἐ σκιὰν πα-
ρεσκεύασεν) καλέσαι ἔμιτε, κατὰ

fuerant excogitata) respon-
sa quoque redderet iis qui
requisuissent, diuinaret-
que accepta videlicet an-
sa ab Antilocho, qui a-
pud Cilices vatem egerat
(nam is quoque post patris
Amphiarei interitum po-
steáque quàm ille inter The-
banos extare desiisset, pa-
tria pulsus, atque in Cili-
ciam profectus, haud in-
commodè rem gesisit, quum
Cilicibus euentura prædi-
ceret, binos obolos pro sin-
gulis accipiens responsis)
ab hoc, inquam, arrepta an-
sa, prædixit Alexander om-
nibus qui aduenerant, fo-
re vt Deus ipse responsa da-
ret: eiúsque rei diem quen-
dam certum prælocutus est.
Iussit autem vt quisque quod
videretur, quódque maximè
discere vellet, id in libella
conscriberet, eúmque funi-
culis obuinctum, cera, ar-
gillâve, aut simili re qua-
piam obsignaret. Se verò
receptis libellis cùm subisset
adyta (ita enim oraculũ erat extructũ, & apparatæ cortinæ)
ordine

κατὰ τάξιν, τὸν λιθωκόταν τὸν λύρυνι καὶ θεολόγῳ, καὶ πρὸ τοῦ θεὸν ἀκέσαν ἕκαστα, τὸ μὴ βιβλίον ἀφελόσαν σφηνωσάμενον, ὡς ἔλεγε, τῷ λιθῷ πρὸς αὐτὸ ἀποκεισιν, ὑπογραμμένου πρὸς ἑπτὰ, ἀμαβομένου δὲ θεὸν, πρὶν ὅτε τις ἔροιτο. ὧν δὴ τὸ μηχάνημα δὲ ἦν, ἀνδρὶ μὲν, οἷον ἐγὼ, καὶ μὴ φορτικὸν ἀπεῖν, καὶ οἷα μοὶ, πρόδηλον, καὶ γνῶναι ῥᾴδιον, τοῖς καὶ ἰδιώταις, καὶ λοιδορίας μισοῖς τὸν εἶναι, τρόπον, καὶ πολυτρόπως ὅμοιον. ἐπινοίας γὰρ ποικίλας τῶν σφραγίδων λάθρα νόος, ἀνεγίνασκέ τε τὰς ἐρωτήσεις ἑκάστας, καὶ τὰ λοιπὰ πρὸς αὐτὰς ἀπεκρίνατο, εἶτα καλύψας αὖθις, καὶ συμπάμενον, ἀνελίξας μετὰ πολλοῦ θαύματος τοῖς παρεστῶσι. καὶ πολὺ ὧν παρ' αὐτοῖς τόπον γὰρ οὗτος ἐπίστατο, ἃ ἐγὼ πάνυ ἀσφαλῶς συμπάμενος, αὐτῷ ἔδωκα, τὸν σφραγίσι λυσμι-

ordine per præconē ac theologum euocaturum eos qui tradidissent: dehinc vbi de singulis esset edoctus à Deo, libellos redditurum, itavt traditi fuerant obsignatos, subscripto illis responso pro cuiusq; argumento, Deo nimirum respondente, quacūque de re quis esset scisci tatus. Erat autem hic dolus, homini cuiusmodi tu es, aut etiam (si modò dictu non est inuidiosum) cuiusmodi sum ego, manifestarius neq; difficilis animaduersu, verùm idiotis, quibusq; nares essent muco obsitæ, miniméque emunctæ, prodigiosum planéque incredibile quiddam esse videbatur. Etenim quum varias esset commentus artes quibus signa tollerentur, quæ quisq; scisci tabatur, ea legebat: atq; ita quæ videretur, ad interrogata respondebat. Deinde rursum obuincta obsignatáq; reddebat,

non sine summa admiratione eorum qui recipiebant. Plurimus enim hic inter illos erat sermo, quī tandem scire potuisset iste quæ ego illi tradidi, sanè quam diligenter obsignata

signis

ἀνομοιώσεις, ἃ μὴ θεός τις ἀληθῶς ὁ πάντα γιγνώσκων ὧν τίνα σοὶ ἃ ἐπίνοια, ἴσως ἐρήσομαι. ἄλλως δέ γε, ὡς ἔχοις ἐπίστασθαι τὰ δι' αὐτῶν, ἡ πρώτη μὲν ἐκείνη, ὦ φίλτατε Κίλων, βιβλίον πυρώσεις, τὸ τοῦ πλοῦ σφραγῖδα μέρος ἢ ἄλλου δέοντος, ἐξέρεις, καὶ μετὰ τοῦ ἀναγνώσῃ, τῇ βιβλίῳ ἔνθες ἐπιχρίσας τὸν κηρόν, τόν τε κάτω τοῦ ὄψει νέου, καὶ τὸν ὑπὲρ τοῦ σφραγῖδα ἔχοντα, ῥᾳδίως σωτήσεται. ἔπειτα ἢ πρόπαλιν, ὃ δεῖ ἢ ἀναμένοντα λοιπόν, σπάσας ἢ τοῦτο δεῖν ἐκ πίττης Βηρυττίας, καὶ ἀσφάλτου, καὶ λίθου ζοῦ διαφανοῦς τε φρυγέντος, καὶ κηροῦ καὶ μαστίχης. ἐκ δὲ δύο τούτων ἀναπλάσεις τὸ λοιπὸν, καὶ θερμήνας πυρὶ, σιάλῳ τοῦ σφραγῖδα περίθεις, ἐκπιτίθει, καὶ ἀσίμαντον τὸν τύπον. ἔπειτα αὐτίκα ξηροῦ ἐκείνου γενομένου, λύσεις ῥᾳδίως, καὶ

signis imitatu neutiquam facilibus, nisi reuera Deus esset quispiam, cui cuncta sint perspicua. Sed iam quibus artibus effecerit, forsitan à me requires. Accipe, quo videlicet impostura eiusmodi deprehendere queas, & coarguere. Prima ratio sic habebat, Celsè charissime. Keam ceræ partem quæ posti signum hærebat, acu candefacta liquefactam diducebat: tum vbi legisset, rursum calefactam acu ceram eam quæ à tergo funiculi fuerat, signo eodem manente facilè coagmentabat. Porrò secundus modus constat per id quod collyrium vocant. Id conficitur ex pice Berytia, bitumine, ac lapide perspicuo trito, cum cera & mastiche. Confectum igitur ex his omnibus collyrium igni calefactum, inuncto prius suillo pinguí, signo applicabat, ac symboli figuram excipiebat. Id simulatq; siccum esset factum (siccabatur autem protinùs)

καὶ ἀναγνοὺς, ἐπιθεὶς τὸν κηρὸν, ἀνετύπου ὥσπερ ἐκ λίθου τῷ αὐτῷ σφραγῖδα, ἣν μάλα ὀλίγου ἀρχετύπῳ ἐοικυῖαν. τρίτον ἄπο τούτοις ἄκουσον· τιτάνου γὰρ ἐς λύπαν ἐμβαλὼν, ἣν λεπτοῦσι τὰ βιβλία, καὶ κηρὸν ἐκ τούτου ποιοῦσι, ἔτι ὑγρὸν ὄντα ἐπετίθει τῇ σφραγῖδι, καὶ ἀφιλὸν (αὐτίκα δὲ ξηρὸν γίγνεται, καὶ λίαν εὐ) μᾶλλον δὲ σιδήρου παχύτερον) οὕτω λὰξ ἐχρῆτο πρὸς τὸν τύπον. ἔπι δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ πρὸς τοῦτο ἐπινενοημένα, ὧν οὐκ ἀναγκαῖον μνημονεῦσαι ἁπάντων, ὡς μὴ ἀπαρόκαλοι ἄνδρες δοκοίημεν, καὶ μᾶλιστα τοῦτ', ἐν οἷς κατὰ μάγων συγγράψας, καπνίσεις τε ἅμα καὶ ὠφελιμωτάτοις συγγράμμασι, καὶ λιπαμένοις σωφρονίσαι τοὺς ἐντυγχάνοντας, ἱκανὰ πεπαθημένου, καὶ πολλῷ τούτων πλέονα ἔτι-

commodè resignabat libellos: quibus perlectis, imposito ceræ denuò, perinde atque è lapide signum idem imprimebat, ad amethystypi similitudinem mirè effictum. Post hæc iam tertiam accipe rationem: Calce in gluten iniecta, quo vulgò codicillos agglutinant, atque ex his confecta ceu cera, molem adhuc eam admouebat signo, statímque detrahebat. Nam illicò siccescit, adeò vti cornu vel ferro potius reddatur solidius. Hac ad imprimendum signum vti consueuerat. Sunt præter has & aliæ complures viæ, quas omnes referre nihil necesse est, ne parum videar modestus: maximè quum tu in his quos de Magorum artibus conscripsisti commentarijs, tum pulcherrimis, tum vtilissimis, quique mo-

destos reddere queant, si quis in eis euoluendis versetur, abundè multa retuleris, longéque his nostris copiosiora.

να. ἔχειν οὖν, καὶ ἐθέσπιζε, πολλῇ τῇ συνέσει ἐνῆν αὐθαδία χρώμενος, καὶ τὸ ἀκὸς τῇ ἐπινοίᾳ πεθάπλων, τοῖς μὲν λοξὰ καὶ ἀμφίβολα, πρὸς τὰς ἐρωτήσεις ἀφανόμενος, τοῖς δὲ καὶ πάνυ ἀφ' ἑαυτοῦ χρησμῳδιῶν γε καὶ τοῦτο αὐτῷ ἐδόκει. τοὺς μὲν ἀπιστοῦντας, ἢ πρὸς ὀργὴν, ὡς ἄμεινον ἐλοξεύετο ἀκάζοντι. τοῖς δὲ θαρσαλέως πρᾶττειν, καὶ θρασέως, ἀλλως, ὅπῃ ἐν ἀρχῇ ἔφλω, πολλὰ δὲ καὶ χρήσιμα φάρμακα. μάθοις δ' ἂν ἐκ δοκίμων παρ' αὐτοῦ ἃ λυτρίδαν, ἀκόπου τι ὄνομα πεπλασμένον, ἐκλίπους ἐρεικὸν σωτηθαμένου. τὰς μὲν τοι ἐλπίδας καὶ πεχρωσὰς, καὶ ἐλέφαν θραδοχὰς ἀσαύθις ἀπ' ἀμβολιῶν, πεθήσεις, ὅτι ἔστι πολυτα, ὁπόταν ἐθέλησα ἐγὼ, καὶ Ἀλέξανδρος ὁ προφήτης μου ἀνύῃ, καὶ ὤξηται πάρ ἡμῶν. ἐπέτακε δὲ καὶ μισθὸς ἐφ' ἑκάστῳ χρησμῷ, θαχ-

ra. L Reddebat igitur oracula, diuinabátque, non mediocri ad eam rem vtens ingenio, artéq; negocium reddens probabilius, dum alijs obliqua quædam & ambigua respondet ad ea quæ proponebantur, alijs penitus obscura, quandoquidem & hoc oraculis ille conuenire iudicabat. Alios item deterrebat, alios adhortabatur, prout sibi magis conducere coniecta sset. Nonnullis remedia morborum, vitæque rationes præscribebat, cùm sciret (vt mitiò diximus) complura atque efficacia pharmaca. Maiorem autem in modum Cytmides ab illo probabantur: id est nomen confictum emplastri vrsino adipe confecti. Porrò spes, rerumq; successus & incrementa, neque non hæreditatum obuentus, semper in aliud tempus reijciebat, illud interim addens: Cuncta hæc tum obtingent, cùm ipse volam, quúmque vates meus Alexander me rogabit, proq; vobis vota faciet. Denique merces erat vnicuiq; responso præstituta,

δραχμὴ, καὶ δὶς ὀβολὸ. μὴ μικρὸν οἰηθῆς, ὦ ἑταῖρε, μηδ' ὀλίγον γεγωνέναι τὸν πόρον ζεύζε, ἀπ' ἀς ἑπτὰ καὶ ὀκτὼ μυριάδας ἐκάστε ἔζους ἤθροιξεν, ἀνὰ δέκα καὶ πεντακοσίας χιλιομοὺς τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ ἀπληςίας ἀναδιδόντων. λαμβάνων δ', οὐκ αὐτὸς ἐχρῆζο μόνος, οὐδ' ἀς πλοῦζον ἀπιθησαύειξεν, ἀλλὰ πολλοὺς ἤδη περὶ αὐτὸν ἔχων σωξηρούς καὶ ὑπηρέτας, καὶ παθλιῶας καὶ χρυσοποιοὺς, καὶ χρυσοφύλακας καὶ ὑπογραφίας, καὶ ἐπισορκιςὰς καὶ ἐξηγητὰς, ἅπασιν ἴσην ἑκάςῳ τὸ καθ' ἀξίαν. ἤδη δέ τινας καὶ ἐπὶ πλὴν ἀποδεδειγμένοις ἐξέπεμπε, φύμας ἐμποιήσοντας τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τοῦ μαντείε, ἢ διηγησομένους, ὡς πθάνοι, καὶ ἀνάροι θρασίτας, καὶ κλοπὰς καὶ ληςὰς ἐξελέγξοι, καὶ θησαυροὺς ἀνορύξας ὑποδείξοι, καὶ νοθεύτους ἀνασώζοι, ἐνίοις

nempe drachma cum obolis duobus. Ne verò pusillum aut exiguum fuisse putes, amice, hunc quæstum, quum in annos singulos ad septuaginta aut octoginta millia redierit vsqueadeò auidis & insatiabilibus hominibus, vt singuli supra decem aut quindecim rogationes traderent. M Cæterùm ea quæ capiebat, non ipse solus solitus est insumere, nec rursum ad congerendas opes in thesaurum reponere, verùm complureis & alios habebat secum adiutores & ministros, tum qui scitarentur, qui versibus oracula conderent, qui responsa seruarent, qui subscriberent, qui obsignarent, qui interpretarentur: quorum vnicuique pro dignitate meritóque lucrum impartiebat. Ad hæc nonnullos foràs & in longinquas regiones emandarat, qui famam eius oraculi inter gentes disiiparent, affirmantes ipsum etiam prædicere reuocaréque fugitiuos, fures ac prædones indicare, thesauros effodiendos ostendere, morbo laborantib. mederi,

quosdam

ἐνίους δὲ καὶ ἤδη ἀποθανόντας ἀνασῶσαι. φρόμῳ οὖν καὶ ὠθισμὸς ἀναπαλτόμενος ἐγίνετο, καὶ θυσίαι, καὶ ἀναθέματα, καὶ διπλασίαι, ὡς προφήτῃ καὶ μαθητῇ τοῦ θεοῦ. καὶ γὰρ ἂν καὶ οὕτως ἐξήπτετο ὁ χρησμὸς, Τιμῶσα δίπλοα μέτα τὸν ἐμὸν θρασύπαντα πρόφητον.

Οὐ γάρ μοι κέρδιον μέλιτος ἄγαρ, ἀλλ' ἀοιδήν.

Ἐπὶ δὲ ἤδη πολλοὶ τῶν νοῦν ἐχόντων, ὥσπερ καὶ ἐκ μέθης βαθείας ἀναφέροντες, συνίεσάν τε αὐτὸν, καὶ μάλιστ' ὅσοι Ἐπικούρου ἐπῆροντο μᾶλλον, καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν ἐπεφέροντο ἤδη πᾶσα μαγγανεία, καὶ συσκευὴ τοῦ θεάματος, ἐκφέρεται φόβητρόν τι ἐπ' αὐτοὺς, λέγων, ἀθέους ἐπιπλήττουσα καὶ Χριστιανοὺς τὸν Πόντον, οἳ περὶ αὐτοῦ τολμῶσι τὰ μάλιστα βλασφημεῖν, ὃς ἐκέλευσε λίθοις ἐκβάλλειν, εἴ γε ἐθέλουσιν ἵλεων ἔχειν τὸν

quosdam etiam vita defunctos in vitam reuocare. Concurrebatur igitur vndequaque, magnoq; tumultu concitati approperabant, sacrificabatur, dicabantur munera, eáq; duplicata, prophetæ discipulóque Dei. Iam enim & tale quoddam oraculum exierat:

Muneribus decorare meum vatem atque ministrum
Præcipio: nec opum mihi cura, at maxima vatis.

Verùm vbi iam plerique, quibus mentis plusculum inerat, non secus atque ex alta ebrietate respirescentes, conspirassent in illum, præsertim ex his qui studebant Epicuro: Niámque paulatim in oppidis deprehenderetur vniuersa præstigiatura, fictúsque fabulæ apparatus: horrendum quiddam in eos edidit, dicens impijs & Christianis impleri Pontum, qui non verererentur in sese turpissimè maledicere. eos iussit lapidibus pellerent, si modò vellent propitium habere

τὸν θεόν. περὶ δὲ Ἐπικούρου καὶ τοιοῦτόν τινα χρησμὸν ἀπωφθέγξαθο. ἱερομνήμων γάρ τινος, τί πράττει ἐν Ἅιδου ὁ Ἐπίκουρος, μολυβδαίναις, ἔφη, ἔχων πέδας, ἐν βορβόρῳ κατάκειται. ἔτα θαυμάζεις, εἰ ἐπὶ μέγα ἤρθη τὸ χρηστήριον, ὁρῶν τὰς ἐρωτήσεις τῶν πεσιόντων συνετὰς, καὶ πεπαιδευμένας; ὅλως δὲ, ἄσπονδός καὶ ἀκήρυκτός ὁ πόλεμος πρὸς Ἐπίκουρον ἦν, μᾶλλα ἀκότως. τίνι γὰρ ἄμφω δικαιότερον πρόσεστολέμει χρὴς ἄνθρωπος, καὶ τραχὺς φίλος, ἀληθεῖ δὲ ἔχθρις, ἢ Ἐπικούρῳ, ἀνδρὶ πρὸς φύσιν τῶν πραγμάτων διαφερακότι, καὶ μόνῳ σοφῷ ἐν αὐτοῖς ἀληθεστάτῳ ἀδόκτι; οἱ μὲν γὰρ ἀμφὶ τὸν Πλάτωνα καὶ Χρύσιππον καὶ Πυθαγόραν, φίλοι, καὶ ἀρίστη βαθεῖα πρὸς ἀλλήλους ἦν. ὁ δὲ ἄτυχὴς Ἐπίκουρος (οὕτω γὰρ αὐτὸν ὠνόμαζον) ἔχθιστος, δικαίως πάντα ταῦτα ἐν γέλωτι καὶ

Deum. Porrò super Epicuro huiusmodi quoddam oraculum prodidit: Sciscitati cuipiam quid ageret apud inferos Epicurus: Plumbeis, inquit, compedibus vinctus in cœno desidet. Et adhuc miraris si magnopere creuit eius celebritas oraculi, cùm videas interrogationes adeuntium, quàm sint prudètes, quámque eruditæ? Modis autem omnibus bellum erat illi cum Epicuro sæuum & irreconciliabile: idque iure optimo. Nam cum quo tandem iustius bellum gerat homo præstigiator, & monstris ac portentis amicus, veri inimicissimus, quàm cum Epicuro, viro videlicet qui rerum naturam perspectam haberet, quiq; vnus quid in his esset verum, videret? Nam Platoni, Chrysippo aut Pythagoræ erat amicus, atque alta cum illis pax intercedebat: at intractabilis ille Epicurus (sic enim appellat eum) erat illi plurimum inuisus: atque id meritò: quippe qui hæc omnia ridicula ac ludicra

καὶ παιδικῆς τιθήνης. διὸ καὶ τῶν Ἀμασεων ἐμίσει μάλιστα τῶν Ποντικῶν πόλεων, ὅτι ἀνέπλεω ἦν περὶ Λέπιδον, καὶ ἄλλους ὁμοίους αὐτοῖς, πολλοὺς ἐνόντας ἐν τῇ πόλει. οὐδὲ ἐχρημάτισεν οὐδενὶ Ἀμασεηνῶν ἀνθρί. ὥστε καὶ ἐπόλμησεν ἄν ἀνδρὶ συγκλητικοῦ χρηματίσαι, καταγελάσας ἀπλῶς, οὐχ ὑγιὲς οὔτ' αὐτὸς παραδοὺς χρηστήριον ἀξιόν, οὔτε τὸν ποιῆσαι πεῖσαι ἕτερον αὐτῷ δυνησόμενον. μεμφομένῳ γὲ αὐτῷ πρόσχου ὀδυνᾶσθαι, πεπέψαι βουλόμενον ὕπνον πόδα, μετὰ μαλάχης ἐσκευασμένον ἰδίᾳ, ἔτους ἕνεκα.

Μάλβακα χοιρείων ἱερὰ σὺν σιπύδνῳ.

Πολλάκις μὲν, ὡς προεῖπον, ἔδειξε τὸν θράσσοντα δεῖν ἄλλοις μείοσιν, οὐχ ὅλον, ἀπὸ τῆς οὐρᾶς μέχρι, καὶ τὸ ἄλλο σῶμα προβεβληκὼς, τῷ μεφαλῷ ἢ τῷ λόπᾳ ἀθρόῳ φυλάττων.

ludicra duceret. Quam ob causam inter vrbes Ponticas Amastrim in primis habebat exosam, eò quòd acciperat eos qui cum Lepido erant, alios item horum cōsimiles quamplurimos ea in ciuitate versari. Neque vnquam Amastrino cuiquam oraculū reddidit: quin vbi conaretur etiam fratri Proconsulis respondere, deridiculè profectò discessit, nec cùm ipse quemadmodum idoneum oraculum fingeret, inueniret, nec haberet quī sibi in tempore posset componere. Nam cùm illi de stomachi dolore conquerenti, vellet præscribere vti suillum pedem cùm malua præparatum ederet, hunc in modum ait:

Maluaca porcorum sacra cuminato Sipydno.

Crebriùs autem (vt iam diximus) draconē ostendebat ijs qui vellent, haud totum tamen, sed caudam potissimùm ac reliquum corpus oculis exponēs; caput verò, ne videri posset, abditū in sinu seruabat.

των. ἐθελπίζεις δὲ καὶ μᾶλλον ἐκπλῆξαι τὸ πλῆθος, ὑπισχνῇ καὶ παλαιωτάτην πρίξειν τὴν θεὸν αὐτὸν, ἄνδρ' ὑποφήτου χρησμῳδοῦντα. ἔπειτ' οὐ χαλεπῶς γ' ἂν ἀφῆγειάς σωλήνας, καὶ δι' ἐκείνης, τῆς μιλτοχανημένης πρὸς ὁμοιότητα, διέρας, ἅπαν τινὸς ἔξωθεν ἐμβοωμένου, ἀπηχεῖν πρὸς τὰς ἐρωτήσεις, τῆς φωνῆς δι' ἧς ὁ θεοπρόπος ἐκείνου Ἀσκληπιοῦ προσπολοῦσης. ἐκαλεῖτο δὲ οἱ χρησμοὶ οὗτοι, αὐτόφωνοι, καὶ οὐ πᾶσιν ἐδίδοτο, οὐδ' ἀνήλλην, ἀπὸ ζεῖς ἐν πρύτοις καὶ πλουσίοις καὶ μεγαλοδώροις. ὁ γοῦν Σκηπιανὸς δοθεὶς, ὑπὲρ τῆς ἐς Ἀρμενίαν ἐξόδου, τῶν αὐτοφώνων καὶ αὐτὸς ἔλαβε. προπίνων δέ αὐτὸν ἐπὶ πλεῖ ἀσθολλὼ, ἔτως ἔφη·

uabat. Verùm quo magis etiam redderet attonitam multitudinem, pollicitus est sese exhibiturum ipsum Deum loquentem, citráque interpretem edentem oracula. O Deinde non magno negotio, gruum arteriis contextis, ac per lineum illud draconis caput, quod erat arte dissimulatum, insertis, alio quopiam per has foris insonante, respondebat ad ea quæ proponebantur, voce nimirum per linteaceum illum Aesculapium ad aures promanante. Huiusmodi responsa αὐτόφωνα dicebantur, id est, ipsius voce reddita: neq; quibuslibet, neque passim dabantur, verùm splendidis modò atque opulentis, & qui grandia largirétur. Itaque quod Seueriano redditum est super expeditione in Armeniam susciepienda, ex autophonis erat. Adhortans enim illum ad incursum eius

Πάρθυς, Ἀρμενίης τε θοῷ
ὑπὸ δορὶ λαμάσσας,
Νοστήσεις Ῥώμην, καὶ Θύμβριδος ἄγλαον ὕδωρ.

regionis, sic ait: Parthis Armeniisq; citato Marte subactis, Romam urbem repetes, & claras Tybridis undas,

Στίμ-

Vertice

Σήμαα φέρων ἱερὸς ἀφοι-
νι, μιμιγμένον ἀπλινθίῳ.
ἀτ' ἐπαθλῆ παιδὸς ὁ ἀλι-
θὴς ἐκὰν Κιλτὸς ἀσύβα-
λον, καὶ ἀπήμαξεν, αὐτῇ σρατέᾳ ὑπὸ τῦ Οθρυάδα καταπονᾶς, τῦτον μὲν τὸν χρησμὸν ἐξαρεῖ ἐκ τῶν ὑπομνημάτων, ἑτέθησι δ' ἄλλον ἀντ' αὐτῦ·

Μὴ σύγ' ἐπ' Ἀρμενίοις ἰ-
λάαν σρατὸν, οὐ γὰρ ἄμεινον·
Μή σοι θηλυτέρων τις ἀ-
νὴρ τόξα ἄπο νυχερὸν
Πότμον ἐπιπροΐας, παύσῃ βιότοιο φάος τε.

Καὶ γὰρ αὖ καὶ τῦτο σοφώτατον ἐπενόησε, τὸς μαντικοὺς χρησμοὺς ἐπὶ θεραπείᾳ τῶν ἐκεῖνος προτεθεσπισμένων ἐξευρίσκοντας, ὡσπάνιε γὰρ τοῖς μὲν νοσῦσι, πρὸ τῆς τελευτῆς ὑγίειαν ἐπηγγέλλετο, ἀποθανόντας δ', χρησμὸς ἄλλος ἕτοιμος ἦν ἀπαντᾶν·

Μηκέτι δίζησθαι νόσοιο λυγρῆς ἐπαρωγὴν,

Πότμος

Vertice serta gerens radijs distincta serenis.

Deinde posteaquam vecors ille Gallus persuasus incursionem feciſſet, eueniſſetq; vt vnà cum exercitu cæderetur ab Othryade, hoc oraculum à monumentis ſuſtulit, atque aliud in eius locum ſubſtituit, huiuſmodi:

Agmen in Armenios ne duc: neque enim expedit iſthuc.

Ne tibi fœmineis vir amictus veſtibus, arcu

Exitium immittat, vitaq; ac lumine priuet.

Siquidem & hoc interim callidiſsimè fuerat commentus, vt poſterioribus ſubſtitutitijſq; reſponſis, ea quæ perperam maleq; eueniſſent, farciret ac mederetur. Sæpiùs enim ægrotis priuſquam morerentur, prædixerat fore vt reualeſcerent: quibus morientibus, alterum oraculum illicò parabatur, quod ſuperiori diuerſa caneret:

Poſthac deſine opem morbo petere exitiali:

Πότμον γὰρ προφανὲς, ἐκ
ἐκφυγίαν ἀμωτόν ἐοι.

Καὶ ὡς ἐν τοῖς περὶ Κλάρου καὶ Διδύμοις, καὶ Μαντοῦς, καὶ αὐτοὺς ἀδοκιμοῦντας ἐπὶ τῇ ὁμοίᾳ φαντικῇ ταύτῃ, φίλους αὐτοὺς ἐποιοῦτο, πομπὰς τῶν προσόντων πέμπων ἐπ' αὐτοὺς, λέγων·

Ἐς Κλάρον ἴθι νῦν, τὴν ἐμὴν παρὰ δεῦρ' ἀκόην. καὶ πάλιν·

Βραχίδιον ἀδύτοισι πελάζειν, καὶ λιπεῖν μαντῶν. καὶ αὖθις·

Ἐς Μαντὼ χρεὼ, θεσπεσιμαλέων Ἀμφιλόχειον.

Ταῦτα μὲν ἐντὸς τοῦ πορθμοῦ, μέχρι τῆς Ἰωνίας καὶ Κιλικίας, καὶ Παφλαγονίας καὶ Γαλατίας. ὡς δὲ καὶ ἐς τὴν Ἰταλίαν διεφοίτησεν ἡ μαντεία τὸ λοιπὸν, καὶ ἐς τὴν Ῥωμαίων πόλιν ἐνέπεσεν, ἔστι μὲν ὅστις ἐκ ἂν εἰδείη πᾶσι σαφῶς, οἱ μὲν αὐτοὶ ἴσμεν, οἱ δὲ πιμπόντων, καὶ μάλιστα οἱ δυνατώτατοι, καὶ μέγιστον ἐξίωμα ἐν τῇ πόλει ἔχοντες· ἦν

Mors etenim manifesta nec euitare licebit.

Porrò cùm non ignoraret, qui in Claro ac Didymis Mallóq; responsa ferebant, ipsos quoq; huiusmodi quadam arte diuinandi celebres haberi, eos sibi reddebat amicos, plenosq; consultores ad illos remittens, his versibus:

Nunc Claron ito, meã vocem patris auditurus.

Et rursus:

Brãchidica accedas adyta, atq; oracula quæras.

Et iterum:

Mallon abi, Amphilochi quærens oracula vatis.

Et hactenus quidem de ijs quæ intra patriæ fines vsque ad Ioniam, Ciliciam, Paphlagoniam, Galatiamque designauit. At verò & in Italiam oraculi fama permanauit, inq; ipsam Romanorum vrbem: iam nemo omnium erat, qui non alius alium anteuertere studeret, dum hi quidem eò proficiscuntur ipsi, illi verò mittunt, potissimùm ij, qui potentia atque auctoritate plurimùm in Repub. pollebant:

ὧν πρῶτος καὶ λογιώτατος ἡγεμὼν Ρουτιλιανὸς, ἀνὴρ τὰ μὲν ἄλλα καλὸς καὶ ἀγαθὸς, καὶ ἐν πολλοῖς τάξεσι Ρωμαϊκαῖς ἐξητασμένος, τὰ δὲ περὶ ζῶντας θεοὺς πάνυ νοσῶν, καὶ ἀλλοκότως περὶ αὐτῶν πεπεισμένος, ἃ μόνον ἀληθεμενόν που λίθον, ἢ ἱστορωμένον θεάσαιτο, προσέπιπτέν τε ἀεὶ, καὶ προσκυνῶν, καὶ ἐπιπολὺ παρεὶς καὶ ἀγχόμενος, καὶ τἀγαθὰ παρ' αὐτοῦ αἰτῶν. οὕτως οἷόν τε ἀκούσας τὰ περὶ τοῦ χρηστηρίου, μικροῦ μὴ ἐπιστῆσαι, ἀφεὶς τὴν ἐγκεκαισαμένην τάξιν, ἃς τὸ ζῶν Ἄβωνον τάχος ἀναπλήσαι, ἔπεμπε δ' οὗ ἄλλους ἐπ' ἄλλοις, οἱ δὲ πεμπόμενοι, ἰδιῶταί τινες οἰκέται, ἐφ' ἑτέροις ἐξαπατηθέντες, ἵνα νήσσαν, τὰ μὲν ἰδόντες, τὰ δὲ ὡς ἰδόντες, καὶ ὡς ἀκούσαντες διηγούμενοι, καὶ προσπιμπροῦντες ἔτι πλείω τούτων, ὡς ἐντιμότατα

bant: quibus princeps quasique signifer extitit Rutilianus, vir aliàs quidem honestus ac probus, tum compluribus in præliis Romanorum spectatæ virtutis: sed qui in ijs quæ ad deos pertinent, parum sanè saperet, vt cui prodigiosa quædam de illis essent persuasa, adeò vt sicubi lapidem vel inunctum vel coronatum conspexissent, continuò procideret atque adoraret, ac diutius adolutus vota faceret, bonáque ac læta ab illo postularet. Hic igitur simulatque de oraculo inaudisset, parum aberat quin omisso quem tenebat exercitu, in Aboni murum adolárit: alios autem post alios eò legabat. Porrò qui mittebantur, seruuli nimirum idiotæ quidam, facilè decepti domum redibant, referentes partim quæ viderant, partim tanquam vidissent audissentque, permulta insuper accumulantes illis, quo domino

μάτυροι ἄγῃ παρὰ ὧν ἀνοσό-
τητ. ἐξέπεμψεν γοῦν τὸν ἄθ-
λιον γέροντα, καὶ ἐς μα-
νίαν ἐξεμαίνετο ἐνίεσθαι. ὁ δ', ἐς ἅπ τοῖς πλείστοις
καὶ δυνατωτάτοις φίλος ἦν, πρεσβύτα, τὰ μὲν ἀπηγούμε-
νος, ὅσ ἀκούσαι παρὰ τῶν πεμφθέντων, τὰ δὲ καὶ
παρ' αὐτοῦ προσθείς. ἐπέπλη-
το δ' οὖν πᾶσα πόλις, καὶ
ἀνεσάλευσεν οὕτως, ὡς
τῶν ἐν τῇ αὐλῇ τοὺς πλέ-
ους ἀνθορόβησεν, οἳ αὐτίκ
α καὶ αὐτοὶ ἠπάγοντο ἀ-
κοῦσαί τι τῶν καθ' αὐτούς.
ὁ δὲ τοὺς ἀφικνουμένους φι-
λοφρόνως προσήγετο, ξε-
νίοις τε καὶ τοῖς ἄλλοις ἀν-
θρωπικοῖς ἐργα-
ζόμενος αὐτός, ἀπέπεμπεν,
οὐκ ἀπαγλαϊσθέντας μόνον
τὰς ἀρετάσας, ἀλλὰ καὶ
ὑμνήσοντας τὴν θεὸν, καὶ
τεράστια ὑπὲρ τοῦ μαν-
τείου καὶ αὐτοῦ ψευσομένους.
καὶ μηχανᾶταί τι ὁ πανα-
θέατος ἐκ ἄσοφον, ἀλλ'
ἐς τὸ προσηκόντως λεγεῖν ἄριστος.
λόγου

*mino fierent commendatio-
nes. Inflammârunt itaque
senem infelicem, & in ve-
hementem insaniam impule-
runt. At ille passim ad om-
nes amicos accedens, quos
habebat cùm plurimos, tum
potentissimos, enarrabat
partim ea quæ ab ijs quos mi-
serat, accepisset, partim quæ
ex sese effinxerat. Et ad eum
modum iste compleuit vr-
bem, concitauitq́, quam-
plurimis item aulicis expa-
uefactis atque attonitis: quī
protinus & ipsi cupidita-
te flagrare cœperunt, vt ea
liquid suis de rebus audirent.
Porrò Alexander aduenien-
tes comiter excipiebat, ac
xenijs dijsque magnificis
donatos muneribus, ad eum
remittebat: hoc agens, vtī
non solùm renunciarent o-
racula, verumetiam Dei lau-
des canerent, ac portentosa
quædam de oraculo, deq́
ipso mentirentur. Excogita-
rat autem ter scelestus ille
quiddam neutiquam insci-
tum, & ingeniosius quàm vt in vulgarem competat latronē.*

Etenim

λύσαν γὰρ τὰ πεμπόμενα βιβλία, καὶ ἀναγινώσκων, εἴ τι ἄρα ἐπισφαλὲς, καὶ φανικιλλωμένον ἐν τοῖς ἐρωτήσεσι, κατέχων αὐτὸς, καὶ οὐκ ἀπίεναι ἐᾶν, ὑπεπτηχυίας, καὶ μονονουχὶ δούλους δεῖ τὸ λοιπὸν ἔχοι τοὺς πεμπομένους, μεμνημένους οἷα ἐῶ ἃ ἤκουεν. σωφρονεῖν δὲ, διὰ παντὸς, τοὺς πλουσίους, καὶ μίγα φρονεῖν τὰς πύλας πανθάνεσθαι. ἐλάμβανεν οὖν ποτὲ παρ' ἑκάστου ἀδόντων ὅτι αὐτὸς ἐστὶς ἕκαστος ἄρχων. βέλομαι δὲ ἔνιά καὶ τῶν Ρουτιλιανῷ δοθέντων χρησμῶν ἰδίους ἅπαν. παντὸς γὰρ αὐτῷ περὶ τοῦ παιδὸς, ἐκ τοῦτο μὲν παιδείας ὥραν ἔχοντος τοῦ, ὅν τινα προσήκοντα διδάσκαλον τῶν μαθημάτων αὐτῷ ἔφη.

Πυθαγόραν, πολίμαρτε διάκλορον ἰσθλὸν ἀοιδόν.

Εἶτα

Etenim resignatis libellis ac perlectis, si quid offendisset in iis quæ proponebantur, ita scriptum, vt cum periculo ac discrimine eius qui scripsisset, si proferretur, coniunctum videretur, apud se detinebat, neque remittebat, quo videlicet obnoxios ac propemodum seruos ob metum sibi redderet eos qui miserant, quum in mentem illis veniret, cuiusmodi de rebus consuluissent. Intelligebat autem esse consentaneum, vt qui opibus ac potentia præcellerent, eiusmodi rogationes essent proposituri. Ab his munera quamplurima ferebat: quippe qui non ignorarent sese intra casses eius teneri. Libet autem aliquot ex his responsis commemorare, quæ Rutiliano reddidit. Huic scisscitanti de filio ex vxore priore suscepto, qui iam per ætatem maturus esset vt disciplinis erudiretur, *quem instituendo in literis illi præceptorem deberet adhibere, ita respondit:*

Pythagoram, egregiesq. canentem prælia patrem.

Deinde,

εἶτα μετ' ὀλίγας ἡμέρας τῷ παιδὶ ἀποθανόντι, ὁ μὲν ἀπόρει, καὶ οὐδὲν ἔχει λέγειν πρὸς τοὺς αἰτιωμένους, παρὰ πόδας οὕτως ἐληλυθὼς αὐτῷ τοῦ χρωμοῦ. ὁ δὲ Ρουτιλιανὸς αὐτὸς φθάσας, ὁ βέλτιστος, ἀπελογεῖτο ὑπὲρ τοῦ μαντείου, λέγων, τοῦτο αὐτὸ τὸ παιδιάριον τὸν θεὸν, διὰ τοῦτο ἴσως τὰ μὲν ἄλλα μειρακίῳ παιδείας μηδενὸς δεόμενον ἐλέσθαι καθ' ἑαυτοῦ, Πυθαγόραν δὲ καὶ Ὅμηρον πάλαι τεθνεῶτας, οἷς ἀκὸς τὸ μεθάκιον ἐν Ἅιδου νῦν συνῆναι. τί δῆτα μέμφεσθαι ἄξιον Ἀλεξάνδρῳ, ἃ ζητοῦσιν ἀνθρωπίσκοις ἐναβρύνεσθαι ἄξιον; αὖθις δὲ πυθανομένῳ καθ' ἑαυτὸν, τίνα τὸν ψυχὴν διαθήξατο, ἔφη·

Πρῶτον Πηλείδης ἐγένε, μετὰ ταῦτα Μένανδρος,
Εἶθ' ὃς νῦν φαίνῃ, μετὰ δ' ἔσσεται ἄλλος ἄνακτις.
Ζήσεις δ' ὀγδώκοντ' ἐπὶ δὶς ἑκατὸν ἐνιαυτούς.

Οὐδὲ ἐβδομηκοντούτης ἀπέθα-

νεν μὲν

Deinde, paucis pòst diebus extincto puero, ipse quidem hærebat, nec habebat quod ineusantibus responderet, oraculo videlicet ita re præsenti confutato. At Rutilianus optimus vltrò accupans, defendebat oraculum, affirmans hoc ipsum portendisse Deũ, qui iussissent neminem quidem è viuis adolescentulo deligi præceptorem, sed Pythagoram potius atque Homerum, iam olim defunctos, quibus cum credibile esset, eum iam versari. Quid igitur Alexandro vitio vertere conuenit, si ilsiusmodi homunculos dignos habuit, quibus fucum faceret? Rursum eidem percontanti cuius tandem animam esset sortitus, ait:

Principiò fuerat Pelides, deinde Menander,
Deinde is qui nũc es: pòst fax Phœbea futurus;
Octoginta annum ac centum produxeris annos.

At hic septuagenarius inter-

σι μηλαγχολήσας, οὐδὲ πιεμμένας τὴν τοῦ θεοῦ ἐπιφοίτησιν· ἢ οὕτω ὁ χρησμὸς τῶν αὐτοφώνων ἦν. ἐρωμένῳ δὲ αὐτῷ ποτε ἢ παιδὶ γάμει, ἐμπῆς ἔφη·

Γῆμον Ἀλεξάνδρῳ τε Σεληναίης τε θύγατρα.

Διὰ δὲ τὴν ἄκραν ἀπάτην λόγου, ὡς τῆς θυγατρὸς, ἣν ἔχω, ἐκ Σεληνίης αὐτῷ γεγονυίης, τὴν γὰρ Σεληνίην ἐρωτι ἁλῶναι αὐτοῦ, καθεύδοντά ποτε ἰδοῦσαν, ὅπερ αὐτῇ ἦθος, λοιμομανῶσαν ἐρᾶν τῶν καλῶν. ὅτε οὐδὲν μελλήσας, ὁ συνετώτατος Ρουτιλιανὸς, ὡθεῖς ἐπιμηκῆ ἐπὶ τὴν κόρην, καὶ τοὺς γάμους σωτήρια ἐφικνουμένης νυμφίῳ, καὶ σωλῆν, τὴν ψυθυρὰν Σεληνίην ἐκατόμβας ὅλας ἐλασκόμενος· καὶ τῶν ἐπιφανῶν εἷς καὶ αὐτὸς οἰόμενος γεγονέναι. ὅτε ὡς ἄπαξ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ πραγμάτων ἐλάβετο, μείζω ἀεὶ πρόσπτασίαν καὶ πάντοσε τῆς Ρωμαίων ἀρχῆς

ryit, in insaniam versus, haud expectato Dei promissu: quâ quam hoc quoque oraculum ex autophonis erat. Eidem item de vxore ducenda percontanti, aliquando incumbenti ac palàm respondit:

Ducito Alexandro natâ Lunáq; puellam.

Siquidem iam olim rumorem dissipârat, filiam quam habebat, è Luna sibi susceptam fuisse. Lunam enim ipsius amore captam fuisse, quum dormientem aliquando conspexisset. nam id illi familiare est, & formosos somno sopitos adamare. Porrò Rutilianus vir prudentissimus, nihil cunctatus, protinus accersit virginem, nuptias confecit, sponsus iam sexagenarius, concumbitq;, socrum suam Lunam solidis Hecatombis placans. Iamq; sibi vnus è cœlitũ numero videbatur. At hic vbi semel in Italia rem esset agoressus, maiora in dies ad hæc excogitabat, & in omnes Romanæ ditio-

ἀρχὰς ἔπεμπε χρησμοφόρους, τὰς πόλεσι προλέγων, λοιμούς τε πυρκαϊὰς φυλάττεσθαι, καὶ σεισμούς, καὶ ἀσφαλῆς βουθύσαι, ὡς μὴ γένοιτό τό τι δύτων αὐτὸς ἀπισχνᾶς αὐτοῖς. ἵνα δέ τινα χρησμὸν, αὐτόφωνον καὶ αὐτὸν, ὡς ἅπαντα τὰ ἔθνη, ἐν τῷ λοιμῷ, λιπάμψαι. ἦν δὲ τὸ ἔπος ἐν·

Φοῖβος ἀκερσεκόμης λοιμὸν νεφέλῃσιν ἀπερύκει.

ἢ δὲ ἦν ἰὰν τὸ ἔπος παντα χῆ ἐπὶ πυλώνων γεγραμμένον, ὡς τὸν λοιμὸν ἀπεξιέναι μαον. τόδε δὲ ἐς τἀναντίον τοῖς πλείστοις προὐχώρει· καίτοι γέ τινα τύχῃ αὐτοὶ μάλιστα οἱ οἰκίαι ἐψηφίσαντο, ὡς τὸ ἔπος ἐπιγεγραπτο. καὶ μά μοι νομίσῃς τοῦτο λέγειν, ὅτι ἐξὸν τὸ ἔπος ἀπέκρυπτο, ἀλλὰ τύχῃ τινὶ ἔτως ἐγένετο. τάχα δ' οἱ ποιηταὶ, καὶ καταβεβρόντων τῶν σίχῳ ἐμίλησαν, ἢ ἔκ θυμότερον λιχτῶν δὲ, ἐδὲν τῶν

næ ditionis partes, qui pestem ferrent oracula, dimittebat, prædicens ciuitatibus cauendam esse pestilentiam, incendia, terræmotus: se certa remedia traditurum ne quid horum accideret, pollicebatur. Iamq; quum pestilentia increbuisset, vnum quoddam tale oraculum, autophonon & hoc, quoquouersum gentium prodiderat, vnico carmine comprehensum:

Intonsus nubem pestis depellit Apollo.

Atque hunc versiculum videre erat passim pro foribus descriptum, tanquam aduersus pestilentiam remedio futurum. Verùm ea res plurimis diuersam in partem euênit, propterea quòd fortuna quadam sic accidit, vt eæ domus quibus hic versus esset inscriptus, potissimùm desolarentur. Neque verò me putes illud dicere carmen in causa fuisse vt interierint, verùm casu quodam ad hunc modum accidit. Et haud scio an plerique freti carmine, negligentiùs ac securiùs vixerint, nihil aduersùm

ὥσπερ πρὸς τὸν νόσον σωτηρίαν ἔχοντα προμαχομένας αὐτῶν συμβάς, καὶ τὸν ἀκριβοκόμην Φοῖβον ἀφιέντα τὸν λοιμόν. πολλοὺς μὲν τοι ἐν αὐτῇ Ῥώμῃ ἰατρεύσαντα, πάνυ πολλοὺς τῶν σωσομένων, οἳ τὰς ἑκάστων νόσους διήγαγον αὐτῷ, καὶ τὰς ἐρωτήσεις πεποιήκασιν, ἢ ὅπως μάθοιεν ἐφίστασθαι, ὡς ἕτοιμον αὐτὸν πρὸς τὰς ἀφικομένας, καὶ πρὶν ἥκειν τοὺς πεμπομένους καταλαμβάνωσι. καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἐν τῇ Ἰταλίᾳ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα προυμηχανᾶτο. τελετήν τινα γάρ τινα σωτήριον καὶ διαθέσεως καὶ ἐπιφανείας, τελοῦσι ἐξῆς δὲ τελουμένων ἡμερῶν. καὶ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ προρρήσεις ἐστὶν, ὥσπερ Ἀθήνησι, τοιαύτη· ἔ τις ἄθεος, ἢ Χριστιανὸς, ἢ Ἐπικούρειος ἥκει κατάσκοπος τῶν ὀργίων, φωνείτω· οἱ δὲ πιστεύοντες τῷ θεῷ, τελείσθωσαν

uersum pestem præter oraculum adhibentes: perinde quasi syllabas pro sese pugnantes haberent, & intonantem Apollinem telis pestem propellentem. Exploratores item ex sua coniuratione quamplurimos Romæ cōstituerat, qui sibi qua quisque mente esset, indicarent: [illegible]iusquā oraculum adiissent, illi significarent quidnā essent percōtaturi, quidque potissimum cupere viderentur: vt etiam priusquam aduenissent ij, qui mittebantur, ille iam ad respondendum instructus ac paratus esset. Atque hæc quidem & id genus alia machinamenta aduersus Italicas vrbes præstruxerat. R. Nam præter hæc & initiationes quasdam instituerat, tædarum per manus tradendarum gestationes, & sacrorū ceremonias, quæ quidē tribus ex ordine diebus cōtinenter perage-

rentur. Ac primo quidem die Athenienſiū ritu denunciatio fiebat huiusmodi: Si quis impius, aut Christianus, aut Epicureus mysteriorū explorator accesſit, discedat. Cæterū q Deo

πλήθουσαν τύχη τῇ ἀγαθῇ. ἔπ' αὐθὶς ἐν ἀρχῇ ἐξίλασις ἐγίγνετο, καὶ ὁ μὲν ἤγετο λέγων, ἔξω Χριστιανὸς, τὸ δὲ πᾶν θεῖον ἄπαν ἐπεφοίτα, ἔξω Ἐπικουρείους. ἔπειτα Λητοῦς ἐγίγνετο λοχεία, καὶ Ἀπόλλωνος γονὰὶ, καὶ Κορωνίδος γάμος, καὶ Ἀσκληπιὸς ἐτίκτετο. ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ, Γλύκωνος ἐπιφάνεια, καὶ γνῶσις τοῦ θείου τῇ δὲ ἐπιούσῃ, Ποδαλειρίου γάμος καὶ τῆς μητρὸς Ἀλεξάνδρου γάμος. ἀφῖκτο δὲ ἐκαλεῖτο, καὶ ἀφῖκτο δὲ ἐκαίετο. καὶ τριτωτέων, Σεληνίης καὶ Ἀλεξάνδρου ἐρ[illegible] καὶ τικτομένη τῇ Ρετιτιλιανῇ κόμη. ἐφαδέλδι δὲ, καὶ ἐπροφαίνετο ὁ Ἐνδυμίων Ἀλέξανδρος, καὶ ὁ μὲν καθεύδων ἐκάθητο, κατέκειτο ἐν ὕπνῳ· κατέβη δὲ ἐπ' αὐτὸν, ἐκ τῆς ὀροφῆς, ὡς ἐξ οὐρανοῦ, ἀντὶ τῆς Σεληνίης, Ρετιτία τις ὡραιοτάτη, τῶν Καίσαρος οἰκονόμων τινὸς γυνὴ, ὡς ἀληθῶς ἐρῶσα τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ ἀντιρρο-

credùt & parent, sacris feliciter initiètur. Sub hæc protinùs exigebantur, illo præeunte, dicentéque: Foràs pellantur Christiani. Tum multitudo acclamabat universa: Foràs pellantur Epicurei. Dehinc Latonæ puerperium agebatur, & Apollinis natiuitas: tum Coronidis nuptiæ: demum nascebatur Aesculapius. Altero die Glycon in lucem emergens, Deiq; exortus. Porrò tertio die Podalirij cum Alexandri matre coniugium agebatur. Dadis autem is appellabatur, idq; ex re, propterea quòd faces quædam incenderentur. Postremo loco, Lunæ atque Alexandri amores, ac nascens Rutiliani coniunx. At verò facem gestabat, mysteriáque agebat Endymion Alexander, cùm hic dormiens scilicet in medio iaceret: descenderet autem in eum è tecti fastigio, tanquam è cœlo, Lunæ vicem agens Rutilia quædam formosissima, cuiusdam è Cæsareæ domus præfecti vxor, quæ nimirum vt amabat Alexandrum, ita vi-

cissim

ἀντιφιλεῖν ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς τοῖς τοῦ ὀνειδείου ἐκείνου ἀνδρὸς, φιλήματά τε ἐγίγνετο ἐν ὧν μέσῳ, καὶ περιπλοκαί. ἃ δὲ μὴ πολλοὶ ἦσαν οἱ δᾳδοῦν, τάχ' ἄν τι καὶ τῶν ἀπὸ λόφου ἐπράπιζε, μικρὰ μικρὸν δέ, εἶτα πάλιν ἐφοφαντικῶς ἐσκιασμένῳ, ἐν πολλῇ τῇ σιωπῇ, καὶ οὐδὲς μὴν ἔλεγε μιχάκης τῇ φωνῇ, ἐν Γλύκωνι ἐπεφθέγγοντο δὲ αὐτῷ ἐπακολουθοῦντες, εὐμολπίδαι δῆθεν, καὶ λύρυκές τινες Παφλαγόνες, καρβατίναις ἐποδησάμενοι, πολλὺ τὸ σκοροδάλμιον ἐρυγγάνοντες, ἐν Ἀλεξανδρεῖ. πολλάκις δὲ ἐν τῇ δαδουχίᾳ. καὶ τοῖς μυστικοῖς σκιρτήμασι γυμνωθεὶς ὁ μηρὸς αὐτοῦ ἐξεπίτηδες, χρυσοῦς ἀπεφάνη, δέρματος, ὡς ἔικὸς, ἐπιχρύσου περιτεθεμένου, καὶ πρὸς φῶς αὐγὴν τῶν λαμπάδων ἀφεγγοῦς. ὥστε καὶ γνωμίσαι τινὰς ποτὲ ἡμᾶς σοφούς τινας εἶναι τῶν μωροσόφων ὑπὲρ αὐτοῦ εἴ τι

tissim ab illo amabatur. Ac sub oculis perditissimi illius mariti, tum complexus agebantur, tum oscula, idq; in propatulo. Quòd nisi complures fuissent tædæ, forsan nonnihil & eorum, quæ fieri solent infra sinum, patratum fuisset. Paulò pòst rursum introibat ornatu sacerdotali, multo cum silentio. Deinde ipse primus clara voce sonabat, Io Glycon. Assonabant autem benè canori scilicet homines, nempe præcones aliquot Paphlagones, carbatinis calceati, plurimum allij nidorem ructantes, Io Alexander. Porrò subinde inter gestandas tædas, atque inter mysticas saltationes, femur illius de industria renudatum, aureum apparebat: pelle, sicuti conjicio, inaurata circundata, atque hac ad tædarum fulgorem relucente. Itaque quum duobus quibusdam ex eorum numero, qui desipienter sapientes sunt, super hac re verteretur altercatio, utrum

ἔτι Πυθαγόρου ψυχὴν ἔχοι, ἀφ' τὸν χρυσοῦν μηρὸν, ἤτι ἄλλην ὁμοίαν αὐτῇ, καὶ πλὴν ξυνιστην ταύτην αὐτῷ Αλεξάνδρῳ ἐπανενεγκόντων, ὁ βασιλεὺς Γλύκων χρησμῷ ἔλυσε τὴν ἀπορίαν.

Πυθαγόρου ψυχὴ ποτὲ μὲν φοίνιξ, ἄλλοτε δ' ἀνθρωπος,
Ἡ δὲ προφητεύη, δίκης φρένας ἔνδον ἔχουσα,
Καί μιν ἔπεμψε πατὴρ ἀγαθῶν ἐπαρωγόν.
καὶ πάλιν·
Ες Διὸς ἕδος, Διὸς βλητέα σὰ μηρυσῷ.

Προλέγων δὲ πᾶσιν ἀπέχεσθαι παιδὸς ἀφροσύνας, ὡς ἀσεβὲς ὄν, αὐτὸς ἐκεῖνόν τι τὸ γύναδας ἐτεχνάσατο· τῶν γὰρ πόλεσι τῶν Ποντικῶν, καὶ τῶν Παφλαγονικῶν ἐπήγγελλε θεοπρόπους πέμπειν εἰς τριετίαν ὑμνήσοντας παρ' αὐτῷ τὸν θεὸν, καὶ ἔδει δοκιμάζεσθαι, καὶ προκεκριμένους τοὺς εὐφυεστάτους, καὶ ὡραιοτάτους, καὶ μάλιστα διαφέροντας πρέπεσθαι, ἐς ἐγκλεισάμενον, ὥσπερ

Pythagoræ animum posse deret, videlicet ob femur aureum, an alium Pythagorico illi consimilem, atque eam controuersiam ad ipsum Alexandrum retulisse sent: Rex Glycon oraculo litem dissoluit:

Pythagoræ mens emoritur, oriturq; vicissim,
Vatis at est animus diuina è mente profectus.
Hunc pater auxilio misit iustisq; pijsq;
Et rursum:
Tecta Iouis repetet, Ioui li fulmine tactus.

Porrò cùm cunctis alijs denunciaret, vt à puerili concubitu temperarent, ceu re nefaria, vir ille egregius tale quiddam ipse machinatus est. Ponticis ac Paphlagonicis vrbibus imperabat, vt tertio quoque anno mitterent, S qui Deo dicarentur, eiusq; laudes apud se canerent. Verùm mitti oportere spectatos ac selectos: nempe nobilissimos, & ætate florentissimos, formaque eximios. Quibus inclusis perinde vt

ὥσπερ ἀρχυρωνίτοις ἐχῆτο συγκαθεύδων, καὶ πάντα πόπον ἐμπαροινῶν. καὶ νόμον ἐπεποίηϛο, ὑπὲρ τὰ ὀκτωκαίδεκα ἔτη μηδένα ϖρὸς αὐτῆ σόματι ἁπτέσθαι, μηδὲ φιλήματι ἀσπάζεσθαι. ἀπὰ τοῖς ἄλλοις ϖροτείνων τὴν χεῖρα λύθοις, μόνης τὸν ὡραίας ἐπιστόμιον, καὶ ἐκαλεῖτο οὗτοι οἱ ἐντὸς ϖρὸ φιλήμα[illegible]. τοιαῦτα ἐνηρυφῶν τοῖς ἀνοήτοις ἐπιτηδεύμασιν ἀπάτας τι ἐπ[illegible] ἐξεφθέγγετο, καὶ ϖασὶ σωτῆρ. καὶ ἐν τῷ φίλημα, καὶ ἐνίοτε ἑκάστῳ, ἔτι μᾶλλον γυναικὶ ϖροβλήσεσθαι, ἐν καὶ φίλημα[illegible] ἀξιώσασθαι, ἀπεδύετο τὴν ἀγαθὴν τύχην ἐπὶ ἑκάστῳ ὡς τὴν οἰκίαν αὐτῷ ἐσορυήσειν. ϖολλαὶ δὲ καὶ ἔνιαι τεθνεῶσι ϖαρ' αὐτῷ, καὶ οἱ ἄνθρωϖοι ἐπιμαρτύρουν, ὅτι ἀληθῶς λέγοιεν. ἐθέλω δέ σοι καὶ διάλογον διηγήσασθαι τῆς Γλύκωνος, καὶ τῆς Σακίρδωτος,

empticijs ad libidinem abutebatur, modis omnibus in eos debacchari solitus. Prætereà legem quoq; condiderat, ne quis maior annis octodecim sese τ admoto ore complecteretur, néve cum basio salutaret: sed reliquis manum duntaxat osculandam porrigens, solis ætate formaq; floridis osculum dabat: atq; his quidem inde cognomen inditum, vt intra osculum constituti dicerentur. Atque in hunc modum vecordibus ac stupidis mortalibus illudens, perpetuò deinceps suas nequitias exercebat, passim constuprans vxores, passim liberis abutens. Quin magnum quiddam, cunctisq; optandum videbatur, si cuius vxorem vel aspexisset modò. Porrò si quam etiam osculo dignatus fuisset, nemo non ita putabat, quicquid esset bonarũ felicitatum, id omne semel in eam domum influxurum esse. Erant insuper, atq; eæ non paucæ, quæ sese etiam peperisse ex illo iactarent: quod ita esse mariti suo testimonio confirmabant. υ Lubet etiam dialogum tibi referre Glyconis & Sacerdotis,

δωτ, Τιανοῦ τινος ἀνθρώπου, ὁποίου τινὸς τὴν σωφροσύνην, ἔστι δὲ τῶν ἱερωτάτων. ἀνέγνων δὲ αὐτὸν, χρυσοῖς γράμμασι γεγραμμένον ἐν Τίῳ, ἐν τῷ τοῦ Σαπέρδωτος οἰκίᾳ. ἄπε γάρ μοι, ἔφη, ὦ δέσποτα Γλύκων, τίς ἦ; ἐγὼ, ἔδη, ὅς, Ἀσκληπιὸς νέος, ἄπο παρ' ἐκεῖνον τὸν πρότερον. πῶς λέγεις; οὐ θέμις ἀκοῦσαί σε τοῦτό γε. ὅσα δὲ ὑμῖν ἔτη παραμενῶ χρησμῳδῶν, τέτορ πρὸς τοῖς χιλίοις. εἶτα, ποῖ μεταστήσῃ; ἐς Βάκτρα, καὶ πρὸς ἐκεῖ γλῶ. διὰ γὰρ ἀπολαῦσαι καὶ τοὺς βαρβάρους ἐπιδημίας τῆς ἐμῆς, τὰ δ' ἄλλα χρήσεια, τὸ μὲν Διδύμοις, καὶ τὸ ἐν Κλάρῳ, καὶ τὸ ἐν Δελφοῖς, ἔχουσι τὸν προπάτορα τὸν Ἀπόλλω χρησμῳδοῦντα. ἢ ψευδᾶς εἶσιν οἱ νεῶ ἐπιπλοντες ἐκεῖ χρησμοί; μὴ δὲ τοῦτ' ἰθυπήσῃς ἀφ' ἡμῶν· οὐ γὰρ θέμις. ἐγὼ δὲ τίς ἔσομαι μετὰ τὸν νεῶ βίον; ἵππος, εἶτ' ἄνηρ σοφὸς, καὶ

cerdotis, viri cuiusdam Tianei, cuius sapientiam ex his quæ scisciatus est, conijcias licebit. Hunc equidem legi pridem, aureis descriptum literis Tij, in ipsis Sacerdotis ædibus: Dic, inquit, mihi rex Glycon, quis nam es? Sum ille, inquit, minor Aesculapius. Num alius ab illo priore? quid ais? Haud fas est, vt isthuc audias. Sed quot annos apud nos permansurus, atque oracula redditurus? Ad millesimum tertium. Deinde quò demigraturus? Ad Bactra, atque in eas regiones. Siquidem oportet & barbaros meo conuictu meaque præsentia frui. At reliquæ sortes, puta quæ in Didymis, Claro, Delphisq; redduntur, vtrum ab auctore proficiscuntur Apolline, an vana sunt quæ illic edunt oracula? Ne isthuc quidem scire quæsieris. nefas enim. Cæterùm ego quis tandem post hanc vitam futurus sum? Camelus, deinde equus, post hæc vir sapiens, ac vates

προφήτης ὁ μάων Αλεξάνδρου. διαῦτα μὲν ὁ Γλύκων ἐν Σακέρδωτι διηλέχθη. ἐπὶ τέλει δέ, χρησμὸν ἔμμετρον ἐξενεγκὼν, ἀδὸς αὐτὸν Λεπίδῳ ἑταῖρον ὄντα.

Μὴ πάθῃς Λεπίδῳ, ἐπεὶ οἱ λυγρὸς ὀϊστὸς ὀπηδεῖ.

Πάνυ γὰρ ἰδιάζοντα τὸν Επίκουρον, ὡς προεῖπον, ὡς τέχνην ἀντίτεχνον, καὶ ἀντίθεσιν τῆς μαγγανείας αὐτοῦ. ἵνα γοῦν τινα τῶν Επικουρείων τολμήσαντα καὶ διαλεχθῆναι αὐτὸν, ἐπὶ πολλῶν παρόντων, εἰς λυσιτελοῦν οὐ μικρὸν καθίσησιν, ὁ δὲ προσελθὼν, ἔλεγε μεγάλῃ τῇ φωνῇ· σὺ μέν τοι γε, ὦ Αλέξανδρε, τὸ σὸν Παφλαγόνα πρεσβυτικὸν εἰς ἀγαθὴν οἰκίαν ὡς ἐμὲ ἦγες μόνῳ τῆς Γαλατίας, τοῦτον ἐπὶ θανάτῳ ἀνήκεσας, ὡς ἀπολοῦντας τὸν ἡμέτερον αὐτῷ ἐν Αλεξανδρείᾳ παιδικόν. ὁ δὲ νεανίσκος ἦν, καὶ ἐπανῆλθεν ὑγιὴς, μετὰ τοῦτο τῶν οἰκετῶν ἀπόντων, θυείοις ὑπὸ σὺ παρα-

vates non inferior Alexandro. Atque hæc Glyconis cum Sacerdote confabulatio. Postremò & oraculum carmine comprehensum edidit, quum non ignoraret illum amicum esse Lepido:

Ne pare Lepido: namque huic fatum instat acerbū.

Mirū etenim in modum metuebat Epicurum, sicuti superius dictum est, nimirum vt artificem ac sapientem, suis artibus atque impostoris hostem atque infensum. Itaque ex Epicureis, quempiam ausum se multis præsentibus coarguere, propemodum in vitæ discrimē adduxerat. Siquidem adiens ille, clara voce dicebat: Tu nimirum Alexander Paphlagoni cuidam persuasisti, vt seruos suos apud Galatiæ præfectum capitis accerseret hoc nomine, quasi filium ipsius, qui tum Alexandriæ erudiebatur, occi-

disset: atqui viuit adolescens, incolumisq; reuersus est, famulis iam supplicio affectis, qui tuâ operâ bestijs traditi

παραδοθέντων. ὀλίγον δέ τι ὑπερβήναι· ἀναπαώσας ὁ μειράκιος ἐς Αἴγυπτον, ἄχετο ἐπὶ σοφίαι, πλοίοις ἀναγομένοις, ἐπαίδευσε καὶ αὐτὸς ἐς Ἰνδίαν πλεῦσαι. ἐλπίδι δὲ ἐρράθυμος, οἱ δυσυχέες ἐκεῖνοι οἰκέται αὐτέ, οἰκθέντος ἤδη ἐν τῷ Νείλῳ πολλὸν διαφθάρεσθαι τὸν μειράκιον, ἢ καὶ ὑπὸ λῃστῶν (πολλοὶ γὰρ τότε) ἀνηρῆσθαι, ἐπαγγέλλουσι αὐτῷ τὴν ἀφανισμόν. ἔτα ὁ χρησμὸς, ἡ ἐκ λαβάδικα, μετὰ λίθου ἐπίκεται ὁ μειράκιον, διαχθέντος τῷ ἀφθημίαν. ὁ δὲ ταῦτα ἐπέχθη, ὁ ὁ Ἀλέξανδρος, ἀγανακτήσας ἐπὶ τῷ ἐπίχθῳ, καὶ μὴ φίλοις ἐνεάδες τῷ ἀληθείαν, ἐκέλευε τὸς παρόντας λίθοις βάλλειν αὐτέ, ἢ μὴ αὐτὸς ἐναγέας ἔσεσθαι, καὶ Ἐπικούρους ἐκπλήσεσθαι. τέ δὲ βάλλειν ἀρξαμένων, δημόσιός τις ἐπιδημῶν τῷ Πόντῳ, πρῶτος ἐπεχθεὶς ἐρύσας τε θανάτε τὸν ἄνθρωπον,

perierunt. Porrò huiusmodi quiddam acciderat. Cùm adolescentulus amne aduersò in Aegyptum nauigasset, ad inundationem vsque subducto nauigio, persuasus est vti pariter in Indiam nauigaret. Itaque dum diutiùs abesset, infelices illi eius ministri, rati videlicet vel in Nilo nauigantem interisse puerum, vel à latronibus (nam id temporis permulti grassabantur) esse peremptum, reuersi sunt domum: renunciàtes quemadmodum è medio sublatus esset. Deinde proditum oraculum, damnati serui. sub hæc adest adolescentulus, peregrinationem suam enarrans. Atque hæc quidem ille: at Alexander indignatione percitus, quòd coargueretur, neque ferens opprobratam sibi vanitatem, iussit vt qui adessent, lapidibus illũ impeterent: alioqui & ipsos impios futuros, atq; Epicureos appellandos. Dumq; illi iam lapidare cœpissent, Demonstratus quidam, qui diuersabatur in ponte, primus hominem sui corporis obtegens obiectu, morti subduxit,

πον, μικρὸν δεῖν καταλυσθῆναι, πάνυ δικαίως. τί γὰρ ἔδει μόνον φρονεῖν ἐν τοσούτοις μεμηνόσι, καὶ παραπολαῦσαι τῆς Παφλαγόνων μωρίας; καὶ τὰ μὲν καθ' ἑαυτὸν ἐκείνων διαῦτα. ἀλλά τινι προσκαλουμένων, καθὰ τάξιν τῶν χρησμῶν (πρὸ μιᾶς δὲ ταύτης θυσίμην ἐγίγνετο) καὶ ἐρομένου τοῦ κήρυκος, ἀ θυσίμοι, τίνι δεῖ ἀνδρὶ ἐνδοῦναι, εἰς κόρακας οὐκ ἔτι τὸν τοιοῦτον οὔτε ξύλον τις ἐδίχετο, οὔτε πυρὸς ἢ ὕδατος ἐκεκώλυε, ἀπ' ἄλλο γέ τι πρὸ γῆς ἐκαύνισθαι, ὡς ἀσεβῆ καὶ ἄθεον, καὶ Ἐπικούρειον, ἅπερ ἐστὶν ἡ μιαρὰ ταύτη ποιδωεία. ἦν γοῦν καὶ γελοιότατον ἐποίησεν ὁ Ἀλέξανδρος. ἐνεῖναι γὰρ τὰς Ἐπικούρου κυρίας δόξας τὸ κάλλιστον, ὡς οἶσθα, τῶν βιβλίων, καὶ κιφαλαιῶδες, ἐνείχοντο τῆς τἀνθρὸς σοφίας τὰ δόγματα, κομίσας εἰς τὴν ἀγορὰν μέσην, ἔκαυσεν

xit, alioqui lapidibus obruendum, idque iure optimo. quid enim oportebat vnum inter tam multos insanientes sanum esse, atque à Paphlagonum stultitia malum sibi accersere? Et illi quidem hæc euenerunt. Cæterùm aduocatis iuxta oraculorum ordinem ijs qui proposuerant (nam id fiebat pridie quàm responsa redderet) præcone rogante an vaticinari vellet, si cuipiam illorum ex adyto respondisset, in malam rem: huiusmodi hominem neque tecto quisquam excipiebat, neque igni aquáve impertiebat: verùm erat illi solum aliud alio vertendum, tanquam impio, deorumq; contemptori, atque Epicureo: quod quidem probrum omnium erat grauissimum. Quapropter vnum etiam Alexander quiddam designauit ridiculum. Nactus peculiares Epicuri sententias, librum (vt scis) longè pulcherrimum, summatim Epicureæ disciplinæ decreta complectentem, medium in forum deportauit,

ἔκαυσεν ἐπὶ ξύλων συκίνων, ὡς λίθον αὐτὸν καταφλέγων, καὶ πλὴν σποδὸν εἰς θάλασσαν ἐξενέγκαι, ἔτι καὶ χρησμὸν ἐπιφθιγξάμενον.

Πυρπολέω κέλομαι δόξας ἀλαοῖο γέροντος.

Οὐκ ἀθρόως ὁ κατάρατος, ὅσον ἀγαθὸν τὸ βιβλίον ἐκεῖνο τοῖς ἐντυχοῦσιν αἴτιον γένηται, καὶ ὅσῳ αὐτοῖς ἀρχὴν, καὶ ἀταραξίαν καὶ εἰλικρινῆ εὐεξίαν ἐνεργάζηται, δεδιότων μὲν καὶ φασμάτων καὶ τεράτων ἀπαλλάττον, καὶ ἐλπίδων ματαίων, καὶ φενακισμῶν ἐπιθυμιῶν, νοσημάτων δὲ καὶ ἀληθεστάτην ἐντιθὲν, καὶ καθαρὸν εἰς ἀληθῆ τὰ γνώμας, οὐ τὸν λαδὶ καὶ σκίνον, καὶ ταῖς τοιαύταις φλυαρίαις, ἀλλὰ λόγῳ ὀρθῷ, καὶ ἀληθείᾳ καὶ παῤῥησίᾳ. ἵν δὲ τοῖς ἄλλοις ἔρχεται, καὶ μιγίστην τόλμημα τῶ μιαροῦ ἀνδρὸς ἄκεσον. Ἔχων γὰρ ὁ μικρὰν ἐπίβασιν ἐπὶ τὰ βασίλεια πλὴν οὐ πλὴν, καὶ τοῦ Ῥουτιλιανοῦ δόντος μοιῶτα

ac z lignis ficulnis exustis, tanquam auctorem ipsum exureret scilicet: ac cinerem abiecit in mare, oraculo insuper eam in rem edito:

Edico decreta senis comburere cæci.

Haud perpendit sceleſtus ille, quantum adferret is liber commoditatum ijs qui in eo legendo versarentur, quantamque illis quietem, tranquillitatem, libertatemq; páreret, propterea quòd à pauoribus, spectris ac prodigijs liberaret: tum spes inanes atque immodicas adimeret cupiditates, mentem sanam ac veritatem inseret, planè lustraret animum, non tæda quidem, aut squilla, aut alijs id genus nugamentis: imò recta ratione, vero ac libertate. a Accipe iam facinus quoddam hominis sceleratiſimi, vnum inter omnia multò impudentiſimum. Quum iam non mediocrem in Regiam aditum ſibi patefeciſſet, inquè aulam Cæſaream, præſertim Rutiliano rem adiuuante, atque

ποιοῦσι τὴν πάροδον, διαπέμπεται χρησμὸν, τοῦ ἐν Γερμανίᾳ πολέμου ἀκμάζοντος, ὅτε θεὸς Μάρκος ἤδη τοῖς Μαρκομάνοις καὶ Κουάδοις συνεπλέκετο. ἠξίου δὲ ὁ χρησμὸς, δύο λέοντας ἐμβληθῆναι ζῶντας ἐς τὸν Ἴστρον, μετὰ πολλῶν ἀρωμάτων, καὶ θυσιῶν μεγαλοπρεπῶν. ἄμεινον δὲ αὐτὸν εἰπεῖν τὸν χρησμόν·

Ες δίνας Ἴστροιο, διιπετέος ποταμοῖο,
Εμβαλέειν κέλομαι δοιοὺς Κυβέλης θεράποντας,
Θῆρας ὀρειτρεφέας, καὶ ὅσα τρέφει Ἰνδικὸς ἀὴρ,
Ανθεα, καὶ βοτάνας εὐώδεας, αὐτίκα δ' ἔσαι
Νίκη, καὶ μέγα κῦδος, ὁμ' εἰρήνῃ ἐρατεινῇ.

Γενομένων δὲ τούτων, ὡς προσέταξε, τοὺς μὲν λέοντας, ἐκνηξαμένους ἐς τὴν πολεμίαν, οἱ βάρβαροι ξύλοις κατειργάσαντο, ὥς τινας κύνας, ἢ λύκους ξενικοὺς, αὐτίκα δὲ τὸ μέγιστον τραῦμα τοῖς ἡμε-

atque approbante: quum bellum quod in Germania gerebatur, maximè flagraret, diuo Marco cum Marcomannis & Quadis conserente, oraculum diuulgauit, quo iubebat vti duos leones viuos in Danubium immitterent, varijs cum odoribus, ac sacris quibusdam magnificis. sed præstat ipsum oraculum referre:

Gurgitibus fluuij turgentis ab imbribus Istri
Immisisse duos Cybeles edico ministros,
Monte feras alitas: tum quantum alit Indicus aër
Florum atque herbarum bene olentum: moxq́ futura est
Et victoris, pax & amabilis, & decus ingens.

Ea quum essent facta quemadmodum ille præscripserat: leones quidem simulatque in hostium regionem enatassent, Barbari canes quospiam aut lupos esse rati, fustibus arcebant. At nostrorum protinus maxima strages

est

ἀμίστροις ἐγίνιζε, ἀνομυείων ὡς σχεδὸν ἀθρόων ἀφλομένων. ἅτα ἀκολούθησι τὰ περὶ Ἀκυλείαν γιγόμενα, ἡνίκα παρὰ μικρὸν τῆς πόλεως ἐκένησε ἅπασις. ὁ δὲ πρὸς τὸ ἄρθιον βακὸς πλὴν Δελφικὴν ἐκένην ἀφλογίαν, καὶ τὸν τῆ Κροίσω χρησμὸν ψυχρῶς παρῆγε, νικῆσαι μὲν γὰρ προεπᾶν ἢ θεὸν, μὴ μὴν τοι λυθῆναι, Ῥωμαίων, ἢ τῶν πολεμίων· ἤδη δὲ πολλῶν ἐπιῤῥεόντων, καὶ ἡ πόλεως αὐτῶν θλιβομένης, ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἐπὶ τὸ χρηστήριον ἀφικνουμένων, καὶ τὰ ἐπιτήδεια διαρκῆ μὴ ἐχόντων, ἐπινοῆ τὸν ὑπηρετῶν καλαμίνην χρησμὸς. λαμβάνων γὰρ τὰ βιβλία, ἐπικοιμᾶτο, ὡς ἔφασκεν αὐτὸς, καὶ ὡς ὄναρ παρὰ τοῦ θεοῦ ἀκούων ἀπεκρίνετο, ὃ μὲν τοι σαφῆς τὸν πολλὸς, ἀπὸ τῆ ἀμφιβόλου, καὶ ταραγμένης, καὶ μάλιστα, ἅ ποτε θιάσαιτο πρεσβύτερον τὸ βιβλίον καθωραϊσμένον.

est consequuta, viginti ferè millibus simul extinctis. His consimilia sunt ea quæ in Aquileia contigerunt, quum parum abfuerat vt vrbs ea caperetur. At is ad id quod euenerat, Delphicam illam responsionem, Crœsoque redditum oraculum, frigidè sanè detorsit, dicens Deum quidem prædixisse victoriam, haud tamen explicuisse vtrum Romanorum esset futura, an hostium. Tandem quum plurimi iam eam in vrbem confluerent, premeretur que Abonotichitarum ciuitas multitudine eorum qui ad oraculum ventitabant, neque sufficeret suppeditandis ijs quæ ad victum erant necessaria, comminiscitur oraculorum genus quoddam id quod noctiurnum appellabatur. Siquidem libellis indormire solebat, vt aiebat ipse, deinde tanquam in somnio diuinitùs edoctus respondebat: nihil certi tamen, sed ambiguè plerunque, ac confusim: maximè si quos libellos conspexisset accuratiùs atque obseruantiùs obsignatos.

Ad

ὥχρα παρακινδυνεύων, τὸ
ἀπιθὸν ἄπαξ ἀπέγραφε,
χρησμοῖς πρέπον καὶ τὸ τοιοῦ
τον ὀλόμενον. καὶ ἴσάν τινος
ἐξηγηταὶ ἐπὶ τούτῳ καθήμε-
νοι, καὶ μισθοὺς οὐκ ὀλίγους
ἐκλέγοντες, παρὰ τῶν ζώντων
τοὺς χρησμὸς ἀπολαμβανόν-
των ἐπὶ τῇ ἐξηγήσει καὶ σφίσι
σφ' αὐτῶν, καὶ ζῶντο αὐτῶν τὸ
ἔργον ἀπέμισθον λῷ. ἐτέλουν
γὰρ οἱ ἐξηγηταὶ τῷ Ἀλεξάν-
δρῳ, τάλαντον Ἀττικὸν ἑκά-
στου, ἐνίοτε δὲ, μήτε ἐρομέ-
νου τινὸς, μήτε ἀπομαθόντος,
ἀπ' οὐδὲ ὅλως ὄντος, ἐχρησ-
μῴδει πρὸς ἔκπληξιν τῶν ἀκ-
ροατῶν, οἷον καὶ τόδε·

Δίξαι ὅστις σὺν ἄποχον,
μάλα πᾶχυπλινθὸς,
Καπνὸν ἰόφαν ἀπὸ λιχέων
σαλάγων, καλὰ δῶμα,
Δῆλος πρωτογενὴς, ὃς δὴ
σύγε πάντα ἀπώσω.
Ὧπυιε γὰρ ἑὸν, ὃς δ'
ἄνθις σὺν παρακοίτῃ,
Αὐτίδοσιν ταὐτῷ ὕβριος
ἰθίας ἀκοτίνων.

Ad hunc enim modum citra vllum resignandi periculum quicquid temerè in mentem veniſſet, ſubſcribebat: ratus & hoc ipſum oraculis conuenire. β Erant autem ad id nonnulli conſtituti interpretes, qui mercedem non exiguam colligebant ab his qui eiuſmodi capiebant oracula, vt enarrarent ea, explicarentq; : atque hoc illorum munus conducticium erat. Nam interpretum quiſque talentum Atticum pendebat Alexandro. Non nunquam, quum neque conſuleret quiſquam, neque miſſus eſſet aliquis: imò cùm ne eſſet quidem huiuſmodi quiſpiam: tamen oraculum edebat, vt ſtultos mortales redderet attonitos: quod genus illud erat:

Hunc age quære, tuâ qui,
tectus in ædibus, ac te
Clam prorſum, vxorem
vultuq; oculisq; decoram
Stuprat adulterio, ſeruos

Ἀπ'

rũ ex agmine primus, Ipſe cui ſolus ſuaſiſti hæc omnia de mens. Eius enim florem libâſti. hoc dedecus ille

Nunc

Ἀλλ' ἐπί σοι λὰξ φάρμακ' ἄκρ' αὐτῇ νυχὰ τίτυσται,
Ὡς μήτ' ἄσαιτο, μήτ' ἄκορέας, ἃ ποιῆσαι,
Εὑρόσας λιχάτω, ὑπὸ σῷ λίχνῳ, ἀγχόθι τοίχου,
Πρὸς λιφαλῆς, νὺ σὺ θρᾴττουσα σώοισι Καλυψώ.
Τίς ἂν ἀμφ Δημόκειτ' ἐδίστασε φάσθαι, ἀκούσας ὀνόματα, καὶ τόπους ἀκριβῶς; ἔστα μετ' ὀλίγον παρίππου ἄρ, σωὴς τὼ ἐπίνοιαν αὐτῇ; ἀλλὰ καὶ βαρβάροις ποτάκις ἴχνος, ἤτις ἦν παρίοι ἴδοις φωνῇ, συνεῖναι ἢ κινεῖσι, ῥᾳδίως ἐξευρίσκων ἐπιδημοῦντας ὁμοεθνεῖς τοῖς ἀνδρώδεσι. ἀλλὰ τοῦτο μὲν πολὺς ἐν μέσῳ χρόνος, ὦ φίλε τὸ λύσαι τὰ βιβλίων, καὶ τὸ χρησμῳδίας, ὡς ἐν τοσούτῳ καὶ τὰ σχολῇ λύοιντό τι οἱ χρησμοὶ ἀσφαλῶς, καὶ ἐνεύσκοιντο οἱ ἐρωτῶντες ἀνύοντες ἕκαστα, οἷος καὶ ὁ τῶν Σκύθῃ λοιθὰς

Nunc tibi compensans, cum coniuge dormit herili.

Quin ydem tibi iam pridem lethale venenum

(Vt neque quæ faciant, possis audire, nec vnquam

Cernere luminibus) tectè furtimq; parârunt.

Inuenies q; tuo sub lecto pharmaca, iuxta

Parietem, sub ceruicali condita. porrò

Istis conscia criminibus tua serua Calypso est.

Quis Democritus principio non commoueretur, vbi nominatim & auctores & loca palàm audisset designari? Verùm illicò despuisset, simulatque cognouisset quo hæc artificio gererentur. ❧ *Insuper & Barbaris non rarò respondit, si quis patria lingua scisciteretur, puta Syriacè aut Gallicè, quoties difficile erat inuenire conterraneos eorum qui rogationem proposuissent: proinde receptis libellis, multum intercedere solebat interualli priusquam oraculum redderet, quò videlicet interim per ocium posset & soluere tuto libellos, & nanciscì qui cuncta possent interpretari. & illud Scythæ eiusdam*

θὰς χρησμὸς ὧν.

Μόρφι ἐβάργολις ἐς σκιλὼ
χυίγχιραγχ λάψῃ φάος.

ἅπαξ πάλιν, οὔτε παρόντι, οὔτε ὅλως τινὶ ὄντι ἴφι, ἄνω μίτρου, ἀναστρέφων ὀπίσω· ὁ γὰρ πέμψας σε, τίθνηκεν ὑπὸ τοῦ γείτονος Διοκλίους πέμπτον, λησῶν προσιόντων, Μάνγου καὶ Κέλερος καὶ Βουβάλου, οἳ καὶ νῦν λίθνηται ληφθέντες. ὀλίγους δὲ καὶ τῶν ἐμοὶ λοιπῶν ἄκουσον· ἱερομίνου γάρ μου, ἃ φαλαπρὸς ὧδε Ἀλέξανδρος, καὶ παλασκηναμίνου τι εἰργασε καὶ προφανῶς, ὑπογράφεται χρησμὸς νυκτερινὸς, Σαβαρδαλάχου μάλαχ' Ατεις ἅπος λῶ. καὶ πάλιν ἐμοὶ ἱερομίνου, ἐν δύο βιβλίοις διαφόροις, τὸ αὐτὸ ἐπερώτησιν, πόθεν λῶ Ὁμηρος ὁ ποιητὴς, ἐπ' ἄκρου καὶ ἄκρου ὀνόματος, ὧν ἑτέρῳ μὲν ὑπέγραψεν, ἐξαπατηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐμοῦ παιδίσκου. ἐρωτηθεὶς γὰρ, ἔφ' ὅ, τι ἥκει, ἐρεπάξας, ἔφη, αὐλήσων πρὸς ὀδωλῶ

iusdam redditum oraculum:

Morphi ebargulis in vmebram chnenchicranc, relinquet lucem.

Aliàs rursum quū nec adesset item quispiam, neque tale quicquam omnino contigisset, citra carmen eloquutus est: Redito vnde venisti. siquidem is qui te misit, hodie periit, interemptus à Diocle vicino, accedentibus latronibus, Mango, Celere ac Bubalo, qui nunc etiam comprehensi tenentur in vinculis. Cæterùm pauca nunc accipe ex his quæ mihi ipsi respondit. Scisciato an caluus esset Alexander: quum libellos palàm atque accuratè obsignassem, responsum nocturnū subscribitur: Sabar Dalachi Malach Atis alter erat. Rursum quum diuersis libellis eandem rogationem proposuissem, puta cuiatis esset vates Homerus, idq; alio atque alio nomine: alteri subscripsit, videlicet deceptus à puero, qui rogatus qua gratia venit, vt remedium, inquit, peterem aduersus laterum

ὀδωδὼς πλωρᾶς.

Κυ]μίδι σι χρίω κέλομαι, θροείλω τε καὶ Λη]τῦς.

Τῷ δ' ἑτέρῳ, ἐπειδὴ καὶ τοῦ ἀκκοδ[, ὡς ἐρομένου οἱ εἰ ἄμεινον ψαν]σ, ἄτε μοι πλεῦσαι ἐπ' Ἰταλίαν, ἄτε πεζοπορῆσαι κῶλον, ἀπεκείνατο ὁδὸν πρὸς τὸν Ὅμηρον·

Μὴ σύ γε πλωίμενναι, ἀτὰρ ζῶὸν δὰ καθ' οἶμον ὁδεύει.

Πολλὰ γὰρ τοιαῦτα καὶ αὖτὸς ἐπιμηχανησάμην αὐτῷ, οἷον καὶ ἐπάνω μίαν ἐρώτησιν ἐπερωτήσας, ἐπιγράψας ὧν βιβλίῳ, καὶ ἃ τὸ ἔθος, τοῦ δῆν χρησμοὶ ὀκτὼ, ψῆφος ἀμνός τι ὄνομα, καὶ τὰς ὀκτὼ δραχμὰς, καὶ τὸ γιγνόμενον ἔτι πρὸς ταύταις πέμψας, ὁ δὲ πεισθεὶς τῇ ἀργυρίῳ τοῦ μισθοῦ, καὶ τῇ ἐπιγραφῇ τοῦ βιβλίου, πρὸς μίαν ἐρώτησιν (ἦν δὲ αὕτη, πότερον ἀλώσεται μαγγανεύων Ἀλέξανδρος) ὀκτώ μοι χρησμὸς ἔπεμψεν, ἔστι γῆς φασιν, οὔτε οὐρανὸν ἀκούοντες,

laterum dolorem:

Cytmide te iubeo, ac Latonæ rore perungi.

Alteri verò vbi sciscitanti ei dictum esset, vtrum mihi satius esset in Italiam nauigio, an pedestri itinere proficisci, respondit, nihil quidem quod ad Homerum attineret:

Carpe viam pedibus, vtere ne sulcaueris undas.

Multa id genus aduersus illum sum machinatus, quorum de numero fuit & illud, vnica rogatione proposita libello pro more inscripto, talis cuiusdam rogationes octo, nomen alius quod emētitus, mīssis drachmis item octo: prætereà quod fieri solitum esset, addiungens. At ille persuasus partim missa mercede, partim inscriptione libelli, ad vnicam rogationem (ea erat huiusmodi, quando deprehendendus esset impostor Alexander) octo misit oracula, sed quæ neque cœlum (quod aiunt) neque terram attingerent, verùm absurda, & ina-

νοήτως δὲ καὶ ἀνοήτους ἅπαντας. ἅπερ ὕστερον ἀκριβέστερον ἐγὼ ἀπήγγελον τῷ γάμου, καὶ τῷ πάνυ προσκεῖσθαι τῶν τοῦ ξενοδοκείου ἐλπίσιν, ἐμίσει, ὡς τὸ εἰκός, καὶ ἔχθιστον ἡγεῖτο, καὶ ὡς περὶ ἐμοῦ ἱρομένῳ ὧν Ρουτιλιανῷ ἔφη, Νυκτιφιλάνοις ὀάροις χαίρει, κοίταις τε ἀνοήτοις. καὶ ὅλως, ἔχθιστος καὶ εἰκότως ἦν ἐγώ. ἀλλὰ δὴ ἐσιόντι μοι ἐς τὸ πρόσω πόλιν ἤσθετο, καὶ ἔμαθεν, ὡς ἐμὲν καὶ ἄλλο ὁ Λουκιανὸς (ἔπεμπόμην δὲ ἐγὼ στρατιώτας δύο, δορυφόρον καὶ κοντοφόρον, παρὰ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Καππαδοκίας, φίλου τότε ὄντος καὶ ἀσπασίου, ὥς μοι παρεπέμψαντο μέχρι πρὸς τὸ θάλασσαν) αὐτίκα μεταστῆσαι δεξιῶς πάνυ, καὶ μετὰ πομπῆς φιλοφρονουμένης. ἐλθὼν δὲ ἐγὼ, καταλαμβάνω πομπὸν περὶ αὐτὸν, σωματοφυλάκων δὲ καὶ τοὺς στρατιώτας τύχη τινὶ ἀγαθῇ. καὶ ὁ μὲν προὔτεινέ μοι λύσαι

& intellectu difficilia omnia. Quod ille vbi in posterum perſenſiſſet, præteréà quòd Rutilianum à matrimonio conatus eſſem auertere, ſuaſiſſémq; ne prorſus in diuinatione ſpes reponeret ſuas, oderat me videlicet, ita vti par erat, ſibiq; acerrimũ hoſtem iudicabat. Quodam itaq; tempore percontanti de me Rutiliano ita reſpondit:

Nocliuagis gaudet ſcortis, ſpurecq; cubili.

In ſumma, iure optimo me inuiſiſſimum habebat. Proinde quum me in oppidum aduenisſe ſenſiſſet, méq; Lucianum eſſe illum cognouiſſet: (adduxeram autem milites duos, alterum lanceæ, alterum conto armatũ, quos quidem à Cappadociæ præſide mihi tum amico acceperam, quò me ad mare vſque deducerent) accerſit illicò, ſanè quàm comiter, multáq; cum humanitate.

Ego quum aduenisſem, cõplures apud illum reperio: porrò bona quadam fortuna & militũ vnà mecum adduxeram. Tum ille manum mihi

σαι τὸν ἀνδρα, ὥσπερ ἄωθι τοῖς πολλοῖς· ἐγὼ δὲ προσφὺς ὡς φιλήσων, δήγμασι χρυσῷ, πάνυ μικρὸν δάκνω, χωλὸν ἀνθρωπίσκον τὸν χάρακα. οἱ μὲν οὖν παρόντες, ἄγχειν με, καὶ πάσαι ἐπεβόων, ὡς ἱερόσυλον, καὶ πρότερον ἔτι ἀγανακτήσαντες, ὅτι Ἀλέξανδρον αὐτὸν, ἀπὸ μὲν προφήτην προσῆκον. ὁ δὲ πάνυ γενναίως καρτερήσας, κατέπαυέ τε αὐτοὺς, καὶ ὑπισχνεῖτο τιθασσόν με ῥᾳδίως ἀποφανεῖν, καὶ δώσειν τῷ Γλύκωνι· ἀπαιτῶ δ', ὅτι καὶ τοὺς πάνυ φιλοῦντας ἐμοὶ κακῶς ποιοῦντας, φίλους ἀποκαλεῖτε. καὶ μετασπάσαμενος πάντας, ὁμολογεῖ πρός με, πλὴν πάνυ μὲν καὶ τὰ ὑπ' ἐμοῦ Ρουτιλιανῷ συμβουλευόμενα, καὶ τἄλλα δ', ταῦτά μοι ἔρραδιούργησεν, ἀπαιτῶν δ' ὑπ' ἐμοῦ ἐπὶ μεγάλα προαχθῆναι πάρ' αὐτῷ κἀγὼ ἄσμενος ἤδη ἰδὼν χόμενον τὸν φιλοφροσύνην ταύτην, ὁρῶν οἱ κινδυνεύοντα θεσπέσιον,

porrigit osculandam, quemadmodum vulgò facere consueuerat. egò admotus perinde atq; osculum daturus, acri morsu corripio, ita vt parũ abfuerit quò minus illi manũ mancam reddiderim. Itaque quũ præsentes erant, præfocare me accedere, conati sunt, tanquam hominem sacrilegum: quippe qui iam inde ab initio grauiter tulerant, quòd Alexandrum illum, non autem prophetam compellassem. At ille oppidò quàm generosè obnitens coercuit illos, pollicitusq; ipse se facilè me placidum redditurum, declaraturumq; quantum posset Glycon, qui nimirum & hos qui maximè sæuirent ferocirentq; sibi redderet amicos. Moxq; ablegatis omnibus mecum expostulauit, negans se clam esse quæ suasissem Rutiliano: ecquid me læsisset vt iste in sese facerẽ, quũ possem illius opera apud illũ magnas ad res promoueri? Equidẽ hanc hominis humanitatẽ cõmodè, iamq; libenter accipio, perpendẽs nimirũ quo forẽ in periculo

βασιλέα, καὶ μετ' ὀλίγον
πρόθυμον φίλον γεγενημέ-
νον. καὶ τοῦτο οὐ μικρὸν
θαῦμα τοῖς ὁρῶσιν ἔδοξεν,
οὕτω μοι ῥᾳδίας γινομένης
μεταβολῆς. ἅτα δή μου ἐκ-
πλέειν προαιρουμένου, ξέ-
νια καὶ δῶρα πομπὰ πέμψας
(μόνος δὲ σὺν τῷ Ξενοφῶν-
τι ἔτυχον ἐπιδημῶν, τὸν
πατέρα, καὶ τοὺς ἄλλους ἐς
Ἀμασεῖν προεκπεμφθέν-
τας) ἐπισχεῖται καὶ πλοῖον αὐ-
τὸς παρέξειν, καὶ ἐρέτας
τοὺς ἀπάξοντας· κἀγὼ μὲν
ἤμελλον ἀποῦμτί ἐῶν, καὶ ἀλι-
γεῖν. ἐπεὶ δὲ κατὰ μέσον τὸν
Πόντον ἐγενόμην, δακρύ-
οντα ὁρῶ τὸν κυβερνήτην,
καὶ τοῖς ναύταις τὶ ἀντιλέ-
γοντα, οὐκ ἀγαθὰς ἄγον πε-
ρὶ τῶν πλοόντων τὰς ἐλπί-
δας· ὡς δὲ καὶ αὐτοῖς ἐπισκήμ-
ψων ἀπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἀ-
φεθέντας εἰπὼν ἡμᾶς ἐς πῦ
θέλοιμεν. ὅπερ ἐγὼ ἐνόησα,
ῥᾳδίως αὐτῷ ἐπιπολήμιος τὰ
πρὸς ἐμὲ ἔσεσθαι τὸν δακρύοντα ἐκέ-
νον ἔφασκον καὶ τοὺς συναύτας,
μηδὲν

lo constitutus. paulóque pòst prodibam iam illi factus amicus. Ea res profectò ijs qui videbant, vehementer erat stupenda, quòd tam facilè fuissem commutatus. Post hæc quum iam nauigare statuissem, missis xenijs ac muneribus permultis (eram autem fortè solus cum Xenophonte, patre cum reliquis meis in Amastrim præmisso) polliceturque & nauim præbiturum sese, & remiges qui nos adiuuarent. Etenim arbitrabar hæc animo simplici, atque officiosè fieri: verùm vbi iam in medio essemus mari, videremúsque gubernatorem lachrymantem, & nescio quid reliquis nautis contradicentem, non optimæ de euentu spes me ceperunt. Erat autem illis ab Alexandro mandatum, vt tollentes nos in mare præcipites darent. Quod si contigisset, facilè quod mecum gerebat bellum, illi

debellatum fuisset: sed is qui lachrymabatur, effecit

μηδ' ἡμῖν λαὸν ἡμᾶς ἐργάσα-
ῳ. καὶ πρὸς ἐμέ· ἐφη, ἔτη ἐξή-
κοντα, ὡς ὁρᾷς, ἀνεπίληπτον
βίον καὶ ὅσιον προβεβιωκώς,
οὐκ ἂν βουλοίμην ἐν τούτῳ τ'
ἡλικίας, καὶ γυναῖκα καὶ τέκ-
να ἔχων, μιᾶναι φόνῳ τὰς χεῖ
ρας, ἁπλῶς ἐφ' ὅσῃ ἡμᾶς ἀ-
νειλήφει, μὴ τὰ τῆς τ' Αλεξάν-
δρου προσταττόμενα. καλαβέ-
μην δὲ ἡμᾶς ἐν ἀγχιάλοις,
ὧν μὴ ὁ καλὸς Ομηρ & μέμ-
νηται, ὀπίσω ἀπέπλευσεν. ἔνθα
ἐγὼ παραπλέοντας τυρὼν Βο
σπορανούς τινας πρίσβεις, παρ'
Βυπάλου & τοῦ Βασιλέως, ἐς
τὴν Βιθυνίαν ἀπιόντας, ἐπὶ
κομιδῇ τ' ἐπιτηδείᾳ σιτάξεως,
καὶ διαπεμπόμενος αὐτοῖς τ' πε
ισάγτα ἡμᾶς κίνδυνον, καὶ
ἀξιῶς αὐτῶν τυχὼν, ἀνα-
ληφθεὶς ἐς τὸ πλοῖον, διασώ
ζομαι ἐς τὴν Αμαστριν, πα-
ρὰ ζοσοῦτον ἐλθὼν ἀποθα-
νεῖν. τυντεῦθεν καὶ αὐτὸς ἐ-
πικορεσσόμην αὐτῷ, καὶ πάν-
τα κάλων ἐκίνουν· ἀμυνά-

ne quid in nos grauius pa-
trarent. Ac mihi quidem ita
loquutus est: Annos natus,
vti vides, sexaginta, quum
antehac piè atque inculpa-
tè vixerim, haudquaquam
velim in hac tam grandi ea
tate, præsertim quum vxo-
rem & liberos habeam, ho
micidio manus impiare: ita
dicens videlicet, cuius rei
gratia nos suscepissет, quæq;
sibi mandasset Alexander.
Expositis aũt nobis in ſ Aeo
gialos, quorum etiam egre
gius meminit Homerus, rur
sus legit cursum. ibi forte
nactus præternauigantes le
gatos quosdam Bosporanos,
Eupatoris regis nomine in
Bithyniam proficiscentes,
deportandi vectigalis gra
tia, quod in singulos pende-
batur annos: cum expositis
illis, quod me periculum
circumuallaret, atque illi se
mihi cõmodos faciles q; pra
berent, receptus in nauis
gium, incolumis in Amastrim perueni. tantillum abfuerat ut
perierim. Ex hoc nimirum tempore & ipse aduersus illum
arma capiebam, omnemq; (quod aiunt) mouebam lapidem,

qua

ὃν βουλόμενον, καὶ πρὸ τῆς ἐπιβουλῆς ἤδη μισῶν αὐτὸν, καὶ ἐχθίστου ἡγούμενος, διὰ τὸ τοῦ πρόπου μιαρίαν. καὶ πρὸς τὴν κατηγορίαν ὡρμήμην, πολλὰ μὲν ὑπεσωφρονισὰς ἔχων, μάλιστα τοὺς ἐκ Τιμοκράτους τοῦ Ἡρακλεώτου φιλοσόφου. ἀλλ' ὁ τότε ἡγούμενος Βιθυνίας, καὶ τοῦ Πόντου, αὐτὸς ἱκέτευε, μόνον οὐχὶ ἱκετεύων, καὶ ἀντιβολῶν παύσασθαι· ἅμα γὰρ καὶ πρὸς Ρουτιλιανὸν οἰκειότερον ἔχοντα, μὴ ἂν λύσασθαι, καὶ εἰ φανερῶς λάβοι ἀδικοῦντα, κολάσαι αὐτόν. οὕτω μὲν ἀνεκόπη τῆς ὀργῆς, καὶ ἀνεπαύσατο, οὐκ ἐνδέον τι θρασυνόμενος· εἰ δ' οὕτω λιπαρῶν ἀφῆκεν, οὐ πᾶς οὐ μετρίως τοῖς ἄλλοις τὸ τόλμημα τοῦ Ἀλεξάνδρου, τὸ ἀνατῦσαι παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος μετονομασθῆναι τὸ Ἀβώνουτείχους, καὶ Ἰωνόπολιν κληθῆναι, καὶ νόμισμα κατὰ τοῦτο ἐπικεχαραγμένον, τῇ

quo hominem vlciſcerer, quem iam tum ante mihi ſtructas inſidias oderam, proq; ſummo ducebam hoſte, propter morum impietatem. Iámque ad accuſationem intenderam animum, non paucis mecum facientibus, maximéque quì erant ex Timocratis Heracleotæ ſchola philoſophi. Verùm quì tum Bithyniæ Pontoq; præſidebat, nos cohibuit, penè ſupplicans & obſecrans vti deſiſteremus. Etenim ob neceſſitudinem quæ ſibi cum Rutilliano intercederet, nequaquam poſſe ſupplicio afficere, nec ſi manifeſto in crimine deprehendiſſet. Atque ita quidem ab iracundia deſtiti, méque repreſi, non in tempore rem aggreſſurus, cùm iudicem haberem ad eum modum affectum. Sed quid? annon & hoc inter alia facinus audax Alexandri, à principe Romano poſtulare vt Abonitichus, commutato vocabulo, Ionopolis appellaretur? vtq; nomiſma nouum ſignaret,

τῆ μὲν τοῦ Γλύκωνος, καὶ θάτερα δὲ Ἀλεξάνδρου, σύμμαξα τῆς πάππου Ἀσκληπιοῦ, καὶ τῷ ἄρπλω ἐκείνῳ τῆς μητρομάζορος τῆς Περσέως ἔχουσα. ὑποπτεύσασα δὲ ἐξ ἀρχῆς περὶ ἑαυτῆς, ὅτι ἐξαπατᾶσθαι ἐμαντεύσατο αὐτὴν ἔτη ἑβδομήκοντα καὶ ἑκατόν, εἶτα κεραυνῷ βληθεῖσα ἀποθανεῖν, οὐκ ἐπὶ τούτῳ δὴ, οὐδὲ ἐδόμησεν ἔτη γενομένη ἀπέθανεν, ὡς Ποδαλειρίου υἱὸς ἐξαπατᾷ τὸν ὠδά, μέχρι τοῦ βοθρίου, καὶ σκωλήκων ἐξαπατᾷ ἀπέρ καὶ ἐμὲ ῥᾴθυμον φαλακρὸν ὄντα παίζειν ἐπέτρεπεν ἐπὶ τῷ κεφαλῇ, ἐπὶ τῷ δύνασθαι ἐκ τοῦ παρόντος ἐλαύνειν καὶ ὑπὸ τῆς σφύρας ἀφηρημένης. ζημίαν τινὰ τῆς Ἀλεξάνδρου τραγῳδίας, καὶ ἅντινα τὸν παντὸς δράματος ἀναξιοφανῆ ἡγοῦμαι, ὡς ἀπάξειν πρόνοιάς τινὸς τὸ ζημίαν, ἃ καὶ ἐξ ἀρχῆς τύχῃ σωκεῖν. τέλος δὲ τὸν ἐπιτάφιον αὐτοῦ ἄξιον γνώμη

altera quidem parte Glyconis obtinens imaginem, altera verò Alexandri, qui insignia aui Aesculapij, ac falcem illam Persei, vnde maternum ducebat genus, tenebat? Porrò cùm esset de se vaticinatus, oraculo proditò fatis decretum esse, vt annos viueret centũ & quinquaginta, debinc fulmine ictum, interitu maximè miserando periturum: nondum septuagimta natus annos mortem, videlicet (ut conuenit Podalirij filio) de ad mguen vsque putrefactio, & vermibus scatens. Quo tempore simul & illud deprehensum est, quòd calvus esset, quum medicis caput humectandum præberet ad mitigandum cruciatum: id quod haudquaquam facere potuissent, nisi detracto galericulo. Hunc habuit exitum Alexandri tragœdiæ, atque hæc fuit totius fabulæ catastrophe: vt res videri possit prouidentia quadam esse gesta, quum casu nimirum ad hunc modum euenerit. Restabat illud, vt & epitaphium vitæ acta dignum

constitueret

περὶ τὸ βίβ, καὶ ἀγῶνα τι-
νὰ συνήσεσθαι ὑπὲρ τοῦ κρα-
τίστου, τῶν σωφρονούντων καὶ
χρηστῶν, ὅσοι κορυφαῖοι ἦ-
σαν. ἀνιλθόντων ἐπὶ δικαστη-
ρίου Ρουτιλιανόν, τίνα χρὴ
προκεκριμένα ἀντ', καὶ δόξαν ἐ-
σεσθαι τὸ μανθάνον, καὶ σεφα-
νωθῆναι ὑπ' ἐκφαντικῶν καὶ
προφητικῶν στεμμάτι. ὧν δὴ ἐν
ἀνδρῶν καὶ Παῖτος, ἰατρὸς τὴν
τέχνην, πολίτης ὤν, ὅτι ἰατρὸς
ἐπίνοια, οὔτε πολιῷ ἀνδρὶ
ταῦτα ποιῶν. ἀπ' ὀ ἀγωνο-
θέτης Ρουτιλιανὸς ἀστεφάνω-
τους ἀυτοὺς ἀπέπεμψεν, ἀυ-
τὸν τὸν προφητέαν φυλάτ-
των, μετὰ τὸν ἐντυθέν ἀ-
ναπαλύν. ταῦτα, ὦ φιλότης,
ἔπειγε ἐκ πολλῶν ὀλίγα τ
ὀλίγα γράψαι ἠξίωσα, καὶ σοὶ
μὲν χαρίζομαι, ἀνδρὶ ἰατρῷ
καὶ φίλῳ καὶ ὁμοτέχνῳ πάν-
των μάλιστα θαυμάσας ἔχω,
ὅτι τε σοφίᾳ, καὶ ὧν πρὸς ἀ-
νθρώπους ἤθει, καὶ τρόπων
πρᾳότητι, καὶ ἐπιεικείᾳ,
καὶ

constitueretur: neque non certamina quædam agerentur ab iis qui in vaticinium coniurauerant, videlicet impostorib⁹ insignibus ac præcipuis ad Rutilianum arbitrum sese conferentibus, vtis pronunciaret, quem ex ipsis oporteret in oraculi successionem capessendam eligi, atque sacerdotali prophetica quæ corona redimiri. Erat autem in hoc numero simul & Pætus, qui artis professione medicus, tum canus quum esset, ista faciebat neque medico, neque homini cano decora. At Rutilianus certaminis arbiter, incoronatos eos remittebat, ipsi sibi diuinandi auctoritatem seruans, postea quam inde iam demigrauerat. Hæc, amice, ex plurimis pauca, quò degustamentum hominis præberem, scribenda, putaui, cùm vti tibi gratificarer, homini familiari atq; amico, quemq; ego vnum omnium maximè suspicio, idq; plurimis nominibus, vel propter sapientiam singularem, vel ob amore veri, vel ob morum mansuetudinem ac moderationem,

καὶ γαληνίᾳ βίᾳ, καὶ ἀξιότιμοι πρὸς τὰς συνουσίας. τὸ πλέον δ', ὅπερ καὶ σοὶ ἥδιον, Ἐπικούρῳ μωρῶν, ἀνδρὶ ὡς ἀληθῶς ἱερῷ, καὶ θεοσεβείᾳ πλῶ φύσιν, καὶ μόνῳ μετ' ἀληθείας τὰ καλὰ ἐννοκότι, καὶ παραδώκοτι, καὶ ἐλευθερωτῇ τῶν ὁμιλησάντων αὐτῷ γνωμένῳ. οἶμαι δέ, ὅτι καὶ τοῖς ἐντυχοῦσι χρήσιμόν τι ἔχαρ δόξει γραφὴ, τὰ μὲν διεξελέγχουσα, τὰ δ' ἐν τοῖς τῶν φρονούντων νόμοις βεβαιοῦσα.

vel ob vitæ tranquillitatem, & postremò comitatem atque humanitatem erga hos quibus cum viuis: tum verò (quod quidem tibi fuerit etiam iucundius) vt Epicurum vleiscerer, virum verè sacrũ, ingenioq; diuino, quiq; solus quæ verè sunt honesta, & nouerit & tradiderit, quiq; solus extiterit qui liberos redderе solitus sit eos qui secum haberent consuetudinem. Denique arbitror fore, vt ijs qui in hanc lectionem inciderint, liber hic nonnihil vtilitatis afferre videatur, dum quædam redarguit, quædam in opinionibus horum qui & rectè sentiunt, confirmat ac stabilit.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

ARGVMENTVM.

HIc festiuissimus Dialogus & vtilissimus est ad deprehendendas coarguendasq; quorundam impostoras, qui hisce quoque temporibus vel magicis miraculis, vel ficta religione, alijsq; id genus præstigijs, vulgo fucum facere solent. Porrò quicquid est vel nigri salis quem Momo tribuũt, vel candidi, quem Mercurio ascribunt, id omne hic copiosissimè reperias licebit. Sumpsit exordium à difficultate rei, quam collatione quadam amplificat. Atque statim defendit institutum suum, exemplo superioris scriptoris.

a AVGIAE bubile repurgare.] *Allegoria prouerbialis in hominem aut rem maiorem in modum inquinatam, quæ etiam vsui est in Fugitiuis, vbi historiã Augeæ adscripsimus,*

ad

ad quam alludit. *b* Nos verò multum.] *Collatio vtriusque argumenti.* *c* Latronem memoriæ prodemus.] *Latrones illi sunt, qui spe prædæ hominum vitæ insidiantur, quales sunt, grassatores & viarum obsessores. vnde latrocinium.* *d* Corpore igitur.] *Descriptio personæ, à qua ad narrationem paulatim ascendit.* *e* Cecropibus Eurybato, &c.] *Nobiles facinorosi. Meminit horum & Aeschines aduersus Ctesiphontem:* Οὔτε γὰρ Φρυνώνδας, οὔτε Εὐρύβατος, οὔτε ἄλλος ὑβρὶς ποιήσας τοιοῦτος μάγος καὶ γόης ἐγένετο: i. *Nec Phrynondas, nec Eurybatus, nec alius quisquam veterum improborum vnquam talis magus & impostor fuit. Phrynondas cùm esset hospes Athenis, in negotijs Peloponnesiacis versabatur, homo versutus, maleficus, impostor, summus malarum rerum artifex, vt hominis vocabulum in rei transierit appellationem. Etenim quoties insigniter malum, & sceleratum accipi volebant, Phrynondam appellabant. Eurybatus ex Cecropidis vnus fuit, insignitæ improbitatis homo. Cecropum autem historiam Erasmus noster retulit in adagio: Ne in Iampygum incidas.* *f* Sostrato.] *Huius etiam meminit in quodam mortuorum dialogo colloquentis cum Minoë, & facinora sua in fatum transferentis.* *g* Nam ipse cùm aliquando.] *Amplificatio per collationem.* *h* Prorsum enim.] ὕλη *quædam & generalis vitiorum descriptio.* *i* Ita quum esset.] *Quæ adolescès gesserit.* *k* Inter multos autem.] *Quando & quæ à quibus didicerit, quibus cum versatus fuerit.* *l* Pharmaca mixta.] *Hoc carmen pluribus in locis est apud Homerũ, præcipuè in Odyss. δ. quod vsurpatur in Medicos imperitos, qui non rarò venenum pro remedio ministrant.* *m* Apollonio Tyaneo.] *Huius vitam octo libris Philostratus Lõnius scripsit. Hunc Herocles Christo æquiparauit: contra quem Eusebius Cæsariensis scripsit. Sed ego librum illum Philostrati, omnemque Apollonianæ vitæ scenam fabulosam arbitror, à fidei Christianæ hostibus confictam, vt haberent quem Soteri nostro opponerent. Nec me mouet, quòd Hieronymus Apollonij istius vitam à Philostrato scriptam attestetur. quia non ideo historiam ipsam approbat. Etenim aliud est, autorem citare, aliud approbare. Guilhelmus Philan-*

der Castilionius in suo in Vitruuium Commentario, hanc Apollonij vitam Luciano nostro adscribere videtur. *u* Verùm vbi iam.] *Quæ sub virilem ætatem peregerit.* *o* Amoribus esset idonea.] *Causa & occasio rei gerendæ.* *p* Pella.] *Macedoniæ ciuitas est, vbi etiam Alexander Magnus natus dicitur. Solebant mulieres Pellæ Dracones alere, eosque æstate frigoris causa collo circumdare. Narrat Cicero, Alexandro somno consopito Draconem, quem Olympias mater alebat, visum esse ostendere radiculam, quâ sanaretur Ptolemæus. Strabo ait, vulnerato in Oritis Ptolemæo sagitta venenata, quondam Alexandro secundùm quietem visum esse quæ radicem, quâ Ptolomæus sanaretur ostenderet: Draconis nihil meminit.*

q Ibi quum conspicerent.] *Consilium ex effectu spei ac metus.* *r* Olympiade.] *De Olympiade Magni Alexandri matre, latè satis annotauimus in Dialogum Iouis & Alexandri.* *s* Hinc iam bellum oritur.] *Erasmus: Belli initium dicit esse adagium, quod ad varios vsus potest accommodari, siue cùm ad incipiendum negotium accingi significabimus, siue cùm aliundè natam simultatem innuemus, ac tumultum rerum exortum.* *t* Hæc duo potissimùm.] *Metus & spes, vt elegantèr & verè scribit hic Lucianus, diuinationum & augurijs repererunt. Qui impensè cupiunt, suis votis indecenter blandiuntur, & quidquid in omnem optati euentus trahunt. Rursum qui miserè metuunt, quauis ex re solatium formidinis aucupantur. Spes autem & metus vt non efficiunt, vide eundem Lucianum, in Charonte, siue Contemplantibus, & in Demonacte.* *u* Delum.] *Apollinis Delij templum, in magna veneratione nedum Græcis, sed etiam exteris gentibus erat.* *x* Hinc iam spectare.] *Consultatio de loco.*

y Cribro vaticinans.] *Id est, stultè de rebus occultis diuinans. Paræmia sumpta à diuinationis genere, quod suspenso circumactoque cribro peragebatur.* *z* Eæ tabellæ.] *Principium impostura.* *A* Hic rumor in omnem.] *Rumor est sermo quidam in populo sine certo autore, de re aliqua recenti siue bona, siue mala.* *B* Cocconas.] *Coccoræ mors: in cuius locum Alexander, & quomodo idem pro diuino haberi cœptus.* *C* Quamobrem numerum.] *Idque propter* A. A.

E. E. cum

Z. E. *cum quibus literis ὠὴ compositum Alexandrum constituit. Significat autem* A 1. Δ 30. E 5. Z 60. *qui numeri additi* 96 *constituunt, numerum in quatuor & viginti quater diuisibilem.* D Pellæus ille draco.] *Instrumentum futuræ actionis. Eum in valle Pelethronia, quæ sita est ad Pelij montis radicem, Aesculapius dicitur educasse. Et quanquam plura Draconum genera esse dicantur: vnum tamen est, referente Pausania, quod sola fert Epidaurus, mansuetum, & colore fusflauum: à Plinio Anguis vocatur, veneno carens, nisi per mensem Lunâ insligatus.* E Ergo posteaquã.] *Proœmium actionis, quo sibi viam ad cætera strauit.* F Iam verò mihi cogita.] *Fidem facit narrationi, ex circumstantijs loci & hominum.* G Adamantina.] *Quicquid inuictum, atq; inexpugnabile, id adamantinum vocamus. Est adamantis indomita vis ferri, ignisq; contemptrix. Theocritus in Pharmaceutria dixit, adamantem mouere posse, cuius vires sunt inuictæ. In Polo: ἢ κεμ' ἰοῦς ποτὶ δῶμ' ἐπὶ ἦν ἀδαμαντίνα σῦν.* *Id est*, Et fortè me aspiciet, quoniam non adamantina est. H Astvbi.] *Principium actionis & consilij ab exemplo captum.* I Amphiarei.] *Is enim nouerat, quòd si iret Thebas, se nunquam reuersurum, hac de causa sæpè rennit: sed tandem circumuentus ab vxore, quæ dono torquem aureum à Polynice acceperat, coactus est eò proficisci, vbi occubuit. Sed vxor misera tales pœnas tandem pependit, quales Clytæmnestra.* K Eam ceræ partem.] *Qua arte obsignatas literas resoluerit.* L Reddebat oracula.] *Modus respondendi.* M Cæterùm ea.] *Quibus socijs & auxilijs vsus.* N Iámque paulatim.] *Qua arte aduersarios & Philosophos retuderit.* O Deinde non magno.] *Autophona responsa, quæ & quomodo data.* P Parthis Armenijsque.] *Exemplæ responsorum.* Q Ethactenus quidem.] *Transitio ad ea, quæ cum Romanis & exteris exteris acta.* R Nam præter.] *Sacra & ritus peculiares ab eodem institutos, & quæ circa eadem flagitiosè commissa.* S Qui Deo dicarentur.] *Consecratio puerorum.* T Admoto ore sese complecteretur.] *Donatus in Eunuchum tria osculandi genera discernit: Oscilla officiorum, basia pudicorum affectuum, suauia libidinum.*

num. quæ his exemplis confirmari possunt. Cicero ad Atticum: Aquæ vtinam ad complexum meæ Tulliæ, & osculum Atticæ venire possem. In Somnio Scipionis: Ille me amplexus & osculo latus flere prohibebat. In Oratione pro Murœna: Scientiam iuris tanquam filiolam osculari. Basia & basiationes vsurpat aliter Catullus, quàm Donatus adnotârit: Quæris quot mihi basiationes tuæ Lesbia sint satis? *alibi:* Basia multa basiarem. *alibi:* Da mihi basia mille. *Homerus:* Κῦσε δὲ ῥῶπι κεφαλὴν, ἠδ' ἄμφω φάσθαι κραδίην. *Catullus:* Iucundum os oculosque suauiabor. *Græcis autem* φίλημα *tantùm, & κύσαν pro osculare, κύσε osculatus est.* ϒ Lubet etiam.] *Exemplum dialogi Sacerdotis cuiusdam & Glyconis.* X Siquidem adiens ille.] *Aliud periculosum Epicurei cuiusdam.*

ϒ Atque Epicureo.] *Epicurus summum bonum in voluptate ponebat, non corporis, quemadmodum Aristippus, sed animi, hoc est, in absentia omnium dolorum. Traditur fuisse vitæ continentissimæ, nomen tamen voluptatis illud, in qua summum bonũ ponebat, effecit, vt ab eo homines voluptuarij, Epicurei dicantur. Sed necesse erat, inquit Lucianus, eũ subinde vertere solum, tanquam impium, nullam vim cœlestem numénve diuinum existimantem.* Z Lignis ficulnis.] *Ex ligno ficulneo fumum existere acerrimum, ac molestissimum, Plutarchus in Symposiacis perhibet. Si qua igitur ratio est, Alexandrum Pseudomantem impulit, vt Epicurei κυρίας δόξας, ficulnis cremaret lignis: ea (vt opinor) fuit, non vt eum nullius precij philosophum iudicaret.* Κυρίας porrò δόξας propositiones dicuntur, *& axiomata rata & firma, cuiusmodi erant Epicuri.*

α Accipe iam faciņus.] *Alia responsorum exempla, quorum euentus omninò diuersi fuêre.* β Erant autem.] *Interpretes oraculorum.* γ Insuper.] *Exempla barbaris redditorum.* δ Cæterùm pauca.] *Exempla eorũ, quæ ipsi Luciano responsa ac facta.* ε Ego quum.] *Congressus Alexandri & Luciani.* ζ Aegialos.] *Aegialeus Phoronei, seu, vt alij volunt, Inachi filius fuit, cui Apis, cùm in Aegyptum traiceret, regnum Argiuorum reliquit. Ab eo igitur Aegialea cognominata fuit, quæ postea à Pelope Peloponnesos dicta est.*

TOEA-

ΤΟΞΑΡΙΣ Η ΦΙΛΙΑ. Μνησίππου καὶ Τοξάρεως.

TOXARIS, SIue Amicitia.

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

VIdetur hoc dialogo Lucianus amicitiæ dignitatem atque effectum commendare voluisse, dum Toxarim & Mnesippum introducit, alterum Scytharum, alterum Græcorum, in amicitijs colendis fidem, prædicantem. Vtrumque autem pro patria sua contendentem, connumeratis aliquot suæ ætatis hominum exemplis, qui mutua inter se amicitia deuincti, extrema etiam pericula interim alij pro alijs obiêre. Occasio contentionis à solenni sacrificio & cultu Pyladis & Orestis, quibus illos Scythæ venerantur, sumpta est, altero videlicet mirante, & causam scisciante, ob quam homines externos, & etiam hostes suos, diuinis honoribus Scythæ prosequerentur: altero autem fidem & amicitiam illorum exponente, ob quam tantos honores consecuti essent. Neque enim quicquam sanctius aut religiosius à Scythis obseruari & custodiri, quàm amicitiam, eaque magis illos iactare sese, quàm vllis alijs operibus ac rebus. Interim tamen & illa memorabilia sunt, quæ de ritu iungendi fœderis & amicitiæ, cuius etiam Herodotus meminit in Melpomene, & de consuetudine contrahendi auxilia atque exercitus, obiter addit.

Interlo-

Interlocutores: Mnesippus Græcus, Toxaris Scytha.

MNESIPPVS.

Τί φῂς, ὦ Τόξαρι, θύειν Ὀρέστῃ καὶ Πυλάδῃ ὑμᾶς οἱ Σκύθαι, καὶ θεοὺς εἶναι νομίζουσι καὶ αὐτούς; Τόξ. θύομεν, ὦ Μνήσιππε, θύομεν, οὐ μὴν θεοὺς γε οἰόμενοι εἶναι, ἀλλὰ ἄνδρας ἀγαθούς. Μνήσ. νόμος δ' ὑμῖν, καὶ ἀνδράσιν ἀγαθοῖς ἀφανέσι θύειν ὥσπερ θεοῖς; Τόξ. οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἑορταῖς καὶ πανηγύρεσι τιμῶμεν αὐτούς. Μνήσ. τί θυμούμενοι παρ' αὐτῶν; οὐ γὰρ δὴ ἐπ' ὠφελίᾳ θύεις αὐτοῖς, νεκροῖς γε οὖσιν. Τόξ. οὐ χᾶρίν γε μέντοι, ἀλλ' οἱ νεκροὶ ἡμῖν ὠφελεῖν ἔχουσιν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ζῶντας ἄμεινον οἰόμεθα πράξειν, μεμνημένοι τῶν ἀείσων. καὶ τιμῶμεν ἀφανοῦντας· ἡγούμεθα γὰρ οὕτως ἂν ἡμῖν μᾶλλον

QVid ais, *Toxaris*? *Sacrificatis*[a] *Oresti ac Pyladi*[b] *vos Scythæ, deosque esse illos creditis?* TOX. *Sacrificamus, Mnesippe, sacrificamus inquam: haud tamen deos esse arbitrati, sed viros bonos.* MNES. *An verò mos apud vos, etiam bonis viris, posteaquam vita defuncti sunt, perinde vt dijs sacra facere?* TOX. *Non istuc modò, verùm eosdem festis diebus ac celebribus conuentibus honoramus.* MNES. *Quid captantes aut sperantes ab illis? Neque enim quo beneuolentiam illorum concilietis, ob id rem diuinam illis facitis, quum iam sint mortui.* TOX. *Nihil officiat fortassis, si & eos qui mortui sunt, propitios haberemus. quanquam non ob id tantùm hæc facimus: quin magis existimamus nos rem vehementer conducibilem, & his qui in vita sunt, esse facturos, si præstantium virorum memoriam celebremus, honoremq; habeamus ijs, qui vita defuncti sunt. Siquidem hac ratione futurum*

ἡμᾶς ὁμοίους αὐτοῖς ἐ-
πιδῶσι γένωνται. Μνήσιπ.
ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὀρθῶς γι-
νώσκετε, Ὀρέστην δὲ καὶ Πυ-
λάδην, τίνῳ μάλιστα θαυ-
μάσαντε, ἰσοβίους ἐποιή-
σασθε, καὶ ταῦτα, ἐπίλευ-
σαν ὑμᾶς ὄντας, ἢ τὸ μὴ-
γιστον πολεμίους; οἵ γε ἐ-
πὰ σφᾶς, ναυαγίᾳ περι-
πεσόντας, οἱ τότε Σκύθαι
συναβόντες ἀπῆγον, ὡς
τῇ Ἀρτέμιδι καταθύσοντες,
ἐπιθέμενοι τοῖς φυλάκοις
ἔτι, καὶ τὰς φρουρὰς ἐπι-
παρατάσαντες, τόν τε βα-
σιλέα ἀπέκτειναν, καὶ τὴν ἱε-
ρέαν παραλαβόντες, ἀπ-
ῆλθον καὶ τὴν Ἀρτέμιν αὐτὴν
ἐκκλέψαντες, ὤχοντο ἀπο-
πλέοντες, καταγελάσαν-
τες τοῦ ξένου νόμου. ὥστε εἰ δοκεῖ τα-
ῦτα τιμᾶτε τοὺς ἄνδρας, οὐκ
ἂν φθάνοιτε ποιησάμενοι ὁμοίους
αὐτοῖς ἐκπρασάμενοι. καὶ τὴν-
τινοῦν ἀδεῶς ἤδη πρὸς τὰ πα-
ρὰ σκοπᾶτε, εἰ καλῶς ἔχει ὑ-
μῖν πέμπειν ἐς τὴν Σκυθίαν
Ὀρέστας καὶ Πυλάδας καλέσον-
τας. ἐμοὶ

futurum arbitramur, vt multi apud nos illorum similes euadere cupiãt. MNES. *Ista quidem rectè iudicatis: at Pyladem atque Orestem quo nomine potissimùm suspexistis, vt dijs eos æquaueritis, idq; adeò quum hospites vobis essent, vel, quod grauius, hostes? Quippe posteaquam naufragio electi, ab ijs qui tum Scythiam incolebant, essent comprehensi abductiq;, vt Dianæ immolarentur: adorti carcerarios, neque non oppressis excubijs & regem trucidârunt, & assumpta sacerdote, quin ipsa quoque Diana sublata, nauigio sese proripuerunt, irrisa publica Scytharum lege. Quòd si ob istiusmodi facta honorem habetis viris: facilè assecuti fueritis, vt multos illorum similes reddatis. Iámque ipsi ab hoc die vsque ad prisca illa respicite, num vobis expectandum sit multos in Scythiã Orestes ac Pylades appellere.*

Nam

ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖτε τάχιστα ἄμ-
ὅτως ἀσεβεῖς αὐτοὶ, καὶ ἄθεοι
γενέσθαι, τῶν πρεσβυτέρων θεῶν
τὸν αὐτὸν τρόπον ὑμῖν ἐκ
τῆς χώρας ἀπεξενωθέντων.
ἔπειτ' οἶμαι, ἀντὶ τῶν θεῶν ἀπ-
άντων, τοὺς ἐπ' ἐξαγωγῇ αὐ-
τῶν ἥκοντας ἄνδρας ἐκθειά-
σετε, καὶ ἱεροσύλοις ὑμῶν ἔσ-
εσθε θύσαι, ὡς θεοῖς. ἐγὼ γὰρ μὲν
ἀντὶ τούτων Ορέστην καὶ Πυ-
λάδην τιμᾶτε, ἀπ' ἄλλης τι
ἄλλο, ὦ Τόξαρι, ἀγαθὸν ὑπ-
μᾶς εἰργάσανται, ἀνθ' ὅτου νῦ-
νοι θεοὺς εἶναι δικαιώσαντες
αὐτοὺς, νῦν τὸ ἴσον ἀπ-
σαντες αὐτοῖς; θεοὺς εἶναι νο-
μίζετε, καὶ ἱερεῖς ὀλίγου
δεῖν τότε γενομένοις, ἱερεῖα
ὑμῶν προσάγετε· γελοῖα γὰρ ἂν
ταῦτα δόξειε, καὶ ὑπεναντία
τοῖς πάλαι. Τοξ. καὶ ταῦτα
μέν, ὦ Μνήσιππε, γενναῖα τῶν
ἀνδρῶν ἐκείνων, ἃ διατελε-
ξαν. τὸ γὰρ δύο ὄντας, ὅτω
μέγα τόλμημα τολμῆσαι,
καὶ θοῦτον ἀπὸ τῆς αὐτῶν ἀπ-
πάρανται, ἐκπλεῦσαι εἰς τὸν
Πόντον,

Nam mihi quidem isto pacto mox futurum videtur, vt religionis ac deorum cæpentes reddamini: diis quæ reliqui sunt, ad eundem modum è regione vestra in exilium ablegatis: posteà, opinor, deorum omnium vice, viros qui illos eiectum venerant, diuinitate donabitis: & qui sacrilegi in vos fuerunt, iis tanquam diis sacrificabitis. Quòd si nequaquam horum gratiâ Orestem ac Pyladem colitis, sed aliud quippiam Toxaris in vos beneficij contulerunt, quâ gratiâ quum olim non esse deos iudicaueritis, nunc è regione sacra illis facientes, deos esse decreuistis: an, qui tum parum aberant, vt victimæ fierent, iis nunc victimas offertis? Enimuero ridicula videantur ista, cum his quæ quondam statueratis pugnantia. Tox. *Et ista quidem, Mnesippe, præclara sunt virorum illorum facinora, quæ commemorâsti: videlicet, duo cùm essent, tam ingentē ausum audere, vt tā procul à sua patria profecti, mare*

Πόντον, ἀπάρατον ἔτι τοῖς Ἕλλησιν ὄντα, πλὴν μόνων τῶν ἐπὶ τῆς Ἀργοῦς εἰς τὴν Κολχίδα στρατευσάντων, μὴ καταπλαγέντας, μήτε τοὺς μύθους τοὺς περὶ αὐτῶν, μήτε τὴν προσηγορίαν καταδείσαντας, ὅτι ἄξενον ἐκάλουν, οἶα, οἶμαι, ἀγείτονα ἐθνῶν πανταχοῦ ποιοῦντων, καὶ ἐπαλλὰ ἐάσαντας; ἔτως ἀνδρείως χρήσασθαι τοῖς πράγμασι, καὶ μὴ ἀγαπῆσαι, ἕως διαφυλάξοντα μόνον, ἀλλὰ τιμωρήσαμένους τὸν βασιλέα τῆς ὕβρεως, καὶ τὴν Ἀρτεμιν ἀναλαβόντας ἀπολῦσαι. ὧν ταῦτα ἐθαυμασά, ἢ θείας τινὸς τιμῆς ἄξια παρὰ πάντων, ὑπόθι ἀριστεῖ ἐπαινέσαι; ἀτὰρ ἐ ταῦτα ὑμεῖς Ὀρέστῃ καὶ Πυλάδῃ ἐνιδόντες ἥρωσιν αὐτοῖς ἀγάλλετε. Μύ. λίγοις ἂν ἤδη δ', τι σημανῶν καὶ θεῖον ἄπο ἐξηργάσασθε. ἐπὶ ὅδῳ γὰρ τῷ πλῷ καὶ τῇ ἀφθονίᾳ, πολὺς ἂν θι θεοτίρους ἐπείναν ἀφελέσθαι τοὺς ἐμπόρους, καὶ μάλιστα τοὺς Φοίνικας

mare transmitterent, Græcis ad id vsq; temporis intactũ, nisi solis his, qui Argo in Colchidẽ traiecerũt exercitũ: nihil expauefacti, neq; fabulas quæ de illo feruntur, neq; appellationẽ veriti quòd inhospitũ vocaretur, videlicet (opinor) quòd feræ vndique gentes accolerẽt: deinde quũ iam capti essent, vsque adeò strenuè sese gesserint: neq; sat habuerint si tantùm incolumes euaderent, nisi & à Rege acceptam contumeliam vlti, & Diana sublata abnauigassent. Quid? an non admiranda hæc, & quæ diuino quodã honore digna iudicent, quicquid est hominum qui virtutem suspiciũt? Quanquam non ista spectantes in Oreste ac Pylade, pro heroibus illos habemus. MNES. Atqui iam dices quidnam præter ista suspiciendum patrârint atq; diuinum. Nam quãtum ad nauigationem & peregrinationem attinet, non paucos profectò diuiniores istis ostendero negociatores, atque inter hos præcipuos Phœnices,

κας αὐτῶν, ὑκ ἐς τὸν Πόντον, ὐδ' ἄχρι τ Μαιώτιδ, κὴ τὸ Βοσπόρε μόνον ἐσπλέοντας, ἀλλὰ πανταχῆ τ Ἑλληνικῆς κὴ βαρβαρικῆς θαλάττης ναυτιλομένους. ἅπασαν γὰρ οὗτοι ἀκτὴν, κὴ πάντα αἰγιαλὸν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, διερευνησάμενοι κατ' ἔτος ἕκαστον, ὀψὲ τὸ μετοπώρε, ἐς τὴν αὐτῶν ἐπανέρχονται, ἐς ἣν κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, θεὸς νόμιζε, κὴ ταῦτα, καπήλες κὴ ταριχοπώλες, ἀ τύχοι, τὰς γραμμὰς αὐτῶν ὄντας. Τό. Ἄκουε νῦν, ὦ θαυμάσιε, κὴ σκόπει, κατ' ἄλλον ἡμᾶς οἱ βάρβαροι, τὸν νομιζόμενον ὑμῶν περὶ τ ἀγαθῶν ἀνδρῶν λείονομεν, ἐγγὺς γὰρ Ἄργους ἡ Μυκηνῶν ἐστὶν ἀφανὲς ἐνδοξόν τι μνῆμα Ὀρέστε τ Πυλάδε· παρ' ὑμῖν δὲ κὴ νεὼς ἀφιδρύσασθαι αὐτοῖς ἅμα ἀμφοτέροις, ὥσπερ ἑκατὸς ὢν, ἑταίροις γενέσθαι, κὴ θυσίαι προσάγουσαι, κὴ ἄλλη τιμὴ ἅπασα. Ἰωνύχη δὲ, ὅτι ξένοι ἦσαν, ἀπὸ μὲν Σκύθαι, ἀγαθοὶ δὲ ἐκεῖνοι. ὁ γὰρ ἐξετάζων ἤθη τῶν ἀνθρώπων οἱ μὲν κακοὶ κὴ ἀγαθοί εἰσιν, ὐδὲ

ces, qui non in Pontum, neq; ad Mæotidē vsq;, aut Bosporum tātùm enauigāt, verùm quaquauersus Græcum ac Barbarū mare permetiuntur. Hi siquidem omnem oram, & omne littus (vt ita dixerim) perscrutati in annos singulos, extremo demum autumno in suam patriam reuertuntur: quos scilicet ad eandem rationem pro diis habeto: idq; etiamsi complures illorum caupones ac sulsamentarios esse reperies. TOX. Audi nunc, ô vir admirande, consideraq; quanto nos, qui Barbari vocamur, rectiùs vobis de bonis viris sentiamus. Siquidem in Argo atq; Mycenis ne sepulchrū quidem vllum insigne videre est Orestis ac Pyladis, apud nos verò & templum ostenditur ambobus illis communiter sacrum, ita vt par erat amicis: & hostiæ offeruntur, reliquúsque omnis honos. Porrò quòd hospites erant, non Scythæ, id verò nihil obstat quò minus boni viri iudicentur.

neq;

σθφονῦμεν, ἐ μὲ φίλοι ὄντες ἐχθρὰ ἀργάσανθ' ἐπανῦστε. τὰ ἴπραξαν, εἰκάσαι αὐτὸς ἀπ' ἔργων ποιήμασι, ὁ δ' ἦν μάλιστα θαυμαζόντων, τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων ἀποδεῖξαι, τοῦτό ἐστιν, ὅτι ἡμῖν ἔδοξαν φίλοι εἶναι, ἄξιοι ἁπάντων γενέσθαι, καὶ τοῖς ἄλλοις νομοθέτας καταστῆσαι, ὡς χρὴ τοῖς φίλοις ἀπάσης ἰσχύος ἀοινωνήτους, καὶ ὑπὸ Σκυθῶν τῶν ἀείσων θεραπεύεσθαι. καὶ ἄγε μετ' ἀληθείας, ἃ ὑπὲρ ἀληθείας ἔπαθον, ἀναγράψασθε οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἐπὶ στήλης χαλκῆς, ἀνέθεσαν εἰς τὸ Ὀρέστειον, καὶ νόμον ἐποίησαν ἡμῖν, πρῶτον τοῦτο μάθημα, καὶ παίδευμα τοῖς παισὶ τοῖς σφετέροις εἶναι τὴν στήλην ταύτην, καὶ τὰ ἐπ' αὐτῆς γεγραμμένα ἀπομνημονεύειν. θαῦμον γὰρ τόνομα ἴκασ' αὐτῇ ἐπιλάθοιτο τῦ παιδὸς, ἢ τὰς Ὀρέστου καὶ Πυλάδου πράξεις ἀγνοήσαιεν. ἀλλὰ καὶ ἡμῖν ὡσαύτως βέλτιον τὰ αὐτὰ, ὑπόσα ἐν στήλῃ ἀνῃρημένα, γράφεσθαι ἀπὸ τῶν παλαιῶν εἰκασμένα λέγειν. *neq; enim perpendimus cuiates sint viri honesti ac probi: neq; inuidemus, si cũ amici nõ fuerint, res egregias gesserũt: quin magis admirãtes ea quæ patrãrunt, ab ipsis factis domesticos ac nostrates illos ducimus. Quod aũt potissimũ stupentes in illis viris efferimus, illud est, q; nobis visi sũt amici inter sese longè optimi extitisse, atq; aliis exẽplo fuisse, quasiq; legẽ statuisse, quẽ admodũ oportet amicos omnem inter se cõmunicare fortunã: simulq; promeruisse vt à Scythis, q in amicitiæ laude primas tenerẽt, colerẽtur. Itaq; quæcũq; alter cũ altero, vel alter pro altero tulit, ea maiores nostri descripta in colũna ærea reposuerũt in tẽplo Oresti: ac leges statuerũt, vt ea colũna prima esset institutio disciplinaq; liberis suis, si memmissent q in illa essent asscripta. Itaq; penè patris quisq; sui nomẽ citiùs obliuiscereturq, quàm res gestas Orestis ac Pyladis ignoraret. Quin & in porticu templi eadẽ quæcũq; in colũna notãt, priscorũ picturis adũbrata visunt:*

πλέων Ορέστης ἅμα τῷ φίλῳ, ἔτα ἐν τοῖς κρημνοῖς, διαφθα φάσης αὐτῶν τῆς νεὼς, σωθεὶς μόνος, καὶ πρὸς τὴν θυσίαν παρασκευασμένον, καὶ ἤδη ἐφιγένεια ἤδη κατάρχεται αὐτῶν, καταναγκὲς δὲ ἐπὶ τὸ ἕτερον τοῖχος, ἤδη ἐκλελυκὼς τὰ δεσμὰ γέγραπται, καὶ φονεύων τὸν Θόαντα, καὶ πολλοὺς ἄλλους τῶν Σκυθῶν. καὶ τέλος, ἀφικνοῦνται, ἔχοντες τὴν Ἰφιγένειαν, καὶ τὸν θεόν. οἱ Σκύθαι δὲ ἅπαξ ἐπιλαμβάνονται τῶν σκάφους ἤδη πλέοντος, ἐκπερμανύμενοι τῶν πηδαλίων, καὶ ἐπαναβαίνειν παρασκευάζονται· ἔστι δ' ὅτε ἀνύσαντος, οἱ μὲν αὐτῶν θαυμάτια, οἱ δὲ καὶ, διὰ τοῦτο, ἀφικνοῦνται πρὸς τὴν γῆν. ἔνθα δὴ καὶ μάλιστα ἔδοι τις ἂν, ὁπόσον ἐστὶν ἀπόπονον ἑκάτερον ἐπιδέκνυσθαι, ἐν τῇ πρὸς τοὺς Σκύθας συμπλοκῇ. ποιοῖ γὰρ ὁ γραφεὺς ἑκάτερον ἀμυνόμενον ἢ τὰ ἑαυτῶν πολεμίων, ἀμυνόμενον δὲ τοὺς ἐπιφερομένους θανάτῳ, καὶ πρὸ ἐκείνου ἀπαντᾶν, παρόμενον τοῖς τοξεύμασι, καὶ

nempe Oreſtes vnà cum amico nauigans, deinde fractu inter abruptas cautes ipſorum naue comprehenſus, & ad victimã adornatus: iamq; Iphigenia initiat eos. Exaduerso verò in altero pariete idem iam vinculis exutus depictus eſt, ac Thoantem occidens, multosq; ex Scythis alios. Poſtremò ſoluentes abducta Iphigenia, ac dea. Porrò Scythæ fruſtra ſcapham adoriuntur iam nantem, hærentes gubernaculis, ac conſcendere conantes. Deinde re fruſtra tentata, alij quidem ex eis faucij, alij verò eius rei metu compulſi, natatu ſemet in ſolum recipiunt: vbi vel maximè liceat perſpicere, quantam alter in alterum benevolentiam præſtiterit in cõflictu cum Scythis. Pictit enim pictor vtrunque de hoſtibus in ſemet ruentibus ſecurum, propellentem autem eos qui in alterum feruntur, ac præ illo iaculis occurrere conantem:

pro

καὶ παρ' ὧν τιθέμεθον, ἀ ἀφελησόμενοι, σώσας τ φίλον, καὶ ὑπὲρ ἐκείνου φερόμενοι πληγὴν προαρπάσας τῷ αὐτῷ σώματι. τὴν δὲ ἐρασθεῖσαν εὔνοιαν αὐτῶν, καὶ τὴν ἐν ταῖς ἀνοσίοις κοινωνίαις, καὶ τὸ πιστὸν καὶ φιλότιμον, καὶ τὸ ἀδιάβλητον, καὶ βέβαιον τῆς πρὸς ἀλλήλους ἕρωτος, οὐκ ἀνθρώπινα πάντα οἰόμεθ' εἶναι, ἀλλά τινος θείου, ἢ μὴ τὰ τοιαῦτα τῶν ἀνθρώπων. οἱ μέχρι μὲ κατ' ἔρον ἐ πλοῦς ἄν, ταῖς φίλοις ἀγανακτεῖν, ἀ μὴ ἐπ' ἴσης κοινωνοῦσι τῶν ἀδίων. ἀ δέ τι καὶ μικρὸν ἀντιπνεύσαντος αὐταῖς, οἴχονται, μόνους ταῖς κινδύνοις ἐκλιπόντες. καὶ γὲ οὖν καὶ τόδε ὅπως ἀδῆς, ἐδὲν Σκύθαι φιλίας μεῖζον οἴονται εἶναι. ἐδ' ἔστιν ἐν ὅτῳ ἄν τις Σκύθης μᾶλλον συμπαίσαιτο, ἢ ἐπὶ τῷ συμπονῆσαι φίλῳ ἀνδρὶ καὶ κοινωνῆσαι τῶν ἀναγκαίων. ὥσπερ ἐδὲν ὄνειδος μεῖζον παρ' ἡμῖν, τοῦ προδόται φιλίας γεγονέναι λοιδορεῖν.

pro nihilo q̃ ducentem si intereat ipse, modò seruet amicum, vel suo ipsius corpore præueniens excipiens q̃ ictus in illum intentos. Iam verò tantam illorum beneuolentiam, atq; in rebus tristibus communionem, fidem, humanitatem, veritatem, deniq; constantiam alterius in alterum amoris: hæc haudquaquam humana putauimus esse, verùm animi cuiusdam præstantioris, quàm pro more vulgarium istorum mortalium, qui donec secundis ventis nauigatur, amicis indignantur nisi ex æquo participes fiant rerum lætarum: quòd si vel paululum eis venti reflare cœperint, aufugiunt, solos in periculis deserentes. Enimuerò & illud noueris, nihil amicitia melius arbitrantur Scythæ, neque est in quo Scytha magis glorietur, quàm in ádiutandis amicis, communicandis q̃ rebus acerbis: quemadmodum neque probrum apud nos maius vllum, quàm amicitiæ desertorem videri.

διὰ ταῦτα Ὀρέστην καὶ Πυλάδην τιμῶμεν, ἀείσους γενομένους τὰ Σκυθῶν ἀγαθὰ καὶ ἐν φιλίᾳ διαφερόντας, ὃ πρῶτον ἡμᾶς ἁπάντων θαυμάζομεν, καὶ τοὔνομα ἐπὶ τούτοις αὐτῶν ἐθέμεθα, ἤν τε ἄκρατος λαλῆσθαι, τοῦτο ἂν δεῖν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ φωνῇ, ὥσπερ ἄν εἴ τις λέγοι, φίλιοι δαίμονες. Μνᾶ. ὦ Τόξαρι, ὁ μόνον ἄρα τοξεύειν ἀγαθοὶ ἦσαν Σκύθαι, καὶ τὰ πολεμικὰ τῶν ἄλλων ἀμείνους, ἀλλὰ καὶ ῥᾴοσιν ἅπαν, ἁπάντων σοφώτατοι. ἐμοὶ γοῦν τοῦτο ἄλλως γιγνώσκουσι, ἅτε καὶ αὐτῶν δίκαια ποιεῖν δοκᾶν, οὕτως Ὀρέστην καὶ Πυλάδην ἐκθεάσαντες, ἐπῃνέσατε δέ μου, ὦ γενναῖε, καὶ γραφεὺς ἀγαθὸς ὤν. πάνυ γοῦν ἐναργῶς ἐπέδειξας ἐμοῦ τὰς ἐν τῷ Ὀρεστείῳ ἀνδρείας, καὶ τὴν μάχην τῶν ἀνδρῶν, καὶ τὰ ὑπὲρ ἀμύνων πραύματα. πολὺ ἂν ἐκ ῥᾴονος ἐθέλω ἄρ' ἔτω ποτὲ φιλοσοφήσαν ἐν φιλίαν ἐν Σκύθαις.

Has ob res Oresten ac Pyladē veneramur, quòd præstãtes extiterint in Scytharũ virtutibus atq; in amicitia præcellẽtes: id quòd nos omniũ maximè admiramur. Appellationẽ quoq; ex his illorũ factis imposuimus, vt Coracĩ vocẽtur, quod quidẽ nostra in lingua perinde sonat, at si qs dicat dij amicitiæ præsides. MNE. Hui Toxaris, profectò nõ arcu modò valuerunt Scythæ, bellicisq; in reb. cæteris antecelluerunt, verùm videtur & ad orandũ perfũdendumq; omniũ aptissimi, vnde mihi quum dudum secus videretur, nunc eidẽ meritò feciſſe videmini, qui sic Oresten ac Pyladem in deorum numerũ retuleritis. Verùm illud me fugerat, vir optime, quòd pictor quoq; bonus esses. Admodum enim euidenter ostẽdisti nobis quæ sunt in Orestis templo, pugnam, curas virorumq; alterique pro altero susceptã vulnera. Tametsi non putãram amicitiã vsqueadeò cultã fuisse quondã apud Scythas: magis

ἔτι γὰρ ξένους καὶ ἀγελείους ὄντας αὐτοὺς, ἴχθρα μὲν καὶ σωφανίαι, καὶ ὀργῇ καὶ θυμῷ, φιλίαν δὲ μηδὲ πρὸς τὰς οἰκειοτάτους ἐπαινορᾶσθαι, τιμωρόμενόν τε τοῖς τεθνεῶσι ἃ περὶ αὐτῶν ἀκούομεν, καὶ ὅτι διατρέφουσι τὰς πατέρας ἀφθανόντας. ΤΟΞ. ἆ μὴ καὶ τἄλλα ἡμῶν τῶν Ἑλλήνων καὶ δικαιότεροι τὰ πρὸς τοὺς γονέας, καὶ ὁσιώτεροι νομίζουσιν ἂν ἐν ᾧ παρόντι φιλοτιμηθεῖεν πρὸς σέ. ὅτι δὲ οἱ φίλοι Σκύθαι πολὺ πιστότεροι τῶν Ἑλλήνων φίλοι εἰσὶ, καὶ ὅτι ῥᾳδία λόγου πλείονα παρ' ὑμῖν, ἢ παρ' ὑμῖν, ῥᾴδιον ἐπιδεῖξαι. καὶ πρὸς θεῶν τῶν Ἑλλήνων, μὴ πρὸς ἀχθηδόνα μοι ἀκούσῃς, ἂν εἴπω τι ἂν διατεινόμενα, πολλὴν ἤδη χρόνον ὑμῖν συγγινόμενον· ὑμᾶς γάρ μοι δοκεῖ τε, τοὺς περὶ φιλίας λόγους ἄριστον εἶναι ἐπαίειν ἂν δύνασθαι, τὰ ἔργα δὲ αὐτῆς μόνον δ' ἐστὶ ἀξίαν τῶν λόγων

magis autem, quòd barbari essent atq; agreſtes, ſimultate quidem, ira, rabieq; perpetuò committi: amicitiam verò ne in familariſimos quidem exercere ſolitos: idq; conijciens quum ex alijs quæ de illis audimus, tum ex hoc, quòd progenitores ſuos vita defunctos deuorant. ΤΟΧ. An nos Græcis quùm alijs in rebus tum in his quæ ad parentum attinent cultum, ſanctiores magisq; pij ſimus, in præſentiarum haudquaquam contenderim: quòd autem noſtrates amici longè fideliores ſint amicis Græcis, quodq; amicitiæ ratio maior apud nos quàm apud vos, haud difficile fuerit docere. Ac per deos Græcorum, ne tibi moleſtum ſit audire, ſi quæ perſpexi, dixero, multum iam temporis apud vos verſatus. vos enim mihi videmini præclarius cæteris de amicitia verba poſſe facere, vim verò factaq; illius adeò non ſolùm pro ſermonum

γωγ' ἐκμελετᾶν, ἂν' ἀπόχρη ὑμῖν ἐπαινέσαι αὐτὰ, καὶ λέξω, ἡλίκον ἀγαθόν ἐστιν, ἐν δὲ τοῖς χρείαις προδόντες τοὺς λόγους, ἀφανεῖτε, καὶ οἶδ' ὅπως, ἐκ μέσων τῶν ἔργων. καὶ ὁπόταν ὑμῖν οἱ τραγῳδοὶ τὰς τοιαύτας φιλίας ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἀναβιβάσαντες θαυμάσιοι, ἐπαινῆτε, καὶ ἐπικροτῆτε καὶ ἐνίοτε δακρύετε, αὐτοῖς ὑπὲρ ἀλλήλων οἱ πόνοι, καὶ ἐπιδακρύητε, αὐτοὶ δὲ ὑμῶν ἄξιον ἐπαίνου ὑπὲρ φίλων παρασχεῖσθαι τολμᾶτε, ἂν' ἴδητε φίλον καὶ ἑταῖρον τύχῃ, αὐτίκα μάλα, ὥσπερ τὰ ἐνύπνια, οἴχονται ὑμῖν ἐκ τοῦ νῦν ἀπαλλάξαι αἱ τοσαῦται ἐκεῖναι τραγῳδίαι, ἐν ἐκείνοις τοῖς τοσούτοις καὶ σοφοῖς προσώποις ἡμᾶς ἐκλιπόντας ὑμᾶς ἀφελιπῆσαι, ἃ διερημίᾳ τὸ σῶμα, καὶ παμμίγιθεν λιχνεύοντα οὐδὲ τὸ σμικρότατον φθέγγεσθαι ὑμᾶς ἔμπαλιν, ὅθεν γε δὴ καὶ πόμεθα ἐν τοῖς περὶ φιλίας λόγοις, τοσοῦτον ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῖς πλεονεκτοῦμεν. ἔτ' οἶν λοιπὸν, ἵνα καὶ σοιῶμεν

monum dignitate non exercere, vt sat vobis sit prædicare eam, & quantū sit bonum, ostēdere: at vbi vsuenit, deficientes à sermonibus, nescio quomodo è medio negocio aufugitis. Cæterùm quum Tragœdi in scenā progressi, istiusmodi amicitias vobis repræsentant, plerique laudatis atque applauditis, ac pro se mutuò periclitantibus illis lachrymatis, ipsi verò nihil dignum laude pro amicis præstare audetis: quin siquando fortè accidat vt egeat amicus, ibi protinus non secus atque insomnia procul auolantes euanescunt vobis multæ illæ tragœdiæ, vosq; similes relinquunt inanibus istiis ac mutis personis, quæ diducto rictu, atque immanè hiantes, ne minimum quidem loquuntur. At nos ediuersò, quò sumus in dicendo de amicitia posteriores, hoc in præstanda ea præcedimus. Quare, si videtur, ita in præsentiarum agamus, priscos

τὸς ἢ παλαιὸς φίλους ἀρχαίως ἀσασθαι, εἴ τινας ἢ ἡμᾶς ἢ ὑμᾶς ἢ πάλαι διαφερόμενοι ἐξ ἐχόμεθα, ἐπὶ διατάγματος πλειόνων ἐξετάσαι ἄρ, πολλοὺς μὴ ἀξιοπίστους μάρτυρας, τοὺς ποιητὰς παραχόμενοι, τὸν Ἀχιλέως καὶ Πατρόκλου φιλίαν, καὶ τὸν Θησέως καὶ Πειρίθου, καὶ τὸν ἄλλων ἑταιρείαν, ἐν διαφόροις ἔπεσι καὶ μέτροις ἁρμοσάμενοι. ὀλίγους δέ τινας προχειρισάμενοι ἐκ διαφόρων ἡμῖν αὐτὸς, καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν διηγησάμενοι, ἐγὼ μὲν τὰ Σκυθικὰ, σὺ δὲ τὰ Ἑλληνικά· καὶ ὁπότερος ἂν ἐν τέλει διαπρᾶξῃ, καὶ ἀμείνους προσκτήσατο τοὺς φίλους, αὐτός τε νικητὴς ἔσται, καὶ τὸν αὖ ἀναπρόξα, διαφερόντως ἀγῶνα καὶ σπουδαστὸν ἀγωνισάμενος. ὡς ἐγὼ πολὺ κάλλιον ἄν μοι δοκῶ μονομαχῆσαι κλιθεὶς, ἀπολαβεῖν τὸν πάλαι φιλίαν, ὅπερ ἐστὶ Σκυθικῆς ἐπιτιμίου δεῖν, ἢ χείρων ἄνδρὸς φιλίαν κτήσεσθαι, καὶ ταῦτα, Ἕλληνος Σκύθης αὐτὸς ὤν.

Μνή.

priſcos illos amicos valere ſinamus, ſi quos vel nos vel vos ex his qui olim fuêre, recenſere valemus, quâdo iſta quidem parte vos nimirum ſuperaueritis cõpluribus ac grauibus adductis teſtibus, nempe poëtis, qui Achillis & Patrocli amicitiam, tũ Theſei Pirithoiq́, neque non aliorum neceſſitudinem, pulcherrimis verſibus carminibuſq́ contexuerunt. Quin paucos quoſdam in medium afferamus ex his qui noſtra ipſorũ memoria fuerunt, atq́ eorum res geſtas exponam: ego quidẽ Scythicas, tu vero Græcanicas. Et in his vter ſuperârit, melioráq́ produxerit amicorum exempla, is & victor eſto, ac ſuam ipſi victoriam promulgato, tanquam qui pulcherrimum honeſtiſsimúmque certamen decertârit: adeò vt ego quidem nõ paulò malim mihi in ſingulari victo certamine dextram amputari (nam eſt apud Scythas victo pœna) quàm in amicitia quopiam inferior iudicari, præſertim Græco, ipſe Scytha quum ſim.

Μνή. Ἐπὶ μὴ, ὦ Τόξαρι, ὑ φαῦλον τὸ ἔργον ἀμφὶ, οἷῳ σοὶ, ποδιμισῆ μονομαχῆσαι, πολυν ὠσὶ πολυμυθους πρὸς σκωπασμῷ λόγες, ὑ μὰν ἀγνῶς γε οὕτω καταπρο λοὺς ἐμ βραχὺ τὸ Ελλη νικὸν ἅπαν, ἀναχωρήσομαί σοι. καὶ γὰρ ἂν εἴη πολυ πλανον, ἀπὸ δυοῖν μὲν ἱκάνοιν ἀπηθλῶσι σοῦσι τῶν Σκυθῶν, ὁπόσους οἵ τε μῦθοι δηλοῦσι, καὶ αἱ ὑμέτεραι παλαιαὶ γραφαὶ, ἃς μικρῷ πρόσθεν ἐν μάλα ἐξεπαγῶδη Ες, Ελλησι δ᾽ πολίτας, ὁσαπερ ἔθνη, καὶ ὁσαπερ πόλεις ἰρήμλο ἀπὸ σοῦ ἀλῶσιν. ἐ γὰρ δεῦρο γνοῖ ἐν οὐ τῶν ἀξιὰν, ὥσπερ ὑμῖν ἐπὶ ἀπὸ τῶν γλῶτταν ἀπατμηθλῶσι, καλόν. πότερον δ᾽ ὠείσθαι χρὴ τὸν ἀπειθμὸν ὑμῖν τῶν φιλικῶν τέτων πραξεων, ἢ ὁπόσῳ ἄν τις πλείους ἔχῃ λιγῆν, δοῦναι ἀπορώτερ δόξαν ἂν πρὸς τὸν νικῶν. Τόξ. οὐ λαμῶς, ἀλλ᾽ ὠείσθω μὴ ἐν ᾧ πλήθει αὐτῶν τὸ κράτος, ἀλλ᾽

MNE. Quãquam est haud mediocris negocij, cum viro, ita vt tu es, bellatore, singulari certamine congredi, tũ admodum instructo missilibus ac penetralib⁹ narrationibus: haud tamẽ vsqueadeò ignauiter tã citò vniuersam deserens Græciam, tibi cessero. Etenim vehemẽter absurdum fuerit, quum duo illi tantum vicerint Scytharum, quantum fuisse declarant tum fabulæ, tum vetustæ vestræ picturæ, quas paulò antè scitè admodum repræsentabas: Græcos omneis, tot nationes, tot ciuitates, nullo defendente vincẽ abste. Nam istuc si fiat, non dextram, quemadmodum apud vos solet, sed linguam execari conueniat. Sed utrũ spectare nos oportet, numerũmne eorum quæ amicè quis gesserit: an magis quò plures alteruter amicos referre poterit, hoc victoria dignior videbitur? TOX. Nequaquam, imò non multitudine vis horũ spectetur, verùm

ἐπ' ἐμάνους, καὶ ἃ ὁμῶς τρανὰ φαίνοιγε σὺ σαυτῷ ἐμαυτῷ, ἴσως τὸν ἀεὶ θυμὸν οὖσαι, μᾶλλον δὲ ἀληθοῦς ἐργαζόμενοι τοῖς ἐμοὶ τὰ τραύματα, καὶ θᾶττον ἐνδώσω πρὸς τὰς πληγάς. ΜΝ. νὴ Δία γε, καὶ ὡς εἰδῶ γε, ὁπόσα ἱκανά. ΤΟ. πρότερον ἴσως ἱκανὰ ἐδόκει ἑκατέρῳ. ΜΝ. ἀλλὰ μοὶ δοκεῖ. πρότερον δὲ λέγε, ἀλλὰ ἐνομοσάμεθα δὴ μὲν ἀληθῆ ἐρεῖν· ἅπλως γὰρ ἂν παιδιὰν τὰ τοιαῦτα, ὁ πολὺν γελοιπόν, καὶ ὁ ἔλεγχος ἀφανής. ἃ δ' ὁμόσαντας, οὐχ ὅσιον ἀπιστεῖν. ΤΟ. ὀμόσαμεν, εἴ τι καὶ ὅρκου δεῖν νομίζεις. ΜΝ. τίς δὲ σοι τῶν ἀμυήτων θεῶν, ἆρ' ἱκανὸς ὁ Φίλιος; ΤΟ. καὶ μάλα, ἐγὼ δὲ τὸν ἐμαυτοῦ λόγον. ΜΝ. ἴσθι νυν ὁ Ζεὺς ὁ Φίλιος, ἃ μὲν ἐγὼ λέγω πρὸς σὲ, ἃ δὲ αὐτὸς ἐθέλεις, ἃ πρὸ ἀλλαων, ὑπόθου οἵου τε ἔσῃ, διὰ ἀκεραίου. ΤΟ. καὶ μάλα. ἐγὼ δὲ καὶ τὸν ἐμαυτοῦ ὀμοῦμαί σοι τὸν ἐμαυτοῦ λόγον. ΜΝ. ἴσθι νυν ὁ Ζεὺς ὁ Φίλιος, ἃ μὲν ὑπὸ σοῦ ἂν λέγω πρὸς σὲ, ἃ δὲ αὐτὸς ἐθέλεις, ἃ πρὸ ἀλλαων, ὑπόθου οἵου τε ἔσῃ, διὰ ἀκεραίου.

verùm si quæ tu narrabis facta, his quæ narrabo, videantur præstantiora, magisq; penetrantia: tum nimirum etiamsi numero paria sint, opportuniora magisque lethalia mihi facient vulnera: ac penè memet ad ictus accommodabo. MN. Probè loqueris. Statuamus igitur quot erunt satis. TOXA. Mihi quidem satis fore videtur, si vterque quinq; narret exempla. MNE. Istidem mihi videtur. ac prior dicito, verùm adiuratus, nimirum non nisi vera dicturum. alioqui fingere eiusmodi, non admodum fuerit difficile: palàm autem refelli non queant. Porrò si iuraris, nefas sit non habere fidem. TO. Iurabimus, si quid etiam iureiurando opus esse censes. MN. Quis tibi è dijs nostratibus, num satisfaciat Iupiter Philius? Ego quoque tibi nostratem TOXA. Et maximè. iurabo, meapte in lingua. MNES. Testis igitur esto Iupiter Philius, quæcunque dicturus sum apud te, ea nimirùm vel quæ viderim ipse, vel quæ ab alijs quoad fieri potuit, diligen-

ἀκριβάσας ἱκανῶς ἀνόμφ ἰρᾷν, μηδὲν παρ' ἐμαυτοῦ ἐπιπλάττοντα. καὶ πρῶτον μὲν τὸν Ἀγαθοκλέους καὶ Δινίου φιλίαν διηγήσομαι, ἀοίδιμον ἐν τοῖς Ἴωσι γενομένην. Ἀγαθοκλῆς γὰρ οὗτος ὁ Σάμιος ὁ πάνυ πολλοῦ ἐνδεὴς, ἄνευς μὲν ἐς φιλίαν, ὡς ἔδειξε, τἆλλα δὲ οὐδὲν ἀμείνων Σαμίων τῶν πολλῶν, οὔτε ἐς τὸ χρῆσθαι, οὔτε ἐς τὰ ἄλλα πρόσοδον, Δινίᾳ δὲ τῷ Λυσίου Ἐφεσίῳ φίλος ἐκ παίδων ἦν. ὁ δὲ Δινίας ὑπερπλουτῶν ἄρα καὶ ὑπερβολὴν, καὶ ὥσπερ ἐπὶ νεόπλουτόν ἐστι, πολλοὺς καὶ ἄπορους ἔχει περὶ αὐτὸν, ἑταίρους μὲν συμπότας, καὶ πρὸς ἡδονὴν σωθῆναι, ἐπὶ πλεῖστον δὲ ἀκόντας. τοιοῦτος μὲν οὖν ἐν τούτοις καὶ ὁ Ἀγαθοκλῆς ἐξητάσθη, καὶ σωλῆν, καὶ συνίστωρ αὐτοῖς, οὐ πάνυ χαίρων τῇ διαίτῃ ἀκριβῆ, καὶ

diligentissimè perceperim, narraturum, nihil ex me ipso comminiscentem, alleuantémque. Ac primo quidem loco, Agathoclis Diniæque amicitiam referam, quæ apud Ionas est celebratissima. Nam Agathocles hic, qui Samius fuit, non ita pridem vixit, vir in amicitia quidem præcipuus, ita vt re declarauit: cæterùm reliquis in rebus vulgo Samiorum nihilo præstantior, neq; genere, neque cæteris item opibus. Huic cum Dinia Ephesio Lysionis filio amicitia à puero interceſſerat. Porrò Dinias supra modum ditatus est, & quemadmodum solent ij qui nuper opes nacti sunt, complures & alios secum habebat, satis quidem idoneos illos & ad componendum, & ad voluptariam consuetudinem, ab amicitia verò longè alienissimos. Atque inter hos interim habebatur Agathocles, conuiuebátque & componebat illis, non admodum approbans eam viuendi rationem.

Dinias

καὶ ὁ Δαναὶς οὐδὲν αὐτὸν ἐντιμότερον ἔχει τῶν λοιπῶν. τελευταῖον δὲ καὶ προσέκρουε, τὰ πολλὰ ἐνοχλῶν, καὶ φορτικὸς ἐδόκει, ὑπομιμνήσκων καὶ τῶν προγόνων, καὶ φυλάττειν παραγγέλλων, ἃ μετὰ πολλῶν καμάτων ὁ πατὴρ αὐτῷ κατέλιπε σωφρονῶν. ὥστε διὰ ταῦτα, οὐκ ἐπὶ τοὺς λόγους ἐπῆγε ἔτι αὐτὸν, ἀπὸ μόνου μὲν ἐκείνην ἐκκόπτων, λανθάνειν περιῴκει τὸν Ἀγαθοκλέα. καὶ δή ποτε ἀπὸ τῶν λοιπῶν ἐκείνῳ ὁ ἄθλιος ἀναπείθεται, ὡς ἐρᾷη αὐτῆς Χαρικλέα, Δημάνακτος γυνὴ, ἀνδρὸς ἐπιφανοῦς, καὶ πρώτου Ἐφεσίων τὰ πολιτικά. καὶ γραμμάτιά τι ἀσιφοῖτα παρὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, καὶ σίφανοι ἠμιμαράνθοι, καὶ μῆλά τινα ἀφροδισιγνώμονα, καὶ ἄλλα, ὑφ' ὧν αἱ μαστροποὶ ἐπὶ τοῖς νέοις μηχανῶνται, κατὰ μικρὸν αὐτοῖς ἐπιτηρώμεναι τοὺς ἐρῶντας, καὶ ἀναφλέγουσαι τὸ πρῶτον ἐρᾶσθαι

Dinias autem nihilo hunc potiorem habebat, quàm cæteros adulatores. Tandem etiam offendere cœpit crebriùs obiurgans, molestúsque videbatur, quippe qui admoneret eum maiorum, præciperétque vt seruaret quæ multo labore parta pater illi reliquisset: adeò vt ob hæc ne ad comessationes quidem illum deinceps adhiberet, sed solus cum illis comessaretur, celare cupiens Agathoclem. Demum ab assentatoribus illis misero persuasum est quòd amaretur à Charicléa Demonaclis vxore, viri illustris, atque inter Ephesios in honoribus ciuilibus primarij. Iam & literulæ à muliere ad illum ventitabant, & serta semimarcida, & mala quædam admorsa, denique quicquid ad hæc lenæ machinantur in adolescentes, quo paulatim illis amorem artibus quibusdam inferant, primúmque hac incendant opinione,

ρᾴθυά νομίζοντας. ἐπαγω-
γότατον γὰρ τοῦτό γε, καὶ μᾶλ-
λον τοῖς καλοῖς εἶναι δοκοῦσι
νοῦς, ἄχρις ἂν κάθωσιν ἐς τὰ
λίνα ἀμαθόντες. ἡ Χαρί-
κλεια δέ, ὡς ἀσφαλὲς μὲν γνώσο-
μον, ἐπαγωγὸν δὲ ἐκτόπως, καὶ
τοῦ κρυπτομένου ἀεί, καὶ ἃ
φαίνει ἐπ' ὀλίγῳ ἐθελήσαι τις.
καὶ ἐπροικοῖοι τις μόνον, ὠ-
θοῦσι ἐφ' ὅδε. καὶ δὴ ὁδὸν
ἰὼν, μή ποι ἀντέποι Χαρί-
κλεια. ἀλλὰ δὴ τὰ μὲν τέχ-
νητις, παρ' ἰὼν τινα βουλὴ τῶν
ἑταιρῶν, ἐπισπάσθαι ἐρα-
στὴν, καὶ ἀμφίβολον ἔτι ὄντα,
ὅλον ἐποιήσασθαι, καὶ ἐν-
κόψαντα ἤδη ἐπιτεῖναι, καὶ
προσκρούσαι, ἄρτι μὲν ὀρ-
γῇ, ἄρτι δὲ κολακείᾳ, καὶ μι-
κρὰ μικρῶν ὑποψίᾳ, καὶ ὡς
πρὸς ἕτερον ἀποκλίναντα δο-
κεῖν. καὶ ὅλη συγκινεῖσθαι
ἀκανταχόθεν ἡ γυνὴ, καὶ πολ-
λὰ μηχανήματα σφῶν κατὰ τῶν ἐρασῶν. τοιοῦτον
δή τοι οἱ Δημὶς κόλακος πα-
ρασκα-

pinione, quòd sese credant amari. Nam plurimùm illicit & hoc, præsertim eos qui sibi formosi videntur, donec imprudentes in casses inciderint. Erat autem Charicléa vrbana quidem & elegans muliercula, at supra modum meretricia, sempérque illius, quicunque fortè adijsset, etiamsi quis admodum leuiter concupiuisset: quin si vel aspexisses duntaxat, protinus admuebat: nec vllo pacto metuendum erat ne quando recusaret Charicléa: admirabilis autem alioqui artifex, quauisq; meretrice doctior allicere amatorem, & ambiguus quum adhuc esset, totum subigere: at quum iam teneretur, incitare, ac magis magisq; accendere, nunc ira, nunc blandimentis, ac mox fastidio, deinde iniecta suspicione, quasi ad alium sese deflexura esset: postremò omni ex parte egregiè docta erat mulier & absoluta, artibúsque omnigenis in amantes instructa. Hanc igitur tum Diniæ adulatores accersiuerant

ραλαμβάνοιμ ἐνὶ τὸ μάρα-
κιον, καὶ τὰ ποιμὰ ὑπεκκα-
μόδιον, σωφθοιῶτος αὐτ
ἐς τὸν ἔρωτα τῆς Χαρικλέ-
ους. ἦδη γὰρ νέους ἐπ-
ταχηλίκους, καὶ μυρίους ἔ-
ρωτας ἐπεπλανήκει, καὶ οἴ-
κους πολυτελεῖς ἀνεῳγό-
τας, ποικίλον τι, καὶ πολυ-
τρόπευτον, καὶ ἀνάλω-
τον, πρᾶγμα λαβὼν, πρᾶγμα-
βᾶς ἐς τὰς χεῖρας ἀπλοῦ-
κὸν, καὶ ἄπειρον τῶν τοιούτων
μηχανημάτων νεανίσκον, ἐκ
ἀνήκεστα ἐκ τῶν ὀνύχων. ἀπὸ
πρίκεσθαι πανταχόθεν, καὶ
διαφθαρῆναι ὅτι ἤδη παν-
τάπασιν ἐκράτει, αὐτά τε ἁ-
πάντων ἀπὸ τῆς ἄγρας, καὶ
τὸν Ἐλαιοδαίμονα Δενία μυεί-
αν ἐλαιῶν αἰτίαν ἐγίνετο. τὸ μὲν
γὰρ πρῶτον αὐθὺς ἐκέλευε ἐπ'
αὐτὸν λαβεῖν τὰ γράμματα,
καὶ σωενεχῶς πεμπομένην τὴν
παῖδα, ὡς ἐλάκρυσε, καὶ ἐπη-
γρύπνησε, καὶ τίλος, ὡς ἀπάγ-
ξειν ἑαυτὴν ἔμελλε ἀπὸ τοῦ ἔρω-
τος, ἕως δὴ ὁ μακάριος ἐπάθη
ἐλαὸς ἂν, καὶ ἔως Ἐφεσίων γυ
ναιξὶ πρεπόθητος, καὶ πασιγνη-
τίχθη

rant in adolescẽtulum, mul-
táque assimulabant quo eum
in amorem Charicléæ im-
pellerent. Illa porrò quæ
complures iam adolescentes
iugulârat, & innumerabiles
amores fuerat mentita, do-
mosq; opulentas euerterat,
varium quoddam atque in-
expugnabile malum: vbi na-
cta manibus est simplicem &
huiusmodi artium imperi-
tum adolescentulum, haud-
quaquam amittebat ex vn-
guibus: sed vndique oppu-
gnans tentánsque, vbi iam
omnium esset compos, tum
ipsa dum captat, capta pe-
riit tum infelici Diniæ in-
numerabilium malorum ex-
titit causa. Nam primùm
quidem statim literulas illa
ad illum dat, ac subinde mis-
sitat ancillulam, quæ re-
nunciaret vt fleret, vt vigila
ret, postremò vt misera præ
amore suffocatura esset sese:
donec iam beatus ille per-
suasus, sibi formosis esse vi-
deretur, atque Ephesiorum

uxoribus præter cæteros adamabilis. Ac tãdem in cõgressum

adductus

νίχθη πομπὴ ἐκετεύθης, μόλις δὲ ἐνδυθῆναι ἔδυ ῥᾷον, ὡς δὲ ἀπὸς, ἀλλοιοῦσθαι ἔμικρον ὑπὸ γυναικὸς καλῆς, ἢ πρὸς ὀλονλύτι ὁμιλῆσαι ἐπιτηδείως, καὶ ἐν καιρῷ δακρύσαι, καὶ μεταξὺ ποδῶν ἐλεεινῶς ἀποστάξαι, καὶ ἀπιόντος ἤδη καθίσθαι, καὶ ἀσυνθύτι προσβαλεῖν, καὶ καταπατῆσαι, ὡς ἂν μάλιστα ἀρέσαι, καί πως καὶ ἔσαι, καὶ λιβρίσαι, οἷς ἅπασι καλὰ ἦν Διονύσιον ἐκίνησε. καὶ ἐπὶ ἤδιστο πονέρως ἔχοντα καὶ διάβροχον ὅλη ὡδὶ ἐρωτι, καὶ τακερὸν γεγηνμένον, ἄτε ἐπὶ τύχοις ἐκκόπτοντα, καὶ ἢ ἄθλιον ἀπόλυσιν λύσειν τινὰ ἐξ αὐτῆς σκέπτεται, ἱκανὸν δὲ καὶ τοῦτο, βλάπτα ἐρασθῆναι πρόσωπον ἑαυτῷ, καὶ ἐκεῖνο ἐφοίτα πρὸς αὐτὸν, φυλάττεσθαι ὑπὸ τ' ἀνδρὸς λέγων, ὡς πυνθανομένου τὸν ἔρωτα. ὁ δ' ἐκεῖθ' οἷός τε ἦν φέρειν τὸ πρᾶγμα, ἀλλ' ἐνέκειτο, μὴ ὁρῶν αὐτὴν, ἀπὸ τῆς λύπας ἐκπνεῖν, καὶ τὸν ὄνομα τῆς Χαρικλείας ἐπιβοᾶ-

adductus est, multis precibus exoratus. Et ex eo quidem tempore facilis iam erat coniectura, fore vt caperetur a muliere formosa, ad voluptatem congredi docta, & in loco flere, & inter loquendum miserabiliter suspirare, & iam abeuntem amplecti, & adeunti obuiam occurrere, & formam colere sic vt maximè placitura esset: interdum vel voce vel cithara canere: quibus omnibus in Diniam vsa est. At vbi sensit excruciari, iámque amore illaqueatum, ac sub iugum esse factum: aliud ad hæc excogitat, quo miserum subuertat: grauidam se ex eo simulat (nam hoc quoque efficax ad magis ac magis inflammandum stultum amantem.) Neque postea commeabat ad illum, affirmans à viro obseruari sese, qui iam amorem persensisset. Hic verò rem iam non vltrà ferre potis erat: neque durare quibat, quum illam non aspiceret: sed lachrymabatur, adulatoresque ad sese accersebat, ac Chariclees nomen

ἐπιβοᾶν· καὶ τὸν εἰκόνα περιπλακὼν αὐτῆς (ἐπεποίητο γὰρ λίθου λευκοῦ) ἐκόκκυε. καὶ τέλος, καταβαλὼν ἑαυτὸν εἰς ὕδωρ ἄφρος, ἐκυλίνδετο, καὶ λύτρα τῶν ἀκεισθῆς τὸ πρᾶγμα. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα, ὡς κατὰ μῆλα, καὶ στεφάνους ἀντιδίδοτο αὐτῇ, ἀπὸ σωοικίας ὅλας, καὶ ἀγροὺς, καὶ θεράπαινας, καὶ ἐσθῆτος ἀναθέσεις, καὶ χρυσὸν, ὁπόσον ἠθέλησεν. καὶ τί γὰρ, ἐν βραχεῖ ὁ Λυσίωνος οἶκος, ὀνομαστότατος τῶν ἐν Ιωνίᾳ γηρόμος, ἐξελύθη ὅλος, καὶ ἐξηκριώθη. ἔπειτα ὡς ἤδη ἄνω τῶν, ἀπολιπὼν αὐτὸν, ἄλλον τινὰ, Κρῆτα νεανίσκον τῶν ἐπιχωρίων, ἐθύρα, καὶ μετέβαινεν ἐπ' ἐκεῖνον. καὶ ἦρα ἤδη αὐτὸν, ἐκείνος ἐπίστευεν. ἀμελεῖ μὲν δὴ ὁ Δαμίας, οὐχ ὑπὸ τῆς Χαρικλείας μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν ἑταίρων (ἐκείνοι γὰρ ἐπῄεσαν Κρῆτα ἤδη τὸν ἄμβρον μετενηνθικότα) ἔρχεται πρὸς τὸν Ἀγαθοκλέα, καὶ σκληρὰ ἐδόκει ὡς ἔχοι τοῖς ἐρῶσι τὰ πράγματα αὐτῷ, καὶ

nomen inclamabat: imaginemq; illius amplexus (candido enim lapide fecerat) eiulabat. Demum in solum abiiciens sese, iactabatur: planéque res extremæ dementiæ speciem obtinebat. Siquidem munera reddita sunt mulieri, non pro malorum aut corollarum precio, sed solidæ domus, agri, famulæ, vestes florulentæ, auri quantum optaret. Quid multa? Breui Lysionis domus antea inter Iones nobilissima, exhausta est, atque exinanita. Deinde vbi iam exuccus esset, eo relicto alium quempiam adolescentulum Cretensem bene nummatum venata est, atque ad illum desciuit. Iam videlicet illum adamabat: atque is quidem credebat. Itaque Dinias neglectus non à Charicléa modò, verùm etiã ab assentatoribus (nam isti quoque ad Cretensem amatorem iã

desciuerant) abit ad Agathoclem, iampridé nõ insciũm quàm illi res miserè haberent.

καὶ αὐδηρὸν τὸ πρᾶγμα, ὅμως δὲ πάντα, τὸν ἔρωτα, τὴν ἀφέλειαν, τὴν ὑπερφίαν τῆς γυναικὸς, τὸν ἀντιβασιλῆ τὸν Κρῆτα, καὶ τὰ ἐπὶ τούτοις, ὡς οὐ βιάσεται μὴ ὀχὶ σιωπῇ τῇ Χαιρεκλέᾳ. ὁ δὲ ἄκαιρον εἶναι νομίζων τὴν ζηλοτυπίαν ἀμνημονῆσαι τῶν Δανίης διότι ἐπεσείετο μόνον αὐτὸν τῶν φίλων, ἀπὸ τοῦς πάντας αὐτοῦ πεντίμα, τότε μὲν μόνον εἶχεν, πατρῴαν οἰκίαν ἐν Σάμῳ ἀπεμπολήσας, ἣν εἶχεν, αὐτῷ τὴν τιμὴν ἐνομίσθην, τρία τάλαντα. λαβὼν δὲ ὁ Δανίης οὐκ ἀφανὴς ἀνθρωπος τῇ Χαιρεκλέᾳ, καλός ποθεν ἀνθρωπος γεγενημένος, καὶ ἄνθρωπος ἄβρα, καὶ τὰ γράμματα, καὶ μίμησις, ὅτι μὴ πολλοῦ χρόνου ἀφίκετο. καὶ οἱ κόλακες συνήθεσαν, ἐπαινοῦντες ἐπαινοσόμενοι, ὁρῶντες ἐπάδιμον ἔτι ὄντα τὸν Δανίαν. ὡς δὲ ἐπίσχεν ἔξαν παρ' αὐτῷ, καὶ ἦκε πρὸς τὸν πρῶτον ὕπνον, καὶ ἔνδον ἦν ὁ Δημώναξ, ὁ τῆς Χαιρεκλείας ἀνὴρ, ὅτι καὶ ἄπως ἀνθρώπων, ἔτι

Ac pudescens quidem initio, tamen exposuit omnia: amorem, egestatem, arrogantiam mulieris, riualem Cretensem: in summa, non victurum sese nisi cum Charicléa consuetudinem haberet. Ille verò intempestiuum esse ratus, id temporis exprobrare Dimiæ, quapropter ex amicis vnum sese non admisisset, sed tum quidem assentatores suos sibi anteposuisset: diuendita, quam vnam habebat in Samo, domo paterna, precium illi attulit, talenta tria. Quæ simulatq; recepisset Dimias, haud clàm erat Charicléæ rursus subitò formosus factus: rursus ancillæ, & literulæ, & expostulatio, quòd iam diu sese non adisset. concurrerũt item adulatores applaudẽtes, vt viderunt Dimiæ adhuc esse quod daret. Cùm aũt pollicitus esset sese vẽturum ad illã, venisset q; primo ferè somno, esset q; intro Demonax Charicléæ maritus, siue quòd alioqui præsensérat, siue

ἔτι καὶ ἀφ' σωθήματος τῆς γυναικὸς, ἄμφω γὰρ λέγεται, ἐκπηδᾷ ἐξ ὀχου, τινὰ τὸ αὐλαῖον ἀφανίζειν ἐκέλευε, καὶ συναμβάλλειν τὸν Διονύσιον, πῦρ καὶ μάστιγας ἀπειλῶν, καὶ ξίφος ὡς ἐπὶ μοιχὸν σπασάμενος. ὁ δ' ἀπιθῶν οὐ λαθὼν ἐλῶν, μοχλόν τινα πλησίον λαβόμενος ἁρπάζει αὐτάν τι ἀφανίζειν τὸν Δημόναικα πατάξας εἰς τὸ ἱερόταφον, καὶ τὸν Χαρικλέαν, οὐ μιᾷ πληγῇ ταὐτὸν, ἀπὸ μοχλῷ πολλάκις, καὶ τῷ ξίφει τοῦ Δημόνακτος ὕστερον. οἱ δ' οἰκέται τέως μὲν ἡσύχασαν ἄφωνοι, τῷ πταίσαντι τοῦ πράγματος ἐπιστάμενοι. ἔπειτα παρόντες συναμβάλλειν, ὡς καὶ αὐτοῖς ἐπὶ μιτὰ τοῦ ξίφους, ἐκείνοις μὴ ὑπέφευγον· ὁ Διονύσιος δὲ ὑπεξέρχεται, τηλικοῦτον ἔργον ἐργασάμενος, καὶ τὸ μέχρι πρὸς ἕω πρὰ τῶν Ἀγαθοκλεῖ διέτριβεν, ἀναλογίζόμενος τὰ πεπραγμένα, καὶ πρὸς τῶν μέλλοντων ὅ, τι ἀφβέβη-

siue de compositio proditione néque vxoris (nam vtrumque fertur) exiliens velut ex insidijs, & atrium iubet occludere, & Diniam comprehendi, ignem ac flagra minitans, neque non gladium tanquam in mœchum educens. Ille porrò reputans quibus in malis esset: vecte quopiam de proximo, vt iacebat, arrepto, tum ipsum occidit Demonactem in tempus adigens: tum Charicleam. atque hanc quidem non ictu vno, verumetiam & vecte sæpiùs, & postea Demonactis gladio feriens. At famuli interea muti stabant, rei nouitate attoniti: deinde comprehendere conati, quum in hos quoque ferro insiliret, ipsi quidem aufugerunt, Dinias autem clàm sese subduxit, tanto patrato facinore. Et ad auroram vsque apud Agathoclem diuersabatur: paritérque & quæ facta essent reputabant, & quid in posterum esset euenturum,

ἀρβήσιτα, σκοπουῶτος. ἔωθεν δὲ οἱ στρατιῶται πρᾶ-ξαν (ἤδη γὰρ τὸ πρᾶγμα διαβεβόητο) καὶ συλλαβόντες τὸν Δενίαν, οὐδὲ αὐτὸν ἔτι ξένον ὄντα μὴ οὐχὶ σκοτοδινιᾶν, ἀπαγουσι πρὸς τὸν ἁρμοστὴν, ὃς ἤρμοστε τηνικαῦτα τὴν Ἀσίαν τότε. ὁ δὲ βασιλεῖ ὡς μεγάλῳ ἀναπέμπει αὐτὸν, καὶ μετ' οὐ πολὺ διατρίψαντα ὁ Δενίας ἐς Γύαρον, νῆσον τῶν Κυκλάδων, ἐν ταύτῃ φεύγειν ἐς ἀεὶ τεταγμένον ὑπὸ τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ Ἀγαθοκλῆς καὶ τἆλλα μὲν σωθῆναι, καὶ σωσάμενος εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ σωσασάμενος εἰς τὸ δικαστήριον μόνον τῶν φίλων, καὶ πρὸς οὐδὲν ὑστερήσας. ἐπεὶ δὲ ἤδη ἔφευγε ὁ Δενίας, οὐδὲ τότε ἀπελείφθη τοῦ ἑταίρου. καταφρονήσας δὲ αὐτὸς ἑαυτοῦ, διέτριβεν ἐν Γυάρῳ, καὶ συνέφευγεν αὐτῷ. καὶ ἐπειδὴ πανταπασιν ἀπόρουν τῶν ἀναγκαίων, πρᾶσθαι ἑαυτὸν τοῖς πορφυρεῦσι, ἀνάγκα-

consiederabant. *Vt autem* diluxit, milites aderant (iam enim res erat diuulgata) comprehensumq; Diniam, nec hunc inficiantem homicidium, adducunt ad præfectum qui per id tempus Asiam moderabatur. Hic eum ad Persarum regem remittit. Nec ita multò pòst relegatus est Dinias in Gyaron insulam ex Cycladibus vnam, damnatus à rege, vt in ea, quoad viueret, exularet. Agathocles autem cum reliquis in rebus nunquam abfuerat, tum pariter soluit in Italiam, & amicorum solus vnà est in iudicium comitatus, neque vsquam defuit officio. Porrò vbi iam in exilium profectus est Dinias, ne tum quidem desertus est ab amico: quin potius ipse suapte spõte damnatus versabatur in Gyaro, simúlque cum illo exulem agebat. At quum iã rerum necessariarum omnium inopia laborarent, locans seipsum purpurarijs, vnà

συγκαθιζω, καὶ τὸ γινόμενον ἐπ' αὐτοῦτο ἀφαιρῶν, ἐπιφέρων τὴν Δανίαν, καὶ νοσοῦντα δὲ ἐπὶ μακρὸν ἐθεράπευσεν. καὶ ἀποθανόντος, οὐκέτι ἐπανελθεῖν εἰς τὴν ἑαυτοῦ ἠθέλησεν, ἀλλ' αὐτοῦ ἐν τῇ νήσῳ ἔμεινεν, αἰσχυνόμενος καὶ ἐντρεπόμενος ἀφανίσαι τὸν φίλον. τοῦτό σοι ἔργον φίλου Ἑλληνος, εἰ καὶ ποτὲ δὴ γενόμενον· ἔτι γὰρ ἐκ οἴδα εἰ πώποτε διεσκηνθῶν, ἀφ' οὗ Ἀγαθοκλῆς ἐν Γυάρῳ ἀπέθανεν. Τόξ. καὶ ἆθις γε, ὦ Μνήσιππε, ἀνόμοιος ἂν ἐδόκεις, ἵνα καὶ ἀπιστεῖν ἂν ἐδυνάμην αὐτοῖς, ἅτε Σκυθικόν τινα φίλον. Ἀγαθοκλέα τὸν διηγοῦ, πλὴν διότι μή τινα καὶ ἄλλον ὅμοιον ἔφης αὐτῷ. Μνή. ἔκεινο γοῦν καὶ ἄκουε, ὦ Τόξαρι, Εὐθύδικον Χαλκιδέα. διηγεῖτό μοι περὶ αὐτοῦ Σίμυλος, ὁ ναύκληρος ὁ Μεγαρικός, ὡμολόγει δ' ἅμα αὐτὸς ἑωρακέναι τὸ ἔργον πολλάκις ἐκ Ἰταλίας. Ἀθύρας, περὶ δείπνου Πλειάδ-

vnà cum aliis vrinabat, quòdque hinc partum est referens, Diniam alebat. Quin & ægrotanti diutissimè inseruiuit: & vbi vita defunctus est, noluit vnquam in patriam reuerti, verùm inibi perseuerauit in insula, pudori sibi fore ratus, si vel mortuum amicum deseruisset. Hoc tibi Græci factum amici retulerim, quod quidem non ita priedem accidit. haud enim scio si anni quinque præterierint quòd Agathocles in Gyaro mortem obijt. TOX. At vtinam instituratus ista, Mnesippe, dixisses, videlicet quo mihi fas esset eis non habere fidem. Adeò Scythicum quendam amicum Agathoclem istum describisti. quin vereor ne quem & alium isti similem narres. MNE. Audi iam & alium Toxari, Euthydicum Chalcidensem. Retulit autem mihi de hoc Simylus Nauclerus Megarensis, adiurans profectò se teste rem factam esse. Aiebat enim nauigauisse sese ex Italia Athenas, circiter Pleiadum occasum,

δ', συνομιλικὰς τινὰς ἀνθρώπων, λομίζων ἐν δ' ἦσθαι τὸν Εὐθυδλικον, καὶ μετ' αὐτοῦ Δάμωνα τὸν Χαλκιδέα, καὶ τὸ ἕτερον αὐτοῦ ἡλικιώτας δὲ ἔσαν, τὸν μὲν Εὐθυδλικον, ἐρρωμένον καὶ λιτρδὸν, τὸν δὲ Δάμωνα, ὕπωχρον καὶ ἀσθενικὸν, ἄρτι ἐκ νόσου μακρᾶς, ὡς ἐδόκει, ἀνισάμενον. ἄχει μὲν δὴ Σικελίας εὐτυχῶς διαπλεῦσαι ἔφη ὁ Σίμυλος σφᾶς. ἐπὲ δὲ πορθμὸν διαπεράσαντες, ἐν αὐτῷ ἤδη τῷ Ἰονίῳ πελάγει, χάμωνα μέγιστον ἐπιπεσεῖν αὐτοῖς. καὶ τὰ μὲν πολλὰ τί ἂν τις λέγοι, πνευμάτων τινὰς, καὶ σρεβίλους καὶ χαλάζας, καὶ κύματα, ὅσα χαμῶνος καιρὸς καὶ ἤδη σφᾶς κατὰ τὸν Σάκυνθον ἔσαν, ἀλλὰ φιλῆς τῆς ἡδαίας πλέοντας, ἔτι καὶ σκάφας τινὰς ἐπισυρομένους, ὡς τὸ βάθιον ἐπιδέχεσθαι τῆς ὁρμῆς, περὶ μέσας νύκτας, οἷον ἐν τούτῳ σαλευναυτιάσαντα τὸν Δάμωνα, ἐμέσαι ἐγκεκυφότα εἰς τὸ βάλασσαν.

collecticios quosdam homines vehentem. in his fuisse Euthydicum, vnâque cum hoc Damonem Chalcidensem eiusdem amicum. Ac natu quidem eos æquales fuisse: verùm Euthydicum valentem, robustúmque: Damonem contrà subpallidum atque valetudinarium, quasi qui nuper (vt apparebat) ex diuturno morbo reualuisset. Itaque ad Siciliam vsque feliciter aiebat Simylus nauigasse ipsos. Cæterùm vbi transmisso freto, in ipso iam Ionio mari nauigarent, tempestatem maximam eis incubuisse. Quid autem attinet multa referre? immaneis quasdam procellas ac sinuosas, tum grandines, & si quæ alia tempestatis mala? Vt verò iam haud procul abessent à Zacyntho, nuda nauigantes antenna, præterea & funes quosdam trahentes, quo nimirum vim impetumq; fluctus exciperent: circiter noctis medium, Damonē, qui in tãta iactatione nausearet, vomuisse in mare propenden-

πεσεῖν. ἔτα, οἶμαι, τῆς νεὼς βιαιότερον, ἐς ὃ μέρος ἐπικλιθέσης, καὶ τοῦ κύματος συναπωθοῦντος, ἐκπεσεῖν, αὐτὸν ἐπὶ πλεῖον ἐκφαλῆ, ἐς τὸ πέλαγος, οὐδὲ γυμνὸν τὸν ἄθλιον, ὡς ἂν καὶ ῥᾷον διώκοιτο νεῖν· ἀθυμήσαντα οὖν βοᾷν πνιγόμενον, καὶ μόγις ἑαυτὸν ἐκβίβασθαι τοῦ κινδύνου. τὸν δὲ Εὐθύδικον, ὡς ἔκεινο σι (τυχὸν δὲ γυμνὸν ἐν τῇ κοίτῃ ὄντα) ῥίψαι ἑαυτὸν ἐς πλοῖον θαλάσσιον, καὶ καταλαβόντα τὸν Δάμωνα, ἤδη ἀποχωροῦντα (φαίνεσθαι γὰρ ἐπὶ πολὺ ταῦτα, τῆς σελήνης καταλαμπούσης) συμπαραπέσθαι καὶ συγκομίσαι. σφᾶς δὲ ἐπιθυμεῖν μὲν αὐτοῖς βοηθεῖν, καὶ ἐλπίδα τοῦ συμφορὰν τῶν ἀνθρώπων, καὶ δύνασθαι δὲ μεγάλα τῷ σώματι ἐπιφανομένους, πολὺ ἱκανά γε ποιῆσαι, φησίν τι γὰρ πολλοὺς ἀφανίσαι αὐτοῖς, καὶ τῶν ἐαυτῶν τινας, ὡς ἐπὶ τούτῳ ἀφενήσαντο, ἅ τινι αὐτῶν πρεπόντως ἔχοιεν,

propendentem. Deinde, vt conijcio, naue vehementiùs in eam partem, in quam ille propendebat, inclinata, simulq; propellente fluctu, excidisse eum prono capite in pelagus: neque nudum tamen, videlicet vt misero vel natare commodè liceret. Mox itaque succlamasse quum præfocaretur, vixque sese ab vndis sustolleret. Porrò Euthydicum simulatque audisset (nam fortè fortuna nudus in strato tum erat) abiecisse semet in mare, arreptòque Damone, qui iam deficiebat (diutiùs enim ista videri poterant, luna scilicet relucente) vnà iuxta illum nasse, ac subleuasse. Ac voluisse quidem illis opitulari sese, miseratus virorum calamitatem, verùm nequisse, quòd vento præualido raperentur. Illud tamen feciisse, subera complura ad illos proiecisse, tum ex contis aliquot, vt

χοιεν, καὶ τίλον, καὶ πλὰ ἀποβαθραν αὐτῶ, ὁ μικρὰν σῶζον. ἐννόησον δίνων θεῶν, ἵν τινα ἄν τις ἄλλην ἐπιδέξαιτο ἀνοίας βεβαιοτέραν, πῶς ἄνδρα φίλον, ἐν νυκτὶ ἐκπεσόντα εἰς πίλαγος οὕτως ὑγειαινόντα, ἢ λοιμώδη ἢ θανάσιμόν, καί μοι ἐπὶ ὀφθαλμῶν λάβῃ τῶ ἐπανάστασιν τῶν ἀνέμων, τὸν ἦχον ἢ ὕδατος ἐπικλυσμόν, τὸν ἀφρὸν πνεύσιοντα, πλὰ νύκτα καὶ πλὰ ἀνώγνωσιν, ἅτα ἀφνιόεν μόρον ἐπᾶνον, καὶ μόγις ἅπαντα πλέοντα, καὶ τὰς χεῖρας ὀρέγοντα ὧν ἐπάρῃ, τὸν ἀνιπτοπόδητα ἀυτὸς, καὶ σωζόντα, καὶ ἀλλότια μὲ πεπόνθοτα ἀὐτοῦ ὁ Δαίμων· οὕτω γὰρ ἂν μάθοις, ὡς οὐκ ἀγνωῒ οἱ καὶ τῶν φίλον, τὸν Εὐθύδικον διηνησάμην. Τό. πότερον δ' ἀπώλοντο, ὦ Μνήσιππε, οἱ ἄνδρες, ἢ τις αὖ ἴδοι ἐκ παλαίου σωτηρία ἐγγένοιτο; ὡς ἔγωγε οὐ μικρὸς ἀλλοίπα ὑπὲρ αὐτῶν.

Μνή.

ab his ſuſpenſi natarent, ſi quem fortè ex eis nanciſcerentur, poſtremò ſcanſoria quoque tabulata, quæ quidem erant neutiquam exigua. Cogita iam per deos quod aliud grauius beneuolentiæ documentum quiſpiam edere queat in hominem amicum, qui noctu decidiſſet in mare vſqadeò ſæuiens, quàm communicata morte? Iamq; adeò mihi ante oculos pone imminentes procellas, fragorē aquæ ſeſe agglomerātis, ſpumā vndis efferueſcentem, noctē, ac desperationem, ad hæc illū iam præfocari incipientem, vitaq; vndis extantē, manuſq; porrigētem amico: hunc autem incontāter inſilientē, ſimulq; nantē, prorſusq; ſolicitum ne ſe prior Damon interiret. Sic enim profectò cognoſces quod haud ingeneroſum hūc quoque amicum, videlicet Euthydicū, retulerim. To. *Vtrum perierunt viri, Mneſippe, an ſalus quæpiam ex inſperato illis contigit? Adeò ego illis nō mediocriter timui.*

Mne.

Μνή. Θάῤῥει, ὦ Τόξαρι, ἰσώθησαν, καὶ ἔτι καὶ νῦν ἀσὶν Ἀθήνησιν, ἅμφω φιλοσοφοῦντες· ὁ μὲν γὰρ Σίμυλος ταῦτα μόνα εἶχε λέγειν, ἅ ποτε ἔδη τῆς νυκτὸς τὸν μὲν ἐκπίπτοντα, τὸν δὲ ἐκπηδῶντα, καὶ νυχομένους, ἐς ὄρθρον ἐν νυκτὶ λαθραίᾳ ἐλαύνοντο, τὰ δὲ ἀπὸ τούτου, οἱ ἄμφὶ τὸν Εὐθύδικον αὐτοὶ διηγοῦνται. τὸ μὲν πρῶτον, φιλοῖς τισι συνεπισόντας, ἀνέχεσθαι ἐπὶ τούτῳ ἑαυτούς, καὶ ἀρνύχεσθαι πονήρως, ὕστερον δὲ, ἤδη πως ἴσως, προσανέχεσθαί τι αὐτῷ, καὶ τὸ λοιπὸν ἐπιβάντας, εὐμαρῶς προσωχθῆναι τῇ Ζακυνθῳ. μετὰ δὲ τούτους, οὐ φαύλους ἔσεσθαι, ὡς ἔγωγ' ἄν ἄοιμι, ἄκουσον ἤδη τρίτον ἄπορον, ἤδη τι χείρονα αὐτῶν· Εὐδαμίδας Κορίνθιος, Ἀρεταίῳ τῷ Κορινθίῳ καὶ Χαρικλείνῳ τῷ Σικυωνίῳ, φίλοις ἐκέχρητο, εὐπόροις ὄσι, ψηφίσατο αὐτὸς ὤν. ἐπὰ δὲ ἀπέθανεν, ὀλβίοις

MNE. *Bono animo es, Toxaris, seruati sunt, quin hodieq; Athenis agunt ambo, philosophiae dantes operam. Nam Simylus ea demum narrare poterat, quae noctu videre licuit, hunc delapsum, illum desilientem, simulq; nantes quatenus per noctem dabatur aspicere. Porrò quae pòst hæc acciderint, Euthydicus ipse narrat. Primùm quidè subera quædam fortè nactos, suspendisse de his sese, atq; ita hærentes fluitasse sanè quàm incommodè. deinde vbi tabulata conspexissent, iam sub auroram annasse, concensisq; illis, commodè deinde nantes appulisse Zacynthum. Post hos autem, qui neutiquam mali sunt, vt ego quidem autumo, accipe iam tertium, nihilo istis inferiorem. Eudamidas Corinthius Aretæo Corinthio, & Charixeno Sicyonio amicis vtebantur, & ijs quidem opulentis quum ipse paüperrimus esset. Hic vita decedens, testamentum*

ἀπέλιπε, τοῖς μὲν ἄλλοις ἴσως γελοῖος, οἶδ' ἐγώ, ἐκ οἶδα εἰ δοκεῖ τοιαῦτα λέξειν, ἀνδρὶ ἀγαθῷ, καὶ φιλίαν τιμῶντι, καὶ περὶ τῶν ἐν αὐτῇ πρωτείων ἀμιλλωμένῳ. ἐν γὰρ τούτῳ ἐν αὐτοῖς ἀπελείπετο Ἀρεταίῳ μὲν τὴν μητέρα μου τρέφειν, καὶ γηροκομεῖν, Χαριξένῳ δ', τὴν θυγατέρα μου ἐκδοῦναι μετὰ πλείστης, ὁπόσου ἂν πλείστου ἐπιδοῦναι παρ' αὐτῆ δυνήσεται. ἦν δὲ αὐτοῖς καὶ μήτηρ πρεσβύτις, καὶ θυγάτριον ἀρρέωτον ἤδη γάμου. ἦν δέ τις ἄλλος αὐτῶν ἐν τοσούτῳ πάθος, καὶ τὴν ἐκείνης μειρακίδα, φασίν, ἐκίτα ὁ ἕτερος. τούτων ἀναγιγνωσθέντων τ διαθηκῶν, οἱ μὲν περὶαν μὲν ἀδότου ἡ Εὐδαμίδα, τὴν φιλίαν δ', ἣ πρὸς τὰς ἄνδρας ἦν αὐτοῖς ἀγνοοῦντες, ἐν παιδιᾷ τὸ πρᾶγμα ἐποιοῦντο. καὶ ἐδόκει, ὅστις ὁ γελῶν ἀπημάθητο, οἷον Ἀρεταῖος καὶ Χαρίξενος οἱ εὐδαίμονες κλῆρον διαλέξονται, λέγοντες, ἅπερ ἀποτί-

reliquit, alijs quidem fortasse deridiculum, tibi verò haud sciò an tale sit apparitum, viro probo, & apud quem amicitia in precio sit, quiq; vel cum præcipuis in ea certare queas. Sic enim in eo scriptum erat: Lego Aretæo quidem matrem meam alendam, atque in senecta fouendam: Charixeno verò filiam meam collocandam cum dote, quanta ab illo maxima dari poterit. Erat autem illi mater anus, ac filiolam matura nuptijs. Si quid autem interim acciderit alteruter, huius quoque partem, inquit, alter habeto. Huiusmodi lecto testamento, ij qui tenuitatem quidem Eudamidæ nouerant, at amicitiam quæ illi cum his viris interceſſerat, ignorabant, rem pro ludo ioco ducebant. Nemo certè aderat qui non cum risu discederet, quòd eiusmodi hæreditatem Aretæus & Charixenus essent accepturi, felices videlicet, atque ita aiebant: Siquidem persoluent

πρτίσουσιμ Εὐδαμίδα, καὶ ζῶντος αὐτοὶ κληρονομηθήσονται ὑπὸ τοῦ νεκροῦ. οἱ κληρονόμοι δὲ, οἷς ταῦτα διατεθειμένα, ὡς ἤκουσαν, ἦκον εὐθύς, ἀποστῶντος τὰ ἐκ τῶν διαθηκῶν. ὁ μὲν οὖν Χαρίξενος, πέντε μόνας ἡμέρας ἐπιβιούς, ἀπέθανεν. ὁ δὲ Ἀρίστων, ἄριστος κληρονόμων γενόμενος, τόν τε ἐκείνου, καὶ τὸν αὐτοῦ μνείαν παραλαβών, φέρει τι τοῦ Εὐδαμίδα τῷ μητρὶ, καὶ τῷ θυγατρὶ οὐ πρὸ πολλοῦ ἐκδεδομένῃ, ἀπὸ πεντάκοντα τῶν ἔχει τι, ἃ ἔλαβε, δύο μὲν τῇ αὐτοῦ θυγατρὶ, δύο δὲ τῇ τοῦ φίλου ἐπιδοὺς, καὶ τὸν γάμον γε αὐτῶν ἐπὶ μιᾶς ἡμέρας ἀξίωσε γενέσθαι. τί σοι δοκεῖ, ὦ Τόξαρι, ὁ Ἀρίστων οὗτος; ἆρα φαῦλον παράδειγμα φιλίας παρισχῆσθαι, λαβόντα κληρονομίσας, καὶ μὴ προδοὺς τὰς διαθήκας τὸ φίλου; ἢ τίθεμεν καὶ τοῦτον ἐν τοῖς τελείοις ψήφοις, μίαν τῶν πέντε εἶναι;

Τόξ.

uent Eudamidæ, superstites etiam ipsi hæreditatem tradent mortuo. At hæredes quibus ista erant legata, vt audierunt, venerunt illicò, agnoscentes rataq; facientes ea quæ erant testamento mandata. Itaque Charixenus quinque duntaxat dies superstes, diem obiit. Aretæus autem optimus successor factus, tum illius, tum suo ipsius suscepto onere, & matrem alit Eudamidæ, & filiam non ita pridem elocauit, ex quinque talentis quæ possidebat, duobus in propriæ filiæ dotem, duobus in amici filiam erogatis. Ac nuptias ambarum eodem die fieri voluit. Quid tibi, Toxaris, Aretæus iste videtur? númnam leue amicitiæ argumentum exhibuisse, adita huiusmodi hæreditate, neque deserto amici sui testamento? an hunc quoque in perfectis idoneisq; calculis ponimus, vt sit vnus è quinque?

Tox.

Τόξ. καὶ οὗτος μὲν καλὸς, ἐγὼ δὲ τὸν Εὐδαμίδα πολὺ μᾶλλον ἐθαύμασα τοῦ θάρσους, ὃ ἔχει πρὸς τοὺς φίλους. ἐδήλου γάρ, ὡς καὶ αὐτὸς ἂν τὰ ὅμοια ἔπραξεν ἐπ' αὐτοῖς, εἰ μὴ καὶ ἐν ὀλίγαις βύβλοις ταῦτα ἐνεγέγραπτο, ἀλλὰ πρὸ τῶν ἄλλων ἦκεν ἂν ἄγραφος κληρονόμος τῶν χρημάτων. Μνή. εὖ λέγεις. τέταρτον δὲ σοι διηγήσομαι, Ζηνόθεμιν τὸν Χαρμόλεω Μασσαλιήτην. ἐδεήθη δέ μοι, ἐν Ἰταλίᾳ πρεσβεύοντι ὑπὲρ τῆς πατρίδος, καλὸς ἀνὴρ, καὶ μεγαλοπρεπὴς καὶ πλούσιος, ὡς ἐδόκει. παρεκάθητο δὲ αὐτῷ γυνὴ, ἐπὶ ζεύγους ἐλαυνομένου τινὶ, τάτι ἄλλα ἐλλιπὴς, καὶ ξηρὰ τὸ ἥμισυ τὸ δεξιὸν, καὶ τὸν ὀφθαλμὸν ἐκκεκομμένην, παντελῶς τινα, καὶ ἀπρόσιτον μορμολύκειον. ἔπειτα ἐπεὶ ἐθαύμαζον, εἰ καλὸς οὕτως, καὶ ὡραῖος ὤν, ἀνέχεται παροχουμένην τοιαύτην οὕτως γυναῖκα, ὁ δείξας μοι αὐτὸν, διηγεῖτο τὴν ἀνάγκην

TOX. *Et iste quidem egregius : quanquam equidem Eudamidam multò magis ob fiduciam admiratus sum, qua fuit erga amicos. declarauit enim quòd & ipse eadem fuisset facturus erga illos, tametsi non essent ea scripta in testamento, verùm ante alios venisset non scriptus taliũ hæres.* MNE. *Probè dicis. Sed quartum iam tibi narrabo, Zenothemin Charmolei, Massilia oriundum. Commonstrabatur autem mihi in Italia, pro tuæ nomine legatum agenti, vir decorus, procerus, ac diues, vt apparebat. Assidebat illi vxor in rheda inter facienti, quùm alioquin deformis, tum dimidia nempe dextra corporis parte manca, alteróq; capta oculo, teterrimum quoddam & refugiendum terriculum. Deinde quum demirarer, si decorus ille quum esset ac venustus, sustineret eiusmodi mulierem sibi adiunctam : is qui mihi eum cõmonstrabat, causam exposuit*

quare

ἀνάγκλω τῇ γάμῳ, ἀκειβῶς ἅπαντα ἴκασι, Μασσαλιώτης γὰρ ἦν αὐτὸς ὁ Μενικράτης, ἔφη, ὃν πατρὶ ἦν φιλομόρφως ταύτης φίλος ὁ Ζηνόθεμις, πλουσίῳ τε καὶ τιμωμένῳ ὁμοίως ἀνδρί. χρόνῳ δέ, ὁ Μενικράτης ἀφῃρέθη τὴν οὐσίαν ἐκ καταδίκης, ὅτι περὶ τὴν ἄτιμος ἐλήλατο ἀπὸ τῶν ἐξακοσίων, ὡς ἀφῃνιάμενος καὶ γναμίλῳ παράνομον. ἔτω δὲ οἱ Μασσαλιῶται καλοῦσιν, ἔφη, ἅ τις παράνομα γράψαιτο. ἐνταῦθα δὴ ὁ Μενικράτης καὶ ἐπὶ τῇ καταδίκῃ καὶ ἐπὶ τῇ ἐκ πλουσίου πτώσει, καὶ ἐξ εὐδόξου ἄδοξος ἐν ὀλίγῳ ἐγένετο. μάλιστα δ' αὐτὸν ἐλύπει θυγάτηρ αὐτῷ, ἐπιγαμίαν ἄξιον, καὶ ὁπλωκαδικίας τε ὄσας, ὧν ἐκ μετὰ πάσης τῆς οὐσίας ἡ παῖς, ὧν γε πρὸ τῆς καταδίκης ἐπῃνεῖτο, ἀξίωσιν εἶναί τις ἂν ἐνόμιζεν καὶ πρὸς τὸν ἔπειτα παραλαβεῖν, ἔτι καὶ δυσώνυμον ὄσαν ἐλλὰ ὄψιν. ἐλέγε-

quare in id matrimonium incidisset. nouerat enim compertè omnia. nam ipse quoque Massilienſis erat. Menecrati (inquit) huius fœdæ patri, amicus erat Zenothemis, viro diuiti ac honorato ipse ijſdem rebus par. Deinde aliquanto pòſt facultatibus exutus eſt ex condemnatione Menecrates, quo tempore pariter infamis, & ad capeſſendos magiſtratus inidoneus eſt iudicatus à ſexcentis viris, tanquam qui ſententiam iniquam pronunciaſſet. Ad hunc autem modum, inquit, nos Maſsilienſes mulctamus, ſi quis corruptè iudicet. Grauiter itaque ferebat Menecrates, primùm, quòd eſſet condemnatus: deinde, quòd è diuite pauper: poſtremò, quòd ex nobili repentè factus eſſet infamis ac reiectitius. At præter cætera eum ipſa diſcruciabat filia iam nubilis, vtpotè annos nata decem & octo, quam ne cum omni quidem patris ſubſtantia, quam ante condemnationem poſſederat, dignatus fuiſſet quiſquam ingenuus ac pauper facilè accipere, quæ tam infelici fuerit forma.

Quin

ἐλέγετο δ᾽ ἡ καταπύστιος πρὸς τὸν σπλῶν αὐξανομένῳ, ὡς δ᾽ ταῦτα πρὸς τὸν Ζηνόθεμιν ἀπωλύρετο, θάῤῥει, ἔφη, ὦ Μενέκρατες· οὔτε γὰρ ἀφήσας τῶν ἀναγκαίων, οὔτε ἡ θυγάτηρ σου ἄξιον τοῦ γένους ἐνρήσει νυμφίον τινά. καὶ ταῦτα ἅμα λιγέων, λαβόμενος αὐτοῦ τῆς λιγέας, ἦγεν ἐς τὴν οἰκίαν, καὶ τὴν οὐσίαν, ὁποσὴν οὖσαν, ἐνέπρησε πρὸς αὐτὸν, καὶ δεῖπνον παρασκευασθῆναι πολύσας, ἑστία τοὺς φίλους, καὶ τὸν Μενέκρατον, ὡς δή τινα τῶν ἐπιτηδείων πιπράσκει ὑμνεῖσθαι τῆς κόρης τὸν γάμον. ἐπεὶ δ᾽ ἐδεδείπνητο αὐτοῖς, καὶ ἔσπεισαν τοῖς θεοῖς, ἐνταῦθα δὴ μεθὼν αὐτὸν τὴν φιάλην προτείνας, δέξαι, ἔφη, ὦ Μενέκρατες, παρὰ τοῦ γαμβροῦ φιλοτησίαν. ἄξομαι γὰρ ἐγὼ τήμερον τὴν σὴν θυγατέρα Κυδιμάχην, τὴν προῖκα δ᾽ πάλαι ἔλαβον, τάλαντα πέντε καὶ ἑκατόν. τοῦ δ᾽, ἄκοντος, μὲν

Quin & concidere dicebatur, idq; circa lunam crescentem. Hæc vbi apud Zenothemin deploraret: Bono, inquit, animo es, Menecrates. Neque enim ipse egebis necessarijs, & filia tua dignum aliquem suo genere sponsum inuenerit. Atque hæc eloquutus, statim apprehensa illius dextra, deduxit domum: ibiq; opes, quæ illi multæ erant, partitus est cum illo: ac cœna parari iussa, conuiuio accepit amicos, & in his Menecratem, veluti iam è necessarijs cuipiam persuasisset vt puellam in matrimonium acciperet. Postea quam autem conuiuium peregerant, libassentque dijs, tum verò plenum illi calicem porrigens: Accipe, inquit, Menecrates, à genero symbolum affinitatis poculum: nam hodie ducturus sum ego filiam tuã Cydimachã: dotem autẽ iam olim accepi talenta quinq; & viginti. Illo verò respondente,

Absit,

μὴ σύ γε, ὦ Ζηνόθεμι, μὴ οὕτω μανείην, ὡς περιϊδεῖν σε, νέον καὶ καλὸν ὄντα, κόρῃ αἰσχρᾷ καὶ λελωβημένῃ συγκαταζευγνύμενον. ὁ δὲ, ταῦτα λέξαντος, ἀράμενος τὴν νύμφην, ἀπῄει ἐς τὸν θάλαμον, καὶ μετ' ὀλίγον προῆλθε, διακορήσας αὐτήν, καὶ τὸ ἀπ' ἐκείνου συνέστιν ὑπεραγαπῶν, καὶ πάντῃ, ὡς ὁρᾷς, περιαγόμενος αὐτήν. καὶ οὐχ ὅπως οὐκ αἰσχύνεται τῷ γάμῳ, ἀλλὰ καὶ σεμνυνομένῳ ἔοικεν, ἐπιδεικνύμενος, ὡς καταφρονεῖ μὲν τῶν ἐν σώματι καλῶν ἢ αἰσχρῶν, καὶ πλούτου καὶ δόξης· ἀφορᾷ δὲ εἰς τὸν φίλον, καὶ τὸν Μενεκράτην οὐδὲ οἴεται χείρω πρὸς φιλίαν ὑπὸ τῆς ψήφου τῶν ἑξακοσίων γεγονέναι. πλὴν ἤδη γε τούτων οὕτως αὐτὸν ἠμείψατο καὶ ἡ τύχη· παιδίον γὰρ πάγκαλον ἐκ τῆς αἰσχίστης αὐτῷ ταύτης ἐγένετο. καὶ πρώην γε, ἐπεὶ ἀράμενος αὐτὸ, εἰσεκόμισεν ὁ πατὴρ

Absit, ne feceris, ô Zenothemis, néve ipse vsqueadeò insaniam, vt te neglectum, qui & iuuenis es, & formosus, conspiciam cum deformi puella ac debilitata coniugatum. Hæc, inquam, illo loquente, hic sponsam adiunctam tollens, abduxit in thalamum: ac paulò pòst prodijt, ea deuirginata: atque ex eo tempore cum illa viuit, supra modum diligens, & quemadmodum vides, circumferens eam. Et non solùm non pudet matrimonij, verumetiam perinde atq; glorians de eo sic ostentat propterea quòd negligit corporis formam ac fœditatem, ad hæc opes & famam. tantum amici rationem habet Menecratis, neque arbitratur eum sexcentum virûm sententia deteriorem esse factum, quantum ad necessitudinem. Quanquam pro his iam illi gratiam retulit fortuna, ad hunc modum: Puellus enim ei formosissimus ex illa deformissima susceptus est. Neque diu est quòd

πατὴρ εἰς τὸ βουλευτήριον, θαλλῷ ἐστεμμένον, καὶ μίλακα ἀμπεχόμενον, ὡς ἐλαιανότερον φανεὶς ὑπὲρ τοῦ πάππου, τὸ μὲν βρέφος ἀνεγέλασε πρὸς τοὺς βουλευτὰς, καὶ σωτηρότερα τῷ χείρι, ἢ βουλὴ δὲ ἐπικλασθεῖσα πρὸς αὐτὸ, ἀφῆκε τὸν Μνησιπράτη τῶν καταδίκων· καὶ ἄδην ἐπετιμᾶτο ὄντι, τηλικούτῳ συνηγόρῳ χρησάμενον πρὸς τὸ σωφρονιστήριον. Διαῦτα ὁ Μασσαλιώτης ἔλεγε τὸν Ζηνόθεμιν ἐργάσθαι ὑπὲρ τοῦ φίλου, ὡς ὁρᾷς, ἀμικρὰ, οὐδὲ ὑπὸ τοσῶν ἂν Σκυθῶν γενόμενα, οἳ γυναῖκας παλλακὰς ἀνεισῶς τὰς καλλίστας ἐπιγυᾶσθαι λέγονται. λοιπὸς ὑμῖν ὁ πέμπτος, καί μοι δοκεῖ οὐκ ἄκομψον ἔργον, Δημητρίου τοῦ Σουνιέως ἐπιλαθόμενον. συνεπλεύσας γὰρ εἰς τὴν Αἴγυπτον ὁ Δημήτριος Ἀντιφίλῳ τῷ Ἀλωπεκήθεν, ἑταίρῳ ἐκ παίδων ὄντι, καὶ συνεφήβῳ σοὶ, καὶ συνεπαιδεύετο, αὐτὸς μὲν τὴν κυνικὴν ἄσκη-

quòd tollens hunc pater intulit in curiam, frondibus oleaginis coronatum, ac pullis amictum, quò plus miserationis apud conciliaret. At infans arridebat iudicibus, & manibus complodebat. Itaque curia commota super illo, remisit mulctam Mnesicrati: atq; ille iam rei famæq; restitutus est, eiusmodi patrono vsus apud iudices. Hæc affirmabat Massiliensis Zenothemin amicitiæ gratia feciſſe, haud mediocria, ſicuti vides, neque quæ alia paſſim Scythæ faciunt, qui concubinas formoſiſſimas ſumma cura diligere dicuntur. Reſtat nobis quintus. Neque verò nobi videor alium quempiã debere dicere Demetrio Sunienſi præterito. Nauigãnt in Aegyptum Demetrius vnà cum Antiphilo Alopecenſi, qui cùm illi iam inde à tenera annis fuerat amicitia, atque ephebus ephebo contixerat, paritérque fuerat eruditus, ipſe quidem Cynicam diſciplinam

ἄσκησιν ἀσκήμων, ὑπὸ τῷ Ῥοδίῳ ἐκείνῳ σοφιστῇ, ὁ δ' Ἀντίφιλος ἰατρικὴν ἄρα ἐμελέτα, καὶ δὴ ποτὲ ὁ μὲν Δημήτριος ἔτυχε πλῶν εἰς Αἴγυπτον ἀφόμενος, κατὰ θέαν τῶν πυραμίδων, καὶ τοῦ Μέμνονος. ἤκουε γὰρ ταύτας ὑψηλὰς οὔσας, μὴ παρέχεσθαι σκιὰν, τὸν δὲ Μέμνονα βοᾶν πρὸς ἀνατέλλοντα τὸν ἥλιον. τούτων ἐπιθυμήσας Δημήτριος, θέας μὲν τῶν πυραμίδων, ἀπροάσεως δὲ τοῦ Μέμνονος, ἀντιπλοΐαν κατὰ τὸν Νεῖλον, ἔκλυδ ἤδη μῶν, ὀκνήσας πρὸς πλοῦν ὁδὸν καὶ τὸ θέρος ἀφέλκοντα τὸν Ἀντίφιλον. ὁ δ' ἐν τούτῳ συμφορᾷ ἐρχόμενος, μάλα γνησίως ἐπεθύμει φίλου δεομένῳ. οἰκέτης γάρ οἱ παῖς, Σύρος καὶ τὴν γένεσιν καὶ τὸν πατρίδα, ἱερόσυλοις τισὶ λοιδορήσας, συναρπασθεὶς τισὶ τῶν αὐτοῖς ἐς τὸ Ἀνουβεῖον, καὶ ἀποσυλήσαντος τὸν θεὸν, λαβόντες τι φιάλας δύο, καὶ κηρύκιον, χρυσᾶν καὶ τοῦτο, καὶ κυνοκεφάλους ἀργυροῦς, καὶ

disciplinam sequutus sub Rhodio illo sophista, Antiphilus verò medendi scientiam exercuerat. At hoc temporis fortè profectus fuerat in Aegyptum, ad spectaculum [d] Pyramidũ, [e] Memnonisq. Nam audiuerat illas, quum essent sublimes, vmbram non iacere: Memnonem autem vocem edere exoriente sole. Harum igitur rerum cùpiditate adductus Demetrius, videlicet vt Pyramidas intueretur, ac Memnonem audiret: sextum iam mensem aduerso Nilo nauigabat, relicto Antiphilo, quòd is itinere atque æstu defessus esset. Huic autem interea calamitas incidit, quæ singularem quempiam amicum postularet. Nam puer eius vt nomine, ita & patria Syrus, initia societate cum sacrilegis aliquot, vnà cum illis in Anubis templum irruptionem fecit: sublatóque Deo ad hoc phialis aureis duabus, tum caduceo aureo & hoc, neque non cynocephalis argenteis,

καὶ ἅπαντα τοιαῦτα, κατέθηκε τὸ πάντα παρὰ τῷ Σύρῳ. ἔπ' ἐμπεσόντων (ἐάλωσαν γάρ τι ἀπεμπολοῦντες) ἅπαντα αὐτὸς ἔλεγεν ἐριβλέμμενοι ἐκ τοῦ προχοῦ. καὶ ἀγόμενοι ἦκον ἐπὶ τὰς οἰκίας τοῦ Ἀντιφίλου, καὶ τὰ φώτια ἐξεφέροντο, ὑπὸ λίνῃ τινὶ, ἐν σκοτεινῷ κάθυπα. ὅ, τε οὖν Σύρος ἐκόμιζε αὐτὸς, καὶ ὁ δεσπότης αὐτοῦ Ἀντίφιλος. οὗτος μὲν καὶ μετ' ἐμοῦ ἀκροώμενος τοῦ διδασκάλου, ἀνασπασθεὶς ἐκ βόθρου δεσμίου, ἀπὸ καὶ οἱ τῶν ἑταίρων ἀπεχώρουν, ὡς τὸ Ἀνυβάδιον σεσυληκότα· καὶ ἀσέβημα αὐτῶν ἡγοῦντο εἶναι, εἰ σιωπήσονται, ἢ συναπάθοιεν αὐτῷ. καὶ οἱ λοιποὶ δὲ τῶν οἰκετῶν, δύο ὄντων, ἅπαντα ἐκ τῆς οἰκίας συσκευασάμενοι, ᾤχοντο φεύγοντες. ἐκόμιζετο οὖν ὁ ἄθλιος Ἀντίφιλος πολλὴν ἤδη χρόνον, ἀπανθρωπότερος, ὅσοι ἦσαν δεσμῶται ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, μιαρώτατος

atque id genus alijs, omnia apud Syrum depositurat. Deinde fortè comprehensi, (capti enim fuerant diuendentes nescio quid), rem omnem protinus confessi sunt, districti in rota: deportatiq; venerunt in ædes Antiphili: ibi res furto sublatas depromebant, sub lectica quadam in abdito conditas. Syrus itaque illicò vinctus, vnáque herus huius Antiphilus: atque is quidem interea dum praeceptorem audit, solutus. Nec opitulabatur quispiam: quin magis hi, qui fuerant hactenus amici, auersabantur hominem; tanquam qui templum Amicitiæ sacrilegio compilasset: fore què impiari credebant, si cum illo bibissent, aut accubuissent. Porrò duo, qui reliqui erant pueri, quicquid erat in domo, conuasantes, fuga discessérunt. In vinculis igitur erat miser Antiphilus multum iam tempo-

ris; habitus interim omnium, quantum in carcere erat, sor-

τύτα ὁ τῶν λοιπῶν. καὶ ὁ ἐπὶ τῶν ὁπλιτῶν, δεισιδαίμων ἄνθρωπος, ὡς τὸ θεῖον εὐμενῆ ἑαυτῷ καὶ τιμωρήσειν τῶν ἔχθρων, βαρὺς τῷ Ἀντιφίλῳ ἐφέστηκε· καὶ ἀπρεπῶς ἔτυχε τοῦτο ἐπιτηδεύων. εἰ γάρ τις καὶ ἄλλος, καὶ οὗτος ἐμισεῖτο. ἐπεφύκει τοι χαρᾶς ἥδη, καὶ πρότερος ἔχων, οἷον ἁπλᾶς χαμαὶ καθεύδειν, καὶ δι' νυκτὸς ἐᾶν ἐκτείνειν τὰ σκέλη διωδυνημένον, ἐν τῷ ξύλῳ λατακεῖσθαι. μόγις μὲν γὰρ ἡμέρας, ὁ δὲ τοῖς ἥρωσι καὶ ἐπίπαν χαίρων ἀνεδήμησεν, ἂς ἐπὶ τῶν νῦν εἶχε, ἐδεῖτο ὅλον κατατείνεσθαι. καὶ μὲν καὶ τοῦ οἰκήματος ἡ δυσοσμία, καὶ τὸ πνίγος ἐν στενῷ πεπαῖ διειργμένῳ, καὶ ἐπεσωρευμένῳ, καὶ μόνις ἀναπνεύσαι, καὶ τοῦ σιδήρου ψόφος, καὶ ὕπνος ὀλίγος, πάντα πάντα χαλεπὰ ἦν, καὶ ἀφόρητα, οἷα ἀνδρὶ ἐπὶ πλεῖστον ἀβλαβεῖ, καὶ ἀμιλλήτῳ πρὸς ἅπαν σκληρὸν τῶν βίων ἀπαγορεύοντος ἂν αὐτῷ, καὶ μηδὲ οἷον ἀρᾶσθαι δίκην δοῦναι.

tium sceleſtiſſimus. Porrò præfectus carceris Aegyptius, homo ſuperſtitioſus, ratus ſeſe gratum facere Deo, atq; illius vlciſci vices, grauis Antiphilo imminebat. Quòd ſi quādo defenderet, affirmans ſe nihil eiuſmodi patraſſe, impudens habebatur: atque hoc nomine multò etiā magis erat inuiſus. Subægrotabat itaq; iā, maléq; habebat: nec mirū, quippe q̄ humi cubaret, idq; etiā noctu, neq; crura ſineretur protendere, ligno incluſa. nam per diē cataſta ſtringebatur, altera manu vincta ferro: at noctu vocabatur totus in vincu lis eſſe. Ad hæc inſuper domicilij pædor ac præfocatio, multis ibidem vinctis, locumq; anguſtū prementibus adeò, vt vix reſpirarent, tum ferri ſtridor, ac ſomnus exiguus, hæc omnia moleſta erant, atq; intoleranda: & nimirum homini eiuſmodi rerū inſueto, minimeq; ad tam durū vitæ genus exercitato.

Quum verò iam deficeret, ac ne cibū quidem capere poſſet,

ἀφικνεῖται ποτε καὶ ὁ Δημήτριος, οὐδὲν εἰδὼς τῶν ἠδικημένων. καὶ ἐπειδὴ ἔμαθεν, ὡς ἔλαχεν εὐθὺς ἐπὶ τὸ δεσμωτήριον ἐλθεῖν, τότε μὲν οὐκ εἰσῆλθεν· ἐσπέρας δὲ ἦν, καὶ ὁ δεσμοφύλαξ πάλαι κεκλεικὼς τὴν θύραν ἐκάθευδε, φρουρεῖν δοὺς οἰκέταις παρακελευσάμενος. ἐωθεν δὲ εἰσιέναι, ὅτε ἀνιστῶσας, καὶ παρελθὼν, ἐπὶ τὸν Αντίφιλον, οὐδένα τῶν δεσμῶν γνωρίσαντα. καὶ πειθὼν ἀνέκοπτε καθ' ἕκαστον τῶν δεδεμένων, ὅστις εἴη καὶ ὁπόθεν, καὶ ἐπὶ τίνι ἐνταῦθα γένοιτο, ἕως ἐπεγνώσθη Αντίφιλος Δεινομένους, ὃς ἐπὶ πολὺ ἠγνόησεν ἂν ὅστις ἦν, τοσοῦτον ἤμαχλο ἀπὸ τῶν δεινῶν. ὡς δὲ τὴν φωνὴν ἀσθόμενος ἀνεβόησε, καὶ πεσὼν, ἀγαπήσας τὴν ὁμοίαν, καὶ ἀπάγων τὸ πρόσωπον αὐχμηρὸν

reuersus est tandem & Demetrius, nihildum sciens eorum quæ acciderant. Vt autem cognouerat, quo in loco res esset, statimq; cum culo ad carcerem venisset, tum quidem admissus non est, propterea quòd vesperascente iam esset, & carceris custos iamdudum occlusis foribus dormiebat, ministris excubias agere iussit. At mane quum esset ingressus, multis videlicet precibus admissus accedēs multorum pore, quærebat Antiphilum: quippe malorum multitudine sic immutatum, ut cognosci non quiret. Cupiens igitur, è vinctis numquemque contemplatur, eorū more qui familiarium cadāuera iam mortua facta requirunt in sepulcris. Quòd ni nomen fuisset eloquutus, Antiphilum Denomenis filium: ne forsitan quidē tempore potuisset agnosci quisnam esset: vsqueadeò præ malis erat transfiguratus. Vt verò ad vocem agnitam respondisset, atque adeunte illo comam diduxisset, eam à vultu abigens sordidam

ωρὸς συμπλημμύρω, ἵδια
δὲ αὐτὸν ὅπως λῷ· ἄμφω μὲν
γὰρ τινα ψιλοῦσιν, ἐλιγιά-
σαντος ἐπὶ τῇ ἀπροσδοκή-
τῳ ὄψει, χρόνῳ δέ τι ἀναλαβὼν
ἑαυτόν τε καὶ τὸν Ἀντίφιλον
ἐνεμάρτυρι, καὶ σαφῶς ἔν-
νους, ὡς ἔοικε, ἐκπυθόμε-
νός τε παρ' αὐτοῦ, θαῤῥεῖν τε
παρακελεύεται, καὶ διηνεκῶς
ἐπιτεθύνιον· τὸ μὲν ἥμισυ
αὐτὸς ἀναβάλλεται, τὸ λοι-
πὸν δὲ ἐκεῖνος διδωσιν, ἃ ἐκ-
φαινόμενα καὶ ἐκτετρυχωμέ-
να ῥάκη περιεσπάσατο· καὶ τὸ
ἀπὸ τούτου, πάντα πόρον συ-
νεῖχεν ἐπιμελούμενός τε αὐτοῦ, καὶ
συναπῴρει παραδὺς γὰρ ἑαυ-
τὸν τοῖς ἐν τῷ λιμένι ἐμπόροις,
ἐνθὼν ἀπὸ μέσου ἡμέρας, οὐκ
ἔλαττον ἀπέφερεν ἀχθοφο-
ρῶν ἢ τὰ πανταπάσιν ἐκ τοῦ ἔρ-
γου μέρος· ἢ μισθῷ τῷ δέκα-
τῳ μέρει καταβαλὼν, τινὰς
τῶν αὐτῷ, ἢ ἀρίστοις ἀπερ-
γάζετο αὐτὸν, τὸ λοιπὸν ἤδη, ἃς
ἐκεῖνος φίλος θεραπείας, ἵνα
τῷ αὐτῷ ἐπάρχῃ· ἢ τὰς μὲν
ἀφῆκε, σὺν λόγῳ τῷ Ἀντιφίλου,
παρα-

atque impexam, ostendit se-se quis esset. Hic ambo collapsi sunt, oculis oborta caligine in tam inopinato spectaculo. Verùm aliquantò pòst, posteaquam & ipse sibi redditus, & Antiphilum recipiens Demetrius, de singulis esset illum diligenter percontatus, bono animo esse iubet. Tum dissecto pallio, dimidiato quidem induitur ipse, reliquum autem illi donat, detractis illi putribus atque detritis, quibus erat opertus panniculis: atque ex eo die modis omnibus illi aderat, curam eius agens, inseruiensque. Locans enim sese ijs, qui versabantur in portu mercatoribus, à mane ad medium vsque diem oneribus gestandis non parum lucri faciebat. Deinde ab opere reuersus, mercedes partem carcerario in manum dabat, quo illi mansuetum hũc ac pacatum redderet. De reliquo autem in amici curam affatim supquidem aderat Antiphilo,

meditabat. Atque interdiu

παραμυθούμενος, ἐπεὶ ἡ νὺξ
καταλάβοι, ὀλίγον πεζὸς τῆς θύ-
ρας τοῦ δεσμωτηρίου, σβάθιόν
τι ποιησάμενος, καὶ φύλλα ὑ-
ποβαλόμενος, ἀνεπαύετο. χρό-
νον μὲν οὖν τινα ἔτω διῆγον,
ἄσιτοι μὲν ὁ Δημήτριος ἀκα-
λύτως, βέβαιον ἡγούμενος τὸν συμ
φορᾶν ὁ Ἀντίφιλος. ὕστερον
δὲ ἀρθανόμενος ἐν τῷ δεσμω-
τηρίῳ λησταί τινος κατὰ φαρμά-
κων, ὡς ἐδόκει, φυλακή τε ἀ-
κριβὴς ἐγένετο, καὶ ἐκεῖθι πα-
ρῆν τις εἰς τὸ οἴκημα τῶν λη-
στευομένων, ἐφ' οἷς ἀπορῶν καὶ
ἀνιώμενος, ἐκέκτητο γὰρ οὐδὲ πα-
ρῆν ἐξὸν τῷ φίλῳ προσελθεῖν
μηδὲ, ἐωντὸν, προσελθὼν δὲ
συναπορούμενος, ὡς ἂν ἐκοινω-
νήσας τῆς ἐπὶ τὸν Ἀνουβιν ἐπι-
βουλῆς. ὡς δὲ τοῦτο ἔπεγνω, ἀπήγε-
το ὠθοῦς εἰς τὸ δεσμωτήριον,
καὶ ἀχθεὶς παρὰ τὸν Ἀντίφι-
λον. τοῦτο γοῦν μόλις, μόλα
ἐκπιτάσας τὸν δεσμοφύλα-
κα, ἐξεργάσατο παρὰ αὐτοῦ,
πλησίον ὢν Ἀντίφιλος, καὶ ἐπὶ
ᾧ αὐτῷ ἐκοιῷ δεδέσθαι.
ἔνθα δὴ καὶ μάλιστα ἔδη-

quo illum consolaretur: ubi
verò nox occupasset, pro
carceris foribus, facto ex
herbis torulo, substratis
frondibus, acquiescebat. Ita
in hunc quidem modum di-
quandiu degebant: vt De-
metrius nullo vetante inge-
deretur, atque ob id minùs
ferret calamitatem Antiphi-
lus: donec h extincto in car-
cere latrone quopiam, id
vt putabatur, veneno: &
custodiæ exactissimè obser-
uata: neque deinde quis-
quam admissus in domici-
lium vinculis liber. Quas ob
res dubius atque anxius,
quum alia vita non pateret,
quâ liceret amico adesse: a-
dito præfecti collega, sci-
psum defert tanquam in stru-
ptione templi Anubis com-
munem operam addidisset.
Id simul atque confessus est,
abductus est illicò in carce-
rem, ac ductus ad Antiphi-
lum. Nam hoc magnis preci-
bus vix obtinuerat à carce-
rario, vt proximè Antiphilo,

atque eadem in trabe vincireturi. Hic igitur vel maximè de-

τὴν εὔνοιαν, ἣν εἶχε πρὸς αὐτὸν, ἀμελῶν μὲν τῶν καθ' ἑαυτὸν λυπηρῶν· καί τοι νοσήσας καὶ αὐτὸς, ἐπιμελούμενος δὲ, ὅπως ἐκεῖνος μάλιστα καθευδήσειε, καὶ ἧττον ἀνιάσοιτο. ὥστε ῥᾷον ἔφερον, μετ' ἀλλήλων κακοπαθοῦντες. χρόνῳ δὲ καὶ τοιόνδε τι προσπεσὸν, ἔπαυσεν ἐπὶ πλέον αὐτοὺς δυστυχοῦντας. εἷς γὰρ τῶν δεδεμένων, οὐκ οἶδ' ὅθεν, ῥίνης εὐπορήσας, καὶ συνωμότας πολλοὺς τῶν δεσμωτῶν προσλαβὼν, ἀποπρίει τε τὴν ἅλυσιν, ᾗ ἐδέδεντο ἑξῆς, τῶν κλοιῶν εἰς αὐτὴν διειρομένων, καὶ ἀπολύει ἅπαντας. οἱ δὲ ἀποκτείναντες ῥᾳδίως, ὀλίγους ὄντας τοὺς φύλακας, ἐκπηδῶσιν ἀθρόοι. ἐκεῖνοι μὲν οὖν τὸ παραυτίκα, ἔνθα ἐδύνατο ἕκαστος, διασπαρέντες, ὕστερον συνελήφθησαν οἱ πολλοί· ὁ Δημήτριος δὲ καὶ ὁ Ἀντίφιλος κατὰ χώραν ἔμειναν, καὶ τοῦ Σύρου λαβόμενοι ἤδη ἀπιόντος. ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ἐγένετο, μαθὼν ὁ τῆς Αἰγύ-

declarauit quanto in illum fuerit amore, quum sua ipsius incommoda negligeret, cùm & ipse interim ægrotaret: illud autem curæ haberet, quo pacto fieri posset vt ille & quamplurimùm dormiret, & minimum angeretur. Atque ita commodè tolerabant, communicatis inter ipsos malis: donec aliquantò pòst tale quiddã accidit, quod finem fermè eorum imponeret calamitati. Siquidem è vinctis quispiam haud scio vnde nactus limam, adiunctis cõiuratis captiuorum plerisque, catenam insecuit, qua seriatim erant adstricti, cyphonibus in hanc insertis, soluitq́ omnes. Qui quidem facilè trucidatis (quippe paucis) custodibus, conglobati prosiliêre: atque hi quidem illicò quò quisque poterat, dissipati: postea pleriq́ sunt comprehẽsi. Porrò Demetrius & Antiphilus inibi remanserunt, Syro quoq́ retento, qui iam aufugere parabat. Vt autem diluxisset, Aegypti præfet

Αἰγυπτον ἐπιτραμμένῳ· τὸ συμβεβηκὸς, ἐπ' ἐκείνους μὲν ἔπεμψε τοὺς διωξομένους, μετασταλάντας· καὶ τὸν ἀμφὶ τὸ Δημήτριον, ἀπέλυσε τῶν δεσμῶν, ἐπαινέσας, ὅτι μόνοι οὐκ ἀπέδρασαν. ἀπ' ἐκείνου γὰρ ἤδη ἐφαίνοντο· ἐδόκει καὶ τῷ Δημητρίῳ, καὶ δεινὰ ἐποίει ἀδικεῖσθαι σφᾶς οὐ σμικρὰ, εἰ δόξουσι λαμπρύνεσθαι ὄντες, ἐπὶ τῷ ἐπαίνῳ τῷ μὴ ἀποφανεῖ, ἀφεθῆναι καὶ τιμῆς, λυάγχασαν τὸν δικαστὴν, ἀνειδῶς τὸ πρᾶγμα ἐξετάσαι. ὁ δὲ, ἐπὶ ἔμαθεν οὐδὲν ἀδικοῦντας, ἐπαινέσας αὐτοὺς τὸν Δημήτριον δὲ καὶ πάνυ θαυμάσας ἐφ' οἷς ἐπεπράγμεσαν, ἐπὶ τῇ ἐπῳδῇ τῷ λύειν ἐκέλευσε, δίκαιος ἀνθρώπου, καὶ πατρὸς δορυφόρῳ· καὶ παρῆν θραχμὰς μὲν μυρίας τὸν Αντίφιλον, δὶς τοσαύτας δὲ τὸν Δημήτριον, ὃ μὴ ἦν Αντίφιλον· ἔτι δὲ καὶ ναῦν ἐν Αἰγύπτῳ ἐσίν· ὃ δὲ Δημήτριος, καὶ τὰς αὐτοῦ δισμυρίας ἐκάνο κατα-

cognito quod acciderat, emisit quidem qui illos insequerentur: accersitis autem iis, qui erant cum Demetrio, solum à vinculis, cæli laudatos, quòd soli non aufugissent. At illis haudquaquam sat erat vt hoc tantillo dimitterentur: clamabat autem Demetrius, sibiq; non mediocribus in rebus iniuriam fieri prætendebat, si pro maleficis habiti, viderentur vel commiserationis, vel ob id laudis, quòd non aufugissent, dimitti. Insuma, compulêre iudicem, vt causam exactiùs excuteret. At hic vbi reperit nihil eos commeritos, collaudatos illos, Demetrium autem seorsum quoque admiratus, liberos esse iussit, consolatus super pœnam quam tulerant præter ius in vincula coniecti. Quin etiam ambos menere prosecutus est, idq; de suo: Antiphilum drachmarum decem millibus: bis tantò Demetrium. Ac Antiphilus etiam nũc quidem in Aegypto est: Demetrius autem sua quoque viginti millia reliquere amico,

ἐξαλιπὼν, ὥχιζε ἀπιὼν ἐς τὴν Ἰνδικὴν, παρὰ τοὺς Βραχμᾶνας, ζοσοῦτον εἰπὼν πρὸς τὸν Ἀντίφιλον, ὡς συγγνωστὸς ἂν εἰκότως νομίζοιτο, ἤδη ἐκλιπὼν αὐτόν. οὔτε γὰρ αὐτὸς δεῶσθαι τῶν χρημάτων, εἰ ἄρ αὐτὸς ἦ ὅπερ ἐστὶν, ἐφικνεῖσθαι ὀλίγοις δυνάμενος, οὔτε ἱκανῶς ἔτι δεῖν φίλου, ἀμαρτῶν αὐτῷ τῶν πραγμάτων χειρονμένων. τοιοῦτοι, ὦ Τόξαρι, οἱ Ἕλληνες φίλοι. ἃ δὲ μὴ προδιαβλέπειν ὑμᾶς, ὡς ἐπὶ ῥήμασι μέγα φρονοῦντας, καὶ ἂν ἐξ ἄρ σοι τοὺς λόγους διεξῆλθον πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς ὄντας, οὓς ὁ Δημήτριος ἔλεγεν ἐν τῷ διδασκείῳ, ὑπὲρ αὐτοῦ μὲν οὐδὲν ἀπελογοῦτο, ὑπὲρ τοῦ Ἀντιφίλου δὲ, καὶ δακρύων προσιόντι, καὶ ἱκετεύων, καὶ τὸ πᾶν ἐς ἑαυτὸν ἀναδεχόμενος, ἄχθεσθαι νομίζομεν ὁ Σύρος, ἀμφοτέρους ἀφεικὼς αὐτός. ἐγὼ μὲν δὴ τούτους ὀλίγους ἀπὸ πολλῶν, οὓς πρώτους ἡ μνήμη ὑπέβαλε, διηγήσομαί σοι, ἀγαθοὺς

amico, concesit in Indiam, profectus ad Brachmanas, tantum hoc loquutus Antiphilo, meritò sibi iam ignoscendum videri quòd tum ab eo discederet: neque enim sibi opus fore pecunia, quoad is perseueraret esse, quî erat, videlicet qui posit paucis esse contentus: neque illum amplius egere amico, quippe cui res tam feliciter haberent. Huiusmodi sunt, Toxaris, amici Græci. Quod ni initiò notasses nos tanquam quî verbis nos iactaremus: idem profectò relaturus eram tibi complures orationes, atq; eas egregias, quas Demetrius habuerit in iudicio: quîs interim pro se ipso nihil responderet: pro Antiphilo verò lachrymas funderet, atque etiam supplex esset: totamq; causam in sese reciperet, donec Syrus flagris cæsus, amborum eos liberos fecit. Hos igitur paucos è plurimis, quos mihi primùm memoriæ suggesit, tibi narrauerim

ἀγαθοὺς καὶ βεβαίους φίλους. τὸ δὲ λοιπὸν ἤδη παῤ ἀρχὰς ἀπὸ τοῦ λόγου, σοὶ τὰ μὲν ἡμίσεα παραδίδωμι. σὺ δ', ὅπως μὴ χείρονες ἡμῶν τοὺς Σκύθας, ἀπὸ σοῦ τούτων ἀμείνους, αὐτῷ σοι μελήσει, εἴ τι καὶ ἡ δεξιὰ συμφέρουσα, ὡς μὴ ἀπολειφθείης αὐτῆς. ἀπὸ γὰρ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ μὲν, ἐπὶ τῷ γενναίῳ ἄρμαθοις, Ὀρέστου μὲν καὶ Πυλάδου πάνυ σοφιστικῶς ἐπαινέσας, ἅτε δὴ Σκυθίας φαῦλος ῥήτωρ φανούμενος. Τὸ. Εὖγε ὦ Μνήσιππε, ὅτι τῷ παρόντι σπουδῇ μὲν πρὸς τὸν λόγον, ὥσπερ εἰκὸς πάνυ σοι μέλον, ἃ δὲ ἀπολιπεῖν ἔδει τῆς γλώττης κρατήσας ἐν τοῖς λόγοις. πάλαι μὲν, ὥσπερ σὺ, καλὸς κἀγαθὸς ἀμφότερα, ὁ δὲ Σκυθικὸς ὢν τὸ, τῷ μάλιστα ἐπιδεὰς τὰ ἔργα ὑπερβαίνηται τοὺς λόγους. προσδοκήσεις ἄρα μηδὲν τοιοῦτον παρ' ἐμοῦ, οἷα σὺ διεξελήλυθας, ἐπαινῶν ἅ τις ἄφρων καὶ ἀγύμναστος γυμνάσια, ἃ τις

præclaros ac firmos amicos. Quod reliquum est, iam decedens à narratione, tibi dicendi partes trado. Tu porrò vti Scythas his non inferiores referas, sed longè præstantiores, tibi ipsi curæ fuerit, si quid de dextra solicitus es, ne ea tibi præ dicatur. Verùm oportet strenuum præstare virum. Etenim res quædam vehementer ridicula tibi contigerit, si eum Orestem ac Pyladem admodum sophistice laudaris, pro Scythia dicens, orator ignauus appareas. TO. *Rectè tu quidem Mnesippe: qui quidem oblitus dicendum etiam exhortaris, perinde quasi nihil solicitus fis, ne tibi lingua exercenti victo in narrationibus. Sed iam exordiar, nihil quidem quemadmodum tu, verbis phalerans atque exornans (neque enim is Scytharum mos) præsertim quum res ipsæ longè magis loquantur, quàm verba. Nihil autem eiusmodi expectaueris à nobis, cuiusmodi in commemorando laudib. extulisti: puta si quis sine dote duxerit deformem mu-*

lierem

ἢ τις ἀργύριον ἐπίδωκε γαμουμένῃ θυγατρὶ φίλου ἀνὴρ πλούσιος, δύο τάλαντα, καὶ νὴ Δί', ἢ τις παρέσχεν ἑαυτὸν δεσμὸν ἐπισόμενον, ἐπὶ προδήλῳ τὸ μικρὸν ὕστερον λυθήσεσθαι. πάνυ γὰρ εὐκολα ταῦτα, καὶ μηδαμοῦ μηδαμόθι ἐν αὐτοῖς, ἢ ἀνδρεῖον ἔνι οὐδέν. ἐγὼ δέ σοι διηγήσομαι φόνους πολλοὺς, καὶ πολέμους, καὶ θανάτους ὑπὲρ τῶν φίλων, ἵν' εἰδῇς, ὡς παιδιὰ τὰ ὑμέτερά ἐστι, παρὰ τὰ Σκυθικὰ ἐξεῖναι ζῆσθαι. καί σοι οὐδὲ ἀλόγως αὐτὸ πεποίηκα, ἅμα ἀκούοντες τὰ μικρὰ ταῦτα ἐπαινέτην· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ ἔσειν ὑμῖν ἀφορμὴ ὑπερμεγέθης, πρὸς ἐπίδειξιν φιλίας, ἐν ἀρετῇ καθαρᾷ βιοῦσιν. ὥσπερ οὐδ' ἐν πολλῇ μάθοις, ἢ ἀγαθὸς ὁ κυβερνήτης ἐστί· χαμοῦ γὰρ ἔστιν σοι πρὸς τὴν δόξαν ταύτην. παρ' ὑμῖν δὲ σωτηρίας ἕνεκα πολέμοι, ἢ ἐπιλαμβάνεσθαι ἄλλοις, ἢ ἐπιχωρεῖν μηδαμοῦ, ἢ συμπεσεῖν, ὅταν μὴ νομῇ ἢ λείας μαχόμεθα.

lierem: aut si quis amici filiæ nubenti pecuniolam donauerit, duo talenta: ac per Iouem si quis sponte eat in vincula, quum certò sciat se paulò pòst esse soluendum. Admodum enim leuia ista, neque quicquam inest in his vel magni negoeij, vel virile quod sit. Cæterùm ego tibi referam multas cædes, belláque & mortes, amicorum causa susceptas, vt intelligas vestra ista lusum esse si cum Scythicis conferantur. Neque tamen isthuc sine causa facitis, sed meritò parua ista miramini, propterea quòd non sunt vobis admodum graues occasiones declarandæ amicitiæ, quippe in alta pace viuentibus: quemadmodum nec in trãquillitate queas scire, bonus sit gubernator, nécne. tempestate enim ubi opus fuerit ad hoc vt dignoscas. At apud nos bella perpetua, & aut inuadimus alios, aut cedimus inuadentibus, aut vbi forte concurrimus, pro pascuis prædáque pugnamus.

Hic

θα. ἵνθα μάλιστα δὲ φίλων ἀγαθῶν. καὶ δὴ τοῦτο ὰς βεβαιότατα σωλιθίμεθα τὰς φιλίας, μόνον τοῦτο ὅπλον ἄμαχον, καὶ δυσπολιόρκητον νομίζοντες. πρότερον δέ σοι ἅπαν βούλομαι, ὃν τρόπον ποιούμεθα τοὺς φίλους, οὐκ ἐκ τῶν πώτων, ὥσπερ ὑμεῖς, οὐδ' ἃ σωίφηβός τις, ἢ γάτων λῷ, ἀπ' ἐπαφάν τινα ἥδωμεν ἀγαθὸν ἄνδρα, καὶ μεγάλα ἐργάσασθαι δυνάμενον, ἐπὶ τοῦτον ἅπαντες σπεύδομεν. καὶ ὅπερ ὑμεῖς ἐν ταῖς γάμοις, τοῦτο ἡμεῖς ἐπὶ τὰ φίλων ποιεῖν ἀξιοῦμεν, ἐπιτολυμῶντες καὶ πάντα ὁμοῦ πράττοντες, ὡς μὴ διαμαρτάνοιμεν τῆς φιλίας, μηδ' ἐν πόδηνοι δόξωμεν ἔν. κἀπειδὰν πεκειθείς τις ἤδη φίλος ᾖ, σωβῶπκα τὸ ἀφ' τούτου, καὶ ὅρκος ὁ μίγιστος, ἢ μὴν καὶ βιώσεσθαί μετ' ἀπήνων, καὶ ἀποθανεῖσθαι, ἐπὶρ τοῦ ἑτέρου ἢ ἕτερον, καὶ ἅπω ποιεῖμεν. ἀφ' ὅ γε ἐνομόσθη ἅπαξ τὸς

Hic potissimùm opus est bonis amicis, eoque quamsirmissimè constituimus amicitias, sola hæc arma inuicta atque inexpugnabilia esse iudicantes. Priùs autem volo tibi commemorare quo ritu faciamus amicos, non ex poculis, quemadmodum vos, neque si quis æqualis sit, aut vicinus: verùm vbi strenuum quempiam virum conspexerimus, quique præclara facinora patrare possit, in hunc omnes studio incumbimus: & quod vos in ambiendis coniugijs, id nos in amicis non grauamur, diu quasi procos agentes, nihilque non facientes, ne videlicet frustremur amicitia, néve reiecti esse videamur. At vbi iam in amicitias cæteris repulsis delectus est quispiam, protinus fœdus initur, ac iusiurandum, quod sit maximum, nimirum & victuros eos pariter, & mortem oppeturum, si sit opus, alterum pro altero. Atq; ita facimus. [k] *Etenim simulatq; incisis digitis*

τὴς δακτύλης, ἐκπιλάξωμεν τὸ αἷμα ἐς κύλικα, καὶ τὰ ξίφη ἄκρα βάψαντες, ἅμα ἀμφότεροι ἐπισχόμενοι, πίωμεν, οὐκ ἔστιν ὅ, τι τὸ μετὰ τοῦθ' ἡμᾶς διαλύσαιεν ἄν. καὶ ἐφ' ἅπαξ δὲ τὸ μέγιστον ἄγει πρὸς τὰς συνθήκας ἀσφάλειαν, ὡς ἅπαξ ἂν πολύφιλος εἷς, ὁμοίως ἡμῖν δοκῇ τοῖς κοινοῖς τούτοις, καὶ μοιχευομένης γυναικί. καὶ οἰόμεθα ἐκεῖθ' ὁμοίως ἰσχυρὰν τὴν φιλίαν αὐτοῖς εἶναι, πρὸς ποιμὰς ἐννέα διαμεμετρῆσθαι. ἄρξομαι δὲ ἀπὸ τῶν Δανδάμιδος πρώτων γενομένων. ὁ γὰρ Δάνδαμις, ἐν τῇ πρὸς Σαυρομάτας συμπλοκῇ, ἀπαχθεὶς ἀχμαλώτου Ἀμιζόκου, τοῦ φίλου αὐτοῦ. μᾶλλον δὲ πρότερον ὀμοῦμαί σοι τὸν ἀμείνονα ὅρκον, ἢ καὶ τοῦτο ἐν ἀρχῇ διωμοσάμην. οὐ μὰ γῆν ἄπνουν καὶ ἀκινάκην, ἐκεῖσε πρὸς σὲ, ὦ Μνήσιππε, φιλοῦντος ἐμοῦ, περὶ τῶν φίλων τῶν Σκυθικῶν. Μνή. ἐγὼ μὲν οὐ πάνυ σε ὀμνύοντος ἐδεόμην,

digitis sanguinem in calicem destillauerimus, summisque intinctis gladijs ambo pariter admouentes bibamus, non est quicquam quod deinde nos queat dirimere. Admittuntur autem ad huiusmodi fœdera ad summum tres. [l] Nam qui multis sit amicus, is eo loco habetur apud nos, quo communes istiæ atque adulteræ vxores: arbitramurque iam non perinde firmam illius amicitiam fore, posteaquam est in plures partes dissecta. Exordiar autem ab his quæ nuper Dandamis fecit. Dandamis enim hic in conflictu cum Sauromatis, quum esset captiuus abductus eius amicus Amizocas. Quin potius antè tibi iurabo nostrum iusiurandum, quam quidem isthuc initiò sum pollicitus. [m] Non enim per Ventum & Acinacem, quicquam mentiturus sum apud te de Scythicis amicis. MNES. Equidem tuum iusiurandum haud magnopere desiderabam: proinde

σὺ δὲ ὅμως τί ποιῶν, ἐδίνα
θεῶν ἐκωλύε. Τό. τί σὺ λέ-
γεις; ἔσει [illegible]μιν, ὦ ἄνεμοι
καὶ ὁ ἀκινάκης, θνοὶ ἐόν; οὔκ
οἶσθα ἅπαξ γενόμενος, ὅτι ἀνθρώ
πῳ μεῖζον οὐδὲν ἐστι ζωῆς τε
καὶ θανάτου; ὁπόταν οὖν τὸν
ἄνεμον καὶ τὸν ἀκινάκην ὀ-
μνύωμεν, ταῦτα ὀμνύομεν,
ὡς τὸν μὲν ἄνεμον, ζωῆς αἴ-
τιον ὄντα, τὸν ἀκινάκην δέ, ὅτι
ἀφανίσκειν ποιεῖ. Μνή. καὶ
μὴν ἐ διὰ γε τοῦτο, καὶ ἄλλως,
ὦν ἔχοιτ' ἂν πολλοὺς θεοὺς, οἷσ' ὁ
ἀκινάκης ἐστὶ, τὸν ξίφος καὶ
τὸν λόγχην, καὶ κάνναβον καὶ
βρόχον, καὶ τὰ τοιαῦτα· ποι-
κίλα γὰρ εἶδος ὁ θάνατος, ὦ θάλ-
πων, καὶ ἀνεφρύσι τὰς ἐφ'
ἑκάστῳ σαρκίται ἀγόσας ὁ-
δούς. Τό. ὁρᾷς, τοῦτο ὡς ἐστὶ
πρᾶγμα ποιᾶς καὶ δικανικὸν, ὑ-
ποκρίσεων μεταξὺ, καὶ διαφθεί-
ρων μου τὸν λόγον. ἐγὼ δὲ ἡ-
συχίαν ἄγον, σοῦ λέγοντος.
Μνή. ἀλλ' ἰδοὺ ἐγὼ σιγῶ, ὦ Τόξα-
ρι, ποιήσω τοῦτο πάνυ γὰρ ὀρθῶς
ἐπέλιπόσας. ὥστε θαῤῥῶν τὸ γε
λοιπὸν

proinde recte facis, qui nec
tu deorum iures. To. Quid
tu narras? An non tibi vi-
dentur esse dij, Ventus & A-
cinaces? Adeóne te fugit
quod nihil sit maius morta-
libus vita ac morte? Per hæc
vtique iuramus, quoties per
Ventum & Acinacem iura-
mus: videlicet per Ventum,
tanquam qui vitæ sit causa &
per Acinacem verò, vt qui
mortis sit author. Mnes.
Atqui si ista idonea causa
est: profectò multos alios
quoq; deos esse habituri-
les, qualis est Acinaces; puta
iaculum, lanceam, venenum,
funem, atq; his consimilia:
quando quidem varius est ex-
stæ deus interitus, atque in-
numerabiles aperit vias, qui-
bus ad illum sit aditus. To.
Vide quàm cótentiosè nunc,
quamq; litigiosè istuc facis:
dum medio sermone interpel-
las me, excutis, ac disturbas
orationem meam. At ipso
loquente te, silentium age-
bam. Mnes. Age, non sum istiuc postha facturus, To-
xaris; & optimo iure obiurgas. quare perge confidenter
quod

καὶ τοῦτο λίγε, ὡς μηδὲ πα-
ρόντος ἐμοῦ τοῖς λόγοις, οὕτω
σιωπήσομαί σοι. Τό. τε-
τάρτη μὲν ὦν ἡμέρα τῆς φυ-
γῆς Δανδάμιδί τε καὶ Ἀμιξώ-
τῃ, ἀφ' οὗ τὸ ἀπόλωρ ἅμα συνεπιπάκησαν. ἦκον δὲ
ἀμῖν ἐπὶ πλῶ χίλιαι Σαυρο-
μάται, μυρίοις μὲν ἱππεῦσιν,
οἱ πλεῖοι δὲ, πρὸς τοσοῦδε ἐπ-
ηκολούθουν ἐλίγοντο. οἷα δὲ
οὐ προσδομένοις τὴν ἔφο-
δον αὐτῶν ἐπιπεσόντες, ἄ-
πανθας μὲν πρίπουσι, πολλοὺς
δὲ τῶν μαχίμων κλείνουσι,
τοὺς δὲ καὶ ζῶντας ἀπάγουσι,
πλὴν ἄ τις ἔφθη διανηξά-
μενος ἐς τὸ πέραν τοῦ πο-
ταμοῦ, ἔνθα ἡμῖν τὸ ἥμισυ
τοῦ στρατεύματος, καὶ μέρος
τῶν ἁμαξῶν ἦν. οὕτω γὰρ
ἐκελεύσαμεν τότε, οὐκ οἶ-
δα, ὅ, τι δόξαν τοῖς ἀρχι-
πλάνοις ἡμῶν, ἵν' ἀμφοτέ-
ρας τὰς ὄχθας τοῦ Ταναΐ-
δος. ὡθὺς οὖν ἅ τι λεία
συνελαύνετο, καὶ τὰ αἰχ-
μάλωτα σώματα, καὶ τὰς
σκηνὰς διήρπαζον, καὶ τὰς
ἁμάξας

quod restat dicere: perinde quasi nec adsim dum loqueris, adeò tibi silebo. TOX. Quartus igitur dies Damdamidi & Amizocæ, ex quo amicitiam inierant, ac mutuum sanguinem pariter biberant. Veherant interea in regionem nostram Sauromatæ cum equitum decem millibus: peditum autem tertantum aduenisse ferebatur. Ii nimirum quum in nos irruissent imparatos, neque expectantes illorum insultum, omnes quidem cedere cogunt, complures autem repugnantes occidunt, nonnullos & viuos abducunt, nisi si quis effugerat tranans in vlteriorem fluminis ripam, vbi nobis dimidium copiarum, & pars curruum erat. Sic enim id temporis castra fueramus metati, haud scio quo consilio Archiplanorum, id est, ducum nostrorũ, ad vtramque Tanaidis ripam. Protinus itaque & prædas abiebant, & captiua abducebant, & tentoria diripiebant, & curribus

ἁμάξας καὶ λαμβάνουσι, αὐτάνδρους τὰς πλάστας ἁλίσκοντες, καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν ὑβρίζουσι τὰς γαμετὰς καὶ τὰς γυναῖκας. ἡμᾶς δὲ τοῦτο μὲν ὧν πράγματι, ἀλλ' Ἀμφίμαχος ἀγόμην (ἐπλάνα γὰρ) ἐβόα τὸν φίλον ὀνόματι, κακῶς δὲ ἀνδρίζων, καὶ ὑπομίμνησκε τῆς κύλικος, καὶ τοῦ αἵματος. ὧν ἀκούσας ὁ Δανδάμις, οὐδὲν ἔτι μνησθείς, ἀπάντων ὀρθίων, διαβήσεσθαι ἐς τοὺς πολεμίους. καὶ οἱ μὲν Σαυροματαὶ, διηρμένοι τὰς ἀκοντίδας, ὥρμησαν ἐπ' αὐτὸν, ὡς καταγνόντες, ὁ δὲ ἐβόα τὸν Ζίεμ. τοῦτο δὲ ἦν τὸ ἐπίτιμον, ἐπίτι φουάσσαν ἀπὸ, ἅμα διέχονται, ὡς ἐπὶ λύτροις ἥκοντα. καὶ δὴ ἀναχθεὶς πρὸς τὸν ἄρχοντα αὐτῶν, ἀπῄτει τὸν φίλον, ὁ δὲ λύτρα ἤτει· μὴ γὰρ προέσθαι, εἰ μὴ μεγάλα ὑπὲρ αὐτοῦ λάβοι. ὁ Δανδάμις ἦ, ἃ μὴ ἔχομεν, φησὶν, ἅπαντα διήρπασαι ὑφ' ὑμῶν, εἴ τι δ' ὠφέλιμον γυμνὸς ἀφ-

curribus potiebantur, atque ijs plerisque cum viris captis: & sub oculis nostris concubinas vxoresque nostras constuprabant. Nos porrò rem indignè tulimus. At Amizoca quum duceretur (erat enim captus) nominatim inclamauit amicum, miseretus vinctus, simulque calicis & sanguinis commonefecit. Quod simul atque exaudirat Dandamis, nihil etiam contatus, spectantibus omnibus tranauit ad hostes. Sauromatæ densatis telis in ruerunt in illum, iam conspexuri, nisi succlamasset, Zirim. Hoc verbi si quis fortè nuerit, postea non interimunt, sed recipiunt, tanquam aliquid dentem sese precio redimendum. Mox ad illorum ducem adductus, reposcebat amicum: ille redemptionis precium postulabat. Nec enim priùs dimissurum fore, nisi maximum pro illo receperet. Tum Dandamis: Quæ possidebam, inquit, omnia à vobis direpta sunt: quòd si quid est quod vos

præstare

λίσαι, ἕτοιμος ὑποδέ-
ξεσθαι ὑμῖν· καὶ πρόσπολόν, τι
βούλεσθε· ἐὰν βούλησθε, ἐμὲ
λαβόντες τούτου λαβὼν, κατάχρη-
σθε πρὸς ὅ, τι σοὶ φίλον. ὁ δὲ
Σαυρομάτης, οὐδέν, ἔφη, δεῖ
ὅλως κατίχεσθαί σε, καὶ ταῦ-
τα, Σίσυμ ἔκνομα. σὺ δὲ, ὦν
ἔχεις, μὴ σὺ καταβαλὼν, ἄλ-
λον τὸν φίλον. ἤρετο ὁ Δάν-
δαμις ὅ, τι καὶ βούλεται λα-
βεῖν. ὁ δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς
ἔφασκε, ὁ δὲ αὐτίκα παρέ-
χειν ἐκκόπτειν αὐτούς. κἀπε-
ὶ ἐξεκόπτο, καὶ ἤδη τὰ
ὄμματα ἔχων οἱ Σαυρομάται,
παραλαβὼν τὸν Ἀμιζόκλου
ἀπῆλθε. ἐπιστρεφόμενος δὲ αὖ-
θις, καὶ ἅμα διανεύων,
ἐπεβόησαν πρὸς ἡμᾶς. τὸν
ἐπιστρεφόμενον παρεμβόησαν
ἀπόντες. Σκύθας, καὶ οὐκέτι
ἀπιόντας ἐνόμιζον, ὁρῶντες ὅ-
τι τὸ μέγιστον ἡμῖν τῶν ἀγα-
θῶν ἀπεῖχον οἱ πολέ-
μιοι, ἀπ' ὅτι ἐν ἡμῖν ἦ
ἀρετή, καὶ ἡ πρὸς τοὺς
φίλους πίστις. ἡ τοὺς Σαυρομά-
τας δὲ αὖ τὸ μεγέθους ἐφόβη-
σε,

præstare queam, id sum paratus polliceri vobis: & imperato quicquid voles: & si ita vis, meipsum huius in locum recipe, & abutere ad quodcunque tibi libitum erit. Ad hæc Sauromata: Nihil, inquit, opus retinere te: præsertim quum tete dederis. Quin tu parte eorum quæ possides, tradita, amicum abduci to. Rogat illicò Dandamis, quidnam vellet accipere. Ille oculos postulat. Atque hic protinus exhibuit eruendos. Deinde vbi essent exeli amque precium persolutum esset Sauromatis, receptò Amizoca, reuersus est innitens illi: vnàq; tranantes, incolumes ad nos redierunt. Id factum, animum reddebat Scythis omnibus, neq; iam victos esse rebantur se, quum viderent, quod apud nos esset bonorum maximum, id nondum esse abductum ad hostibus: verùm supereſſe egregiam mentem & in amicos fidem. At idem Sauromatis formidinem

συλλογιζομένους, πρὸς οἵους ἄνδρας ἐκ παρασκευῆς μαχοιῶτο, ἃ καὶ ἐν ᾧ ἀπροσδόκητοι τότε ὑπερίσχυον, ὧν οὐκ ἐπιγραμμένης, ἀπιόντες τὰ πλεῖστα τῶν βοσκημάτων, καὶ τὰς ἁμάξας ἐμπρήσαντες, ᾤχοντο φεύγοντες. ὁ μὲν τοι Ἀμίξαρις οὐκέτι ἐμείσχετο βλέπειν αὐτὸς, ἐπὶ τυφλῷ ᾧ Δανδαμίδι, ἅμα τυφλώσας καὶ αὐτὸς ἑαυτὸν, ἀμφότεροι κάθηνται, ὑπὸ τοῦ κοινοῦ τῶν Σκυθῶν δαμοσίᾳ, μετὰ πᾶσης τιμῆς τρεφόμενοι. τί τοιοῦτον, ὦ Μνήσιππε, ὑμῖν ἔχοιτ' ἂν εἰπεῖν, ἃ καὶ ἄλλοθεν ἄν ἄλλα ἄλλοι τις ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς καταριθμήσαιτο ἀνθρώποις, ἃ βούλει, ὡς καὶ πολλὰ ἐπιφθόνοιο αὐτοῖς; καί τοι ἐγὼ μέν σοι γνώμην τὸ ἔργον διηγησάμην, ἃ δὲ σύ τινα τοιοῦτον ἴσμεν, οὐκ οἶδα ὁπόσα ἂν κομψὰ ἐξητασμένος ᾧ λόγῳ, οἷα ἐπίνων ὁ Δανδαμις, καὶ ὡς ἐτυφλοῦτο, καὶ ἃ ἔπα-

non mediocrem incutiebat reputantibus cum cuiusmodi viris, si se præparassent, essent pugnaturi: tamen tum quidem ex improviso superarassent. proinde noctem relictis maxima parte pecoribus, incensis curribus, fuga sese subduxerunt. Porrò Amixo non tulit diutiùs, vt videret ipse, amico cæco Dandamide, sed ipsius semen oculauit. Atque ita ambo, omnique honore populo Scytharum pascuntur alumni. Quid tale, Mnesippe, vos referre possitis, etiam si quis tibi vt posses vel decem istos quinque adiungere? iam citra iusiurandum vis, vt & mulia liceat gere? At ego tibi rem dam exposui. Tu quem talem narrasse, sum nescius, quamad dornandæ rei gratia ras narrationi fuerit mixturus, quemadmo

supplicârit Dandamis: & quomodo sit excæcatus,

ας ἐπαινῆι, καὶ ὡς ἐπιδέξια
ὑφ' αὐτὸν ἐπιφημοῦντες
ξυνθαι, καὶ ἄλλα, ὁποῖα
ις μηχανᾶσθαι ἀθάσσει πρὸς
ἀκρόασιν. ἄκουε γοῦν
ἄκουσον ἰσότιμον, Βελίτ-
; Ἀμαζόνιον τοῦτον ἀνι-
ον, ὃς ἐπὶ καλασπαθήτα
τῷ ὄπιον ἀπὸ λέοντος ἅρ-
Βάσθλιν, τὸν φίλον (ἅμα
ἔτυχον θηρῶντες) καὶ
ὁ λέων ἐκπλακεὶς ἀφ-
ἐνεφύκει ὠμοπλατῇ, καὶ
ῖς ὄνυξιν ἐσπάρασσε, κα-
πηδήσας καὶ αὐτὸς, ἐπι-
ἐκ καλοπιεῖν θηρίῳ, καὶ
ίσπα, πρὸς ἑωυτὸν πα-
ίσων καὶ μετάγων, καὶ
τῶν ὀδόντων μεταξὺ
ῶν τοὺς λαιμούλους,
τὸν Βάσθλιν, ὡς οἷόν
, ἐπιξηλᾶν παρόμοια
οῦ λύματος, ἄχρι
λέων ἀφεὶς ἐκεῖνον, κ-
ἐπὶ τὸν Βε-
ἀπιστράφη, καὶ συμ-
ἀνέκλινε κἀκεῖνον.
ἐθνήσκων, τὸ γοῦν
τὸν ἔρθιν, κατάξας
ήμην τὸν λέοντα ἐς τὸ
στερνον.

quæ dixerit, & quo pacto redierit, & quemadmodum exceperint eum Scythæ, aggratulantes, benéque ominantes, atque id genus alia: cuiusmodi vos ad demulcendas aures soletis artificio quodam addere. Audi igitur & alium huic parem Belittam, huius Amazonæ consobrinum. Is vi detractum ex equo à leone Basthen amicum conspexisse (nam fortè simul erant in venatu) iamque leo circumplexus illum, iugulo admotus esset, atque vnguibus laniaret: desiliens & ipse, inuoluit in tergum beluæ, reflexitque, in sese prouocans auertensq, atque inter dentes digitos inferens, con- quoad licuit, Basthen e- ctu leonis eximere, donec leo omisso illo iam semimortuo, ad Belittam sese conuertit, atque ipsum quoque circumplexus occidit. At ille moriens (nam tanto anteuertit) acinacem in leonis pectus defixit. Ita-

σίφνον. ὅτι ἅμα πάντων ἀποθανόντων, ἡμᾶς ἐθάψαμεν αὐτούς, δυοῖν τάφοις ἀναχώσαντες τὸν πλησίον, ἵνα μεταξὺ τῶν φίλων, ἵνα δὴ καὶ ἀνδρικὸν τοῦ γήρως. φράσω δέ σοι διηγησόμενος, ὦ Μνησιππε, τὸν Μαζαίου τοῦ φιλίαν καὶ λογχάτου καὶ Ἀρσακόμα. ὁ γὰρ Ἀρσακόμας οὗτος ἠράσθη Μαζαίας τῆς Λεωκάνορος, ἣ βασιλεύσαντος ἐν Βοσπόρῳ, ὁπότε ἐπρίσβευεν ὑπὲρ τοῦ Λασμοῦ, ὁμοῖοι Βοσπορανοὶ ἀεὶ φέρονται ὑπὲρ μίαν, τότε δὴ πρῶτον μῖαν ὑπομένουσι ἐγγυᾶσθαι. ἐν τῷ δείπνῳ γὰρ τῷ Μαζαίας, ἐν ᾧ καλῷ παρῆν ὑπερήφανος καὶ πονηρὸς ἔχει. τὰ μὲν δὴ πρῶτα φόρων διεπράξατο ἅδη, καὶ ἐχρημάτισεν ὁ βασιλεύς, καὶ εἰσία, ἅ δὴ καὶ αὐτὸν ἀπέπεμψεν. ἔθος δὲ ἦν ἐν Βοσπόρῳ, τὰς μνηστῆρας ἐπὶ τῷ δείπνῳ αἰτεῖν τὰς κόρας καὶ λέγειν, οἵτινες ὄντες ἀξιοῦσι καταδεχθῆναι ἐπὶ τὸν γάμον. καὶ δὴ καὶ τότε ἔτυχον ἐν

que parùer exanimati, [illegible] omnes: nos autem sepeliu- mus eos, duobus aggestis tu- mulis inter se vicinis, alter amicorũ, altero eregionẽ le- nis. Iam tertio loco tibi refe- ram Mnesippe, Macẽtæ, Lo- chatæ, & Arsacomæ amici- tiam. Hic enim Arsacom deperibat Mazæam Leu noris filiam, qui regnab Bosporo tũ quum lega fungerei super tributo Bosporani semper nob dere soliti, id tempora tium iam mensem vitra legitimum distuderant. conuiuio igitur quum zæam vidisset procera decoram virginem, captus est, grauiterq; dis ciabatur. Iam itaque de tribuis agebantur, transacta: respondera Rex, conuiuioq; accipe mox illum dimissurus Est autem mos in Bosp uti proci in conuiuio pu puellas, narrantes qu

sint, quibusq; rebus freti decreuerint eas in matrimo accipere. Atque id temporis fortè fortuna multi ad

λάνω πολλοὶ μνησῶ-
περόντων, βασιλῆς, καὶ
ἄλλων πάνυ, καὶ Τιγρα-
νὴς υἱὸς, ὁ Λαζῶν ἄναξ,
Ἀδόρμαχος, ὁ Μαχλυνίτης
ἄρχων, καὶ ἄλλοι πολ-
λοὶ τῶν μνηστήρων ἕ-
καστος προσαγαγόμενος ἑαυ-
τὸν διότι μνηστευσόμενος
ἐλπὰρ ἐν τοῖς ἄλλοις,
ἀνέμενον ἐφ' ἡσυχίας.
ἐπὰρ δὲ πάντες ἐλά-
σαντες, ἀπάσαντο φιάλης,
σπεῖσαι κατὰ τῆς τραπέ-
ης, καὶ μνησθῆναι τῆς
ίδος, πολλὰ ἐπαινοῦν-
ες ἑαυτὸν, ὅσις ἢ γένους ἢ
ἑαυτοῦ ἢ ἀνάμιος ἴχοι.
ἐπὰρ οὖν κατὰ τόνδε τὸν
ρόπον σπασάντων καὶ ἀ-
ξιωσάντων, καὶ βασιλείας
ὶ πλούτους καταριθμη-
άντων, τελευτῶν ὁ Ἀρ-
άκης ἀπήτησε τὴν φιά-
ην· οὐ γὰρ ἔσπασεν. οὐ γὰρ
ὰμὶν ἐκὰρ τὸν οἶ-
ον καὶ ὕβρεις ἄναυ δόκη-
ους τὸν βιόν. δὸς μοι, ὦ βασι-
εῦ, τὴν θυγατέρα σου
Μασσαγέτην,

in conuiuio proci, reges, ac regum filij. in his erat & Tigrapates Lazorum princeps, & Adyrmachus Machlynæ dux, aliíq; cum his permulti. Oportet autem vnumquemque procum posteaquam expositit quis sit, & qua fiducia ad ambiendas nuptias accesserit, conuiuari cum reliquis, tacitumque accumbere: deinde peracto conuiuio, postulata phiala vinum in mensam effundere, atque ita sponsam ambire, multùm interea collaudantem sese, quo genere, quibus opibus, qua sit potentia. Ad hunc igitur modum cùm multi iam libassent, postulassentque, regna & opes commemorantes: tandem Arsacomas postulata phiala non libauit (neque enim mos apud nos vinum effundere, quin magis contumelia ista esse iudicatur in Deum) sed hausitim bibens: Da mihi rex, inquit, filiam tuam

Μαζάαν, γαμβρὸς ἔχαν, ὃσο
νὺ ἐπιτιθεστίρῳ τούτων ὄν-
τι. ὑπόδα γε ἐπὶ ὧ πλού-
τῳ, καὶ ὅσ κτήμασι. ὧν δὲ
Λευκάνορ ⊙ θαυμάσαντ ⊙
(ἐπῖσθο γὰρ πρόηγα τὸν
Ἀρσακόμαν, καὶ Σκυθῶν
τῶν πολλῶν) καὶ ἐρομένου,
πόσα δὲ βοσκήματα ἔ, πό-
σας ἁμάξας ἔχεις, ὦ Ἀρσα-
κόμα, ταῦτα γὰρ ὑμᾶς πλεί-
στα. ἀλλ' οὐχ ἁμάξας, ἔ-
φην, ἔχω, οὐδὲ ἀγέλας, ἀλλ'
ἅσοί μοι δύο φίλοι καλοὶ καὶ
ἀγαθοί, οἷοι οὐκ ἄλλοι Σκυ-
θῶν. τότε μὲν οὖν ἐγελάσθη
ἐπὶ τούτοις, καὶ παρῃνέθη,
καὶ μεθύων ἐφάνη. ἔωθεν δὲ
παρασκευάζων ἄλλων Ἀδύρ-
μαχ ⊙, ἐμοὶ μὲν ἀπάξειν τὴν
γυναῖκα ἐς τὴν Μαιῶτιν, πα-
ρὰ τοὺς Μάχλυας. ὁ δὲ
Ἀρσακόμας ἐπαναθὼν οἴ-
καδε, μεμφόμενός τοῖς φίλοις, ὡς
ἀτιμασθείη ὑπὸ τοῦ βασιλέ-
ως, καὶ γελασθείη ἐν ᾧ συμ-
ποσίῳ, φάσκων ἕναι λόξας.
καίτοι, ἔφη, ἐγὼ διηγησάμε-
νός σοι τὸν πλοῦτον, ὁπόσος ἐστί μοι, ὑμᾶς, ὦ Λογχά-
τα

*Mazaeam vxorem, quā ducā-
tò sum potior istis, quantum-
ad opes ac possessiones attī-
net. Leucanore verò admi-
rante (sciebat enim rex pau-
perem Arsacomam, ac de
plebe Scytharum esse) per-
contanteq́, Quantum pecō-
rum, aut quantum habe-
plaustrorum Arsacoma, na-
ijs rebus vos diuites estis?
Imò nec plaustra, inquā
possideo, nec armenta, ne-
rum sunt mihi duo amici
honesti, probiq́, quales n
Scytharum nemini. Ar
quidem ista dicent risus e
contemptuique habitus, v
susque temulentus: mane
verò reliquis prælatus es
dymachus: iamq́ sponsa
abducturus erat in Mae
dem ad Machlyenses. Po
rò Arsacomas domum re
uersus amicis indicat quem-
admodū reiectus esset à Re-
ge, risuique habitus in con-
uiuio, quum pauper esse pu-
taretur. Atqui dixeram,
inquit, illi, quantas haberem
opes, nempe vos, ô Lonchā-
tē atque*

καὶ Μαχίνλα, καὶ πλὼ ὄν-
τιμαν πλὼ ὑμετέραν πολὺ ἀ-
μείνω καὶ βεβαιοτέραν ἢ Βο-
σπορανῶν ἀωάμεως. ἀλλ' ἐ-
μοὶ ταῦτα λιξιόντος, ὑμᾶς ἢ
γνώσαι, ἢ καταφρονεῖ ἀδυ-
νάτως ἢ ὡς Μαχλυὶ παρέδωκε
τὴν ἁπάσαν πλὼ νύμφλων, ὅτι
ἐπόδε γε φιάλας ἐλέγχω ἔ-
χειν δέκα, ἢ ἁμάξας τε πρα-
πίνες ὀγδοήκοντα, καὶ πρόσ-
καλα καὶ βόες πομπεῖς. ἵππος δὲ
καὶ πολίμιον ἀνδρῶν ἄ-
γαν βοσκήματα πομπὰ, καὶ
σκεύασματα πρείβεα, καὶ ἁμάξ-
ας βαρείας. ἰγὼ δ', ὦ φίλοι, δι
ἀμφότερα ἀνιῶμαι· ἢ γὰρ ἰρὼ
Μαξαίας, καὶ ἡ ὕβρις ἡν ζοὶ
ὁ ἀνθρώποις ὁ μητρίως μου
προσέζηλο. οἰμαι δ' καὶ ὑμᾶς ἐκ
τοῦ ἀδικεῖσθαι. τὸ γὰρ ζέτομ
μοὶ ἐπάσχε ὑμῶν ἢ ἀτιμί-
α, ἅ γε οὕτω βιῶμεν, ὡς ἀφ' ἑ
νὸς πεπονθότας, ἴσ ἀνθρωπος
ἔνεστι, καὶ τὰ αὐτὰ ἀνιώμενοι,
καὶ τὰ αὐτὰ χαίροντες. ὅμό-
νομ, ἐπάντο ὁ Λογχάτης, ἀπὸ
τῆ ἕκασος ὑμῶν ὅλος ὕβρισαι,
ὁπότε

ta atque Macenta: vestram benevolentiam longè præstare multoque firmiorem esse Bosporanorum opibus. Verùm hæc dicentem me subsannauit, contempsitque: & Adytmacho scilicet Machlyensi tradidit asportandam sponsam, quòd aureas phialas se diceret habere decem, præterea currus quaterni sedilibus octoginta: ad hæc ouium boumque multam copiam. Sic videlicet antetulit fortib. viris pecorum multitudinem, operosa pocula, & currus graues. Proinde, ô amici, dupliciter excrucior: nam & Maxæam amo, & iniuria mihi inter tantum hominum illata, nō mediocriter mordet animum meum. Arbitror autem & vos ex æquo iniuria affectos esse. Etenim ad vnūquenque è nobis tertia cōtumeliæ pars pertinebat: si modò ita viuimus, quemadmodum cœpimus quum coniungeremur: nimirū vt vnus homo simus, ijsdem dolentes, ijsdemque gaudentes. Imò, inquit Conchates, vnusquisque è nobis totus iniuria afficiebatur

ὁπότι σὺ τοιαῦτα ἐπαθες. πῶς οὖν, ὁ Μακίνης ἔφη, χρησόμεθα τοῖς παρεσκευασμένοις, ἔφη ὁ Λογχάτης, τὸ ἔργον; ἐγὼ μὲν ὑπισχνοῦμαι Ἀρσακόμᾳ τῷ πρωτοῖς νομιεῖν τῷ Λευκάνορος, σὺ δὲ χρὴ τῷ ξυμφορᾷ ἐπανάγειν αὖθις. ἴστω γινέσθω, ἔφη· σὺ δὲ ὦ Ἀρσακόμα, ἐν τούτῳ (ἀνὴρ γὰρ ἐσῃ τότε) καὶ πολέμει τὸ μετὰ ταῦτα λύσασθαι ὑμᾶς) αὖθις πειρῶ σων συνάγειν, καὶ παρασκεύαζε ὅπλα καὶ ἵππους, καὶ τῷ ἄλλῳ λαῷ μάχιμον ὡς πλείστον. ἐγὼ δὲ ἂν πομπὰς προσαγάγοις, αὐτός τε ἀγαθὸς ὤν, καὶ ὑμῖν ἐκ πολλῶν ὄντων οἰκείων μαχίμους, ἀγαθοῖς ἐπὶ ἵππους καὶ βόας, εὐδοκεῖ ταῦτα. καὶ ὁ μὲν ἐχάρη, ὡς ἔλεγεν, τῷ δὲ ἐπὶ τὸ Βοσπόρου ὁ Λογχάτης, ὁ Μακίνης δὲ ἐπὶ τοὺς Μάλανας ἐπότης ἐκάτερ. ὁ δὲ Ἀρσακόμας, οἴκοι μένων, τοῖς τε ἡλικιώταις λιτὰ λέγετο, καὶ ὅπλοις λαμβάνειν παρὰ τῶν οἰκείων, τιλ καὶ ἐπὶ τῆς βύρσης ἐκαθέζετο. τὸ

tum quum in te ista fierent. Quomodo igitur, inquit Macentes, his in rebus agemus? Per partes, inquit Lonchates, negocium suscipiamus. Atq; ego quidem recipio Arsacomæ me caput apposi turum Leucanoris. Tu vero sponsam ereptam huic adi cas oportet. Ita fiat, inquit: at tu Arsacoma inter hæc (his peractis verisimile est citu ac bello fore opus) mane, quò contrahas pares arma, equos, atq; rum rerum vim quãtã tes maximã. Facillimè plurimos adiunxeris: quòd ipse strenuus, quòd nobis non pauci familiares: maximè vero defederis in tergore bou Hæc ubi placuissent, hic dem quantum potuit, re profectus est in Bosporum, puta Lonchates: alter, id est, Macẽtes, ad Machlyenses, ques vterque. At Arsacomas domi manens, & cum æqua lib. cõtulit, & ex familiaribus

vim hominum armauit. Demum & in tergore bouis desedit.

Consue-

ἐστὶν ἡμῖν, τὸ περὶ τὸν βοῦβουν, ἔστως ἔχει· ἐπεὰν τὶς πρὸς ἕτερον ἀπροσωπὶ βουλόμενος, ἴδῃ καθ' ἑαυτὸν ἐν ἀξιόμαχος ἄρα, βέβηκε τὰ ὦτα, τὰ μὲν λοιπὰ καταπτήξας, ἡσυχάζων, αὐτὸς δὲ ἐκπεπτωκὼς χαμαὶ τὸν βοῦβουν, διὰ τοῦτο ἐπ' αὐτοῦ ἀστεῖος καθεζόμενος τὸ χεῖρε, ὥσπερ οἱ ἐκ τῶν ἀγκώνων δεδεμένοι. καὶ τοῦτό ἐστιν ἡμῖν ἀνιγίστατον εἰδος. παρακαμένων δὲ τῶν βοείων τοῦ βοὸς, προσιόντος τοῖς ἰκέταις, καὶ τῶν ἄλλων ὁ βουβόλος, μοῖραν ἑκάστῳ καθ' ἡδονὴν, ἐπιβὰς τῇ βύρσῃ τὸν δεξιὸν πόδα, ὑποχνέεται καὶ τὰ δώσειν, ὁ μὲν ὀγδώκοντα ἐπέων παρέξειν, ἀσίτους καὶ ἀμίσθους, ὁ δὲ δέκα, ὁ δὲ πλείους, ὁ δὲ ἱππέας πλείους, ὁπόσους ἐθέλοιμι, ὁ δὲ μόνον ἑαυτὸν, ὁ δὲ πεζέας. ἀθροίζεται δὲ ἐπὶ τῇ βύρσῃ πολὺ πλῆθος ἰδιωτῶν, καὶ τὸ ζωστὸν σώματα βεβαιότατον· ὅτε δὲ συμμεῖναι, καὶ ἀπρόσμαχον τοῖς ἐχθροῖς,

Consuetudo autem de sedendo in tergore bubulo, huiusmodi est apud nos: Vbi quis ab alio læsus est, cupitâ vlcisci, neque par esse pugnæ videtur: tum boue immolato, carnes frustulatim concisas igni torret. Deinc ipse porrecto humi corio, sedet in eo, in tergum reductis manibus, more eorum, qui à cubitis vincti sunt. Et hoc quidem apud nos maximum est supplicandi genus. Appositis autem bouis carnibus, adeuntibus domesticis, prætereà si quis alius velit, quisq; partem sibi sumit, ac dextro pede tergum bouis calcans, pro facultate pollicetur, hic quidē equites præbiturum se quinque suopte cibo, suóque stipendio: ille decem, alius plures: alius armatos pedites quot possit: atq; qui pauperrimus, seipsum duntaxat. Colligitur itaque in tergo bouis ingens nonnunquam multitudo. Et huiusmodi quidem exercitus & certissima fide cohæret, & hostibus expugnatu difficillimus est: non aliter

ἐχθροῖς, ἅτε νῦ ἔνορκον ὄν. τὸ δὲ ἐπιβῆναι τῆ Βόσπορος, ὅρκος ἦν. ὁ μὲν δὴ Ἀρσακόμας ἐν τῷ ζεύγει ὢν. νῦ ἠθροίσθησαν αὐτῷ, ἱππεῖς μὲν ἀμφὶ τοὺς πεντακισχιλίους, ὁπλῖται δὲ νῦ πλείους, συναμφότεροι δισμύριοι. ὁ δὲ Λογχάτης ἀγνοούμενος, παρελθὼν ἐς τὴν Βόσπορον, προσέρχεται τῷ βασιλεῖ, διοικεομένῳ τι τῆ ἀρχῆς. νῦ φοιτῶν, ἔπειτα μὲν ἐκ τοῦ τῆ Σκυθῶν, ἰδίᾳ δὲ αὐτῷ μηνύσων πράγματα τὰ λοιμείσων. τῆ δὲ λεγόμενα λανθάνειν, οἱ μὲν Σκύθαι, φασὶ, τὰ λοιπὰ ταῦτα, νῦ τὰ δεῦρ' ἡμῖν ἔφασαν ἀξιῶσι, μὴ ἀπορραίνειν τοὺς νόμους ὑμῶν ἐς τὸ πρόσω ἀπὸ μίσους τῆ Τραχώνος νομῆς, τοὺς δὲ λῃστὰς, ὃς αἰτιῶνται, ὡς δεδαπανήκοντας ὑμῶν πολὺ χῶρον, ὃ φασιν ἐκ τοῦ τῆς νόμης ἐπιπεσόντας, ἀνὰ ἰδίᾳ ἕκαστον ἐπὶ τῷ λῃστεύειν ἀπενεύειν. εἰ δέ τις ἁλίσκοιτο τῶν αὐτῶν, οἱ λύσειν ἐν τοῖς ἔξω. ταῦτα μὲν ἐκεῖνοι ἐπεκάλεσαν. ἐγὼ δὲ μηνύω σοι μεγάλῳ φόβῳ ἐσομένῳ

quàm si iureiurãdo esset ad Ictus. Nam in tergum ascendisse, instar iurisiurandi est. Arsacomas igitur his in rebus procurandis satagebat: coierunt & illi equites quidem circiter quinquies mille: tum armati ac pedites promiscuè circies mille. At Lonchates vbi ignotus puenit in Bosporum, Regẽ adit, tractantem quidã de regni negotijs, aitq; venire quidem se publico Scytharũ nomine, sed priuatim res maximas apportare. Ille vbi dicere iussisset: De publicis, inqt, negotijs, hæc inpresentiarum denunciant Scythæ, ne vestri pastores in planiciem vsq; transgrediantur, sed intra Trachonẽ pascant. Cæterùm latrones, de quibus expostulatis, quòd regiones vestram incursent, negant eos publico consilio emitti, sed priuatim sui quemque lucri causa prædari. Quòd si quis illorum deprehẽdatur: tui arbitrij esse vt in eos animaduertas. Hæc quidem illi denunciant. At ego tibi indico, grauem in vos insultũ futurũ

ὑμᾶς, ὦ Ἀρσακόμα τοῦ Μαριάντα, ὃς ἱκρίσθω πρώην παρὰ σοί. καὶ οἶμαι, διότι οὐκ ἐπιτυγχάνοι τῆς θυγατέρος, οὐκ ἔτυχε παρὰ τοῦ, ἀγανακτῶν, ὡς ἐπὶ βρόσκης ἑβδόμῳ ἡμέραν ἤδη κάθηται, καὶ σωθῆναι σφᾶς οὐκ ἀνέχεται. ὀλίγ' αὐτῷ ἥκω, ἔφη ὁ Λεωκάνωρ, καὶ αὐτὸς, ἀσφαλίσασθαι διωάμενος ἀπὸ βρόσκης· ὅτι δ' ἐφ' ὑμᾶς σωίσαται, καὶ ὅτι Ἀρσακόμας ὁ Ἰαλκάνωρ δεῦρο, μηνύσω. ἀπ' ἐκείνου, ἔφη ὁ Λογχάτης, παρασκευή. ἐμοὶ γὰρ ἐχθρὸς ὁ Ἀρσακόμας δή, καὶ ἄχθεται, διότι προτιμῶμαι αὐτοῦ, ὑπὸ τῶν γε φρατέρων, καὶ ἀμείνων τὰ πάντα τοῦ λοχῶ εἶναι. ἃ δὲ μοι ὑπὸ τοιούτου τοῦ ἑτέρου σου θυγατέρα Βαρκαίτην, ὅτι τὰ ἄλλα ἀσφαλῶ ὑμῶν ὄντι ἐκ μιᾶς μάλιστα βουλήσομαι, ἐφη ὁ βασιλεύς, μάλα πειθόμενός γε ὑμῖν. ἤγγελται γὰρ τοῦτο ἀκριβῶς τῆς ὀργῆς τ' Ἀρσακόμα, οὗτος ἐπὶ τῷ γάμῳ, καὶ ἅπως ἐπι-

ab Arsacoma Mariantæ filio, qui nuper legatum egit apud te: idq; opinor, quum filiam tuam postulârit, non assequutus sit abs te: ob id indignatur, sedetq; in tergore taurino septimum iam diem, contracturusq; illi est exercitus haud exiguus. Audiui (inquit Leucanor) & ipse, cogi vim copiarũ in tergum bouis. Quòd autem aduersum nos cogerentur, quodq; Arsacomas huius rei dux esset, id verò me fugerat. At qui in te, inquit Lonchates, hic apparatus constituitur. Mihi autẽ inimicus est Arsacomas, grauiterq; fert, quòd sibi præferar à natu maioribus, & quòd in omnibus illo videar esse præstantior. Quòd si mihi spoponderit alteram filiam tuam Barcetin, alioqui nec indigno vestra affinitate, breui tibi reuersus caput eius apportauero. Spondeo, Rex inquit, videlicet supra modũ formidi-

ne correptus, propterea quòd nõ ignoraret quam ob causam iratus esset Arsacomas, nimirũ ob nuptias: tum aliàs quoque metuerat

ὑπέλησεν ἀεὶ τὸς Σκύθας. ὁ δὲ Λογχάτης, ὄμοσον, ἔφη, μὴ μλὶν φυλάξαι τὰς σωθήκας, μηδ' ἀπαρνήσασθαι, τότε ἤδη τέτων γνωμεύων, καὶ ἐπὶ ἀνατάνας εἰς τὸν οὐρανὸν, ἤθελεν ὀμνύειν. μὴ σύ γε ἐνταῦθα, ἔφη, μή ἵνα τις ὑπίδηται τῶν ὁρώντων, ἐφ' ὅτῳ ὀμνύομεν. ἀπ' ἐκείνε τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀρεος τετὶ εἰσελθόντες, ἐπικλείσαντες τὰς θύρας, ὀμνύωμεν, ἀνσάτω δὲ μηδείς. οὐ γὰρ τι τέτων πύθοιτο Ἀρσακόμας, δέδια μὴ προθύσηταί μοι τῶν νοσίμων, χίραν μικρὰν ἔτι νεβελλαμένον. εἰσίωμεν, ἔφη ὁ βασιλεύς· ὑμεῖς δ' ἀκάπνητοι, ὅτι πορρωτάτω. μηδεὶς δὲ παρίσω ἐς τὸν νεών, ὅν τινα μὴ ἐγὼ καλέσω. ἐπὶ δὲ οἱ μὲν ἀσῶλθον, οἱ δορυφόροι δὲ ἀπίσω, σπασάμενοι τὸν ἀκινάκλν, ἐπισχόντες τῇ ἑτέρᾳ τὸ σῶμα, ὡς μὴ βοήσαι, παῖσι παρὰ τὸν μασόν. ἔπα ἀποτυμὼν τῷ ἀριστερῷ, ἐπὶ τῇ χλαμύδι ἔχων ξίφος, μεταξὺ διαλιγόμενος αὐτῷ, καὶ

metuerat semper Scythas. At Lonchates: Iurato, inquit, te præstiturum pácta, neque inficiaturum. Id quum fieret, iámque resupinatus in cœlum iurare vellet: Absit, inquit, vt hic: ne quis spectantium conijciat quâ gratiâ iuremus: quin potius hoc templum Martis ingressi, occlusis foribus iurandum edamus, vbi nullus exaudiat. Nam si quid horum inaudierit Arsacomas, vereor ne me antè bellum immolet, manu iam nunc non parua cinctus. Introëamus, inquit Rex. Vos autem absistite quàm longissimè: neque quisquam ad templum adeat, quem ego non accersiuero. Postea quàm igitur ipsi quidem introgressi sunt, satellites autem procul absteterunt: vibrato gladio, simúlque altera manu obturato ore, ne vociferaretur, ictum in pectus adegit. Deinde capite defectum, sub chlamyde tenens prodibat, quasi confabulans interim cum illo.

brevi-

ταχίων ἦλθεν λέγων,
δὴ ἐπί τι πιμφθεὶς ὑπ' ἐκ-
νου. καὶ ὅπως ἐπὶ τὸν τόπον ἀ-
κόμην &, ἔνθα διδυμόμον
ἐπιλοιπὸν τὸν ἵππον, ἀνα-
βὰς ἐπεπάσατο ἐς πλοῦν Σκυ-
θῶν. διώκεις ἦν ἐγὼ δὲ οὐκ,
πολὺ ἀγνοοῦντας τὸ γε-
γονὸς τῶν Βοσπορανῶν, καὶ
ἐπιγνόντας, ὑπὲρ τῆς βασι-
λείας σφίσι βουλευομένους. ταῦτα μὲν
Λογχάτης ἤκουσε, καὶ πλοῦν
ἐσχίσιν ἀπεπέμψατο. Ἀρ
κόμιος παραδὸς πλοῦν Λευκα-
νόρου τὴν κεφαλήν. ὁ Μακε-
δών, καθ' ὁδὸν ἀκούσας τὰ
Βοσπόρου γενόμενα, ἔκγνωσε
Μάχλυας. ἐν πρώτοις & ἀγ-
γέλλει αὐτοῖς τὸν φόνον τοῦ
βασιλέως, ἐν πόλις δὲ, ἔφη, ὦ
γαμβρὲ, σὲ γαμβρὸν ὄντα
πλοῦ βασιλείαν καλεῖ. ὥστε
ἐν πρωτιλάσας, παραλάμ-
βανε πλοῦ ἀρχῆς, τὰ παραγμέ-
να τοῖς πράγμασιν ἐπιφα-
νῶς, ἐν μόνον ἦ ὑστέρησῃ ἐπὶ
τοῖς ἀμαξῶν πίπτειν. ῥᾴδιον γὰρ
προσάξας Βοσπορανῶν
πλήθεσι, ἰδόντας τὸν Λευ-
κάνορον &

breuiúsq; sese dicens affuturum, tanquam ad negotij quippiam emitteretur ab illo. Atque ita reuersus eò vbi equum vinctum reliquerat, conscenso illo redequitauit in Scythiam. Porrò nemo est eum insequutus, quippe diu ignorantibus Bosporanis quod acciderat, tum vbi rescissent, factitiosè de regno decertantibus. Hæc itaque gessit Lonchates, præstititq; promissum, allato Leucanoris capite. Porrò Macentes in via factus certior super his, quæ in Bosporo acciderant, peruenit ad Machlyenses: primúsque illis nuncium attulit de Rege trucidato. At populus, inquit, te Adyrmache, gener cùm sis, ad regnum vocat. Proinde fac, vt ipse prior occupans, impetum arripias, in rebus perturbatis obortus, puella verò te sequatur à tergo in curribus. Facilè enim isthoc pacto tibi consilueris multitudinem Bosporanorum, vbi Leucanoris

πάνορ & θυγατέρα. ἐγὼ δ' Α-
λανὸς τί ἄμι, ἢ τὸ παιδὶ τοῦ-
τῳ συγγενὴς μητρόθεν· παρ' ἡ-
μῶν γὰρ ἔσαν τῷ Μάσεραν
ἠγάγετο ὁ Λεωκάνωρ. καὶ νῦν
δὲ ἥκω παρὰ τῶν Μασέρας
ἀδελφῶν, τὴν Ἀλανίᾳ, παρα-
κελευομένων ὅτι τάχιστα ἐλθὼν
ἐπὶ τὸν Βόσπορον, καὶ μὴ
περιίδῃς ἐς Εὐβίοτον περιελ-
θοῦσαν τὴν ἀρχὴν, ὃς ἀδελ-
φὸς ὢν μὲν & Λεωκάνορ &,
Σκύθαις μὲν ἀεὶ φίλ & ὢν,
Ἀλανοὺς δ' ἀπέχθεται. ταῦτα
δὴ ἔλεγεν ὁ Μακεδὼν ὁμό-
νοιαν &, ἢ ὁμόγλωσσος ἦν Ἀ-
λανοῖς ὢν· κοινὰ γὰρ ταῦτα Ἀ-
λανοῖς τε καὶ Σκύθαις πλὴν ὅτι ὁ
μὲν κομᾷ οἱ Ἀλανοί, ὥσ-
περ οἱ Σκύθαι. ἀπὸ δὲ Μα-
κεδόνος τε καὶ τοῦτο ἔκαρσε αὐτοῖς,
καὶ ἀπεκεκάρκει τῆς κόμης,
ὅσον ἐκεῖς ὧν ἐλαφρὸν ποι-
μᾶν τὸν Ἀλανὸν τῷ Σκύθῃ,
ὥστε ἐπισύρεσθαι ἀπὸ ταῦτα, καὶ
ἤδη Μασέρᾳ καὶ Μαζαίας
συγγενὴς εἶναι. καὶ νῦν, ἔφη,
ὦ Α-

ris filiam conſpexerint. Ego porrò nō ſolùm Alanus ſum, verùm etiam ſponſæ tuæ cognatus maternus: ſiquidem noſtra è gente Maſſeram Leucanor aſciuit vxorem. Et nunc tibi adſum, miſſus à Maſſeræ fratribus, qui ſunt in Alania, denunciantibus vt quàm potes ocyſſimè occipias in Boſporum, ne per negligentiam comitas, vt imperium ad Eubiotum deueniat, qui quidem frater nòthus eſt Leucanoris, tamen Scytharum ſemper fauit tibus, cum Alanis ſimultates gerit. Hæc quidem dicebat Macedo. Erat autè eodem cultu & démque lingua cum Alanis Commune enim horū vtrique que Alanis cum Scythis, quòd non magnoperè conueniunt Alani, quemadmodum Scythæ. At Macedones hoc quoq; illis erat aſſimilis, videlicet detonſa coma, quatenus conueniebat Alanum minùs eſſe comatum, quàm Scytham. Itaq; his rebus factum eſt, vt illi fides haberetur, pro cognatus Maſſeræ ac Mazææ eſſe. Et nunc, inquit, ô Adyn-

Ἀδύρμαχε, ἑτοῖμός εἰμι καὶ αὐτὸς ἢ ἅμα σοὶ ἐπὶ τὸν Βόσπορον, εἰ βούλῃ, μεθ' ἡμῶν πλεῖν, εἴτε μένειν δοκοῖ, εἴτε καὶ γαμεῖν δεῖ, ἄγειν. ζεῦγος, ἔφη, μόνον, ὁ Ἀδύρμαχος, ἐπιτήδειόν μοι ἄγειν, ἀφ' οὗ μάλα εὖ οἶδα Μαξαίαν ἄγων. ἴσως μὲν οὖν οὐδὲ ἅμα ἡμῖν ἦς ἐπὶ τὸν Βόσπορον, ἐπεὶ ἐνὶ πλοίῳ, ἂν ξυνοίμεθα. εἰ δέ μοι πλοῖον συναναγαγεῖν, ἀντὶ πολλῶν ἂν μόνον. ταῦτα ἐγίνετο, καὶ ὁ μὲν ἀπέπλευσε, παραδοὺς τῷ Μαξαίᾳ ἄγειν τὸν Μαξαίαν, παρθένον ἔτι οὖσαν. ὁ δὲ ἡμέρᾳ μὲν ἐπὶ τοῦ ἁμαξίου ἤλαυνε αὐτὸς καὶ τὸν καταλαβών, ἀγαθόν, ἐπὶ ἵππου (ἐτύγχανε δὲ ἄπορον ἵνα σφίσιν ἐπιτύχοι) ἀναπηδήσας αὐτὸς, ἐνίοτε παρὰ τὸν πατέρα ἥλαυνεν, ἀπ' ἄκρας ὡς τὸν μοῖραν ἐξιὼν λαβὼν τὰ Μιτραίων. ἐπεραπώρων μεταξὺ τῶν ὄρεων, ἡνίκα ἐπ' αὐτῷ, ἐπειδὴ

δ Adyrmache, ad vtrumuis paratus sum: vel proficisci tecum in Bosporum, si velis: vel manere, si sit opus, ac sponsam adducere. Isthuc equidē, inquit Andyrmachus, longè malim, quandoquidē cognatus es, te puellam adducere. Nam si nobiscum vnà proficiscaris in Bosporum, vnum duntaxat equitem numero addideris. Quòd si mihi vxorem aduexeris, multorum instar fueris. Atq; ita factum est: & hic quidem iter ingressus est, Macentæ trahens ducendam Maxæam: quæ virgo etiamdum erat. At ille per diem quidem illam curru vehebat: verū vbi nox incubuisset, impositā equo (nam id curārat, vt alius quidam eques sese conscenderet) tū insiliens & ipse, nequaquā deinceps ad Mæotim iter faciebat, sed deflectens ad mediterraneam, relictis ad dextram Mitræomontibus, quum virginem interim aliquoties interquiescere iussam refocillasset, intra triduum à Machlyensibus in Scythiam vsque permensus est viam: statimq; equus eius

vbi

ἐπαύσαλο τοῦ θρόμ, μικρὸν ἐπισὰς ἀρθυήσκ. ὁ δ' Μακεδόνης, ἐκχεάσας πλὼ Μαζόαν τῶ Αρσακόμα, διδ'ξο, ἔπε, κὴ παρ' ἐμοῦ πλὼ ἀποσχεσιν. τὸ δὲ πρὸς τὸ ἀνέλπιστον τῦ θεάματ ἐκαπλαγήτ κὴ χάειν ὁμολογοῦντ, παῦε, ἔφη ὁ Μακεδόνης, ἄλλον μὲ ποιῶν σαυτῦ. τὸ γὰρ χάειν ἐμοὶ ὁμολογᾶν, ἐφ' οἷς ἔπραξα τούτοις, δίον δ' ὅτιν, ὥσπερ ἂν ἀ ἀεπρέπειν χάειν ἐδέκη τῇ δεξιᾷ, διότι πρωθῆσάν ποτε αὐτὸν ἐθεράπευσε, κὴ φιλοφρόνως ἐπεμελήθη ἐκαμνόντος. γενόσθαι δίνων κὴ ἡμᾶς ἂν ποιοῦμεν, ἃ πάλαι ἀναμιχθέντ, κὴ ὡς ὁλόν τι ἰδεῖν, ἵνα σωθῆ σῶμα τ. νῦν μέγα νομίζοιμεν ἄν, ἃ τὸ μέρ ἡμῶν ἔπραξε τι χρηστὸν, ὑπὲρ ὅλε τοῦ σώματ. ὑπὲρ ἑαυτῦ γὰρ ἔπραξε μέρ ὃν τοῦ ὅλε, τοῦ πάσχοντ. ἕτω μὲν ὁ Μακεδόνης ἔφη τῷ Αρσακόμα, χάειν ὁμολογήσαντι. ὁ δ' Αδύρμαχος, ὡς ἤκουσε πλὼ ἐπιβολὴν, ἀς μὴ τὸν Βόσπορον οὐκέτι ἤλθε. ἀλλ' ἡ

vbi deſtitiſſet à curſu, paulſper aſtans exanimatus eſt. Porrò Macentes Arſacomæ Maxeam in manū dans: Accipe, inquit, à me quoque id quod ſum pollicitus. At ille ad inſperatum ſpectaculum ſtupefacto, gratiasq; agente: Deſine, inquit Macentes, ac noli me alium à teipſo putare: nam mihi profectò gratias agere ob hæc quæ feci perinde eſt, ac ſi ſiniſtra manus gratias agat dextræ, quod vulneratæ ſibi ſubminiſtrauit, atque officiosè curam egit ægrotantis. Ridiculum nimirum & nos fecerimus, ſi iam dudum coaluiſſemus, & quatenus licet, in vnum conflati, magnum nobis huc eſſe credamus, ſi quæ pars noſtri officiosè quid egerit pro toto corpore. Etenim pro ſe ipſo fecit, quum pars ſit totius beneficio adiuti. Atque ad hunc quidem modum Arſacomæ gratias agenti, Macentes reſpondit. Cæterum Adyrmachus vbi ſenſit inſidias, non perrexit ire in Boſporum: iam

ἤδη γὰρ Εὐβίοτος ἦρχεν, ἐπικληθεὶς ἐκ Σαυροματῶν, παρ' οἷς διέτριβεν. ἀπὸ τούτων ἀναπεισθεὶς, καὶ στρατιὰν πολλὴν συναγαγὼν, διὰ τῶν ὀρῶν ἐσέβαλεν εἰς τὴν Σκυθίαν. καὶ ὁ Εὐβίοτος, μετ' ὀλίγον καὶ οὗτος ἐπέστρεψεν, ἄγων πανδημεὶ μὲν τοὺς Ἕλληνας, Ἀλανοὺς δὲ καὶ Σαυρομάτας ἐπικλήτους, ἱππέας ἄγων δυσμενεῖς. ἀναμίξαντες δὲ τὰ στρατώματα, ὁ Εὐβίοτος καὶ ὁ Ἀδύρμαχος, ἐννέα μυριάδας ἄπαντες ἐγένοντο, καὶ τούτων τὸ τρίτον, ἱπποτοξόται. ἡμᾶς (καὶ γὰρ καὐτὸς μετέσχον τῆς ἐξόδου αὐτοῖς ἐπὶ δὸς ἐν τῇ βύρσῃ τότε ἱππίας αὐτοστιλπὰς ἑλαύνων) ὁ πομπεὺς ἐλαύνων τῶν τρισμυρίων σὺν τοῖς ἱππεῦσι συναθροισθέντες, ἀνεμέσομεν τὸν ἐφόδιον ἱππότοξα καὶ ὁ Ἀρσακόμας. καὶ ἐπειδὴ προσιόντας εἴδομεν αὐτοὺς, ἀντεπήγομεν. προεπαφέντος δὲ τὸ ἱππικόν. συνομιγέντες δὲ ἐπὶ πολὺ μάχης καρτερᾶς, ἐνεδίδου ἤδη τὰ ἡμίτομα, καὶ

iam enim Eubiotus rerum potiebatur accerſitus à Saumatis, apud quos fuerat diuerſatus: verùm in patriam reuerſus, contractis ingentibus copijs, per montoſa irrupit in Scythiam, paulòq; pòſt irruit & Eubiotus, cùm Græcos vndecunq; poterat ſecum ducens, tum Alanos, & Sauromatas accerſitos, vtrinq; vicies millenos. Coniunctis autem copijs Eubiotus atque Adyrmachus, nonaginta millia confecerunt: atque ex his tertia pars equites ſagittarij. Nos autem (nam & ipſe ad hanc expeditionem contuleram, addens ijs quæ in tergum taurinum conuenerant, equites ad plenum inſtructos centum) contractis haud multò minus triginta millibus, vnà cum equitibus operiebamur inſultum, ductore Arſacomate. Vt autem admouentes illos conſpeximus, contrà duximus agmen, præmiſſis in hoſtem equitibus. Atque vbi iam diu acriter eſſet pugnatum, tandem ceſſere noſtri,

κὴ παρεῤῥήγνυτο ἡ φάλαγξ, κὴ τὴ μὲν, ἐς δύο διακόπη τὸ Σκυθικὸν ἅπαν. κὴ τὸ μὲν ὑπέφευγεν, οὐ πάνυ ῥᾳδίως ἡττημένον, ἀλλ' ἀναχώρησιν ἐδίδου ἡ φυγή· δεῖ γὲ οἱ Ἀλανοὶ ἐπόλμων ἐπιπολὺ διώκειν. τὸ δ' ἥμισυ, ὅπερ κὴ ἔλαττον, περιεχόντες οἱ Ἀλανοὶ κὴ Μάχλυες, ἐκοπτον παντοχόθεν, ἀφθόνως ἀφίεντες τῶν ὀϊστῶν κὴ ἀκοντίων. ὥστε πάνυ ἐπονοῦντο ἡμῶν οἱ περιεσχημένοι, κὴ ἤδη προΐεντο σὺν πολλοὶ τὰ ὅπλα, ἐν τάξει δὴ ὁ Λογχάτης κὴ ὁ Μακρύτης ἔτυχον ὄντες, κὴ ἐτίτρωντο ἤδη προκινδυνεύοντες, ὁ μὲν πυραπαθὴς τὸν μηρὸν, ὁ Λογχάτης ὁ Μακρύτης δὲ, πλήκτῃ ἐς τὴν κεφαλὴν, κὴ λοιπὸν ἐς τὸν ὦμον. ὅπερ ἀσθμὸν ὁ Ἀρσάκόμας, ἐν ἡμῖν ἐοῖς ἄνοις ὤν, ἀνὸν ἡγησάμην, ἐ ἅπασι, καταλιπὼν τὸς φίλους προβαλὼν τὸς μύωπας ὡς ἵππω ἐμβούσας ἤλαυνε δὴ τῶν πολεμίων, λοιπίδα διερρηγώς, ὥστε

interrupta phalange. Postremò in duo dissectum est vniuersum agmen Scythicum: pars subduxit sese, non omnino palàm victa: verùm tuti fugiebat, vt locum daret deteriori: adeò vt Alani diu multùm tempus insequi nõ auderẽt. partem alterã, quæ eadem erat imbecillior, cingentes Alani ac Machlyẽses vndequaq; cædebant, confertis iaculis emissis, atq; sagittis, sic vt vehemẽter laborarent à nostris, qui tenebantur obsessi. Et iam plerique arma proiecerãt, quorũ in numero fortè erat Lõchates, & Macẽtes: iamq; ambo vulnus acceperãt, dum ante alios se periculis obiiciunt: hic quidem aduſto femore, puta Lõchates: porrò Macẽtes securi sauciato capite, tum contorto in humerum impacto. Quod simulatque sensit Arsacomas, quum in altero agmine esset nobiscum, turpe ratus si desertis amicis non adesset, subditis equo calcaribus, cum clamore in hostes tendere cœpit sublato gladio,

adeò

ἐπὶ τοὺς Μάχλυας μηδ' ὑπο-
μεῖναι τὸ ῥόθιον τοῦ θυμοῦ,
ἀπὸ διαρριφθέντος ἕλωκαν
αὐτοῖς διεξελθεῖν. ὁ δὲ ἀ-
ναπτησάμενος τοὺς φίλους,
καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας
παρακαλέσας, ὥρμησεν ἐπὶ
τὸν Ἀδύρμαχον, καὶ κα-
τάξας τῇ λοπίδι παρὰ τὸν
αὐχένα, μέχρι τῆς ζώνης διέ-
τεμε. πεσόντος δὲ ἐκεί-
νου, διελύθη τὸ Μαχλυϊκὸν
ἅπαν, καὶ τὸ Ἀλανικὸν μετ'
αὐτοῦ πολύ, καὶ οἱ Ἕλληνες ἐπὶ
τούτοις. ὥστε κρατοῦμεν ἐξ
ἀρχῆς ἡμεῖς, καὶ ἐπεξελ-
θόντες ἄχρι, ἐπιπολὺ κτείνον-
τες, ἃ μὲν νὺξ τὸ ἔργον ἀ-
φῆκεν. ἐς δὲ τὴν ὑστεραίαν,
ἱκέται παρὰ τῶν πολεμίων
ἦκον τε, ἐδέοντο φιλίαν
ποιεῖσθαι. Βοσπορανοὶ μὲν ὑ-
ποτελέσειν διπλάσιον τὸν
λεσμὸν ὑπισχνούμενοι, Μά-
χλυες δὲ ὁμήρους δώσειν ἔ-
φασαν· οἱ Ἀλανοὶ δὲ, ἀντὶ
τῆς ἐφόδου ἐκείνης, Σινδια-
νοὺς ἡμῖν χειρώσασθαι ὑπέ-
σχοντο, ἐν πολλῷ διαστάντες
ἤδη τότε ἐπάθημεν, δό-
ξαν

adeò vt Machlyenſes vim animi non ſuſtinuerint, ſed viam illi fecerint, vt trāſiret. At ille receptis amicis, tum aduocatis & alijs, impetum fecit in Adyrmachum: impactóq; in ceruicem gladio, ad zonam vſque diſſecuit. Quo fuſo diſſipata eſt omnis acies Machlyenſium, paulò pòſt & Alanorum: deinque cum his Græci quoque. Atq; ita redintegrato prælio nos ſuperiores extitimus, diúq; ſumus inſequuti trucidantes, donec nox finem impoſuit. poſtero die ab hoſtibus venerunt legati, quī ſupplices pacem atque amicitiam orarent. Boſporani duplicatum tributū penſuros ſeſe pollicebantur: Machlyenſes obſides daturos ſe confirmabant: Alani ita eam inuaſionem compenſaturos ſeſe ſpondebant, vt Sindianos noſtro nomine vellent aggredi, quibus cum multo iam tempore nobis fuerat ſimultas. His de rebus auditis ſuffragijs,

ξαν πολὺ πρότερον Ἀρσακόμας καὶ Λογχάτης, καὶ ἐγγὺς ἑκάστου, ἱκάνωρ πρυλανούντων ἕκαστα. διαῦτα, ὦ Μνήσιππε, ζημιῶσι ποιᾶν Σκύθαι φίλων. Μνή. πάνυ τραγικὰ, ὦ Τόξαρι, καὶ μύθοις ὅμοια, καὶ ἴλιγος μὴ ὁ ἀκινάκης καὶ ὁ ἄνεμος ἔχει, ἃς ὅμοιός ἐστι, ἃ γὰρ τις ἀπιστήσειεν αὐτοῖς, ἐπάνω μεμπλὸς ἂν δόξειεν ἄρα. Τό. ἀλλ' ὅρα ὦ γνωσῖε, μὴ φθόνος, ὑμῶν ἡ ἀπιστία ἦ. πλὴν ἐκεῖνό γε ἀφῆσεις ἀπιστῶν καὶ ἅπαντα διαῦτα ἐπαῖν, ἃ οἶδα ὑπὸ Σκυθῶν γιγνόμενα. Μνή. μὴ μακρὰ μόνον, ὦ ἄριστε, μηδ' ὅτως ἀφίζεις χρήμενος τοῖς λόγοις, ὡς νῦν γε ἄνω καὶ κάτω πλὴν Σκυθίαν καὶ πλὴν Μαχλυάνων διαθέων, καὶ ἐς τὸν Βόσπορον ἀπιὼν, ἔπειτ' ἐπανιὼν, πάνυ μὲ κατιχήσας τῇ σιωπῇ. Τό. πειθήνων καὶ ταῦτά σοι νουμοθετοῦντι, καὶ δεῖ βραχέων λεκτέον, μὴ καὶ λάμης ἀμεῖν τῇ ἀκοῇ συμπεφυκόσιν.

in primis autem Arsacomas & Lonchatæ, paxinita, duobus illis cuncta pro arbitratu suo moderantibus. Huiusmodi, Mnesippe, audent Scythæ amicorum causa facere. MNE. *Tragica prorsus, ô Toxari, fabulisq; similia. Et propitium sit Acinaces & Ventus, per quos iurâsti: si qui ista non credat, non admodum reprehendendus esse videatur.* TOX. *At vide, vir egregie, ne incredulitas ista tua inuidia vestra proficiscatur. Quanquam non me deterrebis non habendo fidem, quò minus & alia his consimilia referam, quæ non audierim à Scythis esse gesta.* MNE. *Tantum ne longum facias, vir optime, neque vsqueadeò admissis vagisq; tuare sermonibus, vt nunc sursum ac deorsum Scythiam Machlyanamq; percurrens, deinde in Bosporum discedens, postremò rediens, prorsus abutare silentio meo.* TOX. *Parendum tibi & hanc præscribenti legem, dicendumq; paucis: ne fatigeris vnà nobiscum audiendo circumcursitans.*

Quin

μᾶλλον ἢ κὴ ἄκουε μ , ἐμοὶ ὡς ὅλα φίλ , Σισίννης τοὔνομα , ὑπηρέτησε μ. ὅτι γὲ Αθλώσι ἀπίην πάτριδα προσθε , ἐπιθυμία παιδείας τῆς Ελληνικῆς , κατέπλωσε ἐς Αμασρίν τὴν Ποντικήν. ἐν πόσοδε δὲ ὅτι , ἔστι ἀπὸ Σκυθίας πλοπλέουσι , ὁ πολὺ τῆς Καράμβης ἀπέχουσα ἡ πόλις. ἐπίτο δ ὁ Σισίννης , ἑτᾶρ ἐκ παιδὸς ὤν. ἡμᾶς μὲν οὖν κατασυλήσαντά τινα ἐπὶ ᾧ λιμένι ἐπιφάμενοι , λάθρᾳ ἔτι πλοίῳ ἐς αὐτὸν μεταπεισάμενοι, ὑποράξομεν , ἄθρ πονηρὸν ὑφορώμενοι. ἐν τούτῳ δ , κλῶπές τινες ἀναπάσαντες τὸ λιμένισρον , ἐκφέρουσιν ἅπαντα. ὡς μηδὲ τὰ ἐς ἐπέσιτον ἡμέραν διαρκέοντα λαβεῖν. ἐπανιόντες δ οἴκαδε, ἐπὶ τὸ γιγνόμενον μαθόντες , διαλέγεσθαι μὲν τοῖς γείτοσι , πολλοῖς ὄσιν , ἃ ὧν ξένο , ἐπεκαλέσαμεν , διαλιόντες μὲν συνοφάνται δόξομεν τοῖς πολλοῖς , λέγοντες ὡς ἁρπάσαιτο ἡμῶν τις Δαρεικὸς

Quin magis auſculta, quæ in meipſum amicus Siſinnes nomine præſtiterit. Quum enim Athenas relicta patria proficiſcerer, idq; cupiditate Græcanicarum literarum, appuleram Amaſtrim Ponticam. Ea eſt vrbs haud procul à Carambe diſsita, in promontorio, obuia ijs qui à Scythia nauigant. Comitabatur autem Siſinnes, mihi à puero amicus. Nos igitur vbi res quaſdam importatas in portu ſpectaſſemus, in eum è naui ſubduxiſſemus, emimus nihil ſuſpicantes mali. Interea fures quidam effracta ſera ſuſtulerunt vniuerſa, adeò vt non reliquerint quod vel in eum diem ſufficere poſſet. Ergo quum domum eſſemus reuerſi, cognito quod acciderat, non viſum eſt in ius vocare vel vicinos, qui plures erant, vel hoſpitem, veriti ne pleriſque ſycophantæ videremur, ſi dixiſſemus nobis ab aliquo ſublatos eſſe Da-

κὰς τετρακοσίους, καὶ ἐσθῆτα πορφυρᾶν, καὶ τάπητάς τινας, καὶ τάπλα, ὁπόσα ἔσχομεν. ἐσκοπούμεθα δὲ περὶ τῶν παρόντων, ὅ, τι πράξομεν, ἄποροι πανταπασιν ἐν τῇ ἀποδημίᾳ γενόμενοι. ἐμοὶ μὲν ἐδόκει, ὡς ἔχομεν, αὐτὸς παραδύσαντα ἐς τὴν πλατεῖαν τὸν ἀκινάκην, ἀπελθεῖν τοῦ βίου, πρὶν ἀγνώς τι ὑποσχεῖν, λιμῷ ἢ δίψει περιωθούμενον. ὁ δὲ Σισίννης παρεμυθεῖτο, καὶ ἐκέλευε μηδὲν δεινὸν ποιεῖν· αὐτὸς γὰρ ἐπινοήσειν ἔλεγεν, ὅθεν ἔξομεν ἱκανῶς τὰς τροφάς. καὶ τότε μὲν ξύλα ἐκ δοῦ λιμνῶν παρεκόμισεν, καὶ ἦκεν ἡμῖν ἐκ δοῦ μισθοῦ ἐπισιτισάμενον. ἕωθεν δὲ περιὼν κατὰ τὴν ἀγορὰν, ἔδει πομπεύ τινα, ὡς ἔφη, γυναῖκα καὶ καλὸν νεανίσκον. μονομαχεῖν δὲ οὗτοι ἐπὶ μισθῷ ὡμολογηθότε, ἐς τρίτην ἡμέραν διαγωνιεῖσθαι ἔμελλον. καὶ δὴ τὸ πᾶν, ὡς ἔλεγε, σε Daricos quadringentos, tum veſtium permultum, ad hæc tapetia quædam: denique, quicquid habuerāmus. Conſultabamus igitur hiſce de rebus quid eſſet faciundum omnium rerum egenis, idq; in vrbe peregrina. Ac mihi quidem ita viſum eſt tum temporis, ſtatim demerſo in ilia acinace vitam fugere, priuſquam ignauum quiddam aut indignum eſſet ferendum vel fame vel ſiti enecto. Contrà Siſimnes conſolabatur, obſtrepens ne quid tale faceremus. Aiebat enim, excogitaſſe ſeſe vnde nobis victus ſuppeteret. Et eo quidem die balneandis è portu lignis, allata mercede victum ſuppeditauit: manè autem obambulans in foro, pompam quādam aſpexit iuuenum (quēadmodum aiebat) elegantium ac ſtrenuorum. Hi nimirum viritim lecti, vt mercede propoſita ſingulare certamen inirent, in tertium diem erant decertaturi. Ergo quum omnes huius negocij

ἦλθεν, ἀμφ' αὐτοὺς πυθόμενος, ἐλθὼν ὡς ἐμέ· μηχέτι, ὦ Τόξαρι, ἔφη, σαυτὸν πένητα λέγε· ὡς γὲ πρίτῳ ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας, πλούσιόν σε ἀπεργάσομαι. ταῦτα ἔλεγε, καὶ πονηρῶς τὸ μνημεῖον ἀπεσκεύαζε, ἵνα πάσης ἤδη τῆς θέας, ἑτοίμου καὶ αὐτοῦ. παραλαβὼν γάρ με, ὡς ἐπί τι τερπνόν τι, καὶ παράδοξον θέαμα τῶν Ἑλληνικῶν, ἄγει ἐπὶ τὸ θέατρον. καὶ καθίσαντες, ἐωμεν μὲν τὸ πρῶτον, θηρία κατακοντιζόμενα, καὶ ὑπὸ λεόντων διωκόμενα, καὶ ἐπ' ἀνθρώπους ἀφιέμενα ἀκόντιστα τινὰς, ὡς ἁπάξομεν. ἐπὰ δ' ἀσπίδων οἱ μονομάχοι, καί τινα παραγαγὼν ὁ κῆρυξ ἀνεῖδεν νεανίσκον, ἅπερ ἔστι ἄν ἑτέρῳ δοῦναι μονομαχῆσαι, ἥκειν ἐπὶ τὸ μέσον, φάσκων λαμβάνειν μυρίας, μισθὸν τῆς μάχης, ἐντεῦθεν ἐξανίσταται ὁ Σισίννης, καὶ καταπηδήσας, ὑπέσχετο μαχεῖσθαι,

negocij conditiones audisset, accedens ad me: Cave posthac, inquit, Toxari, ne teipsum pauperem dixeris. siquidem tertio ab hinc die diuitem te reddidero. Hæc ait, atque interea ægrè parato victu, quum iam spectaculum esset institutum, spectabamus & ipsi. Etenim assumptū me duxit in theatrum, tanquam ad iucundum aliquod nouumq; spectaculum Græcorum. Ergo vbi consedissemus spectabamus. Ac primò quidem ferae partim iaculis confixæ, atq; à canibus agitatæ, partim in homines quosdam vinctos emissæ, nocentes quospiam, ita vt coniiciebamus. Vt autem prodierunt qui erant ad singulare certamen conducti, ac producto iuuene quodam prægrandi, dixisset præco: Si quisquam velit cum hoc singulari certamine congredi, prodeat in medium, præmium pugnæ accepturus drachmarum decem millia: ibi protinus assurrexit Sisinnes desiliens, pollicetur̃q; se dimicaturum:

χεῖσθαι, καὶ τὰ ὅπλα λέγε, καὶ τὸν μισθὸν λαβών, τὰς μυείας ἐμοὶ φέρων ἐνεχείρισε. καὶ ἐμὲ μὲν ἀρτίσασθαι, ὦ Τόξαρι, ἔφην, ἅμα ἀπιμεν, ἕ χοντά τὰ ἀρκοῦντα. ἢν δὲ πίσω, θάψας με, ἀποχώρει ὀπίσω ἐς Σκύθας. ἐγὼ μὲν ἐπὶ ταῦτοις ἐμάνην. ὁ δὲ λαβὼν τὰ ὅπλα, τὰ μὲν ἄλλα σκεύη ἀφῆκε, τὸ ἀράν δὲ ἐκ ἐδυνήθη, ἀλλ' ἀσθενείᾳ τῆς δεξιᾶς ἐκάτασας, ἐμάχετο. καὶ τὸ μὲν πρῶτον τιτρώσκεται αὐτὸς, ἐκπύθου ὡς ξίφει ἀποτμηθεὶς τὴν ἡνύλην, ὥστε ἅμα ἔῤῥει πολύ, ἐγὼ δὲ πεπυθόμην ἤδη ὡς δίκα. θρασύτερον δὲ ἐπιφερόμενον τηρῶ τὸν ἀντίπαλον, ποιῶ εἰς τὸ στῆθος, καὶ διέπασσε, ὥστε αὐτίκα ἐπεσεῖν πρὸς τοῖν ποδοῖν αὐτῷ. ὁ δὲ ἐκέμνων καὶ αὐτὸς ὑπὸ τοῦ τραύματος, ἐπικάθιζε ὡς νικῶν, καὶ μικρὸν ἔδει ἀφῆκε αὐτὸ ἡ ψυχή. ἀλλ' ἐγὼ προσδραμὼν ἀνέστησα καὶ παρεμυθησάμην. ἐπὰ δὲ ἀφεῖς ἤδη νενικηκὼς, ἀράμενος αὐτὸν, *rum: simulq; poscit arma. Tu, acceptâ mercede, decé millia mihi deferes, in manū dat: Si vicero, inquit, Toxaris, vnà proficiscemur, suppetetq; commeatus. sin cecidero, sepulto me redi rursus in Scythiam. Ego quidem his auditis singultiebam. At ille sumptis armis, reliquum quidem corpus munuit: at genam nequaquam imposuit, sed nudo consistens capite pugnabat. Et initiò quidem ipse vulnus accepit, retorto gladio, succiso poplite, ita vt multum sanguinis deflueret. Ego interim iam metu præmortuus eram. At ille confidentiùs inuadentem aduersarium obseruans, ferit in pectore, transfigitq; ita ut protinus ad pedes illius procumberet. Ille sessus & ipse vulnere, mortuo incumbebat: parumq; aberat quin ipse quoque efflaret animam. At ego accurreus erexi, animumq; reddidi. Porrò vbi dimissus est iam victor declaratus, sublatum illum domum*

ἐκόμισε ἐς τὴν οἰκίαν· καὶ ἐπὶ πολὺ θεραπευθεὶς, ἐπέζησε μὲν, καὶ ἔτι μίκρα νῦν ἐν Σκύθαις, γήμας τὴν ἐμὴν ἀδελφὴν, χωλὸς δὲ ὅμως ἐκ τοῦ τραύματος. Τοῦτο, ὦ Μνήσιππε, οὐκ ἐν Μάχλυσιν, οὐδ' ἐν Ἀλανίᾳ ἐγένετο, ὡς ἀμαρτύρητον εἶναι, καὶ ἀπιστεῖσθαι λυόμενα, ἀλλὰ πολλοὶ παρῆσαν Ἀμασεανῶν, μιμνημόνοι τὴν μάχην Σισίννου. πέμπτον ἔτι ἐς τὸ Ἀβαύχα ἔργον διηγησάμενος, παύομαι. καί ποτε οὗτος ὁ Ἀβαύχας ἐς τὴν Βορυσθενιτῶν πόλιν, ἐπαγόμενος καὶ γυναῖκα, ἣν ἔρα μάλιστα, καὶ παιδία δύο, τὸ μὲν ἐπιμαστίδιον, ἄῤῥεν, τὸ δὲ ἕτερον, κόρην ἐπέτους ἔτι. σωματίδιά τε καὶ ἐτῶν οὐ πλείονων, οὕτως μὲν καὶ νοσῶν ἐκ τοῦ τραύματος, ὁ ἐπήνεγκε καὶ τὴν ὁδὸν ὑπὸ λησταῖς, ἐπιπόνως ἐσώθη. συμμαχόμενος γὰρ πρὸς αὐτοὺς, ἐλαύνεται ἐς μηρὸν, ὥστε δὴ ἐς ἀνάγκην ἐλθεῖν

domum deportaui: multúmque temporis curatus à medicis, superuixit quidem, hodiéque agit apud Scythas, ducta in matrimonium sorore mea: claudus tamen adhuc est ex vulnere. Haec res, Mnesippe, non apud Machlyenses, neque in Alania gesta est, vt testibus careat, & ficta credi queat: verùm complures extant Amastriani, qui de pugna Sisinnae memorant. Finem iam faciam, si tibi quinto loco factum Abauchae retulero. Appulit aliquādo Abauchas hic in Borysthenensiū ciuitatē, secū adducens & vxorem, quam vnicè diligebat, & liberos duos, alterū quidē masculum lactentem, altera verò erat puella septem annos nata. Erat autem peregrinationis comes & huius amicus Gyndanes. atque is quidem è vulnere laborās, quod in via acceperat à latronibus, qui eos fuerant adorti: cum quibus dum pugnaret, ictus est in femore, ita vt ne stare quidem posset

ἐλαύνει τὰ τῆς ὀδωδῆς. νύκτωρ δὲ καθευδόντων (ἔτυχον γὰρ ἐν ὑπερῴῳ τινὶ καθιππεύοντες) πυρκαϊὰ μεγάλη ἐξανίσταται, καὶ πάντα περιπλέκει, καὶ περιέχει ἡ φλὸξ ἅπαντα κύκλῳ τὴν οἰκίαν. ἐνταῦθα δὴ ἀνιγρόμενος ὁ Ἀβαύχας, καταλιπὼν τὰ παιδία κλαυθμυριζόμενα, καὶ τὴν γυναῖκα ἐκπεριπαμπόνως ἀχθομένην, καὶ σῶσαι αὐτὴν πρακτικὸς ἀράμενος, ἁλόμενος τὸν ἐπιτάρσιον, καταπίπτει, καὶ ἴφθη διαπεσὼν, καθὸ μηδέπω τελέως ἀπεκέκαυτο ὑπὸ τοῦ πυρός. ἡ γυνὴ, δι' ἱμάντων τὸ βρέφος, ἴσως δέ, ἀκολουθεῖν κελεύσασα καὶ τὴν κόρην, ἡ δὲ ἐμπίπλαται, ἁρπάσασα τὸ παιδίον ἐκ τῆς ἀγκάλης, μόλις διαπύσασι τὴν φλόγα, καὶ ἡ παῖς σὺν αὐτῇ, μεταμιτρὸν ἐκθοῦσα κακέωνη ἀφθαναῖν. καὶ ἐπειδὴ ἀνέκλισέ τις ὕστερον τὸν Ἀβαύχαν, διότι προδοὺς τὰ τέκνα, καὶ τὴν γυναῖκα, ὁ δὲ Γαυδάλιος ἐξεκόμισεν, ἀπὸ παιδὸς

set præ cruciatu. Itaque noctu dormientibus illis (nam fortè in cœnaculo quodam diuersabantur) ingens ortum est incendium, omniaq; circunclusit: iamq; flamma vndique domum circundedit. Ibi experrectus Abauchas, relictis liberis plorantibus repulsa vxore quæ inhærebat, iussáq; vt ipsa seſe seruaret, amico in humeris sublato descendit, perrumpénsque euasit, ita vt nequaquam incendio læderetur. Vxor infantem baiulans consecuta est, monens puellulam vt seſe consequeretur. Ea verò semiusta, abiecto ex vlnis infante, vix exiliit è flamma. Deinde puella vnà cum illa veniens, penè & ipsa extincta est. Post hæc quum probro obiectaret quispiam Abauchæ, quòd desertis liberis, atque vxore, Gyndanem exulâsset: Imò liberos,

παιδὸς

πᾶσλας ἢ, ἔφη, καὶ ἄνθις ποιήσασθαί μοι φάσλιον, καὶ ἄδηλον ἐ ἀγαθοὶ ἔσονλαι οὗτοι· φίλον δ' οὐκ ἂν ἐφοιμι ἄκον ἐν πολλῷ χρόνῳ διοῦσθαι, οἷον Γνωσλάνης ὄν, πᾶσαν μοι πολλὴν τῆς ἐμῆς νοίας πεῖσχημένον. ἄρηκα, ὦ Μνήσιππε, ἐκ πολλῶν ἤδη τούτους προκεκρισμένον. ἤδη δ' καιρὸς εἶναι λεκείσθαι, ὁπότερον ἡμῶν ἢ τὴν γλῶτλαν, ἢ τὴν δεξιὰν ἀποτιμηθῆναι δεῖ. τίς οὖν ὁ δικάσων ἔσται; Μνή. οὐδὲ εἷς· οὐ γὰρ ἐκαθίσαμέν τινα δικασλὴν τοῦ λόγου. ἀλλ' οἶσθα ὃ δρᾶσωμεν; ἐπειδὴ νῦν ἄσκοπα τιθέμεθα, ἄνθις ἐλόμενοι σκοπητὴν, ἄλλους ἐπ' ἐκείνῳ ἄνδρας φίλους. ἔπειτα ὅς ἂν πλέον γένηται, ἀποτιμάσεται τότε, ἢ ἐγὼ τὴν γλῶτλαν, ἢ σὺ τὴν δεξιάν. ἢ τοῦτο μὲν ἄγροικον, ἐπεὶ δὲ καὶ σὺ φιλίαν ἐπαινεῖς ἔσεσθαι, ἐγὼ δ' ὀλίγου ἄξιον ἡγοῦμαι ἀνθρώποις εἶναι τοῦτο κτῆμα ἅμεινον ἢ μᾶλλον,

liberos, inquit, denuò parare haudquaquam difficile: tum incertũ, an hi boni sint futuri: porrò amicũ diu fuerit priusquam inueniam talem, qualis est Gyndanes: cuius amor mihi multis argumentis est exploratus. Dixi, Mnesippe, è plurib. his quinque propositis iam tẽpus est pronunciari, viri nostrũm aut linguam aut dextram oporteat amputari. Quis igitur futurus est iudex? MN. Nemo. Neque enim constitueramus narrationis arbitrum. Sed scin' quid agemus? Quandoquidem in præsentiarum nullo proposito scopo sumus iaculati: deintegrò delecto arbitro, alia amicorum paria apud illum referamus: deinde vter succubuerit, eĩ tum quidem amputetur, vel mihi lingua, vel tibi dextera. At si hoc crudele, quando tu amicitiam admirari visus es: ego nihilo secius puto nullam esse mortalibus possesionem hac præstantiorem,

λιον, τί οὐχὶ καὶ ἡμᾶς συμβίβασον κἂς ἡμᾶς αὐζυς, φίλόν τι αὐτόθεν ἔναι, καὶ ἀεὶ ἔσεσθαι ἀγαπῶμεν, ἄμφω νικήσαντε, τὰ μέγιστα ἆθλα κομισαμένω, ἀντὶ μιᾶς γλώττης, καὶ μιᾶς δεξιᾶς, δύο ἑκατέρᾳ ἑκατέρᾳ συνεπομένοι, καὶ κομίζει γε καὶ ὀφθαλμοὺς τέτταρας, καὶ πόδας τέτταρας, καὶ ὅλως, ἀπλᾶ πάντα· διοὔτόν τι γάρ ἐστ, συνιόντω δύο ἢ τρεῖς φίλοι, ὁποῖον τὸν Γηρυόνην οἱ γραφεῖς ἐνδείκνυνται, ἄνθρωπον ἐξαχῆρα, καὶ τριπρόσωπον· ἐμοὶ γὰρ δοκεῖ, τρεῖς ἐκείνοι ἅμα ἔχειν ἅμα πρόσωπόν τε καὶ σῶμα, ὥσπερ δὲ δίκαιον φίλους γε ὄντας. Τόξ. εὖ γε λέγεις, καὶ οὕτω ποιῶμεν. Μνή. ἀλλὰ μήτι ἄμα]Ϲ, ὦ Τόξαρι, μήτι ἀκινάκου δεόμενοι, τὴν φιλίαν ἡμῖν βεβαιοῦντος. ὁ μὲν λόγος ὁ πρῶτος, καὶ τὸ τῶν ὁμοίων ὀρίζεσθαι, πολὺ

tiorem, neque pulchriorem: quin ipsi quoque in vnum copulati, illud approbamus, vt ex hoc die in totam vsque vitam simus amici, vtrique victores, vtrique maximis potiti præmijs: videlicet prouinca lingua, vnâque dextra binas vterque habituri: atque insuper oculos quoque quaternos, pedésque quaternos: in summa, duplicia omnia. Eiusmodi namque quiddam est cùm duo trésque copulantur amici, qualem Geryonem scriptores depingunt, senis manibus, terníque capitibus hominem. Siquidem (vt mea fert opinio) tres illi fuerunt, qui communiter omnia gererent, vt dignum est his qui amicitia coniuncti sunt. TOXA. Probè dicis, atque ita faciamus. MNESIP. Verùm neque sanguine opus est, Toxaris, neque acinace, qui nobis amicitiam confirmet. Hæc enim confabulatio, & quòd eadem amamus,

id multò

πολὺ πιστότερα τῆς λυπικῆς ἐκείνης, ἂν πίνητε. ἐπὶ τὰ γε δικαῖα οὐκ ἀνάγκης, ἀπὸ γνώμης δέδοσθαί μοι δοκεῖ. ΤΟ. ἐπαινῶ ταῦτα. καὶ ἤδη ὦμεν φίλοι καὶ ξένοι· ἐμοὶ μὲν σὺ ἐντεῦθεν ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος, ἐγὼ δὲ σοί, ἂν ποτὲ εἰς πλοῦν Σκυθίαν ἀφίκοιο. ΜΝ. καὶ μὲν δὴ ἔγωγε, οὐκ ἂν ὀκνήσαιμι καὶ ἔτι πορρωτέρω ἐλθεῖν, ἂ μὴ λάθω δι' οὕτω φίλοις ἐντυχὼν ἀπιών, οἵους σὺ, ὦ Τόξαρι, διηγήσω ἡμῖν σοῦ τὸν λόγον.

id multò certius est calice illo quem bibitis: propterea quòd huiusmodi non obligationem, sed animum postulare mihi videtur. TOX. *Placent ista: iamq; amici atque hospites simus: tu mihi hic in Græcia: ego tibi, si quando in Scythiam perueneris.* MNES. *Nimirum vt sis sciens, nequaquam me pigeat vel lõgiùs etiam proficisci, si tales amicos nancisci liceat, qualem esse te Toxaris ex tua oratione conijcio.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES

ARGVMENTVM.

HIc Dialogus amicitiam prędicat, rem adeò sanctam, vt barbarissimis etiam nationibus olim fuerit venerãda: qui non minus iucundus quàm frugifer futurus est, si quis modò decorum obseruet, quod in personis situm est. Nam Mnesippi Græci sermo, quàm totus, Græcanicum quiddam sapit, comis, facetus, festiuus: contrà Toxaridis Scythæ oratio, quàm tota, Scythicum spirat, simplex, incondita, aspera, sedula, seria, fortis. Quinetiã dictionis discrimen, quasiq; diuersum filum à Luciano de industria affectatum, Erasmus retulit. Docet insuper amicos potiores esse quàm diuitias, & ad vitæ pręsidiũ plus momẽti habere amicos citrà opes, quàm sine amicis opes. Vnde apud Scythas is ditissimus habebatur, qui certissimos & optimos amicos possideret.

a ORESTI ac Pyladi.] *Strophio atq; Agamemnone nati, inquit Ouid. 1. de Ponto, indissolubili amicitiæ vinculo coniuncti adeò, vt alter pro altero mori non recusaret, de quibus Cicero de Amic. & Statius 2. Syluarum.* *b* Vos Scythæ.] *Qui oram inter Tanaim & Phasim accolunt, nunc Cercasij dicti. Eos nonnulli Ziccos esse volunt.* *c* A' Charicléa.] *Claudia nimirum quadrantaria Ciceronis in Plutarcho, & apud Cic. pro Marco Cælio. Charicléa autem nobilis matrona corollas magna ex parte flaccidas, & ambesa quædã mala, morsúve tacta in amoris indicium Diniæ cuidam dono misit. Mala autem illa dicuntur amabilia, amorem quippe facientia.* *d* Pyramidum.] *Pyramides structuræ sunt è saxis aut lateribus ab imo amplæ, in summo acutæ, atq; in altam molem euectæ: ad nihil quàm ad effundendum opes inuentæ.* *e* Memnonisque.] *Huius cineres in aues Memnonidas transmutati feruntur: quæ magnis gregibus è diuersis locis, singulis annis ad sepulchrum Memnonis conuolare, atque ibi primùm querulas voces edere, deinde inter se dimicare dicuntur. Ouid. libro 13. Metam. De Memnone plura in Philopseude annotauimus.* *f* Ligno inclusa, nam per diem catasta stringebatur.] *Hæc instrumenta intellexisse arbitror Prudentium in hymnis, 1. & 5. περὶ στεφάνων. Catasta autem inter alia, machinam significat longæ & magnæ compedis formæ, qua serui vincti tenebantur, qualis à Prudentio describitur in Vincentio.* Ruptis catenis dissilit. *alij* cauernis *legunt. i. foraminibus cippi, quo erat instrumentũ quoq; ligneũ, quo captiuorũ pedes arctissimè colligabãtur & stringebãtur.* *g* Nimirũ homini.] *οἰῶ ἀνδρὶ, i. ἄτε ἀνδρὶ, vtpote viro.* *h* Extincto in carcere latrone.] *Cicero scribit, carcerẽ vindicẽ esse nepharíorum scelerũ: Senserit, inquit, in hac vrbe esse cõsules vigilãtes, esse egregios magistratus, esse fortem senatũ, esse arma, esse carcerem, quem vindicem nepharíorum ac manifestorum scelerum maiores nostri esse voluerunt. Hinc carcerarius, carceris præfectus. Carcerem Sallustius in Catilina vocat vincula.* *i* Neque enim is Scytharum mos.] *Idem in Meretricio dialogo Chelidonij & Drosæ: τὰ μὲν ἄλλα ἡ καὶ σκυθῶν ῥῆσις,* id est, *reliqua quidem Scytharum oratio: hoc est, barbara & sæua. Laërtius in Anacharside*

harside Scytha. Præstitit prouerbij occasionem, eò quòd esset audax, & constans in dicendo, vt qui eius constantiam imitaretur, Scythicum dicendi genus imitatus diceretur. k Etenim simulatque incisis digitis.] *Scytharum amicitiæ vt concilientur, tradit: quem morem etiam obiter dicemus. Apud Scythas cùm amicitiarum fœdus initur, ac iusiurandum maximum sit, scilicet & victuros eos pariter, & mortem oppeturos, si opus sit, alterum pro altero, sibi digitos incidunt, & sanguinem in calicem distillant: summisque intinctis gladijs, ambo pariter admouentes labra: nec quicquam deinde est, quod possit eos dirimere. Hinc mori conforme est iusiurandum magnum illud & horrendum, quo Catilina habita oratione omnes coniuratos adegit, iugulato scilicet homine ac eius sanguinem vino permixtum pateris infudit: deinde circumtulit, vt omnes id libarent, hac execratione, vt ita suum sanguis hauriri posset, nisi quòd promiserant, fecissent, vti sanguinem illius hominis hausissent. Lucius Florus libro 4: Additum est pignus coniurationis, sanguis humanus, quem circumlatum pateris libarent: summum nefas, nisi amplius esset, propter quod biberunt. Plutarchus in Cic. vita, & Dion, huius iusiurandi etiam meminerunt.* l Nam qui multis sit amicus.] πολυφιλία, id est, *complurium amicitia apud Scythas non aliter infamis fuit, quàm apud alias gentes vnius mulieris cum pluribus viris consuetudo. Sed diuersa sentit Cic. lib. de Amicitia & Plutarchus in Commentario* περὶ πολυφιλίας. m Non enim per Ventum.] *Iusirandum Scytharum νὴ τὸν ἀκινάκην, καὶ νὴ τὸν ἄρεα*, id est, *per ventum & acinacem*, id est, *gladium, tanquam vitæ & mortis authores. Tametsi ἀκινάκης vocabulum sit Persicum, ensem significans, vt tradit in Polymnia Herodotus: καὶ τὸ Περσικὸν ξίφος τὸ ἀκινάκην καλέουσι. Græci tamen etiam pro gladio Scythico vsurpare solent, quem, sicut Deum quendam gens illa obseruaret & coleret. Clemens Alexand.* Σκύθαι δὲ οἱ Σαυρομάται, ὡς φησὶν ἱκέσιος ὁ τῶν περὶ μυσηλίαν, ἀκινάκην σέβουσι. *Ammianus lib. 13. i. gladius barbarico ritu humi figitur nudus, eumque verecundiùs colunt. Lucianus in Tragœdo:* Σκύθαι μὲν ἀκινάκην ἡγοῦνται καὶ θρᾷκες ζαμόλξιδι. n In tergore bouis

uis desedit.] *id est, supplex implorat auxilia. natum adagiũ à consuetudine sedendi in tergore bubulo. Scythæ enim dissecto in minimas partes boue, fœdus iungebant. Morem hunc etiam Homolottis fuisse, testatur Zenodotus.* o Gyndanem extulisset.] *ex incendio.* p Nullo proposito scopo iaculati.] *Prouerbium, quod de eis dicitur, qui nihil certi propositum habent, quod sequantur, & ad quod instituti cõsiliȝ; sui rationes referant. Metaphora à sagittariȝs sumpta, quippiam habentibus, quo arcum tendunt & aliquid in quo eum dirigunt, vt certior ictus fiat. Pers. Sat. 3:*

Est aliquid quò tendis, & in quo dirigis arcum.

Idem Lucian. in indoctum empt. libros. q Geryonem.] *Geryon Erytheæ insulæ in Gaditano mari rex tricorpor fuisse fingitur, ob administrationem regni cum duobus fratribus concordissimam. Fertur autem in ea insula summa & salubritas aëris & pabuli vbertas esse. Sunt qui trium Hispanicarum insularum regem faciunt, Balearidum videl. duarum, & Ebusi, quæ res locum fecit fabulæ, vt tricorpor diceretur. Sed Iustin. historicus eiusdem sententiæ cum Luciano, in vlt. lib. sub finem. Hunc Hercules interfecit, boues q; eius in Græciam abegit, vt est apud Virg. lib. 8. Aen.*

ΙΚΑΡΟΜΕΝΙΠΠΟΣ Η Υπερνεφέλης, Μεσίππου ἢ ἑταῖρος.

ICAROMENIPPUS, siue Hypernephelus.

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

QVod suprà in specie, idem hìc in genere tractat. Reprehendit enim in vniuersum omnium hominum tum priuatorum, tum etiam regum ac principũ, omnia facta ac studia, siue ea priuata sint, siue etiam ad cultum ac religionem deorum pertineãt. præcipuè autem philosophos, vt semper aliàs, insectatur, quos indicat non modò circa res humanas incerta ac stulta docere, verùm etiam de rebus sublimibus, de mundo, de Deo, de prouidẽtia diuina, & id genus alijs, absurda atq; impia quædam

quædam tradere, quæ neq; viderint ipſi, neq; aliunde cognouerint. Atque hæc omnia ſub Menippi nomine, quem aliàs quoq; vt philoſophis infeſtũ atq; inimicum exhibet. Hunc enim fingit, cùm videret hominũ res incertas & ridiculas eſſe, cuperetq; veritatem naturæ ac virtutẽ cognoſcere, ad philoſophos ſeſe contuliſſe. Qui cùm multa quidẽ ac ſpecioſa habitu ac verbis pollicerentur, doctrina autẽ inter ſe diuerſa atq; aliena quædã traderent, neq; ipſi ſibi conſentirent, pro veritate nugas quaſdã docendo: poſtremò conſilij inopẽ, de cœlo cõſcendendo, ac ipſarũ illarum rerũ experimẽto capiẽdo cogitaſſe. Aſſumptis igitur & affictis alis, Dędali exemplo in cœlũ ſubuolaſſe: vbi primùm circa Lunam facto ceu diuerticulo quodam, cõtemplatũ eſſe omnia quæcunq; in terris ſiue publicè ſiue priuatim & in occulto quoq; geruntur, nõ modò à regib. & principibus, verũetiam à ciuitatibus, populis diuitib. & plebeijs. Deinde aũt in cœlo ea vidiſſe quæ ſtultè ac ridiculè Iupiter circa hominũ vota, ſacrificia, iuramenta & cætera officia diſpenſanda exercet, quæq; itẽ alij dij in cõuiuijs, in cõcionibus, & cæteris, non quidem ipſi agere ſolent, ſed à ſtultis & imperitis hominib. agere creduntur. Vtrobiq; aũt grauẽ de philoſophis querelã audiuiſſe. Nã Lunam quidẽ de cõtumelijs quib. ab illis afficeretur, conqueſtã eſſe: ꝓpterea quòd ab alijs lumen furtiuũ habere, ab alijs ceu ſpeculũ ſupra Oceanũ ſuſpẽſa eſſe diceretur. Iouem aũt omnẽ illorũ vitã, mores, ſectas, habitũ, doctrinã, facinora domeſtica, & linguæ petulantiã accuſaſſe: ꝓcipuè aũt cõtra Epicureos, vt q Deos omnino vllos negarent eſſe, incenſum fuiſſe. Porrò tituli ratio hęc eſt, quòd vt Icar⁹ alatus in altũ ſubuolaſſe dicit, ita hic Menippus quoq; cœlũ alatus cõſcẽdit, vnde & alter titulus ὑπερνεφέλης additur, quaſi dicas, eius q ſupra nubes aſcẽdit. In primis memorabilis & ꝓpria deſcriptio illa Philoſophorũ eſt, qua Iupiter in cõcilio deorũ illos depingit. Fuit aũt, vt hoc quoq; addamus, Menippus qdẽ re-uera Cynicus philoſophus, natione Phœnix ac ſeruus natus, de quo Laërtiũ vide.

MENIPPVS.

Υκῦν πρισχίλιοι μὲν ἦσαν ἀπὸ γῆς σάδιοι μέχρι πρὸς τὴν σελήνην, ὁ πρῶτος ἡμῖν σταθμός. ζεύξαντες δὲ ἐπὶ τὸν ἥλιον ἄνω, πρασάγγας ὡς πεντακοσίους. τὸ δὲ ἀπὸ τούτου, εἰς αὐτὸν ἤδη τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν ἀκρόπολιν, τὴν Διὸς ἄνοδον, καὶ ταῦτα γέ μοι δοκῶ ἀτεῶ μιᾶς ἡμέρας. Ετ. τί ταῦτα, πρὸς Χρίστου, ὦ Μένιππε, ἀστρονομᾷς, καὶ συχνὰ ὡς ἀναμιμᾷς; πάλαι γὰρ ἐπακροῶμαί σου παρακολουθῶν, ἡλίους καὶ σελήνας ἔτι δὲ τὰ φορτικὰ ταῦτα, σταθμούς τινας, καὶ πρασάγγας ἐπεξιόντος. Μένιπ. μὴ θαυμάσῃς, ὦ Ετοῦρε, ἃ μετέωρα καὶ δόξεια λοκῶ σοι λέγειν. τὸ γὰρ ἀφαλὲς ὄρος πρὸς ἐμαυτὸν λογίζομαι τῆς ἐναγχος ἀφδημίας. Ετ. ἆρα ὦ γαθὲ, διαφέρει οἱ Φοίνικες, ἄρρις ἐτικμαίρου τὴν ὁδόν; Μέ. οὐ μὰ Δία, ἀπ' ἐμοῦ γε αὐτοῖς ἄρρις ἐποιήμην τὴν ἀφδημίαν.

AMICVS.

Er [a] mille igitur erãt ſtadia à terra vſq; ad lunã, vbi prima nobis fuit [b] manſio. Porrò hinc ſurſum ad ſolẽ paraſangæ fermè quingẽtæ. Rurſum ab hoc vſq; ad ipſum deniq; cœlũ, arcemq; Iouis in edito ſitã, tantũ ferè ſpacij fuerit, quãtum aquila probè ſuccinctè atq; expeditè queat vno die peragere. AMIC. Dic mihi per Gratias, Menippe, quæ ſunt iſta quæ de aſtris loqueris, ac tacitus tecũ ſupputas? Etenim iamdudũ te affectans audio ſoles & lunas: prætereà autẽ & magnifica iſta, manſiones ac paraſangas, peregrina quædam commemorantem. MEN. Ne mireris, amice, ſi ſublimia aëriaq; tibi videor loqui: nam ſummã apud me reputo nuper actæ peregrinationis. AMIC. Nimirum Phœnicum exemplo viã ſtellis notãras. ME. Haud quaquam per Iouem: quin magis ipſis in ſtellis ſum peregrinatus.

AMIC.

ΒΤ. Ηράκλες, μακρὸν γε τὸ ὄνειρον λέγεις, εἴ γε σαυτὴν ἐλαθες, ἁλιακοιμηθεὶς πρᾳσάγγας ὅλας. ΜΕ. Ὄνειρον γὰρ ὦ τᾶν ἔοικῶ σοι λέγειν, ὃς ἀρτίως ἀπεφοίτησα παρὰ τοῦ Διός; ΒΤ. πῶς εἶπας; Μενίππου ἡμῖν Διὸς τὰς πάρεισιν ἐξ οὐρανοῦ; ΜΕ. καὶ μάλα γοῦν σοί τε καὶ ἐκείνοις τοῖς πάνυ Διὸς, ἅπερ τιμιώτερον, θαυμάσια καὶ ἀπόρρητα καὶ ἰδίᾳ ἃ δὲ ἀπιστεῖτε, καὶ αὐτὸ τοῦτο σωφρονεῖν δοκῶ, τὸ πίστεως ἀντιποιεῖν. ΒΤ. καὶ πῶς ἔγωγε, ὦ θεοπρόπε, καὶ ὁλυμπίε Μένιππε, γένοιτό μοι αὐτὸς, καὶ ἐπίγειος ὤν, ἀπιστεῖν λωιόμενον σωφρονεῖν ἀνδρὶ, καὶ ἵνα καθ' Ὅμηρον εἴπω, τοῖς ἐξ οὐρανιάνακτι; ἀλλ' ἐκεῖνά μοι φράσον ἃ λοιπά, τίνα τρόπον ἔρρυης ἄνω, καὶ ὑπόθες ἑκοῦσα κλίμακα τηλικαύτην τὸ μέγεθος. τὰ γὰρ ἀμφὶ σοὶ τῶν ὄψιν, ὦ πάνυ ἔοικας ἐκείνῳ τῷ Φρυγί, ὥστε καὶ ἡμᾶς ἀναίδην, καὶ εἰ οἰνοχοεῖν τά τε, ἀνάρπακτον γενόμενον πρὸς τοῦ ἀετοῦ.

AMIC. *Papæ: longũ profectò somniũ mihi narras, siquidẽ totas edormisti paras angas insciens.* ME. *Quid ais? somniũ tibi referre videor, qui modò ab ipso Ioue ipse reuersus adsum?* AMIC. *Quid audio? Itáne Menippe nobis à Ioue delapsus ades è cœlo?* ME. *Ita sanè ego tibi ab ipso summo Ioue venio, rebus interim dictu miris & auditis & cõspectis.* C *Quod si non credis, equidem hoc ipso nomine supra modum gaudeo, cùm supra fidẽ esse videoꝫ meã felicitatẽ.* AMIC. *Et quo pacto, diuine atq; olympie Menippe, mortalis cùm sim ac terrestris, queam non credere viro qui nubes superârit, quiq;, vt Homericis dicam verbis, iam sis cœlitum è numero vnus? Verùm illud mihi dicito, si molestum non est, quibus modis in altum subuectus es, aut vnde nactus scalas tanta magnitudine? Nam quantum ad faciem ac formam attinet, non es admodum similis illi Phrygio: vt coniectare possimus, te quoque ab aquila raptum fuisse, quò pocillatoris alicubi munere fungerêris;*

Μέ. οὐ μὴ παλαι σκάπτον λάθῃς ἄ, καὶ θαυμασὸν οὐδέν, εἰ καὶ τὸ πρόσθεν ζῶν πόρρω μάλα καὶ πόσῳ ἀπῆρε. ἀτὰρ οὐδέν μοι πρὸς τὸν ἄνοδον. οὔτε τῆς ἀκίμακος, οὔτε παιδικὰ γράμματα· οἰκεῖα γὰρ ἐμοὶ τὰ πτερά. Μεν. ζῶζε μὴ ἥδη καὶ ταῦτ' αὐτὸν Δαίδαλον ἔφησθα, εἴ γε πρὸς ζῆς ἄλλοις, ἀπολέσθαι ἡμᾶς ἴσως τις, ἢ λοιδορεῖσθαι ἐξ ἀνθρώπου γιγνόμενον. Μφ. ὀρθῶς, ὦ ἑταῖρε, λαθὼν ἐκ σοῦ σκοπὸν ἄκρον· τὸ Δαιδάλειον γὰρ ἐκεῖνο σόφισμα τῶν πτερῶν καὶ αὐτὸς ἐμηχανησάμην. Βτ. ἆρα, ὦ δαιμονιώτατε ἁπάντων, οὐκ ἀπελοίκισας, μὴ καὶ σὺ που τῆς θαλάττης καταπεσὼν. Μφιπ πολὺ μὲν γέ τι πλέον, ὥσπερ τὸ Ἰκάριον, ἀφελόμενος ἐπὶ τῷ σαυτοῦ ὀνόματι; Μφιπ. οὐδαμῶς. ὁ μὲν γὰρ Ἰκ[illegible], ἅτε κηρῷ πλὴν πτερωσιν ἁρμοσμένος, ἐπειδὴ

MENI. *Non me clam est te iamdudum irridere. Neque verò id omnino mirum, si narrationis nouitas tibi fabulae videtur assimilis. Cæterùm ad conscensum nihil mihi erat opus neque scalis, neque vti pueri illius in morem ab aquila raperer: propterea, quòd alæ mihi essent propriæ.* AMIC. *Iam verò istud quod narras, vel ipsum Dædali scalum superat. Siquidè præter alia, nobis inscientibus miluius quispiam aut gracculus ex homine factus es.* MENI. *Rectè, amice, neque procul à scopo coniecisti. Etenim illud Dædali de alis inuentum ipse quoque sum machinatus.* AMIC. *At interim, omnium audacissime, non veritus es ne tu quoque alicubi in mare delapsus, Menippeũ aliquod pelagus tibi cognomine redderes, quemadmodum ille Icarium?* MENIPP. *Nequaquam. Siquidem Icarus cùm alas haberet cera agglutinatas, eáq;*

quam-

ἰωαδὴ τοῦχισα πρὸς τὸ ἥλιον ἰκᾶν & ἰτάκη, πλειορρύτους, ἀκότως λατίπισον· ἡμῖν δὲ ἀκίρατα λῶ τὰ ὠκυπτερα. ΜΕΝ. Ἀλλ' ἀκούεις; ἤδη γὰρ οὐκ οἶδ' ὅπως ἱκανὸν μοι πρόσεστιν ἐς τὸ ἀληθὲς τῆς διηγήσεως. ΜΙ. Ὦ δαίμων· ἀνὴρ ἐνθυμοῦ συμβαίνει, ἵππους ἐπτερωμένους, ἀστραπὴν ἀμαξεύοντας τὸν ἥλιον. μέλλον δὲ καὶ πᾶν ἐξαίφνης τὸ ἱστίον, ἅ δι σχολὴ, δίαμι. ΕΤ. πάνυ μὲν οὖν, ὡς ἐγὼ δι μετεωρότερός εἰμι τοῦ λόγου, καὶ πρὸς τὸ τέλος ἤδη λίχνευα τὸ ἀκροάσεως. μᾶλλον, πρὸς Διός, εἰ μὴ σχολή, ἄνω τε τὴν διηγήσεως, ἐκ τῶν ὧδε ἀπαρξάμενος. ΜΙ. ἄκουε δίνων· ἐμοὶ γὰρ ἀσᾶον γε τὸ θέαμα, λιχνεύοντα φίλον ἐναπολιπεῖν, καὶ ταῦτα, ὡς σὺ φῂς, ἐκ τῶν ὤτων ἀπηρτημένον. ἀλλὰ γὰρ, ἐπειδὴ τοῦχισα ἐξαπολῶν τὰ κατὰ τὸν βίον, γελοῖα καὶ ταπεινὰ, καὶ

quamplurimùm ad ſolem eſſet liquefacta: defluxis alis non mirum ſi decidit. At nobis citra vllam ceram erant pennæ. AMIC. *Iſtud quî fieri potuit? Iam enim haud ſcio quo pacto paulatim me adducis vt vera videantur quæ narras.* MEN. *Ad hunc fermè modum: Aquilam egregiè magnam, tum autem & vulturem validum arripui. His cùm alas vnà cum ipſis brachijs præcecuiſſem. Quin potius, ſi vacat, totius commenti rationem ordine tibi percenſebo.* AMIC. *Mihi quidem vel maximè vacat, adeò ſublimis à ſermone tuo pendeo: iámque ad narrationis finem inhio. Ne verò me negligas, per Iouem amicitiæ præſidem, auribus in aëre ſuſpenſum ob tuam narrationem.*

MEN. *Auſculta igitur.* [d] *Neque enim ciuile fuerit, ſi ſpectem amicum ore hiante relictum, eúmque quemadmodum tu ais, ab auribus ſuſpenſum. Ego igitur cùm expendens ea quæ ſunt in vita mortalium, protinus omnes res humanas*

καὶ ἀβίβαια τὰ ἀνθρώπινα πάντα ἴνεισκον, πολλοὺς λέγω, καὶ ἀρχὰς καὶ δυναστείας, καταφρονήσας αὐτῶν, καὶ τὸν περὶ ταῦτα σπουδὰν, ἀσχολίαν τῶν ἀληθῶς σπουδαίων ἀπολαβὼν, ἀναπλάσαν τε, καὶ πρὸς τὸ πᾶν ἀναβλέπειν ἐπαρώμην. καί μοι ἐνταῦθα πολλή τινα πρᾶξις τὸν ἀρχαῖον, πρῶτον μὲν αὐτὸς ὁ λεγόμενος, ὁ κατὰ τῶν σοφῶν καλούμενος κόσμος. οὐ γὰρ ἔχον ἐυρεῖν, οὔτε ὅπως ἐγένετο, οὔτε τὸν δημιουργὸν, οὔτε ἀρχὴν, οὔθ' ὅ, τι τὸ τέλος ἕξει αὐτοῦ. ἕκαστα δὲ κατὰ μέρος ἐπισκοπῶν πολὺ μᾶλλον ἀπορίᾳ ἐπαγόμενος· ζῶά τε γὰρ ἀέρας ἑώρων ὑπὸ τύχης τοῦ οὐρανοῦ διεῤῥιμμένους, καὶ τὸν ἥλιον αὐτὸν, τί ποτε λῷ ἄρα, ἐπόθουν εἰδέναι. μάλιστα δὲ, τὰ κατὰ τὴν σελήνην, ἄλογα μοι, καὶ παντελῶς παράλογα κατεφαίνετο. καὶ τὸ ποικιλοειδὲς αὐτῆς τῶν σχημάτων· ἀπόῤῥητόν τέ

reperissem ridiculas, humiles, instabiles, nempe opes, imperia, magistratus: contemptis his, atque horum studio, adiecto animo ad ea quæ verè sunt bona: conatus sum ab his tenebris emicare, & ad vniuersi naturam suspicere. [e] Atque hîc mihi multam attulit hæsitationem, primùm hic ipse qui à sapientibus appellatur mundus. Neque enim inuenire poteram, neque quo pacto factus fuisset, neque quo opifice, neque quod esset illius vel initium, vel finis. Deinde cùm particulatim contemplarer, multò etiam magis ambigere sum coactus, quippe qui viderem stellas temerè per cœlum dissectas. Tum solem ipsum, quid tandem esset, scire gestiebam. Super omnia verò, quæ lunæ accidebant, mihi videbantur absurda, ac planè mira: putabámque causam aliquam arcanam & inexplicabi-

τὸν τινα τλὼ αὐτίαν ἴχθυν ἰδοκιμάσον. οὐ μὴν ἀπὰ κοὴ ἀσραπὴ ἀφίξας, κοὴ βροντὴ καταῤῥαγεῖς, κοὴ ὑετὸς ἢ χιὼν, ἢ χάλαζα κατωχθέντες, κοὴ ταῦτα ἀνασάντα πάντα, κοὴ ἀτιμωρήτα ἰῶ. ἐκουῶ ἔτι ἀλλ' οὔτε ἀνεκάμπτω, ἄσυτον ἐδ' ὑπελάμβανον, παρὰ τ φιλοσόφων ἑτοίμων ταῦτα ἔτασι μαθεῖν. ὥμην γὲ ἐκείνους πάντων ἴσχειν ἂν ἀκριβῶς τὸν ἀνθρωπον. οὕτω δὴ ἐδὲν ἀείσους ὑπολαμβάνων, ὡς ἐν τῷ τυχόντος ἀνθρώπου τε συνθρασύτητι, κοὴ χόας ἀκρότητι, κοὴ γνώμου βαθύτητι (μᾶλλα γὲ ὑψαγόρα ἴσως, κοὴ ὀρανομύμουσοι οἱ ἄνδρες ἐῶτίκα μοι καταφανῆναι) ζοφώδις ἰχθὺς ἀφεὶς ἐμαυτὸν, κοὴ συχνὸν ἀφανδέσας, τὸ μὴν αὐτόθεν ἤδη καταβαλὼν, τὸ δ' ἀσαθὲς ἀναβάσας, ἐπὶ τὰ φαλακρὸ τ Θαλίας διομολογησάμενος, ἐξὶς ων

plicabilem esse, cur illa subinde speciem formamq; variaret. Quinetiam fulgur emicans, tonitru erumpens, tum pluuia, nix, grando, è sublimi demissa, videbantur hæc quoque omnia coniectu difficilia, quæq; nullis notis deprehendi possent. Itaque cùm ad eum modum essem affectus, optimum factu ratus sum, vt horum vnumquodque à philosophis istis perdiscerem. Siquidem existimabam illos veritatem omnem docere posse. Quare cùm ex illis præstantissimos delegissem, quàtum mihi coniectare licebat, è vultus austeritate, eq; coloris pallore, ac barbæ profunditate (mirum enim vt mihi ex ipso protinus aspectu sublimiloquos quosdam, & cœlestium rerum peritos viros præ se ferebãt) his vbi mernet docendum tradidissem magna pecunia (quam partim eueſtigiò præsentem numeraui, partim tum me persoluturum sum pollicitus, vbi ad philosophiæ summam peruentum esset) non grauabar

σων μετεωροπόρησε τὴν διάνοιαν, καὶ πλὴν τῶν ὀνομάτων ἀγχόμυσιν καταμαθών. οἱ δὲ ζοῦν ἄρα ἀπήγαγόν με τῆς παλαιᾶς ἀμαθίας ἀγνοίας ἀναπλήξαντες, ἔπειτα καὶ ἐς μείζους ἀφείναντες ἐμβαθμούς, ἀρχάς τινας, καὶ τέλη καὶ ἀτόμους καὶ κενὰ, καὶ ὕλας καὶ ἰδέας, καὶ τὰ τοιαῦτα ὑπερμίσα μου καταχέοντες. ὃ δὲ πάντων ἐμοὶ γ' εἰπεῖν δεινὸν χαλεπώτατον, ὅτι μηδὲν ἄτοπον βατίρῳ λέγοντος τοῦ ἀκόλουθον, ἀπὸ μαχόμενα πάντα, καὶ ἀσφαντία, ὅμως πάθημά τι μυστήριον, καὶ πρὸς τὸν αὐτοῦ λόγον ἕκαστον ἀναγαν ἐπέρρωτο. ΕΤ. ἄτοπον λέγεις, ἃ σοφοὶ ὄντες οἱ ἄνδρες, ἀπαίδευτον πρὸς αὐτοὺς περὶ τῶν ὄντων, καὶ οὐ τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν ἐλέγεσθον. ΜΕΝ. καὶ μάλα, ὦ ἑταῖρε, γελάσας, ἀκούσεις τέλα τι ἀλαζονείαν αὐτῶν, καὶ πλὴν ἐν τοῖς λόγοις ἱεραπολυρχίαν. οἵ γε πρῶτα μὲν ἐπὶ γῆς βαθμηδόν,

erectus ad nugas doceri, & vniuersi dispositionem discere. At illi tantum aberant vt me pristina liberarent inscitia, vt in maiores etiam dubitationes coniecerint: principia nescio quæ, ac fines, tum insecabilia, inania, syluas, ideas, atque id genus alia mihi quotidie offundentes. Verùm illud interim mihi videbatur omnium esse grauissimum, quòd cùm nihil inter illos conueniret, verùm pugnantia diuersáque inter se omnia loquerentur: tamen postulabant vt sibi fidem haberem: ac ad suam quisque rationem me conabatur adducere. AMIC. Rem absurdam narras, si viri cùm essent sapientes, inter se de rebus factiosè disfidebant, neque de ijsdem eadem probabant. MEN. Atqui rideres, amice, si audieris illorum arrogantiam, & in differendo prodigiosam confidentiam: qui quidem cùm humi ingrederentur,

ἅτερ, καὶ μηδὲν τῶν χαμαὶ ἐρχομένων ἡμῶν ὑπερίχοντα τὸν, ἀλλ' ὀξὺ τὸ πλησίον διαλορᾶτον, ἔνιοι δ' ὑπὸ γήρως ἢ ἀργίας ἀμβλυώττοντα τὸν ὅμως ὑμᾶς τι πεῖρα διορᾶν ἔφασκον, καὶ τὸν ἥλιον πειρωμένους, ἢ οἷς ὑπὲρ τοῦ σελήνης ἐπιβάτους. καὶ ὥσπερ ἐκ τῶν ἄστρων καταπεσόντας, μικρόν τι αὐτῶν καὶ σχήματα διεξιόντας. καὶ πολλάκις, ἢ τύχοι, μικρὸν ὑπόδηλοι τὰδιοι Μεγαρόθεν Ἀθήναζε ὄντες, ἀκριβῶς ἐπισάμενοι, τὸ μεταξὺ τοῦ σελήνης καὶ τοῦ ἡλίου χωρίον, ὁπόσον ἄν τυχὸν τὸ μικρόν, ἐτόλμων λέγειν, εἰ καὶ τὸ ὕψος, καὶ βαλάττης βάθος, καὶ γῆς περιόδους ἀναμετρούντας, ἔτι δὲ κύκλους καταγράφοντας, καὶ πρίσμασιν ἐπὶ τετραγώνοις ἐγκαταμίξοντας, καὶ σφαίρας τινὰς ποικίλας, τὸν οὐρανὸν δῆθεν αὐτὸν ἐπιμετροῦντας. ἅπαντα δὲ ἐφ' ἡμῶν πᾶσι δῆλα ἦν ἄγυμνον αὐτῶν, καὶ

derentur, nihilo & præstantiores essent nobis qui super terram ambulamus, ne cernentes quidem acutiùs quàm quiuis alius adstans, nonnulli cæcutientes etiam senio atque inertia: tamen & cœli terminos perspicere sese profitebantur: solem quoque ipsum dimetientes: & ea quæ supra lunam sunt, aggredientes. Ac perinde quasi ex ipsis delapsi stellis, ita & magnitudinem illarum & figuram explicabant. Ac sæpenumerò cùm fortè ne illud quidem certò scirent, quot stadijs à Megara abessent Athenæ: tamen spaciũ quod interest inter solem & lunam, quot esset cubitorum, audebant pronunciare: tum aëris altitudinem, maris profunditatem, terræ ambitum dimetientes. Ad hæc circulos depingebant, ac triangulorum figuras super quadrangulos inducentes: neque non sphæras quasdam picturatas, cœlum scilicet ipsum metientes. Iam verò illud an non insulsum,

καὶ παντελῶς τετυφωμένον, τὰ περὶ τῶν οὕτως ἀδήλων λαμβάνοντας, μηδὲν ἂς ἀπαίρουσας ἀφορμὰς ἔχειν, ἀπ' ὀλίγης στοχάζεσθαί τε, καὶ μηδαμοῦ τοῖς ἄλλοις ὑπερβολὴν ἀφιέναι βουλομένους ἀλλὰ πάντων διαμαχομένους, μόνον μὴ ἐκ τοῦ ἡλίου, καταπάσθαι καὶ τῶν σιλιγίνων. ὑδαποτοῦν καὶ τοὺς ἀπὸ γῆς, καὶ ζῶν ἡλίου, καθάπερ ὑμενίζεται, τὰ ἐκμάδια ἐκ τῆς θαλάσσης ἀναστῶντα, καὶ ἅπασιν αὐτοῖς τὸ ποτὸν ἐξῆς διανέμοντα; τὰ μὲν γὰρ ἐναντιότητα, ὁπόση τῶν λόγων, ῥᾴδιον καταμαθεῖν, καὶ σπάνια τὰ δῆλα, ἃ ἂν γένοιτο δῆλα τὰ λόγματα, καὶ μὰ πάνυ πολὺ διαφωνότα· πρῶτα μὲν γὲ, αὐτοῖς περὶ ζῶν κόσμου γνώμη διάφορα, ἃ γε τοῖς μὲν ἀγένητός τε καὶ ἀνώλεθρα ἂν δοκᾶ, οἱ δὲ καὶ τὸν δημιουργὸν αὐτῶν, καὶ τῆς κατασκευῆς τὸν τρόπον ἅπαν ἐτέλμησαν. οὐκ καὶ μάλιστα

& insignis arrogantiæ, quòd cùm de rebus usqueadeò incertis loquantur, nihil tamen ita proponunt, quasi coniecturis ducantur: verùm supra modum contendunt, neque ullum vincendi locum aliis relinquunt: tantùm non iureiurando cõfirmantes, Solem massam esse candefactam: incoli Lunam: stellas aquam potare, idq; Sole veluti situla quadam per funem demissa vaporem è mari attrahente, atque illis omnibus ordine potum distribuente. Nam quanta sit in dictis pugnantia, id haud difficile fuerit cognoscere. Iam mihi spectia per Iouem, num illorum decreta inter se consentiant, ac non magis longissimis disiuncta interuallis: quandoquidem primùm de ipso mundo varia est sententia: cum aliis & ingenitus, & nunquam interiturus esse videatur: rursum alij & opificem illius, & fabricandi modum eloqui sint ausi. Quos equidem

καὶ ἐθαύμαζον, ἴσως μέν τινα, τεχνίτην τῶν ὅλων ἐπισάντας, οὐ πεπιθόμενος ἤδη, οὔτε θεὸν ἄκων, οὔτε ὅπως ἐποίησε, ἕκαστα ἐπιτηδεύοντα. καίτοι τί πρὸ γε τῆς τοῦ παντὸς γενέσεως, ἀδύνατον τὸν χρόνον καὶ τόπον ἐπινοῆσαι. ΕΤ. μάλα τινὰς, ὦ Μένιππε, τολμητὰς, καὶ θαυμαζοποιοὺς ἄνδρας λέγεις. ΜΕ. τί δ' ἂν ἀκούσαις, ὦ θαυμάσιε, περὶ τῶν ἰδεῶν καὶ ἀσωμάτων, ἃ διαξέρχονται, καὶ τοὺς περὶ τὸ πέρατός τε καὶ ἀπείρου λόγους; καὶ γὰρ αὖ καὶ αὕτη μανικὴ αὐτοῖς ἡ μάχη, τοῖς μὲν τίλαι τὸ πᾶν περιγράφουσι, τοῖς δὲ ἀτελεῖς τοῦτο εἶναι νομίζουσιν. ὁ μὲν ἀπὸ καὶ θαυμαστόν τινας εἶναι τοὺς λόγους ἀπεφαίνοντο, καὶ τῶν ὡς περὶ ἑνὸς αὐτῶν διαλεγομένων διατείνεσθαι. ἔτερός δέ τις, ὡς ἀρίωνικὸς ἀνὴρ, πόλεμον, τῶν ὅλων πατέρα εἶναι ἐλόξατο. περὶ μὲν γὲ

equidem cum primis admirabar: propterea quòd cùm Deum quendam rerum omnium opificè præposuissent, non illud etiam adderent, vel vnde is esset profectus, aut vbi loci consisteret cùm omnia fabricaretur. Nam ante vniuersi exortum non possis vel tempus vel locum imaginari. AMIC. *Prorsus audaces quosdam, Menippe, homines, ac prodigiorum auctores mihi narras.* ME. *Quid autem si iam audias, vir optime, quæ differant & de ideis, & de incorporeis: tum quæ de finito & infinito mugãtur? Nam & his de rebus acriter inter se digladiantur, dum alij finem circumscribunt vniuersum: alij contrà finem illud nescire existimant. Quin insuper quidam ex istis complures esse mundos demonstrabant, damnantes eos quî de hoc veluti vno quopiam illorum disputarent. Rursum alius, nescio quis vir, haudquaquam amicus pacis, bellum rerum omnium parentem esse censebat. Nam de*

τῶν θεῶν τί χρὴ καὶ λέγειν; ὅτε ζῆς μὴ ἀριθμός τις, ὁ θεὸς ἦν, οἱ δὲ κατὰ μόνας καὶ χωρὶς καὶ πλατάνου ὑπόμενε. καὶ οἱ μὲν τὸς ἄλλους ἅπαντας θεὸς ἐκπλάσαντες, ἐνὶ μόνῳ τῷ τῶν ὅλων ἀρχῷ ἐκχώρημεν, ὅσα ἐρίμα καὶ ἄχθεσθαί μοι, τοσαυτὶ ἀφείαν θεῶν ἀπίοντα. οἱ δ' ἔμπαλιν ἐπιλαψιλαύομεν, ποιῆς τι αὐτὸς ἀπέφαινον, καὶ μιλόμενοι, ἕ μέν τινα, πρῶτον θεὸν ἐπικάλουν, ζῆς δὲ τὰ δεύτερα καὶ τρίτα ἔνειμον τῆς θεότητος. ἔτι δὲ οἱ μὲν ἀσώματόν τι καὶ ἄμορφον ἡγοῦντο εἶν, τὸ θεῖον, οἱ δὲ, ὡς περὶ σώματος αὐτὸ διεγνοεῖτο. ἔστα καὶ προνοεῖν τῶν καθ' ἡμᾶς πραγμάτων ἐπᾶσιν ἐδόκουν οἱ θεοὶ, ἀπ' ἐνίων τινες, οἱ τῆς συμπάσης ἐπιμελείας αὐτὸς ἀφιςῶτο, ὅσπερ ἡμᾶς ἀσθαμὲν ἀπολύσαν τῶν λειτουργιῶν ζῆς παρηβηκότας· ἐδὲν γὲ ὅτι μὲ ζῆς ἀσωμικοῖς διορυφορήμασιν

dijs quid iam attinet loqui? cum his Deus esset numerus: illi rursus per canes & anseres ac platanos delerarent: deinde alij reliquis omnibus dijs expulsis, omnium soli rerum imperium tribuebant: ita vt mecum etiam animo discruciarer cùm tantam audirem deorum inopiam. Ediuersò alij liberaliores, multos deos faciebant: ac dissectis illis, hunc aliquem primum deum appellabant: his secundas aut tertias diuinitatis partes tribuebant. At hæc alij incorporeum quiddam & informe putabant esse numen, alij corpus esse imaginabantur. Deinde non omnes erant in hac opinione, vt putarent dijs esse curæ res mortalium: verùm erant nonnulli qui eos omni cura liberantes, haud aliter atque nos consueuimus ætate defectos à ministerijs dimittere: nihilo aliusmodi eos inducunt, quàm cuiusmodi in comœdijs induci solent satellitia.

μεσιν ἰοικότας αὐτὸς ἑσάν-
γεσιν. ἔνιοι δὲ ταῦτα πάντα
ὑπερβάντες, οὐδὲ τὸν ἀρχὸν
οὐδὲ θεός τινας ἐπίσευον, ἀπ'
ἐλάσποζον καὶ ἀνηνυμένην
ζον φέρεσθαι τὸν κόσμον ἀ-
πολίμπανον· οἱ γὰρ δὴ ταῦ-
τα ἀκούων, ἀπιστῶν μὲν ἐν
ἐτόλμων ὑψιβρεμέτῃσι τε
καὶ ἀβαρβάροις ἀνδράσιν, ὃ
μέντοι ἔχόν γε ὅπῃ τῶν λόγων
φαπόμην, ἀνατπλαγέν τι
αὐτῶν ἐῤῥοιμι, καὶ ἐπὸ βατέ-
ρου μηδαμῆ πεισφπόμενον.
ὥστε δὴ τὸ Ομηρικὸν ἐπᾶνο
ἐτυχνῶς ἔπασχον· ποτάκ-
τις μὲν γὰρ ἀνέρμης πισέσθαι
τινὶ αὐτῶν, ἔτι δὲ μι
θυμὸς ἔρυκε· ἐφ' οἷς ἄπα-
σιν ἀμηχανῶν, ἐπέτοτε μὲν
ἀπίστεσθαί τι περὶ τούτων ἐπ-
λεῖς ἀπεσίγνωσκον. μίαν
δὲ τῆς συμπάσης ἀφελίας ἐ-
πανακλῶ ὅμως ἔστεσθαι, ἢ
αὐτὸς πεῤῥωθάς πως, ἀ-
κήκοιμι ἂν ἢ ἐρανόν. τότε
δὲ μοι παρᾶχε πλὴν ἐλπίδα
μάλιστα μὴ καὶ ἡ ἐπιθυμία,
καὶ

satellitia. Iam alij superantes hæc omnia, ne esse quidem vllos omnino deos credebant: sed mundum nullo domino, nullo& duce temerè ferri sinebant. Atqui cùm hæc audiebam, verebar non habere fidem viris altifremis, ac probè barbatis: neque tamen inueniebam ad cuius dicta me verterem, vt aliquam illorum sententiam nanciscerer irreprehensam, ac nequaquam ab alio subuersam. Itaque planè tandem Homericum illud mihi vsu veniebat. Nam sæpenumerò animus incitabat, vt huic alicui illorum crederem, sed me mens diuersa vetabat. In quibus omnibus cùm perplexus hæsitarem, desperabam futurum vt super his verum aliquid in terris audirem: cæterùm vnica tantùm via, vniuersa dubitatione liberari posse, si ipse alis aliqua ratione additis, in cœlum ascenderem. [1] *Eius rei conficiendæ spem mihi præbuit primùm ipsa cupiditas deinde*

καὶ ὁ λογοποιὸς Αἴσωπος, ἀετοῖς καὶ καρβάροις ἐνίοτε, καὶ καμήλοις βάσιμον ἀποφαίνων τὸν οὐρανόν. αὐτὸν μὲν οὖν πτεροφυῆσαί ποτε, οὐδαμῶς μηχανῇ λαβεῖν ἔδοξε μοι κατεφαίνετο, ἂν ἀετοῦ πτερύγια ἐμαυτῷ προσράψω (ταῦτα γὰρ μόνα ἱκανὰ δοκεῖ πρὸς μέγεθος ἀνθρωπίνου σώματος) τάχα ἄν μοι τῶν πάντα πρὸς χωρῆσαι. καὶ δὴ συναβὼν τὰ ὄρνια, δεξιὸν μὲν τῷ λιχιὰν πτέρυγα, τοῦ γυπὸς δὲ τῷ ἑτέραν ἀντίτομον ἐφ' ἁρπαγὴν, ἅτα δὴ δήσας, καὶ κατὰ τοὺς ὤμους τετραμμένοις καρτερεῖς ἁρμοσάμενος, καὶ πρὸς ἄκροις τοῖς ἀντιπτερύγοις λαβάς τινας τῶν χειρῶν παρασκευάσας, ἐπεφόμην ἐμαυτοῦ, τὸ πρῶτον ἀναπηδῶν, καὶ τοῖς χερσὶν ὑπηρετῶν, καὶ ὥσπερ οἱ χῆνες, ἔτι χαμαιπετῶς ἐπαρόμενος, καὶ ἀκροβατῶν ἅμα μετὰ τῆς πτήσεως. ἐπὰν δ' ὑπάρχοι μοι τὸ πρᾶγμα,

deinde fabularum ſcriptor [m] Aeſopus: [n] qui aquilis ac ſcarabeis, interdum & camelis cœlum adiri potuiſſe demonſtrat. Verùm vt mihi ipſi alæ prouenirent aliquando, id nulla ratione fieri poſſe videbatur: cæterùm ſi vulturis aut aquilæ alas induiſſem) nam has ſolas ſufficere ad humani corporis modum) futurum forſitan vt mihi ſuccederet experientia. Itaque [o] correptis auibus, alteri dextram alam, porrò vulturi ſiniſtram amputaui: idq; admodum ſcitè. Deinde quum obligaſſem, humerisq; loris validis accommodaſſem, tum ſummis pennis ansas quaſdam manibus inſerendis addidiſſem: mei ipſius periculum faciebam, primùm ſubſiliens, ac manibus interim ſubſeruiens, & anſerum exemplo paulùm adhuc à terra volatume ſuſtollens, inter volandum ſummis interim pedibus ingrediens. Poſtea quum res ex animi ſententia ſuccederet,

πρᾶγμα, τολμηρότερον ἤδη τῆς πάρας ἀπλόμην, καὶ ἐπιχειρῶν ἐπὶ τὸν ἀπρόπολιν ἔφην ἐμαυτὸν κατὰ ζῦν ἠρμένον, φέραν ἐς αὐτὸ τὸ θέατρον. ὡς δ' ἀκινδύνως ἐκπεπλόμην ὑψηλὰ ἤδη καὶ μετέωρα ἐφρόνουν, καὶ ἄρας ἀπὸ Πάρνηθος ἢ ἀπὸ Ὑμηττοῦ, μέχρι Γερανείας ἐπετόμην, ἔπ' ἐκεῖθεν ἐπὶ τὸν Ἀκροκόρινθον ἄνω, ἔπα ὑπὲρ Φολόης καὶ Ερυμάνθου, μέχρι τῆς τοῦ Ταϋγέτου. ἤδη δ' οὖν μοι τοῦ τολμήματος μετειλετημμένου, τὰ λοιπά τε καὶ ὑψιπέτης ἐγενόμην, ἐκ ἔτι τὰ νεοττῶν ἐφρόνουν, ἀλλ' ἐπὶ τὸν ὄλυμπον ἀναβὰς, καὶ ὡς ἐνδὺ μάλιστα λίφαι ἐπισιτισάμην, τὸ λοιπὸν ἔτανον ἰθὺ τὸ ἄραντί, τὸ μὲν πρῶτον, ἐλαφρῶν ὑπὸ τῦ βάθους, μετὰ δ', ἴσον καὶ τοῦτο ἐμαρᾶς. ἐπὰ δ' ἐκατ' αὐτὸν ἤδη τὸν σκολιὸν ἐγγύναμ, πάμπολυ τῶν νεφῶν ἀφεστάσας ἐωθόμην ἐάμ ποσῖος ἐμαυτ', καὶ μάλιστα κατὰ

cederet, iam audaciùs etiam experimentum aggrediebar: conscensáq; arce demisi me ipsum per præceps, atque inde in ipsum ferebar theatrum. Mox vbi nullo periculo deuolassem, sublimia iam & ardua cogitare cœpi: ac tollens me à Parnetho siue Hymetto, ad Geraniam vsque volabam. Rursum inde Acrocorinthum subuolaui: deinde supra Pholoën & Erymanthum ad Taygetum vsque. Ergo quum tandem audax facinus satis essem meditatus, iamq; perfectus & altiuolus euassissem, non amplius de pullis imitandis cogitabam: verùm conscenso Olympo, cibo quàm leuissimo pastus, inde rectà in cœlum tendere cœpi: initiò quidem oborta oculorum vertigine ob profunditatem: & postea ferebam & hoc quoque facilè. Verùm vbi iam ipsi lunæ vicinus essem, plurimumq; nubium essem emensus; sentiebam me defatigatum, ma-

ximè in

κατὰ τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα, τὴν γυμνήν. καθιζάσας οὖν, καὶ καθεζόμενος ἐπ' αὐτῆς, διανεφαινόμην, ἐς τὴν γῆν ἄνωθεν ἀφορῶν, καὶ ὥσπερ ὁ Ζεὺς ὁ Ὁμήρου Ζεύς ἐκεῖνος, ἄρτι μὲν τὴν τῶν ἱπποπόλων Θρᾳκῶν καθορῶμενος, ἄρτι δὲ τὴν Μυσῶν, μετ' ὀλίγον δέ, εἰ δόξαι μοι, τὴν Βαλάλα, τὴν Περσίδα καὶ τὴν Ἰνδικήν· ἐξ ὧν ἁπάντων ποικίλης τινὸς ἡδονῆς ἀπεμπολήμην. ΕΤ. οὐκοῦν καὶ ταῦτα λέγοις ἄν, ὦ Μένιππε, ἵνα μηδὲ κατ' ἓν ἐξαπατώμεθα τῆς ἀφελημίας. ἀλλ' ἤ τι καὶ σὺ ἐν τῷ διὰ μέσου πάροδον ἐώρακας, καὶ τοῦτο ἀδῶμεν. ὡς ἔγωγε οὐκ ὀλίγα προσδοκῶ ἀκούσεσθαι, σχήματός τινος, καὶ τῶν ἐπ' αὐτῆς ἁπάντων, οἷά σοι ἄνωθεν ἐπισκοποῦντι κατεφαίνετο. ΜΕΝΙΠ. καὶ ὀρθῶς γε, ὦ ἑταῖρε, εἰκάζεις, δόκησις, ὡς οἶόν τε, ἀναβὰς ἐπὶ τὴν σελήνην, ὧν λόγου σωφρονίμου τι, καὶ

ximè in ala ſiniſtra, nempe vulturina. Huc igitur pedem uerti, ac ſuper eam inſidens requieſcebam: interram interim è ſublimi reſpiciens, neque ſecus quàm Homericus ille Iupiter, nunc bellacium Thracum regionem deſpiciens, nunc Myſorum, mox (ſi libuiſſet) Græciam, Perſidem, Indiámque: ex quibus omnibus varia quadam voluptate perfundebar. AMIC. Ergo iſta quoque narrabis, Menippe, ne vlla prorſus peregrinationis parte fraudemur: quin potius ſiquid obiter in itinere conſpexiſti, fac vt hoc quoque ſciamus. Nam ego ſanè haud mediocria dicturum te expecto, de terræ forma, deq; omnibus quæ in terra ſunt, cuiuſmodi tibi viſa ſunt ex alto contemplanti. MENIP. At tu quidem rectè coniectas, amice. Quamobrem quatenus licet, conſcenſa luna inter narrandum peregrinanti comes eſto, ſiq; mul-

καὶ συνεπισκόπει τὴν ὅλην τῆς γῆς διάθεσιν. καὶ πρῶτον μέν μοι φάνη μικρὰν ἰδόντι τινὰ τὴν γῆν ὁρᾶν, πολὺ λείαν καὶ σιλλύης βραχυτέραν, ὥστε ἐγὼ ἄρνω καλακύψας, ἐπὶ πολὺ ἀπόρουν, πῶς ἂν τὰ τηλικαῦτα ὄρη, καὶ ἡ τοσαύτη θάλασσα. καὶ ἐπεὶ μὲν τὸν Ῥοδίων Κολοσσὸν, ἐθεασάμην, καὶ τὴν ἐπὶ τῷ Φάρῳ πύργον, εὖ ἴσθι, παντελῶς ἄρ' μι ἡ γῆ δίηλαθεν. νῦν δ' ἅπαντα ὑψηλὰ ὄντα, καὶ ὑπερανισχνότατα, καὶ ὁ Ὠκεανὸς ἀρίμα πρὸς ἥλιον ἀποστίλβων, διασάφει μοι τὸ ὁρώμενον. ἐπεὶ δὲ ἅπαξ τῶν ὄψιν ἐς τὸ ἀτρὲς ἀπερεισάμην, ἅπας ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος ἤδη μοι διαφαίνετο, καθάπερ ἔθνη μόνον, καὶ πόλεις ἀπὸ τῶν αὐτοῖς ἀφῶν, οἱ πλέοντες, οἱ πολεμοῦντες, οἱ γεωργοῦντες, οἱ διαλεγόμενοι, τὰ γύναια, τὰ θηρία, καὶ πάνθ' ἁπλῶς ὁπόσα πέφυκε δείδωρ ἄρουρα. ΕΤ. παντελῶς ἀπίθανα φῂς ταῦτα, καὶ αὐτοῖς ὑμῖν ἀν-

múlque mecum contemplare totam terræ speciem, habitúmque. Atque initiò quidem admodum pusillam quandam terram mihi videre videbar, multò, inquam, luna minorem: ita vt ego repentè intentis oculis diu dubitarem, vbinam essent tanti illi montes, ac tantum mare. Quòd ni Rhodiorum colossum conspexissem, tum Phariam turrim, haud dubiè prorsus vbinam esset terra, me prorsus latuisset: verùm ista quòd sint sublimia, præq; cæteris eminentia, prætereà Oceanus paulatim ad solem resplendescens, indicabant terram esse id quod videbam. Mox vbi fixiùs intenderem oculos, iam mihi omnis mortalium vita cœpit esse conspicua, non solùm singulæ nationes atque vrbes: sed plane videbam nauigantes, bellantes, agricolantes, litigantes, mulieres, feras, & vt summatim dicam, quicquid tellus educat alma. A MIC. *Ista quæ nunc dicis, haudquaquam sunt verisimilia, ac secum*

ἀντιφαντία. ὃς γὲ ἀρτίως, ὦ Μένιππε, πάλαι γάρ σε ἰδόντα, ὅτε μεταξὺ διαπεραιούμενον ἐς Βραχὺ σωπᾶν ἠνάγκασα, καὶ εἴ τι μὴ ὁ Κολοσσὸς ἐμείνοι σοι, τάχα ἂν ἄλλό τι φάσκοντα ὁρᾶν, ἢ νῦν, καθάπερ Λυγκεύς τις ἄφνω γνόμενον, ἅπαντα διαγινώσκειν τὰ ἐπὶ γῆς, ζῷα ἀνθρώπους, τὰ θεῖα, μικροῦ δ' ἂν, τὰ τῶν ἐμπύρων νοτίας; Μέν. οὐ μὰ τὴν Ἄγνοιαν· ἃ γὲ μάλιστα ἐχθὲς ἅπαν, τοῦτο, οὐκ οἶδ' ὅπως παρέλιπον. ἐπεὶ γὲ αὐτὴν μὲν γῆν οὐδὲ πάλαι γε ἰδών, τὰ δ' ἄλλα ἐκ οἵου τινὸς ὑπὸ τὸ βάθος, ἔτι τῆς ὄψεως μηκέτι ἐφικνουμένης, πάνυ μ' ἰδίᾳ τὸ χεῖμα, καὶ πολλὴ παρῆκε πάλαι ἀφειδία. διατρῆσαι δ' ὄντι μοι, καὶ ὀλίγου δεῖν δεδακρυμένῳ ἐφίστασθαι διατόπιν ὁ ὠμὸς Ἐμπεδοκλῆς, ἀνθρακιᾶς τινὸς ἰδεῖν, καὶ σποδοῦ πάλαι, καὶ διατετριμμένον, ἀχθομένῳ μὲν, ὡς ἔδοξεν (ἀρκτέον γὰρ) ὑπὲρ τοῦ

pugnantia. Etenim quum paulò antè, Menippe, terram requireres propter ingens in medio interuallum in arctum contractam, adeò ut nisi colossus tibi fecisset iudicium, forsitan aliud quiddam videre te credidisses: qui repentè factus Lynceus, cuncta quæ sunt in terra, dignoscis, homines, feras, ac propemodum etiam culicum nidos? MENIP. Rectè tu quidem admones: nam quod maximè dictum oportuit, id nescio quomodo præterij. Siquidem quum ipsam quidem terram conspectam agnoscerem, cæterùm reliqua non possem perspicere propter altitudinem nimirum iam non pertingente oculorum acie: grauiter ea res me discruciabat, ac vehementer perplexũ habebat. Ego quum ad hunc modum essem solicitus, ac propemodum etiam lachrymarer: adest à tergo sapiens ille [8] Empedocles, ea specie vt carbonarium quempiam esse diceres, cinere oppletus, atque exustus. Hunc ego quum vidissem (dicendum est enim)

[8] nonnul-

ταράχθω, καί τινα σκιὰν δαίμονα ὠήθην ὁρᾶν. ἐκ, θάρρει, φησίν, ὦ Μένιππε· Οὔτις σοι τι θεὸς ἀμὶ τί μ' ἀθανάτοισιν ἐίσκεις; ὁ φυσικὸς οὗτός ἐμι, Ἐμπεδοκλῆς. ἐπὶ γὰρ ἂς τὸς κρατῆρας ἡμᾶς φέρων ἐνέβαλον, ὁ καπνὸς μὲ ἀπὸ τῆς Αἴτνης ἀναρπάσας, δεῦρο ἀνήνεγκε· καὶ νῦν ἐν τῇ σελήνῃ κατοικῶ, ἀεροβατῶν τὰ πολλὰ, καὶ σιτούμενος ῥόσον. ἥκω δ' οἶνων, σὺ ἀπολύσων τῆς παρούσης ἀχρείας. ἀφίξομαι γάρ σε, οἶμαι, καὶ σφῷν τὸ μὲν ἄφρων τὰ ἐπὶ γῆς ὁρᾶν. ἀλλ' εὐποίησας, ὦ δαίμων, βέλτιστε Ἐμπεδόκλεις. ἀπαλλάττομαι γάρ τάχιστα καταπλῶσαι πάλιν ἐς τὴν Ἑλλάδα, μεμνήσομαι σοῦ θύων τι σοι ἐπὶ τῆς καπνοδόχης, ἂν τοῖς νουμηνίαις, πρὸς τὴν σελήνην ἐπὶ ἱκανὸν, προσεύχωμαι. ἀλλὰ μὰ τὸν Ἐνδυμίωνα, ἦλθ' ὅς, οὐκ ἐπὶ τοῦ μισθοῦ χάριν ἀφίγμαι, πόνθα δέ τι τὴν ψυχήν, ἰδών σε λελυπημένον. ἀτὰρ οἶσθα ὅ, τι βράσας ὀξυθύμως ἐμὲ; nonnihil perturbabar, ratus dæmonem aliquem lunarē videre me. At ille: Bono, inquit, es animo, Menippe:

* Nullum ego sum numen: quid me immortalibus æquas?

Sū Empedocles ille physicꝰ. etenim vbi me præcipitem in crateras iecissem, fumus ab Aetna raptum huc subuexit. Itaq; nūc lunam incolo, aeriuagus plerumq; ac rore victito. Adsum autem hæsitantiam istā tibi ademturus; nam illud (ni fallor) malè te habet, torquétque, quòd non liceat tibi perspicuè terram cernere. Benè abs te factum est, inquam, optime Empedocles. vbi prīmùm deuolâro rursus in Græciam, tui memor sacrificabo tibi in fumario. atque in Nouilunijs ter ad lunam inhians vota faciam. Imò per Endymionem, inquit ille, haud huc accessi præmij gratiâ, sed affectio quædam mouit animum meum, quum te viderem affectum molestiâ. verùm scis quid facies,

ὀξυδερκὴς γνώσῃ; μὰ Δί', ἔφην ἐγώ, εἴπερ μὴ σύμοι τὴν ἀληθινὴν ὄψιν ἀφείλκυσε τὰ τῆς ὁμίχλης ἀπὸ τῶν ὀμμάτων. νυνὶ γοῦν δοκῶ μοι λιπαρῶς οὐ μετρίως ὁρᾶν. καὶ μὴν ἔδηγε, φησὶν ἐκεῖνος, καὶ ὁρᾷς, ἔφη· τὸ γοῦν ὀξυδερκὴς αὐτὸς, ἔφη γοῦν ἔτι ἔχων. τί οὖν τοῦτό ἐστιν ἐρωτῶ γὰρ οἶδ', ἔφην. ἐκ οἴου, ἔφη, καὶ ὁρᾷς, ἀετοῦ τὴν πτέρυγα τὴν δεξιὰν περικείμενον; καὶ μάλα, ἔφην ἐγώ. τί οὖν πτέρυγι καὶ ὀφθαλμῷ κοινὸν ἐστιν; ὅτι, ἔφη, καὶ ὁρᾷς, παραπολὺ τῶν ἄλλων ζώων ἀετὸν ὄντα ὀξυωπέστατος, ὡς μόνος ἀντίον δύνασθαι ἡλίῳ. καὶ ζοῦτό ἐστιν ὁ βασιλεὺς, καὶ γνώσῃ ἀετὸς, ὦ ἀσκαρδάμυκτι πρὸς τὰς ἀκτῖνας βλέπῃ. φασὶ ταῦτα, ὦ δ' ἐγώ, καί μοι ἤδη μεταμέλει ὅτι δεῦρο ἀνῆλθον, ἐχὶ ὧν ὀφθαλμῷ τῷ ἀετῷ ἐνιθέμενος, τὸς ἐμὸς ἐξελὼν. ὡς νυνὶ γε ἁμαρτὼν ἀφῆγμαι, καὶ ἐπάνειμι βασιλικῶς ἐσκωπασμένος, ἀπ' ἔοικα τοῖς νόθοις ἐπάνοις, καὶ ἀκρωτηριάστοις. καὶ μὴν

quòd perspicax fias? Non pol Iouem, inquam, nisi tu forte hi forsitan caligines amoueas ab oculis. nam in praesentia videor non mediocriter lippire. Atqui me, inquit ille, nihil erit opus. Etenim vt acutè videas, id ipse tecum è terra allatum habes penes te. Quid istud est istud? inquam: neque enim noui. An ignoras, inquit, te dextram aquilae alam indutum esse? Scio, inquam, maximè: sed quid illae cum oculo? Quoniam, inquit, aquila inter animantia cætera acutissimi visus est: vnde sola solem aduersum obtuetur: atque ita clarum est rex, & ingenuus aquila, si non conniuentibus oculis aduersus radios assurgat. Ita quidem aiunt, inquam. quare iam me pœnitet, qui nō meis exemptis oculis, aquilinos inseruerim, cuius ascenderem. Nam nunc semè dimidiatus aduenio, neque omni ex parte satis regaliter adornatus, quin magis adsimilis videor nothis istis & abdicatis. Attamen in te

μὲν παρὰ σοί, ἦδ' ὅς, αὐτίκα ἕτερον ὀφθαλμὸν ἔχειν βασιλικόν. ἢν γὰρ ἐθελήσῃς, μικρὸν ἀνασὰς, ἐπισχὼν τὴν πτέρυγα, θατέρᾳ μόνῃ πτερύξασθαι, κατὰ λόγον τὴν πτέρυγα, τὸ δεξιὸν ὀφθαλμὸν ὀξυδερκῆς ἔσῃ· τὸν γὰρ ἕτερον, οὐδεμία μηχανὴ μὴ οὐκ ἀμβλύτερον διαφορεῖναι, τῆς μετεώρου ὄψεως τὸ χεῖρον. ἄλλως, ὦ ἐγώ, εἰ καὶ ὁ δεξιὸς μόνον ἀκριβῶς βλέποι. οὐδὲν γὰρ ἄν μοι ἔλαττον γένοιτο, ἐπεὶ καὶ τὸν τέκτονας πολλάκις ἑωρακέναι μοι δοκῶ, θατέρῳ τῶν ὀφθαλμῶν ἄμεινον πρὸς τοὺς κανόνας ἀποβλέποντας τὰ ξύλα. ταῦτα εἰπὼν, ἐποίουν ἅμα τὰ αὐτὰ τῷ Ἐμπεδοκλεῖ παραπλήσια. ὀλίγον γὰρ ὑπανοίξας μου τὸν ἕτερον, ἐς μανὸν ἠρέμα διεκίνησα, ἐμπαδὴν τάχιστα ἐπτερυξάμην, αὐτίκα μοι φῶς πολὺ ἐπιλάμψαν, καὶ τὰ τέως ἀμυδρῶς πάντα διαφανέστερα κατανύσας γοῦν ἐς τὴν γῆν ἐώρων φῶς τὰς πόλεις, τοὺς ἀνθρώπους τὰ γιγνόμενα, καὶ οὐ τὰ ἐν ὑπαίθρῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὁπόσα οἴκοι ἔπρατ-

in te est, inquit, vt protinus alterum oculum regalem habeas. Etenim si assurges, veliſq; cohibita vulturis ala, alteram solam mouere, iuxta proportionem alæ dextro oculo cernes acutè: quo minùs altero cæcutias, nulla ratione fuocurri potest, propterea quòd ad partè pertineat deteriorem. Mihi, inquã, satis est, si vel dextra ex parte aquilino more cernã. Nihilo enim fuerit deterius, cùm mihi nõ rarò vidisse videar fabros, altero oculo meliùs etiã ad regulam exæquantes ligna. Hæc locutus, simul ea faciebam quæ præceperat Empedocles. Ille interim paulatim subducens sese, sensim in fumum euanuit. At simul atque mouissem alam, ingens lumẽ mihi circũfulsit, adeò vt cuncta fierent in conspicuo, quæ hactenus latuerant. Deflexis igitur in terram oculis, clarè videbam, & vrbes, & homines, & quæ fiebant: neque solùm ea, quæ sub dio, verumetiam quæ domi faciebant,

ζον, οἱ ὁρῶντες ἀνεβόων· Πτολεμαῖον μὲν σεσῶσθαι τὴν ἀδελφὴν, Λυσιμάχῳ δ' ἤδη ἐπιβουλεύουσαν· Σελεύκου δὲ Ἀντιόχου Θεσσαλὸν Ἀλέξανδρον, ὑπὸ γυναικὸς ἀναιρούμενον, καὶ Ἀντίγονον μοιχεύοντα τὴν τοῦ γαμβροῦ, καὶ Ἄτταλον τὸν υἱὸν ἐπιβουλεύοντα τὸ φάρμακον. ἐπὶ δὲ τούτοις, Ἀρσάκου φονεύοντα τὸν γαμβρὸν, καὶ τὸν εὐνοῦχον Ἀρβάκην ἐπικουρίαν τὸ ξίφος ἐπὶ τὸν Ἀρσάκην. Σπαρτῖνος δὲ ὁ Μῆδος, ἐκ τοῦ συμποσίου πρὸς τῶν παρεφρουρούντων ἐπικύπτου ἔξω τοῦ θαλάμου, σκύφῳ χρυσῷ τὸν ὀφρυῶν βαλλόμενος. ὅμοια δὲ τούτοις ἐν τῇ Λιβύῃ, καὶ παρὰ Σκύθαις καὶ Θρᾳξὶ γίνεσθαι νόμιμα ἐν τοῖς βασιλείοις τοῖς ὁρᾶν, μοιχεύοντας, φονεύοντας, ἐπιβουλεύοντας, ἁρπάζοντας, ἐπιορκοῦντας, ἀθετοῦντας, ὑπὸ τῶν οἰκειοτάτων πεπραδομένους. καὶ τὰ μὲν τῶν βασιλέων τοιαῦτα παρέσχε μοι τοῦ θεάτρου βλέπειν. τὰ δὲ τῶν ἰδιωτῶν, πολλὰ γὰρ

ciebant, rati sese à nemine videri. Ptolemæum vidi cum sorore rem habentem, Lysimacho struentem insidias filium, Antiochum Seleuci filium nouercæ Stratonicæ clanculùm innuentem, Thessalum Alexandrum ab vxore tolli è medio, Antigonum filij vxorem adulterio stuprantem, Attalo venenum porrigentem filium. Rursum ex altera parte Arsacem interficientem mulierculam, & Arbacem eunuchum gladium educentem in Arsacem. Porrò Spartinus Medus è conuiuio foràs protrahebatur à satellitibus, calice aureo in frontem impacto. Atque his fermè cōsimilia tùm in Libya, tum apud Scythas ac Thraces in regijs geri licebat cernere, nempe adulteriorum, occidentes, insidiantes, rapientes, peierantes, trepidantes, nonnullos ab intimis amicis prodi. Ac regū quidem negotia huiusmodi mihi spectaculum exhibebant. Cæterū quæ faciebant plebei, longè magis

erant

ἀγοιότερα· καὶ γὰρ αὖ ἐμὲ-
ντας ἑώρων, Ἑρμόδωρον μὲν
τὸν Ἐπικούρειον, χιλίων ἴσως
δραχμῶν ἐπιορκοῦντα,
καὶ Στωικὸν ἀγαθοκλέα,
περὶ μισθῶν τῷ μαθητῇ δίκα-
ζόμενον, κλεινίαν τε τὸν ῥή-
τορα, ἐκ τοῦ Ἀσκληπιοῦ φιά-
λην χρυσῆν ὑφαρπάζοντα, τόν τε κυ-
νικὸν Ἡρόφιλον, ἐν ᾧ χα-
μευνάδῃ καθεύδοντα. τί γὰρ
ἄλλους λέγοιμι, τοὺς τοῖ
χωρύχοις ὑπορύττοντας τοὺς δικαζομέ-
νους, τοὺς δανείζοντας, τοὺς ἀπαι-
τοῦντας; ὅλως γὰρ ποικίλη καὶ
παντοδαπή τις ἦν θέα. ΕΤ.
μὲν καὶ ταῦτα, ὦ Μένιππε,
καλῶς ἔχει λέγειν· ἴσως
δ' ἂν τύχοιμεν τερπνοῦ
τινος ἀπολαύσεσθαι. ΜΕΝ. πάνυ
γοῦν ἀληθῆ, ὦ Φιλότης,
λέγεις, ὅπου γε καὶ ὁρᾶν
ἦν, ἔργον δυσχερὲς ἦν. τὰ
μὲν γοῦν μυρία τῶν πραγ-
μάτων τοιαῦτα ἐφαίνετο,
οἷα φησὶν Ὅμηρος καὶ τὰ ἐπὶ
τῆς ἀσπίδος. οὗ μὲν γὰρ ἔν-
δικα ἐκείνῳ καὶ γάμοι, ἐτέρω
δὲ δημοσία καὶ ἐκκλησίαι.
ἐκεῖ δ'

erant ridicula. Siquidem inter hos videbam Hermodorum Epicureum ob mille nummûm peierantem, Agathoclem Stoicum de mercede discipulum in ius vocantem, Cliniam rhetorem ex Aesculapij fano phialam auream suffurantem, Herophilum Cynicum in fornice dormientem. Quid enim alios commemorem, qui parietes perfoderent, qui lites agitabant, qui fœnerabant, qui reposcerent? Nam variumquoddam, & undique mixtum erat spectaculum. AMIC. Atqui rectè facies, Menippe, si ista quoque retuleris. Consentaneũ est enim te ex his non vulgarem cepisse voluptatem. MEN. Ne fieri quidem potest, amice, vt cuncta ordine recenseam, quum spectare modò ista fuerit difficillimum: verùm rerum fastigia eiusmodi fermè videbantur, qualia refert Homerus in clypeo, vbi erant

καθ' ἕτερον μέρος ἔθυέ τις, ὁ γεωπόνος δὲ πρωθῶν ἀπο-
φαίνεται. καὶ ὅτι μὲν εἰς πόλεμον Γε-
τικὸν ἀρβλέψαμι, σημεῖον-
τας ἂν ἑώρων τοὺς Γέτας. ὅτι
δὲ μεταβαίνων ἐπὶ τοὺς Σκύθας,
πλανωμένους ἐπὶ τῶν ἁμαξῶν
ὧν ἐθεώρουν. μικρὸν δὲ ἐπικλίνας
τὸν ὀφθαλμὸν ἐπὶ θάτερα,
τοὺς Αἰγυπτίους γεωργοῦντας
ἐπέβλεπον. καὶ ὁ Φοίνιξ δὲ ἐ-
πορνεύετο. καὶ ὁ Κίλιξ ἐλῃστεύ-
το. καὶ ὁ Λάκων ἐμαστιγοῦτο. καὶ ὁ
Ἀθηναῖος ἐδικάζετο. ἁπάν-
των τούτων ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ γι-
νομένων χρόνου, ὥρα οἱ ἐδό-
κει ἐπινοεῖν ὁποῖός τις ὁ ὑμνικὸν
οὗτος φαίνεται. ὥσπερ ἂν εἴ
τις παρασκάψας πομπὸς
χορευτὰς, μέσον δὲ πομποὺς
χοροὺς, ἔπειτα προσάξειε τῶν
ἀθρόων ἑκάστῳ, πλὴν σωφρο-
σύνης ἀφῃρέτας, ἴδιον ἄδειν μέ-
λος, φιλοτιμουμένῳ ἑκάστῳ,
καὶ τὸ ἴδιον προαιρεῖσθαι καὶ
τὸν πλησίον ὑπερβαλέσθαι
τῇ μεγαλοφωνίᾳ προθυμου-
μένου, ἆρα ἐνθυμεῖ, πρὸς
Διὸς, οἷα γένοιτ' ἂν ἀ ᾠδή;

rursum alia ex parte sacrificabat quispiam, in proximo verò conspiciebatur aliquis luctum agens. Porrò quum ad Geticam respicerem, videbam belligerantes Getas. Rursum vbi x ad Scythas deflecterem, cernere erat errantes in plaustris. Mox vbi paululùm in diuersam partem deflexissem oculum, spectabam agricolantes Aegyptios. Phœnix scortabatur, Cilix latrocinabatur, Lacon loris cædebatur, Athenienſis causas agebat. Hæc omnia quum eodem tempore gererentur, cogitata nunc cuiusmodi visa fuerit rerum confusio. Non aliter quàm y si quis producat multos saltatores, vel potius multas choreas: deinde præcipiat vt omisso concetu propriâ quisq; cantionem canat. Deinde si certatim canat vnusquisque, & peculiarem suum cantum absoluere studeat, vocisq; magnitudine vicinum superare contendat: cogita tecũ per Iouem, cuiusmodi futurus sit eiusmodi cantus.

AMIC.

πανταπασιν, ὦ Μένιππε, παγκάλοι & κατατετραμμένοι. ΜΕΝ. Μὴ μὰ τὸν Κύνα, τοιοῦτοι πάντες εἰσὶν οἱ ἐπὶ γῆς χορεύοντες, κἀκ τούτων ἀναρμοσίας ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος & συντέτακται, οὐ μόνον ἀπᾴδουσι φθεγγόμενοι, ἀλλὰ καὶ ἀνόμοια σχήματα, καὶ τἀναντία κινούμενοι, καὶ τοῦτο οὐδὲν ἐπινοοῦντες, ἄχρις οὗ αὐτῶν ἕκαστον ὁ χορηγὸς ἀπὸ τῆς σκηνῆς, οὐκ ἐᾶν ἔτι δοκοῦντα λέγω. τοὐντεῦθεν δὲ ὅμοιοι πάντες, ἅδην ἀκούσαντες, οὐκέτι τὴν συμφωνίαν ἐκείνην, καὶ ἄτακτον ταύτην ἀφῄδουσιν. ἀλλ' ἐν μιᾷ τινι ποικίλῃ καὶ ποικιλωδεῖ τῷ θεάτρῳ, πάντα ἦν γελοῖα διὰ πολλῶν τὰ πραττόμενα. μάλιστα δὲ ἐπ' ἐκείνοις ἐπῄει μοι γελᾶν, τοῖς περὶ γῆς ὅρων ἐρίζουσι, καὶ μέγα φρονοῦσιν ἐπὶ τῷ Σικυώνιον πεδίον χωρεῖν, ἢ Μαραθῶνος ἔχειν τὰ περὶ τὴν Οἰνόην, ἢ Ἀχαρνῆσι

AMIC. Modis omnibus, Menippe, ridiculus ac confuſaneus. MEN. Atqui, Amice, hoc genus ſunt omnes qui in terris choreas agunt, omniſque mortalium vita ex huiuſmodi conſtat diſcrepantia: quippe qui non modò ſonent abſona, verùm & ornatu ſint diſſimili, diuerſaque moueant, neque quicquam idem cogitent, donec choragus omnes è ſcena exigat, negans diutiùs choreas ducere oportere. Id vbi factum eſt, iam omnes ſunt inter ſe ſimiles, taciti, nec amplius confuſam illam & incompoſitam canentes cantionem. Verùm in vario ipſo ac multiformi theatro, videlicet ridicula erant quæ gerebantur omnia: præcipuè verò mihi riſum mouebant ij qui de agrorum finibus contendebant, quique ſibi placerent hoc nomine, quòd Sicyonium agrum colerent: aut quòd Marathonis eam partem haberent, quæ eſt iuxta Oenoen, aut quòd in Acarna-

σι μύριαι κεφαλαὶ χίλιαι. τῶν γοῦν Ἑλλάδος ὅλης, ὡς τότε μοι ἔρωθεν ἐφαίνετο, μακρύνων σύσης τὸ μέγεθος τετράρων, κατὰ λόγον, οἶμαι· ἡ Ἀττικὴ πολυσημότατον ἦν, ὥστε ἐνενόουν ἐφ' ὁπόσοις οἷς πλουσίοις τούτοις μέγα φρονεῖν καταλείποιτο. σκοπῶν γὰρ, ὁ πολυπλανέστατος οὗτος ἐγὼ, μίαν τῶν Ἐπικουρείων ἀτόμων ἐνοικεῖν μοι ἐνεωρᾶτο. ἀποβλέψας δὲ καὶ ἐς τὴν Πελοπόννησον, ἅτε τὴν Κορινθίαν γῆν ἰδὼν, ἀνεμνήσθην περὶ ὄδου χωρίου, κατ' οὐδὲν φανοῦ λύχνου ἀπολειπόμενον, ἅπασι τοῖς Ἀργείων καὶ Λακεδαιμονίων, μιᾶς ἡμέρας. καὶ μὴν ἄν τινα ἴδοιμι ἐπὶ χρυσῷ μέγα φρονοῦντα, ὅτι δακτυλίους τέτταρας ἔχων ὀκτὼ, καὶ φιάλας τέτταρας, πάνυ καὶ ἐπὶ τούτῳ ἂν ἐγέλασα· τὸ γὰρ Πάγγαιον ὄρος, αὐτοῖς μετάλλοις, κεῖ-

nia iugerum mille posside-rent: cũ A vniuersa Græcia, quemadmodum id tempo-ris mihi è sublimi despicienti videbatur, quatuor digi-torum spacium habere vi-deretur. Attica, nisi fal-lor, proportione minima pars erat. Itaque perspe-xi quid esset reliquum quod diuitibus istis animos tolle-ret. Etenim is qui inter hos quamplurimum agri possi-debat, vix vnam ex Epicu-reis atomis colere mihi vi-debatur. Cæterùm vbi ad Peloponnesum flexissem o-culos, deinde terram Co-nosuræ subiectam aspexis-sem, veniebat in mentem, pro quantula regione, quæ nihila esset latior lente Aegy-ptia, tam ingens Argiuorum ac Lacedæmoniorum multitudo cecidisset vno die. Porrò si quem conspexissem auro superbientem, quòd an-nulos haberet octo, phialas quatuor, magnopere vide-bam & hunc. Nam Pangæũ vniuersum vnà cũ ipsis metallis,

vix

μικρείωμον ὦ τὸ μέγεθος. ΕΡ. Ὦ μακάριε Μένιππε, τῆς παραδόξου θέας. ἀλλ' ἡ μὲν πόλις, πρὸς Διός, καὶ οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, πολλοὶ δοκοῦσι σοὶ φαίνονται ἄνω; ΜΕ. οἱ μὲν πολλοί σε πολλάκις ἤδη μυρμηκιὰν ἀγορὰν ἑωρακέναι, τοὺς μὲν ἀπουμένους, τοὺς δὲ ἐξιόντας, ἑτέρους δὲ παντόθεν ἄνθρας εἰς τὴν πόλιν. καὶ ὁ μέν τις τὴν κόπρον ἐκφέρει, ὁ δὲ ἁρπάσας ποθὲν ἢ κυάμου λέπος, ἢ πυροῦ ἡμίζομον, θᾶττον φέρων. ἀκὸς δὲ ἕνεκα παρ' αὐτοῖς, καλὰ λόγον τοῦ μυρμηκικοῦ βίου, καὶ οἰκοδόμους τινὰς, καὶ δημαγωγοὺς καὶ πρυτάνεις, καὶ μουσικοὺς καὶ φιλοσόφους. πλὴν ἀλλά γε πόλεις αὐτοῖς ἐνῆφαν, τοῖς μυρμηκίοις μέτρῳ ἐκτίσαν. ἃ δὲ σοὶ δοκεῖ μικρὸν τὸ πᾶρεργον, τὸ ἀνθρώπους ἐκάστοτε τοῖς μυρμήκων πολιτείαις, τοὺς

vix erat magnitudine micæ. AMIC. O te felicem, Menippe, qui tam nouum spectaris spectaculum. Sed age, dic mihi per Iouem, ciuitates, atque homines ipsi, quanti videbantur ex alto contemplanti? MENIP. Equidem arbitror te sæpenumerò formicarum concionem vidisse, aliquas in orbem obambulantes, nonnullas exeuntes, rursum has in ciuitatem redeuntes. Atque hæc quidem fimum exportat, hæc alicunde raptam fabæ tunicam, aut dimidiatum frumenti granum currens apportat. consentaneum est autem pro ratione vitæ formicarum esse apud illas & ædium fabros, & conclionatores, & magistratus, & musicos, & philosophos. Sed vrbes sanè cum ipsis videris formicarum nidis maximè videbantur assimiles. Quòd si tibi videtur humile exemplum, viros cum formicarum republica conferre, vetustas

τοὺς παλαιοὺς μύθους ἐπισκήψας τῶν Θετταλῶν. εὑρήσεις γὰρ τοὺς Μυρμιδόνας, τὸ μαχιμάτατον φῦλον, ἐκ μυρμήκων ἄνδρας γεγονότας. ἐπειδὴ δ' οὖν πάντα ἱκανῶς ἑωράτο, καὶ καταγνώσεσθαί μοι, διασείσας ἐμαυτὸν, ἀνεπήδων Διὸς αὐτόθι χοῖο Διὸς, μετὰ δάμονας ἄλλους. οὕπω τάδιον ἀνελκύσαι, καὶ σιλβούσῃ, γυναικείαν φωνὴν προϊεμένῃ, Μένιππε, φησὶν, οὕτως ὄναιο, διακόνησαί μοι τι πρὸς τὸν Δία. λέγοις ἄν, ἔφη, εἰ δὲ ἐγὼ βαρὺ γὰρ ἄθλιον, εἴ μή τι φέροιμι δίκην. πρόσβαινε, ἔφη, τινὰ οὐ χαλεπὸν, καὶ δίκησιν ἀπενεγκεῖν παρ' ἐμοῦ τῷ Διί· ἀπαίρεις γὰρ, ὦ Μένιππε, πομπὰ καὶ δαπάνη παρὰ τῶν φιλοσόφων ἀκούσας, οἷς ἀδεῶς ἔστι ῥᾴθυμον ἔργον, ἢ τὰ ἐμὰ πολυπραγμονεῖν, τίς ἐμοὶ, καὶ πηλίκη, ἢ καὶ δι' οἷόν τινα αἰτίαν διχόθεν ἢ ἀμφίκυρτος γίγνομαι. καὶ οἱ μὲν κατοικεῖσθαί τε μυθοῦσιν, οἱ δὲ, κατόπτρου δίκην, ἐπικρέ-

vetuſtas Theſſalorum fabulas ſpecta. Reperies enim D Myrmidonas, gentem bellicoſiſſimam, è formicis viros natos eſſe. Iam poſteaquam ſatis ſpectaſſem omnia, ſatisq; reſiſſem, excuſi meipſum, ſubuolaui ad reliquos diuos Iouis alitenantis in ædes. Nõdum ſtadium aſcenderam cum B Luna, fœminea ſonans voce: Menippe, inquit, ita tibi continguant quæ optas: inſerui mihi in re quapiam apud Iouẽ. Dic, inquam: neque enim erit moleſtum, niſi ſi quid oneris ſit portandum. Nunciũm, inquit, quendam haud grauem, ac petitionem meo nomine Ioui perferes. Eneor, Menippe, & multa & intoleranda ab iſtis philoſophis audiens, quibus præterea nihil eſt negocij, niſi vt curioſi res meas exquirant, quæ ſim, quanta ſim, & quam ob cauſam diſſecer, dimidiatáque fiam, curque vtrinq; gibboſa videar. Tum hi me dicunt inhabitari: illi ſpeculi ritu ſupra ma-

re ſuſpen-

ἐπικρίμασθαι τῇ βαπάσῃ· οἱ δὲ, ὅ, τι ἄρ' ἕκας ἕκαστος ἐπινοῆσαι, τοῦτό μοι προσάπλουσι. τὰ τιλαυτῶα δὲ, καὶ τὸ φῶς αὐτὸ, κλοπιμαῖόν τι καὶ νόθον ἄνωθεν φασί μοι, ἄνωθεν ἦκον, παρὰ τοῦ ἡλίου. καὶ οὐ ποιοῦνται καὶ πρὸς τοῦτόν με, ἀδελφὸν ὄντα μου, συγκρεῦσαι καὶ στασιάσαι προαιρούμενοι· οὐ γὰρ ἱκανὰ ἦν αὐτοῖς, ἃ περὶ αὐτοῦ ἀπεῖπαν τοῦ ἡλίου, λίθον αὐτὸν ἔναι, καὶ μύθον διάπυρον. καί τοι πόσα ἐγὼ συνεπίσαμαι αὐτοῖς, ἃ πράττουσι τῶν νυκτῶν, ὀσχρὰ καὶ κατάπλυτα, οἱ μὲν ἀμέραν σκυθρωποὶ, καὶ ἀνδράδας τὸ βλέμμα, καὶ τὸ σχῆμα σεμνοὶ, καὶ ἀπὸ τῶν ἰδίων τῶν ἀπολειπόμενοι, κἀγὼ μὲν ταῦτα ὁρῶσα, ὅμως σιωπῶ· οὐ γὰρ ἡγοῦμαι πρέπειν ἀκκαλύπτειν, καὶ διαφωτίζειν τὰς νυκτερινὰς ἐκείνας διατριβὰς, καὶ τὸν ἐπὶ τῷ σκότῳ ἑκάστου βίον. ἀλλὰ κἂν τινα ἴδω αὐτῶν μοιχεύοντα ἢ λωποτοῦντα, ἢ ἀπὸ-

re ſuſpenſam eſſe. Alij rurſus quod quiſque ſecum excogitârint, hoc mihi tribuũt. Poſtremò ipſum quoque lumen aiunt mihi & furtiuum eſſe, & adulterinum, quodq; ſupernè à ſole profiſciſcatur: neque fnem faciunt, etiam cum hoc quũ mihi frater eſt, committere me, & factionem inter nos ſerere conantes: neque ſatis erat illis quæ de ipſo dixerunt ſole, ſaxum eſſe illum, & maſſam candentem. F Et tamen quàm multarum rerum illis ſum conſcia, quas noctu patrant turpiſſimas & execrandas, cùm interdiu tetrici ſint, & aſpectu virili, habituque graues, & imperitorum oculos in ſe coniectos habentes. Atque ego cùm iſta videam, ſileo tamen. Neque enim decorum arbitror, retegere atque in lucem efferre nocturnas illas diatribas, & quam quiſq; in operto viuat vitam. Quin etiam ſi quem cõſpicerem adulterantẽ, aut furantem, aut

[redacted]liud

ἐπὶ τοῦτο τολμῶντα νυκτὸς ἐξελθεῖν· ἐγὼ δὲ ἐπισπασάμενος τὸ ἱμάτιον, καὶ ἐγκαλυψάμενος, ἵνα μὴ λάθω τοῖς πολλοῖς γέρουσιν ἄνδρας, βαθεῖ πώγωνι, καὶ ἀρετῇ ἐπασχημονοῦντας. οἱ δὲ οὐδὲν ἀνιέντες, ἀλλὰ παραπλέοντές μοι τὸν λόγον, καὶ πάντα τρόπον ὑβρίζοντες. ὥστε νὴ τὴν νύκτα, πολλάκις ἐβουλησάμην μεταξὺ σοῦ ὅτι μοχθηρότατος, ἵν' αὐτῶν τὴν πρεσβυτέραν ἄρα γλῶτταν δείσας φύγοιμι. μέμνησο οὖν ταῦτά τι ἀπαγγεῖλαι σὺ Διΐ, καὶ προσθεῖναι ὅτι, ὅτι μὲ δύναται τὸν ἐπὶ μοι, καὶ ἀχάριτα μόνα, ἢν μὴ τοὺς φυσικοὺς ἐπαύσῃ, καὶ τοὺς διαλεκτικοὺς ἐπισχῇς, καὶ τὴν Στοὰν κατασκάψῃς, καὶ τὴν Ἀκαδημίαν καταφλέξῃ, καὶ παύσῃ τὰς ἐν Περιπάτῳ διατριβάς. οὕτω γὰρ ἂν ἁπλούστερος γοῦν εἰμι, ὁσημέραι πρὸς αὐτῶν γελωτοποιούμενος. ἴσως ταῦτα, ἔφη ἐγὼ, καὶ ἅμα πρὸς τὸ ἄνω τὸν τένοντα τὴν ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ,

aliud facinus quammaximè nocturnum audentem: continuò contracta nube tegebam, ne vulgò ostenderem viros senes ea gerentes, quæ neque barbæ prolixæ, neque virtutis professioni essēt decora. At istis pro nihilo est oratione me discerpere, modisque omnibus contumelia afficere, adeò vt (testis est mihi nox ipsa) sæpiùs in animo habuerim, quàm possem hinc longissimè demigrare quopiam, vbi liceret curiosam istorum linguam effugere. G Hæc igitur memineris vt Ioui renuncies, simulque illud addas, ne fieri quidem posse vt hoc in loco durem, nisi physicos illos comminuat: dialecticis os occludat: Stoam demoliatur: Academiam exurat: quæ in Peripato habentur, diatribis finem imponat. Siquidem ad hunc demiq; modum fiet, vt mihi paretur quies, desinantque me quotidie commetiri. Fiens, in-

Evtæ

quam mandas, simul & reflexi ad ipsum cœlum tendebam.

Nulli

Ἔνθα μὴν οὔτι βοῶν, οὔτ' ἀνθρώπων φαίνετο ἔργα.

μετ' ὀλίγον γὰρ καὶ ἡ σελήνη φοβερὰ μοι καθεωρᾶτο, καὶ τὸν γλαῦκα ἤδη ἀπέκρυπτεν. ἐπέβην δὲ τοῦ ἡλίου ἐν δεξιᾷ, καὶ τῶν ἀστέρων μετρίως, καὶ ταχὺ ὑπερεισάσα τῷ οὐρανῷ καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἰδόκουν, ὡς ἔχον ἄνθρωπος ἔσω παρεῖναι, ῥᾳδίως δὲ ὤμιλον. ἐδόκουν δέ, ἅτε ἐξ ὑμισέας ὢν ἀετὸν ἐπισάμενος καλοῦ σωύθη τῷ Διΐ. ἐπελογιζόμην, ὡς τάχα καταφωράσουσί με, γνόντες τὸν ἑτέραν πτέρυγα μετεωρίσαντα. ἔδεισα γοῦν καὶ ἐπὶ τὸ μὴ παρακινδυνεύσαιμι, βραδέως προσιὼν τῷ θύρᾳ. ἀκούσας δὲ ὁ Ἑρμῆς, ὡς τοῦνομα ἐκπυθόμενος, ἐπὶ κατὰ σπουδὴν, φράσων τῷ Διΐ. καὶ μετ' ὀλίγον ἐπανῆλθεν, πάνυ λυπηρὸς καὶ σκυθρωπὸς καταλαμβάνων τι πρᾶγμα συγκαθημένους. ἐπὶ πᾶσι δὲ ἀφρόντιδας ὑπεράρατος.

Nulli vbi cõparent homines búmve labores.

Etenim paulò pòst ipsa etiam Luna mihi perpusilla videbatur è sublimi. Tandem & terram obtexerat. Porrò relicto ad dextram sole, per ipsas volans stellas tertio die ad cælum perueni. Ac primùm quidem mihi visum est protinus ita vt erã, introire: ratus facilè fieri posse vt fallerem, quippe dimidia mei parte aquila. porrò aquilam sciebam iam olim esse Ioui familiarem. Pòst apud me perpendebam, illos quamprimùm deprehensuros esse me, qui alteram alam vulturinam indutus essem. Quapropter optimum factu ratus, non temerè venire in periculum, adiens pulsaui fores. At Mercurius audito pulsu, ac nomen percontatus meum, festinatò abijt, Ioui renunciaturus. Nec multò pòst introsum accersitus, magnopere pauens ac tremens. Offendóque Deos omneis pariter considentes, nec hos absque solicitudine. Nonnihil enim animos

ἐ τὸ παράδοξόν
μίας, καὶ ὅσον ὀλί-
ας ἀνθρώπους ἀφίξε-
προσδόκων, τὸν αὐτὸν
τρόπον ἐπιρωμένους. ὁ δὲ Ζεὺς,
μάλα φοβερῶς, βριμύ τε καὶ Τι-
τανῶδες ἐς ἐμὲ ἀποβλέψας, φη-
σί, Τίς, πόθεν ἦς ἀνθρώπων, πό-
θι τοι πόλις, ἠδὲ τοκῆες; ἐγὼ
δ', ὡς τότ' ἔπτυσα, μικροῦ μὲν
ἐξέθανον ὑπὸ τοῦ δέους, ἐσιόπων
δ' ὅμως ἀχανὴς, καὶ ὑπὸ τῆς με-
γαλοφωνίας ἐμβρόντητος ὢν.
χρόνῳ δ' ἐμαυτὸν ἀναλα-
βὼν, ἅπαντα διηγούμην σα-
φῶς, ἄνωθεν ἀρξάμενος, ὡς
ἐπιθυμήσαιμι δὴ μετεωρολε-
σχῆσαι, καὶ ἐλθοίμι περὶ τοὺς
φιλοσόφους, ὡς τἀναντία λε-
γόντων ἀκούσαιμι, ὡς ἀπα-
γορεύσαιμι διασπώμενον ὑ-
πὸ τῶν λόγων, ἔπειτα ἐξῆς τῇ
ἐπινοίᾳ, καὶ τὰ πηρὰ, καὶ
τἄλλα πάντα, μέχρι πρὸς τὸν
οὐρανόν. ἐπὶ πᾶσι δὲ προσ-
ῆθηκα, τὰ ὑπὸ τῆς σελήνης
ἐπισκοπούμενα. μαθόντα δ'
οὖν ὁ Ζεὺς, καὶ μικρὸν ἐ-
πανεὶς τῶν ὀφρύων, τί ἄν
λέγοις,

animos illorũ turbabat no-
uus & inopinatus aduentus
meus. Et quantũ antea nũ-
quam, expectabant futurum
vt mortales omnes mox ad-
uenirent ad eundem modum
alati. Porrò Iupiter admo-
dum terribili vultu toruoq;
& K Titanico me obtuens,
inquit: Quisnam es, & vnde
venis? vbinám vrbs tibi, qui-
ve parentes? Hoc vbi audis-
sem, propemodum metu sum
exanimatus. Attamen con-
stiti stupidus, præq; voci
magnitudine Lattonitus. Ac
liquãtò pòst ad me reuersus,
omnia dilucidè exposui, ab
ipso exorsus capite, quemad-
modum cõcupissem sublimia
illa cognoscere: quemadmo-
dum accessissem ad philoso-
phos: quemadmodũ pugnan-
tia loquentes audissem: quẽ-
admodũ desperâssem dissen-
tientes illorum dictis: deinde
meum inuentum, tum alas,
reliquaque omnia vsque ad
ipsum cœlum. Post omnia
addidi quæ Luna mãdaret.

Itaque ridens Iupiter exporrectis aliquantum supercilijs:

Quid

φησὶν, Ωτον πέρι, καὶ
πτου; ἆπου καὶ Μένιπ-
τόλμησεν ἐς τὸν οὐρα-
νοβατεῖν. ἀλλὰ νῶν μὲν
ἐπὶ σε καλοῦμεν, ἄνει-
ξεν περὶ ὧν ἥκας, χρη-
σάντες ἀφικόμεθα· νῦ
ἐξανασὰς, ἐβάδιζεν ἐς
ἐγγυτάτω τὸ οὐρανὸ·
ἐς γὰρ τῶν ἐνεχῶν
τινα μεταξύ τι περοῖων,
ἐντεῦθεν μὲ περὶ τῶν ἐν τῇ γῇ
πάντων, τὰ πρῶτα μὲν
ὅσου νῶν ὁ πυρὸς ἐν
ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος,
εἰ σφόδρα ὑμῶν ὁ πόρυσι
ἐγένετο, νῦ ἐ τὰ πάν-
τα πολέου ἐπομέ-
νου τὰ ἄρρητα, ἤ τις ἔτι
ἐστὶ τ ἀνθρώπος, νῦ δὲ λῶ
ἐπίσοιεν Ἀθλωῖοι τὰ
πεντετηρικὰ, καὶ ἐ τὸ
ὕδωρ αὖτ ἐπιτελέσοι ὅσ-
ον, νῦ ἐ σωπλήθησαν οἱ
λοιμοὶ νῶν σεσυνηκό-
τες ὑπὸ περὶ τούτων ἀπορι-
ούμενοι, ἀπόμοι, Μένιππε, ἔφη,
περὶ

Quid dicas, inquit, de Oto & Ephialto, cùm ausus sit & Menippus in cœlum ascendere? At in præsentia quidem te ad hospitij cõsuetudinem inuitamus. Cras, inquit, super his quorum gratia huc aduenisti, dato responso dimittemus. simulq; cum dicto surgens, ibat ad eam cœli partem, vnde maximè omnia poterant exaudiri. Iam enim tempus erat vt votis audiendis consideret. Atque interim inter eundum percontabatur me super his negocijs quæ essent in terra: ac primùm quidem illa: Quanti N nunc væ nit triticum in Græcia: Et num superior hyems grauiter vos tetigit: Et num hordea egent imbre copiosiore. Sub hæc rogabat, num quis adhuc supereſſet è Phidiæ genere: Et quam ob causam Athenienſes tot annos Ioualia intermiſiſſent. Et

in animo haberent Olympium ſuum abſoluere. Et num
comprehenſi, qui templum Dodonæum ſacrilegio ſpo-
liaſſent. Ad ea cùm reſpondiſſem; Dic mihi (inquit) Mempe,

περὶ δ' ἐμοῦ οἱ ἄνθρωποι τίνα γνώμην ἔχουσι; τίνα, ἦ φλυ, ἀκροᾶσθαι, ἢ τὴν ὠσιβέσατον, βασιλέα σὲ εἶναι πάντων θεῶν; παίζεις ἔχων, ἔφη, τὸ φιλόνεικον αὖ τ' ἀκριβῶς οἶδα, κἂν μὴ λέγῃς. ὦ γάρ ποτε χρόν', ὅτι καὶ μάντις ἐδόκουν αὐτοῖς, καὶ ἰατρὸς, καὶ πάντα ὅλως ὦ ἐγὼ, μισοῦ ὄντος Διὸς πᾶσαι μὲν ἀγυιαὶ, πᾶσαι δ' ἀνθρώπων ἀγοραὶ, καὶ ἡ Δωδώνη τε καὶ ἡ Πίσα, λαμπραὶ καὶ περίβλεπτοι πᾶσιν ἦσαν, ἀδ' ἀναβλέπειν μοι δυνατόν· ἐξ οὗ δὲ ἐν Δελφοῖς ἡ Ἀπόλλων τὸ μαντεῖον κατεστήσατο, ἐν Περγάμῳ δ' τὸ ἰατρεῖον ὁ Ἀσκληπιὸς, καὶ τὸ Βενδίδιον ἐγὼ ἐν Θρᾴκῃ, καὶ τὸ Ἄνουβίδιον ἐν Αἰγύπτῳ καὶ τὸ Ἀρτεμίσιον ἐν Ἐφέσῳ, ἐπὶ πᾶσι μὲν ἅπαντες θύουσι, καὶ πανηγύρεις ἀνάγουσι, καὶ ἑκατόμβας πανδημοσίᾳ ἐμοὶ ἄγουσιν, ὥσπερ παρηβηκότα, ἵνα οὕτως τετιμηκυῖα νομίζουσιν, ἄν

de me verò quam habent homines opinionem? Quam inquam, ô here, nisi maximè piam? nimirum omnium Deorum regem esse te. Ludis tu quidem, inquit. Cæterùm ego o contentionem illorum probè noui, etiamsi nihil fateare. Siquidem fuit olim tempus, cùm illis & vates esse viderer, & medicus. In summa, vnus eram omnia. Tum Iouis plenæ erant & viæ omnes, simul & mortalium conciones. Pisa ac Dodona splendidæ erant, ac conspiciendæ omnibus. Porrò præ fumo sacrorum nec attollere oculos mihi licebat. Verùm posteaquam Apollo apud Delphos constituit oraculum, Aesculapius medicinæ officinam Pergami, simul atque Bendidiũ natum est in Thracia, Anubis templum in Aegypto, Dianæ apud Ephesios: ad ista quidem concurrunt omnes, solennes conuentus celebrant, Hecatombas offerunt: mihi verò tanquam ætate defecto, abundè magnum honorem habuisse se putant, si solido

[illegible]ωγότι ὅλων ἱτᾶμ θύσω
[illegible]ω Ὀλυμπίᾳ. τοιγαροῦν
[illegible]τέρους ἄμ μου τὰς βω-
[illegible]μους ἰδοις τῶν Πλάτων &
[illegible]νων, ἢ τῶν Χρυσίππου συλ-
[illegible]ισμῶν. τοιαῦτ' ἄπλα δια-
[illegible]γοντες, ἀφικνούμεθα ἐς τὸ
[illegible]ρον, ἔνθα ἦν αὐτὸν καθε-
[illegible]μενον ἀκροῦσαι τῶν ἐυ-
[illegible]ν. θυείδες δὲ ἦσαν ἐξῆς,
[illegible]νομίοις τῶν φρεάτων ἐ-
[illegible]μαι, πώματα ἔχουσαι, καὶ
[illegible]ικάσιν θρόνῳ & ἱκανῷ χρυ-
[illegible]. καθίσας οὖν ἑαυτὸν ἐ-
[illegible]ωρώτης ὁ Ζεὺς, καὶ ἀ-
[illegible]ῶν τὸ ὦτον, παρεῖχε τοῖς
[illegible]μένοις ἑκατέρου ἤυχουν δὲ
[illegible]λαχόθεν τῆς γῆς διάφο-
[illegible]κιλα. συμπαρακύ-
[illegible]γὰρ καὶ αὐτὸς, ἐπήκουον
[illegible]ν τῶν ἐυχῶν, ἦσαν δὲ τοι-
[illegible]. Ὦ Ζεῦ, βασιλεῦσαί μοι
[illegible]ῶ Ζεῦ, τὰ κρόμμυά
[illegible]φιῶσαι, καὶ τὰ σκόροδα
[illegible]Ζεῦ, τὸν πατέρα μοι τα-
[illegible]θανεῖν. ὁ δέ τις ἄρ
[illegible], ἄφθ κληρονομήσαιμι
[illegible]ωκός· ἄφθ λάθοι-
[illegible]βουλεύσας ᾧ ἀδελφῷ.
γένοιτό

si solido quinquennio sacrificárint in Olympia. Proinde videat aras meas frigidiores, quàm sint vel Platonis leges, vel Chrysippi syllogismi. Huiusmodi quæpiam confabulati, in eum peruenimus locum, vbi consessurus erat ad exaudienda vota. Erant autem ordine sitæ feneſtræ, cuiusmodi sunt ora puteorum, habentes operculum. iuxta vnamquamque sella posita erat aurea. Itaque Iupiter cùm ad primam assedisset, detracto operculo præbuit sese petentibus. Optabant autem ex omni vndique terra, diuersa variáque. Nam ipse quoque admotis pariter auribus, simul audiebam vota. Erant autem huiusmodi: O Iupiter, contingat mihi regnum. O Iupiter, contingat cepas & allia mihi prouenire. O Iupiter, vtinam pater mihi breui moriatur. Rursum alius aliquis dicebat: Vtinam existam hæres

uxoris. Vtinã nemo rescisceat me struxisse insidias fratri.

γένοιτό μοι νικῆσαι τῷ λίνῳ, στεφθῆναι τὰ Ολύμπια. τῶν πλεόντων δὲ, ὁ μὲν βόρειαν ἤυχετο ἐπιπνεῦσαι, ὁ δὲ νότον, ὁ δὲ γεωργὸς ἤτει ὑετὸν, ὁ δὲ λιναφεὺς ἥλιον. ἐπακούων δὲ ὁ Ζεὺς, καὶ τῷ ἀχλῷ ἑκάστῳ ἀκριβῶς ἐξετάζων, οὐ πάντα ὑπισχνεῖτο. ἀλλ' ἕτερον μὲν ἔδωκε πατὴρ, ἕτερον δὲ ἀνένευσε· τὰς μὲν γὰρ δικαίας τῶν εὐχῶν, προσίετο ἄνω διὰ τοῦ σώματος, καὶ ἐπὶ τὰ δεξιὰ καθίδρυε φέρων, τὰς δὲ ἀνοσίους ἀπράκτους ἄνθις ἀπέπεμπεν, ἀφρυσῶν κάτω, ἵνα μηδὲ πλησίον γένοιντο τοῦ οὐρανοῦ. ἐπί μιᾶς δέ τινος εὐχῆς καὶ ἀρρωῶτα αὐτὸν ἐθεασάμην. δύο γὰρ ἀνδρῶν τἀναντία εὐχομένων, καὶ τὰς ἴσας θυσίας ὑπισχνουμένων, οὐκ ἔχων ὁποτέρῳ μᾶλλον ἐπινεύσειεν αὐτῶν. ὥστε δὴ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἐκεῖνο ἐπιπόνθει, καὶ οὐδέν τι ἀποφαίνεσθαι δυνατὸς ἦν, ἀλλ' ὥσπερ ὁ Πύῤῥων, ἐπέσχε καὶ διεσκέπτετο. ἐπὶ δὲ ἱκανῶς ἐχρημάτισε τῶν

Contingat mihi vincere lintem, coronari Olympia. Porrò ex his qui nauigabant, hic optabat vt spiraret Boreas, ille vt Notus. Agricola optabat pluuiam: contrà fullo, Solem. At Iupiter audiens, & singula vota diligenter expendens, non omnibus pollicebatur: verùm hoc concessit Saturnius, abnuit illud. Nam iusta vota per os fenestræ sursum admittebat, admissa ad dextram statuens, rursus iniqua remittebat irrita, flatu deorsum rediguns, ne possint ad cœlum accedere. Super vno quodam voto videbam illum etiam ambigentem. Etenim cùm essent duo qui diuersa peterent, æquales victimas polliciti, non inueniebat vtri potiùs annueret. Itaque iam Academicum illud illi accedebat, vt nihil statuere posset: verùm ex exemplo Pyrrhonis, suspensus hærebat etiam, ac considerabat. Porrò quū iam satis R *vota propo-*

ἐκ τῶν ἐξῆς, ἐπὶ τὸν ἑξῆς μετὰ τοῦτον θρόνον, καὶ τῷ δεινῷ ἐκείνῳ θυείδα καλακύψας, ἐπὶ τοῖς ἰσχόλαις, καὶ τοῖς ἐπόπτοις. χρηματίσας δὲ καὶ τοῖς, καὶ τὸν Ἐπικούρειον ἐκεῖνον ἐπιτρίψας, μιτρηδὸν ἐπὶ τὸν ἑξῆς θρόνον, ἐκάθισε καὶ φήμας καὶ οἰωνοῖς ἐκεῖθεν, εἶτ' ἐκαθέζετο ἐπὶ τῷ τρίτῳ θυείδα μιτρηδόν, δι' ὧν πάντες ἀνίδρυν, ἀπέγνωσαν δὲ τοῦ θύσοντος. ἀποσὰς δὲ τούτων, ἐπὶ τοῖς ἀνέμοις, καὶ τοῖς, ἃ δὴ ποιᾶν, τὸν παρὰ Σκύθαις ὗτον. ἐπὶ Λίβυσιν ἀστραπήτω. ἐπὶ Ἕλλησι νιφέτω. σὺ δὲ ὁ Βορέας πνεῦσον ἐν Λυδίᾳ. σὺ δὲ ὁ Νότ' ἡσυχίαν ἄγε. ὁ δὲ Ζέφυρ' ἐπ' Ἀδριάν διάπτατο. καὶ ἡ χάλαζης ὅσον μύριμοι χίλιοι διασκεδασθέντες ἐπὶ Καππαδοκίας ἀπάντων δὲ ἤδη ἐκείνων ἀῶν διωκημένων, ἐτρέπομεν ἐς τὸ συμπόσιον, ἁπάντων γὰρ ἤδη καιρὸς ἦν. καὶ

proponentibus dediſſet operam, S ad proximam digreſſus ſellam, & ad ſecundam feneſtram, prono capite fœdera ſcientibus ac iurantibus dabat operam. Vbi his quoque reſponſum eſſet, ac Hermodorum Epicureum fulmine comminuiſſet, ad proximam deinde ſellam ſeſe tranſtulit, de diuinationibus ommibus & auguriis auditurus. T Hinc ad ſacrificiorum feneſtram tranſiit, per quam fumus aſcendens denunciabat Ioui nomen victimæ ſuiuſque qui rem diuinam faceret. V Rurſum omiſſis his, ventis & horis mandabat quæ facere deberent: Hodie apud Scythas pluito, apud Libyes fulgurato, apud Græcos ningito. At tu Borea ſpira in Lydia. Tu Note quieſce. Zephyrus Adriani vndas concitet. Tum in Cappadociam grandinis mille modij diſpergantur. Tandem omnib. fermè ordinatis, diſcedebamus in eum locum vbi compotant Dij. Iam enim X cœnæ tempus erat:

καὶ μὴ ὁ Ἑρμῆς παραλαβὼν, κατέκλινε παρὰ τὸν Πᾶνα, καὶ τοὺς Κορύβαντας, καὶ τὸν Ἄττιν καὶ τὸν Σαβάζιον, τοὺς μετοίκους τούτους, καὶ ἀμφιβόλους θεούς. καὶ ἄρτον μὲν ἡ Δημήτηρ παρῆγε, καὶ ὁ Διόνυσος οἶνον, καὶ ὁ Ἡρακλῆς κρέα, καὶ μύρτα ἡ Ἀφροδίτη, καὶ ὁ Ποσειδῶν μυίδας. ἅμα δὲ καὶ τῆς ἀμβροσίας ἤρεμα, καὶ τοῦ νέκταρος παρεγευόμην. ὁ γὰρ βέλτιστος Γανυμήδης, ὑπὸ φιλανθρωπίας, ἃ βιάσασθαι ἀφελέσθαί μοι τὸν Δία, κατύπλω ἄρα καὶ δύο ζῶν νέκταρος ἐνέχεέ μοι φέρων. οἱ δὲ θεοὶ, ὡς Ὅμηρός που λέγει, καὶ αὐτὸς, οἶμαι, καθάπερ ἐγὼ, τὰπὸ τῆς θαμίνος, οὔτε σῖτον ἔδουσιν, οὔτε οἶνον αἴθοπα οἶνον, ἀπὸ τοῦ ἀμβροσίαν παρατίθενται, καὶ τοῦ νέκταρος μεθύσκονται· μάλιστα δὲ ἥδονται, σιτούμενοι τὸν ἐκ τῶν θυσιῶν καπνὸν, αὐτῷ κνίσσῃ ἀνειλιγμένον, καὶ τὸ αἷμα δὲ τῶν ἱερείων, ὃ τοῖς βωμοῖς οἱ θύοντες περιχέουσιν.

méque Mercurius arreptum iussit accumbere Y *iuxta Panem & Corybantes, & Attin ac Sabazium, inquilinos istos & ancipites Deos. Interea panem exhibebat* Z *Ceres, Bacchus vinum, Hercules carnes, myrtum Venus, Neptunus mænides. Simul interim & ambrosiam & nectar furtim deguflabam. nam* α *optimus ille Ganymedes, vt est hominum amans, siquando conspexisset Iouem auertere oculos, nectaris cyathum vnum, nonnunquam etiam duos mihi infundebat. Dij verò, quemadmodum alicubi dixit Homerus, & ipse opinor, vt ego, illic conspicatus, neque frumentum edunt, neque potant nigrantia vina: verùm ambrosiam apponunt, & nectare inebriantur: præcipuè verò gaudent vesci sacrificiorum fumo, vna cum ipso nidore subuolante: ad hæc sanguine victimarum, quem sacrificantes aris infundunt.*

Cæterùm

λέπνῳ ὅτι Ἀπόλ-
λων ἐκιθάριζεν, καὶ ὁ Σειληνὸς
ἐσκάλλετο ὀρχούμενος, καὶ αἱ
Μοῦσαι ἀνασᾶσαι, ἅ τε Ἡσιό-
δου θεογονίαν ἦσαν ἡμῖν, καὶ
τὰ πρῶτα ἀπὸ Πινδάρου, κἀπειδὴ κόρ-
ον ἐπαυσάμεθα, ὡς ἔκαστον ἔ-
δοξε, ἱκανῶς ἀναπεπαυμένοι,
Ἄλλοι μὲν δὴ ποι τινὲς καὶ
ἄλλως ἐκοιμῶντο, Εὔδομεν
ἅπαντες ἄχλοι, ἐμὲ δ' οὐκ ἔχει νή-
πενθος ὕπνος· ἀναλογιζόμενος
ἐμαυτὸν μὲν οὐδὲν ἄπορον, μὴ-
δὲ ἐκεῖνα, οὕτως ἐν τοσούτῳ
πλήθει Ἀπόλλωνα ἕνα φόβῳ οὐδενὶ
ἐοικότως κίνησαι νύξ ἐν ὥρᾳ
τινὶ παρόν· ἀεί, καὶ
ἐγκαμπύλης. τότε μὲν οὖν
ἐπειδή τι καὶ ἁβρύνομαι, ἔωθεν
ἐπιστὰς ὁ Ζεὺς, προσέ-
ταξε συγκαλέσαι ἐκκλησίαν.
ἐπειδὴ παρῆσαν ἅπαντες,
ἀνέστη. Τὰ μὲν ἀλ-
λα ἴσως συναγαγὼν ὑμᾶς, ὁ
θεὸς ἔφος παρέσχηται.
βούλομαι ὑμῖν κοινὸ
ἐπὶ τῷ φιλοσόφων, μάλι-
στα

Cæterùm inter cœnandum & Apollo citharam canebat, & Silenus Cordacem saltabat: & Musæ surgentes in medium, tum Hesiodi Theogoniam nobis canebant, tum primam ex Pindaricis hymnis odam. deinde omnium saturi requieuimus quo quisq; fœderamus loco, satis uuidi potu.

At reliqui noctem diuiq; homines q; per omnem

Dormibant, me nequaquã sopor altus habebat: verùm mecum animo versabam cùm alia permulta, tum & illa præcipuè, qui fieret vt Apollini tãta iam tempore non proueniret barba: aut quo pacto nasceretur nix in cœlo, quũ sol semper adesset, vnáq; conuiuium agitaret. Ac tum quidem pusillum obdormiui: manè verò surgens Iupiter, iussit indici concionem. mox quum adessent omnes, sic farier insit: Vti vos conuocarẽ, in causa fuit hospes ille, qui heri aduenit. Verùm quum alioqui iam olim mihi fuerit animus communicare vobiscum de philosophis, maxi-

καὶ μὲ ὁ Ερμῆς παραλαβὼν, κατέκλινε παρὰ τὸν Πᾶνα, καὶ τοὺς Κορύβαντας, καὶ τὸν Αττιν καὶ τὸν Σαβάζιον, τοὺς μιξοβαρβάρους τούτους, καὶ ἀμφιβόλους θεούς. καὶ ἄρτον μὲν ἡ Δημήτηρ παρῆχε, καὶ ὁ Διόνυσος οἶνον, καὶ ὁ Ηρακλῆς κρέα, καὶ μύρτα ἡ Αφροδίτη, καὶ ὁ Ποσειδῶν μανίδας. ἅμα δὲ καὶ τῆς ἀμβροσίας ἠρίστα, καὶ τοῦ νέκταρος παρεγευόμην. ὁ γὰρ βέλτιστος Γανυμήδης, διὰ φιλανθρωπίας, ἃ θεάσασθαι ἀφθόνως ἐποίησε τὸν Δία, κατύχλου ἄρτι καὶ δύο ζοῦν νέκταρος ἐνέχει μοι φέρων. οἱ δὲ θεοὶ, ὡς Ομηρός που λέγει, καὶ αὐτὸς οἶμαι, καθάπερ ἐγὼ, τὰπὶ τῆς θαμίνος, οὔτε σῖτον ἔδουσιν, οὔτε πίνουσιν ἄθοπα οἶνον, ἀπὸ τοῦ ἀμβροσίαν παρατίθενται, καὶ τοῦ νέκταρος μεθύσκονται· μάλιστα δὲ ἥδονται, σιτούμενοι τὸν ἐκ τῶν θυσιῶν καπνὸν, αὐτῇ κνίσσῃ ἀνελιττόμενον, καὶ τὸ αἷμα δὲ τῶν ἱερείων, ὃ τοῖς βωμοῖς οἱ θύοντες πυρίσσουσιν.

méque Mercurius arreptum iussit accumbere ι iuxta Panem & Corybantes, & Attin ac Sabazium, inquilinos istos & ancipites Deos. Interea panem exhibebat ζ Ceres, Bacchus vinum, Hercules carnes, myrtum Venus, Neptunus manides. Simul interim & ambrosiam & nectar furtim deguſtabam. nam α optimus ille Ganymedes, vt est hominum amans, ſiquando conſpexiſſet Iouem auertere oculos, nectaris cyathum vnum, nonnunquam etiam duos mihi infundebat. Dij verò, quemadmodum alicubi dixit Homerus, & ipſe opinor, vt ego, illic conſpicatus, neque frumentum edūt, neque potant nigrantia vina: verum ambroſiam apponunt, & nectare inebriantur: præcipuè verò gaudent veſci ſacrificiorum fumo, vnà cum ipſo nidore ſubuolante: ad hæc ſanguine victimarum, quem ſacrificantes aris infundunt.

Caterùm

λάπυω ὅ τι Ἀπόλ-
λων ἐκιθάριζεν, καὶ ὁ Σειληνὸς
ἐκορδάκα ὠρχήσατο, καὶ αἱ
Μοῦσαι ἀναστᾶσαι, ἅ τι Ἡσιό-
δου θεογονίας ἦσαν ἡμῖν, καὶ
τὰ πρῶτα ἀφλὶ τ ὕμνων
Πινδάρου. κἀπειδὴ κόρ
ἀπεπαυόμεθα, ὡς ἔχομεν ἕ-
καστος, ἱκανῶς ἀναβεβρυχμέ-
νοι. Ἄλλοι μὲν δὴ βροί τι, καὶ
ἄλλος ἐποκορύσσετο, Εὖδον
δὲ οὐχ οἱ, ἐμὶ δ' ἐν ἐχρ νύ-
κτος ὕπν ἀνελογιζόμην
πολλὰ μὲν ἢ ἄπορα, μάλ-
λον ἐκάνα, ὥσ ἐμ τοσούτῳ
ἐκ Ἀπόλλωνα ἐφύ πώγω
γένειον ὥσ γίνεσθαι νὺξ ἐμ ἐρα-
τὴ ἐπὶ πολύ ἀεί, καὶ
ἐπιμένοι. τότ μὲν οὖ
πάνυ τι καρτέρησεν ἐωθὼς
ἀναστὰς ὁ Ζεύς, προσέ-
καλεσε κηρύκεσσιν ἐκκλησίαν.
ἐπειδὴ παρῆσαν ἅπαντες,
ἐκάθισε. Τὸν μὲν οὖν
ἕνεκα ἕνεκα ξυναγαγὼν ὑμᾶς, ὁ
δῆμος ἅδε ξένος παρέσχηκα.
ἐβούλετο ὑμῖν κοινὸς
γενέσθαι τ φιλοσόφων, μάλι
στά

Cæterùm inter cœnandum & Apollo citharà canebat, & Silenus Cordacem saltabat: & Musæ surgentes in medium, tum Hesiodi Theogoniam nobis canebant, tum primam ex Pindaricis hymnis odam. deinde omnium satiati requieuimus quo quisq; fœderamus loco, satis uuidi potu.

At reliqui noctem diuiq; hominesq; per omnem

Dormibant, me nequaquã sopor altus habebat: verùm mecum animo versabam cùm alia permulta, tum & illa præcipuè, quî fieret vt Apollini tãta iam tẽpore non proueniret barba: aut quo pacto nasceretur nix in cœlo, quũ sol semper adesset, vnáq; conuiuium agitaret. Ac tum quidem pusillum obdormiui: manè verò surgens Iupiter, iussit indici concionem. mox quum adessent omnes, sic farier insit: Vti vos conuocarẽ, in causa fuit hospes hic, qui heri aduenit. Verùm quum alioqui iam olim mihi fuerit animus communicare vobiscum de philosophis, maxi-

σὰ γε ἀπὸ τῆς σελήνης, καὶ ὧν ἐκείνη μεμφεῖται, προπαρασκευάσῃ, ἴσως, μηκέτ' ἐπὶ πλέον παρατείνειν τὴν διάσκεψιν· γέγονε γάρ τι ἀνθρώπων γένος, οὐ πρὸ πολλοῦ ὤφθη βίῳ ἐπιπολάζον, ἀργόν, φιλόκαινον, κενόδοξον, ὀξύχολον, φιλόνικον, φιλόμωμον, τετυφωμένον, ὕδατος ἀναπλεον, καὶ ἵνα καθ' Ὅμηρον ἔπω, Ετάσιον ἄχθος ἀρούρης. οὗτοι τοίνυν εἰς συνέδρια διαιρεθέντες, καὶ διαφόρους λόγων λαβυρίνθους ἐπινοήσαντες, οἱ μὲν Στωϊκοὺς ὠνομάκασιν, οἱ δὲ Ἀκαδημαϊκούς, οἱ δὲ Ἐπικουρείους, οἱ δὲ Περιπατητικούς, καὶ ἄλλα πολλοὺς τοιούτοις τούτων ἐπίρρητα δέ, ὄνομα σεμνὸν, τὴν ἀρετὴν ἐπιθέμενοι, καὶ τὰς ὀφρῦς ἐπάραντες, καὶ πώγωνας ἐπισπασάμενοι, περιέρχονται ἐπιπλάστῳ σχήματι, κατάπλεως ἤθη περισκοποῦντες, ἐοικότες μάλιστα τοῖς τραγικοῖς ὑποκριταῖς, ὧν ἔνι ἀφελὴς τὰ πρόσωπα, καὶ τὴν χρυσόπαστον ἐκείνην στολὴν, τὸ κα-

méque verò à Luna, hisque de quibus illa queritur, commotus, statuâ haudquaquam diutiùs prorogare consultationem. Est enim γ hominum genus, quod non itapridem in vita fluitare cœpit, iners, contentioſum, gloriæ auidum, iracundum, guiæ ſtudioſum, & ſtultum, faſtuoſum, contumelioſum: & vt verbis Homericis dicam, Telluris inutile pondus. Iſti igitur ſ in ſectas diuiſi, ac variis rationum labyrinthis excogitatis, alij ſeſe Stoicos appellant, Academicos alij, alij Epicureos, alij Peripateticos, alijs item vocabulis his multò magis ridiculis. Deinde vbi venerandum illud ſ virtutis nomen induerint, tum adductis in altum ſupercilijs, promiſſaque barba, fucato habitu obambulant, deteſtandos mores ſecum circumferentes: ſi millimi nimirũ iſtis. κ Tragœdiarũ hiſtrionibus, quibus ſi perſonas ſtolamque illã auro ſparſam detraxeris, quod

[illegible]αλεπόμενόν ὅτι γελοῖον
[illegible]ώπιον, ἐπὶ ἅρμασιν ἐς
[illegible]ῶσα μισθωσόμενον. διὸ
[illegible] ἔντοσθεν, ἀνθρώπων μὲν ἀ-
[illegible]ων καταφρονοῦσι, περὶ
[illegible] ἀποκόλα διεξέρχον-
[illegible] σωφρονοῦσιν ἀνεξαπά-
[illegible]α μειράκια τινὰ τῶν πολυ-
[illegible]ων ἀρετὴν πραγοδοῦσι,
[illegible] τὰς τῶν λόγων ἀρρίας
[illegible]άσκουσι. πρὸς μὲν τὸς
[illegible]υτὰς καρτερίαν ἀεὶ καὶ
[illegible]ροσωΐλων ἐπαινοῦσι, τὴν πλά-
[illegible]ὰ ἡδονῆς καταπύνουσι· πρὸ
[illegible] μὴ καθ' ἑαυτὸς γνώμ-
[illegible]ν ἄν τίχοι τις, ὅσα μὲν ἐ-
[illegible]κειν, ὅσα δ' ἀφροδισιάζο-
[illegible] ὅπως δ' πειλέχοσι τῶν
[illegible]ῶν τὸν ῥύπον, τὸ ὑπάν-
[illegible]ανόταζον, ὅτι μηδὲν
[illegible]μήτε λοιπὸν μήτε ἴδιον
[illegible]νῆσθαι, ἀλλ' ἀχρεῖοι καὶ
[illegible] καθεσῶτες, Οὔτε
[illegible]ν βούλιμοι ἐναείθμιοι,
[illegible]ῆναι ὅμως τ' ἄλλων κα
[illegible]ῶσι, καὶ λόγοις τινὰς πε-
[illegible]μφορήσαντες, τὴν λοι-
[illegible]τινὰς ἐκμιμελιτηκό-
τοσ,

quod supereſt, id ridiculum eſt, nempe homunculus ſeptem denarijs ad agonem conductus. Atqui huiuſmodi cùm ſint, & mortales quidem vniuerſos aſpernantur, de diis verò abſurda prædicant, contractiſq; cœtibus adoleſcentulorũ (quos nihil negotij ſit fallere) nobilem illam virtutem oſtentant, & verborum ambiguitates docent, atque apud diſcipulos iemperantiam ſemper ac modeſtiam laudant, opes ac voluptatem execrantur. Cæterùm vbi ſoli & apud ſeſe eſſe cœperint, quid attinet dicere quantoperè ſeſe ingurgitent, quàm immodici ſint ad Venerem, quemadmodum autem etiam aſſium ſordes oblingant? Iam illud eſt omnium grauiſſimum, quòd cùm ipſi nihil agant, neq; publicum, neq; priuatũ, ſed inutiles ac ſuperuacanei deſideant: nuſquam in conſilijs, numerentur in armis: tamen reliquos accuſant, ac vitia quædam & dicta congerentes, neq; nõ maledicta quæ-

τῶν, ἐπιτιμᾶσι, καὶ λοιδοροῦσι
τοῖς πλησίον, καὶ οὕτω ἀν-
τὰ πρῶτα φιλοῦσα λοιδο-
ρεῖν μᾶλλον τὸν ἕτερον, ὃς
ἂν μὴ γαλοφωνότατός τε ᾖ,
καὶ ἰταμώτατος, καὶ πρὸς
τὰς βλασφημίας θρασύτα-
τος. καίτοι τὸν ἀγανακτοῦν-
τα αὐτῶν, καὶ βοῶντα, καὶ λα-
τηγοροῦντα τῶν ἄλλων ἴσως
ἔχει, σὺ δὲ δὴ τί πράττων τυγ-
χάνεις, ἢ τί φῶμεν πρὸς θεῶν,
σε πρὸς τὸν βίον συντελεῖν
φάναι ἄν, ἃ τὰ λίπαια καὶ ἀλη-
θῆ θέλοι λέγειν, ὅτι πλεῖν μέν,
ἢ χωρεῖν, ἢ στρατεύεσθαι, ἤ τι
ἄλλο τοιοῦτον μισεῖ, πλεῖστον
δὲ ἐμοί μοι λοιδορεῖν. λίπραγα δέ,
καὶ αὐχμῶν, καὶ ψυχροπότην, καὶ
ἀνυπόδητον δὲ καὶ χαμαὶ πί-
πτοντα· καὶ ὥσπερ ὁ Μῶ-
μος, τὰ ἀπὸ τῶν ἄλλων γιγνό-
μενα συνοραντῶ. καὶ ἂ μὲν
τις ὠφύκησι τῶν πλησίον πο
λυτελῶς, ἢ ἑταίραν ἔχει, ζοῦτο
πολυπραγμονῶ, καὶ ἀγανα-
κτῶ. ἐὰ δὲ τῶν φίλων τις ἢ ἑ-
ταίρων διατάκαται νοσῶν, ἐ-
πικουρίας τε καὶ θεραπείας
δεόμενον, ἀγνοῶ. διαῦτα μὲν

dã meditatí obiurgãt, proxi
misq; conuiciãtur, adeò vt is
inter hos primas tenere vi-
deatur, qui clamosissimus sit,
& impudẽtissimus, & ad ma-
ledicendum audacissimus.
At sanè si quis istum sine fi-
ne ista facientem, vocife-
rantem, & cæteros incusan-
tem percontetur ad hunc
modum: Tu verò quid tan-
dem facis? aut quid per deos
dicemus te ad vitam confer-
re? nimirum respondebit,
si modò recta veráque fa-
teri volet, hoc modo: Na-
uigare quidem, aut agros co-
lere, aut militare, aut om-
nem aliquam aggredi, su-
peruacaneum mihi videtur:
cæterùm clamo, squaleo,
frigida lauo, incalceatus
per hyemem obambulo: ac
veluti Momus ille, quæ ab
alijs geruntur, calumnior:
ac si quis diuitum sumptuo-
sius obsonârit, aut amicam
habeat, id exquiro, atq; in-
dignor. Quòd si amicorum
quispiam aut sodalium mor-
bo decumbat, curáque & obsequio egeat, id ignoro. Hoc

genus

ἐστὶν ἡμῖν, ὦ θεοί, ταῦτα
περιμαλα. οἱ δὲ Επι-
κοι αὐτῶν λιγόμενοι, μά-
δὲ καὶ ὑβρισταί εἰσι, καὶ ὃ
ειως ἡμῶν καθάπλουσα,
τι ἐπιμελεῖσθαι τῶν ἀν-
πίνων λιγουσθ' τὰς θεὸς,
τι ὅλως τὰ γιγνόμενα ἐπι-
κοπεῖν. ὥστ' ὥρα ὑμῖν λογί-
σθαι, διότι λῷ ἅπαξ οὗτοι πᾶ
τὸ βίον διαπεῖσιν, ὁ μι-
ειαν πανήσει. τίς γὰρ ἂν ἔτι
ρασεν ὑμῖν, πλέον ὀδὲν ἐ-
προσδοκῶν; ἃ μὴ χρὴ ὑ
λίην ἀτιᾶται, πάντ' ἂν-
θατ' ζῶν ξένον χθὲς δει-
μενον. πρὸς ταῦτα βου-
λεύθε, ἃ καὶ ζῶν ἀνθρώποις
ποιεῖτ' ἂν ὠφελιμώτατα, καὶ
ἀσφαλέσατα. ἐπεὶ δ' ταῦτα ζῶν Διὸς, ἡ ἐκκλησία
συνέρρυκε. καὶ ὑμᾶς ἐκ-
ἅπαντ', ἐφοβούνετο,
ἀφελίξον, ἐπίριψον, ἐς τὸ
βαθὺ, ἐς τὸ Τάρταρον, ὡς
Γίγαντας. ἰσυχίαν δ' ὁ
ἐς αὖθις παραγγέλας, ἔσω
τα, ὡς βουλευθῇ, ἔφη, καὶ
πάντ'

genus sunt nobis, ô dij, hæ pecudes. Iam verò qui ex his vocantur Epicurei, vehementer sunt etiam contumelioſi, neque mediocriter nos mordent, affirmantes neque dijs eſſe curæ res mortalium, neque omninò conſiderari à nobis quid apud illos agatur. Quas ob res tempus eſt vt de his conſultemus: propterea quòd ſi ſemel valeant hæc perſuadere ijs qui ſunt in vita, non mediocriter eſurietis. Quis enim pòſt vobis prorem diuinam faciat, cùm nihil inde expectet emolumenti? Nam de quibus Luna hos accuſat, omnes audiſtis heri narrantem hoſpitem. Super his conſultate, quæ pariter & hominibus ſint quamutiliſſima, & nobis quamminimè periculoſa. Hæc locuto Ioue, frequens afremebat concio. mox clamatum eſt ab omnibus: Eſfulmina, exure, comminue in barathrum, in tartarum, vti Gigantes. At Iupiter rurſum

ſilentio: Fient iſta, inquit, quemadmodum vultis.

Omnes

πάνυ δὲ ἐπιτρίψουσα αὐτῇ δίκη, πλὴν τό γε νῦν ἔτι οὐ θέμις ἐστὶ κολασθῆναί τινα· ἱερομηνία γάρ ἐστιν, ὡς ἴσθι, μηνῶν τεττάρων πάρων, καὶ ἤδη πλὴν ἐκεχειρίαν ἐκήρυξα πάμπλειστον. ἐς νέωτα οὖν ἀρχομένου ἦρος, ἐάν τοι κακοὶ κακῶς ἀπολοῦνται ὑπὸ σμικρᾶς αἰθαλίδος ἐκφανῆς· ἢ, καὶ ἐνανίσιμον ἐπ' ἀφρύσι νεῦσι Κρονίων, πρὸς ἃ Μηνίππου ταῦτα, ἔφη, μοι δοκεῖ, πρεσβυτικὰ αὐτὸν τὰ πρὸς, ἵνα μὴ καὶ αὖθις ἔλθῃ ποτὲ, ἀπὸ τοῦ Ἑρμοῦ ἐς πλὴν γῆν κατενεχθῆναι τιμωρόν. καὶ ὁ μὲν ταῦτα ἀπὼν, σιγῆσαι τὸν σύμμοχθον. ἐμὲ δὲ ὁ Κυλλήνιος, τῇ δεξιᾷ ὦτος ἀπορρήμασας, πρὸς ἑσπέραν χθὲς κατέθηκε, φέρων ἐς τὸν Κεραμεικόν. Ἀπαντα ἀκήκοας, ἄπαντα, ὦ ἑταῖρε, τὰ ἐξ οὐρανοῦ· ἄπειμι δίψιος, καὶ τοῖς ἐν τῇ Ποικίλῃ περιπατοῦσι τῶν φιλοσόφων, αὐτὰ ταῦτα εὐαγγελιούμενος.

Omnes communicuētur cum ipsa sua dialectica. Quanquam in præsentia sanè fas non est punire quenquam. Est enim Hieromenia, sicuti nostis, quatuor hos menses: iámque inducias promulgaui. Itaque proximo anno ineunte Vere, mali malè perdentur, formidando fulmine. Sic ait, atque supercilijs pater annuit atris. Porrò de Menippo hæc mihi videntur, inquit, vt ademptis illi alis, ne quando denuò redeat, à Mercurio deferatur hodie in terrā. Hæc locutus demisit cœtum. Me verò Cyllenius dextra aure suspensum, heri circiter vesperam deposuit in Ceramico. Audisti omnia: omnia inquam, amice, quæ è cœlo mecum affero. Quare abeo iam, eadem hæc renunciaturus philosophis in Pœcila inambulantibus.

GILBER.

GILBERTI COGNATI
ANNOTATIONES.

a TER mille igitur erant.] *Occasio dialogi. iocosè ludit* [illegible] *ἐπὶλω.* *b* Mansio.] *σταθμὸς, q. itineris diurni spatium* [illegible] *, produci fertur stadijs centum & quinquaginta, quæ mil-* [illegible] *essent vndeuiginti, quadrante minus. Nam & Iurisconsulti viginti milliaria diuinis itineribus concesserint.* *c* Quòd non credis.] *Docilitas & attentio.* *d* Neque enim ciuile fuerit.] *Natratio, ac primùm quibus de causis ad Philosophos se contulerit.* *e* Atque hic mihi.] *Ignorantia & inscitia vulgi.* *f* Grauabar erectus.] *Causæ, quibus commotus cœlum ac Iouem ipsum adeundum censuerit: nempe Philosophorum diuersa & incerta doctrina.* *g* Atqui rideres, amice.] *Hic Astrologos irridet, qui de motu positúque stellarum se futura dicere posse mentiuntur, vana curiositate ac inscitia: quorum innumeri, propè sceleratissimis inuentis atque flagitijs, pro dijs habiti sunt.* *h* Quid autem.] *De infinito.* [illegible] Bellum rerum omnium parentem.] *Sunt qui hoc ad Philosophorum quorundam decretum referunt, qui dixerunt, rerum summam è lite progigni.* *k* Soli rerum.] *Anaximander cœlestia sydera, Apollo Iouis & Latonæ filius, diuinationis Deus, Musarum præses, & Medicæ artis repertor à Poëtis dicitur.* *l* Eius rei conficiendæ.] *Quibus rationibus adductus, perficiendæ rei propositæ spem cœperit.* *m* Aesopus fabularum scriptor.] *Sic Plutarchus in Solone, ὁ λογοποιὸς Αἴσωπος dicitur.* *n* Qui aquilis ac scarabeis.] *Hic Apologus inter alios extat nõ inelegans.* *o* Correptis auibus.] *Hypotyposis volatum & ascensum meditantis.* *p* Diuerti.] *Diuersorium Lunæ, vnde prospectu in terram capto, cuncta quæ inferioribus hisce regionibus geruntur, inspicit.* *q* Rhodiorum colossum.] *Tacitè & hæc, vt ambitiosa hominum opera, perstringit. Colossi dicuntur statuæ ingentes. Inter has primis celebratur Solis colossus apud Rhodios, septuaginta cubitis altus. De eo idem Lucianus in Ioue Tragœdo. Hinc mira hyperbole, Colossea magnitudine, in homines prægrandi corporis mole: quâ sæpè Lucianus vtitur.* *r* Repentè factus Lynceus.]

Lynceus.] *Lyncei perſpicacitas in prouerbium abiit quòd videret quæ ſub terra forent. Idem de eo in Hermotimo, & in dialogo Menippi & Tireſiæ.* s Empedocles.] *Empedoclem hîc notat, veluti quòd ipſe quoq; de rebus naturalibus abſurdè nugatus ſit. Alludit autem ad id, quòd idem (vt quidam tradunt) in crateres Aetnæ præcipitauit ſe.* t Nonnihil perturbabar, ratus dæmonem.] *Dæmon ab antiquis dicebatur Deus, ſapiens, genius, præſes, fortunæ conciliator bonæ, vel aduerſæ. hinc dicti ſunt κακοδαίμονες, malorum & omnium infortuniorum autores: εὐδαίμονες, bonorum & virtutum datores. Dæmones verò dixerunt, qui à lunari globo, & à media aëris regione potens in terram imperium habent, & dominium in reliquas creaturas, vt Vertumnus, Hippo, Priapus, &c.* * Nullum ego ſum numen.] *Hoc carmen extat apud Homerum Odyſſ. π. ſub perſona Vlyſſis, loquētis ad Telemachum filium: quòd Plutarchus in Commentario, cui titulus. Quo pacto quis intelligat ſe profeciſſe, monet vt ſemper habeamus in promptu, tanquam pharmacum aduerſus venenum adulationis, aut vbi quis nos magnificentiùs quàm pro merito laudat.* u Altero oculo melius.] *Lignarij fabri lapidumq; ſectores rubricata linea opus dirigunt, vnoque oculo clauſo rectitudinem eius metiuntur, ne vago amborum oculorum diſcurſu norma rectitudinis conturbetur: vno enim oculo rectiùs cernimus quàm duobus, quia plures motus duobus, quàm vno excitantur: & quia vterq; oculi vtriuſque non ſine perturbatione in idem concidunt. Itaque cùm vno inſpicimus oculo, ad rectum conſpectum, tanquam regulam melius quod rectum eſt deprehendimus & iudicamus, vt author eſt Ariſtoteles in Probl. Hinc Perſ. ſat. 1:*

Non ſecus, ac ſi oculo rubricam dirigat vno.

Et Iuuenalis: —& ſtatua meditatur prælia luſca. *id eſt, vno oculo clauſo: quo ictus certior fieret. Sic enim bellatorum ſtatuæ erigebantur, vno oculo clauſo, vt homines imitarentur, qui vt rectiùs feriant, oculum claudere ſuperinducto cilio conſueuerunt.* x Ad Scythas.] *Scythas hodie Tartaros appellari, neoterici Coſmographi teſtantur.* y Si quis producat multos.] *Amplificatio à ſimili.* z Verùm in vario.] *Vanum atque inutile ſtudium plura poſſidendi.* A Vniuerſa Græcia.]

Græcia.] *A collatione partium ac totius.* B In orbem obambulantes.] *Ciuitatum propria studia.* C Vitæ formicarum.] *Collatio formicarum.* D Myrmidonas.] *De Myrmidonum origine hæc apud veteres refertur historia. Inter Atticam & Peloponnesum, in faucibus Saronici sinus, sita est Aegina insula, Atticæ Athenisque obiecta. In qua cùm regnaret Aeacus, Iuno totam insulam pestè corrupit: labe verò magis ac magis gliscente, hominibus insula despoliatur. Aeacus hanc solitudinem, ciuiumque inopiam indignè ferens, Iouem patrem orat, vt iacturam hanc quoquo modo resarciat. Iupiter ingentem formicarum cateruam, quam in proxima quercu conspicatus fuerat, in homines transformatam, filio donauit. Ab his Myrmidones, quoniam μύρμηκες Græcis formica est, nominati. Ouidius verò libro 8. Aeginetas non à formicis natos: sed quòd formicarum in morem in specubus, effossisque cauernis habitarint, hoc nomẽ accepisse memorat.* E Luna.] *Querela Lunæ de Philosophorum contumelijs.* F Et tamen.] *Amplificatio ab immerito.* G Hæcigitur memineris.] *Epilogus.* H Etenim paulò pòst.] *Ascensus in cœlum, & ad ipsum Iouem. Et hactenus quidem hominum stultitiam & cupiditates persecutus est: iam & illa, quæ de dijs feruntur, eodem modo exagitat.* I Tertio die. [In Græco est τριταῖος ἐπλησίασεν τῷ μεσῷ, pro, τῇ τελίτῃ ἡμέρᾳ. K Titanico vultu.] *Tetricum autem torui vocant ac tetricum, ac cuiusmodi fuisse feruntur veteres illi Titanes. Idem in Timone: Itaque prolixa barba, reductisque supercilijs, secum murmurans nescio quid, accedit, Titanico vultu aspiciens.* L Attonitus.] ἐμβροντητοι καὶ ἐμβροντηθέντες à Græcis κυριῶς appellantur, quorum mens aut ictu fulminis, aut incredibili eius pauore obstupescit. Vtrumque vocabulum per metaphoram ad alia transfertur: vt hic. *Stupidum atque animi impotentem plerunque significat. Moschopulus:* καὶ ὁ ἐμβροντητος, ὁ ἐξω φρενῶν, καὶ πάνυ ἐπὶ τὸν τυφῶνα καταφερομένων σκηπτῶν. *Demosthenes:* περὶ τοῦ στεφάνου, ἐμβρόντητον, ἅπερ νυνὶ λέγεις. *Hos Latini attonitos dicunt. Celsius: Attonitos quoque rarò videmus, quos cum & corpus & mens stupet. Fit interdũ ictu fulminis, interdum morbo:* ἀποπληξίαν *hunc Græci vocant. Ouidius Trist. 1:*

Non

Non aliter ſtupui, quàm qui Iouis ignibus ictus
Viuit, & eſt vitæ neſcius ipſe ſuæ.

Xenophon αἰαῖαι. γ. *&* ἐλλιτῶν δ. *vſus eſt his dictionibus.* M Omnia dilucidè expoſui.] *Exponit Iouis cauſam, aduentus ſui in cœlum.* N Nunc venit.] *Ridicula & ineptæ cura Iouis.* O Contentionem illorum.] *Eiuſdem expoſtulatio, quòd contemni incipiat.* P Erant autem huiuſmodi.] *Vota mortalium.* Q Exemplo Pyrrhonis.] *Gellius libro* 11. *capite* 5. *de Pyrrhonijs loquens ſcribit: Nihil enim decernunt, nihil conſtituunt: de his Cicero in Lucullo.* R Vota proponentibus.] *Sic fœdera ferientibus, operam precibus audiendis dare: id eſt, vacare.* S Ad proximam digreſſus ſellam.] *Iuramenta.* T Hinc ad ſacrificiorum.] *Sacrificia.* V Rurſum omiſſis his.] *Quæ cuique ſublimium imperare ſoleat.* X Cœnæ tẽpus.] *Conuiuia Deorũ.* Y Iuxta Panem.] *De Pane pluribus in locis annotatum eſt, maximè in eiuſdem Luciani epigrammate de Echo & Pane, in Bis accuſato, in Deorum conuiuio, in Ganymedis dialogo, in alio Panos & Mercurij dialogo.* Z Ceres panem.] *Ceres Opis & Saturni filia, Dea frugum fingitur: plerunque pro pane aut cibo accipi ſolet, ſecundùm illud Terentij,* Sine Cerere & Baccho friget Venus. *Cùm autem ab antiquis Dea iudicata ſit, quæ ve prima repererit, Plinius lib.* 7. *cap.* 56. *ſcribit.* α Optimus ille Ganymedes.] *Homerus eum à dijs raptum tradit ad pocillandum, vt dixi in dialogo Neptuni & Mercurij, & alijs in locis.* β Illa præcipuè.] *Ridiculum.* γ Hominũ genus.] *Deſcriptio Philoſophorum.* δ Stultum, faſtuoſum.] *Mores.* ε In ſectas diuiſi.] *Sectæ.* ζ Virtutis nomen induerint.] *Habitus.* η Tragœdiarum hiſtrionibus.] *Collatio hiſtrionum.* θ Mortales quidem.] *Doctrina.* ι Apud ſeſe eſſe cœperint.] *Vitia domeſtica.* κ Dicta congerentes.] *Petulantia linguæ.* λ Hoc genus ſunt nobis.] *Epicurei, quos ſpeciatim notat, vt qui Deos eſſe negẽs.* μ Rem diuinam faciat.] *A periculo exhortatio.* ν Comminuentur.] *Reiectio cauſæ.*

ANAXA-

ΑΝΑΧΑΡΣΙΣ, ἢ περὶ Γυμνασίων. *ANACHARSIS, seu de Gymnasijs.*

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

DIsputant de gymnasijs siue exercitijs adolescentum, Anacharsis & Solon. Cuius rei occasio hęc fingitur. Quum Anacharsis Athenas ex Scythia profectus, vt & Solonem (qui temporibus illis pro sapientissimo habebatur) audiret, & Græcorum instituta ac mores cognoscret, fortè inter cætera iuuenes Athenienses inter se ludentes, ac mutuò in luto ac puluere sese prosternentes & volutantes aspiceret, ignarus quid agerēt, aut quorum ea contentio pertineret, rem & causam à Solone requirit: qui cùm exercitandi genus esse diceret, & laudem ac præmia certaminum corollas ac poma quædā commemoraret: ille ob tam paruas res tanto & tam acri studio illos inter se contendere, pro stulto ac deridēdo putat. Proinde altero institutū hoc vt suū commendante, altero verò ceu stultitiam atq; dementiam quādam ridente, paulatim eò venitur, vt Solon totam ciuitatis & informandæ iuuentutis rationem exponat. Ac primùm quidem, quibus disciplinis, quibusq; exemplis animos ac mentes ciuium informent, commemorat: deinde & corporum exercitium, & qui finis eorundem, quæq; vtilitas sit, recenset, atq; ea pars propria instituti argumenti est. Cæterùm quia finem, à dissimilitudine rerum & instrumentorum, & quòd hæc puerilia, ad seria certamina ac bella parum profutura videantur, Anacharsis iterum confutat, monetq; vt iusta potius armorum exercitatione ad futuros casus sese parent. Solon solennium quoq; ludorum auctoritatē & instituta, deinde publicum morem, & postremò etiam Lacedæmoniorum exemplum allegat: vbi tum ad Lacedæmoniorum ludos, & puerorum verberationes, ita respondet Anacharsis, vt videatur Lucianus reprehendendi magis causa illorū mētionem facere, quàm q̄ inhuma-

nitatem atq; sæuitiam istam laudet. Porrò videtur interim & illud voluisse Lucianus, ostendere videlicet rationem quandam qua iuuentus institui atque informari ad rempub. bene ac rectè possit, cuiusmodi & pleraque ea sunt quæ à Platone De legib. lib. 7. & 8. de educatione & institutione iuuentutis traduntur. Adeoque breui isto Solonis sermone omnia fermè ea Lucianus complexus est, quæ ille multis verbis & libris vix absoluit.

Ἀναχάρσις ἢ Σόλων.

Anacharsis. Solon.

Αὗτα ἀνὴρ, ὦ Σόλων, τί ποτε ἔνιοι οἱ νέοι ποιοῦσιν; οἱ μὲν αὐτῶν περιπλεκόμενοι, ἀπάλης ἀποσκιρτῶσιν, οἱ δὲ ἄγχουσι καὶ λυμαίνονται, καὶ ἐν ᾧ πηλῷ συναναφύρονται καλινδούμενοι, ὥσπερ σύες. καί τοι κατ' ἀρχὰς ἀνδρες ἐφαίνοντο ἁμιλλώμενοι (εἰδον γάρ) λίπα τι ἀλείψαντε, καὶ διατίλλοντε μάλα ἀρρενικῶς ἄμφω τὸν ἕτερον ἐν ᾧ μέρει. μετὰ δὲ, οὐκ οἶδ' ὅ, τι πάθος ἑαυτοὺς, ὠθοῦσί τε ἀπάλης συνωσκάτοι, καὶ τὰ μέτωπα συναράττουσιν, ὥσπερ οἱ κριοί. καὶ ἤδη ἰδὼν ἀράμενός τε ἑκάτερος τὸν ἕτερον ἐπὶ βίαν συνοῖν, ἀφῆκεν ἐς τὸ ἔδαφος,

Aec verò [a], ô Solon, quamobrem vestri faciunt iuuenes? Partim enim illorum complexi mutuò se supplantant, partim verò alius aliũ præfocat ac verberat, & cœno semet immiscent, voluntanturq; perinde vt sues. At qui initiò statim exutis vestimentis (spectator enim astiterã) alter alterum vicissim & rasit, & vnxit oleo, valde pacatè & amiciter: deinde verò nescio qua offensa dissociati, mutuò se de loco propulerunt iuuenes, fronteq; arietantes concurrunt non secus atq; arietes. Et vide vt ille alterum sublatum cruribus humi pro-

ἀφ' ὃ, ἂν ἐπικαταπέσῃ, ἀντιπαλαίσῃ δὲ μὴ ἐᾷ, σωσθῶν διὰ τοῦτο εἰς τὸν πηλόν. τίλλει δὲ, κἂν ἐμπεπλεξάμενος αὐτῷ τὰ σκέλη, ἀπὸ τῶν χαιτέρα, τὸν πῆχυν ἐπάλξας ὑπὸ λαιμῷ, ἄγχει ἐπίτομον. ὁ δὲ παρακροτεῖ εἰς τὸν ὦμον, ἱκετεύων, οἶμαι, ὡς μὴ βαρέως ἀφηνιάσῃ. ἢ δὲ ἐκείνου ἕνεκα φείδεται, μὴ μοχθήσῃ, ἀπ' ἀφανίσαντος τὸ ἔρεμα, καὶ τῷ βορβόρῳ ἀναμιχθέντος, ἢν ἱδρῶτι ἅμα καὶ ῥεῖ, γέλωτα ἐμοὶ γοῦν παρέχουσιν, ὥσπερ οἱ ἐγχέλεις ἐκ τῶν χειρῶν ὀλισθάνοντες. ἕτεροι δ' ἐν ᾧ αὐτοῦ τῆς αὐλῆς τὸ αὐτὸ ἔπαθον ἔρῳσιν, ἐκ τῶν παλῶν οὗτοί γε, ἀπὸ ψάμμου τοσαύτης βαθείας ἀποβαπτόμενοι, ἐν ᾧ ὀρύγματι παράπλησίν τι ἀπόλουσι, καὶ αὐτοὶ ἐκπεσόντες πάλουσι τὸν λάκκον, ἀλικτρυόνων δίκην, ἃς ἀφικτόριοι ἔχουσιν ἐν ταῖς ἀμμοκοΐαις, οἶμαι, τῆς ψάμμου τὸν ὕδατον ἀφαρούσης, καὶ βιβαιοτέραν ἐν ξηρῷ παρεχούσης τὴν ἀντίληψιν, aduersariique comprehensionem firmiorem in arido sub-

mi prostrauerit, deinde in eum illapsus suspiciendi facultatē non permittit, in cœnū deorsum adigens. Postremò verò iam illius crura secundū ventrem cōplexus, circumiecto gutturi cubito, miserū ærumnosè præfocat. Alter aūt eius obuerberat humeros, supplicans, vt opinor, illi, ne prorsus præfocetur. Sed ne olei quidē gratia agūt modestiùs, ne luti aspergine inquinarentur: verùm obscurata vnctione, & luto cōpleti, largo sudore perfluentes, copiosam ridendi materiam mihi exhibent, veluti anguillæ è manibus elabentes. Rursus alij in aulæ area hoc ipsum sub Ioue facere consueuerunt, neq; tamen illi ipsi in cœno, sed profundam arenam subijcientes in fossa cōturbant se mutuò: ipsiq; vltrò spargunt puluerem, gallorum in morem, quò minus (vt mea fert ratio) in complexibus effugiant, arenā omnem lubricitatem discutiente,

ψιν. οἱ δ' ἑρμοτιμίδαι ἀνακονιμένοι, καὶ αὐτοὶ παίσιν ἀπλήστως πεσπισόντων, καὶ λακτίζουσιν. οὕτω γοῦν καὶ τὸς ὀλόντας ἔοικεν ἀρπάσαι ὁ Διονυσόπαμπος, ὅταν ἄμαξας αὖων καὶ ψάμμου ἀναπίμπλησι τὸ σῶμα, πυξ, ὡς ὁρᾷς, παλαίων τε καὶ ἐς γῆν γνάθον. ἀπ' ἀρχῆς δοκοῦσί μοι ἐκεῖνοι ἀλλήλοις ἐπιβουλεύειν, καὶ νῦν ἥλω μάχῃ. τετιμάρομαι δὲ τῇ πορφυρίδι, ἣν ἀρχόντων τινὰ ἔφην εἶναι· ὁ δὲ καὶ ἐπορώρυξε, καὶ ἐπαλάξατο ἐπαινῶ. ἅπαντες δὲ ἀναχάζεσθε πάντες ἐγκονοῦσι. καὶ ἀναπηδῶσιν, ὥσπερ θέοντες, ἐπὶ τὴν αὐτὴν μοῖραν, καὶ ἐς τὸ ἄνω σωματοῦνται, λακτίζουσι τὸν ἀέρα. ταῦτα δὲ ἐθέλω ἀθλήσαι, τίνος ἀγαθοῦ ἂν ἕνεκα ποιεῖν. ὡς ἔμοιγε μανίᾳ μᾶλλον ἐοικέναι δοκεῖ τὸ πρᾶγμα, καὶ ὃς ἂν ῥᾳδίως μεταπείσειέ με, ὡς ὠφελοῖεν. Σω. καὶ ἀκότως, ὦ Ἀνάχαρσι, δοκοῦσί γε τὰ γιγνόμενα φαίνεται, ξένα ὄντα,

ministrante. Cæterum illi stantes erecto corpore pulueribus pleni, & ipsi mutuis semet afficiūt verberibus, & calcitrāt. Itaq; infelix ille & dētes expuenti similis esse videtur: adeò illi ostotū et arena & sanguine oppletum est, palma (vt cernis) in maxillā percusso. Sed ne præses quidē ille inter eos pacē cōponit, ac pugnā inducta cōcordia dissoluit. Etenim purpura cōtecturā facio, hunc esse vnū ex illis principē. Quin animosè quoq; cohortatā, & laudat eū qui alteri incussa in faciē palma plagā intulit. Porrò alij alibi omnes accelerantes in puluere veluti currētes subsiliūt, eodē in loco pmanentes: et in altū prosiliētes, calce lacessunt āera. Quocirca ista p libēter scire velim, cuiꝰ cōpēdij aut vtilitatis gratia factitare soleant. Equidē omnino hæc res mihi videtur esse infamia: nec quenquam esse arbitror, qui me facilè persuasum ab ista sententia abducturus sit, vt non credam hos insignitèr desipere, quibus studio est ista facere. SO. Ista mehercle, ô Anacharsi, non iniuriâ ita tibi videntur, cū & peregrina sint & multùm

πολλὰ τῶν Σκυθικῶν ἀπ-
εχόμενον, καθάπερ ἡμῖν
καὶ ἀκοὴ ἔνι μαθήμα-
τα καὶ ἐπιτηδεύματα, οἷς Ἕλλη-
νες ἡμῖν ἀπόκεινται δόξαν
ἔχειν, εἴ τις ὑμῶν, ὥσπερ σὺ νῦν,
ἐπεισαγάγοι αὐτοῖς. πλὴν ἀπὸ
τούτων ὦ γαθὲ ὁρᾷς μανίαν τὰ
γυμνάσια ὄντα, ὅλῳ ἐφ' ὕδατι
ἐκπαίοντας ἀπάλλεσθαι, καὶ λυ-
μαίνεσθαι ἐν ᾧ πηλῷ, καὶ ἐπιπάλ-
λεσθαι λύσιν, ἀπ' ἴχνια τινὰ
ἀλλήλων ὀπτρεῖν τὸ πρᾶγμα.
ἔτι μὴν καὶ μικρὰν ἐπάγθοις
ἀπορίαν. ἢν γὰρ ἐν ἀφρι-
σθῶσι, ὥσπερ οἶμαί σε ποιήσειν τῷ
Ἑλλάδι, ὅτι ἐς μακρὰν οἷς νῦν
ἐστὶν ἴσον τ' ἐπιτηδεύσωσι, καὶ
ἐκπονήσωσι, ὅτου δι' τὸ πρᾶγ-
μα ἐκεῖνο τί ἄμαχον ἀνοήτοις
ἐστὶ δόξῃ. Αν. Ἀναγκαῖον, ὦ Σόλων,
ταῦτα γοῦν τοῖς τὰ ὠφε-
λίμως τρυφᾶν ἐπιτηδεύουσιν ἔστι τις ὑμῶν
ἐκεῖνό τι ἀφανές, ἄσιτα
ἢ μάτην διαφθείρεται τὸν
ἐνταῦθα χρόνον, ἀτὰρ ἀπό μοι, τί ὄνο-
μα ἔθεσθε τοῖς γιγνομέ-
νοις, ἢ τί φῶμεν ποιεῖν αὐτούς;

& multùm à moribus Scythicis abhorreãt: quèadmodũ & vobis non parũ multas disciplinas & corporis exercẽdi studia esse verisimile est, quæ nobis Græcis absurda et aliena esse viderentur, si quis quemadmodũ tu illis spectãdis arbiter aſsisteret. Atqui bonũ habe animum, ô amice: neq; enim ista insaniæ sunt opera, neq; impulsu cõtumeliæ hi mutuo se obuerberant, inq; cœno volutantur, aut semet conſpergunt puluere: sed inest huic rei necesſitas nõ iniucunda, neq; mediocrem vigorem adiungit corporibus. Itaq; si diutiùs, vt te planè facturũ opinor, in Græcia versatus fueris, nõ in longũ & tu vnus ex eorum eris numero, qui cœno oppleti sunt aut puluere. vſqadeò res tibi videbitur & voluptuoſa, & vtilis. AN. Apage istà à me, ô Solon. Vobis hæc oblectamenta vtilitatem afferãt: me ſi quidẽ qs vestrũm ea affecerit cõtumelia, ſentiet me haud nequicquã accinctũ esse acinace. Veruntamẽ dic mihi, q̃ nomẽ huic rei indidiſtis, aut quidnam operis hoc facere dicamus?

Σό. ὁ μὲν χῶρος αὐτὸς, ὃν Ἀνάχαρσι, γυμνάσιον ὑφ' ὑμῶν ὀνομάζεται, καὶ ἔστιν ἱερὸν Ἀπόλλωνος Λυκίου. καὶ τὸ ἄγαλμα δὲ αὐτοῦ ὁρᾷς, τὸν ἐπὶ τῇ σκιᾷ λελιμνόν, τῇ ἀριστερᾷ μὲν τὸ τόξον ἔχοντα. ἀνεσὶς δὲ ὑπὲρ τῆς λιφαλῆς ἀναπεπλασμένη, ὥσπερ ἐπὶ μακρᾷ μαστροῦ ἀναπαυόμενον δηλοῦσι τὸν θεόν. τῶν γυμνασμάτων δὲ τούτων τὸ μὲν ἐν τῷ πηλῷ ἐκεῖνο, πάλη καλεῖται, οἱ δ' ἐν τῇ κόνει παλαίουσι καὶ αὐτοί. τὸ δὲ παίειν ἀλλήλους ὀρθοὺς πάλαι, παγκρατιάζειν δὲ νομίζομεν. καὶ ἄλλα ὑμῖν ὅσα γυμνάσια ζῆλωτά, πυγμὴν καὶ δίσκον, καὶ τὸ ὑπεράλλεσθαι, ὧν ἁπάντων ἀγῶνας πεποιήμεθα. καὶ ὁ νικήσας, ἂν ἐς δέκα ἢ εἴκοσι ζῶν ἔτη αὖθις αὐτὸν, καὶ ἀναιρεῖται τὰ ἆθλα.

Ἀνά. τὰ δὲ ἆθλα τίνα ὑμῖν ταῦτά ἐστιν; Σό. Ὀλυμπίασι μὲν στέφανος ἐλαίου, ἰσθμοῖ δὲ ἐν πίτυος, ἐν Νεμέᾳ

SO. *Locus ille, & Anacharsi, à nobis vocatur gymnasium, estque templum Apollinis Lycij. Cernis autem eius simulachrum quod suprà statuam situm est, sinistra quidem arcum gerens: dextra verò supra caput refracta tanquam ex multa defatigatione Deum quiescentem indicat. Cæterùm exercitiorum aliud quidem quod in cœno fit, Lucta vocatur. illi verò in puluere quoque luctantur. Porrò eos qui erecto stant corpore, ac semet verberibus mutuis onerant, pancratio decertare dicimus. Sunt prætereà & alia nobis eiusmodi gymnasia, & pugillatus, & disci, & saltus, quorum omnia certamina solemus proponere: quorum qui palmam adeptus fuerit, is præstantissimus ex omnibus esse iudicatur, ac certaminis tollit præmia.* AN. *Cuiusmodi verò sunt ista præmia?*

SO. *In Olympijs corona oleagina, in Isthmijs pinea, in Nemeis*

σιλίνων πλεγμάτων, Πυθοῖ δὲ μῆλα τῷ ἱερεῖ τῷ θεῷ, παρ' ἡμῖν δὲ τοῖς Παναθηναίοις τὸ ἔλαιον τὸ ἐκ τῶν μοριῶν. τί ἐθέλας, ὦ Ἀνάχαρσι, ἢ διότι μικρά σοι ταῦτα εἶναι δοκεῖ; Ἀν. οὐκ, ἀλλὰ πάνσοφα, ὦ Σόλων, καὶ λίαν ἄξια ὧν τις ἆθλα καὶ ἄξια θείη αὐτὰ, φιλοτιμίαν ἐπὶ τῇ μεγαλοδωρίᾳ, ἣ οἷς ἀγωνίσασθαι αὐτοῖς, ὑπερίσπουδα ἐκείνων περὶ τῶν ἀναθέσεων τῶν ἀθλητῶν, ὥστε μᾶλλον ἕνεκα τοῦ σιλίνων ἕνεκα πόνους ἐθέλειν ὑπομένειν, καὶ μετὰ κινδύνων ἀγχόμενοι πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἀκλεῶς ἐνίοτε ἀπραγμόνως ὑποφεύγουσι μᾶλλον, ὅτῳ ἐπιθυμία, ἢ σιλίνου ἐστεφανῶσθαι ἢ πίτυι, μὴ δεηθῇ καταχιόμενον τὸ πρόσωπον, μή τι κακὸν ἰόμενον ἐς τὸν γαστέρα ὑπὸ τῶν ἀνταγωνιστῶν. Σό. ἀλλ' ὦ ἄριστε, ἐκ τῶν ψιλῶν τὰ διδόμενα ὑμῖν ἀρβάλιμα πορίζῃ· ταῦτα γὰρ δῆλα σημεῖα τῆς νίκης, καὶ γνωρίσματα, οἵ τινες οἱ νικήσαντες ἐσμὲν καὶ παρακαθεύδομεν τούτοις

meis ex apijs cõcinnata. Porrò aũt in Pythijs poma sacerdotes Apollinis proponere cõsueuerunt: cæterùm apud nos Athenienses oleum ex oliua. Quid aũt sublatis cachinnis risisti, Anacharsi? an ea hæc tibi visa sunt esse modica? AN. Nõ, sed præmia omnib. modis clara atq; præstantia percẽsuisti, ô Solon, cũ digna ijs qui ea proponũt in certaminib? ob munificentiã, tum etiam athletis qui ista nauiter consequi studeant. Itaque pomorum gratia atq; apiorum tanta antè laboriosè perferunt, & periclitantur, dum indignis modis præfocantur mutuò, ac inhoneſtis verberibus cæduntur: ita vt nõ liceat sine negocio potiri malis, si quem cepisset pomorum desiderium, aut coronari apio, aut sertis pineis, cuius nullo luto fœdaretur facies, neque aduersarij eius ventrem pede calcitrasset.

SO. Atqui, ô optime, nos non ad nuda tantùm dona intentos habemus oculos (etenim hæc saltẽ signa sunt atq; indicia victoriæ, p quæ victores cognoscũtur) cæterùm q̃ hæc comitat

δόξα, ἢ παντὸς ἀξία τοῖς ὑπὲρ κτημάτων, ὑπὲρ ἧς καὶ παλαίειν καλῶς ἔχει τοῖς θυμουμένοις πλὴν ὑπὲρ πόνων. εἰ δὲ ἐκείνῃ πεφυκόσιν ἆρ' αὐτῇ, ἀλλὰ χρὴ τὸν ὀργιζόμενον αὐτῆς, πολλὰ τὰ δυσχερῆ, ἀνασχόμενον ἐν τῇ ἀρχῇ τότ' ἤδη τὸ δυσπλησίας καὶ ἡδὺ, τέλος ἐκ τῶν διαμάτων πεφυκός. Αν. ἔστο φῆς, ὦ Σόλων, τὸ τέλος ἡδὺ καὶ δυσπλησίας, ὅτι πάντες αὐτὸς ὅσοι ψοῦλα ἐστεφανωμένοι, καὶ ἐπὶ τῇ νίκῃ ἐπαινοῦσι, πολὺ μᾶλλον ἑστῶτες ἐπὶ τῶν πληγῶν. οἱ δ' ἀπαμονέστατοι, ἀντὶ τῶν πόνων μᾶλλον καὶ σίλλυβα ἔχουσι. Σό. ἄπειρος εἶ, φημὶ, τῶν ἀμείνονων ἔτι, μικὰ δὲ μικρὸν καὶ βραδέως. Οἱ δὲ ἔξω περὶ αὐτῶν, ἐπειδὰν ἐς τὰς πανηγύρεις ἔλθωσιν, ὁρῶς τοσοῦτον πλῆθος ἀνθρώπων συνειλόμενον ἐπὶ τῷ θέᾳ τῶν τοιούτων, καὶ θέατρα μυρίανδρα συμπεπληρώμενα, καὶ τὰς ἀγωνίσεις

gloria, quauis re digna videtur esse victoribus: pro qua consequenda etiam in ventrem calcitrari, præclarum est venãtibus gloriam ex laboribus. Neque enim hæc citra sudorem atq; laborẽ contingit mortalibus, sed illius flagrantẽ desiderio, oportet sub initiũ multa dura perpeti: quibus nauiter perpessis, illi dulcis & tantopere exoptatus finis è laboribus expectandus est. A N. Húncne finem ais, ô Solon, dulcem atq; vtilem, vt ab omnibus viridi redimiti corona conspiciantur, atque ob victoriam laude vehantur, quorum paulò antè nemo non ob indigna verbera miserrimus est, cæterùm nunc mirifica felicitate perfruuntur ditati pomis atque apijs? S O. Nostrarum rerum etiamnum imperitus esse videre: non multò verò pòst alia tua erit super hisce rebus sententia, posteaquam in frequẽtissimos Græcorum conuentus profectus videris tanta hominum multitudinem collectam ad illorum confluxisse spectaculum ac theatra multis millibus hominum repleta, atq;

τὰς ἐπαινουμένους τ᾽ ἀπὸ νικώ-
σης τοσοῦτον νομιζόμε-
νον. Ανα. αὐτὸ τοῦτο, ὦ Σόλων, ὃ
τὸ οἰκτιστόν ἐστιν, ἃ μὲν ἐπ᾽ ὀλί-
γων ταῦτα πασχουσιν, ἅπαν-
τα δὲ σχεδὸν θνατοῖς, καὶ μαρ-
τύρεται τῆς ὕβρεως, οἱ μηδαμοῦ ἀν-
δαιμονίσασιν ὠνόητοι, αἵματι
ῥαινομένους ὁρῶντες, ἃ ἄρχομέ-
νους πρὸς τ᾽ ἀνιηκάλων. Ταῦτα
γὰρ τὰ ἀνδαιμονίσματα πρόσεστι
τῇ νίκῃ αὐτῶν. παρ᾽ ὑμῖν δὲ
δοῖεν Σκύθαις, λύοι τις, ὦ Σόλων,
ἢ παλαίσῃ τινὰ τ᾽ πολιτῶν, ἢ
ἀγωνίσῃ πρὸς τὸν, ἢ θοι-
μάτιον περιρήξῃ, μηχανᾶς
οἱ πρισθύνται τὰς ἡμίας ἐπά-
γουσι, λάβῃ ἐπ᾽ ὀλίγων τ᾽ μετέ-
ρων τὸ πάθημα, ὅτι μὲν ἡμῖν
ἀνιηκόοις θυάροις, οἷα σὺ δὴ ἐπ-
ῄνεσας, τὸ ἰσθμοῖ, καὶ τὸ ἐν ὀλυμ-
πίᾳ. ὑμῖν μὲν ἀπὸ τοῦ μὴ ἀγωνι-
σὰς οἰκτίρων μοι ἔπεσιν, ὧν
πάσχουσι, τ᾽ δὲ θυάτων, ἃς φρὴς
ἀπαν-

tas verò ipsos diuinis efferri laudibus: porrò eum qui præconis voce victor pronunciatus fuerit, ab omnibus propemodũ Deum existimari. ANA. Hoc ipsum quod dixisti, ô Solon, longè miserrimum est, quòd non paucis præsentibus tam infanda patiuntur, sed in tanta spectantium corona atq; celebritate, qui acceptæ cõtumeliæ testes sunt oculatissimi, illi nimirum eos felices esse pronunciabunt, quos vident sanguine perfluere, aut à suis aduersarijs compresso gutture præfocari. Hæc enim summa felicitas illorum præstò est victoriæ. Sed enim apud nos Scythas si quis, Solon, vel vnum è ciuibus pulsauerit, aut obuiam factus è via detruserit, aut veste discideriit, graui mulcta in eum

animaduertunt senes, tametsi hoc ipsum vel paucis præsentibus arbitrij quispiam passus fuerit. taceo in tam numerosis spectaculis, cuiusmodi tu percenses in Isthmo celebrari, aut Olympia. Cæterùm athletarum mehercle vicem ex animo doleo, eorum nomine quæ ab illis sufferenda sunt. Spectatorum verò dementiam, quos tu ex

ἀπανταχόθεν τὰς ἀέθλους παραγίγνεσθαι ἐς τὰς πανηγύρεις. καὶ πάνυ θαυμάζω, ἃ τὰς παλαίστρας πρώτας σχολάζουσιν ὑπὸ τῶν νεανίσκων. οὐδὲ γὰρ ἐκεῖνό μοι δοκοῦσιν ἐννοεῖν, ὅτι ἤδη βουλόμενοι αὐτοῖς, ὀφθῆναι ποιοῦμενοι γυμνοὶ ἀπαντῶμεν ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους, πρὸς τοὺς γυμνοὺς ἀγωνιούμενοι καὶ σωτηριούμενοι ὑπ' ἀλλήλων. Σό. ἀλλὰ μὰ τὸν Ἡρακλέα, ὦ Ἀνάχαρσι, Ὀλυμπίων ἢ Ἰσθμίων ἢ Πανελληνίων, αὐτὸ ἄρα τὸ γιγνόμενον ἐδίδαξεν, ὡς ἐμάτην ἐσπουδάκαμεν ἐν τοῖς τοιούτοις· ἐχρῆν γάρ τινα λέγειν ἄρτι παρόντα ἐναργῆ ποιῆσαι τὴν ἡδονὴν τὴν θεωμένων, ὡς ἐμαθητόν μοι δοκεῖ καὶ ἐν μέσοις τοῖς θεαταῖς, βλέπειν ἀρίστας ἀνθρώπων, καὶ κάλλη σωμάτων, καὶ ἀνδρείας θαυμαστάς, καὶ ἐμπειρίας ἀθλητικάς, καὶ ἰσχνὰ ἄμαχον, καὶ τόλμαν καὶ φιλοτιμίαν, καὶ γνώμας ἀνυπέζους, καὶ σωμάτων ἄληπτον ὑπὲρ τῆς νίκης· ἐν δὲ

omnib. locis optimos quosque ad ludos visendos ais confluere, demiror magnoperè, si negocijs necessarijs posthabitis, hisce rebus vacare non veredtur. Nondum enim illud possum intelligere, quidnam oblectamenti, quid voluptatis denique hoc illis afferat, si videant homines cædi verberibus atq; decertãtes tũ humi prosterni, inq; vicem à se mutuò cõteri. So. Si iã tempus esset, Anacharsi, aut Olympiorum, aut Isthmiorũ, aut Quinquatriũ, ipsa res perfacilè docuisset, quàm nõ frustra aut temerè harum rerum studiosi simus. Neq; enim quispiã ita nudè percensendo rerum quæ ibi gerunturi, voluptatem illam tibi ita persuaserit, quasi ipse in medijs sedens spectatorib. virorum virtutes cerneret, & corporum excellentiũ formositates, & habiles admirandorum membrorum vigores, multaq; præclara experientiæ documenta, & vim inexpugnabilem, & audaciam, & ambitiosam contentionem, & sententias nullo modo vincibiles, atq; indefatigatũ pro cõsequenda victoria studium.

Sat

ὦ γὲ δὴ οἶδα, ὡς οὐκ ἂν ἐπαινῶν σὺ ἐπαινῶν τε καὶ ἐπιβοῶν, καὶ ἐπικροτῶν. ΑΝ. νὴ Δί', ὦ Σόλων, καὶ ἐπιγελῶν γε πρός τι, καὶ ἐπιχαιρολοιδορῶν. ἅπαντα γὲ, ἃ σὺ διαριθμῇ ἐκεῖνα, τὰς ἀρετὰς, καὶ τὰς εὐεξίας, καὶ τὰ κάλλη, καὶ τόλμαν ὁρῶ, ἀλγεινὸς μεγάλης ἕνεκα πρᾳοπονυμφίας ὑμῖν, ὅτι παρὶ Ἀγκυλωσίης, ὅτι χώρας πορθυμφίης, ὅτι φίλων ἢ οἰκείων πρὸς ὕβριν ἀπαγομένων. ὥστε ζοὰτῳ γηλοιότροι ἂν εἶεν, ἄκουσι δὴ, ὡς φὴς, ὄντες, μάτην ἢ ζοσαῦτα πάσχοντες, καὶ ταλαιπωρέμενοι, καὶ ἀσχημόνως τὰ κάλλη καὶ τὰ μεγέθη τῇ ψάμμῳ, καὶ ζοῖς ὑποπίοις, ὡς μήτε καὶ ἐστίνου ἐπιφαίης γένοιτο νικήσαντες. ἀλλ' γάρ μοι ἀεὶ μεμνῆσθαι ζῶν ἄθλων, ζοιούτων ὄντων. ἀτὰρ ἆπέ μοι, πάντες αὐτὰ λαμβάνουσιν οἱ ἀγωνισταί; Σό. οὐδαμῶς, ἀπὰ εἷς ἐξ ἁπάντων, ὁ κρατήσας αὐτῶν.

Sat enim scio te istâ spectantem nullum finem facturum laudandi & exclamandi & applaudêdi. AN. *Et per Iouem, ô Solon, etiam ridendi & subsannandi. Siquidé hæc quæ enumerâsti, nempe virtutes, ac corporũ habitudines & pulchritudines, & interritam audaciam, nullius magnæ rei gratia, atq; adeò nequicquam vobis perire video, cùm neque periclitetur patria, neque regio incendijs atq; populationibus diuexetur, neq; amici aut domestici ad iniuriam rapiantur. Itaq; hoc magis mihi risu digni videntur viri illi, vt tu ais, optimi, frustra tanta sufferẽtes, talibusq; difficultatib cõflictantes, & eas pulchritudines & heroicas corporũ proceritates ita turpiter arena atq; tumentib. vulnerib. fœdantes, vt parta victoria pomo aut pinu potiãtur. Semper verò mihi volu-*

Ανά.

ptati erit talium certaminum recordatio. Veruntamen dic mihi, omnibúsne athletis talia cedunt præmia? SO. *Nequaquam, sed vni ex omnibus, qui cæterorũ victor extiterit.*

ANA.

Ανα. Ἐπ' ὦ Σόλων, ἐπὶ ὦ ἀπ-
ἀλλαξ, ἡμᾶς βόλα τ' νίκης ζο-
φῶδι πονῆσαι, καὶ ταῦτ' ἀδότας
ὅτι ὁ μὲν νικῶν, ἴσως ἴσα πάν-
τως, οἱ δ' ἡττώμενοι πάμπολλοι,
μάτην ἄθλιοι πληγὰς, οἱ δὲ
καὶ τραύματα λαμβάνοντες;
Σό. Ἔοικας, ὦ Ἀνάχαρσι, μηδέ-
πω τὴν ἐνγεγενημένην πολιτείαν
ὀρθῶς εἰδέναι μηδ' ὁπῇ ἂν τὰ
μάλιστα τὸν ἡμῶν ψόγον ἐπι-
θείη. Ἐμὲ δὲ οἶμαι μόνον πρὸ ἁ-
πάντων, ὅπως ἂν τὰ μάλιστα οἱ
πολῖται ὡς ἄριστοι γένοιντο, ἐπαι-
νοῦντα ἴστε καὶ τὰς ἀσκήσεις
ταύτας, καὶ τοὺς ἐπιτηδεύοντας,
ὡς ἐπιμέλομαι πᾶς αὐτὰς, καὶ
ἴσμεν, ὅτι πολὺ τὸ χρήσιμον ἔν-
εστιν ἐν καλαμιτμένοις τοῖς
πόνοις, ἃ καὶ νῦν μάτην ὁπαδὰ
ζῆν δοκῶσι. Ἀνά. καὶ μὴν, ὦ
Σόλων, καί γ' ἔθεν ἄπο ἀφ' τῆς
Σκυθίας ἥκω παρ' ὑμᾶς, ζοσόν-
τῶν ἢ γῶν διοδεύσας, μέγαν τ'
Εὔξεινον καὶ δυσχείμερον πε-
ραιωθεὶς, ἢ ὅπως νόμος τὰ τοὺς

ANA. Ergo Solon pro tam obscura atq; ancipiti victoria tam multi semet insanis cōficiunt laboribus, præsertim nō ignorantes vnū pro[illegible] ſus ex omnib. fore qui vic[illegible] declarandus ſit, reliquos aūt vincendos, atq; nequicquam verbera & vulnera miſerè ſuſcepturos? SO. Vidêris, ô Anacharſi, Reip. bene inſtitutæ ſtatum prorſus nihil intelligere. Neq; enim alioqui noſtræ gentis ritus atque mores pulcherrimos in vituperationem poneres. Nam ſi quando tibi curæ erit noſſe quomodo omnium optimè adminiſtranda ſit Reſpub. tum qua ratione ciues in ea quamoptimi reddendi ſint, laudabis hauddubiè & tu tunc illorum exercitia, neq; non ambitionem cui in hiſce gymnaſiis dediti ſeruiunt. Scies quoq; permultum fructus eos capere, qui his ipſis commixtus eſt laboribus, vtcunque nunc tibi inanis ſtudio operam dare videantur. ANA. Atqui ego, ô Solon, nullius rei gratia ex Scythia ad vos profectus ſum tantū emenſus itineris, magno Euxino atq; tēpeſtuoſo traiecto, quàm vt

Græco-

βελώμην ἐκμάθειν, καὶ ἔθη παρ' ὑμῖν ἐξετάσαι βουλοίμην, καὶ πολιτείαν τὴν ἀρίστην ἐκμελετῆσαι. διὸ καὶ σε μάλιστα φίλον, ἐξ ἁπάντων Ἀθηναίων, καὶ ξένων πεφιλόμην καὶ ἑταῖρον, ἐπασπάζεσθαι νόμων τῶν τιμῶν ξυγγραφέα ἔναι σε, καὶ ἐθῶν τ' ἀρίστων ἐφευρετὴν, καὶ ἐπιτηδευμάτων ὀφελίμων ἀσκητὴν, καὶ ὅλως, πολιτείας τινὸς συνεμπολεῖν. ὥστε ἐκ ἂν φθάνοις διδάσκων με, καὶ μαθητὴν προθύμως, ὡς ἔγωγε ἥδιστ' ἂν ἀσπάζοιο καὶ, ἄποζος πρᾶγμα θήσεσθαι, εἰ ὅδ' ἂν αὐτὸς ἀφελοίμην ἐκεῖνος ἐκεῖνος ἐπακοῦσαι περὶ πολιτείας τινὸς καὶ νόμων διεξιόντος. Σό. τὰ μὲν πάντα ῥᾴδιον, ὦ ἑτᾶρε, διελθεῖν ἐν βραχεῖ. ἁπλᾶ κατὰ μέρη ἐπεῖν, ἅσα ἕκαστα, οἷα μὲν περὶ θεῶν, οἷα δὲ περὶ γονέων, ἢ περὶ γάμων, ἢ ἄλλων ἁπλᾶ ὑμῖν. ἃ δὲ περὶ τῶν γιγνόμενα μὲν, καὶ ὅπως αὐτοῖς χρώμεθα,

Græcorum leges perdiscere, ac mores illorũ præsens perscrutarer, tũ vt optimã Reip. formã multo studio cognoscerem. Quapropter te mihi potissimùm ex omnib. Atheniẽsibus atq; peregrinis amicum adiungendum curaui, posteaquam inaudissem & optimarum legum scriptorẽ, morumq; præstãtissimorum inuentorem te esse comperi, neq; non vtilium institutorũ interpretem: in summa, totius Reip formatorẽ. Itaq; haudquaquam tu cupidior es me docendi, tuumq; discipulum faciendi, quã ego sum auidus discendi, adeò vt tibi & incibatus & sitibundus assidens, quoaduscq; tu docendi labor. par esse possis, dictis tuis inhiãs, audire te super Reip. institutis & legib. differentem cõcupiscam. SO. *Equidẽ omnia breuiter perstringere, ô amice, haudquaquam facile aut promptum est. Gradatim tamen ac pedetentim ingressus cognosces singula, cuiusmodi nobis de diis, aut parentibus, aut nuptijs, aut alijs visa atque constituta sint. Cæterùm quæ de iuuenibus decreuimus, tum quemadmodum illis vtamur,*

vbi

ἤδη πρᾶγμ' ἄρξωνται συνιέναι τι κρεῖττον, καὶ ὧν σώματι ἀνθρίσκουσι, καὶ ὑφίστασθαι τοὺς πόνους, ταῦτα ἤδη σοι διηγήσομαι, ἐς μάθοις, οὗ τινος χάριν τὰς ἀσκήσεις ταύτας προτιθέμεθα αὐτοῖς, καὶ δι' ἃς τὸ σῶμα διατανύσαι τοῖς πόνοις, οὐ μόνον ἵνα τῶν ἀγώνων, ἕως τὰ ἆθλα ἀναρρᾴδια (ἐπ' ὀλίγον γὰρ ὀλίγοι τινὲς ἀπολαύουσι τῶν χαρίτων) ἀπὰ μείζονός τινος ἄρχωσι τῆς πόλεως ἀγαθοῦ ἐν ὅλοις, καὶ αὐτοῖς ἐκείνοις πρόσεστι πλείονος. κοινὸς γάρ τις ἀγαθὸς ἅπασι τοῖς ἀγαθοῖς πολίταις προκέκαται, καὶ στέφανος, ὃν πίτυος, ἢ ἐλαίνου ἢ σελίνου, ἀπ' ἴσης αὐτῶν συλλαβὼν ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἐυδαιμονίαν. οἷον ἐλευθερίαν λέγω αὐτὴν τὴν ἐκάστου ἰδίᾳ, πολιτείαν δὲ κοινῇ, καὶ πλοῦτον, καὶ δόξαν, καὶ τοιούτων πατρίων ἀπόλαυσιν, καὶ οἰκείων σωτηρίαν,

vbi iam præcipuum quod rectè est, sapere cœperint, & corpore maturiores facti, laborum patientes euaserint: hæc tibi in præsentia percensere mihi deliberatum est, vt intelligas cuius gratia hæc illis exercitia proponere soleamus, tum quamobrem assiduis laboribus eosdem corpora exercere cogamus. Non profectò certaminum saltem gratia, vt præmia queant consequi (ad ea enim celebranda omnino perpauci illorum perueniunt) sed ob fructum longè maiorem qui inde ad vniuersam manat Remp. & quo ipsi fruuntur consimiliter. Siquidem aliud quoddam commune omnibus ciuibus certamen est propositum, & corona non pinea, aut oleagina, aut contexta ex apijs, sed quæ in se comprehensim vniuersam hominum felicitatem com-

plectatur, nempe libertatem dico, quæ cuiusque priuatim est, & communiter patriæ: præterea diuitias, gloriam, honoris ac dignitatis gradus amplissimos, solennitatúmque patriæ fruitionem, rerum familiarium salutem:

τρόπαιον, καὶ σωτήριος τὰ λοιπὰ πάντα, ἅπερ ἄν τις ἔυξαιτο γένοιτο ἂν οἱ ὑπὸ τῶν θεῶν. Ταῦτα πάντα ἐγὼ σκοπῶν, ὅν φημι, σωφρονίσκον, καὶ ἐκ ἀγῶνος ἱκανὸν ἀπεγνωκέναι, ἐφ' ὃν αἱ ἀσκήσεις ἄγουσι, καὶ οἱ πόνοι ἔχουσιν. Ανά. Εἶτα, ὦ θαυμάσιε Σόλων, ταῦτά μοι καὶ ἡδικαῦτα ἔχων ἆθλα διεξέρχει, μῆλα καὶ σίκινα διηγοῦ, καὶ θαλλὸν ἐλαίας ἀγελαίας, καὶ μίτρας. Σό. καὶ μάλα, ὦ Ανάχαρσι, οὐδ' ἐκεῖνά σοι ἔτι δόξει μικρὰ εἶναι, ὁπόταν ἃ λέγω, καταμάθοις. ἀκ γάρ σοι τῆς αὐτῆς γνώμης γένοιτο, καὶ μέρη πάντα ταῦτα ὄψει μικρὰ τοῦ μείζονος ἐκείνου ἀγῶνος, καὶ τοῦ στεφάνου, ὃν κατέλιξα τοῦ πανθαλάμου. ὁ δὲ λόγος, οὐκ οἶδ' ὅπως ἐμβὰς τὴν τάξιν, ἐκείνων ἀστέρων ἐπεμνήσθη, τῶν ἐν μοῖ γεγονότων, καὶ Ολυμπιάσι, καὶ ἐν Νεμέᾳ. πάλιν ἐπὶ νῦν (σχολὴν γὰρ ἄγομεν, καὶ σὺ,

lutem: atq; vt summatim dicam, pulcherrima quæq; quæ à diis immortalibus quispiã assiduis votis sibi dari soleat expetere. Exijs omnibus ea quam dixi corona concinnata est, eáque ex certamine paranda contingũt, ad quod hæc exercitia atque labores ducunt. ANA. *At tu, ô multis modis admirãde Solon, cũm talia ac tanta mihi percensenda haberes præmia, poma atque apia commemoras, ac virentem syluestris oleæ ramum & pinum?* SO. *Atqui, ô Anacharsi, ne illa quidem tibi videbuntur modica, vbi quæ dicturus sum, intellexeris. Eodem enim consilio fiunt & illa, sũtq; planè partes quædam exiguæ maioris illius certaminis atque coronæ per omnia felicis quam percensui. Nescio verò quo pacto oratio nostra confusa narrandi serie, ordine penitus præpostero, horũ prius commeminit quæ in Isthmo atque Olympijs & Nemea fieri consueuerunt. Veruntamen nos (sumus enim ociosi,*

& tu,

καὶ σὺ, ὡς φὴς, πεθυμῇ ἀκούειν) ἀναβαμοῦμεθα ῥᾳδίως πρὸς τὸ ἀρχαῖον, καὶ τὸν ἰοινὸν ἀγῶνα, δι' ὃν φημι πάντα ταῦτα ἐπιτηδεύεσθαι. Ανα. Ἄμεινον, ὦ Σόλων, οὕτω· καὶ ὁλὸν γὰρ ἂν ὑμῖν ὁ λόγος μᾶλλον προχωροίη. καὶ τάχ' ἂν ἴσως ἐκ τούτων πείσθείην, μὴ ἐπαινεῖν ἔτι καταγελᾶν εἴ τινα ἴδοιμι σιμὸν νωμῶντα λοιπὸν ἢ σιλπνὸν ἐπιφανομένου, ἀλλ' ἀνοχὴ, ἐς τὸ σύλλογον ἐκεῖσε ἀπελθόντα, καθίσωμεν ἐπὶ τῶν θάκων, ὡς μὴ ἐνοχλοῖεν ἡμῖν ἐπικερανόντες τοῖς παλαιοῦσιν. ἅπαντι τι (ἀράσσεται γὰρ) οὐκ τὸν ἥλιον ἔτι ῥᾳδίως ἀνέχομαι, ὀξὺ καὶ φλογώδη, ἐμπίπλουσα συμφορᾷ τῇ λιφαρᾷ· τὸν γὰρ πῖλόν μοι ἀφιλᾶν οἴκοθεν ἔδοξεν, ὡς μὴ μόνον ἐν ὑμῖν ξυμφοίμι ὦν σχήματι. ἀ ἀ ὥρα ζῶν ἐστιν, ὅτι πρὸ τὸ πυρωδέστατόν ὅτι ζῶν ἀέρος, ὃν ὑμᾶς λώα φατὲ, πάντα καταφλέγοντος, καὶ τὸν ἀέρα ξυρὸν καὶ ὀξυαῖς ἰσχύος, ὃ, τι

& tu, vt ais, audiendi cupidus es) facilè ad principium recurremus, ac commune illud certamen, cuius adminiculo omnia hæc parari confirmaui. AN. Præstat equidē ita facere. Inter eūdū verò in lōgū nobis profluxit oratio. Et fortassè his citiꝰ id persuadebor ne quem posthac ampliùs subsannem, quēcunque oleastro aut apio coronatum grauiùs atque iactantiùs incedentem conspexero. Ac si videtur, sub illam opacam progressi cōsideamus, ne illi disceptantes sua vociferatione nos conturbent. Quin aliàs etiā Solis (quid enim dissimulem?) sum impatiens, ita acuti & feruentis & nudum caput infestantis. Etenim tiaram domi consultò mihi abstuli, ne solus hîc inter vos peregrino & insueto habitu obambularē. Et iā quoq; anni tempus est quo d sydus illud feruentissimū exoritur, quod vos Canem dicitis, omnia exurens, aērémque ariditate & calore infestum faciens, Sole

καὶ κατὰ μεσημβρίαν, ἤδη τοῦ περὶ κεφαλῆς ἐπικειμένου, φλογμὸν τοῦτον οὐ φορητὸν ἐπάγοντος τοῖς σώμασιν. ὥστε καί σου θαυμάζω, ὅπως ποτὲ ἀνθρώπων, οὐτε ἰδίᾳς πρὸς τὸ βαλανεῖον, ὥσπερ ἐγὼ, οὔτε ὅλως ἐνοχλουμένῳ ἔοικας, οὐδὲ ψυχρόν τι σκιῶδες, ἔνθα ἐπιδύσῃ, ἀλλὰ μέχρι τοῦ ἥλιον ὑπερβῆς. Σόλ. οἱ μάταιοι ἦ δεῖ πόνοι, ὦ Ἀναχάρσι, καὶ διαπαντὸς ἐν ᾧ πηλῷ λυμαίνεσθαι, καὶ οὐ παύεσθαι τῇ ψάμμῳ ταλαιπωρούμενοι, τοῦτο ὑμῖν τὸ ἄμμωτόπιον πρόχυσιν πρὸς τὰς τοῦ ἡλίου βολάς. καὶ οὐκ ἔτι πίνειν δεόμεθα, ὅς γε καὶ ἄνευ τούτου ἀφορᾶν ἐπιτετηδεύκαμεν τὸν λιμένα. ἀπιὼν δ' οὖν, καὶ ὅπως μὴ, ἀπειθήσῃς νόμοις, πρόσεχε, οἷς ἄν τινα πρὸς σὲ, ὡς ἐξαπαντᾷ σοι, πίσευε, κἂν ἔνθα ἄν σοι μὴ ὀρθῶς τι λέγεσθαι δοκῇ, ἀντιπίνειν ἐνθύς, καὶ διαβιάζου τὸν λόγον. ἀνοῖν

Sole circa meridiem supra caput assistente, & eiusmodi feruore intolerabilem corporibus inducente. Itaq; demiror quid fiat, vt tu, cùm ætate sis planè confecta, non perinde vt ego sudore perfluas: neq; prorsus à Sole infestari videris: neque vspiam locum vmbrosum exploras quem subires, sed æstum facilè & patienter toleras. SO. *Inanes illi & superuacanei labores, ô Anacharsi, & assiduæ in cœno volutationes subaëriæ, præterea in arena miseriæ, noa bis hoc præstant, vt feruentis Solis radios facilè contemnamus: neq; amplius egemus pileo, vt Solem à contingendo capite prohibeat. Itaque sub vmbram concedamus. Noli verò ijs quæ dicturus sum, tanquam legibus mentem adhibere, vt per omnia fidem illis habeas: sed vbicunque aliquid parum rectè tibi dixisse videbor, statim illud contradicendo refelle, ac verba mea emendato.*

ἀμφοῖν γὰρ θατέρου πάντως οὐκ ἂν ἁμάρτοιμι, ἢ σὲ βεβαίως πεισθῆναι, ἱκανὰ ὑπάρξαι οἷα ἀντιλῆψεται ἔσεσθαι, ἢ ἐμὲ ἀναδιδαχθῆναι, ὡς οὐκ ὀρθῶς γιγνώσκω περὶ αὐτῶν. καὶ ἐν ὅλῳ πᾶσ' ἂν δι' ἣν πόλις ἡ Ἀθηναίων, οὐκ ἂν φθάνοι χάριν ὁμολογοῦσα. ὅσα γὰρ ἂν ἐμὲ παιδεύσῃς, καὶ μεταπείσῃς πρὸς τὸ βέλτιον, ἐπαίνῳ τὰ μέγιστα ἴσῃ ὠφεληκώς. οὐδὲν γὰρ ἂν ἀπερυθριάσαιμι αὐτὸν, ἀπ' ἄνθρωπος ἐς τὸ μέσον καταθήσω φέρων. καὶ καταστὰς ἐν τῷ Πνυκὶ, ἐρῶ πρὸς ἅπαντας· ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐγὼ μὲν ὑμῖν ἔγραψα νόμους, οἵους ἂν ὤμην ὠφελιμωτάτους ἔσεσθαι τῇ πόλει. ὁ δὲ ξένος οὗτος, ἀείξας οὗ, ὦ Ἀνάχαρσι, Σκύθης μέν ἐστι, σοφὸς δὲ ἄνηρ, μεταπαιδεύσαι με, καὶ ἄλλα βελτίω μαθήματα καὶ ἐπιτηδεύματα ἐκδιδάξαι. ἆρα

Etenim ab horum duorum alterutro me omnino haud aberraturum existimo. aut enim tibi constanter persuadebo, si non dissimulanter habueris quæ contradicenda sunt: aut ego de integro discam quàm non rectè de his senserim atque statuerim: quo nomine vniuersa Atheniensium Respublica tibi prolixè aget gratias. Quantum me enim docueris, atque ad saniorem sententiam suadendo pertraxeris, illam maximis beneficijs tibi obstringes. Neque hoc eam celabo, sed statim in medium adferam, ac stans in senatu his verbis vniuersos compellabo: Ego quidem vobis, ô ciues Athenienses, leges conscripsi, quas ego Reipublicæ vtilissimas fore arbitrabar. At hic hospes (te, ô Anacharsi, digito commonstrato) tametsi orundus est ex Scythia, vir tamen multa ornatus sapientia, aliter mihi persuasit, & disciplinis vitæq; institutis longè melioribus imbuit.

Itaq;

ἀνδριάντης ὑμῶν ὁ ἀνὴρ ἀ-
ναχαλκάφω, καὶ χαλκοῦν αὐτ-
ὸν ἀναστήσετε πρὸ τοῦ τῶν Ἀθη-
ναίων πόλει, πρὸ τοῦ Ἀθη-
ναίου καὶ οὐ ἴσθι, ὡς ἐκ ἀσχυνοῖ-
σι δ' Ἀθηναίων πόλις, πρὸ
βαρβάρου καὶ ξένου τὰ συμφέροντα
ἐκμανθάνοντος. Αν. Ἕω ἐγ-
ὼ οὖν ἄρα, ὃ ἐγὼ περὶ ὑμῶν
ἔφην Ἀθηναίων, ὡς ἄνητε ἐ-
γώ τε καὶ ὑμεῖς ἐν τοῖς λόγοις. ἐπὶ πό-
λιν ἄρ' ἐγὼ νομὰς, καὶ πλάνης
ἄνθρωπος, ἐφ' ἁμάξης βεβιω-
κὼς, ἄκρος τ' ἄκρως γεγὼ ἁμά-
θην, καὶ μὴν ὅτι οἰκοῦσι πό-
λιν, οὔτε ἄκροι, καὶ νυνὶ ἐωρα-
κα. περὶ πολιτείας διεξίοιμι,
ἢ διατρίβοιμι αὐτόχθονας ἂν
ἄνδρας πόλιν ταύτην ἀρχαιοτά-
την, τοσούτοις ἤδη χρόνοις ἐν
νομίᾳ καταβεβηκότας, καὶ μά-
θημασι, ὦ Σόλων, ὃ ἔφης, ὡς φα
σίν, ἐξ ἀρχῆς καὶ μάθημα ἐγέ-
νετο, ἐπίσταμαι, ὅπως ἂν ἄρι-
στα πόλις οἰκοῖτο, καὶ οἷς τισι
νόμοις χρωμένη εὐδαιμονέ-
στατ'.

Itaq; e ob suam in Rep. merita, ciuitate donetur, ac æneã illi statuam apud reliquos huius vrbis proceres erigitè apud Mineruam. Persuasissimum verò habe, ciues Athenienses sibi nequaquam decori fore existimaturos, ab homine peregrino atque barbaro ea perdiscere [illegible] sunt ex vsu Reip. ANA. Hoc equidem erat quod ego de vobis Athenien sibus inaudieram, quòd in omnibus ferè sermonibus nasuti essetis illusores. Vnde enim ego homo agrestis & erro, qui omnem ætatem meam in plaustris degens cõtriui, subinde solum pro solo mutans, quiq; nunquã in vlla ciuitate habitaui, neq; vnquam vllam nisi nunc primùm vidi, de administranda Rep. verba facerem, atq; adeò docerem homines indigenas hanc vrbem clarissimã optimis legibus fundatã tãtis tẽporib. incolẽtes? cũ primis verò te, ô Solõ? cui hoc, vt phibent statim subnatiũ studio ac curæ fuit, nosse ab procurationib. Resp. q̃optimè administraretur, tũ quarũ legũ præscripto vtẽs q̃florentissima atq; felicissima redderẽ-

σεν. πλὴν ἀλλὰ καὶ τοῦτό ὡς νομοθέτῃ πειστέον σοι, καὶ ἀντερῶ, ἐάν τι μοι δοκῇ μὴ ὀρθῶς λέγεσθαι, ὡς βελτίονος μάθοιμι· καὶ ἴδῃ γε, ἤδη ἐκφυγόντων τὸν ἥλιον, ἐν ᾧ σωφρονεῖν ἐοικέναμεν, καὶ καθάπερ μαλακὰ καὶ ἁπαλὰ καὶ ὠμὰ, ἐπὶ [illegible]ρὸν ἥλιθον, λέγειν δὴν τὸν λόγον ἐξ ἀρχῆς, καθάπερ τοὺς νέους πραλαβόντες, ἐκ παίδων ἀνθρώπους δημοσιεύειν, καὶ ὅπως ὑμῖν ἔσεσθαι ἄνδρες ἀρβαίνοντες ἐκ τοῦ παλαίου, καὶ τῶν ἀσκημάτων τούτων, καὶ τῆς λόγου, καὶ τὰ λυβρίσματα σωτηλεῖ πρὸς ἀριστῆ αὐτοῖς· ζοῦτο γὰρ δὴ μάλιστα ἐξ ἀρχῆς ἐνθένδε ἐκπόθεσθαι ἀκοῦσαι. τὰ δ' ἄλλα ἐς ὕστερον διαλέξῃ μοι, κατὰ καιρὸν ἕκαστον, ἐν ᾧ μέρει. ἐκάστῳ μοί δοκεῖ, ὦ Σόλωνα, μέμνησό μοι, πρὸς τοῦτο ῥῆσιν, ὅτι πρὸς ἄνδρα βαρβαρον ἐρᾷς· λέγω δ', ὡς μὴ πρόπολικῶς, μὴ δ' ἀκριβικῶς τοὺς λόγους.

διάλ-

tur. Veruntamen & in hoc tibi vt legumlatori mos gerendus est. Itaque tibi contradicam si qua mihi perrum scitè aut rectè proponere videberis, tantùm in hoc, vt cuncta perdiscam certiùs. Et vide vt iam euitato sole simus in vmbra, neque desint sedes percommodæ & amœnæ in hoc frigido lapide. Dic igitur orationem exorsus ab initio, quam ob rem statim à pueris iuuenes exerceatis laboribus. f Tum quemadmodum vobis viri optimi ex cœno illo & eiusmodi euadant exercitationibus. Insuper quid ad virtutem cõsequendã illis præstet adminiculi | puluis, & istæ in cœno volutationes. hoc enim vel omniũ cupientissimè statim sub initium audire desiderabam. Reliqua verò in posterũ me docebis, singula suo tempore.

Hoc autem inter dicendum fac, Solon, cogites, ad virum barbarum te verba facturum. Dico autem ne de industria orationem nectendo, obscures, neque impendiò producas.

Vereor

ἀλλ' ἔρ, μὴ ἐπιλανθάνωμαι πρόσω, ἃ τὰ μέχρι ταῦτα ἐπιῤῥήκῃ. Σ. οὐ ἔγωγ', ὦ ἀνάχαρσι, ταμιεύσομαι ἃ μέλλω. ΣΟ. ἃ μὲν οὖν σοι δοκῇ μὴ πάνυ ἐπιτυγχάνειν ὁ λόγος ἐὰν, ἢ πόῤῥω ποι ἐκπλανᾶσθαι ἐκεῖ ῥέων. ἱρήσει μέντοι ἀξιοῦ ὅ, τι ἂν ἐθέλῃς, μὴ ἀποψῆς αὐτὸ τὸ μὴ κύριον. ἢν γάρ σοι μὴ ἐξαγόντια, μὴ ἐπὶ πόρρω ἔτι σκοπῶν τὰ λεγόμενα ἐκ ἐμοῦ ἄδην, οἶμαι, ἐρωτᾷς τοιοῦτος, ἐπεὶ καὶ τῇ βουλῇ τῇ ἐξ Ἀρείου πάγου, ἥπερ τὰς φονικὰς καὶ τὰς ἐπὶ κλίνας δικαίας δικάζει, πάντων ὅσων ἐστὶν ἐπιμέλειαν. ὁπόταν γὰρ ἀνακρίνειν τὸ πάλαι συγκαθίζηται, οὐ πρόσθεν ἐκ παντὸς ἐκκρούονται, πρὶν ἂν δικασταὶ τοὺς ἐναντίους δικάσωσιν, καὶ λέγουσιν ἐν ᾧ μέν, ὃ μὴ δικαίως, ὃ δὲ φεύγων, ἢ ἐκ τοῦ ἐπιορκεῖν ἀναβιβασθέντες ἐπὶ τοὺς ἐρινύας ἐκεῖ αὖτ. οἱ δὲ τὸ μὲν πρῶτον τὸ πρᾶγμα οὐ λέγουσιν,

Vereor enim ne prima mihi excidant, si nimium multa per te adducta fuerint. SOL. *Tu quidem hoc, ô Anacharsi, longè meliùs constitues, vbicunque parùm perspicua tibi videbitur oratio, aut alicubi prorsus à vero aberrare temerè fluendo, licebit enim hanc tibi interrogando quotiescunque libitum fuerit, interpellare, eiúsque prolixitatem decurtare. Quanquam vbi non prorsus ab instituto aliena, aut à scopo in totum abhorrentia dicuntur, nihil vetat orationem paulò lõgiùs progredi: quoniam & senatui Areopagitico, cui rerum capitalium iudicia cognoscenda sunt, à maioribus vsq; accepto more ita facilitare solenne est. Ingressi enim in* h *Areopagum considunt, cædis aut vulneris ex destinato inflicti, aut incendij causam cogniturí: deinde vtriq; iure contendentium dicendi copia permittitur. Iudicant vero alternis vicib. & qui litem intendit, & qui reus est, aut ipsi per se, aut rhetorum sibi conducunt operam, quibus causa oranda est. Illi ergo quãdiu ea quæ ad rẽ attinent,*

κίνησιν, ἀνίχνευσαι ἢ βουλὴ, καθ' ἡσυχίαν ἀκούουσα. ἢν δέ τις ἢ προοίμιόν ἅπερ πρὸς λόγον, ὡς ἐυνοϊκώτερος ἀπεργάσεται αὐτός, ἢ οἰκτον ἢ ἔλεον ἐξωθῆσαι ἐπάγοι τῷ πράγματι, οἷα ποικίλα φιλοτεχνῶν παῖδες ἐπὶ τὰς δίκας ἐπὶ μηχανᾶσθαι, πρωτόθρον ὁ ἀγὼν καταστάσεως ἐνθύς, ἢ κ ἐῶν λαμβάνειν πρὸς τὴν βουλὴν, μὴ περιπίπτειν τὸ πρᾶγμα ἐν ὄχλῳ λόγοις, ὡς γυμνὰ τὰ γεγυμνασμένα οἱ Ἀρεοπαγῖται βλέποντα. ὥστε μὴ σὺ, ὦ Ἀνάχαρσι, Ἀρεοπαγίτην ἐν τῷ πρόσθεν ποιοῦμαι ἐγὼ γε. μὴ καταπροδῷς βουλῆς μὲν νόμον ἔχειν, μὴ σιωπᾶν ἀναγκάζειν, ἢν ἅπαξ καταρρήτου ἐρωτήσεως. ἄχει δ' ἂν οἰκεῖα τῷ πράγματι λέγηται, ἐξέστω ἀκωλύτως. ὀλίγου γὰρ ὑφ' ἡλίῳ ἔτι ποιησόμεθα τὴν σιωπήσαν, ὡς ἄχθεσθαι, ἃ ἀρτίνοις ῥήσεις, ἀπὸ κ τι σκιὰ πυκνὴ, καὶ ἡμᾶς σχολὴ ἄγομεν.

dixerint, perferūtur à Senatu, auscultante cum silentio. [i] Cæterùm si quis meditato proœmio orationem exorsus fuerit, vt iudicum animos aliqua beneuolentia sibi propensiores faciat, aut misērationem, aut præcipuam aliquam orationis vim atq; potentiā causæ adduxerit, qualia permulta rhetorum filij machinantur, vt hisce verborum præstigijs iudicum præstringāt oculos: progressus actuū præco illi iudicit silentium, nō permittens rhetori ad senatum nugandi libertatem, ac [k] verbis causæ inuoluēdæ potestatē, quò minus Areopagitæ ea quæ facta sunt nudè queant perspicere. Itaq; & te, ô Anacharsi, in præsens quidem Areopagitā cōstituo, ac iuxta senatus legē à me conditā auscultā, meq; silentio indicto compesce vbi extra causam inutiliter rhetoricantem senseris. Quandiu verò ea quæ ad causam attinent, dicentur, licebit orationem extendere. Neque enim amplius sole sub ardenti colloquimur, vt magnopere dolendum sit si in longum producta fuerit oratio. Sed & vmbra planè densa est, & nos in præsentia ocium agimus.

ANA-

παλαῖ. ἰσχνάμοναι ταῦτα, ὦ Σόλων. καὶ ἔγωγε ἔχω πολλὴν χάριν οὐ μικρὰν σοὶ καὶ ἐπὶ τούτοις, ὅτι παρέργου τοῦ λόγου, καὶ ἃ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ γιγνόμενα διδάξω με, θαυμαστὰ ὡς ἀληθῶς, καὶ ἀγαπητὰ βουλευτῶν ἔργα, πρὸς ἀνδρὸς οἱοῦτος πολὺ ψεύσομαι. ἐπὶ τούτοις οὖν ἤδη λέγε, καὶ ὁ Ἀρεοπαγίτης ἐγὼ (τοῦτο γὰρ ἔδοξε μοι) κατὰ τὰ τῆς βουλῆς ἀκούσομαί σου. Σόλ. οὐκοῦν δίκαιόν με ποιεῖν καὶ σοί, καὶ περὶ πόλεως καὶ πολιτῶν ἡμῖν διοικεῖ. πόλιν γὰρ ἡμεῖς οὐ τὰ οἰκοδομήματα ἡγούμεθα εἶναι, οἷον τάχη καὶ ἰδιωτικούς, ἀλλὰ ταῦτα μέν, ὥσπερ σῶμα τι ἴδιον καὶ ἀκίνδυνον, ὑπάρχειν εἰς εὐσχολίαν καὶ ἀσφάλειαν τῶν πολιτευομένων, τὸ δὲ πᾶν λύρᾳ, ἐν οἷς πολίταις τιθέμεθα τοὺς γὰρ ἄνευ τοὺς ἀναπλη-

ANA. *Perbenigne sunt ista quæ dicis, ô Solon. Atque ego ob hæc magnam tibi habeo gratiam, quòd hac orationis tuæ digressiuncula etiam ea quæ in Areopago fieri consueuerunt, mihi humaniter exposueris, admiranda profectò, ac bonorum senatorum opera, veritati suffragantium. Iam igitur de illis differe, ac ego Areopagita (hunc enim me esse voluisti) pro more iudicum vestrorum tibi dicenti dabo operam.* SO. [m] *Proinde paucis tibi antè audiendum est, quam nos de ciuitate ac ciuibus opinionem obtineamus. Siquidem nos ciuitatem non ædificia illa esse existimamus, cuiusmodi sunt muri, delubra, & alia, sed hæc tanquam corpus quoddam firmum esse atq; immobile ad receptum & securitatem hominum vrbem incolentium. Omnem verò vim atque auctoritatem in ciuibus sitam esse arbitramur, hos*

σωτηρούντας καὶ σῴζοντας, καὶ ἐπιτελοῦντας ἕκαστα καὶ φυλάττουσας, οἷόν τι ἐν ἡμῖν ἑκάστῳ ὄντων ἡ ψυχή. Τοῦτο δὴ οὖν καταφρονοῦντες, ἐπιμελούμεθα, ὡς ὁρᾷς, καὶ τοῦ σώματος τῆς πόλεως, καταπεποικιλμένοντες αὐτὸ, ὡς ἂν ἥδιστον ἡμῖν ᾖ, ἐνδυσάμενοι τὴν οἰκοδομήμασι κατηγλαϊσμένον μέγιστον, καὶ τοῖς ἔξωθεν τείχεσι περιβόλοις, ἐς τὸ ἀσφαλέστατον περιφραγμένον. μάλιστα δὲ καὶ ἐξαναντοῦμεν τοῦτο πανσόφως, ὅπως οἱ πολῖται ἀγαθοὶ μὲν τὰς ψυχὰς, ἰσχυροὶ δὲ τὰ σώματα γίγνοιντο. τοὺς γὰρ τοιούτους φύσει τε αὐτοῖς καλῶς χρήσασθαι, ἐν εἰρήνῃ συμπολιτευομένους, καὶ ἐν πολέμου σώσαν τὴν πόλιν, καὶ ἐλευθέραν καὶ ἐυδαίμονα σῴζειν φυλάξαν. τὴν μὲν δὴ πρώτην ἀναφορὴν αὐτῶν, μητράσι καὶ τίτθαις, καὶ παιδαγωγοῖς ἐπιτρέπομεν, ἔπειτα παιδείαις ἐλευθερίοις ἄγειν τε καὶ τρέφειν αὐτούς. ἐπαιδὴν

enim esse qui cuncta implent, singula ordinant, omnia perficiunt atque custodiunt, quali in nobis singulis gubernandis officio anima fungitur. Hoc ergo intelligentes, sanè sedulam curam habemus ciuitatis corpus non negligendi, exornantes illud, vt quammaximè niteat, cùm intus visendis ædificijs adornatum, tum externè munitis & firmissimis propugnaculis circumseptum. n Cumprimis verò omnem curam impendimus vt ciues & mente boni, & corpore efficiantur valdi. Tales enim ipsi sibi prodesse in pace possunt, vnà Rempub. administrantes, neque non in bello ciuitatis libertatem atque salutem seruare atque propugnare. o Primam itaque illorum educationem matribus atq; nutricibus & pædagogis formandam permittimus, vt disciplinis liberalibus eosdem imbuant atque educent.

Cæterùm

ἤδη δὲ σωφρονεῖ ἤδη γι-
γνόμενοι τῶν καλῶν ἐχόντων
καὶ αἰδῶς καὶ ἐρύθημα καὶ
φόβος, καὶ ἐπιθυμία τῶν ἀ-
ἐὶ μᾶλλον ἀναφύηται αὐτοῖς, καὶ
οὐ τὰ ἤδη τὰ σώματα ἀξιό-
λογα ἐπὶ πρὸς τοὺς πόνους,
παγκράτια γίγνόμενα, καὶ
πρὸς τὸ ἰσχυρότερον σωμάτων,
πλινθεύοντα ἤδη παρα-
λαβόντες αὐτοὺς, διδάσκο-
μεν, ἅμα δὲ τῆς ψυχῆς μα-
θήματα καὶ γυμνάσια πο-
ιούντες, ἄλλως δὲ πρὸς τοὺς
πόνους καὶ τὰ σώματα ἐθί-
ζοντες. οὐ γὰρ ἱκανὸν ἡμῖν
δοξεῖ τὸ μόνον φῦναι, ὡς ἔφυ
τις, ἀλλὰ τῷ μὲν κατὰ τὸ σῶμα,
τῷ δὲ κατὰ τὴν ψυχὴν, ἅμα
καὶ παιδεύσεως καὶ μαθημά-
των ἐπ' αὐτοὺς διώμεθα, ἀφ'
ὧν τό τε ἀνδρώδες ἐξακέσμα,
καὶ τὸ παραπολὺ γίγνοιτο
ἂν, καὶ τὰ φαύλως ἔχοντα με-
τακοσμοῖτο πρὸς τὸ βέλτιον.
καὶ τὸ παράδειγμα ἡμῖν πα-
ρὰ τῶν γεωργῶν, οἱ τὰ φυτὰ
μὲν μὴ πόρρω καὶ νέα
ὄντα, σκίπουσι, καὶ περι-
ερράφλος-

Cæterùm vbi iam honestatem per ætatem sapere cœperint, ac vnà cum illis verecundia & pudor & metus, neque non rerum præstantissimorum concupiscentia enata fuerit, ipsaq; corpora laboris patientia visa sunt, membrorum robore solidiora facta, ac iustis viribus consistentia: tunc iam illos assumptos docemus, aliis quidem animi disciplinis propositis, aliter etiam erga labores perferendos ipsorum corpora assuefacientes. Neque enim satis esse existimamus tantùm natos esse, vt quisque natus est, quantum ad corpus & animum excolendum attinet: sed præceptionibus etiam & disciplinis ad eos rectè instituendos nobis opus est. Hac enim sedulitate & iuuenum industria alitur atque augetur, animi verò & corporis vitia emendantur. ¶ Huius rei exemplum ab agricolis sumimus, qui quamdiu plantæ adhuc sunt humiles & teneræ, eas cõte-

εἰρράκουσιν, ὡς μὴ βλάπτοιντο ὑπὸ τῶν πνευμάτων: ἐπειδὰν δὲ ἤδη ταχὺ ἐρυσταὶ τὸ ἔρνος, τότε καὶ τὰ περιττεύοντά τι τῶν περιττῶν, καὶ παραλιπόντων αὐτὰ τοῖς ἀνέμοις λουέσθαι καὶ δροσοβολεῖσθαι, καρπιμωτέρα ἐξεργάζονται. τοὺς μὲν οὖν ψυχὴν μουσικὴν τὸ πρῶτον καὶ ἀριθμητικὴν ἀναρριπίζομεν, καὶ γράμματα γράφεσθαι, καὶ τοῦτο αὐτὰ ἐπιτηδεύεσθαι παιδάσκομεν. πείθουσι δὲ ἤδη, ὥσθ' ὑπὸ ἀνθρώπων γνώμας, καὶ ἔργα παλαιὰ, καὶ νέους ἀφικνουμένους ἐν μέτροις καταμανθάνοντες, ὡς μᾶλλον μνημονεύοιμεν, ῥᾳδίως μὲν αὐτοῖς. οἱ δὲ καὶ ἀκούοντες ἀεισέας τινὰς, καὶ πράξας ἀοιδίμους, ὁρίγονται κατὰ μικρὸν, καὶ πρὸς μίμησιν ἐπιτηδεύονται, ὡς καὶ αὐτοὶ ἄδοιντο, καὶ θαυμάζοιντο ὑπὸ τῶν ὕστερον, οἷα ποτὲ Ἡσιόδός τε ἡμῖν καὶ Ὅμηρος

gunt atq; fulciunt, ne ventō violentia accepto detrimento perfringantur. vbi verò iam iustum robur collegerint, tunc inutiles & superfluos ramos amputant, easq; ventorum arbitrio mouēdas atque agitandas permittentes, fructuosiores efficiunt. Itaque ¶ mentem iuuenum primùm Musica atque Arithmetica excolimus, ac literarum formas pingere, easdemque excellenter pronunciare docemus. ¶ Deinde ætatis progressu adultioribus sapientum virorum sententias, res olim fortiter gestas à maioribus, tum orationes quoque vtiles versibus exornatas, quò tenaciùs atque fideliùs memoria teneant, illorum auribus frequenter occinimus. Illi autem auditis fortium virorum virtutibus, & rebus memorabilibus, paulatim ista desiderare occipiunt, ac demum ad imitationem accenduntur, vt & ipsi celebrentur, & in cœlum ferantur à natu iunioribus pòst futuris: cuiusmodi multa nobis ab Hesiodo atque Homero

Ὅμηρ. & ἐποίησαν. ἐπειδὰν δὲ πολιτάσωσι πρὸς τὸν πολιτικὸν, καὶ δίκην αὐτὸς ἤδη μέλαθεῖν τὰ κοινὰ, καὶ δεῖ ἔξω τ ἀγῶνος ἴσως ταῦτα. ἐγὼ γὰρ ὅπως τὰς ψυχὰς αὖτ ἀσκήσω, ἧς ἀρχὴν προὔκεῖτο ἀρτίως, ἀλλὰ διότι δεῖ δεῖσθαι πόνοις μεταγυμνάζειν αὐτὸς ἀξιῶ με, ὅπως αὐτὸς ἐμαυτῷ σιωπῶν προστάττω, ἐ πειρείνας τ λύρινα, ἢ τ Ἀρεοπαγίτην σὲ, ὃς ἂν ἄκλεῖς, οἶμαι, ἀνίχνευτα ἔχειν ἐοικότα, ἔξω τ πράγματος. Ανάχ. ἐπί μοι, ὦ Σόλων, τοῦτο δὲ διὰ τὸς τὰ ἀναγκαιότατα μὴ λέγοντας ἐν Ἀρείῳ πάγῳ, ἀλλὰ σεσιωπῶντας, ἄξιον τῇ βουλῇ πρόσιμον ἐπιτιμήσαι; Σό. τί δ᾽ τοῦτο ἤρου μι; οὐδέπω γὰρ οἶδα. Ανά. ὅτι τὰ καλὰ καὶ ἐμοὶ ἀκόσαι δοκεῖ παρὰς, τὰ περὶ τὰς ψυχὰς, τὰ δὲ ἄλλα ἀναγκαῖα λέγειν διανοῦ, γυμνάσια, καὶ ἀπονίσας τῶν σωμάτων. Σό. μηδέπω γὰρ

Homero luculentissimè perscripta sunt. Porrò autè vbi ad Reipub. procurationem seiam cõtulerint, illisq; publica officia obeũda sunt. Sed hæc fortasse à præsenti instituto discrepant. neque enim quibus rationibus illorum mentẽ excolere soleamus, sub initium dicere decretũ erat. sed quam ob rem hisce laboribus eosdem exercere dignũ arbitraremur, explicare fuit in animo. Itaque mihi ipsi silentium iniungo, non expectato præcone neque te Areopagita, qui, vt ego suspicor, ductus reuerentia tanta extra causam nugantem me pertulisti. ANA. Dic mihi, Solon, cuius rei gratia Senatui visum est, nulla pœna afficiendos esse res maximè necessarias non dicentes, sed silentio prætereuntes? SOL. Cur hoc ex me quæsisti? nondum enim intelligo. ANA. Quoniam rebus omnium pulcherrimis, & mihi anditu iucundissimis prætermittis, nempe quibus exornatur animus exercitia non perinde necessaria, & labores corporum percensere cogitas.

SOL.

Σό. μέμνημαι γὰρ, ὦ γενναῖε, ἐξ ἀρχῆς προρρήσεως, καὶ ἀποπλανᾶσθαι οὐ βούλομαι τὸν λόγον, μή σε ἐπιταράξω τῶν μνήμων ἐπιῤῥέων. σπουδαῖα γὰρ καὶ ταῦτα ἐρῶ δι' βραχέων, ὡς οἶόν τε τὸ γε ἀκριβὲς τῆς περὶ αὐτῶν διηγήσεως, εἰ τέρα ἂν εἴη λόγου. ἐνθυμίζομαι δ' ἂν τὰς γνώμας αὐτῶν, νόμους τινὰς τοὺς κοινοὺς ἐκδιδάσκοντες, οἷ δημοσίᾳ πᾶσι πρόκεινται ἀναγινώσκειν, μεγάλοις γράμμασιν ἅμα ἀναγεγραμμένοι, κελεύοντες ἃ, τι χρὴ ποιεῖν, καὶ ὧν ἀπέχεσθαι, ἐν ἀγαθῶν ἀνδρῶν συνουσίαις, παρ' ὧν λέγειν τὰ δίοντα ἐκμανθάνουσι, καὶ πράττειν τὰ δίκαια, καὶ ἐν τοῖς ἀκούοις συμπολιτεύεσθαι καὶ μὴ ἐρίζεσθαι τῶν ἀσχέων, καὶ ὀρίζεσθαι τῶν καλῶν, βίαιον δὲ μηδὲν ποιεῖν. οἱ δ' ἄνδρες οὗτοι, ὁρισαὶ καὶ φιλόσοφοι πρὸς ὑμῶν ὀνομάζονται. καί μού τοι καὶ ἐς τὸ

SOL. Memor sum eorum, ô generose, quæ initiò præfatus sum, ac orationem temerè ab instituto aberrare nolui, ne citra ordinem effluendo, tuam confunderet memoriã. Veruntamen & hæc quàm potero pauciſſimis perſtringam: ſi quidem harum rerum accuratior diſputatio propriam orationem videtur requirere. Proinde illorum mentes ſaluberrimis opinionibus imbuimus atque formamus, communes leges exactè perdocentes, quæ in publico magnis deſcriptæ literis, omnibus legendæ proponũtur, quæ fugienda, quæque facienda ſint imperantes. Tum quòd integerrimorum virorum conuictu vtendum ſit, apud quos ea quæ decent perdiſcunt: tum iuſta facere, tum ex æquo inter ſe verſari in Rep. neque vllam rem turpem peruersè appetere, ſed rerum honeſtarum tantũmodo deſiderio: nihil autem alteri per iniuriam facere. Illi autem de quibus dixi ſapientibus. [c] Sophiſtæ atque Philoſophi apud nos appellantur. Præterea ipſos quoque in theatrum

θέατρον συνάγοντον οὐσ-
τους, δημοσίᾳ παιδεύομεν
τὰς κωμῳδίας καὶ τραγῳ-
δίας, ἀρετάς τε ἀνθρῶν πα-
λαιῶν καὶ ἁμαρτίας θεωμένους,
καὶ τῶν μὲν ἀπεχέσθαι, τοῖς
δὲ ἐκείνοις ἐπισπεύδειν. τοῖς
δὲ γε κωμῳδοῖς, καὶ ἁρ-
πάζειν, καὶ λοιδορεῖσθαι
ἐπιτρέπομεν εἰς τοὺς πολίτας, οὓς
ἂν αἰσχρὰ, καὶ ἀνάξια τῆς
πόλεως ἐπιτηδεύοντας ἁλῶ-
σονται, αὐτῶν τε ἐκείνων
ἕνεκα· ἀμείνους γὰρ οὕτω γί-
γνονται ὀναδιζόμενοι, καὶ
τῶν ποιητῶν ὡς φύσεσιν
ἀγαθαῖς ἐπὶ τοῖς ὁμοίοις ἐπιτρέ-
πομεν. Ανάχ. Εἶδον, ὦ Σόλων,
οὓς χρὴ τοὺς τραγῳδοὺς καὶ
κωμῳδοὺς, ἃ γε ἐκείνοι ἀ-
νήρ, ποδήματα μὲν βαρέα
καὶ τύφινα ποδιδιμένοι,
χρυσᾶς δὲ ταινίας τοῦ ἱματί-
ου ἐκποικιλμένοι, λιπᾶ-
σι δὲ ἐπικάμψοι παχείοις,
ἀκροστόλια, παμμίγεσθε·
σι δὲ ἐνδοθεν μεγάλα-
γε ἀναβράσσοαν, καὶ λίβαν
σι, οὐκ οἶδ' ὅπως, ἀσφα-
λῶς

theatrum collectim perdu-
ctos erudimus, in publico
comœdiarum ac tragœdia-
rum scenicis actionibus pri-
scorum virorum virtutes
atque vitia spectantes, vt
ab his auersi, feruenti stu-
dio ad illas complectendas
contendant. Liberam quo-
que prauos ciues dicteriis in-
cessendi atque inuadendi fa-
cultatem poëtis Comicis per-
mittimus, quoscunque tur-
pia atque flagitiosa & Rei-
publicæ dignitate indigna
exercêtes intellexerint. Ho-
rum enim opera malè au-
dientes, meliores euadunt,
vt posthac vulgi repre-
hensionem ob paria facino-
ra effugiant. ANA. No-
ui quos dicas, ô Solon: Tra-
gicos, & Comicos, si illi
sunt latis & altis subnixi
calceamentis, aureis au-
tem teniis per vestem va-
riegati, laruis verò induti
planè ridiculis, & ma-
gnum hiantibus. Verùm ipsi
intus intenso clamore vo-
ciferabantur, incedebantque nescio quomodo securè ta-
libus

πᾶσι ἐν τοῖς ὑποδήμασι. Διονύσου γ', οἶμαι, τότε ἡ πόλις ἐορταζεν, οἱ δὲ κωμῳδοὶ βραχύτεροι, καὶ ἐκεῖνον, καὶ πιθοὶ καὶ ἀνθρωπινώτεροι, καὶ ἅπλοον ἐμβόων· ἱμάτιον δὲ πολὺ γελοιότερα, καὶ τὸ θέατρον γὰρ ἅπαν ἐγέλα ἐπ' αὐτοῖς. ἐκείνων δὲ τῶν ὑψηλῶν συνθρωποὶ ἅπαντες ἦσαν, οἰκτρούλοι, οἶμαι, αὐτοὺς, πίδας τηλικαύτας ἐπισυρομένους. Σὺ δ' ἐκ ἐκείνους, ὦ γαθέ, ὤκτιρον, ἀλλὰ ποιητὴς ἦσθα ἀρχαίαν τινὰ συμφορὰν ἐπιδείκνυσο τοῖς θεαταῖς, καὶ βήσας εἰς πρᾶξιν ἐπράγματα πρὸς τὸ θέατρον, ὑφ' ὧν ἐς λύπην ἐκαλέσαντο οἱ ἀκούοντες. ἐμοὶ δὲ, σὺ μὲν ἀλλοῶτας ἐπαρᾴνας τινὰς τότε, καὶ ἄπορα συνάγοντας, ἐν λύκῳ φωνὴν τας, ἐδ' αὐτὰ, ὦ Ἀνάχαρσι, ἀχρεῖα ἄσματα καὶ ἀθλήματα. τούτοις δ' ἐν ἅπασι, καὶ τοῖς θείοις παραθηγόμενοι τὰς ψυχὰς, ἀμείνους ἡμῖν γίγνονται.

libus induti calceamentis. Et nisi fallor, tunc ciuitas celebrabat Dionysia. Porrò Comici cæteris erant humiliores & pedestres, laruas tamen habebant multò etiam magis ridiculas, quos vniuersum theatrum risu prosequebatur. Sedebant enim alios altiores nemo non tristi atque contracta fronte audiebat: eorumque, vt opinor, omnes commiserabantur, tantas pedicas pertrahétium. SO. Non illorum, ô bone, miserti sunt, sed poëta fortassè priscam aliquam & miserandam calamitatem inscenam adduxit visendam spectatoribus, orationesque miserationis plenas audiente theatro tragica actione habuit, quibus in luctum atque lachrymas auditores pertracti sunt. Verisimile autem est & tibicinas te vidisse, tum alios canentes in medio theatro constitutos. Iam neque hanc canendi rationem & vsum tibiarum inutilem esse censemus, verùm iis omnibus atque eiusmodi mentem acuentes, meliores nobis reddimus.

τὰ δὲ

Cæterum

τὰ δὲ ἄλλα σώματα, ὅπερ μάλιστα ἀκούσας ἐπόθεις ἀκοῦσαι, ὧδε γυμνάζομεν· ἐκδύσαντες αὐτὰ, ὡς ἔφην, οὐκέτι ἁπαλὰ, καὶ πλέον ἀσυνήθη ὄντα, πρῶτον μὲν ἰθίζομεν ἀξιοῦντες πρὸς τὸν ἀέρα, συνοικειοῦσθαι αὐτὰ τοῖς ὥραις ἐκάστοις, ὡς μήτε καῦμα δυσχεραίνειν, μήτε πρὸς ψῦχος ἀπαγορεύειν. ἔπειτα δὲ χρίοντες ἐλαίῳ καὶ καταμαλάττοντες, ὡς τοῦτο ἀτρεμα γίγνοιτο· ἄτοπον γὰρ, ἃ τὰ μὲν σκύτινα νομίζομεν ὑπὸ τοῦ ἐλαίου μαλακώτερα, ἀναῤῥαγέστερα, καὶ ῥᾷον διαρρήξεσθαι γίγνεσθαι, καίπερ γε ἤδη ὄντα· τὸ δὲ ἔτι ζῶν μετέχον σῶμα, καὶ ἄμεινον ἡγούμεθα ὑπὸ τοῦ ἐλαίου ἀφελεῖσθαι. τούτων ποικίλα τὰ γυμνάσια ἐπινοήσαντες, καὶ διδασκάλους ἑκάστων ἐπιστήσαντες, ἢ μόνα τινὰ πυκτεύειν, τὸν δὲ παγκρατιάζειν διδάσκομεν, ὡς τοῖς τὰ δέοντα παρτρέβειν ἰθίζοιτο, καὶ

Cæterùm corpora, quod omnium maximè audire desideras, ad hunc modum exercemus: exutis (vt imitiò dixi) vestimentis, primùm illa ad aërem assuefacimus, non ampliùs tenera & imbecilla existentia, omnibus eadem temporibus accommodantes, vt neque feruentem Solis æstum grauiter ferant, neque rursùm algoris sint impatientia. Deinde ea ipsa oleo perungimus atque emollimus, vt habiliora firmioráq; reddantur. Siquidem absurdum est, si coria oleo emollita atque peruncta, ruptioni minus obnoxia, ac diutiùs duratura existimamus, quæ iam sunt emortua: corpus autem adhuc vita animatum, nequaquam meliùs fore vsu olei opinaremur. Mox varijs excogitatis exercitijs, ac singulorum magistris constitutis, hunc quidem pugillatu, alterum verò × pancratio de-

terere docemus, vt laboribus tolerandis assuefiant, pa-

riterq;

καὶ ὁμόσε χωρεῖν τοῖς πληγαῖς, μηδὲ ἀκριβοῦσθαι δίκην τῶν τραυμάτων. τοῦτο δὲ ἀμφὶν δύο τὰ ὠφελιμώτατα ἐξεργάζεται ἐν αὐτοῖς, θυμοειδεῖς τε παρασκευάζον τοὺς κινδυνώδεις, καὶ τῶν σωμάτων ἀφειδεῖν, καὶ πόνων ἐρᾷν καὶ καρτερεῖν δύνασθαι. ὅσοι δὲ αὐτῶν διὰ τὸ σιωπηνικότον παλαίουσι, καταπίπτειν τε ἀσφαλῶς μανθάνουσι, καὶ ἀνίστασθαι ῥᾳδίως, καὶ ὠθισμοὺς καὶ περιπλοκὰς καὶ λυγισμούς, καὶ ἄγχεσθαι φιλάσθαι, καὶ ἐς ὕψος ἀναβασάσας τὸν ἀντίπαλον, οὐκ ἀμελεῖα οὐδὲ οὗτοι ἐκμανθάνουσιν, ἀπὸ δὲ τὸ πρῶτον καὶ μέγιστον ἀναμφιβόλως λυτώφελοι ἀνοπαθείας γε, καὶ καρτερώτερα τὰ σώματα γίγνονται αὐτοῖς διαπονούμενα. ἔτι δὲ οὐδὲ αὐτὸ μικρόν. ἥμπειροι γὰρ ἂν ἐκ τούτου καθίστανται, ἃ ποτὲ ἀφικνοῦνται, καὶ ὑπόσον ἐστὶ τὸ ἐν αὐτοῖς ἁμάρτημα, καὶ ὅπως ἂν τις ἐκφύγοι ῥᾳδίως. ἐπὶ δὲ τούτοις καὶ τὸ μὴ δειλοὺς εἶναι πρὸς τὰ δεινὰ, μηδὲ ἐκπλήττεσθαι τὴν ὄψιν, μηδὲ ἐκκλίνειν τὰς πληγάς, μηδὲ ἀκριβοῦσθαι δίκην τῶν τραυμάτων. τοῦτο δὲ ἀμφὶν δύο τὰ ὠφελιμώτατα ἐξεργάζεται ἐν αὐτοῖς, θυμοειδεῖς τε παρασκευάζον τοὺς κινδυνώδεις, καὶ τῶν σωμάτων ἀφειδεῖν, καὶ πόνων ἐρᾷν καὶ καρτερεῖν δύνασθαι. ὅσοι δὲ αὐτῶν διὰ τὸ σιωπηνικότον παλαίουσι, καταπίπτειν τε ἀσφαλῶς μανθάνουσι, καὶ ἀνίστασθαι ῥᾳδίως, καὶ ὠθισμοὺς καὶ περιπλοκὰς καὶ λυγισμούς, καὶ ἄγχεσθαι φιλάσθαι, καὶ ἐς ὕψος ἀναβασάσας τὸν ἀντίπαλον, οὐκ ἀμελεῖα οὐδὲ οὗτοι ἐκμανθάνουσιν, ἀπὸ δὲ τὸ πρῶτον καὶ μέγιστον ἀναμφιβόλως λυτώφελοι ἀνοπαθείας γε, καὶ καρτερώτερα τὰ σώματα γίγνονται αὐτοῖς διαπονούμενα. ἔτι δὲ οὐδὲ αὐτὸ μικρόν. ἥμπειροι γὰρ ἂν ἐκ τούτου καθίστανται, ἃ ποτὲ ἀφικνοῦνται, καὶ ὑπόσον ἐστὶ τὸ ἐν αὐτοῖς ἁμάρτημα, καὶ ὅπως ἂν τις ἐκφύγοι ῥᾳδίως. ἐπὶ δὲ τούτοις καὶ τὸ μὴ δειλοὺς εἶναι πρὸς τὰ δεινὰ, μηδὲ ἐκπλήττεσθαι τὴν ὄψιν, μηδὲ ἐκκλίνειν τὰς πληγάς,

riter & ictuum declinandorum periti euadant, neque metu auersentur vulnera. Cæterùm hæc exercitatio duas maximas vtilitates apportat iuuenibus. nam & animosos eos reddit ad subeunda pericula, corporibus non parcentes: præterea vt prospera vtantur valetudine, sintque per omnia robusti, & laborum patientes. Quotquot autem illorum deiecto in terram vultu luctantur, & securè procidere, & promptè exurgere eadem discunt opera, vt & tenaciter amplecti, & loco mouere, & præfocare, & in altum sustollere possint aduersarium. Quæ sanè non sunt inutilia habenda exercitia, sed vnum illud atque adeò maximum statim initiò sibi præparant. Etenim firmiora fiunt & robustiora corpora, quæ talibus exercentur laboribus. Alterum verò neque ipsum modicum est: ex hoc enim consequuntur peritiam, si quando in

ἐρίκοινῶ ἐς χᾶρ τῶν μα-
θημάτων τούτων ἐν ὅπλοις.
δῆλον γὰρ, ὅτι καὶ πολεμίῳ
ἀνδρὶ ὁ τοιοῦτος συμπλακείς,
καταῤῥίψει τὶ θᾶττον ἐπισπα-
σάμενος, καὶ καταπεσὼν ἅσπε-
ρος ῥᾷστα ἐξανίστασθαι. πάντα
γὰρ ταῦτα, ὦ Ἀνάχαρσι, ἐπ' ἐκ-
κίνδυνον τὸν ἀγῶνα ποιούμε-
θα, τὸν ἐν τοῖς ὅπλοις, καὶ ἡ μ-
μεῖς ἅπαντα πολὺ ἀμείνοσι κέ-
κασθαι τοῖς ὕστερον ἀσκηθᾶσιν,
ἢ τὸ πρότερον αὐτὰ γυμ-
νὰ τὰ σώματα καταμαλάτ-
τοντες καὶ ἀσπουδάστους, ἐρ-
ρωμενέστερα καὶ ἀλκιμώτερα
ἐργασάμενοι, καὶ ἧττα καὶ
ἅπαντα, καὶ τὰ αὐτὰ βαρέα
τοῖς ἀνταγωνισταῖς. ἐννοεῖς γάρ,
οἶμαι, τὸ μετὰ τοῦτο, οἵους ἐκ-
πλήξουσιν ὅπλοις ἴσασθαι, τοὺς μὴ
γυμνοὺς ἂν φόβον τοῖς ἀνο-
πλίοις ἐμποιήσοντας, ἀπο-
λυσαρκίαν ἀργὸν καὶ λαμ-
πρὸν ἢ ἀσαρκίαν μετὰ ὠχρό-
τητος ἐπιδεικνυμένους, οἷα
γυναικῶν σώματα, ὑπὸ σκιᾷ
μεμαραμμένα, ῥύμους, ἰδρῶτι

do in neceſſitatem adducti fuerint talium diſciplinarum in armis. Quippe in confeſſo eſt, quòd & hoſtem talis complexus citiùs ſupplantatum proſternet, & prolapſus ipſe quamfacillimè noſcet exurgere. Hæc enim omnia, ô Anacharſi, ad verum illud certamen, quod in armis peragitur, referre ſolemus: planéque in eam opinionem deſcendimus, vt certò putemus longè melioribus nos vſuros ita exercitatis, poſteaquàm primùm illorum nuda corpora emollita atque exercitata & robuſtiora reddidimus, neque minùs leuia & habilia, eademque aduerſarijs grauia effecerimus. Intelligis enim, niſi fallor, cuiuſmodi illi armati futuri ſint, qui nudo ſaltem corpore terrorem hoſtibus incutiunt, neque immodicam oſtendentes corpulentiam, & ſegnem & candidam, aut nimiam quoque corporis macritudinem pallore deformatam: qualia ferè ſunt mulierũ corpora ſub vmbra marceſcentia, trepidantia,

ἱδρῶτί τι ἀνθὺς πολλῷ ῥεόμενα, καὶ ἀθυμαίνοντα ὑπὸ τῶν λαμπάνει, καὶ μάλιστα λῶν, καὶ ὁ ἥλιος, ὥσπερ νῦν, τὸ μεσημβρινὸν ἐπιφλέγῃ. οἷς τι ἄρ τις χρήσαιτο διψῶσι, καὶ ἕτοιμον τὸν ὑπερθερμαίνοντας, ἢ ἀναιμα ἤδοιτο, ὧθυς παραπλησίως πρὸ ἐντὸς βέλους γενέσθαι, καὶ ὡς χεῖρας ἐλθεῖν τοῖς πολεμίοις; οὕτοι ὑμῖν ὑπέρυθροι, ἐς τὸ μελάντερον ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἀνθρωποι, καὶ ἀῤῥῶστοι, πολὺ τὸ ἔμψυχον καὶ θερμὸν καὶ ἀνθρῶδες ἐπιφαίνονται, τοσαύτης ὑγιείας ἀπολαύοντες, ὅτι ῥικνοὶ, καὶ λατισκληκότες, ὅτι πιεπληθεῖς ἐς βάρος, ἀλλὰ ἐς τὸ σύμμετρον πιεγγραμμένοι, τὸ μὴ ἀχθεσθὲν τῶν ὄρκων καὶ πιεπλὸν τοῖς ἱδρῶσι ἐξαναλωκότες· ὃ δὴ ἰσχὺν καὶ τόνον παρέχον, ἁμιγὲς τοῦ φαύλου πιεπλασμένον, ἐῤῥωμένως φυλάττουσι· τοῦτο γὰρ δὴ οἱ λιχμῶντο

ac illicò multo sudore perfluentia, neque nonsub galea anhelantia, maximè verò si quando (vt nunc) sol sub meridiem æstu supra modum calente feruerit. Cui enim rei quispiam vteretur sitientibus & puluerem ferre nequeuntibus, quique saltem viso sanguine statim exanimantur, ac antè moriuntur, quàm intra teli iactum atque ad manus cum hostibus ventum fuerit? Sedenim nostri iuuenes partim rubore, partim nigredine temperanter sub sole colorati, vultu planè masculo, multum vigoris atque caloris & virilitatis præ se ferentes, neque nimium sunt obesi, neque rursus nimium tenues & aridi, neque nimio pondere *prægrandes, verùm iusto corporis modo formati, cùm inutilem, tum superfluam carnium molem & abundantiam sudore absumunt: illud autem quod robur præstat & vigorem, citrà mali admixtionem conseruant. Quod enim ij, qui ventilando purgant

*prægraues,

τὸν τὸν πυρὸν, ζῦτο ὑμῖν τὰ γυμνάσια ἐργάζεται ἐν ζῖς σώμασι, τὴν μὲν ἄχυρον, καὶ ζῦς ἀθήρας ἀπφυσῶντα, καθαρὸν δὲ τὸν καρπὸν διανεμοῦντα, καὶ προσωρίζοντα, καὶ ἀσφαλῆ ζῦτο ὑγιάσαντα τὴν ἀνάγκην, καὶ ἐπὶ μήκιστον ἀκμὴν ἐν ζῖς καμάτοις, ὀψέ τι ἂν ἰδίαν ὁ τοιοῦτος ἄρξατο, καὶ ὀλιγάκις ἂν ἀσθενῶν φανείη. ὥσπερ ἂν, εἴ πῦρ τις φέρων, ἅμα ἐμβάλλοι ἐς πυρὸν αὐτὸν, καὶ ἐς τὴν καλάμην αὐζῦν, καὶ ἐς τὴν ἄχυρον (αὖθις γὰρ ἐπὶ τὸν λικμῶντα ἵπανε μι) θᾶττον ἂν, οἶμαι, παραπολὺ ἡ καλάμη ἀναφλεγείη, ὁ δὲ πυρὸς κατ' ὀλίγον ὅτι φλογὸς μεγάλης ἀνισταμένης, ὅτι ὑπὸ μιᾶ τῇ ὁρμῇ, ἀλλὰ καλαμικρὸν ἐπιτυφόμενος, κόνις ὕστερον καὶ αὐτὸς ἂν καταπαυθείη. οὐ τοίνυν ἀεὶ νόσος ἀεὶ κάματος, ἐς ζοιοῦτο σῶμα ἐμπεσόντα ῥᾳδίως ἐλέγξαι ἂν, οὐδ' ἐπικρατήσαι ἐνμαρῶς. τὰ ἔνδοθεν γὰρ εὖ παρεσκευάσαι αὐτῷ·

gant triticum faciunt: illud nobis præstant gymnasia in corporibus, paleas ac spicas inanes flatu propellentia, purum autem fructum separantia & accumulantia. Quocirca iuuenes nostros firma prosperitate valetudinis vti, ac quamdiutissimè in laboribus perdurare necesse est. Quinetiam talis serò sudare incipit, & rarò admodum morbis affectus decumbit: quemadmodum si quis ignem allatum in triticum, eiusq; stipulas & paleas iniiceret (rursus enim ad ventilantem regredior) dicto citiùs, vt opinor, conflagrarent stipulæ, at verò triticum modicè, neque flamma admodum magna exurgente, neq; vno impetu, sed sensim atque modicè suffumigans, tempore tandem & ipsum incensum absumeretur. Ita neque morbus, neque defatigatio tale corpus corripiens, facilè arguerit, neq; supare potuerit. Etenim ab internis probè præparatũ, nec malè munitum est,

καὶ τὰ ἔξω μᾶλλον καρτερῶς πίφρακ[ται πρὸς αὐτὰ, ὡς μὴ ῥᾳδίως εἰς τὸ ἔσω, μὴ δὲ παραδύεσθαι μήτε ψῦχος αὐτὸν, μήτε καῦμα ἐπὶ λύμῃ τοῦ σώμα]τος. πρός τι τὸ ἐνδιαλοιῶν τοῖς πόνοις, πολὺ τὸ θερμὸν τὸ ἔνδοθεν ἐπιῤῥέον, ἅτε ἐκ πολλοῦ προπαρασκευασμένον, ἡνίκα τῶν ἀναγκαίων χρεία ἀφικέσθαι, ἕτοιμον αὐτὸν ἐπάρδον τῇ ἀκμῇ, καὶ ἀκαμάτους ἐπιτήδειον παρίσχε[σθαι· τὸ δὲ προπονῆσαι πολλὰ, καὶ προκαμεῖν, ἐκ ἀναλώσιν τῆς ἰσχύος, ἀπ' ἐπιδόσιν ἐργάζε[σθαι, καὶ ἀναβαλλομένοις πλέον γίγνε[σθαι. καὶ μὴν καὶ δρομικοὺς εἶναι ἀσκοῦμεν αὐτοὺς, εἰς μῆκός τι ἀφαιρεῖν ἐθίζου[σι, καὶ εἰς τὸ ἐν βραχεῖ ὠκύταλον ἐπικαθίζοντες. καὶ ὁ δρόμος ὁ πρὸς τὸ σφοδρὸν καὶ ἀντίτυπον, ἀπὸ ἐν ψάμμῳ βαθείᾳ ἔνθα ἔστι βεβαίως ἐπιβῆσαι τῷ βάσιν, ἔστι

externa quoque valdè firmiter aduersus illa circunsepta sunt, quò minùs vis morbi aut lassitudinis ad interna penetrare queat, tum neque æstum, neque algorem suscipere aliquo detrimento corporis. Ad perdurandum autem in laboribus, multus calor intus influes, veluti multo exercitio antè præparatus, atque in vsum necessarium repositus, præstat tolerantiam, illicò membra vigore irrigans eáque cumplurimùm nulla lassitudine vincibilia exhibet. Multorum enim & variorum laborum ẽmissa exercitatio, nequaquam vires absumit, sed multis incrementis augere solet: dúmque subinde refouentur, fiunt etiam maiores. Præterea in curriculo quoque iuuenes nostros exercemus, & vt longo alicui spatio cursu transmitttendo sufficiant, assuefacimus: vtq; in breui quàm celerrimi sint, corporis leuitate vti quampromptissimè docemus. Neque verò cursus in loco plano aut solido conficitur, sed in profunda arena, vbi nulla firmitate planta figi potest, aut sustentari, neque

ἔτι ἐπισηρίξαι ῥᾴδιον, ἀπο-
συρομένῳ πρὸς τὸ ἔμπροσθεν τοῦ
σώματος. ἀπὸ δὲ καὶ ἀπὸ τινος
τάφρου ἢ δίκοι, ἢ εἴ τι ἄλλο ἐμ-
πόδιον, καὶ πρὸς τοῦτο ἀσκεῖν
τοὺς ἡμῖν ἔτι, καὶ μολυβδίδας
τινὰς χαροπλήθεις ἐν ταῖς χει-
ρσῖν ἔχοντας. ἔπειτα περὶ ἀκον-
τίου βολῆς εἰς μῆκος ἀμιλλῶν-
ται. ἔστιν δὲ καὶ ἄλλό τι ἐν τῷ
γυμνασίῳ χαλκοῦν, περιφε-
ρὲς, ἀσπίδι μικρᾷ ἴσοικὸς, ὃ-
χαλκον ἐκ χειρὸς, ἀλλ' τινα μῶ-
λας, καὶ ἐπεράθης γε αὐτοῦ,
καμοῦ ἐν τῷ μέσῳ, καὶ ἐδό-
κει σοι βαρὺ, καὶ δύσκολον
τὸ κάτοπτον· ἐκεῖνο τοίνυν
ἄνωθεν ἀναρριπίζοιμ ἂν ἢ ἀΐ-
ρα, καὶ εἰς τὸ μόρῳ, φιλοτι-
μούμενοι ὅστις ἐπὶ μάκιστον ἐξέλ-
θοι, καὶ τοὺς ἄλλους ὑπερ-
βάλοιτο, καὶ ὁ μόνος οὕτως
ὤμους τε αὖτε κραταιώς, καὶ τόξ-
νον ὑπὲρ ἄκρους ἐντίθησιν. ὁ
μὲν δὲ καὶ ἡ μόνις, ἄπρ ὑπ
γειοτέρα ἐξάρχειν ἔδοξεν,
ἄκοντος,

neque suffulciri promptum est, cedentib. subinde ad singulos passus pedibus. Fossam quoque transilire, si necessitas exigat, docemus, aut aliud quoddam impedimentum. Qua in re exercentur grandia plumbi pondera habentes in manibus: deinde hasta quoque in longum proiicienda decertant. Vidisti verò & alium quendam globum iacentem in gymnasio æneum atque teretem, in parui scuti figuram formatum, neque lorum, neque baltheum habentē. At illū quoque periculi faciendi gratiâ manu sustollebas, iacentem in medio, videbatúrque tibi grauis, & propter læuitatem comprehensu difficilis. Itaq; illum sursum manu extortū iaculantur in aërem, in q̃ longum, contendentes qui nam ex illis eundem quàm longissimè iactu promouerit, ac

omnium aliorum metas excesserit. Quæ res & humeros illorum firmiores reddit, & brachia non mediocriter corroborat. Cæterùm quamobrem & arena & lutum illis luctantibus substernatur, quæ initiò perquam ridicula tibi visa sunt,

ἄκουσον, ὦ θαυμάσιε, ὅτι ἔ-
γνωκα ἀποβεβλῆσθαι. πρῶτον
μὲν, ὡς μὴ ἐπὶ τὸ κρατοῦν ἡ
πλῶσις αὐτοῖς γίγνοιτο, ἀπ'
ἐπὶ τὸ μαλακὸν ἀσφαλῶς κί-
πλοιεν. ἔπειτα καὶ τὸν ὄλισθον
ἀνάγκη πολὺν γίγνεσθαι, ἐν
θρωπων ἐν ᾧ πηλῷ, ὃ σὺ
τῶς ἐγκίνυσιν ἔκαζες, οὐκ ἀ-
χρεῖον οὐδὲ γελοῖον ὄν, ἀλλὰ
καὶ τοῦτο ἐς ἰσχὺν καὶ τόνον
οὐκ ὀλίγα συντελᾶ, ὁπόταν
ὕτως ἐχόντων ἀγκλων, ἀ-
ναγκάζωνται ἐγκρατῶς ἀντι-
λαμβάνεσθαι, καὶ σωίχειν
φιλονεικούντας. ἄρτι δέ τι
ἐν πηλῷ ἰφρικότα, μετ' ἐλαί-
ου ἐκποσεῖν, καὶ διαῤῥαῖσαι τῶν
χαρῶν σπουδάζουσα, μὴ μι-
κρὸν ἄνευ νόμιζε. καὶ ταῦτα
πάντα ὥσπερ ἔφην ἔμπροσθεν,
ἐς τὸς πολέμους καὶ χρήσιμα, ἐ
δίκοι φίλον πρωθύτα, ῥᾳδίως
ἀράμενον ὑπεξενεγκεῖν, ἢ καὶ
πολέμιον σωσαπάσαντα ἕ-
πεσθαι, μετέωρον διαμείζοντα, ἢ
δεῖ δὲ ἐς ἁβολὴν ἀσκεῖν,

nunc audi, ô admirande. Pri-
mùm quidem, ne in duro ca-
sus illis contingat, sed in lo-
co molliore citra periculum
prostrati corruant. Deinde
multa lubrica effugia acci-
dere in cœno sudantibus ne-
cesse est, quam rem tu an-
guillis conferebas, sed quæ
non sunt inutilia habenda,
aut ridicula. Nam & hæc
plurimùm ad robur & mem
brorum firmitatem consoli-
dandam conferunt, quan-
do ad hunc modum luctan-
do alter alterum fortiter
apprehendere coguntur, ta-
metsi crebrò elabantur è ma
nibus. Tenere etiam perun-
ctum oleo, & sudore per-
fluentem, excidere conan-
tem, & è manibus effluere
laborantem, ne tibi res vi-
deatur esse modica, aut nul-
lius momenti. Et hæc om-
nia, vt à me antè prædictum
est, in bello quoque non pa-
rum præstant vtilitatis exer-

τὰ

centibus, si aut amicus vulnere saucius sine negotio sublatus ex acie efferendus esset, aut hostis comprehensus sublimis rapiendus. Eam ob rem penè immodicè eos exercemus

diffici-

καὶ χαλεπώτερα προτιθέν- difficilioribus propoſitis, vt
τες, ὡς τὰ μικρότερα μα- hoc faciliùs minora queant
ρᾳῶ ἐυκολώτερον φέρειν. perpeti. Rurſus arenam pla-
πλὴν μήν τι δόκει, τοῦναν- nè diuerſa ratione vtilem
τίον χρησίμως οἰόμεθα ἔναι, eſſe cenſemus, ne, dum com-
ὡς μὴ διαπλεκόμενοι συμ- plexibus implicantur, la-
παλαίσμοι. ἐπεὶδὰν γὰρ ἐν bantur. Poſteaquàm enim
τῷ πολλῷ ἀσκεῖσθαι σωίχαν in cœno multo exercitio di-
τὸ διαβιβάσκον ὑπὸ γλι- dicerunt compeſcere aduer-
σχρότητος, ἐθίζουσι καὶ ἐκ- ſarium, quò minùs elaba-
φεύγειν αὐτοὶ λαφυρεύτως ἐκ tur è manibus, propter cor-
τῆς χειρὸς· καὶ ταῦτα, ἐν poris lubricam comprehen-
ἀφύκτῳ ἐχόμενοι. καὶ μὴν ſionem, etiam ipſe compre-
καὶ τὸν ἱδρῶτα σωίχαν δο- henſi effugiendi rationem
κεῖ ὁ λόνις, ἀθρόον ἐκχέ- multa aſſuetudine familia-
μενον ἐπιπαλομένῳ, καὶ ἐπὶ rem ſibi faciunt, præſertim
πολὺ διαρκεῖν ποιεῖ πλὴν δύ- cùm tenentur mediꝭ. Quin
σκαμμ, καὶ ἀώδυνα γίγνε- ſudorem largiter ſemet ef-
σθαι βλάπτεσθαι ὑπὸ τῶν ἀνέ- fundentem, arena quoq; mi-
μων, ἀραιοῖς τότε, καὶ ἀνεω- hi videtur comprimere, dum
γόσι τοῖς σώμασιν ἐμπαλόν- aſpergitur: vtq; vis corporis
των, ἅπως τι καὶ τὸν ἱδρῶτα par ſit laboribus, efficere:
ἐκθερμᾷ, καὶ σκληρότερον ποιεῖ eſtq; ventis obſtaculo, quò
τὸν ἄνθρα. καὶ ἧττόν τι ἀδίκως minùs lædantur corpora, in
ἂν παρασηράμενον πλη- tenera atq; denudata incum-
σίον τῶν τι λαμπρῶν τινα ἐκέ- bentibus. Alioqui ſordes
νων, καὶ ὑπὸ σκιᾷ διαίτη- quoq; corporis arena eluit,
μένων, καὶ ὅν ἂν ἕλῃ, τῶν ἐν ac hominem longè canden-
ὧν tiorem reddit. Et ego equi-
dem perlibenter vnum ex albis illis, cuius conuerſatio ſem-
per ſub vmbra fuit, & quemcunque tu ex his, qui ſemet

ὦ Λυκάφ γυμναζομένων, ἀφ-
πλώσαι τῶν ἱδρῶτα, καὶ τὸν πη-
λὸν, ἱροίμιλον ἄρασι, ποτέρῳ
ἂν ὅμοιος ὦν ξαυτὸν γνοίης. οἶδα
γὰρ, ὡς αὐτίκα ἕλοιο ἂν ἐκ πρώ-
της προσόψεως, ἃ καὶ μὴ ἐπὶ τ
ἔργων παραθέσεις ἕκατέρῳ, συ
νησπάσῃ, καὶ συγκινδυνεύσαι ἂν
ἕναι μᾶλλον, ἢ θρύπτεσθαι καὶ
δαῤῥεῖν, καὶ λαικὸν ἐν ἀφ-
είς, καὶ φυγὴ ἀς τὰ ἔσω. ταῦ-
μαι δ'. ταῦτ' ὄντ, ὦ Ανά-
χαρσι, ἃ τοὺς νέους ἡμῶν ἀσκῆ-
μεν, οἰόμενοι φύλακας ἡμῖν
πόλεως ἀγαθοὺς γνώσε, καὶ ἐν
ὑπομονῇ βιάσεσθαι δι' αὐτοὺς,
ὑρατοῦντ δὴ τ δυσμενῶν ἐ-
πίοντ, φοβεροὶ δὲ τοῖς πέλοι-
κοις ὄντες, ὡς ἀποβήσεσθαι καὶ
ἀποτελεῖν ἡμῖν τὰς πλείστας
αὐτῶν: ἐν ἀρωγῇ τι αὖ πο-
λὺ ἀμείνοσιν αὐτοῖς χρώ-
μενα, πρὸ μυρίων τῶν ἀ-
σπιδῶν φιλοτιμουμένοις, μὴδ'
ὑπ' ἀρχῆς ἐς ὕβριν προπο-
νοις, ἀλλὰ πρὸ τὰ τοιαῦτα
φοβεῖσθαι, καὶ ἀσχόλοις
δοιν

in Lycéo exercent, eligeres, huc sisterem, ac cœno & pulueré ablutis, te interrogarē, vtrinam potius similis esse optares. Satis certò comperium habeo, te primo statim aspectu electurum, tametsi neutrius vitæ periculum feceris, alteri potius esse similem, quàm delicijs frangi atque dissluere, ac album esse præsanguinis inopia ad præcordia confugientis. Hæc sunt ferè, ô Anacharsi, quibus iuuentutē nostram exercere solemus, existimantes, eandem hisce gymnasijs optimā fore custodem Reip. & cuius opera in libertate nos victuros speramus, semper de hostibus, quicunq; nos adoriuntur, victoriam reportantes: terribiles verò finitimis existentes, adeò vt illorū plurimi & potentiam nostram pertimescant, ac nobis tributum pendere soleant. Porrò autem in pace longè melioribus illis vtimur, de nulla re turpi ac flagitiosa contēdentibus, neq; ob inertiam ad mutuò inferendam iniuriam se conuertentibus, sed circa ista versantibus, in q; his ipsis exercitijs occupa-

σῦσιν ἐν αὐτοῖς. καὶ ὅπερ ἔφην τὸ κοινὸν ἀγαθὸν, καὶ τῇ ἄκρᾳ πόλεως εὐδαιμονίᾳ, τοῦτ' ἐστὶ λέγειν, ὅταν τις ἐς τὰ ἀρτίως καὶ ἐς πόλεμον τὰ ἄριστα παρασκευασμένη φαίνοιτο ἡ νεότης, περὶ τὰ κάλλιστα ἡμῖν σπουδάσουσιν. ΑΝΑΧ. οὐκοῦν, ὦ Σόλων, ἰὼν ποτὲ ὑμῖν ἐπίωσιν οἱ πολέμιοι, χρισάμενοι ὠμῷ ἐλαίῳ, καὶ κονισάμενοι, πρόϊτε καὶ αὐτοὶ σὺν τοῖς χεῖρας ἐπ' αὐτοὺς προβεβλημένοι, καὶ κατέναι δηλαδὴ ὑποπλήσοντες ὑμᾶς, καὶ φόβου σι, δειδίοτες μὴ σφισι πιχνόσι πάσασηλὶ τῷ ψάμμον ἐς τὸ σῶμα, ἢ περιπηδήσαντες, ὡς καλὰ νάτου γένωνται, περιβαλόντες αὐτοῖς τὰ σκέλη περὶ τῷ γαστέρα, καὶ διάγχειν, ὑπὸ τὸ κράνος ὑποβαλόντες τὸν πῆχυν; καὶ νὴ Δί', οἱ μὲν τοξεύσουσι δικαιοῦσι, καὶ ἀκοντιοῦσιν, ὑμεῖς δὲ, ὥσπερ ἀνδριάντων, ἃ καθίζηται τὰ βέλη, πιχήσουσι μένων πρὸς τὸν ἥλιον, καὶ πολὺ

occupatis existentibus. Et quod commune bonum dixi, summamque ciuitatis felicitatem, ea est, quoties & ad pacis artes, & belli scientiam quamoptimè atque diligentissimè iuuentus præparata fuerit, studijs ac rebus pulcherrimis feruenti sedulitate impendens operam. ANA. Proinde, Solon, hostibus vobis ingruentibus oleo perunctis, & oppleti puluere, in bellum progredimini, nempe pugillatu instructis aduersus armatos. Et illi videlicet pertimescunt vos, ac fugiunt, metuentes ne ipsis hiantibus arenam in os spargatis, aut fortè post tergum resilientes illorum crura apprehendatis, eosdemq; præfocetis, iniecto circa collum cubito. Ac per Iouem illi petent vos arcubus, & iaculabuntur spiculis: at vos, quemadmodum statuas, telorum acies non penetrabunt: quippe ad Solis feruorem denigratos, ac

πολὺ τὸ ἅμα ὑποθυσόμενον. οὐ γὰρ κάλαμοι καὶ ἀθέρες ὑμῖν ἐστε, ἃς τάχιστα ὑπενδιδόναι πρὸς τὰς πληγάς· ἀπὸ ὀλίγου ποτὲ ἄρ', καὶ μόλις κατατιμώμενοι βαθέσι τοῖς πράγμασιν, ἅμα ὀλίγον ἱδρῶτι· τοιαῦτα γὰρ φῆς, ἃ μὴ πάνυ παρὼν πρᾶσσα τοῦ παραδείγματος. ἢ τὰς πανοπλίας ἐκείνας τάττειν ἀναλήψεσθε, τὰς τῶν παμφαῶν τινα καὶ φαγεδαίνων, καὶ ἢν προτιθῇ ὑμῖν ἔξοδον, ἐκείνα τὰ πράνη ἐπιθήσεσθε τὰ κιγκλώστα, ἃς φοβερωτέρους ἅπασι τοῖς ἐναντίοις, μορμολυττόμενοι αὐτούς. καὶ ὑποδύσεσθε τὰ ὑψηλὰ ἐκεῖνα δηλαδή· φύγοιμί τι γάρ, ἢν δέῃ, κοῦφα, καὶ ἢν διώκῃτε, ἄφυκτα τοῖς πολεμίοις ἔσεσθε, ὑμῶν οὕτω μεγάλα δεδραμούντων ἐπ' αὐτούς. ἀπ' ὄρα, μὴ ταῦτα μὲν ὑμῖν τὰ κομψὰ λῆρος ᾖ, καὶ παιδιὰ ἅπασι, καὶ διατριβὴ ἀργοῦσι, καὶ ῥαθυμίαν ἐθίσασι τοῖς νεανίσκοις.

multo sanguine abundantes. Nec enim vos estis aut spicæ aut stipulæ, vt quamprimùm plagis succumbatis, sed admodum serò, ac vix profundis confecti vulneribus modico sanguine commonstrato. Talia enim sunt quæ dixti, nisi exemplum à te adductum planè obaudierim: aut fortassè Comicorum & Tragœdorum potius armaturam assumetis, & si iussu senatus in aciem vobis exeundum fuerit, galeas illas hiantes capiti imponetis, vt hoc magis terrori sitis aduersarijs, laruis ac terriculamentis anilibus eos examinantes. Prætereà calceos quoque peraltos illos pedibus accommodabitis, quì si fugiendum vobis esset, leues sunt: rursus si alios insectati fueritis, hostibus erunt ineffugibiles, tanta mole vobis aduersus illos irruentibus. At vide potius ne istæ vestra arguta sedulitas nugæ sint, & ludicra puerilia, & inertium iuuenum ignauæque deditorum exercitia.

Si verò

εἰ δὲ βέλτιον πάντως ἐλεύθεροι καὶ εὐδαίμονες εἶναι, ἅπασιν ὑμῖν γυμνασίων δεήσει, καὶ ἀσκήσεως ἀληθινῆς, τῆς ἐν ὅπλοις. καὶ ἡ ἅμιλλα ὑμῖν πρὸς ἀνθρώπους μετὰ παιδιᾶς, ἀλλὰ πρὸς τοὺς δυσμενεῖς ἴσα, μετὰ κινδύνων μετὰ τῶν ἀριστέων. ὥστε ἀφεῖναι μὲν κόνιν καὶ τὸ ἔλαιον, διδάσκειν αὐτοὺς τοξεύειν καὶ ἀκοντίζειν, μὴ κῦφα διδόντας τὰ ἀκόντια, καὶ οἷα διαφέρεσθαι πρὸς ἄνεμον, ἀλλ' ἴσα λόγχη βαρέα, μετὰ συρισμοῦ ἐκπεμπόμενα, καὶ λίθος χαροπὴ θὴς, καὶ σάγαρις, καὶ γέρρον ἐν τῇ ἀριστερᾷ, καὶ θώραξ καὶ κράνος. ὡς γὰρ νῦν ἔχετε, θεῶν τινος ὑμᾶς φασὶ σώζεσθαί μοι δοκᾶτε, εἰ μηδέπω ἁρπάσλατε ὑπό τινων ὀλίγων ψιλῶν ἐπιπεσόντων. ἐδὸν γέ τοι, ἂν σπασάμενος τὸ μικρὸν τοῦτο ξιφίδιον, τὸ παρὰ τῷ ζώνῃ, μόνος ἐπέσπεσον τοῖς νέοις ὑμῶν ἅπασιν, ἀνέβοα ἂν ἔλοιμι τὸ γυμ-

Si verò vobis in animo est prorsus esse liberis, & per omnia felicibus, aliis vobis opus erit gymnasiis, & vero in armis exercitio: neque cum aliquo alternis certaminibus iuuenes vobis componendi sunt, sed aduersus hostes depugnandum erit certo cum periculo virtutem exercentibus. Quapropter relictis puluere atque oleo, docete illos arcu contendere, & hasta uti: neque illis leuia dabitis iacula, quæ venti flatu feruntur, sed sit hasta grauis, quæ cum turbine atque sibilo extorqueatur: præterea lapis prægrandis, & gladius, & scutum simistræ insertum, & thorax, & galea. Nam sicut in præsens instructi estis, deū cuiuspiam benignitate mihi seruati esse videmini, quo munus nondū perūstis à perpaucis saltem leuis armaturæ militibus irruentibus. Ecce enim, si stricto saltem gladio, quo succinctus sum, solus in iuuenes vestros omnes irruerem, actutum vnà cum clamore gymnasium hauddubiè caperem,

illis

γυμνάσιον, φυγόντων ἱκάνων, καὶ οὐδενὸς ἀντιβλέπειν ἔξω σιδήρῳ τολμῶντος· ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀνδριάντας ἄν ποτε ἐμείνοι, καὶ τοὺς κίονας καταπρυπόμενοι, γελῶντα ἄν μοι παράσχοιεν, καὶ κρύοντες οἱ πολλοὶ, καὶ τρέμοντες. καὶ τότ' ἄν ἴδοις ἔτι ἐρυθριῶντας αὐτοὺς τὰ σώματα, οἷοι νῦν εἰσιν, ἀπὸ ὠχροὶ ἅπαντες αὐτίκα γενόμενοι ἄν, ὑπὸ τοῦ δέους μεταβαλόντες. αὕτως ὑμᾶς ἡ ἀρχὴν σφαγιάσασθαι, βαθέα οὖσα, ὡς μὴ ἄν ἐφθέως ἀνασχίσαι δόρυ ἕνα κράνους πολεμίου δυνάσας. Σό. οὐ ταῦτα ἔφασαν, ὦ Ἀνάχαρσι, Θρᾷκες τὸ ὅσοι μετ' Εὐμόλπου ἐφ' ὑμᾶς ἐστράτευσαν, καὶ ἃ γυναῖκες ὑμῶν, ἃς μετὰ Ἱππολύτης ἐλάσασαι ἐπὶ τὴν πόλιν, οὐδ' ἄποροι, ὅσοι ὑμῶν ἐν ὅπλοις ἐπέφαυσαν. ὑμᾶς δέ, ὦ μακάριε, ἐκ παιδὸς ἔτι ὄντα γυμνὰ τὰ σώματα ἐκπονοῦμεν τοῦτο, καὶ τοῦτο καὶ ἄνοπλα ἐξάγομεν ἐπὶ τοὺς κινδύνους, ἀπ' illis passim diffugientibus, ac nullo contrà ferrum aspicere audente: verùm post statuas aut columnas consistentes risum mihi exhiberent, lachrymantes atq; trepidantes permulti. Tunc verò videres illos non ampliùs rubescentes corpore, cuiusmodi nunc sunt in præsentia, sed omnes illicò expalescentes transcoloratos præformidine. Adeò multa pax vox eneruatos effœminauit, vt non facilè saltem cristam hostilis galeæ conspectam sustineretis. So. At nequaquam talia de nobis prædicauerunt, ô Anacharsi, Thraces, quotquot Eumolpum secuti, bello nos lacessierunt: neq; vestræ mulieres, quæ duce Hippolyta aduersus vrbem expeditionem instituerant. Neque item alij, quotquot in armis & acie vires nostras experti sunt. Cæterùm nos, ô beate, non hoc consilio nuda iuuenum corpora exercemus, vt propterea eos in aciem aduersus pericula producamus: sed

ἀλλ' ἐπαθλὰν καθ' αὐτὸς ἄριστοι γένωνται), ἀσκοῦνται τὸ μὴ δεῖσθαι ξυὼ τοῖς ὅπλοις, καὶ πολὺ ἄμεινον χρῆσθαι ἂν αὐτοῖς, ὅταν δέῃ. Αν. νὴ μὰ τοῦτο ὑμῖν ἐστι τὸ γυμνάσιον τὸ ἐν τοῖς ὅπλοις; οὐ γὰρ ἔδον ἐγωγε ἐν τῇ πόλει τοιοῦτον οὐδέν, ἅπασαν αὐτὴν ἐν πύκνῳ πρίσμα θέον. Σό. ἀπὸ τίνος ἂν, ὦ Ἀνάχαρσι, ἐπιτήδειον ἡμῖν σωθῆναι φήσας, νὴ ὅπλα ἑκάστῳ μάλα πολλὰ, οἷς χρώμεθα, ὁπόταν ἀναγκαῖον ᾖ, νὴ λόφους καὶ φάλαρα καὶ ἵππους, καὶ ἱππέας σχεδὸν τὸ τέταρτον τῆς πόλεως. τὸ μὲν γοῦν ὁπλοφορεῖν ἐᾶν, νὴ ἀκινάκιον πρίσθαι, πρίν τὸν ἐν αὐλῇ οἰόμενα εἶναι· νὴ πρόσωπόν γε ἴσως, ὅστις ἐν ἅπασι σιδηροφορεῖ, μηδὲν δίκαιον, ἢ ὅπλα ἐξενέγκοι ἐς τὸ δημόσιον. ὑμᾶς δὲ συγγνωστοὶ, ἐν ὅπλοις ἀεὶ βιοῦντες. τότε δὲ ἐν ἀρρᾴστῳ οἰκεῖν, ῥᾳδίου τὴν ἐπιβουλὴν, καὶ οἱ πόλεμοι μάλα πολλοί. καὶ ἅμα

sed vbi in hisce ludicris quàm optimi atque exercitatissimi euaserint, deinceps & cum armis exercentur, quibus longè prôptiùs vtuntur ad hunc modũ antè instituti. ANA. *Et vbinam locorũ illud nobis est gymnasium, quod armorũ vsui exercendo destinatum est?* *Neque enim ego vspiam in vrbe eiusmodi conspexi, cùm totum oppidum sursum ac deorsum diligẽter perreptassem.* SO. *Sed certò videbis, ô Anacharsi, multũ nobis tẽporis cõuersatus, tũ vnicuiq; permulta esse arma, quibus necessitate vrgente vtimur, & cristas, & phaleras, & equos, & equites fermè quartam partẽ ciuiũ. Siquidem semper armatũ incedere, neque nõ acinace succinctum esse, superuacaneum in pace esse existimamus. Præterea mulcta cautum est, ne quis in vrbe, cùm nihil necesse sit, ferrum gestiet, aut armatus procedat in publicum. Vobis verò non iniuriâ ignoscendum est, perpetuò in armis viuentibus. Viuere enim in loco aperto incustodito, facilè insidijs obnoxium est, & hostium valdè numerosa est copia: neque*

ἅπλον, ὁπότ' τις ἐπισὰς, κοι-
μώμενον καταπάσας ἀπὸ τῆς
ἀμάξης, φονεύσειεν. ἔτι πρὸς
ἀπλότης ἀπιστία, αὐθαιρέτως,
καὶ μὰ τὸν νόμον ξυμπολιτεύε-
σθαι, ἀναγκαῖον ἀεὶ τὸν σίδη-
ρον ποιεῖ, ὡς πλησίον ἂν ἀ-
μυνοῦντα, εἴ τις βιάζοιτο.
Ανά. ἔτα, ὦ Σόλων, σιδήρο-
φορεῖν μὲν ἀνάγκαιόν ἔνιοι, πιεῖσθον ὑμῖν λοκᾶ, καὶ
τῶν ὅπλων φέρειν, ὡς μὴ σὺν
χρὸς ὄντα φθείροιτο, ἀπὸ
φυλακῆς τε ἀκμάζοντα, ὡς χρη-
σόμενοι τότε, τῆς χρείας ἐπι-
σάσης. τὰ δὲ σώματα τῶν νέων,
οὐδενὸς πονεῖν ἀναγκαίου, κα-
ταπονεῖται φαύοντες, καὶ ὑπὸ
τῶν ἱδρώτων καταλισκόμε-
νοι, οὐ ταμιευόμενοι πρὸς τὸ
ἀναγκαῖον τὰς ἀλκὰς αὐτῶν,
ἀπ' ἀκμῆς ἐμβαλλῶν καὶ τῇ
πόνῳ ἐκλύοντες; Σό. ἔοικας,
ὦ Ανάχαρσι, τοιόνδε τι ἀν-
δράσιν πιεῖν ἐννοεῖν, ὡς οἴνῳ
ἢ ὕδατι, ἢ ἄλλῳ τῳ ὑγρῷν ὁμοί
αν αὐτὸν ὄσαν. δ' δίας οὖν,
μὴ

neque illud certum, quo tempore assistens quispiam dormientem è plaustro pertractum iugulet. Ipsa quoque mutua infidelitas, & quòd legibus nequaquam coërciti vnam remp. incolitis, ferrum vobis semper facit necessarium: vt in propinquo sit ad propulsandam iniuriam, si quis vim alteri inferre aggrederetur. ANA. Adeò verò, Solon, ferrum gestare nulla necessitate adigēte suaderetis, vt & armis parcatis, ne in manibus frequenter habentes corrumpantur, sed reposita conseruatis, vt necessitate vocante vtamini: iuuenum verò corpora nullo cogente periculo verberantes laboribus conficitis. Quin etiam sudore absumentes, nulli rei magnopere necessariæ aut conducibili vires illorum expromitis, sed in cassum in cœno atque arena effunditis. SO. Videris, ô Anacharsi, talem de robore corporeo opinionem obtinere, quasi vino aut aquæ aut alij cuipiam rei humidæ similitudine respondeat. Itaque metuis ne quem

μὴ ὥσπερ ἐξ ἀγγείου κεραμικοῦ λάθῃ διαῤῥέουσα ἐν τοῖς πόνοις, κατὰ μικρὸν κενὸν καὶ ξηρὸν οἰκεῖον τὸ σῶμα καταλιπὼν ἅπασα, ὑπὸ μηδενὸς ἐνδοθεν ἀναπληρούμενον. τὸ δ' ἐκ ἔτους ἔχει σοι, ἀπ' ὀσημοῦν ἂν αὐτῷ ἑαυτὴν τοῖς πόνοις, τοσοῦτο μᾶλλον ἐπιῤῥεῖ, καθάπερ ὁ Ὑδρας μῦθος, ἕτεραι κεφαλαὶ πολλαπλασίους δύο ἀνὰ ἄκρα ἀνεφύοντο. ἂν δ' ἀπὸ μιᾶς κεφαλῆς μιθάσῃς δύο ἐξ ἀρχῆς, καὶ ἕως μηδὲν διαρκῇ τῷ ὕλῃ ὑποβαλλόμενον, τότε καὶ τῶν καμάτων βλάπτοιτο ἄν, καὶ καταμαραίνοιτο, οἷόν τι ἐπὶ πυρὸς καὶ λύχνου γίνεται. ὑπὸ γὰρ τοῦ αὐτοῦ φυσήματος, τὸ μὲν πῦρ ἀνακαύσεις ἂν, καὶ μεῖζον ποιήσαις ἐν βραχεῖ, παραβάλλων τῷ πνεύματι, καὶ τὸ τοῦ λύχνου φῶς ἐκπνεύσας, οὐκ ἔχον ἀποχωροῦν τῆς ὕλης τῷ χορηγίαν, ὡς διαρκῇ ἂν πρὸς τὸ ἀντιπνέον· οὐ γὰρ ἂν ἰσχυρὰς, οἶμαι, τῆς ῥίψης ἀνεφύσει. Ἀνάχ. ταυτὶ γὰρ, ὦ Σόλων, οὐ

ne quemadmodum ex vase Samio, robur clanculum effluens in laboribus, deinde nobis corpus inane & aridũ discedendo relinquat, cùm à nemine intus repleatur. At qui ad hunc modum res se non habet, sed quantò quis impensiùs exhauserit, tantò copiosiùs influit, iuxta Hydræ fabulam, si qua vnquam tibi inaudita est, cui pro vno capite præciso, semper alia duo renascebantur. Cæterum si ab initio inexercitato corpore fuerit, parumq; firmo, neq; satis habuerit subiectæ materiæ, tunc illicò defessus, detrimento afficitur, atq; marcescit, veluti in igne ac lychno vsuuenire videmus. Etenim eodem flatu & ignem potes incẽdere, in'q; breui maiorem facere, nimirũ inflammans spiritu: ac lychnum lumẽ extingues, non habens sufficientem materiæ suppeditationem, quæ aduerso flatui par esse possit. neque enim ab aliùs actã radice productũ fuerat. ANA. Hæc equidem, ô Solon, non admo-

πάνυ σωίημι· πολλὰ γὰρ, ἃ κατ' ἐμὲ ἤρηκας, ἀκριβοῦς τινος φρονήσεως, καὶ διανοίας ὀξὺ διαδρακούσης διόμενα. ἀλλ' ἐμοὶ πάντως εἰπὲ τίνος ἕνεκα οὐχὶ καὶ ἐν τοῖς ἀγῶσι τοῖς Ολυμπιάσι, καὶ Ισθμοῖ καὶ Πυθοῖ, καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅπότε πομποί, ὡς φῂς, συνίασι ὁμοῦ ὁμιλοῦντες τοὺς νέους ἀγωνιζομένους, οὐδέ ποτε ἐν ὅπλοις ποιεῖσθε πρὸ ἄμιλλαν, ἀλλὰ γυμνοὺς εἰς τὸ μέσον παραγαγόντες, λακτιζομένους καὶ παίοντας μένους ἐπιδάκνυτε, καὶ νικήσασι μᾶλλα καὶ κότινον δίδοτε; ἄξιον γὰρ ἐδεῖναι τοῦτό γε, οὗ τινος ἕνεκα τοῦτο ποιεῖτε. ΣΩ. ἡγούμεθα γὰρ ὦ Ανάχαρσι, πρὸς τὰ γυμνάσια προθυμίαν οὕτως ἂν πλέω ἐγγενέσθαι αὐτοῖς, εἰ τοὺς ἀεὶ περιόντας ἐν τούτοις ἐνδοξοτέρους μοιμένους, καὶ ἀνακηρυττομένους ἐν μέσοις τοῖς Ελλησι, καὶ δι' ἧς, ὡς ἐς τούτους ἀφορῶντες, ἀνεξίας τε ἐπιμελοῦνται, ὡς μὲ ἀσχύ-

admodũ intelligo. argutulus enim iſta tibi dicta ſunt, quàm vt ego queam intelligentia aſſequi, exactã quandam curam & mentem acutè cernentem requirentia. Illud porrò omnino mihi reſpondе, quamobrem tandem non etiam in Olympicis certaminibus, & Iſthmiacis, & Pythicis, alijſq; quando multi, vt ais, confluxerint iuuenes, certantes ſpectaturi, in ipſis armis certamen cõficiendum proponitis: ſed nudos in medium adductos, qui & calcitrentur, & verberentur, oſtenditis, ac deinceps victoribus mala aut oleagineam coronam præſtatis? Hoc enim ſcitu dignum eſt, cuius rei gratiã facitis ſoleatis. SO. Quoniam opinamur, ô Anacharſi, hac ratione gymnaſiorum deſiderium in iuuenibus magis accendi, ſi eos qui optimè ſeſe geſſerint, in illis honorari conſpexerint, & in medio Græcorum præconis voce magnificè proclamari. Quapropter etiam tanquam illi exuuiis veſtimentis, optimi corporis æſtimandæ habitudinis curam non negligunt-

ne

ἀσχημόνησε γυμνωθέντες, ἢ ne denudati pudore affi ciantur, ac se quisque victoria quamdignissimum præparet. Quinetiam præmia, quemadmodum à me prædictum est, non mediocria sunt proposita, nempe honorificū & laude plenum à spectatoribus testimonium, & esse clarissimū ac demonstrari præ tereuntiū digito, inter æquales hunc visum esse etiam sua opinione præstantissimum. Etenim non pauci ex spectatoribus, quibus per ætatem etiamnum exercitatio colenda est, abeunt non mediocriter ex his virtutis & laborū amore inflammati. Itaque, ô Anarchasi, si quis è cōmuni hominū vita laudis & gloriæ amorem sublatum eiceret, quidnam amplius præclarè rei nobis ille faceret reliquū aut quisnam facinus aliquod magnū & memorabile cōcu

ἀξιονικότατον ἕκαστος αὐτὸ ἀπεργάζεσθαι. καὶ τὰ ἆθλα, ὥσπερ ἔμπροσθεν ἔφην, οὐ μικρὰ, ὁ ἔπαινος ὁ παρὰ τῶν θεατῶν, καὶ τὸ ἐπισημότατον γένεσθαι, ἢ δείκνυσθαι ὑπὸ Μακρύλου, ἄριστον ὂν τῶν καθ' ἑαυτὸν δοκοῦντα. τοιγάρτοι πολλοὶ τῶν θεατῶν, εἰς καθ' ἡλικίαν ἔτι ἂν ἄσκησις ἀπέσασιν, ἐκ μετρίως ἐκ τῶν τοιούτων, ἀρετῆ μόνον ἐρασθέντες, ὡς ἔστιν τις, ὦ Ἀνάχαρσι, ἢ φιλοκαλίας ἔρωτα ἐκπεσοῖ ἐν τῷ βίῳ, τί ἂν ἔτι ἀνθρώπων ἡμῖν γένοιτο; ἢ τίς ἂν τι μαμπρὸν ἐργάσαιτο ἐκ μύσει; νῦν δὲ καὶ ἀφ' ἑνὸς ἀνάξαν παρίχοιεν ἄν τοιοῦτοι ἐν πολίμοις ὑπὲρ εἴδους καὶ παίδων καὶ γυναικῶν καὶ ἱερῶν γένοιντ' ἂν ἐκπονέστεροι, οἱ κοῖνα περὶ ἡμῶν, νομοὶ ζωσάντων πρὸς τὸ νικᾶν ἀσφαλῶς. καὶ τοι τί ἂν πάθοις, ne denudati pudore afficiantur, ac se quisque victoria quamdignissimum præparet. Quinetiam præmia, quemadmodum à me prædictum est, non mediocria sunt proposita, nempe honorificū & laude plenum à spectatoribus testimonium, & esse clarissimū ac demonstrari præ tereuntiū digito, inter æquales hunc visum esse etiam sua opinione præstantissimum. Etenim non pauci ex spectatoribus, quibus per ætatem etiamnum exercitatio colenda est, abeunt non mediocriter ex his virtutis & laborū amore inflammati. Itaque, ô Anarchasi, si quis è cōmuni hominū vita laudis & gloriæ amorem sublatum eiceret, quidnam amplius præclarè rei nobis ille faceret reliquū aut quisnam facinus aliquod magnū & memorabile cōcu

pisceret? Iam ex iis haud difficulter coniecturam facere potes, quales in bello pro tuenda patria, defendēdis liberis & vxoribus, & pro tēplis suscepto futuri sint arma habentes in manibus qui oleagina corona aut pomis inducti tāta cupiditate ad victoriam consequendā ferantur. Et quidnam dicturus esses,

Cc si

ἀ θράσκειν καὶ ὀρνύναν καὶ ἀλεκτρυόνων ἀγῶνας παρ' ἡμῖν, καὶ σπουδὴν ἐπὶ τούτοις οὐ μικράν; ἢ γελάσαι δοκοῦσί σοι, καὶ μᾶλλον ἂν μάθοις ὡς ἐπὶ νόμῳ αὐτὸ θρῶμεν, καὶ πᾶσι τοῖς ἐν Ἑλλάδι παρεῖναι, καὶ ὀρᾶν τὰ ὄρνεα διαπυκνοῦσθαι μέχρι τῆς ἰσχάτης ἀπαγορεύσεως. ἀλλ' οὐ τοῦτο γε λοιδορεῖν ἐστὶν· οὐ γάρ τις ἡρέμα τοῖς ψυχαῖς ὁρμὴν εἰς τοὺς κινδύνους, ὡς μὴ ἀγενέσθαι ἢ ἀπολιπόντας φαίνεσθαι τὰ ἀλεκτρύονας, μηδὲ ἀπαγορεύοντας ὑπὸ τραυμάτων ἢ καμάτων, πάντα ἄπτα δυσχερῆ. τὸ δ' ἐν ὅπλοις παρεῖναι αὐτοῖς, καὶ ὁρᾶν τιμωρουμένους ἄπαντα, θεᾶσθαι δὲ καὶ λανθάνειν σκαιόν, καὶ πρόσεστί γε ἀνυσιτιλὲς, ἀφροπάλαμον τοὺς ἀείσους, καὶ οἷς ἄν τις ἄμεινον χήσαιτο κατὰ τῶν δυσμενῶν. ἐπὶ δὲ φῆς, ὦ Ἀνάχαρσι, καὶ τλῶ ἄλλα Ἕλλαδα ἐπιλύσασθαι, σὺ

si apud nos & coturnices & A gallos gallinaceos compugnantes videres, ac harũ rerũ spectandarũ & adornandarũ studiũ non mediocre? Rideres videlicet: at tũc maximè si resciſceres lege à maioribus lata illud nos facere, omnibusq; iuuenibus vt interſint imperatũ eſſe, vt ſpectent volucres roſtris inter ſe depugnantes vſq; ad extremam defectionem viriũ. At qui ne hoc quidem inſtitutum riſu dignum eſſe arrepit enim ſenſim in animos iuuenũ impetus ad fortiter ſubeunda & contemnenda pericula, ne gallis ingeneroſiores atque ignauiores eſſe appareant, néve defeſſi vulnera aut labores aut aliam difficultatem ferre recuſent. Cæterũm vt in armis harum rerum periculum faciant, vltro mutuis vulneribus ſemet confícientes ſpectemus, apage, ferinum enim illud eſſet, & omnibus modis crudele: ad hæc nõn minus damnoſum & inutile, mactare iuuenes præſtantiſsimos, quorũ opera & viribus longè meliùs aduerſus hoſtes vti queamus. Quia verò ais, ô Anacharſi, te reliquã quoq; Græciam vidẽdi gratia peragraturũ

vide-

μνησο, λίθ ποτι καὶ ἰς Λα-
δαίμονα ἔλθῃς, μὴ κατα-
πάσῃ, μηδὲ ἐκείνων, μη-
δὲ σὺ νόμιζε μάτην πονεῖν αὐ-
τοὺς, ὁπόταν ἢ σφαῖρας πι-
πτούσας ἐν τῷ θεάτρῳ συμπεσόν-
τας, παίωσιν ἀλλήλους, ἢ ἐς
βάθρον ἐσελθόντες, ὕδατι
περιγραμμένον, ἐς φά-
ραγγα ἐξασάντες, τὰ πολε-
μίων ἀλλήλους ἐργάζωνται,
ἐμοὶ καὶ αὐτοὶ, ἄχρις ἂν
παύσωσι τοῦ περιγράμμα-
τος τὸ ἕτερον σώταγμα,
ἕτεροι τοὺς κατὰ Λυκύρ-
γους, οἱ καθ' Ηρακλέα, ἢ
ἄλλην σωσθοῦντες ἐς τὸ
ὕδωρ. τὸ γὰρ ἀπὸ τούτου
οὐδὲν λοιπὸν, καὶ οὐδὲς ἂν
παύσειε. μάλιστα δὲ, ἢν
ἐκπεπληγμένους αὐτοὺς
τῷ βωμῷ, καὶ αἵματι ῥυο-
μένους, πατέρας δὲ καὶ μη-
τέρας παρεστώσας, οὐχ ὅ-
πως ἀνιωμένας ἐπὶ τοῖς γι-
γνομένοις, ἀλλὰ καὶ ἀπει-
λούσας, ἢν μὴ ἀντέχοιεν πρὸς
τὰς πληγὰς, καὶ ἱκετευού-
σας μικρὸν διαρκέσαι
τὸν πόνον, καὶ ἐπ-
αρκε-

vide vt memoria teneas, si quando in Lacedæmona veneris, ne & illos irrideas. neque putes eosdem inutilibus vacare laboribus, quando aut de pila in theatro impetu facto collapsi, mutuis vulneribus semet deformauerint: aut in locum circumcirca aqua obseptum ingressi, ac in cohortes distributi, hostili animo alter alterum inuaserit, & ipsi nudi, donec pars alterutra diuersam è loco aquis circumdato eiecerit, nempe Lycurgi assectatores Herculis, aut rursus in aquam impulerint. Ab illa enim pax insequitur, nec vllus amplius pulsatur. Maximè verò, si videris pueros ad aram flagellis de loris cædi, ac sanguine defluentes & patre & matre assistentibus, non vt aliquem ex hoc facto dolorē capiant, sed minaciter interminantibus nisi verbera perseueranter tulerint, ac supplicantibus quoq; vt quandiutissimè labori tolerando sufficiant,

παρῃρῆσθαι τοῖς θανοῦσι. πολλοὶ γὰρ καὶ ἀναπίθανον ὦν ἀγῶνα, μὴ ἀξιώσαντες ἀπαγορεῦσαι ξῶντες ἔτι, ἐν ὀφθαλμοῖς τῶν οἰκείων, μηδὲ ἄξιαι τοῖς σώμασιν, ὧν καὶ τὸς ἀνδριάντας ὄψει τιμωμένους δημοσίᾳ, ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν ἀνατεθέντας. ὅταν τοίνυν ὀργᾶς κἀκεῖνα, μήτε μαίνεσθαι ὑπολάβῃς αὐτὸς, μήτε φίλους ὡς δεδημιάς ἕνεκα αἰτίας ἀναγκαίας ζηλοῦν πορρῶσι, μήτε τυράννου βιαζομένου, μήτε πολεμίων ἐφιεμένων ἀποθνῄσκειν. ἄποι γὰρ ἄν σοι καὶ ὑπὲρ ἐκείνων Λυκοῦργος, ὁ νομοθέτης αὐτῶν, πολλὰ τὰ εὔλογα, καὶ ἃ σαυτὸν ἂν κολάζειν αὐτὸς, ἐκ ἐχθρὸς ὤν, οὐδὲ ὑπὸ μίσους ἐνεχθεὶς ὀργῇ, οὐδὲ πλοῦ νικᾶσαν ἢ πόλεως ἑαυτῇ παραναλίσκων, ἀλλὰ καρτερικότατος, καὶ πάντὸς θανεῖν κρείττονας ἀξιῶν εἶναι τοὺς σώζειν μέλλοντας τὴν πατρίδα. καί τοι κἂν μὲν ὁ Λυκοῦργος ἄπῃ, ἐννοῆς,

néve verberũ difficultatibus cedentes succumbant. Itaq; permulti plagis ipsis immoriuntur, dedecorosum existimantes, si etiamdum viuentes in familiarium cõspectu verberibus superati deficerent, aut corpore flagrorum ictibus cederent: quos etiam statuis in memoriam illorũ erectis publicè à Spartanis honestatos videbis. Quãdo ergo ista coràm oculatus arbitrer intueberis, caue illos insanire temerè suspiceris, neque dicas citra causam iustam ac necessariam talibus eos difficultatibus conflictari, neque vrgente alicuius sæua tyrannide, neq; hostib. imminentibus. Dixerit enim hauddubiè Lycurgus Laconicarum legum auctor, pro illis tuendis tibi rationi valde consentanea, quibúsnã causis impulsus B *pueros ita verberibus affligẽdos statuerit, neq; inimicus illis existens, neq; inuidentia adductus hoc faciens, neq; ciuitatis iuuentutẽ nequicquã absumẽs: sed volẽs atq; cõtendẽs reddere quãfortissimos, ac omni difficultate superiores eos, qui patriã ab iniuria esset seruaturi atq; defensuri. Quãquã verò ipse Lycurgus nihil dixerit,*

Facilè

μαν, ἢ αὐτὸς, ὡς ἐκ ἄρ πολ-
λαφθεὶς ὁ δειλὸς ἐν πολέμῳ,
τι ἐξέφηνόν τι ἐξαίφνης Σπάρ-
της, ἀνιζομένων τ' ἐχθρῶν·
ἀλλὰ καλαγελῶν αὐτ', μαγι-
κῶς, ἂν ἀμιτώμενος τὸς τ
πάσχοντα, ὡς πρότερος ἀπαγο-
μένων. Αν. ὁ Λυκοῦργος δὲ
ἢ αὐτὸς, ὦ Σόλων, ἐμαστιγοῦτο
ἐν ἐλικίας, ἢ ἐκπρόθυμος
ἦν ἢ ἀγῶν, ἀσφαλῶς
τοιαῦτα ἐνανιώσαιο; Σό.
μοβύτης ἦν ἢ ὃν ἔγραψε τὸς
μους αὐτοῖς, Κρήτηθεν ἀπ-
όμενος. ἀφ' οὗ δ' ἐμὲ ἐδ-
ὰ τοὺς Κρῆτας, ὅτι ἤκουσ
νομωτάτους εἶναι, Μί-
ἐκ Διὸς νομοθετήσαντος
αὐτοῖς. Αν. τί ὃν ἢ σὺ, ὦ
μων, ἐμιμήσω Λυκοῦργον,
παιδεύοις τὸς νέους; καλὰ γὰρ
ταῦτα, καὶ ἄξια ὑμῶν ὄντα.
ἔτι ἐμοὶ ἱκανὰ, ὦ Ανά-
χαρσι, ταῦτα τὰ γυμνάσια,
ἐκεῖνα ὄντα. ἐμοὶ γὰ τὰ ξένι-
ἐκ ἔστιν ἀξιόμενα. Ανάχαρ.

facilè tamen animaduertis, vt talis quispiam quòdam in bello comprehensus, nullam vocem Spartana magnitudine indignam emiserit, inimicis eundé diris tormentis torquentibus, sed illos falsè subsannãs, flagellis cædebatur, cum verberãte infracta animi tolerantia contendens, vtérnam citiùs viribus deficeret. ANA. Num Lycurgus quoq; Solon, in iuuentute loris cæsi solitus est? & an huius certaminis auctor existit, citra periculum talia iuueniliter cõmentus est? SO. Cùm iam proiectæ ætatis esset, ciuibus Spartanis leges condidit, profectus è Creta. Alia quandiu enim apud Cretenses peregrè egit, quoniã eosdem audiuerat optimis legibus institutos viuere, quib. C Minos Iouis filius legũ scriptor extiterat. AN. Quamobrẽ igitur, Solon, & tu non imitatus es Lycurgũ, ac iuuenes loris proscindis? Etenim ppulchra hæc sunt instituta, & vobis non indigna. SO. Quoniã nobis, Anacharsi, sufficere videntur ista gymnasia, quorũ ipsi repertores extitimus, neq; magnopere necessariũ existimamus peregrinorũ æmulatores esse. AN.

οὐκ, ἀπὸ σωτῆρος, οἶμαι, οἷόν τι εἰσὶ μαστιγοῦσθαι γυμνὸν, ἄνω τὰς χεῖρας ἐκπαίροντα, μηδενὸς ἔνεκα ὠφελίμου, ἢ αὐτῷ ἑκάστῳ, ἢ κοινῇ τῇ πόλει. ὡς ἔγωγε, εἰ σοὶ ἐπιδημήσω τῇ Σπάρτῃ, καθ' ὃν καιρὸν ταῦτα δρῶσι, δοκῶ μοι τάχιστα καταλωθήσεσθαι δημοσίᾳ πρὸς αὐτῶν, ἐπιγελῶν ἑκάστοις, ὁπόταν ὁρῶ τυπτομένους, καθάπερ κλέπτας ἢ λωποδύτας, ἤ τι ἄλλο τοιοῦτον ἐργασαμένους. ἀτιχνῶς γὰρ ἐκβέβρου δεῖσθαί μοι δοκεῖ ἡ πόλις αὐτῶν, ὥστε καταγελᾶσθαι ὑφ' ἑαυτῆ πάσχουσα. Σο. μὴ ἐρέμιλον, ὦ γενναῖε, μηδὲ τῶν ἀνδρῶν ἀπόντων, μόνον αὐτὸς λέγων, οἷον πραΰν. ἔσται γάρ τις ὁ καὶ ὑπὲρ ἐκείνων σοι τὰ ἀκόντα ἀντιρρήσων ἐν Σπάρτῃ· πολὺ ἀμ', ἐπεὶ περ ἐγὼ τὰ ἡμέτερά σοι δίκαια ξυνήλυθα, σὺ δὲ οὐ πάνυ ἀρθρικόμενον ἐν τούτοις ἔοικας, εἰκάζειν ἔοικα

Nequaquam. sed intelligis, vt opinor, quam res sit friuola flagris obuerberare nudi scapulas, palmas vtraſq; ſuppliciter extendentis, ex quo nulla prouenìat vtilitas neq; priuatim ad eum qui cæditur, neq; item ad Remp. cõmuniter. Itaque ſi quando Spartam peregrè profectus venero, quo tempore iſta facilitare ſolent, videor me ſtatim lapidibus obrutum iri ab illis publicè, ſingulos deridentibus, ſi quando videro pueros veluti fures flagris onerari, aut veluti peculatorem, aut alium facinoroſum. Plane verò illorum ciuitas mihi videtur egêre helleboro, quæ vſqueadeò ridicula à ſe ipſa pati conſueuit. So. *Ne deſeriam cauſam, ô generoſe, neque viris abſentibus te ſolũ dicentem vincere, inducor in animum. Neq; enim deerit quiſpiam etiam Lacedæmone, qui harum rerum cauſam tibi promptiſsimè reddituru eſt. Verùm enimuerò quandoquidem ego tibi noſtræ exercitationis gymnaſia percenſui, quæ tibi non admodum placuiſſe non occultè tuliſti, videor mihi non iniqua poſtulaturus*

ut,

πρὰ σῦ, ὡς καὶ αὐτὸς ἐρῶν
ρὰ διεξίωθης, πρός μι, ὁν
τόπον ὑμᾶς οἱ Σκύθαι δια-
κεῖσι τὰς νέας τὰς παρ' ὑμῖν,
καὶ οἷς τισι γυμνασίοις ἀναζ-
ωπυρεῖτε, καὶ ὅπως ὑμῖν ἄνδρες
ἀγαθοὶ γίγνονται. Ανα. δι
καιότατα μὲν ἔρ, ὦ Σόλων, καὶ
ἐγὼ διηγήσομαι τὰ Σκυ-
θῶν νόμιμα, ὑπομνὰ ἴσως, ὑ-
μᾶς δ' οὐ γι οὐδὲ καλὰ
ἐρρῆσι παλαχθῆναι τολμή-
σομεν ἂν μίαν πληγὴν, ἀλλ-
οὐ γὰρ ἐσμεν· ἀλλὰ ἀρήσο-
μέ γι, ὁποῖα ἂν ἐπιτήδεια αὖ εἰσορ-
μόζοι, ἃ δοκεῖ, ὑπερβαλόμεν-
α πλὼ σωφροσύνην, ὡς ἄ, τι ἀν-
δρεῖα ἔφης, ἔτι μᾶλλον ἐννοῆ-
σαι καθ' ἡσυχίαν, ἄ, τι μὴ
ἔχω, σωαγάγοιμι τῇ μνή-
μῃ ἐπιλαθόμ. τὰ δὲ νῦν ἔχομ,
ἀπαμεῖν ἐπὶ τούτοις. ἐσπέ-
ρα δ' ἤδη.

à te, vt & tu vicissim me audiente percurras, qua ratione vos Scythæ vestros iuuenes exerceatis, tum quibus gymnasiis educatos insuescitis, & quónam pacto eosdem viros strenuos efficitis.

ANACH. Aequissima sunt, ô Solon, quæ postulas. Ac ego quidem Scytharum leges tibi cõmemorabo, fortasse non admodum admirandas illas, & quæ non multùm vestris sunt responsuræ. Neque enim vel in maxillam alicui plagam illidere auderemus, sumus enim perquàm meticulosi: sed tamen qualiacũq; sunt nostra exercendorum iuuenum instituta, dicentur. Cæterùm, si videtur, ea de re colloquium in crastinum vsque differemus, vt ea quæ ipse dixisti, magis quietus apud me retractare possim: tum etiam ea quæ mihi dicenda sunt, memoria percurrere. Itaque quod nunc restat, in præsentia quidem abeamus. Iam enim inualescentibus vmbris appetit vesper.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

ARGVMENTVM.

GYmnasiorum vanitatem hic dignis excipit modis Anacharsis homo barbarus alioqui, sed Atheniensibus, Solonecq; ipso multò prudentior. Ex hoc porrò Luciani Dialogo videre licet, quib. olim exercitijs apud Athenienses iuuētus exercitata, tū quanta diligentia instituta, adoleuerit. Prætereà quāta ratio rectè educandorū iuuenū sit habita apud Gentiles, qui hoc tempore apud Christianos extremè negliguntur: etsi nihil perinde interfit cuiusq; Reipublicæ, quàm vt iuuentus quāoptimè ac sanctissimè instituatur. Certè Plato philosophorū sapientissimus, iuuentutis primā curam debere esse cōtendit in Eutyphrone. Sunt enim iuuenes futuræ Reip. plātæ quædā ac seminaria, quorū recta educādi ac instituendi ratio si neglecta fuerit, ipsiq; inculti in maturā & cōstantē ætatē adoleuerint: qui fructus, atq; adeò quæ spes, aut quod specimē bonæ indolis, aut viri non improbi ab illis expectandum erit? Non alius, pfectò ingratæ segetis, puentus, quàm qui à neglectis plantis producitur: nēpe, sentes & spinę, neq; non ramorū inutilium superflua materia, tantūmodò alendo foco accōmoda, hoc est, in omne vitiorū genus præceps temeritas atq; audacia. Sed ista ab alijs iam persæpè grauissimè simul ac luculētissimè disputata sunt: neque minus intelligit diligens lector, quantū detrimenti adferre soleat reb. humānis iuuentus data neglectui. Tantū hoc dico, dignissimam hāc curā esse principibus, vt suis in ditionibus iuuentutis optimis studijs instituendæ rationē habeant. Est enim puerilis illa turba, ex qua olim emersuri sunt Iudices, Cōsules, Principes, Reges, Episcopi, Parochi, Cōcionatores: q si non statim à teneris (vt aiūt) vnguiculis liberalib. disciplinis imbuti, q̄ optima fuerint, didicerint, nihil tale ad Reip. functionē & administrationē quondā accedentes præstabunt, quod illorū exiget officiū.

Qui

Qui enim æquitatem aut iustitiam in foro præstabit, il-
le pronunciandis sententijs, & litibus dirimendis, qui
nunquam, quę æquitatis aut iustitiæ sint partes didicit?
Qui bonum aut pacatum in Republ. ciuem fore spera-
bimus, qui boni ciuis officia ignorauerit? Cic. de Offic.
lib. 1. Oppian. de Venat. lib. 1. Xenoph. de Venat. Quin-
tilianus lib. 2. Plato in Timæo de Legib. 6. de Republ. 5.
Aristot. Polit. 8. & Medici περὶ τῆς γυμναστικῆς, in primis
Fuchsius in Compendio medicinæ. item Plutarchus de
Educandis liberis. Sed finem faciam, cùm de his multò
etiam prolixiùs & rectiùs Lucianus loquatur.

a O SOLON.] *Exordium ab occasione, ipsius rei præ-
sentis actione.* *b* Cæterùm illi stantes.] *Tria erant apud
Græcos certamina: Pancratium, palæstra & cursus. De pan-
cratio ludorumque generibus, quibus Græci antiqui & Ro-
mani vsi sunt, lege Budæi Annot. ad L. Athletas, De his qui no-
antur infamia, & ad L. qua auctione, ad L. Aquiliam. Ge-
lib. 13. cap. 26. Propertius lib. 3. ad Spartén de ludis Laconicis.*
c Exercitiorum.] *Certaminum species & nomina,* *d* Sy-
rius feruentissimum.] *Canis sydus, quæ & Canicula, arden-
tissimo æstatis tempore exoritur, Sole primam partē Leonis in-
gredienti, qui dies xv. ante Augusti Cal. est. Plinius lib. 2. cap.
& lib. 18. cap. 28. omnia vaporat, & aquas siccat.* *e* Ob
ria in Rempubl. merita.] ἐπώνυμοι prisci heroës fuerunt, à
quibus Atticæ tribus sua cognomina acceperunt. His magni ho
nores ab Athenienſibus collati, statuæque in arce eius vrbis col-
locatæ. Horum nomina si quis desideret, Pausaniam in Atticis,
& Demosthenem οἱ ἐπιτάφιον consulat. *f* Tu quemadmo-
dum.] *Repetit propositionem seu petitionem.* *g* Tu quidē.]
Addit ad modum & legem disputationis, & ea à simili & mo-
re publico commendat. *h* Areopagum.] *Augustinus de Ci-
vitate Dei lib. 18. cap. 10, Areopagus putatur nomen accepisse,
quod Mars, qui Græcis Ἄρης dicitur, quum homicidij causam
cognouerit, iudicantibus duodecim Dijs in illo pago, sententijs sex
eorum absolutus est, & sex damnatus: verùm in paribus
suffragijs, absolutio damnationi prælata est.* *i* Cæterùm si
quis meditato.] *Apud Areopagitas oratoribus haud licuisse*

affectus mouere, vt quibus iudicium animi à veritatis luce in falsitatis caliginem sæpè abducuntur, autor est etiam Quintil. lib. 2. cap. 17: Eloquentiam ait Lacedæmoniorum ciuitate expulsam, Athenis verò veluti reciſam orandi poteſtatem, vbi orator mouere affectus vetabatur. Et capite 18. eiusdem libri, Affectus, ſi aliter ad æquitatem perduci iudex non potuit, neceſſariò mouebit orator. Igitur Athenis interdicebat præco dicturis in concione, ne vel præfatione, vel affectibus vterentur, rem modò exponerent αὐτὸ πρᾶγμα, καὶ ἁπλῶς: id eſt, abſque proœmijs & affectibus. Idem in Prologo l. 5. lib. 6. capite 1. vbi de epilogis loquitur: Athenis, inquit, affectus mouere, per præconem prohibebatur orator. Philoſophos minùs miror, apud quos vitij eſt loco, affici: nec boni mores videntur, ſic à vero iudicem auerti, nec conuenire bono viro vitijs vti, neceſſarios tamen affectus fatebantur, ſi aliter obtineri vera & iuſta, & in commune profutura non poſſint. Idem libro 10. de Demoſthenis Ciceronisque comparatione loquens: Salibus certè, inquit, & commiſeratione, qui duo plurimùm affectus valent, vincimus. Et fortaſſe epilogos illi mos ciuitatis abſtulerit: lex, inquit, aut inſtitutum Athenienſium Demoſthenis orationibus commiſerationem & amplificationem abſtulit, duo acerrima oratoriæ artis tela. Eraſmus noſter libro Eccleſ. ſecundo. Porrò Stoicorum dogma nullos probantium affectus, non à Chriſtianis modò, verùm etiam ab ipſis Stoicis paulò æquioribus, reiectum atque exploſum eſt. Nam quod Athenienſes ab actionibus cauſarum ſecluſerunt affectus, poteſt aliquo colore defendi. Tum ad clepſydras dicebatur. nolebant aquam non neceſſarijs abſumi, nec iudicem nimiùm diu detineri cognitione. præterea quoniam à iudice religione aſtricto requirebatur incorrupta pronunciatio, maluerunt abſtineri à mouendis affectibus, quòd ij ſæpè nubilum offundunt iudicio: interdum eò rapiunt cognitorem, vt non ex iure, ſed ex animi commotione ferat ſententiam. k Verbis cauſæ inuoluendæ.] *Σκιάζειν enim velare, inuoluere, contegere, occultare ſignificat.* l In Areopago fieri.] *De Areopago Plutarchus in Solone dicta ſunt ſatis multa, quibus addi poſſunt quæ ſunt apud Iſocratem in Oratione de eo conſilio ſcripta, & alios. in* Pro-

inde

nde paucis.] *Accedit ad rem. ac primò quæ sit vera ciuitas, & quantum in ciuibus ponant, exponit.* n Cumprimis.] *Diuisio ac ὕλη totius institutionis.* o Primam itaque.] *Educatio liberorum: & primò, quibus animos & mentes eorum informent. Hæc autem ipse ponit Aristoteles libro 8. Politicorum, additque præterea pingendi artem. Eius verba sunt:* ἴσι δὲ πάλαι σχεδὸν, ἃ παιδεύειν ἐώωσι, γράμματα, καὶ γυμνάσιαν, καὶ μουσικὴν, καὶ τετάρτον ἔνιοι γραφικήν. *Terent. in Eunuch.*—fac periculum in literis:

Fac in palæstra, in musicis, quæ liberum
Scire æquum est adolescentem, &c.

p Huius rei exemplum.] *Ab exemplo commendat institutum.* q Mentem iuuenum primùm Musica.] *Inter reliquas Cyclicas disciplinas primo loco Musicam discebant, quam & Epaminondas, & alij nobiles viri summa cum industria consectati sunt, vt interpres Aristophanis in Equitib. admonet, & Athen. lib. 14. Dipnosoph. indicat. Vnde etiam ille mos institutus est, vt in conuiuijs post cænam circumferretur Lyra: cuius cùm se imperitum Themistocles confessus esset, habitus est indoctior, vt Cicero in 1. Tusculanarum quæstionum, & Quintilianus in primo testantur. Xenocrates ad eum qui ludum suum frequentare cupiebat, nec Geometriæ nec Musicæ instructus esset: Abi (dicebat) nam ansas philosophiæ nondum attigisti. Quare vehementer eorum institutum probamus, qui adolescentes, præcipuè eos, qui alioqui ingenio sunt ad hanc artem procliui, ad modulationem canticorum vel instituunt ipsi, vel cantica ad hoc genus disciplinæ accommoda componunt. Etenim huiusmodi exercitijs, si sint moderata, ac suis temporibus vsurpentur, pulchrè excoluntur puerorum animi, vt mitiores (vt Plato ait) modestioresque ac concinniores effecti, vtiles sint ad actiones siue priuatas, siue publicas sustinendas, & ad dicendum quoque. Quantum verò ea in re præstare possit Musica, illustre habemus exemplum apud Homerum de Musico ab Agamemnone domi relicto, vt Clytemnestram illius coniugem per Heroidum laudes cantu ad pudicitiam hortaretur. Ea verò non prius adulterium commisit, quàm is è medio sublatus esset. Tanta enim est vis Musicæ, vt nihil sit (vt Cicero*

lib.3.de Orat.author est) *tam cognatum mentibus nostris, & numeri atq; voces, quibus & excitamur & incendimur, & lenimur & langueſcimus, & ad hilaritatem & triſtitiam ſæpè deducimur. Itaque Pythagorici & Socrates, & Plato omnes adoleſcentes in Muſicis erudiendos eſſe voluerunt. Plutarchus in Muſicis refert ipſum Herculem Muſica vſum fuiſſe: item Achillem, de quo Homerus Iliad.9.plurimosque alios, quorum eruditor ſapientiſſimus ille Chiron.* r Deinde ætatis progreſſu.] *Quæ diſcenda proponantur.* s Sed hæc.] *Reiectio, qua veniam ei rei parat, quòd aliena à primo propoſito dicere caperit.* t Sophiſtæ atque philoſophi.] *Quum tam crebrò fiat ſophiſtarum philoſophorumque mentio, non inutile fuerit diſcrimen eorum explicare: idque ex Platone potiſſimùm, qui Sophiſtam his ferè coloribus depingit, vt ſit auarus, ambitioſus, vanus, & virtutis expers, in nugis occupatus: ac propterea tum fugiendus, tum contemnendus. Contrà philoſophus, ſummum ac propè vnicum virtutis & veritatis ſtudium habet: cætera omnia vel leuiora ducit, vel contemnit, probitatis & ſapientiæ magiſter & exemplum. Ex his deſcriptionibus appareret, quanta ſit multitudo ſophiſtarum, philoſophorum paucitas. Vtrique tamen à fine ſunt iudicandi, præcipuoque totius vitæ ſtudio.* u Vſum tibiarum.] *Tibiarum ariem non paruo in precio apud antiquos habitam fuiſſe ſcribit Athenæus libro 4. cap.25.* x Pancratio decertare.] *Pancratium Suidas, Iul. Pollux, Hermolaus in caſtigationibus Plinianis libro 34.cap.8.interpretantur quoque certaminis eſſe genus ex eo dictum, quòd aduocatis omnibus corporis viribus, omniumque neruorum contentione tranſigitur: calcibus enim etiam & cubitis, non modò pugnis pancratiaſtæ vtebantur, omnique impetendi prehendique modo. Pancratiaſtæ hominis habes pulcherrimam hypotheſin ex Panetij lib.2.de Offic. apud Gell.lib.13. cap.26.* y Vt proſpera vtatur valetudine.] *Nam per exercitationem continuo motu calor naturalis augetur, melior in venis viculo ciborū fit cōcoctio, & apertis poris humores vitioſi fòras eiguntur, ac nutrimētum commodius per venas digeritur. Vnde cū ſanguis ac ſpiritus purus naſcatur, hi per omnia membra æqualiter diſtributi, in cute venuſtatem, in neruis robur efficiunt.*

efficiunt. De exercitijs Plutarchus de Educandis liberis. Plautus in Bacchidibus, Valere pancraticè dicit, pro eo, quod est, firma esse valetudine. z Mulieres.] *Amazones intelligit, quæ bellum, duce Hippolyta, gesserunt contra Athenienses, temporibus Thesei, propter Antiopem, vbi illam aiunt mœrore expirasse ob res malè gestas. Vide Pausaniam in Atticis.* A Gallos gallinaceos.] *Plinius scribit, Pergamis omnibus annis spectaculum gallorum gallinaceorum certantium solenniter ac publicitùs edi solitum, ceu gladiatorum. Id & Athenis factitari cœptum est, Aelliano referente, à Themistocle superatis Persis. Adijcit & hic Lucianus, coturnicum magno studio, non gallorum modò certamina ibidem spectari consueuisse. Seueri quoque filios Herodianus scribit, dissidere solitos, puerili primùm certamine edendis coturnicum pugnis, gallinaceorumque conflictibus. Proditur item memoriæ, Socratem Iphicrati duci animos adiecisse, quum ei permonstrasset gallinaceos coram gallina pennis ac rostro dimicantes. Quam vtilitatem agnouit & Chrysippus in libro de Iustitia, dum gallorum æmulatione iniici nobis ad fortitudinem stimulos, & subijci calcaria prodidit. Iucundum verò est, quod obseruatum hac parte non reticebimus. Gallinaceis mox compagnaturis, allium in cibis obijci solitum, quò acriùs decertarent. Ex quo facetissimè in veteri comœdia ἰσχοδοσμύων, id est, allio pastus, quod Scorodon vocant, pro vehementi ac animis in pugnam acctiui dicitur quanobique. Is præterea huic animanti mos est, vt ad pugnam assiliat, quò magis lædat calcaribus suis, in hunc vsum à natura affixis. Cæterum quanquam naturâ pugnax est gallus: tamen vbi se sentit imparem conflictu, mirè deiectus ac supplex profusus, risum præbens spectatoribus.* B Pueros ita verberari.] *Ad Dianæ Orthiæ aram flagris concidi pueros institutio Lycurgi consueuisse, locuples testis est in Laconicis Pausanias. simúlque causam eius instituti aliam, quam vel Lucian. hic, vel Cic. lib. 2. Tusc. q. vel Plutarch. in Lycurgo indicet. refert, quam brevitati studens omitto: aliam etiam in Aristidis vita Plutarch. Tertull. in Apolog. & in lib. ad Marty. Hodie, inquit, apud Lacedæmonios solemnitas maxima est diamastigosis: i. flagellatio, in quo sacro ante aram nobiles quoque adolescentes flagellis af-*

lis affligũtur, affantibus parẽtibus & propinquis, & vti perseuerent adhortãtibus. C Minos Iouis filius legũ scriptor.] *Minos quondam Cretæ præfuit. Hunc post mortẽ ob iustitiam suam Poëtæ apud inferos ius dicere finxerunt. At Cretenses, vt quos ciuilitate & moribus erudijt, ad Iouem tanquã præceptorem usasse memorant, in Ida monte speluncam ostendentes, atque illi in nouum annum consuêsse, nec non didicisse quæ ad Rempubl. instituendam utilia forent. Meminit huius Homerus Odyss. 11. & Maximus Tyrius.*

ΠΕΡΙ ΠΕΝΘΟΥΣ. *DE LVCTV.*

Erasmo Roterodamo interprete.

Περιόν γε παρατηρᾶν τὰ ὑπὸ τῶν πολλῶν ἐν τοῖς πράγμασι γιγνόμενα καὶ λεγόμενα, καὶ τὰ ὑπὸ τῶν παραμυθουμένων δ᾽ἄθλιον αὐτὸν λεγόμενα. καὶ ὡς ἀφόρητα ἐπιδείκνυται τὰ συμβαίνοντα περὶ τι αὐτοῖς οἱ ὀδυρόμενοι καὶ ἐκείνοις, ὅς ὁ ῥύρουτὰ. ἔ μὰ τὸ Πλάτωνα καὶ Πυρσφόνην, ἔφη τις, ἐπιτιάμενοι ἀφῶς, ὅτ᾽ ἐ πονηρὰ ταῦτα, καὶ ἀσπὴς ἄξια, ὅτι ἐ τἐναντίον ἡδέως καὶ βελτίως τοῖς παθοῦσι, νόμῳ δ᾽ καὶ συνηθείᾳ τῷ νόμῳ ἐπιτρέπουσθ᾽, ἐπαδὰν τοίνυν ἀποθάνῃ τις, ἔτω ποιοῦσι. μᾶλλον δ᾽ πρότερον ἀπᾶν βέλομαι, ἄς τινας περὶ αὐτῶ θάπτο-

Peræprecium [a] sanè fuerit obseruare ea quæ in luctu vulgo tum dicãtur, tũ fiant: item quæ dicantur ab ijs, qui eos consolantur scilicet: quam & non ferenda putent lagentes ea quæ acciderunt, & sibijpsis, & ijs quos flent, cùm haudquaquam pernouerint, malane sint ista, ac dolenda, an contrà iucundiora meliorá ijs, quibus acciderunt: sed ex more & consuetudine dolorem accersunt. Itaq cùm mortuus fuerit aliquis, faciunt ad hũc modũ. Quin priùs volo tibi narrare quas habeant de mor-

tis

πάτε δόξας ἴχθσιν. ὅτῳ γὲ ἴ-
σαν φανεῖσὸν, οὗ τιν ἕνεκα
τὰ περὶ ἀκάνα ἐπιτηδεύσε-
σιν. ὁ μὲν δὴ πολὺς ὅμιλος, ἐς
ἰδιώτας οἱ σοφοὶ καλέσιν, Ο-
μήρῳ τε καὶ Ησιόδῳ, καὶ τοῖς ἄλ-
λοις μυθοποιοῖς περὶ τάτων
πειθόμενοι καὶ νόμον θέμενοι
τὸν ποίησιν αὐτῶν, τόπον τινὰ
ὑπὸ τῇ γῇ βαθεῖν ἅιδλον ὑπεῖ-
φασι, μέγαν δὲ καὶ πολύχωρον
τὸν ἕνα, καὶ ζοφερὸν καὶ ἀνή-
λιον, ἐκ οἶδ' ὅπως αὐτοῖς φω
τίζεσθαι δοκοῦντα πρὸς τὸ καὶ κα
θορᾶν τὸν ἐνόντων ἕκαστον. βα
σιλέα δὲ τῆς χάσματος ἀδιν
ἕνα Διὸς, Πλούτωνα ὠνόμα-
σέν (ὡς μοι τὰ ζοικότα
φανῆναι τις ἕλοιτο) ἀφ' τὸ πλου-
τεῖν ζοῖς νεκροῖς, τῇ πεφυκο-
ίᾳ τιμιμνήσον. τὸν δὲ τὸν
Πλούτωνα, πλὴν παρ' αὐτῶ πο-
λιτέαν, καὶ τὴν ἐκάτω βίον κατα
σκοπεῖν τὸν ζοιοῦτον. ὠνομηκέναι
δὲ αὐτὸν ἄρχειν τῶν ἀποθανόν-
των καταδεξάμενον ὑπ' αὐτῶν,
καὶ παραλαβόντα κατέχειν
φρουροῖς ἀφύκτοις, ἐφ' ᾧτε μὴ πα
ράπαν τῆς ἀνόδου ὑφιέμενον,

te ipsa opiniones. Sic enim palàm fiet quâ gratiâ superuacanea ista molianur. Vulgi quidem hominũ multitudo, [b] quos sapientes isti vocãt idiotas, [c] Homero, Hesiodo, reliquisq; fabularum auctoribus super his fidem habentes, & illorũ poëtim pro lege ducẽtes, locũ quendam subter terrã profundum esse putant, quem [d] Tartarum vocant. Eum existimant magnum & spaciosum esse, caliginosum atq; opacum, qui tamẽ istis haud scio quo pacto illustrari videtur, quòd singula quæ illic sunt introspiciãt. [e] Tum regnare in hoc specu Iouis fratrẽ, cui nomen Plutoni, vt mihi retulit quidam harum rerũ mirè peritus: ob id eo vocabulo honestatum, quòd mortuorũ copia diues esset. [f] Porrò Plutonẽ hunc inferorũ rempe & manũ vim tam constituisse in hanc formã. Nam sorte obtigisse huic vt vita defunctis imperaret. Quos vbi demissos receperit, arreptos vinculis ineffugibilibus coërcet, & nulli prorsus permittens vt ad superos redeat, præter

πολὺ ἐξ ἅπαντος ζοῦ αἰῶνος πάνυ ὀλίγων, ἐπὶ μιγίσταις αἰτίαις· πιεῤῥεῖσθαι δὲ πολὺ χώραν αὐτῇ πολεμοῖς μιγάλοις τε καὶ φοβεροῖς, καὶ ἐκ μόνων τῶν ὀνομάτων Κωκυτοῦ γὰρ, καὶ Πυριφλεγέθοντος, καὶ τὰ τοιαῦτα ἐκκλῆσθαι. τὸ δὲ μίγιστον ἡ Ἀχερουσία λίμνη πρόκεισθαι, πρώτη ἀχομένη τοὺς ἅπαντῶντας, ὡς ἂν μὴ ἔνι διαπλεῦσαι ἄνευ πορθμέως· βαθεῖά τε γὰρ πιράσαι τοῖς ποσὶ, καὶ διανύξασθαι πολὺ, καὶ ὅλως, ἐκ ἂν αὐτὴν διαβαίη δὲ τὰ νεκρὰ τῶν ὀρνίων. πρὸς δὲ αὐτῇ τῇ λαβόδῳ, καὶ πύλη ὑπέστηκε ἀδαμαντίνη, ἀδελφιδοῦς τοῦ βασιλέως Αἰακός ἐστι, πολὺ φρουρὰν ἐπιτεταμμένῳ. καὶ παρ' αὐτῷ λύων τρικέφαλος, μάλα κάρχαρος, τοὺς μὲν ἀφικνουμένους φιλίου τινὰ καὶ ἀρχαίου προσβλέπων, τοὺς δὲ πειρῶντας ἀφορμᾶσθαι ὑπὸ λαιμῶν, καὶ τῷ χάσματι διαλιπόμενος. πεφοβημένους δὲ πολὺ πίμπλησι τὸ ἔσω, πεμὼν ὑποδέχεται μίγας, ὡς ἀσφοδέλῳ κατάφυτον

praeterquàm ad modũ paucis exvniuerso æuo, idq; grauissimis de causis. Interluitur autem regio illius fluuijs & magnis, & horrendis, vel solo nomine.[h] Siquidem Cocyti,[i] Phlegethõtes atq; huiusmodi vocabuli appellãtur. Quódque est grauissimum, præiacet[k] Acherontica palus, quæ prima excipit obuios, quã nõ possis neq; trãsmittere neq; transire sine vectore: nam & profundior est quàm vt pedibus trãsiri possit, & spacioſior quàm vt tranari queat. In summa, huiusmodi est, vt nec auium manes possint eam transuolare. In ipso verò descensu portáque, quæ quidem est adamantina, [l] Aeacus est regis patruelis, cui mãdata est custodia: iuxtaq; hunc [m] canis triceps, sæuus admodum. Is aduenientes satis amicè pacatéq; intuetur: cæterùm si quis conetur aufugere, latrat, territõsque in specum redigit. Iam qui transmissa palude ingressi sunt, eos excipit pratum ingens, [n] asphodelo consitum,

τ&, καὶ ποτὸν μνήμης πο-
λύμιον, λήθης γοιῶ δῆ ζύ-
το ἐνέμεσαι. ταῦτα γὲ ἀ-
μύνα διηγήσαντο τοῖς πά-
λαι ἐκεῖθεν ἀφιγμένοι, Αλ-
κηστίς τε καὶ Πρωτεσίλα&,
οἱ Θετταλοὶ, καὶ Θησεὺς ὁ
ζοῦ Αἰγέως, καὶ ὁ ζοῦ Ομή-
ρου Οδυσσεὺς, μάλα σεμνοὶ,
καὶ ἀξιόπιστοι μάρτυρδε, ἐ-
μοὶ λοκεῖν, οὐ πιόντδ τῆς
φυγῆς· οὐ γὰρ ἂν ἐμέμνω-
ο αὐτῶν. ὁ μὲν οὖν Πλού-
των, ὡς ἐκεῖνοι ἔφασαν,
ἀ Περσεφόνη διωασεύου-
σι, καὶ τὴν τῶν ὅλων δεσ-
πότειαν ἔχουσιν· ὑπουργοῦσι δ'
αὐτοῖς, καὶ τὴν ἀρχὴν σωμ-
βασιλεύουσιν, ὄχλ& πο-
λὺς, Εωννύδ τε καὶ ποινὰ,
καὶ φόβοι, καὶ ὁ Ερμῆς. οὕτ&
μὲν γε ἀεὶ συμπαρῆν.
ὕπαρχοι δ', καὶ σατράπαι
καὶ δικασταὶ ἐμβλώτα δύο,
Μίνως τε καὶ Ραδάμαν-
θυς, Κρῆτδ ὄντδ, καὶ ἰοὶ
ζοῦ Διός. οὗτοι δ' ζὸν μὲν ἀγα-
θὸς τῶν ἀνθρώπων, καὶ δικαίους,
καὶ κατ' ἀρχὴν βεβιωκότας,
ἐπαλλὰν σωκαλισθῶσι πολ-

situm, ac fluuius memoriæ
hostis: eóq; ° Lethe nomẽ est
inditum. Nam hæc videli-
cet priscis illis mortalibus
narrárunt, ᵖ qui illinc redie-
rant, nempe Alceſtis &
ᵠ Proteſilaus, Theſſalus ve-
terq;, neque non ʳ Theſeus
Aegeo prognatus, & ˢ Ho-
mericus Vlyſſes, teſtes ad-
modum graues, dignique quī-
bus habeatur fides, qui mi-
hi non videntur è fonte illo
bibiſſe, alioqui non memi-
niſſent horum. Itaque Plu-
to & Proſerpina, vt aie-
bant illi, Rempublicam ad-
miniſtrant, rerumq; omnium
dominatum obtinent. Sed
inſeruiunt his & in admini-
ſtrando principatu adiuuãt,
ingens turba, furiæ, pœnæ,
terrores, ac Mercurius: quan-
quam is ſanè non adeſt
perpetuò. Præfecti autem
& ſatrapæ & iudices ſe-
dent duo, Minos & Rha-
damanthus, vterque Cre-
tenſis, vterque Iouis fi-
lius. Atque hi quidem bonos
ac iuſtos viros, qui cũ virtute vitam peregiſſent, vbi iam mul-

λοι, καθάπερ ἐς ἀποικίαν τινὰ, πέμπουσιν ἐς τὸ Ηλύσιον πεδίον, ὡς ἀείσεσθαι βίον σωτηρίου νομιζόμενον. ἂν δέ τινας τῶν πονηρῶν λαβῶσι, τοῖς Ἐρινύσι παραδόντες, ἐς τὸν τῶν ἀσεβῶν χῶρον ἐκπέμπουσι, κατὰ λόγον τῆς ἀδικίας κολασθησόμενους. ἔνθα δὲ τί τῶν κακῶν οὐ πάσχουσι, φιλονεικούμενοί τε καὶ καιόμενοι, καὶ ὑπὸ γυπῶν ἐσθιόμενοι, καὶ προχοῦ συμφορούμενοι, καὶ λίθους ἀνακυλίοντες; ὁ μὲν γὰρ Τάνταλος ἐπ' αὐτῇ τῇ λίμνῃ αὐτὸς ἕστηκε, διψαλεώτερον ὑπὸ τῶν λίψεων ὁ κακοδαίμων ἀποθανεῖν. οἱ δὲ τοῦ μείζονος βίου, σκιοὶ ὄντες οὗτοι ἐν τοῖς λειμῶσι πλανῶνται, ἄνευ τῶν σωμάτων, σκιὰ γενόμενοι, καὶ ὑπὸ τῇ ἀρῇ, καθάπερ καπνὸς, ἀφανιζόμενοι. φέρονται δὲ ἄρα τοῖς παρ' ὑμῖν χοαῖς, καὶ τοῖς καθαγιζομένοις ἐπὶ τῶν τάφων, ὡς ἂ τοῖς μὲν ἄνηκεστον ἐπιλελησμένοις παντάπασι γῆς φίλος ἢ συγγενὴς, ἄπιστος οὕτως νεκρὸς, καὶ

ti collecti fuerint velut in coloniam quandam, emittunt in campum Elysium, vitam optimam inibi victuros. Quòd si malos aliquos ceperint, hos Furijs traditos, in impiorum locum ejiciunt, pro ratione malefactorum puniendos. Quo quidem in loco quid tandem mali non patiuntur? torti, exusti, à vulturibus arrosi, rota circumacti, saxa sursum voluentes. Nam Tantalus ipse ad paludem stat, in periculum adductus ne siti moriatur infelix. Rursum alij mediocris vitæ (sunt autem hi complures) vagantur in prato sine corporibus iam vmbræ facti, & ad tactum ceu fumus euanescentes. Aluntur autem videlicet nostris libationibus, inferijsque, quæ sepulchris inferuntur: adeò vt si cui nullus sit in terra reliquus amicus aut cognatus, hic mortuus, ieiunus

ac

κὴ λιμόβιωρ, ἐν αὐτοῖς πολιτεύεται. ταῦτα οὕτως ἰσχυρῶς πεπλάνηνται τοὺς πολλοὺς, ὥστε ἐπειδάν τις ἄρρωστήσῃ τῶν οἰκείων, πρῶτα μὲν φέροντος ὀβολὸν, εἰς τὸ στόμα βαπτίζουσιν αὐτῷ, μισθὸν τῆς πορθμείας τῆς ναυτιλίας χρησόμενον. οὐ πρότερον ἐξετάσαντες, ὁποῖον τὸ νόμισμα νομίζεται, καὶ εἰ δύναται παρὰ τοῖς κάτω, καὶ εἰ λυώτας παρ' ἐκείνοις, Αττικὸς, ἢ Μακεδονικὸς, ἢ Αἰγινητικὸς ὀβολός· οὐδ' ἔτι πολὺ κάλλιον ἴσως, μὴ ἔχειν τὰ πορθμεῖα, καταβαλεῖν· οὕτω γὰρ, οὐ ραδιεξαμένου τοῦ πορθμέως, ἀναπόμπιμοι πάλιν εἰς τὸν βίον ἀφικνοῦντο. μετὰ ταῦτα δὲ, λίσαντες αὐτοὺς, ὡς οὐκ ἱκανῶς τῆς κάτω λίμνης λουτρὸν ἐν τοῖς ἐκεῖ, καὶ μύρῳ τῷ καλλίστῳ χρίσαντες τὸ σῶμα, πρὸς ἀνσωλίαν ἤδη βαίνομεν, καὶ στεφανώσαντες τοῖς ὡραίοις ἄνθεσι, πεπλεγμένοις, λαμπρῶς ἀμφιέσαντες, ἵνα μὴ ῥιγῶσιν ἀγλουτοὶ παρὰ τὸν ὀβολὸν,

ac famelicus inter illos versatur. Hæc vsqueadeò validè vulgi animos peruaserunt, vt simulatque famiiaris quispiam mortuus fuerit, primùm obolum illi in os imponant, traiectionis mercedem, quam [u] vector daturus sit: nec illud priùs expendunt, cuiusmodi nomisma legitimum sit ambulétque apud inferos, & apud illos valeat, Atticus, an Macedonicus, an Aeginensis obolus. At ne id quidem cogitant, multò satius esse non posse naulum reddere: sic enim fiat, vt non recipiente portitore, postliminio redeant in vitam. [x] Post hæc lotos eos, perinde quasi tartarea palus non satis sit idonea lauandis his qui illic degunt, & vnguentis optimis [y] vncto corpore, iámque victa graueolentia, tum coronatos pulcherrimis floribus proponunt splendidè vestitos, ne vidélicet algeant per viam,

μηδὲ γυμνοὶ βλέποιντο ὑπὸ Κερβέρου. οἰμωγαὶ δὲ ἐπὶ τούτοις, καὶ λακυτὸς γυναικῶν, καὶ παρὰ πάντων δάκρυα, καὶ στέρνα τυπόμενα, καὶ σπαραγμὸς κόμης, καὶ φοινισσόμενα παρειαί. καί που καὶ ἱματίων καταῤῥήγνυται, καὶ κόνις ἐπὶ τῇ κεφαλῇ πάσῃ τοιαύτῃ· καὶ οἱ ζῶντες οἰκτρότεροι τοῦ νεκροῦ· οἱ μὲν γὰρ χαμαὶ κυλινδοῦνται τοῖς κώλοις, καὶ τὰς κεφαλὰς ἀράττουσι πρὸς τὸ ἔδαφος· ὁ δὲ εὐσχήμων καὶ καλὸς, καὶ καθ' ὑπερβολὴν ἐστεφανωμένος, ὑψηλὸς προκαται, καὶ μετέωρος, ὥσπερ ἐς πομπὴν κεκοσμημένος. ἔθ' ἡ μήτηρ, καὶ νὴ Δί' ὁ πατὴρ ἐκ μέσων τῶν συγγενῶν προελθὼν, καὶ περιχυθεὶς αὐτῷ (προπάσχω γάρ τις νέος, καὶ καλὸς, ἵνα καὶ ἀκμαιότερον ἐπ' αὐτῷ τὸ δρᾶμα ᾖ) φωνὰς ἀποκόπτους καὶ ματαίας ἀφίησι, πρὸς ἃς ὁ νεκρὸς αὐτὸς ἀπεκρίνατ' ἄν, εἰ λάβοι φωνήν. φύσει γὰρ ὁ πατὴρ,

néve nudi conſpiciantur à Cerbero. [z] *Accedunt ad hæc mulierum eiulatus, omnium certè lachrymæ, pectiorum planctus, comæ dilaniatio, genarum cruentatio. Alijs autem & veſtis diſcerpitur & puluis capiti inſpergitur, adeò vt viuentes miſerabiliores ſint mortuo. Nam illi humi volutantur ſæpenumerò, & capita ſolo allidunt: hic verò decorus ac formoſus ac diligentiſſimè coronatus ſublimis propoſitus eſt, & excelſus, velut ad pompam adornatus. Deinde mater, atque adeò pater quoque ex medijs cognatis proꝛeſſus, ac mortuo circumfuſus, (nam finge iuuenem aliquem ac formoſum propoſitum eſſe, quo magis in hunc competat actio fabulæ) abſurdas ac ſtultas voces emittit, ad quas mortuus ipſe reſponſurus ſit, ſi contingat vocem recipere.* [A] *Ait enim pater, flebi-*

τὴρ, γοερόν τι φθεγγόμενος, καὶ παρατείνων ἕκαστον τῶν ὀνομάτων· τέκνον ἄλιστον, οἴχῃ μοι, καὶ τεθνηκας, καὶ πρὸ ὥρας ἀνηρπάσθης, μόνον ἐμὲ, ἔτι τὸν ἄλλον καταλιπών, ὃ γαμήσας, ὃ παιδοποιησάμενος, ὃ κτησάμενος, ὃ γεωργήσας, ἐκ δὲ γυναικῶν ἐλθών, ὃ γαμάσι πάλιν, δεῦρ' ἀφίκου τέκνον, δεῦρ' ἐν συμποσίῳ μετὰ τῶν ἡλικιωτῶν μεθυσθήσῃ. ταῦτα δ', καὶ τὰ ζειαῦτα φήσει, οἰόμενος τὸν υἱὸν δεῖν ἔτι τούτων, καὶ ἐπιθυμῆν καὶ μετὰ τῶν τηλικούτων, ἐλαύνεσθαι μετέχειν αὐτῶν. καίτοι τί ταῦτα φημί; πρὸς οὐ πάντας, καὶ παλλακίδας, οἳ δὲ καὶ οἰνόχους ἐπικατέσφαξαν, καὶ ἐνῆκαν, καὶ τὸν ἄλλον κόσμον συγκατέφλεξαν, ἢ συγκατώρυξαν, ὡς χρυσωμένοις ἐκεῖ, καὶ ἀπολαύσουσιν αὐτῶν μέλλουσι; ὁ δ' οὐδὲν προσδεόμενος ὧν ἔθαψαν ἅπαντα ταῦτα, ὁπόσα ἤρκει, καὶ ἔτι τούτων πλείονα, οὔτε τοῦ παιδὸς γύναικα γαμοῦντος ἕοικεν

ter, flebili quadam voce verbum vnumquodq; producens in longum: Fili iucundissime, periisti mihi, mortuus es, ante diem præreptus es, me super hæc misero solo relicto. Non duxisti vxorem, non parásti liberos, non militásti, non coluisti agros, non ad senectam peruenisti. Non comessaberis posthac, non amabis, fili, neque cum æqualibus in compotatione inebriaberis. Porrò hæc atque id genus alia dicet, quasi putet filium adhuc rebus his egere post obitum, ac desiderare quidem, verùm potiri non posse. Sed qd hæc loquor? Quot enim sunt qui equos ac concubinas, rursum alij qui pincernas etiam in funere mactárunt, qui vestem, & reliquum q; mundum pariter in rogum iniectum exusserunt, aut vnà cum cadauere seperelierunt: perinde quasi illic sit vsurus, & apud inferos fruiturus? At senex iste luctum agens, & hæc omnia, atq; his etiam plura quæ dicit,

(οἶδε γὰρ οὐκ ἀκουσόμενον) οὐδ' ἂν μᾶλλον ἐμβοήσῃ τοῦ Στεντόρος, οὔτε μὴν αὐτοῦ φροντίδων γε οὔτε, καὶ γινώσκειν, ἱκανὸν ἴσως, καὶ ἄνευ τῆς βοῆς. οὐδὲν γὰρ δεῖ πρὸς ἑαυτὸν λέγειν βοῶντα. λοιπὸν οὖν ὅτῳ, αὐτῶν τῶν παρόντων ἕνεκα ταῦτα ληρεῖν, οὔθ' ὅτι πένητος αὐτῷ ὁ πατὴρ ἀλᾶται, οὔθ' ὅποι ἐκχάρηκε, μᾶλλον δ' οὔτε τὸν βίον αὐτοῦ ἐξετάσαντα, ὁποῖός ἐστιν· οὐ γὰρ ἂν τῷ ἐξ αὐτοῦ μετάσχοι, εἴς τι τῶν δεινῶν ἐλευσόμενον. ἅπερ δ' ἂν οὖν πρὸς αὐτὸν ὁ πατὴρ, παραπηδήσας τὸν Αἰακὸν καὶ τὸν Αἰδωνέα, πρὸς ὀλίγον τοῦ σοφοῦ ὑπερκύψας, καὶ τὸν πατέρα παῦσαι καταμάζοντα, ὦ κακόδαιμον ἄνθρωπε, τί ἐκράγας; τί δέ μοι παρέχεις πράγματα; παῦσαι τιτθόμενος τῷ ὑμένι, καὶ τὸ πρόσωπον ἐξεπιπόλης ἀμύσσων. τί μοι λοιδορεῖ, καὶ ἄθλιον ἀποκαλεῖς καὶ δύσμορον, πολὺ σοῦ βελτίω, καὶ μακαριώτερον γεγενημένον; *neq; filij causa iactare videtur, vt quem sciat non auditurum, etiamsi Stentorē clamore vincat: neq; rursum sua ipsius gratia. Satis enim erat illi, cogitare & cognoscere vel sine voce. Nihil enim opus est vt quis apud sese clamet. Superest igitur vt ad hunc modum deliret ob eos qui adsunt, cū nesciat neque quid acciderit ipsi filio, neq; quò conceſſerit, imò cùm ne suam quidem ipsius vitā, cuiusmodi sit, perpenderit. Neque enim alioqui ceu rem acerbam grauiter ferret, illum ex hac vita demigrasse. Filius igitur huic ita respōderit, exorato Aeaco atque Orco, quò liceat tantisper è specu proferre caput, dum patrem insanientem compescat: D Homo infelix, quid clamas? Quid mihi molestus es? Desine vellicare comam, ac vultus etiam cutem lacerare. Cur mihi conuicium facis, ac miserum appellas, & infortunatū, qui iam sim te multò tum melior, tum felicior? Aut*

ἢ τί δι δεινὸν πάσχειν δοκῶ; ἢ διότι μὴ διουδοὶ γέρων γιγνόμαι, οἷ᾽ ἐσὺ, φαλακρὸς μὲν τὴν κεφαλὴν τὴν ἀριστερὰν τὴν δὲ ὄψιν ῥέουσιν ἀμφοῖν, ἐμφυσὰ, καὶ τὰ γόνατα νωθῆς, καὶ ὅλος ἀπὸ τοῦ χρόνου σαθρὸς, πολλὰς πριακάδας καὶ ὀλυμπιάδας ἀναπλήσας, καὶ τὰ τηλικαῦτα δὴ ταῦτα παραπαίων, ἐπὶ τοῖσδε μαρτύρων; ὦ μάταιε, τί δι μεῖζον ἂν δοκᾷ περὶ τοῦ βίου, οὗ μηκέτι μεθέξομεν, ἢ τοὺς πόλους ἰδεῖν ἀμεινόνι, καὶ τὰ λάπανα, καὶ ἀθῆτα, καὶ Ἀφροδίσια; καὶ δι᾽ ἃ δι᾽ ἃς, μὴ τούτων ἐνδεὴς γέγονα ἀπόλωλα; σὺν ἐννοίᾳ δ᾽, ὅτι τὸ μὲν δι᾽ ὕδατος πολὺ ἥδιον τοῦ οἴνου, καὶ τὸ μὲν πανῦν τοῦ φαγεῖν, καὶ τὸ μὲν ῥιγοῦν τοῦ ἀμπέχονης εὐπορεῖν; φέρε τοίνυν, ἐπειδὴ ἔοικας ἀγνοεῖν, διδάξομαί σε θρηνεῖν ἀκριβέστερον. καὶ δὴ ἀναλαβὼν ἐξ ὑπαρχῆς, βόα, τέκνον ἄθλιον, ἔτι μᾶλλον, ἔτι πανύσας, ἔτι ῥήξας. οἴχῃ μοι δακόδλα-

*Aut quid acerbi mihi putas accidisse? An quia non sim factus senex talis, qualis es tu, capite caluo, facie rugosa, incuruus genibus, segnis: in summa, totus ætate putris, multis expletis triacadibus & Olympiadibus: E denique ad istum modum delirans apud testes tam multos? O demens, quid tibi videtur in vita boni, quo posthac non simus potituri? Nisi rum * vsuras dicis, ac cœnas, vestémque, & concubitus: eóque metuis, ne rerum harum inopia pereamus? F Non cogitas autem longè bellius esse, non sitire, quàm bibere: non esurire, quàm edere: non algere, quàm vestibus abundare? Age igitur, quandoquidem ignarus videris, docebo te lugere veriùs: iámque denuò inceptо luctu, clama, Fili miser, non ampliùs sities, non ampliùs esuries, non ampliùs algebis. Periisti mihi*

* πότους, compotationes.

ἀκόλαστον, ἀφυγὸν τὰς νόσους, οὐ πυρετὸν ἔτι ἀπειλῶς, οὐ πολέμιον, οὐ τύραννον. οὐκ ἔρως σε ἀνιάσει, οὐδὲ συνουσία παραπέψει, οὐδὲ σπασάσας ἐπὶ τούτῳ δὶς ἢ τρὶς τῆς ἡμέρας. ὦ τῆς συμφορᾶς, οὐδὲ καταφρονηθήσῃ, γέρων γεγώμενος. οὐδ' ὀχληρὸς ἔσῃ, ταῖς νέοις βλεπόμενος. ἆρα ταῦτα λέγεις, ὦ πάτερ, οὐκ οἶδα πολὺ ἀληθέστερα καὶ γνησιότερα ἐκείνων ἐρεῖν; ἀπὸ ὄψε, μὴ τόλμησον, καὶ δείσας νοῦ τὸν παρ' ἡμῖν ζόφον, καὶ τὸ πολὺ σκότος. ἀλλὰ δεῖ με ἀπειλῆσαι, μή σοι ἀφυγιῶ, καταπλαγὰς ἐν τῷ μνήματι. καὶ μὴ πρὸς ταῦτα λογίσῃ, ὅτι τῶν ὀφθαλμῶν δέδοσαι πρότερον, ἢ μὴ νὺξ Διός, καὶ τότε μετ' ὀλίγον, ἔσῃ καθαρὰ μὲ ἀπηνυθηκατι, ἔτι σκότος, ἔτι φῶς ὀρᾷν ἀπεσόμενα. καὶ ταῦτα μὴ ἴσως μέτρια, τί δὲ μετὰ ἀκκυτὸς ὑμῶν ὀνίνησι, μὴ ἢ πρὸς τὸν αὐλὸν αὖτε στρογγυλία, καὶ ἢ τῶν γωνα-

infelix, qui morbos effugeris, qui febrem iam non timeas, non hostem, non tyrannum. Non amor discruciabit te, non auocabit coitus, neque huius rei causa bis aut ter quotidie perdes impensam. Heu calamitatem: neque contemnêris factus senex, neque molestus eris iuuenibus, si quando cōspiciaris. Hæc si dixeris, pater, annon putas te multò veriora, magisque ridicula dicturum, quàm ista quæ modo? G At vidē ne illud te malè habeat, dum noctem quæ apud nos est, magnāq; cogitas caliginē: proinde metuis ne tibi præfocer, conclusus in monumento. Verùm in his illud oportet perpendere, oculis putrefactis, atq; adeò exustis (siquidem paulò pòst exurere me decreuistis) nihil opus erit nec ad tenebras, nec ad lumen inspiciendum. Atque ista fortasis vtcunque ferenda: verùm H eiulatus iste vester quid mihi confert? aut quid ista pectorū ad tibiæ modos percussio? aut quid mulierum im-

πῶν περὶ τὸν θρῆνον ἀμετρίας; τί δὲ ὁ λίθος ὁ ἐπὶ τάφου λίθος ὁ ἐστεφανωμένος; τί ὑμῖν δοκεῖ τοῦτο τὸ ἄπρακτον ἐπιχέειν; ἢ νομίζετε καθαρὸν ἐξελθὸν αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς, κἂν μέχρι τοῦ Ἅιδου διήκῃ; τὰ μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν καταγισμῶν καὶ αὐτοῖς ὁρᾶτε, οἶμαι, ὡς τὸ μὲν νοσιμώτατον τῶν παρεσκευασμένων, ὁ καπνὸς παραλαβὼν, ἄνω ἀς τὸν οὐρανὸν οἴχεται, μηδέν τι ἡμᾶς ὠφελῆσ τοῦτο καίτοι. τὸ δὲ καταλειπόμενον, ἡ κόνις, ἄχρηστον, ἐκτὸς εἰ μὴ πῶς σποδὸν ἡμᾶς σιτήσαι πεποίηκας. οὐχ οὕτως ἄσπορος, οὐδ' ἄκαρπος ἡ τοῦ Πλούτωνος ἀρχὴ, οὐδ' ἐπιτέλοιπεν ἡμᾶς ὁ ἀσφόδελος, ἵνα παρ' ὑμῶν τὰ σιτία μεταπεμπώμεθα. ὥστε μοι νὴ τὴν Τισιφόνην, καλῶς δὴ, ἐφ' οἷς ἐποιεῖτε, καὶ ἐλέγετε, παμπόλλου ἐγὼ ἂν ἀνακαχάσαι διεκάλυσεν ἡ ὀδύνη, καὶ τὰ ἴσα, οἷς μοι τὰς σιαγόνας ἀπεσφίγξατε.

Ὡς ἄρα μιν ἀπόντα τέλος θανάσιμον ἐλάμψε.

rum immodicâ lamentatio? Quid autem saxũ quod sepulchrò imponitur, I coronis ornatum? Aut quid valet quòd K merum infundi-tis? Num putatis illud ad nos destillaturum, & ad Orcum vsq; permeaturum? Nam de parentalibus ipsi quoque, ni fallor, videtis, quod ex apparatu potissimùm ad nos redire debuerat, id fumo correptum, sursum in cœlum abire, neque quicquam iuuare nos, qui infernè agimus. Porrò quod supereſt, puluis est inutilis, nisi creditis nos cinere vesci. Non est vsqueadeò sterile neque infrugiferum Plutonis regnum: neque nos destituit. L Asphodelus, vt à vobis cibos huc deportemus. Itaque iuro per Tisiphonem, iampridem mihi libebat vehementer exclamare super his quæ & faciebatis, & dicebatis: sed vetabat linteũ ac lanæ, quibus mihi fauces obligáſtis.

Atque ita profato, mors vltima lumina clausit.

πῶς Διὸς ἂν μόγις τοῦτο ὁ νικηρὸς ἐπισφαλὴς, ἀναπλέας αὐτὸ ἐπ' ἀγκῶν, οὐκ ἂν οἰόμεθα λιπαρώτατα ἂν αὐτὸ ἀνᾶσαι; ἀλλ' ὅμως οἱ μαλακοὶ καὶ βοῶσι, καὶ μισθαλγοῦσί τινα θρηνοῦντες ἐπιτίμιον, πολλὰς συμφορὰς παλαιὰς συμφορὰς, ὅλον συναγωνιῶσι καὶ χορηγῶσι τῆς ἀνοίας διαπαντὸς, ὅσοι ἂν ἐπῶσιν ἐξάρχῃ, πᾶς τὸ μίσθιον ἐπιβοήσονται. καὶ μίαν μὲν θρηνοῦντα ὁ αὐτὸς ἅπασιν νόμος ἡ ἀθλητικῆς. τὸ δ' ἀπ' ἄλλου, διηλλαγμένοι διὰ τὰ ἔθνη τὰς ταφὰς, ὁ μὲν Ἕλλην ἐκαυσεν, ὁ δὲ Πέρσης ἐθαψεν, ὁ δὲ Ἰνδὸς ὑπὸ πρισμάτι, ὁ δὲ Σκύθης διαπρίεται καὶ φάγεται ὁ Αἰγύπτιος, ὃ δὴ μοι δοκεῖ, μόγις ἂν ἐξαναστὴ νικηρὸν, σώσαιπον καὶ συμπότην ἐποιήσατο. πολλάκις δὲ καὶ δεῖπνον μόνῳ χαμαιτάπῃ, ἀνδρὶ Αἰγυπτίῳ ἥδυσι τοῖς ἀρχαίοις, ἐνίκησεν, ἢ ἀδιλφὸς ἢ ὁ πατὴρ χρόμῳ ἐν καιρῷ.

M Sed dicito per Iouem: Si conuersus ad eos mortuus ille, loquatur hæc cubito innitens, annon videbitur reclisissimè dicturus? Attamen vecordes isti vociferantur, & accersito quopiam lamentorum artifice, qui multas antiquas calamitates in vnum congerat, certaminis adiutore & amentiæ chorago abutuntur, vbicunque cœperit ille, ipsi ad meros eiulatu respondentes. Verùm quantum ad lamentationes attinet, omnibus eadem est ineptiendi consuetudo. At deinceps N sepulturæ rationem in varios diuidunt modos. O Nam Græcus exurit, P Persa defodit, Q Indus adipe fuillo oblinit, R Scytha deuorat, S muria condit Aegyptius. Atque hic quidem (rem à me visam narro) desiccatum cadauer, conuiuam & compotorem adhibet. Fit autem frequenter, vt Aegyptium aliquem indigentem pecunia, leuet egestate pignus frater aut pater in tempore factus.

T Nam

χήματα ἢ γῆς, καὶ πυραμίδων καὶ στῆλαι, καὶ ἐπιγράμματα, πρὸς ὀλίγου διαρκοῦντα, ὥσπερ ἐπιθέματα, καὶ παιδιᾶς πρόσοιστα τάττει; καὶ δι' ἃ καὶ τοὺς ἀγῶνας ἔνιοι διέθεσαν, καὶ λόγους ἐποίησαν ἐπὶ τῷ μνήματι, ὥσπερ συναγορεύοντες ἢ μαρτυροῦντες παρὰ τοῖς κάτω δικασταῖς τῷ νεκρῷ. ἐπὶ πᾶσι τούτοις τὸ περίδειπνον, καὶ παρεῖσιν οἱ προσήκοντες, καὶ τὰς γονέας παραμυθοῦνται ἔτι πολυημέρους, καὶ πάντως γινώσκοντας, ὡς ἂν ἀγάλλωσι, μὰ Δί', ὀλλ' αὐτοὺς ἀναγκαζομένους, ἀλλ' ἤδη ποτὲ λιμῷ πρὸς ἓξ ἡμέρας ἀπηυδακότας. καὶ μέχρι μήτινος, ὦ βέλτιστε, ὀλυρόμεθα; ἵνα μὴ ἀναπαύσωσι τὰς ἐμπαρείτας λιμάδας. ἀλλὰ τὸ παράπαν ἐκλάθου διηγούμενος. ἀλλ' ἔτι τούτου ἕνεκα χρὴ μὴ ἀπόσιτον εἶναι, ἵνα μὴ διπλοῦς πρὸς τὴν πένθους τὸ μέγεθος. τότε δὴ, τότε πρὸς ἅπασιν ἁρμόττει δεῖπνον ὅλον τὸ Ὁμήρου ἔπος·

Καὶ γάρ τ' ἄσιτος Νιόβη μνήσασθε βορῆς. καὶ,

Γάσιε

T Nam libationes, pyramides, columnæ, v tituli, ad breue tempus duratura, annon superuacanea & ludicris similima? x Sunt verò qui tumulos quoq; constituant ad sepulchrum, y ac funebres orationes habeant, perinde quasi patrocinentur ac testimonium perhibeant defuncto apud inferos iudices. Post hæc omnia superest z exequialis cœna. Iamq; adsunt a necessarij, vt defuncti parentes consolentur, suadéntque vti cibum capiant: quanquam illi per Iouem nō illibentes ad id compelluntur, quippe perpetuum iam triduū enecti fame. Et quousque quæso flebimus? β Sine quiescant Plutonis manes. Quòd si tibi deliberatū est omnino flere, vel ob hoc ipsum cibus est capiendus, quò tāto luctui par esse possis. Tum denique, tum ex omnibus contexuntur duo versus Homerici:

Nam cœpit meminisse cibi Niobe auricapilla. Tum illud,

Vita

Γασιεῖ δ' ὅ πως ὃν νίκων πρωθῆσαι Αχαιὸς.
οἱ δ' ἄφλονται μὲν, ἀσχωνόμενοι δ' τὰ πρῶτα, μὴ ἀνιδιότως, ἀφανῦνται, μετὰ πλὴν τελευτλὴν τῶν φιλτάτων, ἴσις ἀνθρωπίνοις πάθεσιν ἐμμεῖνουσις. ἴαν τα, μὴ πολὺ τέτων γελοιότερα ἕυροι τις ἄν, ἐπὶ ἡρώων ἐν ἴσις πένθεσι γινόμενα, ὅσῳ τὸ ἴσον πεπονὸς τὸ μέγιστον τῶν ἀκῶν τὸν θάνατον οἴεται εἶναι.

Vita defunctos flere haud finit aluus Achiuos.
At capiunt quidem illi, sed initiò pudibundi, verentesq; ne post charissimorum obitum videantur adhuc affectibus humanis commoueri.
Hæc atque his longè magis ridicula reperiet, quisquis obseruârit ea quæ fiunt in luctu, propterea quòd vulgò existiment mortem summum esse malum.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

ARGVMENTVM.

VT suprà sacrificiorum ritus, ita hîc lugentium stultitiam, & inutilem curiositatẽ irridet, vt qui causa friuola & adhuc parum comprobata, sed solùm poëtarũ fabulis tradita, adducti, manes post hanc vitam vel malè ac variè torqueri, vel in Elysio bene atque beatè agere credãt: eoq; mortuorum vicem, cum eiulatu, & multis rebus dolorem testantibus prosequãtur. Vtitur autem prosopopœia quadam patris amissum filium lugentis, & filij respondentis ad illius querelas: & vanitatem cùm eorum quę ab illo fiant, tum etiam opinionis quam de inferis habeat, coarguentis, ostendentisq; inutilia planè esse, quæ pro defunctorum solatio atque leuamine instituãtur: cùm nihil eorum, ad illorum sensus pertingat. Quam confutationem Lucianus postea ex sua quoq; persona amplificat, enumerando ea quæ ex lu-

ex luctu ſtulti ac malè curioſi homines, paſſim circa funera ac lamentationes, circa ſepulturas, inferias, ludos funebres, & cœnas exequiales facere conſueuerũt. Videtur autem voluiſſe hoc ſcripto illud oſtendere, videlicet mortem haudquaquam metuendam, aut pro malo putandam eſſe. Funerum quoque ſuperſtitionem, & lugentium ſtultitiam, vti rem ſuperuacaneam & inutilem ridet in Nigrino, & Charonte, Contemplantium. Itidem Plutarch. in Orat. conſolatoria ad Apollonium. & Cic. 3. quæſt. Tuſc. In narratione autem, ſecundum poëtarum fabulas, deſcribit inferorum locum & pœnas, tanquam cauſam exiſtentem omnium eorum quæ in luctu fiunt. Lycurgus apud Lacedæmonios ſuſtulit huiuſcemodi luctus, & funebres nænias, quas reliquorum hominum vulgus incredibili ſumptu & apparatu, etiam per conductos ploratores celebrare conſueuit, magna ſpecie dementiæ, quaſi manium ſit vllus ſenſus: aut ſi quid ſentiunt, ijſdem rebus delectẽtur, quas in vita non iudicio, ſed animi vitio dilexerunt. Quin & ſepulchrorum vniuerſam ſuperſtitionem ſubmouit, permittens vt non ſolùm intra ciuitatem humarentur cadauera, verumetiam vt monumenta templis vicina haberentur. Suſtulit & funebres expiationes, nec conceſſit vt quicquam vnà cum cadauere ſepeliretur. Nam alienationes, ſi quid fuiſſet viuo chariſſimum, id mortuo addebant in ſepulchro, damnoſa ſimul ac ridicula ſuperſtitione, quaſi mortui ſentiant aliquid: ſed in puniceo amictu, & oleæ foliis ex æquo poſitos omnes ſepeliri iuſſit. Vetuit etiam titulos & inſcriptiones addi monumentis, præterquam eorum qui in bello cecidiſſent.

Quæ autem in hoc libro de inferis, & campis Elyſijs Lucianus ſcribit, ex Homero plena deſcriptione tranſtulit: apud quem Odyſſ. xj. Vlyſſes Tyreſiæ vatis ductu ad inferos proficiſcitur. Quem imitatus etiam Virg. in 6. Aeneid. ſcribit Aeneam quoq; Sibyllæ ductu iter feciſſe illuc: vterq; Charontem portitorem vmbras traijcientem viderunt, à quo & ipſi in vlteriorem ripam tranſpor-

transportantur. Postea ad diuersa distincta aque damnatorum loca circumducuntur, in quibus pro scelerum & ratione & magnitudine, supplicioru varia genera admirantur.

a OPERAE PRECIVM.] *Propositio.* *b* Quos sapientes isti vocant idiotas.] Ἰδιώτης, ὁ ἀπαίδευτος, καὶ ἀμαθής, ἢ ἀγύμναστος: id est, *is qui nullo publico munere fungitur, rudis, ignarus literarum. Lucil. Quid ni, & tu idem illiteratum me, atque idiotam diceres. Cicero 7. Verrina: Quae non modò istum, hominem ingeniosum atq; intelligentem, verum etiam quemuis nostrûm, quos iste idiotas appellat, delectare possent.* *c* Homero.] *De Homero fabularum patre, vide Menippi & Aeaci dialogum, inter Mortuorum dialogos, & Philopseudis, de eius authoritate in Piscatore, & cur illi à nonnullis fides habeatur: in libro, Quomodo historia scribenda sit.* *d* Tartarum vocant.] *Tartarus Hesiodo is locus est, in quo Saturnus, & eius comites continentur. Sape tamen pro loco inferorum capitur. Sed eum esse aërem sub vtroque cardine crassum, perpetuò frigidum, Crates scribit. De inferis & campis Elysijs scripsit accuratè Virgilius ex Gobria Mago, apud Academicum Xenocratem, in 6. Aeneid. Lucian. lib. 2. verarum hist. vbi nos plura. Portas & columnas inferorum ex adamante fabricatus est. Sed an inferi sint, & de inferorum panis, Caelius libro 6. cap. 9. & sequentibus, lectionum Antiquarum. Dicitur autem Tartarus à ταράττω, id est, conturbo: quòd illic omnia plena sint perturbationis. vel ἀπὸ τοῦ ταρταρίζειν, id est, frigoris tremore. Sole enim caret, inquit Seruius in Virg. 6. Aen.* *e* Tum regnare in hoc specu.] *Pluto Deus inferni & diuitiarum, cuius nomen opulentiam sonet, à πλουτέω ditor, diues euado: Iouis & Neptuni frater fuit, cui in diuisione mundi contigit Occidentis portio, secus inferum mare: ob id fabulae locus datus est, vt creditus sit inferorum Deus.* *f* Porrò Plutonem.] *Pluto tertius Saturni filius, ex Ope, id est, Rhea fuit, cui inferorum regna obuenere.* *g* Nulli prorsus permittens.] *Apud Virgilium 6. Aen. Sibylla respondet, ad inferos facilem descensum dari: at non quibuslibet inde, nisi paucis, quos Iupiter dijs genitos pro-*

pter

per virtutem adamârit, reditum contingere. Seneca in ludo de morte Claudij Cæsaris: Nec mora Cyllenius illum collo obtorto trahit ad inferos è cælo, vnde negant redire quenquam. Versus est Catulli, de passere mortuo Lesbiæ. Idem Seneca ibid. alludēs ad Virg. — facilis descensus Auerni: *omnia procliuia sunt, facilè descenditur. h* Siquidem Cocyti.] *κωκυτὸς à luctu & eiulatu nominatur. Lacus autem est inferorum, qui (ni fallor) ex sententia Homeri Odyss. κ. ex Styge manat. De quo Seneca in Hercule furente sic ait:*

— Palus inertis fœda Cocyti iacet.

Virgilius:

Cocytusq; sinu labens circumfluit atro.

Charonti tribuitur animarum transuectio, & purgatio, portoria inferni flumina, Cocytum, Stygem & Acherontē. i Phlegethon.] *Phlegethon & Lethe fluuij sunt infernales apud poëtas. Phlegethon, quòd igne ardeat & flammis æstuantibus sit rapidus, appellatus est, à φλέγω, ardeo, vrō. Virg. in Culice:*

Nec timuit Phlegethonta furentē ardentibus vndis.

k Acherontica palus.] *Inferorum fluu. à nomine Acheron, carminibus poëtarum celebris Acheron, quasi sine gaudio interpretatur. Virgil. in 6:*

Dicitur & tenebrosa palus Acheronte refuso.

Idem lib. 2. Georg. Acherontem auarum vocat, quòd sit insatiabilis: vt ex 6. Aeneidos satis dilucidè patet. l Aeacus est.] *Poëtæ fabulantur, hunc apud inferos vnà cum Minoë & Rhadamantho iudicem delectum esse, & sontium crimina discutere, & vnicuique pro merito pœnam constituere. Cui fabulæ occasionem dedit insignis eorum iustitia, qua mortalibus omnibus creduntur præstitisse. De his Virg. 6. Aen. Ouid. in Ibin. Iouis filij fuêre, Aeacus ex Aegina Asopi filia, Minos & Rhadamanthus ex Europa, vterque Cretensis: hic Lyciæ rex, ille Cretæ. m* Canis triceps.] *Cerberus à poëtis fingitur esse canis triceps, inferorum custos. n* Asphodelo.] *Asphodeli mentionem & Homerus fecit, traditique manes eo vesci: decantatumque illud Hesiodi libro 1. Operis, cui titulus ἔργα καὶ ἡμέραι:*

Οὐδ' ὅταν ὁ μολόχη τε καὶ ἀσφοδέλῳ μέγ' ὄνηται. id est,

& quàm

—& quàm
Magna ſit vtilitas maluæ, aſphodeliq; virentis.

Vide ea quæ annotauimus in Necromanthiam de Aſphodelo.
o Lethe.] *Lethei amnis Ptolemæo & aliis ſit mentio. Poëtæ ſcribunt eſſe inferorum flumen: cuius aquam qui guſtat, omnium rerum obliuiſcatur. idcirco* ἀπὸ τῆς λήθης, *hoc eſt, ab obliuione nomen creditur accepiſſe.* p Qui illinc redierant.] *Ex inferis perpauci ad ſuperos reuerſi. Alceſtis fuit Perilai filia, Admeti Pheræorum regis coniunx, pro quo perire non recuſauit. Vide Euripidem in Alceſte.* q Proteſilaus.] *Filius fuit Iphicli, & vnus ex Græciæ principibus ad bellum Troianum profectis, in quo primus Græcorum omnium ab Hectore eſt interfectus: de quo Lucianus noſter in Mortuorum Dialogis, vbi ex morte in vitam reuerſus eſt. Extat præterea Laodamiæ epiſtola ad Proteſilaum, inter Ouidianas. Ex inferis porrò duo Theſſali reuerſi ſunt.* r Theſeus.] *Cum Pyrithoo deſcendit ad inferos, ad rapiendam Proſerpinam: ſed occiſo Pyrithoo, ipſe detentus fuit, donec ab Hercule liberaretur.*
s Homericus Vlyſſes.] *Ad inferos viuus deſcendit, ibique ex Anticlea matre, Elpenore & Tireſia vate multis de rebus certior factus, reuerſus eſt ex inferis. Homerus Odyſſ. λ.*
t In campum Elyſium.] *Quæ autem, & vbi inſulæ ſint beatorum, cùm alij, tum maximè Plutarchus docet in Sertorio, quas vbi copioſè deſcripſit, eam etiam barbarorum opinionem mentes imbuiſſe ait, ibi eſſe campos Elyſios, & fortunatorum ſedes, de quib. Hom. cecinit. & Auguſt. l. 4. de Trin. ex Hortenſ. hæc Ciceronis verba citat: De omnibus, inquit, virtutibus quatuor magnus author eloquentiæ Tullius in Hortenſio dialogo diſputans: Si nobis, inquit, cùm ex hac vita migrauerimus, in beatorum inſulis, immortale æuum, vt fabulæ ferunt, degere liceret, quid opus eſſet eloquentia?* u Vectori daturus.] *Portitorem Virgilius vocat, quem Charonta faciunt. Attici in ora mortuorum binos obolos ingerebant, vt nauſum ſoluerent apud inferos: quemadmodum in Ranis Ariſtophanis eius fit mentio.*
x Poſt hos lotos.] *Lauabant autem Ethnici olim ſepulturæ danda corpora. Euripides in Hecuba:* ὡς παῖδα λουτροῖς τοῖς πρωϊγενέσι λούσω. *Ennius:*

Tarqui-

Tarquinij corpus bona fœmina lauit & vnxit.

Mortui, inquiunt Grammatici, calida aqua abluuntur, & per interualla conclamantur, quod solet plerumque vitalis spiritus exclusus putari & homines fallere, nec non Christiani. Tertullianus, rigere & pallere post lauacrum mortuus possum. Vide ea quæ annotauimus in Charonte. y Vncto corpore.] *Moris erat apud priscos, maximè Aegyptios, defunctorum cadauera, ne putrescerent, vnguentis perungere. Qui mos & his temporibus apud principes, sicut alia pleraque gentilium, magno stultitiæ argumento durat.* z Accedunt ad hæc.] *Hypotyposis eorum quæ à parentibus fiunt.* A Ait enim pater.] *Querela parentum.* B Reliquumque mundum.] *Inferiæ mortuorum.* C Hæc omnia.] *Amplificatio à causa.* D Homo infelix, quid clamas?] *Responsio filij, qua stultitiam lugentium, vti rem supernacaneam & inutilē coarguit.* E Deniq; ad istum modum.] *A consequentibus.* F Non cogitas.] *A contemptu eorum, quæ in terris pro bonis habentur.* G Vide ne illud.] *A falsa opinione.* H Eiulatus vester.] *Ab inutili.* I Coronis ornatum.] *Olim monumenta defunctorum apio coronabantur. Hinc* Σ σελίνῳ δῆτα *prouerbio dictum ab antiquis, quoties morbum capitalem innuebant aut vitæ periculum imminere.* K Merum infunditis.] *Vinum in rogum fudisse veteres, sunt testes, Homerus Iliad. ψ. & ω. Virg. 6. Aen. Calaber lib. 3. Catull. Ausonius:* Sparge mero cineres —. *Plin. lib. 14. cap. 12.* L Asphodelus.] *Ex hoc ac multis alijs Luciani locis colligere licet, asphodelum herbam esse plebeiam ac vilem, atq; hac victitare manes, apud quos nullus luxus, nulla sit ambitio. Quinetiam apud Theocritum Idyllio septimo, asphodelus inter rusticanas herbas commemoratur:* Κνύσα τ' ἀσφοδέλῳ τε, πολυγνάμπτῳ τε σελίνῳ. *Vide Dioscoridem lib. 2. cap. 64. Galenū lib. 6 simpl. medicam. Hastula regia vocatur. eius radix olim esui fuit, teste Hesiodo: quæ & magnificè laudibus effertur à Nicandro in Theriacis.* M Sed dicito.] *Hactenus per prosopopœiam. iam ex sua persona stultitiam lugentium ridet, ex consequentibus & effectu.* N Sepulturæ rationem in varios diuidunt modos.] *Sepulchrorum varias species, va-*

rios quoque sepeliendi mores, tibi licebit perspicere in libello Lilij Gyraldi, quem de vario gentium sepeliendi ritu, multiplicique instituto inscripsit. O Nam Græcus exurit.] *Græcorum sepeliendi morē, & illos cadauera combussisse, manifestius ex poëtis colligimus, atq; in primis Homero, qui in Patrocli funere rem clarissimè executus est: in cæteris ea ferè quæ nostri. Cæterùm qui pro patria occubuissent, longè honestiore exequiarū honore afficiebantur: quā rem luculentissimè describit Thucydides.* P Persa defodit.] *Persas cæra circulitos mortuos condire solitos, scribit M. Cicero, vt quammaximè corpora diuturna permanerent. Hoc & Assyrijs attribuitur. Strabo etiam: Solæ, inquit, sepeliūt corpora Persæ cæra oblinentes: Magi verò insepultos aut ab. edūdos dimittunt. D. Hieron. Persas, ait, non priùs cadauera humare, quàm aut ab alite, aut à cane traherētur. Idem & Procopius. Idem & Agathius in secundo historiarum, cùm de sepultura ageret Mermeroës Persarum regis, viri strenuissimi: Tunc, inquit, in destinatum locum, solum nudumq; cadauer regis mortui reliquerunt, canibus simul & auibus eiusmodique cæteris carnivoris obscœnisq; animantibus vorandum: quandoquidem (inquit) hunc Persæ seruāt sepeliēdi ritum, vt nudata à canibus & feris ossa, per campos dispersa maneāt: neq; enim aut vrna condere, aut terra obruere defunctorum corpora fas est Persis.* Q Indus adipe suillo.] *Inungebāt cadauera pollinctores & libitinarij, quæ in pyra mox cremarent. Declarat id post Homerum Iliad. sexto, Virgilius:*

— corpusq; lauant frigentis, & vngunt.

In vulgatis Luciani codicibus malè, vt puto, ὐάλῳ pro μυέλῳ legitur, hoc est, medulla. Alij Indis, qui Macrobij cognominati sunt, hoc ipsum attribuunt. Diuersa ab his Sextus Pirrhonius: Indorum enim, ait, aliqui vulturibus cadauera lancinanda exponunt. Indorum certè multiplex variaque sepeliendi consuetudo fuit. R Scytha deuorat.] *Quoniam amplissima latissimaque est Scytharum regio, Scythis varia quoque sepeliendi consuetudo fuit. Nam Tertullianus quoque scribit, alios esse Scythas qui inter epulas defunctorum corpora deuorant. Sunt ex ijs aliqui, quibus ferè perpetuæ sunt nives, qui parentum cadauera inter nives ipsas & glaciem trū-*

cis af-

is affixa arborum ſuſpendunt: arbitrati, flagitium & ſcelus eſſe ea terræ mandare. Alij defunctorum corpora condiunt, eaque plauſtris impoſita proximi ad amicos circumferunt, qui cadauer ſuſcipientes, epulum ijs qui illud ſequuntur exhibent: & in hunc modum quadraginta diebus priuatorum hominum comitatus circumagitur: poſthac humatur, ſi prius tamen cadauer expurgauerint. S Muria condit Aegyptus.] *Sex. Empiricus tradit, Aegyptios mortuorum inteſtina educere, dein corpora ſalire: Chryſippus & Cicero, condire & domi ſeruare: Plutarchus in Sympoſio, cadauera aperire, apriſoque aliquo loco Soli exponere, inteſtina in flumen iacere, reliquum purgatum corpus aſſeruare: Strabo verò, ab alijs quidem cadauera in flumen præcipitari, ab alijs verò nitro circundata domi ſeruari, ab alijs in vaſis fictilibus, alueoliſque quibuſdam circum templa defodi & condi. Herodotus, & Herodotum ſecuti, ſcribunt in hunc propè modum: Vbi vita functus homo eſt, ferro incuruo inflexoque, ad hoc parato, cerebrum per nares mortuo educi, locum medicamentis expleri, inteſtinisque purgari, & lapide, vt diximus, Aethiopico illa diſcindi, odoramentis compleri, mox conſuto ilij vulnere, nitro ſaliri, ſeptuaginta dies, quod vltrà non liceret, lugeri (quare Moſes cùm de Iacobo ait, qui in Aegypto deceſſit, illum, ait, Ioſephi filij iuſſu ibi tum præpotentis, more Aegyptio quadraginta diebus conditum, deſletumque ſeptuaginta fuiſſe) inde cadauer linteamine inuolutum, gummique illitum, in ligneam hominis effigiem ad hoc paratam componi. Alterum dehinc ſubdit idem Herodotus mediocrium ſepulturæ genus, tum & tertium: ſed quæ nihil ferè differant, impenſumptu. Fuit & illa apud Aegyptios conſuetudo, vt creditoribus in pignus darent parentum corpora: qua qui non redemiſſet, perpetua infamiæ nota inurebatur.* T Namlibationes.] *Sepulchri formam alij non maiorem apud antiquos, quàm vt corpus caperet, faciebant: quod à pleriſque hoc quoque tempore ſeruari videmus. Fuerunt & qui columnas ingentes, aut pyramides, procerósve coloſſos erigerent. Aegyptiorum in primis, in conſtruendis monumentis ingens fuit ambitio. Sunt & hodie plerique, qui nullis ſumptibus, nullis quantumuis immoditis expenſis*

parcunt, vt illustria monumenta construant: non illa quidem perpetuò duratura, vt quæ omni tum fortunæ tum temporis iniuriæ sint exposita: qui tamen haud immeritò nonnullam alicuius saltem temporis gloriam consequuntur: ex ijs enim eorum quædam animi magnitudo conspicitur. Sed qui didicerunt, nulla esse monumenta perenniora ijs quæ animo & ingenio parantur, omni ope & studio nituntur, vt sibi tale comparent monumentum, quod duret æternùm. V Tituli.] ἐπιγράμματα, *tituli, qui & epitaphia dicuntur, à Græcis versibus, à Latinis prosa oratione frequentiùs conscripta sunt. Sed Plato sepulchrorum titulos non vult quatuor versiculorum numerum excedere: quos &, quod Elego plerunq; carmine fierẽt, ἐλεγεῖα à Græcis sæpe vocatos reperies.* X Sunt verò qui ludos.] *Ludos funebres & Græci & Romani instituerunt. quos inceptari tuba, vel ex hoc Virgilij carmine cognoscimus:*

Et tuba commissos medio canit aggere ludos.

Qui verò ludis præerant, Designatores vocabantur: quo nomine & qui funera curant, nonnunquam dicti sunt. Funebrium autem ludorum principium à Græcis incœpisse, manifestè ostendit Homerus: à quo suos funebres ludos Virg. & Statius desumpsêre. Ea verò funera, quibus ludi adhibebantur, simpludearia dicta sunt: vt ex Ticinio antiquissimo poëta colligitur. Indictiua autem ea dicebantur, quibus non modò ludi adhibebantur, sed & designatores: atq; ideo amplissima putabantur. Dicta verò eo nomine, quòd per præcones indicerẽtur, vt Festus subinnuit: tametsi eo loci perperam quidam inductiua supposuit. Ludi tamen qui mortuorum causa celebrabantur, nouendiales appellati sunt: nec fas erat, eodem die & parentare, & eos exhibere, qui vt esset, conueniendi spacium indicebantur.

Y Ac funebres orationes.] ὁ λόγος ἐπιτάφιος. *Mos erat apud Athenienses, vt qui in prælio cecidissent, publicitùs oratione laudarentur, quam illi vocant epitaphium. in hac magno artificio amplificabantur & ciuitas Athenienses, & populus, postremò peculiariter hi qui fortiter in bello mortẽ oppetissent.*

Z Exequialis cœna.] *Afferebantur & interdum epulæ dapesq; ad sepulturam, vbi quoq; antiqui epulabantur. Vnde sunt apud autores ferales cœnæ, silicernia, & funerum fercula:*

quem

quem morem vix dum Christiana lex compescuit. Extant certè diui Ambrosij, & aliorum post eum, contra hanc consuetudinem orationes & decreta: in cuius quidem vicem (adeò difficillimè potuit aboleri) in quibusdam adhuc regionibus, in parentationibus perseueras, vt domi amici & cognati conuocentur: peractisque ad sepulchrum iustis & funeralibus, domi conuiuia, & quidem lautissima agitant, in quibus & de mortui laudes & viuentium solatia à sacerdote, vel pro eo ab alio, post epulas, funebri oratione referuntur. α Necessarij.] ἀναγκαῖοι dicuntur cognati, vel affines, vel amici, & hi quibus vti familiariter solemus: quòd necessaria inter eos officia conferãtur. Cic. Planco, lib. 13. Epistol. Nec dubito quin scias in ijs necessarijs qui tibi à patre relicti sunt, me tibi esse vel coniunctissimum, vide l. quamuis. 2. C. de adulterijs. β Sine quiescant Plutonis manes.] *Sunt qui putant, hoc nomine fuisse appellatas animas separatas à corpore: vnde videmus vetusta sepulchrorum monumenta Dijs manibus esse inscripta. Et qui sepulchra demoliebantur, Deos manes violare putabantur. In corpore, Genij dicuntur: à corpore separatæ, Lemures: quum incursionibus domos infestant, Laruæ appellantur: contrà, si bonæ fuerint, Lares familiares.* γ Nam cœpit meminisse cibi Niobe.] *Homerus Nioben, infelicem illam matrem, post tot filiorum necem de cibo cogitasse inducit. Sunt alij qui eam nimio lachrymarum fletu in saxum diriguisse cecinerunt, perpetuis quasi lachrymarum guttis manans.*

ΠΡΟΣΛΑΛΙΑ, Η Ηρακλῆς. PRAEFATIO, SEV Hercules Gallicus.

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

PRæfatio est eiusdem rationis, cuius & superior, nisi quòd quantum ad argumentum attinet, rationem & causam hic reddit, cur natu iam grandior adhuc in eloquentiæ exercitatione versetur: studium atq; ætatem suam exemplo eo defendens, &, vt ipse ait, etiam consolans, quo apud Gallos ipsa eloquentia depingitur, nimirū Herculis, eiusdemq; iam senioris imagine. Fingit autem imaginem seu typum eum à sacerdote quodam Gallorum, quales ea ætate Druidæ fuisse perhibētur, explicatam, & singulorum picturæ eius membrorū rationem sibi traditam esse, etiam Homeri atq; aliorū poëtarum locis, vtpote à perito Græcarum literarum additis. De quibus in ipso orationis contextu ac serie videri satius est, quàm hic pluribus immorari.

Ὀν Ἡρακλέα οἱ Κελτοὶ Ὄγμιον ὀνομάζουσι φωνῇ τῇ ἐπιχωρίῳ, τὸ δὲ εἶδος ἄλλως πάνυ ἀλόκοτον γράφουσι. γέροντα γὰρ αὐτὸν εἰς τὸ ἔσχατον, ἀναφαλαντίας, πολιὸς ἀκριβῶς, ὅσαι λοιπαὶ τῶν τριχῶν, φύσει τὸ δέρμα, καὶ σφόδρα καυμάτῳ εἰς τὸ μελάντατον, οἷοί εἰσιν οἱ ταλαιπωρημένοι γέροντες μᾶλλον δὶ Αἰθιόπα τινὰ τῶν ἐσχατιαίτερα,

Herculē [a] *Galli lingua gentis vernacula Ogmium vocant. Porrò deū ipsum noua quadam atque inusitata figura depingunt. Decrepitus est apud illos, recaluaster: reliquis capillis, si qui relicti sunt, planè canis: cute rugosa, & in aterrimū exusta colorem, cuiusmodi sunt nautæ isti senes. Charontem potius aut Iapetum quempiam ex his*

τρίβων, καὶ πολύτα μάκρον Ἡρακλέα ἔναι ἂν ἀκούσας. ἀπὸ καὶ δοίη ὤν, ἔχα ὅμως τὴν σκευὴν τοῦ Ἡρακλέους. καὶ γὰρ τὴν λεοντῆν, καὶ τὸ ῥόπαλον ἔχει ἐν τῇ ἀριστερᾷ, καὶ τὴν φαρέτρην ἐπὶ τῷ ὤμῳ, καὶ τὸ τόξον ἐνδεδαμένον ἀεὶ πρὸ τοῦ κόσμου, καὶ ὅλως, Ἡρακλῆς ἐστι. ταῦτα γὰρ ὅμως οὐκ ἐφ' ὕβρει Ἑλληνίαν θεῶν δοκεῖ αὐτὰ πρέπειν τὸν Κελτόν, ὡς τὴν μορφὴν τοῦ Ἡρακλέους, ἀμφοτέρους αὐτῷ τῷ δοκεῖν γραφῆ· ὅτι τὴν χώραν ποτὲ αὐτῶν ἐπῆλθε, πάσαν ἐλαύνων, φασί· τὰς Γηρυόνου ἀγέλας ἐλαύνων, καὶ διὰ τοῦτο τὰ σώματα τῶν ἐπιφανεστάτων γένων δοκεῖ τὸ παραδόξοτον ἀδικεῖν ἔχειν τὸν ἀκόνος· ὁ γὰρ δὴ γέρων Ἡρακλῆς ἐκεῖνος ἀνθρώπων παμπόλυτι πλῆθος ἕλκει, ἐκ ὧτων ἅπαντας δεδεμένους. δεσμὰ δ' ἐστὶν, οἱ σαφεῖς πλεῖοι, χρυσᾶ καὶ ἠλέκτρου ἀργασμένα, ὅρμοις

his qui apud inferos versantur, diceres. In summa, quidnam potius quàm Herculem esse conijceres ex imagine. Atque tali specie quum sit, tamen Herculis ornatum gerit, vt qui tum leonis exuuium indutus sit, tum clauam dexterâ teneat, tum pharetram humeris aptatam portet, tum arcum tensum læua prætendat: denique modis omnibus Herculem esse. Hæc equidem arbitrabar in Græcanicorum deorum contumeliam peram facere Gallos, quum eum eiusmodi fingerent effigie: quo nimirum illum talibus picturis vlciscerentur: quòd olim in regionem ipsorum incursasset prædas agens, id temporis, quum Geryonis armenta vestigans, Occidentalium gentium plerasque regiones peruasta ret. At nondum etiam dixi,

id quod erat in imagine maximè nouum atque mirandum. siquidem Hercules ille senex, ingentem admodum hominum multitudinem trahit, omnibus ab aure reuinctis: porrò vincula sunt [b] catenulæ tenues, auro electròve confectæ,

ὅμοιος τοιούτοις δεσμοῖς, καὶ ὅμως ἀφ' ὅτου ἀσφαλῶς ἀξιόμαχοι, οὔτε φασμὸν βουλεύουσι, λιποτάκται ἂν ἁμαρτῶς, οὔτε ὅλως ἀνίστανται, ἢ δεῖται ποσὶν ἀνίσασι, πρὸς τὸ ἐναντίον τῆς ἀγωγῆς ἐξευμεταίζουσιν, ἀπὸ φαύλοις ἔοικοτα, καὶ γεγκόσιν, καὶ τὸν ἄγοντα ἐπαινοῦντες, ἐπόμενοι ἅπαντες, καὶ ὡς θᾶττον ἀθλιαν ἀσμὸν ἐπιχαλῶντες, τοῖς οἰκότως ἀχθομένοις, καὶ λυθῆναι· ὃ δὴ πάντων ἀπιθανώτατον ἔναί μοι ἔδοξεν, ὅτι οὐκ ἐσῶ καὶ ἐπὶ τοῦτο· ὁ γὰρ ἔχων ὁ ζωγράφος, ὅθεν ἐξάψεται τῆς σφῶν τὰς τῶν δεσμῶν ἀρχάς, ἅτε δὴ λιχνίας μὲν οὐκ ἔχων τὸ δόκανον, δι' ἣν αἰτίαν δὴ τὸ τόξον ἔχουσι, τυπάττει δὲ θεοῦ πρὸ γλῶτταν ἄκραν, ἐξ ἧς ἐπέσυρε τὰς ἁλυσιδώσεις αὐτοῖς ποιῶν, καὶ ἐπισπασάμενος εἰς τὰς ἀγομένους μέσους. ταῦτ' ἐγὼ μὲν ἐπὶ πολὺ ἀσμένως ὁρῶν καὶ θαυμάζων, καὶ ἀχθόμενος καὶ ἀγανακτῶν. Καλός δέ τις πρεσβύτης, οὐκ ἀπαιδεύτως

cherrimis istis monilibus adsimilés. Atqui quum vinculis vsqueadeò fragilib. ducantur, tamen neq; de fugiendo cogitant, quum alioqui commodè posint, neq; prorsus obnituntur, aut pedibus aduersus trahentem obtendunt, sese resupinãtes: verùm alacres ac læti sequũtur, ducentem admirantes, vtrò festinantes omnes, & laxatis funiculis etiam anteuertere studentes, perinde quasi grauiter laturi si soluerentur vinculis. Ne illud quidem pigebit referre, quod mihi videbatur omnium absurdissimum. etenim quum non inueniret pictor vnde catenularum summas ansas necteret, videlicet dextera iam clauam, læua arcum tenente, summam Dei linguam perterebrauit, atque ex hac religatis catenulis eos trahi fecit. Ipse nimirum ad eos qui ducebantur, vultum & oculos conuertebat arridens. Hæc ego quum diutiùs assistens essem contẽplatus, admirans, hæsitans, indignans: Gallus quispiam, qui propiùs

παίδων τὰ ἡμίτομα, ὡς ἔοικεν, ἀκεβῶς ἐπάδοντα φωνὴν ἀφιέντα, φιλόδωρος, οἶμαι, τὰ ἐπιχώρια ἡμῖν δοῦναι, ἔφη, ὦ ξένε, νόσων τῆς γραφῆς τὸ αἴνιγμα· πάνυ γὰρ ταραττομένῳ ἔοικας πρὸς αὐτόν. τὸν λόγον ἡμᾶς οἱ Κελτοὶ, οὐχ, ὥσπερ ὑμᾶς οἱ Ἕλληνες, Ἑρμῇ οἰόμεθα δεῖν, ἀλλ' Ἡρακλεῖ αὐξάνεσθαι τὸν ἀπάντων, ὅτι παραπλὴν τοῦ Ἑρμοῦ ἰσχυρότερος οὗτος. ἀδύνατον γὰρ ποιήσαι, μὴ θαυμάσας· μόνος γὰρ ὁ λόγος ἐν γήρᾳ φιλεῖ ἐντελῆ ἐπιδείκνυσθαι τὴν ἀκμήν, εἴ γε ἀληθῆ ὑμῶν οἱ ποιηταὶ λέγουσιν, ὅτι αἱ μὲν τῶν ὁπλοτέρων φρένες ἀπέβοντο, τὸ δὲ γῆρας ἔχει τι λέξαι τῶν νέων σοφώτερον. οὕτω γέ σοι καὶ τοῦ Νέστορος ὑμῖν ἀπορρεῖ ἐκ τῆς γλώττης τὸ μέλι, καὶ οἱ ἀγορηταὶ τῶν Τρώων τὴν

propiùs adstabat, nostratium literarum non indoctus (id quod declarauit, quum Græcanicam linguam absolutè sonaret, [c] philosophus opinor, ex eo genere Philosophorum quod apud illos esse fertur) Ego tibi, hospes, inquit, picturæ istius ænigma explicabo: nam videre vehementer ad eam attonitus, ac stupefactus. Orationem nos Galli nequaquam arbitramur esse Mercurium, quemadmodum vos Græci: verùm Herculi illam tribuimus, propterea quòd hic Mercurio longè robustior extiterit. nam quòd senex fingitur, nihil est quòd mirère. Siquidem vna facundia cõsueuit in senecta demum absolutum vigorem ostendere, si modò verum vestri dicunt poëtæ,

Obduci iuuenum densa caligine pectus:

Contrà senectam posse quiddam dicere, Rudi iuuenta melius ac præclarius. Hinc videlicet apud vos & [d] Nestoris lingua melle profluit, & Troianorum concionatores

τὴν ὀπὰ τῶν ἀθρόων ἀφιέασιν, ἰνανθῆ τινα λέξεις καὶ λαλήσαι, ἢ γε μίμνημαι, τὰ ἄνθη. ὥσπερ ἐπ' ὤτων ἐκλιθέντες τοὺς ἀνθρώπους πρὸς τὴν γλῶτταν ὁ γέρων οὗτος Ἡρακλῆς, ὁ λόγος ἔλκει, μηδὲν ἄτοπον θαυμάσῃς, ἀδελφὸς τὴν τῶτταν μὴ γλώττης συγγνώμην, δεῖ δ' ὕβρεως εἰς αὐτὴν, ἃ ταύτην τιμύπηλα. μίμνημαι γὰρ, ἔφη, μὴ λαμπικῶν τινων ἀκηκοὼς, παρὰ ὑμῖν μαθών· τοῖς δὲ κάλοις ἐξ ἄκρας ἡ γλῶττα πᾶσιν ὀπὴ τετρυπημένη. τὸ δ' ὅλον, καὶ αὐτὴ ὑμᾶς τὴν Ἡρακλέα λόγῳ τὰ πάντα ὑμνοῦντα ἐξεργάσασθαι, σοφὸν γεγόμφον, μὴ παθεῖν τὰ πλάστα βιάσασθαι. καὶ τὰ γε βέλη αὐτὰ, οἱ λόγοι εἰσὶν, οἶμαι, ὀξεῖς καὶ ἐυστοχοι καὶ ταχεῖς, καὶ τὰς ψυχὰς τι πρόσοντες. πλρόφρονα γὰρ τὰ ἔπη καὶ ὑμᾶς φασι ἔχειν. Τοσαῦτα μὲν ὁ Κελτὸς, ἐμοὶ δὲ, ἰώνικα περὶ τῆς λύρου παρόδα ταύτης ἀσκεπόμην πρὸς ἐμαυτὸν, εἴ

lirioëssam edunt, videlicet floridam quandam vocem: nam liria, si satis commemini, flores appellantur. Proinde quòd ab auribus vinctos ad linguam trahit senex hic Hercules, qui non aliud quàm ipse est sermo, ne id quidem debes admirari, qui quidem non ignores linguæ cum auribus esse cognationem. Neque verò ad contumeliam illius illud pertinet, quòd ea pertusa est. nam memini, inquit, & Iambicos quosdam versiculos è comœdijs apud vos discere:

Siquidē viris loquacibus
Extrema lingua perforata est omnibus.

Quin de eodē hanc in summa habemus opinionem, vt quicquid egit, id oratione facundiáq; confeciſſe putemus: vtpote virū sapientem, ac perſuadendo pleraque ſi ſi ſubegiſſe. Iam tela illius nimirum rationes ſunt acutæ, miſſiles, citæ, atque animam ſauciantes: vnde pennigera dicta vos quoq; nominatis. Hactenus Gallus. Ac mihi quidem quū huc me conferens mecum inter eundum perpenderem, num decorum

μοι λαλῶς ἔχοι, τηλικῷδι ὄντι, καὶ πάλαι τ ἐπιδεξιῶν πεπαυμένῳ, αὖθις ὑπὲρ ἐμαυτ ψῦχος διδόναι δοκοῦσι δικασταῖς κατὰ καιρὸν ἐπιθυμῶ ἀναμνησθῆναι τῆς ἀνόν. τέως μὲν γὰρ ἐδεδίειν, μή τινι ὑμῶν δόξαιμι λογιδίῳ μαρακιώδη ταῦτα ποιεῖν, καὶ παρ' ἡλικίαν νεανιεύσθαι, μᾶλλόν τι Ομηρικὸς νεανίσκ ἐπιπλάττεσθαι μοι ἁπὼν τό· Σὲ δ' ἐγὼ βίη λύνται. καὶ· Χαλεπὸν γῆρας καταλήφεται; Ηρακλεῖς δὲ νεώτεροι θεράπων, βραδεῖς δέ τοι ἵπποι· ἐς τὸς πόδας τοῦτο ἐκφοβοῦσιν. ἀλλ' ὅταν ἀναμνησθῶ τῶ γέροντ ἐκείνε Ηρακλέους, πάντα ποιεῖν προάγομαι· καὶ οὐκ αἰδοῦμαι, τοιαῦτα θεμῶν, ἡλικιώτης ἀνὴρ ἐκόν. ὥστε ἰσχὺς μὲν καὶ τάχ καὶ λάκ, καὶ ὃ δὴ σώματ ἄγαθὰ, χαίρετω, καὶ ἃ ἔρως ὁσδε, ὦ Τήϊε ποιητὰ, ἀσιδάμι, κοπόλιον γένεον, χρυσοφαέννων, ἃ βέλεται, πτερύγων, ἃ ἀετοῖς παραπετόμω, decorum iam esset, vt tam grandis natu, quique iam pridē ab his doctrinæ certaminibꝰ memet abdicassem, rursum me tam multorū iudicū calculis exponerem iudicandū, in tempore subijt animum meum eius picturæ recordatio. nam antehac verebar ne cui vestrūm viderer hæc admodū pueriliter agere, quasique præter ætatem iuuenari. Proinde ne quis Homericus adolescentulus illud mihi impingeret dicens:

Aetas iam perijt tua.

tum illud:

Ac te corripuit cariosa senecta, minister

Inualidusque tibi, et segnes tardique caballi:

videlicet eo scommate pedes meos notans. Verūm quoties senex ille Hercules recurrit animo, ad quidnis adducor vt faciam: neq; me pudet hæc audere, quum sim ipsi æqualis imagini. Itaq; robur, celeritas, forma, & si qua sunt alia corporis bona, valeant, cumq; his tuus, ô Teie vates, Cupido, vbi memento subcano viderit, auro rutilantibus alis, si videbitur, vel aquilas præteruolet,

e me

καὶ ὁ Ἱπποκράδης ἐ φροντιεῖ. ὧν νόσῳ ἢ γυνὴ ἄρ μάλιστα ἀν ευηθᾶν καὶ ἀνθᾶν, καὶ ἀκμάζειν λαθ' ὥραν ἄν, καὶ ἴλεων τῶν ὤτων, ὅσοις ἄν πλέοντα ἀωύητον, καὶ τοξεύειν πολλὰ λάκις, ὡς οὐδὲν γε δεῖ, μὴ ἐγνωθὼς λάθοι ὁ γηρυτὸς αὐτῶν. ὁρᾷς ὅπως παραμυθοῦμαι τὴν ἡλικίαν, καὶ τὸ γῆρας τὸ ἐμαυτοῦ. καὶ δὴ ζυζητόμενος, πάλαι νηναλημμένον τὸ ἀκάτιον διαπάσας, καὶ ἐκ τῶν ἐνόντων ἐπισκευάσας, αὖθις ἀφῆνα ἐς μέσον τὸ πέλαγος. ἄφες δ' ὦ θεοὶ καὶ τὰ παρ' ὑμῶν ἐμπνεῦσαι δεξιὰ, ὡς νῦν γε μάλιστα πλησίον τι καὶ ἑῶν νοῦ, καὶ ἑταίρου ἀνέμου δόσθαι, ἵνα ἀξιοί φανοίμεθα, καὶ ἡμῖν τὸ Ὁμηρικὸν ἐκ κάνο ἐπιφθέγξαιτό τις,

Οἷλω ἐν ῥαπίσιν ὁ γέρων ἐπιτοναίετα φάνα.

e neq; laborabit Hippocrides, imò nunc vel maximè tempestiuum fuerit facundia repubescere, florere, vigere, & quàm licet plurimos ab auribus ducere, ac sæpiùs arcu ferire: quandoquidem periculum non est, ne quando quis præter spem pharetram inanem reperiat. Videsquibus modis ætatem meam, meamq; senectutem ipse cõsoler, animemq; adeò vt non sim veritus nauim iam olim in terram subductam, denuò reuellere, suisq; instructam armis medium in pelagus demittere. Contingant autem à vobis, ô dij, afflatus secundi, quandò nunc vel maximè præsente bono atque amico vento nobis est opus: quo si digni modò videbimur, in nos quoq; dicat aliquis f Homericum illud:

Quos profert senior pannis è vilibus armos.

GILBER-

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a HERCVLEM.] *Celtæ Herculem, Ogmion ab illis dictum, eloquentiæ ac prudentiæ Deum existimabant: itaq; effictum colebant, senem penè decrepitum, caluum, paucis capillis, coloratum, fuscúmve & rugosum, quales videlicet seniores nautæ marini: leonina pelle indutum, rhopalon, id est, claua dextra, sinistra arcum tenentem, pharetra ex humeris dependente, catenulis verò ex auro & electro admodum tenuibus, linguæ suæ extremitate perforata insertis, máximam hominum multitudinem non inuitam, sed sponte sequentem, auribus alligatis trahentem. Huiusmodi verò Herculis statua, miro artificio sculpta Romæ conspicitur in turri quadam, quæ à templo D. Ludouici non procul distat. Atque eadem ferè est, quæ depicta cernitur statim in principio quorũdam librorum, excusorum ab Andrea Cratandro Basiliensi. Hæc nobis significat. Herculem virtute & consilio præstantem dissipatos Celtas vnum in locum congregasse, eosq; ex ferocitate quadam ad iustitiam atq; mansuetudinem transtulisse, & inuentò diuino, & humano iure manibus obsepsisse.* b Catenulæ.] *Herculem Ogmium eundem cũ Mercurio existimauit religio Druydarum, & Aegyptiorum schola. Mercurij catenæ meminit Eunapius Sardianus: Herculis sua catena auribus hominum inserta, eos circumducebat. Verque inuictæ eloquentiæ fuerunt, & linguæ lenocinio auditores quocunq; rapere & traducere potuerunt.* c Philosophus ex eo genere.] *Præter Druidas fuerunt etiam in Gallia Bardi, fuerunt & vates siue vaties, ita Strabo lib. 4. appellare videtur eos, qui à Marcellino lib. 15. Eubages, à Diogene Laërt. εὐηόϊοι, à Diodoro Saronidę dicuntur. Ex quo genere philosophorum fuisse verisimile est eum quem Lucianus hic picturæ sibi ænigma explicasse fingit. Ex Ausonio colligimus, fuisse in Gallia diuersas Druidarum familias, eorumq; nomẽ etiam sub Christianis imperatoribus celebre admodum fuisse. Sanè Plinius scribit, Tiberij principatum sustulisse Druidas Gallorum, & id genus vatum medicorumq; Suetonius etiam, Druidarum religionem apud Gallos dirę immanitatis & tantum ciuibus*

sub Augu-

sub Augusto interdictam penitùs Claudium abolevisse auctor est. d Nestoris lingua melle profluit.] *Cic. de Senect. Videtisne, vt apud Hom. sæpissimè Nestor de virtutibus suis prædicet? tertiam enim iam ætatem hominum vivebat: nec erat ei verendum ne vera de se prædicans, nimis videretur aut insolens aut loquax. Etenim, vt ait Homerus, ex eius lingua melle dulcior fluebat oratio,* &c. *de Nestore Hom. Iliad. α & β. e* Neque laborabat Hippoclides.] *Hoc adagio quoq; vsus est in apologia Pro mercede conductis. f* Homericum illud.] *Ex Odysseæ σ. de Vlysse certaturo cum Iro. Id Lucianus torquet ad senem ingenio facundiaque præcellentem.*

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΗΛΕΚ. ΧΥΚΝΟΥ. *DE ELECTRO, seu Cygnis.*

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

ET hæc superioribus consimilis præfatio est, in qua se ipsum ac scripta sua extenuat, adhibita similitudine fabulæ eius quæ de electro & Phaëthonte, ac cygnis Eridani à poëtis traditur: quam vt fictam ac falsam præsens experientia ostendit, ita se vereri quoque ait, ne conceptam de se opinionem, auditorum præsentia imminuat, ac falsam coarguat. Commendat tamen interim eo nomine orationem suam, quòd simplex sit, & minimè cygnis illis Padanis ac fabulosis, quod ad canoritatem spectet, similis: neque etiam illorum fucatis scriptis, qui dum electrum atque aurum & speciosa omnia affectant, Eridanum istum ac cygnos poëticos vanitate ac fumo longè excedant.

Μλίκρος

Λέκτρου περὶ καὶ ὑμᾶς λανθάνει ὁ μῦθος πέπαυται, ἀλλὰ φάρος ἐπὶ τῷ Ἠριδανῷ ποταμῷ λακρύων αὐτὸ, θρηνήσας τὸν Φαέθοντα. καὶ ἀδελφάς γε αὐτὰς ἀγαθὰς ἐκείνας τοῦ Φαέθοντος. ἔτα ὀλυρομένας τὰ μὲν ἄκρα, ἀπαλοὺς ἐς τὰ πλάγια, καὶ ἀφεσάλην ἔτι αὐτῶν λάκρυον, δάθος τὸ ἤλεκτρον. διαῦτα δὲ ἀμέλει καὶ αὐτὰς ἀκόντων τῶν ποιητῶν ἀδύοντας, ἤλπιζον· εἴ ποτε γνωρίμοις ἐπὶ τῷ Ἠριδανῷ, ὑπελθὼν μίαν ἀγέρων, ἐκπιτάξας τὸ προσόλπιον, ἀποδιέξων τῶν λακρύων ὀλίγα, ἃς ἤλεκτρον ἔχοιμι. καὶ δὴ ἐπὶ πολὺ μετ' ἄκρα μηδὲ δι' ἐμοῦ ἔχειν δ' ὅμως ἐς τὰ χωρία ἐκεῖνα· καὶ ἔδη δὲ ἀναπλᾶν μετὰ Ἠριδανὸν, ὅτ' ἀγέρας ἔδλον, πάνυ πρόσκοπον, ὅτι τὸ ἤλεκτρον, ἀπ' ὀδὸς τέρνομαι τῷ Φαέθοντος ἔδλασαν οἱ ἐπιχώριοι. ἀναγκαῖον γὰρ ἐμοὶ,

Vam super electro poëtæ cõmenti sunt fabulã, ea omnibus planè persuasis fidè fecit, esse scilicet in ripis Eridani populos, quæ lachrymantes illud destillarẽt, Phaëthontẽ lugentes, easdemq; Phaëthõtis sorores fuisse populos: deinde iuuenis casum luctu prosequẽtes, in arbores fuisse commutatas, atq; etiamnum è lachrymis illarũ electrum defluere. Hæc inquã cũ poëtas canentes audissem, in spẽ veniebã, vt siquando ad Eridani littora delatus essem, vnã accedens ex arboribus ac recluso sinu & cortice, nonnullas me susceperum lachrymas, vt ego quoq; electrũ possiderẽ. Et sanè nõ multò antè alterius negocij conficiendi gratia ea in loca iter habens deueni, & erat mihi commodum traijciendus Eridanus: neq; tamen cùm diligenter omnia loca circumcircà oculis obijssem atq; perlustrãssem, aut populos vidi, aut electrum conspexi, sed Phaëthontis nomen ne notum quidè erat incolis. Exquirente tandem me, atq; inter-

καὶ ἀπωθανόμενοι, πότε δὲ ἐπὶ τὰς ἀκτῖνας ἀφιξόμεθα, τὰς τοῦ ἤλεκτρον ἐκδιδόασι; ἐφίλουν οἱ ναῦται, καὶ ἤξίουν ἐφ' ἱστορῆσαι λέγειν, ὅ, τι καὶ θέλοιμι. ἐγὼ τὸν μῦθον ἐλεγχόμενος αὐτοῖς, Φαέθοντα γνώσεσθαι υἱὸν παῖδα, καὶ τοῦτο ἐς ἀπειλὴν ἐληλύθοντα, αἰτῆσαι παρὰ τοῦ πατρὸς, ἐλάσαι τὸ ἅρμα, ὡς ποιήσειε καὶ αὐτὸς, μίαν ἡμέραν· ἢ δὲ λῦσαι, ἢ δὲ ἀφελέσθαι ἐνδιαφερθέντα, καὶ τὰς ἀδελφὰς αὐτῷ πρεσβύσας ἐνταῦθά πως, ἔφην, παρ' ὑμῖν, ἵνα πῦρ καὶ κατέπεσεν ἐπὶ τῶ Ἠριδανῷ, ἀγάρας γενέσθαι, καὶ λαμπρὸν ἐπ' αὐτῷ τὸ ἤλεκτρον. τίς ταῦτά σοι, ἔφασκον, ἐλεγέτο ἀπατεὼν, καὶ ψευδολόγος ἄνθρωπος; ἡμᾶς δὲ οὔτε λιθοχόόν τινα ἐκπίπτοντα ἄδομεν, οὔτε τὰς ἀκτῖνας, ἃς φῄς, ἴσμεν. ἐὰν δὲ ἐγὼ τι τοιοῦτον, οἷον ἡμᾶς ἀνοῖν ὀβολοῖν ἕνεκα ἐρέσσειν ἄν, ἢ πλεῖν τὰ πλοῖα πρὸς ἀνάντιον τὸ

atq; interrogante, Quando verò ad populos electrum de se præbentes deuenemus? riferunt nautæ, atq; manifestiùs si quid vellem iubebant proloqui. Et ego illis fabulam ordine percensui: Phaëthonta fuisse Solis filium, & hunc vbi iam adoleuisset, à patre postulasse, aurigandi copiam sibi faceret, vt vnius diei cursum & ipse conficeret. Cæterùm patrem filij precibus annuisse, ac postulata præstitisse, hûc aût inter aurigandũ è curru delapsum & deiectũ periisse. Porrò illius sorores lugentes eo loco alicubi, inquã, apud vos, vbi delapsus est, apud Eridanũ in populos fuisse transformatas, & iam fratrẽ lugentes electrũ lachrymãdo emittere. Quicunq; inquiunt, hæc tibi dixit, vanũ eum hominẽ fuisse apparet: teq; dolis produxit, & mẽdacijs. Nos verò neq; aurigam vllũ delapsum nouimus, neq; eæ penes nos sunt, quas tu iactas, populi. Quòd si quid eiusmodi apud nos esset, num putas[b] duorũ obolorũ gratia nos ita laboriosè remigaturos, aut nauigia aduersus

fluminis

ὕδωρ, οἷς ἐξῆν πλουτᾶν, ἀναλίσκοντας τῶν ἀγερώχων τὰ λάκκυα; ζῦτο λιχθὶν ὑμῖν μετρίως μου λαθήκεσθε, καὶ ἐσιάσασα διασχωθεὶς, ὅτι πάθος τινὲς ὡς ἀληθῶς ἔργον ἐπιπόνθαμεν, πιθανὸν ἔτω ψευδομένοις, ὡς μηδὲν ὑγιὲς ἀρίσκεσθαι αὐτοῖς. μιᾶς μὴ δὴ ταύτης ἐλπίδος οὐ μικρᾶς ἐψευσμένος, λυπούμενος, καθάπερ ἐκ τῶν χαρῶν τὸ ἄλγος φορὰν ἀρνωλικῶς, ὅς γε ἤδη ἀνέπαλτον, ὅσα καὶ οἷα χρῆσθαι αὐτῷ. ἐκεῖνο δὲ καὶ πάνυ ἀληθῶς ὤμην ὑφῆσθαι παρ' αὐτοῖς, λύκνους πολλοὺς, ἄδοντας ἐπὶ τοῖς ὄχθαις ζῦ ποταμοῦ. καὶ αὖθις ἐρώτων ζοὺς ναύτας (ἀνεπλέομεν γάρ τι) ἀπ' οἵ γε λύκνοι πλησίον μᾶν τὸ λιγυφθὲν ἐκεῖνο ᾄδουσιν, ἐφεστῶτες τῷ ποταμῷ ἔνθεν καὶ ἔνθεν φασὶ γοῦν Ἀπόλλωνος παρὶς

fluminis impetum tracturos: quibus promptum esset minori negotio & sudore ditescere, populorum lachrymas colligētibus? Hæc cum dixissent, non mediocriter sanè nautarum dictis sum pudore affectus. Confusus autem obticui, quòd reuera puerile quiddam passus fueram, habita fide Poëtis adeò monstrosa mentientibus: quippe quibus studio est nihil sani dicere, aut literis prodere. Vnica igitur hac spe, nec illa modica, turpiter deceptus, indolui, non secus atque si humanibus electrum deperdidissem: nimirum qui iam mecum deliberabam, quomodo illo potissimùm uti velim. Porrò autem illud planè pro certo apud illos inuentum iri opinabar, c nempe cygnos complures in fluminis littoribus modulantes. Ac rursus nautas interrogo, adhuc enim nauigabamus: Atqui cygni quādo tandem propter fluuium consistentes, dulcem illum concentum vobis absolumunt, ex vtraque parte littoris? Siquidem & illos Apollinis

παρίδρυς αὐτὰς ὕλας, ὡδικὰς ἀνθρώπους, ἐνταῦθά που ἐς τὰ ὄρνια μεταπεσόντας, καὶ δίκην τοῦτο ἄδειν ἔτι, ἐκ ἐκλαθομένους τῆς μουσικῆς. οἱ δὲ σωφρονέστατοι, ἦν, ἔφασαν, ὦ ἄνθρωπε, ὑπὸ παύσης τὴν μὲν ἀρχαίαν καταψωδόμενοι τῆς χώρας ἡμῶν, καὶ τοῦ ποταμοῦ; ἡμᾶς δὲ ἀεὶ πλέοντας, καὶ σχεδὸν ἐκ παίδων ἐργαζόμενοι ἐν τῷ Ηριδανῷ, ὀλίγους μὲν λύκνους ἐνίοτε ὀρῶμεν ἐν τοῖς ἕλεσι τοῦ ποταμοῦ, καὶ κρώζουσιν οὗτοι πάνυ ἄμουσον καὶ ἀσθενῆ, ὡς τοὺς λόφους ἢ τοὺς λειμῶνας, σπερῶντας μὲν ἕνεκα πρὸς αὐτούς. ἀκούσαμεν δὲ καὶ ὀλοφυδνοῦ φῆς, ἐδιόμεθα ἀκηκόαμεν, ὥστε θαυμάζομεν, πόθεν ταῦτα εἰς ὑμᾶς ἀφίκετο περὶ ὑμῶν. ποιὰ δὲ ταῦτα ἐξαπατηθῆναι ἔνι, πιθανὸν τοῖς πρὸς τὸ μᾶλλον ἕκαστα ἐξηγουμένοις. ὥστε

assessores fuisse perhibent, homines canendi peritia & suauitate excultos & celebres, post id in aues esse commutatos, eamq; ob rem etiã nunc cantibus & modulis indulgere, necdum Musices esse oblitos. Illi verò sublato risu: Tu quidem, inquiũt, ô homo, nunquámne hodie finẽ facies patriam nostram, & fluuium mendaciis infamandi? Nos equidem semper remigandi studio operam dantes, ac penè omnem à puero ætatem laboribus in Eridano consumentes, paucos nonnunquam cygnos conspeximus in fluminis paludibus, qui incomptã & inamœnam vocem, & sonum parùm firmum edere solebãt, ita vt coruos aut graculos cum illis collatos Sirenas esse confirmare possis. Cæterùm dulce quiddam & optabile, vt tu dicis, d ne in somno quidem canentes vnquam audiuimus. Itaque demiramur vndenam ista de nobis conficta in hominum opinionem venerint. In multis etiam alijs facile ac promptum est credentes decipere, ijs quibus singula quæque iusto magnificentiùs narrare atq; exiollere moris est.

e Quare

ἔστι δ' ἐγὼ νῦν δι' ἃ περὶ ἐμαυτοῦ, μὴ ὑμεῖς ἄρτι ἀφιγμένοι, καὶ τοῦτο πρῶτον ἀκροασάμενοι ἡμῶν, ἔλκηταί τινα, καὶ λύκνους ἐλπίσαντος ὑμᾶς παρ' ἡμῖν, ἔπειτα μετ' ὀλίγον ἀπιόντας καταγελῶντος τῶν ὑποσχομένων ὑμῖν, διαῤῥητα ποιᾶ μεμπλιανεῖσθαι τοῖς λόγοις. ἀλλὰ μαρτύρομαι, ὡς ἐμοὶ διαῤῥητα, μεγαλαυχούμενος περὶ τῶν ἐμῶν, ὅτι ὑμεῖς, ὅτι ἄλλος πω ἀκήκοεν, οὐδ' ἂν ἀκούσειε ποτε. ἄλλοις μὲν γὲ οὐκ ὀλίγοις εὐτύχοις ἂν εἰδέναι τισι, καὶ οἷς οὐκ ἔλκηρον, ἀλλὰ χρυσοῦς αὐτοὺς ἐφάλλεται τῶν λόγων, πολὺ τῶν λύκνων τῶν ποιητικῶν λιγυροτέροις. τὸ δὲ ἐμὸν ὀῤῥᾳτι ἁδύ, ὁποῖον ἁπλοϊκὸν καὶ ἄμυθον οὐδέ τις ᾠδὴ πρόσεστιν. ὅτι ὅρα μὴ τοιοῦτό τι πάθητε, περὶ ὑμῶν ἐλπίσας, οἷόν τι πάσχουσιν οἱ τὰ ἐν ᾅδου ᾄδαι ὀρώντος· οἱ μὲν γὲ τηλικαῦτα

ἐ Quare & ego nunc de me ipso in meū venio, ne & vos, qui nuper veniſtis, ac nos primùm audiſtis, electra quæpiā aut cygnos apud me inuenturos ſperantes, tandē nō multò pòſt abeatis, & eos q̄ vobis magnifica de me ſunt polliciti, ſubſannetis, multas eiuſmodi verborū diuitias in orationib. meis repoſitas affirmātes. At ego Deos teſtor, talia meipſum de orationib. meis ſuperbè & magnificè iactantem, neq; à vobis, neq; ab alio quoquā vnquā auditum eſſe, neq; pòſt quenquam ita inſolenter agentē auditurum fore. f Neq; tamē fieri potuiſſe nego, vt in alios non paucos incidas quoſpiā Eridanos, quorū orationes non electrū ſolùm, ſed aurū quoq; deſtillat, qui longo interuallo vocis dulcedine cygnos ſuperant poēticos. Mea verò dicendi ratio quāſimplex ſit, ac minimè fabuloſa, videtis, neq; vllam habet modulationem admixtam. Quocirca videndum eſt, & ne idem tibi imprudenti contingat, maiore de nobis ſpe animo concepta, quod perſæpè ſolet accidere ſub vndis aliqd ſpectātibus. ſiquidē exiſti-

λικαῦτα ἔναι αὐτὰ, οἷα διαφαίνεσθαι αὐτοῖς ἄνωθεν, ἀμυνομένης τῆς σκιᾶς πρὸς τὴν αὐγὴν, ἐπειδὰν ἀναστάσωσι, ὥσπερ μικρότερα ἤδη σκοτοῦσθαι, ἀνιῶνται. ἤδη ὦν σοι προλέγω, ἐκχέας τὸ ὕδωρ, καὶ ἀκριβῶς τὰ μὰ, μηδὲν μέγα προσδοκήσας ἀνιμήσεσθαι, ἢ σαυτὸν αἰτιάσῃ τῆς ἐλπίδος.

mantes tantæ magnitudinis illa esse, quanta illorum apparent obtutibus, dilatante vmbra splendorem: quibus iam subtractis, multòque minoribus inuentis, discruciantur animo. Iam ergo tibi prædictum sit, vt effusa aqua, ac meis reuelatis, nihil magnum expectes te hausturum, aut te ipse ob spem falsò conceptam condemnabis.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a FABVLAM.] *Narratio quæ est super fabula Eridani, & quàm eadem falsa deprehensa fuerit, sic habet: Phaëthon Solis filius cùm à patre petijsset, vt sibi eius equos regendi per vnius diei spatium facultatem concederet: votióque compos factus, quoniam aurigæ munere rectè fungi nescisset, fulmine à Ioue prope Eridani ripas fuisset deiectus, non priùs à sororibus quæri desiit, quàm illæ in arbores populos mutatæ, pro lachrymis in eum amnem electra stillârint. De illis Ouidius secundo Metamorphoseôn libro:*

Inde fluunt lachrymæ, stillataque Sole rigescunt,
De ramis electra nouis, quæ lucidus amnis
Excipit, & nuribus mittit gestanda Latinis.

Nihil his magis esse vanum compererunt, qui res ipsas paulò diligẽtiùs scrutari voluêre. In his Lucianus, qui ea se aliquando credidisse memorat, cumque summo electri apud Eridanum inueniendi desiderio captus ad eius ripas peruenisset, omnia quæ diligenter oculis perlustrasset, neque populos vnquam, neque electrum in his locis videre potuit. Quamobrem nautas quandoquam ad optatas arbores essent peruenturi interrogans, risisse eos,

ros, ac rem apertiùs cognoscere optasse testatur. *b* Duorum obolorum gratiâ.] *Remigis mercedem ad duos obolos statuisse videtur Lucianus*, id est, *drachmæ tertiam. Xenophon vero libro* 1. ἑλληνικῶν, *τριώβολον posuit.* *c* Nempe cycnos complures.] *De vnius tantùm Cycni Ligurum regis conuersione loquitur Virgil.* 10. *Aeneid. qui dum defleret obitum amici sui Phaëthontis, in auem albam sui nominis est conuersus. Idem fabulatur Ouidius lib.* 2. *Metamorph. qui alterius Cycni meminit lib.* 12. *d* Ne in somnio quidem.] *Luciano prouerbialiter dicitur, pro nulla ratione, nullo tempore. Idem vsurpauit in Gallo, cùm ait: Regibus ne per somnium quidem aliqua re iucunda frui licere.* *e* Quare & ego.] *Adoptatio expectationis & opinionis de se contemptæ.* *f* Neque tamen fieri.] *Commendatio suæ orationis, à collatione aliorum, & eausæ qualitate.* *g* Ne idem tibi imprudenti.] *Aliud simile, quo sua extenuat.*

ΜΥΙΑΣ ΕΝΚΩΜΙΟΝ. *MYIAE ENCOMIUM.*

ARGVMENTVM.

DEclamatio est ex eorum genere, quæ exercendi ingenij causa tractari solent, adoxa pleraque, & ipso argumẽto dicentem parum iuuantia: qualia statim ab initio inde sophistas tractâsse, etiam ex Isocrate apparet, qui in exordio de laudibus Helenæ, inutilem ac intempestiuam in rebus friuolis, & à cõmuni vsu alienis, diligentiam illorum ob id reprehendit. Quanquam videtur Lucianus discipulorũ magis quàm sui ostentandi causa, huiusmodi argumenta tractasse: nempe vt horum exemplo etiã ad seria copiosiores, & ad inueniendum promptiores illos redderet. Et ex superiorib. præfationibus satis apparet, illis tum temporibus cùm hęc scriberet, rhetoricã publicè professum esse, siue hoc in Gallia, vt quidẽ ex Hercule aliquo modo coniecturã facere licet, siue etiam alio aliquo loco. Porrò autem tanta diligentia omnia persecutus est, quæcunque de

muſca dici aut inueniri poſſunt, vt vix aliud copioſius quicquam in hoc genere tractatum reperias, adeò vt ſi explicare oratione, atq; amplificationib. illuſtrare ſingula voluiſſet, planè illud quod ipſe in fine vereri ſe ait, ex muſca elephantem feciſſet. Principiò enim quæcunque ad corporis habitum, formam ac membra, & ad vſum item eorum pertinent, ita ſingillatim perſequitur quæq;, vt nihil prętermiſſum poſſis dicere. Deinde verò & ad interiora, & ad animum tranſiens, prudentiam quandam & fortitudinem in illa commendat, adhibitis etiam ad hoc teſtimonijs Homeri. Poſtremò neque illa intacta relinquit, quæ quaſi à fortuna accepiſſe videri poteſt, vt reminiſcentiam iſtam, ob quã cum Hermotimo Pythagorico confert quoque illam: deinde & victus & diætæ rationem, & quòd aliquando ex hominibus tranſmutata fuit, & eodem nomine etiam fœminæ quædam appellatæ fuerunt: & alia quæ in contextu ac ſerie orationis facilè cuiuis apparent.

Μῦα ἔστι μὲν τὸ σμικρότατον τῶν ὀρνίων, ὅσον ἐμπίσι καὶ μώνωψι, καὶ τοῖς ἔτι λεπτοτέροις παραβάλλειν, ἀπὸ τοσούτου μικροῦ μηκύνθη πρὸς, ὅσον αὐτὴ μιλτίδης ἀπολείπεται. ἐπὶ φωναὶ δὲ κατὰ τὰ αὐτὰ τοῖς ἄλλοις, ὡς τοῖς μὲν ἀπαυλαχόθεν λοιμὰν τῷ σώματι, τοῖς δὲ ὠκυπέτροις κῆδος, ἀπὸ κατὰ τὰς ἀκεῖδας, καὶ τίτλιγας, καὶ μιλτίδας. ἔστι μὲν ὑμενόπτερος, τοσοῦτον ἀπολείπεται ἔχουσα τὰ

Vſca eſt ſic [a] *minima volucrum, vt poſſit* [b] *cum muſcellis &* [c] *culicibus comparari: ſed tanto* [d] *illis eſt maior, quantũ ipſa ab ape relinquitur.* [e] *Pennata eſt autem, non eo modo quo cæterę volucres, quarum* [f] *hæ quidem pennas in toto habent corpore, hæ verò velocibus volitant & pernicibus alis. ſed ex pelliculis ſunt illi pennæ, quemadmodum locuſtis & cicadis & apibus: ſed tantò molliores habet pen-*

nas,

πτερὰ, ὅσον τ' Ἐπιχωρικῆς ἐσθῆτος ἀραιότερα καὶ μαλακώτερα. καὶ μὲν δὴ εἴ τις ἐθέλοι τὰς μυίας κατὰ τὰς πτέρυγας, ἃς τις ἀνοίγουσας βλέποι ἐς αὐτὰ, ὁπόταν ἐκπετάσασα πρὸς τὸν ἥλιον, ἐκπρεπῆ ποικίλην ἐπιδείξεται. καὶ ἔστιν οἷς ἔστι καὶ τὰς νυκτερίδας, ἀρτίαις σωιζομένοις τοῖς πτερυξὶ, ὅτι κατὰ τὰς ἀκρίδας μὴ πηδήματι, οὐδὲ ὡς οἱ σφῆκες μετὰ ῥοιζήματος, ἀλλ' ἀναμπὲς, πρὸς ὅ, τι ἂν μέρος ὁρμήσῃ τὸ ἀέρος. καὶ μὲν καὶ κἂν πρόσωπον αὐτῇ, τὸ μὲν καθ' ἡσυχίαν, ἀπὸ μετ' ὠδῆς πέτεται, οὐκ ἀπλῶς, οἷα καὶ πόνῳ καὶ ἐμπίδων, ὁ δὲ τὸ βαρύβρομον τ' μιλιττῶν, ἢ τ' σφηκῶν τὸ φοβερὸν καὶ ἄπεπλον ἐνδακνυμένης, ἀπὸ ὅσον τέμ δεῖ λιγυρότερα, ὅσον σάλπιγγος καὶ ἐμβάλων αὐλοῖ μελιττύτροι. τὸ δ' ἄλλο σῶμα, καὶ μὴν λεπτὸν πλόκαμον ὡς αὐχένι σωιζόμενον, καὶ ἔστιν ἀπειάγως, ὃ συμπεφυκὸς, ὥσπερ καὶ τῶν ἀκρίδων. ὀφθαλμοὶ δὲ προπαγὲς ποιὰν τῷ κέρατος ἔχοντες κέρων

nas; quantò Græca veste tenuior & mollior est Indica. Si quis muscã diligenter inspiciat, quando in sole alas expandit & concutit, varijs eam picturam coloribus [f] vt pauones videbit. Est illi volatus non continuo pennarum remigio, & vt vespertilionibus: neque saltu, vt locustis: [h] neq; cum stridore, vt [i] vespis & crabronibus: verùm flexilis, ad quãcunque aëris partem se moueat. Adde quòd non volat quietè & cum silentio, sed [k] cum cantu & melodia: nõ item immitè & sæuè, quemadmodum culices & muscellæ: neque cum graui fremitu apum aut vesparũ, horribilem ostentans sonum, & minacem: sed tantò volat his suauiùs musca, quantò sunt tuba & cymbalis tibiæ dulciores. [l] In reliquo verò corpore caput quidem tenuissimum collo continetur, & est versatile, non compactũ & affixum humeris, vt est lo custarum. Oculi verò prominent, qui cornu plurimũ habent.

στέρνον ὑπαγὲς, καὶ ἐπηφθαι-
σιν αὐτῷ οἱ πόδες ὑ λαῖα τὰς
σφῦρας πάνυ ἰσοχυμένοι, ἡ
γαστὴρ δ' ὠχρᾶται καὶ αὐτὴ, καὶ
βάρακι ἔοικε, ζώνας πλαταίας,
καὶ φολίδας ἔχουσα. ἀμωίλαι
μὲν δι ὑ λαῖα τὸ ὀρρωπύγιον,
ὡς σφὺξ καὶ μιλιτᾶα, ἀπὰ τῶν τὸ
μαῖτι, καὶ τῇ προβοσκίδι, ᾗ λα-
τὰ τὰ αὐτὰ ζῶις ἐνίφασι, καὶ
αὕτη ἔχουσα προνομάδ τι, καὶ
ἐπιλαμβάνεται, καὶ προσφῦσα
λατίχα, ἰσοτυπόυσι λαῖα τὸ
ἄκρον ἐοικυῖα. ἐκδ' αὖ ὀδὸς
προκύπτα, ᾧ πίνει τὸ, πίνει τῦ
αἵματ. πίνει δὲ μὲν γάλα-
κτ. ἡδὺ δ' αὐτῇ καὶ τὸ αἷμα,
ὑ μετὰ μιγάλης ὀδυώης τῶν
λυπουμένων. ἕξαπὸς δ' ἔσα,
ζῶις μὲν τίσασι βαδίζα μό-
νοις, ζῶις δ' προσθίοις δυσὶ καὶ
ὅσα χερσὶ χῶται. ἰδοις ἂν δ'
αὐτῶ ἐπὶ τριπάρων βεβη-
κυῖαν, ἔχουσάν τι ἐν τῶν χε-
ροῖν μετέωρον ἐδώδιμον, ἀν
θρωπίνως πάνυ, καὶ λαβ' ἡμᾶς.
γίγνεται δ' ὀκ εὐθὺς ζοιαῦτα,
ἀπὰ σκώληκ τὸ πρῶτον, ἤτοι
ἐξ ἀνθρώπων, ἢ ἄλλων ζώων
ἀφθανόντων, ἢ λαῖ ὀλίγον

Pectus est benè compactum. Sunt ei innati pedes, nō vt vespis adstricti valdè & cōplexi. Aluus autē minuta est & ipsa, & thoraci etiā similis, zonas latas & squamas habens. [m] Vlciscitur tamē [n] nō aculeo vt apis & vespa, sed [o] ore & proboscide, quam et ipsa eodē modo habet vt elephanti: præpascituŕq & assumit, & inhærens continet concauo vase in summitate proboscidis: ex ipsa verò dēs foràs prominet, quo pungens bibit & lac. Sed dulcis & suauis est ipsi, vel [p] sanguis, non magno cum dolore hausſus, eorum quos pupugit. Sexipes verò est: quatuor solis incedit, duobus autem anterioribus etiam vt manibus vtitur. Videres igitur ipsam gradientē quatuor, atque edulium aliquod tenentem sublime manibus, more valdè humano, atque vt nos. [q] Nascitur autem non statim talis, sed vermis ab initio, vel ex hominibus mortuis, vel ex aliis animalibus; deinde sensim & pedes

πόδας τι ἐκφέρῃ, καὶ φύλ- des effert, & producit a-
τὰ πτηνὰ, καὶ ἐξ ἑρπετοῦ las, fuque ex reptili vo-
ὄρνεον γίγνεται. καὶ πνεο- lucris, & concipit par-
φορᾷ δὲ, καὶ ἀποτίκτει σκώ- uum vermem, qui muſca
ληκα μικρὸν, τὸν μυῖαν ὀνο- fit poſtea: conuiua autem
μάζειρον. συμπρόφορος δὲ ἀν- & contubernalis & [r] com-
θρώποις ὑπάρχουσα, καὶ ὁμο- menſalis hominum, degu-
μοδίαιτος καὶ ὁμοτράπε- ſtat omnia, præter oleum.
ζος, ἁπάντων γεύεται, mortem enim ei affert epo-
πλὴν ἐλαίου· θάνατος tum oleum: & tamen bre-
γὰρ αὐτῇ, τοῦτο βιᾷται. uis eſt vitæ. valde enim
καὶ μέντοι καὶ ὠκύμορος οὖ- anguſta data eſt illi vi-
σα (πάνυ γὰρ ἐς σκότον ta. Luce plurimùm gau-
ὁ βίος αὐτῆς συμμιμεῖται- det, & in hac ciuiliter
ται) ὡς φωτὶ χαίρει μά- verſatur: nocte verò qui-
λιστα, κἄν τοῦτο πολιτεύε- eſcit, & ſilentium agit,
ται. νυκτὸς δὲ, ἁρμόζει & neque volat, neque can-
ἄδειν, καὶ οὔτε πέτεται, tat, ſed contrahit ſe, &
οὔτε ᾄδει, ἀπ' ὀλίγης, non mouetur. [s] Non par-
καὶ ἀφρυᾶς. σύνεσιν δὲ uam eſſe eius intelligen-
οὐ μικρὰν αὐτῆς ἐπεῖν ἔ- tiam queo dicere, cùm in-
χω, ὁπόταν τὸν ἐπίβουλο- ſidiatorem & [t] hoſtem
λον, καὶ πολέμιον αὐτῇ, ſuum araneum effugiat. in-
τὸν ἀράχνην διαθιάσηται. ſidiantem enim & obſeruat,
λοχῶντά τι γὰρ ἐπιτηρεῖ, & contrà intuetur, decli-
καὶ ἀντίον αὐτῷ ὁρᾷ, ἐκ- nans illius impetum, ne ca-
κλίνουσα τὸν ὁρμὸν, ὡς piatur irretita, & in beſtio-
μὴ ἁλίσκοιτο σαγηνωθεῖσα, læ incidens caſſes. Fortitu-
καὶ πειρωμένου τῆς τοῦ θη- dinem enim & robur ipſius
ρίου πλοκάνης. τὸν μὲν δὴ non oportet dicere. ſed
ἀνδρίαν, καὶ τὸν ἀγῶνα αὐτῆς οὐκ ἐμὲ χρὴ λέγειν. ἀπ'

ὁ μιγαλοφωνότατος τῶν ποιητῶν Ὅμηρος, τὸν γὰρ ἄριστον τῶν ἡρώων ἐπαινέσαι ἐκτῶν, οὐ λέοντι ἢ παρδάλει ἢ ὑὶ τὸν ἀνδρεῖον αὐτοῦ ἀπάξει, ἀπὸ ὧν θάρσος τῆς μάχης, καὶ ὧν ἀτρεσὲς καὶ ἀπαράτητον τῆς ἐπιχαρσύνεως. οὐδὲ γὰρ θράσος, ἀλλὰ θάρσος φησὶν αὐτῇ πεφάνθαι. καὶ γὰρ ἀργομένην, φησὶν, ὅμως οὐκ ἀφίσταται, ἀλλ' ἐφίεται τοῦ δάγματος. οὕτω δὲ πάνυ ἐπαινεῖ, καὶ ἀσπάζεται τὸν μῦαν, ὥστε οὐχ ἅπαξ, οὐδ' ἐν ὀλίγοις μιμοῦνται αὐτὸν, ἀλλὰ πολλαχοῦ αὖτον κόσμῳ τὰ ἐπιμνημονευόμενα. ἄρτι μὲν γὰρ τὸν ἀγελαίαν αὐτῆς ἐπὶ τὸ γάλα ἀίσσειν αὐτὸν ἐπὶ τὸ γάλα ἀίσσειν τὸν Ἀθηνᾶν, ὁπότε τὸν Μενέλεω τὸ βέλος ἀποπροΐεται, ὡς μὴ ἐν οἷς τὰ κατάσκοπα ἐμπέσοι, ἀπάξων μητρὶ κεκομένην ποιμαινούσῃ αὐτῇ τοῦ βρέφους, τὸν μῦαν ἄνθεσι ἐπασάγει ὧν παραδάγμασι. καὶ μὴν καὶ ἐπιθέτῳ κόσμῳ αὐτὰς ἐκόμησεν, ἀδινὰς προσαπὸν,

[a] *Homerus poëtarum maximus cùm quæreret quônam modo laudaret Heroũ optimum, non leoni, pardóve aut apro comparat robur illius, sed audaciæ muscæ, & intrepiditati, & conatus magnitudini, neque enim audaciam, sed fiduciam esse illi refert: Quanquam est (inquit) repulsa, non desistit tamen, sed est appetens morsus. Sic autem laudat magnopere muscam, & amplectitur, vt non semel, neque pauciis in locis de ea mentionem fecerit, sed sæpe exornat sic carmina commemorata musca. nunc enim gregarium eius volatum ad lac exponit: nunc autem Minervam curanti matri dormientem infantem comparans, quando à Menelao telum repellit, ne ad lethalia loca incidat, muscam rursus ducit in exemplum. Atque pulcherrimo eas* [x] *adiecto ornauit, cantatrices*

προσαπῶν, καὶ τὴν ἀγέλην αὐτῶν, ἔθνη καλῶν. οὕτω δὲ ἰσχυρά ἐστιν, ὥσθ' ὁπόταν τι δάκνῃ, τιτρώσκει, οὐκ ἀνθρώπου μέρος μόνον, ἀλλὰ καὶ βοὸς καὶ ἵππου. καὶ ἐλέφαντα λυπεῖ, εἰς τὰς ῥυτίδας ἀνατοῦ παρασυρομένη, καὶ τῇ αὐτῆς προνομαίᾳ, κατὰ λόγον τοῦ μεγέθους ἀμύσσουσα. μίξεως δὲ καὶ Ἀφροδισίων, καὶ γάμων ποταί τις αὐτῇσιν ἡ ἐλευθερία. καὶ ὁ ἄῤῥην οὐ κατὰ τοὺς ἀλεκτρυόνας ἐπιβὰς, ἀθὺς ἀπωθήσεται· ἀλλ' ἐποχεῖται τῇ θηλείᾳ ἐπὶ πολύ, κἀκείνη φέρει τὸν νυμφίον, καὶ συμπίτνουσαι τὸν ἀέρα μίξιν τῇ τέχνῃ μὴ διαφθείρουσαι. ἐπὶ ποταμοῦ δὲ τὸν κεφαλὴν μόνα, ἐπὶ πολὺ ζῇ ὧν ἄλλῳ σώματι, καὶ ἔμπνους ἐστίν. ὃ δὲ μέγιστον ἐν τῇ φύσει αὐτῶν ὑπάρχει, τοῦτο δὲ βούλομαι ἀπᾶραι. καί μοι δοκεῖ ὁ Πλάτων μόνον αὐτὸ παιδεῦσαι, ἐν ὧν περὶ ψυχῆς καὶ ἀθανασίας αὐτῆς λόγῳ. ἐπ

confertas appellans, & cùm gregem earum gentem vocat. Sic autem fortis est, quòd mordens aliquid vulnerat, non hominis solùm pellem, sed & bouis, & equi. elephantem quoque mœrore afficit, in illius ingressa rugas, & pro magnitudine proboscidis lacerans. Coitus verò & venereorum & nuptiarum est ipsis multa libertas. nec, vt galli, cùm insciderit mas, statim resilit, sed vehitur à fœmina diu, fertque illa sponsum: conuolantque, nec aërium illum coitum volatu destruunt. Y Obtruncata verò capite musca, plurimum viuit parte reliqua corporis, respiratque. Quod autem est maximum in natura ipsarum, non est silentio prætereũdum, quod Plato in sermone De anima, deque animorum immortalitate solùm prætermisse mihi videtur.

γω. ἀποθανοῦσα γὰρ μῦς, τέφρας ἐπιχυθείσης, ἀνίσταται, καὶ παλιγγενεσία τις αὐτῇ, καὶ βίος ἄλλος ἐξ ὑπαρχῆς γίγνεται· ὡς ἀμεταβάτως πεπᾶσθαι πάντας, ὅτι καὶ ἐκείνων ἀθάνατός ἐστιν ἡ ψυχὴ, ἅ γε καὶ ἀπιοῦσα, ἐπανέρχεται πάλιν, καὶ ἐνοικίζει, καὶ ἐπανίστησι τὸ σῶμα, καὶ πίστιν τινὰ μέλλων ποιεῖ. καὶ ἐπαληθεύει τὸν περὶ Ἑρμοτίμου τοῦ Κλαζομενίου μῦθον, ὅτι ποτὲ ἀφεῖσα αὐτὸν ἡ ψυχὴ, ἀποδημεῖ καθ' ἑαυτήν. ἔπειτα ἐπανιοῦσα, ἐπλήρου ἄνθις τὸ σῶμα, καὶ ἀνίστα τὸν Ἑρμότιμον. ἀρ' οὐ γὲ δὴ αὐτὴ καὶ ἄνετος οὖσα, τὰ ἀπὸ τῶν ἄλλων πονούμενα καρπεῖται, καὶ πλήρης αὐτῇ παντα χοῦ πράττεται. καὶ γὰρ ἀγγος αὐτῇ ἀναμίγνυται, καὶ ἡ μέλιττα οὐχ ἧκιστα μέλι καὶ ἀνθρώποις ἐργάζεται. καὶ οἱ ὀψοποιοὶ ταύτῃ τὰ ὄψα ἡδύνουσι, καὶ βασιλέων αὐτῶν προγεύεται. καὶ τὰς τραπέζας ἐμπιμπλαμένη, σωτηρίαν τῶν

detur. mortua enim mus ſca, ſuperinfuſo cinere reuiuiſcit, & noua ei generatio quædam, atque ab integro alia fit vita: vt verè perſuaſum ſit omnibus, quòd illarum quoque immortalis eſt animus. ſiquidem [z] & digreſſa reuertitur iterum, & agnoſcit & ſuſcitat corpus, muſcamque volare facit: & verificat A de Hermotimo Clazomenio fabulam, quod ſæpè cùm reliquiſſet eum anima, per ſe ipſam ibat peregrè, deinde reuerſa implebat iterum corpus, & ſuſcitabat Hermotimum. Et quanquam B ocioſa & remiſſa eſt muſca, veſcitur tamen quæ laborantur ab alijs, & plena vbique eſt ei menſa. nam ipſi & capræ mulgentur, & apis non minus muſcis laborat quàm hominibus: atq; huic coci obſonia condiunt, & deguſtat antequam ipſi reges: C deambulansque per menſas, vnà

τῶν ἀυτοῖς, καὶ σωναπολαύει πάντων. νυκτὸς δὲ οὐ καλιὰν οὐχ ἑνὶ τόπῳ κατασήσατο, ἀλλὰ πλάνητα πλὴν πτῆσιν κατὰ τοὺς Σκύθας ἐπαειρομένη, ὅπου ἂν τύχῃ ὑπὸ τῆς νυκτὸς καταληφθεῖσα, ἐκεῖ καὶ ἑστίαν καὶ ἐνυλιὰν ποιεῖται. ὑπὸ σκότῳ μὲν τοι, ὡς ἔφην, οὐδὲν ἐργάζεται, οὔτε ἀξιοῖ πανθάνειν τι πράττουσα, οὐδὲ ἡγεῖται τι ἀσχῆμον ποιεῖν, ὃ ἐν φωτὶ φρόνιμον αἰσχυνεῖ αὐτήν. φασὶ δὲ ὁ μῦθος, καὶ ἄνθρωπόν τινα μῦσαν τὸ ἀρχαῖον γενέσθαι, πάνυ καλὴν, λάλον μέντοι γε, καὶ εὐμυθὴν καὶ ᾠδικὴν, καὶ ἀντεραστρίαν γε τῇ σελήνῃ κατὰ τὸ αὐτὸ ἀμφοτέρας τοῦ Ἐνδυμίωνος. ἔτ' ἐπαδὴ κοιμώμενον τὸ μειράκιον σωεχῶς ἐπήγαργε, ἱερασχολοῦσα, καὶ ᾄδουσα, καὶ παμάλουσα ἐπ' αὐτὸν, τὸν μὲν ἀγαναπῆσαι· πλὴν δὴ σελήνην ὀργισθῆσαι, ἂς τοῦτο πλὴν μῦσαν μεταβαλεῖν. καὶ δὴ τοῦτο πᾶσι νῦν ζῶις κοιμωμένοις ἀντὶ τοῦ ὕπνου φοβεῖν, μεμνημένη ἔτι τοῦ Ἐνδυ-

vnà cum ipſis conuiuatur, & ſimul veſcitur omnibus. Tugurium autem ſeu nidum non in vno loco conſtituit, ſed errabundum volatum tollens, more Scytharum, vbi à nocte deprehenſa fuerit, ibi & domum facit, & lectum. In tenebris verò, vt dixi, nihil operatur: neque dignum putat aliquid latens efficere, neque quid turpis facere exiſtimat, quod in luce factum ſit ipſi dedecori. D Ait verò fabula, perpulchram olim mulierem fuiſſe Muſcam, loquacem tamen & garrulam & cantatricem, & in amore contendiſſe cum Luna ambas eodem tempore E Endymionis: deinde cùm dormientem adoleſcentulum aſſidue excitaret, friuola loquens & cantans, & circa ipſum laſciuiens, ægrè illum tuiiſſe: Lunam verò iratam, in hoc animal tranſmutaſſe Muſcam: & nunc propterea omnibus inuidere ſomnum, qui dormiunt, Endy-

Ἐνδυμίωνος, καὶ μάλιστα τοῖς νέοις, καὶ ἁπαλοῖς. καὶ τὸ δῆγμα δὲ αὐτὸ, καὶ ἡ τοῦ αἵματος ἐπιθυμία, οὐκ ἀγριότητος, ἀλλ' ἔρωτός ἐστι σημεῖον, καὶ φιλανθρωπίας. ὃς γὰρ ἥδιστα ἀπολαύει, καὶ τοῦ κάλλους τι ἀπανθίζεται. ἐγένετο δὲ κατὰ τοὺς παλαιοὺς καὶ γυνή τις ὁμώνυμος αὐτῷ, ποιήτρια, πάνυ καλὴ καὶ σοφὴ, καὶ ἄλλη ἑταίρα τῶν Ἀττικῶν ἐπιφανὴς, περὶ ἧς καὶ ὁ κωμικὸς ποιητὴς ἔφη, ἡ μᾶζα ἔδακνεν αὐτὴν ἄχρι τῆς καρδίας. οὕτως οὐδὲ ἡ κωμικὴ χάρις ἀπηξίωσεν, οὐδ' ἀπέκλεισεν τῆς σκηνῆς τὸ τῆς μάζης ὄνομα, οὐδ' οἱ γονεῖς ἐδέοντο τὰς θυγατέρας οὕτω καλεῖσθαι. ἡ μὲν οὖν τραγῳδία, καὶ σφόδρα ἐπαίνῳ μέμνηται τῆς μάζης, ὡς ἐν τούτοις·

Δεινόν γε τλῆναι μὲν μάχαιραν ἀλκίμῳ σθένει

Πηδᾶν ἐπ' ἀνδρῶν σὺν φαεσφόρῳ σάκει·

Ἀνδρὰς δ' ὁπλίτας πολεμίους τραπεῖν λόγῳ.

Παντὸς

Endymionis memorem, & adoleſcentulis præcipuè & teneris. Morſus autem ipſe & cruoris auiditas, non rueſticitatis, ſed amoris eſt & humanitatis ſignum. nam eo quo poteſt modo fruitur, & ex pulchritudine decerpit aliquid. Fuit etiam apud antiquos F mulier quædam cognomento Muſca, poëtria perquàm formoſa & docta: & alia perinſignis Athenienſium meretrix, de qua ait poëta comicus: Ad cor vſque eum Muſca mordebat. Sic autem neq; comica gratia dedignata eſt, neque muſcæ nomen excluſit à ſcena, neque pudebat parentes hoc nomine filias appellare. Tragœdia verò magna etiam cum laude de muſca meminit, ſicut in his:

Graue quidem & moleſtum eſt forti robore

Saltare muſcam in virorum corpora, vt cæde impleatur:

Viros autem armatos hoſtilem haſtam timere.

Multa

Πολλὰ ἂν ἔχων ἁπαξ καὶ περὶ μύας τῆς Πυθαγορικῆς, ἃ μὴ γνώριμα τοῖς πᾶσιν ἦν κατ' αὐτὴν ἱστορία. γίγνονται δὲ καὶ μείζονά τινα μύια, ἃς στρατιώτιδας οἱ πολλοὶ καλοῦσιν, οἱ δὲ κώνωπας, τραχύτατον τὸν βόμβον, καὶ τοῖς πᾶσιν ὠκύτατον· οὗτοι μακροβιώτατοί εἰσι, καὶ τοῦ χειμῶνος ὅλου ἀσίτοι διαπαρτὶ τροῦσιν, ὑπεσπηχῆσι τοῖς ὀρόφοις μάλιστα. ἐφ' ᾧ μάλιστα θαυμάζειν ἄξιον, ὅτι ἀμφότερα καὶ τὰ θηλέων καὶ τὰ ἀρρένων βρῶσι, βαίνοντες ἐν ᾠῷ μίξει, κατὰ τὸν Ερμοῦ καὶ Αφροδίτης πῶδα, τὸν μικτὸν τῇ φύσει, καὶ διπλοῦν τὸ κάλλος. πολλὰ δ' ἔτι ἔχων ἁπαξ, καταπαύσω τὸν λόγον, μὴ καὶ λόξω κατὰ τὴν παροιμίαν ἐλέφαντα ἐκ μύας ποιῶν.

Multa etiam de G Musca Pythagoræ possem dicere, nisi nota omnibus esset historia. H Nascuntur & maximæ quædam muscæ, quas militares multi appellant: nonnulli verò canes, sonitu asperrimæ, & volatu velocissimæ. Hæ & longissimæ vitæ sunt, & tota hyeme incubatæ perdurant, contractæ præsertim & connexæ tectis & culminibus. In quibus & illud est admiratione dignissimũ, quòd utrunque & fœminarum & mariũ faciunt, conscendunt-que vicissim, vt Mercurij & Veneris filius, qui mista natura fuit, & duplici forma. I *Possem etiam adhuc multa dicere, sed finiam orationem, ne videar secundum prouerbium ex musca elephantem facere,*

GILBER-

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

ARGVMENTVM.

EXemplum proponit Lucianus hoc muſcæ encomio illarum materiarū, quas Aulus Gellius lib. 17. cap. 12. ἀδόξους à veteribus appellatas ſcribit. i. infames, turpes, inopinabiles & præter opinionem. Quintilianus humiles vocat. vt ſunt Gorgiæ Leontini, Helenæ meretricis encomiū. Iſocratis rhetorum principis Buſyridis tyranni laudes, Phauorini Theriſitæ, de quo Hom. lib. II. β. & febris quartanæ. Glauco apud Platonem lib. de Repub. iniuſtitiam laudat, Picus Mirandula barbariam, Syneſius Caluitium, Eraſmus noſter μωρίαν. Exhibet muſcarum varias ſpecies, & inter alias militares, & canes, tum hoc muſcæ nomine, hoc eſt, Græcè μυίαι fuiſſe mulieres plures ſcribit. Muſcæ mulier loquax & de amore endymionis cum Luna contendens. Muſca poëtria, alia Athenienſis meretrix & muſca Pythagoræ filia. De Hermotimo Clazomenio mirum.

a MINIMA volucrum.] *Commendatio corporis & externarum rerum.* *b* Cum muſcellis.] *Muſculus. Boëthius: Quid imbecillius homine, quem morſus muſcularum necat. Diminutiua.* *c* Culicibus.] *Culex generatim ſignificat omnes vermiculos paruos, alatos.* *d* Illis eſt maior.] A' *magnitudine.* *e* Pennata eſt.] A' *volatu.* *f* Vt pauones.] *Hinc pauone picturatior. Expandit aduerſo maximè ſole pennas varijs coloribus fulgentes.* Lucr. *lib.* 2:

Caudaq; pauonis, larga cum luce repleta eſt,
Conſimili mutat ratione obuerſa colores. *maximè verò expandit caudæ pennas laudatus pauo, vt Plin. lib.* 10. *c.* 20. *ait.* *g* Vt veſpertilionibus.] *Veſpertilio ſic eſt vtrumque, vt nec inter volucres, nec inter mures habeat locum. Alas habet, ſed pennas non habet. volitat, ſed ſub veſperam. Dentes habet, quod animum nulla veſpertilio nominis id accepit, quòd veſperi circumuolitet. Murium naturam & vocem habet,*

membra-

membraneas alas habet. Solus hic volucrium animal parit, & lacte nutrit, vbera admouens, vt Plin. ait lib. 10. c. 61. *h* Neque cum stridore.] *Plinius negat cicadis vocem esse, sed stridorem cum tractu, eumq; sonum emitti non alis, quemadmodum muscæ, apes, culices: nam ijs stridor simul cum volatu desinit: at cicadæ si presseris alas, vel vehementius etiam perstrepit.*

i Vespis & crabronibus.] *Crabro insecti genus affine Vespis, magnitudine tamen differunt: vtrisque aculei, asperi & noxij, quorum ictus tumorem excitat.* *k* Cum cantu & melodia.] *Apis tamen penè muta est & cum stridore alarum volare dicitur à Plinio.* *l* In reliquo verò corpore.] *Ab omnibus corporis membris.* *m* Vlciscitur.] ἴχει καὶ ἡ μύια πλεῖα, *& musca splenem habet, hoc est, inest & muscæ bilis.*

n Non aculeo vt apis.] *Aculeus propriè apum est & vespharum, & similium. Cic. 2. Tusc. apis aculeum ferre non possumus. Apes & vespæ aculeum infigunt atque dimittunt, deinde statim fugiunt.* *o* Ore & proboscide.] *Proboscis muscæ & elephanti rostrum, ita dictum quòd ante depascat.* *p* Sanguis.] *Varr. 3. de Rerust. c. 16: Non vt muscæ liguriunt, quod nemo has videt, vt illas in carie, aut sanguine aut adipe. Apud Athenæum lib. 6: Quum Alexander dixisset, se morderi à muscis, sic vocabat parasitos, tamen conaretur illas abigere: Cinesias vnus eius ordinis, qui fortè aderat, profectò aliæ muscæ stimulosa magis vrgebunt te semel gustato tuo sanguine.* *q* Nascitur autem.] *Generatio muscæ. Ex putredine sordibusq; æstuo tempore nascuntur vermiculi ex quibus postea muscæ vulgares.*

r Cõmensalis hominum.] *Aduolat enim hoc insecti genus ad cibum alienũ, & ægrè potest abigi, tanta est muscæ improbitas & impudentia, de qua Homer. Il. ε:* οἱ μύῃς ἀγρε῀ται. *Duo autem duntaxat animalia domestica sunt, quæ nunquam humano conuictu mansuescunt, neque tactum admittunt, neque consuetudinem, neque vllius rei aut disciplinæ communionem, musca & hirundo. Musca quidem semper pauitat, ne quid mali patiatur, & ob hanc causam indocilis ac semifera. Plinius libro vigesimonono, capite sexto de Muscis loquens: Nullum, inquit, animal minus docile existimatur, minoris ve intellectus.*

s Non paruam esse eius intelligentiam.] *Commendatio*

ab intellectu, & animi magnitudine. t Hostem suum araneum.] *Araneus textrinæ suæ incumbens, muscas non tam reticulis, quàm astu venatur: aliaq; molitur, quæ longum nimis foret annotatione complecti. Sed qui plura cupiet de araneorũ venatione sive aucupio, de telis, retijs & cassibus, legat Caij Secundi Curionis, viri humanarum divinarumq; rerum scientia instructissimi, mihiq; amicissimi, Araneum, libellum verè aureum.* u Homerus poëtarum maximus.] *Ab authoritate Homeri, qui Iliad. ε. inter prælia deorum ac heroum muscæ improbitatem describit: cumq; hac inuictum ac acrem bellatorem Menelaum confert, Illa enim intrepidè & alacriter homines & cibum alienum aggreditur, & ægrè potest abigi:*

Καὶ οἱ μήτης ἥρῳ ἐνὶ στήθεσσιν ἐείκει·
ἥ τε καὶ ἀγρόθεν μέλλα πὶς χροὸς αἰθομένοιο
ἰέμενα δύσεται.— *id est,*

Atque illi muscæ vim intra præcordia misit,
Quæ quamuis de pelle viri sit sæpe repulsa:
Assultat morsura tamen.— *Idem alibi:*

—ὡς ὅτε μύτης
παῖδας ἰὴν μάχεται, ὅτε ἂν δὲ λέξηται ὕπνῳ: *id est,*

—non secus atque genitrix
Muscam arcet puero somno mulcente cubanti. *Idem Græcorum & Trojanorum exercitus muscis comparat inter sese decertantibus. Ea ratione Achilles & Agamemnon, illi vespas, hæc autem maiores, aut crabrones, aut scarabeos erunt. Sic etiam Hector & Æneas, cæteri Græci & Troiani parvæ muscæ, Ægyptios verò impudentiam significantes, muscam pinxisse traditus Orus.* x Adiectiuo.] *Ab epitheto ἀδίνας enim, hoc est, assiduas frequentesq; appellat. Il β Gregem Il α.* y Obtruncata verò capite musca.] *Resumsisse ea musca.* z Digressa reuertitur.] *Amplificat ab exemplo.* A De Hermotimo Clazomenio.] *Hermotimi Clazomenij anima à corpore discessus, & ad idem reditus: an hic fuerit ille, qui introducitur cum Luciano disputator de hæresibus & sectis, atque Stoicæ philosophiæ sectator fuit, nescio.* B Otiosa & remissa.] *Ab otio victu & dieta.* C Deambulanteq; per mensas.] *Cognatio hominum cum ijsdem.* * More Scytharum.]

rum.] *Scythæ nullis certis sedibus vtuntur, sed vagi feruntur in plaustris. Eamq; ob causam regio ferè abundat. apud Q. Curt. lib. 7. rerum ab Alexandro gestarum, Scytharum legatus ad hunc modum loquitur: Scytharum solitudines Græcis etiam prouerbijs audio eludi. Nos deserta & humano cultu vacua magis quàm vrbes & opulentos agros sequimur. Horat. lib. 3. Carm. Od. 24:*

Compestres melius Scythæ,
Quorum plaustra vagas ritè trahunt domos,
Vinum. & rigidi Getæ. *Od. 35. lib. 1. profugos appellauit. Strabo ἀμαξοικοὺς*: id est, *in plaustris habitantes, tanquam in domibus. D* Ait verò fabula.] *Metamorphosis musæ. E* Endymionis.] *Endymionem à Luna adamatum fuisse, habes in Veneris & Lunæ dialogo, & in lib. 1. verarum hist. F* Mulier quædam cognomento Musca.] *Nobilitas nominis. Ferunt Muscam poëtriam fuisse Lyricam, quæ & epigrammata scripserit, & Lyricos nomos. Cæl. l. 8. c. 1. Vide Suid. Hanc cum Corinna eandem pleriq; fuisse putauerunt. Thespiaca fuit, quæ Lyricos versus ad lyram coaptauit ac suauissime cecinit. Hujus Lucianus meminit. Fuerunt plures hoc nomine musæ, hoc est, Græcè μύιαι, duæ poëtriæ Thespiacæ illa, & altera Spartiatis, quæ hymnos in Apollinem & Dianam conscripsit: duæ porrò non poëtriæ, quarum vna famosæ meretrix, altera Pythagorea. G* Musca Pythagoræ.] *Musca, Pythagoræ filia. Suidas. H* Nascuntur & maximæ.] *Species muscarum. I* Possem etiam.] *Aptus epilogus per prouerbium, quod significat rem exiguam verbis attollere, atque amplificare.*

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ ΡΑ-ΔίΩς πιστεύειν ἀλ-ηθολογῆ.

DE NON TEMÈrè credendo calumnia.

Philippo Melanchthone interprete.

ARGVMENTVM.

ARgumẽtum ac ſummam orationis titulus indicat, videlicet quòd non temerè credendũ ſit *calumniæ*, propterea quòd multi proprijs affectibus aut cõmodis impulſi, innocentes ſæpenumerò & bonos viros, apud eos qui facilè delationibus quibuſuis aures & fidem adhibent, per iniuriam ac fraudem opprimant. Oratio eſt didactica, niſi quòd circa finem etiam ad ſuaſorium genus aliqua parte pertinere videri poteſt, vbi conſulit ac monet delatores non facilè admittendos atq; audiendos eſſe, aut certè ea quæ deferuntur diligenter perpendenda, quòd ex huiuſmodi calũnijs multa ac grauia mala fermè ſequantur. Orditur autem à loco communi, ignorantiam puta pernicioſum malum hominibus eſſe. Cui poſtea inſtitutum negocium accommodat: præcipuè verò addens, circa calumniã. Hinc propoſito de quo dicturus ſit, principio ceu occaſionem quandam futuræ deſcriptionis præmittit narrationem de Apelle apud Ptolemæum delato- & quo pacto idem Calumniam vltus ſit, depicta eius imagine. Atque exinde ad ipſam rem accedens, definit primùm calumniam, poſtea calumniatores quales ſint, & vbi potiſsimùm verſentur, quibus rebus ac ſtudijs intenti ſint, & qualibus inſtrumentis quoque ad circumueniendos & opprimendos innocentes vtantur, deſcribit. Hinc ipſum quoque qui traducitur, quis & qualis conditionis etiam, & quid maximè in eo obſeruetur: idq; diſtributione quadam proſequitur, additis etiam exemplis quibuſdam, atque ſimilibus. Poſtremò & illũ depingit qui calumniatori aurem præbet,

bet, qualem ferè esse contingat, & quid quisq; faciat: tractata etiam per occupationem quæstione, an prout quisque vir dignior aut famæ spectatioris erit, ita admittendus atq; audiendus quoque magis sit, an prorsus nulli vni ac soli credendū. Digna sanè oratio, quæ in nobilium atque potentum parietibus & aulis vbiq; scripta ac picta, ceu dicitur, ob oculos ponatur.

Εἰνόμ γε ἡ ἄγνοια, καὶ πολλῶν κακῶν ἀνθρώποις αἰτία, ὥσπερ ἀχλύν τινα καταχέασα τῶν πραγμάτων, καὶ τὴν ἀλήθειαν ἀμαυροῦσα, καὶ τὸν ἅπασι βίον ἐπισκιάζουσα. ἐν μὲν οὖν τῷ παρόντι τοῖς πλανωμένοις πάντων ἐοικαμεν. μᾶλλον δὲ τυφλοῖς ὁμοια πεπόνθαμεν, ὧν μὲν προσπλέοντων ἀλόγως, ὧν δὲ ἐπιβαίνοντων οὐδὲν ἧττον, καὶ τὸ μὲν πλησίον, τὰ πρὸ ποδὸς οὐχ ὁρῶντες, τὸ δὲ πόρρω, καὶ πάμπολυ διεστηκὸς, ὡς ἐνοχλοῦν διαβλέπειν. καὶ ὅλως, ἐφ' ἑκάστου τῶν πραττομένων οὐ διακάειν νομίζομεν τὰ πολλὰ ὀλιγαίνοντες. τοιγάρτοι μυείας ἥκει τοῖς πραγματοδιδασκάλοις ἀφορμὰς εἰς τὰ δράματα τὰ τοιοῦτον παρίσχηται, τοὺς

Pernicioſa res ignorantiæ eſt, & variis modis noxia mortalibus, non ſolùm communi hominum vitæ tenebras quaſdam offundere, ac veri cognitionem obliterare ſolita, ſed priuatas quoq; ſingulorum rationes miſcent ac perturbans. Quò fit, vt [b] *perinde atque qui in tenebris errant, imò haud aliter quàm cæci, iam hue, iam illuc impingamus. Quod haud procul nobis* [c] *& ante pedes eſt ſitum, non videmus: formidato eſt his capi, à quibus etiã quamlongiſſimè abſumus. Deniq; in rebus humanis nihil tam fauſtè feliciterq; agitur, quòd non error aliquis interpolet. Hinc, ſunt innumeræ illæ tragicæ clades,*

τοὺς Λαβδακίδας, καὶ τοὺς Πελοπίδας, καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια. σχεδὸν γὰρ τὰ πλεῖστα τῶν ἐν τῇ σκηνῇ ἀναβαινόντων κακῶν, ἔνιοι τις ἂν ἀπὸ τῆς ἀγνοίας, καθάπερ ἀπὸ τραγικοῦ δαίμονός τινος κεχορηγημένα. λέγω δὲ καὶ ἐς τὰ ἄπορα μὲν ἀποβλέπων, μάλιστα δὲ ἐς τὰς οὐκ ἀκινδύνους κατὰ τῶν συνήθων καὶ φίλων διαβολὰς, ὑφ' ὧν ἤδη καὶ οἶκοι ἀνάστατοι γεγόνασι, καὶ πόλεις ὅλαι ἀπολώλασι, πατὴρ μέν τι κατὰ παίδων ἐξεμάνησαν, καὶ ἀδελφοὶ κατὰ τῶν ὁμογνωμόνων, καὶ φῶτες κατὰ τῶν γεναμένων, καὶ ἐρασταὶ κατὰ τῶν ἐρωμένων. πολλαὶ δὲ καὶ φιλίαι συνεκόπησαν, καὶ οἶκοι συνεχύθησαν ἀπὸ τῆς κατὰ τὰς διαβολὰς πιθανότητος. ἵν' οὖν ὡς ἄκρως πεπίθωμεν αὐτοῖς, ἀποδέξαι βούλομαι τῷ λόγῳ, καθάπερ ἐπί τινος γραφῆς, ὁ ποῖόν τί ἐστιν ἡ διαβολὴ, καὶ πόθεν ἄρχεται, καὶ ὁποῖα ἐξεργάζεται. μᾶλλον δὲ Ἀπελλῆς ὁ Ἐφέσιος πάλαι ταῦτα προϋλαβὼν

fata [d] *Labdacidarum ac* [e] *Pelopidum, aliæ item aliorum calamitates. ferè enim quicquid malorum scenæ ac pulpita clamant, ab ignorantia ceu tragico Deo compositum proficiscitur. Illa* [f] *verò cùm aliàs potest plurimum, tum noxia est immodicè si quando* [g] *in calumnias familiares, & mutua interse amicorum crimina incidit: quibus solent & intestinis dissidijs res domesticæ, & odijs ciuilibus vrbes funditùs euerti, in natos sæuire parentes, nati parentibus insidiari, frater fratri, amans amanti* [h] *amicus item ab amico diuelli, turbari demum omnia, calumniæ vafricia.* [i] *Itaq; quo pacto caueri facile possit, & qualisnam sit calumnia, vnde originẽ trahat, quantum ferè efficiat, hac oratione velut in tabella depingam.* [k] *Porrò quam eius imaginẽ subijciam,* [l] *Apelli Ephesio pictori accepta*

προῦλαβε τὴν ἀκόνα· καὶ γὰρ αὖ καὶ οὗτος ἐβλήκει θεὸς πρὸς Πτολεμαῖον, ὡς μετέσχηκὼς θεοδότης τῆς συνωμοσίας ἐν Τύρῳ, ὁ δὲ Ἀντίφιλος οὐκ ἑωράκει ποτὲ μὲν Τύρον, οὐδὲ τὸν Θεοδότην, ὅστις ὢν, ἐγίνωσκεν, ἀλλὰ δόξαν ἥκουεν Πτολεμαίου τινὰ ὑπάρχον εἶναι, τὰ καὶ τὰ τῶν Φοινίκων ἐπιτετραμμένον. ἀπ' ὀλίγου τῶν ἀντιτέχνων τις, Ἀντίφιλος τοὔνομα, διὰ φθόνον τῆς παρὰ βασιλεῖ τιμῆς, καὶ τῆς κατὰ τὴν τέχνην ἰσχύος ἐκείνης, κατάπτυστον αὐτὸν πρὸς τὸν Πτολεμαῖον, ὡς ἂν καὶ κοινωνικὸς τῶν ὅλων, καὶ ὡς διάσκοπός τις αὐτὸν ἐν Φοινίκῃ σωτηρίαν ὄντα θεὸν ἀπέφηνε, καὶ παρ' ὅλον τὸ δεῖπνον πρὸς τὸ οὖς αὐτῷ κρυπτολογούμενος καὶ τὴν, ἐπιφέρων τὴν Τύρου ἀπόστασιν, καὶ τὴν Πτολεμαίου κατάληψιν ἐκ τῆς Ἀντιόχου συμβουλῆς γεγονέναι. ὁ δὲ Πτολεμαῖος, ὡς ἦν κάρτα, καὶ τὸν οὐ πάνυ φρονίμως τὸν ὦν, ἀπ' ἐν κολακείᾳ ἀσπουδὶ πεπραμμένος, ἔτως ἐξεπαύθη, καὶ

piam refero, dicatam, quum is apud Ptolemæum regem coniurationis [m] quæ in Tyro auctore Theodota facta est, insimulatus esset: quanquam neque Tyrum viderat vnquam, neque Theodotam nouerat, nisi quantum fama acrepit eum Ptolemæi præfectum, Phœnicen administrare, [n] Verùm Antiphilus quidam artis gratiáq; Apelleæ æmulus, illum apud regem coniurationis Tyriæ reum fecit, cum Theodota principe factionis visum familiariter congredi, coniuari, [o] secretò item & in auriculam inter coniuiandum colloqui. Paulò pòst & deo fecisse Tyrum, & Pelusium Apellis consilio occupatum esse. Tum Ptolemæus præter modum, cùm & aliàs [p] non satis animi compos esset, assentatione insuper tyrannica fractus, adeò exarduit, adeò admiratio-

σωνὶ παράχθη πρὸς τῆς παρα-
δόξου ταύτης ὑφολῆς, ὥστε
μηδὲν τῶν ἀκότων λογισά-
μενος, μήθ' ὅτι ἀνίκητον
ἐῶ ὁ διαβάλλων, μήθ' ὅτι μι-
κρότερος ἢ κατὰ τοιαύτην
προδοσίαν ἰσχυρός, καὶ
ταῦτα, ὑφ' ᾧ πονθὼς ὑπ' αὐτῆ,
καὶ παρ' ὀντινοῦν τῶν ὁμοε-
τίχνων τιμημένου. ἀπ' ὀλ-
ίγου δὲ τὸ παράπαν, ὡς ἐξέπλω-
σεν Ἀπιωλῆς ἐς Τύρον, ἐξετά-
σας, εὐθὺς ἔδει μιᾶς, καὶ
βοῆς ἐνεπίμπλα τὰ βασίλεια,
τὸν ἀχάριστον κἀκραγῆ, καὶ
τὸν ἐπίβουλον καὶ σωματό-
κλωπα. ἢ ἄν γε μὴ τῶν σωσπλημε-
μένων τις, ἀγανακτήσας ἐπὶ
τῇ Ἀντιφίλου ἀναισχυντίᾳ τῇ
ἀθλίου Ἀπιωλῆ καταλύ-
σας, ἵνα μηθὲν αὐτοῖς κοι-
νωνικὸν ἢ ἄνθρωπον. ἐπ-
ιστεμὲ ἂν τλῆ κἀκεῖνο, τὴ
παραπολλαύκει ἐν Τύρῳ
κακῶν, ἐθέλειν ἀνδρὸς ἄτιος γε-
γονέναι. ὁ μὲν δὴ Πτολεμαῖος
ὕστερον μέγα μεμαγνῶναι ἐπὶ
τοῖς γεγονόσιν, ὥστε τὸν μὲν
Ἀπιωλῆ ἐκάλεσε παπάντοις
ἐφορά-

miratione calumniæ percitus est, vt cōsecluris quæ causæ fidem aut facerent, aut minuerent, neglectis, non animaduerterit calumniatorem Apelleæ artis æmulum esse: deinfortuna minori Apellæ, quàm vt Pelusium prodere posset: hunc item beneficijs regijs plus cæteris pictoribus auctum. neque interim percontatus, num aliquando ille in Tyrios nauigasset. Quin statim plectendus videbatur. Regiam tumultu insolito rex perturbat: Apellen perfidum, ingratum, reum violatæ maiestatis, insidiatorem, coniuratum, clamat. Ac nisi quispiam è socijs coniurationis qui capiti tenebantur, & audax Antiphili scelus stomachatus, & infelicis Apellis misertus, nihil ei commune cum seditiosis fuisse probasset, dubio procul Tyriorum malorum pœnam capite multatus soluisset, etiamsi nihil sibi malè cōscius. Ptolemæus igitur collecto animo sententiam mutauit, Apellen donauit talentis

ἐδωρήσαλο, τὸν δὲ Ἀντίφι-
λον λουλώσαν αὐτῷ παρα-
δέδωκεν. ὁ δὲ Ἀπελλῆς, ὃν πα-
ρεκινδύνευσεν μνημονεύων,
διαβάλλει τινὶ ἀκόνι ἐμοιάλο
τὴν δεξιὰν ὁρῶντι τὸν
Μίδου προσοικότα, τὴν
χεῖρα προτείνων πόρρωθεν
ἔτι προσιόντι τῇ διαβολῇ. πα-
ρὰ δὲ αὐτὸν ἑστᾶσι δύο γυναῖ-
κες, ἄγνοιά μοι δοκεῖ, καὶ ὑ-
πόνοια. ἐτέρωθεν δὲ προέρ-
χεται ἡ διαβολὴ, γυναῖον ἐμ-
πεπρησμένη, ὠχρὸν, ὑπό-
θερμον δὲ καὶ παρακεκινημέ-
νον, οἷον δὴ τὴν λύσσαν καὶ
τὴν ὀργὴν ἀφανοῦσαν, τῇ μὲν
ἀριστερᾷ δᾷδα καιομένην ἔ-
χουσα, τῇ ἑτέρᾳ δὲ νεανίαν τι-
νὰ τῶν τριχῶν σύρουσαν, τὰς
χεῖρας ὀρέγοντα εἰς τὸν ἥλι-
ον, καὶ μαρτυρόμενον τοὺς
θεούς. ἀγέται δὲ ἀνὴρ ὠχρὸς
καὶ ἄμορφος, ὀξὺ δ' ἐμβλέπων, καὶ
ὁμοίως τοῖς ἐν νόσου μακρᾶς
διατεθηκόσι. τοῦτον γοῦν ἐν
τῷ φθόνῳ ἄν τις εἰκάσαι.

lentis centum, addito insere uitutem Antiphilo calumniatore. Apelles contrà periculi memor, tali est imagine calumniam vltus. Ad dextram considet quispiam auribus prælongis insignis, quales ferè illæ Midæ feruntur. Manum porrigit procul accedenti Calumniæ. Circumstant eum mulierculæ duæ, Ignorantia, ni fallor, ac Suspicio. Adit aliundè propera Calumnia, eximiè compta, vultu ipso & gestu corporis efferam rabiem, & iram æstuanti conceptam pectore, præ se ferens, sinistrâ facem tenens flammiuomam: dextrâ secum adolescentem capillis prehensum, manus ad superos tendentem, obtestantémque immortalium deorum fidem, rapit. Anteit vir pallidus, in speciem impurus, acie oculorum minimè hebeti, cæterùm planè ijs similis, qui sontico aliquo morbo contabuerunt. Hunc facilè coniicias [a] Liuorem esse.

καὶ

καὶ μὲν καὶ ἄλλαι τινὲς δύο παρομαρτοῦσι, προπέμπουσαι καὶ πεισίπουσαι, καὶ κατακοσμοῦσαι τὸν ἡβδολιόν· ὡς δέ μοι καὶ ταῦτας ἐμιμήσατο ὁ ποιητὴς τῆς ἀπάτης, ἡ μὲν ἐπίβουλή τις ἐστὶν, ἡ δὲ ἀπάτη. κατόπιν δὲ ἀκολουθεῖ πολὺν πρόθυμος τις ἰσκιαγραμμένη, μεταμελείας καὶ κατηφαραγμένη, μετάνοια δὲ καὶ αὕτη ἐπιστρέφει ἐπιστρέφει γοῦν ἐς τὸ πίσω δακρύουσα, καὶ μετ' αἰδοῦς, πολὺν τὸν ἀλήθειαν προσιοῦσαν ὑπολαμβάνει. ὅτα μὲν οὖν Ἀπελλῆς τὸν ἑαυτοῦ λιβέλλιον ἐπὶ τῆς γραφῆς ἐμιμήσατο. φέρε δὴ καὶ ἡμεῖς, ὡ βέλτιστε, λαβόντες τὸν τοῦ Ἐφεσίου ζωγράφου τύπον, διέλωμεν τὰ προσόντα τῇ διαβολῇ, πρότερόν γε ὄρος τινὶ περιγράψαντες αὐτὸν, ὅτω γὰρ ἂν ἡμῖν ἡ διαβολὴ γένηται. Ἔστι τοίνυν διαβολὴ, κατήγορία τις, ἐξ ἐρημίας γινομένη τοῦ κατηγορουμένου πιθανὴ, ἐν τῷ μονομερῶς ἀναπεπλάσθαι πεπισευμένη. τοιαύτη μὲν ἡ ἐπίθεσις τοῦ λόγου. τῶν δ' ὅταν προσό-

Quin & mulierculæ aliæ quot Calumniam sequuntur comites, quarum est munus, dominam hortari, instruere, comere, interpres picturæ aiebat Insidias ac Fallaciam esse. A tergo, lugubri habitu, pullata laceráque Pœnitentia subsequitur, quæ capite in tergum deflexo, cum lachrymis ac pudore procul venientem Veritatem excipit. Hæc Apelles tabula casus suos lusit. Iam & nos, si videtur, Ephesii pictoris exemplo, recenseamus Calumniæ rationes. [t] Principio nobis effigianda est & explicanda finitione quædam, quæ vice iconis fuerit. [u] Est enim Calumnia, delatio mentita odio, clanculum reo calumniatori credita, delato ad respondendum ac refellendum non admisso. [x] Quæ definitio personis perinde atque comicum argumentum

πων, καὶ βάπτειν ἐν τοῖς λωποδύταις, τοῦ διαβάλλοντος, καὶ τοῦ διαβαλλομένου, καὶ τοῦ πρὸς ὃν ἡ διαβολὴ γίγνεται, καθ' ἕκαστον αὐτῶν ἐπισκοπήσομεν, οἷα ἐκὸς ἄνδρα τὰ γιγνόμενα. πρῶτον μὲν δὴ, ἐὰν δοκῇ, παραγάγωμεν τὸν πρωταγωνιστὴν τοῦ διαβάλλοντος, λέγω δὲ τὸν ποιητὴν τῆς διαβολῆς. οὗτος δὴ, ὡς μὲν οὐκ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἔστι, πᾶσιν οἶμαι γνώσιμον· ἀδίκου γὰρ ἂν ἀγαθὸς, καὶ πόθεν ἄτοπος γένοιτο τῷ πλησίον. ἀλλ' ἔστιν ἀγαθῶν ἀνδρῶν, ἀφ' ὧν εὖ ποιοῦσιν αὐτοὶ τοὺς φίλους, οὐκ ἀφ' ὧν ζημιοῦσι τοὺς ἄλλους ἀδικοῦντας ἀντιποιεῖσθαι, καὶ μισεῖσθαι παρασκευάζουσιν, ἀλλοκότου, ἀλόγου συνοίας προσαπτόντας. ἔπειτα δὲ, ὡς ἄδικος ὁ τοιοῦτος, καὶ παράνομός ἐστι, καὶ ἀσεβὴς, καὶ τοῖς θεοῖς μισούμενος ἐπίσταται, ῥᾴδιον καταμαθεῖν, τίς γὰρ οὐκ ἂν ὁμολογήσειε, τὸ μὲν ἴσον καὶ τὸ ἀνίσου τι καὶ τὸ πλεονεκτικὸν, ἀδικίας εἶναι· τὸ δὲ

gumentum, tribus constat, delatore, delato, & auditore calumniæ. Singulorum partibus defungemur, hanc acturi fabulam. Y Omnium, si lubet, primum producamus in medium, actus principem, & quasi præsultorem, auctorem calumniæ. Z Is quidem quàm minimè bonus vir sit, ignorat nemo. A Neque enim quisquam vir bonus amico damnum dare caussatur. Nam boni viri est, hominum sibi animos conciliare, studio benè merendi de amicis, neutiquam inimicis criminandis. Vnde haud incommodè colliges, iniustum, sceleratum, impium, in summa, damnosum rebus communibus calumniatorem esse. B Nam quis est cui non videtur in vniuersum iustitiæ pensum æqualitas, & quod aiunt, Ne quid nimis: inæqualitas, & item quod nimium est, iniustitiæ? Qui

ὁ δὲ

ὁ δὲ τῇ διαβολῇ κατὰ τῶν ἀπόντων λάθρα γρώμενος, πῶς οὐ πλουσίπτικός ἐστιν, ὅλον τὸν ἀκροατὴν ἀφιστιεὶς ὁμῷ, καὶ προκαταλαμβάνων αὐτοῦ τὰ ὦτα, καὶ ἀφαιρούμενος, καὶ ὡς ἀντίρρω λόγῳ παντελῶς ἄβατα κατασκευάζων αὐτὰ, ὑπὸ τῆς διαβολῆς προεμπεπλησμένα; ἰσχάτης δὲ ἀδικίας τὸ τοιοῦτον, ὃν φαῖεν ἄν καὶ οἱ ἄριστοι τῶν νομοθετῶν, οἷον ὁ Σόλων, καὶ ὁ Δράκων, ἕνορκον ποιησάμενοι τοὺς δικασταὶς τὸ ὁμοίως ἀμφοῖν ἀκροάσθαι, καὶ τὸ πλὴν ὄνειαρ ἴσον τοῖς ἀνομένοις ἀνέμαν, ἄμοιρος ἂν ὁ τοῦ ἀντίρρου λόγου παρατεθεὶς, βατέρου μέρους ἢ ἀμένων φανῇ. πρὶν δὲ γε ἀντιξετάσαι τὴν ἀπολογίαν τῇ κατηγορίᾳ, παντελῶς ἀσεβῆ καὶ ἀνόσιον ἡγήσαντο ἴσασθαι τὴν πεῖσιν. καὶ γὰρ ἂν καὶ αὐτοὺς ἀγανακτῆσαι τοὺς θεοὺς ἅποιμι, εἰ τῷ μὲν κατηγόρῳ μετ' ἀληθείας, ἃ θέλει λέγειν, ἐπιτρέποιμι, ἀφαιρήσομαι δὲ τῷ κατηγορουμένῳ τὰ ὦτα, ἢ τὸ στόμα σιωπᾶν δόξω, καταψηφιούμενος

Qui verò clanculùm absentem insectatur, æqualitatis metas egreditur: quippe auditorem sibi totum asserit, aures eius anteuertit, obstruit, & inuias responsuro, calumnijs refertas, efficit. C Ea sanè extrema est iniuria, vel optimorum legumlatorum iudicio Solonis & Draconis, D qui iureiurando Senatum Athenienſem adstrinxêre, vt pari benignitate gratiáque tam reum quàm actorem iudex audiat, dum alterius causam honestiorem intelligat. Sceleſtum & crudele iudicium esse, si quid statuatur antea, quàm cum accusatione comparata sit defensio. Ad hæc, sibi mallè propitios deos reddunt iudices isti, qui cùm accusanti aures liberè indulserint, reo denegant, aut præstigijs capti delatorijs mussitantes

μισθα

μιθα ὦ προτίρῳ λόγῳ λιχαρωμυθοι. ὥστ' οὐ κατὰ τὸ δίκαιον, καὶ τὸ νόμιμον, καὶ τὸν ὅρκον τὸν δικαστικὸν, φαίη τις ἂν γίγνεσθαι τὰς διαβολάς. εἰ δὲ τῷ μὴ ἀξιόπιστοι δοκοῦσιν οἱ νομοθέται, παρανοιῶντες ἄτω, δικαίας καὶ ἀμιρᾶς ποιεῖσθαι τὰς κρίσεις, ποιητῶ μοι δοκῶ τὸν ἄριστον ἐπαγαγεῖν ὦ λόγῳ, ὃς μάλα περὶ ζώτων ἀκριβάμψον, μᾶλλον δ' νοεμαθητήσαν[τα. φησὶ γ', Μύτι δίκῃ δικάσῃς, πρὶν ἀμφοῖν μῦθον ἀκούσῃς. καὶ πάλιν γὰρ, οἶμαι, καὶ οὗτος, ὡς ποιῶν ὄν[τως ἐν ὦ βίῳ ἀδικημάτων, οὐδὲν ἂν τις εὕροι χεῖρον, οὐδὲ ἀδικώτερον, ἢ ἀκρίτους τινὰς, καὶ ἀμφίρους λόγων καταδικάζειν, ὅπερ ἐξ ἅπαν[τος ὁ διαβάλλων ἐπιχειρεῖ ποιεῖν, ἄκριτον πάντων τὸν διαβαλλόμενον τῇ τοῦ ἀκούον[τος ὀργῇ, καὶ τῇ ἀλογίᾳ ὧν λανθάνει ἑαυτὸν ὑπὸ λαθυγοείας παραφερόμεν[ος. καὶ γὰρ ἀπαῤῥησίας ἐσ[τὶ, καὶ θαλὸς ἅπας ὁ ζιβύ[τος ἄνθρω-

tantes condemnant. Tantum à iusto, æquo, bono, legibus & iureiurando sententus benè constitutæ ciuitatis calumnia discrepat. Iam si cui dubiæ fidei legum conditores videntur, quorum decreta commonent, iustitia, non studio partium iudicare, is E longè optimi Poëtæ impendiò scitam sententiam, imò verò legem sacrosanctam audiat:

Nec F *nisi librato dirimat sententia litem,*
Parte quid ex vtraque queat examine causa.

Nimirum vates intelligebat, ex omnibus nullam esse neque grauiorem, neque audaciorem iniuriam, quàm indicta causa quenquam mortalium damnare. Id verò ex omni parte calumniator molitur, vti cum furore ac vecordia hominis coram quo res agitur, indefensum reũ committat, defensurum parteis suas clãcularia fectiõe arceat. G Adeò enim hoc ho-

ἄνθρωπος, οὐθὲν ἐς τὸ ἐμφανὲς ἄγων, ἀπ' ὥσπερ οἱ λοχῶντες, ἐξ ἀφανοῦς πόθεν ὀξέως, ὡς μηδὲ ἀντιτάξασθαι δυνατὸν ἦναι, μηδὲ ἀνταγωνίσασθαι, ἀπ' ἐμφορίας καὶ ἀγνοίας τοῦ ποθουμένου διαφθαρῆναι, ὃ μέγιστόν ἐστι συμβῆναι τοῦ μηδὲν ὑγιὲς τοὺς διαβάλλοντας λέγειν. ἐπὰ ἄν τις γε ταληθῆ διατηρῶν ἑαυτῷ σωτήριος ᾖ, οὕτως, οἶμαι, καὶ ἐς τὸ φανερὸν διελέγχει, καὶ διωθοῦται, καὶ ἀντιξιτάζει τῷ λόγῳ, ὥσπερ ἐδάς ἄν τις τοῦ προφανοῦς νικᾶν δυνάμενος, ἐνίοτε μὲν καὶ ἀπάντων χρόνῳ διὰ τὴν πολυπειρίαν ἴδοι δ' ἄν τις τοὺς τοιούτους μάλιστα ἐν τοῖς βασιλέων αὐλαῖς, καὶ περὶ τὰς τῶν ἀρχόντων καὶ δυναστευόντων φιλίας δοκιμωμένους, ἔνθα πολὺς μὲν ὁ φθόνος, μυρία δὲ ὑποψίαι, πάμπολλαι δὲ λοιδορίαι καὶ διαβολαὶ πανταχόθεν. ὅπου γὲ δὴ

hoc hominum genus obnoxium est formidini, adeò nihil audet palàm, sed perinde atque qui ex insidijs transuersi hostem inuadunt, ex abdito alicunde specu iaculatur, vt non sit qui contrà vel mittere telum, vel manu contendere possit, hostisq; ignarus aduersarij, fraudisq; inscius pereat.

H Quod profectò minimè fallax indicium est, in calumnia nihil ineſſe veri, nihil sani prorsum. Nam qui accusaturus quempiam, sibi conscius est veri, procul dubio & palàm audet aduersarium incessere, corrigere, purgantem crimen ferre: vt in bello, qui iusta acie vincere hostem palàm potest, turpe ducit astu & insidijs certare. I At hoc genus homines in aulis regijs spectare plurimos datur, optimatum fauorem hisce artibus ambientes, vbi scilicet & inuidia crebra, & variæ suspiciones, & assentàdi criminandiq; occasio multiplex in promptu est. K Siquidem ibi quò

φὰ μείζους ἐπιδῶ ἐνταῦθα ἢ οἱ φθόνοι χαλεπώτεροι, καὶ τὰ μίση ἐπισφαλέστερα ἢ ζηλοτυπίαι ἀκοτεχνέστερα. πάντες οὖν ἀμίλλας ὀξὺ διόρωσι, καὶ ὥσπερ οἱ μονομαχοῦντες ἐπιτηροῦσιν, ἤν που τι συμπεσὸν μέρος θεάσωνται τοῦ σώματος ἢ πρῶτον αὐτὸς ἕκας ἐν βολῇ, παρωθῶται, καὶ παραγκωνίζεται τὸν πλησίον, καὶ τὸν πεσόντα, ἂ δικαίως, ὡσπερ, καὶ ἀσκιλίζει. ἔνθα ὁ μὲν χηρὸς ἀτυχῶς τοὺς ἐναντίους, καὶ παρασύρεται, καὶ τὸ τελωτῶον ἀτίμως ἐξίωσαι. ὁ δὲ ἀσκαντικώτερος, πρὸς τὰς ἑαυτὰς ἀκοντεθείας πιθανώτερος, τὸ δοκιμᾶν, καὶ ὅλως φθάσας ἱρατᾶ. τὰ γοῦν Ὁμήρου πάνυ ἐπαληθεύσειεν, ὅτι ξωὸς ἐνδάλλεται, καὶ τὸν κλανίσια ἀατικά. διαρρεῖ ὡς ὁ περὶ μικρῶν τῶν ἀγῶν ὄντως, ποικίλας καὶ ἀπλόους ὁδοὺς ἐπινοοῦσιν,

quò pluribus plura ſpectantia, eò neceſſe eſt maiore inuidia, ſæuioribus odijs, æmulatione callidiore certari. Illic videas licet, quàm acres alter in alterum oculos defigat, quâ curâ obſeruet, veluti ſingulari certamine congreſſus, ſi quid vſpiam in alterius corpore forte fortuna nudum aut male munitũ conſpiciat, quod ferire feliciter poſſit. Ita ſtudio cuique eſt, cùm ipſe primus eſſe cupit, vt proximum deijciat, exturbet, conuellat, proculcet. Hic ſi quis eſt vir frugi, temerè euertitur, illuditur, denique ignominiosè exterminatur. L. Contrà qui aſſentandi paulò peritior eſt, & habiliore ad mentiendum ingenio probatur, ſuperat. Sanè omninò iuxta M. Homeri carmen eſt huius certaminis alea:

Vndique communi fœuitur Marte, pariq;
Victuiſq; victorq; cadunt fato.

Alium ſubindè alius alia via aggreditur, vt ferè fieri ſolet, cùm de magnis agitur commodis, ſed per calumnias iter eſt

vt

ἂν ταχίστη καὶ ἐπισφαλεστάτη
ὄντων ἡ τῆς βιβλιολῦς, τῶν μὴ
ἀρχὴν ἀεὶ φθόνου ἐμισώλλπι-
δ' λαμβάνουσα, οἰκτροτέρα
δ' ἢ τραγικὰ ἐπάγουσα τὰ τέ-
κνα, καὶ ποικίλων συμφορῶν ἀ-
νάπλεα. ὃ μὲν οὖν μικρὸν, οὐδ'
ἄπαξ ὄντα τοῦτο, ὡς ἄν τις εἰ-
πὼν λάβοι, ἀλλὰ ποικίλης δ' τέχνης,
οὐκ ὀλίγης δ' ἀγχινοίας, ἀκρι-
βοῦς δὲ τινος ἐπιμελείας δεό-
μενον. ὁ γὰρ ἂν ὧσαῦτα ἕβλα-
βῆς ἡ βιβολὴ, ἃ μὴ πιθανόν
τινα τρόπον ἐχίνεται, οὐδ' ἂν
κατισχύσει τῶν αὐτῶν ἰσχυ-
ροτέραν ἀλήθειαν, ἃ μὴ πο-
λὺ τὸ καὶ ἐπαγωγὸν πιθανὸν
καὶ μυεία ἄλλα παρδικάσασο
κατὰ τῶν ἀκουόντων. βα-
βάπλα μὲν οὖν ὡς τὸ πολὺ
μᾶλλον ὁ τιμώμενος, καὶ
διὰ ταῦτο τοῖς ἀπολαπομένοις
αὐτοῦ ἐπίφθονος· ἅπαντων
γὰρ ὧν δ' ἐπιτοξάζονται, κα-
θάπερ τι κάλλυμα καὶ ἐμπό-
διον προορώμενοι. καὶ ἕκα-
στος οἴεται πρῶτος αὐτὸς
ἔσεσθαι, τὸ μορυφαῖον ἐκεῖνον

vt compendiarium, ita minimè securum. Principia mutationis debent, inter spémque metúmque fluctuanti: exitus nihil non miserabile, tragicum, calamitosum habet. N *Cæterùm quadruplatoris ipsum quoque stadium nequaquam facile est, simplexve, quanquam ita fortasse videatur: sed arte multiplici, solertia peculiari, indefessa denique & accurata diligentia opus habet. Neque enim noxia fuerit calumnia, nisi in speciem similia vero narret neque temerè* O *cunctarum alioqui rerum dominam Veritatem superauerit, nisi auditorem argumentosa & probabili actione, in summa* P *mille modis fallat.* Q *Porrò defertur is plerunque, qui honore quodam alios præstat, nempe ijs inuidiosus, qui spe illius fruebantur. Quò fit, vt omnium telis affectetur, cæ-*

ἐκπο-

obex qui viam assequendæ dignitatis alijs intercluserit: seq; primos tum singuli fore confidunt, si sublimem istum

loco

ἐκπολιορκήσας, καὶ τῆς φιλίας ἀφεστηκασάμενος, οἷόν τι καὶ ἐπὶ τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσιν, ἐπὶ τῶν δρομέων γίγνεται. ἐκκεῖ γὰρ ὁ μὴ ἀγαθὸς δρομεὺς, τῆς ὕσπληγος εὐθὺς καταπτόσης, μόνον τοῦ πρόσω ἐφιέμενος, καὶ τὴν διάνοιαν ἀρτέας πρὸς τὸ τέρμα, ἐκ τοῖς ποσὶ τὴν ἐλπίδα ἔνικης ἔχων, ὡς πλησίον ὄντα ἀκυργεῖ, οὐδέπω τῶν κατὰ τὸν ἀγωνισὰς πολυπραγμονῶν· ὁ δὲ κακὸς ἐκεῖνος, καὶ ἄναθλος ἀνταγωνιεὺς, ἀργοὺς τὴν ἐκ τοῦ τάχους ἐλπίδα, ἐπὶ τὴν κακοτεχνίαν ἐτράπετο· καὶ τοῦτο μόνον εἰς ἅπαντος σκοπῶν, ὅπως τὸν πρέχοντα ἐπισχὼν ἢ ἐμποδίσας ἐπισφαλεῖ, ὡς ἀ τούτου σφάλοι. ἐκ ἂν ποτε νικήσαι δυνάμενος. ὁμοίως δὲ τούτοις, ἐκὰν τῶν φιλίαις τῶν εὐδαιμόνων γίγνηται· οἱ γὰρ πρέσχων αὐτίκα ἐπιβουλεύεται, καὶ ἀφύλακτος ἐν μέσῃ πληθὰς τῶν δυσμενῶν ἀνηρπάσθη· οἱ δὲ ἀγαπῶντα, καὶ φίλοι δοκοῦσιν, ἐς

loco demoliti sint, ab amicis abalienárint. R Tale quiddam in gymnico cursu fieri consueuit, vbi si quis est cursor ingenuus, statim ruptis carceribus primas affectans, & animum ad stadij metas adijciens, spe victoriæ è robore suo concepta, S neque sequentū incommodat, neque omnino laboris huiusce socijs quicquam struit remoræ. Contrà qui malitiosus, imbellis, eneruis contendit cursu cum alijs, desperatis viribus in fraudem intentus agitur, atque in vniuersum hoc vnicum spectat quà currentem occupet, impediat, ac intercludat: & ni succedat actus, non est vt vlla alio modo vincere possit. Haud aliter in ambiendis magnatum amicitijs accidit, vbi si quis feliciter anteuertit, in medias contínuò labitur insidias, & incautus ab æmulis captus discerpitur. T Hi deinde amari, coli, amici videri incipiũt

ἐς ἅμ ἅπαντας βλάπτειν ἕλοξαν, τό, τι ἀξιόπιστον τῆς διαβολῆς οὐχ ὡς ἔτυχεν ἐπινοῆσαι, ἀπ' ἐμοῦτο τὸ πᾶν αὐτοῖς δεῖν ἔργον, διαλοιπόσι τι προσάψαι ἀφελόν, μηδὲ ἀπόπριον. ὡς γοῦν ἐπὶ πολὺ τὰ προσόντα τῷ διαβαλλομένῳ πρὸς τὸ χεῖρον μεταβάλλοντες, οὐκ ἀπιθάνους ποιοῦσι τὰς κατηγορίας, οἷον τὸν μὲν ἰατρὸν διαβάλλουσιν, ὡς φαρμακέα, τὸν πλούσιον δὲ, ὡς τύραννον, τὸν τυραννικὸν δὲ, ὡς προδοτικόν. ἐνίοτε μὲν γοῦν ἡ ἀκροάμων & αὐτὸς ὑποβάλλεται τῆς διαβολῆς τὰς διαφορὰς, καὶ πρὸς τὸ ἐκείνου τρόπον οἱ κακοήθεις αὐτοὶ ἁρμοζόμενοι, ὑποχωροῦσιν. ἢν μὲν γὰρ ζηλότυπον αὐτὸν ὄντα ἴδωσι, διαγνόντες, φησὶ, τὴν γυναικὶ σου παρὰ τὸ δεῖπνον, καὶ ἀπιδὼν ἐς αὐτὴν ἀπαστάξαι. καὶ ἢ Στρατονίκη πρὸς αὐτὸν οὐ μάλα ἀγλῶς, καὶ ὅλως ἐρωτικὴ, καί τινος καὶ μοιχικοῦ πρὸς αὐτὴν ὑποβολαί.

vel ob id vnum, quòd bonis incōmodārint. Iam vti probabilem & dignam fide calumniam faciant, non quod fortuitò casus ostendit, prehensant: sed in hoc toti sunt, vt accurato delectu obseruent, ne quid absonum aut alienum à causæ fide incidat. V Adeò rationes eius quem criminantur, vniuersas in peiorem partem trahunt, suspectas reddunt, quò fidem addant accusationi. Medicum insimulant veneficij, magnificum ciuem affectatæ tyrannidis, tyrannum proditionis. Interdum auditoris affectus sua calumnijs discrimina suppeditat, cum quo si veteratores istī & nugiūendi suas technas comparent, aptè illuditur. Quòd si auditorem zelotypum norint: annuit, inquiūt, ille vxori tuæ inter epulas, & defixis in eam oculis alto suspiria pectore duxit, vxor vicissim suaue quiddam & amatorium, alia item quæ ad suspicionem adulterij

ἁβολαί. ἢν δ' ποιητικὸς ᾖ, καὶ ἐπὶ τούτῳ μέγα φρονῇ, μὰ Δί', ἐκλύσασί σου Φιλόξενος τὰ ἔπη, καὶ λίτσουρος, καὶ ἄμετρα ἔπη αὐτὰ, καὶ κακοσώφιστα. πρὸς δὲ τὸν εὐσεβῆ καὶ φιλόθεον, ἄθεος καὶ ἀνόσιος ὁ φίλος βλάπτεται, καὶ ὡς τὸ θεῖον παροθύνων, καὶ τὴν πρόνοιαν ἀρνούμενος. ὁ δ' ἀκούσας, εὐθὺς μύωπι βληθεὶς τοῦ ὠτὸς τυπὰς, βακχεύεται, ὡς τὸ εἰκὸς, καὶ ἀπέσπασε τὸν φίλον, οὐ πεισμένας τὴν ἀκαιβῆ ἔλεγχον. ὅλως γὰρ τὰ τοιαῦτα ἐπινοοῦσι καὶ λέγουσιν, ἃ μάλιστα ἴσασιν εἰς ὀργὴν ἀκαίρως προκαλέσασθαι τὸν ἀκροώμενον. καὶ ἔνθα πρῶτός ἐστιν ἕκαστος, ἐπισάμενοι, ἐπ' ἐκεῖνα τοξεύουσι, καὶ ἀκοντίζουσιν εἰς αὐτὸν, ἅπερ τῇ παραυτίκα ὀργῇ τεταραγμένον, μηκέτι σχολὴν ἄγοντα τῇ ἐξετάσει τῆς ἀληθείας· ἀπὸ μιᾶς θίξεως τινὸς ἀπολογῆσθαι, μὴ προσιέσθαι ὡς παραλόγῳ τῆς ἀκροάσεως, ὡς ἔλεγχον προκατειλημμένον.

ἀνυσιμω-

adulteryj faciunt. Sin poëticæ ſtudioſus, ea ſibi arte præter modũ placeat, X Philoxeno, aiunt, carmen tuum non probatur: hiulcum, leve, ſolutum cenſetur. Ad religioſum: En ille de pietate, deq; dijs malè ſentit, ſacra deteſtatur, prouidentiam vniuerſi gubernatricem pernegat. Tum auditor Y ceu œſtro in auriculam immiſſo excandeſcit, vt pro re conijcere licet: & amicum abſe, impos animi, re ipſa nondum contentè cognita, miſſum facit. Z Talia ferè ſunt quæ ab impuris iſtis confinguntur, videlicet ad irritandos audientium animos maximè accommoda. Tum qua parte ſinguli præſtant, eam potiſsimùm iaculis ſuis obnoxiam ij faciunt, ne quod auditor ſubita interturbatus ira, vero cognoſcendo collocet otium: deinde ſeſe purgaturo non fiat hominis copia, quem criminis admiratio ſpecieſq; veri occuparunt.

ἀνυσιμώτατον γὰρ ὂν τὸ ἄλ-
λο τῆς διαβολῆς, τὸ ὑπηνα-
τίον τῆς ἀκούοντος ἐπιθυ-
μίας, ὁπότε καὶ παρὰ Πτο-
λεμαίῳ, ᾧ Διονύσῳ ἐπι-
κληθέντι, ἐγγύτατός τις, ὃς
διέβαλε τὸν Πλατωνικὸν
Δημήτριον, ὅτι ὕδωρ τι πί-
νει, καὶ μόνος τῶν ἄλλων
γυναικεῖα ἐκ ἐπιδύεται ἐν
τοῖς Διονυσίοις· καὶ εἰ μὴ
ἐληθὲς, ἔωθεν ἐπινέ τι, πάν-
των ὁρώντων, καὶ λαβὼν τα-
ραντινίδιον, ἐκυμβάλιζέ τι,
καὶ περιωρχεῖτο, ἀφελόμε-
νον ἄν, ὡς ἐχ ὑδρόμελι ᾧ βίῳ
τοῦ βασιλέως, ἀπ' ἀντιθο-
φισκὸς ὤν, καὶ ἀντίτεχνος
τῆς Πτολεμαίου τρυφῆς. πα-
ρὰ δὲ Ἀλεξάνδρῳ μιγίστη
τότε ἂν ἁπασῶν διαβολὴ
ἦν οἷς, εἰ ἔλοιτό τις μὴ σί-
βειν, μηδὲ προσκυνεῖν Ἡφαι-
στίωνα. ἐπεὶ γὰρ ἀπέθανεν Ἡ-
φαιστίων. ὑπὸ τοῦ ἔρωτος Ἀ-
λέξανδρος ἐβουλήθη πρωθῆ-
ναι καὶ τοῦτο τῇ λοιπῇ μεγα-
λοργίᾳ, καὶ θεὸν χειροτονῆ-
σαι τὸν τετελευτηκότα. ὥθεν
οἰωνός τις ἀνέπτη ἀπὸ πό-
λεως,

Etenim dici nō poteſt quàm inſtructa ſit, quantūq; valeat calumniæ facies, ſi quando a cum cupiditatibus auditoris conflictatur. β Quondā apud Ptolemæum, cui Dionyſio cognomē fuit, quiſpiā Demetriū Platonicū accuſauerat, quòd in Bacchanalibus aquā biberet, ſoluſq; omnium muliebribus non veſtiretur: de quo, niſi accerſitus ad regē manè palàm vino liballet, & inſtita muliebri amictus, ad numeros & Dithyrambicos, cymbalorumq; modos ſaliſſet, planè actū erat, quòd & regium exemplū nō eſſet imitatus, & aſpernaretur Dionyſiorū mollitiem. Apud Alexandrum grauiſſimi criminis reus fiebat, qui colere & adorare Hephæſtiona nollet: nam poſteaquam is viuis exceſſit, amore victus Alexander, effuſo animo ad reliquam funeris magnificentiam additum voluit, vt mortuus inter deos Hephæſtion haberetur. Continuò ei templa ciuitates

λας, καὶ τιμῇ λαβιδρύτῳ, καὶ βωμοὶ, καὶ θυσίαι καὶ ἑορταὶ ὧν λαινῷ τούτῳ θεῷ ἐπιτελοῦντο. καὶ ὁ μίγις ὅρκος ἦν ἅπασιν, Ηφαιστίων. ἐὰν δέ τις ἢ μεθιάσειε πρὸς τὰ γιγνόμενα, ἢ μὴ φαύοιτο πάνυ ἡσυχῇ, θάνατος ἐπῆν καὶ ζημία. ἐπελαμβάνοντο δὲ οἱ κόλακες τῆς μανικῆς ταύτης τοῦ Αλεξάνδρου ἐπιθυμίας, πρόσχαρον ἐνθὺς, καὶ ἀνιλαπύρουν, ὀνείρατα διηγούμενοι τοῦ Ηφαιστίωνος, ἐπιφανείας τινὰς, καὶ λόγους τὰ προσάντη αὐτῷ, καὶ μαντείας ἐπιφημίζοντες. καὶ τέλος, ἔθνος παρίδρυ καὶ ἀλεξικάκῳ θεῷ. ὁ δὲ Αλέξανδρος ἥδετό τι ἀκούων καὶ τὰ τοιαῦτα, ἐπίστευε, καὶ μέγα ἐνεφρόνει, ὡς σαφῶς οὐ θεοῦ πᾶς ἦν μόνος, ἀλλὰ καὶ θεοὺς ποιεῖν δυνάμενος. πόσος οἶνος οἰόμεθα τῶν Αλεξάνδρου φίλων παρὰ τὸν λοιπὸν ἐκεῖνον ἀπολαῦσαι τῆς Ηφαιστίωνος θειότητος, διαβληθέντας,

uitates pleræque dicârunt, delubra condiderunt, aras, sacra, ferias nouo Deo sanxerunt. Iusiurandum omnium religiosissimum Hephæstionis nomine fuit. Capitale erat, si quis hac parte vel contâretur, vel neglectim coleret. Hic euiratus affectus, hæc vesania, fuit assentatoribus occasioni accendendi inflammandique regis. Narrabantur insomnia, visæ Hephæstionis vmbræ, prædicabantur illiùs responsa. Denique aræ & sacra dicata sunt familiari & malorum vindici Deo. Proinde cum his Alexander initiò mirè oblectaretur, tandem ita captus est, vt fidem quoque adhiberet, gloriareturque quòd non modò à dijs genitus esset, sed deos quoque ipse faceret. Quo tempore quantum putamus amicorum Alexandri, afflixit Hephæstionis diuinitas?

ὡς ὁ τιμῶσι τὸ κοινὸν ἁπάντων θεὸν, καὶ σφᾶς τὸ ἐξελαθέντας, καὶ τὴν βασιλικὴν συνουσίαν ἐκπεσόντας; τότε καὶ Ἀγαθοκλῆς ὁ Σάμιος, ταξιαρχῶν παρ' Ἀλεξάνδρῳ, καὶ τιμώμενος παρ' αὐτῷ, μικρὸν ἄλλων συναπεδεδήχθη λιτοῦσι, σφαλῆναι δοκῶν ὅτι λαμπρύσας παισὶν τὴν Ἡφαιστίωνος τάφον. ἀπ' ἐκείνου μὲν λίτας βουβῶσαι Περδίκκας, ἐπομοσάμενος καὶ πάντων τῶν θεῶν, καὶ τὸν Ἡφαιστίωνα, ὅτι δὴ λανθάνοντί οἱ φανεὶς ἀναγὴ τὸν θεὸν, ἐπισκῆψαι ἀπᾶν Ἀλεξάνδρῳ φέσασθαι Ἀγαθοκλέα· ὁ δὲ ὡς ἀπισεῦντα, δὴ ὡς ἐπὶ νικρῷ λαμπρύσας ἀπὸ τῆς πάλαι σωνηθείας μνημονεύοντα. ἡ γὰρ κολακεία, καὶ ἡ δόξα τότε μάλιστα χώραν ἴσχει πρὸς τὸ Ἀλεξάνδρῳ πάθος σωτιθιμένη. καθάπερ γὰρ ἐν πολιορκίᾳ ὀχυρὰ ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ καὶ ἀπόρρημνα καὶ ἀσφαλῆ τείχεα προσίασιν οἱ πολέμιοι,

Si quibus non videretur cōmune numen venerari, accusabantur, deportabantur, gratia regia excidebāt. Tum Agathocles Samius, qui primos aliquādiu ordines apud Alexandrum duxerat, magnis item ab rege honoribus auctus, parùm abfuit quin cum cæteris cōmitteretur, criminatus quòd illachrymassēt præteriens Hephæstionis sepulchrum. Verùm Perdicca hominem seruauit, deos omneis, ipsumq; Hephæstiona iuratus, eum sibi in venatione augusta specie Deum clarè visum, mandasse vt Alexandro diceret, parcendum esse Agathocli, qui non hoc lachrymassēt, quòd aut vana sibi Hephæstionis diuinitas videretur, aut mortem miseratus esset communem: sed pristinæ consuetudinis & mutui amoris memoria permotum esse. Sic igitur affecto Alexandro, locus assentationi & calumniæ aptissimus fuit. Nam perinde atque oppugnaturi vrbes, non quà probè munitæ sunt alto, præcipiti ac solido mœnium opere, hostes inuadunt: sed vbi

ἀπ' ἰρ ἢ ἀφύλακ]όρ τι μέ-
ρ& ἢ σαθρὸν ἀῤῥωνῖαι, ἢ
ταπεινὸν, ἐπὶ ἓ πάσι λωά-
μα χωρῆσιρ, ὡς ῥᾷπ παρασ-
λῶσι, ἡ ἐλᾶρ λωάμψοι ἅτω
ἡ οἱ ἀβάπονῖ&, ἅ, τι ἂρ
ἀῤῥωσὶς ἴλωσι τῆς ψυχῆς, καὶ
ἐπισαθρορ ἡ ὑπιβάζορ, τὸ
τὸ προσβάπσι, ἡ προσάγε-
σι τὰς μηχανὰς, ἡ τὴ& ἐκ-
πολιορκῆσι, μηδ]ρὸς ἀντῖασ-
ζομζῦσ, μηδ' τλὼ ἴφοδορ ὰ-
ῤδομζῦσ. ἔτ' ἐπιδλὰρ ἐντὸς
ἅπαξ τειχῶρ γζώνται, πυρ-
πολῆσι πάντα, καὶ πώσι, καὶ
σφάλησι καὶ ἐξηλαύνσσιρ, οἷα
ἀκὸς ἀλισκομζύης ψυχῆς καὶ
ἐξωσφαπολισμζύης ἔργα ἅ-
νσα. μηχανήματα ἃ αὐτοῖς
κατὰ τῦ ἀπέντ& ἤ τι ἀ-
πάτη, καὶ τὸ ψεῦδ&, καὶ ἐ-
πιορκία καὶ προσλιπάρησις
καὶ ἀναισχυντία, καὶ ἅπα
μνεία ῥαδιυργήματα. ἐ ἃ
μιγίσῃ πασῶρ ἐ κολακεία
ἢ συγγνὼς, μᾶλορ ἃ ἀ-
δελφή τις ὅσα τῆς ἀβολῆς.
ὐδὰς χοῶ ἅτω γνησί&ρ ἐ-
σὶ,

*sed vbi sentiunt quammi-
nimè defendi, muniri, mu-
ros acceſſu faciles, colla-
pſos, hac omnibus viribus
certatim contendunt, quò
citra difficultatem irrue-
re, ac potiri rebus queant:
ita qui criminandis aliis de-
ſudant, quod in audito-
ris animo languidum, fra-
gile, facile ſubactu vi-
dent, in eam partem tradu-
cunt coguntque machinas
ſuas. Demum quando in-
ſultus hoſtileis nemo præ-
ſentit, nedum non obniti-
tur, expugnant. Iam intra
muros cuncta igni ferrò-
que deuaſtant, excidunt,
populantur: qualia vero
ſimile eſt capto & in ſer-
uitutem redacto animo fie-
ri. x Arma ſunt iſtis ad-
uerſum abſentem, falla-
cia, mendacium, periurium,
ſupplicium, impudentia: de-
nique innumeræ impoſtu-
ræ, ac malicioſæ cautiones.
Omnium maximè præſens,*

*& longè efficaciſſima Aſſentatio, Calumniæ cognata, imò
ſoror. Quippe nemo hominum tam generoſo eſt pectore,*

σι, καὶ ἀδαμάντινον τεῖχος τῆς ψυχῆς προβέβλημένος. ὃς οὐκ ἂν ἐνδοίη πρὸς τὰς τῶν συκοφαντίας δόξας, καὶ ταῦτα ὑποῤῥεόντας, καὶ τοὺς θεμελίους ὑφαροῦντας τῆς δόξης. καὶ τὰ μὲν ἐντὸς ταῦτα, ἔνδοθεν δὲ συνωμοσίαι συναγωνίζονται, τὰς χεῖρας ὀρέγουσαι, καὶ τὰς πύλας ἀναπιτνᾶσαι, καὶ πάντα τρόπον τῇ ἀκοῇ τοῦ ἀκούοντος συμπροθυμούμεναι· πρῶτον μὲν, τὸ φιλόκομον, ὃ φύσει πᾶσιν ἀνθρώποις ὑπάρχει, καὶ τὸ ἀψίκορον· ἔπειτα δὲ, τὸ πρὸς τὰ παράδοξα τῶν ἀκουσμάτων ὑπόμισον. οὐ γὰρ οἶδ' ὅπως ἁδόμενα πάντες παθαρπάζει, καὶ πρὸς τὰς λεγομένας, καὶ μετὰς ὑπονοίας ἀκούοντες. οἶδα γοῦν τινας οὕτως ἡδέως γαργαλιζομένους τὰ ὦτα ὑπὸ τῶν δοξοκόπων, ὥσπερ ὑπὸ τοὺς πτεροῖς λυομένους. ἐπειδὰν τοίνυν ὑπὸ τούτων ἁπάντων συμμαχούμενοι προσπέσωσι, κατὰ κράτος ἀροῦσιν, οἶμαι.

etiam ὁ adamantino septus muro, qui cùm calumniæ concedat, non idem assentationes vincatur. Hæc foris recti iudicij ceu fundamenta suffodit ac subruit. Intus coniurati cum hostibus proditores, irruentes adiuuant, manus porrigunt, portas aperiunt, & modis omnibus connitumtur vt auscultatorem calumnia sibi seruum faciat. Sunt autem proditores, de quibus dico, μ nouandi cupido, natura humanis ingeniis consita, præsentium item fastidium, sequax eorum animus quorum admiratione capitur. Nescio enim quî fit, vt omnes amore sui immodico admiratio furtim rapiat, & suspicionibus illectet. Quosdam equidem comperi studio calumniæ adeò suauiter titillari auriculas, vt si pennis confrices. Proinde talibus adiuti socijs calumniatores cùm ceruerint, cuncta pro viribus euertunt;

μετ. καὶ δὲ ἀνοχλῆς ἡ νίκη γίνοιτο, μηδενὸς ἀνθιστα-μένου, μηδ' ἀμυνομένου τὰς πεδοβολὰς, ἀπὸ δ' ἧς ἀκέστους ἐκόντας ἐαυτὰ ἐνδιδόντες, δι' ἀβακτομένῳ τῷ ἐπιβουλῶν ἀγνοοῦντος. ὅσως δὲ ἐν νυκτὶ πόλεως ἀλόσης, καθεύδοντες οἱ διαβακτόμενοι φονεύονται. καὶ τὸ πάντων οἰκτιστον, ὃ μὴ ὀκ ἀδίκως τὰ γιγνώμενα, πεσόντες οὐ φίλῳ φανερὸς, ἅτε μηδὲν φαῦλον ἐαυτῷ συνειδότος, καὶ τὰ συνήθη λέγοντά τε ποιᾶ, παρὰ πρόσωπον ἄθλιος ἐνορώμενος. ὁ δ', ἢν μὴ ἔχῃ τι γενναῖον καὶ ἐλεύθερον καὶ παῤῥησιαστικὸν, ὡθοὺς ἐξερρήξει τῷ ὀργῷ, καὶ τὸν θυμὸν ἐξέχει. καὶ τῷ, τῷ ἀπλοϊκῷ πεπονθόμενος, ἔννω μάτην τὰ τοῦ φίλου πρόσωπα. ἦν δ' ἀγενὴς καὶ ταπεινότερος, πεσόντα μὴ μεδιᾷ τοῖς χείλεσιν ἄκροις, μισεῖ δ', καὶ πάθρα τὸν ὀλοὸν δακρύει, καὶ ὡς ὁ ποιητὴς φησι,

Βυσσοδομεύει

euertunt: nec magno emitur victoria, vbi nemo repugnat, nemo vim tormẽtorum sustinet, aut iaculis iacula mutat: sed qui auscultat, ipse sese sponte sua in manus hostium dedit. Interim ignarus insidiarum est, quũ accusatur. Nam haud aliter qui deferuntur, atque qui captis vrbibus pereunt, dormientes trucidantur. Et quod est in primis mirabile, & nescius se reum haberi, neque cuiusquam sibi sceleris conscius, amico candidè congreditur, familiariter compellat, facitque pro more, iam antè vndique circumuentus insidijs miser. o Tum ille, si homo ingenuus est, & liber, confidénsque, frangit iram, & effundit animum, defensionem recipit, agnoscítque se frustra aduersus amicum exacerbatum fuisse. Sin autem est indole seruili, & malè mascula, audit quidem, & summis arridet labris: verùm odit, & clanculùm dentibus frendit, ac (vt inquit poëta)

Βυσσοδομῶν τὴν ὀργήν. οὗ δὴ ἐγὼ ἐκεῖνον οἶμαι ἀδικώτερον, οὐδὲ δυσκαθαιρετώτερον, ἐνδιατρίβοντα τὸ χαλεπὸν, καὶ τὸ μῖσος ἐν αὐτῷ κατάκλυσον αὔξαν, ἔτι ῥαιμὴ κάθουτα ἐνὶ φρενοῖν, ἅμα δὲ λιχνεύοντα, καὶ κατακινούμενον ἐν ἔρῳ καὶ κωμικῷ πάθει μᾶλλα ψευσαθῆ τινα καὶ γέλωτος παραφθείραν. μέλιττα δὲ τῶν κολοχέσιν, ἐκείνην πάλαι φίλος ὁ ἐνδιαβάλλων λοιπὸν ἐὼν ὑπεδιαβάλλομένῳ, ποιητὰ ὁμοίας. τότε γὰρ οὔτε φωνὴν ἀκούειν ἔτι εἴασουσι τῶν διαβαλλομένων ἢ τῶν ἀπολογουμένων, τὸ ἀξιόπιστον τῆς κατηγορίας ἐκ τῆς παλαιᾶς διαβολῆς πεπιστευκότος. οὐκ τῶν λογιζόμενοι, ὅτι πολλὰ πολλάκις ἐν τοῖς φιλτάτοις μίσους παραπίπτουσιν αἰτίαι, τοὺς ἄλλους λανθάνουσαι. καὶ ἐνίοτε οἷς αὐτός τις ἐνοχός ἐστι, ταυτὶ φθάσας κατηγόρησεν ἕτερον, ἐκφυγεῖν ὕστερον δράμενος τὴν

Extruit iræ fundamenta. Quo ego homine profectò nihil iniustius, nihil tetrius existimo, qui admorso labro bilem intus alit, odiúmque intra se conceptum auget, aliud in pectore clausum, aliud in lingua expromptum habet, agitáq; læta & comica facie tragœdiam meram, & nihil non triste patientem. Id ille maximè patitur, quum simili delator vecordia apud eum, cui parat insidias, odium mussando dissimulauit, effecitq; vt amicus ei videretur. Tum enim ne vox quidem delati, nedum non defensio audiri solet. Tantum fidei calumniæ facit, cõcepta de illorum amicitia opinio. Hic quantò satius erat perpendere inter amicissimos non raro clam alijs graueis simultatũ causas intercedere. Sæpenumerò item, quorum sese reum calumniator fieri meruit, socium insimulat: vt quum anteuerterit accusando, suspicione culpæ ac crimine elabatur.

πλὴ δοβολιῶ. καὶ ὅλως, ἰχθρὸν μὲν ἀδικεῖν ἂν δοκήσαι δοβοῦμαι. ἅπις δὲ γε αὐτόθι ἡ κατηγορία, πρόδηλον ἔχουσα πλὴ αἰτίαν. τοῖς δοκοῦσι δὲ μάλιστα φίλοις ἐπιχαιροῦσι, πλὴ πῶς τοὺς ἀκούοντας ἔννοιαν ἐμφιῶσι προαιρέμενοι, ὅτι ἐπὶ τῷ ἐκείνων συμφέροντι οὐδὲ τῶν οἰκειοτάτων ἀπέχονται. καὶ δὲ τινες, οἳ μὲν μάθοσιν ὕστερον ἀδίκως δοβολημένους παρ' αὐτοῖς τοὺς φίλους, ὅμως ὑπ' αἰσχύνης, ὧν ἐπῆσθαι, οὐδὲ τι προσίεσθαι, οὐδὲ τολμῶσι προσβλέπειν αὐτοὺς, ὥσπερ ἠδικημένοι, ὅτι μηδὲν ἀδικοῦντας ἐπέγνωσαν. τοιγαροῦν πολλῶν μὲν κακῶν ὁ βίος ἐπλήσθη ἀπὸ τῶν οὕτως ἐφάδιος καὶ ἀνεξετάστως πιστευομένων δοβολῶν. ὁ μὲν γὲ Αντία·

Τελθούσης, φησὶν, ὦ Προῖτε, ἢ λάβεταν Βελλεροφόντιλ,
Ος μ' ἤθελε φιλότητι μιγέσ μοι ἀν. ἐθελόσαν.

αὐτὴ

elabatur. Atque ideo ferè fit, vt quibus nos putent amicos, tantum, inimicos nunquam calumniemur. Nam actioni quæ ipsa sese præ se ferens actoris odium prodit, fidei nihil esse potest. Verùm quos vulgo amicos æstimãt, aggredimur, ceu auscultatori specimen fidei nostræ daturi, vbi sua ipsius causa cõmoda salutemq; familiariũ amicorum neglexisse videmur. Est & genus aliorum, quibus tametsi comperitur falsò criminatum apud se amicum, tamen cùm credidisse pudet, neq; aspicere illum, neque in gratiam redire audent: perinde ac ipsi iniuria sint affecti, quòd alienam iniuriam nõ prospexerint. Proinde multa sunt humanæ vitæ mala ex eo quòd promiscuè ac sine discrimine calumnijs creditur, quale est quod apud poetã ait Antia:

Bellerophontem occide, aut Prœte pibis, Qui mihi conatus præsigne auferre pudoris Fœminei decus—.

Cùm

αὐτὴ πεῖρα ἐπιχαρὰς ᾖ, καὶ ὑπερφθᾶς· καὶ μικροῦ ὁ νεανίας ἐν τῇ πρὸς χίμαιραν συμπλοκῇ διεφθάρη, ἐπιτίμιον σωφροσύνης ὑποσχών, καὶ τῆς πρὸς τὸν ξένον ἀπλοῦς καὶ μαλλον γυναικὸς ἐπιβουλωμένης. ϛ Φαίδρα μὲν οὖν τὰ ὅμοια κατηγορεῖ τοῦ προγόνου, ἐπάραντος ἐποίησε τὸν Ἱππόλυτον γυναικὶ τοῦ παιδὸς, εἶπε, ὦ θεοί, εἶπεν ἀνόσιον ἐργασάμενον καὶ φησί τις, ἀπ' ἀξιόπιστός ἐστιν ἐνίοτε ὁ διαβαλλων ἀνὴρ, τά τε ἄλλα δίκαιος, καὶ σωτὸς ἐν λοιποῖς. καὶ ἐμοὶ προσέχειν αὐτῷ, ἄν τι μηδὲν ἄρα διεφθορὼς λανθάνῃ. ἆρ' οὖν ἔστι Θεσέως ἔπιτις δικαιότερος; ἀλλ' ὅμως μὲν ἀκριβῶς σωίσῃ ἐπὶ τὸν Θεμιστοκλέα, καὶ συμπράξουσι τὸν δῆμον, ἐς, φασιν, ἐκεῖνον πολιτικῆς φιλοτιμίας ὑποκινισμένος· δίκαιος μὲν γὰρ, ὡς πεῖσθε ἄνδρες, Ἀριστείδης, ἀνθρωπος δὲ καὶ αὐτὸς ὢν, καὶ

φ Cùm ipſa prior adoleſcentem ad concubitum ſollicitaſſet, χ contempta, in hoc periculum induxit, vt cum Chimæra pugna congreſſus, parùm abfuerit quin victrice beſtia occumberet. Tanta pœna luenda fuit caſtitas pudórque iuuenilis, quem hoſpiti coniunx adultera ſuſpectum fecerat. ψ Simile quiddam Phædra priuignum calumniata effecit, vt filij caput pater Theſeus execratum beluis marinis deuoueret: quanquam, ô ſuperi, nihil prorſum deliquiſſet. ω At, inquiet quiſpiam, annon dignus eſt fide nonnunquam vir, cæterùm bonis moribus & recto ciuili iudicio præditus, qui alter alterum accuſat? non licet tali auſcultemus, modò reliquis ſibi malis artibus temperârit? A Age, inquam, B éſtne alius Ariſtide iuſtior? ille tamen aduerſatus Themiſtocli, cõtra eum populi animos exacuit, inuidia gloriæ popularis, vt aiũt, vellicatus. Alias vir bonus Ariſtides, verùm homo erat,

nec

καὶ χολὴν ἔχει, καὶ ἀγάπα τινὰς, καὶ μίσει. καὶ εἰ γε ἀληθὲς ἔστιν ὁ περὶ τοῦ Παλαμήδους λόγος, ὁ σοφιστάτατος τῶν Ἀχαιῶν, ἁβρὸν τοῖς ἄλλοις ἄνθρωπος, πλὴν ἐπιβουλῆς καὶ ἐνέδρας ὑπὸ φθόνου φαίνεται σοφισθεὶς κατὰ ἀνδρὸς ὁμαίμου καὶ φίλου, καὶ ἐπὶ τὸν αὐτὸν κίνδυνον ἐκπεπλευκότος. οὕτως ἔμφυτόν ἐστι πᾶσιν ἀνθρώποις ἁπλῶς περὶ τὰ τοιαῦτα ἁμαρτία. τί γὰρ ἄν τις, εἰ τὸν Σωκράτην λέγοι, τὸν ἀδίκως πρὸς τοὺς Ἀθηναίους διαβεβλημένον, ὡς ἀσεβῆ καὶ ἐπίβουλον, ἢ τὸν Θεμιστοκλέα, ἢ τὸν Μιλτιάδην, τοὺς μετὰ τηλικαύτας νίκας ἐπὶ προδοσίᾳ τῆς Ἑλλάδος ὑπόπτους γνωσθέντας; μυρία γὰρ τὰ παραδείγματα, καὶ σχεδὸν τὰ πᾶσι ἤδη γνώριμα. τί οὖν χρὴ ποιεῖν τὸν νοῦν ἔχοντα, ἢ ἀρετῆς ἢ ἀληθείας ἀμφισφητοῦντα; ὅσῳ, οἶμαι, καὶ Ὁμηρὸς ἐν τῷ περὶ Σειρήνων μύθῳ ἐνίησι, παραπλέειν κελεύων τὰς ὀνειδείους ταύτας τῶν ἀκουσμάτων ἡδονὰς, καὶ ἀφραδέστερα τὰ ὦτα, καὶ μὴ

nec felle caruit, solebátque amare alios, alios odisse. Iam si verum est quod de Γ Palamede ferunt, sapientissimus quidam Achiuorum, ac ad res alias gerendas accommodus, inuidia flagrans, insidias parasse fertur cognato, amico, ad hæc eiusdem belli socio. Adeò naturæ hominum familiare est, hoc errore labi. Porrò quorsum attinebat Δ Socratem recensere, insimulatum apud populum Atheniensem seditionis & impietatis? Ε Quid Themistoclem, Ζ aut Miltiadē, tot partis victoriis suspicione proditionis notatos? Sunt enim exempla innumera, & vulgo iam pleraque non ignota. Quid igitur faciet vir prudens in re ambigua? Η sanè opinor Θ quòd Homerus in Sirenum fabula docet, pernicioſas taliū sermonū delicias nauigio prætereat, obturet aures, nec passim aperiat

ἀνέῳξεν αὐτὰ ἀναπεπταμέ-
νοις τοῖς πυλῶσι προσημμέ-
νοις, ἀπ' ἐπισάσσατα ἀπει-
βῆ θυρωρὸν τὸν λογισμὸν ἅ-
πασι τοῖς λεγομένοις, τὰ μὲν
ἄξια προσίεσθαι καὶ πρα-
βαδίζειν, τὰ φαῦλα δ' ἀπω-
πλάσθαι καὶ ἀπωθεῖσθαι. καὶ γὰρ
ἂν εἴη γελοῖον, τῆς μὲν οἰκίας
θυρωρὸν καθίσαντα, τὰ ὦτα
δὲ καὶ τὴν διάνοιαν, ἀνεῳγ-
μένα ἔχειν, ἐπιδέχεσθαι τοίνυν τοι-
αῦτα προσίη τις λέγων, αὐτὸ
ἐφ' αὑτοῦ καὶ τὸ πρᾶγμα ἐξέ-
τασον, μήτε ἐλαττίαν τοῦ λέ-
γοντος ὀρῶντα, μήτε τὸν ἄλ-
λον βίον, μήτε τὴν ἐν τοῖς πό-
νοις ἀγχίνοιαν· ὅσῳ γὰρ τις
σοφώτερος, τοσούτῳ ἐπιμελέστερον δεῖται τῆς ἐξετά-
σεως. οὐ δεῖ τοίνυν σπεύδειν
ἀκοσμίᾳ μείσει, μᾶλλον δὲ μι-
σεῖ τοῦ κατηγορουμένου· ἀπ'
ἴσου δὲ τὴν ἐξέτασιν φυλακτέ-
ον, τῆς ἀληθείας ἀφελόντα
καὶ τὸ δοξάσοντι τὸν φθό-
νον, καὶ ἐν φανερῷ ποιησάμε-
νον τὸν ἔλεγχον τῆς ἑκατέρου
προαιρέσεως, καὶ μισεῖν οὕτω, καὶ

aperiat affectui cuipiam obnoxiÿs: sed ianitore sedulo ac fido adhibito, ratione videlicet ac iudicio animi, recta dicentes reclusis foribus excipiat, inutiles nugas obdito pessulo arceat. Nempe ridiculum fuerit, datum ædibus ianitorem officio suo defungi, aures mētémque vulgo patêre. Posteaquàm ergo tale quiddam calumniatum audieris, tute apud animum tuum rem ipsam perpende. Nihil attinet qualis sit qui accusat, nihil ad rem faciunt alieni mores, nihil accusationis acrimonia: quin eo maiore cura rem discute, quo instructior venit delator: neque item credere conuenit iudicio & existimationi alterius, imò accusantis odio: sed suum veri examen apud nos accuratè seruandum est, suæ item calumniatoris inuidentiæ partes dandæ: denique quod ex trinq; argumenta suaserint, statuendum. Tum vel odisse vel

καὶ ἀγαπᾶν τὸν ἀκόλουθον μισοῦμεν. πρὶν δὲ τοῦτο ποιῆσαι, ἐν τῇ πρώτῃ ἐμβολῇ διαγνῶμεν, Ἡράκλεις, ὡς μὲν ῥᾳδίως ἐλέγχει, καὶ παιδικόν, καὶ πάντων οὐκ ἔμπειρον ἄκρως. ἀπὸ τούτων ἁπάντων ἀπέχομεν, ὅσῳ ἐν ἀρχῇ ἐσμὲν, καὶ ἄγνοια, καὶ τὸ ἐν σκότῳ πως εἶναι τὸν ἐκάστου τρόπον· ὡς εἴ τις θεὸς ἀπεκάλυψεν ἡμῖν τοὺς βίους, οἷοις ἂν φόωσι τὸ βαθρον καὶ ἀγαθρον καὶ ἀγαθολύν, χάραν οὐκ ἔχοι, ὡς ἂν προπετισμῷ τ πραγμάτων ἐπὶ τ ἀληθείας.

vel amare quem diligenter explorauimus, licet. Priusquam id factum sit, calumniæ concedere in primo statim congressu, hercle nimis quàm puerile est, ac indignũ viro, longeq; à iustitia semotum. At verò horum omniũ causa vna est ignorantia, tenebræq; illæ quibus suæ cuiusque hominis rationes mores q; obuoluuntur. Iam si deorum quispiam vitæ nostræ K lumen afferat, futurum est vt euanescat calumnia, fugiatq; in altum barathrum, nec vsquam in humanis locum inueniat, reddita nobis luce omnium vitæ studiorum, veritatis beneficio.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

CAlumniam olim ab Apelle pictorum coriphæo ita depictam insinuat Lucianus, vt ornatu sit pulchro, forma egregia, adspectu ardente, læuâ ardentem tædam præferens, dextrâ supplicem adolescentem per capillos trahens.

a PERNICIOSA res ignorantia est.] *Exordium à loco communi. Ignorantia multorum malorum hominibus est causa: quorum bonam partem perstringunt, Augustinus, De vnico baptismo contra Petilianum, cap. 16. & D. Hieronymus in calce epistolæ ad Rusticum monachum, De viuendi forma. D. Erasmus in epistola quam præfixit Enchiridio militis Christiani. Rursus cap. 8. eiusdem Enchiridij. Terentius in Adelphis:*

Homi-

Homine imperito nihil quicquam iniuſtius.

b Perinde atque qui in tenebris errant.] *Lucretius li. 2:*

Nam veluti pueri trepidant, atq; omnia cæcis
In tenebris metuunt: ſic nos in luce timemus
Interdum, nihilo quæ ſunt metuēda magis, quàm
Quæ pueri in tenebris pauitant, fugiuntq; futura.

c Et ante pedes.] *Ante pedes eſſe dicitur, quod obuium, quodq; vel præſens adeſt, vel imminet. Idem in Pſeudologiſta:* ἢ τὰ πρὸ τῶν ποδῶν, ἢ τὰ ὑπὸ ποσὶν ἀγνοεῖν, id eſt: *Et quòd hæc communia, quodque hæc paſſim obuia ignores.* *d* Labdacidarum.] *Labdacus rex Thebarum, Laium genuit Oedipi patrem, ex Iocaſta Creontis Thebani filia.* *e* Pelopidum.] *Pelops Tantali potentiſſimi Phrygum regis filius, habuit liberos Atreum, Thyeſtem, Lyſidicem & Phyliſthenem.* *f* Illa verò cùm aliás.] *Deſcendit ad hypotheſin. Locus eſt à genere ad ſpeciem, amplificandi gratia adiunctam.* *g* In calumnias familiares.] *Quanta peſtis humanæ vitæ ſit lingua calumniatrix, hoc eſt, verè diabolica (quod enim Latini calumniam dicunt, Græci vocant διαβολὴν) Eraſmus ſcitiſſimè in Linguæ ſua oſtendit. Thearidas quum gladium cote acueret, rogatus à quopiam, num eſſet acutus? Acutior, inquit, calumnia: grauiter innuens, rem omnium rerum nocentiſſimam eſſe calumniam. Medius ex Alexandri paraſitis vnus, ſolebat alios adhortari, ne metuerent quoduis crimen in quemuis intendere. Adiecit ſcelerato præcepto cauſam appoſitam: Vt maximè, inquit, ſanet vulnus qui delatus eſt, manet tamen cicatrix. Non arbitror quenquam eſſe diabolum tam impium, qui rem magis nephariam poſſit ſuggerere. Et quò fœdius eſt crimen, hoc tenacius hæret apud multos criminis ſuſpicio, vel in innocentiſſimum.*

h Amicus item ab amico.] *Demoſthenes:* ἢ μάχαιραν μὲν τίνα, ἢ διαβολὴν χαλεπὴν φίλος. *i* Itaque quo pacto.] *Propoſitio.* *k* Porrò quam eius imaginem.] *Narratio de Apelle & Ptolemæo.* *l* Apelli Epheſio.] *Apellis pictoris Epheſij pictura, qua elegantèr calumniam, hoc eſt, ſuum periculum vltus eſt.* *m* Quæ in Tyro auctore.] *Tyrus Phœniciæ peninſula, vſu purpuræ notiſſima. Ouid. 15. Metamorph.*

Fluctu-

Fluctibus ambitæ fuerant Antissa Phareósque,
Et Phœnissa Tyros —.

Hanc Alexander continenti coniunxit.

n Antiphilus quidam artis Apellææ.] *Qui in eadem arte versantur, inter hos artificij similitudo magis æmulationẽ conciliat quàm benevolentiam. Quorum mutuam inter ipsos inuidiam Hesiodus, in Opere, cui titulus Opera & Dies, compluribus metaphoris indicauit.* o Secretò item & in auriculam.] *Modus loquendi vulgo receptus. vnde est illud apud Homerum aliquoties:*

Ἀγχι κάρη κεφαλὴν, ἵνα μὴ σφὼϊν ἄκουσε. *id est,*
Admoto capite, reliqui ne audire valerent,
In aurem —. *Idem Lucianus in Gallo: Ad aurem eum Syracusanis quibusdam communicans. Christus: Et quæ in aurẽ audistis, prædicate super tecta:* id est, *quæ secretis colloquijs accepistis, palàm prædicate.* p Non satis animi cõpos.] *Ab adiacentibus.* q Vt coniecturis.] *Docet id artificij Aristot. libro Rhetorices tertio, in locis ad dissoluendum calumniam.* r Tali est imagine calumniam vltus.] *Icon calumniæ.* s Liuorem.] *Græci inuidiam deam, hominum pestem acerrimam & acerbissimam, masculam effingũt: quippe qui hominis effigie malè habiti, & ex morbo nondum cõualescentis effingunt, vt hic videmus. Nostri verò fœminæ formæ formârunt, vt pulcherrimè Ouidius in 11. Metamorphoseôn ostendit, vbi & Inuidiæ domum describit his versibus:*

Pallor in ore sedet, macies in corpore toto,
Nusquam recta acies, liuent rubigine dentes,
Pectora felle virent, lingua est suffusa veneno:
Risus abest, nisi quem visi fecêre dolores.
Nec fruitur somno, vigilantibus excita curis:
Sed videt ingratos, intabescitq́; videndo,
Successus hominum, carpitq́; & carpitur vnâ.
Suppliciumque suum est. *Sanè antiqui inuidiam anguilla designabant: quando ea natura esse fertur anguilla, vt omnib. piscibus inuideat.* t Principiò nobis effigianda.] *Illud vide lector optime, vt sese ostendit artificem. Cic. 1. Offic. Omnis quæ à ratione suscipitur de aliqua re institutio, debet*

à definitione proficisci, vt intelligatur, quid sit de quo disputetur. u Est enim calumnia.] *Nos sic: Calumnia est accusatio, quæ reo absente & ignoráte facta, & altera tantùm parte audita, contradicente nemine, creditur. Sed natura verbi* Διαβάλλειν *videtur esse amplior, quàm vt huius definitionis angustijs contineatur. Significat enim in genere criminari, siue id verè, siue falsò, clàm palámve fiat, maledicere, obtrectare, in odium atque inuidiam studere adducere.* Συκοφαντίαν *Suidas exponit,* ψεύδη λόγος κατηγορίαν: *id est, falsam alicuius accusationem seu calumniam. A Cicer. lib. 1. Off. definitur, vt sit callida & malitiosa iuris interpretatio, vnde calumniatores dicti falsi accusatores, & calumniari falsa crimina intendere. Dicta est autem à caluendo. i. decipiendo, vt Prisc. ait. Vide Vallã lib. Elegant. 6. c. 50.* x Quæ definitio.] *A diuisione.* y Omnium, si lubet.] *Calumniatoris descriptio.* z Is quidem.] *Ab efficiente.* A Neque enim quisquam.] *Ab actibus.* B Nam quis est cui non.] *Argumentum ab efficiente.* C Ea sanè extrema.] *Ab autoritate & lege.* D Qui iureiurando.] *Demosthenes in ipso protinus exordio aduersus Aeschinem.* E Longè optimi poëtæ.] *A testimonio.* F Nec nisi librato.] *Hoc carmen est Phocylidis, admonens non temerè pronunciandum de quopiam, nisi re vltrò citroq; diligenter cognita. Citatur & à Cicer. libro Epist. ad Atticum 7. Hunc locum copiosè iuxtà & luculenter explicat Erasmus noster adagio, Ne de lite pronuncies.* G Adeò enim hoc hominum.] *Minoris amplificatio, à modo.* H Quod profectò.] *Epilogus.* I At hoc genus homines.] *Vbi potissimùm versetur calumniator.* K Siquidem ibi.] *Argumẽta à causa.* L Contrà qui assentandi.] *Amplificatio.* M Homeri carmẽ.] *Hoc carmẽ ex Homericæ Iliados. sumptũ est, incertum & varium belli euentũ notãs.* Ἔνυάλιος *enim Mars dicitur, ab* ἐνυὸ, *quam belli fortunam esse putant. Nos de ea re plura annotauimus in dialogo Philopatris.* N Cęterùm quadruplatoris.] *Qualibus studeat & intentus sit.* O Cunctarum alioqui rerum.] *Esdræ tertio capite, item tertiò: Fortè est vinũ, fortiò est rex, fortiores sunt mulieres: super omnia autẽ vincit veritas.* P Mille modis fallat.] *Hactenus*

tenus de calumniatore. Q Porrò defertur is plerunque.] *Hactenus de delatore: nunc ad delatum. Cic. 2. de Oratore: Intelligunt homines aũt maximè paribus, aut inferioribus: cùm se relictos sentiunt, illos aũt dolent euolasse. Sed etiam superioribus inuidetur sæpè vehementer, & eò magis, si intoleranti ius se iactant, & æqualitatẽ communis iuris, præstantia dignitatis aut fortunæ suæ transeunt.* R Tale quiddã in gymnico.] *Amplificatio à simili.* S Neq; sequenti incommodat.] *Cic. 3. Offic. Scitè Chrysippus, vt multa: Qui stadii, inquit, cucurrerit, eniti & contendere debet, quàm maximè possit, vt vincat: supplantare eum qui cùm certet, aut manu depellere, nullo modo debet. Sic in vita sibi quenq; petere quod pertineat ad vsum, non iniquum est: alteri surripere, ius non est.* T Hi deinde amari.] *Redit ad studia calumniatoris.* V Adeò rationes eius.] *Distributio.* X Philoxeno.] *Philoxenus poëta, quẽadmodum diximus De mercede conductis, vsque adeò non potuit carmina Dionysij probare, vt malucrit reduci ad fodinas lapidarias. Historia refertur ab Erasmo, adagio In lapidicinas.*

Y Ceu œstro in auriculam immisso.] *Oestrum insecti genus est, horrendo strepitu: vnde & nomẽ inditum apud Græcos. nam Latini asylum appellant. Hoc addito, Iuno vaccam Io in furorem egit: vnde prouerbium natum est, Oestro perciti siue concitati, pro ingenti animi cupiditate commotis, ac velut attonitis. Poëtæ diuino correpti furore, œstro conciti dicuntur: vnde οἰστρωλάτης & dictione composita, pro insano: & οἰστρᾶν & οἰστρηλατεῖν pro insanire.* Z Talia ferè sunt.] *Epilogus distributionis.* a Cum cupiditatibus.] *Efficacissimum delationis genus est, cùm id in calumniam vocetur, quod auditoris studio planè repugnat.* β Quondam apud Ptolemæum.] *Probat exemplis quæ ad faciendam fidem non vulgariter adiuuant: præsertim cùm per inductionem, quam Græci vocant ἐπαγωγὴν adhibentur. Quo in genere plurimus est Socrates Platonicus.* γ Instita muliebri.] *Inter vestimenta, quib. vir sine reprehensione vti non potest, annumeratur stola, quæ demissa erat ad imos vsq; pedes: & cuius extremam partẽ ambibat instita assuta, quę erat fasciola quædam siue limbus. Cùm Dionysius in cõuiuio iussisset, vt singuli veste muliebri saltarent,*

tarent, id Plato facere recusauit his trimetris è Fabula quadam:

Muliebri ego haud quaquam indui queam stola,
Vir natus ipse, & ex virili germine.

Deuteron. 22: Non induetur mulier veste virili, nec vir vtetur veste fœminea. ϰ Dithyrambicos.] *Dithyrambi canebántur in honorem Bacchi, qui & ipse διθύραμβος dictus est: quòd bis natus, velut è duabus ianuis prodierit.* ι Dijs genitus.] *Alexander in Ammonis templo, quum à vate dictus esset Iouis filius: Nihil, inquit, mirum: nam Iupiter omnium naturà pater est, sed ex his optimos quosque peculiäriter suos facit.* ζ Ordines.] *Dictu mirum, quàm appositè transtulit ἀξιαρχὸν, quem non parum multi vocant centurionem. Ordinem verò dicuntur ducere apud Latinos, qui cohortibus turmísve præsunt.* ν Apud Alexandrum.] *Alexander inter amicos, quos habebat præcipuos ac potentissimos, omnium maximè videbatur honorare Craterum: sed omnium maximè diligere Hephæstionem. Craterus enim, inquit, amat regem, Hephæstion Alexandrum. Id verò Græcè iucundius dicitur: φιλοβασιλὸς & φιλαλέξανδρος. sentiens, Craterum in his quæ ad regiam dignitatem attinebant, præstare fidum amicum: Hephæstionem priuato quodam affectu diligere Alexandrum. Pariter itaque, licet dissimiliter amantibus, diuersa ratione persoluit præmium: Craterum enim ornauit dignitate, Hephæstionem ad intimam admisit familiaritatem.* θ Quin cum leonibus cõmitteretur.] *Imperatores Romani leones in vinarijs alebant, voluptatis causa: quibus & sæpè noxios obiiciebant.* ι Nam perinde.] *Amplificatio à simili.* κ Arma sunt istis.] *Arma calumniatorum.* λ Adamantino septus muro.] *Quicquid inuictum atque inexpugnabile, id adamãtinum vocamus. nam adamantis lapidis duricies incredibilis est.* μ Nouandi cupido.] *Fastidium enim est humani ingenij, in his quæ nobis ad manum sunt. Id quod eleganter notauit Alexis apud Athenæum libro tertio: ἐρῶσιν ἀλλοτρίων, παρῶσιν συγγενῶν: id est, Alienum amamus, proximum contemnimus.* ν Omnes amore sui.] *Horatius:* Cæcus, *inquit,* amor sui. *Id vitij Plato malorũ omnium fontẽ autumat.*

ξ Ne-

ξ Nescius se reum haberi.] *Calumniæ morsus non solùm perniciosissimus est, verùm etiam ineuitabilis: quòd clanculari us plerunq;. Vide prouerbium: Aduersus morsum sycophantę non est remedium.* ο Tum ille, si homo ingenuus.] *Persona eius, apud quem quis defertur.* π Et summis arridet labris.] *Græci vsurpant, cùm quis verbis duntaxat simulat quippiam: non autem ex animo facit. Idem in Apologia:* ἀπ' ἄκρων χείλους φιλοσοφῶν: id est, *A summis labijs philosophum agens. Idem in dialogis Amatorijs:* ἐπ' ἄκρων ἔχειν χείλους ὅρκους ἴσχειν: id est, *summis in labijs iusiurandũ habentibus.* ρ Qui admorso labro.] *Mordere labra dicitur, qui stomachatur, animoq; ringitur, sumptum ab indignantium gestu.* σ Aliud in pectore clausum.] *Homerus Iliad. 2:*

ἐχθρὸς γάρ μοὶ κεῖνος ὁμῶς Ἀΐδαο πύλῃσιν,
ὅς τ' ἄλλο μὲν κεύθῃ ἐνὶ φρεσὶν, ἄλλο δὲ εἴπῃ. *id est,*

Haud secus atq; Orci portas hominẽ execror illũ,
Quisquis corde aliud celans, aliud sonat ore.

τ Proinde multa.] *Exaggeratio calumniæ ab effectu, & eius exemplis.* υ Apud poëtam.] *Homerus Iliad. 2. Bellerophontis historia recensetur ab Erasmo in Chiliadibus. Neque dissimilis narratur historia Geneseos 39. cap.* φ Cùm ipsa prior.] *Eadem planè historia narratur & Geneseos 39. cap.*

χ Contempta in hoc.] *Hoc est, pœnam pro pudicitia, suaque in hostem reuerentia referens.* ψ Simile quiddã Phædra.] *Quum Phædræ libidini cõsentire nollet Hippolytus, furore incensa redeunti Theseo accusauit, quòd illi vim voluisset inferre.* ω At inquiet.] *Obiectio.* Α Age inquã.] *Dilutio ab exẽplis.* Β Est'ne alius Aristide iustior.] *A comparatis. Aristides cognomento Iustus, semper suo vnius præsidio fretus Remp. administrabat, à sodalitatib. abhorrebat, velut ab amicorũ potentia, quæ ad iniuriã alijs inferendam adderet animũ. Erat illi simultas cũ Themistocle. Huic cùm delectus esset collega ad peragendã legationem: Vis, inquit Themistocles, vt in his montib. simultatẽ deponamus? Nam si videbitur, reuersi illã resumemus. Vide Plutarc. in eius dẽ Aristidis vita, & in apophthegmatibus. Aemylium Probum: item Plutarch. in Politicis.*

Γ De Palamede.] *A Virg. li. 2. Aen. & Plin. lib. Naturalis*

historiæ 7. Δ Socratem recensere.] *Xenophon in apologia pro Socrate.* Ε Quid Themistoclem.] *Postquam nauali pugna Xerxem vicit, & patriam atq; vniuersam Græciam à barbarorum imperio liberauit, decennali exilio primùm Athenis, mox tota Græcia depulsus, ad Persarum regem confugit, & inuidia cessit. Athenienses nihil causæ prætexuerunt, quàm ne gloria fieret elatior. Vide Aemylium Probum in eius vita & in Cimone. Thucydides lib. 1. proditionis vnà cum Pausania initæ, accusatum dicit. Itidem Plutarch. in eius vita, & in libello de Vtilitate capiendæ ab inimico.* Ζ Aut Miltiadem.] *Quum is pro parta victoria cõtra Persas ad Marathonem coronam in Senatu peteret, obstitit Sothares, & palàm exclamauit: O Miltiades, quum solus viceris, solus coronaberis. Passus est quoque se accusari & damnari à Xantippo Ariphronis filio, author Herodotus. Vide Aemil. Probum in eius vita. tandẽ in carcere interiit. Lege Platonis Axiochum.* Η Sanè opinor.] *Consiliũ de non admittenda calumnia,* Θ Quòd Homerus in Sirenum.] *Sirenes, Parthenopem, Leucosiam & Ligram, maris monstra fuisse fabulatur Homerus, in parte virgines, in parte volucres, Acheloi fluuij & Calliopes Musæ filiæ. Harum vna voce, altera tibijs, tertia lyra canebat: & primò iuxta Pelorũ, pòst in Capreis insula habitauerunt. Quæ voce canora, atque tanta carminis dulcedine transeuntes demulcebãt, vt alto somno prematentur: & cùm sopitos persentirent, submergebant, atque deuorabant. Quare cùm iuxta illas transiturus esset prudens Vlysses, cera sociorum aures obstruxit, & ipse se ad nauis malum alligari iussit, vt ea ratione saluus euaderet. De illis etiam Lucianus in oratione De domo.* Ι Iam si deorum.] *Concludit eodem loco communi, quò à principio vtitur.* Κ Lumen afferat.] *Aut, vt inquit ille:*

Aspice namq; omnem, quæ nunc obducta tuenti
Mortales hebetat visus tibi & humida circum
Caligat, nubem eripiam —.

ΠΑΤΡΙΑΟΣ ΕΓΚΩ- *PATRIÆ ENCO-*
μιον. *mium.*

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

ARgumentum & genus orationis, ipse titulus exponit. Est autem propositio & summa negocij, patriam omnium rerum esse dignissimam & venerabilissimam, vt quam & homines & dij reliquis rebus omnibus anteponant. Argumenta pleraq; à signis & cõsequentibus sumuntur. Ostendit enim, quæcunq; homines faciunt, ea ad patriæ vel ornamentum vel defensionem comparare: & quantumuis humili & sterili solo aliquis natus sit, nihilominus patriam suam splendidissimis ciuitatib. ac regnis anteponere: quemadmodum parentũ quoq; & liberorũ inter se affectus eiusmodi est, vt quales cunq; ipsi sint, tamen esse omnib. alijs plus ament & colant. Proinde & legislatores cùm grauissimè punire homines vellent, patriæ priuationem atq; exilium, tanquam acerbissimam pœnam, instituisse.

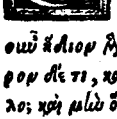

Τι μ ἐδὲν γλυκιον ἢ πατρὶς φάναι προτιθυμιμώτερον, ἄρ' οὐ ἥλιον μ ἐδὲν, σεμνότερον δέ τι, καὶ θεότερον ἄλλο; καὶ μλὰ ὅσα σεμνὰ καὶ θεῖα νομίζουσιν ἄνθρωποι, ταῦτα πατρὶς αἰτία καὶ διδάσκαλος,

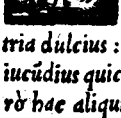

Am olim vulgi sermone detritum est, [a]*nihil esse patria dulcius: proinde neque iucũdius quicquam. Est verò hae aliquid venerabilius aut diuinius? Siquidè quæcũque diuina, quæcũq; veneratione digna homines esse existimãt, horũ causa atq; magistra est*

ασ, γινηςομένην καὶ ἀναθρεψαμένην καὶ παιδωςομένην. πόλιν μὲν οὖν μεγέθει, καὶ πλήθει πράγματος καὶ τῆς τῶν κτισμάτων καταςκευῆς θαυμάζουσι πολλοί, πατρίδας δὲ σπουδῇ πάντες. καὶ ζῷόν γε ἄλλο ἐξαπατᾶται τῶν καὶ ποθεῖν εἰωθότων τὸ θέαμα ἡδονῆς, ὡς ἐπὶ τῇ πρὸ ὀλίγου τῶν παρ' ἄλλοις θαυμαζομένων; πάθει τοιούτῳ τῆς πατρίδος. ὅστις μὲν οὖν σεμνύνεται πολίτης ὢν εὐδαίμονος πόλεως, ἀγνοεῖν μοι δοκεῖ, τίνα χρὴ τιμᾶν ἀπονέμειν τε πατρίδι. καὶ ὁ ζηλοτὸς δῆλός ἐστιν ἀχθόμενος ἄν, εἰ μητρυιτέρας ἔλαχε τῆς πατρίδος. ἐμοὶ δ' ἔδοξεν, αὐτὸ τιμᾶν τὸ τῆς πατρίδος ὄνομα. πόλεις μὲν γὰρ πραβαλεῖν πλουσίᾳ πόσει, μιγῆναι δὲ ἐξισάζειν καὶ ἀδελφὸν καὶ τῶν τὰ ἀνίαν ἀφθονίαν. ἔπου δ' ἄριστος ὅτι πόλιν, ἐθέλει

stra est patria, quæ nos genuit, aluit [b] atq; instituit. Enimuerò vrbium magnitudinem atq; splendorem, sumptuosos prætereà variorum instrumentorum apparatus admirantur multi, [c] patriam verò pio amoris affectu prosequuntur omnes: neq; quisquam quamlibet potens, ita deceptus est alienarum rerum amœno & voluptuoso spectaculo, vt propter immodicam apud alios rerum cùm visendarum tum admirandarum excellentiam, obliuiscatur patriæ. Itaq; quicunq; felicis & splendidæ ciuitatis se ciuem esse iactat, ignorare mihi videtur quam gloriam aut honorem patriæ tribuere oporteat. Neq; occultè fert talis, se dolore affectum iri, si mediocrè patriâ sortitus esset. Mihi verò iucundũ est ipsum nomẽ patriæ reuerenter atq; religiosè colere. Etenim ei qui ciuitates inter se collaturus est, peropus esse video, singularum amplitudinem accuratè expendere, earundémque elegantiam obseruare, neq; non commerciorum ac rerum venalium copiam considerare. Cæterùm vbi de vrbium electione agitur, nemo

ἑλέσθαι ἄν ἑκάστοις τὴν λαμπροτάτην, ἁπάσας τῇ πατρίδα. ἀλλ' εὐξαίτο μὴ ἄν εἶναι ποτὲ τὴν πατρίδα τῶν ἀναλαμβάνοντι παραπλησίαν, ἑκάστοις δ' ἄν τὴν ὁποιανοῦν. τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ οἱ δίκαιοι τῶν παίδων πράττουσι, καὶ οἱ χρηστοὶ τῶν πατέρων. ὅτι γὰρ νίκης καλὸς καγαθὸς ἄνθρωπος ἂν τιμήσοιτο τοῦ πατρὸς, οὔτε πατὴρ καταμελήσας τοῦ παιδὸς, ἕτερον ἂν ἐκτήσαιτο νίον. ἀλλὰ σωφρόνως οἱ πατέρες ἐπαινοῦντες, συνιᾶσι τοῖς παισὶν, ὥστε καὶ ἀγαπῶσι καὶ μισοῦσι, καὶ τοῖς πᾶσιν ἄδικα φαίνονται ὑποσυμμαχοῦντες οἱ πάππους αὐτοῖς. ὅσης γὰρ μὲν τοιοῦτός ἐστι δικαστὴς τοῦ ἡδέως μοι παρὸς ὀφθαλμὸς ἔχειν. πατρὶς δὲ τοίνυν τὸ ὄνομα, πᾶσιν καὶ οἰκειότατον πάντων. ὀφθῆναι γὰρ ὅτι τοῦ παρὸς οἰκειότερον. εἰ δέ τις ἀφανίσειε τοῦ παρὰ τὴν δικαίαν τιμὴν, ὥσπερ καὶ ὁ νόμος καὶ ἡ φύσις ἐπαινοῦσι, πᾶσι κόσμος ἂν τὴν παιδὶ

nemo vtiq; posthabita patria splendidiorē electur ᵃ est: verū in optatis habebit, patriā quoq; suā quāmaximè cōformem esse vrbibus copiosis & felicibus: ipsam tamē, qualiscunq; tandem fuerit, delectu habito cæteris hauddubiè præpositurus est. Isthuc verò ipsum liberi quoq; faciunt probi & legitimi, neq; nō patres, qui quidē fuerint nō mali. Neq; enim spectatæ honestatis et probitatis adolescēs, aliū patri suo honorib ᵇ præferet: neq; pater neglecto filio alium paterno affectu iuuenem cōplexurus est. At quī his inferiores sunt patres, tantum tamen filijs ex se genitis nō grauatim tribuunt, vt sint & vita honestissimi, & dignitate amplissimi, apparentq; omnibus sua opera quamoptimè educati atq; exornati. Porrò q tali erga filium suū non vtitur iudicio, ille patris oculos habere mihi videtur minimé. Proinde nomē patriæ primū est, & omnium familiarissimū. Etenim nihil est quod patre nobis sit familiarius. Si quis verò ᵈ iustū habebit honorē patri, ᵉ quemadmodū et lex et natura imperat, ille pa-

πρίδα προλιμπάσα. καὶ γὰρ ὁ πατὴρ αὐτὸς, ἢ παλαιὸς κλῆμα; καὶ δὴ πατρὸς πατὴρ, καὶ οἱ ἐκ τούτων οἰκεῖοι πάντες ἀνωτέρω, καὶ μέχρι θεῶν πατρώων πρόσεισιν ἀναβιβαζόμενον τὸ ὄνομα. χαίρουσι καὶ θεοὶ πατρίοις, καὶ πάντα ἅμα, ὡς ἔπος, ἱδρυθῶσι τὰ τῶν ἀνθρώπων, αὐτῶν ἐγχωρίοις κλήμασι πᾶσαν γῆν καὶ θάλασσαν. ἐφ' ἧς ἕκαστος αὐτῶν ἐγγενὴς, πρότιμος τῶν ἄλλων ἁπασῶν πόλεων. καὶ πόλεις ἀμείνους, θεῶν πατρίδων. καὶ νῆσοι θειότεραι, παρ' ἃς ὑμνῆται γένεσις θεῶν. ἱερὰ γοῦν λελαμπρυσμένα ταῦτα νομίζεται τοῖς θεοῖς, ἐπαλλὰξ ἐς τοὺς οἰκείους ἕκαστος ἀφικόμενος ἱερουργεῖ τόπους. ἃ δὴ θεοῖς τίμιον τὸ τῆς πατρίδος ὄνομα, πῶς οὐκ ἀνθρώποις πολύ γε μᾶλλον; καὶ γὰρ εἰ καὶ τι κάλλιον πρῶτον

triæ quoque conuenienter præcipuum honorem habiturus est. Siquidem ipse etiã pater peculiaris est patriæ possessio, ac patris pater, tum omnes qui ex illis numerosa retrò serie generis domestici prognati sunt. Et ad deos vsque paternos patrium nomen protenditur. Gaudẽt verò ipsi quoq; Dij solo natalitio, ac vniuersas res humanas, vt par est, intuentur, suam possessionem esse existimantes totum terrarum orbem, atq; omnem Oceanum. In qua tamen quisq; illorũ terra natus est, hanc omnibus cæteris vrbibus, quamuis florentioribus honore, anteponere non dubitat. Quinetiam ciuitates quæ Deorum feruntur esse patriæ, cæteris sunt venerabiliores, & insulæ præcipuo loci genio diuiniores, apud quas Deorum natiuitates & incunabula laudibus extolluntur. Itaque sacra quoque illa superis gratiora esse existimantur, quæ quisque ad domesticos delatus locos offert atque sacrificat. Iam si patriæ nomẽ tanto in precio apud Deos habetur, cur non iure optimo longè maiori in existimatione foret apud homines? Siquidem quisq; nostrũm in patria primum

τον ἥκας & ἀφ' ἑ πατρίδ&, ὡς καὶ ἥτον ἡ θεὸν, ἀ καὶ λοιμὸς ὄπ, ἀλλ' ἄν ἑκάστῳ νομίζωσα πατρῶον, ὅμ τὸ πρώτω ἀφ' ἑ τόπε θέαμ. καὶ φωνῆς ἐνταῦθα ἤρξατο, ἐπιχώρια πρῶτα λαλεῖν μανθάνων, καὶ θεὸς ἐγνώσισεν. ἐν δή τις τοιαύτης ἔλαχι πατρίδ&, ὡς ἐτίρας διηθιῶσι, πρὸς τὸ τῶν μειζόνων παιδείαν, ἀλλ' οὗ ἐχέτω καὶ τέτων τῶν παιδευμάτων τῇ πατρίδι τὸ χάριν. ὃ γὰρ ἂν ἐγνώσισεν, οὐδὲ πόλεως ὄνομα μὴ ὅμ τῆς πατρίδ& πόλιν εἶν μαθών. πάντα δ', οἶμαι, παιδεύματα καὶ μαθήματα συλλέγεσιν ἄνθρωποι, χρησιμωτέρες αὐτοὺς ἀφ' τούτων τοῖς πατρίσι παρασκευάζοντες· κ]ῶντα δ καὶ χάρματα φιλοτιμίας ἕνεκεν, ἑ ἐς τὰ λοιπὰ ἑ πατρίδ& πλεονεκτήματα. καὶ ἀκόπως, οἶμαι. ἀλλ γὰρ ὃν ἀχαείσες

mùm iucundum illud Solis lumen intuitus est, non secus atq; Deum, qui tametsi omnibus gentibus communis est, vnicuique tamen patrius esse existimatur, propterea quòd sub vitæ initium ab illo loco primùm aureum illam Solis lampadem conspexerit. Accedit his, quòd & vocem quisque suam in patria auspicatus est, primùm suæ gentis vernacula lingua amabili balbutie sonare perdiscens, Deósque cognouit. Porrò si quis talem sortitus est patriam, quæ ad res maiores perdiscendas alterius egeat adminiculo, aliam tamen disciplinarum gratiam acceptam feret patriæ. Neque enim vrbis nomen cognouisset vnquam, nisi patriæ beneficio & opera vrbes esse cognouisset. In ea verò opinione sum, vt putem ab hominibus tantùm in hoc sibi parari omnium artium ac disciplinarum cognitionem, ne patriæ indecores, sed seipsos huic vtiliores informent. Insuper opes etiam possidentur liberalitatis exercendæ gratia, vt communibus impensis patriæ inopiam subleuemus. Cōsentaneum enim

esse

ἐὰν τοὺς τῶν μεγίστων τυχόντας εὐδαιμονίαν· ἀλλ' ἃ μὴ δίκαιος ἐλαβεν ἵνα τις ἀρνήσαιτο χάριν, ὥσπερ οὐδὲ δίκαιον, ἐπειδὰν τὸ πάθος πρός τινα, πολὺ μᾶλλον προσήκει τῷ πατρίδα δίκαιοις ἐλαύνουσιν ἀμείβεσθαι. ἐλαύνουσιν μὲν γὰρ γονέων ἀεὶ νόμοι παρὰ τοῖς πόλεσι· ἴσον υἱῷ δὲ προσήκει πάντων μᾶλλον πατρίδα νομίζειν, καὶ χαλεπήναι προφῶν ἀφειδόντα, καὶ τῆς τῶν νόμων αὐστηρότητος· ὥρθη δὲ ἁπλᾶς ἔστω ἀμύνασθαι τὴν πατρίδα, ἣς ἐν ἄκρᾳ πόλει γεγόνασι· ἀμελεῖν, ἀλλ' οἵ τι ἐλαυνόμενοι ἐν τοῖς ἀφελημίαις, σωτῆρας ἀναλαβόντες, ὡς μέγιστον ἀγαθῶν ἡ πατρίς. οὐ τι εὐδαιμονοῦντες, ἂν καὶ τὰ ἄκρα ἐν πράττωσι, τῶν γὰρ αὐτοῖς μέγιστον ἐνδεῖν νομίζουσι, τὸ μὴ τῷ πατρίδα οἰκεῖν, ἀλλὰ

esse opinor, ne, eum maximis beneficijs affecti fuerimus, & parùm grati esse reperiamur. Sed si est quæ vni officiosè refert gratias, quemadmodum æquum est, posteaquam beneficia non mediocria ab illo accepe-rit: multò magis conuenit quamcumulatissimè patriæ referre patriæ. Etenim super parentum ærumnosa afflictione in ciuitatibus leges sunt conditæ. Aequum verò est, [h] communem omnium matrem patriam esse existimare, huicq; [i] pro nutricandi officijs ipsarum legum decreto iubente quamamplissimas gratias reponere. Cæterum vsqueadeò patriæ negligens & immemor conspectus est nemo, vt in alia Republica ætatem degens, omnem curam colendæ patriæ depositisset. At etiam qui peregrè multis iactati difficultatibus calamitosè agunt, crebrò testantur rerum optimarum omnium præstantissimam esse patriam: tum etiam egregiè felices, quanquam in cæteris omnibus per omnia bene & beatè vitam exigant, tamen in hoc egentissimos se esse opinantur, quòd patriæ fines non incolant,

sed

ἀπὰ ξυμφορᾶς· ὄνειδος δὲ τὸ τῆς ξυμφορᾶς. καὶ τὰς λαμπρὰς καὶ ἀρχαίας χρόνου λαμπρὰς γιγνομένας, ἢ διὰ χρημάτων κτῆσιν, ἢ διὰ τιμῆς δόξαν, ἢ διὰ παιδείας μαρτυρίαν, ἢ διὰ ἀνδρίας ἔπαινον, ἔστιν ἰδίᾳ τῷ πατρίδα πάντας ἡδέως προσιόντας, ὡς ἐκ μείζονος ἄμοιρος βελτίοσιν ἐπιδεξομένους τὰ αὐτῶν λαμπρά. καὶ δοκοῦσι μᾶλλον ἵκανοὶ καὶ σπουδὴν λαβέσθαι τῆς πατρίδος, ὅσῳ πρὸ ἄλλων φαίνονται μᾶλλον πρὸ ἄλλοις ἠξιωμένοι. ποθεινὴ μὲν οὖν καὶ νέοις πᾶσι, δοκεῖ δὲ ἤδη γεγηρακόσιν ὅσῳ πλέον τὸ φρονεῖν, ἢ δοκεῖς νέοις μέτεστι, τοσούτῳ καὶ πλέων ἐγγίγνεται πόθος ὁ τῆς πατρίδος. ἵκανος δὲ τῶν γεγηρακότων καὶ σπουδὴ, καὶ εὔχρηστα λαμπρὸν καὶ βίον ἐπὶ τῆς πατρίδος, ἵν' ὅθεν ἤρξατο βιῶν, ἐνταῦθα πάλιν καὶ τὸ σῶ-

sed extorres & peregrè agant. quippe peregrinationis probrum non mediocriter eos discruciat. Videmus quoq; eos qui per tempus quod peregrè agendo insumpserũt, nonnihil splendoris & gloriæ sibi adiunxerunt, aut paratis diuitiarum possessionibus, aut dignitate & honoribus aut celebri disciplinarum atque ingenij testimonio, aut laude virtutis, omnes certatim ad patriam terram properare, quasi nequaquã apud alios meliores sua ipsorum bona essent cũ aliqua laude ostensuri. Ac tantò quisque maiore studio patriam comprehẽdere appropérat, quantò rebus maioribus dignus apud exteros habitus est. Proinde iuuenibus quoq; desiderabilis & amabilis iuxtà est patria. Porrò autem homines iam ætate ac senio confecti, quantò maiori quàm iuuenes prudentia exculti sunt, tantò vehementiori patriæ dulcedine ac desiderio trahuntur. Quare vnusquisque è senum numero & festinat, & in votis habet maximè, in solo natalitio vitam cum morte commutatam relinquere, vt quò loci vitam auspicatus est, eodem iterum & cor-

pus

μα παρακαλάβηται τῇ θρυψαμένῃ γῇ, καὶ τῶν παρόντων λοιπωνάτη τάφων. δοκεῖ γὰρ ἑκάστῳ δοκᾶ ξυμφορᾶς ἀλίσκεσθαι, καὶ μετὰ θάνατον ἐν ἀποστροφῇ καμεῖσθαι. ὅσον δὲ τῆς διανοίας τῆς πρὸς τὰς πατρίδας μίτεσι ζῶις ὡς ἀληθῶς γνησίοις πολίταις, μάθοι τις ἂν τῶν αὐτοχθόνων. οἱ μὲν γὰρ ἐπιπολάζουσι, λαθάσι πεν νόθοι, ῥᾳδίας ποιοῦντα τὰς μεταναστάσας, τὸ μὲν τῆς πατρίδος ὄνομα μήτε ἀδότες, μήτε σέρνοντες, ἀγνῶμοι δ' ἅπαντα χῇ τ' ἐπιτηδείων ἐπορμάδην, μικρὸν ἐνδεεστέρας, ἢ τὰς τ' γαστρὸς ἀδοκήτως τιθεμένοις. οἷς ἢ μήτηρ ἡ πατρὶς, ἀγαπῶσι πλὴν γῆν, ἐφ' ἧς ἐγένοντο, καὶ ἐτράφησαν, κἂν ὀλίγην ἔχωσι, κἂν πρασσάμενοι, κἂν ἀπὸ πενιχρῶν, κἂν ἀπορῶσι τῆς γῆς ἐπαινέσαι πλὴν ἀρετλὴν, ἢ γε κἂν τῆς πατρίδος πους terræ altrici humandum reponat, ac patriæ sepulturæ participem se fore cognoscat. Etenim graue & acerbum vnicuique esse videtur, peregrè agentem se deprehendi, ac demum post mortem in aliena terra reconditum cinesci ere. Cæterùm quanta erga patriam sit verè germanis ac genuinis ciuibus charitas, non certiùs aut faciliùs quàm ex indigenis perdiscitur. Siquidem peregrini & aduenæ, non secus atque nothi aut spurij, paruo in discrimine ponunt exilia, quippe quibus patriæ nomen prorsus ignotum est: neque vllo animi beneuoli argumento prosequuntur, existimantes nusquam non rerum necessariarum copiam sibi haud difficulter suppeditari, modum felicitatis in ventris ac gulæ fœdis & beluinis voluptatibus situm habentes. Veruntamen quibus mater est patria, terram illam singulari amore prosequuntur, in qua in lucem editi, in qua nutriti sunt. Quanquam modicam habeant, quanquam asperam & sterilem, quanquã vnde terræ virtutem collaudent non habuerint; attamẽ quo patria

καὶ ἐκ ἀρρώστων ἐγκωμίων, ἀπὸ μᾶλλον ἴδιον ἐπὶ-
φορᾶς συμπνωμυγίας πολίοις ἀ-
νεπιμυγόοις, καὶ νεμῶσι φυτοῖς
παντοδαποῖς διηνυμμυγόοις, καὶ
αὐτοὶ τὸ πατρίδος ἐγκωμίων
ἐκ ἐπιπανθάνονται. πλὴν ὑπο-
πορόφορον ὑπερορᾶν δὲ καὶ λυ-
ροπορόφορον ἐπαινεῖσι. καὶ σπάνια
τὶς ἐς πλὴν πατρίδα, μᾶλλον νυ-
σιάτης ἦ, μᾶλλον παρ' ἄλλοις ἐν-
δεκαμονέσι διώκεται. καὶ διδο-
μυγίλω ἀθανασίαν ὁ προσήκο-
ται, προτιμῶν τὸ ἐπὶ τῆς πα-
τρίδος τάφον· καὶ ὁ τῆς πατρί-
δος αὐτῆς λαπνὸς λαμπρό-
τερον ὀφθύσεται τοῦ παρ' ἄλλοις πυρός. οὕτω δὲ ἄρα
τίμιον ἔστ' ἀσκεῖ περὶ πᾶσιν
ἡ πατρὶς, ὥστε καὶ τοὺς πανται-
χοῦ νομοθέτας ἴδιον τὶς ἄν,
ἐπὶ ζῶις μυγίσεις ἀδικήμα-
σιν, ὡς χαλεπωτάτω ἐπιβ-
βλημότας πλὴν φυγὴν, τι-
μωρίαν καὶ οὐχ οἱ νομοθέται
δὴ οὕτως ἔχουσιν, οἱ δὲ πισσό-
μυγοι τὰς στρατηγίας ἑτέρως,

tria encomio potissimùm celebranda sit, nequaquam animo perplexi hæsitabunt. Verùm [k] tametsi non ignorauerint alios suam iactasse patriã superbiùs ob agrorũ fœcunditatẽ, ac pratorũ viridantium plantas omnijugas: neq; ipsi tamẽ patrij soli laudis obliuiscuntur, quam equis alendis aptam suspicientes, numerosa quoq; ac robusta pube fœcundã collaudãnt. Ad hæc [l] maturat etiam reditum in patriam aliquis, qui insularis fuerit, tametsi apud alios bellè & feliciter viuere possit: oblatamq; immortalitatem respuet, patriæ sepulchrũ perpetuitati præferens. Et vel [m] patriæ fumus alieno igne ipsi luculentior esse videbitur. Vsqueadeò verò in vniuersum res omnes quamlibet pretiosas excellit patria, vt legum quoq; conditores passim quisq; videat maximis puniendis sceleribus [n] exilium pœnam constituisse, tanquam grauissimum & acerbissimum supplicium. Neq; verò solùm legislatorum consuetudo sic se habet: sed verò qui cũ imperio exercitibus præsunt, aliter.

neq

ἀπ' ἐρ τᾶς μάχας τὸ μέγιστόν ὄτι τῶν παραγγελμάτων ὑπὸ τοῖς παρατεταγμένοις, ὡς ὑπὲρ πατρίδος καὶ τοῖς ὁ πόλεμος. δηλοῖ ὅτις ἂν ἀνέσας τὸ τοιοῦτον, ἀκοὰς οὐκ ἔχει, ποιᾶ γὰρ ἂν τὸν λαὸν, ἀνεχέσθω, τὸ τᾶς πατρίδος ὄνομα.

neq; enim maiore ac vehemētiore exhortatione in pugnis militum perturbati accendunur & inflammantur animi, quàm si pro tuenda patria se præliari cognouerint: nec ferè vllus est, qui his auditis ignauus esse sustineat. Etenim strenuum & audacem ex meticuloso quoq; facit nomen patriæ.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a NIHIL esse patria dulcius.] *Propositio, & ratio ab effectu, à signo & collatione, à simili & coniugatis. De dulcedine patriæ extat epigramma παλαιὸν ex Homero formatum, apud quem Odyss. nono sic Vlysses in conuiuio Phæacum loquitur:*

Ὡς ἐμοὶ γλύκιον ἦς πατρίδος, ἠδὲ τοκήων.

Ennius. *id est,*

Vt nihil est patriæ, propriisve parentibus vlli Dulcius—.

Lucianus quoque hoc encomium ab hoc ipso Homeri loco exorditur: quo sententiam suam declarando, paucis quidem illis sed admodum argutis verbis indicauit, quàm cuiq; præclara habenda sit sua patria, quàm amanter colenda, quàm officiosè prosequenda. Illa enim nescio qua dulcedine cunctos ducit, & immemores non sinit esse sui. Nec ferè vlla terra est, aliorum opinione, quamlibet barbara & inculta, quamlibet inamana & horrida, quæ suo alumno non videatur omnium esse cultissima & amantissima. Hoc verum esse, vel vnus profecto productus multorum instar habendus est Ithacus, cuius cùm sapientia minimè esset dubia, illiq; concessum foret alibi felicem

felicem vitam agere, immortalitate fruituro ac esset oriundus ex insula aspera, nec ita multùm iucunda: præ omnibus tamen voluptatibus, quas formosissimæ deæ conuersando capere potuisset, subsilientem fumum optat de patrijs posse videre focis, inamœnos & horridos Ithacæ scopulos immortalitati præferens, quâ negat se quicquam vspiam gentium vidisse dulcius. Iam neminem vsqueadeò ferum naturâ existimo, quem natalis soli recordatio nõ aliqua dulcedine caperet atq; demulceret, quiq; Vlyssis opinioni refragaretur, cùm illud naturæ nescio quo ductu aut vitio omnibus insitũ esse videamus, vt cuique sua plus æquo arrideant: adeò vt cui sua sorderet patria, adhuc nemo inuentus sit. b Atq; instituit.] *A patria educationis auspicia suscipiuntur.* c Patriam pio amoris affectu prosequũtur omnes.] *Cic. 1. Offic. Remp. siue patriam in beneficentia, per contentionẽ, reliquis omnibus coniunctionibus anteponit. Causæ in promptu sunt, quòd ea reliquorum omnium officia quodammodo continet.* d Iustum habebit honorem patri.] *Honorat patrem qui amat, obseruat, & obsequitur. Prima pietas in Deum, proxima in parentes & in patriam, pro cuius defensione pugnandum est.* e Quemadmodum & lex & natura imperat.] *De hoc Exod. 20. Deut. 5. Eccl. 3. Matth. 15. Ephes. 6.* f Dij solo natalitio.] *Ab exemplo & autoritate Deorum.* g Parum grati.] *Patrię ingrati impiissimi habentur, in Erasmica declamatione Lucianicæ respondente, in collatione causæ & effectus.* h Communẽ omniũ matrẽ.] *A merito aliud ex causis. Patria à Sophocle in Antigona, eiegãter naui comparatur, quâ incolumi, salui sunt quigãtes, eademq; fracta, periclitãtur omnes. Cic. Offic. 1.* i Pro nutricãdi officijs.] *De officio patriæ gratis præstando idẽ Erasmus in eadem responsione: Quid autem est, inquit, quod non vel gratus patriæ debeat ciuis? cui si vel animam impenderis, quid mirandum, si quod acceperas, id restituis.* k Tametsi nõ ignorauerint.] *A signo & locorũ collatione.* l Maturat reditum.] *Vlyssem intellexit, qui cùm apud Calypsonem posset in omnibus delicijs viuere, tam illam asperã & lapidosam patriam suam antepositi etiam immortalitati, non ita facturus, si illam sententiam, quam in vetere tragœdia Telamonis filius Teucer dixisse*

traditur: Patriam esse cuique, vbicunque cuique esset benè, ap-probasset. quæ sententia à Lysia in oratione aduersus Philonem reprehensa est. m Patriæ fumus.] *Apud Homerum Odyss. α. terræ natalis fumum Vlysses optat videre surgentem. Vnde & ductum est hoc prouerbium, ad quod eleganter quoque alludit Ouidius his verbis:*

Haud dubia est Ithaci prudentia: sed tamen optat
Fumum de patrijs posse videre focis.

Quem autem vnquam vidimus in tam barbara regione natũ, cui sua patria vel nõ optima videatur? Illa enim complectitur quæ solent haberi charissima: parentes, affines, amicos, penates, solum ipsum natale, cui auspicia viuẽdi debemus. n Exilium pœnam constituisse.] *Cic. in Parad. Nescis exilium, scelerum esse pœnam, lib. 5. Tusc. Exilium credo quod in maximis malis ducitur. Virg. 10. Aen. Infelix exilium dicit.* o Pro tuenda patria.] *Quàm dulce & decorum est pro patria mori, exprimit Horat. lib. 3. Car. od. 2:* Dulce & decorũ est p patria mori. *Cic. 1. Offic. Pro patria quis bonus dubitet mortem oppetere? Hinc Lucianus noster scribit, hãc in prælijs cohortationem plurimùm valere, si quis dicat, bellum esse pro patria susceptum, neminemque esse, qui hac voce audita, mortem extimescat, aut periculum metuat.*

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ἐγκώμιον. *DEMOSTHENIS encomium.*

Philippo Melanchthone interprete.

ARGVMENTVM.

ET hic titulus argumẽti summã indicat. Est enim encomium Demosthenis oratoris, sed nouo quodam colore tractatũ. Non enim simplici via, aut vulgatis laudandi rationibus, quæ à rhetoribus præscribuntur, vtitur: sed illis quodammodo postpositis & reiectis, à confessione hostis potissimũ encomij partem absoluit, hoc videlicet ordine. Principiò narrat, quo pacto cũ deambulatũ ijsset, in Therſagorã Poetam incideritencomiũ Homeri meditantẽ. Ibi igitur cũ de Homero alter, alter autem

autē de Demosthene laudando inter se agerēt, Thersagorasq; contenderet longè difficilius esse Homerū laudare q̄ Demosthenem: nō quia id versibus faciendum esset: sed quia ipsa materia locorū sterilior foret, idem hoc ipsa re cōprobare illū cœpisse. Eaq; encomij huius occasio est, & quasi quoddā operis prooemiū. Fingitur itaq; exinde Thersagoras sub comparatione quadam Homeri & Demosthenis, & eorum quę ad vtriusq; laudem ab arte sumi possint, omnes eos locos percurrere, ex quibus cùm persona Demosthenis, tū cæteræ virtutes & res gestæ amplificari poterant. Quo loco & illud obiter videre licet, quid in autorum lectione spectandum sit, & quæ ratio in encomijs texendis potissimùm sequenda. Thersagora ista omnia quasi digito, quod dici solet, indicante. Atq; hæc prior encomij pars est, quæ ex locis technicis à Thersagora homine Poëta perficitur. Altera autem ex atechnis, quæ vocant, sumitur: sed quàm summa prudentia atq; arte Lucianus, vtpotè orator, ac seriò agens, tractasse ita videtur. Interpellato enim sermone Thersagorę, vt qui in vulgatis, & in schola exerceri solitis rationibus versaretur: deinde & carminis illius auscultatione, vt fingitur, vicissim peracta, ipse accepto ab eodem Macedonicarum rerum commentario, in quo & acta Antipatri & Demosthenis quædam continebantur, ex eo reliquam inde orationem pertexit, illi videlicet insuper commemorādo, quæ hostes quoque de eloquētia Demosthenis, de magnitudine animi eius, & de rerum gestarū excellentia, scripta atque testata reliquissent. Quo argumento neque grauius aliud, opinor, neque firmius quicquam afferri potuit. Est enim ea demum vera ac solida laus, quæ ab hoste proficiscitur: quippe qui nihil laudaturus facilè in eo, quem odit, faerit, nisi ad quod ipsa virtutis ac veritatis natura compellitur: quæ eiusmodi sanè est, vt quod infrà ipse Antipater ait, honestæ res etiam apud hostes honestæ ducantur, & virtus laudem suam vbiuis locorum inueniat. Sed de hac re alibi dictum est.

Βαδίζοντί μοι κατὰ πλῆθος ἀνδρῶν, πλὴν ἐντυθεν ἐξιόντων ἐν ἀριστερᾷ, ἅ ἔπηξε πὶ δίκα, σμικρὸν πρὸ μεσημβρίας, Θερσαγόρας παρατυγχάνει. τάχα τις καὶ ὑμῶν ἐπίσαιτο· σμικρὸς τὶς ὅδε, χρυσὸς, ὑπόλευκος, ἀνδρικὸς πλὴν φύσιν. ἰδὼν οὖν αὐτὸν ἔτι πόρρωθεν ὄντα, Θερσαγόρας ἔφην ὁ ποιητής. ποῖ δὴ, καὶ πόθεν; εἶκοθεν, ἦδ' ὅς, ἐνταῦθα. πότερον δ', ἦν δ' ἐγώ, διαβαδίσων ἀμίλλας μέν, ἔφη, καὶ τέτο δρόμου· ἀωρὶ γάρ ἐστι τῶν γυμνικῶν ἐξανάσας, ἔδοξέ μοι καινὰ τοῖς Ὁμήρου γνωρίμοις τῆς ποιητικῆς ἀπάρξασθαι. καλῶς γε σὺ ποιῶν, ἔφην, καὶ τὰ προφέρα τῆς παιδεύσεως ἱκανῶ τίνων. ἐκεῖθεν οὖν ἀρξάμενος δὴ ὅς, ἔλαθόν με αὐτὸν, ἐς τέτο τῆς μεσημβρίας ἐκπεσών. ὅπερ οὖν, ἔφην, δεῖ μέν μοι καὶ τοῦ πλείονος. ποτὲ μέν τοι πρότερον, ἔφη, προσπαίζων τοῦτόν μοι δρόμον ἦκω, τῇ χαρᾷ τ' Ὁμήρου ἐπιδείξας.

Cum in porticu de ambulare, exeunti a sinistram die 16 paulò ante meridiem, fortè se mihi Therſagoras offert. exiſtimo eum pleriſque veſtrûm notum eſſe. Puſillus eſt, naſo aquilo, ferè candidus, virili ſpecie. Hunc cùm procul accedentem viderem, dixi: Hic Therſagoras Poëta eſt. Et interrogaui, quorſum aut vnde iret? Ille inquit, domo ſe huc veniſſe. Num, inquam, deambulandi gratiâ? Tum ille: Omitte hoc interrogare. nocte intempeſta ſurrexi, vt ad Homeri natalem carmen ei dedicarem. Præclarè, inquam, facis, quòd illi ſtudes gratiam inſtitutionis referre. Hoc cùm inſtituiſſem, ait ille, huc veni, neque animaduerti me deambulationem ad meridiem vſque produxiſſe. Tum ego: Et mihi opus eſt deambulatione. Sed ille: Multò ante, inquit, o portuit me illum ſalutare. monſtrabat autem manu Homerũ.

ἴσκ δήπου τὸν ἐν Δηλίᾳ ζῦ
τῶν Πτολεμαίων υἱὸν, τὸν
καθαμένον τὰς κόμας. προ-
σιρῶν τι οὖν αὐτὸν ἀφικό-
μενον, ἔφη, καὶ προσωξόμην,
ἀφθόνως μεταδιδόναι τῶν
ἐπῶν. ἐγὼ γὰρ, ἔφην, ἐν ὀλ-
λοῖς τὰ πράγματα ἤδη, πάλαι
γάρ τοι καὶ αὐτὸς ἐνοχλῶν
μοι δοκῶ τὸν Δημοσθένη,
ἐπικουρῆσαί τι πρὸς τὴν αὐ-
ξῦ γενέθλιον. εἰ οὖν ὑμῖν ἐ-
παρκέσει τὸ ὄχεσθαι, συμβε-
βοίμην ἄν σοι. κοινὸν γὰρ ἡ-
μῖν τὸ Ερμαιον. ἐγὼ μὴν, ἔ-
φη, καὶ τῶν νύκτωρ τι καὶ τή-
μερον πεποιημένων, δοκῶ
μοι τῆς ἑορτῆς τὸν Ομηρον
ἐπιγράψασθαι· θεὸς γάρ πως,
καὶ μαντικῶς εἰς τὴν ποίησιν
ἐξεβακχεύθην, ἐνεγκεῖν δ' αὐ-
τός· ἐπίτηδες γάρ τοι τοῦτ'
τὸ γραμματεῖον περιηγό-
μην, εἰ ἄρα ὦ σχολὴν ἄγοντι
τ' ἑταίρων περιτύχοιμι. δο-
κεῖς δ' μοι ἐν ταλῷ σὺ τ' σχο
λῆς ἔναι· μακάριος γὲ εἰ, ὦ
δ' ἐγὼ, καὶ πεπονθας τὸ τοῦ-
τὸν δόλιχον νενικηκότ', ὃς
ἤδη

Scitis enim in templo Pto-
lemæi ad dexteram collo-
catum esse, prolixa coma
insignem, inquit: ad hunc
eundum mihi est, vt eum sa-
lutem, & orem vt mihi ma-
gnam versuum copiam lar-
giatur. Ego contrà inquam:
Si quid votis proficitur, &
ego iam olim Demosthe-
obstrepo, vt mihi suppedi-
tet orationem ad natalem
eius ornandum. Si igitur
satis erit vota facere, ad-
iunge me tibi socium. nam
commune, inquit, lucrum
auferre cupimus. Ego, in-
quit, habeo poema lucubra-
tũ hac nocte & hodie, quod
Homero propter beneuo-
lentiam dedicaturus sum.
Nam diuino quodam furo-
re commotus ad poëticam
rapior, vt iudicabis ipse. Ge-
ro enim mecum libellum in
hoc paratum, vt ostendam
sodalibus, cùm in aliquem
ociosum incidero. O te feli-
cem, inquam, qui vidêris mi-
hi perinde facere, atq; aliqs

qui postquam cursũ vicit in stadio, redit abluto puluere, vt

ἥδη πλησμονῆς τῶν λόγων, καὶ τὸ λοιπὸν ἀφ' ὑμῶν ψυχαγωγήσῃ, μυθολογῆσαι πρὸς τὴν παλαιστὴν διηγοῦντα, ἐπιδόξει λαμβάνεσθαι τῆς πάλης ἔσεσθαι. ὁ δ', ἀπ' ἐπὶ τῆς βαλβίδος ἂν ἄρα ἐμυθολόγησε, ἔφη. νῦν σὺ δή μοι λοιπὸν ἡνιοχικὸς τὸν δόλιχον τῶν ἵππων, ἐνηνυφὰν ἀνδρὶ μάλα δὴ λαμπρῷ δοκοῦντι τῷ τῆς δίης τύχης. καὶ ὃς γελάσας, ὡς δὴ σοί τι ἀπόρρητον, εἶπεν, εἰργασμένῳ; ἴσως γάρ, ἔφη, ὁ Δημοσθένης ἐλάττονος, ἢ ὥστ' Ὁμήρου εἶναί σοι δόξαι κατα-φαίνεσθαι· καὶ σὺ μὴ μέγα φρονεῖς, Ὁμήρου ἐπαινέσας, ἐμοὶ δὲ ὁ Δημοσθένης σμικρὸν, νὴ τὸ μηδέν, συνοφαίνεσθαι, ἔφη. δοκεῖ δέ μοι δ' ἂν ἄρα τὸν ἥρωας, ἃ καὶ πλέων ἀμὶ πλῶ γνάμῃ πρὸς Ὁμήρου τετάχθαι. εἶνε, εἶπον· ἐμὶ δ' ἂν ἄρα νομίζοις πρὸς τὸν Δημοσθένους ἀπ' ἐπεί γε μὴ ταύτης τὸν λόγον ἀτιμάζεις κατὰ πλῶ ἀποθέσιν, δῆλον ὡς πλῶ ποικτικῶς ἔρχον ἢ μόνον, τὸς ζητοῦντας

oblectet se spectando: cum luctatore iocatur, expectante vt iam in certamen vocetur. Cui respondet ille: At paulò antè cùm à meta procurrendum esset, non erat ocium ad iocandum. Sic tu velut in cursu poëtico victor, facis me ludos ac delicias, mentuentem stadij fortunam. Scilicet, ait ille ridens, quasi rem difficilem susceperis. Fortassis, inquam, Demosthenes videtur tibi indignus, qui ad Homerum conferatur, & videri vis in argumento graui ac difficili posuisse operam, cùm Homerum laudâsti: me verò existimas leue argumentum de Demosthene sumpsisse. Cauillaris, inquit ille. nam ego nolim heroas illos inter se committere, tametsi magis fauco Homero. Benè, inquam: annon putas me Demosthemi magis fauere? Sed quoniam non recusas hac de re mecum

colloqui, apparet te solam poëticam admirari, & solu-

tam

κὸς λόγους καταφρονᾶς ἀτεχνῶς, οἷον ἵππους παρὰ ψιλὸς ἀκούων. μὰ μανάλω, ἔφη, ταῦτά γε, λάβρ' ἃ ποιεῖς δεῖ δ' μανίας ἐπὶ τὰς ποιητικὰς ἐλθεῖν θύρας. δεῖ γὰρ δι καὶ δοῖς καταλογάδην, ἔφην, ἐνθέου τινὸς ἐπιπνοίας, ἃ μίκκυσι μὴ ταπεινοὶ φανῆναι, καὶ φαύλης φρονεῖν. οἶδά δι, ἔφη, ὦ ἑταῖρε, καὶ χαίρω πολλάκις, ἂν λάβω τι δὴ λογοποιῶν, καὶ τὰ Δημοσθένους ἐγγὺς τ' Ὁμήρου τιθείς. οἷον λέγω τὴν σφοδρότητα καὶ ψυκείαν, καὶ τὴν ἐνθουσιασμὸν, καὶ τὸ μὴ οἰνοβαρὲς πρὸς τὰς Φιλίππου μέθας καὶ λοφδακισμὸς, καὶ τὴν ἀσίνη γλαν. τὸ δ' Εἰς οἰωνὸς ἄριστος, πρὸς τὸ, δεῖ γὰρ τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα τὰς ἀγαθὰς ἀποθνήσκοντος ἐλπίδας. καὶ τὸ, Ηκι μὴν οἰμώξει γέρων ἱππηλάτα Πηλεύς, πρὸς τὸ, Πηλίκον τοτὲ συνάξαιμ' ἂν οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι, οἱ ὑπὲρ δόξης καὶ ἐλευθερίας τελευτήσαντες; παρα-

tam orationem prorsus contemnere, sicut eques peditem præteruectus aspernatur. Tũ ille, Dij prohibeant ne sic insaniam, tametsi [f] non leui furore opus est ijs, qui ad poëticas fores accedunt. Verùm & oratoribus, inquam, opus est afflatu quodã diuino ad efficiendam orationem non humilem aut frigidam. Nec hoc, inquit, ignoro, ac sæpè me comparatio cùm aliorũ oratorum, tũ & Demosthenis cum Homero, delectat, cùm similem video vim, acerbitatem & impetum. Vt Homerus Agamemnonem appellat violentum: ita Demosthenes in Philippi ebrietatem, saltationes, petulantiam inuehitur. Et quale illud est [h] apud Poëtã, Vnũ augurium optimũ est, pugnare pro patria: tale illud est apud Demosthenẽ: Oportet bonos viros bona cũ spe suscipere defensionem Reipub. Et illud:

Forsitan ipse senex deploret talia Peleus, simile est huic sententiæ: Quàm grauiter ingemiscerẽt illi fortes viri, qui propter gloriam & patriæ libertatem in acie perierunt.

παραβάλω ἢ τὴν ῥῆσιν τοῦ Πύθωνος πρὸς τὰς Ὀδυσσέως νιφάδας τῶν λόγων· καὶ τὸ,

ἃ μὲν μίμοιμεν ἀνέρι γ' ἀθανάτῳ τι ἐοικέναι,

πρὸς τὸ, πίρας μὲν γὰρ ἅπασιν ἀνθρώποισι ζοῦ βίος θανάτοιο, μᾶλλον μὲν οἰκίσκῳ τις αὖτε λαθάρξας τηρεῖ. καὶ μυείαν γιγόμασιν αὖθις αὐτοῖς ἐπὶ τοῦτ' ἐμνοίας ἐπιδρομάδ. κἄρομαι δὲ καὶ πάθη καὶ ἀφελήσας, καὶ προσὰς λέξεως καταμανθάνων, καὶ τὰς ἀφαιρέσας τοῦ μόρου μεταβολὰς, καὶ τὴν τοῦ παραπροσῶν ἐπανόδους, καὶ τὰς τοῦ παραβολῶν σὺν ὧν καιρῷ γλαφυρότητας, καὶ τὸ τοῦ πόπου μισοβάρβαρον παντάχοῦ. καί μοι πολλάκις ἔδοξεν (ἐγὼ δὲ τἀληθὲς ἀφυρυψάμην) ὑπερπίστερον μὲν βαθμίδας Αἰλικῆς καθάπερ ὁ Δημοσθένης, ὁ τὴν παῤῥησίαν, ὡς φασιν, ἀνειμένος, ζοῦ τοὺς Ἀχαιοὺς Ἀχαϊάδας προσαπόντος, ἀφαιρεσίρῳ δὲ τόνῳ πνεύματος τὰς Ἑλληνικὰς ἀφελευθερίας, τοῦ μιγάξαι τὸ ἀκμαιοτάτης μάχης ἀφηνό-

Confero & magnam influentem [i] Pythonis orationem ad hybernas niues, quarum similis oratio Vlyssis esse scribitur, & illud:

[k] Ni foret hæc hominum natura obnoxia morti,

simile est huic loco: Omnes homines naturâ morti obnoxij sunt, etiam si quispiam conetur se inclusum in cauea seruare. Deniq; infinitæ sunt similes vtriusque sententiæ. Delectant autem me & affectus tum vehementiores, tum leniores, & orationis varietates, & metaphoræ tædium leuantes, & tempestiui ex digressionibus reditus, & concinnæ collationes, denique totius vrbanitas orationis. Et mihi fortè visum est (neque enim dissimulanda est veritas) plus esse [l] grauitatis in Demosthene, castigante segnitiem suorum ciuium magna libertate, quàm in Homero, cùm Achiuos Achaidas appellat. Et Græcorum tragœdias grandiore sono repræsentat, quàm Homerus, qui fingit colloquia

διαλόγους ἀναπλάττοντ@, ἢ μύθοις τὴν φορὰν σκιδαννύοντος. πολλάκις δὲ μετὰ τὸ Δημοσθένους ἢ μέτρα κάλλος, καὶ ῥυθμοὶ καὶ βάσεις ὀκ ἔξω τῆς ποιητικῆς ἡδονῆς ἐμβιβάζουσιν, ὥσπερ ὀδὲ Ὁμήρος ἐπιπλὴς ἀντιθέσεσιν ἢ παρισώσεσιν, ἢ σχημάτων τραχύτητ@ ἢ καθαρότητ@. ἀλλ' ἔοικε φύσει πως ὑπάρχειν ταῖς ἀνδράσι τὰς ἀρετὰς ὑπὸ παλιχθαι. πόθεν γὰρ δὴ περιφρονοίη ἂν τὴν σὴν Καλλιόπην, ταύτην ὑγιγνώσκων; ἀλλ' οὐδὲν ἧττον τὸ μὸν ἀγώνισμα τῶν ἐς Ὁμήρου ὑπομνημάτων διπλάσιον ἔργον. ἢ τοὺς σοὺς ἐς Δημοσθένην ἐπαίνους τίθημι, ὃ τοῖς μέτροις, ἀλλὰ τῇ ὑποθέσει φημί, ὧν τὸμὲν μὴ ὀκ ἔχειν ἐφάσαν τινὰ κρηπῖδα ὑποβαλέσθαι τῷ ἐπαίνῳ, πολλοῦ γε ὧν ποιητικῆς αὐτῆς· τὰ δ' ἄλλα, τὰ μὲν ἀσαφῆ, πατρὶς καὶ γένος καὶ χρόνος. ἃ γὰν τι σαφὲς αὐτῶν λῇ, ὀκ λῇ ἂν ἀμφίλογος ἀνθρώποις ἔρις, πατρίδα μὴ διδόντων αὐτῷ Ἰωνικὴν Κολοφῶνα, ἢ Κύμην, ἢ Χίον, ἢ Σμύρναν, ἢ Θήβας

colloquia in mediis pugnis, & certamina iactu lapidis dirimit. Sæpe etiam apud Demosthenem membra suos habent numeros ac mensuras, quales sunt in poëtica: sicut neque desunt in Homero antitheses, comparia, figuræ asperiores aut candidiores. Nam ingenia videntur suâ sponte similes virtutes etiam in dissimilib. studijs gignere. Quare igitur tuam Calliopen aspernarer? Quamuis autem hanc valde admirer, tamen mea causa duplo plus habet negocij, quàm Demosthenis encomium: non ob illam causam, quia mihi carmen scribendũ est, sed etiam propter argumentũ, nullam habeo materiam satis splendidã ad inchoandas laudes, præter ipsam poëticã: [m] cætera sunt ignota, patria, genus, ætas. nam si hæc nota essent, nullæ extitissẽt inde dissensiones. Alij patriam ei assignant vrbem Ionicam Colophona, alij Cumam, alij Chium, [n] nonnulli Smyrnã, quidam

ἢ Θήβας τὰς Αἰγυπτίας, ἢ μυρίας ἄλλας. πατέρα δὲ, Μαίονα τὸν Λυδὸν, ἢ ποταμὸν μὲν, καὶ μητέρα Μελανώπην φασὶν, ἢ νύμφην τῶν ἀφανῶν, ἀνθρωπίνου γένους ἀφεῖσα, χρόνον δὲ τὸν ἡρωικὸν ἢ τὸν Ἰωνικόν. καὶ μήδ' ὅπως πρὸς τὸν Ἡσίοδον ἔχει ἡλικίας σαφῶς ἀθῆναι· ὅπου γε καὶ τοὔνομα πρὸ ζοῦ γνωρίμου τὸν Μελησιγενῆ προκείνουσι. τύχῃ δὲ μοιρίας, ἢ πάθους ὀμμάτων, ἀλλὰ μὴ βέλτιον εἴη καὶ ταῦτα ἐᾶν ἐν ἀσαφεῖ κείμενα. περὶ σοῦ δέ μοι κομιδῇ τὸ ἐγκώμιον, πολὺν ἄπρακτον ἐπαινέσαι, καὶ σοφίαν ἐν τῷ ἐπῶν ἐπαξομένῳ συμέγαν. τὸ δὲ σὸν, ἔφη, κατὰ χαρὸς, ἐπίφορόν τε καὶ λεῖον, ἐφ' ὑεσμένοις τε καὶ γνωρίμοις, μόνον ὀνομάτων, οἷον ὕψος ἕτοιμον, ἀνδυσμάτων παρὰ σοῦ δεόμενον. τῷ δὲ μέγα καὶ λαμπρὸν ἡ τύχη τοῦ Δημοσθένους πρὸς σῦφι; τίλ' οὐ γνώριμον; οὐκ

quidam Thebas Aegyptias, & innumeras alias. Patrem Maeonem Lydum, & aut fluuium: matrem Melanopen, aut aliquâ nymphâ, siquidẽ humanũ genus ignoratur. Alij existimant eum temporibus heroicis fuisse, alij Ionicis: nec satis constat vtrum Hesiodus sit antiquior. Quidam etiam contendunt, prius ei nomen P *Melesigenae fuisse, quàm hoc quod nunc in vsu est Homeri. Nec de fortuna eius aliquid constat, de paupertate, de cæcitate: vt satius esset fortasse omittere ista, cùm sint ignota. Valde igitur angusta erit encomij materia, si nullæ res gestæ, & carmen tantùm laudandum erit, & sapientia ex versibus æstimanda. Tibi verò ampliſsima materia ad manum & in promptu est dicenti de rebus certis & celebratisſimis: tantùm verbis opus est, tãquam condimento ad obſonium parato. Quid enim non magnum & ſplendidum fortuna Demoſtheni conceſsit? Quid*

οὐκ Ἀθῆναι μὲν ὧν πατρὶς οὐ λιπαρὰ καὶ ἀοίδιμοι, καὶ ὁ Ἑλλάδος ἔρασμα; καί τοι λαβόμην ἄρ' ἐγὼ τῶν Ἀθηνῶν, ἐπὶ τῆς ποιητικῆς ἐξουσίας ἐπιδεῖξον ἄρ' ἔρωτας θεῶν, καὶ κείσας καὶ κατοικήσεις καὶ ἁρπαγὰς, καὶ τὴν Ἐλευσῖνα. νόμων δὲ καὶ δικαστηρίων καὶ πανηγύρεων, καὶ Παραλίων, καὶ ἐπικτήσεων καὶ προπαίων θαλαττίων τε καὶ χερσαίων ἐπισκήψεων, οὐδ' ἂν εἷς ἐπ' ἴσης ἀξίως ἐφικέσθαι δύναιτο τῷ λόγῳ, φησίν, ὁ Δημοσθένης, ἀφθονία μὲν ἂν μοι πρεσπλὴ πάντως. τόδε ἐγκώμιον οὐκ ἂν ἀπαρτᾶν νομιζόμην, ἐν νόμῳ τοῖς ἐπαίνοις ὄν, ἵνα τὰ παλαίσματα ἐπικοσμῆται τοῖς ἐπαινουμένοις. Ἰσοκράτης δὲ, παρεμπόρευμα, τὸ Ἑλένης φέρων, ἐνέθηκε τὴν Θησέως, τὸ μὲν ποιητικὸν φῦλον, ἐλεύθερον σοὶ δ' ἴσως φυλάξεται, τὸ δὲ παροιμίας σκῶμμα ἐπὶ τῇ ἀσυμπαθείᾳ ἐπαγαγόν, μή σοι μᾶλλον πρόσκοπος τὸ ἐπίγραμμα ὦ θυλάκη. παρῆν δὲ τῇ Ἀθηναίᾳ, ἐπὶ ἐμοὶ τὸν πατέρα τριήραρχον, χρυσᾶ

Quid non celebratissimum? Nónne patria? Athenæ opulentæ & nobiles, & Græciæ propugnaculum? Quòd si mihi Athenæ contigissent, poëtica consuetudine recitarem amores deorũ, iudicia, commigrationes, dona, Eleusinem. Porrò de legibus, iudicijs, cõcionibus, Piræeo, colonijs, trophæis terra mariq; partis, ne Demosthenes quidẽ ipse pro dignitate dixerit. Ex his magna mihi copia suppeteret. Idq; encomium non existimarem prætermittendum esse, cùm in præceptis laudationum hoc contineatur, vt laudes ex patriæ ornamentis cumulẽtur. Isocrates Helenæ præconio inseruit Theseum. Poëtis verò cõcessa est maxima libertas. Sed tu fortasiis irrideri te metuis, si initium orationis iusto grandius sit: & veneris ne quis iuxta prouerbium dicat, Epigramma maius esse calatho. Itaq; etiamsi omittam Athenas, occurret pater pfectus classis, aureum,

χρυσία κρηπὶς κατὰ Πίνδαρον. ὑπὲρ γὰρ τῶ Αθλήσει λαμπρότερον τιμήματος πρυτανικοῦ. ἐὰν δὲ τὸ Δημοσθένους ἔτι κομιδῇ παιδὸς ὄντος, ἐπιτιλούτα, πλὴν ὀρφανίαν οὐ συμφορὰν ἀπολλίσιν, ἀλλὰ λόξης ἀφορμὴν, τὸ δὲ φύσεως γενναῖον ἀρκαλυπτούσης. Οὐ μέρος μὲν δὴ ὅτι παιδεύσιν, ὅτ' ἄσκησιν μνήμης καθ' ἑορτὴν παραλήψαμεν, ἀλλ' ὧδε ἀνάγκη τῶν ἐπαίνων ἅπτεσθαι τῶν ὑπ' αὐτοῦ δεδημιουργημένων, ὕλην ἐκ προφάσεως μὴ μελέτης καὶ διδασκαλίας οὐκ ἔχοντος, μήδ' οὗ ἐπὶ πλὴν Ησιόδου λάφυλον καταφυγόντα, πλὴν ῥαθύμως καὶ ζῆς ποιμέσι τὸ ἐπῶν ἐπιπνεύσαν. σοὶ δ' ὑπάρθα δίκως, ὃν μὲν ὁ Καλλίστρατος, λαμπρὸς δ' ὁ καλάλογος, Αλκιδάμας, Ισοκράτης, Ισαῖος, Εὐβουλίδης· μυείων μὲν ἐφελκομένων Αθλήσει τὸ ἡδονῶν καὶ τὸς πατρονομίας ἀνάγκαις ἀπαναπνεύσας, ταχέας δ' ὅσης ζῆς μαραικίοις δ' μικίας ἐς τὰς τέρψεις ἀρπαθάνειν, παρὸν δ' αὐτῷ καθ' ἐξουσίαν κωμᾶν, ἐκ

aureum, vt Pindarus ait, fundamentum. Nulla enim Athenis maior dignitas est, quàm præfectura classis. Quòd verò extinctus est Demosthene adhuc puero, non est calamitas iudicanda, sed gloriæ occasio, retegens generosam indolem. Iam Homeri institutionem & studia nusquam legimus, sed statim oportet nos attingere poëmata eius, cùm de educatione deq; studijs eius nullæ extent historiæ. Neq; licet fingere eum à Musis accepisse poëticam, sicut de Hesiodi Lauro ferunt, quæ ociosis pastoribus poëticam inspirabat. Tu verò Callistratũ habes, & longum & magnificum catalogum, Alcidamãtem, Isocratem, Isæum, Eubulidem. Et cùm innumeræ illecebræ Athenis ad se inuitent etiã illos qui sunt in cunstodia patrum, cumq; adolescentia per se procliuis sit ad voluptatem, ac Demosthenem liceret propter tutorum negligentiam voluptates sequi, tamen

ἐκ τῆς τῶν ἐπιτρόπων ὀλιγωρείας, ὁ τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς πολιτικῆς ἀρετῆς καταξιώσας, ὃς αὐτὸν ἤγαγεν οὐκ ἐπὶ τὰς Φρυνίης, ἀλλ' ἐπὶ τὰς Ἀριστοτέλους καὶ Θεοφράστου, καὶ Ξενοκράτους καὶ Πλάτωνος θύρας. κἀνταῦθα, ὦ βέλτιστε, φιλοσοφοίης ἂν λόγῳ, διαφέρων ἀνθρώποις ἐρᾶτων ἀγωγὰς, τὸν μὲν θαλαττίας τινὰς ἔρωτος, παράφορόν τινα καὶ ἀγρίαν, καὶ κυμαίνουσαν ἐν ψυχῇ, Ἀφροδίτης ἀνάθημα κλύδωνα, φλέγμασι νόσους νέων ὁρμᾶς, αὐτόχρημα θαλάττιον, ἰὸν δ' οὐρανίου χρῆσθαι τινὰς σπάσας ἕλξιν, οὐ πυρὶ καὶ τόξοις ἐντιθεῖσαν δυσαλθεῖς νόσους τραυμάτων, ἀλλ' ἐπὶ πᾶσι αὐτὸ τὸ κάλλος ἄκραντόν τι καὶ καθαρὰν ἰδέαν ἐξορμῶσαν. μανίᾳ σώφρονι ψυχῶν, ὅσαι ζώσης ἐγγύς, καὶ θεῶν ἀχίσποροι, φασίν, ὁ φαιδρὸς. ἔρωτι δὲ πάντα τὰ εἴματα, πορφυρᾶ, σπίλαιον, πάχος, ξίφος, γλῶτταν διαρρῶσαι, μίσει θαρσῆσαι τὸ ἡλικίας ἀπειρον, μνήμην ἀκειδῶσαι, θορύβου καταφρονῆσαι, σωφρονῆσαι νύκτας ἐπιπόνους ἡμέρας.

tamen continuit eum amor virtutis ac doctrinæ, & duxit non ad Phrynæ ianuam, sed Aristotelis, Theophrasti, Xenocratis, Platonis. Hîc poteris philosophari, duplicem amorẽ esse in animis humanis: alterum mari ortum, varium, ferocem scilicet, venereos fluctus in animo, qui mouentur ex æstuantibus cupiditatibus iuuenũ, naturam planè marinam. alter amor est aurea catena cœlo demissa. Hîc non habet faces aut tela, quæ faciãt lethalia vulnera, sed bonũ furorem immittit mentibus, quæ sunt cognatæ dijs, incitantẽ ad naturã & incorruptã pulchritudinis formã comprehendẽdam. Omnia hæc amori facilia fuerunt, tonsuræ, latebræ subterraneæ specuũ, corrigere linguæ vitia, actionem in ætate virili discere, exercere memoriam, assuefacere animum ad contemnendos populi fremitus, continuare studia ver diem & noctem.

ἐξ ἂν

ἐξ ὧν τις οὐκ οἶδ' ὁποῖος ἂν Δημοσθένης, ἔφη, σοὶ τἀληθῆ δοκεῖ λέγειν, τοῖς μὲν ἐννοίαις καὶ τοῖς ὀνόμασι καταπυκνῶν τὸν λόγον, τοῖς δὲ ἐπιχειρήμασιν ἐξακριβῶν τὰς πιθανότητας; καμπὴ μὲν ὧν μιγίθη, σφοδρὸς δὲ ὢν πνεύματι, σωφρονίσατ' ἂν τῷ τῶν ὀνομάτων ἐγκράτειαν, ποικιλώτατ' ἂν δ' ἐναλλαγαῖς σχημάτων. μόνον γέ τοι τῶν ῥητόρων, ὡς ὁ Λεωσθένης ἐτόλμησεν εἰπεῖν, ἔμψυχον, ἀλλ' ἀφυρώματον παρέχειν τὸν λόγον. οὐ γὰρ ὡς τὸν Αἰσχύλον ὁ Καλλισθένης ἔφη ποιεῖν τὰς τραγῳδίας ἐν οἷς ἐγραφεν, ἐνορμοῦντα καὶ ἀναβράττοντα τῇ ψυχῇ, οὕτως ὁ Δημοσθένης συντίθεται πρὸς μέθην τοὺς λόγους, ἀπ' οὐδατος πίνων, ἢ καὶ τὸ Δημάδου πᾶσι φασιν ἐς ταὐτὸν αὐτοῦ τῇ ὑποποσίᾳ, ὡς οἱ μὲν ἄλλοι πρὸς ὕδωρ λέγοιεν, τὸν Δημοσθένην δὲ πρὸς ὕδωρ γράφειν. Πυθέας δὲ ὁ κρότου τῶν Δημοσθενικῶν λόγων ἀπέχειν ἐφάνη τοῦ νυκτερινοῦ λύχνου. καὶ τοῦτ' μὲν, ἔφη, σοὶ τὸ χωρίον τοῦ λόγου, κοινὸν

Vnde quis nescit qualis extiterit orator Demosthenes? quomodo orationem verbis & sententijs venauerit, argumentis adsperserit affectus, quantus in copia splendor sit, quanta vis & impetus, quanta verecundia & parsimonia sit in verbis & sententijs, quanta varietas figurarum? Itaque Leosthenes inquit, solum illum ex omni Oratorum numero viuam orationem habuisse, non fabricatam malleo. Non enim componebat orationes ebrius, vt Callisthenes [s] Aeschylum ait tragœdias inter pocula scripsisse, cùm vino incaluisset. At Demosthenes scribens aliquid, [t] aquam bibebat. Et extat hac de re Demadis iocus, qui dixit alios ad aquam dicere, Demosthenem verò etiam scribere ad aquam. Et Pytheas inquit, orationem Demosthenis lucernam olere. Hunc campum habes, ait ille, de Demosthene dicendi:

κοινὸν

κοινὸν πρὸς τὸν ἐμὸν ἀπόθεσιν. οὐ γάρ τοι μέινων ὁ περὶ τῶν Ομήρου ποιήσιν ὑπάρχει κἀμοὶ λόγος. ἀλλ' ἐπὶ μετέσεις ἐπὶ τὰς φιλανθρωπίας, καὶ τῶν ἐν τοῖς χρήμασι φιλοτιμίαν, καὶ τῆς πολιτείας τῶν ὅλων λαμπρότητα. καὶ ὁ μὲν ἤδη σωέρων, ὡς τὰ λοιπὰ πεθήσων· ἐγὼ δὲ γελάσας, ἔπου γε, ἔφην, δίαυνοῦ καταχέαν μου τῶν ὤτων, ὥσπερ βαλανεὺς, καταντλήσας τὸν λοιπὸν λόγον; νὴ Δία γε, ἔφη, δημοθοινίας τε καὶ χορηγίας ἐθελουσίους, καὶ τριηραρχίας, νῆ τὴν καὶ τάφρον, καὶ λύσεις αἰχμαλώτων, νῆ παρθένων ἐκδόσεις, ἀρίστων πολιτείαν· καὶ πρέσβεις καὶ νομοθεσίας, καὶ μεγεθος πολιτευμάτων ἐμπεσόν, γελάν ἔπεισί μοι τοῦ τὰς ὀφρῦς συνάγοντος, νῆ Διόνυσον μὲν λόγοι τῶν Δημοσθένους ἀντὸν ἔργων ἐπιλείποιεν· ἴσως γὰρ, ἔφην, ὦ γαθὲ νομίζεις, ἐμὲ δὲ μόνον τῶν ἐν ῥητορικῇ βεβιωκότων, μὴ διαπεθρυλῆσθαι τὰ ἄλλα

qui cõueniet etiam ad meum argumentum, cùm erit de poëtica Homeri dicendum. Sed posteà transibis ad benefacta, & liberalitatem & dignitatem quam in Republica assecutus est. Hic cùm iret, connecteretque reliqua, plurà dicturum ego interpellaui, ac ridens inquam: Haurísne modò tanquam balneator, vt reliqua oratione perfundas mihi aures? Etiam, inquit ille, congiaria, ludos ex proprijs facultatibus vltrò factos, instructas naues, murum, fossam, redemptos captiuos, virgines dotatas, consilia optima in Republica, legationes, leges. Cumque incidisset in magnitudinem rerum gestarum, cœpi ridere hominem supercilia contrahentem, & timentem ne deficeret eum oratio de rebus gestis Demosthenis. Ac, Fortasse me, inquam, putas vnum ex omnibus qui eloquentiæ dederunt operam, nihil audisse de rebus

ὅτα τῶν Δημοσθένους πρά-
ξεων. ἄγε, ἔφη· περὶ τοῦ
λόγου ἐπικουρίας τινὸς, ὡς
σὺ φῂς, δεόμεθα. πάλαι ἃ
μέ σε τοὐναντίον κατέχει
πάθος, οἷον αὐγῆς περι-
λαμπούσης, οὐκ ἔχοις πρὸς
λαμπρὰν τὴν Δημοσθένους
δόξαν τὴν ὄψιν ἀπερεῖσαι.
καὶ γὰρ αὐτός τι τοιοῦτον
ἔφ' Ομήρου κατὰ τὰς ἀρχὰς
πέπονθα. κατέβαλον γοῦν
μικροῦ δεῖν, ὡς οὐκ ἀντι-
βλέψαιμι ὅμοι πρὸς τὴν
ἀθέατον. ἔπ' ἐμοὶ μὲν,
οὐκ οἶδ' ὅπως, ἀνελύσαμεν.
δοκῶ μοι κατὰ σμικρὸν
προσθιξόμενος, ἀντίον ὁ-
ρᾶν, καὶ μηδ' ἀποκρύπτειν,
ὥσπερ ἡλίου τὰς ὄψεις, νό-
θον τοῦ τῶν Ομηρειδῶν γέ-
νους ἐλέγχεσθαι. σοὶ δὲ μᾶλ-
λον φαίνεται καὶ τοῦτο, ἔφη, πο-
λὺ ῥᾷον, ἢ κατ' ἐμὲ εἶναι.
τῆς μὲν γὰρ Ομήρου δόξης, οἷον ἐπὶ μιᾶς ὁρμώσης
τῆς ποιητικῆς δυνάμεως, ἀ-
θρόως ἐξ ἀνάγκης ὧν ἅπα-
σης ἁψεσθαι. σὺ δ' ἐμὲ μὲν
ἐπὶ τὸν Δημοσθένους ὅλον
ἐφάπαξ τῇ γνώμῃ πράποιο,

bus gestis Demosthenis? I-
mò, ait ille, opus est nobis
mutuo auxilio in scribendo,
quemadmodum paulò antè
dicebas. Verùm nisi fortasse
aliter affectus es, existimo tibi
perstringi oculos fulgore
Demosthenicæ gloriæ,
nec posse te tam claram lu-
cem inspicere. Mihi quidem
accidit hoc initiò in Homero. Penè igitur abieceram
argumentum, quia non potui intueri: postea nescio
quo modo recepi in manus,
& paulatim assuefeci oculos, ne formidarent aspectum, néve quisquam me
accusare posset cæcutientem
in sole, nothum gentis Homericæ. Quanquam tua causa facilior est, quàm mea.
Nam cùm in Homero nihil
præter poëticam laudare possimus, tota illa laus simul
in animo concipienda est.
Tibi verò, cùm totũ Demosthenem consideras, ingens
copia se offert, vt dubites
hùcne
καὶ μᾶλλα ἂν ἀποροίης πε-
ρὶ τὸν

ρὶ τὸν λόγον ἄπιων, οὐκ ἔ-
χων ὅτου πρώτου τῷ γνώ-
μῃ λάβοις. καθάπερ οἱ
λίχνοι πάσχουσι περὶ τὰς
Συρακουσίους πομπὰς, ἢ
οἱ φιλήκοοι καὶ φιλοθεάμο-
νοι, ἂς μυείας ἀκουσμά-
των καὶ θεαμάτων ἀδονὰς
ἐμπιόντες. οὐκ ἔχουσι
γὰρ, ἐφ' ᾧ ἔληθσιν, ἀπὸ
τῆς ἐπιθυμίας μεταπηδή-
σεις. οἶμαι δὲ καὶ σὲ με-
ταπηδᾶν, οὐκ ἔχοντα ἐφ'
ὅ, τι σαίρῃς, ἐν κύκλῳ σε πε-
ριελκόντων, φύσεως μεγα-
λοπρεποῦς, ὁρμῆς διαπύρου
βίου σώφρονος, λόγου δει-
νότητος, τῶν ἐν τοῖς πράξε-
σιν ἀνδρίας, ἀκμάτων πολ-
λῶν καὶ μεγάλων, πειρᾶ-
σας, δικαιοσύνης, φιλανθρω-
πίας, πίστεως, φρονήματος
συνέσεως, ἑκάστου τῶν πολ-
λῶν καὶ μεγάλων πολιτευ-
μάτων. ἴσως οὖν ὁρῶν ἵνα
θεν μὲν ψηφίσματα, πρέσ-
βεις, δημηγορίας, νόμους, ἑκᾶ-
θεν ἀρετὰς, Εὔβοιαν, Μέ-
γαρα, τὴν Βοιωτίαν, Χῖον,
Ῥόδον, τὸν Ἑλλήσποντον,
Βυζάντιον, οὐκ ἔχεις ὅποι τῷ γνώμῃ ἀποκλίνῃς, συμπε-

húcne an illuc te vertas: nec
posſis ſtatuere quid pri-
mum ſumere velis, ſicuti de-
licati in [u] *Syracuſanis men-*
ſis, aut auidi ſpectatores &
auditores, cùm varia ſpe-
ctacula & carmina offerun-
tur, dubitant quò potiſſi-
mùm applicent animum. Ita
que opinor te ex alio in a-
liud deſilire, nec poſſe in u-
na re commorari, cùm te
ſubinde alia ad ſe rapiant,
videlicet natura liberalis, in-
genium ardens, temperan-
tia, eloquentia, magnitudo
animi in rebus gerendis,
multa & præclara facino-
ra, fortunæ deſpicientia, iu-
ſtitia, humanitas, fides, au-
dacia, prudentia, ſingulæ
actiones in Republica. For-
taſſe hinc intuens decreta,
legationes, conciones, le-
ges: inde claſſes, Eubœam,
Megara, Bœotiam, Chium,
Rhodum, Helleſpontum,
Byzantium, dubitabis quò
te potiſſimùm vertas in tan-
ta co-

ἀφιρόμιν☞ ζῆς πλουσιω-
τήμασιν. ὥσπερ οὖν ὁ Πίν-
δαρ☞, ἐπὶ ποικίλων ἂν πρα-
γμάτων☞, οὕτω πως ἀπόρη-
κεν, ἰσμηνὸν, ἢ χρυσηλά-
κατον Μηλίαν, ἢ Κάδμον,
ἢ Σπαρτῶν ἱερὸν γένος☞, ἢ
τὰν κυανάμπυκα Θήβαν, ἢ
τὸ πάνδημον ὠγύ☞ Ηρα-
κλέ☞, ἢ τὰν Διονύσου πευ-
κυγαθέα τιμὰν, ἢ γάμον
λωκωλίνου Αρμονίας ὑμνή-
σομεν; σὺτοῖσι δὴ καὶ σύ
γε ταὐτὸν ἔοικας ἀπορεῖν,
λόγον ἢ βίον, ἢ ῥητορικὴν ἢ
φιλοσοφίαν, ἢ δημαγωγίαν,
ἢ τὸν θάνατον τἀνδρὸς ὑμ-
νητέον. ἴσι δ' οὐδέν ἔρ-
γον ἐπφυγεῖν, ἔφη, τῷ πλά-
γιον, ἀπ' ἐνὸς ὅτου δὴ λα-
βόμιν☞, ἢ τῆς ῥητορικῆς καθ'
αὐτὸν, ἐς ταὐτὸν κατάθου
τοῦτον τὸν λόγον. ἱκανόν γ'
ἄν σοι οὐδ' ἢ Περικλέους. ἐ-
παίνου μὲν γὰρ τὰς ἀσπαστὰς
καὶ βροντὰς, καὶ παθοῦς τι
κίνητρον λόξ παραλαβόν-
τες, ἀπ'

ta copia, cùm in vnaquaque re emineat peculiare quidam laude dignum. Vt ingitur Pindarus alicubi dubitat, multa videns sibi proposita esse, cùm inquit:

Num mea Ismenum, Meliámve nymphan,
Seu magis Cadmum, genus aut virorum
Dentibus sæui genitum Draconis
Carmina dicent?
Seu canam Thebas, celebréve pugnas
Herculis? seu Bacchei tuos honores?
Seu prius nunc Harmoniæ puellæ
Dicam hymenæos?

Idem tibi accidet, vt dubites virum orationes, an res gestas, aut eloquentiam, aut doctrinam, aut autoritatem aut mortem viri sumas laudandam. Verùm non enaueris, quicquid sumes. Si solam eloquentiam elegeris, argumentum copiosum habebis. Hic satis erit eum × cum Pericle conferre. nam illius fulgura, tonitrua, & aculeos relictos in animis audientium, fama

ἐπ' αὐτοῖ γε οὐχ ὁρῶμεν, ἁπλοῦν ὡς ὑπὲρ τῶν φαντασίαν οὐδὲν ἔμμονον ἔχοντος, οὐδ' οἵαν ἐξαρκέσαι πρὸς τὴν τοῦ χρόνου βάσανον καὶ κρίσιν. τὰ δὲ τοῦ Δημοσθένους, ἀλλὰ σοὶ καταλειφθῶ λέγειν, εἰ ταύτῃ πράττοιο. πρός γε μὲν τὰς τῆς ψυχῆς ἀρετὰς, ἢ τὰς πολιτείας αὐτοῦ πραπομένῳ καλὸν, μίαν ἰδίαν ἀποτέμνεσθαι τῶν βιβλίων· εἰ δὲ βούλοιο διαφανῶς, δύο καὶ σώματα ἐνόμενον, ἔχειν ἀποχρῶσαν λόγων ὑποβολὴν· πολλὴ γὰρ ἐν ἅπασιν ἡ λαμπρότης. εἰ δ' οὐκ ἐκ τοῦ παντὸς, ἀλλ' ἐκ μέρους ἐπανισόμεθα· νόμῳ μὲν γὰρ Ομηρικὸς, ἥρωων ἐπαίνους ἐκ μερῶν διατίθεσθαι, ποδῶν ἢ κεφαλῆς ἢ κόμης, ἤδη δὲ κἀκτῶν φορημάτων ἢ ἀσπίδων. μιμητὸν δὲ δὴ τοῖς θεοῖς ἐγκύνιον, ὑμνεῖσθαι πρὸς τῶν ποιητῶν, ἐξ ἠλακάτης ἢ τόξων, ἢ τῆς ἀγκύλης, μήτι γε δὲ μέρους σώματος, ἢ τῆς ψυχῆς, τῶν ἐντὸς

fama tantùm accepimus, sed nullæ extant eius orationes. Quare constat, eas præter actionem, nullam habuisse solidam aut durabilem laudem, quæ promereretur admirationem apud posteros. At Demosthenis scripta extant. sed hoc relinquam tibi dicendum, si hoc argumentum tractaueris. Si conuerteris te ad mores eius, & ad res gestas, poteris excerpere vnum locum, aut ad summum duos. hi tibi ampliſsimam materiam suppeditabunt. res enim sunt splendidiſsimæ. Quòd si non vis totum argumentum pertractare, sumes partem aliquam, Homeri exemplo, qui heroas ex partibus laudat, præcat pedes, aut caput, aut comam, aut veſtes, aut clypeum. Et ne diù quidem huiusmodi laudes aſpernantur, sumptas à telis, arcu, clypeo, nedum ab aliqua corporis aut animæ parte. Beneficia

ἐνεργησιῶν δὲ οὐδὲ ἅπαξ ἐλθεῖν. οὔκουν οὐδ' ὁ Δημοσθένης ἀτιάσεται, καθ' ἓν τῶν αὐτοῦ καλῶν ἐπαινούμενος, ἐπεὶ τό γε σύμπαν οὐδ' αὐτὸς ἂν αὐτὸν ἐξαρκέσειεν ἐπαινέσαι. Ταῦτα τῷ Θερσαγόρου διελθόντι, οἶμαί σε, ἔφην, ἐμὲ ἐπιδεῖξαί μοι βουλόμενον, τὸ μὴ μόνον ποιητὴν ἀγαθὸν εἶναι, τῶν λόγων παρεμπόρευμα ποιεῖσθαι τὸν Δημοσθένη, τὰ δὲ τοῖς ἐμμέτροις προπεθύτα. σοὶ μὲν οὖν, ἔφη, τὼ φασώνλω ἐπιτιθεὶς, προέχθλιω ἐπιβαλεῖν τὸν λόγον, εἴ τι τῆς φρουτίδος ἀνέης, ἀκροατὴς ἐμεῖο γένοιο. προὔργου τοίνυν, ἔφην, σοὶ γένοιτ' ἂν οὐδέν, εἰ ἴσθι σκόπελός εἰμὶ καὶ πλέον ἢ γενοῦς βάτραχος. καλὸν ἂν λέγοις, ἔφη, τὸ ἴαμα· οὐ γάρ, ἔφην, ἀγνοεῖς, οἶμαι, τὸ παρὸν ἄπορον. εἶτα ἰατροῦ δίκλιν τὸ νοσοιοῦς σαθρὸν ἀγνοήσαντος,

verò deorum nemo complecti semel potest. Itaque neque Demosthenes ægrè ferret, si virtutes eius non comprehenderis vna oratione. Nam ne ipse quidem suas laudes omnes vna oratione complecti posset. Haec dicentem Therſagoram interpellaui: ac, Puto, inquam, haec te narrare, vt eloquentiam tuam apud me ostentes. nam cùm initiò tantùm volueris declarare quantus poëta sis, nunc ostendis etiam quantum in soluta oratione valeas. Tum ille: Volui, inquit, hoc argumentum percurrere, cùm viderem te segniorem esse, si tamen cura paulisper remissa audires me poëma meum recitantem. Ego verò respondi, illum non facere operæprecium: ac, Vide, inquam, ne magis etiam perturbatum me dimittas. Tum ille: Facile remedium erit, si nondum etiam tibi satisfactum est. An nescis, inquam, quæ res me angat. Deinde vt medicus ignorans morbi ge-

σαντ☉, ἄλλο θεραπεύεις. ὅτι τί δὴ σὺ μὲν, ἃ παράξεις ἄν, τὸν πρῶτον ὄντα πρὸς τὸν λόγον ἐπιχείρησας ἤδη πάλαι τὰ πολλὰ παλαιᾶς ἐτῶν πειρόδοις, ὥς τι ταύτης τῆς ἀποείας ἴωλά σοι τὰ ἰάματα. τοῦτο δ' οὖν ἔφη σοι τόδε ἴαμα, καὶ μέν τοι, καθάπερ ὁδοῦ, βαρβαλεωτάτην εἶναι πάλαι σωνηθεσάπαλαι. πάλαι ἐναντίαν γὰρ, ἔπον, προυθέμην, ἃ φασὶν Ἀννίκηριν τὸν Κυρηναῖον φιλοτιμηθῆναι πρὸς Πλάτωνά τι καὶ τοὺς ἑταίρους. τὸν μὲν γὰρ Κυρηναῖον, ἅρμα τελασίαν ἐπιδεικνύντα, πολλοὺς περὶ πάλαι ἀκαδημίαν ἐξελαύνειν δρόμους, ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἁρματοτροχίας ἅπαντας, μηδὲν παραβάντα, ὥσθ' ἑνὸς δρόμου σημεῖα καὶ τὰ τῆς γῆς ἐπολείπεσθαι. τοὐμὸν δὲ γε τοὐναντίον σπουδὴ, τὰς ἁρματοτροχίας ἀλιείνων. οὐ μάλα ῥᾴδιον δ' οἶμαι καινουργεῖν, ὁδοῦς τῶν τετριμμένων ἐκτρεπόμενον. ἀλλά τοι τὸ Πάσσων☉, ἔφη, σοφόν, ποῖον,

bi genus, aliena remedia adhibebis. Tu enim instituisti me iuuare tanquam rudem aliquem, & nunc primùm ad hæc studia accedentem, verùm hæc mihi iam olim detrita sunt. Proinde remedia tua nihil ad meam solicitudinem faciũt. At hoc, inquit, remedium fuerit: Trita via tutissima est. Mihi verò diuersum, inquam, placebat. Aiunt Annicerin Cyreniacum quendam philosophum se aurigantem Platoni ostentasse ante Academiam, quòd in eâdem orbita subinde duceret & reduceret currum, nihil deerrans, vt vestigia tantum vnius perpetui cursus viderentur. Ego contrà studeo tritam viam & vetera vestigia effugere. Verùm difficile est nouam viam relicta vetere excogitare. Ad hæc Thersagoras ait: Placet igitur Passonis consilium? Quod? inquam.

ἔφλω; οὐ γὰρ ἀκήκοα. Πασσωνι ῷ ζωγράφῳ φασὶν ἐκθοθῶαι γράψαι ἵππον καλινδούμενον, τὸν δὲ γράψαι πίνοντα, καὶ πολὺ κοσιορτὸν περὶ τὸν ἵππον. ὡς δ' ἔτι γράφοντ ῷ ἐπιτῶαι τὸν ἐκδόντα, μίμφεσθαι· μὴ γὰρ τοῦτο προσάξαι. τὸν οὖν Πάσσωνα τοῦ νίνακ ῷ τὰ μετίωρα κάτω πεσαγαγόντα, ῷ παιδὶ τῷ γραφεῖ ἐπιθέξαι κελεῦσαι, καὶ τὸν ἵππον ἀμπαλιν κάμπτοντα ὀρθῶαι καλινδούμενον. ἀδύς ἔ, ἔφλω, θηρσαγόρα, ἂν μίαν οἴῃ μι προσφεῖν μεμηχανῆσθαι τοσούτων ἐτῶν, ἀλλ' οὐχὶ πάσας προσφὰς καὶ πεσαγωγὰς ἐναλλάπτουσα, καὶ μετατιθεῖσα διελίνυσα, μὴ τὸ τελευτᾶον πάθοιμι τὸ τοῦ Πρωτέως; ποῖον, ἔφη, πάθ ῷ; τὸ γελνόμενον, ὃ φασιν αὐτὸν γενέσθαι, φασμὸν ἐξαισιον τα τῆς ἀνθρωπίνης ὄψιος, ἐκ καπλωαλάκε πάσας ἰδέας ἂν θηείων καὶ φυτῶν καὶ στοιχείων, αὖθις αὖ πενίᾳ μορφῆς

quam. Non enim audiui. Tum ille. Ferunt quendam cum Passone pactum esse, vt equum pingeret volutantem se. iste currentem pinxit, & circa equum exusciatum puluerem. Cumque adstaret apud pingentem, ille qui locauerat equum pingendum, & cum pictore expostularet, quia aliud pactus esset: exhibet pictor tabulam puero, & iubet inuertere, ac picturam illi ostendere: ita videbatur equus in tergo iacêre, seque volutare. Festiuè, inquam: verùm putas me tot annis non sæpe conatum esse vt materiam verterem? Ego verò multifariam verti ac reuerti, & vereor ne mihi ad extremum accidat idem quod Proteo. Quidnam? ait ille. Hic fertur consumptis omnibus formis quas solebat induere, videlicet bestiarum, plantarum, elementorum, rursus penuria peregrinæ formæ

μορφῆς ἱπποσάκτου, Πρωτία γνώσθαι. σὺ μὲν, ἔφην, ὑπὲρ τὸν Πρωτία μηχανᾶ τλὼ ἐμὲ ἀκρόασιν ἀποδῦ ναι ἀράσκειαν. οὐκ ὄγαθέ, ἔφην, τοῦθ. παρέξω γοῦν ἑμαυτὸν ἀκροᾶσθαι, παρὲς τλὼ ἐπιμέλειαν φροντίδα τάχα γὰρ, ἄν τι περὶ τοῦ σοῦ κυήμα]ος ἄφρον]ις γε νόμιν, καὶ τῆς ἐμῆς ὠδῖνος συμφρον]ίσεως. ὡς οὖν ἐδόκει ταῦτα αὐτῷ, καθίσαντες ἐπὶ τῆς πλησίον πρηπῖδος, ἐγὼ μὲν ἀκροώμην, ὅδ' ἀνελίττε μέλα γραφικὰ ποιήμα]α. μί]αξὺ δ' ὥσπερ ἔνθους γρώμενος, ἐπιπλήξας τὸ γραμμα]εῖον, κομίζου τὸν ἀκροατικὸν, ἔφη, μισθὸν, καθάπερ Αθλήσεσιν ἐκκλησιαστὸν ἢ δικαστικὸν, ἀπ' ὄπως ἔσῃ μοι χάριν. χάριν μὲν, ἔφην, ἕξομαι, καὶ πρὸς, ὅ, τι κοὐ λέγεις, ἀδ'γῶν; τί δ' ὅς, ὅ, τι κοὐ λέγεις; Μακεδονικοῖς, ἔπην, ἐντυχὼν τῆς βασιλικῆς οἰκίας ὑπομνήμασι, καὶ τότε ὑπερκυθὲς, τὸ

formæ Proteus facilus. Tu, inquit ille, magis varias formas excogitas quàm Proteus, vt effugias meam recitationem. Ego verò, inquam, libenter præbebo me auditorem, & eiiciam curam excogitandæ orationis ex animo. Forsan enim, cum lecto poëmate desines partum tuum curare, me quoque parturientem adiuuabis. Itaque cùm perfecissem tandem, sedimus in proximo saxo. Hîc ego audio recitantem egregium poëma. At inter legendum repentè velut furore percitus, clauso libro: Auser, inquit, mercedem huius auscultationis, sicut Athenis sportulæ dabantur in concionibus ac iudiciis. Sed vide etiam atq; etiam, vt gratiam mihi habeas. Egóne, inquã, gratiam habeam, cùm nondum intelligam quid dicas? Verùm quid est quod promittis? Incidi, ait ille, in domesticos cõmentarios regũ Macedoniæ, quæ res incredibilẽ

τὸ βιβλίον οὐ κατὰ πάρεργον ἐκτησάμην, καὶ νῦν ὑπομνήσθην ἔχων οἰκαδε. γέγραπται δ' ἀκριβῶς τι τῶν Ἀντιπάτρου πραχθέντων ἐπὶ τῆς οἰκίας, καὶ περὶ Δημοσθένους, ἃ μοὶ δοκᾶς οὐκ ἂν παρέργως ἀκοῦσαι. καὶ μάλα, ἔφην, εἴπερ γέ σοι τῶν ἀναγνωσμάτων χάρις, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἐπῶν. ἐγὼ μὲν οὖν οὐκ ἀπολείψομαί σου, πρὶν ἂν τὴν ὑπόσχεσιν ἔργον σοι γένηται. σὺ δ' εἰσάκας μὲν με λαμπρῶς τὴν Ὁμήρου γνώμην, οἶκας δ' εἰσάσαν αὐτὸς καὶ τὴν Δημοσθένους. ὡς οὖν ἀνέγνω τὰ λοιπὰ τοῦ γραμματείου, διατρίψαντες ὀλίγον, ὅσον ἀπαθοῦσα ὧν ποιήματι τοὺς δικαίους ἐπαίνους, ἤμεν ἐς τοῦ Θεραγόρου, καὶ μόλις μὲν, ἐπιτυχάνει δὲ τῷ βιβλίῳ, πρὸς λαβὼν τότε μὲν, ἀπελαφόμην. ἐντυχὼν δ' οὕτω τὴν γνώμην διετέθην, ὡς οὐδέν τι πειρῆσαι, ἀλλ' ἐπ' αὐτῶν ὀνομάτων τι καὶ ῥημάτων ὑμῖν ἀναλέξομαι.

ἐδόκει

mihi lætitiam attulit: quare librum illum non sine magno negocio mihi compararui. huius mihi iam venit in mentem. Continet autem cùm reliquam interiorem Antipatri vitam, tum etiam quædam de Demosthene, quæ cupidè lecturus videris. Ego verò iam, inquam, refero gratiam pro euangelio. dabo tibi operam reliquos versus recitanti, neque dimittam donec promissum præstiteris. Nam vt Homeri encomio magnificè me delectásti, ita delectaberis hauddubiè & Demosthenis encomio. Postquam igitur perlegit reliquos versus, paulisper ibi commorati sumus, donec pro poëmate debitas laudes rependerem. Deinde ad ædes Therſagoræ imus. ibi vix tandem reperit librum, ſed reperit tamen: quem ego accipiens domum rediy. & cùm legiſſem, decreui nihil mutare, ſed totam hiſtoriam vobis ad verbum recitare.

Non

δὲ γὰρ τῷ Ἀσκληπιῷ μεῖόν τι γίγνεσθαι τῆς τιμῆς, εἰ μὴ τῶν προσιόντων αὐτῷ ποιησάντων ἄσματα, τὰ Αλισοδάμα τοῦ Τροιζηνίου, καὶ Σοφοκλέους ᾄσματα. καὶ τῷ Διονύσῳ τὸ μὴ ποιησιν καινὰ ποιεῖν, κωμῳδίας ἢ τραγῳδίας, ἐπιλελοιπὸς· τὰ δ' ἐτέροις συντεθέντα, τοῖς νῦν εἰς μέσον ἐν καιρῷ κομίζουσι χάριν ἔκ τε πάλαι φέρει, τῷ τε θεῷ δοκεῖν τετιμῆσθαι. τὸ μὲν δὴ βιβλίον τοῦτο, εἴπερ ἢ τῶν ὑπομνημάτων τὸ προσῆκον ἡμῖν μέρος. τὸ δὲ ῥᾴμα τῆς βιβλίου φησὶν, Αντιπάτρῳ μεμηνύσθαι παρόντα τὸν Αρχίαν. ὁ δὲ Αρχίας, εἴ τις ἄρα τῶν νεωτέρων ἀγνοεῖ, τοὺς φυγάδας ἐτέτακτο συναμβάνειν. ἐπέστελλε δ' αὐτῷ, καὶ Δημοσθένους ἀφ' Καλαυρείας πᾶσαν μᾶλλον, ἢ βιάσασθαι πρὸς τὸν Αντίπατρον ἥκειν. καὶ δὴ καὶ μετέωρος ὁ Αντίπατρος ἐπὶ τούτοις ἦν ἐλπίδος, τὸν Δημοσθένους ἀεὶ προσδοκῶν. ὡς δὲ ἤκουσεν ἀφ' Καλαυρείας ἥκοντα

Non enim minor honos habetur Aesculapio, cùm Alisodemi & Sophoclis versus ei decantantur, si desit nouum poëma sacrificantibus. Et Baccho iam olim desijt mos noua poëmata faciendi: sed alijs compositis non minorem gratiam merentur his, qui ea tempestiuè proferunt ad Bacchum celebrandum. Liber autem hæc continebat (licet enim mihi interdum addere commentarium.) Narratio autem libri erit. Sic igitur ait, Antipatro indicatum esse, quòd adesset Archias. Verùm si quis adolescentium hoc ignorat, Archias fuit is, cui Rex mandauerat exules capere. Habebat autem & de Demosthene mandatum, vt nulla vi adhibita persuaderet ei, vt ex Calauria discedens, ad Antipatrum veniret. Porrò Antipater in tantam spem erectus, anxiè expectabat Demosthenis aduentum. Quare cùm audiuisset Archiam ex Calauria

κονσά τὸν Αρχίαν, ἀδὺς ὡς ἄχθ, ἐκέλευσον ἄσω λαλᾶν. ἐπὰ δὲ εἰσῆλθον, αὐτὸ φράσαι τὰ λοιπὰ τὸ βιβλίον· χαῖρε, ὦ Αντίπατερ. τί δ' ἐμέ φησω χαίρειν, ἃ Δημοσθένη ἤγαγον. ὡς ἐδωκάμην, ὑφείαν γὰρ ἐωμίζω τῶν Δημοσθένους λειψάνων. ἀπ' ἐλπίδ' γε μὲν ἴσφυλας, ὦ Αρχία. τί γὰρ τῶν ὀστῶν καὶ τῆς ὑδρίας, Δημοσθένη ἐκ ἔχοντι; καὶ γὰρ ψυχὴν αὖ ὁ, ὦ βασιλεῦ, πρὸς βίαν λατίχαν ἀδωάζον, αὖ Βοιωτίας οὐδὲ ἕνθά τι παρ' ἐμοῦ λαβόντ. ὑμεῖς δὲ θᾶττον ἄν τὸ Βυζαντίων τᾶχ' ἐποιήν μηχανᾶς, ἃ Δημοσθένη χρυσίω. ἐγὼ δὲ, ὦ Παρμένων, ἔφη, ἃ μή τις Αθηναῖ' ἄν, ἐν Αθήναις λέγων, ἐμὲ τ' πατείδ' τιμᾶ, τότ' ἀργύριον μὴ προέμην ἄν, φιλίαν δ' ἐκ ἄν. ἃ δέ τις ὑπὲρ τ' πατείδ' ἐμὲ μισᾶ, τότ' προσπολεμῶ, ὡς ἀκροπόλ καὶ τάχ, καὶ νεωρίοις καὶ τάφρ. θαυμά-

venire, mox iussit eum intrò vocari. Postquam ingressus est, sed ipse liber narret ista. ARCH. Salue Antipater. ANT. Quid ni saluus sim, siquidem Demosthenem adducis? ARC. Adduco, vt potui. nam vrnam adueho, in qua sunt exuuiæ Demosthenis. ANT. Magna de spe deiectus sum. quid enim mihi cum vrna & ossibus, si non contigit Demosthenes? ARC. Non fuit possibile, Rex, viuum in hostium potestatem redigere. ANT. Cur non in Bœotia aut hic accepistis aurum ad eum corrumpendum? ARCH. Nos verò citiùs Byzantium vi aut machinis, quàm Demosthenem auro expugnaremus. ANTIP. Ego, Parmenio. si quis Atheniensis in consilijs Reipubl. pluris facit me, quàm patriam, huic argentum offerre soleo, amicitiam non offero. Si quis autem propter patriam mihi inimicus est, aduersus hunc bellum gero, vt aduersus arcem, mœnia, portus, fossam.

Admiror

θαυμάζω δ' τῆς ἀρετῆς, καὶ μακαρίζω γε τοῦ κτήματος τὴν πόλιν, καὶ τοὺς μὴ ζυμβῆναι ἔξω τῆς χρείας γνώμης, ἄδικος ἂν προσαπολοίμαμι· τὸν δὲ βελτίω ἂν ἐνταῦθοι παρ' ἐμοῦ τυχεῖν γνώμονα μᾶλλον, ἢ τὴν Ιλλυρικῶν ἵππον καὶ Τριβαλλῶν, καὶ πᾶν τὸ μισθοφορικὸν τῆς ὅπλων βίας, τὴν τοῦ λόγου παθὼ, καὶ τὸ τῆς γνώμης ἐμβεβὼς οὐδαμῆ τιθέτε δεύτερον. πρὸς Παρμενίωνα μὴν ταῦτα, ζητοῦντος δή τινας καὶ πρὸς ἐμὲ λόγους ἐποιήσατο. τῶν γὰρ μετὰ Διοπείθους Αθηνῶθεν ἀπεσταλμένων. ἐγὼ δὴ ἔχειν δεῦρ' φροντίδος· ὁ δὲ ἰδὼν μάλα γελάσας, ἔφη. σὺ δ' Αθηναῖον στρατηγὸν ἢ στρατιώτην δεδοικας ἡμῖν; ἆ μὴν τριήρεις καὶ ὁ Πειραιεὺς ἡμῖν τὰ νεώρια, λῆρος ἔμοιγε καὶ φλυαρία. τί δ' ἄν ἄνθρωποι προσέξαιεν, Διονυσίαν τὸν ἐν Περιανομίαις καταζῶντα καὶ χορεῦσι καὶ ἡδυπάθειαις ἐν Αθηναίοις ἐγκατοικίζοντες; ῥᾴδιον ἂν ἔχοιμεν τὴν πόλιν, ἢ Θηβαίοις καὶ Θετταλοῖς ἀπατῶντες, βιαζόμενοι, φθονοῦντες,

Admiror autem virtutem, & vrbem beatam esse duco, cui talis ciuis contigit. At proditores, cùm eorum opera non indigeo amplius, perdere cupio. Illum autem incorruptum ciuem malim apud me habere, quàm equitatum Illyricorum & Triballorum, aut quicquid est mercenariorum militum. Nec postpono his eloquentiam ac prudentiam talis viri. Cùm hæc ad Parmenionem dixisset, rursus mecum loqui cœpit. Ego enim, inquam, curaui diligenter eos, qui cum Diopithe Athenas missi sunt. Ille verò scitè admodum ridens: Tu verò, inquit, nobis ab Athenienſi duce aut milite metuis? Triremes, Piræeus, portus, nugæ sunt. Quid enim facerent homines in spectaculis, ludis, conuiuijs vitam omnem consumentes? Si vnus Demosthenes non fuisset Athenis, faciliùs potiti essemus vrbe, q̃ Thebis, aut Thessalia, dolo, vi, opprimentes,

νουσθ', ὠνούμενοι. νυνὶ δὲ ἰδὼν ἱκανὸν ἐγρήγορε, καὶ πᾶσι τοῖς ἰσχυροῖς ἐφίσταται, καὶ τὰς ἡμετέρας ὁρμὰς ἐπακολουθεῖ, καὶ τοῖς στρατηγήμασιν ἀντιπαρατάττεται, παυθάνομαι δὲ αὐτὸν οὐ τυγχάνουσα, οὐκ ἐπιχαρουμένου, οὐ βουλομένου. καὶ ἰσχάπαξ ὑάλυμά τι καὶ πρόβολον ἡμῖν ἄνθρωπός ἐστι, μὴ πάντ' ἴσχειν ἐξ ἐπιθυμίας. τὸ γοῦν τοι κατ' αὐτὸν, οὐκ Ἀμφίπολιν εἴλομεν, οὐκ Ὀλυνθον, οὐ Φωκίας καὶ Πύλον ἔσχομεν, οὐχὶ Χερρόνησον καὶ τῶν περὶ τὸν Ἑλλήσποντον λιμένων. ἀλλ' ἀνίσησι μὲν ἄκουσας, οἷον ἐκ μανδραγόρου ἀναθάλλοντας, τοὺς αὐτοῦ πολίτας, ὥσπερ ζωμῇ τινι, καὶ λαύσας τῆς ῥᾳθυμίας, τῇ παρούσῃ χρώμενον, ὀλίγον τοῦ πρὸς ἡδονὴν φροντίσας. μετατίθησι δὲ τῶν χρημάτων τοὺς πόρους, ἀπὸ τῶν θεάτρων ἐπὶ τὰ στρατόπεδα· συντίθησι δὲ τὸ ναυτικὸν νόμοις τριηραρχικοῖς, ἀπὸ τῆς ἀταξίας μονονοῦ τελέως διαφθαρμένον. ἐγὼ δ' ἐρέμνον

mentes, & corrumpentes: verùm vnus ille vigilat, in omnes intentus occasiones, & nostros obseruat impetus, & instructus est aduersus nostra consilia. Numquam fallere, neq; insidiando, neque agendo, neque consulendo possumus. Hic velut murus est, aut scopulus, obsistens quò minùs omnia primo impetu capiamus. Nā quantum in ipso fuit, non potuissemus Amphipoli, non Olyntho, non Phocensibus, non Pylo, non Cherroneso, non ora Hellesponti potiri. Ille inuitos incitat, & tanquam Ψ mandragora sopitos expergefacit, ac velut fecans & vrens castigat ignauiam summa libertate, nihil ad gratiam dicens. Publicas pecunias, quæ anteà dissipabantur in ludis, confert in stipendium, cōscribit classem, quæ penè perierat confusione veterum tributorum. Et vrbem, quæ iam nihil genero-

sum

σον καὶ μικρόν πρὸς τὸν φρα-
γμὸν καὶ τὸ πριώβολον, τὸ
τῆς πόλεως ἀξίωμα, πάλαι
ζητοῦντες καταπλημμύρες, εἰς
τὸν προγόνους ἐπανάγων. καὶ
τὸν ζῆλον τῶν Μαραθῶνι
καὶ Σαλαμῖνι κατεργασμέ-
νων σωίσησι ἐπὶ συμμα-
χίας, καὶ συντάξας Ἕλλη-
νας. τοῦτον ἀπαθῆ ὄντα, οὐ
φθονήσαι, οὐ πείσθαι δ' οὐ
μᾶλλον, ἢ τὸν Ἀλεξάνδρου ἐκεῖ-
νον ὁ Περσῶν βασιλεὺς ἐ-
πείσαι; ζοῦτον οὖν, ὦ Ἀντί-
παπερ, καὶ διαφύσαι μᾶλλον, ἢ
πάσας τριήρεις, καὶ πάντας
ἀρχόντους. ὃ γὰρ Ἀθηναίοις
ζοῖς πάλαι Θεμιστοκλῆς καὶ
Περικλῆς ἐγένετο, τούτοις νῦν
ὁ Δημοσθένης ἐφάμιλλος, Θε-
μιστοκλεῖ μὲν τὸν σωίσαν,
Περικλεῖ δὲ τὸ φρόνημα. ἐκ-
τήσατο γοῦν αὐτοῖς ἀνέσαν
Εὔβοιαν, Μέγαρα, τὰ περὶ
τὸν Ἑλλήσποντον, τὴν Βοιω-
τίαν. καὶ καλῶς γε, ἔφη. ποιῆ-
σαι Ἀθηναῖοι, Χάρητα μὲν καὶ
Διοπείθην καὶ Πρόξενον,
καὶ ζοιούτους τινὰς ἀρχο-
νῶν στρατηγεῖν, Δημο-

rosum cogitabat, tantùm sportulas & sesquidenarios captabat, restituit in pristinam dignitatem: & excitauit fractos & abiectos ciues ad imitationem gloriæ maiorum & rerum ad Marathonem & Salaminem gestarum. Et Græcos inter se societate & fœderibus deuinxit. Hic non potest falli, non arte decipi: corrumpi verò non magis potest, quàm Aristides à rege Persarũ corrumpi potuit. Hunc igitur, Antipater, magis formidare oportuit, quàm omnes triremes, & vniuersam classem. Quod enim apud veteres Athenienses Themistocles & Pericles fuerunt, id nunc est istis Demosthenes, prudentia par Themistocli, & magnitudine animi Pericli. Itaque redegit in ipsorum potestatem Eubœam, Megara, oram Hellespontiacam, Bœotiam. Et feliciter accidit, quòd Athenienses Charetem, Diopithen, & Proxenũ, & similes quosdã præficiunt exercitui: Demosthenem

ὀφέλω δὲ ἄσω λατίχουσθαι ἐπὶ τοῦ βήματος. ὡς ἐ τοῦ-
τον τὸν ἄνθρωπον ὅπλων ἀ-
πέφηνας καὶ νεῶν, καὶ σφα-
δρῶν καὶ χαρῶν καὶ χρη-
μάτων λύειν, ὀκνῶ μὴ περὶ τῆς Μακεδονίας ἄρ' λα-
τίσησί μοι τὸν λόγον, ὃς καὶ
νῦν ἀπὸ ψηφισμάτων ἀντα-
γωνιζόμενος ἡμῖν, πανταχῆ
συμπεπτωκὼς, λαταλαμβά-
νει, πόρους ἐνείσκει, δυνά-
μεις συλλέγει. τί δ' οὐ ζῶντα
λατελήφατε; λατελήφαμεν.
λατὰ τὴν ὁδὸν οὖν τέθνη-
κεν; οὐκ, ἀλλ' οὔπερ ἐγὼ, ἐν
Καλαυρείᾳ. τάχα τῆς ὑμετέ-
ρας γίγνονται ἔργον ὀλιγωρίας,
οὐ βραδυνάντων τὸν ἄν-
θρωπον; ἀλλ' οὐδ', ὑφ' ὑ-
μῖν ἐγένετο. τί φῄς; αἰνίγ-
ματα λέγεις, ὦ Αρχία, ἅ ὄν-
τα ναδόνατόν ἐστιν ἐξεῖπε; οὐ γὰρ
ἐκέλευσεν τὴν πρᾶξιν μὴ
βιάζεσθαι; καί τοι πλοῖον ἄρ'
οὐκ βιασαμένοις οὐδεὶς ἐῶν.
καὶ γὰρ οὖν ἐμελήσαμεν. οὐκ
οὖν ὑμεῖς οὐδὲ μελήσαντος,
ἴσως οὖν ἐν τῇ ὑμετέρᾳ
τέθνηκε βίᾳ. ὑμᾶς μὲν αὐτὸν

mosthenem verò domi retinent in suggestu. Quòd si hic in potestate haberet arma, naues, exercitus, occasiones rei benè gerendæ, & pecuniam, vererer ne de Macedonia iam periclitaremur. Nunc enim decretis tantùm pugnans, nos vndique adoritur, occupat, conficit pecuniam, exercitus. Sed cur nō comprehendistis viuum? ARCH. *Cepimus viuum.* ANT. *Num in itinere extinctus est?* ARCH. *Non: sed in Calauria, vbi erat.* ANT. *Forsan hoc accidit negligentiâ vestrâ, quia non benè tractâstis hominem.* ARCH. *Imò non fuit in potestate nostra.* ANT. *Quid ais? mera sunt ænigmata quæ dicis. viuum cepistis: nec tamen fuit in potestate vestra. Non mandâsti initiò, ne quis ei vim afferret?* ARC. *Nihil profuit quòd nemo ei vim attulit. hoc enim curæ nobis fuit.* ANT. *Nō accidit igitur vestrâ negligentiâ, sed fortasse vos ipsi interfeciſtis eum.* ARC. *Non*

interfe-

οὐκ ἀπεκτείναμεν, βιάσεσθαι
δ' αὐτὸν μὲν πάθοσιν ἀνάγ-
καῖον ἦν. Οἱ δ', ὦ βασιλεῦ,
τί τὸ πλέον, ἃ ἔμελλον ἀφέκτε-
το, πάντως οὐδὲν ἂν αὐτὸν,
εἰ ἀπεκτάναμεν. ὠφέλησε, ὦ Ἀρ-
χία. Δοκεῖς μοι μὴ σωτ-
νοηκέναι, μήθ' ὅς τις ὁ Δημο-
σθένης, μήτε τῶν ἐμῶν γνώ-
μων· ἀλλὰ νομίσαι ὅμοιον
ἄνδρα Δημοσθένην ἐυρεῖν, καὶ
ζόντας ἡμῶν ζοὺς κακῶς ἀπ-
ολοῦντας, Ἱμεραῖον τὸν Φα-
νερέα, καὶ τὸν Μαραθώνιον
Λεισθένικον, καὶ τὸν ἐκ Πα-
ραλίας Εὐκράτην, τῶν ῥᾳγ-
δαίων ῥεμάτων οὐδὲν δια-
φέροντας, ἀνθρώπους ταπει-
νοὺς, ἀφορμῆ προσκαίρῳ θο-
ρύβων ἐπιποδάσαντας, καὶ
τοὺς μικρὰν ταραχῆς ἐλπί-
δα θρασέως ἐξανασάντας, ἵν'
ὅτα πλέξαντας οὐκ εἰς μα-
κρὰν, δίκην τῶν λαλινῶν
πνεμάτων, καὶ τὸν ἄπιστον
Ὑπερείδην, καὶ τὸν ἄφρονα δη-
μοκόλακα, ἢ δεῖν ἀκρὸν νο-
μίσαντα, κολακείᾳ τὸ πλῆθος
συκοφαν-

interfecimus: neque opus erat ei vim afferre, cùm verbis impetraremus vt imperata faceret. Quid autem prodesset, si viuum adduxissemus? Quid faceres de eo aliud, quàm quòd occideres? ANTIP. Dij meliora, Archia. non satis animaduertisti, aut qualis vir fuerit Demosthenes, aut quod meum sit de his iudicium: sed putas perinde esse Demosthenem inuenire, & hos proditores, qui malè perierunt, Himeræum, Aristonicum, Eucratem, qui nihil differunt à fluctibus, qui perpetuò huc atque illuc agitantur, homines sordidi, qui per occasionem subitò in tumultibus inclarescunt, & ad leuem spem motus alicuius valdè insolentes ac superbi fiunt: verùm breui tanquã vespertini flatus metu perterriti dissiliunt. Num similem putas Demosthenem improbo Hyperidi, perfido assentatori vulgi? quem non puduit iniquo iudicio Demosthenem, vt gratiam apud vulgus iniret, circumuenire:

συνοφαντῆσαι Δημοσθένη, ἐπ' αὐτὸν ἐς ταῦτα παρασχεῖν διάκονον, ἐφ' οἷς αὐτὸν μετῳκήσαμεν, οἷς ἐχαείσθη. μετ' ὀλὺν γοῦν τοῖς συνοφαντίαις λαμπροτέραν, ἢ κατ' Ἀλκιβιάδην, αὐτῷ τὴν διάθεσιν ἀκηκόαμεν γενέσθαι τῶν πάλαι φίλων, ἐπ' ἐπηχύνιν, κατὰ τῶν ποτὲ φιλτάτων τῇ γλώττῃ χρώμενον, διὰ ἐχθρῶν δύ' ὄντων τῆς ἀγνωμοσύνης ἐκτιμᾶν. τί δ' ἂν ἐχθρῶν ἡμῖν ἔχθιος ὁ Δημοσθένης; οὐχ' ὅτω μᾶλλον τρόπου πίστεως φίλων, πᾶν ἄδολον καὶ βέβαιον ἡγούμενόν. Τὰ γὰρ τοι καλὰ, καὶ παρ' ἐχθροῖς καλὰ, καὶ τὸ τῆς ἀρετῆς παντάχου τίμιον. ἐπὶ καλλίστῳ ἐγὼ Ξέρξῃ, τοῦ βούλιμον Σπέρχιν τοὺς Λακεδαιμονίους θαυμάσαν, καὶ ἀπέχειν παρὸν ἀφεῖτο. ἀπ' ἐπὶ τινα πάντων, καὶ Δημοσθένην, αὐτός τι δὶς Ἀθήνησιν, εἰ καὶ μὴ κατὰ πολλὰ σχολὴν συγγνώμην, καὶ παρὰ τ' ἄλλων ἀναπυθανόμενος

cumuenire: & assentari multitudine ea in re cuius statim illos pœnituit? Etenim non multò pòst hanc calumniam, contigit ei reditus clarior reditu Alcibiadis. Istum autem nihil puduit lingua incessere homines quondam amicissimos, quam conueniebat ei propter ingratitudinem præcidere. AR. Quid audio? non oderas Demosthenem maximè omnium hostium? AN. Non, siquidem rationem habeam morum & fidei eius, & animem vbique integritatem & constantiam. Nam honestæ res etiám apud hostes honestæ ducendæ sunt, & virtus vbique digna laude est. Neque velim esse deterior quàm Xerxes, qui Bulidi & Sperchidi Lacedæmonijs pepercit propter admirationem virtutis eorum, cùm posset eos occidere. Ego vero, si quem alium, Demosthenē maximè admiratus sum, tum quia bis cum eo Athenis congressus sum, tū quia eius laudes ex alijs cognoui.

Neque

ν & ἵνα τι τῶν πολιτευμάτων αὐτῶν ἕχον θαυμάσας, ἐκ ὡς ἄν νομίσειέ τις, τῆς τῶν λόγων λαμπρότητος, ἃ καὶ μηδὲν μὴ ὁ Πύθων πρὸς αὐτὸν, οἱ δ' Ἀττικοὶ ῥήτορες, παιδιὰ, παραβάλλεσθαι τῷ ζήλου μρότῳ καὶ τόνῳ, καὶ λέξεων εὐρυθμίᾳ, καὶ τῶν τῶν διανοιῶν συνειραφῶν, καὶ συνηθείαις ἀπολήξεων, καὶ τῷ συναπτικῷ γε καὶ μρουστικῷ. μετεφοοῦμεν γοῦν, ὅτε τὰς Ἐπλείας Ἀθήναζε συναγάγομεν, ὡς ἐπίξοντο Ἀθηναίους, Πύθωνι, καὶ τοῖς Πύθωνος ἐπαγγέλμασι συμπεισκότες. ἔπα Δημοσθένη, καὶ τοῖς Δημοσθένους ἐπίχοις συμπεισόντες. ἀπ' ἀμῖν ἀπόσιτος ἡ λαύσαμις αὐτοῦ τοῦ λόγου. ἐγὼ δὲ ταύτην μὲν λαμπρὰν ἔταθον, ἐν χώρᾳ τισὶ ὀργάνου Δημοσθένους δ' αὐτὸν ὑπεραγάμενον τοῦ τι φρονήματος καὶ τῆς σωτηρίας, ἀκλινῆ τὴν ψυχὴν ἐπ' ὀρθῆς ἐν ἁπάσαις φυλάττοντα περιπετείαις ἐν τύχης, καὶ πρὸς μηδὲν

Neque verò tantùm propter eloquentiam (vt arbitretur aliquis) magnificieum: quanquam Python ad hunc collatus, nullus erat, & Attici oratores ludus erant cum isto congressi: tantùm vincebar actione, sono, compositione, sententiarum luminibus, densis argumentis, conciliandis & impellendis animis. Itaque valde pœnituit nos consilij, cùm Græcos Athenas conuocassemus, vt Athenienses obiurgaremus, freti promissis Pythonis. Sumus enim circumuenti Demosthenis argumentis, qui erat insuperabilis in dicendo. Sed hanc eloquentiæ laudem non duco in illo summam fuisse (erat enim organi vice) sed magis admiratus sum eum propter magnitudinem animi & consilij, & constantiæ quam in periculosissimis tempestatibus retinebat, nunquam ce-

δὲ τῶν λαιῶν ἐνδιδόν-
τα. καὶ Φίλιππον δ' ἂν
ἐμοὶ γνάμων ἔχοντα πε-
ρὶ τἀνδρὸς ἀπισάμην· οὕ-
τω μού γε, δημηγορίας
ἐξαγωνιζόμενος Αθηνῶσιν πο-
τε καθαπτομένης τοῦ Φι-
λίππου, καὶ Παρμένωνος
ἠναντιοῦτο, καί τι
καὶ σκωπτικὸν εἰς τὸν Δη-
μοσθένην ἐπιπόντος, ὦ Παρ-
μένων, ἔφη, δίκαιος ὁ Δη-
μοσθένης παῤῥησίας τυγ-
χάνειν. μέντοι γέ τοι τῶν
ἐκ τῆς Εκάλης δημα-
γωγῶν οὐδαμοῦ τοῖς ἀρ-
γυρισμοῖς ἐγγεγραμμα τῶν
ἐμῶν ἀναθημάτων, καί
τοι μᾶλλον ἂν δυνηθείης ἐν
γράμμασιν τριηράρχους ἐ-
πιτετάχθαι. νῦν
δ' ἐκείνων, μὲν ἵππους
ἀργυρᾶ γεγραμμένα, χρυσίον, ξύ-
λα, πόρους, θρίγκια, τοῖχους
ἀρτέμπα, σωτάρια δυ-
νάμεις, ἀντιμεθίστατα.
τοιαῦτα καὶ τότε καὶ πολ-
λάκις πρὸς μὲ Φίλιππος
περὶ τἀνδρὸς ἔλεγεν, ἐν

dens aduersis rebus. Ac me-
mini Philippum de illo
sic sentire, qui cùm affer-
retur quædam concio in
qua Demosthenes in Phi-
lippum inuectus erat, &
Parmenio vehementer ſto-
macharetur, & Demosthe-
ni conuiciaretur: Hic vir,
inquit, dignus eſt quem li-
berè loqui ſinamus. Nam
huic vni omnium Grę-
ciæ oratorum nihil fer-
tur expenſum in meis ra-
tionibus, cùm quidem ego
malim ei confidere, quàm
naualibus ſcribis. nullus
eſt autem iſtorum, cui
non inuenias in meis ra-
tionibus perſcriptum eſſe
aurum, ligna, reditus, ę-
gros: at Demosthenes claſ-
ſes armat, comparat exer-
citus, & ſubinde reparat.
Talia dicebat ad me Phi-
lippus tunc & ſæpe aliàs
de hoc viro: & in quadam
felicitatis ſuæ parte nume-
rabat, quòd Demosthenes
non

τῶν παρὰ τῆς τύχης χρυσῶν τιθέμενος, τὸ μὲ σφαγῆναι
τὸν

τὸν Δημοσθένη, οὐχὶ καὶ τοὺς λόγους, ὥσπερ λεοντᾶς καταπέλτας, Ἀθηναίων ὡρμωμένους, ἀφαιρεῖσθαι αὐτοῦ, καὶ καταράπτειν τὰ βουλεύματα. περὶ μὲν γὰρ Χαιρωνείας οὐδὲ μετὰ τὴν νίκην ἐπαύετο πρὸς ἡμᾶς λέγων, ὡς ὅσον ἄνθρωπον ἡμᾶς λανθάνοι κατίσης. μὴ γὰρ ἐκ παρ' ἐλπίδα, καὶ καινὰς στρατηγῶν, καὶ στρατιωτῶν ἀταξίας, καὶ τῇ παραδόξῳ ῥοπῇ τῆς τύχης τὰ πολλὰ πολλάκις ἡμῖν σωπραγασμένην, ἀνατρέπαμεν· ἀλλ' ἐπὶ μιᾶς γε ταύτης ἡμέρας, τὸν περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς ψυχῆς κίνδυνον ἐπέστησέ μοι, τὰς ἀδείας πόλεις ἐς ἓν συναγαγὼν, καὶ πᾶσαν τὴν Ἑλληνικὴν δύναμιν ἀθροίσας, Ἀθηναίους ἅμα καὶ Θηβαίους, Βοιωτούς τε τοὺς ἄλλους, καὶ Κορινθίους, Εὐβοεῖς τε καὶ Μεγαρέας, καὶ τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος ἠναγκάσατο. ἡ μόλ' ἄσω μετῆς Ἀττικῆς ἐπιστρέψας παρενθέσθαι τοιοῦτοί τινες ἦσαν αὐτῷ

non esset commissa summa imperij apud exercitum, cùm omnia sua consilia perturbarentur illius orationibus, quæ ex Athenis velut arietes vel catapultæ mittebantur. De pugna ad Chæroneam facta, nec post victoriam desiit prædicare quantum hic vir creasset periculum ipsi. Nisi enim præter spem, inquit, propter Dei cum insciliam, & aciem malè instructam, & insperatam fortunam, quæ multa nobis conficere solet, vicissemus, eo die non modò regnum, sed & vitam meam in discrimen adduxerat. Coniunxerat potentissimas vrbes, coëgerat omnes vires Græciæ, Athenienses, Thebanos, Bœotios, Corinthios, Eubœenses, Megarenses: & effecit, vt periculum simul omnes ciuitates subirent, & mihi transitum in Atticam interclusit. Tales erant huius

σωιχᾶς περὶ Δημοσθένους οἱ λόγοι, καὶ πρός γε τὰς λέγοντας, ὡς μέγαν ἔχοι τὸν Αθηναίων δῆμον ἀνταγωνιστὴν ἐμοὶ Δημοσθένης μόνῳ, ἔφη, ἀνταγωνιστής. Αθηναῖοι δὲ Δημοσθένους οὐκ ἔχοντες, Αἰνιᾶνές ἐσι καὶ Θετταλοί. καὶ πρέσβεις ὁπότε πέμποι τὰς πόλεις πέμποι, τῶν μὲν ἄλλων ῥητόρων εἴ τινας ἡ τῶν Αθηναίων πόλις ἀνταποστέλλοι, τῷ πρόσθεν ῥᾷστα ἂν ἐκράτησεν, ὃν Δημοσθένους δὲ ἐπισάντος, μάτην, ἔφη, ἄν πρόσθεν ἐπέμπετε. οὐ γὰρ ὅτι κατὰ τῶν Δημοσθένους λόγων τρόπαιον ἀνεγείρειν ἔστιν. ταῦτα Φίλιππος. καὶ μήν γε καὶ πάντως ἴλαπλον ἂν ἔχοντα, εἰ λάβοιμι τοιοῦτον ἄνδρα, πρὸς Διός, Αρχία, τί ποτε νομίσας; βοῦν ἂν ἐπὶ σφαγὴν ἤγοιμι, ἢ πολὺ μᾶλλον ἂν σύμβουλον περὶ τῶν Ελληνικῶν πραγμάτων, καὶ τῆς ἀρχῆς πάσης ἐποιούμεθα; φύσει μὲν γὰρ αὐτῷ, καὶ διὰ τὰς πράξεις πεσπεπόνθαμεν ἐξ αὐτῶν τῶν πολιτευμάτων,

de Demosthene sermones perpetuò. & cùm diceretur ad eum quòd magnum antagonisten haberet populum Athenienſem, respondebat, se vnum habere antagonisten Demosthenem. Nam quod absque Demosthene sit, Atheniences similes esse Aenianensium & Theſſalorum. Et quando legatos ad vrbes mittebat, si quos alios miserant Athenienses, facilè vincebat ipse: sed Demosthene præsente, frustra, inquit, se legatos mittere. Non enim possunt contra Demosthenis eloquentiam erigere trophæum. Sic Philippus dicebat. Itaque ego, qui quidem longè inferior sum Philippo, si cepiſſem talem virum, num velut bouem ad cædem abducerem, an verò potius in consilium de toto regno Græciæ constituendo adhiberem? Nam initiò naturâ ei bene affectus fui, propter res eius gestas, ac magis

ἔτι δὲ μᾶλλον Αἰσχίνης μάρτυρει, πρός τ' οὖν τὸν Ἀλέξανδρον καὶ πρὸς ὑμᾶς γε ἄγων, οὐδὲν ἐπάνισε. Ὄντων οὖν οὕτω τῶν πρεσβευτικῶν, μηδένα οὕτω πώποτε θαυμάσαι, μεγέθους τε φύσεως, καὶ τῆς περὶ τοὺς ἀσκήσεις ἐγκρατείας, καὶ βάρους καὶ τάχους, καὶ παῤῥησίας καὶ μαρτιείας. ὑμᾶς δὲ, ἔφη, δέχεσθαι, ὡς ὑπὲρ Εὐβούλου καὶ Φρυνώνου καὶ φιλοκράτους, καὶ παρᾶδε λόφοις καὶ τοῦτον ἀναπείθειν ἄνθρωπον, καὶ τοὺς πατρῴαν οὐσίαν εἰς Ἀθηναίους, ἰδίᾳ τε τοῖς δεηθεῖσι, καὶ δημοσίᾳ τῇ πόλει δαπανῶντα κότα. δέομαι τάνυν ὑμῶν δ φοβοῦμαι οὐδὲν, πάλαι βουλόμενον τοὺς ψυχὴν ὑποθεῖναι τῶν τῆς πατρίδος ἀδίκοις τύχαις. καὶ δαπανώμενον τῶν πραττομένων ὑμῖν, ἀγανακτεῖτε. ὅδ' οὐδὲ τὸν Ἀθηναίων δῆμον ὑποπτεύει, δεηθῆναι ὑμᾶς, ἔφη, τῆς μὲν τῆς πατρίδος καὶ τῆς πολιτευόμενος, αὐτὸς δὲ τὴν πολιτείαν γυμ-

ac magis propter B Aristotelis testimonium, qui solebat eum sæpe C ad Alexandrum & ad nos ducere. Et cùm tot essent qui ad eum venire consueuerant, neminem sic admirabatur, propter magnitudinem ingenij, temperantiam, grauitatem, acumen, libertatem, & tolerantiam laborum, inquit Aristoteles, similem putatis esse Demosthenem Eubulo, Phrynoni, & Philocrati: & conanimi hunc quoque pecunia corrumpere, qui vniuersum patrimonium in Athenienses priuatim & publicè contulit: & quia nihil proficitis pecunia, minas abhibetis, cùm iste nihil dubitet pro patria mortem oppetere. Et si quid in vobis reprehendit, ægrè fertis: at ille ne populum quidé metuit. Non videtis eum amore patriæ Rempubl. gerere, ac ducere hanc administrationem tanquam

νάσιον φιλοσοφίας πεθύμηκα. τὰ τοιαῦτα, ὦ Ἀρχία, ὑπερπεθύμουν, αὐτῷ συγγενόμενος· τλιὰ γὰρ ἐμοὶ, τὸ ἔχειν περὶ τῶν παρόντων, ἀκοῦσαι λέγοντος, καὶ τῶν ἀεὶ παρασιτικοτάτων ὑμῖν λοιδόρων, ἃ ἐνδόμυχα ἀχθεσθῆναι, ἅπασιν τισὶν ἐξ ἐναντίας γνώμης ἀκοῦσαι λόγου, καὶ φιλικαῖσθαι συμβολῆς μεταλαβεῖν. καί τι καὶ νουθετῆσαι δίκαιον, ὑπὲρ οἷων ὄντων βελτιόνων τῶν ἀχαριστίαν. πάντα παραβάλοιτο τὸν αὐτοῦ βίον, ἐξὸν τοῖς νομιζομένοις καὶ βεβαιοτέροις ἐγχειθῆναι φίλοις. ὦ βασιλεῦ, τῶν μὲν ἄλλων ἴσως ἂν ἔτυχον, ταυτὶ δὲ μάτην ἂν ἔλεγον, οὕτω μανικῶς φιλαθήναι δοκοῦντα. ταῦτα, ὦ Ἀρχία. Τί γὰρ ἂν καὶ λέγοιμεν; ἀπὸ τῶν ἀπόντων, ἔοικας ἔτι μᾶλλον, ὦ βασιλεῦ, θαυμάσειν. καὶ γὰρ ἡμᾶς οἱ τεθραμμένοι λιποφρονῆσαι ἔδει ἐκπλῆξαι τὸ καὶ ἀπιστίᾳ τῶν ὁρώντων. ἔοικε γὰρ δὴ πάλαι ἂν ἤδη βεβαλωμένος περὶ τῆς ἐσάπαξ ἀμίρας, ληροῦντι παραπεπῶ.

tanquã philosophiæ ac virtutis scholã quandã esse, quã non conuenerat ad quæstum aut alias cupiditates cõferre? Propterea, Archia, valde optaré mihi eius consuetudinem cõtigisse, vt cõsilio eius vti possem in præsentia, & audire vocé liberé mẽtis, tot alioqui circũfusus assentatoribus. Ac mihi sanè videtur hoc nomine reprehendendus esse, quòd vitã suã in discrimen adduxit pro tam ingratis ciuibus, cùm posset alios inuenire amicos fideliores & constantiores. AR. Alia quidem, ô Rex, rectè dixisti: sed hoc frustra dixisses illi, adeò furebat amore patriæ. ANT. Sic est, ô Archia. quid enim manifesta negẽ? Sed quomodo mortuꝰ est? AR. Magis etiã mireris eum, ô Rex, si hoc scias. Nam & nos qui affuimus, non minus obstupuimus, quàm alij spectatores. Videbatur enim iam olim apud se constituisse de hoc exitu vitæ, quod intelligi potest ex apparatu.

Sedebat

ἑαυτῶν μὴ γὲ ἔνδον ἦν ὧν πᾶ, μάτην ἢ τῶν πρόσθεν ἡμερῶν λόγοις ἦμεν ἀναλωτότε. τίνες γὲ ἦσαν οἱ παρ' ὑμῶν λόγοι; ποῖα καὶ σὺ ἀνθρωπικὰ πεῦτανόμην, ἵλεώ τινα παρὰ σοῦ μαθυπισχνούμην, οὐ μάλα μὲν πεθόλοκῶν· οὐ γὲ ἀπιστάμην, ἀλλὰ σὺ ὄμην ἐπ' ὀργῆς ἔχειν τὸν ἄνθρωπον, χρήσιμον δ' οἰῶ πᾶς τὸ πείθειν νομίζειν. ὁ δ' πῶς πᾶσὶ δοῦς λόγους; καί μοι μηδὲν ἀπορύψῃ. μάλιστα μὲν γὲ ἀκτικὸς ἂν ἐβουλόμην παρὼν ἂν νιῶ. ἀλλὰ σύ γε μὴ παραλίπῃς μηδέν· οὐ γάρ σοι σμικρὸν ἔργον, ἄθος ἀνδρὸς γνῶναι πᾶς ὡῶ τὸν τίνα δὴ βίον διατεθάψαν, πότερον ἄδονος πᾶ νοθρὸς λῶ, ἢ παντάπασιν ἀκλινὴς τὸ τῆς ψυχῆς ὄρθιον ἐφύλαττεν. οὐδὲν γὰρ ἐπέσκηψεν ἐκείνῃ τὸ τῆς γε. πῶς γὲ; ὃς ἀνὴρ γενάσας· ἐμὲ μὲν σκόπιμον εἰ τὸν πρότερον βίον, ἐπίθανον ἔφη με ποιεῖσθαι ἂν τῶν σῶν ψευσμάτων.

Sedebat enim intus in templo, ac frustra superioribus diebus cum eo colloqui eramus. ANT. *Quales fuerunt vestri sermones?* AR. *Multa humanissimè proponebam, promittebam ei veniam abs te, non sanè expectans. non enim noram hanc tuam voluntatem, sed arbitrabar te huiè vehementer iratum esse. tantum ista dicebam persuadèdi causa.* ANT. *Quomodo accepit ille vestram orationem? & nihil me celes. Vellem enim me coràm audiuisse: sed tu nihil omittas. Magna res est tanti viri mores sub exitum vitæ contemplari, vtrum spiritus defecerit, vtrum expalluerit, an constantiam animi retinuerit.* AR. *Nullam significationem pauoris edidit.* ANT. *Quomodo?* AR. *Suauiter enim risit, ac lusit in priorem vitam meam. dixit me ineptum histrionem esse tuorum mendaciorum, nec posse cõmo-*

των. ἀπιστήσας ἄρα τοῖς ἐπαγγέλμασι, προῆτο τὴν ψυχήν; οὐκ, ἄγε τῶν λοιπῶν ἀκούσας. οὐ δόξει σοι μόνον ἀπιστεῖν, ἀλλ' ἐπὶ λύπῃ, ὦ βασιλεῦ, λέγειν, Μακεδόσι μὴ (ἔπηται) οὐθὲν ἀπήμοτον, οὐδὲ παράλογον, ἃ Δημοσθένην οὕτω λαμβάνουσιν, ὡς Ἀμφίπολιν, ὡς Ὀλυνθον, ὡς Ὠρωπόν. τοιαῦτα πολλὰ εἶπεν· καὶ γὰρ οὖν ἐπῃρασίας παρεσησάμην, ἵνα σοι τὰ κεχθέντα σάφοιτο. ἐγὼ μέν σοι, ἔφη, ὦ Ἀρχία, βασάνων ἢ θανάτου φόβῳ, κατ' ὄψιν οὐκ ἂν Ἀντιπάτρῳ χρησίμως· ἀλλ' ἃ ταῦτ' ἐλήθωτι, πολύ μοι μᾶλλον ἔστι φυλακτέον, μὴ τὴν ψυχὴν αὐτὴν παρ' Ἀντιπάτρου δουλοπρεπῆ κτήσασθαι, μηδ' ὧν ἐμαυτὸν ἔταξα, τάξιν μεταβαλεῖν τὴν Ἑλληνικὴν, εἰς τὴν Μακεδονικὴν μεταβάσεσθαι. καλὸν γὰρ, ὦ Ἀρχία, ἃ τὸ βίῳ ἐμοὶ πράττειν αὐτὸς παρέχοι καὶ τριήρης, ὧν ἐπεσκεύασα, καὶ

uere spectatorem. ANT. Itaque non credens tuis promissis, despondit animum? ARC. Non. quòd si audies reliqua, non tantùm videbis fidem non habuisse, sed etiam acrem obiurgationem attigisse. Dicã enim, quia iubes. Non, inquit, indignũ est aut nouum Macedonibus sic capere Demosthenem, vt Amphipolin, Olynthum, Oropum. Talia multa dixit. Adhibuimus enim scriptores, quibus eius dicta exciperent. Ego, inquit, metu tormentorum aut mortis non moueor, vt spe vitæ propositæ promittam me ad Antipatrum venturum esse. Sed si hæc vera sunt quæ dicitis, multò magis cauere debeo ne mens mea videatur ab Antipatro corrupta, néve videar deseruisse ordinem in quo ad Græciæ defensionem collocatus sum, & transfuga factus ad Macedones concessisse. Si mihi honestum est viuere, Piræeus præbeat & triremis quam instruxi,

&

καὶ τεῖχος καὶ τάφρος, τοῖς ἐμοῖς πέπλοις ἐξεργασμένα, καὶ φυλὴ Πανδιονὶς, ἃς ἐγὼ ἐθεσπέσιος ἐχορήγησα ἐγὼ, καὶ Σόλων καὶ Δράκων, καὶ παῤῥησία βήματος, καὶ δῆμος ἐλεύθερος, καὶ ψηφίσματα στρατιωτικὰ, καὶ νόμοι τριηραρχικοὶ, καὶ προγόνων ἀρεταὶ καὶ πρόνοια, καὶ πολιτῶν εὔνοια, τῶν ἐμὶ πομπαῖς ἐκφανεστάτων, καὶ δωρεαὶ Ἑλλήνων, τῶν ἀπ' ἐμοῦ μέχρι νεῶ τετιμημένων. εἰ δὲ καὶ βιωτὸν ἐλεηθέντι παρὰ δόξαν ἦν, ἀνεκτὸς δ' οὖν ὁ ἔλεος περὶ τοῖς οἰκείοις, ὧν ἐλυσάμην ἀχμαλώτους, ἢ τοῖς πατράσιν, ὧν σωτὴρ ἐδόκουν τὰς θυγατέρας, ἢ οἷς τοὺς ἱππέας σωτὴρ ἐλυσάμην. εἰ δέ μοι μὴ σῴζοι νόσων ἀρχὴ μὴ θαλάττης, πρὸς γοῦν Ποσειδῶνος αὐτῷ τὸ σέβεσθαι, καὶ τοῦτο τοῦ βωμοῦ, καὶ τῶν ἱερῶν νόμων. εἰ δὲ Παλλὰς, ἔφη, μὴ δύναται φυλάττειν τὴν ἀσυλίαν τοῦ νεῶ, μὴ δ' ἐπαισχύνεται πεδὸν ναὸν Δημοσθένην Ἀρχίᾳ, τεθνάτω. εἰ δὲ Ἀντίπατρος ἐμοῦ ἀνεῖται

& murus & foſſa meo ſumptu facta, & tribus Pandionis, cuius cauſa vltrò ludos feci: & Solon, & Draco, & libertas concionium, & liber populus, & decreta, & leges claſſium, & maiorum virtus ac trophæa, & ciuium beneuolentia, qui me ſæpe coronauerunt: & Græcorum auctoritas, qui hactenus à me ſeruati ſunt. Quòd ſi mihi vita debeat contingere alterius miſericordia, quanquam id turpe eſt, tamen hoc beneficium malim accipere à meis ciuibus, quorum redemi captiuos: aut à patribus, quorum elocaui filias, aut quibus donaui pecunias. At ſi me nec inſularum imperiũ, nec mare defendet, petam ab hoc Neptuno auxilium, & ab hac ara, & à ſacris legibus. Sin autem Neptunus non poteſt defendere immunitatem templi, nec pudet eum prodere Demoſthenem Archiæ, moriar, nec mihi Antipater

ἀνθ' ἧς θεῷ λοιπὸν τιμήσω. ἐξέλθοι μοι φατρίας ἔχειν Ἀθηναίων Μακεδόνας, καὶ νῦν μὲν τυχεῖν τῆς ὑμετέρας τύχης, ἃ μετὰ Καλλιμέδοντος καὶ Πυθέου καὶ Δημάδου σωτήρια πόνω. ἐξὸν γὰρ, ἄλλο ὁτιοῦν, πρὸ ψυχῆς μεθυμόσθαι, εἰ μὴ τὸν Ἐρεχθέως ὄνυχα τιμᾶν καὶ τὸν Κόδρου ἐπισχυνόμην. οὔκουν ἐβουλόμην ἀποζυγῆναι σοῦ λαμπρᾶς οὕτω καὶ ἐλευθέρας καὶ νῦν Ἀρχίᾳ, τὸ κατ' ἐμαυτὸν οὐ καταισχυνῶ τὰς Ἀθήνας, ἐκὼν ἀποβαλὼν ἐλευθερίαν ἐνδόμενον, ὑπομένω δὲ τὸ κάλλιστον πάθος ἀποθνήσκειν. ἐπὶ δίκαιον γὰρ, ἔφη, τῶν παλαιῶν μνημονεύειν. εὖ συμβουλὸν τὸ λιχθόν·

Ἦ δὴ θνήσκειν ὅμως,
ποθὲν προνοίαν ἔχειν ἐνὸς
σχημόνως πεσεῖν·

λόγῳ καὶ ταῦτα. Δημοσθένης δὲ ἀσχήμονος θανάτου βίον προκεινᾶ ἀσχήμονα, τῶν Ξενοκράτης καὶ Πλάτωνος ὑπὲρ ἀθανασίας λόγων ἐπιλελησμένος.

pro Deo colendus erit. Liceret mihi amiciores habere Macedones quàm Athenienses, & frui felicitate vestra, si imitari vellem Callimedontem, Pytheam & Demadem. Liceret animum vel serò mutare, nisi verecundia Codri, & filiarum Erechthei prohiberet. Non igitur volui transfugam fortunam sequi. Honestum enim est fugium mors est, quæ est extra omne periculum turpitudinis. Et nunc Archia quantum in me est, non volo dedecorare Athenas, seruitutem accipiens abiecta libertate, in qua mori est honestissimum. Verùm cõuenit te meminisse Tragœdiarum. nõnne grauiter dictum est:

At illa iam moriens, tamen
Decenter vt caderet, cauebat sedulò?

Hoc cùm fecerit puella, quã tò turpius erit Demosthenem præferre inhonestam vitam honestæ morti? ac obliuisci Xenocratis & Platonis disputationũ de immortalitate animarum?

θόμην; καί τινα μικρότιμον ἐπιτιμήσειν, προαχθεὶς ἐς τοὺς τῶν τυχόντων ἐξυβρίζοντας. ἀλλά τί δεῖ λέγειν ὑμῖν; τί δ' ἐμοῦ τὰ μὲν δεομένου, τὰ δ' ἀπειλοῦντος, ἀπειλὴν μοῦσαν σφᾶς ἁρμοττούσαν; ἐπείσθην ἄρ', ἔφη, ὁ δεῖνα, Ἀρχίας ὧν· ἐπεὶ ἦ Δημοσθένης ἁμί, συγγίγνεσθαί μοι, ὦ δαιμόνιε, μὴ μεμνημένῳ ἐμοῦ. τότε δὴ, τότε πᾶσι βίαν αὐτῇ ἀφεῖναι δεινοῦμαι. ὅθ' ὡς ἑώρα, δεῖν ἐμοῦ καταγνῶναι. καὶ τὸν θεὸν προσβλέψας, ἔοικεν Ἀρχίας, ἅτε, ὅπλα μόνα, καὶ τείχη, καὶ τάφρους, καὶ στρατόπεδα, ἀμφάμενα ἀνεπαὶ καὶ ἀρήγοντα τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς ὑπολαμβάνειν· τῆς δ' ἐμῆς πρασσούσης καταφρονεῖν, οὐδὲν ἂν ἄρ' ἐλίγξαι δύνασθαι Ἰλλυριοὶ καὶ Τριβαλλοὶ καὶ Μακεδόνων, ὀχυρωτέραν ἢ ξύλινόν ποτε τεῖχος ἐμοὶ, ὃ θεὸς ἀνεῖπεν ἀπόρθητον ἔσεσθαι, μηδ' ἐς ἄρ τῆς προνοίας ἀδεῶς μὲν ἐπολιτευόμην, ἀδείας δέ μοι τὸ κατὰ Μακεδόνων θάρσος ἐμήνυσεν.

animarum? Addidit etiam quædam, inuectus in eos qui calamitatem exprobrant. Verùm quid attinet me nunc recitare? Cùm ego ad extremum partim precarer, partim minas adhiberem, & blãditijs terrores miscerem? Ego, inquit ille, persuaderi mihi paterer, si Archias essem: sed quoniam Demosthenes sum, peto vt ignoscas mihi, qui non consueui inconstans esse. Hic cùm eum vi abducere vellẽ, idq; ipse sentiret, cœpit me irridere. & Deum aspiciens, ait: Archias putat tantùm arma & exercitus præsidia vitæ esse, & meum apparatum contemnit, quem expugnare neque Illyrici, neque Triballi, neque Macedones possint. Firmior est enim quàm ille murus ligneus, quem olim nobis Apollo respondit inexpugnabilem fore. Nam vt prudentia me in administratione Reipub. securum præstitit, ita me aduersus Macedones securum reddet.

Nunquam

ἐμίμησαι δ' ἐδὲν ἐκ Εὐκλήμονος, ἐκ Αἰσχυλίωνος, ἐ Πυθέου τοῦ Καλλιμέδοντος, ἐ Φιλίππου τότε, ἐ τὰ νεῶ Ἀρχίου. ταῦτ' ἀνῶν, μὴ πρόσχαιρέ μοι νῦν χάρα, ἔφη. τὸ γὰρ ἐπ' ἐμοὶ δὲν πρόνομον ὁ νεανίας πάσεται. ἦ δ' ὅδὸν πρόσω πάν, ἑκὼν ἔψομαι. ἐλθὼν δὴ ἐπὶ τὸ ἱερὸν ἐδὲν ἀπ' ἐμοῦ ἐπιτάξας, ἡ νῦν χάρα τῷ σώματι προσχαίρετε, ἐδὲν ἀπ' ἐμοῦ πρόσω ἄν ἐπιτάμβανον. τὸ δὴ, τί δὴ πρὸς ἐμὲ; ὕστερον βασάνοις ὀβασανίσαντες ἐφωράσαμεν, πάλαι φάρμακον αὐτῷ πεπαμένου τοῦ ἱερονθρίαν ἐπόμενον. οὐ γὰρ οὖν ἔφθασεν ἐκβὰς τὸν ἐδὸν ἔτι. καὶ πρὸς ἐμὲ βλέψας, ἄρα δὴ τόρ, ἔφη, πρὸς Ἀντίπατρον, Δημοσθένη δ' ἐκ ἄξας, ὁ μὰ τόν. ἐμοὶ μὲν ἐπαίνησε πρόσθεν, ὅτ' ἐκ Μαραθῶνι πεπλωκότας. ὁ δὲ χαίρων ἀνῶν ἀπῆλθε. ζῆτό σοι τὸ τέλος, ὦ βασιλεῦ, τῶν Δημοσθένους πολιορκίας λοιπόν ἔχω. Δημοσθένους γυνὴ ταῦτα, ὦ Ἀρχία.

Nunquam formidauit Euctemonem, aut Aristogitonem, aut Pytheam & Callimedontem, aut Philippum, neque modò hunc Archiam formido. Cùm hæc dixisset: Age, inquit, ne afferas mihi violentas manus. non enim prophanabo templum, quantum in me est. salutato Deo, sponte sequar. Ego sic sperabam facturum, E *cùm ille manum ori admouet: neque ego suspicabar eum aliud facere, quàm orare deos. sed quid egerit, postea ex ancilla per tormenta cognouimus: diu eum habuisse paratum venenum, vt morte libertatem redimeret. Neque extra templi limen peruenerat, cùm lapsus inquit: Hoc cadauer ad Antipatrum vehes, Demosthenem verò non vehes, non per. Et videbatur suo more iuraturus per illos qui in Marathone occubuerunt, sed valedicens euolauit. Hunc ego finē, Rex, affero expugnati Demosthenis.* A N. *Demosthenis scilicet.*

Ἀρχία. βαβαὶ τῆς ἀηττήτου ψυχῆς, καὶ μακαρίας, ὡς ἀνδρῶν ἡμῖν οὐκ εἰς τὸ λῆμα· πολιτικὴ γὰρ πρόνοια, μετὰ χεῖρα τὸ πιστὸν ἐν ἐλευθερίας ἔχειν. ἀλλ' ὁ μὲν οἴχεται, βίον ἔξων ἐν μακάρων νήσοις, ἡρώων πλησόμενον, ἢ τὰς εἰς ὑπερουρανὸν ψυχῶν νομιζομένας ὁδὸς, ὁπαδός τις Λαύμων καὶ ὁμόφρων Διός. τὸ σῶμα δ' ἡμᾶς εἰς Ἀθήνας ἀφικόμενον, κάλλιον ἀνάθημα τῇ γῇ ἐν Μαραθῶνι πεπονκότων.

licet. O inuictum animum & beatum, quàm generosum facinus. Prudentia est, in manu retinere libertatis possessionem. Sed decessit victurus in beatorum insulis apud heroas, vt dicitur: aut in cœlum peruenturus, vt deus factus comes sit Iouis liberatoris. Corpus verò nos remittemus Athenas, futurum honestius ornamentum patriæ, quàm illi qui in Marathone occubuerunt.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

ARGVMENTVM.

EIusmodi in hoc encomio laudandi figura Lucianus vsus est, vt singulari quodam & laudum & orationis genere Demosthenis claritatem atq; virtutem memoriæ animisq; hominum commẽdare voluisse videatur. Non enim communibus illis Rhetorum formulis ac locis insistit, neq; etiam simplici ac recto ductu, ingenij, fortunæ ac corporis dotes, ornando atque amplificando prosequitur, sed noua quadam occasione ad ipsam causam velut attractus, dum Homeri, cuius cũ illo contentionem inducit, laudibus occupatũ se simulat, aliud planè agendo hoc ipsum agit, vt ostẽdat illum, quemadmodum corporis atque alijs externis dotibus longè Homero superiorem, ita ingenij felicitate animiq; cõstantia

ſtantia ac robore nulli clariſſ. virorum vſquam inferiorem fuiſſe, imò tanquam communia hęc, à quib. alij totã plerunq; laudandi materiã atq; facultatẽ ſibi petũt, pro paruo duceret, aut planè contemneret, poſthabitis alijs locis, continentiã ſolùm, atq; fortitudinẽ, quib. immoraretur, & quæ verbis amplificaret, potiſs. delegit. Quarum alteram quidem ille ita præſtiterat, vt nullis vnquam corruptelis atq; δωροδοκίαις quib. eo tempore Reſpub. Athenien. præcipuè infeſtabatur, aduerſus patriã corrumpi ſe paſſus ſit: alteram aũt ad extremũ vſq; ſpiritũ animo ita obfirmato atq; cõſtanti cuſtodiuit, vt cùm incolumitatem & certa præmia, ſi ad Antipatrum trãſijſſet, propoſita ſibi videret, voluntariã mortem inhoneſtæ vitę antehabendam ſibi putãrit. Præcipuè verò in attollẽdo illius erga patriam amore operam ſumit, quem tantum in illo fuiſſe indicat, vt nõ modò in claſſem & publica ædificia priuatas facultates impenderit, verùm etiã cùm iam iterum ab infenſis ciuib. per ſummam contumeliã vrbe eiectus fuiſſet, mori tamen potius voluerit, quàm cum Macedonib. aduerſus patriã, adeò etiã ingratam conſentire. Et ad hanc quidem rem non vllo domeſticorũ teſtimonio, aut ex Græcorũ alicunde hiſtoria petito vtitur, ſed quod vel præcipuũ iudicandũ eſt, ab ipſa hoſtiũ atq; barbarorũ confeſſione, qua nihil ad confirmandã Demoſthenis laudẽ grauius eſſe poterat, fidẽ verbis facit. Quo ſanè in loco illud admiratione dignũ mihi maximè videri ſolet, quòd duob. diuerſarũ gentiũ clariſſ. eloquentiæ luminibus, patriæ aũt vtrinq; fideliſſimis tutoribus atq; patronis, nõ modò ſimili fermè fato perire contigit, verùm etiam quòd ijdẽ eodẽ exemplo maximum virtutum atq; laudum ſuarũ encomiũ ab hoſtibus, ijſq; ipſis quorũ odio atq; tyrãnide perierat, retulêre. Nam quod hic Lucianus de Antipatri, Philippi, aliorumq; teſtimonio confirmat, idem ferè à Plutarcho de Cicerone & Auguſto, cuius proſcriptione hic dãnatus fuerat, traditum videmus. Cùm enim ex Cæſaris nepotib. quidam, Ciceronis neſcio quẽ libel-

libellum legẽdi causa manibus teneret, inquit, & mox interueniente subitò Cæsare, eundem sinu abscondere vellet, nec tamẽ posset quin videretur: Cęsar accepto libello, cum stando plurimã eius partẽ euoluisset, reddidisse adolescẽti cum his verbis dicitur: Eloquẽs hic vir, eloquens fuit, ô fili, & amator patriæ. Dignum mehercule præconium, & haud scio an plus laudũ & gloriæ Ciceroni addens, quàm vel laurea, vel supplicatio illa de qua ille sæpe ac multũ gloriari solebat. Quod enim virtutũ præclarius testimonium esse potest, quàm quod etiã is qui vitam, opes & reliqua omnia abstulit, vltrò nulloq; cogente perhibet? Nam ea profectò virtutis vis atq; potestas est, vt animos ac sensus nostros, vtcũq; erga ipsos homines odio, aliísve impulsionib. affecti sumus, cùm honesta ac præclara illorũ facta cernimus, incredibili quodam studio atq; amore accensos & inflãmatos reddat. Itaq; etiam Vlysses, vt apud Sophoclem fingitur, cum improuiso Aiacis, cum quo tum summo odio ipse dissidebat, mortem deprehendisset, dextrãq; illam qua non modò antea pro Græcis strenuè pugnãrat, sed etiam tunc contra seipsum, dum præsentem ignominiã euitare studebat, fortiter vsus fuerat, aspexisset, cùm cætera illius viri præclara facinora verbis extulisset, tandẽ hæc quoq; addidit, credo ipsa virtute ita extorquente, vt diceret: *νικᾷ γὰρ ἡ ἀρετὴ με τὸ ἐχθρὸς πολύ.* vt enim rectissimè dictum est à poëta: *τὸ γὰρ θεοὶ κηλὰ γε πᾶσιν ἐχθροῖς κοτέουσι.* Hoc igitur tanti viri, & non solùm ab omnibus tum Græcis tum Latinis, verùm etiam ab ipsis hostibus ac barbaris tantoperè laudati, encomiũ, in quo si ad argumẽtum respiciamus, singulare quoddam præclariss. virtutum exemplum: si verò ad ipsum libellum, nouum quoddam laudandi, adeoque ipsius eloquentię specimen proponitur, cum summa diligentia perlegamus.

a CVM in.] *Narratione erditur, qua occasionem encomij exponit: in primis locũ & tempus, cum Therſagoræ poëtæ physiognomia.* *b* Die decimosexto.] *Iannarij.* *c* Aquilo.] *aduncæ.*

adunco. d Homeri natalem.] *Homero tanquam poëtarũ principi versuum primitiæ offerebantur. fuit poëtarum Græcorum excellentissimus: cuius vitam qui nosse cupit, Herodotum adeat, & Plutarchum. e* A meta procurrendum.] *Græcè est, ἀπὸ τῆς βαλβίδος: id est, à carcere siue repagulo. In stadijs autem & certaminibus equestribus erant repagula quædam, vnde cursus initium erat, quæ Græci βαλβίδας seu ἀφετηρίας appellant. Iuxta has linea tendebatur, cui insistebant cursuri. τέρμα, finis & vbi sistitur erat, quæ Latinè meta dicitur. Vnde à carceribus ad metam, à meta ad carceres dicimus. Lucianus: Ad carceres nec tu fabulatus esses. f* Nõ leui furore opus est.] *Numine ac diuino quodam afflatu poëtas agitari, Plato in libro de Furore poëtico testatur. Atque huc facit illud Ouidij:*

Est Deus in nobis, agitante calescimus illo.

Lucianus in Parasito, dicit poëtas in fato quodam accidere. Aristoteles in Problematis meminit de Maraco quopiam Syracusano, qui tum meliora fecerit poëmata, cùm mente esset alienatus. g Demosthenis cũ Homero.] *Prima encomij pars Collatio Homeri & Demosthenis, & primò quod ad ingenij virtutes attinet. Et hic obiter obserua, quid in autoribus potissimùm obseruandum sit. Vt ostendat Demosthenem Homerum æmulatum fuisse, illorum similes sententias confert, dicitq; eloquentiam, quum ante Demosthenem velut mortua & macbris propulsa esset, viuam & suis viribus mobilẽ reddidisse. Seneca in prologo declamationum suarum: Potui, inquit, & Ciceronis ingenium, quod solum P. R. par imperio suo habuit, cognoscere, & quod vulgo de alio, hoc est, Demosthene, dici solet, sed de illo propriè debet, potui viuam vocem audire. h* Apud poëtam.] *Homerum Iliad. μ. qui, quo pacto nos pro patria gerere debeamus, in hac posissimùm sententia declarauit. Sumenim Hectoris verba ad Polydamantem, augurium infaustum interpretantem. Sed hanc expressit sæpius in primis Iliad. 15:*

—res est pulcherrima mortem
Pro patria oppetere, & saluos præstare penates.

Expressisse etiam eam videtur Q. Fabius Maximus apud Mar-

cum

eum Tullium lib. de Senectute. Is enim cùm esset augur, dicere ausus est, optimis auspicijs ea geri, quæ pro Reipub. salute fierent: quæ contra Rempub ferrentur, contra auspicia ferri. Citatur ab Aristotele in Rhetoricis lib. 2. Item ab eodem in epist. ad Atticum, & à Plinio minore in epistolis. Idem Cicero pro Cn. Planco: Qui pro Repub. vitam reddiderunt, nunquam mehercule eos potiùs, quàm immortalitatem assequuntos putaui. Item in Marcum Ant. Philipp. 14: O fortunatæ mors, quæ pro patria redditur. Vide annotationem nostram in Patriæ encomio sub finem ad illa, pro tuenda patria. i Pythonis orationem.] *Pythonis oratoris eloquentia celebris est. Fingitur etiã ab Homero Vlysses vir multa præditus facundia.* k Ni foret hæc hominum.] *Iliad. 12. hæc verba Sarpedoni tribuuntur, quibus Glaucum adhortatur. Non dissimili sententia Andromachen Hector consolatur Iliad. 7. cuius verba sunt hæc, Eobano Hesso interprete:*

—lex omnibus vna statuta est,
Quæ iubet esse semel moriẽdũ, hęc omnib. vna est
Conditio —.

Iliad. 18. Achilles Thetidi matri, eodem interprete:

Sic si fata vocant, his me parêre necesse est.

Non dissimilis versus citatur in Demonactis vita:

Strenuus vt segnis, fato potiuntur eodem.

Vide quæ illic annotauimus. l Grauitatis in Demosthene, quàm in Homero.] *Lucianus grauitatem in Homero desiderat, quòd nimia libertate suos quandoque increpet, cùm Achiuos Achaidas vocat, &c.* m Cętera sunt ignota, patria, genus, ætas.] *Fecit enim nominis Homerici claritas, vt neq; cuius fuerit, neq; de eius parentib. inter Græcos conuenerit: & pleraq; vt solent, de eo fabulosa confingantur. Nève de eius parentibus plura dicam, de eius patria nihil certi traditur. Hunc enim multæ Græciæ vrbes certatim sibi vendicant, adeò vt quibus potissimùm credere debeamus, non facilè fuerit discernere. Quod etiam testatur Cicero pro Archia.* n Nonnulli Smyrnam.] *Smyrnæi præcipuè Homerum sibi vendicârunt, vnde & nummum æreum cum inscriptione Homerici nominis habuerunt, & porticum quadratũ cum templo ac statua*

Homeri, teste Strabone lib. 14. o Aut fluuium.] *Meletam, qui per agrum Smyrnæum voluitur, à quo Melesigenes dictus est, teste Herodoto.* p Melesigene.] *Melesigenes dictus fuit, quòd ad Meletem fluuium natus esset, sed cæcus factus, Homeri nomen sortitus est. Cumæi nam q; & Iones captos oculis ὁμήρους appellant, quod ὁμήρους*, id est, *itineris ducibus egeant. Septem de eo ciuitates contendunt, vt est in disticho Græco apud Gell. lib. 3. cap. 11.*

ἑπτὰ πόλις διεριζουσι θεὸν ῥίζαν ὁμήρου,
Σμύρνα, Ῥόδος, Κολοφών, Σκῦλαξ, Πύλος, Ἄργος, Ἀθῆναι.

q Athenæ opulentæ.] *Athenas hodie vocant Sethinem. vrbe diruta (haud enim magna eius pars incolitur) portuq; vastato visuntur etiamnum ingentium ædificiorum latißimæque olim vrbis miserabiles ruinæ, Gymnasia diruta, porticus collapsæ inter alta rudera, tanquam ossa ex vrbis cadauere supersunt, ætatemque nostram priscinæ dignitatis & amplitudinis admonent. Marmorei lapides, elogia, titulos, epitaphiaq; literis vetustate exolescentibus præseferunt.* r Epigramma.] *Erasmus meus pro ἐπιγραμμὸς legit ἐπισαγμὸς. Et ideo hunc locum ita vertit: At tu fortasse vereris, ne in te torqueatur illud prouerbiale dicterium de malè respondente proportione, nempe ne tibi thylaco maior sit accessoria sarcinula. Est autem ἐπισαγμὸς, à σάττω, velut oneris adsertura. Thylacus culeus est siue mantica, parata gestandis oneribus. Ergo cùm digressio longior est quàm ipsa res, vti licebit hoc prouerbio. Basilius, idem aliis verbis expressit, lib. de Spiritu sancto: ἢ ὅτι γε αὐτὸ τὸ ἐπισόδιον πολλαπλάσιον ἦν τῆς κεφαλαίας, Ad istum alioqui modum accessorium multò maius esset ipso principali.* s Aeschylum.] *Quæ de Aeschylo dici possunt ex Græcis præsertim scriptoribus, sunt ferè præfixa eius quę adhuc extant fabulis, vt non videatur quid amplius adiiciendum ad ea. Coætaneus fuit Pindaro, natus circa 40. Olympiada. eius mentio fit Aduersus indoctum.* t Aquam bibebat.] *Demosth. aquam bibebat scripturus aliquid, vt ipsemet testatur in 2. oratione cõtra Philip. Equidem, inquit, aquam bibens, non ab re difficilis & morosus homo sum. Item in oratione de falsa legatione: Quum admodum superbè surrexisset Philocrates: nihil est, inquit, mirum*

Athe-

Athenienſes, non eadem mihi & Demoſthenī videri. Hic enim aquam, ego verò vinum bibo. u Syracuſanis menſis.] *Syracuſana menſa prælauta atq; opipara dicebatur. Vnde Plato de Rep. 3:* Συρακουσίων ἢ, ὦ φίλε, τράπεζαν ἢ Σικελικὴν ποικιλίαν ὄψων ὡς ἔοικας σὺ αἰνεῖς, id eſt, *Syracuſanam, amice, menſam & Siculam in obſoniis varietatem non videris approbare. Lucianus in dialogo Simili ac Polyſtrati:* ἢ τράπεζαν, inquit, ἅτε τὰς ἐν Σικελίᾳ, id eſt, *ac menſæ Siculis lautiores. Eraſmus Centuria ſecundæ Chiliadis 11. Syracuſæ autem ciuitas ampliſſima.* x Cum Pericle conferre.] *De Pericle eloquentiſſ. qui loquens fulminare & fulgurare viſus eſt, ſcribunt Plutarchus in vitis, Cic. lib. 3. de Orat. Val. Max. in exemplis, Quintilianus.* y Mandragora ſopitos.] *Mandragora ſopiti ij dicuntur, qui velut aſpide icti, ſomniculoſi ac nimis deſides ſint: atq; ita quodammodo à ſenſu diſſiti abiunctiq́ue, vt excitari non queant. Ratio verò eſt, quoniam is fructus hypnoticus eſt, quo ſignificatur ſomni conciliator. Plutarchus in Symposiacis: Somnum quippe fieri putant frigiditate. Quamobrem hypnotica pharmaca parte plurima vim habent ψυχλικὴν: hoc eſt, fugefacientem. cuiuſmodi eſſe dicitur mandragora. Quin & oblivionem ità creditur inducere. De ea paulò plura annotauimus in Timone.* z Themiſtocles.] *De Themiſtocle apud Cic. Quintil. Valer. Max. variis in locis varia ſunt, & Plutarchus eius vitam ex profeſſo ſcripſit. Aemylius Probus in eius vita. Thucydides lib. 1. Herod. lib. 8. Ariſtides rhetor, hunc quòd in præuidendis futuris prudens & induſtrius eſſet, laudauerunt.* A Magnitudine animi Pericli.] *De bellicis autem eius factis vide Iuſtinum lib. 3. & Plutarch. in eius vita. Floruit anno à mundo condito 3536. Ante Chriſtum natum 426. fuitq́ue Athenienſis dux & orator, eloquentia & authoritate clarus, Xantippi filius, & Alcibiadis autor.* B Ariſtotelis teſtimonium.] *Is fuit ſummus philoſophus, & Alexandri præceptor, de quo latè ſcripſimus in dialogo Diogenis & Alexandri.* C Ad Alexandrum.] *Philippi & Alexandri Magni ætate vixiſſe Demoſthenem Athenienſem oratorē, neq; multò poſt huius obitum tempore peruiſſe, res eſt non obſcura.* D Codri.] *Vide quæ de Codro annotauimus in Si-*

mili ac Polystrati dialogo. Fuit enim Atheniẽsium rex, & pro patria obijt. Responsum nanq; acceperant Peloponenses, ita demum se superaturos, si hostium regem non occidissent. Fefellit ergo eos habitu pauperis, eosque in suam necem per iurgia provocando, à nullo cognitus, fecit fidem oraculo. Hinc cùm quempiam generosissimum significare volumus, dicimus Codro generosior. E Cùm ille manum ori admouet.] *Variant autores de Demosthenis morte. Vide Plutarchum & Iustinum in fine libri 5.*

PRIMI TOMI FINIS.

RERVM

RERVM ET VERBORVM IN PRIMO LVCIANI operum Tomo,

Præcipuè memorabilium,

INDEX:

ABaughe cũ Gyndane amicitia 665
Abdicãdi ius 491.507
Abdicationis cauſę duplices 480
Abdicatũ ſemel, an denuò abdicare liceat 491
Aboni murus 533
Abydos 297
Academici accuſati 700.712
Acheloi flu. coniunx & liberi 870
Acheron flu. 799
Achillis & Patrocli amicitia 601
Achillis cultus in Aſtypalea inſ. 210
Aciẽ deſerere, prouerbium 338.364
per Acinacem iuramẽtum 637.671
Adamantis vis. adamãtinum 587.868
Admetus pro vxore mortuus 800
Adoleſcẽtia flexilis 17
Adraſtia Nemeſis 375. 387
Adulatio, voluntaria ſeruitus 57.378
Adulatorum pernicies 58.72.109.125
in Adulterio deprehẽſum vel deprehenſam impunè occidere olim licuit 463.478
Adulteri gladio puniti 478

Adyrmachus 645.655. 656.657.659
Aeacus,& cur inferorũ iudex 298.719.784. 786.799 (ibid.
Aegialea 588.ægialeus
Aegina inſ. 719
Aeginetæ ibid.
Aegis Mineruæ, & Iouis 191.207
Aegypti ciuitates præcipuæ quæ 297
Aegyptus 297. regio ab Aegypto rege 141
Aegyſthus adulter 208
Aemulatio ex artificij ſimilitudine 865
Aequi boniq; ratio quãdo habenda 426
Aeſchines tympaniſtriæ F. 11
Aeſchylus 894.930
Aeſculapius bis natus 538.fulmine ictꝰ 199
Aeſculapij officina 706. templum 22
Aeſopus fabularũ ſcriptor 717
Aetatum hominis ſucceſſio 144.149
Affectus mouere prohibitum apud Areopagitas 777
Agathocles Samius 604.965
Agogice 19
Alani 654
Alcedones aues 153
Alceſtis ab inferis reuocata 785.800
Alcmenę cum Ioue cõgreſſus 23
Alcyones 153
Alcyonij dies 146.153
Alexãdria Aegypti 297
Alexãder Theſſalꝰ 694
Alexander Magnus, eiusque res geſtæ 283. 291. 296. 297. 299. 852. 868. mors 297. ſepultura 293. 294
Alexãdri matris Olympiadis fabula de mõſtroſo conceptu 530. 586
Alexander nullius Dei F. 292
Alexandri mors 582
Amaltheæ capræ fabula 363
Amaſtris vrbs 551
Amazonũ bellum cum Athe-

Athenienſibus 780
Ambroſia deorum cibus 710
Amicitiarũ exẽpla 604
in Amicitiam non plures admittendi quàm tres 637
Amici ſimulati 127
Ammoni⁹ Iupiter 296
Amor ſui cæcus 856. 868
Amoris remedia 206
Amorẽ omnia domare 222 (543
Amphiareus Theban⁹
Amphiloch⁹ vates 554
Anacharſis Solone prudentior 776
Anaxagoras fulmine ictus 98
Anguillæ natura 865
Animæ immortalitas 271.274
Aniceris philoſ. 901
per Anſerem iuramentum 684
Antia 859.860
Antigone 366
Antilochus vates 543
Antiope mœrore mortua 780
Antipatri regis cũ Demoſthene colloquiũ 906
Antiphilus calumniator Apellis 839.864
Anubis templum 706
Apelles calumnia circumuentus 838.839. 840
Apes quomodo fiant 151.156
Apum rex 478
ἀφιλοτιμία 928
Apollo Iouis & Latonę f. 717. apud Delphos cultus 706
Apollonius Tyaneus 529.585
ἀπραξία 719
Aquatica cur muta 152
ad Aquã clepſydræ infuſam cauſæ agi ſolitę 351.365 477.486
Aquilę pſpicacitas 692
Araneorũ venatio 834
Arbaces eunuch⁹ 694
Archelaus Athenarum domitor 72
Archias 906
Areopagus 777
Areopagitarum iudicij

forma 741.777
Aretæus Corinthius 617
Arethusa fons 227
Arion Methymneus citharœdus 235
Aristarchus 84
Aristeas 276
Aristides 109. 909. eius iustitia 869.870
Aristodemus 526
Aristonicus 911
Aristoteles Alexandri præceptor 294.931. eius patria, parentes, scientia, &c. 288
Armeniorum fuga 283
Arsaces 694
Arsacidæ res 644
Asia Alexandro subacta 285
Asphodelus 799. 801
Asylum 867
Athenæ quomodo hodie vocentur 72. 930
Athenarum encomiū 47.72
de Athomis philosophorum doctrina redetur 681.698
Attalo venenum à filio porrectum 694
Attoniti qui 719.720
Auaritia 85
Auarorum descriptio 100.140
Augiæ bubile repurgare, puerbiū 532.584
Aulæ vitia 361
Aulicę vitę imago 358. molestię 316 317.300
Aurora Tithonē amat 360. 361
Auri vis & effecta 122. 144
αὐλόφωνα oracula 552.

B

Babylon vrbs vbi & qualis 297. ab Alexandro capta 296
Bacchanalia 852
Bacchus dithyrambus cur 868. eius vitia & res gestæ 202.203
Bactra, bactrū opp. bactrus flu. 298
Balearides insulæ 672
Balneorū luxus 48.56
Basther amicitia & mors 643
Beli progenies 141
Belittæ amicitia & interitus

teritus 643
Bellerophon 859.869
Bellerophontis literæ, prouerbium 371.386
Bombardę inuętor deuotus 138
Bonorũ prępoſtera ęſtimatio vulgo 298
Boſporanorum mos in ambiendis puellis 644
Branchides 531
Briereus centimanus 215. 459
Bulidi Lacedæmonio Xerxes cur peperce-rit 912.

C

CAcodæmones 719
Cadmus literarum inuentor 77.83.85
λαυρηγὰν λαυροτοιὰν 179
Calliæ opes 109
Callidemides adulator 259
Calliopes Muſæ coniunx & filiæ 870
Calliſthenes philoſophus 295.299
Calumnia 366.842. 865. 866. eius imago ab Apelle depicta 841.842.863
Calumniatoris deſcriptio 843
Camelus Bactriana 28
Canis in præſepi, prouerb. 101.140
Canis ſidus 777
Capra Amalthea 363
Carceres à carceribus, prouerbium 928
Catena Mercurij 807. Herculis ibid.
Catharſium, Catharſia 244 (185
Caucaſus mons 178.
Caurus ventus 279
Cebetis tabula 358
Cecrops Codro generoſior 109
Celtiberi ab Annibale capti 282.288
Centimani 479
λιράμπορ 33
λίφατα 244
Ceratinæ ibid.
Cerberꝰ canis infernal. triceps 298.784.799
Cercopes 526.585
Ceres 720
Cereris munus in cõ-

uiuio deorum 710
Certaminũ apud Græcos genera 777
Ceteus 233
Ceyx 145. 153
Chalcedonis celebritas & ſitus 532
Chares 909
Chariclea 605
Charinus 249
Charixenus Sirromius 617
Charmoleus Megarẽſis 265
Charon 273. eius varia nomina & officium 798. 799. eius cymba 264. 369. 386
Chelidonius cinædus 348
Chœnix 279
Chromis piſcis 153
Cilicia Alexandro ſubacta 296
Cirrha oppidum 279
Ciuitas 743
Claros, clarium oraculum 531. 554
ad clepſydrã cauſę dici ſolitæ 351. 365. 778
Cliniæ rhetoris furtum 695
Clitus ab Alexandro cæſus 288. 295
Clymene 219. 220
Cnemon 262
Cocconas Byzantinus 529 532
Cocytus lacus vnde dictus 799
Codrus Athen. rex pro patria mortuus 932
Codro generoſior, prouerb. ibid.
Cœnæ deorum 709
Coitus noxa 210
Colophon Homeri patria 889
Coloſſus Solis apud Rhodios 717
Coloſsi ibid.
Comicus riſus, prouerb. 34 184
Comicorum habitus 749
Comœdia vetus qualis 31. 34
Copię cornu, prouerb. 321. 363
Corinthus vrbs 279
Corinthus Marathonis ſiue Pelopis filij ibid.

Cornua syllogisini 244
Corona muralis, obsidionalis 427. ciuica ibid.
Coronis 538
Κορυπάδοι 34
Corybantes 710
Κορυφαγώη Minerua 198
Cossæi ab Alex. Magno fracti 296
Craterus Alexandro cultus 868
Crato diues, apud Charontem nudus 267
Κρονομία 179
Cribro vaticinari, prouerb. 533. 586
Crocodilos facere 244
Crœsus apud inferos pauper 239. 246
Crœso opulétior, prouerb. 109 (889
Cuma Homeri patria
Cupido quomodo pingi solitus 141. 191. 208
Cupido Iapeto senior 189. cur Musas, Mineruá & Dianam nõ feriat 206. 207. 212
Cupidinẽ etiã dijs imperare 205. 206. 208
Curetum sagittæ 69
Currus bouem trahit, prouerb. 254
Cybelum oppidũ 78
Cyclops Neptuni filius 224
de Cygnis ad Eridanũ in aues conuersis fabula 814. 817
Cyrus rex 478.

D

DAdis festum 562
Dæmones antiquis qui 718
Damasias athleta 266
Damnippus 261
Damon adulator 249. 614 (242
Damoxenus palęstrita
Danai regis ortus, progenies, casus 141
Danaidũ pertuso dolio aquam haurientium fabula 141. 278
Dandamidis amicitia 639
Daphne 199
Darius Alexãdro subactus 296

Delati

Delati persona 848
Delatores quales 843
Delius 470
Delphines φιλάνθρωποι cur 235. ex hominibus pisces facti ibid.
Delphorum celebritas vnde 531
Delphis oraculum Apollinis 706
Deli celebritas 531
Δίκτα iniuria affectum à τοῦ 81. 86
Demeas orator sycophanta 128
Demetrius Platonicus apud Dionysium accusatus 852
Demetrij Sunienſis amicitia 624
Demiocratia 479
Demonax 605. cæsus 611
Demosthenes ῥίψασπις 365
Demosthenis celebritas 11. 22. 139
Demosthenis encomiū 882
Demonstratus 568
Designatores qui 804
Deucalionis naufragiū 91.
Deus qualis 684. vnde sit, aut vbi fueritcum omnia fabricaretur 683
Deo omnia possibilia 144
de Deo, Anaxagoræ sententia 139. philosophorum doctrina reprehensa 672
Deorum conuiuiū, cibus, potus 710
Deorum gentiliū scelera, vanitas 3. 158. 173. 183. 184. 683. 705
Deos ex hominibꝰ facientium vanitas 292
Dijs nō esse curæ mortalium res 684
Διαβάσιμον 866
Διαβολὴ 866
Dialectici à luna accusati 700. 702
Dialogus 337
Diana cur à Cupidine tuta 207. 210. 212
Dianæ natiuitas, virginitas, facta consuetа 210

ta 210. templum apud Ephesios 706
Dimidiũ facti qui cœpit habet 4.19
Diniæ amicitia 604
Diogenes Cynicus ab habitu & moribꝰ describitur 241. Crœsum ridet 239
Diogenis defuncti dolium, hæreditas, pera, &c. 277
Dionysius Syracusanꝰ Demetrio ob Bachanalia contempta infensus 852.867.868. eiusdẽ latumię 351. 366
Dionysij Iouis ex Semele filij, virtutes & vitia 203.204
Diophantus Rhetor 272
Diopithes 909
Dipsades Danaides dictæ 280
Δὶς δὰ πολλῶν, prouerb. 32.34.380.387
Diuinandi artis origo 523.531
Diuinationes falsæ notantur 276
Diuinitatem affectantium vanitas 292
Diuinorum operũ causæ non inquirendæ 144
Diuitiæ ridentur 40. 50.246.quibus potissimùm obueniant 87. 99. 109. 140. 141. quales reddant possessores 87.88.140. cur tantopere amentur ibid.
Diuitiarũ vsus 87.101
Diuitiarũ comites 112. imago 104.359
Diuites admirantium & obseruantium stultitia 54
Diuitum amicitia seruitus potiùs quá amicitia 302
Diuitum cœnæ, & an philosophis conueniant 323
Diuitum fastus & luxus 49. ineptiæ 54. 697. 698. superbia quomodo minuenda 57

Dodonæ Iouis templũ 706
Docto indigna aulica vita 300.301
Dolus diuitiarum comes 113
Dormire porrectis pedibus, prouerb. 321
Draco Pellæus 536
Dracones maximi & mãsueti in Pella 530
Dracon Atheniẽses iureiurando cuiusmodi adstrinxerit 844
Druidæ Gallorum sacerdotes 806.

E

EChini seniores testa asperiore 455
Echo nympha 460. 478
Educatio puerorum apud Græcos 744
Electrũ, Phaëthontis sororũ lacrymæ 220
Elleboro opus habere, prouerb. 298.299
eloquentiæ virtutes & laus 806
Elysius campus 786. 797.800
Ἐμβρόντητοι, ἐμβροντηθέντες 719
Empedocles ad lunam sublatus 690.718. in crateres Aethnę precipitatus ibid.
Encaustice 19
Ἐντελίχεια pro ἐνδελίχεια 81.86
Ἐπαγωγὴ 867
Epaminondæ studium musicæ 779
Epaphus Aegypti rex 140
Ephesi Dianæ templũ celeberr. 706
Ἐπίσαγμα 930
Ἐφέσιος Iupiter 88.137
Ephialti in cœlũ ascensus 705
Ephesum, Corinthus dicta 279
Epicurei à Ioue accusantur 673.712.715
Epicurus quid apud inferos agat 550
Epicuri laus 550.584
Epicuri sententiarũ liber ab Alexãdro cõbustus 569
Epidauri templũ Æsculapij

sculapij 22.587
Epigrammatum vana gloria 795.804
Epimenidis historia 94.139
Epimetheus 32
Epitaphium 804.805
Εὐήλιοι 88.138
Eridanus fluu. 288
Erynnyes vltrices 441
Erythea inf. 672
cum Esca simul hamũ euellere, vel deglutire, prouerb. 263. 306.362
Εὐκοροδιωξία 780
Eteocles 366
Eubiotus rex 657
Euclio qualis 137
Eucrates Sicyonius 249.911
Eudamidæ Corinthij amicitia 617
Εὐδαίμονες 718
post Euentũ etiã stultos sapere 439
Eumolphus Thracum dux 764
Eunomius 276
Eupatoris regis legati 580
Eurybatus 526.585
Euthydici amicitia 613
Exequiales cœnæ 795.804
Exequiarum superstitiones 790.797
Exilium qualis pœna 870.

F

FAbij Maximi de repub. defendẽda augurium 928.929
Fabri lignarij vno oculo clauso rectitudinẽ metiuntur, & cur 718
Fabularum vtilitas & gloria 151
Fabularũ omniũ summa ac sylua vbi potiss. 183
Fallacia calumniæ comes 842 (441
Fati necessitas 377.
Felices qui 48.50
Felicitatẽ ex collatione infelicitatis optimè intelligi 172
Ferales cœnæ 804
Ficulni ligni fumꝰ molestiss. 588

Filij quando abdicandi 521
Filiorum erga parentes affectus 873
de Finibꝰ doctrina philosophorum 680
Flumina sursum incedere, prouerb. 369. 386
Fluuij infernales qui 784.799
Fœminarum corpora quid à virorum differant 516
Fœnus qualis pædagogus 101
Forma an inter bona ponenda 294
Formicis cõparati homines 699
Formicis nati Mirmydones 700.719
Formosi ridentur 242
Fortitudo paupertatis comes 114
Fortunæ commutatio 95
Fortunæ bona 40.239. 274
Fortunæ necessitas ineuitabilis 377. ludibrium & inconstantia 54
Fulgur è pelui, prouerbium 420
Funebres orationes habendi mos 795.805
Funerum diuersæ species & nomina 804. fercula ibid. superstitio & luxus 62.73. 797
Furiæ, malorum vltrices 786. earum arma 441
Furiosorum multa genera & diuersa nomina 518.

G

GAlli ab Hannibale victi 282
Gallinaceum lac, prouerb. 521
Gallorum gallinaceorũ pugna 770.780
Γάμμα literæ cum Δάπτα certamen 77. item cũ λάμβδα ibid.
Ganymedes deorum pincerna 710
Genij & manes quid differant 805

Geome-

Geometrę ridẽtur 681
Geometria philoſophiæ anſa 779
Geryon triceps, & ſenis manibus, amicitię typus 668. tricorpor 672
Geryonis armẽta 807
Getæ 696
Γλαυκῶπις Minerua 209
Gloria benefactorum præmium 432
Glycõ draco 542. 565
Glyphice 19
Gnathonides 125
Gorgon in Mineruæ pectore 207
Græciæ laus 47
Græcorum certamina 725. 751. 777
Græculus 356
Grandinis cauſæ 679
Granicus flu. 289
Gymnaſium Athenis 726 (665.
Gyndanis amicitia

H

HAeredipetæ notati 107. 128. 144. 249. 280
Hęreditatũ captatio 62
Halcyonia, halcyonij dies 146. 153
Halicarnaſſus Alex. capta 296
Hammonius Iupiter ibid.
Hamum cũ eſca euellere, vel deglutire, prouerb. 263. 264. 306. 362
Hannibalis res geſtæ 282. vitia 285
Harpyiæ 105
Haſta regia, herba 801
Haſtam proijciẽdi certamen 757
Hecates cœna 243
Heliopolis 297
Hellebore opus habere, prouerb. 298
Hepheſtion quomodo ab Alexandro etiam poſt mortem cultus 852. 868
Hercules cum Aeſculapio contendit 199. carnes exhibet in cõuiuio deorum 710. Theſeum ab inferis reuocat 800

Hercules trinoctio 15. 24
Hercules Gallico 806. 813
Herculis mors, seruitus, crudelitas 201
Herculi virtus & voluptas apparent 19. 20
Herculē Ogmiū eundem cum Mercurio existimari 813
Hermodori periurium 693
Hermolaus diues 263
Hermotimi Clazomenij animæ à corpore discessus, & ad idem reditus 828
Hermophilus Cynico 693
[illegible] 777
Hesiodi biuium 20
Himeræus proditor 911
Hinc bellū oritur, prouerb. 531.586
Hinnulus leonem, prouerb. 262.263
Hippo dæmon 718
Hippocentauri, prouerb. 30.34
Hippoclides nō curat, prouerb. 385.388. 812.813
Hyppolyte Amazonū dux 764.780
Hippolytus à nouerca falsò accusatus 869
Hipponicus 109
Hircinus fœtor in hominibus vnde 273
Hispania ab Hannibale oppugnata 282
Hister quid significet 72
Historiæ quæ lectu dignæ & vtiles, aut cōtrà 522. 523
Histriones qui, & vnde dicti 72. 712
Homeri patria, genus, ætas, nomen 889. 890. 928 natalis à poëtis celebratus 884. 928. statua 885. vita à quo descripta 797. 927
Homicidia citra iudicium licita quæ 463
Homines formicis cōparati 699

Homo.

Homolottorum mos 672
ad Honores virtute, nõ fraude contendendũ 867. 877
Hoſpitalis Iupiter vnde dictus 88. 137
Hoſpitium non violandum 137
Hoſtium teſtimonium ad laudem officioſiſſimum 483. 926. 927
Humanarum rerũ vanitas 264. 677. 693
Humanitas 8. 13. 20
Hyacinthus 190
Hymettus mons 94
Hyperides aſſentator 911
Hypermneſtra ſola ex Danai filiabus viro ſuo parcit 141.

I

IAcobi patriarchę corpus quomodo conditum & defletũ 803
Iactantia diuitiarũ comes 113
Iapyx ventus 279
Icarij cædes 204
Icaromenippus 872
Icarus cur in mare deciderit 676
Ida mons 781
de Ideis philoſophorũ doctrina ridetur 680. 683
Idiotæ 783. 798
Ignorãtia 837. 863. calumniæ miniſtra 841
Ignis deorum theſaurus 161. dijs ablatus per Prometheum 164. 175
Ignem è manibus abijcere, prouerb. 99
Imperitia audaces, ratio timidos facit 36
Impij vbi poſt hanc vitam, & quid pati ab Ethnicis credantur 786
Improbitas ne ſit impunita, reipub. intereſt 431
Imprudentia crimẽ nõ excuſari 451
Impudentiæ apud Aegyptios typus, muſca 834
Incantator 528

Indi potu vini in furorē versi 41. ab Alexandro domiti 286
Indigetes dij 815
inductio cōtra incommoda faciendæ fidei 867
Inferiarum superstitiones 757.787.800
Inferi an sint, & de eorum pœnis 797
Inferorū flumina 784. 799. iudices ibid. & 785. locus 797. respub. & regnum qualiter cōstitutum 783
ad Inferos descēsus facilis, regressus non item 293.798
Ingratitudo 88.93
Ingratitudinis actio 506.521
Insaniæ futuræ signa 484.489
Insaniæ genera, diuersa nomina, & causæ 518
de Insecabilibus doctrina philosophorū derisa 680
Insidiæ, calumniæ comites 842
Insomnium quid 22
Instita muliebris 867
Inuidia dea quomodo pingi solita 841.865. eius domus ibid. signa 175.488
Inus filius à delphinis in Isthmum portatus 235
Iocasta Creontis F. 864
Iolaus senex in iuuenē restitutus 250
Io vacca in furorem acta à Iunone 867
Ionia 289
Iouialia Athenis intermissa 705
Iphigenia à Pilade & Oreste è Tauris abducta 596
Isis 141
Ismene 366
ad Issum pugna 283. 285
Isthmus Peloponnesi 279
Iudicandi mos per calculos 388
Iudicium vocalium 74

Iuno à Cupidine victa 206.211. eius zelotypia 204
Iupiter ab Amalthea capra nutritus 363. à Cupidine victo 205. 206.211. inde Iupiter è capite dissecto Mineruam edit 197. 198. 209. vnde dictus 137
Iouis amores 208. epitheta 88. 137
ex Iouis tabulis testis, prouerbium 320
Ithaca vrbs 226
Iuramentum maximũ Scytharum 636. 671.

L

LAbdacus rex, eius progenies Labdacidæ 838. 864
Labor paupertatis satelles 114
Laborũ vtilitas & præmia 381. 751
Labris suauis arridere, prouerbium 869
Lacedæmoniorũ mollicies 243
Lacones loris cædi soliti 696
Laius 864
Lambda literæ cũ Gãma certamen, item cum Rho 76. 77
Lampichus Geloorũ tyrannus 266. 272
Lapidicinæ Dionysij carcer 351. 366
Lares familiares 805
Laruæ ibid.
Latrones, latrocinium 585
Latumiæ Dionysij 351. 366
Legislatoris mens inspicienda 507
Leges de facto, non de conatu cognoscere 426
Leges ex malis moribus natæ 431. 432
Legum munus 430
Lemures 805
Lenarum fraudes 605
Leo chordula vinctus, prouerbium 354
Lerneæ hydræ capita 459
Lethe 295. 299. 800

Leucanor rex, eiusque cædes 644
Leucosia Siren qualis 870
Lex quæ requirat 469
Libertas dulcis 361. 369. 416. felicitas summa 743
Libertas philosophica, publica 47. 50. 395
Linus Musæ F. 210
Liuor Calumnię antecessor quomodo pingi solitus 841. 865
Locũ in acie deferere, prouerb. 338. 364
Lonchatæ amicitia 644
Lucianus philosophorum factionibus infestus 222. rhetoricam publicè professus 821
Luciani vita 1. dicendi genus 24. 371
Lucta 726
Luna multorum scelerum conscia, & fidelis dissimulatrix 701
Lunæ cum Alexandro concumbẽtis festum 8. 562
Lunæ à terra distantia 674. diuersoriũ 688. querela, de philosophorum contumelijs 719
Lunam incoli 682
Lupini custos 279. 336. 364
Lybia 288
Lycurgi lege superstitiones funebres sublatæ 72. 797
Lydia ab Alexãdro capta 285
Lynceus 718
Lynus gener & interfector Danai 141
Lyra post cœnam circumferri solita 779
Lyra piscis 153
Lysimachus poëta τ ρ ο sæpe vsus 79.

M

MAcẽtę amicitia 644
Macetis 530
Mæon Lydus Homeri pater 890
Magus 528
Magorum in diuinando error

do error 276
Maia Mercurij mater 192. 194
Malos melioribus ſucceſsibus vti 88. 95. 108. 142
Mandrabuli more res procedit, prouerbiũ 332
Mãdragora ſopitos expergefacere, prouerb. 908. 930
Manes poſt hãc vitam vbi, & quid pati credendum 783. 796. 799. 805
Manes & genij quid differant 805
Maracus poëta 928
Marcomannorum de Romanis victoria 571
Mars à Cupidine victꝰ 206. 211
Martis alea incerta 847. 866
Maſtera 654
Mathematici à luna accuſati 700. ridentur 681
Matrum officium 744
Mazæa 644. 655
Medicina cæteris artibus & honoratior, & liberior 522. eiuſdem difficultas 502
Medico quę prouidenda 503
Medicus Alexãdri paraſita 864
Medorum fuga 283
Meduſę caput à Minerua geſtari 207
Megillus Corinthius 242
Mel 156
Melanope Homeri mater 890
Meleſigines cur dictus Homerus 929. 930
Meletes flu. 890. 929
μέλι 156
Memnon Tithoni F. 261. in Ægypto ſepultus, oriente ſole vocem edere ſolitus 625. 670
Memnonides aues 670
Memphis 297
Menecratis amicitia 621
Menippi ad inferos deſcenſus 240. 673

Mercede seruientium conditio 367
Mercurius furti autor & præses 163. adhuc infans furatus 192. Veneri cingulũ surripit 193. testudinis inuentor 194. Item eloquentiæ ac disciplinarũ præses 370. 386. superorum & inferorum legatus 371. 386. eius virga 194. typus & catena 386. 807. 813
sub Mercurij sidere nati, quales 303
Meretricię fraudes 605
Mermeroes rex 802
Meta quid 928
Meteoris quomodo imperet Iupiter 709
Metis à Ioue cur deuorata 198
Midas apud inferos à Menippo derisus 246. res Phrygũ 248
Miletus Alexandro capta 296
Miltiades, p ditionis insimulatus 861. in carcere mortuus 870
Minerua artium præses 211
Minerua Prometheo in homine fingendo opitulata 170. armata à Iouis capite nata 197. Gorgonẽ in pectore gestat 207. vbi & quando apparuerit 209. eius ortus & fabula ibid. cur castã esse veteres tradãt 210. cur â Cupidine non expugnatã 205. 206. 211
Minos quis, & cur inferorum rex 781. 799
Misanthropꝰ Timõ 87
Mœrichus 275. 279
μόγις, μόλις 77
Mollicies diuitiarũ comes 113
Moly quid 21
Momus tauri artificem Deum carpit 64. 73
Momo sales nigri, vt Mercurio albi 584
Monarchia 467. 478
Monumenta perennia quæ 804

Morde-

Mordere labra 869
Mors non metuenda 782.797
Mors omnia tollit, & summis infima æquat 238.264. 274
Mors somni frater 443. 478
Morti omnes obnoxij 888
Mortui an aliquid sentiant, & quibus rebus oblectentur 782.797
Mortuos sepeliēdi varij apud diuersos modi 794.795
Muliebri veste virum vti prohibitum 867. 868
Mundus quomodo & à quo factus, eiusque finis 678.282
Mundi cōtemptus 801
Mundi spectaculū propositum 693
Mundi an plures 683
Musæ tutæ à Cupidinis telis, & Circes poculis 207.211
Musas cur castas, veteres fingant 210
Musarum filij ibid.
Musca mulier 829. Pythagoræ filij 835
Muscæ encomion 822
Musca impudentiæ typus apud Aegyptios 834
ex Musca elephantem facere, prouerb. 831
Muscarum species ib.
Musica philosophiæ ansa cur dicta 779
Musica iuuenum mens primùm imbuenda 746. 779. menti humanæ maximè cognata 779
Mutarum infimo inter literas locus 152
Mutus magis cōtra pisces, prouerb. 153
μυκτικείδη, ἀντιμυκτικείδης 33
Myrmidones è formicis nati 700. 719
μύρμηξ ibid.
Myron statuarius 7
Myrto Socratis vxor 152. Aristidis neptis 157.

N

NAsus irrisioni dicatus, nasuti 34
Naturæ vis 151
Naturam non pugnare cum lege 505
Naufragorũ descriptio 303
Necessarij qui 805
Nectar deorum potus 710
Nemeorũ corona 727
Nemesis dea 387
σιφανηφόρος 88.138
Neptunus à Cupidine victus 205.206.211
Nestoris eloquentia 809
Nè quid nimis 843
Niobe in saxum 13.22. 865
Nireo formosior 109
Niuis causæ 679.711
Noctuas Athenas, prouerb. 35
Nomina mutantes notantur 108
Nosce teipsum 248
Nouendiales ludi 804
Nox scelerum testis 702
Numerum esse deum asserentes ridentur 684.

O

OBsidionalis corona 427
Obtrectationem audienti quid faciendum 861
Occidere quis dicatur 490.401.451
Oceani nomine quid ppriè intelligatur 289
Ocium multorum malorum causa 208
Oculus naturæ speculum 155
Oedipi cum matre cõgressus 357. eiusdem liberi 366. genealogia 864
Oestrum, œstroperti, prouerb. 867
Oleũ muscis letale 825
Oleo cur veteres se vngere soliti 751
Oligarchia 479
Olympias Alexãd. mater, an ex Dracone conceperit 291.530. 586

Opulen-

Opulentiæ imago 359
Oraculum 23
Oracula ficta 552.534. 535
Ordinem deferere, ducere,&c. ,puerb. 384. 868
Oreſtis templum,&res geſtæ 595
Oreſti & Pyladi cur Scythæ ſacrificēt 590
Orpheus muſæ filius 210
Oſculandi tria genera 587
Othryades 553
Oti in cœlum aſcenſus 705.

P

PAlamedes Nauplij filij literarum inuentor 77. inſidijs circũuentus 861
Palephatus muſæ filius 210
Pálæmon à delphinis in Iſthmum deportatus 235
Pallas Homerica 442. vnde dicta 209. à Cupidine tuta cur 211
Panathenaicos ludos veſte tincta ſpectare vetitum 49
Pancratium quid 726. 777.780. cuius vſus 751
Pan, eiuſque terriculamenta 441.478.710
Paphlagones ſuperſtitioſi ac ſtolidi 532.534
Paraſitus quis 261
Parca 257
Parthenope Siren 870
Paſſonis pictoris conſilium 901
Patria poteſtas 492.521
Patria communis omnium mater 876. eiuſdem encomium 871. à Sophocle comparatur naui 881
Patrocli & Achillis amicitia 601
Paupertatis vſus 47. 49. 116. 143. cũ diuitijs collatio 125. comites 114
ne Paxillus quidem reliquus , prouerb. 80
Pecten piſcis 153

Pegasus 22
Pelethronia vallis 587
Pelius mons ibid.
Pella ciuitas 586
Pella, pellæus draco 530.536
Pelopis progenies 864. Pelopidæ ibid. & 838
Peloponnesus 588
Perdicas Alexádri successor 292.297
Pergami Aesculapij officina medica 706
Periander 235
Pericles quádo floruerit 931
Periclis eloquentia 98. 898. 931. magnanimitas 909
Peripatetici à Ioue accusati 712
περιπλοκη 778
Peristiarchi 244
Periurij vindex Iupiter 137
Persæ ab Alexand. superati 298
Persarum mos, è longinquo adorandi seu salutandi 55. item in sepeliendis mortuis 794.802
Persepolis ab Alexandro direpta 297
Phædræ in priuignum calumnia 860.869
Phaëthōtis fabula 217. 220.814
Pharia turris in cœlo conspicua 689
Phidiæ Iupiter 7
Philiades assentator 127
φιλιος Iupiter 88.122
Philomena cum sorore in auem versa 366
Philosophia quomodo docenda 61. eius encomion 40.71
Philosophus à tyranno quid differat 437. quid à sophista 780
Philosophi veri virtutes 40.711
Philoxenus carmina mala probare recusat 851.867. ob libertatem in latumias conijcitur 366
Phineo infestæ Harpyiæ 105.140.141

Phle-

Phlegethon fluuius infernalis vnde sic dictus 784.799
Phoca piscis 153
Phœnices nautæ & mercatores præstantes 594
Phrygia Alexandro subacta 285.286.289
Phrynondas 526.585
Pietatis præmium 88. 96
Pirithoi & Thes. amicitia 601
Pisce magis mutus, prouerb. 153
Podagra senectæ comes 355.366
Pœnitentia calumniæ comes 842
Poëtis maxima libertas concessa 891
Polycleti Iuno 7.9
Polymites 366
Polyphemus ab Vlysse excæcatus 225
πολυφωνία apud Scythas infamis 637 671
Porus rex ab Alexãdro capitur 286. suorum dolo interimitur 289
Plutonis etymon, genealogia, regnum, &c. 798
Plutus tardus, cæcus, quando velox & oculatus 88.109.141
Pallidus & claud⁹ 111
Pluti comites 113
Præstigiator 528
Præter casam, prouerb. 64
Praxiteles statuarius 7
Priapus 718
Priuigni nouercis inuisi 520
Proditi de Hercule figmentum 19
Prodicus sophista 1
Prodigorũ descriptio 99. cum auaris collatio 140
Progne in auem versa 366
Promethei fabula 26. 33. 178. 181. 187. 365
προσωποποιΐα 805
Prosopopœia 367
Protesilai res, mors, ab inferis reditus 785. 800

Proteus 231.233.902
Proteo mutabilior, prouerb. 233
Protenus dux 909
Ptœoderus 259.260
Ptolemæus Lagi filius 28.297
Puerorum educatio apud Græcos 744.cõcubitus, res nefaria 564
Pugillatus visus 751
Pyramid. Aegy. 625. 670.795
Pyrithous 800
Pyrrhonis Acad. dõgma 708
Pythius Apollo 279
Python serpens ibid. orator 888.912.929.

Q

QVadriga bouẽ trahit, prouerb. 254
Quadrorbis numerus in Alexandri nomine 535.586.587.

R

RAdicula herba 535
Repagula 928
Reipubl. gubernatio cõmendatur 380. 381
Rerumpub. formę tres 478
Reus pari benignitate audiendus, qua actor 844
Rex verè quis 362. ăty ranno quid differat 467
regis plures oculi 362
regum negotia qualia 694
regibus plurimæ & lõgæ manus atq; aures 458
Rhadamantus, & cur iudex infernalis 785. 799
Rhănusia Nemesis 387
Rhea deûm mater 69. 74. eius sacerdotes furiosi ibid.
Rhesus 210
Rhetores q̃stuosi 385
Rhodiorum colossus in cœlo 689.717
ῥῶ pro σίγμα 81
τῦ ῥῶ cum lambda certamen 76
Ridendi phrases & prouerbia 33.34

Ridicula quæ 54.73
Robur paupertatis comes 114
Romanorũ mores taxantur 51. cæsorum annuli modijs dimẽsi 282
Rumor quid 586
Rutilia lunæ personam agens, à lecto ad Alexandrum descendit 562
Rutilianus falsa oracula quærit 555.559.

S

SAbini oratio accusatoria ad Lucianum 370
Sacrificiorum fumos vesci deos 710
Salæthi iudicium contra adulteros 372.386
Sales nigros Momo tribui, candidos Mercurio 584
Saliendi exercitiũ quale apud Græcos, eiusque vsus 757
Salmoneus Ioui obtonare ausus 90.138
Samius 82
Sapientia paupertatis comes 114
Sapientes qui appellati Græcis 748
Sardanapalus rex Assyrior. vlt. 248
Sardanapali apud inferos querela 246
Sardos ab Alexandro M. capta 296
Saturni seculum aureũ 432
Saturni & inferorum locus 798
Scelus scelera vlcisci, exẽplo pernicioſum 471
Scinis πιτυοκάμπτης à Theseo cæsus 35
Scipionis Africani res gestæ 287
Scorodon 781
Scribendi cura apud Græcos 746
Scythæ ab Alexandro victi 286. cur Pyladẽ & Orestem veneretur 590
Scythæ in plaustris agere soliti 696
Scytharum sagittæ venenẽ

neno tingi solitæ 69
Scytharum oratio 634. 669. in tergore bouis sedendi mos 649. iuramentum 637. 669. mortuos deuorandi, & sepeliendi consuetudo 802
Seleucus 694
Semiuocales secundo dignitatis loco inter literas 78. 85
Senectutis comes podagra 355. 366. incommoda 257
Senum natura 435
Sepeliendi varij modi apud diuersas gentes 794. 801. 802
Sethinæ quæ olim Athenæ 72
Seueri filiorum certamen 780
Seueriano falsum oraculum redditum 552
σιῦτλον pro τιῦτλον 80
Sigilla è reb⁹ obsignatis integrè tollēdi artes 544
σῖγμα literæ aduersus ταῦ actio 74
Silentium à conuiuio exulare debet 166
Silentio prætereuntes res necessarias puniendi 747
Silenus in deorum cōuiuio cordacem saltat 711
Silicernia 804
Simia Cleopatræ saltās 374
Simonides literarum inuentor 77
Simpludearia funera 804
Simylus 613. 617
in Sinum proprium inspuere, prouerb. 315
Sirenum historia 861. 870
Sisinnis cum Toxare amicitia 661. monomachia 663
σμαράγδε dictionis orthographia 81
Smyrna Homeri patria 889 929
σμύρνη 81
Socrates è statuario philosophus 11. 22. seditionis falsò insimula-

mulatus 861
Socratis vxores 152. 157
Sodomia 564
Solis à luna distantia 674. colossus apud Rhodios 717
Sole præsente quomodo nix nascatur 711
Solœcismus 64
Solonis lex de adulteris 478. de iureiurando 844. de alēdis parentibus 522
Somnium 22. Luciani 1. Xenophontis 15. 23. ne in Somnio quidem, prouerb. 818. 820
Somniorum diuinationes taxantur 276
Somnus mortis imago & frater 478
in Somno apparentiū quot genera 22
Somniferum medicamentum 138
Sophista quis, & quomodo à philosopho differat 786. qui apud Græcos dicti 748
Sordidi 100. 140
Softratus 526
Sothares 870
Spartinus Medus 694
Speculum artis oculus 155
Specula vnde fiant ibi.
Spei imago qualis 359
Spei & metus in hominum vita tyrānis 531. 586
Sperchis Lacedæmonius 912
à Statione discedere 364
Statuaria ars 26
Stellarum magnitudinē & figuram dimetientis ridentur 681
Stoa accusatur à luna 702
Stoici à Ioue accusantur 712. cum tyrannis collati 437
Stola 867
Stratonica à priuigno amata 694
σφάθιον herba 535
Stulta & ridicula quæ 54. 73

Stultos post euentum sapere 439
Sulphuris ad expiationes vsus 244
Superbia diuitũ & potentum 57. apud inferos incessitur 247. 697. Alexandri 291. 297. eius autores, adulatores 56
Susa Alexandro capta 296
Suspicio Calumniæ ministra 841
Sycophantia 866
Sycophantæ notantur 128. 144
cõtra Sycophãtæ morsum nullum remediũ, prouerb. 869
Syracusanę mensę 897. 930. 931
Syrus 625.

T

TAlio, eiusq; interitus 259 262
ταλὸν pro καλὸν 82
Tanais Scythiæ fluv. 289
Tantalus auari typus 104. 140. 786
Tartara 209. tartarus 783. 798
ταξιῶχος 868
ταῦ à Sigma accusatur 75. 84
Telegonius 141
Telephi remedium 4
Temius Musæ F. 210
Temperaturæ corporũ diuersæ 514
Tempestatũ mutationis causa 144. 147
in Tergore bouis sedẽdi mos 649
τέρμα quid 928
Terpsion cum Plutone expostulatio 252. 256
Terrę forma qualis Menippo visa 688. eiusdem ambitum metiẽtes ridentur 681
Testamẽtorum cura & captatio 62. 249. 275
Testudinis repertor Mercurius 194
Testula trãsmutata 368. 386
τῦτ& pro σῦτ& 80
Thearidæ dictum 865
Thebæ ab Alexandro euersæ 284. 286

Thebæ Aegyptiæ 297. Homeri patria dicta 890
Themistocles lyrā recusans, habetur indoctior 779
Themistoclis prudētia 909. cum Aristide simultas 860.870
Theodatæ 839
Theognis 310.363
θιόπνευστα somnia 22
Thereus 357.366
Therſagoræ physiognomia 484.904
Theſeus ab vxore persuaſus filium deuouet 860.869. eiuſdem ad inferos deſcēſus 785. 800. cum Pirithoo amicitia 601
Theſmopolis 347
Theſſalia 85
Thetis Ioui cōtra alios deos opitulata 215
θῖτα iniuria affectū à ϑεῶν 81
Thoas rex 596. eius coniunx 529
Thraſycles 132.276
θρὶξ, πίξ & 81
Thucritus 352
Thyeſtes liberos comedens 357
Thylacus 930
Thynnus elapſus, prouerb. 108.142
Tibicinarum luſus 750
Tygrapates 645
Tillibori latronis vita 524
τήμερον 79
Timoclis de aulica vita cogitatio 300 385
Timocratis ſchola 581
Timon Miſanthropos 87. Echecratid. F 95. qualis 137. eius epitaphia 87.137
Titanicum 719
Tithonus Auroræ adamatus 261. in cicadā verſus ibid.
Tithonij anni, prouerbium 259.260
τλῆμα pro κλῆμα 83
Tonderi cæſariem, prouerb. 92.139
Tonitrus cauſæ 679
de Toto contentiones 241
Toxaris amicitia 661

Tragica grauitas 184
Tragicorum habitus 749. histrionis 712
Trasimenus lacus 288
Triptolemus 14
Tritonis palus 209
Turcæ Athenas occupant 72
Tyrannicidæ præmium 399.428.463
Tyrannis quib. potiss. rebus contineatur 435. à monarchia qd differat 467
Tyrannidis mala 391
Tyranni ingenium siue natura 436. nomẽ cui potiss. competat 457
Tyranno dignum supplicium quale 407
Tyrinus prodigiosum animal 459
Tyrus peninsula 864.

V

VAlerij Publicolæ lex 478
Vanitas mortaliũ 264
Veneficij crimẽ & pœna 430.453.469
per Ventum & Acinacem iuramentum 637.671
Venus à Cupidine victa 205. 206. 211. myrtum exhibet in conuiuio deorum 710
Venus quarum rerum dea 209
Veneris cingulum furatus Mercurius 193
Veratrum 295. 298
Veritas omnia vincit 866
Vertumnus 718
Vestam amore non capi 210
Vestem alieni sexus induere prohibitum 867.868
Vestium luxus 48
Victimarum sanguine deos vesci 71
Victus intemperantia 49.64
Vincendum virtute, nõ fraude 849.867
Vindictæ cupiditas 167
Vini vsus 204.327
Violentia diuitiarum comes 122

Virorum corpora à fœminarum quid differant 516
Virtus etiam apud hostes laudabilis 295. 886. ipsa sibi merces 432. quomodo docenda 61. rara & reperto difficilis 100. sola mori nescia 280
Virtutis cum voluptate contentio 19
Visio, visum 22
Vita mortalium qualis 677
Vitæ humanę cursus Y literæ similis 20
Vitæ suæ contemptor, alienæ dominus 473. 474
Vitium plantandarum inuentum 204
Vitia philosophiæ repugnantia 50
Vitiorũ multorum cõscia luna 701. testis nox 702
Vlysis ad inferos profectio 779. 800. quomodo Sirenum voces euitarit 53. 861. 870
Vlysis cum Cyclope gesta 222
Vlysis socij loto gustata transformati 315
Vlysse callidior, prouerbium 109. 142
Vngendi corpora mos 751
Vocales literæ, earumque iudicium 75. 77. 86
Vocis causa 153
Volenti non fit iniuria 428
Voluisse in legibus quid 423. 469. 474
Voluisse, tantùm in rebus magnis laudabile 404
Voluntas, conatus, & effectus concurrentes, ad facinus sufficiunt 398. 414. 415
Voluntas solis dijs cognita 423
Voluptas philosophis exosa 47
Voluptatis cum virtute disceptatio 19

Voluptatẽ omnia domare 222
Voluptates veræ ex philosophia 65
Voluptatum illecebræ quomodo superandę 53
Voluptatum solœcismus 64
Votorum vanitas 707
Vrbs beata quæ 907
Vulgi appellatio 530. insicitia 717
Vxorem ducere, legibus nemo cogendus 430. 431
Vxore quomodo vtẽdum 103.

X

Xanthippe Socratis vxor 152. 157
ξυλοφόρος Iupiter 88. 137
Xy surripuisse dictiones quasdam ὡς Sigma 81.

Z

Ariaspe oppidum 298
Zenophantes 258
Zenothemis 620
ζεὺς vnde dictus 137
Zeuxis pictor 132
ζῆτα iniuria affectum à ταῦ 81. iniurium in Sigma 75. 81. 85.

PRIMI TOMI INDICIS
FINIS.